Ic. Sup. 13. pl. 1.

37
11 E
7

SANCTI

GREGORII MAGNI

PAPAE PRIMI

Operum

TOMVS IV.

CONTINENS

REGISTRVM EPISTOLARVM.

CVM PRIVILEGIIS.

ROMÆ

Ex Typographia VATICANA.

M. D. XCI.

IOANNES DAMASCENVS
in oratione de iis qui cum fide dormierunt.

Gregorius antiquioris Romæ Episcopus, virtum vitæ sanctitate, tum eruditione clarus ac celebris, quem, cum sacris operaretur, cælestem ac diuinum angelum sacrosancti muneris socium habuisse narrant.

SANCTISSIMO AC BEATISS. PATRI ET D. N. INNOCENTIO IX. PONT. MAX.

MAGNI illius GREGORII opera, veterum exemplarium collatione, pristino suo splendori restituta, aucta, & illustrata, Beatissime Pater, iam diu ex Typographia Vaticana desiderantur: quibus edendis quantam & quàm accuratam a Typographo præstari oportuit, diligentiam adhibui; & vt officio meo & communi studiosorum desiderio satisfacerem, nec impensæ, nec labori peperci. Verum omnes meos conatus rerum vicissitudo retardauit, & quo iam concitato cursu properabam, inopinati euentus lento me ire gradu coegerunt. Itaque cum ex tomis sex, in quos vniuersa Gregorij sanctissimi scripta huius editionis distributa sunt, tres iam prelo commisissem; quartus hic, qui Epistolarum registrum continet, eam nactus est opportunitatem, vt tuis felicissimis auspiciis excusus, tuo quoque sanctissimo & augustissimo nomini inscriberetur. Neq. ex hac Typographia quid quam aptius, in ipso Pontificatus ingressu, tibi offerre potui, quàm librum eius argumenti, quod in optima Ecclesiæ catholicæ gubernatione versatur. Summus enim ille Pastor Gregorius, qui ad hanc Petri Cathedram, in qua nunc sedes, per omnia tentatus ascendit, & turbulentissimis etiam temporibus, Ecclesiæ gubernacula suscepit, in his Epistolarum libris, cuiusuis ordinis homines ad omnem bene agendi rationem instruxit, & pro sua quemque ratione informauit, ad vitam secundum Deum instituēdam. Eoq. tibi munus meum iucūdius futurum spero, quod hoc etiam scribendi genere sanctissimi Pontifices, prædecessores tui, commissum sibi gregem salutari doctrina imbuentes, ad honestum iu-

-bumq.

ſtumq. ſectandum cohortati ſunt, ne a via virtutis recta ad obliquas & tortuoſas vitiorum ſemitas declinaret. Et, vt omittam alios, mirifice in hoc argumento floruerunt Pontifices illi, quorum & nomen retines, & vitæ innocentiam, ac morum integritatem imitaris. Extant enim Innocentij Primi, Tertij, & Quarti epiſtolæ multæ, quibus Eccleſiaſticam diſciplinam edocti ſumus. Librum igitur hunc, Beatiſsime Pater, liberali benignoq. animo accipe. Si enim tibi gratum hoc meum munuſculum intellexero, pergam, iubente te, non ſolum ad omnia, quæ ſuperſunt, Magni Gregorij opera perficienda, ſed ad aliorum etiam ſanctorum Patrum euulganda ſcripta, quibus ipſi per vniuerſam Eccleſiam ſanam doctrinam propagarunt. Nam, vt hæc pure & ſincere ſibimet reſtituta prodirent, nec vllis errorum maculis aut inficerentur, aut deprauarentur, Typographia Vaticana inſtituta fuit; in qua cœptum iam feruebat opus, licet nonnihil ob temporis difficultatem intermiſſum. Verum te Pontifice declarato, quæ ſopita, ac pæne demortua iacebant litterarum ſtudia, velut adueniente poſt hiemem verno tempore, reuiuiſcunt: quibus florentibus, hæc quoque officina florens inchoatum peraget curſum, & vberrimos fructus producet, ad communem Chriſtianæ Reip. vtilitatem. Ego vero qua fide & diligentia iam vſque a fel. rec. Pio IV. Pont. Max. huic ſanctiſsimæ Sedi inſeruiens omnem meum laborem ad librorum Eccleſiaſticorum editiones contuli, eadem etiam, & ſi potuero maiori parebo, & dabo operam S. Tuæ, quam Deus Eccleſiæ ſuæ diutiſsime ſeruet incolumem. Romæ, XI. kal. Decemb. M. D. XCI.

Sanctitatis Tuæ

Humillimus & deuotiſs. ſeruus

Dominicus Baſa Typographus Vaticanus.

S. GREGORII MAGNI
PAPAE PRIMI,
REGISTRI EPISTOLARVM.
LIBER I.

MENSE SEPTEMBRI INDICT. IX.
quæ fuit ordinationis eius prima.

EPISTOLA I.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Siciliam constitutis. *Infra lib. eod. epist. 2 & 3. lib. 9 epist. 45.*

Vt semel in anno in vnum conueniant ad prouinciale Concilium.

A VALDE necessarium esse perspeximus, vt sicut prædecessorum nostrorum fuit iudicium, ita vni eidemq. personæ omnia committamus, vt, vbi nos præsentes esse non possumus, nostra per eum, cui præcipimus, repræsentetur auctoritas. Quamobrem Petro subdiacono sedis nostræ, intra prouinciam Siciliam vices nostras, Deo auxiliante, commisimus. Nec enim de eius actibus dubitare possumus, cui, Deo auxiliante, totum nostræ Ecclesiæ nostrum patrocinium commisisse. Illud quoque fieri debere perspeximus, vt semel per annum ad Syracusanam, siue Catanensium ciuitatem, vniuersaliter honore, quo dignum est, sicut eidem iussimus, fraternitas vestra conueniat: quatenus quæ ad vtilitatem ipsius prouinciæ, Ecclesiarumq. pertinent, siue ad necessitatem pauperum oppressorumq. subleuandam, siue ad monitionem omnium atque correctionem eorum, quorum excessus contigerit B demonstrari, congrua cum eodem Petro subdiacono sedis nostræ, debeatis moderatione disponere. A quo Concilio procul absint odia, facinorum nutrimenta, atque inuidia interna tabescat, & nimis execrabilis animorum discordia. Sacerdotes suos concordia Deo placita, & charitas recognoscat. Hæc igitur omnia cum ea maturitate ac tranquillitate gerite, vt dignissime Episcopale possit Concilium nuncupari. *dist. 94. cap. 1. Polyc lib. 1. & 14. Anselm. lib. 2. c. 26.*

EPISTOLA II.

GREGORIVS IVSTINO PRÆTORI SICILIÆ. *Infra lib. 2. epist. 25.*

Redarguit eum ob frumenta non ex integro transmissa.

C QVOD lingua loquitur, attestatur conscientia: quia dudum vos & nullius dignitatis occupationibus implicitos, multum dilexi, multumq. veneratus sum. Ipsa namque incessus vestri modestia quibusdã conatibus exigebat, vt diligi & venerari etiã a nolente debuisset. Et cum vos venisse ad administrandam præturam Siciliæ audiui, valde gauisus sum. Et quia quandam inter vos atque Ecclesiasticos simulationem subrepere comperi, vehementissime contristatus sum. Nunc vero quia & vos administrationis cura, & me studium huius regiminis occupat, in tantum vos recte diligere specialiter possumus, in quantum generalitati minime nocemus. Vnde per omnipotentem Dominum rogo, in cuius tremendo iudicio nostrorum actuum posituri rationes sumus,

vt eius respectum semper gloria vestra ante oculos habeat, & numquam quodlibet, ex A
quo inter vos, vel parua dissensio proueniat, admittat. Nulla vos lucra ad iniustitiam
pertrahant, nullius vel minæ, vel amicitiæ ab itineris rectitudine deflectant. Quam sit
vita breuis aspicite, ad quem quandoque ituri estis iudicem, qui iudiciariam potestatem
geritis, cogitate. Solerter ergo intuendum est, quòd cuncta lucra hic relinquimus, &
solas dispendiosorum lucrorum causas nobiscum ad iudicium deportamus. Illa ergo
sunt nobis commoda quærenda, quæ nequaquam mors adimat, sed manentia in perpe-
tuum præsentis vitæ finis ostendat. De frumentis autem quæ scribitis, longe aliter vir
Lib. 5. epist. 21. Ind. 2. Lib. 10. epist. 37 39. magnificus Ciridanus asserit: quia solummodo tanta transmissa sunt, quæ pro transactæ
Indictionis debito ad replendum Sitonicum sufficerent. De qua re curam gerite: quia si
quid minus huc transmittitur, non vnus quilibet homo, sed cunctus simul populus truci-
datur. Ad regendum vero Siciliæ patrimonium, talem, vt æstimo, virum, Deo au- B
ctore transmisi, cum quo vobis, si, vt ego expertus sum, recta diligitis, omnino con-
ueniat. Quod autem me vt vestri memor esse debeam admonetis, verum fateor, si ex
antiqui hostis insidijs iniustitia nulla subrepat, tantam gloriæ tuæ modestiam didici,
vt esse non tuus erubescam.

EPISTOLA III.

Lib. 11. epist. 38

GREGORIVS PAVLO SCHOLASTICO.

Maurentium magistrum militum, & Petrum subdiaconum commendat. C

QVIDQVID mihi ex honore sacerdotalis officij extranei arrident, non valde pen-
so: de vobis autem mihi hac ex re arridentibus non minimum doleo, qui desi-
De Pontificatu recusando Inf. hoc l. epist. 4. 5. 6. 7. 24. & 25. derium meum plenissime scitis, & tamen profecisse me creditis. Summus enim mihi
profectus fuerat, si potuissem implere quod volui: si voluntatem meam, quam dudum
cognitam habetis, perficere optatæ quietis perceptione valuissem. At quia nunc in ci-
uitate teneor Romana, honoris huius vinculis religatus, habeo aliquid quod etiam
vestræ gloriæ exultem. Et quia viro excellentissimo domno Leone exconsule venien-
te, vos in Sicilia remanere non suspicor: & cum ipse quoque tuo honore religatus, Ro-
mæ retineri cœperis, quid mæroris, quid amaritudinis ego patiar agnoscis. Veniente
autem viro magnifico domno Maurentio chartulario, ei quæso in Romanæ Vrbis ne-
cessitate concurrite: quia hostilibus gladijs foris sine cessatione confodimur. Sed se- D
ditione militum, interno periculo grauius vrgemur. Petrum vero subdiaconum no-
strum, quem pro regendo Ecclesiæ patrimonio, Deo auctore, transmisimus, vestræ glo-
riæ per omnia commendamus.

EPISTOLA IIII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Constantinopolitano.

De quo confirmationem apud Imperatorem procurante amice conqueritur, & eius orationibus se commendat. E

De Pontificatus cura inf. epist. 5. 6. 7. & 25. & epist. 43. Lib. 11. epist. 41. SI charitas, virtus in proximi dilectione consistit, si sic diligere proximos, sicut nos
iubemur, quid est quòd beatitudo vestra me non ita sicut se diligit? Quo enim ar-
dore, quo studio, episcopatus pondera fugere voluerit scio, & tamen hæc eadem episco-
patus pondera ne mihi deberent imponi, non restitit. Constat ergo quia non me sicut
vos diligitis, quia illa me voluisse onera suscipere, quæ vobis imponi noluistis. Sed
quia vetustam nauim vehementerq. confractam indignus ego infirmusq. suscepi, vndi-
que enim fluctus intrant, & quotidiana ac valida tempestate quassatæ putridæ naufra-
gium tabulæ sonant, per omnipotentem Deum rogo, vt in hoc mihi periculo orationis
tuæ manum porrigas: quia & tanto enixius potestis exorare, quanto & a confusione
tribulationum, quas in hac terra patimur, longius statis. Synodicam vero epistolam
subse-

A subsequenti festinatione transmitto: quia latorem præsentium Bacandam fratrem et coepiscopum nostrum, in ipso meæ ordinationis initio, multis et grauibus pressus occupationibus relaxaui. *Inf. epist. 2. lib. eod.*

EPISTOLA V.

GREGORIVS THEOCTISTÆ SORORI IMPERATORIS. *Lib. 9. epist. 39.*

Scribit de onere curæ pastoralis, & uitam actiuam & contemplatiuam per Rachel & Liam, Martham & Mariam significari luculenter declarat.

B MEns mea vestræ venerationi quanta deuotione substernitur, explere verbis nequeo, nec tamen me prodere laboro: quia & me tacente in vestro corde legitis, quid de mea deuotione sentiatis. Miror autem quòd in me collatas dudum continentias vestras ex hac moderna pastoralis officij continentia distraxistis, in qua sub colore episcopatus, ad sæculum sum reductus: in qua tantis terræ curis inseruio, quantis me in vita laica nequaquam deseruisse reminiscor. Alta enim quietis meæ gaudia perdidi, & intus corruens, ascendisse exterius videor. Vnde me a conditoris mei facie longe expulsum deploro. Conabar namque quotidie extra mundum, extra carnem fieri, cuncta phantasmata corporis ab oculis mentis abigens, superna gaudia incorporaliter videre, & non solis vocibus, sed totis medullis cordis ad Dei speciem anhelans, dicebam: Tibi dixit cor meum, quæsiui vultum tuum. et, Vultum tuum Domine requiram. Nil autem in *Psal. 26. c*

C hoc mundo appetens, nil pertimescens, videbar mihi in quodam rerum vertice stare, ita vt in me pene crederem impletum, quod pollicente Domino ex propheta didicissem: Sustollam te super altitudines terræ. Super enim altitudines terræ sustollitur, qui et ipsa quæ alta & gloriosa præsentis videntur sæculi, per mentis despectum calcat. Sed repente a rerum vertice tentationis turbine impulsus, ad timores pauoresq. cortui: quia etsi mihi nil timeo, eis tamen qui mihi commissi sunt, valde formido. Vndique causarum fluctibus quatior, ac tempestatibus deprimor, ita vt recte dicam: Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Redire post causas ad cor desidero, sed vanis ab eo cogitationum tumultibus excluſus, redire non possum. Ex hoc ergo mihi longe factum est, quod intra me est, ita vt obedire nequeam propheticæ voci, qua dicitur: Redite præuaricatores ad cor. Sed stultis pressus cogitationibus solummodo exclamare compellor: Cor meum dereliquit me. Contemplatiuæ vitæ pulchritudinem velut Rachelem dilexi sterilem, sed videntem ac pulchram: quæ etsi per quietem suam minus generat, lucem tamen subtilius videt. Sed quo iudicio, nescio, Lia mihi in nocte coniuncta est, actiua videlicet vita, fecunda, sed lippa, minus videns, quamuis amplius pariens. Sedere ad pedes Domini cum Maria festinaui, verba oris eius percipere: & ecce cum Martha compellor in exterioribus ministrare, atque erga multa satagere. Expulsa a me, vt credidi, legione dæmonum, volui obliuiſci quos noui, & ad Saluatoris pedes quiescere: & ecce mihi nolenti atque compulso dicitur: Reuertere in domum tuam, & annuncia quanta fecerit tibi Dominus. Sed quis inter tot terrenas curas valeat Dei miracula prædicare? cum iam mihi difficile sit saltem recolere. Pressus enim in hoc honore tumultu sæcularium negotiorum, ex eis me esse video, de quibus scriptum *Psal. 72. b* *Isa. 58. d* *Psal. 68. a* *Isa. 46. c* *Psal. 39. c* *Gen. 29. b* *Marc. 5. a*

E est: Deiecisti eos dum alleuarentur. Neque enim dixit, deiecisti eos postquam alleuati sunt: sed, dum alleuarentur: quia praui quique dum temporali honore suffulti, foras videntur surgere, intus cadunt. Alleuatio ergo ipsa ruina est: quia dum gloria falsa subnixi sunt, a gloria vera euacuantur. Hinc iterum dicit: Deficientes quemadmodum fumus deficient. Fumus quippe ascendendo deficit, & sese dilatando euanescit. Sic videlicet fit cum peccatoris vitam præsens felicitas comitatur: quia vnde ostenditur vt altus sit, inde agitur, vt non sit. Hinc rursum scriptum est: Deus meus pone illos vt rotam. Rota quippe ex posterioribus attollitur, & in anterioribus cadit. Posteriora autem nobis sunt bona præsentis mundi, quæ relinquimus: anteriora vero sunt æterna & permanentia, ad quæ vocamur, Paulo testante, qui ait: Quæ retro oblitus, in ea, quæ sunt priora me extendens. Peccator autem cum in præsenti vita profecerit, vt rota ponitur: quia in anterioribus corruens, ex posterioribus eleuatur. Nam cum in *Psal. 36. d* *Psal. 82. e* *Eadem S. Greg. lib. 1. Reg. c. 1. S. Aug. in Psal.* *Phil. 3. c*

hac vita gloriam percipit quam relinquit, ab illa cadit, quæ post hanc venit. Et quidem multi sunt, qui sic exteriores prouectus regere sciunt, vt per eos nequaquam interius
Iob. 36. a corruant. Vnde scriptum est: Deus potentes non abijcit, cum & ipse sit potens. Et per
Prou. 1. a Salomonem dicitur: Et intelligens gubernacula possidebit. Sed mihi hæc difficilia sunt, quia & valde onerosa. Et quod mens sponte non recipit, congrue non disponit. Ecce serenissimus Dominus Imperator fieri simiam leonem iussit. Et quidem pro iussione illius vocari leo potest, fieri autem leo non potest. Vnde necesse est, vt omnes culpas ac negligentias meas non mihi, sed suæ pietati deputet, qui virtutis ministeriū infirmo commisit.

EPISTOLA VI.

Lib. 2. epist. 63. lib. 6. epist. 27.

GREGORIVS NARSI PATRICIO.

Dolet se a contemplationis delectatione deiectum.

Ioan. Diac. lib. 1. Vitæ. cap. 48. DVm contemplationis dulcedinem alte descripsistis, ruinæ meæ mihi gemitum renouastis, quia audiui quid intus perdidi, dum foris ad culmen regiminis immeritus ascendi. Tanto autem me percussum mærore agnoscite, vt vix loqui sufficiam: oculos enim mentis meæ doloris tenebræ obsident. Triste est quidquid aspicitur, quidquid delectabile creditur, cordi meo lamentabile apparet. Penso enim, ab alto quietis meæ culmine corruens, ad quantum deiectus exterioris prouectus culmen ascendi, & pro culpis meis in occupationis exilium a facie dominantis missus, quasi destitutæ viduæ vociThren. 1. d bus cum propheta dico: Qui consolabatur me, longe recessit a me. Quod vero causæ & nominis similitudinem faciendo, per scripta vestra clausulas declamationesq. formatis, certe frater charissime, simiam leonem vocas. Quod eo modo vos agere conspicimus, quo nos scabiosos sæpe catulos, pardos vel tygres vocamus. Ego enim bone vir quasi fiLib. 2. epist. 102. Indict. 11. lios perdidi: quia per terrenas curas recta opera amisi. Nolite ergo me vocare Noemi, idest pulchrum: sed vocate me Maram, quia amaritudine plenus sum. Quod autem
Ruth. 1. b me dicitis scribere non debuisse, vt in agro Dominico cum bubalis non arares, quia in
Amos 6. d ostenso beato Petro linteo & bubali & omnes feræ oblatæ sunt, scis ipse quia subiunctum
Act. 10. b est, Macta & manduca. Tu ergo qui easdem bestias nec dum mactaueras, cur iam manducare per obedientiam nolebas? Aut nescis quia easdem quas scripsisti bestias oris tui gladius occidere recusauit? Quas ergo per compunctionem occidere potueris, de illis necesse est, vt in tui desiderij fame satieris. De causa autem fratrum nostrorum, vt scripsisti, ita futurum, si Deus adiuuet, æstimo, de qua modo sereniſſimis rerum dominis scribere omnino non debui: quia in ipso initio non est a quæstibus inchoandum. Sed dileInf. epist. 10. lib. 10. ep. 47. lib. 12. epist. 27. Lib. 6. epist. 27. ctissimo filio meo, Honorato Diacono scripsi, vt opportuno tempore eis congrue suggerat, & mihi responsum sub celeritate indicet. Domnum Alexandrum, domnum Theodorum, filium meum Marinum, domnam Eusiriam, domnam Eudochiam, & domnam Dominicam, mea peto vice salutari.

EPISTOLA VII.

Epist. 24. inf. eo. & epist. 25. lib. 4. epist. 36. 37.

GREGORIVS ANASTASIO EPISCOPO Antiocheno.

Ægre fert se multis occupationibus deprimi, & ab eo laudari.

Inf. epist. 25. lib. eod. EPistolam beatitudinis vestræ, vt fessus requiem, salutem æger, fontem sitiens, vmbram æstuans accepi. Neque enim illa verba per linguam carnis videbantur expressa: quia sic spiritalem amorem suum quem gestabat, aperuit, ac si mens per semetipIoan. Diac. lib. 1. cap. 49. sam loqueretur. Sed durum valde fuit quod secutum est: quia amor vester terrenæ me portare onera præcepit: & quem prius spiritaliter diligebatis, postea, vt existimo, temporaliter amantes, vsque ad terram me superposito onere depressistis, ita vt omnem mentis rectitudinem funditus perdens, contemplationisq. aciem amittens, non per-

prophetiæ

A prophetiæ ſpiritum, ſed per experimentum dicam : Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque. Tanta quippe me occupationum onera deprimunt, vt ad ſuperna animus nullatenus erigatur. Multis enim cauſarum fluctibus quatior, & poſt illa quietis otia tumultuoſæ vitæ tempeſtatibus affligor, ita vt recte dicam : Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me. Periclitanti igitur mihi orationis veſtræ manum tendite, vos qui in virtutum littore ſtatis. Quòd vero meos Domini, quòd lucernam dicitis, quòd multis prodeſſe multisq. poſſe lucere perhibetis, hoc quoque mihi ad iniquitatum mearum cumulum accedit : vt, cum vindicari in me iniquitas debuit, laudes pro vindicta recipiam. Quibus autem hoc in loco terrenarum rerum tumultibus premor, explere verbis nequeo : quod tamen colligere ex breuitate epiſtolæ poteſtis, in qua ei minus loquor, quem plus omni-
B bus diligo. Præterea indico quia a Sereniſſimis Dominis quantis valui precibus poſtulaui, vt vos honore reſtituto, ad ſancti Petri Apoſtolorum Principis limina venire, & quouſque ita Deo placuerit, hic mecum viuere concedant, quarenus dum vos videre meruero, peregrinationis noſtræ tædium de æterna patria inuicem loquendo releuemus.

Pſal. 118. o

Pſal. 68. a

Sup. epiſt. 5. inf. epiſt. 25. lib. eod.

Ioā. Diac. lib. 4. c. 25. epiſt. 61. lib. 4.

EPISTOLA VIII.

GREGORIVS BACANDÆ EPISCOPO Formienſi.

Sup. epiſt. 4. lib. eod. inf. lib. 12. epiſt. 28.

C *Minturnenſem Eccleſiam deſolatam Formienſi vnit.*

ET temporis neceſſitas nos peturget, & imminutio perſonarum exigit, vt deſtitutis Eccleſijs ſalubri ac prouida debeamus diſpoſitione ſuccurrere. Et ideo quoniam Eccleſiam Minturnenſem funditus ram cleri quàm plebis deſtitutam deſolatione cognouimus, tuamq. pro ea petitionem, quatenus Formianæ eccleſiæ, in qua corpus beati Eraſmi martyris requieſcit, cui fraternitas tua præſidet, adiungi debeat piam eſſe ac iuſtiſſimam prouidentes, neceſſarium duximus, conſulentes tam deſolationi loci illius, quàm eccleſiæ tuæ paupertari, reditus ſupradictæ eccleſiæ Minturnenſis, vel quidquid ei antiquo modernoq. iure, vel priuilegio potuit, poteſtve qualibet ratione competere, ad tuæ eccleſiæ ius poteſtaremq. hac præcepti
D noſtri auctoritate tranſmigrare : vt a præſenti tempore, ſicut de propria eccleſia, debeas cogitare, eiq. competenti, tua prouiſione diſponere, quatenus deinceps, quod perire nunc vſque potuit, pauperum eccleſiæ tuæ vtilitatibus pleriſque proficiat.

Ino. p. 3. cap. 39. Ioā. Diac. lib. 3 cap. 14.

EPISTOLA IX.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO

Sup. epiſt. 2. hoc lib. inf. lib. eod. epiſt. 28. et epiſt. 42.

Vt diſcrepatio poſſeſſionis quadragenaria ſine debito terminetur.

E GRegorius ſeruus Dei, presbyter, & Abbas monaſterij ſancti Theodori in Sicilia prouincia, territorio Panormitano conſtituti, inſinuauit nobis quòd homines fundi Saloniaci iuris ſanctæ Eccleſiæ Romanæ, fines fundi Gerdimiæ, collimitantis eidem præfato fundo Eccleſiæ ſanctæ Romanæ, quos quieto iure per innumeros annos poſſederunt, velint peruadere. Et ideo volumus accedente te ad Panormitanam ciuitatem, quæſtionem ipſam tali ratione diſcutere, dominio rei apud poſſeſſorem ſicuti hactenus poſſeſſa eſt, videlicet permanente, vt ſi monaſterium præfatum ſancti Theodori fines, de quibus cauſatio mota eſt, inconcuſſos, quadraginta annis poſſediſſe repereris, nullam deinceps, etiam ſi quid ſanctæ Romanæ Eccleſiæ competere potuit, patiaris ſuſtinere calumniam, ſed quietem eorum inconcuſſam modis omnibus procurare. Sin vero actores ſanctæ Eccleſiæ non eos poſſediſſe quadraginta annis inconcuſſo iure monſtrauerint, ſed aliquam inrra hæc tempora motam fuiſſe aliquando quæſtionem eorumdem finium, electis arbitris, tranquille & legaliter ſopiatur. Nos enim

6. q. 4. cap. 2. Ino. p. 3. c. 146. pur. lib. 2. c. 66.

non ſolum numquam mota ſuſcitari nolumus, verumetiam quæ praua foris admouentur, ſopire modis omnibus feſtinamus. Ita ergo experientia tua cuncta faciat effectibus mancipari, ne qua poſthac huius rei ad nos quæſtio reuertatur. Teſtamentum autem Bacandæ quondam xenodochi in ea, qua conditum eſt, volumus firmitate perſiſtere.

A

Menſe Nouembri, Indictione Nona.

EPISTOLA X.

GREGORIVS HONORATO ARCHIDIACONO Salonitano.

De contentione ipſius contra Epiſcopum ſuum, & de cuſtodia rerum Eccleſiæ:

Inf. lib. 2. epiſt. 16. & epiſt. 19. Grat. diſt. 74. c. 8

EA, quæ contra vos, tu, & Epiſcopus tuus contraria direxiſtis ſcripta agnoſcentes, doluimus, eo quòd inter vos nihil charitas recognoſcit. Verumtamen te in officio ordinis tui adminiſtrare præcipimus: & ſi illic poteſt ſuperante gratia cauſa veſtri ſcandali definiri, multum credimus veſtræ animæ acquiſiuiſſe. Sin vero ita diſcordia inter vos partes ſuas armauit, vt in timore ſcandali voluntas veſtra debeat remanere, tu ad noſtram audientiam indeſinenter occurre, & Epiſcopus tuus pro ſe dirigat, quam elegerit, perſonam inſtructam, vt omnibus ſubtili ratione perpenſis conſtituere, quæ viſa fuerint, partibus debeamus. Scire vero te volumus, quòd a te omnia diſtricte quæſituri ſumus, ſi non ea quæ vel propriæ Eccleſiæ, vel quę de diuerſis Eccleſijs cimelia ſunt collecta ſub omni nunc ſolicitudine & fide ſeruentur. Quod ſi quid ex eis vel negligentia, vel cuiuſquam fraude deperierit, tu in hoc reatu conſtringeris, qui per Archidiaconatus ordinem cuſtodiæ eiuſdem Eccleſiæ arctius implicaris.

Extra de officio Arch. c. 3.

C

Menſe Decembri, Indictione Nona.

EPISTOLA XI.

Inf. lib. 2. epiſt. 26.

GREGORIVS, CLEMENTINÆ PATRICIÆ.

D

Eam de morte Eutherij Epiſcopi conſolatur.

EPiſtolam gloriæ veſtræ ſuſcipientes, quæ de tranſitu Eutherij quondam magnificæ memoriæ loquebatur, indicamus non minus animos noſtros quàm veſtros eſſe tali mærore confuſos, eo quòd opinionis probatæ viros hinc paulatim ſubtrahi mundo conſpicimus, quorum ruina in ipſis iam cauſarum effectibus comprobatur. Sed hinc nos ſolerti decet conuerſionis cautela ſubducere, ne ſua nos ſecũ pariter ruina circumplicet. Et quidem amicorum nos amiſſio tanto debet tolerabilius contriſtare, quãto amiſſuros nos illos conditio mortalitatis expoſcit. Sed tamen amiſſum carnalis vitæ ſubſidium potens eſt ille conſolari, qui vt adimeretur permittendo conceſſit, & ipſe ad locũ, qui deſtitutus erat conſolator accedere. Diaconum vero Anatholium, quem ad vos dirigi popoſciſtis, hoc nos facere non poſſe, cauſæ magis modus quàm rigoris auſteritas facit. Vicedominum enim eum conſtituimus, cuius arbitrio Epiſcopum commiſimus diſponendum.

Grat. diſt. 89. c. 3 Anſ. lib. 9. c. 77.

E

EPISTOLA XII.

Lib. 2 epiſt. 3. In dict. 10.

GREGORIVS, IOANNI EPISCOPO DE VRBE VETERI.

Vt iniuſta vexatio monaſterij tollatur.

Grat. 16 q. 1. c. 12. Anſ. lib. 2. c. 66.

AGapitus, Abbas monaſterij ſancti Georgij, inſinuauit nobis plurima ſe a veſtra ſanctitate grauamina ſuſtinere, & non ſolum in his, quæ neceſſitatis tempore aliquod monaſterio

A monasterio possint inferre subsidium, verumetiam, quod in eodem monasterio Missas prohibeas celebrari. Sepeliri etiam ibidem mortuos interdicas. Quod si ita est, a tali vos hortamur inhumaneate suspendi: & sepeliri ibidem mortuos, vel celebrari Missas, nulla vlterius habita contradictione permittas, ne denuo querelam de ijs, quæ dicta sunt, prædictus vir venerabilis Agapitus deponere compellatur. Polyc. lib. 3. tit. 2 Inf. epist. 34. lib. eod.

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO Centumcellensi.

B *Commendat Luminosam viduam Zemarchi.*

OFficij quidem sacerdotalis est, vt viduis ac maritali regimine desolatis, impertiri solatia debeatis: vt vnde in hoc mundo humana conditione priuantur, sacerdotali tuitione possint remedia reperire. Quoniam ergo Luminosa honesta femina relicta chariſſimi Zemarchi tribuni, nostræ se post Deum tuitioni commisit, huic vos solatiari in quo sibi necesse fuerit, admonemus, nullusq. sit ei de quolibet molestus articulo. Sed quia comitiuam illam, quam vir eius agendam susceperat, nūc Theodoro Palatino concedente, ipsi est mulieri, vt peragere debeat, attributum, vel quem ipsi placuerit, donec præsentis indictionis celebretur impletio, nullum de ea re quousque expleat inquietare permittas. Ita ergo facite, vt & Deum vobis faciatis pro rebus talibus debitorem, & noC ster huiuscemodi, de impensis a vobis solatijs, propensius animus gratuletur. Inf. lib. 12. epist. 17. & 18.

EPISTOLA XIIII.

GREGORIVS DEMETRIO EPISCOPO Neapolitano.

Præcipit hæreticos etiam cum periculo, in communionem suscipere.

STephanus præsentium portitor, cum de quibusdam fidei Catholicæ capitulis eius a via veritatis nutaret intentio, pro huius rei dubietate a Catholicæ se Ecclesiæ comD munione suspenderat, donec eum Deus veritatis iudex ad viam rectitudinis reuocaret, quem recepta satisfactione in fide catholica communicasse cognoscas. Sed quia eū quosdam dubieratis suæ socios ibidem in Neapolitana ciuitate habere comperimus, hoc nobis de his quoque præfatus Stephanus pollicitus esse dinoscitur, vt si eorum ambiguitatem animæ nostræ interpositionis periculo sanaremus, ipsos etiam ad communionem catholicam sine mora posse vel reluctatione conuerri. Pro qua re præsentibus epistolis admonemus, nostra fide, nostroq. sicut ipsi videntur, popolciſſe periculo, eos in fidem catholicam communionemq. suscipite, quibus poreſtis modis ad lucem de tenebris reuocare. Ne postquam ad nos huiusmodi causa perlata est, si silentio præterimus, de animabus eorum negligentiæ possimus subire iacturam.

E EPISTOLA XV.

GREGORIVS BALBINO EPISCOPO Rosellano.

Populonensem Ecclesiam visitationis gratia commendat.

PEruenit ad nos, quod Populonensis Ecclesia ita sit sacerdotis officio destituta, vt nec pœnitentia decedentibus ibidem, nec baptisma possit præstari infantibus. Huius igitur tam piæ rei, tamq. necessariæ mole permoti, iubemus dilectioni tuæ, vt huius præceptionis auctoritate commonitus, memoraræ Ecclesiæ visitator accedas, vt vnum Cardinalem illic presbyterum, & duos debeas diacones ordinare. In parochijs vero præ-

fatæ

fatæ Ecclesiæ tres similiter presbyteros: quos tamen dignos ad tale officium veneratione vitæ & morum grauitate præuideris, & quibus in nullo obuient constituta canonicæ disciplinæ, vt sanctæ cum digna cautela prouideatur Ecclesiæ. A

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS SEVERO EPISCOPO Aquileiensi.

Paul. Diac. lib. 3. cap. 12.

Præcipit Romam ob fidei causam venire.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 38. & lib. 2. cap. 50. Paul. Diac. lib. 3. c. 12. de Gest. Long.

SIcut gradientem per deuia, carpentem denuo rectum tramitem, tota Dominus auiditate complectitur: ita demum de deserente cognitam veritatis viam maiore mærore, quàm gaudio, quo de conuertente lætatus fuerat, contristatur: quia minoris excessus est veritatem non cognoscere, quàm in eadem cognita non manere. Aliudq. est quod ab errante committitur, aliud quod per scientiam perpetratur. Et nos si quidem quantum incorporatum te iampridem fuisse in vnitatem Ecclesiæ gauisi fueramus, abundantius nunc dissociatum a catholica societate confundimur. Pro qua re imminente latore præsentium, iuxta Christianissimi & serenissimi rerum Domini iussionem, ad beati Petri Apostoli limina, cum tuis sequacibus venire te volumus, vt auctore Deo aggregata synodo, de ea quæ inter vos vertitur, dubietate, quod iustum fuerit, iudicetur. B

EPISTOLA XVII. C

Inf. lib. 2. epist. 22. Ind. 11.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS ITALIÆ.

Vt filij Longobardorum in hæresi Ariana baptizati, ad fidem catholicam concilientur.

Paul. Diac. lib. 3. c. 6. de Gest. Long. Ioā. Diac. lib. 2. cap. 30.

QVoniam nefandissimus Autharis in hac, quæ nuper expleta est, paschali solennitate Longobardorum filios in fide Catholica baptizari prohibuit: pro qua culpa cum diuina maiestas extinxit, vt solennitatem paschalem vlterius non videret, vestram fraternitatem decet cunctos per loca vestra Longobardos admonere, vt quia vbique grauis mortalitas imminet, eosdem filios suos, in Ariana hæresi baptizatos, ad catholicam fidem concilient, quatenus super eos iram Domini omnipotentis placent. Quos ergo potestis admonete, quanta virtute valetis eos ad fidem rectam suadendo rapite, æternam eis vitam sine cessatione prædicate, vt cum ad districti veneritis conspectum iudicis, possitis ex vestra solicitudine lucrum in vobis ostentare pastoris. D

EPISTOLA XVIII.

Sup. epist. 9. eod. lib. inf. eod. epist. 39. 42.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO.

Vt Marcello victus & vestitus necessaria ministrentur.

Ioan. Diac. lib. 2. cap. 30.

INsinuatum nobis est, Marcellum Barbicanæ Ecclesiæ, ibidem in Panormitana ciuitate, in monasterio sancti Hadriani, in pœnitentiam deputatum, non solum victus necessitatem pati, sed & nuditatis nimiam sustinere molestiam. Pro qua re necesse habemus strenuitati tuæ præsenti iussione præcipere, vt ipsi pro victu & vestimento, stratoq. ad continentiam, pueroq. eius annonam, quantum prospexeris satis esse, constituas: vt inopia nuditasq. eius tali prouidentia possint habere consultum, & vt ea quæ eidem viro deputaueris, tuis postmodum possint rationibus imputari. Ita ergo fac, vt & nostram iussionem impleas, & tu quoque hoc ipsum bene disponendo, hac ipsa possis participa mercede. Præterea hoc tibi indagandum mandare curauimus, veteri quæ iam inoleuerat consuetudine postposita, vt si quæ ciuitates in prouincia Siciliæ pro peccatis nostris per sacerdotum lapsus a pastorali regimine vacare noscuntur, de clero Ecclesiarum ipsarum, vel ex monasterijs, si qui digni ad sacerdotalem locum possunt inueniri, perspicias: & ad nos inquisita primitus morum grauitate transmittas, vt grex *Lib. 2. epist. 22. in fine.* E

vniuscu-

A vniuſcuiuſque loci per paſtoris lapſum inueniri non debeat longo tempore deſtitutus. Si vero vacantia quidem loca repereris, & nullus tali dignitate ex eadem Eccleſia congruus inueniatur, ad nos ſimiliter inquiſitione ſolerti renuncia, vt Deus quem dignum talibus ordinationibus iudicauerit, valeat prouidere. Non enim oportet vt vnius exceſſu grex Dominicus per prærupta poſſit ſine paſtore diſſluere. Ita enim & locorum ordinatio proueniet, & reuertendi lapſis ad gradum priorem, quo melius pœniteant, ſuſpicio non manebit.

EPISTOLA XIX.

GREGORIVS NATALI EPISCOPO Salonitano.

Lib. 2. epiſt. 14.

B

Præcipit vt Honoratum archidiaconum ſuo gradui reſtituat.

GEſta, quæ nobis in concilij veſtri confecta ſecretario direxiſtis, in quibus Archidiaconus Honoratus addicitur, plena eſſe cognouimus ſemine iurgiorum, cum vno eodemq. tempore vna perſona nolens ad ſacerdotij ordinem prouehitur, quæ tamquam immerita a diaconatus officio remouetur. Et ſicut iuſtum eſt, vt nemo creſcere compellatur inuitus, ita cenſendum puto ſimiliter, ne quiſquam inſons ab ordinis ſui miniſterio deijciatur iniuſte. Verumtamen quia inimica Deo diſcordia tuas partes accuſat, locum & adminiſtrationem ſuam Honorato archidiacono reſtituas commonemus, atque concordes diuinis miniſterijs competentia exhibere ſeruitia. Audientiæ & quæſtioni noſtræ ſi adhuc inter vos cauſa nutritur ſcandali, prædictus archidiaconus occurrat admonitus, atque dilectio tua pro partibus ſuis dirigat perſonam inſtructam, quibus præſentibus ſolatiante Domino nobis depoſito ſtudio perſonarum, quæ competunt fauori iuſtitiæ, decernere valeamus.

Grat. diſt. 74. cap. 2.

Sup. 10. lib. epiſt. 10.

C

EPISTOLA XX.

GREGORIVS NATALI EPISCOPO Salonitano.

Sup. epiſt. 19. hoc lib. epiſt. 20 Inſ. epiſt. 14. & epiſt. 37. lib. 2. epiſt. 24.

Scribit ſe gregemq. Dominicum, vt precibus adiuuet.

D SCripta reuerentiæ veſtræ, quæ proceſſioni noſtræ gratias referebant, offerente Stephano diacono, quem direxiſtis, accepimus: & nimirum valde credenda ſunt gratia & ſtudio charitatis impenſa, dum Pontificatus noſtri congaudere ordinem ratio commonebat. Idcirco nos ſalutationis veſtræ cauſa reddidit lætiores, conſcientiam noſtram indicamus, ipſius honoris onera me ægro animo ſuſcepiſſe. Sed quia diuinis iudicijs non poteram reſulrare, neceſſario mentem meam parti lætiori reuocaui. Pro qua re reuerentiam veſtram epiſtolario ſermone depoſcimus, vt tam nos, quàm Chriſtianus grex, curæ noſtræ commiſſus, orationis veſtræ ſolatijs perfruamur, quatenus ea valeamus præſidij firmitate procellas temporum ſuperare.

Grat. diſt. 74. c. Goſſa.

Menſe Februario, Indictione Nona.

E

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS NONNOSO.

Maurentium de poſſeſſione quam petijt, dicit ſe exauditurum.

OMnipotens Deus cordi veſtro indicet quanta deuotione ac dilectione vobis coniungor. Et ſi hanc per epiſtolas implere nequeo, ſi quando tamen opportunitatem inueniam, rebus oſtendere curabo. Salutationis præterea alloquium ſoluens indico: quia veniente humili veſtro domno Maurentio de poſſeſſione, quam gloria ueſtra petijt, per omnia parebimus.

EPISTO-

A

EPISTOLA XXII.

Inf. epist. 36. **GREGORIVS GEORGIO PRÆFECTO ITALIÆ.**

Gratiatum actiones facit.

BOnitatem vestræ excellentiæ, quam semper cognitam habui, nunc experimento superaddito recognoui. Vnde omnipotentem Deum deprecor, vt sua vos protectione custodiat, vobisq. & apud se gratiam, & apud sereniſſimos dominos largiatur. Si autem nullæ hominum, qui interſunt, prauitates vos diuidant, esse me vestrum proprium valde certum tenete, & vobis dilectione coniunctum. Quod in omnipotente Domino confido: quia hoc vobis etiam per documentum meæ atteſtationis ostendo. Salutationis igitur alloquium soluens peto, vt quoties vsus exegerit, vestris me affatibus releuare curetis.

Sup. epist. 21.

B

EPISTOLA XXIII.

Inf. eo. lib. epist. 37. & 40. 48. 53 57. 63. 55. 66. **GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.**

Ancillas Dei, Paulinum presbyterum, & alios commendat.

Ioan. Diac. lib. 2. cap. 55. INsinuatum nobis est, ancillas Dei quasdam Nolanæ ciuitatis in Aboritana domo commorantes, nimiam victus vestitusq. penuriam sustinere. Quibus ex præcepto Dei subuenire nos conuenit, & inopiam earum, in quantum possumus, donante Domino subleuare. Propterea experientiæ tuæ præsenti iussione mandamus, vt de hac præsenti nona Indictione, quadraginta in auro eis solidos dare debeas, & deinceps succedentibus Indictionibus annuos viginti solidos ministrare, qui tuis possint rationibus imputari. Præterea Paulino presbytero monasterij sancti Erasmi, quod in latere montis Soractis situm est: sed & duobus monachis in oratorio sancti Archangeli seruientibus, quod in Lucullano castro iuxta sancti Petri Basilicam esse dinoscitur, binos te in præsenti tantummodo solidos dare præcipimus, qui & ipsi tuis rationibus imputentur. Ita ergo fac, vt impensæ mercedis tu quoque participium sortiaris.

C

D

EPISTOLA XXIIII.

Sup. epist. 4. lib. 10. & lib. 2. epist. 31. **GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Constantinopolitano, Eulogio Alexandrino, Ioanni Hierosolymitano, & Anastasio Patriarchæ Antiocheno, a paribus.**

De onere pastorali sibi nuper impositò, & de fide, quam iuxta decreta conciliorum amplectitur.

COnsideranti mihi quòd impar meritis, at toto animo renitens, pastoralis curæ pondera portare compulsus sum, caligo mæroris occurrit, & triste cor nihil aliud, nisi eas, quæ videre nil sinunt tenebras videt. Nam quid antistes ad Dominum, nisi pro delictis populi intercessor eligitur? Qua itaque fiducia ad Deum pro peccatis alienis intercessor venio, apud quem de proprijs securus non sum? Si fortasse quispiam apud potentem virum, qui & sibi iratus, & mihi esset incognitus, intercessorem suum me fieri quæreret, protinus responderem: Ad intercedendum venire nequeo, quia eius notitiam ex sedula familiaritate non habeo. Si igitur recte homo apud hominem, de quo minimè præsumpsissem, fieri intercessor erubescerem: quantæ hoc audaciæ est, quòd apud Deum pro populo locum intercessoris obtineo, cui familiarem me esse per vitæ meritum non agnosco? Qua in re est mihi adhuc aliud grauius formidandum: quia sicut cuncti liquido nouimus, cum is qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati ad deteriora animus prouocatur. Et valde pertimesco, ne commissa mihi plebs fidelium, reatus mei additamento depereat, cuius nunc vsque delicta Dominus æquanimiter tolerabat. Cum vero vtcumque hunc timorem supprimo, & consolatam mentem ad pontificalis operis stu-

E

dia

A dia accingo, considerata ipsa rei immensitate deterreor. Perpendo quippe, quòd omni cura vigilandum est, vt rector cogitatione sit mundus, operatione præcipuus, discretus in silentio, vtilis in verbo, singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia, per zelum iustitiæ erectus. Quæ videlicet cuncta dum subtili studeo inquisitione perscrutari, ipsa me in singulis latitudo considerationis angustat. Nam, sicut prædixi, curandum summopere est, vt rector cogitatione sit mundus, quatenus nulla hunc immunditia polluat, qui hoc suscepit officij, vt in alienis quoque cordibus pollutionis maculas tergat. Quia necesse est vt esse munda studeat manus, quæ diluere sordes curat, ne tacta quæque deterius inquinet, si sordida ipsa insequens lutum tenet. Scriptum namque est: Mundamini, B qui fertis vasa Domini. Domini etenim vasa ferunt, qui proximorum animas ad interna sacraria perducendas, in conuersationis suæ exemplo suscipiunt. Apud semetipsum ergo quantum debeat mundari conspiciat, qui ad æternitatis templum vasa viuentia in sinu propriæ conuersationis portat. Hinc diuina voce præcipitur, vt in Aaron pectore rationale iudicij vittis ligantibus imprimatur, quatenus sacerdotale cor nequaquam cogitationes fluxæ possideant, sed ratio sola constringat. Nec indiscretum quid, vel inutile cogitet, qui ad exemplum vitæ alijs constitutus, ex grauitate semper debet ostendere quantam in pectore rationem portet. In quo etiam rationali vigilanter adiungitur, vt duodecim Patriarcharum nomina describantur. Ascriptos enim patres semper in pectore ferre, est antiquorum vitam sine intermissione cogitare. Nam tunc sacerdos irreprehensibiliter graditur, cum exempla patrum præcedentium indesinenter intuetur: cum sanctorum vestigia sine cessatione considerat, & cogitationes illicitas deprimit, ne extra C ordinis sui limitem, pedem operis tendat. Rursum cum me ad considerandà debita pastoris opera confero, perpendo quanta intentione curandum est, vt sit operatione præcipuus, quatenus vitæ viam subditis viuendo denunciet, & grex, qui pastoris vocem moresq. sequitur, per exempla melius quàm per verba gradiatur. Qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere, haceadem necessitate compellitur summa monstrare. Illa namque vox libentius auditorum cor penetrat, quam dicentis vita commendat: quia quod loquendo præcipit, ostendendo adiuuat vt fiat. Hinc enim per prophetam dicitur: Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion. Vt videlicet qui cæ- *Isa. 40. b*
lesti prædicatione vtitur, ima iam terrenorum opetum deserens, in rerum culmine stare videatur, tantoq. subditos facilius ad meliora pertrahat, quanto per vitæ meritum de supernis clamat. Hinc diuina lege armum sacerdos in sacrificium & dextrum accipit *Leuit. 7. d*
D & separatum, vt non solum sit eius operatio vtilis, sed etiam singularis: nec inter malos tantummodo quæ recta sunt faciat, sed bene quoque operantes subditos, sicut honore ordinis superat, ita etiam mortua virtute transcendat. Cui in esu quoque pectusculum cum armo tribuitur, vt quod de sacrificio præcipitur sumere, hoc de semetipso discat conditori suo immolare. Et non solum pectore quæ recta sunt cogitet, sed spectatores suos ad sublimia armo operis inuitet: Nulla præsentis vitæ appetat, nulla pertimescat, blandimenta mundi, respecto intimo terrore, despiciat, terrores autem, considerato internæ dulcedinis blandimento, contemnat. Vnde supernæ quoque vocis imperio, in vtroque humero sacerdos velamine super humerali astringitur, vt contra aduersa & prospera, virtutum semper ornamento muniatur, quatenus iuxta Pauli vocem: Per arma iusti- *2. Cor. 6. b*
tiæ a dextris sinistrisq. gradiens cum ad sola, quæ anteriora sunt, nititur, in nullo delectationis infimæ latere flectatur. Non hunc prospera eleuent, non aduersa perturbent, non blanda vsque ad voluptatem demulceant, non aspera ad desperationem premant: vt dum nullis passionibus intentionem mentis humiliat, quanta in vtroque humero superhumeralis pulchritudine tegatur, ostendat. Quod recte etiam superhumerale ex auro, hyacintho, purpura, bis tincto cocco, & torta fieri byssо præcipitur, vt quanta sacerdos clarescere virtutum diuersitate debeat, demonstretur. In sacerdotis quippe habitu ante omnia aurum fulget, vt in eo intellectus sapientiæ principaliter emicet. Cui hyacinthus qui aereo colore resplendet, adiungitur, vt per omne quod intelligendo penetrat, non ad fauores infimos, sed ad amorem cælestium surgat, ne dum suis incautus laudibus capitur, ipso etiam veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque ac hyacintho purpura permiscetur, vt videlicet sacerdotale cor, cum summa prædicat, etiam in semetipso suggestiones vitiorum reprimat, eisq. veluti regia potestate contradicat, quatenus

De cura past. lib. 2. c. 2. to. 4.

Gra. 1. q. 1. c. 98 Panor. lib. 2. c. 8

Isa. 52. d

Exod. 32. c

S. Greg. in lib. 1. Reg. c. 1. tom. 1. De cura past. lib. 2. c. 3. to. 4.

tenus nobilitatem semper intimæ regenerationis aspiciat, & cælestis regni habitum mo- A
1.Pet.2. b ribus defendat. De hac enim nobilitate spiritus per Petrum dicitur: Vos autem genus
electum, regale sacerdotium. De hac etiam potestate, qua vitia subigimus, Ioannis vo-
Ioan.1. b ce roboramur, qui ait: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei
fieri. Auro autem ac hyacintho & purpuræ bis tinctus coccus adiungitur, vt ante inter-
ni iudicis oculos, omnia virtutum opera ex charitate decorentur, & cuncta, quæ coram
hominibus rutilant, hæc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat.
Quæ scilicet charitas, quia Deum simul & proximum diligit, quasi coccus ex duplici
tinctura fulgescit. Qui igitur sic ad auctoris speciem anhelat, vt proximorum curam ne-
gligat, vel sic proximorum curam exequitur, vt a diuino amore tepescat, quia vnum
horum quodlibet negligit, in superhumeralis ornamento habere coccum bis tinctum
nescit. Sed cum mens ad præcepta charitatis tenditur, restat proculdubio, vt per absti- B
nentiam caro macteretur. Vnde & bis tincto cocco torta byssus adiungitur: de terra
enim byssus nitenti specie oritur. Et quid per byssum, nisi candens nitore munditiæ cor-
poralis castitas designatur? Quæ videlicet torta pulchritudini superhumeralis innectis-
tur: quia tunc castimonia ad perfectum munditiæ candorem ducitur, cum per abstinen-
tiam caro fatigatur. Cumq. inter virtutes ceteras etiam afflictæ carnis meritum proficit,
quasi in diuersa superhumeralis specie byssus torta candescit. Rursum cum me ad consi-
derandum debitum pastoris verbum ac silentium confero, pauenti cura perpendo, quod
valde necesse est, vt & discretus sit in silentio, & vtilis in verbo, ne aut tacenda profe-
rat, aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indi-
Ioan.10. scretum silentium, hos qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Sæpe namque rectos
res improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui recta libere pertimescunt: C
& iuxta veritatis vocem, nequaquam iam gregis custodiæ pastorum studio, sed merce-
nariorum vice deseruiunt: quia veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt.
Isa. 56. d Hinc namque eos Dominus per prophetam increpat, dicens: Canes muti non valentes
Ezech.13. a latrare. Hinc rursum queritur, dicens: Non ascendistis ex aduerso, neque opposuistis
Lib.2. past. c.4. murum pro domo Israel, vt staretis in prælio in die Domini. Ex aduerso quippe ascen-
tom.4. dere, est pro defensione commissi gregis voce libera huius mundi potestatibus contraire.
Et in die Domini in prælio stare, est prauis decertantibus ex iustitiæ amore resistere. Pa-
Thren.2. d stori etenim recta timuisse dicere, quid est aliud, quàm terga tacendo præbuisse? Qui ni-
Greg.1. Reg.3. mirum si pro grege se obijcit, murum pro domo Israel hostibus opponit. Hinc rursus de-
cap.10. tom.1. linquenti populo dicitur: Prophetæ tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant tibi
iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent. Prophetæ quippe nonnumquam D
in sacro eloquio doctores vocantur, qui dum fugitiua esse præsentia indicant, quæ sunt
ventura manifestant. Quos diuinus sermo falsa videre redarguit: quia dum corripere
culpas metuunt, incassum delinquentibus promissa securitate blandiuntur. Qui iniqui-
tatem peccantium nequaquam aperiunt, quia ab increpationis voce conticescunt. Cla-
uis quippe aperitionis, sermo est correptionis: quia increpando culpam detegit, quam
Ad Tit.1. b sæpe nescit ipse, etiam qui perpetrauit. Hinc Paulus ait: Vt potens sit exhortari in do-
Malac.2. b ctrina sana, & eos, qui contradicunt, redarguere. Hinc per Malachiam dicitur: Labia
Isa. 58. a sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini
exercituum est. Hinc per Isaiam Dominus admonet, dicens: Clama, ne cesses, sicut tu-
ba exalta vocem tuam. Præconis quippe officium suscipit, quisquis ad sacerdotiū ascen-
dit, vt ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. E
Sacerdos vero si prædicationis est nescius, quam clamoris vocem daturus est præco mu-
Act. 2. tus? Hinc est enim quòd super pastores primos in linguarum specie Spiritus sanctus inse-
Exod.28. f dit: quia nimirum quos repleuerit, de se protinus loquentes facit. Hinc Moysi præcipi-
tur, vt tabernaculum sacerdos ingrediens, tintinnabulis ambiatur: vt videlicet voces
prædicationis habeat, ne superni speculatoris iudicium ex silentio offendat. Scriptum
quippe est: Audiatur sonitus quando ingreditur vel egreditur sanctuarium in conspectu
Domini, & non moriatur. Sacerdos namque ingrediens vel egrediens moritur, si de eo
sonitus non audiatur: quia iram contra se occulti iudicis exigit, si sine sonitu prædica-
tionis incedit. Apte autem tintinnabula vestimentis eius describuntur inserta. Vesti-
menta etenim sacerdotis, quid aliud quàm recta opera debemus accipere? propheta at-
Psal.131. b testante, qui ait: Sacerdotes tui induantur iustitiam. Vestimentis itaque illius tintinna-

bula

A bula inhærent, vt vitæ viam cum linguæ ſonitu, ipſa quoque opera ſacerdotis clament. Sed conſiderandum quoque eſt, vt rector cum ſe ad loquendum præparat, ſub quantæ cautelæ ſtudio loquatur attendat, ne ſi inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere audientium corda feriantur, & cum fortaſſe ſapiens videri deſiderat, vnitatis compagem inſipienter abſcindat. Hinc namque veritas dicit: Habete ſal in vobis, & pacem habete inter vos. Per ſal quippe, verbi ſapientia deſignatur. Qui igitur loqui ſapienter nititur, magnopere metuat, ne eius eloquio audientium vnitas confundatur. Hinc Paulus ait: Non plus ſapere quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Hinc in ſacerdotis veſte iuxta diuinam vocem, tintinnabulis mala punica coniunguntur. Quid enim per mala punica, niſi fidei vnitas deſignatur? Nam ſicut in malo punico vno exterius cortice multa interius grana muniuntur, ſic innumeros ſanctæ Eccleſiæ populos vnitas fi-

B dei contegit, quos intus diuerſiras meritorum tenet. Tunc ergo tintinnabulis mala punica iungimus, cum per omne quod dicimus, vnitatem fidei cuſtodimus. Rurſum, cum me ad conſiderandum confero qualis rector in compaſſione, qualisq. eſſe debeat in contemplatione perpendo, vt & ſingulis compaſſione ſit proximus, & præ cunctis contemplatione ſuſpenſus, quatenus & per pietatis viſcera in ſe infirmitatem ceterorum transferat, & per ſpeculationis altitudinem ſemetipſum quoque inuiſibilia appetendo, tranſcendat, ne aut alta petens, proximorum infima deſpiciat, aut infimis proximorum congruens, appetere alta deſiſtat. Hinc eſt namque quòd Paulus in paradiſum ducitur, cæliq. tertij ſecreta rimatur: & tamen in illa inuiſibilium contemplatione ſuſpenſus, ad cubile carnalium mentis aciem reuocat, & cum ſanctum coniugium, creandorum ſit cauſa liberorũ,

C aliquid etiam eis & de voluptate largitur, dicens: Propter fornicationes autem vnuſquiſque ſuam vxorem habeat, & vnaquæque ſuum virum habeat. Vxori vir debitum reddat, ſimiliter & vxor viro. Ecce iam cæleſtibus ſecretis inſeritur, & tamen per condeſcenſionis viſcera, carnalium cubile perſtrutatur: & quem ſubleuatus ad inuiſibilia erigit, hunc mentis oculum ad ſecreta coniugum inflectit. Cælum contemplatione tranſcendit, nec tamen ſtratum carnalium ſolicitudine deſerit: quia compage charitatis ſummis ſimul & infimis iunctus, & in ſemetipſo virtute ſpiritus ad alta valenter rapitur, & pietate in alijs æquanimiter ad ima reuocatur. Pro hac ſuæ compaſſione charitatis, iterum dicit: Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non vror? Hinc rurſus ait: Factus ſum Iudæis tamquam Iudæus. Quod videlicet exhibebat non amittendo fi-

D dem, ſed extendendo pietatem, & in ſe perſonam infidelium transfigurans: vt ex ſemetipſo diſceret qualiter alijs miſereri debuiſſet, quatenus hoc illis impenderet, quod ſibi ipſe, ſi ita eſſet, impendi recte voluiſſet. Hinc iterum dicit: Siue mente excedimus, Deo: ſiue ſobrij ſumus, vobis: quia & ſemetipſum nouerat contẽplando tranſcendere, & eundem ſe auditoribus condeſcendendo attemperare. Hinc Iacob Domino ſcalæ deſuper innitente, & vncto deorſum lapide aſcendentes & deſcendentes angelos vidit: quia ſcilicet prædicatores recti, non ſolum ſurſum ſanctum caput Eccleſiæ, videlicet Dominum contemplando appetunt, ſed deorſum quoque ad membra illius miſerando deſcendunt. Hinc Moyſes crebro tabernaculum intrat & exit, & qui intus in contemplatione rapitur, foris infirmantium negotijs vrgetur. Intus Dei arcana conſiderat: foris onera carnalium portat. Qui de rebus quoque dubijs ſemper ad tabernaculum recurrit, & coram teſtamenti arca Dominum conſulit: exemplum proculdubio rectoribus præbens, vt cum fortis ambigunt quid diſponant, ad mentem ſemper quaſi ad tabernaculum

E redeant, & velut coram teſtamenti arca Dominum conſulant, ſi de his, in quibus dubitant, apud ſemetipſos intus ſacri eloquij paginas requirant. Hinc ipſa veritas per ſuſceptionem nobis noſtræ humanitatis oſtenſa, in monte orationi inhæret, miracula in vtbibus exercet: imitationis videlicet viam bonis rectoribus ſternens, vt etſi iam ſumma contemplando appetunt, neceſſitatibus tamen infirmãtium compatiendo miſceantur: quia tunc ad alta charitas mirabiliter ſurgit, cum ad ima proximorum ſe miſericorditer attrahit, & quo benigne deſcendit ad infima, valentet recurrit ad ſumma. In qua videlicet compaſſione neceſſe eſt vt talem ſe, qui præeſt exhibeat, cui ſubiecti quique occulta quoque ſua prodere non erubeſcant: vt, cum tentationum ſuarum fluctus paruuli tolerant, ad paſtoris mentem, quaſi ad matris ſinum recurrant, & hoc, quòd ſe inquinari pulſantis culpæ ſordibus præuident, exhortationis eius ſolatio, & lacrymis orationis lauent. Vnde & ante fores templi ad abluendas ingredientium

manus mare æneum, id eſt, luterem, duodecim boues portant, qui quidem facie exte- A
rius eminent, ſed ex poſterioribus latent. Quid namque in duodecim bobus, niſi vni-
1.Cor.9. b uerſus paſtorum ordo ſignatur? De quibus lex, Paulo diſſerente, dicit: Non obturabis os
boui trituranti. Quorum quidem nos aperta opera cernimus, ſed apud diſtrictum iudi-
cem, quæ illos poſterius maneant in occulta retributione, neſcimus. Qui tamen cum
condeſcenſionis ſuæ patientiam abluendis proximorum confeſſionibus præparant, velut
ante fores templi luterem portant, vt quiſquis intrare æternitatis ianuam nititur, tenta-
tionis ſuas menti paſtoris indicet, & quaſi in boum lutere cogitationis vel operationis
manus lauet. Et fit plerumque vt dum rectoris animus aliena tentamenta condeſcendendo recognoſcit, auditis tentationibus & ipſe pulſetur: quia & hæc eadem per quam populi multitudo diluitur, aqua proculdubio luteris inquinatur. Nam dum ſordes diluentium ſuſcipit, quaſi ſuæ munditiæ ſerenitatem perdit. Sed hæc nequaquam paſtori ti- B
menda ſunt: quia Deo ſubtiliter cuncta penſante, tanto facilius a ſua eripitur, quanto miſericordius ex aliena tentatione fatigatur. Rurſus cum me ad conſiderandum confero, qualis in humilitate, qualisq. eſſe rector debeat in diſtrictione, perpendo: quoniam neceſſe eſt, vt & bene agentibus ſit per humilitatem ſocius, & contra delinquentium vi-
Greg. in Ezech. hom.12.Reg.ep. 39.lib.4.paſt.2. cap.6. tia per zelum iuſtitiæ erectus, quatenus & bonis in nullo ſe præferat, & cum prauorum culpa exigit, prioratus ſui poteſtatem agnoſcat, vt & honore ſuſpenſo, æqualem ſe ſubditis bene viuẽtibus deputet, & contra peruerſorum culpas ex zelo iuſtitiæ excreſcat. Hinc eſt namque quòd Petrus auctore Deo S. Eccleſiæ principatum tenens, a bene agente Cornelio, & ſeſe ei humiliter proſternente, immoderatius venerari recuſauit, ſeq. illi ſimilem recognouit, dicens: Surge ne feceris, & ego homo ſum. Sed cum Ananiæ & Sapphyræ
Act.10. d culpam reperit, mox quanta potentia ſuper ceteros excreuiſſet, oſtendit. Verbo namque C
Act. 5. a eorum vitam perculit, quam ſpiritu perſcrutante deprehendit, & ſummum ſe intra Eccleſiam contra peccata recoluit, quod honore ſibi vehementer impenſo, corã bene agentibus fratribus non agnouit. Hic communionem æqualitatis meruit ſanctitas actionis,
2.Cor.1. d illic zelus vltionis vim aperuit poteſtatis. Hinc eſt quòd Paulus bene agentibus fratribus prælatum ſe eſſe neſciebat, cum diceret: Non quia dominamur fidei veſtræ, ſed adiutores ſumus gaudij veſtri. Ad quæ ideo adiunxit: Fide enim ſtatis. Ac ſi id quod protulerat, aperiret, dicens: Ideo non dominamur fidei veſtræ, quia fide ſtatis. Æquales
1.Theſſ.2. b enim vobis ſumus, in quo vos ſtare cognoſcimus. Quaſi prælatum ſe eſſe fratribus ne-
2.Cor.4. b ſciebat, cum diceret: Facti ſumus paruuli in medio veſtrum, & rurſus: Nos autem ſeruos veſtros per Chriſtum. Sed cum culpam, quæ corrigi debuiſſet, inuenit, illico ſe ma-
1.Cor.4. d giſtrum eſſe recoluit, dicens: Quid vultis, in virga veniam ad vos? Summus itaque lo- D
cus tunc bene regitur, cum is, qui præeſt, vitijs potius quàm fratribus dominatur. Bene acceptam poteſtatem regit, qui & tenere illam nouit & impugnare. Bene hanc regit, qui ſcit per illam ſuper culpas erigi, ſcit cum illa ceteris in æqualitate componi. Sic autem ſeruanda eſt virtus humilitatis, vt non ſoluantur iura regiminis: ne dum prælatus quiſque plus ſe, quàm decet, deijcit, ſubditorum vitam reſtringere ſub diſciplinæ vinculo non poſſit: & ſic ſeruanda eſt diſciplinæ ſeueritas, ne dum plus, quàm neceſſe eſt, zelus
Greg.41. cap.6. Greg. Mor. lib. 20. cap.8. accenditur, manſuetudo funditus amittatur. Sæpe namque vitia virtutes ſe eſſe mentiuntur, vt tenacia parſimonia, effuſio largitas, crudelitas zelus iuſtitiæ, remiſſio pietas velit videri. Diſciplina ergo vel miſericordia multum deſtituitur, ſi vna ſine altera teneatur. Sed magna diſcretionis arte ſeruanda eſt, & iuſte conſulens miſericordia, & pie ſæuiens
Luc.10. f diſciplina. Hinc namque eſt quod docente veritate per Samaritani ſtudium, ſemiui- E
uus in ſtabulum ducitur, & vinum atque oleum vulneribus eius adhibetur: vt per vinum ſcilicet mordeantur vulnera, & per oleum ſoueantur. Neceſſe quippe eſt, vt is qui ſanandis vulneribus præeſt, in vino morſum doloris adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: quatenus per vinum mordeantur putrida, per oleum ſananda foueantur. Sit ergo amor, ſed non emolliens: ſit rigor, ſed non exaſperans. Quod bene illa tabernaculi arca ſignificat, in qua cum tabulis virga ſimul & manna eſt: quia cum ſcripturæ ſacræ ſcientia in boni rectoris pectore ſi eſt virga diſtrictionis, ſit & manna dulcedinis. Suſcepto itaque paſtoralis curæ onere, cum cuncta hæc atque alia hujuſmodi multa conſidero, videor quod eſſe non poſſum; maxime, quia hoc in loco quiſquis paſtor dicitur, curis exterioribus grauiter occupatur, ita vt ſæpe incertũ fiat, vtrum paſtoris officium, an terreni proceris agat. Et quidem quiſquis regendis fratribus

præeſt,

A præest, vacare funditus a curis exterioribus non potest, sed tamen curandum magnopere est, ne ab his immoderate deprimatur. Vnde recte ad Ezechielem dicitur: Sacerdotes caput suum non radant, neque comam nutriant, sed tondentes attondeant capita sua. Quid enim signant capilli in capite, nisi exteriores cogitationes in mente? Qui dum super cerebrum insensibiliter oriuntur, curas vitæ præsentis exprimunt, quæ ex negligenti ac torpenti sensu: quia inopportune prodeunt, quasi nobis non sentientibus procedunt. Quia ergo cuncti, qui præsunt, habere quidem solicitudines exteriores debent, nec tamen eis vehementer incumbere, sacerdores recte & caput prohibentur radere, & comam nutrire: vt cogirationes carnis de vira subditorum nec a se funditus amputent, nec rursum ad crescendum nimis relaxent. Vnde bene dicitur, Tondentes tondeant capita sua: vt videlicet curæ temporalis solicitudinis & ad quantum necesse est prodeant, & tamen recidantur citius, ne immoderatius excrescant. Dum igitur & per administratam exteriorem prouidentiam corporalis subdirorum vita protegitur, & rursus per immoderaram, alta cordis intentio non impeditur, quasi capilli in capite sacerdoris seruantur, vr cutem cooperiant: & resecantur, ne oculos claudant. Sed hoc in loco huius discretionis moderamina video seruari non posse, quia ranti quoridie casus imminent, vt mentem simul obruant, cum vitam corporalem necant. Vnde fratres sanctissimi, per venturum iudicem rogo, per multorum millium angelorum frequentiam, per Ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in cælis sub hoc pastoralis curæ onere lassescentem orationis vestræ intercessione adiuuate, ne susceptа me pondera vltra vires premant. Memor vero quod scriptum est: Orate pro inuicem vr saluemini, etiam impendo, quod peto. Sed recipiam quod impendo. Dum enim nos vobis per orationis opem coniungimur quasi ambulantes per lubricum, vicissim nobis manum renemus, fitq. ex magna prouisione charitatis, vt eo singulorum robustius pes figatur, quo in alterum alter innitirur. Præterea, quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, sicut sancti Euangelij quattuor libros, sic quattuor concilia susc ipere, & venerari me fateor. Nicænum scilicet, in quo peruersum Arij dogma destruitur. Constantinopolitanum quoque, in quo Eunomij & Macedonij error conuincitur. Ephesinum etiam primum, in quo Nestorij impietas iudicatur. Chalcedonense vero, in quo Eurychis, Dioscoriq. prauiras reprobatur, tota deuotione complector, integerrima approbatione custodio: quia in his velut in quadrato lapide, sanctæ fidei structura consurgit, & cuiuslibet vitæ atque actionis norma consistit. Qui squis eorum soliditatem non tener, etiam si lapis esse cernitur, tamen exrra ædificium iacet. Quintum quoque concilium pariter veneror, in quo epistola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena, reprobarur. Theodorus personam mediatoris Dei & hominũ in duabus substantijs separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur. Scripta quoque Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu demenriæ prolata refurantur. Cunctas vero quas præfata veneranda Concilia personas respuunt, respuo: quas venerantur, amplector: quia dum vniuersali sunt consensu constituta, se & non illa desttuit, quisquis præsumit aut soluere, quos ligant, aut religare quos soluunt. Quisquis ergo aliud sapir, anathema sir. Quisquis vero prædictarum synodorum fidem tenet, pax ei sit a Deo patre per Iesum Christum filium eius, qui cum eo viuit & regnat consubstantialiter Deus in vnitate Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Ezech. 44. c

Iacob. 5. d

Inf. lib. 2. epist. 10. & lib. 3. ep. 33. & lib. 9. ep. 2

Rom. 10.

Grat. dist. 23. cap. 4.

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS ANASTASIO PATRIARCHÆ ANTIOCHENO.

Sup. epist. 24. inf. lib. 4. epist. 36.

Conqueritur de onere pastorali.

SCripta vestræ beatitudinis, vti fessus requiem, salutẽ æger, fontẽ sitiens, vmbrã çstuans accepi. Neque enim illa verba per linguã carnis videbantur expressa: quia sic spiritalem amorem suum quem gestabant, aperuerunt, ac si mens per semetipsam loquererur. Sed durum valde fuit quod scriptum est, quia amor vester rerrena me portare onera præcepit, & quẽ prius spiriraliter diligebatis, postea, vt æstimo, temporaliter amantes, vsque ad terram me superposito onere depressistis, ita vt omnem mẽtis rectitudinem funditus perdens, contemplationisq. aciem amittens, non per prophetiæ spirirũ, sed per experimentũ dicam: Incuruatus sum, & humiliarus sum vsquequaque. Tanta me quippe occupationũ onera

Sup. epist. 7.

Ioh. Diac. lib. 2. cap. 49. lor.

Psal. 118. e

onera deprimunt, vt ad ſuperna animus nullatenus erigatur. Multis cauſarum fluctibus A
quatior,& poſt illa quietis otia,tumultuoſæ vitæ tempeſtatibus affligor, ita vt recte dicã:
Pſal.68. a Veni in altitudinem maris,& tempeſtas demerſit me. Periclitanti igitur mihi manũ ora-
Sup.epiſt.7. tionis veſtræ tendite,vos qui in virtutum littore ſtatis. Quòd vero me,os Domini,quod lu
cernam dicitis,quod loquendo multis prodeſſe, multisq. poſſe lucere perhibetis, æſtima-
tionem mihi meam,fateor,in dubietatem maximam perduxiſtis.Conſidero namque qui
ſum,& nihil in me ex huius boni ſigno deprehendo. Conſidero namque qui eſtis, & vos
mentiri poſſe non arbitror.Cum ergo credere volo quod dicitis,contradicit mihi infirmi-
tas mea Cum diſcutere volo,quod in laude mea dicitur,contradicit mihi ſanctitas veſtra.
Sed quæſo vir ſancte nobis aliquid de hoc certamine noſtro conueniat, vt etſi non quod
Sup.epiſt.24. dicitis,ita eſt,ſit ita,quia dicitis.Præterea ſicuti Patriarchis alijs fratribus a paribus ſyno-
dicam vobis epiſtolam direxi: quia apud me ſemper hoc eſtis, quod ex omnipotentis B
Dei munere accepiſtis eſſe, non quod ex voluntate hominum putamini non eſſe. Latori
vero præſentium Bonifacio defenſori aliqua iniunxi, quæ ſanctitati veſtræ debeat ſecre-
Inf.hoc lib.epiſ. tius intimare. Amatoris autem veſtri beati Petri Apoſtoli vobis claues tranſmiſi, quæ
ap. & 30. ſuper ægros poſitæ,multis ſolent miraculis coruſcare.

EPISTOLA XXVI.

Lib 9.epiſt.4. GREGORIVS ANASTASIO ARCHIEPISCOPO CORINTHI.

Conqueritur de onere paſtorali, & hortatur vt ſuccurrat portitori præſenti.

IVdicia Dei quanto ſunt inueſtigabilia, tanto debent humanis mentibus eſſe metuen-
da,vt quia ea ratio mortalis comprehendere non valet,his ſe neceſſe eſt humili cordis C
ceruice ſubſternat: quatenus quoeam regentis voluntas duxerit,illuc obedientibus men-
tis greſſibus proſequatur. Ego autem conſiderans infirmitatem meam ad Apoſtolicæ Se-
dis culmen non poſſe pertingere, onus hoc malui declinare, ne in paſtorali regimine im-
paris adminiſtrationis actione ſuccumberem. Sed, quia contraire non eſt Domini diſpo-
nentis arbitrio,obedienter ſecutus ſum,quod miſericors de me regentis manus voluerit
operari.Nam fraternitati veſtræ, & ſi præſens non eueniret occaſio, neceſſario fuerat in-
dicandum, quòd licet indignum, me Apoſtolicæ Sedi Dominus præeſſe dignatus eſt. Cũ
ego fieri hoc & cauſa poſceret, & directi a nobis præſentium latoris,ideſt,Bonifacij defen
ſoris, eueniſſet occaſio, curauimus, non ſolum ſcriptis fraternitati veſtræ,charitatis vo-
ta perſoluere, ſed etiam de ordinatione noſtra, quod deſiderabile vobis fuiſſe credimus,
indicare.Propterea charitas veſtra reciprocis litteris nos de vnitate Eccleſiæ, & deſidera- D
bili nuncio ſalutis veſtræ lætificet: quatenus abſentia corporalis, quam nos locorum fa-
cit ſuſtinere diſiunctio, ſcriptorum ſibi viciſſitudine præſentetur. Adhortamur etiam,
vt quia memoratum ſuperius præſentium portitorem pro neceſſarijs quibuſdam cauſis
ad clementiſſimi Principis veſtigia deſtinauimus, & mutabilitas temporis multa ſolet
impedimenta itineris generare, quidquid ei ſiue in terreni itineris prouiſione, ſiue etiam
in procuratione nauigij neceſſarium fuerit, veſtra ſacerdotalis impendat affectio, vt de-
ſtinatum iter celerius, Domino miſerante, valeat explicare.

EPISTOLA XXVII.

Inf.lib.4.epiſt. GREGORIVS SEBASTIANO EPISCOPO RHIZINIENSI.
31. E

De reuerſione Anaſtaſii Patriarchæ.

QVamuis nulla merui beatitudinis veſtræ ſcripta ſuſcipere, tamen ego etiam obliui-
ſcentem me non obliuiſcor,negligentem pulſo,torpentem amoris ſtimulis inquie-
to: vt qui ex ſemetipſo non vult impendere, vel pulſatus ſciat reddere quod debet. Præ-
terea indico ſuggeſtionem me apud pijſſimos Dominos ſummis precibus plenam feciſ-
ſe, vt virum beatiſſimum domnum Anaſtaſium Patriarcham conceſſo vſu pallij ad beati
Petri Apoſtolorum Principis limina mecum celebraturum ſolemnia Miſſarum tranſ-
mittere debuiſſent: quatenus ſi ei ad ſedem ſuam minime reuerti liceret, ſaltem mecum
in honore ſuo viueret. Sed quæ cauſa contigerit, vt eadem ſcripta retinerem, præſen-
tium lator vobis innoteſcet. Eiuſdem tamen domni Anaſtaſij animum cognoſcite, &
quidquid ei de hac re placuerit, veſtris mihi epiſtolis indicate.

EPISTO-

EPISTOLA XXVIII.

GREGORIVS ARISTOBOLO EXPRÆFECTO & Antigrapho.

De expositione epistolarum suarum.

AD explendum affectum meum, fateor, lingua non sufficit: sed quidquid de vobis sentio, vester vobis melius affectus dicit. Quibusdam vero vos aduersitatibus laborare audiui. Sed non hac de re valde contristor, quia plerumque nauis, quæ peruenire ad altas pelagi tempestates per prosperitatem poterat, in ipso nauigationis initio vento aductante repellitur, sed ad portum repulsa reuocatur. Præterea si prolixam epistolam ad interpretandum accipere fortasse contigerit: rogo non verbum ex verbo, sed sensum ex sensu transferte: quia plerumque, dum proprietas verborum attenditur, sensuum virtus amittitur.

EPISTOLA XXIX.

GREGORIVS ANDREÆ ILLVSTRI DE DIBIRIA.

Lib. 7. epist. 12. indict. 2.

Transmittit clauem a corpore sancti Petri, & de catenis eius.

OMnipotens Deus dulcissimo cordi vestro indicet, quia & absens corpore a charitate vestra animo non recessi. Bona enim vestra, etiam si volo, obliuisci, non valeo. Hoc autem quod ad me episcopatus ordinem cognoscitis peruenisse, si me diligitis, plangite: quia hic huius mundi tantæ occupationes sunt, vt per episcopatus ordinem pene ab amore Dei me videam esse separatum. Quod incessanter defleo, atque vt pro me Dominum exoretis rogo. Præterea, sanctissimam clauem, a sancti Petri Apostoli corpore vobis transmisi, quæ super ægros multis solet miraculis coruscare: nam etiam de eius catenis interius habet. Eædem igitur catenæ, quæ illa sancta colla tenuerunt, suspensæ colla vestra sanctificent.

Sup. epist. 25. & inf. epist. 30.

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS IOANNI EXCONSVLI atque Patricio & Quæstori.

Clauem sancti Petri & de catenis eius transmittit.

BOna excellentiæ vestræ expertus, tanto erga vos amore constringor, vt vestra memoria de meo pectore aboleri nullatenus possit. Sed contra amorem non modice contristor, quia quietem me quærere cognouistis, & ad inquietudinem perduxistis. Vobis quidem omnipotens Deus, quia hoc bono animo fecistis, bona æterna retribuat: sed me a tanto loci huius periculo qualiter voluerit absoluat. Quia sicut peccata mea merebantur, non Romanorum, sed Longobardorum Episcopus factus sum, quorum sinthiciæ spathæ sunt, & gratia pœna. Ecce vbi me patrocinia vestra perduxerunt. Gemo quotidie, occupationibus pressus & respirare non valeo. Sed vos, qui adhuc valetis, huius mundi occupationes fugite: quia quanto in eo quisque profecerit, tanto, vt video, ab amore Dei amplius decrescit. Præterea sanctissimam clauem a beati Petri Apostolorum principis corpore vobis transmisi, quæ super ægros multis solet miraculis coruscare, nam etiam de eius catenis interius habet. Eædem igitur catenæ, quæ illa sancta colla tenuerunt, suspensæ colla vestra sanctificent.

Ioh. Diac. lib. 2. cap. 11.

Sup. epist. 25. & 29.

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS PHILIPPO COMITI EXCVBITORVM.

Causas Italiæ commendat.

IN quantum homo discutere & inuestigare iudicia superna non sufficit, in tantum sub eis debet ceruicē cordis inflectere: & quia id quod tibi tribuitur, quo iudicio dispensatur, ignotat,

Ioh. Diac. lib. 2. cap. 11.

ignorat, nec ad appetendum locum procax insistere, nec ad repellendum contumax debet inueniri. Vnde indignus ego ad suscipienda episcopatus onera iussioni omnipotentis Dei, vestræq. me voluntati subdidi: cui me præesse largitate magis gratiæ quàm iudicij extimatione voluistis. Potens est enim Deus, propter quem me indignum diligitis, hanc vobis in perpetuum compensare mercedem, vt gratiam quam indignis famulis eius impenditis, apud eum inuenire multiplicius valeatis. Causas vero Italiæ, vestra quæso excellentia habeat commendatas, vt dum vos petentibus libenter impenditis, omne quod a Deo petitis, quantocitius impetretis.

EPISTOLA XXXII.

Ioh. lib. 2. epist. 31. lib. 4. epist. 68.

GREGORIVS ROMANO PATRICIO & Exarcho Italiæ.

Vt Blandum episcopum sua Ecclesia libere reciperet.

SCribendi ad excellentiam vestram si causa omnino nulla suppeteret, nos tamen esse oportet charitate paterna de vestræ salutis incolumitate solicitos, vt quod de vobis audire cupimus, inter nunciorum frequentia cognoscamus. Præterea peruenit ad nos, Blandum episcopum Hortensis ciuitatis, longo iam tempore in ciuitate Rauennate a vestra excellentia detineri. Et fit vt Ecclesia sine rectore, & populus quasi sine pastore grex defluat, & ibidem infantes pro peccatis absque baptismate moriantur. Et rursus quia non credimus quòd eum excellentia vestra, nisi pro aliqua probabilis excessus causa tenuerit, oportet vt habita synodo palam fiat, si quod in eum crimen intenditur. Et si talis in eo culpa reperitur, quæ vsque ad degradationem sacerdotij perducatur, aliam necesse est ordinationem inquiramus, ne Ecclesia Dei in his sine quibus eam Christiana non patitur esse religio, inculta ac destituta remaneat. Sin autem excellentia vestra aliter se habere, quàm de eo quod dicitur esse perspexerit, eum ad Ecclesiam suam reuerti concedat, vt officium suum in commissis sibi animabus adimpleat.

Sup. lib. 10. epist. 25.

Mense Martio, Indictione Nona.

EPISTOLA XXXIII.

Ioh. lib. 3. epist. 42.

GREGORIVS VENANTIO CANCELLARIO ITALIÆ.

Venantio ex monacho scribit, & increpat de habitu monastico dimisso.

Ioh. Diac. lib. 2 cap. 48.

MVlti hominum stulti putauerunt, quòd si ad ordinem episcopatus eneherer, vos alloqui per epistolas frequenter recusarem. Sed non ita est: quia ipsa iam loci mei necessitate compellor, vt tacere non debeam. Scriptum quippe est: Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam. Et rursus scriptum est: Speculatorem dedi te domui Israel, audies de ore meo verbum, & annunciabis eis ex me. Ex qua videlicet annunciatione vel retenta, vel exhibita quid speculatorem vel auditorem sequatur, protinus intimatur: Si dicente me ad impium: Morte morieris: non annunciaueris ei, neque locutus fueris, vt auertatur a via sua impia & viuat: ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annunciaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab iniquitate sua, & a via sua impia, ipse quidem in iniquitate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti. Hinc etiam Ephesijs Paulus dicit: Mundæ sunt hodie manus meæ a sanguine omnium vestrum. Non enim subterfugi, quo minus annunciarem vobis omne Dei consilium. Mundus ergo a sanguine omnium eorum non esset, si eis Dei consilium annunciare noluisset: quia cum increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo pastor occidit. Hac igitur consideratione compulsus, velis nolis locuturus sum: quia omni virtute aut te cupio saluari, aut de tua morte me eripi. In quo enim habitu fueris recolis, & supernæ districtionis animaduersione postposita, ad quid sis delapsus agnoscis. Culpam ergo tuam pensa, dum vacat, districtionem futuri iudicis dum vales, exhorresce, ne tunc illam amaram sentias, cum eam iam nullis

Isa. 58. a Ezech. 3. d

Act. 20. c Grat. dist. 45. cap. 4.

Io. Diac. lib. 3. cap. 48.

A lis fletibus euadas. Pensa quod scriptum est: Orate ne fiat fuga vestra hieme vel sabbato. Ad ambulandum quippe in hieme torpor frigoris obsistit, & iuxta præceptum legis, ambulare in sabbato non licet. Hieme ergo vel sabbato fugere conatur, qui iram districti iudicis tunc appetit fugere, quando ei iam non licet ambulare. Dum vacat ergo, dum licet, animaduersionem tanti terroris fuge. Pensa quod scriptum est: Omne quod potest manus tua facere, instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia sunt apud inferos, quo tu properas. Teste Euangelio, scis quia diuina scueritas de otioso sermone nos arguit, & de verbo inutili rationes subtiliter exquirit. Pensa ergo quid factura est de peruerso opere, si quosdam in iudicio suo reprobat de sermone? Ananias pecunias Deo vouerat, quas post diabolica victus persuasione, subtraxit. Sed qua morte mulctatus est, scis. Si ergo ille mortis periculo dignus fuit, qui eos *Matth.24. b* *Eccles.9. c* *Matth.12. a* *Cra.17.q.1.c.3*

B quos dederat, nummos Deo abstulit: considera quanto periculo in diuino iudicio dignus eris, qui non nummos, sed temetipsum Deo omnipotenti, cui te sub monachali habitu deuoueras, subtraxisti? Considera iudicium Dei, quod mereatur, qui temetipsum Deo vouit, continuoq. mundi desiderijs irretitus, mentitus est quod vouit. Quapropter si mihi credideris, si correptionis meæ verba secuturus audieris, quàm sint blanda & dulcia in fine cognosces. Ecce fateor, mærens loquor, & facti tui tristitia astrictus, edere verba vix valeo: & tamen animus tuus actionis suæ conscius vix sufficit ferre quod audit: erubescit, confunditur, auersatur. Si ergo non valet verba ferre pulueris, quid facturus est ad iudicium conditoris? Fateor tamen, quia supernæ gratiæ esse misericordiam maximam credo, quòd te fugere vitam conspicit, & tamen ad vitam adhuc reseruat: quòd superbientem te videt, & toletat: quòd per indignos famulos suos verba tibi increpatio-

C nis & admonitionis administrat. Tantum est vt pensare solicite debeas, quod Paulus ait: Exhortamur vos fratres, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, air enim: Tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Sed scio quia cum epistola mea suscipitur, protinus amici conueniunt, litterati clienres vocantur, & de causa vitæ consilium a fautoribus mortis quæritur: qui dum non te, sed res tuas diligunt, nulla tibi nisi quæ ad tempus placeant, loquuntur. Tales enim fuerunt, sicut ipse reminiscaris, dudum consiliarij, qui ad tanti facinus re perduxerunt delicti. Vt ribi aliquid sæcularis auctoris loquar: Cum amicis omnia tractanda sunt, sed prius de ipsis. Si vero in causa tua hominem consiliarium quæris, consiliarium rogo me suscipe. Nullus tibi fidelior esse ad consilium potest, quàm qui non tua sed te diligit. Omnipotens Deus cordi tuo indicet, cor meum quanto te amo- *2. Cor. 6. a*

D re, quantaq. charitate complectitur: in quantum tamen diuina gratia non offendatur. Nam sic culpam tuam insequor, vt personam diligam. Sic personam diligo, vt culpæ vitium non amplectar. Si igitur a me amari te credis, Apostolorum liminibus præsentare, meq. consiliario vtere. Si autem fortasse in causa Dei minus credor, & pro zeli mei ardore suspectus sum, cunctam simul Ecclesiam in consilio huius disceptationis adhibeo, & quidquid omnibus fieri salubriter placet, ego in nullo contradico, sed quod in commune decernitur, lætus implebo, & subscribam. Implentem quæ monui, gratia te diuina custodiat.

EPISTOLA XXXIIII.

E GREGORIVS PETRO EPISCOPO TARACINENSI.

De Iudeis non persequendis.

IOseph, præsentium lator, Iudæus nobis insinuauit, quod de loco quodam in quo ad celebrandas festiuitates suas Iudæi in Taracinēsi castro consistentes conuenire consueuerant, tua eos fraternitas expulerit, & in alium locum pro colendis similiter festiuitatibus suis, te quoque nescente & consentiente migrauerint, & nunc de eodem loco expulsos se denuo conqueruntur. Sed si ita est, volumus vt tua fraternitas ab huiusmodi se querela suspendat, & ad locum, quem sicut prædiximus, cum tua conscientia, quo congregentur adepti sunt, eis sicut mos fuit, ibidem liceat conuenire. Eos enim, qui a religione Christiana discordant, mansuetudine, benignitate, admonendo, suadendo, ad vnitatem fidei necesse est congregare: ne quos dulcedo prædicationis, & ptætensus futuri *Sup.epist.22.lib. eod.*

iudicis

iudicis terror ad credendum inuitare poterat, minis & terroribus repellantur. Oportet ergo magis vt ad audiendum de vobis verbum Dei benigne conueniant, quàm austeritatem, quæ supra modum extenditur, expauescant. A

EPISTOLA XXXV.

Inf. lib. 2. epist. 22. 28. 32. 54. 55 lib. 4. epist. 25

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO RAVENNATI.

De controuersia Maurilionis & Georgij.

SI professionem ordinis nostri & locum, cuius ministerium gerimus, attendamus, oportet nos afflictis, in quantum possumus, comitante iustitia subuenire. Quoniam ergo glorioſum virum Maurilionem expræfecto in ſeptis Eccleſiaſticis inſontem reſidere cognouimus, veſtra fraternitas, in quantum poſſibilitas ſubeſt, opem ferre feſtinet. Non quia, quod abſit, de viri excellentiſſimi domini Georgij præfecti iuſtitia dubitamus, aut in aliquo putamus eum a rationis tramite declinare, virum quem in huius tantæ dignitatis adminiſtratione, ſicut noſtis, in bonis omnibus habemus expertum: ſed quo & glorioſus vir Maurilio expræfecto rationes ſuas abſque ſuſpicione oppreſſionis exponat, & prædictus excellentiſſimus vir dominus Georgius præfectus, rationes ſine laceratione ſuæ opinionis exequatur. B

Lib. 10 epist. 19. sup. hoc lib. epist. 22.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS MALCHO EPISCOPO DALMATIENSI. C

Vt Stephanus Episcopus ad eligendum iudicium compellatur.

Sup. epist. 22. inf. epist. 36. lib. 10. epist. 14.

IOannes vir eloquẽtiſſimus, conſiliarius viri excellentiſſimi domini Georgij præfecti per Italiam, inſinuauit nobis contra Stephanum Epiſcopum Scodrenſis ciuitatis, quorundã ſe negotiorum habere controuerſias: & petijt inter eum & ſe iudicium debere conſiſtere. Propterea fraternitatem tuam præſenti præceptione curauimus admonendam, vt prædictum epiſcopum ad eligendum compellas venire iudicium. Et qnidquid inter prædictum Ioannem virum magnificum & ſæpeſatum epiſcopum electorum fuerit ſententia diffinitum, ad effectum perducere non omittas: vt & actor de conſecuta iuſtitia gratias referat, & pulſatus cum ad cognitionem deducitur, nihil contra ſe de illata iniuſtitia conqueratur. D

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. epist. 22. lib. eod. inf. epist. 40 48. 53. 57. 63. 65. 66. lib. eod.

Vt domnis Paterichiæ palatinæ & Viuianæ neceſſaria ſubminiſtret.

DIſcedenti tibi mandauimus, & poſtmodum præceptis diſcurrentibus iniunxiſſe me memini, vt curam pauperum gereres. Et quos illic egere cognoſceres, ſcriptis recurrentibus indicares: & vix de paucis hæc facere curaſti. Volo autem vt domnæ Paterichiæ meæ mox vt præſentem iuſſionem ſuſceperis, offeras ad calciarium puerorum ſolidos quadraginta, & tritici modios quadringentos. Domnæ Palatinæ relictæ Vrbici, ſolidos viginti, & tritici modios trecentos. Domnæ Viuianæ relictæ Felicis, ſolidos viginti, & tritici modios trecenros. Qui omnes ſimul octoginta ſolidi in tuis rationibus imputentur. Summam vero impenſionum ſub feſtinatione traſmittito, & ad Paſchalem diem Domino auxiliante occurrito. E

Inf. epist. 42. lib. eod.

EPISTOLA XXXVIII.

Inf. epist. 64. hoc lib. & lib. 12. epist. 10.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO MESSANENSI.

De monaſterio ſancti Theodori ordinando.

ET tibi gratum confidimus ſi fratris tui viri venerabilis Epiſcopi Paulini peregrinationis onera releuentur, & ſub eius regimine communi mercede beati Theodori monaſterium

A monasterium in ciuitate tua fundatum studiosius omnipotenti Deo deseruiat. Quod etiam te iam voluisse facere, eius relatione didicimus. Ideoque rectori patrimonij nostri præcepimus, vt monachos monasterij memorati episcopi perquisitos ad vnum congreget: & in eodem monasterio cum ijs, qui nunc ibi sunt, collocare non differar: quatenus eo rectore dignius animarum suarum curam exerceant. Quam rem venerationi tuæ innotescendam præuidimus: ne te omisso, aliquid ordinatum in tua contristeris diœcesi.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORIVS PETRO DIACONO.

B *De monachis dispersis per Siciliam.*

Sup. epist. 28. ea. lib. eod. inf. 42. lib 10. 44. 54. 67 69. 70. 71. & Lib. 2. epist. 19. 41. 49.

VEnerabilis Paulinus Episcopus Tauri ciuitatis, prouinciæ Brutiorum, nobis asseruit monachos suos occasione dispersos barbarica, eosq. nunc per totam vagari Siciliam, & eos quippe sine rectore nec animarum curam gerere, nec disciplinæ sui habitus indulgere. Qua de re præcipimus eosdem monachos te omni cura & solicitudine perquisitos ad vnum reducere, & cum memorato Episcopo rectoreq. suo in monasterio sancti Theodori in Messanensi ciuitate posito collocare: vt & hi qui nunc ibi sunt, quos egere rectore comperimus, & illi quos de congregatione eius inuentos reduxeris, in vnum possint eo duce omnipotenti Domino deseruire. Quam rem venerabili Felici eiusdem ciuitatis Episcopo nos significasse cognosce: ne præter suam notitiam in diœce-
C si sibi concessa ordinatum quippiam contristetur.

EPISTOLA XL.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. epist. 37. li. eod. inf. epist. 42 lib. eod. epist. 53 57. 63. 65. 66. 67. li. 4 epist. 23 lib. 10. epist. 2. 3.

De monachis circumquaque vagantibus.

IOannes frater & coepiscopus noster directo per Iustum clericum suum capitulari, inter alia plura hoc nobis noscitur intimasse, aliquos monachos monasteriorum, in Surrentina diœcesi positorum, de monasterio in monasterium, prout eis libuerit, transmigrare, & a proprij abbatis regula desiderio rei sæcularis abscedere: sed, & quod non licere
D notum est, peculiaritati eorum singulos studere. Si quos autem qualibet occasione a clericatu in monachicam conuersionem venire contigerit, non liceat eis ad eandem, vel aliã Ecclesiam, quarum pridem milites fuerant, sua voluntate denuo remeare: nisi talis vitæ monachus fuerit, vt Episcopus, cui ante militauerat, sacerdotio dignum præuiderit, vt ab eo debeat eligi, & in loco, quo iudicauerit, ordinari. Propterea experientiæ tuæ præsenti iussione mandamus, vt neque monacho vlrerius de monasterio in monasterium liceat migrare, neque eorum aliquem peculiare quidquam habere permittas. Sed si quilibet hoc præsumpserit, in monasterio in quo ab initio conuersatus est, & sub abbatis sui regula de qua fugerat, cum competenti coercitione reddatur: ne si tantam iniquitatem fluxam inemendatamq. dimittimus, pereuntium animæ a præpositorum animã requirantur. Et quia aliquos monachorum vsque ad tantum nefas profilijsse cognoui-
E mus, vt vxores publice sortiantur, eos omni habita vigilantia requiras, & inuentos digna coercitione in monasterijs Abbatum, quorum monachi fuerunt, retransmittas. Sed & de clericis ad monachatum venientibus, sicut supra diximus, peragere non omittas. Ita enim Dei placabis oculos, & impletæ mercedis particeps inuenieris.

Grat. 20. q. 2. c. 32.

Grat. 27. q. 2. c. Et quia.

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS LEANDRO EPISCOPO HISPALENSI.

Inf. lib. 4. epist. 46. lib. 7. epist. 121.

De Recharedo rege. Et de trina mersione baptismi.

REspondere epistolis vestris tota intentione voluissem, nisi pastoralis curæ ita me labor attereret, vt mihi magis flere libeat, quàm aliquid dicere. Quod vestra quo-

que

Sup. epist. 4. eod. lib.

que reuerentia in ipso litterarum mearum textu vigilanter intelligit, quando ei negligenter loquor, quem vehementer diligo. Tantis quippe in hoc loco huius mundi fluctibus quatior, vt vetustam ac putrescentem nauem, quam regendam occulta Dei dispensatione suscepi, ad portum dirigere nullatenus possim. Nunc ex aduerso fluctus irruunt, nunc ex latere cumuli spumosi maris intumescunt, nunc a tergo tempestas insequitur. Interq. hæc omnia turbatus cogor modo in ipsam clauum aduersitate dirigere, modo incuruato nauis latere, minas & impetum fluctuum ex obliquo declinare. Ingemisco, quia sentio quòd negligente me crescit sentina vitiorũ, & tempestate fortiter obuiante, iamiamq. putridæ naufragium tabulæ sonant. Flens reminiscor, quòd perdidi meæ placitum littus quietis, & suspirando terram conspicio, quam tamen rerum ventis aduersantibus tenere non possum. Si ergo me, frater charissime, diligis, tuæ mihi orationis in his fluctibus manum tende, vt quo laborantem me adiuuas, ex ipsa vice mercedis in ruis quoque laboribus valentior existas. Explere autem loquendo nullatenus valeo gaudium meum, quòd communem filium Recharedum glorioſissimum regem ad catholicam fidem integerrima agnoui deuotione conuersum. Huius dum mihi per scripta vestra mores exprimitis, amare me etiam quem nescio fecistis. Sed quia antiqui hostis insidias scitis, quoniam bellum durius contra victores proponit, nunc erga eundem solertius Sanctitas vestra euigilet, vt bene cœpta perficiat, nec se de perfectis bonis operibus extollat, vt fidem cognitam, vitæ quoque meritis teneat: & quia æterni regni ciuis sit, operibus ostendat: quatenus post multa annorũ curricula, de regno ad regnum transeat.

Conc. 4. Tolet. cap. 5. Grat. de cons. dist. 3. cap 2. Iuo. p 1. c. 130. Pan. lib. 2. c. 60.

De trina vero mersione baptismatis, nil responderi verius potest quàm quod ipsi sensistis: quia in vna fide nihil officit sanctę Ecclesiæ cõsuetudo diuersa. Nos autẽ quòd tertio mergimus, triduanæ sepulturæ sacramenta signamus, vt dum tertio infans ab aquis educitur, resurrectio triduani temporis exprimatur. Quòd si quis forte etiam pro summæ Trinitatis veneratione æstimet fieri, neque ad hoc aliquid obsistit, baptizando semel in aquis mergere: quia dum in tribus personis vna substantia est, reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in baptismate in aquam vel ter vel semel immergere, quando & in tribus mersionibus personarum Trinitas, & in vna potest diuinitatis singularitas designari. Sed quia nunc hucusque ab hæreticis infans in baptismate tertio mergebatur, fiendum apud vos esse non censeo: ne dum mersiones numerant, diuinitatem diuidant, dumq. quod faciebant faciunt, se motem nostrum vicisse glorientur. Dulcissimæ autem mihi fraternitati vestræ codices direxi, quorum notitiam subter inserui. Ea autem quæ in beati Iob expositione dicta fuerant, & vobis dirigenda scribitis, quia hæc verbis sensibusq. petentibus per homilias direxeram, vtcumque studui in librorum ductum permutare, quæ nunc adhuc a librarijs conscribuntur. Et nisi portitoris præsentium me festinatio coangustasset, cuncta vobis transmittere sine aliqua imminutione voluissem: maxime quia & hoc ipsum opus ad vestram reuerentiam scripsi, vt ei quem præ ceteris diligo, in meo iudicer labore desudasse. Præterea si vobis indulgeri tempora ab Ecclesiastica occupatione cognoscitis, quid sit iam faciendum scitis, quamuis etiam absentem corpore præsentem mihi te semper intueor, quia vultus tui imaginem intra cordis viscera impressam porto. Data mensę Maij.

EPISTOLA XLII.

Sup. epist. 30. inst. epist. 43. 44. eo. lib.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO SICILIÆ.

De iniustis ponderibus rusticorum, alijsq. quam plurimis rebus necessarijs: ac de continentia subdiaconorum.

Io. Diac. lib. 2. cap. 38. Vit.

QVòd Responsalem tuum tarde dimisimus, Paschalis festiuitatis occupationibus implicati, eum relaxare citius minime valuimus. Causas vero, de quibus indicandum curasti, omnes subtiliter perquirentes, qualiter disposuerimus, inferius cognosces. Cognouimus rusticos Ecclesiæ vehementer in frumentorum pretijs grauari, ira vt instituta summa eis in comparatione abundantiæ tempore non seruetur. Et voluimus vt iuxta pretia publica omni tempore siue minus siue amplius frumenta nascantur, in eis comparationis mensura teneatur. Frumenta autem quæ naufragio pereunt, per omnia

A nia volumus reputari, ita tamen vt a te negligentia ad transfmittendum minime fiat, ne dum transfmittendi tempus negligitur, damnum ex vitio vestro generetur. Valde autem iniquum & iniustum esse prospeximus, vt a rusticis Ecclesiæ de sextariaticis aliquid accipiatur, & ad maiorem modium dare compellantur, quam in horrea Ecclesiæ infertur. Vnde & præsenti admonitione præcipimus, vt plus quam decem & octo sextariorum modio numquam a rusticis Ecclesiæ frumenta debeant accipi. Nisi forte si quid est quod nautæ iuxta consuetudinem super accipiunt, quod minui ipsi in nauibus attestantur. Cognouimus etiam in aliquibus massis Ecclesiæ exactionem iniustissimam fieri, ita vt a septuagenis ternis semis, quod dici nefas est, conductores exigantur : & adhuc neque hoc sufficit, sed insuper aliquid ex vsu iam multorum annorum exigi dicuntur. Quam rem omnino detestamur, & amputari de patrimonio funditus volumus. Sed tua experientia siue in hoc quod per libram amplius, siue in alijs minutis oneribus, & quod vltra rationis æquitatem a rusticis accipitur penset, & omnia in summam pensionis redigat, & prout vires rusticorum portant pensionem integram & pensantem ad septuagenta bina persoluant, & neque siliquas extra libras, neque libram maiorem, neque onera supra libram maiorem exigi debeant : sed per æstimationem tuam prout virtus sufficit, in summam pensionis crescat, & sic turpis exactio nequaquam fiat. Ne vero post obitum meum hæc ipsa onera quæ super pensum illata subtraximus, & in capite pensionis fecimus crescere, iterum in quolibet addantur, & inueniantur, & summa pensionis augeri, & onera adiectionis insuper rustici soluere compellantur : Volumus vt securitatis libellos ita de pensionibus facias, quatenus imprimis, dicens tantam pensionem vnumquemque debere persoluere, inibi abiectis siliquis, oneribus, vel granaticis. Quod autem ex his minutijs in vsum rectoris accedebat, volumus, vt hoc ex præsenti iussione nostra, ex summa pensionis in vsum tuum veniat. Ante omnia hoc te volumus solicite attendere, ne iniusta pondera in exigendis pensionibus ponantur. Sed si qua talia inueneris, frange, & noua & recta constitue, quia & filius meus Seruus dei diaconus iam talia inuenit, quæ & ipsi displicerent, sed licentiam hæc immutandi non habuit. Super iusta ergo pondera præter excepta & vilia cibaria nihil aliud volumus a colonis Ecclesiæ exigi. Præterea cognouimus, quòd prima illatio burdationis rusticanos nostros vehementer angustat, ita vt priusquam labores suos venundare valeant, compellantur tributa persoluere, qui dum de suo vnde dare non debeant, non habent, ab auctionarijs publicis mutuo accipiunt, & grauia commoda pro eodem beneficio persoluunt, ex qua re fit vt dispendijs grauibus coangustentur. Vnde præsenti admonitione præcipimus, vt omne quod mutuum pro eadem causa ab extraneis accipere poterant, a tua experientia ex publico detur, & a rusticis Ecclesiæ paulatim vt habuerint accipiatur, ne dum in tempore coangustantur, quod eis postmodum sufficere poterat, in inferendum prius compulsi, vilius vendant, & hoc eis minime sufficiat. Peruenit etiam ad nos, quòd de nuptijs rusticorum immoderata commoda percipiantur : de quibus præcipimus, vt omne commodum nuptiarum vnius solidi summam nullatenus excedat. Si qui sunt pauperes, etiam minus dare debeant. Si qui autem diuites, præfati solidi summam nullatenus transgrediantur, quod nuptiale commodum nullatenus volumus in nostram rationem redigi, sed ad vtilitatem conductorum proficere. Cognouimus etiam quòd nonnullis conductoribus morientibus parentes sui non permittuntur succedere, sed res eorum ad vsus Ecclesiæ pertrahuntur : de qua re diffinimus vt parentes morientium, qui in possessione Ecclesiæ degunt, heredes eis succedere debeant, nec aliquid eis de substantia morientium subtrahatur. Si vero filios paruulos aliquis reliquerit, quousque ad ætatem talem perueniant, vt substantiam suam regere valeant, personæ eligantur cautæ, quibus parentum eorum res tradi debeant ad custodiendum. Cognouimus etiam quòd si quis ex familia culpam fecerit Ecclesiæ, non in ipso, sed in eius substantia vindicatur : de qua re præcipimus, vt quisquis culpam fecerit, in ipso quidem vt dignum est vindicetur. A commodo autem eius omnino abstineatur : nisi forte parum aliquid quod in vsum executoris, qui ad eum transmissus fuerit, proficere possit. Cognouimus etiam, quia quotiens conductor aliquid colono suo iniuste abstulerit, hoc quidem a conductore exigitur, sed ei non redditur a quo ablatum est : de qua re præcipimus, vt quidquid violenter cuilibet ex familia ablatum fuerit, ipsi restituatur, cui ablatum est, & vtilitati nostræ non proficiat, ne nos ipsi auctores violentiæ esse videamur. Præterea volumus,

Nou. const. 34. apud Iul. Antec.

lib. 11. epist. 39.

Grat. 16. q. 6. c. Iuo. 16. c. 81.

Grat. 16. q. 1. et consequens.

vt, si

vt, si quando eos, qui in obsequio sunt experientiæ tuæ, in aliquibus causis, quæ sunt A
extra patrimonium transmittas, parua quidem commoda ex eis accipiant, sed tamen ita
vt in eorum vtilitatem proficiant: quia nos sacculũ Ecclesiæ ex lucris turpibus nolumus
inquinari. Iubemus etiam vt hoc experientia tua summopere custodiat, vt per commo-
dum conductores in massis Ecclesiæ numquam fiant, ne dum commodum quæritur con-
ductores frequentet mutentur: ex qua commutatione quid aliud agitur, nisi vt Eccleſia-
stica prædia numquam colantur? Sed ipsa etiam libellarica, prout summa pensionis fue-
rit, moderentur. Per cellas & cellaria non plus de massis Ecclesiæ te accipere volumus, ni-
si quantum consuetudo est: tua autem quæ comparati iussimus, ab extraneis comparen-
tur. Peruenit autem ad nos, tres libras auri Petro conductori de Subpatriana iniuste abla
tas: de qua causa Fantinum defensorem subtiliter require, & si manifeste, iniuste, & in-
competenter ablatæ sunt, sine aliqua tarditate restitue. Cognouimus etiam rusticos bur- B
dationem, quam iam ab eis exactam Theodosius minime persoluerat, iterum dedisse, ita
vt in duplo exacti sint. Quod ideo factum est: quia eius substantia ad debitum Eccleſiæ
non sufficiebat. Sed quoniam per filium nostrum Seruum Dei, diaconum edocti sumus,
quòd ex rebus substantiæ eius possit hoc ipsum damnum sufficienter resarciri, volumus
quingentos seprem solidos eisdem rusticis sine aliqua imminutione restitui, ne in duplo
videantur exacti. Si autem supra damnum rusticorum eriam quadraginta solidi de rebus
Theodosij remanent, quos & apud te diceris habere, volumus vt filiæ eius reddantur, vt
res suas, quas in pignore dederat, recipere debeat. Cui etiam Batiolam parris sui resti-
tui volumus. Campanianus glorioſus magister militum duodecim solidos annuos Io-
anni notario suo reliquerat ex massa Varroniana: quos dare te annis singulis sine aliqua
dubitatione præcipimus nepti Eupli conductoris, quamuis omne mobile eiusdem Eupli C
perceperit, exceptis dumtaxat solidis: dare etiam de solidis illius te volumus solidos vi-
gintiquinque. Suppositorium aliquod argenteum, pro vno solido dicitur esse oppositum, & calix pro sex solidis dicitur esse oppositus. Interrogato Domino secretario vel
alijs, qui scire possunt, debitum recipe, & vascula præfata restitue. Agimus autem gra-
tias solicitudini tuæ, quia de causa fratris mei præcepi tibi vt argentum illius transmitte-
re debuisses, & sic obliuioni mandasti, ac si tibi aliquid ab extremo mancipio tuo dice-
retur, quod iam vel modo non experientia, sed negligentia tua studeat implere, vel quid-
quid eius apud Antoninum fuisse cognoueris sub omni velocitate retransmitte. De cau-
sa Salpingi Iudæi epistola aliqua est inuenta, quam tibi fecimus transmitti, vt eam rele-
gens, & subtiliter causam eius, vel viduæ cuiusdam, quæ in eodem negotio dicitur im-
plicara cognoscens, de quinquaginta vno solidis, qui reddi debere noscuntur, sicut iu- D
stum tibi fuerit visum, responsum facias: ita vt res alienæ iniuste nullo modo a credito-
ribus defraudentur. Antonino medietas legati sui data est, medietas redimetur: quam
medietatem ex communi substantia ei volumus adimpleri, & non solum ei, sed etiam
defensoribus & peregrinis, quibus legati titulo aliquid dereliquit, & familiæ legatum
persolui volumus, quod tamen ad nos pertinet. Collecta ergo ratione pro nostra parte,
id est, pro nouem vncijs persolue. De solidis Ecclesiæ Canusinæ volumus, vt aliquid cle-
ricis eiusdem Ecclesiæ largiaris: quatenus & ij, qui nunc inopiam patiuntur, sustentatio-
Gra. 16.q.6.c.3. nem aliquam habeant. Et si illic Deus voluerit ordinari episcopum, habeat vnde subsi-
Iust. p.6.c.380. stat. De lapsis sacerdotibus vel Leuitis, vel quolibet ex clero, obseruare te volumus, vt
in rebus eorum nulla contaminatione miscearis: sed pauperrima regularia monasteria
requite, quæ secundum Deum viuere sciuntur, & in eisdem monasterijs ad pœnitentiã E
lapsos trade, vt res lapsorum in eodem loco proficiant, in quo agere pœnitentiam tra-
duntur: quatenus ipsi ex rebus illorum subsidium habeant, qui de correptione eorum so-
licitudinem gerunt. Si vero parentes habent, res eorum legitimis parentibus dentur, ita
tamen, vt eorum stipendium, qui in pœnitentiam dati fuerint, sufficiẽter debeat procura-
ri. Si qui vero ex familia Ecclesiastica sacerdotes, vel leuitæ, vel monachi, vel clerici, vel
quilibet alij lapsi fuerint: dari eos in pœnitentiam volumus, sed res eorum Ecclesiastico
iuri non subrrahi. Ad vsum tamen suum accipiant, vnde ad pœnitentiam subsistant: ne si
nudentur, locis in quibus dati fuerint, oneroſi sint. Si qui parentes in possessione habent,
Grat. dist 31.c. ipsis res eorum tradendæ sunt, vt in ipsis iura Ecclesiæ conseruentur. Ante triennium
1. Pana lib.3. subdiaconi omnium Ecclesiarum Siciliæ prohibiti fuerant, vt more Romanæ Ecclesiæ
cap.19. nullatenus suis vxoribus miscerentur. Quod mihi durum atque incompetens videtur,

vt

A vt qui vſum eiuſdem continentiæ non inuenit, neque caſtitatem ante promiſit, compellatur a ſua vxore ſeparari: atque per hoc, quod abſit, deterius cadat. Vnde videtur mihi vt a præſenti die Epiſcopis omnibus dicatur, vt nullum ſubdiaconum facere præſumant, niſi qui ſe victurum caſte promiſerit: quatenus & præterita mala quæ per propoſitum mentis appetita non ſunt, violenter non exigantur, & futura caute caueantur. Qui vero poſt eandem prohibitionem, quæ ante trienniuni facta eſt, continenter cum ſuis vxoribus vixerunt, laudandi atque remunerandi ſunt: & vt in bono ſic permaneant, exhortandi. Eos autem qui poſt prohibitionem factam ſe a ſuis vxoribus continere noluerint, nolumus promoueri ad ſacruni ordinem: quia nullus debet ad miniſterium altaris accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata. Liberato negotiatori, qui ſe Eccleſiæ commendauit, qui habitat in niaſſa Cinciana, annuam
B continentiam a te volumus fieri. Cuius continentiæ ſummam ipſe æſtima, quanta eſſe debeat, vt renunciata nobis in tuis poſſit rationibus imputari. De præſenti vero indictione, iam a filio noſtro Seruo Dei, diacono percepi. Fantinum defenſorem Ioannes monachus quidam moriens in ſex vncias heredem, dimiſit: cui hoc quidem, quod dimiſſum eſt, trade: ſed conteſtare eum vt hoc facere vlterius non præſumat. Sed pro labore ſuo ſtatue, quid accipiat, vt ei vacuus labor ſuus eſſe non debeat: & hoc meminerit, vt qui Eccleſiæ ſtipendijs ſubſiſtit, ad lucra propria non anheleť. Si quid vero ſine peccato, ſine appetitu concupiſcentiæ, per eos, qui cauſas Eccleſiæ agunt, ad Eccleſiam venerit, dignum eſt, vt ex labore ſuo ipſi vacui eſſe non debeant: ſed noſtro ſeruetur iudicio, qualiter debent remunerari. De argento Ruſticiani, cauſam ſubtiliter require, & quidquid tibi iuſtum videtur, exequere. Alexandrum virum magnificum admo-
C ne, vt cauſam ſuam cum ſancta Eccleſia decidere debeat. Quod ſi facere forte neglexerit, eandem cauſam cum timore Dei honeſtate ſeruata, vt potes, exequere. In qua re etiam largiri te volumus aliquid, & ſi poteſt fieri, quod alijs dandum eſt, ipſi relaxetur: dum modo cauſam, quam nobiſcum habet, exerceat. Donationem ancillæ Dei, quæ lapſa eſt, & in monaſterio data, omni poſtpoſita tarditate reſtitue: quatenus ipſe locus, vt ſuperius dixi, rerum eius ſtipendia habeat, qui eius ſolicitudinis labores portat. Sed & quidquid ab alijs ex eius ſubſtantia tenetur, recollige, & monaſterio præfato trade. Penſiones Xenodochij de via noua quantas mihi indicaſti, quia apud te habes, nobis dirige. Actionario autem, quem in eodem patrimonio deputaſti, prout tibi videtur, ei aliquid largire. De ancilla Dei, quæ cum Theodoſio fuit, Extranea nomine, videtur mihi vt ei continentiam facias, ſi utile conſpi-
D cis: aut certe donationem, quam fecit, reddas. Domum monaſterij, quam Antonius datis triginta ſolidis a monaſterio tulerat: receptis ſolidis omni poſtpoſita tarditate reſtitue. Amulas onychinas requiſita ſubtiliter veritare reſtitue, quas per portitorem præſentium tranſmitte. Saturninum, ſi vacat, & occupatus apud te non eſt, ad nos dirige. Felix con ductor Dominæ Campaniæ, quem liberum reliquerat, atque eſſe indiſcuſſum iuſſerat, dixit ſibi a Maximo ſubdiacono ſeptuaginta duos ſolidos ablatos: pro quibus dandis aſſeruit, quia omnes res ſuas quas in Sicilia habuit, vel venundedit vel oppoſuit. Sed ſcholaſtici dixerunt, quod de fraudibus indiſcuſſus eſſe non poteſt. Dum tamen ad nos de Campania reuerteretur, facta tempeſtate mortuus eſt: cuius te volumus vxorem & filios requirere, & quidquid oppoſuerat vel vendiderat oppoſita abſolue, & de venditis pretium reſtitue, & inſuper eis aliquod alimentum præbe: quia Maximus eum in Siciliam miſerat
E & ibi ei quæ aſſerebat abſtulerat. Cognoſce ergo quæ ablata ſunt, & vxori, filijſq. eius ſine aliqua mora reſtitue. Hæc omnia ſolicite relege: omnemq. illam familiarem tuam negligentiam poſtpone. Scripta mea ad ruſticos quæ direxi, per omnes maſſas fac relegi: vt ſciant, quid ſibi contra violentias debeant defendere ex auctoritate noſtra, eisq. vel authentica vel exemplaria eorum dentur. Vide vt omnia abſque imminutione cuſtodias: quia de his quæ tibi pro ſeruanda iuſtitia ſcribo, ego abſoluor, & tu ſi negligis, obligaris. Terribilem iudicem conſidera venientem, & de aduentu illius nunc tua conſcientia contremiſcat, ne tunc ſine cauſa iam timeat, cum coram illo cælum & terra tremuerit. Audiſti quod volo: vide quid agas.

EPISTOLA. XLIII.

A

Lib.4.epist.31.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Illyricum.

Vt Episcopi ab hostibus expulsi suscipiantur & alantur.

Lib.2.epist.27.

IObinus excellentissimus vir, filius noster, præpositus per Illyricum, scriptis suis nobis indicasse dinoscitur, ad se sacris apicibus destinatis iussum fuisse, Episcopos, quos a proprijs locis hostilitatis furor expulerat, ad eos Episcopos, qui nunc vsque in locis proprijs degunt, pro sustentatione, & stipendijs præsentis vitæ esse iungendos. Et licet ad hoc fraternitatem vestram iussio principalis admoneat, habemus tamen maius his mandatum æterni principis, quo ad hæc terribilius peragenda compellimur, vt non dico fratres, & coepiscopos nostros, sed ipsos etiam, quos nobis contrarios patimur, cum opportunitas postulat, in conferendis subsidijs necessitatem carnalium diligamus. Oportet ergo vos ad hanc rem & cælesti primitus principi obedientes existere; & imperialibus etiam iussionibus consentire: quatenus fratres coepiscoposq. nostros, quos & captiuitatis diuersarumq. necessitatum angustiæ comprimunt, debeatis consolandos, conuicturosq. vobiscum in Ecclesiasticis sustentationibus libenter susci pere. Non quidem vt per communionem Episcopalis throni dignitas diuidatur, sed vt ab Ecclesia iuxta possibilitatem sufficientiæ debeant alimenta percipere. Sic enim & proximum in Deo, & Deum in proximo diligere comprobamur. Nullam quippe eis nos in vestris Ecclesijs auctoritatem tribuimus: sed tamen eos vestris solatijs contineri summopere hortamur.

B

C

Mensis Iunij, Indictione Nona.

EPISTOLA XLIIII.

Sup. epist.42. Infr. epist.54. 67. 69. 71. lib.2.epist.23. 30. Ioan.Dia. li.2. c.1. Sup.epist.43.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO.

Godestaldi filium quendam commendat.

DIuina præcepta nos admonent diligere proximos, sicut nosmetipsos: & cum hac eos præcipiamur charitate diligere, quanto magis debemus his in subsidijs necessitatum carnalium subuenire? vt eorum angustias si non ex omnibus, saltem aliquibus sustentaculis subleuemus. Quoniam ergo Godestaldi viri dignissimi filium non solum amissione visus, sed etiam inopia victus egestatem pati conspeximus: necessarium duximus in quantum possibilitas suppetit, ei præbere consultum. Propterea experientiæ tuæ præsenti iussione præcipimus, vt ei annis singulis vigintiquattuor modios tritici, fabæ quoque modios duodecim, & vini decimatas viginti pro sustentatione vitæ debeat ministrare: quod tuis postmodum possit rationibus imputari. Ita ergo fac vt præsentium lator nullas de percipiendis Domini donis moras sustineat: & tu bene dispensatæ mercedis possis particeps inueniri.

D

Lib.12.epist.10

EPISTOLA XLV.

E

Lib.4.epist.32. lib.5.epist.53.

GREGORIVS VIRGILIO ARELATENSI ET THEODORO Episcopo Massiliæ Galliarum.

Ne Iudæi vi baptizentur, sed ad fidem amplectendam moneantur.

SCribendi ad fraternitatem vestram reddendiq. debite salutationis alloquium, licet nulla congrui temporis vel personarum esset occasio; actum est vt vno in tempore & quæ decebant de dilectione proximitatis fraternæ persoluerem, & quorundam querimoniam, quæ ad nos perlata est, quomodo errantium animæ saluandæ sint, non tacerem. Plurimi si quidem Iudaicæ religionis viri in hac prouincia commorantes, ac subinde in Massiliæ partes pro diuersis negotijs ambulantes ad nostram perduxere notitiam

Ioan. Diac. lib. 4.c. 43. vit.

A notitiam multos consistentium in illis partibus Iudæorum, vi magis ad fontem baptismatis, quam prædicatione perductos. Nam intentionem quidem huiuscemodi & laude dignam censeo, & de Domini nostri dilectione descendere profiteor. Sed hanc eandem intentionem, nisi competens scripturæ sacræ comitetur effectus, timeo ne aut mercedis opus exinde non proueniat, aut iuxta aliquid, animarum, quas eripi volumus, quod absit dispendia subsequantur. Dum enim quispiam ad baptismatis fontem non prædicationis suauitate, sed necessitate peruenerit, ad pristinam superstitionem remeans, inde deterius moritur, vnde renatus esse videbatur. Fraternitas ergo vestra huiusmodi homines frequenti prædicatione prouocet: quatenus mutare veterem vitam magis de doctoris suauitate desiderent. Sic enim & intentio vestra recte perficitur, & conuersi animus ad priorem denuo vomitum non mutatur. Adhibendus ergo est illis sermo, & qui errorum
B in ipsis spinas vrere debeat, & prædicando quod in his tenebræ scit illuminet, vt pro his admonitione frequenti mercedem fraternitas vestra capiat, & eos quantum Deus donauerit, ad nouæ regenerationem vitæ perducat.

EPISTOLA. XLVI.

GREGORIVS THEODORO DVCI SARDINIÆ.

Inf. epist. prou. 47.

De Iuliana Abbatissa, & Pompeiana

IVstitiam, quam mente geritis, oportet coram hominibus luce operum demonstretis. Iuliana si quidem abbatissa monasterij sancti Viti, quod Vitulana quondam recordã-
C dæ memoriæ construxerat, insinuauit nobis a Donato officiali vestro possessionem iuris prædicti monasterij detentari. Qui dum excellentiæ vestræ patrocinijs erigi se conspicit ad examinandum iudicium venire contemnit. Sed nunc gloria vestra præcipiat eundem officialem, cũ prædicta ancilla Dei arbitrale subire iudicium: quatenus quidquid eorum de tali controuersia arbitrorum iudicio fuerit diffinitum, effectui mancipetur, vt id quod se amittere siue retinere perspexerit, non hoc virtutis opere fieri, sed legis iustitiæ debeat reputari. Pariter & Pompeiana religiosa, quæ monasterio in domo propria construxisse
dignoscitur quæritur matrem quondam generis sui defuncti testamenti eius velle cassare, quatenus vltimum filij eius arbitrium ad irritum deducatur. Pro qua re caritate paterna gloriam vestram necessario duximus adhortandam, vt pijs se cautis salua iustitia libenter accommodet, & quidquid his iuris ratio tribuit, benigne iubeat custoditi. Dominum
D autem petimus, vt viam vitæ vestræ propitius dirigat, dignitatemq. suscepta administrationis prosperitate disponat.

EPISTOLA. XLVII.

GREGORIVS HONORATO DIACONO

Sup. epist. 2 0. 29. conf. lib. 1. 47. Inf. lib. 12. ep. 27.

De oppositionibus Theodori ducis Sardiniæ.

QVia regiminis locum licet immeriti suscepimus, oportet vt fratrum nostrorum necessitatibus in quantum facultas suppetit, occurramus. Ianuarius ergo metropo-
E leos Caralis frater & coepiscopus noster, veniens huc in Romanam ciuitatem edocuit nos, Theodorum glorioſum magistrum militum, qui ducatum Sardiniæ insulæ suscepisse dignoscitur, multa illic contra pijssimorum Dominorum iussa peragere, quibus plurima grauamina possessorum, vel ciuium imperij sui, competenti clementia ac mansuetudinem submouerunt. Pro qua re volumus vt apto tempore pijssimis Dominis, iuxta id quod prouinciales prædictæ insulæ iuste & competenter postulant, suggeras, dum & antea ad Endacium glorioſum magistrum militum, iam per indictionem septimam tunc ducem Sardiniæ, sacra imperialia cucurrerunt: quibus omnia præceperunt grauia nunc capitula submoueri, quatenus eorum iussa de pietatis fonte procedentia, a ducibus, quos in tempore præesse contigerit, inconcussa seruentur, mercesq. eorum ab administratoribus non debeat dissipari: vt quietam sub imperio clementi Dominorum vitam transigant, & consultum quod subiectis suis tranquilla mente ttibuunt, in aduentu æterni iudicis multiplicata compensatione recipiant.

Sup. epist. prax. epist. 44.

EPISTOLA XLVIII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. ep. 23. 37. 40. lib. 4. eodem. Inf. epist. 53. 57. 63. 65. 66. lib. 8. epist. 20. 21. lib. 10.

Quòd mulieres circa monasteria monachorum non maneant, nec pueri ante octodecim annos in monasterio suscipiantur.

SIcut regiminis locum Deo, vt ipsi placuit disponente suscepimus, ita nos oportet de commissis nobis animabus esse solicitos. Comperimus autem in insula Orphiaria, in qua situm beati Petri Apostolorum principis oratorium esse dinoscitur, multos virorũ cum mulieribus suis diuersorum patrimoniorum, illuc pro necessitate feritatis barbaricæ refugisse; quod importunum iudicauimus, vt dum alia refugiorum loca vicina sint, cur ibidem cum monachis debeant mulieres habitare. Propterea præsenti iussione præcipimus experientiæ tuæ, vt a præsenti tempore nullam illic vlterius mulierem, siue Ecclesiastici iuris sit, siue cuiuslibet alterius, habitare cõmanereue permittas, sed refugium sibi, cũ sicut prædictum est, tot loca uicina sint, ubi maluerint, ipsi prouideant, ut omnis exinde mulierum conuersatio submoueatur: ne si, quæ in nobis est, curam gerere desistamus, atque inimici laqueis obuiare, nos exinde, quod absit, si quid aduersi contigerit, culpabiles existamus. Præsentium itaque latori Felici abbati mille quingentas plumbi libras, de quo in eadem insula egere dignoscitur, dare non differas: quod tuis postmodum cum totius quantitatis summa noscetur, rationibus imputetur. Ita ergo fac, ut tu ipse prouideas, si in ejusdem insulæ fabrica expendi utiliter ualent. Quia autem dura est in insulis congregatio monachorum, etiam pueros in eisdem monasterijs ante decem & octo annorum tempora suscipi prohibemus. Vel si qui nunc sunt, tua eos experientia auferat, & in Romanam urbem transmittat. Hoc & in Palmaria alijsq. insulis te per omnia uolumus custodire.

Greg. ad. q. c.

Ext. de reg. c. 1.

EPISTOLA XLIX.

GREGORIVS VNIVERSIS MONACHIS IN CHRISTI MONTE insula constitutis.

De Horosio Abbate suscipiendo.

PEruenit ad nos, nulla vos monachicæ regulæ præcepta custodire: pro qua re compulsi sumus præsentis præcepti portitorem, Horosium abbatem ad vos dirigere, vt omnia acta vestra subtiliter exquirens, quæque ei recta fuerint visa disponat, & nobis quæ ab eo ordinata fuerint, renunciet. Proinde admonemus, vt omnem ei obedientiam præbeatis. Et quidquid disposuerit, velut a me dispositum, cum debita reuerentia custodite.

EPISTOLA L.

GREGORIVS SYMMACO DEFENSORI.

De Horosio Abbate in Gorgone insula ordinando.

FIlius meus Bonifacius diaconus dixit mihi, quod experientia tua scripsisset, monasterium quondam ab Albina religiosa femina constructum paratum existere, vt in eo debeant monachi ordinari. Et quidem laudaui solicitudinem tuam, sed volo vt excepto eo loco, qui iam in eandem rem dimissus est, locus alter debeat prouideri: ita tamen vt pro incertitudine temporis locus super mare requiri debeat, qui aut loci dispositione munitus existat, aut certe non magno labore muniri valeat, vt illuc monachos transmittamus; quatenus insula ipsa, quæ monasterium nunc usque non habuit, etiam in huius conuersationis via meliorari debeat. Ad quam rem implendam atque prouidendam Horosium abbatem, præsentis præcepti portitorẽ, direximus, cũ quo tua experiẽtia littora Corsicæ circumeat: & si cuiuslibet personæ

priuatæ

A priuatæ locus talis inueniri dignus potuerit dignum parati ſumus pretium dare, vt poſſimus aliquid firme conſtituere. Cui præfato Horoſio iniunximus, vt in Gorgonem inſulam pergat, cum quo tua experientia pariter eat, & mala omnia, quæ illic cognouimus admiſſa, ita vindicate, vt per vltionem veſtram præfata inſula etiam in poſterum maneat correcta. Huius inſulæ monaſteria ſæpefatus abbas Horoſius inſtituat, atque ita ad nos remeare feſtinet. Ita igitur experientia tua faciat, vt ex vtraque re, id eſt, vel prouidendo in Corſica monaſterio, vel corrigendis monachis in Gorgonia, non noſtræ ſed voluntati omnipotentis Dei parere feſtinet. Præterea volumus vt ſacerdotes, qui in Corſica commorantur, prohiberi debeant, ne cum mulieribus conuerſentur, excepta dumtaxat matre, ſorore, vel vxore, quæ caſte regenda eſt. Tribus vero de quibus prædicto filio meo Bonifacio diacono tua experientia ſcripſit, quia vehementer egent, quidquid eis ſufficere æſtimas impende, quod nos in tuis poſtmodum rationibus imputabimus. Data menſe Iulio.

Grat. diſt. 81. c. 24. Ino. p. 6. cap 80.

B

EPISTOLA LI.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO SIPONTINO.

Infr. lib. 3. epiſt. 41. & 42. lib. 3. epiſt. 19.

Canuſinam Eccleſiam commendat.

PEruenit ad nos quod Canuſina Eccleſia ita ſit ſacerdotij officio deſtituta, vt nec pœnitentia ibidem decedentibus, nec baptiſma præſtari poſſit infantibus. Huius igitur tam piæ rei tamq. neceſſariæ mole permoti, iubemus dilectioni tuæ, vt huius præceptionis auctoritate commonitus, memoratæ Eccleſiæ viſitator accedas, & vel duos parochiales præsbyteros debeas ordinare, quos tamen dignos ad tale officium veneratione vitæ, & morum grauitate præuideris, & quibus in nullo obuient conſtituta canonicæ diſciplinæ, vt ſanctæ cum digna cautela prouideatur Eccleſiæ.

Eadē ſup. epiſt. 32.

C

EPISTOLA LII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SVRRENTINO.

Præcipit conſecrationem monaſterij Sancti Stephani.

D

REligioſis deſiderijs facile eſt præbere conſenſum, vt fidelis deuotio celerem ſortiatur effectum. Et quoniam Sauinus abbas monaſterij S. Stephani inſulæ Capris ſuggeſſit nobis, ſe S. Agathæ martyris reliquias iam olim apud ſe habere conceſſas, & in monaſterio ſuo vult ipſa ſanctuaria collocari: ideoque ad prædictum monaſterium te iubemus accedere, & ſi ibidem nullum corpus conſtat humatum, prædicta ſanctuaria ſolemniter collocabis, vt deuotionis ſuæ potiatur effectu.

EPISTOLA LIII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. epiſt. 13. 37. 48. eod. lib. 4. epiſt. 23. etl. 10. epiſt. 6. 3.

E

Scribit de oppreſſione Gaudioſi.

NOn ſolum frequentibus præceptionibus, ſed etiam præſentem te ſæpius monuiſſe me memini, vt illic vice noſtra, non tantum pro vtilitatibus Eccleſiaſticis, quantum pro ſubleuandis pauperum neceſſitatibus fungereris, & eos magis cuiuſlibet oppreſſionibus vindicares. Præſentium ergo lator Gaudioſus inſinuauit nobis ab actoribus ſanctæ Romanæ, cui Deo auctore præſidemus, Eccleſiæ, ſibi violentiam irrogari, aſſerens quod filios ſuos uiri prædictæ Eccleſiæ uelint uindicare. Oblatis etenim ab eo documentis, agnouimus Siricam uxorem præſentium portitoris ab Ecia quondam glorioſæ memoriæ, Morenæ cuidam feminæ, titulo donationis fuiſſe largitam, & ab eadem Morena per epiſtolam manu miſſam: & ideo indecens eſſe credimus, ut progeniti ex libera muliere filij ad ſeruitium retrahantur. Propterea experientiæ tuæ præſenti auctoritate præcipimus, ut his ipſis documentis, ſicut & nos didicimus exuto a curis animo diligenter intendat,

Ino. p. 16. c. 72.

quatenus si documenta nulla sunt ab Ecclesiæ parte, quæ documentis huius hominis de- A
beant obuiare, ab eius se molestia [illegible] qua retractatione suspendat. Durum enim est, vt, si alij pro mercede sua libertates tribuunt, ab Ecclesia quam tueri has oportuerat, reuocentur. Iterum ergo atque iterum experientiam tuam necessario submonemus, vt illic si quæ inter pauperes & Romanam Ecclesiam sanctam quæstiones vertuntur, omni mentis integritate discutiat, sicq. patrimoniales vtilitates peragat, vt a benignitate iustitia non recedat.

EPISTOLA LIIII.

Sup. ep. 29. 30. 42. & 44. & 54. lib. eod. & lib. 2. ep. 9. 25. 29. 38.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO.

De stipendijs in dedicatione Ecclesiæ sanctæ Mariæ dandis. B

FEstiuitatibus sanctorum desiderabiliter insistentes, præsentis præceptionis nostræ paginam, ad experientiam tuam necesse duximus dirigendam: indicantes ei, oratorium Beatæ Mariæ, quod nuper in cella fratrum ædificatum est, vbi Marinianus Abbas præesse dinoscitur, Augusto mense disposuisse nos adiuuante Domino summopere dedicare: quatenus cœpta nostra operante Domino debeant consummari. Sed quia cellæ ipsius tenuitas exigit, debere nos in ipsa diei festiuitate concurrere, propterea volumus, vt ad celebrandam dedicationem dare debeas ad erogandum pauperibus, in auro solidos decem, vini amphoras triginta, annonæ modios ducentos, olei orcas duas, verueces duodecim, gallinas centum, quæ tuis possint rationibus postmodum imputari. Statim ergo fieri hæc nulla moræ interiectione constitue, vt vota nostra Deo au- C
ctore celerem sortiantur effectum.

EPISTOLA LV.

Sup. lib. 2 16. & Inf. ep. 55.

GREGORIVS SEVERO EPISCOPO.

Visitationem Ariminensis Ecclesiæ iniungit.

FRaternitatis tuæ edocti sumus epistola, in persona Odeatini de electione episcopatus aliquos consensisse: quem quoniam nos non concedimus, in eius non debent immorari persona. Sed habitatoribus eiusdem ciuitatis edicito, vt, si in eadem Ecclesia dignum ad hoc opus inuenerint, in ipsius cuncti electione declinent. Alioquin D
præsentium tibi portitor personam, de qua ei diximus, indicabit, in cuius debear fieri electione decretum. Vos etenim in eiusdem visitatione Ecclesiæ estote solertes atque soliciti, vt & res eius illibatæ seruentur, & vtilitates vobis disponentibus more solito peragantur.

EPISTOLA LVI.

GREGORIVS VRSICINO DVCI, CLERO, ordini & plebi Ariminensis ciuitatis.

De Episcopo eligendo.

DIlectionis vestræ quàm sit in expectatione pontificis prona deuotio, directæ rela- E
tionis textus insinuat. Sed quia ordinatorem vehementer in his oportet esse solicitũ, nostræ in hoc vtique cura deliberationis inuigilat. Ideoque charitatẽ vestram scriptis præsentibus admonemus, vt nullus se debeat pro Odeatini ad nos fatigare persona: Sup. ep. 51.
sed si in eadem ciuitate qui ad hoc sit vtilis inuenitur, ita vt a nobis reprehendi non possit, vestra concurrat electio. Si vero ad hoc dignus inuentus non fuerit, nos in quo pariter debeatis præbere consensum, præsentium diximus portitori. Vos autem vnanimes orate fideliter, vt quicumque fuerit ordinandus, & vobis vtilis possit existere, & dignum Deo nostro sacerdotale exhibere seruitium.

EPISTOLA

EPISTOLA LVII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO

Palatinam illustrem feminam pro sustentatione commendat.

Sup. ep. 37. 40. 49. Inf. 63. 65. 66. 67. & lib. 4. Epist. 23. lib. 6. Epist. 2. 2. Eadem inf. epist. 65. lib. 3. ep. 25.

SI proximorum necessitatibus habita compassione benigna mente concurrimus, nostris proculdubio necessitatibus clementem Dominum reperimus. Palatina siquidem femina illustris, continua hostilitate insinuauit se plurimis necessitatibus subiacere. Propterea experientiæ tuæ præsenti auctoritate præcipimus, vti pro sustentatione eius annuos triginta solidos dare non differas, qui tuis postmodum possint rationibus imputari. Ita ergo fac, vt & tu bene ministrando mercedis commodum percipias, & nostra ad effectum præcepta perducas.

EPISTOLA LVIII.

GREGORIVS CLERO ET ORDINI & plebi consistenti Perusiæ.

De Episcopo eligendo.

Inf. epist. 59. hoc lib.

MIramur, charissimi fratres in Christo, quare Ecclesiam Dei tanto tempore absque rectore conspicitis, ac de vestro totiusq. plebis regimine minime cogitatis. Notū est enim, quòd grex, si pastoris cura defuerit, per auia gradiatur, & ob hoc familiarius inimici laqueos insidiantis incurrat. Vnde necesse est de his, qui Ecclesiæ militant, vnum, habito timore Domini, perquirere, qui pastoris ministerium possit digne suscipere, atque illic protegente Domino sacramentorum diuinorum dispensator insistere: quatenus & pro filijs ecclesiæ vestræ puræ quotidie mentis holocaustum offerat, & viam gregi quo modo ad supernam patriam gradiatur, ostendat.

EPISTOLA LIX.

GREGORIVS GENNADIO PATRITIO & Exarcho Africæ.

Inf. lib. 3. ep. 61. lib. 6. ep. 3. lib. 8 ep. 39. ep. 72. 73. lib. 7. ep. 62.

De violentijs Theodori magistri militum.

DEi præ oculis vos indesinenter habere timorem, ac sectari iustitiam, submissa hostium colla testantur: sed vt gloriam vestram in eadem prosperitate gratia Christi custodiat, quæcumque perperam committi cognoscitis, celeri, sicut consueuistis, cohibitione compescite, vt armis iustitiæ præmuniti, hostiles impetus fidei virtute, quod est totius culmen virtutis, superetis. Marinianus siquidem Turritanæ ciuitatis frater & coepiscopus noster, nobis lacrymabiliter indicauit, ciuitatis suæ pauperes omnino vexari, & commodalibus affligi dispendijs. Insuper & religiosos ecclesiæ suæ homines, grauem ab hominibus Theodori magistri militum sustinere molestiam, ac pati corporales iniurias: & quòd ad hoc vsque prorumpitur, vt in carcerem, quod dici nefas est, retrudantur: sæpe quidem etiam in causis ad ecclesiam suam pertinentibus a præfato glorioso viro grauiter impediri. Quæcumque sint, si tamen vera sint, reipublicæ disciplinæ contraria vos scitis. Et quia hæc omnia vestram excellentiam conuenit emendare, salutans eminentiam vestram exposco, vt ea vlterius fieri non finatis: sed ex opere illi iubete diligenti, vt ab Ecclesiæ se læsione remoueat, & nullus eorum in angarijs seu commodis vltra quàm finit ratio, prægrauetur, aut si quæ causæ fuerint, non potentatus metu, sed legali ordine finiantur. Ita igitur quæso, aspirante vobis Domino, hæc omnia præceptionis nostræ interminatione corrigite, vt si non rectitudinis contemplatione, saltem formidine nostræ iussionis a talibus se glorioſus Theodorus, vel homines eius abstineant: quatenus, quod ad laudem vestram proficiat & mercedem, in partibus vobis commissis possit florere cum libertate iustitia.

EPISTOLA

EPISTOLA LX. A

Inf. ep. 60. 61. & 62. 81. lib. 2. ep. 84. indict. 9. lib. 3. epist. 9. 10. & 11.

GREGORIVS IANVARIO ARCHIEPISCOPO Caralitano Sardiniæ.

Catellam illustrem feminam commendat.

SI ipse Dominus noster viduarum se maritum, orphanorumq. patrem scripturæ sacræ profitetur testimonio, nos quoque membra corporis eius ad imitandum caput summo debemus mentis affectu intendere, & salua iustitia, orphanis & viduis præsto, si necesse sit, esse. Et quia insinuatum est nobis Catellam religiosam feminam, habentem filium suum hic in Sancta Romana Ecclesia, cui Deo auctore præsidemus, militantem, quorundam immissionibus vel inquietudinibus molestari: de ea re fraternitatem ve- B
stram scriptis præsentibus necesse duximus adhortandam, vt eidem prædictæ feminæ tuitionem ferre, salua iustitia, non declinet: sciens quòd de huiusmodi rebus & Dominum sibi debitorem faciat, & nostram circa se charitatem magis astringat. Causas enim prædictæ feminæ, siue sint, siue fuerint, nostro volumus iudicio terminari, vt foralis illi inquietudo submoueri debeat, & tamen a iudicij iustitia nullatenus excusetur. Oro autem Dominum, quò viam vestram cursu ad se prospero dirigat, & ad regnum venturæ gloriæ, propitiatus ipse perducat.

EPISTOLA LXI.

Inf. 62.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Calaritano Sardiniæ. C

Pompeianam religiosam commendat.

LICET fraternitas vestra zelo iustitiæ se in diuersorum tuitionem congruenter impendat: proniorem tamen eam credimus prorsus existere in eorum solamina, quos ei nostra comendar epistola. Pompeiana igitur religiosa femina per hominem suum suggessit nobis, multa se quorundam hominum sustinere assidue irrationabiliter grauamina, & ob hoc nobis supplicasse dignoscitur, vt nostris eam vobis commendaremus apicibus. Propterea salutantes fraternitatem vestram, debito charitatis affectu prædictam vobis feminam necessario duximus commendandam, vt comitante iustitia, in nulla eam fra- D
ternitas tua contra æquitatem grauari causa permittat, nec aliqua inconsulte pati dispendia. Sed si quas eam habere causas contigerit, in electorum iudicio, altercantium ventiletur contentio: & quæcunque fuerint diffinita, ita tranquille ad effectum vobis solatiantibus perducantur, vt & vobis pro tali opere merces inhæreat, & nostris apicibus commendata gaudeat se inuenisse iustitiam.

EPISTOLA LXII.

GREGORIVS ITEM IANVARIO Archiepiscopo Calaritano Sardiniæ.

Catellam religiosam commendat. E

PAstoralis regiminis necessitate compellimur, vt orphanorum, viduarumq. causis solertius quàm curis ceteris insistamus: & quia insinuatum nobis est Catellam religiosam feminam, habentem filium hic in sancta Romana Ecclesia, cui Deo auctore præsidemus, militantem, quorundam immissionibus, vel inquietudinibus molestari: de ea re fraternitatem vestram scriptis præsentibus necesse duximus adhortandam, vt eidem prædictæ feminæ tuitionem ferre salua iustitia non declinet: sciens quod de huiusmodi rebus & sibi Dominum faciat debitorem, & nostram circa se charitatem astringat. Causas enim prædictæ feminæ siue sint, siue fuerint, nostro volumus iudicio terminari, vt foralis illi inquietudo submoueri debeat, & tamen a iudicij iustitia nullatenus excusetur. Oro autem Dominum quò viam vestram cursu ad se prospero dirigat, & ad regnum venturæ glotiæ propitiatus ipse perducat.

EPISTOLA

A

EPISTOLA LXIII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Scribit domum Petronij iniuste titulatam.

Sup.23.37.42. & 53. Inf. 65 66. lib.4.ep.23 lib.8.epf.9.22 lib.10.epf.2.3 lib.9.ep.11.12. 19.20.

SIcut res ad ius Ecclesiæ pertinentes amittere non debemus, ita alienas appetere inciuile esse nihilominus iudicamus. Et quoniam edocti sumus, domum Petronij notarij sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui Deo auctore præsidemus, a Constantio tunc defensore irrationabiliter titulatam: experientiæ tuæ præsentis præcepti pagina demandamus, vt omni excusatione vel dilatione omissa, depositio titulo eandem domum præsentium latrici Theodoræ relictæ antedicti Petronij sine mora restituas: ne, quod absit, viduis inde

B præiudicium oriatur, vnde consolationis debent inuenire solatium.

EPISTOLA LXIIII.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO MESSANENSI.

Sup.ep.28.64. Inf.lib.12.epf. 10.94.lib.7.ep. 100.ind.2.

Scribit vt consuetudines antiquas obseruet.

COnsuetudines, quæ Ecclesijs grauamen nosquntur inducere, nostra nos decet consideratione remittere: ne illuc aliqua cogantur inferre, vnde sibi inferenda debent potius expectare. Clericorum siquidem aliorum consuetudinem te oportet illibatam seruare, eisq. annis singulis quæ sunt consueta, transmittere. Nobis autem de cetero, ne quid

C transmittere debeas, inhibemus. Et quoniam non delectamur xenijs, palmatianas, quas tua direxit fraternitas, cum gratiarum actione suscepimus: sed eas, ne quod exinde potuisses sentire, dispendium, digno fecimus pretio venundari, & id fraternitati tuæ transmissimus singillatim. Sed quia charitatē tuā ad nos venire velle cognouimus, scriptis præsentibus admonemus, vt ad veniendum non debeas laborem assumere, sed ora pro nobis, vt quanto nos itineris interualla dissociant, tanto animis nostris adinuicem Christo adiuuante simus in charitate coniuncti: quatenus nos alterna obsecratione iuuātes, susceptum officium venturo integrum iudici resignemus.

EPISTOLA LXV.

D

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup.37.42.13. & 61. 65. 66. Inf. lib.6.epist. 23. 48. 50. 57. 62.65. 66. Inf. hoc lib. 65. 66.

Pastorem quendam infirmum oculis commendat.

SI proximorum necessitatibus habita compassione benigna mente concurrimus, nostris proculdubio petitionibus Dominum clementem reperimus. Pastorem siquidem, qui nimia visus imbecillitate laborat, habentem coniugem, duoq. mancipia, qui & cum Ionatha quondam glorioso fuerat, plurimis cognouimus necessitatibus subiacere. Propterea experientiam tuam per præsentis præcepti paginam admonemus, vti pro sustentatione eius annuos tritici modios XXIII. necnon & fabæ modios XI. dare non differas, quæ postmodum possint tuis rationibus imputari. Ita ergo fac, vt & tu bene ministrans

E mercedis & commodum percipias, & nostra ad effectum præcepta perducas.

Mense Augusto.

EPISTOLA LXVI.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup.37.42. 53. 61. 65. 66. 67. & lib.6. ep.25. lib.10.epf.2.3. & 18.

Castigationem iniungit illorum, qui sacra vasa & ministeria ecclesiastica Iudæis vendiderunt.

FVscus Archiater, ardore fidei prouocatus preces effudit, dicens Opilionem diaconum, sed & seruum Dei Crescentium, clericos Venafranæ Ecclesiæ, oblitos timorem futuri

futuri iudicij ministeria antefatæ Ecclesiæ Hebræo cuidam, quod dici nefas est, vendidisse: A
id est, in argento calices duos, coronas cum delphinis duas, & de alijs coronis lilios, pallia maiora sex & minora septem. Et ideo mox vt præsentem iussionem experientia tua susceperit, memoratos. Ecclesiasticos ad se faciat indifferenter occurrere, & requisita veritate, si ita esse, sicut suggestum est constiterit, memoratum Hebræum, qui oblitus vigorem legum, præsumpsit sacra ciuiliter comparare, per iudicem prouinciæ faciat conueniri, & sine aliqua mora antefata ministeria restituere, compellatur, vt ex eis sæpefatæ Ecclesiæ nihil possit imminui. Ipsum autem diaconum vel clericos, qui tantum nefas commiserunt, in pœnitentia relegare non differas, vt tale tantumq. delictum suis lacrymis possint diluere.

EPISTOLA LXVII. B

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO SICILIÆ.

Vt exteriorem curam monasterij Fausto commendet.

Sup. ep. 19. 28. 35. 39. 42. 44. 54. inf. 67. 69. 70. 71. lib. 2. ep. 19. 23. & 29. & 38.

SIcut studij nostri esse condecet, a litigijs foralibus monachos submouere, vt diuinis ministerijs pie ac solerter inuigilent: ita necesse est nostra prouisione, quemadmodum negotia eorum disponi debeant ordinare, ne distenta mens per varias causarum curas defluat, & ad celebrandum opus consuetum eneruata torpescat. Præsentium itaque lator. Abbas Ioannes plurima se monasterii sui asserit habere negotia. Pro qua re experientiam tuam per præsentis scripti paginam admonemus, quatenus cum Fausto, qui Romani viri magnificiex prætore cancellarius fuerat, loqui debeat. Cuius si pronam ad hanc rem C
compereris voluntatem, ei monasterii ipsius generaliter debeas constituto solatio commendare negotia. Expedit enim paruo incommodo a strepitu causarum seruos Dei quietos existere, vt & vtilitates cellæ per negligentiam non pereant, & seruorum Dei mentes ad opus Dominicum liberiores existant.

EPISTOLA LXVIII.

Sup. epist. 1. lib. 10. & Inf. ep. 45. lib. 9.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Siciliam.

Vt hi caueant de his qui fallaciter angarias accipiunt. D

FRaternitatis vestræ diu iam probata deuotio tanto nos compellit pro vobis caute prouidere, quanto vos astruit audito nostræ Ecclesiæ damno, studiose concurrere. Cognouimus quosdam in Sicilia insula simulantes se Sedis Apostolicæ defensores, de frumento vos in angarijs, alijsq. rebus affligere: necessarioq. duximus eorum fallaciæ scriptis præsentibus obuiare. Ideoque fraternitatē vestrā charitate debita salutantes, magnopere commonemus, vt nullo modo talibus deinceps apud vos locus surrependi remaneat: sed quisquis ille est, si reuera sedis nostræ fuerit notarius vel defensor, nisi nostra vos specialiter, vel rectoris nostri patrimonii scripta detulerit, nullis per nomen Ecclesiæ nostræ potiatur angarijs: nec aliqua vobis ab eo grauamina imponi permittatis, sed suis vtilitatibus iter suum propriis, vt nouit, disponat expensis. Nec quemquam ab eo in locis istis patiamini molestari. Hæc etenim quæ nostris apicibus pro vestra vestrorumq. quiete inhi- E
buisse cognoscimur, sic constantius conseruate, vt hoc exuti grauamine, diuinis obsequijs deuoti ac paratiores inueniri valeatis.

EPISTOLA LXIX.

Sup. epist. 9. 67. 19. 39. 42. 44. 54. & 67. 69. 70. 71. lib. 2. ep. 19. 23. & 29.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO.

Tuitionem Cyriaci, & Ioannæ commendat.

EGentibus nostræ commendationis auxilio, oportet nos, in quantum ratio patitur, benigna mente præbere subsidium. Proinde experientiæ tuæ Cyriacum & Ioannam coniugem eius, præsentium portitores nostra præceptione duximus commendandos, quatenus

A quatenus a nullo eos contra iustitiam opprimi vel grauari permittas. Sed vbi necesse fuerit tuis, annuente iustitia, solatijs perfruantur: vt salua æquitate, nostram sibi in omnibus commendationem te concurrente prodesse lætentur. Quia vero præfata femina, pro eo quòd post acceptas sponsalitias arras, ex Iudæa ad Christianam religionem conuersa est, dicitur sustinere molestiam: & eandem causam iam dictam asseruit, & finitam experientia tua diligenter exquirat: & si causam iudicatam cognouerit, nullam exinde querelam aduersus suprascriptam feminam vlterius quolibet modo reserpere permittat. Sed quæ iudicata sunt, modis omnibus conseruentur, ne ob id quod meliorem partem elegisse dignoscitur, malorum hominum controuersijs quatiatur.

EPISTOLA LXX.

B

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO.

Sup. ep. 9. 18 39 42. 14. 59. 67. & 69.

Ne episcopi ante hiemem ad se veniant. Et de comparatione frumenti.

QVia fratres & coepiscopos nostros in Sicilia insula commorantes, ad beati Petri Apostoli natalitium diem conueniſſe voluimus, scriptis præcedentibus agnouisti. Sed quia ea causa, quæ cum viro magnifico Iustino exprætore dicitur, eorum iter interim præpediuit, & quia iam tempus veniendi & redeundi non sinit, eos nolumus ante hiemem fatigari. Gregorium vero Agrigentinum, & Leonem Catanensem, & Victorem Panormitanum per omnia volumus ad te ante hiemem proficisci. Quinquaginta vero auri libris, quas habes, noua frumenta ab extraneis compara, & in Sicilia in locis, in quibus non pereant, repone: vt mense Februario illuc naues quantas possumus, dirigamus, & eadem ad nos frumenta deferantur. Sed etsi nos transmittere cessamus, ipse naues prouide, & ad nos auxiliante Domino Februario mense transmitte hæc eadem frumenta, exceptis dumtaxat frumentis, quæ nunc mense Septembri, vel Octobri, iuxta consuetudinem transmitti præstolamur. Ita ergo experientia tua faciat, vt sine alicuius vexatione coloni Ecclesiæ, frumenta congregentur: quia tantum hic parua natiuitas fuit, vt, nisi auxiliante Deo frumenta de Sicilia congregentur, fames vehementer immineat. Naues vero, quæ commendaræ Ecclesiæ sanctæ semper fuerunt, in omnibus tuere, ad quod tibi etiam directæ glorioſi viri Leonis exconsulis epistolæ concurrunt. Multi vero huc veniunt, qui terras aliquas, vel insulas in iure ecclesiæ nostræ, in emphyteosim sibi postulant dari: & aliquibus quidem negamus, aliquibus vero iam concessimus. Sed tua experientia sanctæ Ecclesiæ vtilitatem conspiciat, memor, quòd ante sacratissimum beati Petri Apostoli corpus, potestatem patrimonij eius acceperit. Et licet hinc scripta decurrant, quod vtilitatem patrimonij impendit, fieri nullo modo permittat: quia nec nos sine ratione aliquid dedisse reminiscimur, vel dare disponimus.

C

D

EPISTOLA LXXI.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO.

Vt sup. epist. 9. 18. 39. 42. 54. 67. 69. & 70. & lib. 2. ep. 19. 31. 39.

De possessionibus Taurominitanæ Ecclesiæ iniuste occupatis.

E QVanto Apostolicæ Sedi ab Ecclesijs reuerentia ceteris exhibetur, tanto eam in earũ decet esse tuitione solicitam. Et quia domus, vel fines, vel possessiones Tauromenitanæ iuri ecclesiæ pertinentes, ab actionarijs dicuntur nostræ ecclesiæ contra rationis ordinem occupatæ, experientiæ tuæ præsentis huius præcepti paginam deputamus, quatenus cognita veritate, si ita est, cuncta quæ occupata didiceris, in antefatæ ecclesiæ pristina iura restituas. Quia vero peruenit ad nos, viuente adhuc Victorino episcopo eiusdem ecclesiæ periisse pecunias, ad earum requisitionem te Secundino fratri, & coepiscopo nostro volumus præbere solatia: & vtilitatibus eiusdem ecclesiæ in quo necessarium fuerit, salua æquitate concurrere. Ita etenim cuncta, quæ in huius præcepti pagina continentur, effectui mancipare festina, vt de æquitate seruata præfati episcopi relationibus ipse lauderis.

EPI-

EPISTOLA LXXII.

Sup. ep. 59. lib. 5. epist. 61. Inst. lib. 6. ep. 2. lib. 7. ep. 61.

GREGORIVS GENNADIO PATRICIO & Exarcho Africæ.

De concilio contra hæreticos faciendo.

Grat. 23. q. 4. c. 48. Aug. lib. 22. c. 29.

SIcut excellentiam vestram hostilibus bellis in hac vita Dominus victoriarum fecit luce fulgere, na oportet etiam inimicis Ecclesiæ omni viuacitate mentis & corporis obuiare, quatenus eius ex vtroque triumpho magis ac magis enitescat opinio: cum & forensibus bellis aduersariis catholicæ Ecclesiæ pro Christiano populo vehementer obsistis, [illegible] Ecclesiastica pra[illegible]a sicut bellatores Domini fortiter dimicatis. Notum est enim [illegible] religionis viros si eis, quod absit, suppetit nocendi licentia, contra catholicam fi[illegible] vehementer insurgere, quatenus hæreseos suæ venena ad tabefacienda, si valuerint, Christiani corporis membra, transfundant. Cognouimus enim eos contra Ecclesiam catholicam, Domino eis aduersante, colla subrigere, & fidem velle Christiani nominis inclinare. Sed eminentia vestra conatus eorum comprimat, & superbas eorum ceruices iugo rectitudinis premat. Concilium vero catholicorum episcoporum admoneri præcipite, vt primatem non ex ordine loci, postpositis vitæ meritis, faciat: quoniam apud Deum non gradus elegantior, sed vitæ melioris actio comprobatur. Ipse vero primas non passim sicut moris est, per villas, sed in vna iuxta eorum electionem ciuitate resideat, quatenus adeptæ dignitatis meliori ingenio resistendi Donatistis possibilitas disponatur. Ex concilio vero Numidiæ, si qui desiderarint ad Apostolicam Sedem venire, permittite: & si quilibet eorum viæ contradicere voluerit, obuiate. Magna profecto excellentiæ vestræ apud creatorem gloria proficit, si per eam dispersarum Ecclesiarum potuerit societas restaurari. Cum enim largita munera ad nominis sui gloriam conspicit reuocari, tanto largiora tribuit, quanto per ea religionis suæ dignitatem viderit ampliari. Persoluentes [illegible], paternæ charitatis affectum, Dominum petimus, quo brachium vestrum ad comprimendos hostes forte efficiat, & mentem vestram zelo fidei velut mucronem gladij vibrantis exacuat.

EPISTOLA LXXIII.

Sup. epist. 59. & 62. 73. 74. lib. 3. ep. 7. lib. 5. ep. 61. lib. 6. ep. 3. lib. 7. ep. 61.

GREGORIVS GENNADIO PATRICIO & Exarcho per Africam.

Gratiarum actiones facit pro beneficijs sancto Petro collatis.

Grat. 23. q. 4. c. 49. Bur. lib. 23. c. 18. Ino. p. 66. c. 19.

SI non ex fidei merito, & Christianæ religionis gratia, tanta excellentiæ vestræ bellicorum actuum prosperitas eueniret, non summopere miranda fuerat, cum sciamus etiam hæc antiquis bellorum ducibus fuisse concessa. Sed cum futuras, Deo largiente, victorias non carnali prouidentia, sed magis orationibus præuenitis, fit vt hoc in stuporem veniat, quod gloria vestra non terreno consilio, sed Deo desuper largiente descendat. Vbi enim meritorum vestrorum loquax non discurrit opinio? Quæ bella vos frequenter appetere non desiderio fundendi sanguinis, sed tantum dilatandæ causa reipublicæ, in qua Deum coli conspicimus, loquitur: quatenus Christi nomen per subditas gentes, fidei prædicatione circumquaque discurrat. Sicut enim exteriora vos virtutum opera eminentes in hac vita constituunt, ita & interna morum ornamenta ex corde mundo procedentia, in futuram vitam cælestium gaudiorum participatione glorificant. Plurima enim pro pascendis ouibus Beati Petri Apostolorum principis vtilitatibus, excellentiam vestram præstitisse didicimus: ita vt non parua loca patrimonij eius proprijs nudata cultoribus, largitis Datitiorum habitatoribus restaurauerit. Quæcumque igitur illic Christiana mente confertis, horum retributionem per spem in futuro iudicio sustinetis. Quamobrem præsentium quoque latorem Hilarium nomine, eminentiæ indicauimus commendandum vestræ, vt in his quæ sibi necessaria, iustitia tamen præeunte, suggesserit, solitum ei impendatis affectum. Persoluentes autem paternæ charitatis alloquium, petimus Dominum Saluatoremq. nostrum, quo eminentiam vestram pro solatio reipublicæ sanctæ, misericorditer

A misericorditer protegat, & ad dilatandum per finitimas gentes nomen eius, magis magisq. brachij sui firmitate confortet.

EPISTOLA LXXIIII.

GREGORIVS GAVDIOSO MAGISTRO militum Africæ.

Congratulatur pro benevolentia eius.

SIcut lucernæ lumen per collimitantia quæque quo lucet loca diffunditur, ita cuiuslibet personæ bonorum affectuum probitas non solum quo degit, sed per diuersas pro-
B uincias fama loquente cognoscitur, vt quoniam præsentiæ nulla potest esse notitia, hoc discursus opinionis efficiat, quod rei veritas per præsentiam poterat exhibere. Didicimus enim diuersos iudices, qui ad ministrandam Africanam prouinciam diriguntur, summa gloriam vestram familiaritate diligere. Quod non procederet, nisi apud eosdem iudices mentis eius sinceritas appareret, vt adepram administrationem consilij vestri participatione disponerent. Et quidem maximas Deo gratias referimus, cum tales habere proprios prouincias habitatores agnoscimus, qui ingenita nobilitate polleāt, & potentibus viris adhæreant, prouincialibusq. suis ad remedium, adepta temporum opportunitate consistant. Persoluentes itaque paternæ charitatis affectum præsentium latorem, quē illue ad ordinandas res pauperum direximus, vestræ gloriæ commendamus: quatenus ei, quæ necessaria fuerint, salua iustitia tribuatis. Oro autem Dominum, quo vi
C tam vestram in omni bono custodiat, actusq. vestros misericordiæ suæ dono disponat.

EPISTOLA LXXV.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS Numidiæ.

Vt nullum ex Donatistis ordinent.

SI quando, chariſſimi in Christo fratres, inter virentes segetes zizaniorum quædam se infert importuna commixtio, hanc radicitus necesse est cultoris manus adimat,
D ne futurus fœcundæ segetis fructus possit intercipi. Et nos ergo, qui licet indigni, Dominici agri culturam suscepimus, ab omni zizaniorum scandalo ingenuam reddere segetem festinamus, quatenus ager Domini redditu abundantiori fructificet. Petijstis etenim per Hilarium chartularium nostrum, a beatæ memoriæ prædecessore nostro, vt omnes vobis retro temporum consuetudines seruarentur, quas a beati Petri Apostolorum principis, ordinationum initijs hactenus vetustas longa seruauit. Et nos quidem iuxta seriem relationis vestræ, consuetudinem, quæ tamen contra fidem catholicam nihil vsurpare dignoscitur, immotam permanere concedimus, siue de primatibus constituendis, ceterisq. capitulis, exceptis his, qui ex Donatistis ad episcopatum perueniunt, quos prouehi ad primatus dignitatem, etiam cum ordo clericorum eos ad locum eundem deferat, modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commissæ sibi plebis tantummo-
E do curam gerere: non autem etiam illos antistites, quos catholica fides in Ecclesiæ sinu & edocuit, & genuit ad obtinendum culmen primatus anteire. Vos ergo, fratres chariſſimi, admonitiones nostras zelo charitatis Dominicæ præuenite, scientes, quòd districtus iudex ad examinandum deducturus est cuncta quæ gerimus, & vnumquemque nostrum non ex prærogatiua sublimioris gradus, sed ex operum meritis approbabit. Quæso ergo, vosmetipsos inuicem alterna pace diligite in Christo, & hæreticis vel inimicis Ecclesiæ vno cordis intuitu obuiate. De proximorum animabus estote soliciti, ad fidem quos valetis prædicatione charitatis, prætenso etiam terrore futuri iudicij, suadete: quoniam pastores constituti estis, & Dominus gregum ab ijs, quibus commisit, pastoribus, fructum multiplicati gregis expectat. Qui si proprij gregis augmentum adhibito studio diligentiori prospexerit, multiplicibus profecto vos cælestis regni muneribus decorabit. Persoluens præterea fraternæ dilectionis alloquium, oro Dominum, qui nos

Grat. dist. 12. c. consuetudinis huc spist. 63.

animarum pastores, quos elegit, ante se dignos efficiat: sed hic actus nostros, quos in A
futura vita digne suscipiat, ipse disponat.

EPISTOLA LXXVI.

Lib.7.ep.51.lib. 8.ep.49.ind.3.

GREGORIVS LEONI EPISCOPO IN CORSICA.

Visitationem iniungit Alerienſis Eccleſiæ.

PAstoralis nos cura constringit, ecclesiæ sacerdotis moderamine destitutæ, solicita consideratione concurrere. Et quoniam ecclesiam Alerienſem ante annos plurimos, obeunte eius Pontifice, omnino destitutam agnouimus, fraternitati tuæ visitationis eius operam duximus iniungendam: quatenus tuis dispositionibus eius possit vtilitas B
Sup.ep.55.li.10. inf.ep.32.lib.2. & ep.39. lib.4. propagari. In qua etiam ecclesia vel eius parochijs, diaconos atque presbyteros tibi concedimus ordinandi licentiam. De quibus tamen tui sit studij diligentius perscrutari, vt eorum personæ a sacris nullo modo canonibus respuantur. Sed quos fraterniras tua tanto dignos ministerio perspexerit, eorumq. mores & actus huic ordinationi concordare cognouerit, eos auctoritatis nostræ permissione ad prædictum promoueat licenter officium. Cunctis igitur rebus superscriptæ ecclesiæ, vt proprium te volumus vti Pontificem, vsque ad secundam nostram epistolam. Ita ergo in omnibus his diligens esto ac solicitus, vt tua dispensatione vtilitates Ecclesiasticæ salubriter modis omnibus Deo valeant auctore disponi.

EPISTOLA LXXVII. C

Lib.11.epist.11

GREGORIVS MARTINO EPISCOPO IN CORSICA.

Præcipit de Tamitana Eccleſia transire in Alerienſem.

IVsta poscentibus, aurem nos oportet beniuolam commodare, quatenus & petentes
Iul.Diac.lib.3. vit.cap.15. remedia sperata, reperiant, & ecclesiæ non desit solicitudo pastoris. Et quoniam Ecclesia Tamitana, in qua dudum fuerat honore sacerdotali tua fraternitas decorata, ita est delictis facientibus, hostili feritate occupata atque diruta, vt illuc vlterius spes remeandi nulla remanserit: in Ecclesia Alerienſi, quæ iam diu Pontificis auxilio destituta
Inf. epist. 79. est, cardinalem te secundum petitionis tuæ modum, hac auctoritate constituimus, sine dubio sacerdotem. Ita ergo studio vigilanti cum Dei amore secundum canonum præ- D
cepta, cuncta dispone vel ordina, vt & fraternitas tua suis desiderijs se gaudeat fuisse potitam, & Ecclesia Dei alterno gaudio repleatur cardinalem te suscepisse Pontificem.

EPISTOLA LXXVIII.

Inf.lib.7.ep.75.

GREGORIVS CLERO, ET ORDINI, ET PLEBI Viuanensis Ecclesiæ.

De epiſcopo eis ordinando.

QVotiens res aliqua pluribus agenda committitur, dum quisquis dissentit ab altero, E
dispendijs potius quàm vtilitatibus aditus reseratur. Quod nos prouidentes, ne hoc vestræ contingere possit Ecclesiæ, eius curam vtilitatesq. Honorato presbytero ad præsens committendas elegimus: quatenus res vtilitatesq. Ecclesiæ per eum & procurari valeant, & modis omnibus custodiri. Ideoque dilectionem vestram scriptis præsentibus adhortamur, quatenus, vt vobis possit ordinari sacerdos, inuicem vestræ voluntatis omnino in vnius digna electione concordet assensus, nec amplius Dei Ecclesiam officio patiamini vacare Pontificis. Quousque vero ecclesiæ ipsi sacerdos fuerit ordinandus, omnem supradicto presbytero, sicut diximus, solicitudinis eius curam commisimus. Ita ergo se vestra dilectio in his omnibus exhibere festinet, vt amorem vos Ecclesiæ habere, pronæ deuotio mentis ostendat.

EPI-

A

EPISTOLA LXXIX.

GREGORIVS CLERO, ET NOBILIBVS Corsicæ a paribus.

Sup. lib. 1. ep. 24. & lib. 3. ep. 38

De Martino Episcopo eis de alia Ecclesia ordinando.

ETsi vos multo iam tempore sine Pontifice esse Dei Ecclesiam non doletis, nos tamen de eius regimine cogitare & suscepti cura compellit officij, & vestræ quamplurimum charitas dilectionis astringit, scientes quòd in eius gubernationibus animarum vestrarum simul consistit vtilitas. Nam si gregi pastoris cura defuerit, facile laqueos Sup. lib. 10. ep. 58.
insidiatoris incurrit. Ea de re quoniam Ecclesia Alerien sis sacerdotis diu est auxilio de-
B stituta, necessarium duximus, Martinum fratrem & coepiscopum nostrum ibidem Cardinalem constituere sacerdotem: Leoni vero fratri & coepiscopo nostro operam eius vi- Sup. ep. 76. lib. 10
sitationis iniungere. Cui etiam in ea, parochijsq. ipsius presbyteros atque diacones concessimus ordinandi licentiam, eumq. rebus eius quousque illic fuerit, vt proprium Pontificem vri permisimus. Ideoque scriptis præsentibus admonemus, vti præfatum visitatorem charitas vestra cum omni deuotione suscipiat, eiq. obedientiam in ijs, quæ rationi conueniunt, sicut Ecclesiæ decet filios, exhibete, quatenus omnia, quæ ad vtilitatem suprascriptæ pertinere cognoscuntur Ecclesiæ, vestra valeat suffultus deuotione implere.

EPISTOLA LXXX.

C

GREGORIVS LAVRENTIO EPISCOPO Mediolanensi. Lib. 2. epist. 1.

De quibusdam possessionibus iniuste detentis.

SCripta fraternitatis vestræ suscipiens, gratias omnipotenti Deo retuli, qui desiderabili me sospitatis eius nuncio releuauit. Quod autem perhibetis ab exactione patrimonij Siciliæ prouinciæ sanctæ, cui Deo præsidetis auctore, Ecclesiæ, certam redhiberi pecuniæ quantitatem, pro eo quòd ab actoribus sanctæ Romanæ Ecclesiæ illo in tempore patrimonij Ecclesiæ vestræ celebrabarur exactio; necessarium fuit iuxta tenorem scriptorum a vobis directorum, acceptarum illatarumq. pecuniarum summam inspicere, & totius ratiocinij meritum subtiliter indagare, quibus perspectis nihil a sancta Roma-
D na Ecclesia ecclesiæ vestræ allegatum est redhiberi. Sed quia dum Constantius diaconus vester ad ea quæ obiecta a nostris fuerant, aliud allegauit, examen negotij venit in dubium, quòd subtilius poterat ventilari, si qua persona existeret, cum qua definiri aliquid stabiliter potuisset. Proinde necesse est, Sanctitas vestra hac de re personam instituat, cum qua Romana Ecclesia aliquid debeat solide definire, vt siue nihil debet, ex iudicio pateat, seu aliquid debet, restituat: & personam quam instituitis, securitatem solemniter emittat.

EPISTOLA LXXXI.

E

GREGORIVS IANVARIO ARCHIEPISCOPO Caralis Sardiniæ. Sup. ep. 62. inf. ep. 34. lib. 2. indict. 11.

De superbia Liberati diaconi comprimenda.

SCriptis tuis cor nostrum lætificasse dignosceris, quòd te mandatorum nostrorum memorem fuisse testatus es. Et quia memoriter retinemus ea, quæ nos fraternitati tuæ mandasse commemoras, quemadmodum disponendum sit, vbi voluntatis nostræ expectatur auctoritas, scriptis præsentibus breuiter respondemus. Liberatus igitur de quo nobis tua fraternitas indicauit, qui diaconij fungi perhibetur officio, si a decessore tuo non factus est Cardinalis, ordinatis a te diaconibus nulla debet ratione præponi, ne eos, quos consecrando probasse cognosceris, reprobare supponēdo quodam modo videaris. Prædictum itaque Liberatum, quem reprimendus ambitionis inflat spiritus, omni instantia ab intentus sui prauitate compesce, & vltimum inter diaconos stare constitue,

ne dum se illicite præferri contendit immeritus, loco in quo nunc situs est, iudicetur. A
Cuius tamen si obedientia fueris inuitatus, & eum post hæc Cardinalem facere volueris, nisi Pontificis sui concessionem solemni more meruerit, abstinendum ab omni eius incardinatione memineris: quoniam æquitati conuenire non ambigis, vt alijs seruare non differas, quod ipse quoque tibi seruari desideras.

EPISTOLA LXXXII.

GREGORIVS HILARIO MONACHO AFRICÆ.

Quod de episcopi facinore perquiratur.

FElicissimus atque Vincentius, diacones Ecclesiæ Lamigensis, oblata petitione, quæ B
tenetur in subditis, suggesserunt ab Argentio eiusdem ciuitatis episcopo, grauem se iniustitiam pertulisse, & accepto præmio Donatistas in ecclesijs fuisse præpositos, eumq. inter alia non leue aliud facinus, quod dici nefas est, commisisse commemorant. Propterea experientiæ tuæ præsenti pagina ptæcepti duximus iniungendum, quatenus præfatum episcopum idoneæ satisfactioni committere non omittas, tuaq. instantia in locis illis fiat ex more concilium, & omnia secundum oblatæ petitionis textum canonice coram positis partibus subtili indagatione perquirantur. Et quæcumque eorum iudicio fuerint terminata, te exequente modis omnibus compleantur. Ita ergo cum omni te viuacitate huic causæ volumus præbere instantiam, vt ad examinanda quæ iussimus, nulla possit subnecti dilatio, sciturus non in leuem te offensam incurrere, si nostra quacumque excusatione lentata fuerit præceptio. C

LIBER SECVNDVS.

IN NOMINE DOMINI.

INDICTIONE DECIMA,

de anno ordinationis eius secundo.

D

MENSE SEPTEMBRI.

TEmporibus Papæ Gregorij, consulatus Mauricij Augusti anno septimo, depositus est Laurentius, qui primus fuerat in ordine diaconij Sedis Apostolicæ, propter superbiam & mala sua, quæ tacenda duximus: & factus est archidiaconus Honoratus coram omnibus presbyteris & diaconibus, notarijsq. subdiaconibus, vel cuncto clero in basilica aurea.

Charta, qua relicta est de letania maiore, in Basilica Sanctæ Mariæ.

Inf. lib. eod. ep. 54. SOlemnitas annuæ deuotionis nos filij dilectissimi admonet, vt letaniam, quæ maior E
ab omnibus appellatur, solicitis ac deuotis debeamus, auxiliante Domino, mentibus celebrare, per quam a nostris excessibus, eius misericordiæ supplicantes, purgari aliquatenus mereamur. Considerare etenim nos conuenit dilectissimi, quàm varijs, continuisq. calamitatibus pro nostris culpis atque offensionibus affligamur, & qualiter item cælestis pietatis nobis subinde medicina subueniat. Sexta igitur feria veniente a titulo beati Laurentij martyris, qui appellatur Lucinæ, egredientes ad beatum Petrum Apostolorum Principem, Domino supplicantes cum Hymnis & Canticis spiritalibus properemus, vt ibidem sacra mysteria celebrantes, tam de antiquioribus quàm de præsentibus beneficijs pietati eius, in quantum possumus, referre gratias mereamur.

EPI-

A

EPISTOLA I.

GREGORIVS PETRO NOTARIO.

De monachis in monasterio sancti Michaelis.

MONASTERIVM sancti Archangeli, quod Tropeis est constitutum, indicante præsentium portitore, victus habere necessitatem didicimus. Ideoque experientia tua diligenter inuigilet: & si eiusdem loci monachos bene se tractare noueris, in quibus eos necessitatem habere manifesta veritate patuerit, eis subuenire hac auctoritate suffultus, modis
B omnibus festinabis, sciturus tuis rationibus quidquid nostra præceptione præbueris, imputandum. Sed & terrulam Ecclesiæ nostræ vicinam, quam solidum vnum & tremisses duos pensitare asserunt, si ita est, sibi libellario nomine ad summam tremissis vnius habere concede. Studij ergo tui sit hæc omnia ita complere: si, sicut diximus, eius loci monachi in Dei seruitio, sicut decet, solerter persiterint.

EPISTOLA II.

GREGORIVS PRÆIECTITIO EPISCOPO Narnienſi.

C *De mortalitate, & conuersione Longobardorum.*

PEruenit ad nos, peccatis imminentibus, in ciuitate vestra Narnienſi mortalitatem omnino grassari: quæ res nos nimis afflixit. Quamobrem salutantes fraternitatem tuam modis omnibus suademus, vt a Longobardorum siue Romanorum, qui in eodem loco degunt, admonitione siue exhortatione nulla ratione cessetis, & maxime a gentilium & hæreticorum, vt ad veram, rectamq. fidem catholicam conuertantur. Sic enim aut diuina misericordia pro sua eis forsitan conuersione, & in hac vita subueniet, aut si eos migrare contigerit, a suis quod & magis optandum est, transient facinoribus absoluti. *Io. Diac. lib. 2. cap. 30.*

EPISTOLA III.

D

GREGORIVS CLERO, ET NOBILIBVS ORDINI & plebi consistentibus Neapoli.

Inf. ep. 6. 7. lib. 8. epist. 40.

De Episcopo eligendo.

QVamuis spiritalium sincera deuotio filiorum pro matre Ecclesia nullius adhortationis indigeat: ne tamen se neglectam existimet, epistolari debet alloquio prouocari. Propter quod dilectionem vestram commonitione paternæ charitatis aggredior, vt profusis lacrymis Redemptori nostro vnanimiter gratias referatis, qui sub tam peruerso doctore vos per auia gradientes, ad iter rectum perduxit, & tam indigni pastoris crimina publicauit. Demetrius siquidem, qui nec ante episcopus dici meruerat, tan-
E tis ac talibus nequitijs inuentus est inuolutus, vt si secundum suorum qualitatem facinorum iudicium sine misericordia recepisset, diuinis mundanisq. legibus durissima proculdubio fuerit morte plectendus. Sed quia pœnitentia reseruatus, sacerdotij honore priuatus est, Ecclesiam Dei sine ductore diu vacare non patimur: quia & canonicis regulis est constitutum, vt defuncto vel sublato pastore, diu sacerdotio priuari Ecclesia non debeat. Ideoque charitatem vestram scriptis præsentibus duxi necessario commonendam, vt ad eligendum Pontificem nec mora, nec discordia, quæ consueuit scandala generare, proueniat. Sed talem vobis cum omni solicitudine personam exquirite, in qua & omnium adunata possit gaudere concordia, & sacris nullo modo canonibus respuatur, quatenus officium quod nefandissimus hominum male gerendo polluerat, quisquis ille per Dei gratiam fuerit ordinatus, ipso quoque suffragante, digna valeat administratione complere. *Lib. 1. epist. 39*

A

EPISTOLA IIII.

Inf. lib. 2. ep. 18. 28. 38. & lib. 3. ep. 42. 51.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano.

Ioh. Diac. lib. 3. cap. 25.

Præcipit vice sua esse super omnes Ecclesias Sicilia.

MAndata cælestia efficacius gerimus, si nostra cum fratribus onera partiamur. Proinde super cunctas Siciliæ Ecclesias reuerendissimum te virum Maximianum fratrem & coepiscopum nostrum vices Sedis Apostolicæ ministrare decernimus, vt quisquis illic religionis habitu censetur, fraternitati tuæ ex nostra auctoritate subiaceat: quatenus eis non sit necessarium, post hæc pro paruulis ad nos causis tanta maris spatia B transmeando peruenire: sed si qua fortasse difficilia existunt, quæ fraternitatis tuæ iudicio nequaquam dirimi possint, hæc solummodo nostrum iudicium flagitent, vt subleuati de minimis, in causis maioribus efficacius occupemur. Quas videlicet vices non loco, sed personæ tribuimus: quia ex transacta in te vita didicimus, quid etiam de subsequenti tua conuersatione præsumamus.

Mense Decembri, Indictione Decima.

EPISTOLA V.

C

Sup. lib. 1. ep. 10

GREGORIVS CANDIDO EPISCOPO de Vrbe veteri.

Ægrotis quæ ab Ecclesia consueta perceperunt neganda non esse.

Grat. 7. q. 1. c. 2.

CVm percussio corporalis imminet, vtrum pro purgatione, an pro vindicta contingat, Dei in hoc iudicium ignoratur: & ideo non debet a nobis addi flagellatis afflictio, ne nos culpæ, quod absit, offensa respiciat. Et quia præsentium lator Calumniosus pro hac percussione, quam sustinet, consueta sibi commoda ab ecclesia vestra asserit negari. Idcirco fraternitatem tuam præsentibus hortamur epistolis, quatenus nil eum ad percipienda quæ consueta sunt, hæc ægritudo debeat impedire: quia diuersis in Ecclesia militantibus, varia, sicut nosti, sæpe contingit infirmitas. Et si hoc fuerint exem- D plo deterriti, nullus decetero qui Ecclesiæ militet, poterit inueniri: sed secundum loci eius ordinem quæq. ei si sanus esset, poterant ministrari, de ipsa exiguitate, quæ ecclesiæ potest accedere, fraternitas tua diuini contemplatione iudicij ægrotanti præbere non desinat: quatenus in huius rei administratione ad eleemosynam potius videaris, quæ sunt consueta, exoluendo conuertere.

Ioh. Diac. lib. 4. cap. 83.

EPISTOLA VI.

Sup. epist. 3.

GREGORIVS ORDINI ET PLEBI CONSISTENTI Neapoli.

E

De eligendo Paulo Episcopo.

Inf. epist. 7.

QVale de Paulo fratre, & coepiscopo nostro habeat charitas vestra iudicium, directa a vobis relatio patefecit. Quem quoniam ita estis in paucis diebus experti, vt eum cardinalem habere desideretis episcopum, gratulamur. Sed quia summis in rebus citum non opottet esse consilium, & nos quid fiendum sit, matura subinde Christo adiuuante deliberatione disponimus, & vobis melius tractu temporis qualem se exhibeat, innotescet. Ideoque filij dilectissimi prædicto viro, si eum vere diligitis, obedite, deuotisq. ad eum mentibus occursione pacifica conuenite, quatenus ita vos ad alterutrum dilectio mutuæ charitatis astringat, vt inimicus fæuiendo circumuolans; in nullo viam nanciscatur ad vestram dissociandam vnanimitatem, qua subrepat. Præfatum quoque episcopum dum fructum animarum, quem desideramus Deo nostro, ipso quo-

que

A que suffragante facere sensserimus, quidquid post hæc de eius persona, vestroq. desiderio cordi nostro inspiratio diuina ministrauerit, faciemus.

EPISTOLA VII.

GREGORIVS PAVLO EPISCOPO NEAPOLITANO.

Inf. epist. 18.

De officio Sacerdotali.

SI sacerdotale quod susçepimus, secure ministramus officium, & diuinum adiutorium, & dilectio nobis spiritalium aderit sine dubio filiorum. Propterea ita se fraternitas tua in cunctis studeat exhibere, quatenus testimonium quod de ea Neapolitanæ ci-
B uitatis clerus, nobilitas simul habet & populus, bonitatis tuæ roboretur augmento. Sic ergo te in præfati populi adhortatione assidua debes occupatione constringere, vt verbi tui fructum, quem ex eis fueris operatus, in suis horreis diuinus condat agricola. Quousque vero de ijs quæ a nobis prædicti filij nostri fienda depostulant, reuelante Domino deliberare possimus, clericos ex laicis ordinari, necnon & manumissiones apud te in eadem ecclesia solemniter celebrari concedimus. Consuetudines autem cleri suprascriptæ ecclesiæ, & presbyterorum te volumus sine cunctatione persoluere. In cuius etiam institutione ita diligenter inuigila, quatenus ab incongruis vel illicitis omnibus abstinentes, in Dei nostri seruitium digno obsecundationis ministerio te quoque hortante consistant.

C

Mense Ianuario, Indictione Decima.

EPISTOLA VIII.

GREGORIVS CLERO, ORDINI, ET PLEBI consistenti Nepæ.

De Leontio illuc transmisso, vt ei obediant.

LEontio huic viro clarissimo præsentium portitori curam solicitudinemq. ciuitatis iniunximus, vt in cunctis inuigilans quæ ad vtilitatem vestram, vel reipublicæ per-
D tinere dinoscet, ipse disponat. Ideoque dilectionem vestram scriptis præsentibus admonemus, quatenus ei exhibere obedientiam in omnibus debeatis, nec quisquam vestrum eum pro vestra vtilitate tractantem existimet contemnendum: quia quisquis congruæ ordinationi eius restiterit, nostræ resultare dispositioni cognoscetur. Quicumque vero eum in ijs, quæ supra retulimus, audierit, nos audiet. Si quis autem, quod non credimus, eum post hanc admonitionem nostram contemnendum putauerit, ad suum proculdubio sciat pertinere periculum.

EPISTOLA IX.

GREGORIVS CASTORIO EPISCOPO de Arimino.

Lib. 2. epist. 9. Lib. 4. epist. 43.

E

De oratorio sanctæ Crucis consecrando.

TImothea illustris femina petitoria nobis insinuatione suggessit, quod habetur in subditis, intra Ciuitatem Ariminensem in loco iuris sui oratorium se pro sua deuotione fundasse, quod in honorem sanctæ Crucis desiderat consecrari. Et ideo frater charissime, si in tuæ ciuitatis iure memorata constructio consistit, & nullum corpus ibidem constat humatum esse, petcepta primitus donatione legitima, id est, totius facultatis eius excepta familia, prius mobilium vel immobilium, seq. mouentium vncijs octo retento sibi vsufructuario diebus vitæ suæ, gestisq. municipalibus alligatam, prædictum oratorium absque Missis publicis solemniter consecrabis, ita vt in eodem loco nec futuris temporibus baptistetium construatur, nec ptesbyterum constituas Cardinalem. Et si

Missas

Missas forte maluerit fieri sibi, a dilectione tua presbyterum nouerit postulandum, quatenus nihil alias, a quolibet sacerdote alio vllatenus præsumatur. Sanctuaria vero susceptа sui cum reuerentia collocabis. A

EPISTOLA X.

GREGORIVS IMPORTVNO EPISCOPO.

Transmittit Dominicum presbyterum.

EA quæ prouide disponuntur, fraternitatem tuam credimus libenter amplecti. Et quia Ecclesiam sanctæ Mariæ quondam Campisonis in tua parochia positam, presbytero vacare cognouimus, præsentium portitorem Dominicum presbyterum in eadem Ecclesia vt præesse debeat, nos scito de putasse. Ideoque fraternitas tua ei emolumenta eiusdem Ecclesiæ faciat sine cunctatione præstari, & decimæ fructus indictionis, qui iam percepti sunt, prædicto viro fac sine mora restitui: quatenus eiusdem Ecclesiæ vtilitates, cuius emolumenta consequitur, Deo adiutore solicite valeat procurare. B

EPISTOLA XI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO VELLITRANO.

Episcoporum sedes ex vno in alium tutiorem locum transferuntur. C

Isid. Diac. lib. 3. c. 1. Tur. lib. 3. c. 29. Grat. 7. q. 1. c. 44.

TEmporis qualitas admonet, episcoporum sedes antiquitus certis ciuitatibus constitutas, ad alia, quæ securiora putamus, eiusdem diœceseos loca transponere, quo & habitatores nunc degere, & barbaricum possint periculum facilius declinare. Propterea te Ioannem fratrem, coepiscopumq. nostrum Vellitrensis ciuitatis, sedemq. tuam in loco quondam Harenata, ad sanctum Andream Apostolum, præcipimus exinde transmigrari: quatenus & ab hostilitatis incursu liberior existere valeas, & illic consuetudinum solemnium festa disponas.

EPISTOLA XII. D

Sup. ep. 6. 7. & 8

GREGORIVS PAVLO EPISCOPO.

Committit Ecclesiam Neapolitanam, scribitq. de persona Petri.

AD hoc fraternitatem tuam Neapolitanæ Ecclesiæ ad præsens præesse constitui, vt quosque potuisses, suasoria ad Deum prædicatione conuerteres. Et dum tota re oporteat hoc intentione peragere, priusquam hunc Domini fructum opereris, reuerti festinas, petisq. a me vt celeriter eandem debeam Ecclesiam ordinare, dum meus non

Sup. epist. 7. hoc lib.

sit animus in hac re otiosus. Sed quia vtilitates eius summa cupio firmitate vallare, diuturna de hoc necesse habeo deliberatione tractare, vt eas digna possim ordinatione, Christo reuelante, disponere. Interea ergo fraternitas tua ita inuigilare animarum E lucris studeat, vt iudicium quod de te habeo, operationis tuæ roboretur effectu. De persona vero Petri diaconi quæ scripsisti, omnia mihi Theodorus vir consularis nunc indicauit. Et ideo postquam tibi adhærere, & Ecclesiasticis eum vtilitatibus, rua testificatione studere cognoui, nullius debet aduersitatem vel inimicitias formidare, sed quanto sibi alios inuidere perpendit, tanto vigilantius, vt ei nihil nocere valeant, in vtilitatibus Ecclesiæ, & Dei seruitio perseueret. Fraternitas autem tua pro eius persona post hoc non debet esse suspecta: quia apud me nulla subreptio locum inueniet.

EPI-

A

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS PAVLINO EPISCOPO

Inf. lib. 3. ep. 19 sup. lib. 1.

Liparitanam Ecclesiam sua auctoritate commendat.

SCire te volumus, quia Maximiano fratri & coepiscopo nostro scripsimus, vt fraternitatem tuam ecclesiæ Liparitanæ ex nostra auctoritate præesse constituat. Cui te modis omnibus obedire necesse est, eiusq. te ecclesiæ vtilitatibus præcipimus decenter insistere, & quæq. eius commoditatibus agnoueris oportere, te volumus sine cunctatione peragere. Ecclesiam vero Tauritanensem, quotiens opportunum tempus credideris, visitabis. Ita ergo fraternitas tua hæc omnia implere festinet, vt & sui præsentiam Liparitanam salubriter disponat ecclesiam, & visitationis studio Tauritanensem ecclesiam congregare & fouere non desinat.

B

Data Mense Martij, Indictione Decima.

EPISTOLA XIIII.

GREGORIVS NATALI EPISCOPO Salonitano.

Sup. lib. 1. ep. 19 & 20. 37.

C

De Honorato Archidiacono in locum suum restituendo.

MVltis, ab vrbe tua venientibus, frater charissime, didici, pastorali cura derelicta, solis te conuiuijs occupatum. Quæ audita non crederem, nisi hæc actionum tuarum experimentis approbarem. Nam quia nequaquam lectioni studeas, nequaquam exhortationi inuigiles, sed ipsum quoque vsum Ecclesiastici ordinis ignores: hoc est in testimonium, quòd eis sub quibus es positus, reuerentiam seruare nescis. Cum enim sanctæ memoriæ decessoris mei fueris scriptis prohibitus, ne contra Honoratum Archidiaconum tuum dolorem tam longæ ingratitudinis in corde retineres, cumq. a me sæpe correptus fueris, & hæc tibi summopere fuerint interdicta, & mandata Dei negligens, & scripta nostra contemnens, præfatum Honoratum Archidiaconum tuum, quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus es callida arte degradare. Vnde actum est, vt eo de Archidiaconatus loco summoto alium accersires, qui tuis moribus obtemperare potuisset, cum præfatus vir pro nulla tibi re, vt arbitror, displicuit, nisi quòd vasa sacra & velamina tuis te parentibus dare prohibebat. Quam causam subtili voluimus & nunc ego, & tunc sanctæ memoriæ decessor meus indagatione discutere: sed tu tuorum tibi actuum conscius personam ad iudicium instructam transmittere distulisti. Proinde fraternitas tua vel post frequentatam totiens admonitionem a culpæ suæ errore resipiscat, & præfatum Honoratum in suum mox, vt mea scripta susceperit, locum suscipiat. Quòd si forte facere distuleris, vsum tibi pallij, qui ab hac Sede concessus est, noueris esse sublatum. Si vero etiam amisso pallio in eadem pertinacia adhuc perstiteris, Dominici corporis ac sanguinis te scias participatione esse priuatum. Post quæ iam necesse est vt causas tuas subtilius indagantes, an in episcopatu ipso persistere debeas, summa cura atque inquisitione debeamus tractare. Eum vero qui contra iustitiæ regulam, in Archidiaconatum alterius se prouehi consensit, ab eiusdem Archidiaconatus honore deponimus. Qui si vlterius in loco eodem ministrare præsumpserit, se participatione communionis sacræ nouerit esse priuatum. Tu igitur, frater charissime, nequaquam nos amplius prouoces, ne duros valde in asperitate sentias, quos erga te positos in charitate contemnis. Restituto igitur loco suo Honorato Archidiacono, instructam personam sub festinatione trāsmitte, qui mihi hoc debere ex ratione fieri suis possit allegationibus demonstrare. Eundem namque Archidiaconum ad nos venire decreuimus, vt quidquid iustum, quidquid omnipotenti Deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus. Nos enim nullum pro personali amore defendimus, sed auctore Deo, normam iustitiæ, postposita cuiuslibet personæ acceptione, custodimus.

Grat. dist. 44. c. 5 Ino. p. 6. c. 204. Bur. li. 2. t. 30.

Lib. 2. epist. 19. sup. epist. 14.

Gra. 7. q. 1. c. 40 Ino p. 5. c. 357.

D

E

EPI-

A

EPISTOLA XV.

Inf. lib. 3. ep. 11. 16.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Dalmatiam constitutis.

De Natali Episcopo, & Honorato Archidiacono e suo loco honoris causa deiecto.

FRaternitatem vestram, licet desideremus scriptis discurrentibus frequenter visitare, tamen præterea cum res exigit, vtraque cupimus negotij vnius occasione persoluere, vt & fraternos de visitatione releuemus animos, & quæ superueniunt, ne mentem possint ignorata confundere, subtilius explicemus. *Sup. epist. 14.* Frater itaque noster Natalis Salonitanæ ciuitatis episcopus, cum Honoratum Archidiaconum sedis suæ ad ordinem B presbyteratus vellet prouehere, ac deinceps ille ad sublimiorem gradum crescere declinaret, a sanctæ memoriæ decessore meo missa supplicatione popoſcerat, ne ad hunc ordinem inuitus accederet. Hoc enim fieri sibi non prouehendi gratia, sed causa ingratitudinis perhibebat. Pro qua re tunc iam sanctæ memoriæ decessor noster scripta Natali fratri coepiscopoq. nostro direxerat, interdicens ne prædictum Honoratum Archidiaconum inuitum proueheret, ne ve dolorem conceptæ ingratitudinis in corde suo retineret. Cumq. & a nobis sæpe correptus fuerit, & hæc eidem summopere fuerint interdicta, non solum mandata Dei negligens, sed & scripta nostra contemnens, præfatum Archidiaconum, vt dicitur, contra morem, quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus est callide degradare. Vnde actum est, vt eo de Archidiaconatus loco submoto, alium adsciscceret, qui in loco depositi Archidiaconi ministraret. Quem scilicet Hono- C ratum arbitramur antistiti suo propterea displicere potuisse, quòd eum vasa sacra suis dare parentibus prohibebat. Quam causam & tunc sanctæ memoriæ decessor meus, & nunc ego subtili voluimus indagatione discutere: sed is ipse sibi conscius, personam ad iudicium postposuit destinare, ne actuum eius discussa potuisset veritas apparere. Nos itaque tot iam scriptis admonitum, & hactenus pertinaciter obstinatum, scriptis iterum directis per præsentium latorem curauimus admonendum, quatenus Honoratum archidiaconum coniungente statim præsentium latore in priore loco susciperet. Qui iam obdurato adhuc corde contumaciter ad eundem reuocare gradum si forte posponeret, vsu eum pallij, qui ab hac Sede concessus est, pro contumacia tot vicibus admissa priuari præcipimus. Si vero etiam amisso pallio adhuc in eadem pertinacia perseuerauerit, a Dominici quoque corporis ac sanguinis eum participatione submoueri. Æquum D enim est, vt asperos de iustitia sentiat, quos erga se positos in charitate contempsit. Nos itaque nec nunc quidem a iustitiæ, quam præfatus antistes despexit, semita deuiamus: sed restituto in locum suum eo cuius nobis culpa minime patuit, præcipimus Natalem Episcopum instructam ad nos debere dirigere personam, quæ rectam eius esse intentionem suis possit nobis allegationibus demonstrare. Nam & eundem archidiaconum venire fecimus, vt quidquid iustum, quidquid omnipotenti Deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partiũ decernamus. Nullum namque pro personali amore defendimus, sed auctore Deo normam iustitiæ, postposita cuiuslibet acceptione personæ, custodimus.

EPISTOLA XVI.

E

Inf. ep. 9. ep. 22. ind. 11.

GREGORIVS ANTONINO SVBDIACONO.

De Natali Episcopo, & Honorato Archidiacono.

Sup. ep. 14. & 15. Grat. d. 74. c. 2. Anf. lib. 7. c. 75. Ioh. Diac. lib. 3. cap. 9. HOnoratus Archidiaconus Ecclesiæ Salonitanæ, a sanctæ memoriæ decessore meo missa supplicatione popoſcerat, vt ab antistite suo inuitus prouehi ad sortioris gradus ordinem contra morem nullatenus cogeretur. Hoc enim fieri sibi non prouehendi gratia, sed causa ingratitudinis perhibebat. Pro qua re tunc iam sanctæ memoriæ decessor noster scriptis suis Natali fratri coepiscopoq. nostro interdixerat, ne prædictum Honoratum archidiaconum inuitum proueheret, neve dolorem conceptæ ingratitudinis diutius in corde retineret. Cumq. & a nobis hæc eidem summopere fuerint interdicta, non solum mandata Dei negligens, sed & scripta nostra contemnens, præfatum archi-

A archidiaconum quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus est arte callida degradare. Vnde actum est, vt eo de archidiaconatus loco summoto, alium adscisceret, qui eius obtemperare moribus potuisset. Quem Honoratum archidiaconum arbitramur antistiti suo aliunde displicere non potuisse, nisi quòd eum vasa sacra suis dare parentibus prohibebat. Quam causam subtili voluimus, & tunc sanctæ memoriæ decessor meus, & nunc ego indagatione discutere: sed is ipse suorum sibi actuum conscius personam ad iudicium postposuit destinare. Proinde experientiam tuam præsentis præcepti auctoritate duximus fulciendam, quatenus coniungens in Salonam, Natalem fratrem coepiscopumq. nostrum saltem tot scriptis admonitum studeat adhortari, vt supra memoratum archidiaconum in suo statim loco suscipiat. Quod si facere hoc contumaciter, vt consueuit, forte distulerit: vsum ei pallij, qui ab hac Sede concessus est,
B ex auctoritate Sedis Apostolicæ contradicito. Quem si etiam amisso pallio adhuc in eadem pertinacia perseuerare perspexeris, Dominici quoque corporis ac sanguinis eundem antistitem participatione priuabis. Eum vero qui contra iustitiæ regulam, in locum alterius se prouehi consensit, ab eiusdem Archidiaconatus honore deponi præcipimus. Quem, si vlterius in loco eodem ministrare præsumpserit, communionis sacræ participatione priuamus. Æquum enim est vt asperos de iustitia sentiat, quos erga se positos in charitate contemnit. Restituto ergo loco suo Honorato archidiacono, instructam personam supradictus antistes te compellente dirigat, qui intentionem eiusesse vel fuisse iustam, suis mihi allegationibus possit demonstrare. Sed & eundem archidiaconum ad nos venire præcipimus, vt quidquid iustum, quidquid omnipotenti Deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus. Nos
C enim nullum pro personali amore defendimus: sed auctore Deo normam iustitiæ, postposita cuiuslibet acceptione personæ, seruamus. Malchum vero fratrem coepiscopumq. nostrum curabis fideiussori committere, vt ad nos quantocyus veniat: quatenus omni mora ac dilatione postposita, actionum suarum expositis ratiocinijs, ad propria cum securitate valeat remeare.

Sup. ep. 15. & 16 Greg. 7. l. 5. ep. 40.

Sup. ibidem.

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS IOBINO EPISCOPO Illyrici.

Lib. 8. ep. 31.

D *Plurimum gaudet prouinciam a barbaris vastatam, eius regimine recreari, & de Natali Episcopo loquitur.*

LIcet ad reddenda paternæ charitatis officia, hostilitate itineribus occupatis, raritas portitorum impediat: quotiens tamen occasio inciderit, excellentiam vestram non desistimus scriptis discurrentibus visitare, quatenus hos quorum aspectum præsentium videre non possumus, eos aliquatenus scriptis valeamus alternantibus intueri. Gaudemus itaque quòd eminentiæ vestræ regimine, afflictæ Dominus voluit prouinciæ consulere, vt quam ex vna parte flagello barbaricæ vastationis vlcerat, hanc ex alia per eminentiam vestram, quasi per superductam salutem curet. Largitam ergo vobis dignitatem ex solo munere donantis attendite, & ex
E ipsa concessi regiminis administratione conditorem vestrum erga vos placabilem facite: quatenus cum ipse quod largitus est meritis bonorum operum, ad suam viderit gloriam reuocari, & in hac vos vita clariores efficiat, & præmia vobis regni cælestis concedat. Præsentium igitur latorem, quem illuc pro ipsa exigui patrimonij administratione direximus, vestræ excellentiæ commendamus. Nos enim charitatis vestræ connexi vinculo, Dominum petimus, quo sic actus vestros in hac vita dirigat, vt ipsorum merito ad æterna vos regna perducat. Natali autem fratri & coepiscopo nostro in nullo gloria vestra opem contra iustitiam ferat: quia tanto necesse est, vt canonicæ vltionis vindictam sentiat, quanto & ipse regulam canonicam ignorat.

Sup. ep. 14. 15. & 16.

EPI-

A

EPISTOLA XVIII.

Sup. ep. 4. lib. 2. ho. 34. in Euāg. ep. 20. lib. 3. ep. 54. 13.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano.

De quodam presbytero digno prouehi ad episcopatus ordinem.

Ioā. Diac. lib. 3. c. 15.

FElix vir consularis, præsentium lator, edocuit nos, esse quendam in illis partibus presbyterum, qui ad episcopatus ordinem prouehi probatæ vitæ merito dignus appareat. Hunc ergo fraternitas tua coram se deduci faciat, eumq. sicut certus sum, propter animæ periculum diligenter examinet. Quem si ad hunc gradum prouehi dignum esse perspexerit, ad nos studeat destinare, vt eum disponente Deo, loco, cui prouiderimus, possimus ordinare pastorem. Præsentium vero latorem Felicem virum consularem vestræ charitati, salua fraternitatis tuæ iustitia, commendamus, quatenus in ijs, quæ iuste popoſcerit, fraternum inuenire possit affectum. B

EPISTOLA XIX.

Inf. ep. 31. lib. 10.

GREGORIVS BENENATO EPISCOPO Visitatori Cumanæ Ecclesiæ.

Visitationem iniungit Cumanæ Ecclesiæ, in qua episcopus eligendus est. C

Idem inf. ep. 86. lib. 2. & ep. 79.

QVoniam Cumanæ Ecclesiæ Liberius quondam antistes de hac luce migrasse cognoscitur: propterea visitationis destitutæ Ecclesiæ fraternitati tuæ operam solemniter delegamus: quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de proiectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerioq. vel quidquid illud est, a quoquam præsumatur Ecclesiæ. Et ideo charitas tua ad prædictam Ecclesiam ire properabit, & assiduis adhortationibus clerum plebemq. eiusdem Ecclesiæ admonere te volumus, vt remoto studio diuersarum partium, vno eodemq. consensu talem sibi præficiendum expetant sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti, omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio litterarum, ad nos sacrandus occurrat. Commonemus etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas Ecclesia, nisi forte inter clericos ipsius ciuitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus (quod euenire non credimus) potuerit inueniri. Prouisurus ante omnia, ne ad cuiuslibet conuersationis meritum, laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinis tui (quod absit) incurras. *Grat. d. 61. c. 11* D *Lib. 11. ep. 37.*

EPISTOLA XX.

Sup. lib. 2. ep. 8.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO VISITATORI Nepesinæ Ecclesiæ. E

Visitationem Nepesinæ iniungit Ecclesiæ.

Epist. 7. & 12.

QVoniam Paulo fratri & coepiscopo nostro Neapolitanæ Ecclesiæ visitationis operam iniunximus, idcirco fraternitas tua visitationem Ecclesiæ Nepesinæ non desistat assumere, quatenus exigente Paschali festiuitate, quidquid sacrorum solemnitas poscit, te operante, modis omnibus impleatur. Donec igitur quid de persona prædicti fratris & coepiscopi nostri agendum sit, deliberare possimus, ita in cunctis te fraternitas tua solertem, vigilantemq. studeat exhibere, vt prædictus vir absens nullo modo sentiatur.

Mense

A

Mense Aprili, Indictione Decima.

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS RVSTICIANÆ PATRICIÆ.

Lib.2.ep.21.lib. 4.epist.44. Ind. 13.lib.7.ep.29.

Reprehendit illam a voto visitationis sanctorum locorum deflexisse, & de insidijs Pasiui agit.

B EPistolam excellentiæ vestræ suscipiens, votiuo sum incolumitatis eius nuncio releuatus, optans vt vitam actusq. vestros sua Dominus misericordia protegat & disponat. Valde autem miratus sum, cur deliberatæ viæ eundi ad loca sancta intentionem, & votum boni operis deflexistis, dum si quando bonum aliquod dono conditoris in corde concipitur, celeri necesse est deuotione compleri: ne dum callidus insidiator animum irretire nititur, subinde impedimenta suggerat, quibus ad effectum minime desideria sua mens occupationibus debilitata perducat. Vnde necesse est excellentiam vestram omnibus impedimentis pijs causis obuiantibus anteire, & ad fructum boni operis totis cordis nixibus inhiare, vt & in præsenti sæculo tranquille viuere, & in futuro cæleste regnum valeat possidere. Illud autem quod scripsistis, Passiuum contra vos aliquas molitum fuisse calumnias, pijssimos vero Imperatores non solum libenter non audisse, sed etiam aspere
C suscepisse: cuius hoc fuerit donum, perpendite, & ad eum qui hominibus in hoc sæculo ne quantum appetunt nocere valeant, potenter obuiat, totam spem mentis inflectite: quatenus prauas hominum voluntates brachij sui oppositione reuerberet, conatusq. eorum vt consueuit misericorditer ipse confringat. Glorioſum domnum Appionē & domnam Eusebiam, domnum Eudoxium & domnam Gregoriam, mea per vos deprecor vice salutari.

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Rauennati.

Sup.epist.31.lib. 1.& ep 22.32. 34.35.14.28. lib.2.ep.& lib. 4.ep.11.15.

D

Commendat Episcopos longe a se positos.

DOminicis mandatis præcipimur proximos sicut nosmetipsos diligere, eorumq. languoribus tamquam proprijs infirmitatibus condolere. Quorum memor fraternitas vestra competenti sibi more Castorium fratrem coepiscopumq. nostrum, & prius compassione habita studuit visitare, & eum postmodum pro excrescenti molestia corporis in Rauennati vrbe suscipere. Vnde non solum nos impensæ charitatis, sed & Deum vobis feciſtis proculdubio debitorem, cui in fratris infirmitate condoluisse probamini, ipsumq. ægrum in sui membri molestia, non solum visitasse, sed etiam suscepisse. Quem quidem ipse pro sua simplicitate illic ordinare omnimode renuebam: sed petentium im-
E portunitas fecit, vt contradicere nullatenus potuissem. Si autem fieri potest, multum mihi & ipsi consuletis, si eum ad me per Siciliam transmittatis; si tamen ei graue non esse perpenditis. De episcopis vero ad nos pertinentibus, qui tamen huc pro interpositione hostium venire non possunt, curam vestra fraternitas gerat. Ita tamen vt pro causis suis ad Rauennatem vrbem nullatenus reuocentur, ne eos hoc tempore vexare aut fatigare in aliquo videamur. Sed si qua sunt, quæ in eis videantur iuste reprehendi, debent semper per fraternitatis vestræ epistolas admoneri. Sin vero, quod absit, aliqua grauiora contigerint, hæc ad nos subtiliter referre vos volumus, vt inquisitionis vestræ testimonio roborati, quæ legibus canonibusq. conueniunt, salubri, iuuante Domino, consilio disponamus.

Ioa.Dia. lib.4. c.9.

Sup.ep.9.lib. 2. Inf ep.24. Ind. xi.

Mense Iulio Indictione Decima. A

EPISTOLA XXIII.

Sup. lib. 1. ep. 2.

GREGORIVS IVSTINO PRÆSBYTERO.

De Leone Episcopo suscipiendo, quem sacramento purgauerat.

Grat. 2. q. 5. c. 6. Ino p. 5. c. 309. Bur. lib. 1. cap. 190. Pan. lib. 5. c. 5.

HAbet hoc proprium antiqui hostis inuidia, vt quos in prauorum actuum perpetratione, Deo sibi resistente, decipere non valet, opiniones eorum falsa ad præsens simulando dilaceret. Quoniam igitur quædam contra sacerdotale propositum de Leone fratre & coepiscopo nostro siniſter rumor sparsit, vtrum vera essent districta diutius fecimus inquisitione perquiri, & nullam in eo de ijs, quæ dicta fuerant, culpam inuenimus. Sed ne quid videretur omissum, quod nostro potuisset dubium cordi remanere, ad beati Petri sactatissimum corpus districta eum ex abundanti fecimus sacramenta præbere. Quibus præstitis, magna sumus exultatione gauisi, quòd huiusce modi experimento innocentia eius euidenter enituit. Pro qua re gloria vestra prædictum virum cum omni charitate suscipiat, & reuerentiam ei, qualem sacerdoti decet, exhibeat: nec aliqua in cordibus remaneat de iis, quæ sunt iam purgata, dubietas. Sed ita suprascripto vos episcopo deuotissime oportet in omnibus adhærere, vt congrue decenterq. Deum in eius persona, cuius minister est, videamini honorare. B

EPISTOLA XXIIII. C

GREGORIVS EVSEBIO ABBATI.

De contentione inter ipsum, & Maximianum Episcopum.

Ioh. Diac. lib. 1. c. 11.

CRedat mihi charitas tua, quia valde contristatus sum de tristitia tua, ac si in te iniuriam ipse pertulissem. Sed cum postmodum agnoui, quia etiam reddente reuerendissimo viro fratre, & coepiscopo nostro Maximiano gratiam atque communionem, tua dilectio ab eo communicare nolebat. Cognoui & illud prius iustum fuisse quod factum est. Seruotum Dei humilitas in afflictionis tempore debet apparere. Qui verò se contra præpositos suos erigunt, profecto ostendunt quia serui Dei esse contemnunt. Et quidem ab illo hoc quod factum est, minime fieri debuit, a te tamen omnino debuit humiliter susci pi: & rursum cum gratiam reddebat, ad eum cum gratiarum actione debuit occurri. Quod quia ita a te factum non est, adhuc cognosco, quia nobis omnino lacrymarum opus est. Non enim grande est ijs nos esse humiles, a quibus honotamur: quia & hoc sæculares quilibet faciunt. Sed illis maxime humiles esse debemus, a quibus aliqua patimur: nam Psalmista dicit, Vide humilitatem meam de inimicis meis. Nos cuius vitæ sumus, qui humiles esse etiam patribus nolumus? Proinde, dilectissime fili rogo, vt omnis amaritudo de corde tuo transeat, ne fortasse finis vicinus sit, & antiquus hostis per iniquitatem discordiæ, viam regni cælestis intercludat. Præterea centum solidos per Petrum subdiaconum dilectioni tuæ dari fecimus, quos peto, vt absque iniuria sui suscipiat.

Epist. 4. lib. 2. & inf. ep. 26.

Psal. 9. b

D

EPISTOLA XXV. E

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SQVILLATINO.

Visitationem cuiusdam iniungit Ecclesiæ.

Grat. 7. q. 1. c. 42. Ino. par. 5. c. 21. Bur. lib. 1. c. 123. Anf. lib. 6. c. 99. Ino. Diac. lib. 3. c. 23.

PAstoralis officii cura nos admonet destitutis ecclesijs proprios constituere sacerdotes, qui gregem Dominicum debeant pastorali solicitudine gubernare. Propterea te Ioannem ab hostibus captiuatæ Lusitanæ ciuitatis Episcopum in Squillatina Ecclesia Cardinalem necesse duximus constituere sacerdotem, vt susceptione semel animarum curam, intuitu futuræ retributionis impleas. Et licet a tua Ecclesia sis hoste imminente depulsus, aliam, quæ pastore vacat, Ecclesiam debes gubernare: ita tamen, vt si ciuitatem illam ab hostibus liberam effici, & Domino protegente ad priorem statum

A ſtatum contigerit reuocari, ad eam in qua prius incardinatus es, Eccleſiam reuertaris. Sin autem prædicta ciuitas continua captiuitatis calamitate premitur: in hac in qua a nobis ordinatus es, incardinatus debeas Eccleſia permanere. Præcipimus autem ne vmqnam illicitas ordinationes facias. Nec bigamum, aut qui virginem non eſt ſortitus vxorem, aut ignorantem litteras, vel in qualibet parte corporis vitiatum, vel pœnitentiæ, vel curiæ. vel cuilibet conditioni obnoxium, ad ſacros ordines permittas accedere. Sed ſi quos huiuſmodi repereris, non audeas promouere. Afros paſſim, vel incognitos peregrinos, ad Eccleſiaſticos ordines tendentes, nulla ratione ſuſcipias: quia Afri quidem aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati: peregrini vero plurimi etiam in minoribus ordinibus conſtituti, ad fortiores prætendiſſe honores ſæpe probati ſunt. Admonemus etiam fraternitatem tuam, vt commiſſis ſibi animabus ſolerter inuigilet, & animarum
B magis lucris quàm commodis vitæ præſentis intendat. In continendis aut diſponendis rebus Eccleſiæ diligens inſiſtat, vt omni ex parte ſuſceptum, digne te geſiſſe paſtoris officium venturus iudex, cum ad iudicandum venerit, debeat approbare.

Grat. diſt. 14. 10. Inn. p. 8. c. 222.

Grat. diſt. 92. 8. Inn. p. 6. c. 151.

EPISTOLA XXVI.

Deeſt epiſt. altera ad Ioannem Scyllacinum vide Inf. ep. 32. Sup epiſt. 4. 18. 32. Indict. xi. & lib. 3. ep. 42. 52. lib. 14. in Exig.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracuſano.

De Eccleſia Liparitana ordinanda.

C LOcis inimicis Eccleſia conſtituta, paſtoris vacare non debet officio. Quia igitur Eccleſia Liparitana ſacerdote priuata dinoſcitur: ideo Paulinum Taurianenſis Eccleſiæ epiſcopum in prædicta Eccleſia Liparitana fraternitas tua ſine mora præeſſe conſtituat, vt officij ſui adminiſtrationem in eadem Eccleſia vigilanter exhibeat, & quæque eius vtilitatibus conuenire didicerit, ordinare non deſinat. Cunctumq. clerum vt in omnibus canonice ei obedire debeat, admoneas: quatenus præfatæ Eccleſiæ in cunctis vtilitas, prædicto fratre & coepiſcopo noſtro diſponente, Chriſto adiuuante procurari valeat.

EPISTOLA XXVII.

Io. Diac lib. 1. c. 22. ſup. ep. 26. Inf. epiſ. 32. lib. 2. & lib. 7. epiſ. 25. lib. 4. ep. 39. ep. 21. lib. 4.

GREGORIVS IOANNI, CLERO, ORDINI
D & plebi conſiſtenti Crotonæ.

De Ioanne viſitatore Crotonen. Eccleſiæ.

VEſtri antiſtitis obitum cognoſcentes, curæ nobis fuit deſtitutæ Eccleſiæ viſitationem fratri & coepiſcopo noſtro Ioanni ſolemniter delegare. Cui dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu, ornatu, miniſterijſq. a qnoquam vſurpari patiatur. Cuius vos aſſiduis adhortarionibus obedire conuenit, & remoto ſtrepitu, vno eodemq. conſenſu: talem vobis præficiendum expetite ſacerdotem, qui & a venerandis canonibus nulla diſcrepet ratione, & tanto miniſterio dignus valeat reperiri. Qui dum fuerit poſtulatus, cum ſolemnitate decreti omnium ſubſcriptionibus roborati, & viſitatoris pagina proſequente, ad nos veniat ordinandus: prouiſuri ante omnia, ne cuiuſliber vi-
E tæ vel meriti laicam perſonam præſumatis eligere. Nam non ſolum talem ad epiſcopatus apicem nulla ratione prouehendum, verumetiam vos nullis interceſſionibus veniam promereri poſſe cognoſcite: ſed omnes quos ex vobis de laica perſona aſpiraſſe conſtiterit, ab officio & a communione alienos faciendos proculdubio noueritis.

Inf. epiſ. 25. lib 7. ſup. epiſt. 26. Inf. epiſ. 29. lib 4. ep. 3.

EPISTOLA XXVIII.

Sup. ep. 22. lib. 2. & ep. 22. 23. 32. 34. 35. & lib. 4. ep. xi. 21.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO RAVENNATI.

De Viulando & Gauiniano diacono.

IVrgantium controuerſias celeri ſententia terminare, & æquitati proculdubio conuenit & vigori. Quia ergo Viulandus præſentium lator, fraternitatis tuæ cognitionem

implorat, diaconem Gauinianum, contra quem se habere causam commemorat, fraternitas tua ad suum faciat accersiri iudicium, & amota dilatione, causæ veritatem subtili inquisitione discutiat, & quæcumque iustitiæ ordo dictauerit, ac tua fuerit sententia definitum, & obseruare & implere partes modis omnibus compellantur. A

EPISTOLA XXIX.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO DE ACROPOLI

Visitationem Velina, Buxentina, & Blandana iniungit Ecclesiarum.

Plin. lib. 3. ep. 31. 32. 33. & 34

Grat. 12. q. 2. c. 32. Anst. lib. 3. c. 7.

QVoniam Velina, Buxentina & Blandana ecclesiæ, quæ tibi in vicino sunt constitutæ, sacerdotali noscuntur vacare regimine: propterea fraternitati tuæ earum solemniter operam visitationis iniunximus, illud præ omnibus commonentes, vt vbi præfatarum ecclesiarum siue diœceseos earum, vel diaconi, siue religiosæ personæ inuentæ fuerint, districte canonice q. vt viuant, modis omnibus admonere studebis. Ne passim eis in qualibet re sit excedendi licentia, sed tuo moderamine atque prouisione inculpabiliter in qua sunt, conuersatione vel habitu perseuerent: sciturus, quia si quid secus accesserit, tuo neglectui modis omnibus imputari. Presbyteros quoque vel diaconos, si in aliquibus ecclesijs præuideris ordinandos, si tales personæ fuerint, quæ canonicis regulis morum, vel vitæ qualitate nullo modo reprobentur, habebis per omnia ordinandi licentiam. Ministeria vero earundem ecclesiarum, vbi sint recondita, solicita indagatione perquire: quibus repertis ad nostram notionem perducere festinato, vt cognoscentes quid fiendum sit, adiutore Domino, disponamus. B C

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS LVCILLO EPISCOPO DE MELLITA.

De clericis terras Africana Ecclesia tenentibus.

OFficij nostri decet valde propositum, subiectis magnopere suadere, vt rebus debeant seruare fidem in placitis: ne dum inconsiderate lucrandi rapiuntur studio, pacificam vertant conuentionem in iurgium. Peruenit itaque ad nos, fraternitatis tuæ clericos, terras Africanæ tenentes Ecclesiæ, quòd pensionem earundem possessionum dare contemnant. Quod si verum est, & ad fraternitatis tuæ hæc sunt perlata notitiam, tua in hoc desidia eorum culpa nutrita est. Ob quam rem scriptis te præsentibus admonemus: quatenus ad persoluendam pensionem nulla mora, nullaq. excusatione eosdem clericos vti permittas. Sed si fidem, honestatis contemplatione seruare postponunt, tua districtione compulsi, quæ rationi conueniunt, cogantur implere. Nam si huius rei ad nos denuq querela recurrerit, & de te aliam æstimationem habere incipiemus, & in illo, vt dignum est, vindicabimus. D

EPISTOLA XXXI.

Sup. epist. 19. lib. 2.

GREGORIVS BENENATO EPISCOPO.

Cumanam & Misenatem vnitas præcipit esse Ecclesias.

Grat. 16. q. 2. c. 42. Anst. lib. 6. c. 10. Polyc. lib. 3. cap. 30.

ET temporis qualitas, & vicinitas nos locorum inuitat, vt Cumanam atque Misenatem vnire debeamus Ecclesias: quoniam eæ non longo itineris spatio a se seiunctæ sunt, nec peccatis facientibus, tanta populi multitudo est, vt singulos, sicut olim fuit, habere debeant sacerdotes. Quia igitur Cumani castri sacerdos cursum vitæ huius expleuit, vtrasque nos Ecclesias præsentis auctoritatis pagina vnisse, tibiq. commisisse cognosce, propriumq. vtrarumque ecclesiarum scito te esse pontificem. Et ideo te quæcumque tibi de earum patrimonio, vel cleri ordinatione siue promotione, iuxta canonum statuta visa fuerint ordinare atque disponere, habebis vt proprius reuera sacerdos, liberam ex nostræ auctoritatis consensu atque permissione licentiam. Vbi vero commodius atque vtilius esse perspexeris, ibi habitato, ita sane, vt alteram

Sup. lib. 1. ep. 70. E

Ecclesiam

A Ecclesiam cui corporaliter præsens non es, solicita prouidentiq. cura disponas: quatenus diuina illic mysteria solemniter auxiliante Domino peragantur. Fraternitas ergo tua tanto in adhortatione populi, lucrandisq. animabus solicitiori cura semper inuigilet, quanto se vnitarum Ecclesiarum gubernationis onera suscepisse cognoscit.

EPISTOLA XXXII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO RAVENNÆ

Lib. 1. epist. 11. Sup. epist. 21. ep. 22. lib. 2. 54. 55. lib. 11. & 13.

De Arnulpho. De episcopis Hystriæ. De baptizatis non rebaptizandis. Et de ordinatis non reordinandis. Alijsq. quamplurimus.

B

QVòd multis scriptis vestræ beatitudinis minime respondi, non hoc torpori meo, sed languori deputate: quia peccatis meis facientibus, eo tempore quo Arnulphus ad Romanam vrbem veniens, alios occidit, alios detruncauit, tanta mœstitia affectus sum, vt in colicam molestiam caderem. Valde autem mirabar quid esset, quòd illa mihi notissima solicitudo vestræ sanctitatis huic Vrbi meisq. necessitatibus minime prodesset: sed scriptis vestris discurrētibus, agnoui vos quidem solicite agere, sed tamen apud quem agere possitis non habere. Peccatis ergo hoc meis reputo: quia iste, qui nunc interest, & repugnare contra inimicos nostros dissimulat, & nos facere pacem vetat, quamuis iam modo, etiam si velit facere, omnino non possumus: quia Arnulphus exercitum Autharis, & Nordulphi habens, eorum sibi dari precaria desiderat, vt nobiscum aliquid loqui de C pace dignetur. De causa vero episcoporum Hystriæ, omnia quæ mihi vestra fraternitas scripsit, ita esse iam ante deprehendi in ijs iussionibus, quæ ad me a pijssimis principibus venerunt: quatenus me interim ab eorum compulsione suspenderem. Ego quidem pro ijs quæ scripsistis, zelo atque ardori vestro valde congaudeo, debitoremq. me vobis multipliciter factum profiteor. Scitote tamen, quia de eadem re sereniss imis dominis cum summo zelo Dei & libertate rescribere non cessabo. Mouere autem vos non debet præfati excellentissimi viri Romani Patricij animositas: quia nos quāto eum loco & ordine præimus, tanto si qua sunt eius leuia, tolerare mature & grauiter debemus. Si quando tamen est aliquis cum eo locus obtinendi, agat apud eum fraternitas vestra, vt pacem cum Arnulpho, si ad aliquid parum possumus, faciamus: quia miles de Romana vrbe ablatus est, sicut ipse nouit. Theodosiani vero, qui hic remanserunt, rogam non accipientes, vix D ad murorum quidem custodiam se accommodant: & destituta ab omnibus ciuitas, si pacem non habet, quomodo subsistet? Præterea de puella de qua scripsistis nobis, quæ de captiuitate redempta est, vt requiri qualiter orta sit, debuissemus: sciat Sanctitas vestra quia ignota persona non facile inuestigari potest. Illud autem quod dicitis, vt is qui ordinatus est, iterum ordinetur, valde ridiculum est, & ab ingenij vestri consideratione extraneum: nisi forte quod exemplum ad medium deducitur, de quo & ille iudicandus est, qui tale aliquid fecisse perhibetur. Absit autem a fraternitate vestra sic sapere. Sicut enim baptizatus semel, iterum baptizari non debet: ita qui consecratus est se- *Grat. dist. 68. c. Imp. p. 6. c. 22.* mel, in eodem iterum ordine non debet consecrari. Sed si quis forsitan cum leui culpa ad sacerdotium venit, pro culpa pœnitentia indici debet, & tamen ordo seruari. De Neapolitana vero vrbe excellentissimo viro exarcho instanter imminente vo- E bis indicamus: quia Aroges, vt cognouimus, cum Arnulpho se fecit, & reipublicæ contra fidem venit, & valde insidiatus est eidem ciuitati, in quam si celeriter dux non mittatur, omnino iam inter perditas habebitur. De hoc quod dicitis incensæ ciuitati Seueri schismatici eleemosynam esse mittendam, idcirco vestra fraternitas sentit: quia quæ contra nos præmia in palatium mittat, ignorat. Quæ etsi non transmitteret nobis, considerandum fuit, quia misericordia prius fidelibus, ac postea Ecclesiæ hostibus est facienda. Iuxta quippe est ciuitas Phanum, in qua multi captiuati sunt, ad quam ego iam transacto anno transmittere volui, sed inter hostes medios non præsumpsi. Videtur ergo mihi, vt Claudium abbatem cum aliquanta pecunia illuc transmittere debeatis: & liberos quos illic pro pretio suo in seruitio teneri inuenerit, vel si qui adhuc sunt captiui, redimat. De summa vero eiusdem pecuniæ transmittenda, vobis certum sit: quia quidquid vos decernitis, mihi placet. Sin autem cum

excellentissimo viro Romano Patricio agitis, vt pacem facere cum Arnulpho debeamus: A
ego ad vos personam aliam transmittere paratus sum, cum qua mercedis causæ melius
fiant. De fratre autem & coepiscopo nostro Natali valde contristabar, quòd de illo quæ-
dam superba cognoueram: sed quia mores suos ipse correxit, meam tristitiam simul me-
ipsum vincendo consolatus est. Pro qua re fratrem & coepiscopum nostrum Malchum
admone, vt priusquam ad nos veniat, rationes suas ponat, & tunc demum alibi, si necesse
est, proficisc atur. Et si eius actus bonos cognoscimus, ei fortasse vbi necesse est, vt hoc ipsum
patrimonium quod tenuit, restituamus.

EPISTOLA XXXIII.

Inf. 33 47. lib. 2. Ind. vi. lib. 5. ep. 36. lib. 6. ep. 2. lib. 10. ep. 8.

GREGORIVS COLVMBO FPISCOPO NVMIDIÆ B

De Maximiano episcopo, qui præmio corruptus Donatistarum episcopum fieri permisit: Et de cura pastorali.

NOtum est charissime in Christo frater, quòd antiquus hostis, qui primum hominem
de paradisi delicijs in hanc ærumnosam vitam callida persuasione depositit, & in eo
iam tunc humano generi pœnam mortalitatis inflixit, eadem nunc calliditate ouium
Dominicarum pastores, quo facilius gregem capiat, transfusis conetur venenis inficere,
& iure iam potestati propriæ vendicare. Sed nos qui, licet immeriti, sedem Apostolicam
vice Petri Apostolorum principis susc epimus gubernandam, ipso pontificatus officio co-
gimur generali hosti, quibus valemus, nisibus obuiare. Porrecta igitur petitione insinua-
uerunt nobis præsentium latores, Constantius & Mustellus, vt asserunt, Ecclesiæ Puden- C
tianæ diacones in Numidia prouincia constitutæ, Maximianum eiusdem Ecclesiæ antisti-
tem in loco, quo degit, corruptum præmio Donatistarum, episcopum noua licentia fieri
permisisse, cum etsi hoc anterior vsus permitteret, manere atque persistere fides catholi-
ca prohiberet. Ob hoc ergo fraternitatem tuam scriptis præsentibus necessario duximus
adhortandam, vt veniente ad te Hilario chartulario nostro, adunato episcoporum vni-
uersali concilio, habito præ oculis terrore venturi iudicis, causa eadem subtili ac solerti de-
beat indagatione perquiri. Et si capitulum hoc a præsentium latoribus prædicto episcopo
documentis idoneis fuerit approbarum, a dignitate officioq. quo fungitur, modis omni-
bus degradetur: vt & ille ad pœnitentiæ lucra per agnitionem delicti redeat, & ceteri ten-
tare talia non præsumant. Aequum enim est, vt qui Iesum Christum Dominum nostrum
hæretico accepta pecunia venundedit, vt fertur, ab eius videlicet sacrosancti corporis ac D
sanguinis tractandis mysterijs submoueatur. Si qua autem inter eos extra crimen hoc
damnorum quorundam vel priuatorum negotiorum, sicuti petitio diaconorum ipso-
rum continet, versatur intentio: hanc tua fraternitas cum prædicto chartulario nostro
priuata cognitione perquirat, & inter vtramque partem iustitia procedente definiat. Por-
ro autem præsentium latorum insinuationem didicimus, Donatistarum hæresim pro pec-
catis nostris quotidie dilatari, & valde plures data per venalitatem licentia, post catho-
licum baptisma a Donatistis denuo baptizari. Quod quàm graue sit frater, oportet nos
tota mentis intentione perpendere. Ecce lupus Dominicum gregem non iam in nocte la-
tenter, sed in aperta luce dilaniat, & nos eum grassari in ouium nece cernimus, & nulla
ei solicitudine, nullis verborum iaculis obuiamus. Quos ergo fructus Domino multipli-
cati gregis ostendemus, si & ipsum, quem pascendum susc epimus, otiosa mente cerni- E
musa bestia deuorari? Studeamus igitur cor nostrum terrenorum pastorum imitatione
succendere, qui hiemales noctes, imbribus geluq. constricti, ducunt sæpe peruigiles, ne vel
vna ouis, & non forte vtilis pereat. Quam etsi insidator ore voraci momorderit, quomo-
do satagunt, quibus cordis anhelant æstibus, in quas voces vt eruant captum pecus angu-
stia stimulante prosiliunt, ne a gregis Domino quidquid per incuriam perdiderint, exi-
gatur? Vigilemus ergo ne quid pereat, etsi captum sorte quid fuerit, vocibus diuinorum
eloquiorum ad gregem Dominicum reducamus, vt ille qui pastor pastorum est, vigilasse
nos circa gregem suum suo misericors dignetur iudicio comprobare. Hoc quoque vos
necesse est solerter attendere, vt si qua contra latores præsentium eiusdem episcopi recta
fuerit petitio, subtili debeat indagatione perquiri. et si fortasse ipsi quoque pro sua culpa
iure feriendi sunt, nequaquam censemus esse parcendum.

Mense

A *Mense Augusti, Indictione Decima.*

EPISTOLA XXXIIII.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Catalitano.

Sup.epist.52.& 60. 61. 62. & 81.lib.2.ep.34. ind.11.lib.3.ep. 9.10.ind.8. lib. 8.epist.32.lib.9. ep. 20.

Inter alia scribit de Isidoro sine causa excommunicato.

SI sacerdotale, quod administramus, officium mentis integritate pensemus, sic nos cũ filijs nostris indiuiduæ charitatis debet vnire concordia, vt sicut patres in nomine,
B ita affectu probemur in opere. Dum ergo tales nos esse, quales præfati sumus, oporteat, miramur cur aduersus fraternitatem tuam tanta querimoniarum moles exorta est. Quod quidem nos adhuc credere dubitamus. Sed vt veritatem valeamus agnoscere, Ioannem sedis nostræ notarium nostra illic præceptione suffultum direximus, qui partes in electorum compellat adesse iudicio, & sua ad effectum executione, quæ fuerint iudicata, perducat. Quocirca fraternitatem tuam scriptis præsentibus adhortamur, vt causarum apud se ante debeat merita pertractare. Et si qua se iuste tulisse vel habete cognoscit, ante iudicium, sacerdotij contemplatione restituat. Inter querelas autem multiplices, Isidorus vir clarissimus a fraternitate tua frustra se excommunicatum anathematizatumq. conquestus est. Quod ob quam rem factum fuerit, dum a clerico tuo, qui præsens erat, voluissemus addiscere, pro nulla alia causa nisi pro eo quòd te iniuriauerat, factum
C innotuit. Quæ res nos vehementer affligit. Quod si ita est, nihil te ostendis de cælestibus cogitare, sed terrenam te conuersationem habere significas, dum pro vindicta propriæ iniuriæ, quod sacris regulis prohibetur, maledictionem anathematis inuexisti. Vnde de cetero omnino esto circumspectus atque solicitus, & talia cuiquam pro defensione propriæ iniuriæ tuæ inferre denuo non præsumas. Nam si tale aliquid feceris, in te scias postea vindicandum.

Grat.24.q 4.c. 27.Iuo.p. 5.c. 311.Idē. Drae lib.3.c.32.

EPISTOLA XXXV.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO VELETRANO.

Sup.ep.21.lib.2 ind. 8.

Trium tabernarum Ecclesiam suæ Ecclesiæ vniri præcipit.

D POstquam hostilis impietas diuersarum ciuitatum, ita peccatis facientibus, desolauit Ecclesias, vt reparandi eas spes nulla populo deficiente remanserit: maiori valde cura constringimur, ne defunctis earum sacerdotibus, reliquiæ plebis nullo pastoris moderamine gubernatæ pet inuia fidei, hostis callidi rapiantur, quod absit, insidijs. Huius ergo rei solicitudine sæpe commoti, hoc nostro sedit cordi consilium, vt vicinis eas mandaremus pontificibus gubernandas. Ideoque fraternitati tuæ curam gubernationemq. Trium tabernarum Ecclesiæ prouidimus committendam, quam tuæ Ecclesiæ aggregari vniriq necesse est: quatenus vtrarumque Ecclesiarum sacerdos recte, Christo adiutore, possis exi-
E stere, quæq. tibi de eius patrimonio, vel cleri ordinatione, seu promotione, vigilanti, ac canonica visa fuerint cura disponere: quippe vt pontifex proptius, liberam habeas ex nostra præsenti permissione licentiam. Quapropter, frater charissime, Dominicorum reminiscens salubriter mandatorum, ita in commissæ plebis regimine lucrandisq. animabus inuigila, vt ante tribunal æterni iudicis constitutus, fructum bonæ operationis, quod ad mercedem tuam pertineat, eidem Redemptori nostro, in quo lætari possis, exhibeas.

Grat.24.q.1.c. 49. Aust lib.5.c.24 Polyc.lib.2.tra. 8. Sup.lib.2.ep.31 & 32.Ind. 8.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Hyberniam.

Inf.ep.21.lib.8 Indict.9.

De causa trium capitulorum.

SCripta vestra summa cũ gratulatione suscepi: sed erit in me vberior valde lætitia, si mihi de vestra contigerit reuersione gaudere. Prima itaque epistolæ vestræ frons, grauẽ

vos

vos pati persecutionem innotuit. Quæ quidem persecutio dum non rationabiliter sustinetur, nequaquam proficit ad salutem. Nam nulli fas est retributionem præmiorum expectare pro culpa. Debetis enim scire, sicut beatus Cyprianus dixit: quia martyrem non facit pœna, sed causa. Dum igitur ita sit, incongruum nimis est de ea vos, quam dicitis, persecutione gloriari, per quam vos constat ad æterna præmia minime prouehi. Reducat ergo charitatem vestram tandem integritas fidei ad matrem, quæ vos genera uit, Ecclesiam, nulla vos animorum intentio a concordiæ vnitate dissociet, nulla persuasio rependo vos a recto itinere defatiget. Nam in synodo, in qua de tribus capitulis actum est, aperto liquet, nihil de fide conuulsum esse, vel aliquatenus immutatum, sed sicut scitis, de quibusdam illic solummodo personis est actitatum: quarum vna, cuius scripta euidenter a rectitudine catholicæ fidei deuiabant, non iniuste damnata est. Quod autem scribitis quia ex illo tempore inter alias prouincias maxime flagelletur Italia, non hoc ad eius debetis intorquere opprobrium, quoniam scriptum est: Quem diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. Si igitur ita est, vt dicitis ex eo tempore magis dilecta est apud Deum, & modis omnibus approbata, ex quo Domini sui meruit sustinere flagella. Quia vero non ita sit quemadmodum vos in eius insultatione affirmare conamini, rationem attendite. Postquam recordandæ memoriæ Vigilius Papa in vrbe regia constitutus, contra Theodoram tunc Augustam, & Acephalos damnationis promulgauit sententiam: tunc Romana vrbs ab hostibus adita & captiuata est. Ergo bonam causam habuerunt Acephali, & iniuste damnati sunt, post quorum damnationem talia contigerunt? Absit. Hoc enim nec nostrum quempiam, nec alios, qui catholicæ fidei mysterijs instituti sunt, vel dicere, vel aliquo modo confiteri conuenit. His denique cognitis, ab hac quandoque iam deliberatione recedite. Vt igitur de tribus capitulis animis vestris ablata dubietate possit satisfactio abundanter infundi, librum quem ex hac re sanctæ memoriæ decessor meus Pelagius Papa scripserat, vobis vtile iudicaui transmittere. Quem si depositio voluntariæ defensoris studio, puro vigilantiq. corde sæpius volueritis relegere, eum vos per omnia secuturos, & ad vnitatem vestram nihilominus reuersuros esse confido. Porro autem si post huius libri lectionem in ea, qua estis, volueritis deliberatione persistere, sine dubio non rationi operam, sed obstinationi vos dare monstratis. Vnde iterum habita locutione charitatem vestram admoneo, vt quoniam Deo suffragante fidei nostræ integritas in causa trium capitulorum inuiolata permansit, mentis tumore depositio, tanto citius ad matrem vestram, quæ filios suos expectat & inuitat, Ecclesiam redeatis, quanto vos ab ea quotidie expectari cognoscitis.

Sup. epist. 22. l. 2 & lib. 3. ep. 2.

Heb. 12. b

A B C D

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS NATALI EPISCOPO SALONITANO.

De conuiuijs iustis & iniustis, alijsq. rebus: Et de Honorato Archidiacono.

epist. 10. Sup. lib. 2, epist. 30.

QVasi oblita præcedentium scriptorum serie, sola vestræ beatitudini quæ ad dulcedinem pertinerent loqui decreueram: sed dum vestra epistola ad priora scripta ratiocinando reuocat: iterum forsitan quædam quæ minus libeant, narrare compellor. In conuiuiorum etenim defensionem vestra fraternitas Abraæ conuiuium memorat, in quo teste sacro eloquio, tres angelos susceptisse perhibetur. Sed hoc exemploneque nos beatitudinem vestram de conuiuio reprehendimus, si hanc susc ipere angelos in hospitalitate cognoscimus. Rursum narrat, Isaac satiatum, benedictionem filio dedisse. Quæ vtraque veteris testamenti quia ita sunt gesta per historiam, vt tamen signarent aliquid per allegoriam, vtinam valeamus sic res gestas legendo percurrere, vt possimus etiam gerendas prouidendo sentire. Ille quippe in tribus angelis vnum salutans, Trinitatis subsistentias vnius substantiæ esse declarauit. Iste vero satiatus benedixit filium: quia qui diuinis epulis repletur illius sensus in prophetiæ virtutem tenditur. Diuinæ autem epulæ sacri eloquij verba sunt. Si igitur assidue legitis, si exemplum ab exterioribus trahentes, interna penetratis, quasi de agri venationi satiati, mentis ventre repletis, vt anteposito filio, suscepto videlicet populo, possitis ventura nunciare. Sed iam in hoc sæculo caligat qui de Deo aliquid prophetat: quia profecto dignum est, vt hic iam per concupiscentiam minus videat, cuius sensus per allegoriam intus coruscat. Hæc ergo ad vosmetipsos trahite, & si

n. 18. a Diac. lib. 3. c. 11.

Gen. 27. d

E

vos

A vos tales cognoscitis, nihil est quod de vestra æstimatione dubitetis. Gaudere quoque beatitudinem vestram inuenio, si voracis nomen cum rerum auctore sustineat. Quod ego breuiter expono: quia si de vobis falsum dicitur, nomen hoc veraciter cum rerum auctore sustinetis. Si vero de vobis verum est, hoc de illo falsum fuisse quis dubitet? absoluere vos non valet par nomen, quorum dispar est causa. Nam cum eo crucem etiam perpeturus latro susceperit: sed quem reatus proprius tenuit, par crucifixio non absoluit. Ego autem quantis valeo precibus deposco, vt sanctissimam fraternitatem vestram auctori nostro non solum nomen, sed etiã causam coniungat. Conuiuia autem communia, quæ ex intentione impendendæ charitatis fiunt, recte Sanctitas vestra in suis epistolis laudat. Sed tamen sciendum est, quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cum in eis nulla absentium vita mordetur, nullus ex irrisione reprehenditur: & nec inanes in eis sæcularium B negotiorum fabulæ, sed verba sacræ lectionis audiuntur: cum non plus quàm necesse est seruitur corpori, sed sola eius infirmitas reficitur, vt ad vsum exercendæ virtutis habeatur. Hæc itaque si vos in vestris conuiuijs agitis, abstinentium fateor magistri estis. Quod ergo Pauli Apostoli testimonium ad me posuistis, in quo ait: Qui non manducat, manducantem non iudicet, omnino existimo incongruum fuisse: quia neque ego non comedo: neque ad hoc a Paulo dictum est, vt membra Christi, quæ in eius corpore id est, in Ecclesia inuicem sibi charitatis compage connexa sunt, nullam de se vllo modo curam gerant. Sed si neque ego ad te, neque tu aliquid pertineres ad me, iure tacere compellerer, vt eum non reprehenderem, quem emendare non possem. Hæc ergo sententia, solummodo propter eos dicta est, qui illos iudicare student, quorum sibi cura commissa non est. At postquam nos auctore Deo, vnum sumus, si ea quæ nobis corrigenda sunt tacemus, valde delinquimus. Ecce fraternitas tua ægre tulit se de conuiuijs a me esse reprehensam, cum ego qui etsi hanc non vita, tamen loco transgredior, ab omnibus corripi, ab omnibus emendari paratus sim. Et hunc solum mihi amicum æstimo, per cuius linguam ante apparitionem districti iudicis meæ maculas mentis tergo. Illud autem, frater dulcissime, quod tribulationibus pressum te legere posse abnegas, minus ad excusationem idoneum puto, cum Paulus dicat: Quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus. Si igitur ad consolationem nostram sacra scriptura præparata est, tanto magis eam debemus legere, quanto magis nos conspicimus sub tribulationum fasce lassari. Si vero in ea solummodo sententia est fidendum, quam in epistola vestra posuistis, qua Dominus dicit: Cum tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis: sacra ergo ad nos eloquia frustra mandata sunt, qui repleti spiritu, verbis exterioribus non egemus. Sed aliud est, frater charissime, quod angustiati persecutionis tempore absque dubitatione confidere, aliud quod in tranquillitate Ecclesiæ agere debemus. Oportet enim nos, per spiritum hunc modo legendo percipere quæ possumus, si contigerit causa in nobis esse, etiam patiendo demonstrare. Valde vero in epistola vestra gauisus sum, quod uos exhortationi studium dare fatemini. In hoc etenim scio, quia cura uestri ordinis solerter agitis, si ad auctorem uestrum, & alios trahere curatis. Quod autem in eodem loco dicitis uos mei similes non esse, post obortam lætitiam me illico contristastis: quia laudes meas per irrisionem dici existimo, quas per ueritatem minime recognosco. Ago autem omnipotenti Deo gratias; quia per uos quidem hæretici ad sanctam Ecclesiam reuocantur. Sed curare uobis necesse est, ut ipsi quoque, qui intra sanctæ Ecclesiæ gremium continentur, ita uiuant, quatenus eius aduersarij prauis moribus non existant. Nã si non diuino desiderio, sed terrenis cupiditatibus, uoluptatibusq. deseruiunt, intra eius gremium filij alieni nutriuntur. Quod autem uos fatemini Ecclesiasticos ordines ignorare nõ posse, ego quoque hoc de uobis per omnia scio, atque idcirco ualde contristor: quia cum rerum ordinem scitis, in me quod peius est sciendo deliquistis. Postquam enim ad beatitudinem uestram, & decessoris mei, & mea in causa Honorati Archidiaconi scripta directa sunt, tunc contempta utriusque sententia, præfatus Honoratus proprio gradu priuatus est. Quod si quilibet ex quattuor Patriarchis fecisset, sine grauissimo scandalo tanta contumacia transire nullo modo potuisset. Tamen postquam fraternitas uestra ad suum ordinem redijt, nec ego meæ, nec decessoris mei iniuriæ memor sum. Quod uero dicitis nostris temporibus debere seruari, quæ a meis quoque prædecessoribus tradita atque

Rom. 14. a

Rom. 15. a

Matth. 10. a

Grat. dist. 44. cap. 6.

Grat. 15. q. 2. 1.

ta atque custodita sunt, absit hoc a me, vt statuta maiorum consacerdotibus meis in qua- A
libet Ecclesia infringam: quia mihi iniuriam facio, si fratrum meorum iura perturbo.
Sup. epist. 14. ep. 14. & 15. et 16. lib. 2. Sed cum responsales vestri aduenerint, quæ inter vos & præfatum Honoratum Archidiaconum sint gesta cognoscam, & ex ipso meo examine perpendetis, quia si pars vestra per iustitiam fulta est, nihil aduersi a me perferetis, sicut nec ante pertulistis. Sin vero sæpefato Honorato Archidiacono in assertione sua iustitia suffragatur, ex eius absolutione
Grat. 24. q. 3. c. 35. monstrabo: quia personas etiam quas noui, in iudicio non agnosco. De excommunicationis vero articulo, quæ tamen interposita conditione gradus, secundo vel tertio iam vt ita dicam, ex necessitate subiuncta est, beatitudo vestra immerito queritur, cum Pau-
2. Cor. 10. b lus Apostolus dicat: In promptu habentes vlcisci omnem inobedientiam. Sed ista iam transeant, ad nostra redeamus. Si enim recte agit, ego domno Natali non possum coniunctus non esse, cuius me affectui valde esse debitorem noui. B

EPISTOLA XXXVIII.

Sup. epist. 12. 25 5. l. 2.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SCYLLATINO.

Visitationem Ecclesiarum Tauriatinensis & Turritana imponit.

Ioa. Diac. lib. 3. cap. 22. OBitum Paulini Tauriatinensis Ecclesiæ, sed & illius Turritanæ Ecclesiæ antistitum, directa relatio patefecit. Qua propter visitationis destitutarum Ecclesiarum fraternitati tuæ operam solemniter delegamus, quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de pro-
Sup. epist. 19. l. 2. uectionibus clericorum, reditu, ornatu ministerijsq. vel quidquid illud est, in patrimonio
Inf. epist. 25. l. 9. Ind. 2. eiusdem a quoquam præsumatur Ecclesiæ. Et ideo fraternitas tua ad prædictas Ecclesias C
ire properet, & assiduis adhortationibus clerum plebemq. earundem Ecclesiarum admonere festinet, vt remoto studio, vno eodemq. consensu talem sibi præficiendum expetant sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus
Sup. epist. 19. lib. 2. nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium
Grat. dist. 61. c. cap. 11. subscriptionibus roborati, & directionis tuæ testimonio litterarum ad nos veniat consecrandus. Commonentes etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas Ecclesia, nisi forte inter clericos earundem ciuitatum, in quibus visitationis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueni-
Lib. 2. epist. 26. l. 11. epist. 32. ri: prouisurus ante omnia, ne ad hoc cuiuslibet conuersationis vel meriti laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinis tui, quod absit, incurras. Monasteria autem si qua sunt in ipsius parochia constituta, sub tua cura disponito, neque quousque illic D
prius fuerit episcopus ordinatus, esse concedimus, vt solicitudinis tuæ vigilantia, proposito suo congrua, Deo iuuante, actione respondeat.

Data Pridie Kalend. Martij, Indictione decima.

EPISTOLA XXXIX.

Inf. lib. 5. epist. 19 62. Ind. 14. lib. 4. 4. epist. 3. l. 2. epist. 39. l. 8. epist. 41. Ind. 5. lib. 12. epist. 2.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO Carthaginiensi.

E

Gratiarum actiones reddit. Et de cura pastorali admonet, & de Ecclesiasticis priuilegij.

PErlatas ad nos serius per Donatum atque Quoduultdeum reuerendissimos fratres & coepiscopos nostros, necnon & victorem diaconum, vel Angelum notarium vestræ fraternitatis epistolas, summa cum gratulatione suscepimus. In quarum etsi nos sustinuisse dispendium tarditate putauimus: tamen de vberiori reperimus charitate compendium, vt hac dilatione temporis non interrupta videatur, sed nutrita dilectio: quam miserante Domino, contemplatione sacerdotij, lectionis vsu, ætatisq. in vobis cognoscimus iam maturitate fundatam. Non enim tam large de te flueret, si in tuis plurimas atque vberrimas venas mentibus non haberet. Hanc ergo matrem custodemq. virtutum sanctissime frater inconcussa stabilitate teneamus. Nullæ in nobis eam subdolorũ linguæ immi-

A imminuant, nullæ antiqui hostis insidiæ corrumpant. Hæc namque diuisa iungit, & coniuncta custodit. Hæc humilia sine tumore subrigit. Hæc erecta sine deiectione submittit. Per hanc vniuersalis Ecclesiæ vnitas, quæ est compago corporis Christi, exæquatione mentis gaudet in singulis, cum sit ei disparilitas in diuersitate membrorum. Per hanc eadem membra & alieno gaudio in suis afflicta exiliunt, & alienis mæroribus etiam in suis læta contabescunt. Teste enim magistro gentium, dum si quid patitur vnum membro- *1.Cor.12.d*
rum, compatiuntur cetera membra: & si gloriatur vnum membrum, congaudent omnia membra: vos non ambigo de nostra perturbatione ingemiscere, cum nos omnino certum sit de vestra pace gaudere. Quod vero ordinationi nostræ fraternitas vestra congaudet, affectum mihi integerrimæ charitatis exhibet. Sed ex consideratione huius ordinis mentem meam, fateor transuerberat vis doloris. Graue namque est pondus sacerdotij:
B prius quippe est sacerdoti necesse, vt ceteris ad exemplum viuat, ac deinde seruandum, vt mentem per ostensa exempla non eleuet. De prædicationis semper ministerio cogitet: intentissimo timore considerans, quòd recessurus ad percipiendum regnum Dominus & talenta seruis distribuens, dicat: Negotiamini, dum venio. Quod profecto negotium *Luc. 19. b*
tunc vere nos agimus, si viuendo & loquendo, proximorum animas lucramur, si infirmos quosque cælestis regni gaudia prædicando, in superno amore roboramus, si protetuos ac tumidos, gehennæ supplicia terribiliter insonando flectimus, si nulli contra veritatem parcimus, si supernis amicitijs dediti, humanas inimicitias non timemus. Quod nimirum *Psal. 148.d*
exhibens, quasi quoddam se sacrificium obtulisse Deo Psalmista nouerat, cum dicebat: Nonne qui oderant te Deus oderam illos, & super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi. Sed ad hoc ego pondus meæ infirmitatis ex-
C pauesco, & quod accepto regno, paterfamilias redeat rationem nobiscum positurus, aspicio. Sed qua eum mente sustineo, cui de suscepto negotio animarum lucrum aut nullum, aut pene nullum reporto? Tua ergo me oratione, frater charissime, adiuua, & quæ de me formidare me conspicis, in temetipso quotidie timore prouidæ solicitudinis pensa. Per charitatis quippe compagem, & tua sunt quæ de me loquor, & mea quæ te agere concupisco. De Ecclesiasticis vero priuilegijs, quod vestra fraternitas scribit, hoc postposita *Grat.25.q.2.c.*
dubitatione teneat: quia sicut nostra defendimus, ita singulis quibusq. Ecclesijs sua iura *8. Polyc.lib.3.tit.*
seruamus. Nec cuilibet, fauente gratia, vltra quàm meretur impertior, nec vlli hoc quod *12. Isid.Diac.lib.4.*
sui iuris est, ambitu stimulante derogo, sed fratres meos per omnia honorare cupio, sicq. *tit.1.cap.*
studeo honore singulos subuehi, dūmodo non sit quod alteri iure ab altero possit opponi. Responsalium vero vestrorum moribus valde congaudeo: in quibus mihi ostensum est
D quantum me diligitis, qui ad me electos fratres & filios transmisistis. Data decimo Kalend. Augusti, Indictione decima.

INCIPIVNT EPISTOLAE EX REGISTRO BEATI GREGORII, Indictione. XI.

EPISTOLA I.

E

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO. Campaniæ.

Lib.1.epist.3.9. 18. 35. 39. 42. 44. 54. 67. 69. 70. 71. Inf.epist. 3.lib.2.Ind.xi. & ep.19.23.39. c.50.

De persecutione Pauli Episcopi.

QVALE in castello Luculano sit scelus in Paulum fratrem, & coepiscopum nostrum commissum, directa nobis fecit relatio manifestum. Et quia his diebus Scholasticus vir memorabilis, Campaniæ iudex hic præsens inuentus est, specialiter ei iniunximus, vt tantæ peruersitatis insaniam districta debuisset emendatione corrigere. Sed quia nunc prædictæ relationis portitor nos vt personam dirigeremus, admonuit: ideo Epiphanium subdiaconum illuc direximus, qui vna cum præfato iudice a quibus excitata sit, vel commissa seditio, inuestigare

inuestigare ac cognoscere possit, & digna vltione vindicare. Experientia ergo tua ita tota virtute in hac causa solatiari festinet, quatenus & cognosci veritas, & in delinquentes valeat vindicta procedere. Quoniam igitur mancipia glorioſæ Clementiæ in eodem scelere interfuisse, & voces quæ seditionem commouerent iactitasse dicuntur: si ita est, districte ea imminenti vltioni substerne, nec pro persona illius sit vestra scueritas remissior: quia tanto amplius ferienda sunt, quanto, vt pote nobilis feminæ pueri, ex sola superbia deliquerunt. Sed & illud subtili vos oportet indagatione perquirere, vtrumne prædicta femina in tanta habuerit sceleris immanitate consilium, aut si cum eius est scientia perpetratum: vt quam sit periculosum non solum manibus sed etiam in sacerdotem verbis excedere, ex nostra cuncti possint defensione cognoscere. Si quid enim in hac causa lentatum fuerit, vel omissum, ad tuam culpam, ac potius cognoscas pertinere periculum: nec aliquem apud nos excusationis locum inuenies. Nam quanto te apud nos res ista, si districtissime fuerit perscrutata & emendata, commendat: tanto si lentata fuerit, nostram contra te scito indignationem exacui. Mancipia autem si qua de cetero in monasterio sancti Seuerini, vel in alia Ecclesia eiusdem castelli de ciuitate refugerint: mox vt ad notitiam tuam peruenerit, nullo modo illic ea immorari permittas, sed intra ciuitatem in Ecclesiam reuocentur: & si iustam contra Dominos suos querelam habuerint, cum congrua ordinatione de Ecclesijs exire necesse est. Si vero venialem culpam commiserint, Dominis suis accepto de venia sacramento, sine mora reddantur.

Imp. lib. 6. ep. 69.

EPISTOLA. II.

GREGORIVS PAVLO EPISCOPO.

Sup. epist. 6. 7. & lib. 8 ind. 10. Sup epist. 7. & lib. 8. ind. 10.

Consolatoriam scribit Epistolam.

LIcet non mediocriter nos contristauerit cognita, quam es perpessus, iniuria: habemus aliquam tamen consolationis materiam, quod laudem tuam huic rei inesse cognouimus: ob id quòd pro æquitatis rectitudine hoc, quantum directa nobis patefecit relatio, pertulisti. Vt ergo ad maiorem fraternitatis tuæ gloriam applicetur, hæc res constantiam tuam nec frangere, nec a via debet veritatis auertere. Nam maior in sacerdotibus merces est, in veritatis tramite etiam post iniurias permanere. Ac ne tantæ impietatis insania inulta remaneat, & in peius indisciplinatio pernicioſa prorumpat, Scholastico viro memorabili Campaniæ iudici, quia hic præsens inuentus est, vt hæc digna coercione vindicare debuisset, iniunximus. Sed quia homines tui a nobis, vt personam dirigeremus, petiuerunt: propterea Epiphanium subdiaconum illuc nos transmisisse cognosce, qui vna cum suprascripto iudice inuestigare valeat, ac cognoscere veritatem: quatenus in eos a quibus tantum nefas immissum constiterit vel perpetratum, sua instantia dignam faciat exerceri vindictam.

Sup. epist. 1. lib. 10. ind. 11.

EPISTOLA III.

GREGORIVS IOANNI ABBATI.

Sup. epist. lib. 4. epist. 48.

De Bonifacio præposito. De tunica S. Ioannis. De causa Floriani. De cura animarum. De hospitibus, & de pauperibus.

PEtijt dilectio tua, vt frater Bonifacius in monasterio tuo a te debeat ordinari præpositus: quod ego valde miratus sum, quia ante factum non est. Nam ex quo illum tibi dari feci, iam eum ordinare debuisti. De tunica vero sancti Ioannis omnino grate suscepi, quia solicitus fuisti mihi indicare. Sed studeat dilectio tua mihi ipsam tunicam, aut quod melius est, eundem episcopum, qui eam habet, cum clericis suis, & cum ipsa ad me transmittere: quatenus & benedictione tunicæ perfruamur, & de eodem episcopo vel clericis mercedem habere valeamus. Causam vero, quæ cum Floriano vertitur, incidere volui, etiam ei uel octoginta solidos mutuos dedi. Quos ille credo disponit sibi pro monasterij debito recompensari, & omnino uolo eandem causam decidi: quia Stephanus chartularius dicitur imminere, ut eam prædictus Florianus in publico transferat & graue no-

Ioa. Diac. lib. 3. c. 69.

bis

A bis est cum publico litigare. Vnde necesse est nobis aliquid cedere, vt possimus eādem causam ad compositionem perducere. Quod dum factum fuerit, dilectioni tuæ, Deo auxiliante, nunciabimus. De fratrum vero animabus omnino esto solicitus. Sufficiat iam quòd opinio monasterij per vestram negligentiam inquinata est. Non frequenter foras egrediaris. In causis istis procuratorem institue, & tu ad lectionem atque orationem vaca. De hospitalitate esto solicitus: quantum potes, pauperibus largire: ita tamen vt serues, quod Floriano restitui debeat. In ipsis autem fratribus monasterij tui quos video, non inuenio eos ad lectionem vacare. Vnde considerare necesse est quantum peccatum est, vt ex aliena oblatione Deus vobis alimoniam transmiserit, & vos mandata Dei discere negligatis. De sex vero vncijs domus, si authenticam chartulam non videmus aut exemplaria, nil possumus facere. Sed Florentino Dei famulo præceptum transmisi, vt si ei veritas constiterit, eadem sex vncias vobis restituat. Quibus restitutis, reliquas sex vncias aut in emphyteosim damus, aut in redditus commutamus.

B

EPISTOLA IIII.

GREGORIVS BONIFACIO EPISCOPO REGIENSI.

Epist. 41. lib. 5. Ind. xi. epist. 5. lib. 3. Ind. xi. lib. 5. ep. 9. lib. 8. ep. 18.

De humanis laudibus vitandis.

Q Vibusdam venientibus agnoui fraternitatem tuam misericordiæ operibus vehementer insistere, atque omnipotenti Deo gratias retuli: quia iuxta egregij prædicatoris vocem, nunc viuimus, si vos statis in Domino. Sed illud, fateor, non leuiter mentem meam momordit, quod eadem opera multis vosipsi nunciastis: ex qua re collegi, quòd mens vestra non studeat Dei oculis, sed humano iudicio placere. Vnde necesse est, frater charissime, vt cum bona exterius agis, hæc interius cum magna cautela custodias: ne appetitus placendi hominibus subrepat, & omnis labor boni operis incassum fiat. Nos enim qui sumus, quibus placeri ab hominibus quæritur? Quid namque aliud quàm puluis & cinis sumus? Sed illi tua fraternitas placere desideret, qui & non longe est, vt appareat & omne quod retribuerit, finem nullo modo habebit.

1. Thess. 3. 6

C

Mense Octobri, Indictione Vndecima.

EPISTOLA V.

D

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO Campaniæ.

Sup. ep. 1. lib. 2. Ind. xi. epist. 19. 23. 39. 2. 50. & lib. 1. epist. 9. 12. 61. 39. 42. 44. 54. 67. 69. 70. 71.

De violentijs laicorum reprimendis.

S Icut in iudicijs laicorum priuilegia turbare non cupimus, ita eis præiudicantibus, moderata te volumus auctoritate resistere. Violentos namque laicos coercere, non contra leges est agere, sed legi ferre subsidium. Quia igitur Deusdedit gener Felicis de Orticello præsentium latrici violentiam dicitur irrogasse, prætatamq. rem illicite detinere: ita vt viduitatis eius deiectio non misericordiam prouocare, sed eius inueniatur roborare malitiam: præcipimus experientiæ tuæ, vt tam contra præfatum virum, quàm in ceteris causis, in quibus se asserit præfata femina præiudicium sustinere, nostræ ei solatium tuitionis impendas, nec a quolibet eam prægrauari permittas: ne vel ea, quæ tibi salua tamen æquitate mandantur, in aliqua inueniaris parte negligere, vel viduis alijsq. pauperibus, dum illic auxilium non inueniunt, ex huius itineris profligentur longinquitate dispendia.

E

EPISTOLA VI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO primæ Iustinianæ.

Inf. lib. 4. Ind. 12. ep. 2. 10. & lib. 10. ep. 22.

De iniusta condemnatione Hadriani Episcopi.

P Ost longas tribulationes suas, quas Hadrianus Thebanæ ciuitatis episcopus a consacerdotibus suis, velut ab hostibus, pertulit, in Romanam ciuitatem confugit. Et licet

aduersus Ioannem Lariſſæum epiſcopum eius fuiſſet prima ſuggeſtio, non ab eo in cauſis pecuniarijs reſeruatis legibus iudicatum: tamen poſt hæc magis contra perſonam fraterniratis tuæ, a qua non iuſte ſe a ſacerdotij gradu flagitabat eſſe deiectum, grauiſſime querebatur. Sed nos, indiſcuſſis petitionibus non credentes, eadem quæ apud Ioannem fratrem & coepiſcopum noſtrum, vel quæ apud fraternitatem tuam ſunt acta, relegimus. Et quidem de memorati Ioannis epiſcopi Lariſſæ iudicio, quod fuerat appellatione ſuſpenſum, ſatis & pijſſimi rerum Domini ad Corinthi epiſcopum miſſis iuſſionibus decreuerunt. Et nos quoque per præſentium latores epiſtolis noſtris, ad præfatum Ioannem Lariſſæum directis, Chriſto auxiliante decreuimus, cum diuerſi diſceptatione iudicij, cuius examinationem tibi imperialia iuſſa tradiderant, & inſpecta geſtorum apud Ioannem epiſcopum de criminalibus habitorum ſcire ventilatis, reperimus prope nil te quod ad nominatas indictasq. ſibi cauſas attinuit, exquiſiſſe: ſed machinationibus quibuſdam teſtes aduerſus Demetrium diaconum in damnatione eiuſdem epiſcopi produxiſſe. Qui eum de illo, quod nec audiri fas eſt, teſtimonium dicentem ſe audiſſe perhiberent. Quod dum præſens Demetrius contradiceret ſe dixiſſe, aduerſus ſacerdotalem morem diſciplinamq. canonicam, deiectum honore ſuo diaconum proconſuli prouinciæ tradidiſſe. Qui cum multis laniatus verberibus, aduerſus epiſcopum ſuum forſan aliqua potuiſſet tormentorum neceſſitate mentiri, vſque ad finem negotij nihil eum de quibus interrogabatur penitus inuenimus fuiſſe confeſſum. Sed nec alia in geſtis ipſis, ſiue per depoſitionem teſtium, ſiue per Hadriani profeſsionem quod ei potuiſſet obeſſe, reperimus. Sed tantum fraternitas tua neſcio quo mentis motu, diuino humanoq. iure contempto, abruptam protulit in eius damnatione ſententiam: quæ licet non eſſet appellatione ſuſpenſa, contra leges tamen canonesq. prolata, ipſo non poterat iure ſubſiſtere. Poſtquam autem ex abundanti appellationem tibi conſtat eſſe porrectam, mirati ſumus cur nec homines tuos ſecundum cautionem Honorato diacono noſtro per reſponſales tuæ Eccleſiæ expoſitam, qui tui iudicij rationem potuiſſent reddere, tranſmiſiſti. Quod factum te vel de contumacia, vel de conſcientiæ trepiditatione redarguit. Si igitur hæc quæ nobis aperta ſunt veritate vallantur: quoniam occaſione vitium noſtrarum conſideramus vos iniuſta præſumere: de his alias ſecundum id quod a nobis deliberatum fuerit, Chriſto auxiliante decernemus. Quod vero ad præſens attinet, caſſatis prius atque ad nihilum redactis prædictæ ſententiæ tuæ decretis: ex beati Petri principis Apoſtolorum auctoritate decernimus, triginta dierum ſpatio te ſacra communione priuatum, ab omnipotenti Deo noſtro tanti exceſſus veniam cum ſumma pœnitentia ac lacrymis exorare. Quod ſi hanc ſententiam noſtram te cognouerimus impleſſe remiſsius, non iam tantum iniuſtitiam, ſed & contumaciam fraternitatis tuæ cognoſcas, adiuuante Domino, ſeuerius puniendam. Præfatum vero Hadrianum fratrem & coepiſcopum noſtrum ex tua ſententia, vt diximus, nequaquam canonibus, neque legibus exiſtente damnatum, in ſuum locum atque ordinem reuerti Chriſto comitante diſponimus: vt nec illi fraternitatis tuæ noceat contra iuſtitiæ tramitem prolata ſententia: nec charitas tua pro placanda futuri indignatione iudicis, incorrecta remaneat.

Grat.24.q.3.c. 6.

EPISTOLA. VII.

Inf.epiſt.11.lib 9.ind.1.

GREGORIVS IOANNI Epiſcopo Lariſſæo.

De iniuſta condemnatione Hadriani.

Grat.16.q.1.c. 32. Polyd.lib.5. tit.7.

FRater noſter Hadrianus, Thebanæ ciuitatis epiſcopus, ad Romanam vrbem veniens lacrymabiliter eſt conqueſtus, de quibuſdam capitulis ſe a frarernitate tua, nec non a Ioanne primæ Iuſtinianæ vrbis epiſcopo, non legitime, neque canonice condemnatū. Cumq. per diuturnum tēpus nullam diuerſæ partis videremus huc aduenire perſonā, quæ eius debuiſſet obiectionibus reſpōdere, neceſſario cognoſcendæ veritatis intuitu, ea quæ penes vos acta ſunt, relegenda tradidimus. Ex quibus cognouimus Ioannē atque Coſmam diaconos

A diaconos, vnum pro lubrico corporis, alterum pro fraudibus Ecclesiasticarum rerum proprio depulsos officio, de pecuniarijs criminalibusq. capitulis aduersus eum pijssimis nostris Imperatoribus suggessisse. Qui per iussiones suas te voluerunt, seruata videlicet iuris canonumq. districtione, cognoscere: ita ut de pecuniarijs quidem ferres firmam iure sententiam. De criminalibus vero, eorum clementiæ, habita subtilius examinatione suggereres. Quod si tam rectas iussiones tua fraternitas rectis quoque mentibus accepisset, nunquam viros pro suis excessibus proprio amotos officio, atque iam immutabilis animi, ad accusationem passim sui suscepisset episcopi: maxime cum ex suggestione pijssimis Dominis oblata, eorum sit detecta fallacia: quia cum consensu omnium clericorum hæc contra suum pontificem se suggessisse professi sunt. Post hæc tamen, vt breuiter quædã strictimq. quæ apud te sunt acta percurram: primum capitulum penes fraternitatem
B tuam motum est Stephani Thebani diaconi: cuius vitam quasi sciens turpissimam Hadrianus episcopus, non eum sui ordinis honore priuauerat. Quod capitulum, nullus deductorum testium ad Hadriani episcopi dicit peruenisse notitiam: nisi quod solus Stephanus turpis vitæ suaq. professione damnabilis, dicitur esse confessus. Secundum capitulum aduersus eum videtur esse propositum, de infantibus eius iussu a sacri baptismatis susceptione prohibitis, atque ita inabluta sorde peccati defunctos in tenebris. Sed nullus aduersus eum deductorum testium professus est nosse se tale aliquid ad Hadriani episcopi peruenisse notitiam: sed a matribus infantum, quarum viri remoti pro culpis, vt dicitur, ab Ecclesia fuerant, se cognouisse dixerunt. Sed nec in baptizatos eos mortis tempus professi sunt occupasse, sicut accusatorum contiuebat inuidiosa suggestio: cum in Demetriade ciuitate baptizatos eos esse constiterit. Et hæc quidem de criminalibus causis.
C De pecuniarijs vero qualiter a te fuerit iudicatum, inquisitio deputatorum a principe viroruni pijssima iussione serenissimis principibus attestatur. Nam cum tuam sæpefatus Hadrianus suspendisset appellatione sententiam, quantum ex quattuor testium depositionibus apud Ioannem primæ Iustinianæ episcopum prolatis agnouimus, arctissima detrusus custodia libellum in quo obiecta sibi confiteretur capitula, tua coactus est fraternitate porrigere. Qui quidem in porrecto a se libello de pecuniarijs inuenitur tuæ consensisse sententiæ. Criminalia vero medio quodam dubioq. verborum calle transcurrit, vt & tua quibusdam subiectis nebulis frustaretur, intentio, & ipse porro a confessione imperplexæ locutionis obscuritate refugeret. Cumq. porrecta appellatio per homines eius, ceteraq. quæ penes te gesta sunt, pijssimis fuissent deportata principibus deputatis: vt diximus, honorato diacono sedis nostræ, & Sebastiano glorioso antigrapho, cunctisq.
D examinatis subtiliter a sereniſſimis est Dominis ab omnibus iussionibus absolutus. Sed nescio, quibus machinationibus exquisitis alia rursus est principalis iussio elicita: vt de cunctis antefatis capitulis Ioannes primæ Iustinianæ episcopus requirens subtiliter iudicaret. In cuius iudicio omnes clerici Hadriani episcopi, & Demetrius diaconus inter tormenta professus est, omnem hanc contra Hadrianum episcopum calumniam, fraternitatis tuæ machinatione confectam, Nec aliqua de capitulis ipsis, quæ in tua audientia criminaliter obiecta fuerant, Hadriano episcopo sunt probata. Sed prouenit alia contra canones ac leges in Demetrio diacono eius a lijsq. personis crudelis atque dolorosa discussio, in qua nihil pene repertum est, ex quo sæpe memoratus Hadrianus damnari legitime debuisset, sed magis ex quo potuisset absolui. Sed de Ioanne primæ Iustinianæ vrbis antistite, ac de nequissimo eius damnan-
E doq. iudicio alias sumus iuuante Domino tractaturi. Hadrianum vero episcopum reperimus, & tuo contra sacerdotales mores odio laborasse, & nullo iure pecuniarijs in causis eum fraternitatis tuæ condemnatum fuisse sententia. Quia igitur & ab antefato Ioanne primæ Iustinianæ episcopo contra ius canonesq. depositus, honoris sui gradu carere non potuit, in sua eum reformari Ecclesia, atque in propriæ dignitatis ordinem decreuimus reuocari. Et cum opportuisset te ex eo, Dominici corporis cõmunione priuari, quod admonitione sanctæ memoriæ decessoris nostri contempta: per quam eum Ecclesiamq. eius de tuæ iurisdictione potestatis exemit, rursus in eis aliquid tibi iurisdictionis seruare præsumpseris: tamen nos humanius decernentes, communioneſq. tibi sacramentum interim conseruantes, decernimus, vt fraternitas tua ab eo, Ecclesiaq. eius omnem antehabitæ suæ potestatem iurisdictionis abstineat, & secundum scripta decessoris nostri, si qua causa vel fidei, vel criminis, vel pecuniaria ad-

Sup. epist. 21. l. 10. 34. Ind. 5.

Grat. 24. q. 1. c. 12 Ioan. Diac. lib. 4. c. 26.

uersus præfatum Hadrianum consacerdotem nostrum potuerit euenire, vel per eos qui nostri sunt vel fuerint in vrbe regia responsales, si mediocris est quæstio, cognoscatur: vel huc ad Apostolicam sedem, si ardua est, deducatur: quatenus nostræ audientiæ sententia decidatur. Quòd si contra hæc quæ statuimus, quolibet rempore, seu qualibet occasione, vel surreptione venire tentaueris, sacra scias te communione priuatum: nec eam te, excepro vltimo vitæ tuæ tempore, nisi concessa Romani Pontificis decernimus iussione percipere. Hæc enim consona sanctis patribus definitione sancimus, vt qui sacris nescir obedire canonibus, nec sacris administrare, nec communionem capere sit dignus altaribus. Res autem siue sacras, siue alias mobiles immobilesq. eius Ecclesiæ, quas hactenus diceris retinere, quarum notitiam nobis oblatam præsentibus annectimus litteris, sine aliqua ei dilatione fraternitas tua restituat. De quibus si qua inter vos quæstio vertitur, volumus vt apud Responsalem nostrum in vrbe regia ventiletur.

Grat. 25. q. 1. c. 8.

A

B

EPISTOLA VIII.

Sup. epist. 37. 14. lib. 2. & lib. 1. epist. 14. 19. 20. 87.

GREGORIVS NATALI EPISCOPO SALONITANO

Vt non deponatur Episcopus nisi in conuentu Episcoporum.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 88.

CVm cuncta negotia indagãdæ solicitudine veritatis indigeant, tum quæ ad deiectionem sacerdotalium graduum pertinent, districtius sunt trutinanda: in quibus non rã de humanis constitutis, quàm diuinæ quodammodo benedictionis refragatione tractatur. Quæ res quoque nos in Florentij Epidauriranæ ciuitatis episcopi persona ad exhortationem vestræ fraternitatis admonuit. Nunciatum siquidem nobis est, a quibusdam fuisse eum in causis criminalibus accusatum: & nullis canonicis probationibus exquisitis, nec sacerdotalis concilij præueniente iudicio, eum ab honoris officio non iure, sed auctoritate depositum. Quia ergo non potest quemquam episcopatus gradu, nisi iustis ex causis, concors sacerdorum summouere sententia: hortamur fraternitatem vestram, vt præfatum virum ex eodem, in quo detrusus est, eijci faciatis exilio, causamq. eius episcopali disceptatione perquiri. Et si in his, in quibus accusatur, canonica fuerit probatione conuictus, canonica proculdubio est vltione plectendus. Quòd si alias, quàm de eo æstimatum, est, synodali fuerit inquisitione compertum: necesse est, vt & criminatores iusti districtionem iuris exhorreant, & in criminato innocentiæ suæ seruentur illibata suffragia.

C

Inf ep. 9. lib. 2. Ind. xi.

Executionem vero antefati negotij Antonino subdiacono nostro, ex nostra præceptione mandauimus: quatenus eius instantia & quæ sunt legibus canonibusq. placita decernantur, & decreta, iuuante Domino, mancipentur effectui.

D

EPISTOLA IX.

Sup. epist. 30. lib. 2. Ind. x. Inf. epist. 22. tra. 2. Ind. xi.

GREGORIVS ANTONINO SVBDIACONO.

De Florentio episcopo iniuste deposito.

PEruenit ad nos Florentium Epidauritanæ ciuitatis episcopum, præreptis prius rebus eius, pro quibusdam non approbatis criminibus, sine sacerdotali concilio fuisse damnatum. Et quia non debet is pœnam sustinere canonicam, in cuius damnatione non est canonica prolata sententia: præcipimus experientiæ tuæ vt Natali fratri & coepiscopo nostro debeas imminere, quatenus supradictum virum de eodem eijci faciat, quo nunc dicitur detrusus exilio. Conuocatoq. episcoporum concilio, si hæc in quibus accusatus est canonice fuerint approbata, præfati Natalis fratris & coepiscopi nostri volumus in eum proprium robur obtinere sententiam. Sinautem generali fuerit iudicio absolutus, nec eum deinceps cuiuslibet præiudicio subiacere permittas: & præfaræ res districta tuæ solicitudinis restituantur instantia. Necesse est ergo, vt quanto grauiora talium negotiorum perpendis pondera, tanto ea maturiori vigilantioriq. studeas executione complere.

Grat. 11. q. 3. c. 44.

E

EPI-

A

EPISTOLA X.

GREGORIVS SAVINO SVBDIACONO.

Inf.epist. 40.l. 7.Ind. 11.l.9. epist 56.l. 11. epist.27.28. Ioan.Diac.lib. 4.c.59.vit.

De Chalcedonensi synodo: & de alijs tribus synodis recipiendis.

EXeuntes maligni homines turbauerunt animos vestros, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant, astruentes quod aliquid de sancta Chalcedonensi synodo piæ memoriæ Iustiniani temporibus sit imminutum, quam omni fide omniq. deuotione veneramur. Et sic quattuor synodos sanctæ vniuersalis Ecclesiæ, sicut quattuor libros sancti Euangelij recipimus. De personis vero de quibus post terminum synodi aliquid actum fuerat, eiusdem piæ memoriæ Iustiniani temporibus est ventilatum: ita tamen, vt nec fides in aliquo violaretur, nec de eisdem personis aliquid aliud ageretur, quam apud eandem sanctam Chalcedonensem synodum fuerat constitutum. Anathematizamus autem si quis ex diffinitione fidei, quæ in eadem synodo prolata est, aliquid imminuere præsumit, vel quasi corrigendo eius sensum mutare: sed sicut illic prolata est, per omnia custodimus. Te ergo, fili charissime, decet ad vnitatem sanctæ Ecclesiæ remeare: vt finem tuum valeas in pace concludere ne malignus spiritus, qui contra te per alia opera prævalere non potest, ex hac causa inueniat, vnde tibi in die exitus tui in aditu regni cælestis obsistat.

Sup.epist. 24.l. 7.Inf. ep. 13.l. 7.Ind. 2.

B

C

EPISTOLA. XI.

GREGORIVS ORDINI ET PLEBI CONSISTENTI in Albano.

De ordinatione Episcopi.

PRobabilius desiderijs nihil attulimus tarditatis: fratrem namque & coepiscopum nostrum hominem bonum vobis ordinauimus sacerdotem.

Mense Nouembri, Indictione Vndecima.

D

EPISTOLA XII.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO SYRACVSANO.

Sup.epist. 12.l. 2.26.32. lib.3. ep.42. 55. hom. 34.in Euang.

De causa Gregorij Agrigentini Episcopi.

PRidem quidem fraternitati vestræ scripseram, vt eos qui aduersus Gregorium episcopum Agrigentinæ ciuitatis aliqua dixerant, ad Romanam ciuitatem transmittere deberetis. Quod & nunc vt instantius fieri debeat præsentibus adhortamur epistolis. Vnde personas ipsas, ceteraq. documenta, id est gesta & petitiones, quæ data sunt, festinate cum celeritate transmittere. Nec moram aliquam excusationemq. perquiri penitus E permittimus: quatenus eis in Romanam, sicut diximus, ciuitatem transmissis, sub celeritate sciamus, quid auxiliante Domino, de persona salubrius eius disponere debeamus.

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS AGNELLO EPISCOPO DE FVNDIS, qui nunc in ciuitate incardinatus est Taracina.

Inf.epist. 10.l. 6.Ind. 15. & epist. 16.

Præcipit vt in Taracinensi Ecclesia sit Episcopus.

RElatio cleri simul & populi Taracinæ de gentis nos valde lætificat, ob hoc quod de tua fraternitate bona testatur. Et quia defuncto Petro Pontifice suo, sibi cardina-

Iod. Diac. l. 5. c. 13. Grat. 21. q. 1. c. 5. Poly. l. 1. tit. 8.

lem postulant, constitui te sacerdotem, eorum vota necessario complenda esse prævidimus: quatenus & illi se gaudeant impetrasse, quod postulant, & nos concessisse, quod expedit, videamur. Quia igitur ob cladem hostilitatis nec in ciuitate, nec in Ecclesia tua est cuiquam habitandi licentia: ideo te auctoritate nostra Taracinensi Ecclesiæ Cardinalem constituimus sacerdotem admonentes, vt ita de animabus populorum illic consistentium, Deo protegente, debeas esse solicitus: quatenus callidi peruersiq. hostis insidiæ cõmisso tibi gregi, qualibet arte nocere non valeant, sed solicitudinis tuæ grex circumseptus custodia, digni se pastoris gaudeat meruisse tutamina. In tuis actibus plebi exempla bene viuendi existant, auaritia in te vires non habeat. Tua prædicatione qui litteras nesciunt quid diuinitus præcipiatur, agnoscãt: In Dei timore populũ, quẽadmodum viuere possit, tui mores instituant. Operibus exerce, quod subiectos doces, & prædicas. Actus tui in aliorum correptionem proficiant, in adiutorium sibi vitæ tuæ imitationem assumant. Sicq. te in cunctis operibus exhibere festina, vt scripturarum constructionemq. in te habeat, quicumque aut negligit, aut non potest lectione formari. Tota igitur mentis intentione ma- lucrum animarum Domino nostro facere festinato, vt digna te merces ante eius conspectũ in die retributionis inueniat. Quidquid vero de prædictæ rebus Ecclesiæ, vel eius patrimonio, seu cleri ordinatione promotione ve, & omnibus generaliter ad eam pertinentibus, solerter atque canonice ordinare facereq. prouideris, liberam habebis, quippe vt sacerdos proprius, modis omnibus facultatem. Illud quoque fraternitatem tuam scire necesse est: quoniam sic te prædictæ Taracinensis Ecclesiæ Cardinalem esse constituimus sacerdotem, vt & Fundensis Ecclesiæ Pontifex esse non desinas, nec curam gubernationemq. eius prætereas: quia ita fraternitatem tuam sæpedictæ Taracinensi Ecclesiæ sicut præfati sumus, præsse præcipimus, vt antedictæ Fundensis Ecclesiæ tibi iura potestatemue nullo modo subtrahamus.

Grat. 21. q. 1. c. 6 Inf. epist. prox. 10. & supra ep. 25. lib. 2.

EPISTOLA. XIIII.

GREGORIVS CLERO ORDINI, ET PLEBI CONSISTENTI in Taracina.

De Angelo Episcopo suscipiendo.

Sup. epist. 11.

DIlectionis vestræ desideria insinuata nobis, quam absstuliſtis, petitio referauit, electionemq. vestram valde laudauimus: quia Agnellum fratrem, & coepiscopum nostrum probatum iam meritis, cardinalem vobis constitui deprecamini sacerdotem. Et quoniam gratæ laudandæq. petitioni nec effectum negari, nec moram licebat innecti, secundum desideria petitionemq. vestram supradictum Agnellum directa præceptione Ecclesiæ vestræ cardinalem esse statuimus sacerdotem. Pro qua re dilectionem vestram paterna adhortatione commoneo, vt ei obedientiam præbere in omnibus debeatis: quatenus charitatis vestræ solatio roboratus, curam gubernationemq. Ecclesiæ quam vobis probatur petentibus suscepisse, adiuuante Domino salubriter valeat implere.

Mense Decembri, Indictione Vndecima.

EPISTOLA XV.

Sup. epist. 10.

GREGORIVS SCHOLASTICO DVCI Campaniæ.

De Episcopo in Neapoli eligendo.

DVm de Neapolitanæ ciuitatis cura destitutæ sacerdotis solatio vehementius angeremur, superuenientes præsentium latores cum decreto in Florentium subdiaconum nostrum confecto, aliquid nobis in tanto cogitationum pondere reuelationis innuerant.

Sed

A Sed dum præfatus ſubdiaconus noſter refugiens ciuitatem ipſam, ordinationem ſuam lacrymabiliter euaſiſſet, quaſi ex maiori quadam deſperatione noſtram cognoſcite creuiſſe mæſtitiam. Atque ideo ſalutantes hortamur magnitudinem veſtram, vt conuocantes priores, vel populum ciuitatis, de electione alterius cogitetis, qui dignus poſſit cum Chriſti ſolatio ad ſacerdotium promoueri. In quo decreto ſolemniter facto, atque ad hanc vrbem tranſmiſſo, ordinatio illic tandem Chriſto auxiliante proueniat. Sin autem aptam non inuenietis in quam poſſitis conſentire perſonam: ſaltem tres viros rectos ac ſapientes eligite, quos ad hanc vrbem generalitatis vice mittatis, quorum & iudicio plebs tota conſentiat. Forſitan huc venientes, præſtante Dei miſericordia, talem reperient, qui vobis antiſtes irreprehenſibiliter ordinetur: quatenus deſtitutæ ciuitati veſtræ nec intrinſecus actuum ſuorum deſit inſpector, nec extrinſecus, adhibita ſolicitudine ſacerdotis, hoſtilibus
B aditus præſtetur inſidijs.

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS PETRO EPISCOPO DE VIBICIS.

Valerianum presbyterum commendat.

LIcet fraternitatem tuam pijs de cauſis non dubitemus ſponte impendere: verumtamen quia proniorem eam noſtra fieri arbitramur epiſtola; idcirco præſentibus tibi indicamus apicibus, horum latorem Valerianum presbyterum pro redemptione captiuorum in illas partes adueniſſe; cui tanto enixius in omnibus debetis ferre ſolatium,
C quanto eum mercedis intentione longinqui itineris laborem aſſumpſiſſe cognoſcitis. Sic enim & hic quod intendit, te adiuuante perficiet, & fraternitas tua pro impenſo ſolamine magnam apud Deum, ſicut deſiderat, retributionem inuenict.

Menſe Ianuario, Indictione Vndecima.

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS GRATIOSO SVBDIACONO.

Sup. epiſt. 11.

De poſſeſſionibus Floræ abbatiſſæ reddendis.

D

REligioſam vitam eligentibus congrua nos oportet conſideratione proſpicere, ne cuiuſdam neceſſitatis occaſio aut deſides faciat: aut robur, quod abſit, conuerſationis infringat. Idcirco præſenti tibi auctoritate præcipimus, quatenus domum poſitam in hac vrbe, regione quarta, iuxta locum, qui appellatur, Ad gallinas albas: vel hortum iuris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cui Deo auctore præſidemus, in qua Campana quondam vxor Patritij manſiſſe dinoſcitur, ſimul & hortum atque hoſpitia, quæ intra eandem domum ianua concludit, Floræ abbatiſſæ debeas tradere, proprietatis iure proculdubio poſſidendam. In qua domo monaſterium virginum, vbi cum congregatione ſua habitare poſſit, Chriſto queat adiuuante, conſtruere: vt tam ipſa, quàm etiam, quæ in eius loco honoreq. ſucceſſerit, prædictam domum & hortum cum omnibus ad ſe pertinentibus, ſicut dixi-
E mus, quieto inconcuſſoq. iure, a nobis pietatis conſideratione conceſſa, valeat poſſidere.

Gra. 12. q. 2. a. 55. Anſ. lib. 3. a. 32.

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS THEODORO CONSILIARIO.

Acoſimum puerum dono dat per epiſtolam.

ECcleſiaſticis vtilitatibus deſudantes, Eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere, vt qui ſe voluntarijs obſequiorum neceſſitatibus ſponte ſubijciunt, digne noſtris prouiſionibus conſolentur. Quia igitur te Theodorum virum eloquentiſſimum conſiliarium noſtrum mancipiorum cognouimus miniſterio deſtitutum, ideo pucrum nomine Acoſimum, natione Siculum, iuri dominioq. tuo dari tradiq. præcipimus. Quem quoniã

Gra. 12. q. 2. a. 67. Polyc. lib. 3. tit. 11.

traditum

traditum ex nostra voluntate iam possides; huius te necesse fuit scripti pro futuri tempo- A
ris testimonio ac robore largitantis auctoritate fulciri: quatenus Domino protegente secu-
re eum semper & sine vllius retractationis suspicione, quippe vt dominus, valeas possidere. Neque enim quemquam fore credimus, qui tam paruam largitatem pro tua tibi de-
uotione concessam desideret, vel tentet vllo modo reuocare: cum vno eodemq. tempore, & verecundum sit a decessoribus bene gesta resoluere: & verecundum sit docere ceteros in sua quandoque resolutoriam proferre largitate sententiam.

EPISTOLA XIX.

Sup. ep. 42. 67. 69. & 70. lib. 2. ep. 18. 39. 42. 44. 54. 67. 69. 70. 72.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO Campaniæ. B

Vt de reliquijs sancti Seuerini transmittat.

COr nostrum pia diuinitatis inspiratione compungitur, loca quondam execrandis erroribus deputata, in catholicæ religionis reuerentiam dedicare. Quia igitur ecclesiam positam iuxta domum Merulanam regione tertia, quam superstitio diu Ariana detinuit, in honorem sancti Seuerini cupimus consecrare, experientia tua reliquias beati Seuerini summopere debita cum veneratione transmittat: quatenus quæ nostris animis perficienda decreuimus, implere omnipotentis gratia suffragante possimus.

EPISTOLA XX.

C

GREGORIVS GRATIOSO EPISCOPO Numentano.

Curam committit Ecclesiæ sancti Anthemij.

Ioan. Diac. lib. 2. c. 25.

POstquam hostilis impietas diuersarum ciuitatum ita peccatis facientibus desolauit Ecclesias, vt reparandi eas spes nulla populo deficiente remanserit, maiori valde cura constringimur, ne defunctis earum sacerdotibus, reliquiæ plebis, nullo pastoris moderamine gubernante, per deuia fidei, hostis callidi, quod absit, rapiantur insidijs. Huius ergo rei solicitudine sæpe commoti, hoc nostro sedit cordi consilium, vt vicinis eas mandaremus pontificibus gubernandas. Ideoque fraternitati tuæ curam gubernationemq. sancti Anthemij Ecclesiæ, in Curium Sabinorum territorio constitutæ præuidimus committen- D
dam, quam tuæ Ecclesiæ aggregari vtriq; necesse est: quatenus vtrarumq. Ecclesiarum sacerdos recte Christo adiuuante possis existere, & quæque tibi de eius patrimonio, vel de cleri ordinatione seu promotione vigilanti ac canonica visa fuerint cura disponere, quippe vt Pontifex proprius, liberam habebis ex præsenti nostra permissione licentiam. Quapropter frater charissime, Dominicorum reminiscens mandatorum, salubriter ita in commissa plebis regimine lucrandisq. animabus inuigila, vt ante tribunal æterni iudicis constitutus, fructum bonæ operationis, qui ad mercedem tuam pertineat, eidem Redemptori nostro, in quo lætari possis, exhibeas.

Mense Februario, Indictione Vndecima. E

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS PASCHALI, DEMETIANO, atque Castorio, filijs Vrbici defensoris de Tiburtina.

Reddit substantiam patris eorum.

OFficij nostri est orbatis ita parentibus ferre consultum, quatenus aliquid de his, quæ iuste debentur, ecclesiæ relaxantes, eorum possimus subuenire miserijs. Quia igitur facta subtilius ratione, patrem vestrum Vrbicum, quondam defensorem, de patrimonio Sabinensi atque Cardolano, quod eius fuerat curæ commissum, constat in non modicam summam

A summam debitorem fuisse defunctum: & quamuis tota eius substantia pro hoc sit Ecclesiæ obligata, nec tamen ad satisfactionem eorum, quæ consumpserat, possit sufficere: nos tamen pietatis intuitu, eiusdem patris vestri substantiam vos habere ac possidere permittimus atque concedimus, vestris proculdubio vtilitatibus profuturam, securi quòd nullus vos denuo de ijs, quæ vobis relaxantes concessimus, aliqua ratione concutiat.

Mense Martio, Indictione Vndecima.

EPISTOLA XXII.

B GREGORIVS ANTONINO SVBDIACONO, rectori patrimonij in Dalmatia. *Sup. ep. 9. 18. & 22. lib. 2. Ind. 10.*

De obitu Natalis Episcopi, & de ordinatione Episcopatus eius. *Sup. lib. eod. ep. 16.*

NAtalem Salonitanæ Ecclesiæ fratrem, & coepiscopum nostrum obijsse, discurrens in partibus istis fama vulgauit. Quod si verum est, experientia tua omni instantia omniq. solicitudine clerum, & populum eiusdem ciuitatis admonere festinet: quatenus vno consensu ordinandum sibi debeant eligere sacerdotem, factoq. in personam, quæ fuerit electa, decreto, ad nos transmittere studebis, vt cum nostro consensu, sicut priscis fuit temporibus, ordinetur. Illud quidem præ omnibus tibi curæ sit: vt in hac electione, nec datio quibuscumque modis interueniat præmiorũ, nec quarumlibet personarũ patrocinia C conualescant. Nam si quorundam patrocinio fuerit quisquam electus, voluntatibus eorum cum fuerit ordinatus, obedire reuerentia exigente compellitur: sicq. fit vt & res illius minuantur Ecclesiæ & ordo Ecclesiasticus non seruetur. Talem ergo te admonente personam debent sibi eligere, quæ nullius incongruæ voluntati deseruiat, sed vita ac moribus decorata, tanto ordine digna valeat inueniri. De rebus vero vel ornamento eiusdem ecclesiæ, fideliter rerum inuentarium facito te præsente conscribi. Et ne de rebus ipsis possit aliquid deperire, Respectum diaconum atque Stephanum primicerium notariorum, vt ipsarum rerum omnino gerant custodiam admoneto: interminans eis, de propria eos satisfacturos esse substantia, si quidquam exinde eorum negligentia fuerit imminutum. Malchum autem fratrem & coepiscopum nostrum contestari te volumus, vt se penitus in hac causa non misceat. Nam si per eum aliquid contra voluntatem nostram factum D vel tentatum potuerimus addiscere, non modicam ad se culpam & periculum pertinere cognoscat. Sed & hoc eum admonere curato, vt ad ponendas explendasq. rationes patrimonij nostri quod gessit, debeat esse solicitus, pro quibus etiam faciendis, ex Siciliæ partibus ad nos postposita excusatione venire festinet. In rebus igitur Salonitanæ Ecclesiæ nullo modo se miscere præsumat, ne amplius ei aut obnoxius, aut possit esse culpabilis. Nam multa habere de rebus prædictæ Ecclesiæ fertur, eumq. opinio pene auctorem extitisse in venditione rerum eius, vel alijs illicitis asseuerat. Quod si ita esse, sicut dicitur, manifesta veritate patuerit, certus sit inultum hoc nullatenus remanere. Expensa vero, quæ necessaria fuerit, per æconomum, qui tempore mortis prædicti episcopi inuentus est, erogetur, quatenus rationes suas futuro episcopo ipse, vt nouit, exponat. Cuncta siquidem quæ tibi agenda mandauimus, cum consilio magnifici atque eloquentissimi Mar- E celli filij nostri te agere profecto necesse est, quatenus ita omnia quæ huius præcepti pagina continet, solicite strenueq. possis implere, vt nulla te neglectus culpa respiciat.

Grat. 8. q 2. c. 1. Imo. p 1. c. 129. Polyc. lib. 2. tit. 3.

Sup. ep. 32. Ind. 2. lib. 2.

EPISTOLA XXIII.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO Campaniæ, *Sup. epist. 18 & 42. & 67. 69. 70. lib. 1. & lib. 2. 1. 9. & inf. ep. 39.*

De lapsu Secundini, & ordinatione Theodosii.

QVamuis horrenda execrandaq. nimis Secundinum ad aures nostras peruenerit crimina commisisse, hoc tamen solum ad eius damnationem potest sufficere, quod etiam ipse de se dicitur fuisse confessus. Cognouimus autem ab eo dictum, quòd dum tertius a

tius a loco esser abbatis, a statu habitus sui lapsu corporis ceciderit: & licet ad abbatis ordinem tanto coinquinatus facinore nulla debuerit ratione proficere: tamen quia temerario post ausu ac tanta pollutione detentus, hoc indignus arripuit, experientiæ tuæ huius auctoritatis tenore præcipimus, vt præfato Secundino remoto ab abbatis officio, Theodosium, quem congregatio ipsa sibi petijt ordinari, in monasterio sancti Martini abbatem solemniter per eum cuius prouisio interest, facias ordinari: quatenus in cura congregationis subiectæ, adiuuante Deo, cauta possit solicitudine vigilare. Possessiones vero, vel hortos eiusdem monasterij ecclesiastica, in quantum ratio patitur, tuitione defende. A

EPISTOLA XXIIII.

Pol. ep. 42. Ind. xiij. lib. 4. lib. 3. ep. 45.

GREGORIVS LEONTIO EPISCOPO VRBINATI. B

De infirmitate Castorij, & visitatione eius Ecclesiæ.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 53. Sup. ep. 22. lib. 2. Ind. x. Ioh. ep. 42.

CAstorium fratrem & coepiscopum nostrum hic pro corporis sui molestia retinemus. Et quia nunc ad suam Ecclesiam non valet remeare: propterea eo absente, Ecclesiæ ipsius fraternitati tuæ operam prouidimus visitationis delegandam, admonentes charitatem tuam, vt ita efficaciter omnes vtilitates eius exerceat, quatenus tui præsentia proprium se, absentem habere non sentiat sacerdotem. Quidquid autem tibi visum fuerit pro vtilitatibus eiusdem Ecclesiæ ordinare, habebis modis omnibus ex nostra permissione licentiam. Reditus vero vel ornamenta, ministeriaq. ipsius, solicitudinis tuæ intuitus & cura conseruet. Et præter ordinationes clericorum, cetera omnia in prædicta Ecclesia tamquam cardinalem & proprium te volumus agere sacerdotem. C

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS VNIVERSIS HABITATORIBVS Arimini.

De infirmitate Castorij, & visitatione Leontij.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 52.

SI in culpam vestram, filij dilectissimi, intentius velitis attendere, assidua vos apud Deum debetis oratione purgare, quòd episcopum vestrum non deuota mente, nec vt filij suscepistis: quem inquietudo & tribulatio a vobis illata ad hoc vsque perduxit, vt molestiam corporalē incurreret: quamuis in eo nihil de his quæ nobis sunt scripta cognouimus, sed solam inesse debilitatem vidimus, pro qua eum hic retinere curauimus. Et quia illuc modo ad præsens non valet remeare, Ecclesiæ vestræ necessario prouidimus Leontium fratrem & coepiscopum nostrum visitatorem per omnia deputare, cui etiam nostris scriptis iniunximus, vt omnia quæ ad curam vtilitatemq. Ecclesiæ pertinent, tamquam proprius episcopus debeat ordinare. Vos ergo ita ei in omnibus obedite, quatenus operam sibi visitationis iniunctam vestra virtute, salubri in omnibus deuotione possit complere. D

Sup. epist. 24.

EPISTOLA XXVI.

Greg. 24. q. 3. c. 2. Ioa. p. c. 17. Pann. lib. 5. c. 129.

GREGORIVS MAGNO PRÆSBYTERO Ecclesiæ Mediolanensis. E

De excommunicatione eius, & de Episcopo eligendo.

Polyc. lib. 2. tit. 22. Ioan. Diac. lib. 4. c. 61.

SIcut exigente culpa, quis a sacramento communionis digne suspenditur, ita insontibus nullo modo talis debet irrogari vindicta. Comperimus siquidem, quòd Laurentius quondam frater, & coepiscopus noster nullis te culpis exigentibus communione priuauerit: ideoque huius præcepti nostri auctoritate munitus, officium tuum securus perage, & communionem sine aliqua sume formidine. Illud præterea necessario te duximus adhortandum, vt ita te cunctis vtilitatibus Ecclesiæ tuæ pure ac diligenter exhibeas: quatenus nec offensa te aliqua de neglectu respiciat, & culpam si qua in te, propter quam Dominici corporis & sanguinis communione fueras priuatus, vel latens inuenta est, tuæ fidei puritate detergas. Admone igitur clerum & populum, vt ad eligendum nullatenus

A nullatenus dissentiant sacerdotem: sed vno consensu talem sibi eligant consecrandum episcopum, cuius & actus laudabiles, & grata Deo & hominibus possit esse persona, ne si aliter actum fuerit, in diuersis quod absit, studijs, damnum Ecclesiasticis rebus eueniat.

Mense Aprili, Indictione Vndecima.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS MARINIANO ABBATI DE Panormo, & Benenato notario rectori patrimonij Panormitanensis. *Inf. epist. 28. lib. 9. Ind. 13.*

B

De Bonifacio a Victore iniuste damnato.

SI ea de quibus vehementer Deus offenditur, insequi vel vlcisci differimus, ad irascendum vtique diuinitatis patientiam prouocamus. Multa etenim ad nos mala de quibusdam in Panormitana ciuitate degentibus peruenerunt, quæ quoniam maiorem coercionem expectant, nec temere credenda, nec desidiosè quærenda sunt. Pro qua re Victori fratri & coepiscopo nostro iniunximus, vt si vera essent, & ea insequi debuisset, & vlcisci. Nunc itaque huc veniens Bonifacius, vir clarissimus, præsentium lator, frustra se & communione priuatum, & alia se grauiora a prædicto episcopo queritur fuisse perpessum. Quia ergo nullus sine cognitione damnandus est, eidem fratri & coepiscopo nostro scripsimus, vt si persona, quæ de ipso quædam dicere possit, inuenta fuerit, eam ad nostram debeat cognitionem dirigere. Ideoque huius præcepti vos pagina necessario duximus adhortandos, quatenus nullius personam attendentes: sed Dei timorem habentes præ oculis, ibi cum omni æquitate, si qua vobis de eo dicta fuerint, memores futuri iudicij, subtili debeatis indagatione perquirere. Et si in vestra cognitione cuiusquam eum facinorosi criminis reum esse patuerit, tunc ex nostra auctoritate non solum Dominici corporis & sanguinis communione priuatus sit, verum etiam in monasterium, vbi pœnitentiam agere debeat, retrudatur: vt criminis sui maculas conuenienti valeat apud æternum iudicem lamentatione purgare. Si vero aut nihil aduersus eum in cognitione vestra dictum fuerit, aut si quid dici contigerit, & verum non esse constiterit, nec aliquibus illum indicijs in hoc, quod dicitur, incidisse, potueritis agnoscere, modis omnibus renunciare nobis curabitis. Prædictum enim Bonifacium nullam a quolibet volumus molestiam sustinere: quoniam sicut iustum est, vt in delinquentes digna debeat vindicta procedere, ita iniquum est quibusdam afflictionibus quemquam irrationabiliter subiacere. *Grat. 21. q. 4. c. 19.*

C

D

EPISTOLA XXVIII.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Italiam. *Lib. 1. ep. 27.*

Vt Armenio in necessitatibus subueniant.

E

QVidquid misericorditer, ac respectu pietatis impenditur, & hic auctorem suum adiuuat, & optatum ei præmium in die retributionis apportat. Quod cum ita sit, quia eminentiam vestram valde diligo, mercedis vobis causas insinuo. Armenius itaque magnificus, filius quondam Antonini illustrissimi viri, sua me egestate compulit, vt pro ipso vobis debuissem scribere. Qui quoniam, sicut nostis, vtroque parente orbatus est, eminentiæ vestræ tuitionem & continentiam præstolatur. Vnde pietas vestra piæ considerationis, vt consueuit, intuitu, in quantum vtile prospicit, ei locum vel actionem prouideat, ex qua quotidianis stipendijs valeat contineri: quoniam hæc maxima laus, & merces est, si illa orphanis impendantur, quæ eorum pro suis obsequijs poterant genitoribus exhiberi. *Sup. ep. 19. lib. 2. Ind. 11.*

EPI-

EPISTOLA XXIX.

A

Iust. epist. 65. lib. 8. Ind. 14. lib. 9. ep. 10.

GREGORIVS PRÆSBYTERIS, DIACONIBVS, & clero Mediolanensis Ecclesiæ.

De ordinando ad episcopatum Constantio diacono. Et admonitio de die iudicij.

Sup. ep. 26. lib. 2. Ind. 11.

EPistolam dilectionis vestræ suscepimus, cui tamen nullius erat inserta subscriptio, sed fidem Magni presbyteri, & Hippolyti clerici portitorum personæ faciebant. Qua relecta, comperimus omnium vestrum in Constantio filio nostro, Ecclesiæ vestræ diacono conuenire consensum, qui dudum mihi bene cognitus fuit. Et cum in vrbe regia responsa Sedis Apostolicæ facerem, longo mihi tempore adhæsit, sed mihi vmquam in illo quod reprehendi passim potuisset, inueni. Verumtamen quia antiquæ meæ deliberationis B intentio est, ad suscipienda pastoralis curæ onera, pro nullius vmquam misceri persona, orationibus prosequor electionem vestram, vt omnipotens Deus, qui futurorum actuum nostrorum semper est præscius, talem vobis pastorem præbeat, in cuius lingua & moribus exhortationis diuinæ pascua valeatis inuenire: in cuius mente & humilitas cum rectitudine fulgeat, & seueritas cum pietate, qui vobis viam vitæ non solum legendo vel loquendo, sed etiam viuendo possit ostendere: quatenus exemplo illius discat vestra dilectio ad æternæ patriæ desiderium suspirare. Itaque vos filij charissimi, officij nostri censura commonuit suademus, vt in hac suscipienda antistitis causa nullus vestrum neglecta vtilitate communi suo lucro prospiciat: ne si quisquam propria commoda appetit, friuola æstimatione fallatur: quia nec libero iudicio præferendam sibi personam examinat mens, quam cupiditas ligat. Pensantes igitur quæ cunctis expediunt, ei quem vobis diuina gratia prætulerit, integerrimam semper in omnibus obedientiam præbete. Iudicari namque a vobis vltra non debet semel prælatus, sed tanto nunc subtiliter iudicandus est, quanto postmodum iudicandus non est. Consecrato autem vobis, Deo auctore, pastori tota vos mente committite, atque in illo omnipotenti Domino, qui vobis hunc prætulit, deseruite. Sed quia iuxta meritum plebium, solent superno iudicio personæ prouideri pastorum, vos spiritalia quærite, cælestia amate, temporalia vt fugitiua despicite: & certissimum tenete, quia placentem Deo pastorem habebitis, si vos in vestris actibus Deo placetis. Ecce iam mundi huius omnia perdita conspicimus, quæ in sacris paginis audiebamus peritura. Euersæ vrbes, castra eruta, Ecclesiæ destructæ, nullus terram vestram cultor inhabitat. In nobisipsis paucissimis, qui ad modicum derelicti sumus, cum supernæ percussionis cladibus, humanus gladius incessanter sæuit. Mundi igitur mala, quæ du- D dum ventura audiebamus, aspicimus: quasi paginæ nobis codicum, factæ sunt ipsæ iam plagæ terrarum. In interitu ergo rerum omnium pensare debemus, nil fuisse quod amauimus. Appropinquantem itaque æterni iudicis diem solicita mente conspicite, & terrorem ipsius pœnitendo præuenite. Delictorum omnium maculas fletibus lauate. Iram quæ æterna imminet, temporali lamento compescite. Pius enim conditor noster cum ad iudicium venerit, tanto nos maiore gratia consolabitur, quanto nunc conspicit, quòd a nobis nostra delicta puniuntur. Latorem vero præsentium Ioannem subdiaconum nostrum ad hoc, Deo fauente, transmisimus, vt electum vestrum sua imminentia cum Dei omnipotentis solatio secundum morem decessoris eius faciat episcopum consecrari. Nam sicut ab alijs nostra exigimus, ita singulis sua iura seruamus.

Grat. 8. q. 2. c. 2. Ino. p. 5. c. 130. Polyc. lib. 2. tit. 8.

C

E

EPISTOLA XXX.

Sup. ep. prox. 19. in fine.

GREGORIVS IOANNI SVBDIACONO.

De electione & consecratione Constantij.

Grat. dist. 63. c. 20. Io. Diac. lib. 4. Anast. lib. 2. c. 26. Poly. lib. 1. tit. 3. Sup. epist. 27. & 29 lib. 2. & lib. 1. ep. 80.

QVanto Apostolica Sedes, Deo auctore, cunctis prælata constat Ecclesiis, tanto inter multiplices curas, & illa nos valde solicitat, vbi ad consecrãdum antistitẽ nostrum expectatur arbitrium. Defuncto igitur Laurentio Ecclesiæ mediolanensis episcopo, sua nobis relatione clerus innotuit, in electione se filij nostri Constãtij diaconi sui vnanimiter consensisse. Sed quoniam eadem non fuit subscripta relatio, ne quid, quod ad cautelam pertinet omittamus, huius idcirco præcepti auctoritate suffultum, Genuam te proficisci necesse

A neceſſe eſt. Et quia multi illic Mediolanenſium coacti barbarica feritate conſiſtunt, eorum te voluntates oportet eis conuocatis, in commune perſcrutari. Et ſi nulla eos diuerſitas ab electionis vnitate diſterminat, ſiquidem in prædicto filio noſtro Conſtantio omnium voluntates atque conſenſum perdurare cognoſcis, tunc eum a proprijs epiſcopis, ſicut antiquitatis mos exigit, cum noſtræ auctoritatis aſſenſu, ſolatiante, & auxiliante Domino, facias conſecrari: quatenus huiuſmodi ſeruata conſuetudine, & Apoſtolica Sedes proprium vigorem retineat, & a ſe conceſſa alijs iura non minuat.

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS ROMANO PATRICIO ET Exarcho Italiæ.

Sup. epiſt. 32. lib. 2. Ind. ix. lib. 2. ep. 31. lib. 4. ep. 28.

B

De obitu Laurentij, & conſecratione Conſtantij.

OBitum Laurentij Eccleſiæ Mediolanenſis epiſcopi excellentiam veſtram iam credimus cognouiſſe: & quia quantum ex cleri relatione didicimus, in Conſtantio, filio noſtro, diacono eiuſdem Eccleſiæ omnium conſiſtit electio, neceſſe fuit pro ſeruanda conſuetudine, militem Eccleſiæ noſtræ dirigere, qui eum, in quo omnium voluntates atque conſenſum concorditer conuenire cognouerit, a ſuis epiſcopis, ſicut vetus mos exigit, cum noſtro tamen aſſenſu faciat conſecrari. Proinde paterna dilectione perſoluentes debitum ſalutationis officium, quæſumus, vt prædicto Conſtantio, ſeu fuerit conſecratus
C epiſcopus necne, excellentia veſtra, vbi neceſſe fuerit, ſuum dignetur impendere, iuſtitia fauente, ſolatium: quatenus hæc vos merces, & hic apud inimicos veſtros exaltet, & in futura vos vita apud Deum præuenienter commendet. Meus eſt enim proprius, olimq. mihi magna fuit familiaritate coniunctus. Et vos quos noſtros cognoſcitis, habere vt veſtros, & peculiariter diligere debetis.

Sup. epiſt. 26. & 30. lib. 2. Ind. xi.

Sup epiſt. 30.

Sup. epiſt. 29.

EPISTOLA XXXII.

GREGORIVS HONORATO ARCHIDIACONO Salonitano.

Lib. 1. ep 20. & 23. 47. ſup epiſ. 24. lib. 2. Ind. x. epiſt. 25. 26. lib. 11. epiſt. 27.

D

De abſolutione Honorati.

DVdum quidem deceſſoris noſtri, noſtraq. præceptio ad dilectionem tuam cucurrerat, in qua & de obiectis tibi calumnioſe capitulis fueras abſolutus: & in tui gradus ordinem ſine aliqua te inſtituimus altercatione reſtitui. Sed quia rurſus ante non multum temporis ſpatium, ad Romanam ciuitatem veniens, de aliquibus illic actis incongrue, & de ſacrorum es conqueſtus alienatione vaſorum: atque dum pro hac re, quæ tuis obiectionibus reſpondere potuiſſent, ſuſtineremus in hac ciuitate perſonas, Natalis epiſcopus tuus de hac luce migrauit: neceſſarium iudicauimus eaſdem præceptiones tam deceſſoris noſtri, quàm noſtras, quas dudum, vt dictum eſt, pro tua abſolutione tranſmiſimus, præſentibus deinceps apicibus, confirmare. Quamobrem a cunctis tibi obiectis capitulis
E te plenius abſoluentes, in tui te ordinis gradu ſine aliqua volumus altercatione permanere, vt nihil tibi penitus mota a præfato viro quæſtio qualibet occaſione præiudicet. De his autem capitulis, de quibus conqueſtus es, Antonino ſubdiacono, & rectori illic patrimonij ſanctæ, cui Deo auctore præſidemus, Eccleſiæ, inſtanter iniunximus, vt ſi quidem in his Eccleſiaſticis inuenerit immixtas eſſe perſonas, cum ſumma cauſas ipſas diſtrictione atque auctoritate diffiniat. Sin autem cum talibus res agitur, in quas Eccleſiaſticæ vigor non poſſit iuriſdictionis extendi, de ſingulis quibuſque capitulis probationes inter publica geſta depoſitas, ad nos abſque vlla dilatione tranſmittat, vt inſtructi ſubtiliter ſciamus quid de his debeamus, Chriſto auxiliante, diſponere.

Io. Diac. lib. 3. cap. 9.

EPISTOLA XXXIII.

A

Inf. ep. 33. lib. 8. Ind. xv.

GREGORIVS DINAMIO PATRICIO Galliarum, &c.

Crucem transmittit, in qua de craticula sancti Laurentij reliquiæ continebantur.

MOnstrat quàm bene dispensẽt propria, qui fideliter administrat aliena. Quod vestra nobis gloria ostendit, quæ perenni muneri intenta, beato Petro, Apostolorum principi suorum reddituum fructus intulit. Cui dum sua fideliter impenditis, hæc apud eum vestra munera fecistis. Si quippe agere huius terræ glorioſos de æterna gloria cogitantes decet, vt in eo quod temporaliter præualent, mercedem sibi non temporalem parent. Proinde debitũ salutationis alloquium persoluentes, omnipotentem Dominum deprecamur, vt vitam vestram & bonis præsentibus repleat, & ad sublimia gaudia æternitatis extendat. Suscepimus namque per Hilarium filium nostrum de præfatis Ecclesiæ nostræ redditibus Gallicanos solidos quadringentos. Transmisimus autem beati Petri Apostoli benedictionem, crucem paruulam, cui de catenis eius beneficia sunt inserta. Quæ illius quidem ad tempus ligauerunt, sed vestra colla in perpetuum a peccatis soluant. Per quattuor vero in circuitu partes de beati Laurentij craticula, in qua perustus est, beneficia continentur: vt hoc, vbi corpus illius pro veritate crematum est, vestram mentem ad amorem Domini accendat.

B

Supra lib. 1. ep. 30. in fine.

EPISTOLA XXXIIII.

C

Lib. 1. ep. 19. 18 29. 42. 44. 54. 67. 69. 70. 72. & hoc lib. 2. ep. 29. 38.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO Campaniæ.

De Festo episcopo a ciuibus suis contempto.

QVeritur Festus frater & coepiscopus noster a suis se clericis ac ciuibus despici atque contemni. Pro qua re experientiæ tuæ præcipimus, vt tranquilla eos adhortatione conuenias, quatenus sedatis, si quæ forte odiorum causæ sunt, mutua eos, & Deo placita charitate concilies: vt & ille quod filijs decet impendat, & illi quod patri oportet exhibeant. Si quæ vero aliæ causæ sunt, prædicto episcopo te impendere præcipimus, saluo tamen iustitia & æquitate, solatium.

D

Mense Maio Indictione Undecima.

EPISTOLA XXXV.

Sup. epist. 34.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO Campaniæ.

Vt ad eligendum Neapolitana ciuitatis episcopum aliquos ex clero Romam transmittat.

SAepius a vobis Paulus frater & coepiscopus noster expetijt, vt eum ad propriam reuerti faceremus Ecclesiam. Quod quia rationabile esse perspeximus, eius petitionem necessario duximus adimplendam. Proinde experientia tua clerum Ecclesiæ Neapolitanæ conueniat: quatenus duos vel tres de suis eligere, & huc ad eligendum episcopum transmittere non omittant. Sed & sua nobis relatione insinuent, quoniam ij quos transmiserint, omnium in hac electione vice fungantur, vt Ecclesiæ illi Deo auctore suus antistes valeat ordinari. Nam amplius eam sine proprio non patimur esse rectore. Qui si forte admonitionem tuam quolibet modo differre tentauerint, Ecclesiasticum in eos vigorem exerce. Nam prauitatis de se dabit indicium, quisquis in hoc non sponte consenserit. Prædicto autem Paulo fratri & coepiscopo nostro centum solidos, & vnum puerulum orphanum quem ipse elegerit, pro labore suo de eadem Ecclesia facias dari. Illos autem qui cunctorum vice huc venerint ad eligendum episcopum, admone, vt vestiarium omne episcopi sui sciant deferendum, & quantũ præuiderint secum argentũ adducant, quod in vsu suo

E

A suo habere possit, qui fuerit episcopus ordinatus. Hæc vero omnia viuaciter, districteq. implere festina, & sub omni huc celeritate electos, sicut diximus, de clero transmitte: vt quia diuersi hic nobiles ciuitatis Neapolitanæ præsentes sunt, vna cum eis de episcopali ordinatione & tractare, & adiutore Domino, delibetare possimus.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS SABINO DEFENSORI SARDINIÆ, & Anthemio subdiacono.

Sup. ep. 33. 17. & 43. lib. 1.

De Ianuario episcopo Romam perducendo, & de Epiphanij presbyteri facinoribus.

B

QVædam ad aures nostras grauia peruenerunt, quæ quoniam canonicam emendationem expectant, idcirco experientiæ tuæ præcipimus, quatenus vna cum Ioanne notario, omni excusatione postposita, Ianuarium fratrem & coepiscopum nostrum summa huc exhibere instantia non omittas: vt eo coram posito, ea quæ ad nos perlata sunt, subtili valeant indagatione perquiri. Pompeiana vero atque Theodosia religiose feminæ iuxta postulationem suam, si huc venire voluerint, vestra eis in omnibus præbete solatia, vt desideria sua vobis queant succurrentibus adimplere: præcipue autem Isidorum eloquentissimum, sicut petijt, studij vestri sit pet omnia vobiscum adducere, vt causæ eius qualitas, quam contra Ecclesiam Caralitanam habere dinoscitur, interius trutinata, legalem valeat finem accipere. Præterea quoniam aliqua nobis de persona Epiphanij presbyteri facinora nunciata sunt, necesse est, vt diligentius cuncta perscruteris, & seu mulieres cum quibus periisse dicitur, seu alios quos de causa eadem scire aliquid senseris, huc pariter festines adducere: quarenus Ecclesiasticæ districtioni liquide possint aperiri quæ vera sunt. Hæc vero omnia ita efficaciter vtrique curabitis adimplere, vt nulla vos de neglectu culpa respiciat, scientes ad vestrum omnino pertinere periculum, si hæc nostra quoquo modo fuerit lentata, præceptio.

C

Ext. de test. & attest.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS LIBERTINO PRÆFECTO Siciliæ.

D

Lib. 7. epist. 20. Ind. 9. lib. 8. ep. 31.

De præsumptione Nasæ Iudæi, qui altare sub nomine B. Heliæ construxerat, & de mancipijs Christianis comparatis.

AB ipso administrationis exordio, Deus vos in causæ suæ voluit vindicta procedere, & hanc vobis mercedem propitius cum laude seruauit. Fertur siquidem quòd Nasas quidã sceleratissimus Iudæorũ, sub nomine beati Heliæ altare puniẽda temeritate construxerit, multosq. illic Christianorum ad adorandum sacrilega seductione deceperit. Sed & Christiana, vt dicitur, mancipia comparauit, & suis ea obsequijs, ac vtilitatibus deputauit. Dum igitur seueriissime in eum pro tantis facinoribus debuisset ulcisci, gloriosius Iustinus medicamento auaritiæ, vt nobis scriptum est, delinitus, Dei distulit iniuriam vindicare. Gloria autem vestra hæc omnia districta examinatione perquirat, & si huiusmodi manifestum esse repererit, ita districtissime ac corporaliter in eundem sceleratum festinet vindicate Iudæum, quatenus hac ex causa & gratiam sibi Dei nostri conciliet, & his se posteris pto sua mercede imitandum monstret exemplis. Mancipia autem Christiana, quæcumque eum comparasse patuerit, ad libertatem iuxta legum præcepta, sine omni ambiguitate perducite, ne, quod absit, Christiana religio Iudæis subdita polluatur. Ita ergo omnia districtissime sub omni festinatione corrigite, vt non solum pro hac vobis disciplina gratias referamus, sed & testimonium de bonitate vestra, vbi necesse fuerit, præbeamus.

E

Ioan. Diac. lib. 4. c. 44.

Sup. lib. 1. ep. 2

Grat. dist. 54. c. 13. lib. 10. ep. 28.

Inf. lib. 3. ep. 9. in med.

A

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS Corinthijs.

De Hadriano episcopo, qui cum suis accusatoribus episcopis in gratiam redierat.

Io. Diac. lib. 4. c. 82.

DEsiderij nostri est ad concordiam rediger e discordes, & vnitos esse in gratia eos quos diuisos ab alterutra dilectione voluntatis fecit esse diuersitas. Scripta igitur fraternitatis vestræ relegentes, agnouimus, quòd hi, qui contra Hadrianum fratrem & coepiscopum nostrum aliqua dixerant, modo cum eodem episcopo in amicitiam conuenissent, & magna nobis ad præsens facta est de eorum vnitate lætitia. Sed quoniam ea B quæ dicta sunt, indiscussa remanere non patimur, Sedis nostræ diaconum ad ea inuestiganda dirigimus: quia nunciati nos facinoris qualitas vehementer impellit, vt ea quæ audiuimus dissimulare nullatenus debeamus, præsertim cum accusatores & accusatum inter se seciss e gratiam indicastis: hoc nobis necesse est subtilius perscrutari, ne fortasse eorum sit comparata concordia, quæ si, quod absit, non ex charitate, sed ex præmio facta constiterit, maiori hoc emendatione plectendum est. Nam nos qui canonice, reuelante Deo, mala, si quidem vera sunt, resecare præcedentia festinamus: commissam postmodum culpam sine vindicta nulla ratione dimittimus.

C

PRIVILEGIVM MONASTERIO Sancti Medardi.

GREGORIVS OMNIBVS EPISCOPIS.

De Gairaldo abbate sancti Medardi, & de illius monasterio Suessionensi, quod amplissimis priuilegijs decorat.

Inf. lib. xj. Ind. vj. ep. 12.

PRetiosissimis lapidibus in diademate Christi merito renitentibus, omnibusq. sanctæ Dei Ecclesiæ membris, quorum vniuersale caput est Christus, Gregorius licet sanctæ Romanæ Sedis pontificio sublimetur, humillimus tamen seruorum Dei seruus.

QVANDO catholicorum regum corda ad ea quæ pontificalibus sunt monitis prouocanda, ita ardenti desiderio diuina præueniente gratia succenduntur, vt ab eis vltro poscan- D tur: tanto alacri & læto sunt animo concedenda, quanto & ea ipsa quæ cupiunt, si nollent facere, peti debuerant. Proinde iuxta filiorum nostrorum præcellentissimorum scripta regum Brunichildis ac nepotis eius Theodorici monasterio sanctæ Dei genitricis Mariæ, ac beatorum Petri Apostolorum principis, necnon protomartyris Christi Stephani, quod est in Suessorum ciuitate situm, vbi sanctus Medardus requiescere, & vir venerabilis Gairaldus abbas præesse videtur, huiusmodi priuilegia auctoritatis nostræ decreto indulgemus, & ea plenius confirmamus priuilegia, quæ a bonæ memoriæ domino Papa Ioanne, comitante illustrium regum clementia, Clotarij scilicet & Sigeberti huius nostræ filiæ iugalis ipsi loco sub anathematis vinculo sunt concessa vel indulta, concedimus atque firmamus. Statuentes nullum regum, antistitum, vel iudicum, nullum quacumque præditum dignitate, ea quæ a præcellentissimis regibus vel quibuslibet alijs Deum E timentibus loco concessa sunt vel conferentur, sub cuiusliber occasionis specie minuere vel auferre, vel suis vsibus applicare: sed cuncta, quæ Deo seruientibus monachis oblata sunt vel offetri contigerit, perenni tempore illibata, & sine aliqua inquietudine volumus possideri, eorum vsibus pro quorum sustentatione concessa sunt, modis omnibus profutura. Concedimus etiam vt obeunte abbate, non alius ibi quicumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem communis consensus monachorum elegerit, aut præuiderit ordinandum. Caueant autem præfati monachi Simoniacam hæresim, ne potentia regum vel antistitum conuicti, loco pastoris suscipiant tyrannum. Quod omnino fieri prohibemus, & eundem abbatem causa ordinationis suæ aliquid dare præsumere vetamus, ne hac occasione, quæ a fidelibus pijs locis offeruntur vel oblata sunt, consumantur. Et quia fama religionis Deo seruientium monachorum nostras peruenit ad aures, quibus vir vitæ venerabilis

A rabilis Gairaldus præesse dinoscitur, iustis petitionibus præcellentissimorum regum Brunichildis atque Theodorici fauentes,ob amorem domini Medardi tantam diuini honoris dignitatem & securitatem concedimus perenni tempore manſuram. Auctoritate igitur diuina vice beati Petri Apoſtolorum Principis, conſenſu omnium Romanorum Pontificum,& voluntate totius ſenatus Romani, ſuadente nobis viro Apoſtolico Anſerico Sueſſorum vrbis pontifice,& omnium Galliæ epiſcoporum fauente iudicio decernimus, vt nullus archiepiſcoporum, vel archidiaconorum fratres præfatæ baſilicæ de ordinatione ſui abbatis, vel Eccleſiaſticorum graduum aſſumptione inquietet: ſed ſecundum prærogatiuam ipſius loci vobis modo recitatam beatiſſimi prædeceſſoris noſtri domini Ioannis Papæ tempore decretam,& Apoſtolica auctoritate firmatam ordinationem ſui Abbatis ipſi fratres peragant, & Eccleſiaſticorum graduum dignitatem ſuſcipiant. Conſe-

B crationes quoque fontium, & ſcrutinij myſteria in ipſo monaſterio celebrent. Chriſmatis quoque ac olei, altaris, calicis, corporalis, a quocumque voluerint Pontifice benedictionem expetant: ne tantus honor a quoquam rectore vllius occaſionis cauſa, vel neceſſitatis intermittatur,ne vileſcat tantæ ſublimitatis locus ſanctæ Mariæ; & beati Petri, nec non & protomartyris, & domini Medardi meritis ſacratus, quem caput monaſteriorum totius Galliæ conſtituimus, nulliuſq. ditioni patimur ſubeſſe. Sed velut hæc Sedes Romana ſpeculationem ſuam toto orbi indicit, & nouas conſuetudines omnibus mittit,& omnium perſonarum ſeruitio caret: ita præfatus locus remota omni conſuetudine peſſima regum, antiſtitum, iudicum, exemplum diuinæ religionis,& honeſtatis ceteris exhibeat monaſterijs, & ſuper ea plena gaudeat libertate. Cuius rectores & filij

C præſentes & ſucceſſuri tantum ſub regum cuſtodia poſiti admonitionem ſancti Petri, & ſucceſſorum ſuorum huius ſanctæ Romanæ Sedis Pontificum auctoritate proclament. Et ſi incumbit neceſſitas, ad eam. Huius rei gratia fratribus dirigendis in via tanti itineris,filia noſtra Brunichildis regina XX. manſos ingenuos, & totidem ſeruiles, cuncta integritate æternaliter facta præceptione iuxta finem Alpium contulit, & multos alios redditus terrarum ob hanc cauſam delegauit, ſitos in eiuſdem itineris ſpatio. Tuſiacum vero & Mortinetum fiſcos regios communiter ad ſtipendia fratrum dedit, & ita omnes villas Deo, & ſancto Medardo traditas, vel tradendas ſua præceptione concluſit, vt quicumque ſuper terras domini Medardi habitare voluerit, vel ſteterit, ſiue ſeruus, ſiue liber cuiuſcumque ſit, alterius dominio priuetur,& Sanctæ Genitris ſeruitio aptetur, nec vltra redeundi licentiam habeat. Quòd ſi fugerit, reputetur vt ſeruus nunc ciuſq. ſanctæ

D Dei Eccleſiæ. De altaribus quoque iuxta inſtitutionem domini Papæ Ioannis Apoſtolica auctoritate confirmamus, vt qui fuerit rector præfati monaſterij, fiat præterea altarium præſul, & omnium Eccleſiarum ſibi pertinentium, & inde præfatorum ſanctorum præcipuo altari luminaria exhibeantur, & hoſpitalitas peregrinorum cum reuerentia agatur. Subiungimus & aliud edictum, ſi cauſa capitalis criminis abbas eſt deponendus, non prius deponatur, donec depoſitores Apoſtolicam auctoritatem requirant: & ita ſint tres metropolitani cum ſuffraganeis ſuis, & abbates quamplurimi. In ipſo autem concilio accuſatores vnuſquiſque cum XII. teſtibus præſentes aſſiſtant, & ita veri iudicij examine probent ſe vidiſſe, vt audiente concilio obteſtentur. Ad vltimum vero ipſe Abbas rationes ſuæ excuſationis reddat, & iureiurandi pacto ſupra ſacrorum myſteria quatuor Euangeliorum ſatisfaciat. Tunc vero ſi coniunctus fuerit, correctione deponatur:

E ſin autem, ſuo honori reddatur, & Eccleſiaſticæ dignitatis myſteria recipiat, & interſacra Miſſarum ſolemnia benedictionem, & prædicationem iuxta inſtituta domini Papæ Ioannis peragat, & ſuæ conuerſationis vitam melioribus exemplis deducat. Monachis quoque hanc proponimus ſententiam, vt nullus eorum inuidia aut odio Abbatis, quod abſit, comprimatur, vel extranearum perſonarum cenſura plectatur. Quòd ſi culpa principalis vitij deliquerit, priuatim intra clauſtrum eiuſdem monaſterij ab ipſo abbate, & ſpiritalibus fratribus arguatur, & a corpore ſanctæ congregationis ſegregetur. Quod ſi perſeuerante contumacia abſciſſus fuerit, præcipimus illi, vt precatorias accipiens litteras, quodcumque voluerit ingrediatur monaſterium, aut cauſa pœnitentiæ huius Sedis Apoſtolicæ licentiam petat, & ſuſceptis a domino Papa litteris liber ſuum monaſterium repetat. Hæc igitur omnia, quæ huius Apoſtolicæ auctoritatis, & noſtræ præceptionis priuilegio continentur, præfati monaſterij rectoribus, & filijs præſentibus & futuris, & omnibus monaſterijs ipſi loco ſubiectis

vel sociatis, sub anathemate seruanda constituimus. Si quis autem regum, antistitum, iu- A
dicum, vel quarumcumque sæcularium personarum, huius Apostolicæ auctoritatis, & nostræ præceptionis decreta violauerit, aut contradixerit, aut negligenter duxerit, vel fratres inquietauerit, vel conturbauerit, vel aliter ordinauerit, cuiuscumque dignitatis vel sublimitatis sit, honore suo priuetur, & vt Catholicæ fidei deprauator, vel sanctæ Dei Ecclesiæ destructor, a consortio Christianitatis, & corpore ac sanguine Domini nostri Iesu Christi sequestretur, & omnium maledictionum anathemate, quibus infideles, & hæretici ab initio sæculi vsque in præsens damnati sunt, cum Iuda traditore Domini, in inferno inferiori damnetur, nisi digna pœnitentia præfatorum sanctorum sibi propitiauerit clementiam, & fratrum communem reconciliauerit concordiam.

EGo Gregorius sanctæ Romanæ Sedis antistes huic priuilegio subscripsi. Euterius Arelatensis archiepiscopus subscripsit. Gregorius Portuensis episcopus subscripsit. An- B
dreas Albanensis episcopus subscripsit. Augustinus Canthuariorum episcopus subscripsit. Anastasius Tyburtinæ episcopus subscripsit. Sergius Prænestinæ episcopus subscripsit. Petrus Ananiæ episcopus subscripsit. Agnellus Sutrinæ episcopus subscripsit. Mellitus Lundoniæ episcopus subscripsit. Ioannes Veliternensium episcopus subscripsit. Tiberius Siluæ candidæ episcopus subscripsit. Marinianus Rauennatis ecclesiæ episcopus subscripsit. Vitulinus Sipontinensis episcopus subscripsit. Ioannes Syracusanorum episcopus subscripsit. Sabinianus Tudertinorum episcopus subscripsit. Eulogius Alexandriæ episcopus subscripsit. Dominicus Chartaginensis episcopus subscripsit. Fortunatus Neapolitanorum episcopus subscripsit. Ioannes Surrentinus episcopus subscripsit. Primæuius Nuncriensium episcopus subscripsit. Felix Portuensium episcopus subscripsit. Glorioſius Ostiensium episcopus subscripsit. Constantius Naraiensis episcopus subscripsit. Constan- C
tius Mediolanensis episcopus subscripsit. Sutellius Burdegalensium episcopus subscripsit. Vitalis Vesoncensium episcopus subscripsit. Bonifacius Placentiæ episcopus subscripsit. Siagrius Augustodunensium episcopus subscripsit. Flauius Remorum Archiepiscopus subscripsit. Ansericus Suessorum episcopus subscripsit. Theodoricus Rex subscripsit. Brunichildis Regina subscripsit. Ego Petrus sanctæ Romanæ Sedis subscripsi & sigillaui. Datum VII. Kalend. Iunij, Anno ab Incarnatione Domini, DXCIIII. Indict. XI.

Mense Iunio Indictione Undecima.

D

EPISTOLA XXXIX.

Sup. lib. 1. epist. 19. 18. 35. 39. 42. 44. 54. 67. 70. & epist. 23. lib. 2. ind. 11. & 13.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO Campaniæ.

De Numerio diacono transmittendo vt in Episcopum consecrari possit, & Catella puella, quæ ab habitu conuersionis impediebatur.

ANte aliquot dies tibi scripsimus, vt Numerium diaconum Nucerinæ Ecclesiæ interrogare subtiliter debuisses, & si nihil esset quòd ei ad sacerdotij gradum potuisset obsistere, huc eum consecrandum Deo auctore transmitteres. Et ideo si facta interrogatione, quam diximus, suprascriptum ad nos diaconum transmissurus es, clerum & popu- E
lum ciuitatis ipsius admonere curabis, vt cum eo quantumcumque potuerint, venire non differant, quatenus eis præsentibus, si Deo placuerit, qui ordinandus fuerit, consecretur. Præterea quia Felix defensor puellam nomine Catellam habere dicitur, quæ cum magnis lacrymis, & vehementi desiderio habitum conuersionis appetit, sed eam præfatus dominus suus conuerti minime permittit: proinde volumus, vt experientia tua præfatum Felicem adeat, atque puellæ eiusdem animum solicite requirat, & si ita esse cognouerit, pretium eiusdem puellæ suo domino præbeat, & huc eam in monasterio dandam cum personis grauibus Domino auxiliante transmittat. Ita vero hæc age, vt non per lentam actionem tuam præfatæ puellæ anima detrimentum aliquod in desiderio suo sustineat.

EPI-

EPISTOLA XL.

GREGORIVS PANTHALEONI NOTARIO

De filia diaconi a Felice Episcopi nepote stuprata.

Im. epist. 24. lib. 9. Ind. 4. lib. 12. epist. 59.

QVestus est nobis Euangelus Sipontinæ Ecclesiæ diaconus, filiam suam a Felice fuisse, quod dici nefas est, stupratam. Pro qua re huius præcepti auctoritate fusfultum ad Sipontinam ciuitatem proficisci necesse est, & adhibitis tibi sapientibus illic viris, cuni omni subtilitate veritatem curabis addiscere: & si ita reperies, eam quam stuprauit, aut vxorem factis nuptialibus instrumentis accipiat, aut corporaliter castigatum in monasterium eum priuatum communione, vbi pœnitentiam peragat, tradere festinabis, ita vt nulla exinde ei sit quoquomodo egrediēdi licentia, nisi hoc nostra permiserit fortasse præceptio. Præterea quia supradictus diaconus de hostibus se redemptum, ac propterea debitum habere commemorat: ideo si talem eius substantiam non esse cognoueris, quæ ad reddendum debitum ipsum possit sufficere, Felici fratri & coepiscopo nostro te imminere præcipimus, vt eius pretium de Ecclesia dare non differat: quatenus supradictus Euangelus diaconus sine tarditate aliqua a debiti possit necessitate, cui est suppositus, liberari.

Iuo. p. 8. c. 29. Inf. ep. 41. et 42

Inf. epist. 41. 42

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO SIPONTINO.

De diuersis causis emendandis.

Sup. lib. 2. epist. 51. & in epist. 42. lib. 3. ep. 27.

PRoposiți nostri solicitudo nos vehementer adstringit, vt ita rerum Ecclesiasticarum Deo, auxiliante debeamus prouidere cautelā: quatenus in eis nulla possit ex neglectu euenire iactura. Proinde fraternitatis tua vna cum Bonifacio, nec non & Pantaleone datore præsentium Sedis nostræ notariis res Ecclesiarum, quæ apud Sipontinam noscuntur esse Ecclesiam, curet subtiliter singulas quasque describere: vt tam ministeria Ecclesiarū, quam etiam vsuale argentum, vel quidquid aliud est, idem breuis a vobis conscriptus, veraciter rerum facta inspectione contineat. Nec quandam ad hoc moram vel excusationem fraternitas tua tētet adducere: sed omni excusatione cessante, hæc quæ a nobis iniuncta sunt, modis omnibus implere festina, eundemq. nobis breuem manu tua subscriptum per antedictum Pantalonem transmitte: quatenus quid de hoc fieri salubriter debeat, diuina possimus gratia suffragante disponere.

EPISTOLA XLII.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO SIPONTINO.

De peruersitate Felicis nepotis eius.

Sup. epist. 41. & lib. 2. ep. 51. 52

EXpectabamus fraternitatem tuā sua aliquos ad Deum prædicatione conuertere, & male agentes ad rectitudinem reuocare. Qua de re nimis contristamur: quia e diuerso in nepotis tui Felicis prauitate, tua euidenter, qui talem nutristi, culpa monstrata est. Peruenit itaque ad nos, quod supra scriptus Felix Euangeli tui diaconi filiam, quod nefas est dici, stupro deceperit. Quod si verum est, quamuis graui esset de lege pœna plectendus, nos tamen aliquatenus legis duritiam mollientes, huiusce modi disponendo præcipimus: vt aut quam stuprauit vxorem habeat, aut certe si renuendum putauerit, districtius ac corporaliter castigatus, excommunicatusq. in monasterium, vbi pœnitentiam peragat, retrudatur: de quo ei nulla sit egrediendi sine nostra præceptione licentia. Ita ergo fraternitas tua, vt hæc compleantur studeat, quatenus nihil de his aliquo modo possit omitti. Nam si quid, quod non credimus, lentatum fuerit, & illi graue postea periculum imminebit, & te non leuis incipiet culpa respicere.

Sup. epist. 40.

Ioan. Diac. lib. 4. cap. 41. vit. Ino p. 8. c. 42.

EPI-

EPISTOLA. XLIII.

A

Sup. epist. 4. lib. 2. Ind. 11. lib. 3. epist. 3. Ind. 12. epist. 9. lib. 5. lib. 8. epist. 30. Grat. 12. q. 2. c. 49.

GREGORIVS BONIFACIO Episcopo Regitano.

De inuisitia Stephaniæ facta.

SIcut Ecclesia proprias res amittere non debet, ita eam rapacitatis ardore inuadere alienas non oportet. Stephania siquidem latrix presentium, quasdam res suas temporibus decessoris tui Lucij quondam episcopi ab actoribus eius vi queritur occuparas. Et quia sibi eas petijt iustitia fauente debere restitui, propterea fraternitas tua cum Dei timore hæc quæ asserit subtiliter curet addiscere. Et si ita, quemadmodum supra scripta femina ait, esse repererit, quæcumque male ablata sunt, faciat sine aliquo damno vel dilatione restitui. Nam valde durum est res alienas contra rationem, Ecclesiam detinere. Ita ergo querimoniam præfatæ mulieris salubriter finire festina, vt nec nos exinde denuo molestiam patiamur, nec te auarum vel desidiosum hæc causa demonstret.

B

EPISTOLA XLIIII.

Inf. li. 11. epist. 22. Ind. 6.

GREGORIVS ANDREÆ. Episcopo Tarentino.

De concubina eius: & muliere de Matriculis verberata.

Grat. dist. 33. c. 2. Ino. p. 3. c. 3. 16. Duo. lib. 2. c. 195. Ioā. Diac. lib. 3. c. 43.

TRibunal iudicis æterni securus aspiciet, quisquis reatus sui conscius digna eum modo pœnitentia placare contendit. Habuisse te siquidem concubinam, manifesta veritate comperimus: & te illius criminis participationem habere. De qua etiam contraria est quibusdam nata suspicio. Sed quia in rebus ambiguis absolutum non debet esse iudicium, hoc tuæ conscientiæ elegimus committendū. Qua de re si in sacro ordine constitutus eius te permixtione esse recolis maculatum, sacerdotij honore deposito, ad administrandum nullo modo præsumas accedere: sciturus in animæ tuæ periculo te ministrare, & Deo nostro sine dubio te reddere rationem: si huius sceleris conscius, in eo quo es ordine, celans veritatem permanere volueris. Vnde te iterum adhortamur, vt si te deceptum antiqui hostis calliditate cognoscis, competenti eum dum licet, pœnitentia superare festines: ne cum eo particeps, quod nō optamus, in die iudicij deputeris. Si vero huius reatus tibi conscius non es, in eo te necesse est, quo es ordine permanere. Præterea quoniam mulierem de Matriculis contra ordinem sacerdotij cædi crudeliter fustibus deputasti: quam licet post octo menses exinde minime arbitramur fuisse defunctam, tamen quia ordinis tui habere noluisti respectum, propterea duobus te mēsibus ab administratione Missarum statuimus abstinere. In quibus ab officio tuo suspensum, fiere te conuenit quod fecisti. Nam valde dignum est, vt postquam te ad vitæ istius tranquillam rectitudinem laudabilium sacerdotum exempla non prouocant, saltem correptionis medicina compellat.

C

Ino. p. 20. c. 23.

D

EPISTOLA XLV.

Inf. epist. 104. lib. 7. Ind. 2.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Callipolitano.

E

De Andrea Episcopo, & Matricula verberata.

Sup. epist. 44. hoc ipso libro.

EX gestis quæ ad nos fraternitas tua direxit, inuentum est, Andream fratrem & coepiscopum nostrum habuisse sine dubio concubinam. Sed quia incertum est si eam in sacro ordine constitutus contigerit: necesse est vt eum solicita adhortatione commoneas, vt si positus in sacro ordine, cum ea se nouit immixtum, ab eo, in quo est officio quiescat, & nullatenus administrare præsumat. Quod si forte conscius sibi huius rei, peccatum suum supprimens, administrare præsumpserit, animæ suæ periculum diuino iudicio imminere cognoscat. Matriculam vero quam fecit fustibus castigari, quamuis exinde post octo menses obijsse non credimus: quia tamen eam contra propositi sui ordinem huiusmodi

Ino. p. 20. c. 23. Ioan. Diac. lib. 4. c. 27. sup. epist. 44.

A iusmodi fecit affligi, duobus hunc mensibus a Missarum solemnitate suspende, vt vel hæc eum verecundia qualem se decetero possit exhibere, instituat. Præterea oblata nobis petitione, quæ tenetur in subditis, clerici prædicti episcopi multa se mala ab eo sustinere commemorant. Ob quam rem fraternitas tua subtiliter cuncta curet addiscere, & ita ea rationabili modo emendare atque disponere, vt nulla eis pro hac re huc remeandi decetero necessitas imponatur.

Mense Iulio, Indictione Vndecima.

EPISTOLA XLVI.

B

GREGORIVS CLERO ECCLESIAE Salonitanæ.

Inf. epist. 20. l. 5. Ind. 14.

Honoratum ad Episcopatum electum fuisse probat.

Dilectionis vestræ scripta relegentes, electionem vos in Honoratum archidiaconum vestrum fecisse didicimus, & omnino nobis gratum fuisse cognoscite, quod olim expertum virum, & grauem moribus ad episcopatus ordinem elegistis. Cuius etiam & nos personam, quia dudum est nobis bene cognita, comprobamus: eumq. vobis iuxta desiderium vestrum & nos ordinari voluimus sacerdotem. Pro qua re hortamur vos in eius electione sine aliqua ambiguitate persistere. Nec quædam vos res ab eius debet perso-
C na deflectere: quia sicut ista laudabilis nunc probatur electio, ita si, quod absit, dilectionem vestram ab eo quisquam deuiare seduxerit, & animæ vestræ grauamen, & opinioni maculam infidelitatis imponet. Eos vero, qui ab electionis vestræ vnitate inconsiderate discordant, vt vobiscum sentire possint, ab Antonino subdiacono nostro fecimus admoneri. Cui etiam de persona Malchi fratris & coepiscopi nostri quid oporteat fieri, iam pridem iniunximus. Sed quoniam & ipsi scripsimus, credimus eum ab inquietudine vestra sine mora quiescere. Qui si forte esse obedire quocumque modo neglexerit, contumacia eius modis omnibus canonicæ vltionis districtione mulctabitur.

Sup. epist. 14. 35. et 36. lib. 4. Ind. 10.

Sup. epist. 36. lib. 2.

EPISTOLA XLVII.

D

GREGORIVS COLVMBO EPISCOPO Numidiæ.

Sup lib. eod. ep. 33. Ind. 2. inf. lib. 6. epist. 2. lib. 5. epist. 36. & lib. 10. ep. 8

Ne pueri venalitate, vel alicuius potentia ordinentur: & de concilio faciendo.

Antequam fraternitatis tuæ scripta susciperem, bonum te Dei famulum esse, nũciante veridica opinione, cognoui. Et postquam suscepi, certum fuisse hoc quod fama dudũ asperserat, plenius intellexi: meritisq. tuis valde congaudeo, quod testes vitæ laudabilis mores tuos & actus ostendis. Hæc ergo quoniã superna tibi sentio maiestate collata, gratulor: & Deum creatorem nostrum vtique benedico, qui seruis humilibus misericordiæ suæ dona non denegat. Qua de re verum fateor: quia sic me fraternitas tua ad amorem suum
E flamma charitatis accendit, sicq. tibi vnitus est meus spiritus, vt & videre te cupiam, & absentem corde semper attendam. Hæc igitur ita esse ex te bene consideras. Nam profecto plus in charitate animorum vnitas, quam corporalis potest venerari præsentia. Præterea tota te mente, toto corde, totaq. anima Apostolicæ Sedi inhærere ac esse deuotum & nunc scio, & priusquam epistola tua hoc testimonium perhiberet, manifeste cognoui. Præmisso ergo debito ex charitate salutationis alloquio adhortor, vt eorum quæ beato Petro Apostolorum principi promisisti, memor esse non desinas. Itaque erga primatem synodi tuæ esto solicitus, vt pueri ad sacros ordines nullatenus admittantur, ne tanto periculosius cadant, quanto citius conscendere ad altiora festinant. Nulla sit in ordinatione venalitas, potentia vel supplicatio personarum, nihil aduersus hæc quæ prohibemus, obtineat. Nam procul dubio Deus offenditur, si ad sacros ordines quisquam non ex merito, sed ex fauore, quod absit, aut ex venalitate prouehitur. Hæc autem si fieri cognoscis,

Inf. epist. 48. in principio.

Grat. 1. q. 1. c. 120. Anf. lib. 7. c. 40.

S. Bon. phar. lib. 1. c. 20.

scis, non taceas, sed instanter obsiste: quoniam si hæc aut inuestigare fortasse neglexeris, aut intellecta celaueris, non solum illos qui hæc agunt, peccati vinculum illigabit, sed & te huius rei non leuis ante Deum culpa respiciet. Oportet ergo canonica vltione si quid tale committitur, coerceri: ne tantum facinus, cum aliorum peccato parcitur vires ex dissimulatione percipiat. Præsentium igitur portitorem Victorinum frarernitatis tuæ diaconum, quem tuum reor imitatorem existere, & cum caritate susceptum, & ad remeandum citius relaxaui: per quem etiam claues beati Petri, in quibus de catenis ipsius inclusum est, tibimet pro benedictione transmisi. Propterea de vnitate ac pace concilij, quod Deo auctore congregare disponitis, charitas tua animos nostros subtiliter omnia indicando lætificet.

Sup ep. 32. hoc ipso lib. Ind. x. Inf. lib. 9. ep. 50 in fine

EPISTOLA. XLVIII.

B

Inf. epist. 24. l. 8. Ind. 8.

GREGORIVS ADEODATO EPISCOPO primati prouinciæ Numidiæ.

Vt nullus ad sacros ordines pretio ascendat, sed eius vita moresq. prius discutiantur.

QValiter erga nos fraternitatem vestram caritas dilectionis adstrinxerit, scriptorum vestrorum series euidenter innotuit: Magnumq. fomitem nobis contulere lætitiæ, quòd ea & benigna pietate composita, & Deo placita dilectione feruere cognouimus. Vt igitur breuiter diximus, ita mentem vestram epistola, quam direxistis, expossuit, vt auctor eius abesse minime crederetur. Nec enim absentes iudicandi sunt, quorum animus ab alterutra caritate non discrepat. Quamuis autem nec virtus, nec ætas vos, sicut scribitis, ad nos venire permittat, vt de fraternitatis vestræ corporali possimus gratulari præsentia: tamen, quia animus noster vobis, vesterq. nobis vnitus est, vicissim nobis per omnia præsentes sumus, dum nos vnita per amorem mente conspicimus. Salutantes præterea fraternitatem vestram, congruo charitatis affectu hortamur, vt officium primatus, quod Deo habetis auctore, tota intentione sic studeatis sagaciter exhibere: quatenus ad hunc vos ordinem peruenisse & animæ vestræ proficiat, & alijs in futuro exemplum bonæ imitationis existat. Estote ergo præcipue in ordinatione soliciti: & ad sacros ordines aspirate, nisi prouectiores ætate, & mundos opere, nullatenus permittatis, ne forte semper esse desinant, quod immature esse festinant. Eorum enim qui in sacro sunt ordine collocandi, prius vitam moresq. discutite: & vt dignos huic officio adhibere possitis, non vobis potentia, aut supplicatio quarumlibet surrepat personarum. Ante omnia autem cautos vos esse oportet, vt nulla proueniat in ordinatione venalitas: ne, quòd absit, & ordinatis, & ordinantibus periculum maius immineat. Si quando igitur de his tractari necesse est, graues expertosq. viros concilij vestri adhibete participes, & cum eis communi de hoc deliberatione pensate. Præ omnibus autem Columbum fratrem & coepiscopum nostrum in cunctis adhibere vos conuenit. Credimus enim quia si illa quæ agenda sunt, cum eius consilio feceritis, nullus in vobis quod quibusque modis redarguere possit, inueniet: nobisq. ita gratum esse tamquam si cum nostro consilio agantur, cognoscite: quoniam vita moresq. illius ita in omnibus sunt approbati, vt cunctis liquido constet, quia quod cum eius consensu agitur, nullus culpæ macula fuscetur. Præsentium vero lator Victorinus suprascripti coepiscopi nostri diaconus, vestrorum præco ita extitit meritorum, vt animos nostros de vestra vehementer actione reficeret. Et oramus omnipotentem Dominum, vt bona quæ de vobis oretenus retulit, placita sibi plenius faciat operatione claresceere. Concilium itaque quod congregare disponitis, dum Deo fuerit solatiante peractum, de eius nos vnitate atque concordia lætificate, ac reddite per omnia certiores.

C

Sup epist. prox. 47.

Greg. 2. q. 1. cap 119.

D

E

Sup. epist. 47.

EPISTOLA XLIX.

Inf. epist. 61. Lib. 8. Ind. 3.

GREGORIVS THEODORO EPISCOPO Lilibætano.

De Paulo in pœnitentiam dato.

FRaternitatis tuæ grata nobis omnino solicitudo est: quia ea quæ de sacerdotum vita cognoscit, & perscrutari curat, & inuestigata renunciat. Vt ergo in hac solicitudine quam

A quam in te laudamus, possis sine diminutione persistere, studiosus esto ac vigilans: & si quos illic a quibuslibet, quod absit, excessus perpetrari cognoueris, siquidem tales sunt qui emendari ibidem possint, rationabiliter emendentur: alioquin fratri nostro Maximiano episcopo scriptis renunciare festina, vt quid fiendum sit a vobis informatus agnoscat. Nulla igitur res ab inuestigatione prauorum actuum, vel insinuatione te reuocet. Nam quanto vigilantiam tuam modo laudamus, tanto culpabilior inuenieris, si huiusmodi actus qualibet dissimulatione celauetis. Paulum præterea quondam episcopum in monasterio in quo est, in pœnitentia volumus permanere. Res autem quæ apud eum inuentæ sunt, in cimiliarchio Ecclesiæ tuæ seruare modis omnibus studebis. De quibus etiam secundum rerum inuentarum paginam desuscepturn te facere volumus, & in scrinium Ecclesiæ tuæ transmittere. Sed & clericis eius, si tamen illic aliqui præsentes sint,
B apari aliud facere desuscepturn te conuenit, in quo tua fraternitas fateatur, quia desuscepturn de eisdem rebus in scrinio nostro emiserat: quatenus dum necesse fuerit, competenti personæ res omnes possint sine detrimento restitui. De Bonifacio vero quædam grauis ad nos accusatio peruenit, cuius scelera volumus vtrum vera sint, fraternitas tua cum loci seruatore prætore examinet.

EPISTOLA L.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano, &c.

Sup. epist. 28. 32 Ind. 12. & infr. lib. 3. epist. 22. Ind. 12.

C *De gestis sanctorum per Italiam.*

FRatres mei, qui mecum familiariter viuunt, omni modo me compellunt aliqua de miraculis patrum, quæ in Italia facta audiuimus, sub breuitate scribere. Ad quam rem solatio vestræ charitatis vehementer indigeo, vt ea quæ vobis in memoriam redeunt, quæque cognouisse vos contigit, mihi breuiter indicetis. De domno enim Nonnoso abbate, qui iuxta domnum Anastasium de Pentumis fuit, aliqua retulisse te memini, quæ obliuioni mandaui. Et hoc igitur, & si qua sunt talia, tuis peto epistolis imprimi, & mihi sub celeritate transmitti, si tamen ad me ipse non properas.

Lib. 2. dial. c. 6.

EPISTOLA LI.

D GREGORIVS PRISCO PATRICIO ORIENTIS.

De humilitate tenenda in prosperis & aduersis.

SI vitæ istius cursum veraciter attendamus, nihil in eo firmum, nihil inuenimus stabile, sed quemadmodum viator modo per plana, modo per aspera graditur: sic nobis vtique in hac vita manentibus nunc prosperitas, nunc occurrit aduersitas. Denique alternis sibi succedunt temporibus, & mutua se vice confundunt. Dum igitur omnia in hoc mundo mutabilitatis ordo confundit, nec eleuari prosperis, nec frangi debemus aduersis. Tota ergo mente ad illum nos conuenit anhelare, ubi quidquid est, firmum permanet, vbi non mutatur aduersitate prosperitas. In hac ergo vita miro Dei omnipotentis moderamine idcirco agitur, vt vel prosperitatem aduersitas, vel aduersitatem prosperi-
E tas subsequatur: quatenus & humilitati discamus quidquid deliquimus flere, & iterum exaltati aduersitatis memoriam quasi humilitatis anchoram in mente teneamus. Non in hoc ergo creatoris nostri ira est deputanda, sed gratia, per quam discimus, vt eius dona tanto seruemus verius, quanto humilius tenemus. Quia igitur perfectam vos Dominorum gratiam auctore omnipotente Deo reparasse cognouimus, magna pro vobis exultatione gaudemus, optantes vt vitam vestram rerum omnium gubernator & bonis semper præsentibus fulciat. & ad gaudia perpetua extendat. Hæc vobis ideo loquor, quia multum vos diligo, atque me a vobis diligi scio. Sed hoc quod me diligitis, in latorem præsentiũ Sabinianum diaconum demonstrate, vt vbi vsus exegerit, vestra patrocinia consequatur. Vir autem gloriosus castus præco laudum vestrarum, in Romanis partibus existit, quem vestræ excellentiæ paterna dilectione commendo.

EPI-

EPISTOLA LII.

Sup.lib.1.epiſt. 24.ſuſ.epiſt.31. hoc lib.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Conſtantinopolitano.

De Ioanne præsbytero, & de monachis Iſauriæ caſis.

QVamuis cauſæ conſideratio me mouet ad ſcribendum, tamen & charitas impellit: quia & ſemel & bis ſanctiſſimo fratri meo domno Ioanni ſcripſi, ſed non eius epiſtolas recepi. Alter enim mihi ſæcularis quidam ſub eius nomine loquebatur, quæ ſi epiſtolæ eius fuerint, ego vigilans non fui, qui longe de eo aliter credidi, quàm inueni. De cauſa enim reuerendiſſimi viri Ioannis presbyteri ſcripſerã, atque de quæſtionibus monachorum Iſauriæ, quorum vnus & in ſacerdotio poſitus, in Eccleſia veſtra fuſtibus cæſus eſt: & B reſcripſit mihi, ſicut ex nomine epiſtolæ agnoſco, ſanctiſſima fraternitas tua, quia neſcierit de qua cauſa ſcriberem. Ad quod ſcriptum vehementer obſtupui, mecum tacitus voluens, ſi verũ dicit quid eſſe deterius poteſt, quam vt agantur talia contra ſeruos Dei, & ipſe neſciat qui preſto eſt? Quæ enim poteſt, eſſe paſtoris excuſatio, ſi lupus oues comedit, & paſtor neſcit? Si autem ſciuit Sanctitas veſtra, & de qua cauſa ſcripſerim, & quid vel contra Ioannem presbyterum, vel contra Anaſtaſium Iſauriæ monachum atque presbyterum geſtum ſit, & mihi ſcripſit contra hoc, ego neſcio, quid reſpondeam: quando per ſcripturam

Sap.1.c ſuam veritas dicit: Os quod mentitur, occidit animam. Requiro frater ſanctiſſime: illa tanta abſtinentia ad hoc peruenit, vt fratri ſuo ea quæ nouit geſta, negando velit abſcondere? Numquid non melius fuerat in illud os carnes ad veſcendum ingredi, quam de eo falſum

Matth.15.b ſermonem ad illudendum proximum exire? præcipue cum veritas dicat: Non quod intrat C in os coinquinat hominem, ſed quæ exeunt de corde illa ſunt quæ coinquinant hominem. Sed abſit hoc, vt ego de ſanctiſſimo corde veſtro tale aliquid credam. Illæ epiſto-

Ioan.Diac.lib. 3.c.44. læ veſtro nomine prænotatæ ſunt, ſed veſtras eas fuiſſe non arbitror. Ego beatiſſimo viro Domno Ioanni ſcripſeram: ſed credo quod mihi familiaris veſter ille iuuenculus reſcripſit, qui adhuc de Deo nihil didicit, qui viſcera charitatis neſcit, qui in ſceleſtibus rebus ab omnibus accuſatur, qui inſidiari quotidie diuerſorum mortibus dicitur per occulta teſtamenta, nec Dominum metuens, nec homines erubeſcens. Mihi crede frater ſanctiſſime ſi zelum charitatis perfecte habes, ipſum prius corrige, vt ex his qui vobis vicini ſunt, & ij qui vicini non ſunt exemplo melius emendentur. Illius linguam noli recipere: ille ad conſi lium veſtræ ſanctitatis debet dirigi, non autem Sanctitas veſtra ad verba illius inflecti. Si enim illũ audit, ſcio quia pacẽ cũ ſuis fratribus habere non poterit. Ego enim atteſtãte mihi D conſcientia fateor: quia cum nullo homine habere ſcandalum nolo, & quanta valeo virtute declino. Et quamuis cum omnibus hominibus pacẽ habere ſummopere cupiã, vobiſcum præcipue, quos vehemẽter amo, ſi tamẽ ipſi quos noui, vos eſtis. Nã ſi canones nõ cuſtoditis, & maiorũ vultis ſtatuta conuellere, non cognoſco qui eſtis. Age ergo frater ſanctiſſime atque chariſſime, vt nos inuicem recognoſcamus, ne ſi antiquus hoſtis duos per ſcandalum mouerit, per nequiſſimam victoriam multos necet. Ego enim vt aperte indicem, quia per elationis tumorem nil quæro, ſed ſi ille iuuenculus de quo prælocutus ſum, apud fraternitatem tuam culmen prauæ actionis minime teneret, ipſa etiam quæ mihi de canonibus ſuppetũt, interim tacere potuiſſem, & ab ipſo initio venientes ad me perſonas ad eam fiduciaLiter retrãſmiſiſſem, ſciens, quod eas ſanctitas tua cum charitate ſuſciperet: ſed etiam nunc iam dico, aut eaſdem perſonas in ſuis ordinibus ſuſcipe, eisq. quietem præbe, aut ſi hoc fortaſſe nolueris, omni mihi altercatione poſtpoſita, de eorũ cauſa ſtatuta maiorum & canonum terminos cuſtodi. Si vero neutrum feceris, nos quidem rixam inferre nolumus, ſed tamẽ venientem a vobis non deuitamus. Quid autẽ de epiſcopis qui verberibus timeri volũt canones dicant, bene veſtra fraternitas nouit: Paſtores etenim facti ſumus, non percuſſores. Et egregius prædicator dicit: Argue obſecra, increpa, in omni patientia & doctrina. Noua vero atque inaudita eſt iſta prædicatio, quæ verberibus exigit fidem. Sed de his multa in epiſtolis loqui non debeo, quia dilectiſſimum filium meum Sabinianũ diaconum pro reſponſis Eccleſiaſticis faciendis ad dominorum veſtigia tranſmiſi, qui vobiſcum cuncta ſubtilius loquetur. Si nobiſcum litigare non vultis, paratum eum ad omnia quæ iuſta ſunt, inuenietis. Quem veſtræ beatitudini commendo, vt ſaltem ipſe domnum illum Ioannem inueniat, quem ego in vrbe Regia ſciui olim.

Grat.diſt.45.c. 2.Ioan Diac. lib.3.c.9.

2.Tom.4.

EPI-

EPISTOLA LIII.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO SYRACVSANO.

Sup. ep. 12. 18. & 32. et 50 hoc ipso lib. inf. ep. 11. lib. 3. ind. 12 bo. 34. in Euag.

Vt Agathoni episcopo alimenta tribuantur.

POstquam in Agathonem quondam episcopum, iuxta qualitatem excessuum districtione est canonica vindicatum, necesse est humanitatis intuitu, quemadmodum sustentari possit, disponere. Propterea fraternitas tua ad Liparitanam Ecclesiam, in qua supradictus Agatho sacerdotis gessit officium, festinet dirigere, eiq. ad præsens exinde quinquaginta solidos, qui in eius possint proficere victum, transmittat. Nam nimis est impium, si alimentorum necessitati post vindictam subiaceat.

EPISTOLA LIIII.

Sup. lib. 2. ep 35 & li. 12. sup. ep. 28. 32. 34. 35. li. 2. ind. 10. et inf. lib. 4. epist. 25.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO RAVENNATI.

De illicita vsurpatione pallij, & de mappulis a Rauennatis clericis non ferendis.

NOn multum temporis interuallum est, quòd quædam nobis de tua fraternitate fuerant nunciata, de quibus vobis veniente illuc Castorio notario sanctæ, cui Deo auctore præsidemus, Ecclesiæ, subtiliter nos indicasse meminimus. Peruenerat namque ad nos quædam in Ecclesia vestra contra consuetudinis atque humilitatis tramitem geri, quæ sola, vt bene nostis, est officij sacerdotalis erectio. Quæ si sapientia vestra mansuete, vel cum episcopali suscepisset studio, non de illis accendi debuerat, sed oportuerat te hæc eadem eum gratiarum actione corrigere. Contra morem quippe Ecclesiasticum est, si non patientissime toleratur, quod a vobis absit, etiam iniusta correctio. Mota autem nimis est vestra fraternitas, atque cum tumore cordis quasi satisfaciens, scripsit nobis pallio te non nisi post dimissos de secretario filios Ecclesiæ, & Missarum tempore, atque in letanijs vti solemnibus, verbis aliquid te vsurpasse contra generalis Ecclesiæ consuetudinem apertissima veritate professus. Quo modo enim fieri potest, vt illud cineris atque cilicij tempore per plateas inter populorum strepitus agas licite, quod te agere in conuentu pauperum nobilium, & in secretario Ecclesiæ velut illicitum excusasti? Illud tamen frater charissime, tibi non putauimus ignotum, quod pene de nullo Metropolitano in quibuslibet mundi partibus sit auditum, extra Missarum tempus vsum sibi pallij vendicasse. Et quod bene hanc consuetudinem generalis Ecclesiæ noueritis, vestris nobis manifestissime significastis epistolis, quibus præceptum beatæ memoriæ decessoris nostri Ioannis Papæ nobis in subditis transmisistis annexum, continens omnes consuetudines ex priuilegio prædecessorum nostrorum concessas vobis, Ecclesiæq. vestræ, debere seruari. Confitemini igitur aliam esse generalis Ecclesiæ consuetudinem, postquam ea quæ vos geritis, vobis ex priuilegio vendicatis. Nulla ergo vobis in hac re, vt arbitramur, poterit remanere dubietas. Aut enim mos omnium Metropolitanorum etiam a tua est fraternitate seruandus, aut si tuæ Ecclesiæ aliquid specialiter dicis esse concessum, præceptumve a prioribus Romanæ vrbis Pontificibus, quòd hæc Rauennati Ecclesiæ sunt concessa, a vobis oportet ostendi. Quòd si hoc non ostenditur, restat postquam talia agere neque consuetudine generali, neque priuilegio vendicas, vt vsurpasse te comprobes quod feciſti. Et quid dicturi sumus futuro iudici, frater charissime, si illud quoque graue iugum atque vinculum seruicis nostrę non dico pro Ecclesiastica, sed pro quadam sæculari nobis dignitate defendimus, grauari nos iudicantes, si tanto pondere vel parui temporis spatio careamus? Decorari pallio volumus, forsan moribus indecori, dum nihil in episcopali ceruice splendidius fulget quàm humilitas. Oportet igitur fraternitatem tuam si honores suos sibi quibuslibet argumentis stabili proposuit mente defendere, aut generalitatis vsum ex non scripto sequi, aut ex scriptis priuilegijs se tueri. Quòd si postremo nihil horum est, alijs Metropolitanis huiusmodi te præbere nolumus præsumptionis exemplum. Sed ne forte putes, nos hæc vobis scribentes, quæ pro fraterna sunt charitate neglexisse, scitote in nostro scrinio de priuilegio Ecclesiæ tuæ subtiliter perquisitum. Et quidem quædam inuenta sunt, quæ omnino possint fraternitatis

Gr. dist. 100. c. 7 Anf. lib. 6. c. 87.

Gr. dist. 100. c. 8 Anf. lib. 6. c. 95. Polyc. li. 2. c. 20. Inf. lib. 11. epist. 56. Indict. 6.

Sup. eod. lib ep. 12. initio.

Grat. 25. q. 1. c. Ideo §. priuilegio.

Bur. li. 1. c. 121.

tuæ intentionibus obuiare, nihil autem in quo de huiuscemodi capitulis pars vestræ possit Ecclesiæ roborari. Nam & de ipsa consuetudine tuæ, quam opponis, Ecclesiæ, quæ vobis olim, vt a patribus vestris probaretur, scripsimus: iam non satis solicitudinem gessisse cognoscite, inquirentes filios nostros Petrum diaconum, atque Gaudiosum primicerium, nec non & Michaelium defensorem sedis nostræ, vel alios, qui pro diuersis responsis Rauennam a nostris decessoribus sunt transmissi, & hæc te in præsentia sua egisse districtissime negauerunt. Apparet igitur secreto non potuisse geri, nisi quod vsurpabatur illicite. Vnde quod latenter subintroductum est, nulla debet stabilitate persistere. Quæ ergo superflue a te vel a tuis decessoribus sunt præsumpta, cum charitatis intuitu, atque cum fraterna stude benignitate corrigere. Nullatenus, non dico per te, sed per aliorum vel decessorum tuorum normam ab humilitatis tentes regula deuiare. Vt enim ea quæ superius dixi breuiter colligam, admoneo quatenus nisi decessorum meorum munificentia tibi hæc per priuilegium attributa docueris, vt in plateis pallium vlterius ferre non præsumas, ne non habere & ad missas incipias, quod audacter & in plateis vsurpas. De secretario autem, quòd fraternitas tua resedisse cum pallio, & filios Ecclesiæ suscepisse & fecit & excusauit, nunc interim nihil querimur, quia synodorum sententiam sequentes, minores culpas quæ negantur, vlcisci recusamus. Hoc tamen quia semel & iterum sit factum cognouimus, sed fieri vlterius prohibemus. Fraternitas autem tua sit omnino solicita, ne hoc quod præsumptioni inchoanti adhuc ceditur, in proficiente deterius vindicetur. Conquesti præterea estis, quòd quidam de sacerdotali ordine Rauennatis ciuitatis peccatis imminentibus, grauibus sint criminibus inuoluti. Quorum causam vel illic te discutere volumus, vel huc eos, si tamen probationum difficultas pro locorum longinquitate non impedit, ad hæc ipsa discutienda transmittere. Quòd si vel ad tuum iudicium, vel ad nos, maiorum fulti patrocinio, quod non credimus, venire despexerint, & in obiectis sibi capitulis contumaciter respondere noluerint, volumus, vt eis post secundam & tertiam admonitionem tuam, ministerium sacri interdicas officij, atque nobis de contumacia eorum, scriptorum tuorum tenore renuncies, vt deliberemus quemadmodum actus eorum debeas subtiliter perscrutari, atque secundum diffinitiones canonicas emendare. Cognoscat igitur fraternitas tua de causa hac nos plenissime absolutos, ex eo quòd vobis causas ipsas commisimus subtiliter perquirendas, atque omnia peccata eorum si inulta venerint, omne pondus discussionis huius in tuæ animæ redundare periculum, sciens nullam dilectionem vestram excusationem apud futurum iudicem habituram, si non excessus cleri tui cum summa canonici rigoris seueritate correxeris, & hos quibus hæc fuerint approbata, sacros vlterius ordines temerare permiseris. Illud autem quod pro vtendis a clero vestro mappulis scripsistis, a nostris est clericis fortiter obuiatum, dicentibus nulli hoc vnquam alio cuilibet Ecclesiæ concessum fuisse: nec Rauennates clericos illic, vel in Romana ciuitate tale aliquid cum sua conscientia præsumpsisse: nec si tenratum esset ex furtiua vsurpatione sibi præiudicium generari. Sed etiam si in qualibet Ecclesia hoc præsumptum fuerit, asserunt emendandum, quod non concessione Romani Pontificis, sed sola surreptione præsumitur. Sed nos seruantes honorem fraternitatis tuæ, licet contra voluntatem ante dicti cleri nostri, tamen primis diaconibus vestris, quos nobis quidam testificati sunt etiam ante eis vsos fuisse, in obsequio dumtaxat tuo mappulis vti permittimus: alio autem tempore vel alias personas hoc agere vehementissime prohibemus.

Io. Diac. lib. 4. cap. 2.

Gr. dist. 93. c. 22 Ioan. Diac. lib. 4. cap. 2. Ansel. lib. 7. c. 188.

EPISTOLA LV.

Lib. 1 ep. 35 lib. 2. ep. 22. 28. 32. 34.

IOANNIS RAVENNATIS EPISCOPI ad Gregorium Papam.

De vsu pallij, & mappulis, & diuersis ornatibus.

REuerendissimus conseruus meus Castorius Apostolicæ Sedis vestræ notarius reddidit mihi domini mei epistolam, consortem mellis & vulneris. Quæ sic tamen infixit aculeos, vt locum non subtraheret medicinæ. Nam qui superbiam, diuinum sequens iudicium, reprehendit, merito se mitem ac placidum quodammodo profitetur. Commemoratis igitur, quòd ego nouitatis ambitione, pallij vsum supra quam anteceſſo-

A anteceſſoribus meis indultum fuerat vſurpaſſem. Quam rem proprij domini mei conſcientia, quæ diuina regitur dextera, nullo modo credere patiatur, nec ad opinionis incerta aures ſacratiſſimas aperire. Primum, quia licet peccator, noui tamen quàm graue ſit terminos nobis a patribus affixos tranſcendere, & quòd omnis elatio nihil aliud habeat quàm ruinam. Nam ſi maiores noſtri in regibus ſuperbiam non tulerunt, quanto magis non eſt in ſacerdotibus ſuſtinenda? Deinde recolo me in ſinu atque in gremio ſacroſanctæ Eccleſiæ veſtræ Romanæ enutritum, & Deo auxiliante prouectum. Et quibus auſibus ego ſanctiſſimæ illi Sedi, quæ vniuerſali Eccleſiæ iura ſua tranſmittit, præſumpſerim obuiare, propter cuius conſeruandam auctoritatem, ſicut Deo manifeſtum eſt, multorum contra me inimicorum inuidiam grauiter excitaui? Sed beatiſſimus dominus meus nihil me contra priſcam conſuetudinem exiſtimet attentaſſe, quod & a multis
B & prope ab omnibus ciuibus huius vrbis atteſtatur, inter geſta etiam ſi acquieuiſſet, & ſupraſcriptus reuerendiſſimus notarius potuerat atteſtari: quoniam iam de ſecretario deſcendentibus filijs Eccleſiæ, & ingredientibus diaconibus vt mox procedatur, tunc primus diaconus epiſcopo Rauennatis Eccleſiæ pallium conſueuit induere, quo & in letanijs ſolemnibus vti pariter conſueuit. Nullus ergo contra me Domino meo conetur ſurrepere: quia ſi vult, Deo cuſtode, non poteſt probare, quòd a me aliqua nouitas fuiſſet introducta. Qualiter enim iuſſionibus vel vtilitatibus veſtris vbi cauſa exegerit, paruerim, omnipotens Deus cordi veſtro puriſſimo faciat manifeſtum: & hoc peccatis meis imputo, quòd poſt tot labores atque anguſtias, quas intus foriſq. ſuſtineo, talem viciſſitudinem merear inuenire. Sed irerum me illa res inter alia conſolatur, quòd interdum ſanctiſſimi patres ob hoc tantummodo caſtigant filios ſuos, vt eos faciant potiores, & poſt
C hanc deuotionem ac ſatisfactionem ſanctæ Rauennati Eccleſiæ, quæ peculiariter veſtra eſt, non ſolum vetera priuilegia conſeruetis, ſed & maiora veſtris temporibus conferatis. Nam quod de mappulis a presbyteris & diaconibus meis præſumptum apoſtolatus veſter ſcribit, vere fateor, tædet me aliquid exinde commemorare, cum per ſe veritas, quæ apud dominum meum ſola præualet, ipſa ſufficiat. Nam cum hoc minoribus circa vrbem conſtitutis Eccleſijs licitum ſit, poterit etiam apoſtolatus mei domini, ſi venerabilem clerum primæ Apoſtolicæ Sedis ſuæ requirere dignatur, modis omnibus inuenire: quia quoties ad epiſcopatus ordinationem ſeu reſponſi ſacerdotes vel leuitæ Rauennatis Eccleſiæ Romam venerunt, omnes in oculis ſanctiſſimorum deceſſorum veſtrorum cum mappulis ſine reprehenſione aliqua procedebant. Quare etiam eo tempore quo iſtic a prædeceſſore veſtro peccator ordinatus ſum, cuncti presbyteri & diaconi
D mei in obſequium domni Papæ mecum procedentes viſi ſunt. Et quia præuidens Deus noſter omnia in manu veſtra, & in conſcientia puriſſima collocauit, adiuro vos per ipſam Sedem Apoſtolicam, quam antea moribus, nunc etiam honore debito gubernatis, vt nullo Rauennati Eccleſiæ quæ familiariter veſtra eſt, pro meo merito priuilegia quibus hucuſque vſa eſt minuatis, ſed & ſecundum vocem propheticam, in me & in domo patris mei ſecundum ſuum meritum transferatur. Quia ergo vniuerſa priuilegia, quæ ſanctæ Rauennati Eccleſiæ a prædeceſſoribus veſtris indulta ſunt, pro maiori ſatisfactione ſubieci ea in ſcrinijs venerabilibus ſecundum conſecrationis deceſſorum meorum tempora, fidem nihilominus reperientes, nunc vero in Dei & in veſtra eſt poteſtate, quidquid veritate cognita fieri iuſſeritis: quoniam ego iuſſionibus apoſtolatus domini mei parere deſiderans, quamuis antiqua conſuetudo obtinuit, vſque ad ſecundam iuſ-
E ſionem abſtinere curaui.

EPISTOLA LVI.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

Lib. 4. ep. 26. 27. 37. & 38. lib. 9. ep. 4. lib. 6. ep. 10

De Coſma multis debitis obligato.

COſmas ex uarijs periculorum neceſſitatibus multis ſe dicit debitis obligatum, ita ut pro eis a creditoribus ſuis, ſuos dicat filios detineri. Quæ res ſi ita eſt, nos omnino commouit. Quamobrem hortamur dilectionem tuam, ut quia de rebus pauperum dandis agitur, cauſam eius cum ſumma ſubtilitate perquiras: & ſi inueneris eũ prædictis debitis

veraciter inuolutum, vt non ſit ſubſtantia, vnde poſſit hæc ipſa perſoluere, prædictos A
creditores eius adeas, & propter recolligendos filios eius, quanta cognoueris quantitate componas. Et quia, ſicut dictum eſt, non habet vnde reſtituat, de rebus pauperum ex præſenti noſtra auctoritate perſolue, ſciens quidquid illic te prouidente datum fuerit, patrimonij noſtri penſionibus eſſe reputandum.

Menſe Auguſto, Indictione Vndecima.

EPISTOLA LVII.

Inf. ep. 101. lib. 7. ind. 1. lib. 8. epiſt. 31.

GREGORIVS SECVNDINO EPISCOPO Tauromenitano. B

De auferendo baptiſterio de monaſterio monachorum.

Gr. ad Aq. a. ep. 7. Ino. p. 3. c. 55. Pol. lib. 4. ep. 34.

PRidem præcipimus, vt de monaſterio ſancti Andreæ, quod eſt ſupet Maſcalas, baptiſterium propter monachorum inſolentias debuiſſet auferri, atque in eodem loco quo fontes ſunt, altare fundari. Cuius rei perfectio hactenus eſt protracta. Admonemus igitur fraternitatem tuam, vt nullam iam moram poſt ſuſceptas præſentes litteras noſtras inferere debeas, ſed repleto loco ipſorum fontium, altare ad ſacra celebranda myſteria illic ſine aliqua dilatione fundetur, quatenus & prædictis monachis opus Dei ſecurius liceat celebrare, & non de negligentia veſtra, contra fraternitatem tuam noſter C
animus excitetur.

EPISTOLA LVIII.

Inf. ep. 127. lib. 9. indict. 2.

GREGORIVS ITALICÆ PATRICIÆ.

De rebus pauperum cum manſuetudine diſponendis.

SVſcepimus plenas dulcedine litteras veſtras, atque de incolumitate excellentiæ veſtræ nos lætificauit auditus. Circa quas tanta eſt noſtræ mentis ſinceritas, vt nihil in earum tranquillitate ſimultatis reconditum, paternus nos ſuſpicari permittat affe- D
ctus. Sed omnipotens Deus faciat, vt ſicut de vobis nos bona ſentimus, ita mens veſtra nobis bona reſpondeat, & dulcedinem, quam verbis impenditis, exhibeatis operibus. Nihil enim prodeſt glorioſiſſima ſanitas & pulchritudo in ſuperficie corporis, ſi vulnus animæ latet intrinſecus. Atque illa magis cauenda eſt diſcordia, cui fatellitium pax præbet exterior. Illud vero quod epiſtolis prædictis reuocare in memoriam noſtram excellentia veſtra ſtudioſe contendit, ſcriptum vobis ſciat nihil cum ſcandalo, nihil cum forali ſtrepitu vobiſcum nos velle de cauſis pauperum definire. Hoc nos & ſcripſiſſe meminimus, & ſcimus noſmetipſos, iuuante Domino, a cauſarum litigijs Eccleſiaſtica moderatione compeſcere, atque ſecundum Apoſtolicum illum ſenſum, rapinam bono-
Hebr. 10. 8 rum noſtrorum cum gaudio ſuſtinere. Sed illud ſcire vos volumus, taciturnitatem atque patientiam noſtram futuris poſt me Pontificibus in rebus pauperum præiudicium E
non facturam. Vnde & nos explentes ſupra memoratam promiſſionem noſtram, iam de cauſis ipſis præuidimus reticendum, nec in his in quibus minus agi benigne cognouimus, deſideramus nos per noſmetipſos immiſcere negotijs. Sed ne forte ex his conijciatis, glorioſa filia, ea quæ ad concordiam pertinent, adhuc nos omnino renuere: filio noſtro Cypriano diacono, venienti ad Siciliæ partes, indiximus, vt ſi quid de his ſalubriter, & ſine peccato animæ veſtræ ordinare diſponitis, ex noſtra auctoritate vobiſcum definiat, vt nos non amplius illis vexemur negotijs, quorum cum manſuetudine eſt diſpenſandus effectus. Deus autem omnipotens, qui ea quæ omnino impoſſibilia ſunt, ad poſſibilitatem bene nouit inflectere, ille vobis aſpiret, & cauſas veſtras cum pacis intentione diſponete, & pro mercede animæ veſtræ, de rebus eis competentibus, huius Eccleſiæ conſulere pauperibus.

EPI-

EPISTOLA LIX.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano.

Inf. lib. 2. ep. 60. ind. 12. lib. 3. ep. 31. lib. 6. ep. 1 lib. 7. epist. 91. 107. 108. lib. 8. ep. 23. 24. & 25

De monasterio Gratiosæ Abbatissæ consecrando.

REligiosis desiderijs sine difficultate præstari decet effectum. Atque ideo Gratiosa abbatissa vna cum congregatione sua, oblata petitione, quæ tenetur in subditis, postulauit quòd Patriciæ recordationis Rusticæ per vltimum voluntatis suæ arbitrium in ciuitate Neapolitana, in domo propria, in regione Herculensi, in vico in quo Lampadius monasterium ancillarum Dei constituit, sepeliretur: in quo præfatam Gratiosam abbatissam præesse disposuit, simulq. & oratorium extruxisse dinoscitur, cui & pro voto suo quattuor vncias totius substantiæ suæ dimisisse suggessit, quodq. in honorem beatæ Mariæ semper virginis, genitricisq. Dei, & Domini nostri Iesu Christi desiderauit consecrari. Et ideo frater charissime præsenti præceptione dilectionem tuam duximus adhortandam, vt inspecto primitus testamento, si iure subsistat, & easdem quattuor vncias verissime eidem monasterio collatas esse compereris, ad prædictum locum cum postulauerint, ingrauanter accedas, venerandæ solemnia dedicationis impendens, vt, quoties necesse fuerit, a presbyteris Ecclesiæ in suprascripto loco deseruientibus, celebrentur sacrificia veneranda Missarum, ita vt in eodem monasterio neque fraternitas tua, neque presbyteri præter diligentiam disciplinæ, aliquid molestiarum inferant. Aut si quid pro diuersorum deuotione commoditatis accesserit, sibi æstimet vendicandum, siue aurum, siue argentum, siue prædium, siue vestimentum, omnibus modis constructio præfata possideat, cum ancillis Dei in eodem loco deseruientibus, debeat proficere, quidquid offerri ibidem contigerit.

EPISTOLA LX.

GREGORIVS EVTYCHIO EPISCOPO Tyndaritano.

De cultoribus idolorum conuertendis.

SCripta fraternitatis tuæ Benenato Ecclesiæ tuæ clerico deferente suscepi, gratiasq. omnipotenti Deo retuli, quòd in causis animæ & ijs quæ ad Deum pertinent, te occupatum esse cognouimus. Scripsisti si quidem nobis quosdam idolorum cultores, atque Angelorum dogmatis in ijs in quibus constitutus es partibus inueniri, de quibus plures asseruisti esse conuersos, aliquos autem potentum nomine atque locorum se qualitate defendere. Auxiliantes igitur bonis tuæ charitatis operibus, viro glorioso prætori Siciliæ nostra scripta transmisimus, quatenus iuuante Domino, qua potest tibi virtute concurrat, vt quod laudabiliter cœptum est, valeat salubriter adimpleri. Oportet ergo fraternitatem tuam maximam in hoc solicitudinem gerere. Vere enim episcopalem vitam sequeris, si per zelum linguamq. tuam, hos qui a fidei veritate dissentiunt, in Ecclesiæ vnitatem reduxeris.

EPISTOLA LXI.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano.

Sup. ep. 58. lib. 10. & lib. 5. ep. 22. & 31. & lib. 6. ep. 1 lib. 7. ep. 91. 107 & 108. lib. 8. ep. 23. 24. & 25.

Quo modo in Ecclesia sua conuersari debeat.

SCripta tuæ charitatis accepimus, quibus nobis indicasti Deo propitio te bene a filijs tuis Neapolitanis ciuibus esse susceptum. De quibus Omnipotenti gratias retulimus. Oportet ergo affectui eorum te tuis moribus compensare, malos coercere, bonis te discrete atque benignissime relaxare, ad sequendas eos meliores partes frequentius admonere: quatenus & illi paternos in te mores inuenisse se gaudeant: & tu creditam tibi regiminis causam, cooperante Domino, studiosius exequaris.

A

EPISTOLA LXII.

Lib.4.ep.31.& 32.ind.13.lib.7 ep.11.ind.11.

GREGORIVS MAVRICIO AVGVSTO.

Conqueritur de lege eius iniuſta, qua prohibuit ne milites in monaſterio ſuſciperentur.

OMnipotenti Deo reus eſt, qui ſereniſſimis dominis in omne quod agit & loquitur, purus non eſt. Ego autem indignus pietatis veſtræ famulus, in hac ſuggeſtione neque vt epiſcopus, neque vt ſeruus iure reipublicæ, ſed iure priuato loquor: quia Sereniſſime domine, ex illo iam tempore dominus meus fuiſti, quando adhuc dominus omnium non eras. Longino viro clariſſimo ſtratore veniente dominorum legem ſuſcepi, ad quam fatigatus tunc ægritudine corporis, reſpondere nil valui. In qua dominorum B pietas ſanxit, vt quiſquis publicis adminiſtrationibus fuerit implicatus, ei ad Eccleſiaſticum officium venire non liceat. Quod valde laudaui, euidentiſſime ſciens, quia qui ſæcularem habitum deſerens, ad Eccleſiaſtica officia venire feſtinat, mutare vult ſæculum, non relinquere. Quòd vero in eadem lege dicitur, vt ei monaſterio conuerti non liceat, omnino miratus ſum: dum & rationes eius poſſint per monaſterium fieri, & agi

Anſel.cap.6.ad Gal.inſ. lib.3 e. ep.65. in princ. ep.62.

poteſt, vt ab eo loco in quo ſuſcipitur, eius quoque debita ſoluantur. Nam etſi quiſquam deuota mente conuerti voluiſſet, prius res male ablatas redderet, & de ſua anima tanto verius, quanto expeditior cogitaret. In qua lege ſubiunctum eſt, vt nulli qui in manu ſignatus eſt, conuerti liceat. Quam conſtitutionem ego, fateor dominis meis, vehementer expaui: quia per eam cælorum via multis clauditur, & quod nuncuſque licuit, ne liceat prohibetur. Multi enim ſunt, qui poſſunt religioſam vitam etiam cum ſæculari habi- C tu ducere. Et plerique ſunt, qui niſi omnia reliquerint, ſaluari apud Deum nullatenus

Ioã. Diac. lib. 3 cap. 49.

poſſunt. Ego vero hæc dominis meis loquens, quid ſum niſi puluis & vermis? Sed tamen quia contra auctorem omnium Deum hanc intendere conſtitutionem ſentio, dominis tacere non poſſum. Ad hoc enim poteſtas dominorum meorum pietati cælitus data eſt ſuper omnes homines, vt qui bona appetunt, adiuuentur, vt cælorum via largius pateat, vt terreſtre regnum cœleſti regno famuletur. Et ecce aperta voce dicitur, vt ei qui ſemel in terrena militia, ſignatus fuerit, niſi aut expleta militia, aut pro debilitate corporis repulſus, Domino Ieſu Chriſto militare non liceat. Ad hæc, ecce per me ſeruum vltimum ſuum & veſtrum reſpondebit Chriſtus, dicens: Ego te de notario comitem excubitorum, de comite excubitorum Cæſarem, de Cæſare Imperatoris, nec ſolum hoc, ſed etiam patrem Imperatorum feci. ego ſacerdotes meos tuæ manui commiſi, & D tu a meo ſeruitio milites tuos ſubtrahis? Reſponde rogo piiſſime domine ſeruo tuo, quid venienti & hæc dicenti reſponſurus es in iudicio Domino tuo? Sed fortaſſe creditur, quia nullus eorum puro animo conuertatur. Ego indignus famulus veſter ſcio, quanti his diebus meis in monaſterio milites conuerſi miracula fecerunt, ſigna & virtutes operati ſunt. Sed per hanc legem iam ne quiſquam talium conuerti valeat, prohibetur. Requirat rogo dominus meus piiſſimus quis prior Imperatorum talem legem dederit, & ſubtilius æſtimet ſi debuit dari. Et quidem conſiderandum valde eſt: quia eo iam tempore prohibentur quique relinquere ſæculum, quo appropinquat finis ipſe ſæculorum. Ecce enim mora non erit, & ardente cælo, ardente terra, coruſcantibus elementis, cum Angelis & Archangelis, cum Thronis & Dominationibus, cum Principatibus & Poteſtatibus tremendus iudex apparebit. Si omnia peccata dimiſerit, & ſolam hanc legem E contra ſe dixerit eſſe prolatam, quæ rogo erit excuſatio? Vnde per eundem tremendum iudicem deprecor, ne illæ tantæ lacrymæ, tantæ orationes, tanta ieiunia, tantæq. eleemoſinæ domini mei ex qualibet occaſione apud omnipotentis Dei oculos fuſcentur, ſed aut temperando pietas veſtra, aut immutando vigorem eiuſdem legis inflectat: quia tunc magis dominorum exercitus contra hoſtes creſcit, quanto Dei exercitus ad orationem creuerit. Ego quidem iuſſioni ſubiectus, eandem legem per diuerſas terrarum partes tranſmitti feci, & quia lex ipſa omnipotenti Deo minime concordat, ecce per ſuggeſtionis meæ paginam ſereniſſimis dominis nunciaui. Vtrobique ergo quæ debui exolui, qui & Imperatori obedientiam præbui, & pro Deo quod ſenſi minime tacui.

EPI-

A

EPISTOLA LXIII.

GREGORIVS DOMITIANO METROPOLITANO.

De diabolo corruptore animæ, Sichemitis iniuste occisis, & varijs sacræ scripturæ sensibus.

SCripta dulcissimæ & suauissimæ beatitudinis vestræ suscipiens, valde gauisus sum: quia multa mihi de sacra scriptura loquebantur. Et quia delectas in eis epulas reperi, eas auide comedi. In quibus quædam quoque de causis exterioribus & necessarijs
B sunt permixta. Et quasi menti conuiuium præparantes egistis, vt oblatæ epulæ ex diuersitate melius placerent. Etsi quidem exteriores causæ velut inferiores & abiecti cibi minus sapiunt, ita tamen a vobis prudenter dictæ sunt, vt libenter sumantur: quia & cibi contemptibiles plerumque dulces ex condimento bene coquenris fiunt. Setuata autem veritate historiæ, hoc quòd dudum de diuina significatione direxeram, respui nullo modo debuit. Nam etsi mihi, quoniam ita vulris, significatio eius non congruit, ex ipsis tamen locis suis circunstantibus, hoc quod ex ea dictum est, incunctanter reneri potest. Nam & corruptor eius princeps terræ dicitur, per quem aperte diabolus designatur: quia Redemptor noster ait: Nunc princeps huius mundi eijcietur foras. Qui etiam vxorem petit: quia malignus videlicer spiritus festinat, vt licenter possideat animam, quam prius occulta seductione corruperit. Vnde Iacob filij vehementer irati con-
C tra omnem Sichem domum, eiusque patriam, gladios sumunt: quia a cunctis zelum habentibus, ipsi quoque insequendi sunt, qui maligni spiritus adiutores fiunt. Quibus prius circumcisionem præcipiunt, quos in dolore positos postmodum occidunt. Quia plerumque magistri seueriores si zelum suum moderari nesciunt, quamuis per prædicationem vitia corruptionis reseeent, cum iam a delinquentibus plangitur quod fuerat perpetratum, adhuc tamen ipsi per asperitatem disciplinæ sæuiunt, & duriores existunt. Qui enim iam & præpuria absciderant, mori minime debebant: quia qui culpam plangunt luxuriæ, & voluptarem carnis in dolorem vertunt, a magistris sentire non debent asperitatem disciplinæ, ne ipse humani generis Redemptor minus ametur, si pro eo anima plus quàm debet atteritur. Vnde & eisdem filijs Iacob dicit: Turbastis me, & odiosum fecistis Chananæis. Quando enim & hoc quod iam delinquentes plangunt, adhuc
D magistri crudeliter insequunrur, infirmæ menti ipse Redemptoris sui amor tepescit: quia ibi se affligi considerat, vbi sibi & ipsa non parcit. Hæc igirur dixerim, vt intellectum, quem protuli, non esse improbabilem ex locis circunstantibus demonstrarem. Ea vero quæ ex eodem loco a vestra sanctitate in meam consolationem dicta sunt, libenter accipio: quia in intellectu sacræ scripturæ respui non debet quidquid sanæ fidei non resistit. Sicut enim ex vno auro alij murenulas, alij dextralia ad ornamentum faciunt: ita ex vna sacræ scripturæ sententia expositores quique per innumeros intellectus, quasi varia ornamenta componunt, quæ tamen omnia ad decorem cælestis sponsæ proficiunt. Valde autem gaudeo, quòd dulcissima beatitudo vestra etiam causis sæcularibus occupata, ad intellectum sacri eloquij vigilanter ingenium reducit. Sic quippe necesse est, vt si illa omnimodo caueri non possint, ista non omnimodo postponantur. Sed per
E omnipotentem Dominum rogo, mihi in tantis tribulationum fluctibus laboranti, tende orarionis manum, vt ex vestra intercessione ad summa releuer, qui culparum mearum pondere ad profundum premor. Imperatorem vero Persarum etsi non fuisse conuersum doleo, vos tamen ei Christianam fidem prædicasse omnimodo exulto: quia etsi ille ad lucem venire non meruit, vestra tamen sanctitas prædicationis suæ præmium habebit. Nam & Æthyops in balneum niger intrat, & niger egreditur, sed tamen balneator nummos accipit. De Mauritio autem bene dicitis, vt in actione eius ab vmbra statuam cognoscam, id est, in minimis maiora perpendam. In hoc tamen ei credimus: quia eius nobis animam, sacramenta, & obsides ligant.

Psal. p.s 118.

Gen. 34. a b

Ioan. 12. e

Gen. 34. a b

Gen. 34. d

A

EPISTOLA LXIIII.

Sup. lib. 1. ep. 8. & lib. 6. ep. 27.

GREGORIVS NARSI PATRICIO.

De Ioanne Epiſcopo, qui Apoſtolicæ Sedis canones contemnebat, & presbyterorum eius.

Ruth 1. a Sup. lib. 2. ep. 6.

MVlta mihi dulciſſima charitas veſtra per epiſtolas ſuas in bonæ operationis laudibus eſt locuta, ad quæ omnia breuiter ego reſpondeo. Nolite me vocare Noemi, id eſt pulchrum: ſed vocate me Mara, ideſt amarum, quia amaritudine plenus ſum. De cauſa vero presbyterorum, quæ cum fratre meo & coepiſcopo, viro reuerendiſſimo Ioanne Patriarcha agitur, ipſum, puto, aduerſarium patimur, quem aſſeris velle canones cuſtodire. Charitati autem tuæ breuiter fateor: quia omni virtute & omni pondere, eandem cauſam, auxiliante omnipotente Deo, exigere paratus ſum. In qua ſi videro ſedis Apoſtolicæ canones non ſeruari, dabir omnipotens Deus quid contra contemptores eius faciam. Quòd autem ſcripſit mihi charitas veſtra, vt filio meo domno Theodoro Archiatro & ex præfecto pro vobis gratias agerem, feci: & quantum potui vos commendare minime ceſſaui. Peto autem mihi ignoſcas, quòd epiſtolis tuis ſub breuirate reſpondeo: quia tantis tribulationibus premor, vt mihi neque legere, neque per epiſtolas multa loqui liceat. Hoc ſolum tibi breuiter dico: quia oblitus ſum manducare panem meum, a voce gemitus mei. Omnes qui vobiſcum ſunt, mea peto vice ſalutari. Domnæ Dominicæ ſalutes meas dicite: cui minime reſpondi, quia cum ſit Latina, Græce mihi ſcripſit.

Inf. ep. 61. lib. 6. epiſt. 25.

Pſal. 101. a Inf. lib. 6. ep. 27. in med.

B

C

EPISTOLA LXV.

Inf. lib. 4. ep. 40. Ind. 12. & lib. 6 epiſt. 25.

GREGORIVS THEODORO MEDICO, ETC.

Conqueritur de iniuſta lege Imperatoris, ne milites conuertantur in monaſterio.

Iuo p. 10. c. 129 Ioã. Diac. lib. 3. c. 49. ſup. ep. 62. eod. lib.

QVanta bona omnipotentis Dei & ſereniſſimi domini mei Imperatoris habeam, lingua mea non ſufficit explere. Pro quibus bonis quid eſt meum retribuere, niſi eorum veſtigia pure amare? Peccatis autem meis facientibus, ex quorum ſuggeſtione vel conſilio, neſcio an veſtro, tranſacto anno talem in republica ſua legem protulit, vt quiſquis eum pure amat, flere vehementer debeat. Ad quam legem tunc reſpondere non potui, quia ægrotus fui. Modo autem eidem domino aliqua ſuggeſſi. Præcepit enim vt nullus qui actionem publicam egit, nullus qui officio, vel manu ſignatus, vel inter milites fuit habitus, ei in monaſterio conuerti liceat, niſi forte ſi militia eius fuerit expleta. Quam legem primum, ſicut ij dicunt qui leges veteres nouerunt, Iulianus protulit, de quo ſcimus omnes quantum Deo aduerſus fuerit. Quòd ſi ideo ſereniſſimus dominus noſter fecit, quia forte multi milites conuertebantur, & exercitus decreſcebat, numquid per virtutem militum ſubiugauit ei omnipotens Deus imperium Perſarum? Numquid non ſolæ lacrymæ illius auditæ ſunt, & eo ordine quem ipſe neſciuit, eius imperio Perſarum regnum ſubdidit? Valde autem mihi durum videtur, vt ab eius ſeruitio milites ſuos prohibeat, qui ei & omnia tribuit, & dominari eum non ſolum militibus, ſed etiam ſacerdotibus conceſſit. Numquid ſi intentio eſt ſeruandarum rerum, non poterant ea ipſa monaſteria, quæ milites ſuſcepiſſent, alienas res reddere, atque ad conuerſionem homines tantummodo habere? Hæc quia mihi valde dolent, eidem domino ſuggeſſi. Sed veſtra gloria opportuno tempore ſecrete ſuggeſtionem meam ei offerat. Nolo eam a Reſponſali meo publice dari, quia vos qui ei familiarius ſeruitis, loqui ei liberius & apertius poteſtis, quæ pro eius ſunt anima: quoniam in multis eſt occupatus, & vix animus eius inuenitur a curis maioribus vacuus. Tu quidem glorioſe fili, pro Chriſto loquere. Si auditus fueris, lucrum operatus es animæ prædicti domini tui, & tuæ. Si vero auditus non fueris, lucrum ſolummodo tuæ feciſti.

Lib. 8. ep. 23.

D

E

A

EPISTOLA LXVI.

GREGORIVS THEOTIMO MEDICO.

De illo quod scriptum est : Erat illis cor vnum, & anima vna.

FVerunt quidam veterum philosophorum, qui in duobus corporibus vnam esse animam dicerent, non affectus iungentes duos, sed vnam in duobus animæ substantiam partientes. At contra nos esse in duorum mentibus vnam animam dicimus, non diuidendo substantiam, sed corda iungendo. Nam de illis primis fidelibus scriptum est : Erat in eis cor vnum, & anima vna. Quod ego sic in Actibus Apostolorum lego, vt in *Act. 4. f*
B me, & domno Theotimo recognoscam ! quia sic vna animis mecum est, vt præsens corpore, numquam mihi defuerit, & absens corpore, semper per spiritum præsens fiat. Ago autem omnipotenti Deo gratias, qui charitatis suæ gratiam in mentis vestræ visceribus infundit, & deprecor, vt magis magisq. in vobis dona sua augeat, & hic bona nobis præsentia, & in futuro sæculo gaudia æterna concedat. Filium meum, Sabinianum diaconum venientem charitati vestræ commendo, petens, vt eo amore quo me diligitis, etiam nostros ametis. Data Indictione XI.

Explicit de Anno tertio, & de Indictione XI.

C

LIBER TERTIVS EPISTOLARVM EX REGISTRO BEATI GREGORII PAPÆ.

MENSE SEPTEMBRI.

Indictione XII. ex Anno ordinationis eius IV.

D

EPISTOLA I.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensi.

Inf. hoc lib. ep. 2. & 3. 27. & 28 lib. 4. ep. 17. li. 6 ep. 14. lib. 5. ep. 17. Ind. 13. lib. 9. ep. 77. 86. lib. 8. epist. 30.

Congratulatur quòd bene receptus sit a suis, & munus episcopale describit.

E SCRIPTA fraternitatis vestræ suscipiens, magnas omnipotenti Deo gratias retuli, quia ordinationis vestræ merui celebratione releuari. Quòd vero ex superno munere in electionem vestram concorditer omnium conuenit assensus, hoc fraternitas tua cum summa debet consideratione pensare : quia post Deum valde est debitrix eis, qui sibi vos præferri tam subdita mente voluerunt. Decet igitur vos sacerdotali benignitate eorum moribus in omnibus respondere, eorumq. necessitatibus pia compassione succurrere. Si quorum fortasse sunt vitia, hæc maturis obiurgationibus increpate, vt ipsa quoque sacerdotalis indignatio virtute sit admixta dulcedinis : quatenus et tunc a subiectis amari debeat, etiam cum grauiter timetur. Quæ res personam vestram apud eorum iudicium in magnam quoque reuerentiam adducit : quia sicut præceps furor vsitatusq. despicitur, ita contra culpas discreta indignatio plerumque quo tarda fuerit, eo amplius fit timenda. Ioannes vero subdiaconus noster multa nobis bona tuæ fraternitatis rediens nunciauit. De quibus omnipotentem Deum petimus, vt hæc qui cœpit, ipse perficiat, quatenus te interius exteriusq. profeciſſe, & nunc inter homines, & post inter Angelos ostendat. Præterea pallium ad sacra Missarum solemnia vtendum ex more

re

re transmisimus. Sed peto vt dum hoc suscipitis, eius honorem ac genium ex humili- A
tate vendicemus.

EPISTOLA II.

sup.ep.1.inf.ep.6.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensi.

De tribus capitulis, & Theodelinda Regina. De Episcopis a communione eius separatis, & Agone Rege Longobardorum.

Sup.lib.2. ep.36 inf.ep.4.lib.6.

Dilectissimus filius meus Bonifacius diaconus quiddam mihi ex scripto fraternitatis B
tuæ secreto nunciauit, quòd exquisita occasione potius quàm inuenta, tres se Episcopi a pia fraternitatis vestræ communione separauerint, dicentes vos in damnationem trium capitulorum consensisse, atque cautionem fecisse. Et quidem si quid de tribus capitulis in quocumque vel verbo vel scripto nominatum est, bene fraternitas tua reminiscitur: quamuis decessor fraternitatis tuæ Laurentius districtissimam cautionem Sedi Apostolicæ emiserit, in qua viri nobilissimi, ex legitimo numero subscripserunt. Inter quos ego quoque tunc Vrbanam præturam gerens, pariter subscripsi: quia postquam talis scissura pro nulla re facta est, iustum fuit vt sedes Apostolica curam gereret, quatenus vnitatem vniuersalis Ecclesiæ in sacerdotum mentibus per omnia custodiret. Quod autem dicitur, filiam nostram Theodelindam Reginam sese a communione tua hoc audito nuncio suspendisse, constat per omnia: quia ersi prauorum hominum verbis C
ad paululum seducta est, venientibus tamen Hippolyto Notario, & Ioanne Abbate, erit modis omnibus vestræ fraternitatis communionem quæsitura: cui etiam meas epistolas direxi, quas fraterniras vestra sine dilatione rransmittat. De Episcopis vero, qui se suspendere visi sunt, aliam epistolam feci, quam cum eis ostendi feceris, eos non ambigo de superstitione suæ superbiæ apud fraternitatem tuam pœnitentiam acturos. Subtiliter autem mihi & breuiter indicastis, vel de Agone Rege, vel de Francorum Regibus quæ gesta sunt. Peto, vt fraternitas quæ adhuc recognouerit, mihi modis omnibus innotescat. Si autem videritis, quia cum Patricio nihil facit Ago Longobardorum Rex, de nobis ei promittite: quia paratus sum in causa eius impendere, si ipse vtiliter aliquid cum republica voluerit ordinare.

D

EPISTOLA III.

Sup.ep.1. & 2. & inf. lib.6. ep. 24. & hoc li.ep. 37. lib.4. ep.17. Ind.13. lib.5. epist.17.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensi.

De episcopis ab eo diuisis, & synodo Chalcedonensi.

Lib.1. epist.24.

Peruenit ad nos quòd quidam Episcopi vestræ diœcesis exquirẽtes occasionem potius quàm inuenientes, sese scindere a fraternitatis vestræ vnitate tentauerint, dicentes te apud Romanam vrbem in trium capitulorum damnationem cautionem fecisse. Quod videlicet idcirco dicunt: quia quantum fraternitati tuæ etiam sine cautione credere soleam, nesciunt. Si enim hoc esset necessarium fieri, verbis nudis vobis credi potuisset. Ego E
tamen nominata inter nos neque verbo, neque scripto tria capitula recolo. Sed eis, si citius

2.Tim.2. b Inf. epist.4. in med.

reuertuntur, de suo errore parcendum est: quia iuxta Pauli Apostoli vocem: Non intelligunt neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. Nos enim auctore veritate, teste conscientia, fatemur nos fidem sanctæ Chalcedonensis synodi per omnia illibatam custodire, nihilq. eius definitioni addere, nihilq. subtrahere audere. Sed si quis contra eam, eiusdemq. synodi fidem, siue plus minusve ad sapiendum appetit vsurpare, eum omni dilatione postposita, anathematizamus, atque a sinu matris Ecclesiæ alienum esse decernimus. Quem igitur ista mea confessio non sanat, non iam Chalcedonensem synodum diligit, sed matris Ecclesiæ sinum odit. Si ergo ea ipsa quæ audere visi sunt, zelo loqui animæ præsumpserunt: supereſt, vt hac satisfactione suscepta, ad fraternitatis tuæ vnitatem redeant, seq. a corpore Christi, quod est sancta vniuersalis Ecclesia, non diuidant.

EPI-

EPISTOLA IIII.

GREGORIVS THEODELINDÆ REGINÆ Longobardorum.

Li.9.ep.42.ind 1.inf.ep.33.lib. 8.Ind.12.

De Synodo Chalcedonensi, & Constantio Episcopo.

QVorundam ad nos relatione peruenit, ab aliquibus episcopis gloriam vestram vsque ad hoc scandalum contra sanctam Ecclesiam fuisse perductam, vt sese a catholicæ vnanimitatis communione suspenderer. Quod quantum vos pure diligimus, rantum de vobis fortius dolemus, quia vos imperitis, stulrisq. hominibus creditis, qui non solum ea quæ loquuntur nesciunt, sed vix ea percipere quæ audierint possunt. Dicunt enim piæ memoriæ Iustiniani temporibus aliqua contra Chalcedonensem synodum fuisse constituta: qui dum neque legunt neque legentibus credunt, in ipso errore manent, quem sibi de nobis ipsi finxerunt. Nos enim reste conscientia, fatemur de fide eiusdem sancti Chalcedonensis concilij, nihil motum, nihil esse violatum: sed quidquid prædicti Iustiniani temporibus actum est, ita actum est, vt fides Chalcedonensis concilij in nullo vexaretur. Si quis autem contra eiusdem Synodi fidem aliquid loqui præsumit vel sapere, nos eius sensum sub anathematis interpositione detestamur. Cum ergo integritatem nostram ex conscientiæ nostræ attestatione cognoscitis, super est, vt numquam vos a catholicæ Ecclesiæ communione separetis, ne tot vestræ lacrymæ, rantaq. bona opera pereant, si a fide vera inueniuntur aliena. Decet ergo gloriam vestram ad Reuerendissimum fratrem & coepiscopum meum Constantium, cuius & fides, & vita bene olim mihi approbata est, sub omni celeritate transmittere, eiq. directis vestris epistolis indicare, ordinationem eius quam benigne susceperitis, & quia ab eius Ecclesiæ communione in nullo separamini. Quamuis in hac re me uobis superflue dicere arbitror: quia etsi quid in uestro animo dubietatis fuit, ueniente filio meo Ioanne Abbate, atque Hypolito Notario ex corde uestro arbitror fuisse sublatum.

Sup.ep.2.2.3.

Sup.ep.prox.8. lib.epist.12.

Lib.2.ep.24.

Sup.ep.2.in fin.

EPISTOLA V.

GREGORIVS BONIFACIO EPISCOPO REGIENSI.

Sup.lib.2.ep.4. ep.63. Ind.11. & hoc lib.ep.4. lib.5.ep.9.

De correctione Cleri eius.

COntumelia siquidem sacerdotum est, de diuinis cultibus admoneri. Quod enim ipsi debent exigere, turpiter exiguntur. Tamen ne, quòd non æstimamus, in aliquo fraternitas tua ea quæ ad opus Dei pertinent, negligat: de hoc ipso specialiter te prævidimus adhortandum. Admonemus itaque, vt nullatenus clerus Regiranæ ciuitatis in causis, quas eorum poscit officium, fraternitatis tuæ remissione laxetur. Sed in ijs quæ ad Deum pertinent, instantissime atque studiosissime compellantur. Opinionem quoque prædicti cleri tui studere te volumus, vt nihil de ijs praiium, nihil quod contra Ecclesiasticam disciplinam pertinet, audiatur. Ad ornatum quippe eius, non ad fœditatem actuum eorum pertinere debet officium: Subdiaconis vero tuis hoc quod de Siculis statuimus, decernimus obseruari. Nec illam definitionem nostram cuiusquam sinas contumacia aut temeritate corrumpi, quatenus dum prædicta omnia per te fuerint conseruata districtissime, nec admonitionis nostræ, sicut & credimus, transgressor existas, nec in quolibet reum te remissionis accuset pastoralis tibi commissus ordo regiminis.

S.Bon.lib.Phar. cap.21.

Gr.dift.32.c.9.

EPISTOLA VI.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO NOSTRO, & Rectori Siciliæ.

Sup.lib.2.ep.16. Ind.11.li.3.ep. 6.Ind.12.& li. 5.epist.4.lib.6. epist.29.

De Petronella conuersa, & Agnello corruptore eius.

PErlatum est ad nos, Petronellam nomine de prouincia Lucania genitam, per exhortationem Agnelli Episcopi fuisse conuersam, resq. suas omnes, quas habere potuit,

Gr.19.q.3.c.6.

potuit, licet sibi iure potuissent competere, tamen eadem monasterio, quod ingressa A
est, etiam specialitet donationis titulo contulisse. Morientemq. prædictum Episcopum dimidiam partem substantiæ suæ Agnello cuidam filio suo, qui notarius nostræ esse fertur Ecclesiæ, atque dimidiam eidem monasterio reliquisse. Sed cum propter irruentem Italiæ cladem ad Siciliam refugissent: dicitur eam sæpe nominatus Agnellus corruptis eius moribus stuprasse, atque sentiens grauidam, de monasterio seduxisse, resq. eius omnes tam proprias, quàm eas, quas de patte patris ipsius habere poterat, abstulisse, ac post perpetratum tale tantumq. facinus, in sui eam dominij iure defendere. Hortamur igitur dilectionem tuam, vt prædictum virum vel ante fatam feminam sub districta ad te facias executione perduci, causamq. ipsam secundum suum meritum summa subtilitatis examinatione perquiras: Etsi ita inueneris vt nobis nunciatum est, negotium tot iniquitatibus inquinatum, cum summæ purgationis seueritate determina, quatenus & B
in antefatum virum, qui nec suum, nec illius attendit habitum, & tantorum causa fuit scelerum, vltio districta proueniat: & illa prius procedente vindicta, atque in monasterium sub pœnitentia redacta omnes res, quæ de sæpe dicto loco ablatæ fuerant, cum omnibus illis suis fructibus atque accessionibus reuertantur.

EPISTOLA VII.

Sup. lib. 2. ep. 19 72. 73. 74. & inf. ep. 61. lib. 5. & lib. 6. ep. 3 li. 9. epist. 61.

GREGORIVS GENNADIO PATRICIO & Exarcho Africæ.

De peruerso concilio Numidiæ. & de studio erga Ecclesiæ pacem adhibendo. C

SAtis credimus religiosam excellentiæ vestræ mentem aduersus ea maxime, quæ in Ecclesijs geruntur incongrua, diuini auctoris æmulatione succendi. Tanto igitur Ecclesiasticarum correptionem causarum vobis libenter ingerimus, quanto de pia vestræ mentis intentione confidimus. Cognoscat siquidem excellentia vestra quibusdam de Africanis partibus venientibus ad nos fuisse perlatum, plura in concilio Numidiæ contra patrum tramitem atque canonum statuta committi. Quarum rerum frequentes querelas quia diutius tolerare nullatenus potuimus, Columbo fratri & coepiscopo nostro, de cuius grauitate ipsa eius quæ percrebuit dubitare iam nos non permittit opinio, commisimus perquirendas. Quamobrem paterno salutantes affectu, hortamur excellentiam vestram, in cunctis quæ ad Ecclesiasticam correptionem pertinent, vestri robur ei subrogetis auxilij, ne si quod male geritur, quæsitum vel vindicatum non fuerit, lon- D
gorum vsurpatione temporum, cum maiori licentia in futuris crescat excessibus. Scito autem excellentissime fili, si victorias quæritis, si de commissæ vobis prouinciæ securitate tractatis, nihil vobis magis aliud ad hoc proficere, quàm zelari sacerdotum vitas, & intestina Ecclesiarum, quantum possibile est, bella compescere.

Sup. epist. 33. lib. 2. Indict. 10.

EPISTOLA VIII.

Ep. 10. lib. 1. ep. 47. 60. 61. 62. li. sup. ep. 34. li. 2 Indict. 10.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Caralitano Sardiniæ.

De Theodosia religiosa, & monasterio construendo. E

Inf. lib. 3. ep. 10. l. 2. ep. 24. Ind. 11 & inf. hoc li. epist. 9. & 10. Indict. 12.

THeodosia religiosa femina in construendo monasterio voluntatem Stephani quondam viri sui complere desiderans, petijt a nobis, vt ad fraternitatem tuam nostras transmitteremus epistolas, quibus per commendationem nostram tuum facilius mereretur auxilium. Asserit siquidem hoc a suo coniuge constitutum, vt in prædio, quod appellatur Piscenas, quod ad Xenodochi Thomæ quondam Episcopi iura peruenit, monasterium construi debuisset. Quia igitur in alienis hoc fundare rebus licet possessor permitteret, dominus tamen videtur cum ratione refugere: petitionem eius præuidimus annuendam, id est, vt in domo iuris sui, quam Caralis asserit se habere, ancillarum Dei monasterium debeat Domino adiuuante construere. Sed quia prædictam domum suam dicit ab hospitibus, atque superuenientibus onerari, hortamur fraternitatem tuam, vt studeas ei in cunctis concurrere, deuotioniq. eius tuæ præbeas tuitionis auxilium.

VI

A vt mercedis defuncti, atque eius studij, tuus te concursus faciat & solicitudo participem. Reliquias vero, quas ibidem postulat collocandas, volumus vt a fraternitate tua sub debita veneratione condantur.

EPISTOLA. IX.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

Sup. lib. 2. ep. 34. & lib. 3. ep. 8. & 10.

De monasterijs ancillarum Dei. & de concilio episcoporum. de seruis & ancillis Iudæorum. Et quòd Presbyteri baptizatos infantes in frontibus signare non debeant, sed semel in pectore tangere, & Episcopi in fronte.

B SAtis quidem te ipse pastoralis zelus instigare debuerat, vt gregem, quem susceperas, etiam sine nostro solatio, salubriter ac prouide tuereris, & a callidis inimicorum surreptionibus eum diligenti circumspectione seruares. Sed quia charitatē tuam pro suæ fraternitatis augmento, nostræ quoque pagina auctoritatis indigere comperimus: necessarium nobis fuit titubantes animos tuos ad religiosi vigoris studium, fraternæ dilectionis exhortatione firmare. Peruenit siquidem ad nos minus te monasterijs ancillarum Dei in Sardinia sitis tuitionis impendere: & cum dispositū a tuis prudenter fuisset decessoribus, vt quidam de clero probati viri curam gerentes, earum se necessitatibus adhiberent: nunc ita funditus esse neglectum, vt per publicas personas, pro tributis alijsq. munijs ipsæ per se principaliter Deo dedicatæ feminæ compellantur subire, necessitatemq. habeant pro supplendis fiscalibus per villas, prædiaq. discurrere, atque virilibus incompetenter se miscere negotijs. Quod malum fraternitas tua facili correctione remoueat, vt vnum probatum virum vita moribusq. cuius ætas atque locus nihil de se prauæ suspicionis inijciat, solicite deputet, qui sic monasterijs ipsis cum Dei timore possit assistere: quatenus vlterius eis pro quibuslibet causis priuatis, vel publicis extra venerabilia loca contra regulam vagari non liceat, sed quidquid pro his agendum est, per eum quem deputaueris, rationabiliter peragatur. Ipsæ vero referentes Deo laudes, atque coercentes semetipsas, in monasterijs suis nullam occasionem vlterius fidelium mentibus prauæ suspicionis inijciant. Si qua autem earum vel per anteriorem licentiam, vel per impunitatis prauam consuetudinem ad lapsum adulterij deducta fuerit, aut in stupri fuerit perducta voraginem: hanc post competentis seueritatem vindictæ, in aliud districtius virginum monasterium in pœnitentiam volumus redigi, vt illic orationibus atque ieiunijs vacet, & sic pœnitendo proficiat, & metuendum ceteris arctioris disciplinæ præstet exemplum. Is autem qui cum huiusmodi feminis in aliqua fuerit iniquitate repertus, omni communione priuetur, si laicus est: si vero clericus fuerit, a suo quoque remotus officio, pro suis continuo lugendis excessibus in monasterium detrudatur. Episcoporum etiam Concilia, sicut tam tuæ mos dicitur fuisse prouinciæ, quàm quod sanctorum canonum auctoritate præcipitur, bis in anno celebrare volumus, vt etsi quis inter eos a sui forma propositi actionis atque morum qualitate discordat, sociali possit fratrū increpatione redargui: & pro securitate commissi gregis, animarumq. statu, paterna valeat circumspectione tractari. Peruenit etiam ad nos, seruos ancillasq. Iudæorum, fidei causa ad Ecclesiam refugientes, aut infidelibus restitui dominis, aut eorum, ne restituantur, pretium dari. Hortamur igitur, vt nullatenus tam prauam consuetudinem manere permittas: sed si quilibet seruus Iudæorum ad venerabilia loca confugerit causa fidei, nullatenus eum patiamini præiudicium sustinere. Sed siue olim Christianus, siue nunc fuerit baptizatus, sine vllo Christianorum pauperum damno, religioso Ecclesiasticæ pietatis patrocinio, in libertatem modis omnibus defendatur. Presbyteri baptizatos infantes signare sacro in frontibus chrismate non præsumant: sed presbyteri baptizatos vngant in pectore, vt episcopi postmodum vngere debeant in fronte. Pro fundandis etiam monasterijs, quæ a diuersis iussa sunt construi, si iniusta perspicis hæc aliqua ab ijs quibus indicta sunt, excusatione differri, solerter secundum quod leges præcipiunt admonere te volumus, ne piæ viuorum aut defunctorum voluntates, tua, quod absit, remissione cassentur. De monasterio autem, quod in domo sua construendum quondam Petrus asseritur præcepisse, præuidimus, vt fraternitas tua subtiliter requirat relictorum illic reddituum quantitatem. Et si quidem modus habetur substantiæ, recollectis omnibus quæ

Ioan. Diac. lib. 4. c. 44.

C

Gra. 27. q. 1. c. 28. Ino p. 7. c. 128

D

Canone Apost. 37. G. I. Ancel. ep. 1. aut 50. leo ep. 62. & 82. c. 7. Barr. lib. 1. c. 62. Iuo lib. 4. tit. 2. c. 5. Inf. Gr. lib. 7. ep. 102. Grat. dist. 4. Iuo par. 2. c. 264.

E

Grat. 16. q. 2 c. 24.

de rebus ipsis imminuta dicuntur esse, vel dispersa, cum omni studio hoc & sine aliqua A
dilatione fundotur. Sin autem vel minus idonea vel damnosa facultas est: omnibus, vt
edictum est, subtiliter inquisitis, nobis renunciare te volumus, vt sciamus quid deliberare
iuuante Domino de eius constructione possimus. Fraternitas igitur tua ita in cunctis præ-
dictis capitulis se solerter impendat, vt nec nostræ admonitionis seriem inueniatur fuisse
transgressa, nec diuini rea iudicij, de minori zelo pastoralis existat officij.

EPISTOLA X.

Sup. epist 2 9. & 20. b. l. sup. lib. 2. ep. 61. 62. & 81. & lib. 2. ep. 84. Ind. xi.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Caralitano.

B

Vt voluntatem Stephani defuncti, de monasterio construendo faciat adimplere.

NOs quidem arbitramur, quòd ad imminentiam expletionis piarum rerum, ipse te
tuus satis ordo compellat. Sed ne zelum tuum cuiuslibet interuentus remissionis
emolliat, de his etiam te specialiter iudicauimus exhortandum. Petuenit siquidem ad
Sup. ep. 8. b. l. nos Stephanum vestrum de hac luce migrantem, suprema voluntatis eloquio, monaste-
rium præcepisse fundari. Cuius desiderium a Theodosia honesta femina herede eius, fer-
tur quòd hactenus dilatione protrahitur. Quamobrem hortamur fraternitatem tuam, vt
maximum de prædicta causa studium geras, atque ante nominatam feminam commo-
neas, quatenus intra annale spatium, monasterium, quod iussum est, debeat ordinare, &
cuncta secundum defuncti voluntatem sine altercatione construere. Quòd si intra prædi-
cti temporis metam aliqua perficere negligentia vel calliditate distulerit, vt siue in loco C
eo, quo constitutum fuerat, seu certe ibi non poterit & alibi placet ordinari, & dilatione
interueniente negligitur: tunc volumus, vt fraternitatis tuæ ædificetur studio, ordinatisq.
omnibus, res atque redditus qui relicti sunt, per te loco ipsi venerabili, sine imminutione
aliqua socientur. Sic enim & ante tremendum iudicem tuum sententiam remissionis ef-
fugies, & secundum pijssimas leges, dilatas defunctorum pias voluntates episcopali sup-
plebis studio.

EPISTOLA XI.

Inf. ep. 12. sup. ep. 51. lib. 2. ep. 4. 12. 28 36. 38. lib. 3. ep. 11. 53.

GREGORIVS MAXIMINIANO EPISCOPO Syracusano.

D

De redditibus Ecclesiarum. Et nullum clericorum in monasterijs abbatem esse debere. Iuuenculas fieri abbatissas vehementissime prohibet. Nullam virginem nisi sexagenariam velandam.

OLim quidem fraternitati tuæ nostra fuerat auctoritate commissum, vt si quæ in Si-
cilia excidrent Ecclesiæ, ceterisq. venerabilibus locis, vel incongrue geterentur,
nostra vice corrigeres. Sed quia post hæc de quibusdam neglectis hactenus capitulis ad
nos querela peruenit, rursus ad eorum correptionem tuam fraternitatem specialiter præ-
Grat. 12. q. 2. c. 19 Anf. lib. 5. c. 70. Ioan. Diac. lib. 4. c. 34. uidimus excitandam. Cognouimus namque de redditibus Ecclesiarum nouiter acquisi-
tis, canonicam dispositionem quartarum minime prouenire: sed episcopos locorum tan-
tummodo distribuere quartã antiquorum redditum: nunc vero quæsita suis vsibus reti-
nere. Quam rẽ prauã subintroductamq. consuetudinẽ fraternitas tua viuaciter emendare E
festinet: vt siue de præteritis redditibus, siue de ijs quæ nunc obuenerunt, vel obuenerint,
quartæ secũdum distributionem canonicã dispensentur. Incongruum namque est vnam
eandemq. Ecclesiæ substantiam duplici quodammodo iure censeri, id est, vsurpationis &
Grat. 16. q. 1. c. 38. Ioan Diac. 2. c. 34. canonum. Presbyteros, diaconos, ceterosq. cuiuslibet ordinis clericos, qui in Ecclesijs
quoquomodo militant, abbates per monasteria esse non permittas, sed aut admissa cleri-
catus militia, monasticis non prouehantur ordinibus: aut si in abbatis loco permanere de-
creuerint, clericatus nullatenus permittantur habere militiam. Satis enim incongruũ est, si
Grat. 12. q. 2. c. 41. Ioan. Diac. lib. 3. c. 23. cum vnum ex his pro sui magnitudine diligenter quis non possit explere, ad vtrumque
iudicetur idoneus: sicq. inuicem & Ecclesiasticus ordo vitæ monachicæ, & Ecclesiasticis
vtilitatibus regula monachatus impediatur. Illud quoque charitatem tuam commone-
re curauimus, vt si quispiam episcoporum de hac luce migrauerit, vel quod absit, pro

suis

A suis fuerit remotus excessibus, conuenientibus hierarchicis cunctisq. cleri primoribus, atque in sui præsentia inuentarium Ecclesiæ rerum facientibus, omnia quæ reperta fuerint, subtiliter describantur: nec sicut antea fieri dicebatur, species quædam aut aliud quodlibet de rebus Ecclesiæ, quasi pro faciendi inuentarij labore tollatur. Sic namque ea quæ ad munitionem pauperum facultatis pertinent, desideramus expleri, vt nulli penitus in rebus eorum ambitiosis hominibus venalitatis relinquatur occasio. Visitatores Ecclesiarū, clericiq. eorum, qui cum ipsis per non suæ ciuitatis parochias fatigantur, aliquod laboris sui capiant, te disponente, subsidium. Iustum namque est, vt illic consequantur stipendium, quo pro tempore suum commodare reperiuntur obsequium. Iuuenculas abbatissas fieri vehementissime prohibemus. Nullam igitur fraternitas tua, nisi sexagenariam virginem, cuius ætas hoc atque mores exegerint, velari permittat: quatenus tam prio- B ribus, quam præsenti capitulo tuæ distinctionis instantia Domino adiuuante correctis, & diu dissolutum rerum venerabilium statum canonicis nexibus religare festines, & diuina negotia non per incongruas voluntates hominum, sed competenti possint distinctione disponi.

Grat.30.q.1.c. 12.

Mense Octobri, Indictione Duodecima.

EPISTOLA XII.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano.

De vxore cuiusdam ablata, & alteri venumdata.

C TAnta nobis subinde mala, quæ aguntur in ista prouincia, nunciantur: vt peccatis facientibus, quod auertat omnipotens Deus, celeriter eam perituram credamus. Præsentium namque portitor veniens lacrymabiliter questus est, ante plurimos annos ab homine nescio quo, de possessione Messanensis Ecclesiæ, de fontibus se susceptum, & violenter diuersis suasionibus puellæ ipsius iunctum, ex qua iuuenculos filios iam habere se asseruit: & nunc violenter huic disiunctam abstulisse dicitur, atque cuidam alij venumdedisse. Quod si verum est, quam sit inauditum atque crudele malum, tua bene dilectio perspicit. Ideoque admonemus, vt hoc tantum nefas sub ea viuacitate, quam te in causis pijs habere certissime scimus, requiras atque discutias. Et si ita vt supradictus portitor insinuauit, esse cognoueris, non solum quod male factum est, ad statum pristinum reuoca- D re curabis: sed & vindictam, quæ Deum possit placare, exhibere modis omnibus festinabis. Episcopum vero, qui homines suos talia agentes corrigere negligit atque emendare, vehementer aggredere, proponens, quia si denuo talis ad nos de quoquam qui ad eū pertinet, querela, peruenerit, non in eū qui excesserit, sed in ipsum canonice vindicta procedet.

Iuo.p.9.c.52. Ioan.Diac.lib. 4.c.54.

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano.

Sup.lib.2.ep.53 & lib.4.epist. 22. & 23.Sup.epist. 21.lib.1.

De Adeodati presbyteri iniusta expulsione.

E PRæsentium latoris Adeodati querelam, qui se a sui presbyteratus loco incongrue dicit expulsum, licet subditæ tibi textus petitionis explanet: tamen paulo latius iudicauimus apertiusq. retexēdam. Asserit namque a Quintiano fratre & coepiscopo nostro in loco suo pro quibusdam se suis ordinandis negotijs relaxatū, ægritudinisq. causa per duorū mensium spatium sure se Ecclesiæ defuisse: cuius rei occasionem captantem prædictū fratrem nostrum alium loco eius illic presbyterum ordinasse. Hortamur igitur fraternitatē tuam, vt causam eius solicite perquiras, districteq. discutias. Et si manifestæ ægritudinis, sicut dicitur, causa, Ecclesiæ suæ eum defuisse repereris, nullum ei ex ordinatione alterius presbyteri permittas præiudicium generari: sed in locum suum sine aliqua eum fac dubietate restitui. Sin autem aliter se res habere dicitur, quam perrecta ab eo continere videtur suggestio, causam eiusdem canonice legitimeq. perquire, & quidquid tibi secundum Deum visum fuerit, iuuante Domino, ita studе decernere, vt nulla de hac re quæstio ad nos vlterius reuertatur. Illud autem charitatem tuam specialiter

Grat.7.q.1.c.8

Ioā.diac.lib.3. cap.22.

admonemus, vt si veta fuerit huius suggestio, atque in suum fuerit ordinem restitutus, de presbytero, qui in loco eius ordinatus est, subtiliter districteq. debeas esse solicitus. Etsi quidem sine dationealiqua ad eundem ordinem peruenerit, vt in Simoniacam hæresim non potuisset incidere, in alia quacumque vacante Ecclesia, eum volumus cardinari. Sin autem in eo quippiam, quod auertat Dominus, fuerit tale repertum, ipso etiam presbyteratus priuetur, ordine, quem non causa replendæ necessitatis Ecclesiæ, sed sola comprobatur ambitione suscepisse. A

EPISTOLA XIIII.

Sup epist. 10. et lib. 2. epist. 12. 28. 38. Ind. 11. 35. & lib. 3. ep. 11. 12. et 13. Sup. ep. 11. 12. 13. hoc libro. Ioan. Diac. lib. 4. c. 20.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano. B

Vt Felicem Diaconum in sua Ecclesia suscipiat.

PRæsentium lator Felix diaconus, cum nullatenus in hæreticorum dogmata lapsus sit, nec a catholica fide discesserit, prauis illectus aduersus Constantinopolitanam synodum suspicionibus, in Hystricorum se separatione remouerat. Qui cum Romam venisset, recepta a nobis, iuuante Domino ratione, excessum suum, recepta Dominici corporis & sanguinis communione, correxit. Quia ergo, vt dictum est, non in hæresim incidit, sed a sacris generalis Ecclesiæ mysterijs quasi rectæ studio intentionis errauit, imbecillitati eius atque necessitatibus consulentes, maximeq. sustentationi eius, pietatis intuitu prouidentes in tua Ecclesia Syracusana eum præuidimus cardinandum: siue vt officiū diaconatus expleat, seu certe vt sola eiusdem officij pro sustentanda paupertate sua commoda consequatur, in tuæ fraternitatis volumus hoc pendere iudicio. Quod hortamur, vt tua fraternitas implere festinet. Commendantes etiam personam eius, quatenus nullis eum patiaris molestijs aut necessitatibus subiacere: ne vel nostræ commendationis inueniaris tramitem neglexisse, vel minus exhibuisse quam tuus exigit ordo pauperibus: quia & nos ei annuum quid de nostra Ecclesia dari fecimus, vt eiusdem operis, quod te hortamur exhibere, participes esse possemus.

Sup. epist. 13. in fine. C

EPISTOLA XV.

Sup. lib. 2. epist. 13. Ind. 11.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Dalmatiam. D

Vt nulli in Salonitana Ecclesia sine sua permissione manus imponant: & de Maximi præsumptione.

OPortuerat quidem fraternitatem vestrā diuini respectu iudicij clausis carnalibus oculis, nihil quod ad Deum pertinet, a recta mentis intentione omittere, nec cuiuslibet hominis faciē rectitudini iustitiæ præponere. Sed postquam mores vestri ita sunt sæcularibus traducti negotijs, vt obliuiscentes omnem sacerdotalis in vobis honoris tramitem, cunctumq. superni metus intuitum, non quid Deo, sed quid vobis placeat studeatis explere, necesse habuimus hæc ad vos districtiora specialiter scripta transmittere: quibus ex beati Petri principis Apostolorum auctoritate præcipimus, vt nulli penitus extra consensum permissionemq. nostram, quantum ad episcopatus ordinationem pertinet, in Salonitana ciuitate manus præsumatis imponere, nec quemquam in ciuitate ipsa aliter quam diximus, ordinare. Quod si contra hæc quippiam vel sponte vestra, vel a quolibet coacti præsumpseritis vel tentaueritis agere, decernimus vos a Dominici corporis & sanguinis participatione priuatos, quatenus ex eadem vobis ipsa attrectatione vestra, vel voluntate transgrediendæ præceptionis nostræ a cælestibus mystetijs alieni sitis, nec is quem ordinaueritis, habeatur episcopus. Nos namque nullum cuius vita reprehendi potest, ordinari temere volumus. Quod si Honoratus diaconus indignus ostenditur, de vita moribusq. eius qui electus fuerit, nobis renunciari volumus, vt quidquid in hac re agendum est, cum consensu nostro salubriter permittamus impleri. Confidimus enim in omnipotentem Dominum: quia quantum ad intentionem nostram pertinet, nūquā quod E

nostram

A noſtram grauare poſſit animam, numquam ſinemus fieri quod veſtram grauare poſſit Eccleſiam. Sin vero in qualibet perſona ita voluntarius omnium conſenſus acceſſerit, vt auctore Deo digna ſit, & non ſit qui ab eius ordinatione diſſentiat, hanc a vobis in eadem Salonitana Eccleſia ex præſentis epiſtolæ noſtræ conceſſa licentia volumus conſecrari: excepta dumtaxat perſona Maximi, de qua ad nos multa mala perlata ſunt: quæ ſi ab appetitu maioris ordinis non ceſſat, reſtat, vt arbitror, quatenus ſubtiliter diſcuſſa, ipſo quoque, in quo eſt, officio careat.

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO. rectori Siciliæ.

Sup. epiſt. 6. h. l. et Sup. lib. 2. ep. 30. Ind. x. lib. 3. epiſt. 6. 16.

B *De miniſteryis vaſisq. Eccleſiarum per Siciliam recolligendis.*

PEruenit ad nos diuerſos Italiæ ſacerdotes Siciliam confugientes, plurima ſecum Eccleſiarum ſuarum miniſteria detuliſſe, eaq. ſiue defunctis eis, ſiue male diſpergentibus, prope omnia deperijſſe. Qua in re moti hortamur dilectionem tuam, quatenus trāſmittens per omnia Siciliæ loca, ſicubi vaſa ſacra, resq. Eccleſiarum poſitas incaute repereris, ea cum ſumma diſtrictioue recolligi facias, atque adunatas ſub notitia teſtium ſuſcipias, ſuſceptasq. apud ſingulos epiſcopos Eccleſiarum deponas, apud quos vſque dum pacis tempus expoſcerit, iuuante Domino, debeant tutiſſime conſeruari. Omnium autem rerum ipſarum non ſolum deſuſcepta, eos, qui eas tradunt percipere volumus, ſed etiam a *Lib. 2. epiſt. 49.*
C te notitias earum ſubtiliter retineri: vt dum neceſſe fuerit, ex hac cautela iuuante Domino, poſſint ab ijs quibus traduntur, ſine imminutione reſtitui.

Menſe Septembri, Indictione duodecima.

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO SIPONTINO.

Sup. lib. 2. epiſt. 51. lib 2. ep. 44. 42. Ind. 11.

De tribuno ab hoſtibus redimendo ex Eccleſiæ pecunijs.

D QValiter ſuccurrendum ſit redemptionibus captiuorum, & ſanctorum canonum, & mundanarum legum ſanctio euidenter edocuit, Quod cum omnibus notum ſit, mirati ſumus, vt fraternitas tua in redemptionem Tribuni clerici tui præſentium latoris nulla mota miſericordia ſubueniret. Quod ergo ſponte facere diſtuliſti, noſtra ſaltem facere feſtina adhortatione commonitus: ne ſi quod non credimus, negligendū putaueris, incipiat tibi neceſſitas, quod voluntas fugit, imponere. Quia igitur ſupradictus Tribunus ab hoſtibus ſe prædatum, ac centum duodecim ſolidis ſe perhibet comparatum, ad quorum ſe deflet reſtitutionem vrgeri, hæc te oportet diligenter inquirere. Et ſi ita eſt, nec eum vnde pretium in ſe datum reddere poſſit habere cognoueris, ſupradictos ſolidos de Eccleſia redemptoris eius reſtitue. Nam valde durum eſt ſi de Eccleſia cui militat, remedium nullum inueniat. Omiſſa itaque excuſatione, pretium quod in eo datum manifeſta veritate patuerit, ſine aliqua mora, ſicut ſumus præfati reſtitue: quatenus nec creditorem
E eius tempore neceſſitatis afflicto ſubueniſſe pœniteat, & hic onore mæroris exutus, mente libera, officij ſui miniſterium ſolicite ac competenter exhibeat.

Menſe Ianuario, Indictione duodecima.

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS MAVRO ABBATI A SANCTO Pancratio.

Commendat Eccleſiam ſancti Pancratij, vt ad eius corpus Dei opus peragatur.

ECcleſiarū cura, quę ſacerdotalibus officijs euidenter infixa eſt, ita nos cogit eſſe ſolicitos, vt nulla in eis neglectus culpa appareat. Quoniā vero Eccleſiam ſancti Pancratij,

quæ erat commissa presbyteris, frequenter neglectam fuisse cognouimus: ita vt venientes A
Dominico die populi Missarum solemnia audituri, non inuento presbytero, murmurantes redirent: hoc matura deliberatione nostro sedit arbitrio, vt eis remotis, monachorum congregationem in monastario eidem Ecclesiæ cohærenti constituere cum Dei gratia deliberemus, quatenus Abbas, qui illic præesset, curam & solicitudinem antefatæ Ecclesiæ habere modis omnibus debuisset. In quo etiam monasterio te Maurum Abbatem præuidimus præponendum: statuentes, vt rerras præfatæ Ecclesiæ, vel quidquid illuc intrauerit, seu de redditibus eius accesserit, antedicto monasterio tuo debeat applicari, atque illic sine diminutione aliqua pertinere: ita sane, vt quæcumque in ipsa suprascripta Ecclesia fienda reparandaq. sunt, per te sine dubio reparentur. Sed ne remotis presbyteris, quibus Ecclesia ipsa fuerat ante commissa, vacare ministerijs videatur: idcirco huius tibi auctoritatis tenore præcipimus, vt peregrinũ illic debeas adhibere presbyterum, qui sacra Mis- B
sarum possit solemnia celebrare. Quem tamen & in monasterio tuo habitare, & exinde vitæ subsidia habere necesse est. Sed & hoc præ omnibus curæ tuæ sit, vt ibidem ad sacratissimum corpus beati Pancratij, quotidie opus Dei proculdubio peragatur. Hæc igitur, quæ tibi præcepti huius facienda serie deputamus, non solum te perficere, verum etiam ab his, qui in officio locoq. tuo successerint, sic & in perpetuum seruari volumus & impleti, vt nullus deinceps in supra dicta Ecclesia possit inueniri neglectus.

EPISTOLA XIX.

GREGORIVS LEONI ACOLYTHO.

C

Ecclesiam sancta Agathæ in Suburra commendat.

LOcorum venerabilium cura nos admonet de eorum vtilitate per omnia cogitare. Quia ergo Ecclesia sanctæ Agathæ sita in Suburra, quæ spelunca fuit aliquando prauitatis hæreticæ ad catholicæ fidei culturam, Deo propitiante, reducta est: ideo huius auctoritatis tenore commonitus, pensiones omnium domorum in hac vrbe constitutarum, quas prædictam ecclesiam remporibus habuisse Gothorum constiterit, & annis singulis congregare non desinas, & quantum in sartis tectis, vel luminaribus, aliaq. reparatione eiusdem Ecclesiæ necessarium fuerit, erogare modis omnibus studebis. Quidquid vero exuberare potuerit, fideliter rationibus te Ecclesiasticis inferre præcipimus.

D

Mense Aprili, Indictione Duodecima.

EPISTOLA XX.

Sup. lib. 3. epist. 45. in fine inf. lib. 5. ep. 3. Ind. xiij. & lib. 7. ep. 82.

GREGORIVS MAXIMO PRÆSVMPTORI In Salona.

De excommunicatione illorum Episcoporum, qui ei manus contra canonum statuta imposuerunt.

Ino. p. 3. a. 121. & 124.

LIcet cetera cuiuspia in talia vitæ sint merita, vt nihil sit, quod ex his sacerdotalibus E
valeat ordinationibus obuiare: tamen solius nefas ambitus seuerissima canonum districtione damnatur. Cognouimus itaque quòd vel surrepta vel simulata pijssimorum principum iussione, dum vita dignus non fueris, te sacerdotij ordinem cunctis venerabilem præripuisse. Quod nos ideo sine vlla hæsitatione credidimus, quia vitam ætatemq. tuam non habemus incognitam: ac deinde, quia sereniſſimi domini Imperatoris animum non ignoramus, quod se in causis sacerdotalibus miscere non soleat, ne nostris in aliquo peccatis grauetur. Additur inauditum nefas quòd post interdictionem quoque nostram, quæ sub excommunicatione tua, ordinantiumq. te facta est, cæsis presbyteris, diaconibus, ceteroq. clero, manu militari ad medium diceris deductus. Quam rem nos consecrationem dicere nullo modo possumus, quæ ab excommunicatis est hominibus celebrata. Quia igitur sine vllius exempli forma violasti talem tantamq. sacerdotij dignitatem: præcipimus, vt vsque dum dominicis vel Responsalis nostri cognouerimus apicibus, quòd

Inf. lib. 4. ep. 78

Grat. 9 q. 2. a. 1. Ino. par. 14. c. 94.

non

A non surreptitia, sed vera fueris iussione ordinatus, nullatenus tu ordinatoresq. tui attrectare quidquam præsumatis sacerdotalis officij, neque vsque ad rescriptum nostrum, ad cultum sacri altaris accedere. Quòd si contra hæc agere præsumpseritis, anathema vobis sit a Deo, & a beato Petro, Apostolorum principe: vt contemplatione iudicij vestri, ceteris quoque catholicis Ecclesijs, vltionis vestræ præbeatur exemplum.

Mense Maio, Indictione Duodecima.

EPISTOLA XXI.

B GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO Lunensi. *Inf. ep. 5. lib. 4. Ind. xiij. & ep. 16.*

Quòd Iudei non possint christiana mancipia habere: sed coloni & originarij pensiones illis prabere debent.

MVltorum ad nos relatione peruenit, a Iudæis, in Lunensi ciuitate degentibus, in seruitio Christiana detineri mancipia: quæ res nobis tanto visa est asperior, quanto ea fraternitati tuæ patrinitati operabatur. Oportebat quippe te respectu loci tui, atque Christianæ religionis intuitu, nullam relinquere occasionem, vt superstitioni Iudaicæ, simplices animæ non tam suasionibus, quàm potestatis iure quodam modo deseruirent. Quamobrem hortamur fraternitatem tuam, vt secundum pijssimarum legum tramitem, nulli C Iudæo liceat Christianum mancipium in suo retinere dominio. Sed si qui penes eos inueniuntur, libertas eis tuitionis auxilio ex legum sanctione seruetur. Hi vero qui in possessionibus eorum sunt, licet & ipsi ex legum districtione sint liberi: tamen quia colendis eorum terris diutius adhæserunt, vt pote conditionem loci debentes, ad colenda quæ consueuerant rura permaneant, pensionesq. prædictis viris præbeant: & cuncta quæ de colonis vel originarijs iura præcipiūt, peragāt, extra quod nihil eis oneris amplius indicatur. Quòd si quisquā de his vel ad alium migrare locū, vel in obsequio suo retinere voluerit, ipse sibi reputet, qui ius colonarium temeritate sua, ius vero iuris dominij sui seueritate damnauit. In his ergo omnibus ita te volumus solerter impendi, vt nec direpti gregis pastor reus existas, nec apud nos minor æmulatio fraternitatem tuam reprehensibilem reddat. *Ioan. Diac. lib. 4. c. 44.*

D

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensi. *Sup. hoc lib. ep. 1. 2. 3. & sup. lib. 2. ep 36. lib. 4. epist. 17. Ind. xiij. lib. 5. epist. 17. inf. hoc lib. Epist. 27.*

Vt Venantio Episcopo Lunensi concurrat, ad religiosos emendandos.

QVorundam de Lunensium venientium partibus ad nos relatione peruenit, religiosos locorum ipsorum ita ab Ecclesiasticæ disciplinæ tramite deuiasse, vt nullatenus in suis moribus, actionibusq. canonicæ dispositionis statuta respiciant. Quæ quia *Sup. epist. 21.* erant & examinanda subtilius, & seuerius vlcisccnda: præsentium latorem Venantium E fratrem & coepiscopum nostrum, vt instanter emendarentur, admonui. Sed pro magnitudine inquietudinis excedentium personarum, solum se non iudicauit in huiusmodi inquisitione sufficere: ideoque postulauit a nobis, vt in eodē examinando negotio fraternitatis tuæ ei adijceretur auctoritatis auxilium. Quamquam igitur fraterna dilectio hoc a te & sine nostris scriptis debeat exigere, tamen præsentibus quoque vos specialiter epistolis adhortamur, vt adhibito vobis prædicto fratre nostro, cunctos clericos ceterosq. religiosos prænominatæ ciuitatis & territorij eius de excessibus, quorum aliquid est suspicionis, ad te venire compellas, atque cuncta secundum Deum propter futuri metum iudicij subtiliter inquirentes, si quem a canonum statutis recessisse reperitis, canonica eum vltione corrigite. Nec patiamini in locis vestris eos qui non gerunt in moribus quod ostendunt in habitu, per abrupta diutius euagari. Quos oportet & ad rectitudinis normam pastorali vos circumspectione reducere. Ita ergo fraternitas tua cūctis solertius indagatis, quæ nobis in talibus

in talibus nunciata sunt corrigat, ordinet, atque in futurum sopire festinet, vt & animæ A
tuæ proficiat, si tui causas vigilanter atque viuaciter perscrutaris officij, & nostrum minime frustrari permittas, quod semper de tuæ maturitatis habuimus districtione iudiciū.

EPISTOLA XXIII.

GREGORIVS NOBILIBVS AC POSSESSORIBVS in Sardinia Insula consistentibus.

Vt diligenter inuigilent rusticos a cultu idolorum auertere.

Inf. epist. ad hoc lib. Inf. ep. 25. lib. epist. ad 4. Ind. 13.

FRatris & coepiscopi mei Felicis, & filij mei Ciriaci serui Dei, relatione cognoui, pene omnes vestros rusticos in vestris possessionibus idololatriæ deditos haberi. Et valde B
hac de re contristatus sum: quia scio quod subiectorum culpa, præpositorum deprimit vitam, & cum in subiecto peccatum non corrigitur, in eos qui præsunt, sententia retorquetur. Vnde magnifici filij exhortor, vt omni cura omniq. solicitudine animarum vestrarum zelum habere debeatis, & quas rationes omnipotenti Deo de subiectis vestris reddituri estis, aspicite. Ad hoc quippe vobis illi commissi sunt, quatenus & ipsi vestræ vtilitati valeant ad terrena seruire, & vos per vestram prouidentiam eorum animabus ea quæ sunt æterna, prospicere. Si igitur impendunt illi quod debent, vos eis cur non soluitis quod debetis? id est, vt assidue illos magnitudo vestra commoneat, ab idololatriæ errore compescat, quatenus eis ad fidem ductis, omnipotentem Dominum erga se placabilem faciat. Ecce enim mundum hunc, quia vicinus finis vrget aspicitis, quod modo humanus in nos, modo diuinus sæuiat gladius videtis: & tamen vos veri Dei cultores, a com- C
missis vobis lapides adorari conspicitis, & tacetis? Quid, quæso, in tremendo iudicio discturi estis, quando hostes Dei & sub potestate vestra suscepistis, & tamen eos Deo subdere, atque ad eum reuocare contemnitis? Vnde debitum salutationis alloquium soluens peto, vt magnitudo vestra attendere erga zelum Dei vehementer inuigilet, & quis quantos ad Christum perduxerit suis mihi epistolis indicare festinet. Quod ergo vos agere ex aliqua occasione forsitan minime valetis, prædicto fratri & coepiscopo nostro Felici vel filio meo Ciriaco iniungite, eisq. ad opus Dei solatium præbete, vt in remuneratione vitæ tanto possitis esse participes, quanto nunc bono operi solatium præbetis.

D

EPISTOLA XXIIII.

Sup. ep. 19. l. 1. Inf. ep. 26. l. 1. Sup. l. 1. ep. 47. 60. 61. 62. 81. 82 & lib. 2. ep. 14. 24.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Caralitano.

Vt Xenodochia ab eo diligenter gubernentur. Item de Epiphanio presbytero. De Paulo clerico maleficio. De ordinationibus & nuptijs clericorum. De virginibus velandis. De mulieribus a monasterijs egressis.

OPortebat siquidem fraternitatem tuam ita de rebus pijs esse solicitam, vt nihil ad explendas eas nostris admonitionibus penitus indigeret: tamen quia quædam ad E
nos peruenerunt, quæ sunt corrigenda capitula, nihil est incongruum si nostræ quoque vobis pagina auctoritatis accedat. Quamobrem significamus peruenisse ad nos, consuetudinem fuisse, vt Xenodochia, quæ sunt in Caralitanis partibus constituta, apud Episcopum ciuitatis singulis quibusque temporibus, suas subtiliter rationes exponerent, eius videlicet tuitione atque solicitudine gubernanda. Quod quia tua hactenus fertur charitas neglexisse: hortamur, vt sicut dictum est, tibi singulis quibusque temporibus rationes suas Xenodochi, qui in eis sunt constituti vel fuerunt, subtiliter reddant. Atque tales in eis qui præsint ordinentur, qui vita, moribus, atque industria inueniantur esse dignissimi: religiosi dumtaxat, quos vexandi iudices non habeant potestatem: ne si tales personæ fuerint, quas in suum possint euocare iudicium, vastandarum rerum debilium, quæ illic reiacent, præbeatur occasio: de quibus rebus summam te curam gerere volumus, vt nulli sine tua licentia deintur notitiave, ne vsque ad direptionem earum, ex fraternitatis tuæ peruenia tur incuria. Præterea nosti latorem præsentium Epiphanium presbyterum quorundam sacerdotum litteris criminaliter accusatum. Cuius nos, vt valuimus, discutientes causam, nihilq.

Greg. l. 9. ep. 1. 4.

A nihilq. in eo obiectorum reperientes, vt ad locum suum reuerteretur, absoluimus. Crimi-
nis ergo eius auctores te volumus perscrutari. Et nisi qui eas dem transmisit epistolas pa-
ratus fuerit hoc quod obiecit, canonicis atque districtissimis probationibus edocere: nul-
latenus ad sanctæ mysterium communionis accedat. Paulum vero clericum, qui sæpe *Ino.p.11.d. 25.*
dicitur in maleficijs deprehensus, qui despecto habitu suo ad laicam reuersus vitã, in Afri-
cam fugerat: si ita est, corporali prius proueniente vindicta, præuidimus in pœnitentiam
dari, quatenus & secundum Apostolicam sententiam, ex carnis afflictione spiritus saluus
fiat: & terrenas peccatorum sordes, quas prauis contraxisse fertur operibus, lacrymarum
possit assiduitate diluere. Eis vero qui ab Ecclesiastica communione suspensi sunt, nullus
religiosus secundum canonum præcepta iungatur. De ordinationibus vero vel de nuptijs
clericorum, aut de ijs quæ velantur virginibus, nullus, vt nunc fieri dicitur, quidquam
B præmij præsumat accipere, nisi quippiam sua sponte offerre maluerint. De mulieribus
quæ de monasterijs ad laicã vitã sunt egressæ, viroso. fortitæ, quid fieri debeat, cum præ-
dicto fraternitatis tuæ presbytero subtilius sumus collocuti: cuius relatione Sanctitas vestra
poterit plenius informari. Religiosi vero clerici conuentus, patrocinia laicorum caueant;
& tuæ modis omnibus secundum canones iurisdictioni subdantur, ne remissione frater-
nitatis tuæ, eius cui præes disciplina dissoluatur Ecclesiæ. Eos autem qui in prædictas *Gra.27.q.1.c. Eos autem.*
mulieres, quæ egressæ sunt de monasterijs, excesserunt, & nunc dicuntur communione
suspensi: si fraternitas tua de tali facinore digne pœnituisse præuiderit, ad sacram com-
munionem te volumus reuocare.

C

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS ZABARDÆ DVCI SARDINIÆ.

De Barbaricinis conuertendis.

SCriptis fratris & coepiscopi mei Felicis & Cyriaci serui Dei, gloriæ vestræ bona co-
gnouimus. Magnasq. omnipotenti Deo gratias agimus, quòd talem ducem Sardinia *Sup.ep. 23.b. l. inf.ep.prox. 26. Ioan.Diac. lib. 4.c.47.*
susscepit: qui sic sciat, quæ terrena sunt, reipublicæ exoluere, vt bene etiam nouerit omni-
potenti Deo obsequia patriæ cælestis exhibere. Scripserunt etenim mihi quòd eo pacto
cum Barbaricinis facere pacem disponitis, vt eosdem Barbaricinos ad Christi seruitium
adducatis. Hac de re valde lætatus sum, & dona vestra, si omnipotenti Deo placuerit,
citius serenissimis principibus innotesco. Vos ergo quod cœpistis, explete: omnipotenti
D Deo deuotionem vestræ mentis ostendite, eos quos illuc ad conuertendos Barbaricinos
transmisimus, quantum valetis adiuuate, scientes quòd talia opera multum vos & ante
terrenos principes, & coram cæleſti rege prævaleant adiuuare.

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Caralitano.

Sup.epist.10.& 24.25.b.l.

De ordinatione Ecclesiarum. De rusticis Paganis. De Lapsis sacerdotibus ad pristinum officium non reuocandis. Et de chrismate.

E FRatris, & coepiscopi nostri Felicis, & Cyriaci abbatis relatione cognouimus, quòd in *Sup. ep. 22. 23. in fine. & 25.b. l. & sup. lib. 5. epist.47.60.61. 62. 81. 82. & sup. 62. ep. 64. 84. Grat. 11.q.1. c. 11. Idem.dist.81.c. 29.*
Insula Sardinia sacerdotes a laicis iudicibus opprimantur, & fraternitatem tuam
minister sui desiciant: dumq. solum simplicitati a vobis studetur, quantum videmus,
disciplina negligitur. Vnde hortor, vt omni excusatione postposita, Ecclesiam, quam su-
scepisti, auctore Deo regas, disciplinam clericos tenere cogas, nullius verba metuere stu-
deas. Archidiaconum vero tuum, vt audio, cum mulieribus habitare prohibuisti, & nunc-
usque in ea prohibitione desperis. Qui nisi iussioni tuæ parueriit, cum sacro ordine vo-
lumus esse priuatum. Accidit autem aliud valde lugendum: quia ipsos rusticos, quos ha-
bet Ecclesia tua nunc usque in infidelitate remanere, negligẽtia fraternitatis vestræ permi-
sit. Et quid vos admoneo vt extraneos ad Deum adducatis, qui vestros ab infidelitate cor-
rigere negligitis? Vnde necesse est vos per omnia in eorum conuersionem vigilare. Nam
si cuiuslibet episcopi in Sardinia insula Paganum rusticum inuenire potuero, in eundem
episcopum

Gr.23.q.6.c.4. episcopum fortiter vindicabo. Iam vero si rusticus tantæ fuerit perfidiæ & obstinationis A
inuentus,vt ad Dominum Deum venire minime consentiat,tãto pensionis onere grauandus est,vt ipsa exactionis suæ pœna compellatur ad rectitudinem festinare. Peruenit etiam
Grat. dist. 50. c.9. ad nos quosdam de sacris ordinibus lapsos, vel post pœnitentiam, vel ante ad ministerij
sui officium reuocari: quod omnino prohibuimus,& in hac re sacratissimi quoque cano-
Ino.p.6.c.98. nes contradicunt. Qui igitur post acceptum sacrum ordinem lapsus in peccatum carnis
fuerit,sacro ordine ita careat,vt ad altaris ministerium vlterius non accedat. Sed ne vmquam ij, qui ordinati sunt pereant, prouideri debet quales ordinentur, vt prius aspiciatur si vita eorum continens in annis plurimis fuit, si studium orationis, si eleemosynæ amorem habuerunt. Quærendum quoque est,ne forte fuerit bigamus. Videndum etiam ne sine litteris, aut obnoxius curiæ, compellatur post sacrum ordinem ad exactionem
publicam redire. Hæc itaque omnia diligenter fraternitas vestra inquirat, vt, dum dili- B
genter quilibet exquisitus ordinatur, non celeriter post ordinationem deponatur. Ea au-
Grat.dist.95.c.9.epist.9.h.l.4 Sent.dist.7.c.1. tem quæ fraternitati vestræ scripsimus, cunctis sub vobis episcopis innotescite, quia ego illis scribere nolui, ne honorem vestrum viderer imminuere. Peruenit quoque ad nos quosdam scandalizatos fuisse, quod presbyteros chrismate tangere in fronte eos qui ba-
Inf.epist.9 ptizati sunt,prohibuimus. Et nos quidem secundum vsum veterem Ecclesiæ nostræ fecimus,sed si omnino hac de re aliqui contristantur, vbi episcopi desunt,vt presbyteri etiam in frontibus baptizatos,chrismate tangere debeant, concedimus.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS HOSPITONI DVCI BARBARICINORVM. C

Vt ad Barbaricinos conuertendos solatia prabeat.

CVm de gente vestra nemo Christianus sit,in hoc scio, quia omni gente tua es melior,quia tu in ea Christianus inueniris. Dum enim Barbaricini omnes,vt insensata animalia viuant, Deum verum nesciant, ligna autem & lapides adorent: in eo ipso quòd Deum verum colis,quantum omnes antecedas, ostendis. Sed fidem,quam percepisti etiã bonis actibus,& verbis exequi debes, & Christo,cui credis, offerre quod præuales, vt ad eum, quoscumque potueris, adducas,eosq. baptizari facias, & æternam vitam deligere admoneas. Quòd si fortasse ipse agere non potes, quia ad aliud occuparis,salutans peto, vt hominibus nostris,quos illuc transmisimus,fratri scilicet & coepiscopo meo Felici, fi-
Sup.ep.22.27. & epist.25.26. h.l. lioq. meo Cyriaco seruo Dei,solatiari in omnibus debeas,vt dum eorum labores adiuuas, D
deuotionem tuam omnipotenti Domino ostendas,& ipse tibi in bonis actibus adiutor sit, cuius tu in bono opere,famulis solatiaris. Benedictionem vero sancti Petri Apostoli per eos vobis transmisimus,quam peto,vt debeatis benigne suscipere.

Mense Iunio, Indictione Duodecima.

EPISTOLA XXVIII.

GREGORIVS CANDIDO DEFENSORI

Vt Albino luminibus priuato singulis annis duo tremisses prabeat.

Ioan. Diac. lib. 2.c.15. NEcessitatem patientibus pontificale conuenit adesse subsidium. Pro qua re experien- E
tiæ tuæ præsenti auctoritate præcipimus,quatenus Albino priuato luminibus, filio quondam Martini coloni, singulis annis duos tremisses sine aliqua dilatione præstare non desinat,non dubitatura suis hoc sine dubio rationibus imputari.

EPISTOLA XXIX.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

Sup ep. 20. 24. & 25. h.l. l. 1. epist.47.60.61. 62. 81. 82. & sup.l.2.epist. 64. 84. *De Episcopo ordinando in eo loco, vbi pridem extiterat.*

PEruenit ad nos,in loco qui intra prouinciam Sardiniam situs est, & dicitur Phausiana, consuetudinem fuisse Episcopum ordinandi:sed hanc pro rerum necessitate longis aboleuisse

A aboleuiſſe temporibus. Quia autem nunc ſacerdotum indigentia, quoſdam illic paganos remanere cognouimus, & ferino degentes modo, Dei cultum penitus ignorare: hortamur fraternitatem tuam, vt illic ſecundum priſtinum modum ordinare feſtinet antiſtitem, talem videlicet, qui ad hoc opus moribus ac verbo exiſtat idoneus, & oberrantes ad gregem Dominicum paſtorali ſtudeat æmulatione deducere: quatenus eo illic ad animarum vacante compendium, nec vos inueniamini ſuperflua popoſciſſe, nec olim deſtructa fruſtra nos reformaſſe pœniteat.

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS CONSTANTINÆ AVGVSTÆ.

Inf lib. 4. ep. 31. Ind. xiij. ep. 34.

B *Ne reliquiæ Sanctorum iuxta veterem Eccleſiæ Romanæ conſuetudinem, ex ſuis locis extrahantur. Item de Apoſtolorum Petri, & Pauli, & S. Laurentij miraculis quæ circa illorum corpora contigerunt. Et de monachis Græcis mortuorum oſſa effodientibus. Et de S. Pauli catenis.*

SErenitas veſtræ pietatis, religionis ſtudio, & ſanctitatis amore conſpicua, propter eam, quæ in honorem ſancti Pauli Apoſtoli in palatio ædificatur, Eccleſiam, caput eiuſdem ſancti Pauli, aut aliud quid de corpore ipſius, ſuis ad ſe iuſſionibus, a me præcipit debere tranſmitti. Et dum illa mihi deſiderarem imperari, de quibus facilimam obedientiam exhibens, veſtram erga me amplius potuiſſem gratiam prouocare: maior me mæſtitia tenuit quòd illa præcipitis, quæ facere nec poſſum, nec audeo. Nam corpora *Ioan. Diac. lib. 1. c. 35.*

C ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, tantis in Eccleſijs ſuis coruſcant miraculis atque terroribus, vt neque ad orandum ſine magno illuc timore poſſit accedi. Denique dum beatæ recordationis deceſſor meus, quia argentum, quod ſupra ſacratiſſimum corpus beati Petri Apoſtoli erat, longe tamen ab eodem corpore fere quindecim pedum ſpatio mutare voluit: ſignum ei non parui terroris apparuit. Sed & ego aliquid ſimiliter ad ſacratiſſimum corpus ſancti Pauli Apoſtoli meliorare volui: & quia neceſſe erat, vt iuxta ſepulchrum huiuſmodi effodi altius debuiſſet, præpoſitus loci ipſius oſſa aliqua non quidem eidem ſepulchro coniuncta reperit. Quæ quoniam leuare præſumpſit, atque in alium locum tranſponere, apparentibus quibuſdam triſtibus ſignis, ſubita morte defunctus eſt. Præter hæc autem ſanctæ memoriæ deceſſor meus, itidem ad corpus ſancti Laurentij martyris quædam meliorare deſiderans, dum neſcitur, vbi venerabile corpus ipſius eſſet

D collocatum, & effoditur exquirendo, ſubito ſepulchrum ipſius ignoranter apertum eſt: & ij qui præſentes erant atque laborabant, monachi & manſionarij, quia corpus eiuſdem martyris viderunt, quod quidem minime tangere præſumpſerunt, omnes intra decem dies defuncti ſunt, ita vt nullus vitæ ſupereſſe potuiſſet, qui ſanctum iuſti corpus illius viderat. Cognoſcat autem tranquilliſſima domina, quia Romanis conſuetudo non eſt, quando ſanctorum reliquias dant, vt quidquam tangere præſumant de corpore: ſed tantummodo in pyxide brandeum mittitur, atque ad ſacratiſſima corpora ſanctorum ponitur. Quod leuatum, in Eccleſia, quæ eſt dedicanda, debita cum veneratione reconditur: & tantæ per hoc ibidem virtutes fiunt, ac ſi illuc ſpecialiter eorum corpora deferantur. Vnde contigit vt beatæ recordationis Leonis Papæ temporibus, ſicut a maioribus traditur, dum quidam Græci de talibus reliquijs dubitarent: prædictus Pontifex hoc ipſum

E brandeum allatis forficibus inciderit, & ex ipſa inciſione ſanguis effluxerit. In Romanis namque vel totius Occidentis partibus omnino intolerabile eſt atque ſacrilegum, ſi Sanctorum corpora tangere, quiſquam fortaſſe voluerit. Quod ſi præſumpſerit, certum eſt quia hæc temeritas impunita nullo modo remanebit. Proqua re de Græcorum conſuetudine, qui oſſa leuare Sanctorum ſe aſſerunt, vehementer miramur, & vix credimus. Nam quidam monachi Græci huc ante biennium venientes, nocturno ſilentio iuxta Eccleſiam ſancti Pauli corpora mortuorum in campo iacentia effodiebant, atque eorum oſſa recondebant, ſeruantes ſibi, dum recederent. Qui cum deprehenſi, & cur hoc facerent diligenter fuiſſent diſcuſſi, confeſſi ſunt quòd illa oſſa ad Græciam eſſent tamquam Sanctorum reliquias portaturi. Ex quorum exemplo, ſicut prædictum eſt, maior nobis dubietas nata eſt: vtrum verum ſit quòd leuare veraciter oſſa Sanctorum dicuntur. De corporibus vero beatorum Apoſtolorum quid ego dicturus ſum, dum conſtet, quia eo tempore

quo paſſi

quo passi sunt, ex Oriente fideles venerunt, qui eorum corpora sicut ciuium suorum repeterent? Quæ ducta vsque ad secūdum vrbis miliarium in loco, qui dicitur ad Catatumbas, collocata sunt. Sed dum ea exinde leuare omnis eorum multitudo conueniens niteretur, ita eos vis tonitrui atque fulguris nimio metu terruit atque dispersit, vt talia denuo nullatenus attentare præsumerent. Tunc autem exeuntes Romani eorum corpora, qui hoc ex Domini pietate meruerunt, leuauerunt, & in locis quibus nunc sunt condita, posuerunt. Quis ergo nūc sereniſſima domina tam temerarius possit existere, vt hæc sciens, eorū corpora non dico tāgere, sed vel aliquatenus præsumat inspicere? Dū igitur talia mihi a vobis præcepta sunt, de quibus parere nullatenus potuissem, quantum inuenio, non vestrum est: sed quidam homines contra me pietatē vestrā excitare voluerunt, vt mihi, quod absit, voluntatis vestræ gratiam subtraherēt, & propterea quæsiuerūt, capitulum, de quo vobis quasi inobediens inuenirer. Sed in omnipotente Domino confido, quia nullo modo benignissimæ voluntati surrepitur, & sanctorum Apostolorum virtutem, quos toto corde & & mente diligitis, non ex corporali præsentia, sed ex protectione semper habebitis. Sudarium vero, quod similiter transmitti iussistis, cum corpore eius est, quod ita tangi non potest, sicut nec ad corpus illius accedi. Sed quia sereniſſimæ dominæ tam religiosum desiderium esse vacuum non debet, de catenis quas ipse sanctus Paulus Apostolus in collo & in manibus gestauit, ex quibus multa miracula in populo demonstrantur, partem aliquam vobis transmittere festinabo. si tamen hanc tollere limando prævaluero: quia dum frequenter ex catenis eisdem multi venientes benedictionem petunt, vt parum quid ex limatura accipiant, assistit sacerdos cum lima: & aliquibus petentibus ita concite aliquid de catenis ipsis excutitur, vt mora nulla sit. Quibusdam vero petentibus, diu per catenas ipsas ducitur lima, & tamen vt aliquid exinde exeat, non obtinetur. A B C

Mense Iunio, Indictione Duodecima.

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. lib. 1. epist. 21. 37. 44. & 48. & 59. & 57. 63. 66. & lib. 2. ep. 36. Inf. lib. 5. ep. 22. Ind. 14.

Ne Iudæi conuersi victus inopiam patiantur.

His quos de Iudaica perditione Redemptor noster ad se dignatur conuertere, rationabili nos oportet moderatione concurrere: ne victus, quod absit, inopiam patiantur. Ideoque tibi huius præcepti auctoritate mādamus, quatenus filiabus Iustæ ex Hebræis, id est, Iulianæ, Redemptæ, & Fortunatæ a tertiadecima succedenti indictione annis singulis solidos dare non differas, quos tuis noueris modis omnibus rationibus imputandos. D

EPISTOLA XXXII.

GREGORIVS PANTALEONI PRÆFECTO Africæ.

Vt Donatistæ qui Catholicos iterum rebaptizare tentant, comprimantur.

Hæreticorum nefandissimam prauitatem, qualiter lex persequatur instantius, excellentiæ vestræ non habetur incognitum. Hi igitur, quos & fidei nostræ integritas, & legum damnat districtio mundanarum, non leue peccatum est, si vestris inueniant temporibus licentiam reserpendi. In illis igitur partibus, quantum didicimus, ita Donatistarum creuit audacia, vt non solum de suis Ecclesijs auctoritate pestifera eijciant, catholicæ fidei sacerdotes: sed & quos vera confessione aqua regenerationis abluerat, rebaptizare non metuunt. Valdeq. miramur, si tamen ita est, vt vobis illic positis, huiuscemodi liceat hominibus in prauis excedere. Primum siquidem quale de vobis iudicium hominibus relinquatis, attendite: si hi qui aliorum temporibus iusta ratione compressi sunt, vobis administrantibus viam sui excessus inueniant. Deinde perditorum animas Deum nostrum de manu vestra scitote requirere, si tantum nefas, in quantum possibilitas exigit, emendare negligitis. Hæc enim excellentia vestra non amare suscipiat. Nam quia vos vt E

filios

A filios proprios diligimus, propterea hæc quæ vobis prodesse non ambigimus, indicamus. Paulũ vero fratrem, & coepiscopum nostrum ad nos sub omni festinatione dirigite, ne cuiquam impediendi eum aliqua occasio vel excusatio detur, vt veritatem plenius agnoscentes, qualiter tanti facinoris vltio debeat prouenire, Deo adiuuante, rationabili possimus tractatu disponere.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORIVS THEODOLINDÆ REGINÆ Longobardorum.

Sup. ep. 4. h. l. Inf. lib. 7. ep. 42. Ind. 2.

B *De quattuor synodis venerandis, & amplectendis, & Constantio Episcopo.*

QVorundam ad nos relatione peruenit, ab aliquibus Episcopis gloriam vestram vsque ad hoc scandalum contra sanctam Ecclesiam fuisse perductam, vt sese a catholicæ vnanimitatis communione suspenderet. Quod quantum vos pure diligimus, tanto de vobis fortius dolemus: quia vos imperitis stultisq. hominibus creditis, qui non solum ea quæ loquuntur nesciunt, sed vix ea quæ audierunt, percipere possunt. Qui dum neque legunt, neque legentibus credunt, in ipso errore manent, quem sibiipsi de nobis finxerunt. Nos enim veneramur sanctas quattuor synodos: Nicænam, in qua Arius: Constantinopolitanam, in qua Macedonius: Ephesinam primam, in qua Nestorius: Chalcedonensem, in qua Eutyches atque Dioscorus damnatus est: profitentes quia quisquis aliter sapit, quam hæ quattuor synodi, a fide veritatis alienus est. Damnamus autem quoscumque damnant, & quoscumque absoluunt absoluimus: sub anathematis interpositione ferientes eum, qui earundem quattuor synodorum maxime autem Chalcedonensis, de qua quibusdam imperitis hominibus nata est dubietas & superstitionis occasio, fidei addere, vel adimere præsumit. Cum itaque integritatem nostram ex aperta mea traditione seu professione cognoscitis, dignum est vt de Ecclesia beati Petri Apostolorum principis nullum vlterius scrupulum dubietatis habeatis: sed in vera fide persistite, & vitam vestram in petra Ecclesiæ, hoc est, in confessione beati Petri Apostolorum principis solidate: ne tot vestræ lacrymæ tantaq. bona opera pereant, si a fide vera inueniantur aliena. Sicut enim rami sine virtute radicis arefiunt: ita opera quantumlibet bona videantur, nulla sunt, si a soliditate fidei disiunguntur. Decet ergo gloriam vestram ad Reuerendissimum & fratrem & coepiscopum nostrum Constantium, cuius & fides & vita D olim mihi bene est approbata, sub omni celeritate transmittere, eiq. directis epistolis indicare ordinationem eius, quam benigne suscipitis: & quia ab eius Ecclesiæ communione in nullo separamini, vt vere, sicut de bona ac fideli filia, communi exultatione gratulemur. In hoc autem vos ac vestra opera Deo placere cognoscite, si prius quam eius examen veniat, sacerdotum illius iudicio comprobentur.

Inf. ep. 41. & ep. 76. lib. 4.

C

EPISTOLA XXXIIII.

GREGORIVS LEONI EPISCOPO CATHANENSI.

Lib. 8. ep. 21. & lib. 9. ep. 5.

Ne Subdiaconi cum suis vxoribus misceantur. & de vxore Speciosi Subdiaconi in monasterium detrusa.

E

MVltorum relatione comperimus, hanc apud vos olim consuetudinem tenuisse, vt subdiaconi suis licite miscerentur coniugibus. Quod ne denuo quisquam præsumeret, a Seruo Dei, sedis nostræ diacone, ex auctoritate nostri decessoris est isto modo prohibitum: vt eodem tempore hi, qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum ex duobus eligerent, id est, aut a suis vxoribus se abstinerent, aut certe nulla ratione ministrare præsumerent. Et quantum dicit, Speciosus tunc subdiaconus pro hac re ab administrationis se suspendit officio, & vsque in obitus sui tempus notarij quidem gessit officium, & a ministerio, quod subdiaconum oportuerat exhibere, cessauit. Post cuius obitum, quia relicta eius Honorato marito est sociata, a tua eam fraternitate in monasterio cognouimus esse deputatam. Ideoque si, vt fertur, eius se maritus ab administratione suspendit, antedictæ mulieri non debet officere, quòd ad secundam coniugij copulationem migrauit: præsertim

Gr. dist. 32. c. 2. & 27. Anf. lib. 7. c. 122. Poly. lib. 4. tit. 51.

si non tali mente subdiacono iuncta est, vt a carnis voluptatibus abstineret. Si ergo ita se A
veritatem, quemadmodum edocti sumus, habere cognoscis: prædictam te mulierem de
monasterio per omnia conuenit relaxare, vt ad suum maritum sine aliqua possit formi-
dine remeare. Decetero vero fraternitas tua sit omnino solicita, vt quos ad hoc iam offi-
cium contigerit promoueri, hoc quam maxime diligenter inspiciat: ne si vxores habent,
miscendi se cum eis licentia potiantur, sed ad similitudinem sedis Apostolicæ eos cuncta
obseruare, sua nihilominus districtione constituat.

EPISTOLA XXXV.

Sup. lib. 2. epist. 49. Ind. xi. inf. lib. 7. epist. 125. Ind. 1. & lib. 6. ep. 2. Ind. xv.

GREGORIVS VICTORI ET COLVMBO Episcopis Africæ. B

De hæresi Donatistarum iterum pullulante.

QValiter neglectus inter initia morbus vires accipiat, ex nostris necessitatibus, quas
patimur, in hac ciuitate constituti probauimus. Huic igitur nascenti morbo, si do-
ctorum obstaret prouisio medicorum: scimus quidem quia ante cessaret, quàm tarde pro-
curatus plurimum noceret. Huius ergo considerationis ratio vehementer nos debet im-
pellere, vt animarum morbis initiantibus, tota festinemus possibilitate resistere, ne dum
salubria adhibere medicamenta negligimus, multorum nobis vita, quos Deo nostro
contendimus lucrari, subripiatur. Vnde nos oportet ita caulas ouium, quibus nos custo-
des videmur esse præpositi, vigilanti custodia atque solicitudine præmunire, quatenus lu- C
pus insidians vndique pastores sibi repugnantes inueniat, & viam ingrediendi in eas non
habeat. Comperimus siquidem Donatistarum stimulos sic in illis partibus gregem tur-
basse Dominicum, ac si nullius pastoris moderamine regeretur. Nunciatumq. nobis est,
quod dicere sine graui dolore non possumus, quòd plurimi eorum venenatis iam sint
dentibus laniati. Denique sacerdotes, canonicos prauissima de suis Ecclesijs temeritate
repellere: & multos insuper, quibus salutem regenerationis aqua præbuerat, rebaptizan-
tes, prauitate nefandissima necauisse dicuntur. Quæ res animos nostros valde mæstifi-
cant, quòd vobis illic positis damnatæ præsumptioni tantum scelus perpetrare licue-
rit. Qua de re fraternitatem vestram scriptis decurrentibus adhortamur, vt habito tra-
ctatu, initoq. concilio, ita nascenti huic adhuc morbo inhianter ac tota virtute debea- D
tis obsistere, dummodo nec vires ex neglectu percipiat, nec in commisso vobis grege pe-
stilentiæ damna concutiat. Nam si quolibet modo, quod non credimus, incipienti ne-
gligitis iniquitati resistere, plurimos erroris sui gladio vulnerabunt. Et est profecto gra-
uissimum, laqueo diabolicæ fraudis irretiri permittere, quos prius possumus, ne alli-
gentur, eripere. Melius est autem ne quisquam vulneretur obsistere, quàm vulnera-
tus qualiter sanari possit exquirere. Hoc itaque considerantes sacrilegam prauitatem
sedula oratione ac virtute, qua valetis, obruere festinate, vt & subsequens nuncius, Chri-
sti gratia suffragante, de eorum nos vltione lætificet, magis quàm de excessu contristet.
Paulum præterea fratrem & coepiscopum nostrum ad nos, quo potestis studio, omni
sub festinatione dirigite, quatenus ab eo causas subtilius tanti facinoris agnoscentes,
huic nefandissimæ prauitati cum creatoris nostri solatio medicinam dignæ possimus E
correptionis imponere.

EPISTOLA XXXVI.

Sup. lib. 2. epist. 12. 13. 38. Ind. xi. & sup. lib. 3. ep. 53.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano.

Præcipit vt Euplo patris bona reddantur.

EVplus, præsentium portitor, Eusanium Agrigentinæ ciuitatis episcopum suum fuis-
se memorat genitorem, matrisq. suæ res apud eum plurimas indicat mansisse.
Quem quoniam intestatum asserit esse defunctum: ideo & res maternas sibi petit debere
restitui,

A restitui, & antedicti episcopi patris sui se permitti, substantiam adipisci. Qua de re fraternitati tuæ huius præcepti serie deputamus, quatenus diligenter curet addiscere, & si quid apud prædictam Ecclesiam de rebus matris ipsius inueniri potuerit, si quidem nihil est quod antedicto Euplo rationabiliter possit obsistere, ei secundum suam faciat portionem restitui. Proinde & de rebus paternis, quas ante episcopatum dinoscitur habuisse, si eas in ius Ecclesiæ suæ quolibet modo non transtulit, ei quam portioni eius legaliter scit competere, vt satisfieri possit, immineat. Nam omnino & contra rationem & contra nostrum probatur esse propositum, si cui ea, quæ iuste competunt, restitui ac satisfieri denegemus. Ita ergo hæc fraternitas tua implere festinet, vt suprascripto portitori ad nos denuo ex hac re nulla remeandi necessitas imponatur. Nam quod beatæ recordationis decessor

B noster præceptum direxerat vt lapso eo omnes res eius Ecclesiæ remanerent, hoc ideo eum credimus præcepisse, ne per eas adhuc amplius deperiret: nunc vero æquum esse pensamus, vt filium patris culpa non ingrauet. Sed fraternitatis tuæ dispensatione, quidquid ei legaliter potest competere, consequatur.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensis &c.

Sup. ep. 22. b. ep. 3. b. l. Inf. ep. 17. b. l. Ind. 13. lib. 6. ep. 14.

De iuramento non dando ciuibus Brixiæ. Et de nominatione Ioannis inter Missarum solemnia. Et de quinta Synodo.

C SCriptis sanctitatis vestræ percursis, in graui vos mærore esse cognouimus, maxime propter Episcopum & ciues Brixiæ, qui vobis mandant, vt eis epistolam transmittatis, in qua iurare debeatis, vos tria capitula minime damnasse. Quod si decessor fraternitatis vestræ Laurentius non fecit, a vobis quæri non debet. Si autem fecit, aut cum vniuersali Ecclesia non fuit aut cautionis suæ iuramenta transcendit. Sed quia eundem virū sua credimus sacramenta seruasse, atque in vnitate catholicæ Ecclesiæ permansisse, dubium non est, quòd nulli Episcoporum suorum iurauerit se tria capitula minime damnasse. Ex qua re colligat sanctitas vestra, quia cogi non debet ad hoc, quod a decessore vestro sactū nullo modo est. Sed ne ij, qui vobis ista scripserunt, scandalizari videantur, transmittite eis epistolam, in qua sub anathematis interpositione fateamini, neque vos aliquid de fide Chalcedo-

D nensis synodi imminuere, neque eos qui imminuunt, recipere: & quoscumque damnauit, damnare: & quoscumque absoluit, absoluere. Vnde credo eis posse celerrime satisfieri. Quod autē scripsistis: quia scandalizantur plurimi eorum, quia fratrem & coepiscum nostrum Ioannem Rauennatis Ecclesiæ inter Missarum solemnia nominetis, requirēda vobis consuetudo antiqua est, & si consuetudo fuit, modo a stultis hominibus reprehendenda non est. Si vero consuetudo non fuit, fieri non debet, vnde quibusdam scandalum moueri possit: tamen solicite perquirere studeo, si idem Ioannes frater & coepiscopus noster vos ad altare nominet, quod minime dicunt fieri. Et si ille vestri nominis memoriam non facit, quæ necessitas cogat ignoro, vt vos illius faciatis. Quod quidem si sine aliquorum scandalo fieri potest, vos talealiquid facere valde laudabile est, quia charitatem, quam erga fratres vestros habetis, ostenditis. Quod autem scripsistis, quia epistolam meam Reginæ Theodelindæ transmittere minime voluistis, pro eo quòd in ea quinta synodus nominabatur: si eam exinde

E scandalizari posse credidistis, recte factum est, vt minime transmitteretis. Vnde nunc ita facimus sicut vobis placuit, vt quattuor synodos solummodo laudaremus. De illa tamen synodo quæ in Constantinopoli postmodum facta est, quæa multis quinta nominatur, scire vos volo: quia nihil contra quattuor sanctissimas synodos constituerit vel senserit, quippe quia in ea de personis tantummodo, non autem de fide aliquid gestum est, & de his personis, de quibus in Chalcedonensi concilio nihil continetur, sed post expressos canones facta contentio & extrema actio de personis ventilata est. Nos tamen sicut voluistis ita fecimus, vt eiusdem synodi nullam memoriam faceremus. Sed & de episcopis quæ scripsistis, prædictæ filiæ nostræ Reginæ scripsimus. Vrsicinum qui vobis scripsit aliqua contra Ioannem fratrem & coepiscopum nostrum, vos per epistolas vestras & dulcedine & ratione ab intentione sua compescere debetis. De Fortunato autem fraternitatem vestram esse solicitam volumus, ne vobis a malis hominibus in aliquo subripiatur. Nam audio eum

Lib. 1 ep. 80. lib. 2. ep. 2.

Sup. ep. 3. Inf. lib. 7. ep. 12. Ind. 2. & sup. lib. 1. ep. 24.

Supra. ep. 4. b. lib. 2. ep. 42.

cum decessore vestro Laurentio ad mensam Ecclesiæ per annos plurimos nuncusque comedisse, inter nobiles consedisse, & subscripsisse: eumq. fratre nostro sciente innumeris annis militasse. Et post tot annos modo videtur fraternitati vestræ vt de status sui conditione pulsetur. Quod mihi omnino incongruum videtur. Et ideo hoc per ipsum vobis sed secreto mandaui. Tamen si quid est rationabiliter quod ei possit opponi, in nostro debet iudicio ventilari. Ad filium vero nostrum domnum Dinamium, si omnipotenti Deo placuerit, per hominem vestrum scripta trasmittemus.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS MARCELLO SCHOLASTICO.

De præsumptore Maximo.

CLoriæ vestræ charitas sic in nostro corde semper inuigilat, vt nihil sibi corporalis defendat absentia. Nam quamuis a carnalibus oculis longe est, mentis tamen aspectibus numquam deest. Frequenter enim nos voluntas ad scribendum desideranter impellit, sed occupatio non permittit. Dum ergo nobilitatis vestræ peritia non ignoret, quantis sit locus noster occupationibus inuolutus: quod a scribendi interdum cessamus officio, non voluntatis, sed necessitatis esse consideret. Gloria autem vestra quod tardius sua nos requirit epistola: qua possit excusatione defendere, non videmus. In hoc igitur sola me debui taciturnitate defendere, sed feruor charitatis linguam meam non pertulit habere silentium. Salutantes itaque cum omni affectu atque dulcedine, indicamus, nos grauiter contristatos, quòd illa a nobis voluistis expetere, in quibus dum voluntatem vestram perficere, quia obsistit ratio, non valemus: contristare vos, quod nolumus, videmur. Nam hoc nos sine correctione relinquere, Ecclesiastica non sinit aliquo modo disciplina: nec vos pro talibus decet petere, ne non rectitudini sed indisciplinationi, quod absit, videamini consentire. Causa vero eiusdem Maximi, pro quo nobis scribitis, quem, si Missarum solemnia celebrare præsumpserint, iam sacri corporis communione priuauimus: matura quando oportuerit deliberatione, sicut Deo nostro placuerit, iudicabitur atque disponetur. Oramus autem omnipotentem Dominum, vt & hic vos sua protectione custodiat, & ad æternæ vitæ præmia perducat.

lib. 4. ep. 21.

Mense Augusto, Indictione duodecima.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORIVS CLERO ORDINI ET PLEBI consistenti Hortonæ.

De obitu episcopi eorum, & visitatione Ecclesiæ.

VEstri antistitis obitum cognoscentes, curæ nobis fuit, destitutæ Ecclesiæ visitationem fratri & coepiscopo nostro Barbaro solemnitet delegare. Cui dedimus in mandatis, vt nihil de redditu, ornatu, ministerijsq. a quoquam vsurpari patiatur: cuius vos assiduis adhortationibus conuenit obedire. Hoc tamen scitote: quia ei ordinandi presbyteros ac diaconos, si necesse fuerit, quos dignos ad hoc officium inuenire potuerit, dedimus licentiam: quatenus in Ecclesiastico obsequio sacerdos, qui & venerandis canonibus vlla non discrepet ratione, & tanto ministerio dignus valeat reperiri, communiter eligatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & visitatoris pagina prosequente, ad nos veniat ordinandus: prouisuri ante omnia, ne cuiuslibet vitæ vel meriti laicam personam præsumatis eligere. Et non solum ille ad episcopatus apicem nulla ratione prouehatur, verumetiam vos nullis intercessionibus veniam promereri posse, cognoscite. Sed omnes quos ex vobis de laica persona aspirasse constiterit, ab officio & a communione alienos faciendos proculdubio noueritis.

sup. lib. 1. ep. 25. ep. 76. & 79.

sup. lib. 2. ep. 27. inf. lib. 11. ep. 26. & 27. ind. 6.

EPI-

A

EPISTOLA XL.

GREGORIVS VALENTINO ABBATI.

Ne monachi feminas in monasterium inducant, aut eas sibi commatres faciant.

PEruenit ad nos, quòd in monasterio tuo passim mulieres ascendant, & quod adhuc est grauius, monachos tuos sibi commatres facere, & ex hoc incautam cum eis communionem habere. Ne ergo hac occasione humani generis inimicus sua eos, quod absit, calliditate decipiat: ideo huius te præcepti serie commonemus, vt neque mulieres in monasterio tuo deinceps qualibet occasione permittas ascendere, neque monachos tuos eas commatres sibi facere. Nam si hoc denuo ad aures nostras quocumque modo peruenerit, sic te seueriſſimæ noueris vltioni subdendum, vt emendationis tuæ qualitate ceteri sine dubio corrigantur.

Gra. 18. q. 2. c. 20. Ino. p. 1. c. 18. Anſ. lib. 7. cap. 183. Ioan. Diac. lib. 2. c. 54.

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS BONIFACIO MAGNIFICO Africæ.

Lib. 7. epiſt. 17. Ind. 1.

C

De fide ſua apud ſanctum Petrum exponenda.

SIta, vt audieram, magnitudo vestra intentione solicita de animæ suæ salute cogitaret, nequaquam se mihi de fide sua per epistolas, sed per semetipsam potuit respondere. Nam quod in excusationem molestia corporalis adducitur, expectato salutis tempore, laborem summopere potuistis pro commodo æternæ salutis assumere, vt & vos de nostra ratione, & nos de vestra crudelitate gauderemus. Ea enim, quæ in meis scripsi epistolis, replicanda nunc non sunt, neque aliqua ratiocinatione monstranda: quia apud nolentis animum, quamuis sit euidens ratio, hoc ipsum quod non vult obstaculum obedientiæ esse solet. Sed per vos venite, & beati Petri Apostolorum principis liminibus vosmet præsentate, & cuncta quæ scripsi, nisi ex lectione monstrauero, cum qua vultis disputatione, recedite. Hortor vos tamen, vt dum vitæ spatium superest, ab eiusdem beati Petri Ecclesia, cui claues cælestis regni commissæ sunt, & ligandi ac soluendi potestas attributa, vestra anima non inueniatur diuisa, ne si hic beneficium eius despicitur, illic vitæ aditum claudat. Hi autem qui dubitationis vestræ participes sunt, si ad me venire voluerint, nullam in me quasi ex potestate prodeuntem violentiam pertimescant. Nam nos licet in omnibus causis, in his tamen, præcipue quæ Dei sunt, ratione magis stringere homines, quàm potestate festinamus.

S. Bonau. lib. 2. phar. c. 44. inf. lib. 4. ep. 32.

D

EPISTOLA XLII.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Syracusano.

Lib. 2. ep. 4. 18. 26. 38. hom. in Euang. 34. 10. 2.

E

De clericis Bacanda per Siciliam diſperſis.

INdicauit nobis Bacanda frater, & coepiscopus noster, quosdam de clero suo in Siciliæ partibus ad sacros ordines peruenisse. Qui quoniam neque presbyterum, neque diaconos se habere commemorat, eos ad se petijt debere transmitti. Proinde fraternitas tua vbicumque illos latore præsentium indicante, repererit, huc eos sine dilatione transmittat: quatenus & illi ad Ecclesiam in qua olim militauerunt, reuocentur, & antedictus episcopus optatum de eis possit habere solatium.

Epiſt. Formoſi lib. 1. ep. 4. 8. lib. 12. ep. 18.

A

EPISTOLA XLIII.

Inf. lib. 7. epist. 24. lib. 10. epist. 42.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI.

De Cosma Syro multis debitis obligato.

Ioan. Diac. lib. 2. c. 51.

LAtor præsentium Cosmas Syrus in negotio, quod agebat, debitum se contraxisse perhibuit, quod & multis alijs & lacrymis eius attestantibus verum esse credidimus. Et quia 150. solidos debebat, volui vt creditores illius cum eo aliquid paciscerentur: quoniam & lex habet, vt homo liber pro debito nullatenus teneatur, si res defuerint, quæ possint eidem debito addici. Creditores ergo suos, vt asserit, ad 80. solidos consentire possibile est. Sed quia multum est vt a nil habente homine 80. solidos petant, 60. solidos per notarium tuum tibi transmisimus, vt cum eisdem creditoribus subtiliter loquaris, rationem reddas, quia filium eius quem tenere dicuntur, secundum leges tenere non possunt. Et si potest fieri, ad aliquid minus quam nos dedimus, condescendant. Et quidquid de eisdem 60. solidis remanserit, ipsi trade: vt cum filio suo exinde viuere valeat. Si autem nil remanet, vel ad eandem summam debitum eius incidere stude, vt possit sibi libere postmodum laborare. Hoc tamen solerter age: vt acceptis solidis ei plenariam munitionem scripto faciant.

B

C

EPISTOLA XLIIII.

Sup. lib. 2. epist. 21. Ind. 2. lib. 4. ep 44. inf. lib. 7. ind. 13. ep. 23. Ind. 1. lib. 9. ep. 89.

GREGORIVS RVSTICIÆ PATRICIÆ.

Reprehendit eam a monte Sina propere rediisse.

EXcellentiæ vestræ scripta suscipiens, libenter agnoui, qualiter ad montem Sina perrexerit. Sed mihi credite: ego quoque voluissem vobiscum ire, sed vobiscum minime redire. Quamuis mihi valde difficile sit credere, quia ad loca sancta fuistis, patres multos vidistis. Nam credo si vidissetis, tam celeriter ad Constantinopolitanam vrbem redire minime poteratis. At postquam talis ciuitatis amor de corde vestro nullo modo recessit, suspicor quia excellentia vestra sancta quæ corporaliter vidit, ex corde minime attendit. Sed omnipotens Deus mentem vestram gratia suæ pietatis illustret, donet vobis sapere, & temporalia omnia quam sint fugitiua, pensare: quia dum hæc loquimur, & tempus currit, & iudex superuenit, & mundum quem sponte nolumus, ecce iam prope est, vt relinquamus inuiti. Domnum Apionem & domnam Eusebiam, eorumq. filias mea peto vice salutari. Domnam vero illam nutricem meam, quam mihi per litteras commendatis, omnino diligo, & grauari in nullo volo. Sed tantis angustijs premimur, vt ab angarijs atque oneribus hoc iam tempore, nec nosmetipsos excusemus.

D

Expliciunt de Anno Quarto, & de Indictione duodecima.

LIBER QVARTVS.

IN NOMINE DOMINI

INCIPIVNT EPISTOLAE EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ

Indictione XIII. de Anno ordinationis eius V.

EPISTOLA I.

GREGORIVS IOANNI RAVENNATI Episcopo, &c.

Sup.lib.2.epist. 22.28.32.34. 55.Indict.xi.& ep.32.eo.l. Ind. ix.ep.22.eo lib. ep.lib.ep.22.lib. eod.& l.4.epist. 35. Greg.16.q.1.c. mens. Gra.12.q.2.c. 20. Ino.p.3.c.18. Anse.7.189. Ioan Diac.lib. 2.c.54.

Monasterium monachorum non per clericos nec laicos gubernandum.

A PERVENIT ad me, quòd in Ecclesia fraternitatis tuæ aliqua loca dudum monasterijs consecrata, nunc habitacula clericorum aut etiam laicorum facta sunt: dumq. hi, qui sunt in Ecclesijs, fingunt se religiose viuere, monasterijs præponi appetunt, & per eorum vitam monasteria destruuntur. Nemo etenim potest & Ecclesiasticis obsequijs deseruire, & in monachica regula ordinate persistere: vt ipse monasterij districtionem teneat, qui quotidie in ministerio Ecclesiastico cogitur permanere. Proinde fraternitas tua, hoc quolibet in loco factum sit, emendare festinet: quia ego nullo modo patiar, vt loca sacra per clericorum ambitum destruantur. Vos itaque ita agite, vt mihi hac de re correctam causam sub celeritate nuncietis.

B

EPISTOLA II.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO & Cyriaco abbati.

Sup.epis.23.lib. 3.Ind.12.

De ordinando monasterio Theodosiæ.

QVerelam Theodosiæ religiosæ feminæ subditæ vobis, satis series relationis explanat, in qua plura & non ad sacerdotalem pertinentia mansuetudinem, contra Ianuarium fratrem, & coepiscopum nostrum capitula comprehensa relegimus: ita vt post fundatum a te seruorum Dei monasterium, omne quod ad auaritiæ turbulentiam præiudiciumq. pertinet, tempore dicatur oratorij ipsius dedicationis exhibitum. Quamobrem C si ita est, vt antefata eius suggestione comperimus, & in hoc quidquam cognoscitis indecentius fuisse commissum: hortamur vt Musicum abbatem monasterij Agilitani, remotis prius omnibus præiudicijs, studeatis vt in monachos suos illic ordinare cœperat, summopere vacare festinet: quatenus ipso venerabili loco, decenti regulariq. modo per vos, Domino iuuante dispositio, nec frequens nos prædictæ religiosæ feminæ de non impletis bonis desiderijs suis querela concutiat: nec cum vestræ detrimento sit animæ, si tam pium propositum aliqua vobis negligentibus, quod non credimus, dilatione torpescat.

Sup.ep. 2.lib.3. Ind.xy.

EPISTOLA III.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO Carthaginensi.

Sup.l.2.ep.39. Ind.10.inf.l.5. epist.19 & 62. Indic.14.lib.2. ep.41.ind.3.lib. 10.ep.1.

De compescendis hæreticis sub grauissimis pœnis.

VEniens ad nos Prosper, præsentium lator, Responsalis vester, post alios vestræ charitatis affectus, secundo nobis vestras epistolas cum allegatione principalium iussionum

sionum apud vos habitæ synodi chartulam portexit. Quibus relectis,& de vestro gratulari A
sumus,quem pastoraliter geritis, zelo: & pijssimos dominos occasione religionis illatas
venalium personarum remouisse calumnias. Maxime autem quia ita studuit fraternitas
vestra Africanam inconcussam seruare prouinciam, vt nullatenus deuias hæreticorum
sectas cum feruore sacerdotali coercere negligeret. De quibus etiam omnibus sopiendis,
& antequam charitatis vestræ consuleremur apicibus,in tantum nos subtilius definisse me-
minimus, vt nihil rursus de his vobis responderi necessarium credamus. Quamquam
ergo hæc se ita habeant, & desideremus omnes hæreticos a catholicis sacerdotibus vigo-
re semper rationeq. compesci: tamen subtiliter intuentes omnino nos tetigit, ne per ea
quæ apud vos gesta sunt, aliorum consiliorum primatibus, quod auertat Dominus, ge-
neretur scandalum. Sententia namque a vobis prolata est in conclusione gestorum. In qua
dum pro inuestigandis illis hæreticis admonetis, sub intulistis eos, qui negligunt, substan- B
tiarum dignitatumq. priuatione plectendos. Optimum est igitur frater charissime,vt in
his quæ foris corrigenda sunt, prius charitas interna seruetur, vt simus mente subiecti.
Quod maxime vestræ grauitatis proprium iudicamus, etiam personis dignitate minori-
bus. Tunc enim totis coadunatis viribus hæreticorum commodius obuiatis erroribus,
cum secundum morem sacerdotij vestri studueritis ecclesiasticam interius custodire con-
cordiam.

EPISTOLA IIII.

Inf.ep.41.lib.5. Ind.xiij. lib.7. ep.92.

GREGORIVS VICTORI EPISCOPO Panormitano.

De Gregorio abbate, & Martia abbatissa. C

LAtorem præsentium Gregorium Abbatem atque presbyterum monasterij sancti
Theodori nulla quidem ratio permittebat, vt post lapsum cellæ ipsius generali poe-
na, vltra ei præesse debuisset. Qui enim tot discipulos per suam negligentiam ad infer-
num duxit, reliquis vmquam præponi non debuit. Sed quia longa hic est apud nos poe-
nitentia afflictus, fraterniratem tuam necesse est eum in monasterium prædictum recipe-
re, locoq. suo constituere: ita tamen, vt Vrbicus monasterij mei præpositus dare aliquem
de seruis Dei debeat, qui ei præpositus fiat, vt quod istius incuria negligitur, illius soli-
citudine seruetur. Præterea ex monasterio ancillarum Dei, quod est sancti Martini, Mar-
tiam sanctimonialem feminam in monasterium aliud iniuste audio fuisse migratam: &
Victoriam, quæ locum illius sequebatur, sicut audio res monasterij distrahere, vt ad prio- D
Ioan. Diac. lib. 3.c.42. ratus locum pertingeret, & ipsa post abbatissam interim inueniri debuisset. Quam rem
fraternitas tua sub omni studeat celeritate corrigere: cuius enim iam culpæ sit intelligis,
vt ego tam longe positus, quæ in ciuitate tua aguntur agnoscam, & tot curis occupatus,
quæ fieri debeant, disponam. Prædictam itaque Martiam in monasterium suum & lo-
cum suum volumus reuocari. Victoriam vero Fantino defensori nostro tradi, quatenus
ipse eam discutiens, cui quid de rebus monasterij dedit, inueniat. Quam discussam in mo-
nasterium aliud dari volumus, nobisq. per Fantinum defensorem subtiliter renunciari, vt
sciamus quid de ea debeat sententia certiori constitui. Multa autem mala in eodem mo-
nasterio per Anastasium medicum audio contigisse. Qui si quando in monasterium vir-
ginum seu ipse, seu alius fuerit ingressus, fraternitatem tuam culpa respiciet, quæ gre-
gem commissum tenet, & custodire dissimulat. E

EPISTOLA V.

Sup.l. 3. ep. 21. Inf.ep.3.& 26. lib.4.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO Lunensi.

De Saturnino presbytero lapso.

Gra. dist. 50.c. 20. Ino.p. 6.c.23. Panu. lib. 3.c. 182. Anf.lib.1.c.21.

ACcedens ad Gorgonam insulam fraternitas vestra discutiat id quod ad nos de Sa-
turnino expresbytero est perlatum. Peruenit namque ad nos, quia postquam pro
crimine lapsus sui, a sacerdotij ordine est deiectus, ad explendum ministerium sacerdotij
præsumpsit accedere, & omnipotenti Deo hostias immolare. Quod si ita factum frater-
nitas

A nitas vestra repererit, eum sacri corporis & sanguinis Dominici participatione priuatum, in pœnitentiam redigat: ita vt vsque ad diem obitus sui in eadem excommunicatione permaneat, & viaticum tantummodo in die exitus sui percipiat. Sin autem eum fraternitas tua talem pœnitentiam agere cognouerit, vt ei iuste ad recipiendam inter laicos communionem etiam ante exitum debeat misereri, hoc in tuæ fraternitatis ponimus potestate.

Mense Octobri, Indictione Decimatertia.

EPISTOLA VI.

B GREGORIVS CYPRIANO DIACONO, & Rectori patrimonij Siciliæ. *Sup.lib.9.epist. 56.ind.2.lib.3. ep.4.lib.6.epist. 29.*

De Manichais comprimendis, & de tollendis pensionibus Iudæis impositis, vt ad fidem Christi facilius conuertantur.

DE Manichæis qui in possessionibus nostris sunt, frequenter dilectionem tuam admonui, vt eos persequi summopere debeat, atque ad fidem catholicam reuocare. Quòd si tempus exigit, per te, si autem pro causis aliis non licet, per alios solerter inquire. Peruenit ergo ad me, esse Hebræos in possessionibus nostris, qui conuerti ad Deum nullatenus volunt. Sed videtur mihi vt per omnes possessiones in quibus ipsi Hebræi esse noscuntur, epistolas transmittere debeas, eis ex me specialiter promittens, quòd quicunque ad *Ioan.Diac. lib. 2.c.44.*

C verum Dominum Deum nostrum Iesum Christum ex eis conuersus fuerit, onus pensionis eius ex aliqua parte imminuetur. Quod ita quoque fieri volo, vt si quis ex eis conuersus fuerit: si solidi pensionem habet, tremissis ei relaxari debeat: si tres vel quattuor, vnus solidus relaxetur. Si quid amplius, iam iuxta eundem modum debet relaxatio fieri, vel certe iuxta quod dilectio tua prævidet: vt & ei qui conuertitur onus releuetur, & ecclesiastica vtilitas non graui dispendio prematur. Nec hoc inutiliter facimus, si pro leuandis pensionum oneribus, eos ad Christi gratiam perducamus: quia etsi ipsi minus fideliter veniunt, hi tamen qui de eis nati fuerint, iam fidelius baptizantur. Aut ipsos ergo, aut eorum filios lucramur. Et ideo non est graue, quidquid de pensione pro Christo dimittimus. Præterea ante hoc tempus Ioanne subdiacono veniente, mihi tua dilectio aliqua scripsit, quæ omnia hora eadem relegens, multos dies interposui, & post multorum

D dierum moram tamquam in memoria retinens quæ legeram, ad singula respondi. Sed nunc, vt arbitror, vnum mihi capitulum excidit: & de eo suspicor nihil respondisse. Scripseras enim, vt mutui solidi rusticis per manus quorundam debiti conductorum darentur, ne tollentes ab alijs, aut in angarijs, aut rerum pretijs grauarentur. Quod capitulum mihi gratissimum fuit. Et siquidem iam scripsi, ea serua quæ scripta sunt. Si autem ex eo, vt suspicor, minime aliquid rescripsi, commonitione certa dandos solidos pro vtilitate rusticorum non debes immorari: quando & res ecclesiastica non perit, & ex ea vtilitas rusticorum leuatur. Sed & alia si qua sunt, quæ vtilia esse consideras, omni ambiguitate postposita debes exhibere.

EPISTOLA VII.

E GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Illyricum. *Sup.lib.2. epist. 43.ind.9.lib.4. ep.31.*

Ordinationem Ioannis Episcopi Apostolica auctoritate confirmatam.

ET nobis confert de solicitudine vestra lætitiam, & fraternitatem vestram de sua reddit ordinatione securam, si antiquæ consuetudinis, ordo seruatur. Quia ergo ex epistolis, quas ad nos per Maximianum presbyterum, & Andream diaconum direxistis, in *Sup. epist. 32.* persona Ioannis fratris & coepiscopi nostri consensum omnium vestrum & serenissimi principis conueniisse cognouimus voluntatem: magna nos exultatio habuit, talem Deo auctore ad sacerdotij officium fuisse prouectum, qui dignus cunctorum est electionis iudicio comprobatus. Proinde iuxta postulationis vestræ desiderium, prædictum fratrem & coepiscopum

coepiscopum nostrum in eo in quo est sacerdotij ordine constitutus, nostri assensus auctoritate firmamus: ratamq. nos eius consecrationem habere, dirigentes pallium indicamus. Cui quoniam iuxta morem nostras vices commisimus peragendas, ideo fraternitatem vestram necessario præuidimus adhortandam: quatenus ei in his quæ ad ordinem ecclesiasticum, rectitudinemq. pertinent disciplinæ, siue in alijs quibus canonum decreta non obsistant, parere nullo modo differatis, vt charitatem vestram sincero eum iudicio elegisse, exhibita valeat obedientia declarare. A

EPISTOLA VIII.

Sup. epist. 7. l. 1. ep. 70. lib. 7. & lib. 10. ep. 33. ind. 5.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO PRIMÆ Iustinianæ Illyrici. B

De vsu pallij, & cura pastorali diligenter exhibenda.

Grat. dist. 63. c. Quia.

MAnifestum bonitatis esse liquet indicium, in vnius electione cunctorum conuenire consensum. Quia igitur susceptæ fratrum & coepiscoporum nostrorũ relatio, ad locum vos sacerdotij totius concilij vnito consensu, & serenissime principis voluntate declarat accersiri: gratias omnipotenti Deo creatori nostro magna cum exultatione retulimus: qui vitam actusq. vestros ita de preteritis fecit esse probabiles, vt omnium vos, quod est valde laudabile, faceret placere iudicio. Quibus nos quoque in personam fraternitatis tuæ per omnia consentimus. Atque omnipotentem Dominum deprecamur, vt charitatem vestram sicut sua gratia elegit, ita in omnibus sua protectione custodiat. Pallium vero ex more transmisimus, & vices vos Apostolicæ sedis agere iterata innouatione decernimus, admonentes vt ita vos circa subiectos debeatis exhibere placabiles, vt rectitudinem vestram diligere prouocentur potius quàm timere. Quorum si culpa forte poposcerit, ita excessus emendare curabitis, vt paternum affectum de animo nullo modo relinquatis. Estote in custodia commissi gregis vigilantes atque soliciti, & disciplinæ zelo districti, ne lupus insidians, nec ouile turbare Dominicum, nec nocere oubus aliqua fraudis occasione præualeat. Animarum lucrum Deo nostro tota mentis intentione ferre festinate: nomen nos pastoris non ad quietem, sed ad laborem susceperisse, cognoscite. Exhibeamus ergo in opere quod signamur in nomine. Sacerdotij prærogatiuam si recta consideratione pensemus, solicitis & bene gerentibus in honore, negligentibus autem profecto erit in onere. Sicut igitur laborãtes, & circa animarum salutem solicitos hoc nomen ante Deum æternam ducit ad gloriam: ita desides ac torpentes vrget ad pœnam. In lingua vestra vitam esse aliam plebs comnisa agnoscat. Sit illis fraternitatis vestræ doctrina, gratus coercionis stimulus, & vita, imitationis exemplum. Quid enim diligere, & quid timere debeant, charitatis vestræ sermo prædicationis aperiat, fructum efficacia vestra æternæ huiusmodi retributionis acquirat. Inter hæc vero & huiusmodi ista vos principaliter deliberationis cura constringat, ne vmquam ordinationes facere tentetis illicitas, sed si quos ad clericatus ordinem vel potiorem forte gradum promoueri contigerit, non præmijs aut precibus, sed meritis ordinentur. In nulla ordinatione fraternitati vestræ commoda quolibet modo surrepant, ne laqueis simoniacæ, quod absit, hæreseos illigetur. Quid enim prodest homini, sicut veritas docet, si totum mundum acquirat, & suæ faciat animæ detrimentum? Vnde necesse est, vt Deum in omni quod gerimus attendamus, peritura & temporalia contemnamus, atque ad æternitatis bona cordis desiderium dirigamus. Xenia autem vestræ sanctitatis susceipere omnino noluerant: quia valde esset incongruum, vt a prædatis atque afflictis fratribus munera percepisse videremur. Sed responsales vestri alio me argumento vicerunt, ad eum illa deferentes, a quo non possent oblationes vestræ fraternitatis repelli. Illud enim vobis præ omnibus studendum est, vt venturo iudici animarum, sicut prædiximus, non peritura munera procuretis, quatenus & vos de vestra mercedis operatione, & nos pariter de nostra adhortatione respiciat. C D E

Matth. 16. d

Marc. 8. d

EPI-

A

EPISTOLA IX.

GREGGRIVS PETRO NOTARIO IN SARDINIA.

Sup.lib.2. ep.2. Ind.xi.

De ministerijs Alerienſis Eccleſiæ recipiendis.

MInisteria Eccleſiæ Alerienſis, quæ ſecum Syllacium quondam epiſcopus Seuerinus detulerat, præſentium ſibi portitores reſtitui poſtulant. Quia ergo res Eccleſiaſticæ cauta debent ſolicitudine præmuniri, hoc nobis viſum eſt, vt in eadem Eccleſia ſeu ciuitate, epiſcopus cui miniſteria ipſa tradi poſſint, debeat ordinari. Sed quoniam Leonem archidiaconum, alioſq. clericos eiuſdem Eccleſiæ illic eſſe commemorant: experientiæ
B tuæ præcipimus, quatenus eos ad ſuam Eccleſiam proficiſci, ac eligere ordinandum epiſcopum ſibi commoneat: vt dum Deo illic fuerit propitio conſecratus, ipſe Eccleſiæ ſuæ res ſine aliqua ambiguitate recipiat.

EPISTOLA X.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO Sardicæ.

De obedientia maioribus exhibenda.

C QValiter obedientia, vel ſit reuerentia præpoſitis exhibenda, ex tuis quoque ſubiectis ipſe non ambigis. In qua re valde eſt vtile, ſi id quod diſciplinæ vigor imponit, nullo cogente, humilitàs laudanda ſeruauerit. Peruenit itaque ad nos, quòd fraternitas tua Ioanni fratri noſtro primæ Iuſtinianæ epiſcopo ſecundum morem parere deſpiciat, & nec decreto eius, nec relationi, quam ad nos direxit, iuxta conſuetudinem voluiſſe ſubſcribere. Quod ſi ita eſt, contriſtamur: quia ſuperbiæ de te manifeſtum præbes indicium. Quod quàm ſit, præcipue in ſacerdote, culpabile, diuinæ clamant admonitionis eloquia. Propterea hortamur, vt mentis tumore depoſito, ordinatori tuo antedicto fratri, & coepiſcopo noſtro humilem te exhibere, ac parere non deſinas: quatenus & Deus gaudeat in fraternitatis veſtræ concordia, & alij de te ſumant bonitatis exemplum. Nam ſi, quod non credimus, te in ſuperbia permanere contigerit, diſtrictam canonicamq. diſciplinæ correctionem, contumaciæ tuæ nos ſcito vlciſcenter imponere. Bene ergo facis, talem te ſponte ſa-
D lubri conſideratione præbere, qualis eſſe canonica coercitione exigente compelleris. Nam nec tibi denuo poſt noſtram admonitionem, licebit ad tuæ voluntatis arbitrium contra morem maioribus tuis inobedientem exiſtere, nec tantæ nos indiſciplinationis Eccleſiaſticam coguoſcas diſſimulare, vel differre vindictam.

Sup.lib.2. ep.2. & lib.10. ep.88.

EPISTOLA XI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Rauennati.

Sup.lib.2. epiſt. 51. lib.2 ep.22. 28. 32. 54. 55. hoc lib.inf. epiſt. 13.

De vſu pallij.

E FRaternitatem veſtram valde inuenio contriſtatam, pro eo quòd in letanijs induere pallium rationis cenſura prohibetur. Sed per excellentiſſimum Romanum patricium, & per eminentiſſimum præfectum, atque per alios ciuitatis ſuæ nobiles viros importune expetit, vt hoc debeat concedi. Nos autem ſolicite requirentes ab Adeodato diacono quondam fraternitatis tuæ cognouimus, quia numquam conſuetudo fuerit deceſſoribus tuis, vt in letanijs pallio niſi in ſolemnitate beati Ioannis Baptiſtæ, & beati Petri Apoſtoli, & beati martyris Apollinaris vterentur. Cui quidem nequaquam credere debuimus, niſi quia multi apud ciuitatem fraternitatis veſtræ reſponſales ſæpius fuerunt, qui ſe fatentur tale aliquid numquam vidiſſe. Et de hac re multis potius credendum eſt, quàm vni pro ſua Eccleſia aliquid atteſtanti. Sed quia nos fraternitatem veſtram contriſtari nolumus, & petitionem filiorum noſtrorum apud nos minime fruſtrari: vſum pallij, donec ſubtilius veriuſq. aliquid cognoſcamus,

in letanijs

in letanijs solemnibus, id est, die natalitio beati Ioannis Baptistæ, & beati Petri Apostoli & beati Apollinaris martyris, atque in ordinationis vestræ celebratione concedimus. In secretario vero secundum morem pristinum susceptis ac dimissis Ecclesiæ filijs, induere vestra fraternitas pallium debeat, atque ad Missarum solemnia ita proficisci, & nihil sibi amplius ausu temerariæ præsumptionis arrogare: ne dum in exteriori habitu inordinate aliquid arripitur, ordinate etiam quæ licere poterant adimantur. Dat. mense Octobri, Indict. 13.

EPISTOLA XII.

GREGORIVS PETRO EPISCOPO TRICALITANO.

De visitatione Agrigentinæ Ecclesiæ.

Syracusano lib. 2. epist. 12. 28. 32. Ind. 11. lib. 3. ep. 42. 53.

QVoniam Agrigentinæ Ecclesiæ a nobis fraternitati tuæ visitationis commissa est cura, laboribus tuis aliquid ex ea vtile prospeximus consulendum. Proprerea Maximiano fratri & coepiscopo nostro scripsimus, vt quartam, quam eiusdem Ecclesiæ episcopum oportebat accipere, a die visitationis tuæ, vel quousque illic eam solicitudinem gressferis, tibi debeat applicare. Vnde fraternitatem tuam necesse est mente solicita cogitare, vt cuius fructus Ecclesiæ percipit, operam studeat solerter impendere, atque ad Deum illic animas congregare, prauos ab iniquitate compescere, & incipientes bona opera, verbo exhortationis nutrire, memor quod de Ecclesia vniuersali dictum est: Panem otiosa non comedit.

Prou. 31. d

EPISTOLA XIII.

Inf. ep. 14. 26.

GREGORIVS GAVDENTIO EPISCOPO NOLANO.

Visitationem Capuanæ iniungit Ecclesiæ.

Grat. dist. 61. c. Quoniam.

QVoniam Festus Capuanæ Ecclesiæ episcopus, in Romana ciuitate positus, de hac luce migrauit, curæ nobis fuit, quæ vniuersis ecclesijs a nobis impenditur, ad fraternitatem tuam præsentia scripta dirigere, vt memoratæ ecclesiæ visitator accedas: sic tamen vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. vel quidquid præfati loci esse patuerit, a quoquam præsumi patiaris: sed omnem vigilantiam atque cautelam circa clerum plebemq. eiusdem ecclesiæ exhibere te conuenit, vt in vigilijs obsequioq. Ecclesiastico sedulo ac deuote debeant deseruire: quatenus fraternitatis tuæ instantia atque adhortatione tales se in seruitio diuino exhibeant, vt irreprehensibile eorum valeat obsequium reperiri.

Inf. epist. 14. b. l. & ep. 29. & 27. lib. 2.

EPISTOLA XIIII.

GREGORIVS CLERO ECCLESIÆ CAPVANÆ degenti Neapoli.

De visitatione Ecclesiæ Capuanæ Gaudentio commissa.

Sup. ep. 13. b. l. Grat. dist. 61. c. 19. inf. lib. 11. ep. 16. Ind. 6.

QVoniam Festus Capuanæ Ecclesiæ episcopus hic positus de hac luce migrauit, curæ nobis fuit destitutæ Ecclesiæ visitationem fratri & coepiscopo nostro Gaudentio Nolanæ ciuitatis episcopo solemniter delegare, cui dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. a quoquam vsurpari patiatur. Cuius vos assiduis adhortationibus conuenit obedire: quatenus in ecclesiastico obsequio, atque in Dei laudibus vigilanti debeatis cura persistere, moresq. vestros sub digna ecclesiastici regiminis disciplina componere. Nec quisquam vestrum eius audeat præceptionibus obuiare, sed omni tam ecclesiastica obseruatione, quàm etiam Ecclesiæ vestræ custodia, eius prouisionibus obedientiam exhibere: quatenus dum eius regimini vestra fuerit obedientia commodata, & Ecclesiæ vestræ in nullo negligatur vtilitas, & eius sit cura propensior.

Sup. ep. 13. 19. & 27. lib. 2.

EPI-

A

EPISTOLA XV.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO RAVENNÆ.

Sup. epis. 1 h.l. & lib. 1. ep. 83. lib. 2. ep. 22. 28. 32. 34. 51. & h. l. ep. 42.

Ne irrisorio sermone obloquatur, aut scribat: et de inordinato vsu pallij, & cura pastorali, aliisq. quàm plurimis.

PRimum me hoc contristat, quia mihi fraternitas tua duplici corde scribit, & alia blandimenta in epistolis suis exhibet, alia in lingua sua sæculariter ostendit. Deinde graue mihi est, quia irrisiones illas, quas habere notarij adhuc pueri solent, vsque hodie frater meus Ioannes in lingua sua retinet. Mordaciter loquitur, & quasi de tali astutia lætatur. B Amicis præsentibus blanditur, de absentibus obloquitur. Tertio graue mihi & omnino execrabile est, quia seruis suis qua hora furit, turpia crimina imponit, vt effeminati, & adhuc grauiter hoc apertius vocentur. Post hoc accessit quod disciplina ad vitam clericorum custodiendam nulla est, sed tantummodo se clericis suis dominum exhibet. Vltimum vero est, quod tamen pondere elationis primum est, scilicet de vsu palij extra Ecclesiam. Quod decessorum meorum temporibus facere numquam quisquam præsumpsit: numquam a decessoribus eius præsumptum est, sicut responsales nostri testantur, excepto si reliquiæ conderentur. Quod tamen de reliquijs, vnus tantummodo potuit inueniri, qui meis diebus in despectum meum cum summa audacia non solum faciebat, sed etiam frequentabat. Ex quibus omnibus inuenio, quia honor episcopatus vestri totus foris in ostensione est, non in mente. Et quidem omnipotenti Deo gratias ago: quia eo tempore quo C ad me hoc peruenit, quod ad aures decessorum meorum numquam peruenerat, Longobardi inter me & Rauennatem ciuitatem positi fuerant. Nam ostendere forsitan hominibus habui, quantum scio esse discretus. Ne autem credas quia ego Ecclesiam tuam in aliquo grauari aut minui volo: recordare in Missarum Romanarum solemnibus, vbi Rauennas diaconus stabat, & require vbi hodie star, & cognosces, quia Ecclesiam Rauennatem honorare desidero. Sed vt quicumque quodlibet ex superbia arripiat, hoc ego tolerare non possum. Tamen hac de re iam diacono nostro Constantinopolim scripsi, vt per omnes qui sub se etiam tricenos & quadragenos episcopos habent, inquirere debeat. Er sicubi iste vsus est, vt in letanijs cum pallijs ambulent: absit vt per me Rauennatis ho- Sup. epis. 20. h.l. & ep. 54. nor Ecclesiæ in aliquo imminui videatur. Hæc ergo omnia, quæ superius dixi, frater charissime recogita, diem tuæ vocationis attende, quas rationes de sarcina episcopatus reddi- D turus es, cogita atque considera. Emenda illos mores notarij. Vide quid in lingua, quid in actu episcopum deceat. Esto totus purus. Fratribus tuis non aliud loquaris, & aliud in corde habeas. Nec appetas vltra videri quàm es, vt possis vltra esse quam videris. Crede mihi, quando ad hunc locum veni, tantæ deliberationis fui tantæq. charitatis circa fraternitatem tuam, vt si eandem charitatem meam custodire voluisses, adhuc talem fratrem, sicq. te pure diligentem, tibiq. omni deuotione concurrentem, numquam inuenires: sed cognitis verbis ac moribus tuis, fateor, resiliui. Rogo ergo per omnipotentem Deum, emenda omnia illa quæ præmisi, maxime duplicitatis vitia. Permitte me amare te, & ad præsentem, & ad futuram vitam vtile tibi esse poterit, vt a tuis fratribus ameris. Ad hæc autem mihi non verbis, sed moribus responde.

E EPISTOLA XVI.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO Lunensi.

Sup. ep. 5. h.l. & lib. 3. ep. 21. inf. lib. 7. ep. 6. Ind. 4.

De lapsu presbyterorum, diaconorum, & subdiaconorum.

RElectæ textus, quam fraternitas tua direxit, epistolæ, solicitudinem tuam diligenter innotuit: sed cognita nos corporis tui molestia contristauit. Verum tamen Domini ca patienter debent sustineri flagella. Nam frequenter ad emendationem ægritudo conceditur. Et hoc ante Deum hominem purgatum statuit, quòd in hac illum ad præsens vita contristat. Vnde necesse est vt crearori nostro etiam in infirmitate positi gratias referamus, & vt in illa nobis vita castigatio ista proficiat, exoremus. Præterea ad fraternitaris tuę

Gra. dist 50.c. 20. § praterea Ius p.6.c.85. consulta respondentes, statuimus diaconum & abbatem de portu Veneris, quem indicas cecidisse, ad sacrum ordinem non debere vel posse vllo modo reuocari. Quem quidem sacro ordine priuatum in pœnitentiam deputare te conuenit. Cuius si postea actus, conuersatioq. meruerit, priorem inter alios monachos, vbi tu tamen decreueris, standi locum obtineat. Subdiaconi quoque, quos similis culpa constringit, ab officio suo irreuocabiliter depositi, inter laicos communionem accipiant. In portu autem Veneris loco, lapsi diaco- A

Sup. ep. 1. & ep. seq. 67. ni, alium, qui hoc officium implere debeat, ordinabis. Saturninum vero expresbyterum, vt numquam ad sacri ordinis ministerium præsumat accedere, scriptis cauere decreuimus. Sed eum in insula Gorgona atque Capraria solicitudinem de monasterijs gerere, & in eo in quo est statu, sine cuiusquam aduersitate manere permittimus. Fraternitas ergo tua commissos sibi vigilanti cura custodiat, a malis actibus sua, vt valet, prædicatione corripiat: quatenus & officij sui inueniatur, sicut decet, implere propositum, & Deum sibi B retributorem suæ faciat actionis existere. Nos vero omnino vos videre cupimus, atque in Deo de vestra præsentia & salute gaudere. Vestem vero ei, quæ baptizanda est, direximus, atque vt nobis talia scribatis, semper optamus. Codicem vero regulæ pastoralis domno Columbo presbytero transmittendum per harum portitorem direximus, quem vos nolite detinere. Nam vsui vestro alium sub celeritate transmittemus.

EPISTOLA XVII.

Sup. lib. 3. ep. 2. 2. 37. 38 ind. 12. lib. 4. lib. 5. ep. 57. lib. 6. ep. 64.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensi.

C

De his qui depositi sunt quemodo ad pœnitentiam deputentur.

Grat. dist. 50. c. 2. Ius p. 6. c. 80. SI lapsis ad suum ordinem reuertendi licentia concedatur, vigor canonicæ proculdubio frangitur disciplinæ, dum pro reuersionis spe prauæ actionis desideria quis concipere non formidat. Fraternitas siquidem vestra nos consulit, si Amandinus ex presbytero & abbate, qui a suo est decessore culpa exigente depositus, in eo quo fuerat ordine constitutus, debeat reuocari. Quod quidem nec licet, nec fieri posse aliqua ratione decernimus. Eius tamen si conuersio forte meruerit, sacro per omnia sicuti est priuatus officio, in monasterio eum ante alios vt præuideritis monachos ordinate. Illud igitur præ omnibus studete, vt lapsos in sacrum ordinem nullius vobis supplicatio aliquo modo reuocare suadeat, ne huiusmodi non statuta, sed temporaliter dilata credatur eis esse vindi- D

Ius. p. 6. c. 69. cta. Vitalianum vero expresbyterum, de quo scribitis vt districte debeat custodiri, in Siciliam dirigi faciemus, vt spe discedendi sublata, in pœnitentiæ se saltem tunc lamenta constringat. Iobinum quoque de portu Veneris quondam diaconum & abbatem suo decreuimus priuandum officio, atque vt alter in eius loco debeat ordinari, scripsimus. Similiter etiam & tres subdiaconos, quos fraternitas vestra lapsos innotuit, a suo semper vacare, ac decernimus priuatos officio: quibus nihil aliud quàm inter laicos sacra est præbenda communio. Saturninum vero expresbyterum ne ad sacri ordinis ministerium præsumat vmquam accedere, deputauimus facere cautiorem. Eumq. in eadem qua fuerat insula cum sacri ordinis priuatione volumus permanere, permittentes ei curam & solicitudinem de monasterijs habere vel gerere, quem & ex suo lapsu cautiorem factum, eum credimus commissos sibi iam nunc solicitius custodire. De Ioanne autem ecclesiæ vestræ E notario charitas, qua vos diligimus, olimq. dileximus, vt scriberemus admonuit, ne dum eius culpa prouocat, aliquid quod ad peccatum pertinet, fieri mandaretis. Hoc ergo cauentes, Ecclesiæ vestræ res subtilirer modis sic quibus potueritis inquirite, vnde nec Deum offendatis, nec ille vos vnde apud homines accuset, valeat inuenire. Nam nos Ioannem non defendendo, vel contra rationem commendando eius personam, sed ne vestra magis anima, stimulante furore, in aliquo grauaretur, scripsimus. Vnde necesse est vt sicut præfati sumus, Ecclesiæ vestræ res subtili inuestigatione cũ Dei timore perquirere minime negligatis. Præterea multũ nos de Fortunati persona charissimæ fraternitatis vestræ mirari fecit epistola. Sed aut a vobis minime scripta ipsa dictata sunt, aut certe si vestra sunt, nos in eis fratrem nostrũ domnũ Constantiũ nequaquã agnoscimus. Debuistis etenim & adhuc debetis attẽdere, quia pro vestra est opinione quod scribimus. Nam dum illic se prædictus

Fortunatus

A Fortunatus violentiam sustinere, nec defensoris auxilio muniri potuisse commemorat, quid aliud nisi vestram attingit inuidiam? Ergo vt nec opinionem vestram hæc res apud quosda obfuscet, nec Ecclesiæ vestræ possit fieri in aliquo, si bona causa est, detrimentum: instructam huc debetis mandare personam, vt causæ qualitas trutinata, sine vestra possit inuidia terminari. Quoniam præsertim post eius querelam, si illic pro vestris partibus fuerit dicta sententia, non rationabiliter, sed sola potestate credetur superatus. Nos vero pro charitate qua vobis adstringimur, quæ pro opinione vestra sunt, vt facere debeatis, non desistimus admonere. Scientes quia etsi vos ad tempus adhortatio ista contristat, postea tamen deposita contentionis intentione lætificat.

B *Mense Decembri, Indictione Decimatertia.*

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS ROMANO EXARCHO PER ITALIAM residenti Rauennæ.

Sup. lib. 1. ep. 32. lib. 2. ep. 31.

De specioso presbytero, & ne sanctimonialibus ad saculum reuersis auxilium prebeat.

APud excellentiam vestram prauorũ audacia correptionis debet aculeos magis quàm defensionis inuenire solatium. Nam satis graue est, si illic habere prauam contingat
C actionem refugium, vnde disciplinæ decet prodire censura. Peruenit itaque ad nos, Speciosum quendam presbyterum, qui causa poscente in monasterio a Ioanne fratre & coepiscopo nostro fuerat deputatus, contra sui pastoris exinde voluntatem exijsse, & Ecclesiasticæ constitutionis vigore despecto, antedicto episcopo, vestra fretum tuitione, resistere. Quod quia excellentiæ vestræ sine dubio pulsat inuidiam, necesse est vt ab eius vos habita discretione, debeatis tuitione suspendere: ne si nominis vestri occasione pastori suo inobediens vel contumax fuerit, ad tempus & vestros contra vos iudices defensare, atque excellentiam vestram hac ex re cogatur offendere, & nos pariter de vestra discordia contristare. Comperimus præterea, quod dici nefas est, quasdam mulieres, quæ nuncusque in religioso atque monachico habitu permanserunt, sacram vestem &
D suam velaturam deponere, & coniugibus, quod sine graui referre non possumus dolore, sociari. Sed hoc quidem vt facere vel attentare præsumant, fauoris vestri patrocinio fulciri dicuntur: quod nos credere peruersitatis ipsius acerbitas non permittit. Petimus ergo vt in tanto vos peccato miscere nullatenus debeatis. Nam huiusmodi iniquitatem impunitam propter Deum nullo modo patimur remanere. Vnde iterum quæsumus, vt excellentia vestra in talium se causarum defensione non misceat, ne & Deus suam defendat iniuriam, & inter nos aliorum pariat culpa discordiam.

Mense Februario, Indictione decimatertia.

EPISTOLA XIX.

E

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

Sup. l. 2. ep. 36. Ind. 6. sup. lib. 3. ep. 4. lib. 6. ep. 19.

De obitu Maximiani, & de episcopo eligendo.

AMarissimas tuæ dilectionis epistolas de domni Maximiani obitu mense Nouembris susceperi. Et quidem ille ad præmia desiderata peruenit, sed infelix populus Syracusanæ ciuitatis lugendus est, qui pastorem talem diu habere non meruit. Proinde dilectio tua solicitudinem gerat, vt in eadem Ecclesia talis debeat ad ordinandum eligi, qui post dominum Maximianum eiusdem regiminis locum non videatur immerito sortiri. Et quidem credo quòd Traianum presbyterũ maxima pars eligat qui, vt dicitur, bonæ mentis est: sed quantum suspicor, ad regendum locum illum idoneus

non est. Tamen si melior inueniri non valet, & ipse nullis criminibus tenetur inuolutus, condescendi ad eum, cogente nimia necessitate potest. Si autem mea voluntas ad hanc electionem quæritur, tibi secreto indico quod volo: quia nullus mihi in eadem Ecclesia post domnum Maximianum tam dignus videtur quàm Ioannes archidiaconus Catanēsis Ecclesiæ. Qui si fieri potest vt eligatur, credo quòd apta valde persona inueniatur. Sed ipse quoque prius de criminibus, quæ impedire possunt, a te secreto requirendus est. A quibus si liber inuentus fuerit, eligi iure potest. Quod si factum fuerit, etiam frater & coepiscopus noster Leo ei cessionem præstare debebit, vt liber ad ordinandum possit inueniri. Hæc ergo dilectioni tuæ indicare curaui: tuæ iam solicitudinis intererit, vt omnia solicite circumspicias, & ea quæ sunt Deo grata, disponas.

EPISTOLA XX.

GREGORIVS SEVERO FICVLINO EPISCOPO.

Visitationem Ecclesiæ Rauennatis commendat.

OBitum Ioannis antistitis directa relatio patefecit. Quapropter visitationis destitutæ Ecclesiæ fraternitati tuæ operam solemniter delegamus: quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. vel quidquid illud est in patrimonio eiusdem a quoquam præsumatur Ecclesiæ, & cet. secundum modum præhabitum.

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS CLERO ORDINI ET PLEBI consistenti Rauennæ.

De visitatore Seuero.

VEstri antistitis obitum cognoscentes, curæ nobis fuit visitationem destitutæ Ecclesiæ fratri & coepiscopo nostro Seuero Ficulino solemniter delegare, cui dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. a quoquam vsurpari patiatur. Cuius vos assiduis adhortationibus conuenit obedire, &c. secundum morem habitum.

EPISTOLA XXII.

Sup. epist. 19. Inf. ep. 47.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

De obitu Theodori, & alio episcopo eligendo.

OBitum Theodori episcopi dilectionem tuam iam credimus cognouisse. Sed quia ipse testamentum dicitur condidisse, subtiliter ne quid de rebus Ecclesiæ suæ consumpsisset, te oportet inquirere. Et siquidem eum exinde aliquid incongrue minuisse didiceris: ita age, vt res ipsæ ab eo, cuius interest, modis omnibus reparentur. Clerum vero & populum loci ipsius admonere te conuenit, vt omni dilatione postposita, eligant qui sibi reuelante Deo, debeat episcopus ordinari.

EPISTOLA XXIII.

Inf. l. 3. ep. 29. Ind. 14. ep. 32. lib. 5. Sup. ep. 21. & 22.

GREGORIVS CASTORIO NOTARIO.

Ne ob pecunias quisquam eligatur ad sacerdotium, sed ob merita.

NImis nos Ioannis fratris & coepiscopi nostri mors cognita contristauit: maxime quod ciuitas illa hoc tempore amisit pastoralis curæ solatium. Quia igitur plurimæ vtilitates exposcunt, vt in Ecclesia ipsa sacerdos sine mora Christo auctore debeat ordinari: ideo experientiæ tuæ præcipimus, quatenus clerum & populum omni instantia studeat

studeat adhortari, vt consecrandum sibi non differant eligere sacerdotem. Quos tamen & *Inf. ep. 22. b. f.*
præ omnibus admonere volumus, vt in generali causa vtilitates proprias non attendant.
Nulla ergo sit in hac electione venalitas, ne dum præmia appetunt, virtutem discretionis
amittant: & illum dignum ad hoc esse arbitrentur officium, qui non meritis sed datione
placuerit. Specialiter enim & absolute cognoscant, quia non solum indignus est sacerdo-
tio, sed & alijs profecto erit culpis obnoxius, quisquis Dei donum pretij præsumperit ve-
nalitate mercari. Non itaque largus præmijs, sed dignus meritis eligatur. Nam & electum
& eligentes par pœna respiciet, si sacerdotij sinceritatem mente sacrilega violare tenta-
uerint. Siue autem vnus, siue duo electi fuerint, quinque de prioribus presbyteris, &
quinque de præcedentibus diaconibus simul venire ad nos per omnia commoneto. De
clericis vero præter eos, qui venire deliberant, si quos alios præsentes esse necessarios
B æstimas, ad nos sine mora transmitte, vt ad ordinandam Dei Ecclesiam, nec excu-
satio, nec aliqua possit præuenire dilatio.

EPISTOLA XXIIII.

GREGORIVS CASTORIO DIACONO.

Sup. epist. 25. Inf. ep. 33. l. 5.

Vt renunciet si fortasse de sacerdotibus quidquam indignum audierit. & de Valerio monacho.

C QVædam ad nos de Pisaurensi episcopo peruenerunt, quæ indiscussa nullo modo sunt
relinquenda. Propterea experientiæ tuæ præcipimus, vt de vita & actibus ipsius sub-
tili indagatione studeat perscrutari. Et si quid fortasse repererit, quod sacerdotij, quod
absit, integritatem valeat maculare, ad nos eum cum scriptis tuis de his quæ in veritate
cognoueris, omnimodo sub competenti cautela transmitte: vt informati Deo reuelante
subtilius veritatem, quid fieri debeat, pertractemus. Non solum autem de eo, sed & de
aliorum quoque sacerdotum te vita conuenit esse solicitum. Etsi de quolibet siniſtrum
quippiam sentire potueris, nobis renunciare festina, vt actuum prauitas salubriter cum
Dei solatio debeat emendari. Peruenit quoque ad nos, Adeodatum quendam ciuem Pi-
saurensem filio atque vernaculo suo de quibusdam heredibus institutis, Thomam de-
putasse tutorem: hanc conditionem adijciens, vt si forte heredes ipsius in pupillari æta-
te de hac vita transirent, omnis eius substantia per manus antedicti tutoris debuisset
pauperibus, erogari. Sed ab ijs qui heredes fuerunt instituti, ne defuncti possit volun-
D tas impleri, suprascriptus tutor dicitur impedire. Propterea si sicut edocti sumus, ita
esse in veritate compereris, curæ atque solicitudinis tuæ sit, antedictum tutorem ratio-
nabiliter tueri, atque defendere, vt quæque sibi iniuncta sunt, valeat effectui manci-
pare. Sed quoniam dicitur, eundem tutorem velle aliquid in diaconia, quæ ibidem
constituta est, emere, summopere ei solatiari festina, vt ea quæ mercedis intuitu pijs
causis relicta sunt, te concurrente sine cuiusquam possint impedimento compleri. Va- *Ioan. Diac. l. 2. c. 55.*
lerianum vero monachum, quem emendatum in monasterio beati Ioannis in classe
posito tradidisti, in eodem eum monasterio sine dubio volumus permanere. Preterea ne
quam necessitatem in expensis tua experientia patiatur, de redditibus sanctæ Roma-
næ Ecclesiæ, qui illic te prouidente aggregati sunt, omnes expensas tuas te facere
volumus. Et si quid superfuerit, nobis cum veneris defer.

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS VINCOMALI DEFENSORI.

Dat sibi potestatem vt munus defensoris accipiat.

FEcclesiasticæ vtilitatis intuitu id in nostro sedit arbitrio, vt si nulli conditioni vel cor-
pori teneris obnoxius, nec fuisti clericus alterius ciuitatis, aut in nullo tibi canonū ob-
uiant statuta, officium Ecclesiæ defensorum accipias: vt quidquid pro pauperum commo-
dis tibi a nobis iniuncta fuerit, incorrupte & viuaciter exequaris, vsurus hoc priuilegio,
quod in te habita deliberatione contulimus, vt omnibus, quæ tibi a nobis fuerint iniuncta
complendis, operā tuam fidelis exhibeas, redditurus de actibus tuis sub Dei nostri iudicio
rationem. Hanc autē epistolam Paterio notario Ecclesiæ nostræ subscribendā dictauimus. *Inf. l. 5. ep. 22.*

A

Mense Martio, Indictione Decimatertia.

EPISTOLA XXVI.

Sup. epist. 18. & 24. h. lib.

GREGORIVS GAVDENTIO EPISCOPO NOLANO.

Vt Capuanis clericis Neapoli degentibus quartam impendat.

QVi Ecclesiasticis famulantur obsequijs, Ecclesiastica, vt possibilitas exigit, debent adipisci subsidia. Proinde fraternitatem tuam præsentibus hortamur affatibus, vt clericis Capuanæ Ecclesiæ, qui in ciuitate Neapolitana consistunt, quartam in presbyterum eorum de hoc quod ante ecclesiæ singulis annis accesserit, iuxta antiquam consuetudinem distribuere secundum personarum studeat qualitatem: quatenus aliquod stipendiorum habentes solatium, ministerium, officiumq. suum circa eandem ecclesiam deuotiori mente prouocentur impendere. Præterea decem solidos, quos Rustico archidiacono suo Festus quondam episcopus suprascriptæ ecclesiæ abstulit, fraternitas tua omni cessante ambiguitate restituat: quia in tantam dicitur eum pauperiem peruenisse, vt conferendum illi potius esset, quàm aliquid ab eo auferendum. Durum enim est & procul a sacerdotis officio & personam positam sub necessitate negligere, & studio congregandi indecenter inhiare pecunijs.

B

S. Bonau. lib. 2. c. 20. phar.

EPISTOLA XXVII.

C

Lib. 2. epist. 36. Ind. 10. lib. 4. ep. 6. lib. 5. ep. 4. lib. 6. ep. 49. inf. lib. 12. ep. 12. Ioan. Diac. lib. 3. c. 12.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

De Cicerone monacho lapso.

BEnenatus frater & coepiscopus noster, Ciceronem quendam monachum, qui pro suis excessibus a dilectissimo filio nostro diacono Petro, tunc autem subdiacono & rectore patrimonij nostri, est in pœnitentia deputatus, iuris ecclesiæ suæ famulum esse perhibet, eumq. sibi cum rebus suis postulat debere restitui. Necesse est ergo vt dilectio tua studiose perquirat. Et si ita verum esse constiterit, suprascriptum Ciceronem cum rebus suis, quæ apud Fantinum defensorem dicuntur esse depositæ, dominio Misenatis ecclesiæ sine aliqua dilatione restitue, vt postquam a monachica conuersatione culpæ lapsu se abripuit, iugum domini sui, quod euadere in conuersatione permanens poterat, recognoscat. D

Mense Maij, Indictione Decimatertia.

EPISTOLA XXVIII.

Sup. ep. 27. Inf. lib. 3. ep. 4.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

De monachis Theodosij abbatis.

PEruenit ad nos insinuante Theodosio abbate monasterij S. Martini tres illic in Sicilia monachos, quos pro vtilitate monasterij sui transmiserat, remansisse, & petijt a nobis, vt cum tuo eos solatio in suum debeat monasterium reuocare. Dilectio ergo tua, quæ nos huiusmodi causas zelare valde feruenterq. cognouit, eos solicita faciat indagatione perquiri, & inuentos ad suprascriptum abbatem, cui contumaces extiterunt, sub competenti cautela atque districtione transmitti. Esto itaque solicitus ne regularis districtio, vel dilatione aliqua, vel deputatorum remissione lædatur. Præsentium vero portitoribus, qui pro agendis eiusdem monasterij vtilitatibus a supradicto Theodosio abbate noscuntur esse transmissi, in omnibus te instanter volumus præbere solatia, quatenus te concurrente, rationabiliter quæ sibi iniuncta sunt, valeant explicare. Mancipia autem eiusdem monasterij, quæ prædictus abbas ab hominibus ecclesiæ nostræ indebite perhibet detineri, necesse est te modis omnibus perscrutari. Et si ita repereris, sine aliqua ea facito dilatione restitui.

E

EPI-

EPISTOLA XXIX.

GREGORIVS SEVERO SCHOLASTICO EXARCHI.

Vt persuadeat Exarcho cum Agilulpho Rege Longobardorum pacem inire.

QVi assistunt iudicibus, & sinceris erga eos dilectionibus obstringuntur, illa eis suadere debent atque suggerere, quæ & animam saluent, & opinioni non derogent. Proinde quoniam nouimus quanta fidei sinceritate excellentissimum Exarchum diligatis: idcirco magnitudini vestræ, quæ acta sunt, indicare curauimus, vt hæc cognoscentes, ad consentiendum eum rationabiliter prouocetis. Scitote autem quia Agilulphus Longobardorum Rex, generalem pacem facere non recusat, si tamen ei dominus Patricius iudicium esse voluerit. Nam multa sibi in locis suis intra pacis terminum queritur esse commissa. Et quoniam sibi, si ratio iudicantium inuenerit, satisfieri postulat, & ipse quoque se satisfacturum modis omnibus pollicetur, si quid a partibus suis constiterit in pace esse commissum. Quia ergo rationi non ambigitur conuenire quod petit, oportet esse iudicium, vt si qua ab vtraque parte malefacta sunt, componantur: dummodo generalis pax fiat, atque Deo valeat protegente firmari. Nam qualiter sit nobis omnibus necessaria, bene nostis. Sapienter itaque sicut consueuistis agite, vt excellentissimus Exarchus ad hoc sine mora debeat consentire, ne per eum pax renui, quod non expedit, videatur. Si enim consentire noluerit, nobiscum quidem specialem pacem facere repromittit: sed scimus quia & diuersæ insulæ & loca sunt alia proculdubio peritura. Hæc autem consideret, & pacem habere festinet: quatenus in hac saltem dilatione & nos quietem possimus habere ad modicum, & Reipublicæ resistendi vires, adiuuante Domino, melius reparentur.

Lib. 7. ep. 61.

Sup. l. 2. ep. 32. Ind. 10.

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS HELIÆ PRESBYTERO ET ABBATI prouinciæ Isauriæ.

De Epiphanio diacono, & de solidis.

DVlcissima sanctitatis vestræ scripta suscepi, in quibus mihi satisfecistis, vt contristari non debeam quòd secũdum meum desiderium ad beati Petri Apostolorum principis limina non veniſtis. Et ego quidem omnino vos videre volui: sed si molestia corporis aut ætatis infirmitas obstitit, aut impedimento fuit, hoc mihi sufficit, vt vbicumque tua sanctitas fuerit, pro me solicite oret: quia & si locis corpore diuidimur, charitate semper indiuincti sumus. Euangelia autem sicut mandastis, transmisimus. Filium vero nostrum Epiphanium mandastis, vt ad sacrum ordinem prouehere deberemus, vobisq. retransmittere. Sed in vno vos audiuimus, in alio autem minime audire potuimus. Diaconus quidem factus est, sed quisquis semel in hac ecclesia ordinem sacrum acceperit, egredienti ex ea vlterius licentiam non habet. Si ergo vos videre non potui, hac ex re consolationem habeo, quia in filio vestro requiesco. Solidos autem vobis voluistis pro necessitatibus cellæ quinquaginta transmitti, quos multum esse æstimantes, ex eis nobis decem donastis, vt quadraginta mitteremus. Sed ne forsitan vel hoc graue esset, adhuc alios nobis ex eis estis dignati largiri. Sed quia vos valde in continentia nostra benignos inuenimus, eidem benignitati vice simili respondemus. Quinquaginta transmisimus, & ne forsitan minus essent, alios decem superaddidimus. Ne vero & hoc adhuc minus esset, alios duodecim iungi fecimus. In hoc autem cognoscimus charitatem vestram: quia de nobis ita præsumitis, sicut vos præsumere debetis. Sed per omnipotentem Dominum rogo, vt assiduas preces pro nobis facias: quatenus de peccatis in quibus obligatus teneor, & tribulationibus quibus premor, citius absoluar, & patriæ cælestis gaudijs perfruar. Hoc autem quòd pro me qualiter oratis, in epistolis vestris indicastis, cognoscite quia valde me releuauit. Sed iam post petitionem meam amplius facite, quàm etiam me non petente feciſtis. Præfatum vero dilectissimum filium meum Epiphanium diaconum, quia huic Ecclesiæ diaconatu interueniente ligauimus, sanctitatem tuam non debet contristare quòd sancto Petro Apostolorum principi, quia per temetipsum corpore non vales, ei per filium tuum ipse deseruias, & lucro cælestis remunerationis perfruaris.

Greg. l. 4. ep. 22. Anast. l. 6. c. 78.

perfruaris. Sancta autem Trinitas te ſua protectione cuſtodiat, & in præſentis vitæ eremo a ſubſequentibus atque obuiantibus hoſtibus tegat, vt etſi qua ſunt veſtra præterita peccata trelaxet, & ea quæ adhuc ante faciem veniunt, a vobis manu ſuæ pietatis amoueat. Ipſa te ducat, & ipſa perducat, atque in æterno gaudio ipſa ſuſcipiat. Det tibi ad electorum ſortem pertingere, & pro peccatis meis, vt abſolui merear, orare. A

Menſe Iunio, Indictione Decimatertia.

EPISTOLA XXXI.

Sup. l. 2. ep. 62. Ind. xi. inf. ep. 32. lib. 6. & lib. 5. ep. 26. lib. 7. ep. 12.

GREGORIVS MAVRITIO AVGVSTO B

Conqueritur ſe fatuum appellatum. Deinde ſacerdotes honorandos, exemplo Conſtantini confirmat. De plagis quibus affligitur, & de frumentis.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 16.

IN ſereniſſimis iuſſionibus ſuis dominorum pietas dum me de quibuſdam redarguere ſtuduit, parcendo mihi minime pepercit. Nam in eis vrbane ſimplicitatis vocabulo me fatuum appellat. In ſcriptura etenim ſacra cum in bona intelligentia ponitur ſimplicitas, vigilanti ſæpe prudentiæ atque rectitudini ſociatur. Vnde etiam de beato Iob

Iob. 1. a

ſcriptum eſt: Erat vir ſimplex & rectus. Et beatus Paulus Apoſtolus admonet, dicens: Eſtote ſimplices in malo, prudentes in bono. Et per ſemetipſam admonet veritas, dicens:

Rom. 16. c

Matth. 10. d

Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Eſſe valde inutile indicans, C ſi aut ſimplicitati prudentia, aut prudentiæ ſimplicitas deſit. Vt ergo ſeruos ſuos ad cuncta eruditos efficeret, eſſe eos & ſimplices ſicut columbas, & prudentes vt ſerpentes voluit: quatenus in eis & ſerpentis aſtutia columbæ ſimplicitatem acueret, & columbæ ſimplicitas ſerpentis aſtutiam temperaret. Ego igitur, qui in ſereniſſimorum dominorum iuſſionibus ab Arnulphi aſtutia deceptus, non adiuncta prudentia ſimplex denuncior, conſtat proculdubio quia fatuus appellor: quod ita eſſe ego quoque ipſe confiteor. Nam ſi hoc veſtra pietas taceat, cauſæ clamant. Ego enim ſi fatuus non fuiſſem, ad iſta tole-

Lib. 2. ep. 32.

randa, quæ inter Longobardorum gladios hoc in loco patior, minime veniſſem. In ea autem re, quam de Arnulpho perhibui, quia toto corde venire ad rempublicam paratus fuit, dum mihi non creditur, etiam mentitus eſſe reprehendor. Sed etſi ſacerdos non ſum: D ſcio grauem eſſe hanc iniuriam ſacerdoti, vt veritati ſeruiens, fallax credatur. Et dudum noui, quoniam Arnulpho plus eſt creditum quàm mihi, Leoni amplius eſt creditum quàm mihi: & nunc eis qui eſſe ad medium videntur, plus quàm meis aſſertionibus credulitas impenditur. Et quidem ſi terræ meæ captiuitas per quotidiana momenta non excreſceret, de deſpectione mea atque irriſione lætus tacerem. Sed & hoc me vehementer affligit: quia ego vnde crimen falſitatis tolero, inde Italia quotidie ducitur ſub Longobardorum iugo captiua. Dumq. meis ſuggeſtionibus in nullo creditur, vires hoſtium immaniter excreſcunt. Hoc tamen pijſſimo domino ſuggero, vt de me mala omnia quælibet exiſtimet, de vtilitate vero reipublicæ & cauſa ereptionis Italiæ non quibuſlibet facile pias aures præbeat, ſed plus rebus quàm verbis credat. Sacerdotibus autem non ex terrena poteſtate Dominus noſter citius indignetur, ſed excellenti conſideratione propter eum cuius ſerui ſunt, eis ita dominetur, vt etiam debitam reuerentiam impen- E

Gr. 11. q. 1. c. 41. Nicol. Papa ep. 7. ad Mic. Imp.

dat. Nam in diuinis eloquijs aliquando ſacerdotes Dij, aliquando Angeli vocantur. Nam & per Moyſem de eo qui ad iuramentum deducendus eſt, dicitur: Applica illum ad Deos,

Exod. 22. d

ideſt ad ſacerdotes. Et rurſum ſcriptum eſt: Dijs non detrahes, ſcilicet ſacerdotibus. Et

Ibidem.

propheta ait: Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent ex ore eius,

Malach. 2. b

quia Angelus Domini exercituum eſt. Quid ergo mirum ſi illos veſtra pietas dignetur honorare, quibus in ſuo eloquio honorem tribuens, eos aut Angelos, aut Deos ipſe etiam appellat Deus? Eccleſiaſtica quoque teſtatur hiſtoria, quia cum piæ memoriæ

Hiſt. eccl. l. 10. c. 2. Ruf. auth.

Conſtantino principi, ſcripto oblatæ accuſationes contra epiſcopos fuiſſent, libellos quidem accuſationis accepit, & eoſdem, qui accuſati fuerant, epiſcopos conuocans, in eorum conſpectu libellos quos acceperat, incendit, dicens: Vos Dij eſtis, a vero Deo conſtituti. Ite, & inter vos cauſas veſtras diſcutite, quia dignum non eſt, vt nos iudicemus

A dicemus Deos. In qua tamen sententia pie domine, sibi magis ex humilitate, quàm illis aliquid præstitit ex reuerentia impensa. Ante eum quippe pagani in republica principes fuerunt, qui verum Deum nescientes, deos ligneos, & lapideos colebant, & tamen eorum sacerdotibus honorem maximum tribuebant. Quid ergo mirum, si Christianus Imperator veri Dei sacerdotes dignetur honorare, dum pagani, vt prædiximus, principes honorem impendere sacerdotibus nouerunt: qui dijs ligneis & lapideis seruiebant? Hæc ergo pietati dominorum non pro me, sed pro cunctis sacerdotibus suggero. Ego enim homo peccator sum. Et quia omnipotenti Deo incessanter quotidie delinquo, aliquod mihi apud tremendum examen illius esse remedium suspicor, si incessantibus quotidie plagis ferior. Et credo, quia eundem omnipotentem Dominum tanto vobis amplius placatis, quanto me ei male seruientem districtius affligitis. Multas enim iam plagas acceperam,
B & superuenientibus dominorum iussionibus inueni consolationes, quas non sperabam. Si enim possum, has celeriter plagas enumero. Primum quòd mihi pax subducta est, quam cum Longobardis in Tuscia positis sine vllo reipublicæ dispendio feceram. Deinde corrupta pace, de Romana ciuitate milites ablati sunt. Et quidem alij ab hostibus occisi, alij vero Narnijs, & Perusij positi, & vt Perusium teneretur, Roma relicta est. Post hoc plaga grauior fuit aduentus Agilulphi, ita vt oculis meis cernerem Romanos more canum in collis funibus ligatos, qui ad Franciam ducebantur venales. Et quia nos qui intra
C ciuitatem fuimus, Deo protegente manus eius euasimus: quæsitum est vnde culpabiles esse videremur, videlicet, cur frumenta defuerint, quæ in hac vrbe diu multa seruari nullatenus possunt, sicut in alia suggestione plenius indicaui. Et quidem de memetipso in nullo turbatus sum, quia teste conscientia fateor, aduersa quælibet pati paratus sum, dummodo hæc omnia cum salute dumtaxat meæ animæ euadam. Sed de glorioſis viris Gregorio præfecto, & Castorio magistro militum non mediocriter sum afflictus: qui & omnia quæ potuerunt fieri, nullo modo facere neglexerunt, & labores vigiliarum, & custodiæ ciuitatis, in eadem obsessione vehementissimos pertulerunt, & post hæc omnia graui dominorum indignatione percussi sunt. De quibus patenter intelligo: quia eos non sua acta, sed mea persona grauat. Cum qua, quia pariter in tribulatione laboraverant, post laborem pariter tribulantur. Quod autem dominorum pietas illud mihi pauendum, & terribile omnipotentis Dei iudicium intentat, rogo per eundem omnipotentem Dominum,
D ne hoc vlterius quidem faciat. Nam adhuc nescimus, quis ibi qualis sit. Et Paulus egregius prædicator ait: Nolite iudicare ante tempus, donec veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Hoc tamen breuiter dico, quoniam indignus & peccator plus de venientis Iesu misericordia, quàm de vestræ pietatis iustitia præsumo. Et sunt multa quæ de iudicio illius homines ignorant, quia fortasse quæ vos laudatis, ille reprehendet: & quæ vos reprehenditis, ille laudabit. Inter hæc ergo omnia incerta, ad solas lacrymas redeo, petens vt idem omnipotens Deus pijssimum dominum nostrum, & sua hic manu regat, & in illo terribili iudicio liberum ab omnibus delictis inueniat. Et me ita placere, si necesse est hominibus faciat, vt æternam eius gratiam non offendam.

Lib. 12. epist. 23.

In præf. lib. 11. hom. sup. Ezec. lib. 2. ep. 2.

1. Cor. 4. c.

EPISTOLA XXXII.

GREGORIVS MAVRITIO AVGVSTO.

E

De Ioanne episcopo Constantinopolitano, qui sibi vniuersale nomen arripuit.

Sup. ep. 31. l. & lib. 2. ep. 61. Inf. ep. 32. l.

PIissimus atque a Deo constitutus dominus noster, inter ceteras augustorum ponderum curas, conseruandæ quoque sacerdotali charitari rectitudine studij spiritalis inuigilat: videlicet pie veraciterq. considerans, neminem posse recte terrena regere, nisi nouerit diuina tractare, pacemq. reipublicæ ex vniuersalis Ecclesiæ pace pendere. Quæ enim serenissime domine virtus humana, quodq. carnei robur brachij contra vestri Christianissimi culmen imperij irreligiosas præsumeret manus erigere, si studeret concors sacerdotum mens Redemptorem suum lingua pro vobis atque vt oportebat meritis exorare? Aut quis ferocissimæ gentis gladius in necem fidelium tanta crudelitate grassaretur, nisi nostra vita, qui sacerdotes nominamur, & non sumus, a prauissimis grauaretur operibus? Sed dum nos competentia nobis relinquimus, & nobis incompetentia cogitamus, peccata

Idem inf. epist. 30. lib. 7. & ep. 32.

Ioan. Diac. lib. 1. c. 33.

peccata noſtra barbaricis viribus ſociamus, & culpa noſtra hoſtium gladios exacuit, A
quæ reipublicæ vires grauat. Quid autem dicturi ſumus, qui populum Dei, cui in-
digne præſumus, peccatorum noſtrorum oneribus premimus? qui quod per linguam
prædicamus, per exempla deſtruimus? qui iniqua docemus operibus, & ſola voce ea
quæ ſunt iuſta prætendimus? Oſſa ieiunijs atteruntur, & mente turgemus. Corpus de-
ſpectis veſtibus tegitur, & elatione cordis purpuram ſuperamus. Iacemus in cinere, & ex-
celſa non deſpicimus. Doctores humilium, duces ſuperbiæ, ouina facie lupinos dentes
abſcondimus. Sed quis horum finis eſt, niſi quod hominibus ſuademus, Deo autem ma-
niſeſti ſumus? Quamobrem prouidentiſſime pijſſimus dominus noſter ad compeſcendos
bellicos motus pacem quærit Eccleſiæ, atque ad huius compagem ſacerdotum dignatur
corda reducere. Quod quidem ego opto, atque quantum ad me attinet, ſereniſſimis iuſ-
ſionibus obedientiam præbeo. Quia vero non cauſa mea, ſed Dei eſt: & quia non ſolus ego, B
ſed tota turbatur Eccleſia, quia pie leges, quia venerandæ ſynodi, quia ipſa Domini no-
ſtri Ieſu Chriſti mandata ſuperbi atque pompatici cuiuſdam ſermonis inuentione turban-
rur: pijſſimus dominus locum ſecet vulneris, arque reſiſtentem ægrum auguſtæ auctori-
tatis vinculis conſtringat. Adſtringendo enim, ſtatum reipublicæ ſubleuatis: & dum ta-
Sup. ep. 41. lib. 3. inf. lib. 6. ep. 37. in princ. lia reciditis, de regni veſtri prolixitate tractatis. Cunctis ergo Euangelium ſcientibus li-
quet, quòd voce Dominica ſancto, & omnium Apoſtolorum Petro principi Apoſtolo,
Ioan. 21. d totius Eccleſiæ cura commiſſa eſt, ipſi quippe dicitur: Petre amas me? paſce oues meas.
Luc. 22. d Ipſi dicitur: Ecce Satanas expetijt cribrare vos ſicut triticum, & ego pro te rogaui Petre,
vt non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Ipſi dicitur: Tu
Matth. 16. o es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præuale-
bunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni cælorum: & quodcumque ligaueris ſuper C
terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in
cælis. Ecce claues regni cæleſtis accipit, poteſtas ei ligandi ac ſoluendi tribuitur, cura ei
Inf. ep. 34. b. l. totius Eccleſiæ, & principatus committitur, & tamen vniuerſalis Apoſtolus non vocatur:
& vir ſanctiſſimus conſacerdos meus Ioannes vocari vniuerſalis epiſcopus conatur. Excla-
Homilia vlt. in Ezech. in fine. mare compellor ac dicere: O tempora, o mores. Ecce cuncta in Europæ partibus Barba-
rorum iuri ſunt tradita, deſtructæ vrbes, euerſa caſtra, depopulatæ prouinciæ, nullus ter-
ram cultor inhabitat: ſæuiunt & dominantur quotidie in necem fidelium cultores idolo-
rum, & tamen ſacerdotes, qui in pauimento & cinere flentes iacere debuerunt, vanitatis
ſibi nomina expetunt: & nouis ac profanis vocabulis gloriantur. Numquid ego hac
in re pijſſime domine propriam cauſam defendo? Numquid ſpecialem iniuriam vin-
dico? & non magis cauſam omnipotentis Dei, & cauſam vniuerſalis Eccleſiæ? D
Quis eſt iſte, qui contra ſtatuta Euangelica, contra canonum decreta, nouum ſibi vſurpa-
re nomen præſumit? Vtinam vel ſine aliorum imminutione vnus ſit, qui vocari appetit
vniuerſalis. Et certe multos Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ in hæreſeos voraginem inci-
diſſe nouimus ſacerdotes, & non ſolum hæreticos, ſed etiam hæreſiarchas, factos. Inde
quippe Neſtorius, qui mediatorem Dei & hominum Ieſum Chriſtum duas eſſe perſo-
nas exiſtimans: quia Deum fieri hominem potuiſſe non credidit, vſque ad Iudaicam
perfidiam erupit. Inde Macedonius, qui conſubſtantialem Patri & Filio Spiritum ſan-
ctum Deum eſſe denegauit. Si igitur illud nomen in ea Eccleſia ſibi quiſquam arri-
puit, quod apud bonorum omnium iudicium fuit: vniuerſa ergo Eccleſia, quod ab-
ſit, a ſtatu ſuo corruit, quando is qui appellatur vniuerſalis cadit. Sed abſit a cordi-
bus Chriſtianorum nomen iſtud blaſphemiæ, in quo omnium ſacerdotum honor adi- E
Lib. 7. epiſt. 30. mitur, dum ab vno ſibi dementer arrogatur. Certe pro beati Petri, Apoſtolorum prin-
cipis, honore, per venerandam Chalcedonenſem ſynodum Romano Pontifici ob-
Inf epiſt. 36. & 38. latum eſt. Sed nullus eorum vnquam hoc ſingularitatis nomen aſſumpſit, nec vti
conſenſit, ne dum priuatum aliquid daretur vni, honore debito ſacerdotes priuaren-
tur vniuerſi. Quid eſt ergo quòd nos huius vocabuli gloriam & oblatam non quæri-
mus, & alter ſibi hanc arripere etiam non oblatam præſumit? Ille ergo magis eſt
pijſſimorum dominorum præceptione flectendus, qui præceptis canonicis obedien-
tiam præbere contemnit. Ille coercendus eſt, qui ſanctæ vniuerſali Eccleſiæ iniuriam
facit, qui corde tumet, qui gaudere de nomine ſingularitatis appetit, qui honori quo-
que imperij veſtri ſe per priuatum vocabulum ſuperponit. Ecce omnes hac de re
ſcandalum patimur. Ad vitam ergo rectam reuertatur auctor ſcandali, & omnia
ſacerdotum

A sacerdotum iurgia cessabunt. Ego enim cunctorum sacerdotum seruus sum, in quantum ipsi sacerdotaliter viuunt. Nam qui contra omnipotentem Dominum per inanis gloriæ tumorem atque contra statuta Patrum suam ceruicem erigit, in omnipotenti Domino confido, quia meam sibi nec cum gladijs flectit. Quid autem nuper in hac vrbe ex huius auditu vocabuli gestum sit, Sabiniano diacono ac Responsali meo subtilius indicaui. Cogitet ergo dominorum pietas de me proprio suo, quem specialiter præ ceteris semper fouit atque continuit, qui & vobis obedientiam præbere desidero, & tamen de mea negligentia reperiri reus in superno tremendoq. iudicio pertimesco. Ac secundum petitionem prædicti Sabiniani diaconi, aut pijssimus dominus ipsum dignetur iudicare negotium, aut sæpe nominatum virum, vt ab hac tandem intentione cesset deflectere. Si ergo iudicio pietatis vestræ iustissimo, vel clementibus admonitionibus cesserit, omnipotenti Deo gratias refe rimus, atque de concessa per vos omni Ecclesiæ pace gaudemus. Sin autem in eadem diutius contentione perstiterit, hac de re iam veritatis sententiam certam tenemus, quæ ait: Omnis qui se exaltat humiliabitur. Et rursus scriptum est: Ante ruinam exaltabitur cor. Ego autem dominorum iussionibus obedientiam præbens, prædicto consacerdoti meo & dulciter scripsi, & humiliter, vt ab hac inanis gloriæ appetitione sese emendet admoni. Si igitur me audire voluerit, habet deuotum fratrem. Si vero in superbia perssistit, iam quid assequatur aspicio, quia illum sibi aduersarium inuenit, de quo scriptum est: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

B

Luca 14. & 18.b Prou. 16.c Inf. ep. 34.

Iac. 4.b

EPISTOLA XXXIII.

C

GREGORIVS CONSTANTINÆ AVGVSTÆ.

Sup. lib. 3. epist. 30. inf. epist. 34. & 1.

De peruersitate iudicij in Sardinia, Corsica, & Sicilia.

Grat. 12. q. 2. c. 2. Luc. p. 13. a. 16.

CVm serenissimam dominam sciam de cælesti patria atque animæ suæ vita cogitare, culpam me committere vehementer existimo, si ea quæ pro timore omnipotentis Domini sunt suggerenda, siluero. Dum in Sardinia insula multos esse gentilium cognouissem, eosq. adhuc prauæ gentilitatis more, idolorum sacrificijs deseruire, & eiusdem insulæ sacerdotes ad prædicandum Redemptorem nostrum torpentes existerent, vnum illuc ex Italiæ episcopis nisi, qui multos gentilium ad fidem Domino cooperante conuertit. Sed quidam rem mihi sacrilegam nunciauit: quia hi qui in ea idolis immolant, iudici præmium perfoluant, et eis hoc facere liceat. Quorum dum quidam baptizati essent, & immolare iam idolis desiuissent, adhuc ab eodem insulæ iudice, etiam post baptismum præmium illud exigitur, quod dare prius pro idolorum immolatione consueuerant. Quem cum prædictus episcopus increparet, tantum se suffragium promisisse respondit, vt nisi de causis etiam talibus impleri non possit. Corsica vero insula tanta nimietate exigentium, & grauamine premitur exactionum, vt ipsi qui in illa sunt, eadem quæ exiguntur complere, vix filios suos vendendo sufficiant. Vnde fit, vt derelicta pia republica, possessores eiusdem insulæ ad nefandissimam Longobardorum gentem cogantur effugere. Quid enim grauius, quid crudelius a Barbaris pati possunt, quàm vt constricti atque compressi suos vendere filios compellantur? In Sicilia autem insula Stephanus quidam marinarum partium chartularius, tanta præiudicia, tantasq. oppressiones operari dicitur, inuadendo loca singulorum, atque sine dictione causarum per possessiones ac domos titulos ponendo, vt si velim acta eius singula, quæ ad me peruenerunt, dicere, magno volumine hæc explere non possim. Quæ omnia serenissima domina solerter aspiciat, & oppressorum gemitus compescat. Hæc enim ego ad pijssimas aures vestras peruenisse non suspicor. Nam si peruenire potuissent, nuncusque minime permansissent. Quæ pijssimo domino apto sunt tempore suggerenda, vt ab anima sua, ab imperio, atque a filijs suis tale hoc tantumq. facinus peccatiq. pondus amoueat. Qui scio quoniam dicturus est, quia nobis in Italiæ expensis trasmittitur, quidquid de prædictis insulis aggregatur. Sed ego suggero ad hoc, vt etsi minus expensæ in Italia tribuantur, a suo tamen imperio oppressorum lacrymas compescat. Nam & idcirco fortasse tantæ expensæ in hac terra minus ad vtilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione colliguntur. Præcipiant ergo serenissimi domini, nil cum peccato colligi. Nam scio, quia etsi parum reipublicæ attribuitur vtilitatibus, ex eo multum respublica adiuuatur. Quod etsi fortasse

D

Inf. lib. 12. epist. 20.

E

contingat expenſis minoribus minus adiuuari, melius eſt tamen temporaliter nos non viuere, quàm vos ad æternam vitam obſtaculum aliquod inuenire. Quæ enim mentes, qualia viſcera parentum eſſe poſſunt, perpendite, quando filios ſuos diſtrahunt ne torqueantur? Qualiter autem miſerendum ſit filijs aliorum, hoc bene ſciunt qui habent proprios. Vnde mihi hæc breuiter ſuggeſſiſſe ſufficiat, ne ſi ea quæ in his partibus aguntur, pietas veſtra non cognoſceret, me apud diſtrictum iudicem ſilentij mei culpa mulctaret.

EPISTOLA XXXIIII.

Sup. ep. 33. & lib. 3. ep. 60.

GREGORIVS CONSTANTINÆ AVGVSTÆ.

De ſuperbia Ioannis epiſcopi, & de Maximo præuaricatore.

OMnipotens Deus, qui pietatis veſtræ cor ſuæ dextera maieſtatis tenet, & nos ex vobis protegit, & vobis pro temporalibus actibus æterna præmia remunerationis parat. Nam Sabiniano diacono Reſponſali meo ſcribente cognoui in cauſis B. Petri Apoſtolorum principis contra quoſdam ſuperbos, humiles facietenus & blandos, quanta ſe iuſtitia veſtra ſerenitas impendat. Et in Redemptoris noſtri largitate confido, quia bonum hoc in ſereniſſimo Domino & pijſſimis filijs in cæleſtis quoque patriæ retributione recipietis. Nec dubium eſt peccatorum vinculis ſoluti s æterna vos bona recipere, qui in cauſis eius Eccleſiæ ipſum vobis, cui poteſtas ligandi & ſoluendi data eſt, debitorem feciſtis. *Rom. 16. c* Vnde adhuc peto, vt nullius prævalere contra veritatem hypocriſim permittatis: quia ſunt quidam, qui iuxta egregij prædicatoris vocem, per dulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium, qui veſte quidem deſpecti ſunt, ſed corde tument. Et quaſi in hoc mundo cuncta deſpiciunt, ſed tamen ea quæ mundi ſunt, cuncta adipiſci quærunt. Qui indignos ſe omnibus hominibus fatentur, ſed priuatis vocabulis contenti eſſe non poſſunt: quia illud appetunt, vnde omnibus digniores eſſe videantur. Veſtra itaque pietas, quam omnipotens Deus cum ſereniſſimo Domino, vniuerſo mundo præeſſe conſtituit illi per fauorem iuſtitiæ famulatum ſuum reddat: a quo ius tantæ poteſtatis accepit, vt quanto verius in executione veritatis auctori omnium ſeruit, tanto ſecurius commiſſo ſibi mundo dominetur. Præterea indico, quia pijſſimi domini ſcripta ſuſcepi, vt cum fratre & conſacerdote meo Ioanne debeam eſſe pacificus. Et quidem ſic religioſum dominum decuit, vt iſta præciperet ſacerdotibus. Sed cum ſe noua præſumptione atque ſuperbia idem frater meus vniuerſalem epiſcopum appellet, ita vt ſanctæ memotiæ deceſſoris mei tempore adſcribi ſe in ſynodo tali hoc ſuperbo vocabulo faceret, quamuis cuncta acta illius ſynodi, ſede contradicente Apoſtolica ſoluta ſint: triſte mihi aliquid ſereniſſimus Dominus innuit, quod non eum corripuit, qui ſuperbit, ſed magis ab intentione mea declinare ſtuduit, qui in hac cauſa Euangeliorum & canonum ſtatuta, humilitatis atque rectitudinis virtute defendo. Qua in re a prædicto fratre & conſacerdote meo contra Euangelicam ſententiam, contra beatum quoque Petrum Apoſtolum, & contra omnes Eccleſias, contraq. canonum ſtatuta agitur. Sed eſt omnipotens Dominus, in cuius manu ſunt *Prou. 21. d* omnia, de quo ſcriptum eſt: Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum. Et quidem ſæpefatus ſanctiſſimus frater ſereniſſimo domino multa ſuadere conatur: ſed bene noui, quia tantæ illæ orationes eius & lacrymæ, nil ei a quoquam contra rationem aut animam ſuam furripi permittunt. Triſte tamen valde eſt, vt patienter feratur, quatenus deſpectis omnibus, prædictus frater & coepiſcopus meus ſolus conetur appellari epiſcopus. Sed in hac eius ſuperbia quid aliud niſi propinqua iam Antichriſti eſſe tempora deſignatur? Quia illum videlicet imitatur, qui ſpretis in ſociali gaudio Angelorum legionibus ad culmen conatus eſt ſingularitatis erumpere, di- *Iſa. 14. c* cens: Super aſtra cæli exaltabo ſolium meum, ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus aquilonis, & aſcendam ſuper altitudinem nubium, & ero ſimilis Altiſſimo. Vnde per omnipotentem Dominum rogo, ne pietatis veſtræ tempora permittatis vnius hominis elatione maculari, neque tam peruerſo vocabulo vllum quoquo modo præbeatis aſſenſum, atque hac in cauſa nequaquam me pietas veſtra deſpiciat: quia etſi peccata Gregorij tanta ſunt, vt pati talia debeat, Petri tamen Apoſtoli peccata nulla ſunt, vt veſtris temporibus pati iſta mereatur. Vnde iterum atque iterum per omnipotentem Dominum rogo, vt ſicut parentes priores veſtri principes, ſancti Petri Apoſtoli

A Apostoli gratiam quæsierunt: ita vos quoque & hanc vobis quærere, & conseruare curetis, & propter peccata nostra, qui ei indigne seruimus, eius apud vos honor nullatenus minuatur, qui & modo vobis adiutor esse in omnibus, & postmodum vestra valeat peccata dimittere. Viginti autem iam & septem annos ducimus, quòd in hac vrbe inter Longobardorum gladios viuimus. Quibus quàm multa hac ab Ecclesia quotidianis diebus erogantur, vt inter eos viuere possimus, suggerenda non sunt. Sed breuiter indico, quia sicut in Rauennæ partibus dominorum pietas apud primum exercitum Italiæ sacellarium habet qui causis superuenientibus quotidianas expensas faciat, ita & in hac vrbe in causis talibus eorum sacellarius ego sum. Et tamen hæc Ecclesia, quæ vno eodemq. tempore clericis, monasterijs, pauperibus, populo, atque insuper Longobardis tam multa indesinenter expendit, ecce adhuc ex omnium Ecclesiarum premitur afB flictione, quæ de hac vnius hominis superbia multum gemunt, etsi nihil dicere præsumunt. Salonitanæ vero ciuitatis episcopus me ac responsali meo nesciente ordinatus est, & facta res est, quæ sub nullis anterioribus principibus euenit. Quod ego audiens, ad eundem præuaricatorem, qui inordinate ordinatus est, protinus misi, vt omnino Missarum solemnia celebrare nullo modo præsumeret, nisi prius a serenissimis dominis cognoscerem, si hoc fieri ipsi iussissent, quod ei sub excommunicationis interpositione mandaui. Et contempto me atque despecto, in audaciam quorumdam sæcularium hominum, quibus denudata sua Ecclesia præmia multa præbere dicitur, nuncusque Missas facere præsumit, atque ad me venire secundum iussionem dominorum noluit. Ego *Sup.lib.3.ep.20* autem præceptioni pietatis eorum obediens, eidem Maximo, qui me nesciente ordinatus est, hoc quòd in ordinatione sua me vel responsalem meum prætermittere præsumC psit, ita ex corde laxaui, ac si me auctore fuisset ordinatus. Alia vero peruersa illius, scilicet mala corporalia, quæ cognoui, vel quia cum pecunijs est electus, vel quia excommunicatus Missas facere præsumpsit, propter Deum irrequisita præterire non possum. Sed opto, & dominum deprecor, quatenus nihil in eo de his quæ dicta sunt, valeat inueniri, & sine periculo animæ meæ causa ipsius terminetur. Prius tamen quàm hæc cognoscantur, sereniſſimus dominus discurrente iussione præcepit, vt eum venientem cum honore suscipiam. Et valde graue est, vt vir de quo tanta & talia nunciantur, cum ante requiri & discuti debeat, honoretur. Et si episcoporum causæ mihi commissarum apud pijssimos dominos aliorum patrocinijs disponuntur, infelix ego in Ecclesia ista quid facio? Sed vt episcopi mei me despiciant, & contra me refugium ad sæculares iudices habeant, omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamenD breuiter suggero, quia aliquantulum expecto, etsi ad me diu venire distulerit, in eo exercere districtionem canonicam nullo modo cessabo. In omnipotenti autem Domino confido, quia longam pijssimis dominis vitam tribuet, & nobis sub manu vestra non secundum peccata nostra, sed secundum gratiæ suæ dona disponet. Hæc ergo tranquillissimæ dominæ suggero: quia integerrima serenitatis eius conscientia quanto moueatur zelo rectitudinis, atque iustitiæ, non ignoro.

EPISTOLA XXXV.

GREGORIVS SEBASTIANO PISCOPO Rhizinensi. *Sup.lib.1.ep.27*

E

De malitia Romani, & Bonifacio defensore.

DVlcissima atque suauissima fraternitatis tuæ scripta suscepi. Quæ mihi, quamuis numquam desit a corde, sanctitatem tamen vestram, quasi corporaliter præsentem fecerunt. Sed omnipotentem Dominum rogo, vt sua vos dextera protegat, nobisq. & hic tranquillam vitam, & quando ei placuerit, præmia æterna concedat. Sed peto, si illo me amore diligitis, quo præsentem semper amastis, vt pro me enixius exoretis: quatenus omnipotens Deus a peccatorum meorum nexibus me citius soluat, & corruptionis huius pondere exutum suo conspectui liberum existere faciat. Quamuis enim inæstimabilis sit cælestis patriæ dulcedo, quæ trahat: multi tamẽ in hac vita dolores sunt, qui ad amorem cælestium quotidie impellant. Qui mihi in hoc ipso solum vehementer placẽt, quia placere in hoc mundo aliquid non permittunt. Quæ enim frater sanctissime

de amici vestri domni Romani persona in hac terra patimur, loqui minime valemus. A
Breuiter tamen dico, quia eius in nos malitia gladios Longobardorum vicit, ita vt be-
nigniores videantur hostes, qui nos interimunt, quàm reipublicæ iudices, qui nos malitia
sua, rapinis atque fallacijs in cogitatione consumunt. Et vno tempore cura m episcopo-
rum, atque clericorum, monasteriorum quoque, & populi gerere, contra hostium insi-
dias solicitum vigilare, contra ducum fallacias, atque malitias suspectum semper existe-
re, cuius laboris, cuius doloris sit, vestra fraternitas tanto verius pensèt, quanto me qui
hæc patior, purius amat. Præterea debitum salutationis alloquium soluens, indico quod
Sup. lib. 1. ep. 27. ad me Bonifacio defensore referente peruenerit, quia vir sanctissimus frater noster dom-
nus Anastasius Patriarcha in vna suarum ciuitatum regendam vobis Ecclesiam commit-
tere voluit, & consentire noluistis. Quem sensum, ac sapientiam vestram valde ego li-
benter amplexus sum, laudaui vehementer, & vos felices, me infelicem esse deputaui, B
qui hoc tali tempore regimen Ecclesiæ suscipere consensi. Si tamen animus vester for-
tasse fratribus condescendendo, & misericordiæ operibus intentus, ad hoc vnquam con-
sentire decreuerit, peto vt amori meo alium minime præponatis. Sunt enim in Sicilia
insula Ecclesiæ vacantes episcopis, & si vobis placet auctore Deo Ecclesiam regere, iux-
ta beati Petri Apostoli limina, cum eius adiutorio melius potestis. Sin vero non placet,
feliciter insta, vt ista in vobis intentio permaneat, & pro nobis infelicibus exora. Om-
nipotens autem Deus in quocumque vos esse loco voluerit, sua protectione custodiat, &
ad cælestia vos dona perducat.

EPISTOLA XXXVI. C

Sup. lib. 1. ep. 24. Inf. ep. 37. lib. 2. epist. 24. 25.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO ALEXANDRINO, & Anastasio episcopo Antiocheno.

Vt communiter insequantur superbiam Ioannis episcopi, qui nomen vniuersalis sibi arrogabat.

Ioā. Diac. lib. 4. cap. 1. Rom. 11. b
DVm prædicator egregius dicat: Quamdiu quidem sum gentium Apostolus, mini-
sterium meum honorificabo: qui rursus alias dicens: Facti sumus vt paruuli in me-
dio vestrum: exemplum proculdubio nobis sequentibus ostendit, vt & humilitatem te-
neamus in mente, & tamen ordinis nostri dignitatem seruemus in honore, quatenus nec
1. Thess. 2. b
Sup. lib. 4. ep. 34 in nobis humilitas timida, nec erectio sit superba. Ante hos siquidem annos octo sanctæ
memoriæ decessoris mei Pelagij tempore, frater & coepiscopus noster Ioannes in Con- D
stantinopolitana vrbe ex causa alia occasionem quærens synodum fecit, in qua se vniuer-
salem appellare conatus est. Quod mox idem decessor meus vt agnouit, directis litteris
ex auctoritate S. Petri Apostoli eiusdem synodi acta cassauit. Quarum videlicet epistola-
rum sanctitati vestræ exemplaria studui destinare. Diaconum vero, qui iuxta morem
pro responsis Ecclesiæ faciendis pijssimorum dominorum vestigijs adhærebat cum præ-
fato consacerdote nostro Missarum solemnia celebrare prohibuit. Cuius ego quoque sen-
tentiam sequens, similia prædicto consacerdoti nostro scripta transmisi, quorum exem-
plaria vestræ beatitudini censui transmittenda: hoc præcipue intendens, vt hac de re, qua
ex noua superbia tota vniuersalis Ecclesiæ viscera perturbantur, prius sæpefati fratris no-
stri animum modesta intentione pulsemus. Qui si nequaquam a fuæ elationis rigore vo-
luerit inclinari, tunc quid fieri debeat, cum omnipotentis Dei solatio subtilius pertracte- E
tur. Sicut enim veneranda mihi vestra sanctitas nouit, vni per sanctam Chalcedonensem
synodum Pontifici Sedis Apostolicæ, cui Deo disponente deseruio, hoc vniuersitatis no-
Inf. ep. 38. hoc lib. men oblatum est. Sed nullus vmquam decessorum meorum hoc tam profano vocabulo
vti consensit: quia videlicet si vnus Patriarcha vniuersalis dicitur, Patriarcharum nomen
ceteris derogatur. Sed absit hoc, absit a Christiani mente id sibi velle quempiam arripe-
re, vnde fratrum suorum honorem imminuere ex quantulacumque parte videatur.
Cum ergo nos hunc honorem nolumus oblatum suscipere, pensate quàm ignominiosum
sit hunc sibi quempiam violenter vsurpare voluisse. Propterea sanctitas vestra in-
suis epistolis neminem vmquam vniuersalem nominet, ne sibi debitum detrahat, cum
alteri honorem offert indebitum. Nec hac in re de serenissimis dominis animum ve-
strum mordeat sinistra suspicio, quia omnipotentem Dominum metuit, & contra statuta

Euangelica

A Euangelica, contra sacratissimos canones agere aliquid nullo modo consentit. Ego vero quamuis a vobis per longa terrarum atque maris spatia disiunctus sim, sum tamen omnino vobis corde coniunctus. Idq. de vestra beatitudine erga me modis omnibus confido: quia cum me vicissim diligitis, a me non longe estis. Et magis gratias referimus grano illi sinapis: quia ex modici despicabilisq. seminis specie, ita est ramis ex eadem radice surgentibus, atque se distendentibus vsquequaque diffusus, vt in eis volatilia cæli cuncta nidificent. Grariaq. sit fermento illi, quo tribus farinæ satis totius humani generis massam in vnitate consperxit. Atque paruo lapidi, qui abscissus de monte sine manibus, occupauit vniuersam faciem orbis terræ. Qui ad hoc se vsquequaque distendit, vt ex humano genere in vnitatem redacto totius corpus perficeretur Ecclesiæ: atque ita ad totius compaginis pertineret commodum, membrorum partialis ista distinctio. Vnde *Matth.13. d* *Dan.2. e*

B nos quoque a vobis non longe sumus: quia in illo qui vbique est, vnum sumus. Agamus ergo ei gratias, qui solutis inimicitijs, in carne sua fecit, vt in omni orbe terrarum vnus esset grex, & vnum ouile sub se vno pastore, memores semper quid nos prædicator veritatis admoneat, dicens: Soliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Et: Pacem *Ephes.4. a*

sectamini cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. Qui alijs quo- *Hebr.12. d*

que discipulis dicit: Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem *Rom.12. b*

habentes. Vidit enim pacem bonos cum malis habere non posse: & idcirco sicut nostis præmisit, Si fieri potest. Sed quia pax nisi in duabus partibus firmari non valet, cum hanc mali fugiunt, boni tenere medullitus debent. Vnde & mire dicitur, Quod ex vobis est: vt videlicet in nobis maneat, etiam cum a prauorum hominum mente repellitur. Quam videlicet pacem tunc veraciter tenemus, cum superborum culpas, charitate simul

C & iustitia insistente prosequimur, cum eos diligimus, & eorum vitia odio habemus. Opus quippe Dei homo est, sed opus hominis vitium. Nos ergo discernamus quid Deus, quid item homo fecerit: & neque propter errorem odio habeamus hominem, neque propter hominem diligamus errorē. Vnita ergo mente insequamur in homine malum superbiæ, vt ab hoste suo videlicet errore, prius ipse homo liberetur. Præstabit vires omnipotens Redemptor noster charitati atque iustitiæ, præstabit nobis longe a nobis positis vnitatē spiritus sui, ipse cuius artificio quasi in arcæ modum quattuor mundi constructa lateribus, atque imputribilium lignorum compage, & bitumine charitatis adstricta, nullius aduersitate spiritus, nullius venientis extrinsecus tumore fluctus perturbetur Ecclesia. Sed quemadmodum illius gubernante gratia petendum est, vt nulla nos superueniens exterius vnda conturbet: ita ex totis orandum est visceribus, fratres charissimi, vt suæ

D prouidentiæ dextera cumulum sentinæ in nobis interioris exhauriat. Aduersarius quippe diabolus qui contra humiles sæuiens, sicut leo rugiens circuit quærens quem deuorer, non iam, vt cernimus, caulas circuit: sed ita valide in quibusdam Ecclesiæ necessarijs membris dentes figit, vt nulli sit dubium, quia nisi vnanimiter sauente Domino cunctorum prouida pastorum turba concurrat, omne, quod absit, citius ouile dilaniet. Perpendite, fratres charissimi, quid e vicino subsequitur, cuius & in sacerdotibus erumpunt tam peruersa primordia. Quia enim iuxta est ille de quo scriptum est: Ipse est rex super vniuer- *1.Pet.5. b* *Iob.41. d*

sos filios superbiæ, quod non sine graui dolore dicere compellor, frater & coepiscopus noster Ioannes mandata Dominica, Apostolica præcepta, regulas patrum despiciens, eum per elationem præcurrere conatur in nomine. Vestræ autem beatitudini indicet omnipotens Deus, quam graui considerationis huius gemitu torqueor, quòd ille quondam mihi

E modestissimus, ille omnibus dilectus, ille qui in eleemosynis, orationibus atque ieiunijs videbatur occupatus, ex eo in quo sedebat cinere, ex ea quam prætendebat humilitate, iactantiam sumpsit: ita vt vniuersa sibi tentet adscribere, & omnia quæ soli vni capiti cohærent, videlicet Christo, per elationem pomparici sermonis eiusdem Christi sibi studeat membra subiugare. Nec mirum, quòd ille tentator qui initium omnis peccati scit esse superbiam, & tunc ea in primo homine ante omnia vsus est, & nunc eam quibusdam hominibus ponit in fine virtutum, vt qui aliquatenus bonis vitæ studijs eius videbantur crudelissimas manus effugere, eis in ipsa mera boni operis, & in ipsa quodāmodo apponat perfectionis conclusione tendiculum. Vnde magnopere orandum est, & omnipotens Deus assiduis precibus implorandus, vt hunc a mente illius auertat errorem, hoc ab vnitate atque humilitate Ecclesiæ malum superbiæ, & confusionis amoueat. Et fauente Domino omnibus vitibus concurrendum atque prouidendum, ne in vnius veneno sermonis

viuentia in Chriſti corpore membra moriantur. Si enim hoc dici licenter permittitur, honor Patriarcharum omnium negatur. Et cum fortaſſe is in errore perit, qui vniuerſalis dicitur, nullus iam epiſcopus remanſiſſe in ſtatu veritatis inuenitur. Obteſtor ergo vt conſtanter ac ſine præiudicio ſeruetis ſicut accepiſtis Eccleſias, & nihil ſibi in vobis hæc tentatio diabolicæ vſurpationis adſcribat. State fortes, ſtate ſecuri, ſcriptaq. cum vniuerſalis nominis falſitate nec dare vmquam, nec ſuſcipere præſumatis. Omnes epiſcopos curæ veſtræ ſubiectos, ab huius elationis inquinatione prohibete, vt vniuerſæ vos Eccleſiæ Patriarchas, non ſolum in bonis operibus, ſed etiam in veritatis auctoritate cognoſcant. Si qua autem forſan aduerſa ſubſequuntur, vnanimiter perſiſtentes, etiam moriendo debemus oſtendere, quia in damnando generalitatis nomine noſtrum ſpeciaPhilip.1. c liter aliquid non amamus. Dicamus cum Paulo: Mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum. Audiamus quod primus omnium paſtorum dicit: Si quid patiamini propter iu-B 1.Pet.3. c ſtitiam, beati eritis. Mihi enim credite, quia honorem, quem pro prædicanda veritate ſuſcepimus, ſi neceſſitatis cauſa exigat, ſecurius pro eadem ueritate relinquimus quàm tenemus. Pro me autem, ſicut ueſtram chariſſimam beatitudinem decet, orate: ut hoc quod uobis loqui audeo, operibus oſtendam.

EPISTOLA XXXVII.

Sup.ep.16. GREGORIVS ANASTASIO EPISCOPO Antiocheno.

Congratulatur de reuerſione eius. C

Luc.2.b GLoria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: quia magnus ille fluuius, qui quondam arentia Antiochiæ ſaxa reliquerat, tandem ad proprium alueum reuerſus, & ſubiectas & iuxta poſitas valles rigat, vt & vnum trigeſimum, & aliud ſexageſimum, aliud vero centeſimum fructum ferat. Iam nunc dubium non eſt, multos in eius vallibus animarum flores excreſcere, eosq. ad maturos vſque fructus per linguæ veſtræ fluenta peruenire. Vnde omnipotenti Deo debitam laudem cordis atque otis vocibus ex omnibus medullis reddimus, & in veſtra beatitudine non vobis tantummodo, ſed omnibus qui vobis ſubiacent, congaudemus. Suſcepi vero epiſtolas dulciſſimæ mihi atque ſuauiſſimæ ſanctitatis veſtræ, ipſum, vt ita dicam, laborem ſudantes. Et quidem ſcio, quòd poſt illa quietis culmina, in quibus ſecreta cæleſtia cordis tange-D bas manu, graue valde ſit exteriora tolerare. Sed memento quia Apoſtolicam ſedem 1.Paral.12.a regis, & dolorem citius temperas: quoniam omnibus omnia factus es. In libris Regum, ſicut perfecta veſtra ſanctitas nouit, quidam deſcribitur, qui vtraque manu pro dextera vtebatur. In qua re ego de dulciſſimo atque ſanctiſſimo dudum patrono domno meo Anaſtaſio dubius uon ſum: quia dum terrena opera ad cæleſtem vtilitatem pertrahit, in vſum dextræ vertit ſiniſtram: vt & cæleſtis intentio opus ſuum videlicet dextra peragat, & cura temporalium dum ad iuſtitiæ vtilitatem ducitur, ad fortitudinem dextræ ſiniſtra permutetur. Et quidem hæc eſſe ſine graui labore & tædio, nequaquam poſſunt. Sed recordemur labores præcedentium, & dura non erunt quæ roAct.14. d leramus. Per multas enim tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Et ſupra mo-E 2.Cor.1. b dum grauati ſumus, ſupra etiam virtutem, ita vt & nos tæderet viuere. Sed & ipſi in nobis reſponſum mortis habuimus, vt non ſimus fidentes in nobis. Et tamē non ſunt condiRom.8. c gnæ paſſiones huius temporis ad ſuperuenientem gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Quo modo igitur ſine labore tranſire poſſumus æſtum huius ſæculi, nos infirmæ oues, in qno grauiter ſudaſſe nouimus & arietes. Quantas vero in hac terra tribulationes de Longobardorum gladijs, de iniquitatibus iudicum, de inſolentia atque importunitate cauſarum, de cura ſubiectorum, de moleſtia etiam corporis quam patior, explere nec calamo, nec lingua ſufficio. De quibus et ſiqua breuiter poſſum loqui, dubito ne veſtræ ſanctiſſimæ charitati, dū de ſuis tribulationibus affligitur, etiam meas augeam. Sed omnipotens Deus, & ſuæ largitate pietatis ſanctiſſimæ veſtræ beatitudinis mentem omni conſolatione repleat, & indignum me aliquando ab his quæ patior malis quieſcere pro veſtra interceſſione concedat. Amē. Gratia. Quæ videlicet verba de ſcriptis veſtris accepta, idcirco in

A in meis epistolis pono, vt de sancto Ignatio vestra beatitudo cognoscat: quia non solum vester est, sed etiam noster. Sicut enim magistrum eius Apostolorum Principem habemus communem, ita quoque eiusdem principis discipulum nullus nostrum habeat priuatum. Benedictionem autem vestram, qua debuimus mente suscepimus, bene redolentem, bene sapientem. Et omnipotenti Deo gratias agimus: quia & odora sunt & sapora quæ agitis, quæ dicitis, quæ datis. De vita igitur vestra dicamus pariter, dicamus omnes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. *Sup. lib. 3. ep. 30 in fin. Inf. lib 7. ep. 29. in fin. Luc. 2. b*

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Constantinopolitano.

B *Sup. lib. 1. ep. 4. 24. Ind. 9. et lib. 2. ep. 32. & 52. Inf. lib. 5. epist. 18.*

De pace sancta Ecclesia ab eo per vniuersale nomen turbata. De synodo per Pelagium Papam cassata. Exemplum proponit diaboli contra Deum superbientis. Et de superbia eius nimia.

EO tempore quo fraternitas vestra in sacerdotalem honorem prouecta est, quantam Ecclesiarum pacem atque concordiam inuenerit, recolit. Sed quo ausu, quove timore nescio, nouum sibi conata est nomen arripere, vnde omnium fratrum corda potuissent ad scandalum peruenire. Qua in te vehementer admiror, quia ne ad episcopatum venire potuisses, fugisse velle te memini. Quem tamen adeptum ita exercere desideras, ac si ad eum ambitioso desiderio cucurrisses. Qui enim indignum te esse fatebaris, vt episcopus dici debuisses, ad hoc quandoque perductus es, vt despectis fratribus, episcopus appetas solus vocari. Et quidem hac de re sanctæ memoriæ decessoris mei Pelagij grauia ad sanctitatem vestram scripta transmissa sunt. In quibus synodi, quæ apud vos de fratris quondam & consacerdotis nostri Gregorij causa cõgregata est, propter nefandum elationis vocabulum, acta dissoluit: & archidiaconum, quem iuxta morem ad vestigia dominorum transmiserat, Missarum vobiscum solemnia celebrare prohibuit. Post eius vero obitum, cum indignus ego ad Ecclesiæ regimen adductus sum, & ante per alios responsales meos, & nunc per communem filium meum Sabinianum diaconum alloqui fraternitatem vestram, vt a tali se præsumptione compesceret, non equidem scripto, sed nudo sermone curaui. Et si emendari nollet, eum Missarum solemnia cum fraternitate vestra celebrare prohibui, vt sanctitatem vestram prius sub quadam verecun- *Ioh. Diac. lib. 3. cap. 14.*

C

D diæ reuerentia pulsarem: quatenus si emendari nefandus, ac profanus tumor verecunde non posset, tunc ad ea debuisset, quæ sunt districta, atque canonica peruenire. Et quia resecanda vulnera prius leui manu palpanda sunt: rogo, deprecor, & quanta possum dulcedine exposco, vt fraternitas vestra cunctis sibi adulantibus, atque erroris nomen deferentibus contradicat, nec stulto ac superbo vocabulo appellari consentiat. Vere enim flens dico, atque ex intimo viscerũ dolore peccatis meis deputo, quòd ille meus frater nuncusque ad humilitatem reduci non valuit, qui ad hoc in episcopatus gradu constitutus est, vt aliorum animas ad humilitatem reducat: quòd ille, qui veritatem docet alios, semetipsum docere, nec me quoque deprecante, consensit. Perpende rogo, quia in hac præsumptione temeraria pax totius turbatur Ecclesiæ, & gratiæ contradicitur communiter omnibus effusæ. In qua nimirum ipse tantum crescere poteris, quantum

E penes temetipsum decreueris. Tantoq. maior efficeris, quanto te a superbi, & stulti vocabuli vsurpatione restringis. Atque in tantum proficis, in quantum tibi non studueris derogando fratribus arrogare. Humilitatem ergo frater charissime totis visceribus dilige, per quam cunctorum fratrum concordia, & sanctæ vniuersalis Ecclesiæ vnitas valeat custodiri. Certe Paulus Apostolus cum audiret quosdam dicere: Ego sum Pauli, ego Apollo, ego vero Cephæ: hanc dilacerationem corporis Dominici, per quam membra eius alijs quodammodo se capitibus sociabant, vehementissime perhorrescens exclamauit, dicens: Numquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli baptizati estis? Sic ergo ille membra Dominici corporis certis extra Christum quasi capitibus, & ipsis quidem Apostolis subijci particulariter euitauit: tu quid Christo, vniuersalis Sanctæ Ecclesiæ capiti in extremi iudicij es dicturus examine, qui cuncta eius membra tibimet conaris vniuersalis appellatione supponere? Quis rogo in hoc tam *1. Cor. 1. b*

peruerſo vocabulo, niſi ille ad imitandum proponitur, qui deſpectis Angelorum legionibus ſecum ſocialiter conſtitutis, ad culmen conatus eſt ſingularitatis erumpere, vt & nulli ſubeſſe, & ſolus omnibus præeſſe videretur? Qui etiam dixit: *Isa.14. b* In cælum conſcendam, ſuper aſtra cæli exaltabo ſolium meum. Sedebo in monte teſtamenti, in lateribus aquilonis. Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero Altiſſimo. Quid enim fratres tui omnes vniuerſalis Eccleſiæ epiſcopi, niſi aſtra cæli ſunt? Quorum vita ſimul & lingua inter peccata, erroresq. hominum quaſi inter noctis tenebras lucent. Quibus dum cupis temetipſum vocabulo elationis præponere, eorumq. nomen tui comparatione calcare: quid aliud dicis, niſi in cælum conſcendam: ſuper aſtra cæli exaltabo ſolium meum? An non vniuerſi epiſcopi nubes ſunt, qui & verbis prædicationis pluunt, & bonorum operum lnce & miraculis coruſcant? Quos dum veſtra fraternitas deſpiciens, ſub ſe premere conatur: quid aliud dicit niſi hoc, quod ab antiquo hoſte dicitur: Aſcendam ſuper altitudinem nubium? Quæ cuncta ego cum flens conſpicio, & occulta Dei iudicia pertimeſco, augentur lactymæ, gemitus ſe in meo corde non capiunt, quòd ille vir ſanctiſſimus domnus Ioannes, tantæ abſtinentiæ, atque humilitatis, ſuorum familiarium ſeductione linguarum ad tantam ſuperbiam erupit, vt in appetitu peruerſi nominis illi eſſe conetur ſimilis, qui dum ſuperbe eſſe ſimilis Deo voluit, etiam donatæ ſimilitudinis gratiam amiſit, & veram beatitudinem perdidit, quia ſalſam gloriam quæſiuit. Certe Petrus Apoſtolus primum membrum ſanctæ, & vniuerſalis Eccleſiæ eſt. Paulus, Andreas, Ioannes, quid aliud quàm ſingularium ſunt plebium capita? & tamen ſub vno capite omnes membra ſunt Eccleſiæ. Atque, vt cuncta breui cingulo locutionis aſtringam, ſancti ante legem, ſancti ſub lege, ſancti ſub gratia, omnes hi perficientes corpus Domini, in membris ſunt Eccleſiæ conſtituti, & nemo ſe vmquam vniuerſalem vocare voluit. Veſtra autem ſanctitas agnoſcat quantum apud ſe tumeat, quæ illo nomine *Sup. hoc lib. ep. 36. & lib. 7. ep. 30.* vocari appetit, quo vocari nullus præſumpſit, qui veraciter ſanctus fuit. Numquid non, ſicut veſtra fraternitas nouit, per venerandum Chalcedonenſe concilium huius Apoſtolicæ Sedis antiſtites, cui Deo diſponente deſeruio, vniuerſales oblato honore vocati ſunt? Sed tamen nullus vmquam tali vocabulo appellari voluit, nullus ſibi hoc temerarium nomen arripuit: ne ſi ſibi in Pontificatus gradu gloriam ſingularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegaſſe videretur. Sed hæc, ſcio, quia veſtræ ſanctitati ab illis oriuntur, qui vobis deceptioſa familiaritate deſeruiunt: contra quos peto, vt veſtra fraternitas ſolerter inuigilet, nec ſe eorum verbis fallendum præbeat. Tanto enim maiores hoſtes credendi ſunt, quanto magis laudibus adulantur. Relinque tales, etſi omnino decepturi ſunt, ſaltem terrenorum hominum, & non ſacerdotum corda *Luc.9. g* decipiant. Sine mortuos ſepelire mortuos ſuos. Vos autem cum propheta dicite: *Pſal. 69. a* Auertantur ſtatim erubeſcentes, qui dicunt mihi, euge, euge. Et rurſus: Oleum au- *Pſal. 140. b* tem peccatoris non impinguet caput meum. Vnde & bene quidam ſapiens admonet: *Eccl. 6. a* Multi ſint pacifici tui, conſiliarius autem ſit vnus tibi de mille. Corrumpunt enim bo- *1. Cor. 15. d* nos mores colloquia mala. Antiquus enim hoſtis cum tobuſti cor irrumpere non valet, ſubiectas & infirmas perſonas quærit, & quaſi contra alta mœnia ſcalis appoſitis aſcendit. Sic Adam per ſubiectam mulierem decepit. Sic beato Iob cum filios occidit, in- *Gen. 3. a* *Iob. 2. c* firmam mulierem reliquit: vt qui eius cor per ſe minime poterat, ſaltem ſi poſſet per mulieris verba penetraret. Quicumque ergo iuxta vos infirmi, ac ſæculares ſunt, in ſua ſemper perſuaſione, atque adulatione frangantur: quia inde æternas Dei inimicitias pariunt, vnde ipſi peruerſi amatores videntur. Certe olim clamabatur per Apoſtolum *1. Ioan. 2. c* Ioannem: Filioli, nouiſſima hora eſt, ſecundum quod veritas prædixit. Peſtilentia & gladius per mundum ſæuit, gentes inſurgunt in gentes, terra concutitur, orbis cum habitatoribus ſuis, terra dehiſcente ſorbetur. Omnia enim quæ prædicta ſunt, fiunt. Rex ſuperbiæ prope eſt, & quod dici neſas eſt, ſacerdotum eſt præparatus exitus: quia ceruici militant elationis, qui ad hoc poſiti fuerant, vt ducatum præberent humilitatis. Sed hac in re, etiam ſi noſtra lingua minime contradicat, illius virtus contra elationem in vltionem erigitur, qui ſuperbiæ vitio per ſemetipſum ſpecialiter aduerſatur. Hinc *Iac. 4. b* enim ſcriptum eſt: Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Hinc rurſus *Eccl. 10. b* dicitur: Immundus eſt apud Deum, qui exaltat cor. Hinc contra ſuperbientem homi- *Luc. 14. 18. b c* nem ſcriptum eſt: Quid ſuperbis terra, & cinis? Hinc per ſemetipſam veritas dicit: Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur. Quæ vt nos ad viam vitæ per humilitatem reduce-

ret,

A ret, in ſemetipſa dignata eſt, quod nos admonet, demonſtrare dicens: Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis cotde. Ad hoc namque vnigenitus Dei filius formam infirmitatis noſtræ ſuſcepit: ad hoc inuiſibilis, non ſolum viſibilis, ſed etiam deſpectus apparuit: ad hoc contumeliarum ludibria, illuſionum probra, paſſionum tormenta tolerauit, vt ſuperbum non eſſe hominem doceret humilis Deus. Quanta igitur humilitatis virtus eſt, propter quam ſolam veraciter edocendam, is qui ſine æſtimatione magnus eſt, vſque ad paſſionem mortis factus eſt paruus? Quia enim originem perditionis noſtræ ſe prębuit ſuperbia diaboli, inſtrumentum redemptionis noſtræ inuenta eſt humilitas Dei. Hoſtis quippe noſter inter omnia conditus, videri ſupra omnia voluit elatus. Redemptor autem noſter magnus manens ſupra omnia, fieri inter omnia dignatus eſt paruus. Quid ergo nos epiſcopi dicimus, qui honoris locum ex Redemptoris noſtri humilitate ſuſcepi- *Matth.11. d*

B mus, & tamen ſuperbiam hoſtis ipſius imitamur? Ecce nouimus creatorem noſtrum de ſuæ celſitudinis culmine, vt humano generi daret gloriam, deſcendiſſe: & nos de infimis creati, de fratrum minoratione gloriam quærimus. Humiliauit ſe vſque ad noſtrum puluerem Deus, & in cælos os ſuum ponit, & ſuper terram lingua pertranſit puluis humanus, & non erubeſcit: non metuit extolli homo putredo, & filius hominis vermis. Reducamus ad animum frater chariſſime hoc quod per ſapientiſſimum Salomonem dicitur: Ante tonitruum præibit coruſcatio, & ante ruinam exaltabitur cor. Vbi e diuerſo ſubiungitur: Ante gloriam humiliabitur. Humiliemur ergo in mente ſi ad ſolidam conamur venire celſitudinem. Nequaquam per elationis fumum oculi cordis obſcurentur: qui quanto magis excreuerit, tanto celerius euaneſcit. Penſemus quid nos præcepta admoneant Redemptoris noſtri, dicentis: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt *Iob.25. b* *Eccl.32. b* *Matth.5. a*

C regnum cælorum. Hinc etiam per prophetam dicit: Super quem requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum, & trementem ſermones meos? Certe cum Dominus ad humilitatis viam adhuc infirmantium diſcipulorum corda reduceret, dixit: Si quis vult inter vos primus eſſe, erit omnium minimus. Qua in re aperte cognoſcitur, quoniam ille veraciter ſublimis eſt, qui in ſuis cogitationibus humiliatur. Formidemus ergo in illorum numerum adſcribi, qui primas in ſynagogis cathedras quærunt, & ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Quo contra diſcipulis Dominus dicit: Vos autem nolite vocari Rabbi. Vnus enim magiſter veſter eſt, vos autem omnes fratres eſtis. Et patrem nolite vocare vobis ſuper terram: vnus eſt enim pater veſter. Quid ergo frater chariſſime in illo terribili examine veniētis iudicis dictutus es, qui non ſolum pater, ſed etiam generalis pater in mundo vocari appetis? Caueatur ergo malorum pra- *Isa.66. a* *Matth.20. d* *Matth.23. a*

D ua ſuggeſtio, fugiatur omnis inſtigatio ſcandali. Oportet quidem vt veniant ſcandala: verumtamen væ homini illi per quem ſcandalum venit. Ecce ex hoc nefando elationis vocabulo Eccleſia ſcinditur. Fratrum omnium corda ad ſcandalum prouocantur. Numquid nam mente excidit, quod veritas dicit: Qui ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris? Scriptum vero eſt: Charitas non quærit quæ ſua ſunt. Ecce veſtra fraternitas ſibi arrogat etiam aliena. Rurſus ſcriptum eſt: Honore inuicem prævenientes. Erru conaris eum omnibus tollere, quem tibi illicite deſideras ſingulariter vſurpare. Vbi eſt frater chariſſime quod ſcriptum eſt: Pacem habete cum omnibus & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum? Vbi eſt quod ſcriptum eſt: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur? Conſiderare vos conuenit, ne qua radix amaritudinis ſurſum germinans im- *Matth.18. a* *Ibidem.* *1.Cor.13. b* *Rom.13. d* *Ibidem.* *Matth.5. a*

E pediat, & per illam coinquinentur multi. Quod tamen ſi conſiderare negligimus, contra tantæ elationis tumorem iudicia ſuperna vigilabunt. Et nos quidem in quos talis tantaq. per auſum nefarium culpa committitur, ſeruamus quod veritas præcepit, dicens: Si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipſum ſolum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc vnum vel duos, vt in ore duorum vel trium teſtium ſter omne verbum. Quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ. Si autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Ego itaque per reſponſales meos ſemel & bis verbis humilibus hoc quod in tota Eccleſia peccatur, corripere ſtudui: nunc per meipſum ſcribo. Quidquid facere humiliter debui, non omiſi. Sed ſi in mea correptione deſpicior, reſtat vt Eccleſiam debeam adhibere. Hæc itaque dicens, omnipotens Deus fraternitati veſtræ indicet, quanto circa vos amore conſtringor: quantumq. in hac cauſa non contra vos, ſed pro vobis lugeo. *Matth.18. b*

lugeo. In qua tamen præceptis Euãgelicis, inſtitutionibus canonum, vtilitatibus fratrum A
perſonam præponere non poſſum, nec eius quem multum amo. Scripta autem ſanctitatis
veſtræ dulciſſima atque ſuauiſſima de cauſa presbyterorum Ioannis & Athanaſij ſuſce-
pi, de qua vobis in ſubſequentibus Domino adiuuante reſpondebo, quia ſub tantis tri-
bulationibus circumſuſus Barbarorum gladijs premor, vt non dico multa tractare, ſed
mihi reſpirare vix liceat. Dat. kalendas Ianuarij, Indictione xiij.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORIVS SABINIANO DIACONO.

De ſuperbia Ioannis Epiſcopi vitanda.

B

Vid. Diac. lib. 3. cap. 33.

DE cauſa fratris noſtri viri reuerendiſſimi Ioannis epiſcopi Conſtantinopolitani, duas epiſtolas facere nolui. Sed vna breuiter facta eſt, quæ vtrumque habere videretur admixtum, id eſt, & rectitudinem, & blandimentum. Tua itaque dilectio eam epiſtolam, quam nunc direxi, propter voluntatem Imperatoris dare ſtudeat. Nam de ſubſequenti talis alia trãſmittitur, de qua eius ſuperbia non lætetur. Ad hoc enim vſque peruenit, vt ſub occaſione Ioannis presbyteri geſta huc tranſmitteret, in quibus ſe pene per omnem verſum οἰκουμενικὸν patriarcham nominaret. Sed ſpero in omnipotentem Deum, quia hypocriſim illius ſuperna maieſtas ſoluet. Miror autem quo modo dilectionem tuã fallere potuit, vt permitteres domno Imperatori perſuaderi, quatenus ad me ſua ſcripta de hac cauſa tranſmitteret, in quibus admonerer, vt cum eo pacem habere debuiſſem. Qui ſi iuſtitiam tenere vult, illum debuit admonere, vt ſe a ſuperbo vocabulo compeſceret, & protinus inter nos pax fieret. Tamen qua id calliditate a prædicto fratre noſtro Ioanne factum ſit, minime ſuſpicor, penſaſti. Idcirco enim hoc ille fecit, vt audiretur domnus Imperator, & ille in ſua vanitate confirmatus eſſe videretur: aut non a me audiretur, & eius animus contra me irritaretur. Sed nos rectam vitam tenemus, nihil in hac cauſa aliud niſi omnipotentem Dominum metuentes. Vnde tua dilectio in nullo trepidet. Omnia quæ in hoc ſæculo videt alta eſſe contra veritatem, pro veritate deſpiciat: in omnipotentis Dei gratia, atque beati Petri Apoſtoli adiutorio confidat. Vocem veritatis
Ioan. 14. d recolat, dicentis: Maior eſt, qui in cælis eſt, quàm qui in mundo, & in hac cauſa quidquid agendum eſt, cum ſumma auctoritate agat. Poſtquam enim defendi ab inimicorum gladijs nullo modo poſſumus: poſtquam pro vtilitate reipublicæ, argentum, aurum, mancipia, veſtes perdidimus: nimis ignominioſum eſt, vt per eos etiam fidem perdamus. In iſto enim ſceleſto vocabulo conſentire, nihil eſt aliud quàm fidem perdere. Vnde ſicut tibi iam tranſactis epiſtolis ſcripſi, numquam cum eo procedere præſumas.

C

D

EPISTOLA XL.

GREGORIVS THEODORO MEDICO.

Sup. lib. 2. epiſt. 64. & 65. Ind. 11. inf. lib. 6. ep. 25.

Gratias refert de pecunia pauperibus tranſmiſſa.

EGO omnipotenti Deo gratias ago: quia eorum, qui ſe viciſſim veraciter diligunt, loca animum non diuidunt. Ecce enim dulciſſime, & glorioſiſſime fili longe a vobis diſtamus corpore, & tamen præſentes vobis exiſtimus charitate. Hoc veſtra opera, E
hoc ſcripta teſtantur, hoc de præſenti expertus ſum, hoc de abſenti veſtra gloria recognoſco. Hoc vos & hominibus amabiles, & omnipotenti Deo dignos in perpetuum faciat. Quia enim virtutum mater eſt charitas, idcirco bonos operum fructus profertis, quia ipſam eorundem fructuum in mente radicem tenetis. Ea autem quæ in redemptionem captiuorum, Deo vobis inſpirante tranſmiſiſtis, lætus, fateor, & triſtis accepi. Lætus videlicet vobis, quos de præparanda manſione cæleſtis patriæ cogitare cognoui: triſtis vero vehementer mihi, qui ſuper curam rerum S. Petri Apoſtoli, adhuc etiam de rebus dulciſſimi filij mei domni Theodori rationes poſiturus ſum: ſolicite an negligenter eas expenderim, requirendus vado. Omnipotens autem Deus, qui menti veſtræ ſuæ miſericordiæ viſcera infudit, qui vobis ſolicite cogitare conceſſit, hoc quod de Saluatore
2. Cor. 8. b noſtro per egregium prædicatorem dicitur: quia pro nobis egenus factus eſt, cum diues eſſet,

A esset, in eiusdem Saluatoris aduentu, vos virtutibus diuites ostendat, ab omni culpa liberos assistere faciat, & pro terrenis cælestia, pro transitorijs gaudia vobis æterna concedat. Hoc autem quod pro vobis agi apud sacratissimum corpus S. Petri Apostoli scribitis, certum tenete, quia etsi lingua vestra taceat, fieri charitas vestra iubet. Sed vtinam digni simus, qui pro vobis orare debeamus. Quia vero dignus ego non sum, non ambigo. Sed multi hic digni sunt, qui ex oblatione vestra ab hostibus redimuntur, & fideliter nostro creatori deseruiunt, de quibus hoc egistis quod scriptum est: Absconde eleemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te exorabit. Sed quia ille plus diligit, qui plus præsumit: erga dulcissimam mentem glorioſissimi filij mei domini Theodori habeo aliquã querelam: quia donum ingenij, donum retum, donum misericordiæ atque charitatis a sancta Trinitate percepit: sed tamen sæcularibus indesinenter causis adstringitur, assiduis processionibus occupatur, & quotidie legere negligit verba Redemptoris sui. Quid est autem Scriptura sacra, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? Et certe sicubi esset gloria vestra alibi constituta, & scripta terreni Imperatoris acciperet, non cessaret, non quiesceret, somnum oculis non daret, nisi prius quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agnouisset. Imperator cæli, Dominus hominum & Angelorum, pro vita tua tibi suas epistolas transmisit: & tamen glorioſe fili eadem epistolas ardenter legere negligis. Stude ergo, quæso, & quotidie creatoris tui verba meditare. Disce cor Dei in verbis Dei, vt ardentius ad æterna suspires, vt mens vestra ad cælestia gaudia maioribus desiderijs accendatur. Tanto enim tunc maior ei erit requies, quanto modo ab amore conditoris sui requies nulla fuerit. Sed ad hæc agenda infundat vobis omnipotens Deus consolatorem spiritum. Ipse mentem vestram sua præsentia impleat, et B implendo leuet. De me autem cognoscite, quia multas hic & innumeras amaritudines patior. Sed ago omnipotenti Deo gratias, quia minus affligor valde, quàm mereor. Charissimum autem filium meum susceptum vestrum domnum Narsetem gloriæ vestræ commendo. Quem quidem scio, commendatum in omnibus habetis: sed facere vos rogo quod facitis, vt dum peto quod fieri video, mercedi vestræ me petendo subiungam. Præterea excellentiæ vestræ benedictionem, ea qua transmissa est charitate suscepi. Vnam vero anatem cum duobus paruulis Atticis pro vestri amoris gratia transmittere præsumpsi, vt quotiens ad respiciendum eam vester oculus ducitur, memoria etiam mei inter occupationes, tumultusq. causarum in animo vestro reuocetur. C

Eccl. 29. b

EPISTOLA XLI.

D

GREGORIVS LVMINOSO ABBATI MONASTERII sancti Thomæ de Arimino.

Inf. epist. 42.

Scribit omnia grauamina a monasterio illius auferenda.

PEtitionem tuam congregationisq. tuæ libenter susceptmus, secundum statuta Patrum iurisq. formam tuis precibus accommodantes effectum. Castorio fratri & coepiscopo nostro, nostra præceptione transmissa est epistola, successoribusq. eius, & a te monasterioq. tuo cunctam læsionis funditus abstulimus potestatem, vt nec vltra in vestro versetur grauamine, nec monasterij res describat, nec publica illic debeat esse processio: illa videlicet ei iurisdictione relicta, vt in defuncti abbatis locum, alium quem E dignum communis consensus congregationis elegerit, debeat ordinare. His autem ita perfectis, in Dei opere estote soliciti, & assidue operam orationi date, ne non videatur magis vobis quæsita mentis in oratione securitas, sed male, quod absit, de gentibus episcopalis euitata districtio.

EPISTOLA XLII.

GREGORIVS LEONTIO EPISCOPO VISITATORI Ariminensis Ecclesiæ.

Sup. lib. 2. ep. 2. Inf. lib. 5. ep. 45

De visitatione Ariminensi melius procuranda.

CLero Ariminensis Ecclesiæ, cuius visitator es, conquerente comperimus, quòd remotis omnibus clericis, fraternitas tua hominibus suis, patrimonij eius gubernationem

Iuo. par. 7. cap. 12. & 13. Grat. 18. q. 2. a. 6

cete-

ceterasq. vtilitates commiserit peragendas. Quod si ita est, querelam eiusdem cleri ineptam esse non credimus. Ea de re his te hortamur affatibus, vt omnia quæ ad supradictam Ecclesiam pertinent, per proprios eius homines, quos ipse præuideris, siue per diaconum latorem præsentium gubernari agiq. disponas, vt nulla eis aduersum te iusta murmurandi relinquatur occasio. Si vero quædam de eis infidelitatis est fortasse suspicio, cum eis quoque homines tuos in actione constitue, vt alterna erga se solicitudine debeāt esse custodes, rationes tibi modis omnibus posituri. Quidquid vero de redditibus Ecclesiæ ipsius accesserit, quattuor iuxta consuetudinem oportet fieri portiones: vnam scilicet, quæ clero præbenda sit, aliam quæ pauperibus. De reliquis autem duabus partibus tres fieri volumus. Vnam sartis tectis profuturam: aliam pro sustentatione sua, Castorio proprio episcopo dirigendam: reliquam tibimet retinendam. Si quis igitur in supradictæ Ecclesiæ clero dignus fuerit presbyter, vel diaconus, siue in gradu alio ordinari, liberam habebis ex nostra auctoritate eum promouendi licentiam. In lucrandis ergo animabus inuigila, circa cleri rectitudinem esto solicitus. Vtilitates Ecclesiæ, cuius visitationem geris, iniuste perire vel deteriorari nulla surreptione permittas: ne, quod absit, & apud Deum perpetui labem periculi, & apud nos rearum culpæ possis incurrere. Comperimus præterea aliquid te annonæ de publico consequi, & hac ex re verecundia comprimi, atque in causis Ecclesiæ, vel defensione pauperum, vt congruit, non esse efficacem. Propterea abstinendum est ab hoc quod verecundiam incutit, & stipendijs, quæ de Ecclesia consequeris, debes esse contentus. Nam si aliter facere post nostram adhortationem volueris, aliam de te æstimationem habebimus. Quippe qui commissos tibi auaritiæ militare doces, quos sufficientibus stipendijs instituis non esse contentos.

Inf. epist. 42.

A B C

EPISTOLA XLIII.

Sup. lib. 2. ep. 9. Ind. 12. & epist. 42. hoc lib. inf.

GREGORIVS CASTORIO EPISCOPO ARIMINENSI.

Vt Luminoso abbati, eiusq. monasterio nullam inquietudinem faciat.

LVminosus abbas monasterij sanctorum Andreæ & Thomæ, in Ariminensi ciuitate constituti, quas nobis lacrymabiliter preces effuderit, inditæ textus petitionis informat. Pro qua re fraternitatem tuam hortamur, vt obeunte abbate monasterij ipsius, Ecclesia tua in describendis, prouidendisq. acquisitis acquirendisve eiusdem monasterij rebus, nulla se occasione permiscat. Abbatem vero eidem monasterio non alium, sed quem dignum moribus atque actibus monasticæ disciplinæ communi consensu congregatio tota poposcerit, te volumus ordinare. Missas autem illic publicas per episcopū fieri omnimodo prohibemus, ne in seruorum Dei secessibus popularibus occasio præbeatur vlla conuentibus, & simpliciores ex hoc animas plerumque, quod absit, in scandalum trahat: frequentior quoque introitus mulieribus arceatur. Hanc autem scriptorū nostrorum paginam omni in futuro tempore a te, vel post te episcopis ordinandis, firmam statuimus illibatamq. seruari, vt & tua Ecclesia, iuuante Domino, suo tantummodo sit iure contenta, & monasterium illud nulli vlterius aliqua ratione generali canonicæve iurisdictioni deseruiens, remotis vexationibus ac cunctis grauaminibus, diuinum opus cum summa animi deuotione perficiat. Mense Iulij, Indictione xiij.

D

Mense Augusto, Indictione Tertiadecima.

E

EPISTOLA XLIIII.

Gesta synodi habitæ a beato Gregorio Papa tempore Mauricij Augusti, & in vrbe Roma.

REgnante in perpetuum Domino nostro Iesu Christo, temporibus pijssimi ac serenissimi dominorum Mauricij, Tiberij, & Theodosij Augustorum eiusdem domini, imperio Mauricij anno tertiodecimo, indictione tertiadecima, quinto die mensis Iulij: Gregorius Papa coram sanctissimo beati Petri corpore, cum episcopis omnibus ac Romanæ Ecclesiæ presbyteris residens, astantibus diaconibus, & cuncto clero dixit: In

sancta

A sancta Romana Ecclesia, cui diuina dispensatio præesse me voluit, dudum consuetudo est valde reprehensibilis exorta, vt quidam sacri altaris ministerium cantores eligantur, & in diaconatus ordine constituti, modulationi vocis inseruiant, quos ad prædicationis officium, eleemosynarum q. studium vacare congruebat. Vnde fit plerumque, vt ad sacrum ministerium dum blanda vox quæritur, quæri congrua vita negligatur, & cantor minister Deum moribus stimulet, cum populum vocibus delectat. Qua in re præsenti decreto constituo, vt in hac sede sacri altaris ministri cantare non debeant, solumq. Euangelicæ lectionis officium inter Missarum solemnia exoluant: Psalmos vero ac reliquas lectiones censeo per subdiaconos, vel si necessitas fuerit, per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum meum venire tentauerit, anathema sit, & omnes responderunt, Anathema sit. Verecundum mos torporem indiscretionis inuoluit, *Ino. par. 2. c. 19 Anf. lib. 7. c. 79.*

B vt huius Sedis Pontificibus ad secreta cubiculi seruitia laici pueri ac sæculares obsequantur, & cum pastoris vita esse discipulis semper debeat in exemplo, plerumque clerici qualis in secreto sit vita sui Pontificis nesciunt, quàm tamen, vt dictum est, pueri sciunt sæculares. De qua re præsenti decreto constituo, vt quidam ex clericis, vel etiam ex monachis electi, ministerio cubiculi pontificalis obsequantur: vt is qui in loco est regiminis, habeat testes tales, qui vitam eius in secreta conuersatione videant, & ex visione sedula, exemplum profectus sumant. Consuetudo noua in Ecclesia hac, & valde reprehensibilis erupit, vt cum rectores eius patrimonij vrbana, vel rustica prædia iuri illius competere posse suspicantur, fiscali more titulos imprimant, atque hoc quod competere pauperibus æstimant, non iudicio, sed manibus defendant. Et cum per prædicatores suos veritas dicat: Nihil per contentionem, etiam ipsum litigiose contentionis malum tran- *Gr. lib. 9. ep. 8. c. 2. Poly. lib. 4. tit. 8.*

C scendunt, & res quælibet cum æstimatur Ecclesiæ posse competere, per vim tenetur. *Philip. 2. 4*
Proinde præsenti decreto constituo, vt si quis ecclesiasticorum vmquam titulos ponere, siue in rustico, siue in vrbano prædio sua sponte præsumpserit, anathema sit. Et responderunt omnes, Anathema sit. Is autem qui Ecclesiæ præest, si hoc vel ipse fieri præceperit, vel sine sua præceptione factum digna punire animaduersione neglexerit, anathema sit. Et responderunt omnes, Anathema sit. Sicut indignos nos pro beati Apostoli reuerentia mens fidelium veneratur: ita nostram infirmitatem decet semetipsam semper agnoscere, & impense sibi venerationis onera declinare. Ex amore quippe fidelium, huius sedis rectoribus mos vltra meritum erupit, vt cum eorum corpora humanda deferuntur, hæc dalmaticis contegant, easdem dalmaticas pro sanctitatis reuerentia sibimet partiendas populus scindat, & cum adsint multa a sacris corporibus Apostolorum, mar-

D tyrumq. velamina, a peccatorum corpore sumitur, quod pro magna reuerentia reseruatur: de qua re præsenti decreto constituo, vt feretrum quo Romani Pontificis corpus ad sepeliendum ducitur, nullo tegmine veletur. Quam decreti mei curam gerere, sedis huius presbyteros ac diaconos censeo. Si quis vero ex eorum ordine hæc curare neglexerit, Anathema sit. Et responderunt omnes, Anathema sit. Antiquam patrum regulam sequens, nihil vmquam de ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione pallij, neque ex traditione chartarum, neque ex ea quam noua per ambitionem simulatio inuenit appellatione pastelli. Quia enim ordinando episcopo Pontifex manum imponit, Euangelicam vero lectionem minister legit, confirmationis autem eius epistolam notarius scribit, sicut Pontificem non decet, manum quam imponit vendere: ita minister vel notarius non debet in ordinatione eius vocem suam, vel calamum

E venundare. Pro ordinatione vero, vel pallio seu chartis atque pastello, eundem qui ordinandus, vel ordinatus est, omnino aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus si quis hinc aliquid commodi appellatione exigere, vel deferre forte præsumpserit, indistricto Dei omnipotentis examine reatu subiacebit. Is autem qui ordinatus fuerit, si non ex placito, neque exactus, neque petitus post acceptas chartas & pallium, aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo causa dare voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus: quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non processit. Multos de Ecclesiastica, seu sæculari familia, nouimus ad omnipotentis Dei seruitium festinare, vt ab humana seruitute liberi, in diuino seruitio valeant familiarius in monasterijs conuersari, quos si passim dimittimus, omnibus fugiendi ecclesiastici iuris dominium occasionem præbemus. Si vero festinantes ab omnipotentis Dei seruitio incaute retinemus, illi inuenimur negare quædam, qui dedit omnia. Vnde ne-

Ino. par. 2. c. 19 Anf. lib. 7. c. 79.

Ino. lib. 3. tit. 2. c. 7. & p. 5. cap. 109. Anf. lib. 6. c. 83. Gr. 2. 4. 7. c. 18.

Idem dist. 14. cap. Multos.

cesse

ceſſe eſt, vt quiſquis ex iuris eccleſiaſtici vel ſæcularis militiæ ſeruitute, ad Dei ſeruitium A
conuerti deſiderat, probetur prius in laico habitu conſtitutus, etſi mores eius atque conuerſatio bono deſiderio eius teſtimonium ferunt, abſque retractatione ſeruire in monaſterio omnipotenti Domino permittatur, vt ab humano ſeruitio liber recedat, qui in diuino obſequio diſtrictiorem appetit ſeruitutem.

Subſcriptio Epiſcoporum.

GRegorius Dei gratia Epiſcopus his decretis ſubſcripſit. Marinianus epiſcopus ciuitatis Rauennæ, ſubſcripſit. Paulus epiſcopus ciuitatis Nepeſinenſis. Ioannes epiſcopus ciuitatis Surrentinæ. Gratianus ciuitatis Numentanæ. Ioannes epiſcopus ciuitatis Falerinæ. Agnellus epiſcopus ciuitatis Tarracinenſis. Romanus epiſcopus ciuitatis B
Diſt. 96. cap. 2. Blettanæ. Dominicus epiſcopus ciuitatis Centumcellenſis. Pelagius epiſcopus ciuitatis Anagninæ. Felix epiſcopus ciuitatis Portuenſis. Ioannes epiſcopus ciuitatis Veliternæ. Candidus epiſcopus ciuitatis Fulginienſis. Luminoſus epiſcopus ciuitatis Ferentinæ. Baldinius epiſcopus ciuitatis Roſellanæ. Secundinus epiſcopus ciuitatis Tauromeniæ. Martianus epiſcopus ciuitatis Ferenſis. Homobonus epiſcopus ciuitatis Albanenſis. Dominicus epiſcopus ciuitatis Vtriculanæ. Conſtantius epiſcopus ciuitatis Narnienſis. Fortunatus epiſcopus ciuitatis Neapolitanæ. Anaſtaſius epiſcopus ciuitatis Tiburtinæ. Proculus epiſcopus ciuitatis Prænestinæ.

Lib. 3. ep. 59. & lib. 2. ep. 21. 31. lib. 7. epiſt. 96.

Subſcriptio presbyterorum.

LAurentius presbyter ſancti Siluestri ſubſcripſit. Ioannes presbyter ſancti Vitalis. C
Speciosus presbyter ſancti Clementis. Deuſdedit presbyter ſancti Ioannis & Pauli. Andromachus presbyter Apoſtolorum. Cræſeus presbyter ſancti Laurentij. Ruſticus presbyter ſanctæ Suſannæ. Vibilus presbyter ſancti Marcelli. Petrus presbyter ſancti Iulij & Calliſti. Spectatus presbyter ſancti Vitalis. Stephanus presbyter ſancti Marci. Felix presbyter ſancti Sixti. Petrus presbyter ſanctæ Balbinæ. Iuſtus presbyter ſanctorum Nerei & Achillæi. Specioſus presbyter ſancti Damaſi. Maurus presbyter ſanctæ Priſcæ. Placitus presbyter ſanctæ Balbinæ. Victor ſanctæ Cæciliæ. Ioannes ſancti Chryſogoni. Auentius ſanctæ Praxedis. Andreas ſancti Marei. Ioannes ſancti Ioannis & Pauli. Agapitus Apoſtolorum. Felix ſanctæ Sabinæ. Bonus ſancti Euſebij. Baſſus ſancti Prudentis. Ioannes ſancti Siluestri. Albinus ſanctorum Marcellini & Petri. Antonius ſanctæ Balbinæ. Candidus ſancti Clementis. Romanus ſan- D
ti Marcelli. Leo ſancti Damaſi. Auentius ſancti Quiriaci. Fortunatus ſanctorum quattuor coronatorum.

EPISTOLA XLV.

Inſt. lib. 2. ep. 23. lib. 7. epiſt. 4.

GREGORIVS ANDREÆ SCHOLASTICO.

De ordinatione Marinian presbyteri ad epiſcopatum, quem ſuſcepit inuitus.

EXcellentiſſimi viri domni Parritij voluntatem in perſona Donati archidiaconi implere voluimus: ſed quia valde perieuloſum eſt animæ temere cuiquam manum imponere, curæ nobis fuit, vitam actusq. eius ſubtili inueſtigatione diſcutere. Et quo- E
niam multa inuenta ſunt, ſicut eidem domno Patricio ſcripſimus, quæ eum pro culpa ab epiſcopatu remouent, Dei iudicium metuentes in ordinando eo non præſumpſimus conſentire. Sed nec Ioannem presbyterum Pſalmorum neſcium præſumpſimus ordinare, quia hæc eum res minus ſui profecto habere ſtudium demonſtrabat. His igitur remotis cum ad eligendum de ſuis a nobis partibus vrgerentur, & nullum ſe habere ad hoc officium faterentur idoneum, maiorq. nos vna eum eis teneret afflictio, tandem venerabilem virum fratrem presbyterumq. Marinianum, quem diu mecum didicere in monaſterio conuerſatum communi concordantiq. voce atque conſenſu ſæpius petiuerunt. Cuique refugienti, diuerſis modis vix aliquando potuit ſuaderi, vt eorum præberet petitioni conſenſum. Et quia bene nobis eius vita eſt cognita, atque in lucrandis animabus illum nouimus eſſe ſolicitum, nullam in ordinatione ipſius moram attulimus.

Gloria

A Gloria itaque vestra eum, sicut decet, suscipiat, nouitatiq. eius consolationis auxilium porrigat. Nam omnibus, sicut nostis, cuiuslibet officij valde onerosa est nouitas. Ego autem magnam confidentiam habeo, quia omnipotens Deus, qui eum dignatus est suo gregi præponere, & ad interiora illum curanda exacuet, & ad exteriora gerenda gratiæ suæ pietate confortabit. Sed quia post longa quietis otia, eius, vt prædiximus, nouitas proculdubio perturbatur; peto, vt cum venerit tempestatum sæcularium procellas fugiens, semper apud vestram mentem portum quietis inueniat, & de vestræ bono charitatis hilarescat. Quantum vero vobis cum illo conuenire valeat, citius cognoscetis, quia ad episcopatum venit inuitus.

EPISTOLA XLVI.

B GREGORIVS LEANDRO EPISCOPO Hispalensi.

Sup. lib. 2. epist. 41. Inf. lib. 7. ep. 125. ind. 2.

Libros in expositionem beati Iob, & librum regulæ pastoralis transmittit.

QVanto ardore videre te sitiam, quia valde me diligis, in tui tabulis cordis legis. Sed quia longo terrarum spatio disiunctum te videre nequeo, vnum quod mihi de te dictauit charitas, feci, vt librum regulæ pastoralis, quem in episcoparus mei exordio scripsi, & libros quos in expositionem beati Iob, iam dudum me fecisse cognouisti, sanctitati tuæ cum communi filio Probino presbytero veniente transmitterem. Et tuæ quidem charitati in eo opere tertiæ & quartæ partis codices non transmisi, quia eos solummodo inuenio, quos ex eiusdem partibus codicis, quos iam monasterijs dedi, excerpsi. Hos itaque C sanctitas tua studiose percurrat, & peccata mea studiosius defleat, ne mihi culpæ grauioris sit, quòd quasi scire videor, quod agere prætermitto. In hac vero Ecclesia quantis causarum tumultibus premor, ipsa charitati tuæ epistolæ meæ breuitas innotescit, quando ei parum loquor, quem magis omnibus diligo.

Regula pastoralis.

EPISTOLA XLVII.

GREGORIVS NOBILIBVS SYRACVSANIS.

De episcopo eis eligendo, qui antecessoris probitatem imitari possit.

D LAudis vestræ testimonium, quam direxistis epistola, electionis vos onera sapienter declinasse significat. Et quoniam nostro hoc arbitrio commisistis, ac multa bona de venerandæ memoriæ quondam Maximiano episcopo referentes talem vobis ordinari deposcitis, vos quidem sicut decet fideles filios, facitis: quia hæc de digno solicitoq. patre testamini, & obtrectantibus alijs bona ipsius etiam post obitum non tacetis. Vnde oramus omnipotentem Dominum, vt & vobis pro sinceritatis vestræ voluntate retribuat, & obloquentibus clementer ignoscat. Hoc tamen sciat magnitudo vestra: quia ciuitati illi quem dare possimus, Maximiano reuerendissimo similem non habemus. Sed quia a clero, & plebe Ecclesiæ Syracusanæ Agatho, ab aliquibus autem alter eligitur: hunc qui a clero, & plebe electus est, ad nos interim venire necesse est, vt vtrisque cominus constitutis, ille qui Deo placuerit, & vtilior visus fuerit, ordinetur. Nam desiderij nostri est, talem illic cum Christi gratia ordinare pontificem, qui bonorum suptadicti episcopi cuius E vos actionibus testimoniũ perhibetis, in omnibus debeat, Deo adiutore, imitator existere.

Lib. 2. epist. 12. 16. 26. 32. Ind. xi. lib. 3. ep. 42. 53.

EPISTOLA XLVIII.

GREGORIVS IOANNI ABBATI DE REGIO.

Sup. lib. 2. ep. 3. Ind. xi.

De correctione monasterij sancti Andreæ.

EA quæ ad correptionem religiosarum pertinent personarũ, nos præterire nec decet, nec conuenit. Peruenit itaque ad nos in monasterio sancti Andreæ, quod iuxta Vulcanum est positũ multa perpetrari facinora. Atque ideo auctoritatis nostrę præceptione suffultũ, ad id te monasteriũ proficisci necesse est: & omnia quæ dicuntur, subtili inuestigatione

discutere. Et si ita, quod absit, inueneris, sic in illos regulariter vindicabis, vt digna eos coercitio a prauis, & illicitis de cetero doceat actibus abstinere.

EPISTOLA XLIX.

Ioan. Diac. lib. 4. cap. 87.

GREGORIVS PETRO ET PRVDENTIO Episcopis de Histria.

Scribit de fide eis satisfacturum se, promittitq. Romanam venientibus nullam molestiam illaturum.

DEus qui lætatur in vnitate fidelium, & reuelat quærentibus veritatem, cordibus vestris dilectissimi fratres aperiat, quanto vos desiderio in gremio cupiam sanctæ vniuersalis ecclesiæ contineri, & in eius manere vnitate concordes. Quod fore non dubito, si abiecto contentionis stimulo, satisfieri vobis veraciter de his quibus est dubietas, intendatis. Remeantis autem Castorij notarij mei relatione edoctus sum, fraternitatē vestram ad me habere desiderium veniendi, si promissum fuerit, quia nullam molestiam sustinebit. Hoc ego cognoscens & opto, & succensus ardore charitatis inuito, vt ad me veniendi debeatis laborem assumere, quatenus pariter conferentes, quæ vera, & Redemptori nostro sunt placita, & communiter loquamur, & modis omnibus teneamus. Ego vero diuinæ protectionis gratia suffragante, satisfacere vobis de quibus dubitatis paratus sum, & confido de omnipotentis Dei misericordia, quòd ita vobis satisfactio mea interius inhærebit, vt nihil charitati vestræ de cetero possit ambiguum remanere. Nam illa quæ sanctissimæ quattuor synodi sapuerunt atque definierunt, sicuti prædecessor noster sanctissimus Leo Papa, ita ea & nos sapimus, sequimur ac tenemus, nec ab earum fide aliquo modo dissentimus. Sed quia plus persona præsens, quàm epistola satisfacit, hortor dilectissimi fratres, vt ad me venire, sicut præfatus sum debeatis, dummodo ratione percepta a concordia sanctæ vniuersalis Ecclesiæ dissensio vos nulla dissociet. Hoc tamen certa sit vestra charitas, quia vos & cum affectu quo decet suscipiam, & cum gratia relaxabo. Nec aliquam vos vel quoscumque alios qui pro hac ad me causa venire voluerint, afflictionem, vel molestiam sustinere promitto. Sed seu ad consentiendum mihi cor vestrum misericordia diuina compunxerit, siue quod absit, in ea vos durare dissensione contigerit, ad propria vos remeare quando volueritis, iuxta promissionem meam sine læsione, vel molestia relaxare curabimus.

Lib 1. epist. 24. lib. 2. ep. 10. lib. 3. ep. 33. lib. 4. ep. 49 lib. 7 ep. 33 lib. 12. ep. 7.

Mense Augusto, Indictione decimatertia.

EPISTOLA L.

Iust. lib. 5. epist. 53 lib. 7. ep. 15. lib. 9. ep. 49. 67.

GREGORIVS VIRGILIO EPISCOPO ARELATENSI.

De vsu pallij, & de sacris ordinibus per venalitatem non dandis, & de Simoniaca hæresi condemnanda, & de neophitis ad sacros ordines non promouendis.

OQuàm bona est charitas, quæ absentia per imaginem, præsentia sibimet ipsis exhibet per amorem, diuisa vnit, confusa ordinat, inæqualia sociat, imperfecta consumat. Quam recte prædicator egregius vinculum perfectionis vocat, quia virtutes quidem ceteræ perfectionem generant, sed tamen eas charitas etiam ligat, vt ab amantis mente dissolui iam nequeant. Hac itaque virtute frater charissime plenum te esse reperio, sicut mihi de te, & hi qui ex Gallicanis partibus veniunt, & epistolæ tuæ ad me directæ verba testantur. Quòd vero in eis iuxta antiquum morem vsum pallij, ac vices sedis Apostolicæ postulasti, absit, ne aut transitoriæ potestatis culmen, aut exterioris cultus ornamentum in vicibus nostris ac pallio quæsisse te suspicer. Sed quia cunctis liquet, vnde in Galliarum regionibus fides sancta prodierit, cum priscam consuetudinem sedis Apostolicæ fraternitas vestra repetit: quid aliud quàm bona soboles ad sinum matris Ecclesiæ recurrit? Libenti ergo animo postulata concedimus, ne aut vobis quidquam de debito

honore

A honore subtrahere, aut præcellentissimi filij nostri Childeberti regis petitionem contempsisse videamur. Sed iam nunc studio maiori res indiget, vt cum honor crescit, etiam solicitudo proficiat, & erga ceterorum custodiam vigilantia excrescat, vitæ quoque merita subiectis in exemplum veniant, & numquam sua per suscepti honoris gratiam, sed lucra cælestis patriæ vestra fraternitas exquirat. Nostis enim quid beatus Apostolus gemens dicat: Omnes enim quæ sua sunt, quærunt, non quæ sunt Christi Iesu. Quibusdam namque narrantibus agnoui, quòd in Galliarum vel Germaniæ partibus nullus ad sacrum ordinem sine commodi datione perueniat. Quod si ita est, flens dico, gemens denuncio, quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex Euangelio quid Redemptor noster per semetipsum fecerit, quia ingressus templum, cathedras vendentium columbas euertit. Columbas enim vendere, est de Spiritu sancto, *Phil. 2. c* *Grat. 1. q. 1. c. Quibusdam.* *Sup. ep. 29. hoc lib. inf. epist. 55. & 56.*

B quem Deus omnipotens consubstantialem sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo, vt prædixi, malo iam innuitur quid sequatur. Quia qui in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum Deo iudice cathedræ ceciderunt, qui videlicet error in subditis cum argumento propagatur. Nam ipse quoque qui pretio ad sacrum ordinem perducitur, iam in ipsa prouectus sui radice vitiatus, paratior est alijs venundare quod emit. Et vbi est quod scriptum est: Gratis accepistis, gratis date? Et cum prima Simoniaca hæresis sit contra sanctam Ecclesiam exorta, cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum quem quis cum pretio ordinat, prouehẽdo agit vt hæreticus fiat? Alia quoque nobis res est valde detestabilis nunciata, quòd quidam ex laico habitu per appetitum gloriæ temporalis, defunctis Episcopis tonsurantur, & fiunt subito sacerdotes. Qua in re iam notum est, qualis ad sacerdotium venit, qui *Matt. 21. c* *Matt. 10. c*

C repente de laico habitu ad sacrum transit ducatum. Et qui miles numquam extitit, dux religiosorum fieri non pertimescit. Quam iste prædicationem habiturus est, qui fortasse numquam audiuit alienam? Aut quando aliena mala corrigat, qui nec dum sua fleuit? Et cum ad sacros ordines Paulus Apostolus neophytum venire prohibeat, sciendum nobis est, quia sicut neophytus tunc vocabatur, qui adhuc nouiter erat eruditione plantatus in fide: ita nunc inter neophytos deputamus, qui adhuc nouus est in sancta conuersatione. Scimus autem, quòd ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, nisi nouitatis suæ humore siccentur, ne si ante pondera quàm solidantur accipiant, cunctam simul fabricam ad terram deponant. Et cum ad ædificium arbusta succidimus, vt prius viriditatis humor exsiccari debeat, expectamus: ne si eis adhuc recentibus fabricæ pondus imponitur, ex ipsa nouitate curuentur, & confracta citius corruant, quæ immature in altum leuata *Grat. dist. 48. c. Sicut.* *Ino. p. 5. c. 191. & 123.* *Lib. 7. Epist. 110.*

D videbantur. Cur ergo hoc non subtiliter in hominibus custoditur, quod in lignis quoque ac lapidibus tanta consideratione perpenditur? Qua de re necesse est, vt vestra fraternitas præcellentissimum filium nostrum Childebertium regem admonere studeat, vt huius peccati maculam a regno suo funditus repellat: quatenus omnipotens Deus tanto illi apud se maiora retribuat, quanto eum conspicit, & amare quod ipse diligit, & vitare quod odit. Itaque fraternitati vestræ vices nostras in Ecclesijs, quæ sub regno sunt præcellentissimi filij nostri Childeberti, iuxta antiquum morem Deo auctore committimus. Singulis si quidem metropolitis secundum priscam consuetudinem proprio honore seruato, pallium quoque transmisimus, quo fraternitas tua intra Ecclesiam ad sola Missarum solemnia vtatur. Si cubi autem longius episcoporum quisquam pergere forte voluerit, sine tuæ sanctitatis auctoritate ei ad loca alia transire non liceat. Si qua vero inquisitio de fide, vel *Sup. epist. 15. & inf. ep 55. b. l. Grat. dist. 100. c. 6.* *Anf. lib. 6. c. 58.*

E fortasse aliarum rerum inter episcopos causa emerserit, quæ discerni difficilius possit, collectis duodecim episcopis ventiletur atque decidatur. Si autem decidi nequiuerit, discussa veritate ad nostrũ iudicium referatur. Omnipotens autẽ Deus sua vos protectione custodiat, honoremq; perceptũ vos in moribus seruare concedat. Dat. die vi. Iunij Indict. XIII.

EPISTOLA LI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO CORINTHIORVM. *Inf. ep. 53. b. l.*

De Anastasio episcopo deposito, & diacono eius, & de alijs plurimis.

AEquitatem atque solicitudinem Secundini fratris, & coepiscopi nostri, quæ olim bene nobis est cognita, etiam series indicata scriptorũ vestrorum monstrauit. In qua

re valde placuit lætosq. nos reddidit: quia in causa Anastasij quondam episcopi, quam ei examinandam iniunximus, vigilantiam suam, & diligenter exercuit, & cognita crimina, vt iustitia poscebat & oportuit, vindicauit. Sed in his omnibus gratias omnipotenti Deo referimus, qui desistentibus quibusdam accusatoribus, cognitioni eius veritatē, ne tantorum causa facinorum latere potuisset, ostendit. Quoniam vero in eadem sententia in qua suprascriptum Anastasium iuste damnatum constat atque depositum, sic quasdam suprascriptus frater & coepiscopus noster vltus personas est, vt nostro arbitrio reseruaret: idcirco quid de eis tenendum seruandumq. sit, præsenti epistola signare perspeximus. Paulum itaque diaconum latorem præsentium, quamuis culpa sua vehementer confundat atque redarguat, quod deceptus promissione, ab accusatione nuper depositi quondam episcopi sui destiterit, & cupiditatis studio silere contra animam suam potius quàm prodere vera consenserit: tamen quia plus esse conuenit nos misericordes quàm districtos, hanc ei culpam ignoscimus, atque eum in ordine locoq. suo recipiendum esse censemus. Nam ei a tempore prolatæ sententiæ afflictionem, quam pertulit, credimus ad vindictam huius posse culpæ sufficere. Euphemium vero atque Thomam, qui pro deserenda accusatione episcopi sui sacros ordines acceperunt, eisdem sacris priuatos ordinibus esse censemus. atque ita sicuti sunt depositi, volumus permanere, nec vmquam eos sub qualibet excusationis specie sacros in ordines reuocari decernimus. Nam nimis indignum, & contra Ecclesiasticæ regulam disciplinæ est, vt honore quem non ex meritis, sed pro sceleris præmio perceperunt, fungantur. Quia tamen plus misericordiæ, quàm districtæ nos conuenit operam dare iustitiæ, eosdem Euphemium atque Thomam in ordine locoq. tantummodo, vnde ad ordines sacros promoti fuerant, volumus reuocari, & cunctis diebus vitæ suæ eorundem locorum continentiam sicut consueuerant, ante percipiant. Clematium vero lectorem similiter benignitatis intuitu, in ordinem locumq. suum reuocandum esse constituo. Quibus etiam omnibus, idest Paulo diacono, Euphemio, Thomæ, atque Clematio commoda sua secundum locum & ordinem, in quo quisque eorum est, sicut solitus erat accipere, a præsenti tertia decima indictione vestra fraternitas fine aliqua studeat imminutione præbere. Quia igitur suprascriptus Paulus diaconus multa se pro vtilitate Ecclesiæ vestræ memorat expendisse, & vt ea possit recipere, fraternitatis vestræ solatio desiderat adiuuari: hortamur, vt si ita est, omni ei possibilitate ad recipienda quæ dedit, debeas concurrere, atque vestris eum auxilijs adiuuare: quia nulla ratio patitur, vt in his quæ pro vtilitate generalitatis impendit, aliquod sustineat iniuste dispendium. Præterea tres libras auri, quas imminente suprascripto fratre & coepiscopo nostro Secundino, eundem Paulum diaconum pro vtilitate vestræ dedisse constat Ecclesiæ, fraternitas vestra eas cessante dilatione restituat: ne, quod absit, non rationabiliter, sed sola eum grauare voluntate tantummodo videatur.

A B C D

EPISTOLA LII.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS GALLIARVM Qui sub regno Childeberti sunt.

De Virgilio eis prælato, vices Sedis Apostolicæ gerat, & de synodo.

AD hoc dispensationis diuinæ prouisio gradus diuersos, & ordines constituit esse distinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordiæ fieret ex diuersitate contextio, & recte officiorū gererentur administratio singulorum. Neque enim vniuersitas alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi magnus eam differentiæ ordo seruaret. Quia vero quæque creatura in vna eademq. qualitate gubernari, vel viuere non potest, cælestium militiarum exemplar nos instruit: quia dum sunt angeli, & sunt archangeli: liquet, quod non sunt æquales, sed in potestate & ordine, sicut nostris, differt alter ab altero. Si ergo inter hos qui sine peccato sunt, ista constat esse distinctio: quis hominū abnuat huic se libenter dispositioni submittere, cui nouit etiam angelos obedire? Hinc etenim pax, & charitas mutua se vice complectuntur, & manet firma concordiæ in alterna, & Deo placita dilectione sinceritas. Quia igitur vnumquodque tunc salubriter completur officium, cum fuerit vnus ad quem possit recurri præpositus: idcirco opportunum esse perspeximus, in Ec-

E

A in Ecclesijs, quæ sub regno præcellentissimi filij nostri Childeberti regis sunt, secundum antiquam consuetudinẽ fratri nostro Virgilio Arelatensis ciuitatis episcopo vices nostras tribuere: quatenus & catholicæ fidei integritas, ideſt sanctarum quattuor synodorũ, Deo protegente, solicita deuotione seruetur: & si inter fratres, consacerdotesq. nostros aliqua euenerit forte contentio, auctoritatis suæ vigore, vicibus nempe sedis Apostolicæ functus, discreta moderatione compescat. Cui etiam iniunximus, vt si quarundam causarum tale fuerit certamen exortum, in quo aliorum præsentia opus sit, congregatis sibi in numero competenti fratribus & coepiscopis nostris, salubriter hoc seruata æquitate discutiat, & canonica integritate definiat. Si quàm vero contentionem, quod longe faciat diuina potentia, de fidei causa euenire contigerit, aut negotium emerserit, cuius vehemens sit fortasse dubietas, & pro sui magnitudine iudicio sedis Apostolicæ indigeat: examinata diligentius veritate, relatione sua ad nostram studeat perducere notionem: quatenus a nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari. Et quoniam necesse est, vt ad eum cui nostras vices iniunximus, quotiens oportere perspexerit, pro facienda collatione aptis debeant episcopi temporibus conuenire: hortamur, vt nullius mandatis eius inobediens esse præsumat, nec communi congregationi interesse postponat, nisi aut corporis infirmitas quempiam fortasse vetuerit, aut cuiusdam eum causæ iusta excusatio minime venire permiserit. Hi tamen qui prohibente aliqua necessitate nequeunt in synodum conuenire, loco suo presbyterum aut diaconum dirigant: quatenus quæ a nostro Vicario, Deo auxiliante, fuerint definita, ad eum qui absens est, per ipsum quem miserit fida relatione perueniant, vt inconcussa firmitate seruentur, & nullius ea quæ constituerit, audeat occasionis excusatio violare. Hoc etiam vos pariter præuidimus admonendos, vt nullus C vestrum ad longinquiora loca sine præfati fratris & coepiscopi nostri Virgilij auctoritate tentet aliquo modo proficisci, scientes, quia & prædecessorum nostrorum, qui vices suas eins prædecessoribus commiserunt, sic proculdubio mandata definiunt. Hortamur præterea, vt de officio suo sit quisque vestrum solicitus, vt qui promissam cupit mercedem pastionis accipere, commissum sibi gregem solicitudine, & oratione custodiat, ne lupus insidians oues creditas inuadendo dilanier, & sit in retributione pœna pro munere. Optamus igitur fratres charissimi, & totis omnipotentem Dominum precibus exoramus, vt dilectionem vestram in amoris sui constantia faciat magis magisq. feruescere, atque in pace Ecclesiæ manere, & in vna vos concedat magnopere retineri concordia. Nunciatum vero nobis est, quod per Simoniacam hæresim ad sacros quidam D ordines adducantur, & hoc suprascripto fratri, & coepiscopo nostro Virgilio per omnia prohibendum mandauimus, quod vt vestra fraternitas recognoscat, & studiose custodiat, & ipsa coram vobis est epistola relegenda. Dat. die xj. mensis Augusti. Indict. xiij.

EPISTOLA LIII.

GREGORIVS CHILDEBERTO REGI FRANCORVM.

Inf. lib. 5. ep. 6.

Ne laici statim ad episcopatum eligantur, & ne pretio dignitates Ecclesiæ conferantur, aliysq. quamplurimis in regno eius emendandis.

E LÆtos nos excellentiæ vestræ vehementer fecit epistola, quæ pia vos affectione de honore, & reuerentia sacerdotali testatur esse soliciros. Hinc etenim cunctis ostenditis fideles Dei vos esse cultores, dum sacerdotes ipsius grata ac debita veneratione diligitis, & Christiana deuotione quidquid ad eorum augmentum pertinet, agere festinatis. Vnde & grataner ea, quæ scripsistis, accepimus, & quæ voluistis, animo libenti concessimus: atque ideo fratri nostro Virgilio Arelatensis ciuitatis episcopo, vices nostras iuxta antiquum morem, & excellentiæ vestræ desiderium Deo fauente commisimus: cui etiam, & pallij vsum sicut prisca habuit consuetudo, concessimus. Sed quia aliqna ad nos perlata sunt, quæ, & omnipotentem Deum nimis offendunt, & quamplurimum sacerdotij honorem reuerentiamq. confundunt, quæsumus, vt potestatis vestræ annuente censura, modis omnibus emendentur: ne dum laudandæ deuotioni vestræ res temerariæ ac peruersæ repugnant: aliorum, quod absit, culpa aut regnum vestrum grauetur, aut anima. Peruenit autẽ ad nos, obeuntibus episcopis quosdam ex laicis tonsurari, atque

ad episcopatum præcipiti saltu conscendere. Et qui discipulus non fuit, inconsiderata ambitione magister efficitur. Et quoniã quod possit docere, non didicit, sacerdotium tantummodo gerit in nomine, nam laicus in sermone pristino perseuerat, & opere. Quomodo ergo pro aliorum peccatis intercessurus est, qui sua primitus non defleuit? Talis enim pastor non munit gregem, sed decipit: quia dum contradicente verecundia non potest alijs hoc quod ipse non facit suadere, quid est aliud nisi, vt plebs Dominica prædonibus populanda remaneat, & inde sumat interitum, vnde salutiferæ protectionis magnum debuit habere subsidium? Quod quàm prauum sit, quamue peruersum, ex sua quoque ordinatione excellentiæ vestræ cellitudo perpendat. Certum namque est, non vos ante exercitui ducem præponere, nisi vobis labor eius fidesq. probata constiterit, nisi eum anteactæ vitæ virtus, & solicitudo aptum esse monstrauerit. Si vero non alijs, nisi huiusmodi viris committitur gubernandus exercitus, qualis dux esse debeat animarum, ex istius rei consideratione seu comparatione bene colligitur. Sed verecundum nobis est, & dicere pudet, quia ducatum sibi sacerdotes arripiunt, qui exordium religiosæ militiæ non viderunt. Simul autem & illud valde execrandum nobis est nunciatum, quòd sacri ordines per Simoniacam hæresim, id est, accepto præmio conferuntur. Et quia pestiferum nimis est, & sanctæ Ecclesiæ vniuersali contrarium, in sacrum quempiam ordinem non meritis, sed pretio collocari: hortamur, vt tam detestabile facinus de regno suo excellentia vestra prohiberi præcipiat. Nã ipse se ad hoc officium ostendit prorsus indignum, qui donum Dei pecunia mercari non metuit, & commodis præsumit appetere, quod habere per gratiam non meretur. Hæc igitur præcellentissime fili idcirco admoneo, quia animam vestram saluari desidero. Quæ etiam dudum scribere volui, si voluntatem meam innumeræ occupationes minime præpedissent. At postquam se congruũ rescribendi tempus ingessit, quod facere me oportuit, non omisi. Salutantes itaque excellentiam vestram, paternæ charitatis affectu petimus, vt cuncta quæ suptascripto fratri, & coepiscopo nostro fieri seruariq. mandauimus, fauoris vestri præsidio compleantur, ne cuiusquam ea aliquo modo elatione aut superbia conuelli permittatis. Sed sicut per prædecessores eius singulos sub glorioso patris vestri regno seruata sunt, ita quoque auxilio vestro solicita omnino deuotione seruentur. Oportet ergo, vt hoc nobis vicarie rependatur, & sicut nos vestram implere non distulimus voluntatem, ita & vos propter Deum, & beatum Petrum Apostolorum principem nostra faciatis in omnibus seruari statuta: quatenus excellentiæ vestræ laudabilis, & Deo placita se circumquaque tendat opinio. Dat. die xij. Mensis Augusti, Indict. xiij.

EPISTOLA LIV.

Lib.5.ep.1.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO RAVENNÆ.

De vsu pallij ei concesso.

Ioan.Diac. lib. 4.c.5. Lib.4.ep.10.

APostolicæ sedis beneuolentia, & antiquæ consuetudinis ordine prouocati, fraternitati tuæ, quam in Rauennati Ecclesia gubernationis suscepisse constat officium, pallij vsum præuidimus concedendum. Quo non aliter te vti memineris, nisi in propria tuæ ciuitatis dimissis iam filijs Ecclesia procedens, a salutatorio ad sacra Missarum solemnia celebranda: peractis vero Missis, idem in salutatorio rursum curabis deponere. Extra ecclesiã vero non amplius illo tibi, nisi quater in anno, in letanijs quas ad decessorem tuum Ioannem expressimus, vti permittimus: hoc nihilominus admonentes, vt sicut a nobis huiusmodi decoris vsum ad sacerdotalis officij honorem largiente Domino percepisti, ita etiã morum atque actuum probitate ad Christi gloriam susceptum adornare contendas officium. Sic etenim alterno eris inuicem decore conspicuus, si ad huiusmodi corporis habitũ mentis quoque tuæ bona concordent. Omnia etiam priuilegia, quæ tuæ pridem concessa esse constat ecclesiæ, nostra auctoritate firmamus, & illibata decernimus permanere.

EPISTOLA LV.

Sup.lib.4.epist. 32. Sup.ep.32.h.l.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO CORINTHIORVM.

Quomodo gregem Dei gubernare debeat.

POstquam Deus noster, cui nihil occultum est, de Ecclesiæ suæ gubernatione nefandam pollutionis pestem abijciens, vos ad eius voluit regimen adducere, magna-

vobis

A vobis præcauendum est solicitudine, vt post vulnera & diuersa prioris mali pastoris contagia, in fraternitate vestra grex Dominicus consolationem ac salubre medicamentum inueniat. Sic ergo præcedentis contagij maculam manus vestræ actionis abstergat, vt nulla execrandæ prauitatis illius vestigia, nullam sinat manere memoriam. Sit igitur erga subiectos solicitudo laudabilis. Exhibeatur cum mãsuetudine disciplina. Sit cum discretione correptio. Iram benignitas mitiget, benignitatem zelus exacuat, & ita alterum condiatur ex altero, vt nec immoderata vltio plus quàm oportet, affligat, nec iterum frangar rectitudinem disciplinæ remissio. Instructio commissi populi fraternitatis vestræ sit actio. Videat in vobis quod diligat, cernat quod imitari festinet. Exemplo vestro viuere doceatur. A recto itinere te duce non deuiet, ad Deum vos sequendo perueniat, vt tot ab humani generis Saluatore retributiones accipias, quot lucra ei operatus fueris animarum.

B Labora itaque frater charissime, & ita totam mentis, & cordis ad hoc efficaciam dirige, quatenus digne in futuro merearis audire: Euge serue bone, & fidelis, intra in gaudium domini tui. *Luc. 19. c*

Pallium vero sicut per epistolam vestram, quam per Andream fratrẽ & coepiscopum nostrum suscepimus, postulastis, direximus, quo ita vos, vti necesse est, sicut prædecessores vestri vsi, concedẽtibus nostris prædecessoribus, approbantur. Præterea peruenit ad nos, quod in illis partibus nullus ad sacrum ordinem sine commodi datione perueniat. *Inf. epist. 56.* Quod si ita est, flens dico, gemens denuncio: quia cum sacerdotalis otdo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex Euangelio, quid Redemptor noster per semetipsum fecerit: quia ingressus templum cathedras vendentium columbas euertit. Columbas enim vendere, est de Sancto Spiritu quẽ Deus omnipotens consubstantialem sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale perci- *Matth. 10. a*

C pere. Ex quo, vt prædixi, malo iam innuitur quid sequatur, quia qui in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum Deo iudice cathedræ cecidetunt. Qui videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam ipse quoque qui ad sacrum ordinem perducitur, iã in ipsa prouectus sui radice vitiatus, paratior est alijs venundare quod emit. Et vbi est quod scriptum est: Gratis accepistis, gratis date? Et cum primo contra sanctam *Matth. 21. d* Ecclesiam Simoniaca hæresis sit exorta: cur non perpenditur? cur non videtur, quia eum quẽ quis cum pretio ordinat, prouehendo agit vt hæreticus fiat? Quia ergo hanc nefandissimam prauitatem sancta vniuersalis omnino damnat Ecclesia: hortamur fraternitatem vestram, vt tam detestabile, & tam immane peccatum de locis omnibus, quæ sub se sunt, solicitudinis suæ modis omnibus compescat instantia. Nam si quid tale aliquid deinceps fieri senserimus, iã non verbis, sed canonica hoc vltione corrigemus: & de vobis, quod

D non oportet, aliud incipiemus habere iudicium. Nouit autem fraternitas vestra: quia prius pallium nisi dato commodo non dabatur. Quod quoniam incongruum erat, facto concilio ante corpus beati Petri Apostolorum Principis, tam de hoc, quàm de otdinationibus aliquid accipere sub districta interdictione vetuimus. Oportet ergo vt neque per commodum, neque per gratiam, aut quorundam supplicationem aliquos ad sacros otdines consentiatis vel permittatis adduci. Nam & peccatum, sicut diximus, graue est, & sine correptione hoc non patimur remanere. Suprascriptum vero Andream fratrem & coepiscopum nostrum ob hoc tarde suscepimus, quia renunciãte fratre & coepiscopo nostro Secundino didicimus, epistolas vestras sibi eum in Ioannis Lariszæi episcopi excusatione finxisse. Et *Lib. 2. Epist. 7* nisi bona vestra nobis quæ audiuimus suasissent, nulla illum habuimus ratione suscipere. Dat. die xv. mensis Aug. ind. xiij.

E

EPISTOLA LVI.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS per Helladiam prouinciam constitutis. *Plin. lib. 31. c. 2.*

Vt nullus per præmium ordinetur. Pariterq. exponit, quòd Dominus cathedras columbas vendentium euertit.

GRatias omnipotenti Deo vobiscum fratres charissimi, refero, qui latens vulnus quod antiquus hostis intulerat, ad omnium fecit peruenire notitiam, & de Ecclesiæ suæ corpore salutifera illud incisione compescuit. Ex qua re & gaudendum nobis est, & dolendum. Gaudendum quippe de correctione facinoris, dolendum vero de casu fratris. Sed quoniam

quoniam plerumque alterius caſus alterius ſolet eſſe cautela: quo quiſque cadere timet, attendat, aditum hoſti non præbeat, non putet latere quod agitur: nam veritas clamat: A
Matt.10.c Nihil opertum quod non reueletur, & occultum quod non ſciatur. Hæc enim vox actionis noſtræ iam præco eſt, & ipſo teſte modis omnibus adducit ad publicum, quod agitur in ſecreto. Aut quis actus ſuos ante illum nitatur abſcondere, qui eorum & teſtis & iudex eſt? Quia vero nonnumquam dum aliud attenditur, aliud non cauetur: oportet vt contra omnes hoſtis inſidias quiſque debeat eſſe ſolicitus, ne dum in vno vincit, ſuperetur in altero. Nam & terrenus hoſtis, qui munita loca cupit inuadere, pugnandi arte ſic vtitur. Latenter quidem ponit inſidias, & ad vnius loci ſe expugnationem totus oſtendit, vt dum ad defenſionem loci illius vbi inſtat periculum conuenitur, loca alia de quibus nulla eſt ſuſpicio, capiantur. Et euenit, vt qui cognitus reſiſtentis virtute repulſus eſt, latens obtineat quod certando non potuit. Sed quia in his omnibus diuinæ protectionis auxilio opus eſt, voce B
Pſal.39.c cordis ſinguli clamemus ad Dominum, dicentes: Domine, ne longe facias auxilium tuum a me, ad defenſionem meam reſpice. Manifeſtum namque eſt, quia niſi ipſe auxiliatus fuerit, & ad ſe clamantes defenderit, hoſtis noſter vinci non poterit. Præterea epiſtolam charitatis veſtræ per Andream fratrem, & coepiſcopum noſtrum ſuſcipientes, pallium Ioanni fratri noſtro Corinthiorum epiſcopo nos tranſmiſiſſe cognoſcite: cui vos magnopere conuenit obedire, præſertim dum hoc ſibi & antiquæ conſuetudinis ordo defendat,
Ino.p.s.c.102. Proc.lib.2.c.21. Grat. & bona eius quibus ipſi teſtimonium perhibetis inuitent. Quibuſdam namque narrātibus agnoui, quòd in illis partibus nullus ad ſacrum ordinem ſine commodi datione perueniat. Quod ſi ita eſt, flens dico, gemenſq. denuncio, quia cum ſacerdotalis ordo intus cecidit,
Matt.21.a foris quoque diu ſtare non poterit. Scimus quippe ex Euangelio, quid Redemptor noſter per ſemetipſum fecerit, quia ingreſſus in templum, cathedras vendentium columbas euer- C
tit. Columbas quippe vendere, eſt de ſancto ſpiritu, quem ſibi conſubſtantialem Deus omnipotens per impoſitionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo, vt prædixi, innuitur quid ſequatur: quia qui in templo Dei columbas vendere præſumpſerunt, eorū Deo iudice cathedræ ceciderunt. Qui videlicet error in ſubditis cum augmento propagatur. Nam ipſe quoque, qui ad ſacrum ordinem perducitur, iam in ipſa prouectus ſui radice vitiatus, paratior eſt alijs vendere quod emit. Et vbi eſt quod ſcriptum
Matt.10.a eſt: Gratis accepiſtis, gratis date? Et cum primo contra ſanctam Eccleſiam Simoniaca hæreſis ſit exorta: cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum quem quis cum pretio ordinat, prouehendo agit, vt hæreticus fiat? Ideoque hortamur, vt nullus veſtrum denuo hoc fieri patiatur, ſed neque gratia alicuius, neque ſupplicatione, aliquos ad ſacros ordines au- D
deat promouere, niſi eum quem vitæ, & actionis qualitas ad hoc dignum eſſe monſtrauerit. Nam ſi aliter factum denuo ſenſerimus, diſtricta & canonica illud noueritis vltione compeſci. Dat. die xv. Menſis Auguſti, Indict. xiij.

EPISTOLA LVII.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, ſeruis Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Hortatur eos qui Angliam proficiſcuntur, vt nullis laboribus perterreantur, ſed inchoata perficiant.

Ex Paulo Diacono lib.2. cap. 14. QVia melius fuerat bona non incipere, quàm ab his, quæ cœpta ſunt, cogitatione retrorſum redire. ſummo ſtudio, dilectiſſimi filij, oportet, vt opus bonum, quod cœpiſtis, auxiliante Domino, compleatis. Nec labor vos ergo itineris, nec maledicorum hominum linguæ deterreant, ſed omni inſtantia, omniq. feruore, quæ inchoaſtis, Deo auctore, peragite: ſcientes, quòd laborem magnum maior æternæ retributionis gloria conſequetur. Remeanti autem Auguſtino præpoſito veſtro, quem & abbatem vobis conſtituimus, in omnibus humiliter obedite, ſcientes veſtris animabus per omnia profuturū, quidquid a vobis fuerit in eius admonitione completum. Omnipotens Deus ſua vos gratia protegat, & noſtri laboris fructum in æterna me patria videre concedat: quatenus etſi vobiſcum laborare nequeo, ſimul in gaudio retributionis inueniat, quia laborare ſcilicet volo. E

Explicunt Epiſtolæ Indictionis xiij.

LIBER

LIBER QVINTVS.

EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ

Indictione XIIII. de Anno ordinationis eius VI.

EPISTOLA I.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO RAVENNÆ.

Sup.lib.4. epist. 14.l. 5. 18.26. 38.

De testamento à Ioanne episcopo condito.

A SICVT iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, ita legitima desiderantium non est differenda petitio. Presbyteri igitur ac diaconi, atque clerus fraternitatis vestræ oblata nobis petitione conquesti sunt, Ioannem quondam decessorem tuum, condito testamento, diuersa in ecclesiæ suæ grauamina conscripsisse. Et petiuerunt, vt hæc in damnum ecclesiæ suæ, prohibente quippe lege, nulla deberent occasione persolui. Et quamuis postquam hæreditas illius, successioq. repudiata est, ad hæc te satisfacienda ratio nulla constringat: verumtamen ex abundanti his te hortamur affatibus, vt ea quæ de ecclesia sua, vel de acquisitis in episcopatu rebus contra legum fieri statuta disposuit, fraternitas vestra nec auctoritatem præbeat, nec aliqua in his ratione consentiat. Si quid autem de proprijs rebus, quas ante episcopatum habuit, quod quidem prius ecclesiæ suæ
B non contulit, fieri voluit, vel decreuit, firmum per omnia robur obtinere necesse est: nec quisquam Ecclesiasticorum id contra rationem tentet qualibet excusatione conuellere. Quia vero dum viueret, sæpius a nobis expetijt, vt ea quæ in monasterio illo contulerat, quod iuxta Ecclesiam sancti Apollinaris ipse construxerat, nostra debuissemus auctoritate firmare, & nos facturos hoc esse promisimus: fraternitatem vestram necessario duximus adhortandam, vt nihil de his quæ illic contulit atque constituit, aliquo modo patiatur imminui, sed omnia firma studeat stabilitate seruari. Huius igitur monasterij & collectarum illic rerum, quia in testamento quod condidit seciſſe noscitur mentionem, sciendum vobis est non ea nos ideo confirmasse, quoniam supremam eius sequimur voluntatem, sed quia ei hoc, sicut diximus, viuenti promisimus. Hæc itaque omnia sic solicite fraternitas vestra implere festinet, quatenus & quæ in suprascripto monasterio con-
C stituit, & a nobis sunt firmata, seruentur, & illa quæ in damnum dari vel fieri per testamentum suæ decreuit ecclesiæ, nullam prohibente nempe lege, obtineant firmitatem.

Grat. 12. q. 2. c. Quia.

EPISTOLA II.

GREGORIVS CLERO ET PLEBI ECCLESIÆ Rauennæ.

Lib.4.ep.21.

De Mariniano episcopo, quòd recta fidei sit.

PERuenit ad nos, quosdam homines maligni spiritus instigatione peruasos, erga opinionem fratris & coepiscopi nostri Mariani mentes vestras corrumpere falsa locutio-
D ne voluisse, dicentes quòd idem frater noster minus quàm decet sanctam Chalcedonensem synodum veneretur. De qua re omnibus vobis, & ipse præsens de integritate suæ fidei satisfacit, & nos per omnia testamur eum a cunabulis in sanctæ vniuersalis Ecclesiæ gremio nutritum, rectam prædicationem fidei cum vitæ suæ attestatione tenuisse. Veneratur enim sanctam Nicænam synodum, in qua Arius: Constantinopolitanam, in qua Macedonius: Ephesinam primam, in qua Nestorius: & sanctam Chalcedonensem synodum, in qua Dioscorus atque Eutyches damnatus est. Si quis autem contra harum quattuor synodorum fidem, & contra sanctæ memoriæ Leonis Papæ tomum atque definitionem aliquid vmquam loqui præsumit, anathema sit. Proinde satisfactionem plenissimam

Lib.3.ep.33.lib. 4.epist.49.lib 7. ep 53. in medio lib.10.ep. 7. lib. 6 ep. 10.

pleniſſimam recipientes, charitate integra, puro corde, paſtorem veſtrum diligite, vt apud A
Deum purius fuſa eiuſdem vobis valeat prodeſſe interceſſio paſtoris.

EPISTOLA III.

Sup. l. 4. ep 34. & lib. 3. ep. 20. Ind. 12. & ep. 25. in fine. lib. 5. ep. 3. Ind. 14. lib. 7. ep. 21. lib. xi. epiſt. 13. Ind. 6. Ioſep. 5. c. 89.

GREGORIVS MAXIMO PRÆSVMPTORI Eccleſiæ Salonitanæ.

Maximus per ſimoniacam hæreſim ordinatus, Romam citatur.

QVotiens contra eccleſiaſticam quid geſtum dicitur diſciplinam, ne nos ante Deum culpa ex diſſimulatione redarguat, irrequiſitum hoc relinquere non audemus. Peruenit itaque ad nos, quòd per ſimoniacam hæreſim fueris ordinatus. Sed & alia de te multa hic dicta ſunt, de quibus vnum quàm maxime fuit, propter quod neceſſe habuimus te ſummopere per ſcripta noſtra prohibere, ne Miſſarum ſolemnia celebrare debuiſſes, donec quid eſſet, verius potuiſſemus addiſcere. Ne ergo fili? eccleſiæ diu videantur non habere paſtorem, & ne per hæc quæ dicuntur, ſi indiſcuſſa remanſerint, huiuſmodi ſe vitium tendat in plurimos, hortamur vt ad nos venire omni poſtpoſita excuſatione feſtines, quatenus ſeruata iuſtitia, hæc & cognoſcere, & finire ſecundum canonica inſtituta Chriſto reuelante poſſimus. Ita autem fac, vt ad veniendum amplius iam moras non ingeras, ne ipſa te magis abſentia obnoxium his quæ dicuntur aſſignet, & nos in te hæc res non ſolum propter dicta crimina, quæ purgare ſubterfugis, ſed etiam propter inobedientiæ culpam durius, ſcilicet vt in contumacem, cogat ex concilio ferre iudicium. B C

EPISTOLA IIII.

Sup. l. 2. ep. 56. lib. 4 ep. 5. l. 3. ep. 4. Ind. 12.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

Præcipit modios tritici pauperibus erogare duo millia.

Ioan. Diac. l. 2. c. 55.

ZEnon frater, & coepiſcopus noſter quoſdam in ciuitate ſua alimoniarum neceſſitatem innotuit ſuſtinere: Quibus quoniam, vt poſſibile eſt, aliquod deſideramus ferre conſultum idcirco dilectionem tuam ante dicto fratri, & coepiſcopo noſtro mille modios tritici, aut ſi plus leuare potuerit, vſque ad duo millia ſcriptis te dare præſentibus deputamus. Hortamur igitur, vt in his præbendis nullam moram aut excuſationem adducas, quatenus dum tempus ſinit, & hic cum Dei adiutorio ſine periculo ad propria remeare, & citius valeat neceſſitatem patientibus ſubuenire. D

EPISTOLA V.

Sup. lib. 4. lib. 1. ep. 59. lib. 7. ep. 5. lib. 9. ep. 50. 57. lib. 10. 64. lib. 11. ep. 6.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ Francorum.

Candidum presbyterum rectorem patrimonij, quod erat in Gallia commendat.

EXcellentiæ veſtræ prædicandam ac Deo placitam bonitatem, & gubernacula regni teſtantur, & educatio filij manifeſtat. Cui non ſolum incolumem rerum temporalium gloriam prouida ſolicitudine conſeruaſtis, verumetiam æternæ vitæ præmia prouidiſtis, dum mentem ipſius in radice veræ fidei materna, vt decuit, & laudabili inſtitutione plantaſtis. Vnde non immerito contigit, vt cuncta gentium regna præcelleret: quippe qui earundem gentium creatorem & pure colit, & veraciter confitetur. Sed vt laudabilius in eo fides cum operibus eniteſcat, adhortationis veſtræ eum verba ſuccendant: quatenus ſicut ſublimem illum inter homines potentia regalis oſtendit, ita ante Deum magnum faciat pietas actionis. Quia vero multarum rerum experimenta nos admonent de excellentiæ veſtræ Chriſtianitate confidere: idcirco paterno ſalutantes affectu, quæſumus, vt propter amorem beati Petri Apoſtolorum principis, quem toto vos ſcimus corde diligere, dilectiſſimum filium noſtrum Candidum presbyterum præſentium portitorem, vna cum patrimoniolo, ad cuius eum gubernationem tranſmiſimus, auxilij veſtri patrocinio foueatis: quatenus poteſtatis veſtræ gratia roboratus, patrimoniolū ipſum, E

Lib. 9. ep. 65.

A ipsum, quod pauperum constat expensis proficere, & salubriter regere, & si qua exinde ablata sunt, vestro fultus auxilio diligenter inquirere, & Deo proprio in pristinum possit reformare statum. Ad ipsius vero patrimonioli regimen proprius Ecclesiæ homo transmissus est. Excellentia ergo vestra ita se libenter in his quæ poscimus dignetur impendere, vt beatus Petrus Apostolorum princeps, cui a Domino Iesu Christo ligandi, ac soluendi data est potestas, & hic excellentiam vestram in sobole gaudere concedat, & post multorum annorum curricula a malis omnibus absolutam, ante conspectum æterni faciat iudicis inueniri.

EPISTOLA VI.

B GREGORIVS CHILDEBERTO REGI FRANCORVM. *Sup. lib. 4. epist. 32.*

Illum ob fidei catholicæ pietatem laudat, & Candidum presbyterum commendat.

QVanto ceteros homines regia dignitas antecedit, tanto ceterarum gentium regna regni vestri profecto culmen excellit. Esse autem regem, quia sunt & alij, non mirum est: sed esse catholicum, quod alij non merentur, hoc satis est. Sicut enim magnæ lampadis splendor in terræ noctis obscuritate, luminis sui claritate fulgescit: ita fidei vestræ claritas inter aliarum gentium obscuram perfidiam rutilat ac coruscat. Quidquid autem reges se ceteri gloriantur habere, habetis. Sed ipsi in hac re vehementius superantur, quoniam hoc principale bonum non habent, quod habetis. Vt ergo sicut fide, ita & actione vincantur, benignam se excellentia vestra suis subiectis semper exhibeat. Et si
C qua sunt quæ eius animum offendere valeant, ea indiscussa non sinat. Tunc enim vere regi regum, id est, omnipotenti Domino amplius placebit, si potestatem suam restringens minus sibi crediderit licere quàm potest. Quia igitur sinceritatem fidei, & mente seruatis & opere, beati Petri Apostolorum principis amor, qui in vobis est, euidenter ostendit, cuius res, Christianæ religionis intuitu, sub vestri culminis potestate bene hactenus gubernatæ & conseruatæ sunt. Sed quoniam Dinamius Patricius, qui ex nostra commendatione rebus ipsis solicitudinem impendebat, eas modo gubernare, vt cognouimus, non potest: ne patrimoniolum ibidem constitutum faciente negligentia deperiret, idcirco præsentium portitorem dilectissimum filium nostrum Candidum presbyterum ad id gubernandum transmisimus, quem excellentiæ vestræ, præmisso paterna charitate salutationis alloquio in omnibus commendamus: petentes vt si aliquod illic fortasse præiudi-
D cium factum est, aut res eiusdem patrimonioli ab aliquo detinentur, potestatis vestræ iustitia corrigatur, & iuri pristino quæ ablata sunt, reformentur: quatenus sicut fides vestra, ita & æquitas omnibus, quod est valde gloriosum atque laudabile, gentibus enitescat. Claues præterea sancti Petri, in quibus de vinculis catenarum eius inclusum est, excellentiæ vestræ direximus, quæ collo vestro suspensæ a malis vos omnibus tueantur.

EPISTOLA VII.

GREGORIVS THEODORO ET DEMETRIO, Philippo Zenoni, & Alcisono episcopis Epyri. *Gr. dist. 100. c. 11. Anf. lib. 6. c. 100.*

E *De ordinatione Andreæ Episcopi. De vsu pallij: & quid sit in templo Dei columbas vendere.*

SCriptorum vestrorum insinuatio, fratres charissimi, patefecit Andream fratrem nostrum Nicomedianæ ciuitatis episcopum Deo propitio solemniter ordinatum. Cuius consecrationem quòniã cleri & prouincialiũ prouenisse signatis assensũ gaudemus: atque bona, quæ de ipso testamini, vt in eo maneant, & Dei gratia cooperante augmẽtum accipiant, exoramus: quia bonitas præpositorum, salus est vtique subditorum. Oportet ergo vt ea, quæ in persona ipsius placere vobis laudantes ostenditis, imitari studiosius festinetis. Nã & apud homines culpa, & apud Deum pœna est nolle quem quã bonum imitari quod placet. Testimonio itaque vestro obedientia fidem accomodet, nullus ei in his quæ integritate seruata Ecclesiæ pro communi vtilitate iniunxerit, contradicat. Deuotionem suam quisque vestrum libenter exhibeat, vt dum Deo placita inter vos sacerdotalis fuerit & non ficta

ficta concordia, nulla vos a charitatis mutuæ vinculo inuidia soluere valeat, aut turbare A
diuersitas. Nec enim callido hosti in cordibus vestris vllus erit accessus: quoniam scit se
nullatenus nec capi posse nec recipi, vbi plene sincereq. locum charitas inuenerit. Estote
præterea soliciti fratres charissimi, & commisso gregi vigilantiam quam suscepistis, vt
debetis, impendite: inimici fraudibus solicitudine & oratione resistite, & obedite incon-
taminata fide, Deo nostro cui præstis populum resignate, vt officium vobis sacerdotale
ante conspectum æterni iudicis non ad pœnam, sed proficiat ad coronam. Suprascripto
igitur Andreæ fratri & coepiscopo nostro pallium nos direxisse cognoscite, atque priui-
legia cuncta concessisse quæ prædecessores nostri eius prædecessoribus contulere. Præte-
rea peruenit ad nos, quod sacri ordines in illis partibus cum datione commodi conferan-
Grat.1.q.1.c. quibusdam. Sup.lib.4.ep.3. Sup.ep.23.lib. 2.11. & 56. eiusdem. Matt.11.b
tur. Quod si ita est, flens dico, gemensq. denuncio: quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex Euangelio quid Redemptor B
noster per semetipsum fecerit: quia ingressus templum cathedras vendentium columbas
euertit. Columbas enim vendere, est de Spiritu sancto, quem Deus omnipotens consub-
stantialem sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale
percipere. Ex quo, vt prædixi, malo iam inuitur quid sequatur: quia qui in templo
Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum, Deo iudice, cathedræ ceciderunt. Qui
videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam eo ipso quod quisque ad sacrũ
ordinem perducitur, iam in ipsa prouectus sui radice vitiatus, paratus est alijs vendere
Matt.10.d quod emit. Et vbi est quod scriptum est: Gratis accepistis, gratis date? Et cum primo
contra sanctam Ecclesiam Simoniaca hæresis orta sit: cur non perpenditur, cur non vi-
detur, quia eum quem quis cum pretio ordinat, prouehendo agit vt hæreticus fiat? Pro
qua re admoneo atque contestor, vt omnino debeatis esse soliciti, vt nihil sibi commo- C
di datio, nil gratia, nil quarumlibet supplicatio personarum in sacris ordinibus vendi-
ceat: sed ille ad hoc officium perducatur, quem morum grauitas commendat & actio.
Nam si, quod non credimus, fieri tale aliquid senserimus, canonica illud vt dignum est,
seueritate corrigemus. Deus autem omnipotens, qui sapientiæ suæ potestate cuncta mi-
rabiliter ordinat, & misericorditer ordinata custodit: ipse vobis & velle tribuat, & ope-
rari quod præcipit....

EPISTOLA VIII.

Inf.viii.18.14. l.1. & lib.6.ep. 14.l.9.ep.46.

GREGORIVS DONO EPISCOPO MESSANENSI. D

De vsu pallij.

APostolicæ sedis beneuolentia atque antiquæ consuetudinis ordine prouocati, fra-
ternitati tuæ, quam in Messanensis Ecclesiæ gubernatione suscepisse constat offi-
cium, palij vsum prouidimus concedendum, illis videlicet temporibus atque ordine, qui-
bus decessorem quoque tuum vsum esse non ambigimus: hoc nihilominus admonentes,
vt sicut a nobis huiusmodi decoris vsum ad sacerdotalis officij honorem accepisse te
gaudes, ita etiam morum atque actuum probitate ad gloriam Christi, nostra susceptum
auctoritate, adornare contendas officium. Sic etenim alterno eris inuicem decore con-
spicuus, si ad huiusmodi corporis habitum mentis quoque tuæ bona omnia concor-
dent. Omnia enim priuilegia, quæ tuæ pridem concessa esse constat ecclesiæ, nostra au- E
ctoritate firmamus, & illibata decernimus permanere.

EPISTOLA IX.

Sup.epist.5. hoc lib.2. epist. 43. Ind. 12. lib. 1. ep.5.Ind.xi.

GREGORIVS BONIFACIO EPISCOPO REGIENSI.

Ei Carinensem coniungit Ecclesiam.

POstquam Ecclesiæ Carinensis, defuncto eius antistite, alium ordinare, nec loci de-
serti habitatio, nec finit imminutio personarum, maiori cura constringimur, ne de-
functis earum sacerdotibus si consistentes ibidem pastoris fuerint moderamine destituti,
per inuia fidei hostis callidi rapiantur insidijs. Hoc ergo nostro sedit cordi consilium tuæ
eam solicitudini debere committi, quod facere per præsentia scripta perspeximus. Cuius

vt curam

A vt curam gubernationemq. studiosius habere gerereq. festines, tuæ eam Ecclesiæ aggregari vniriq. censemus, quatenus vtrarumq. ecclesiarum sacerdos recte Christo adiutore possis existere, & quæque tibi de eius patrimonio, vel cleri ordinatione vigilanti ac canonica visa fuerint cura disponere, quippe vt sacerdos propriùs, liberam habebis ex præsenti nostra permissione licentiam. Quapropter, frater charissime, Dominicorum reminiscens salubriter mandatorum, ita in commissæ plebis regimine, lucrandisq. animabus inuigila, vt ante tribunal æterni iudicis constitutus, fructum bonæ operationis, qui ad mercedem tuam pertineat, Redemptori nostro in quo lætari possit, exhibeas.

EPISTOLA X.

B GREGORIVS CANDIDO PRESBYTERO EVNTI ad patrimonium Galliæ. *Sup. ep. 3 lib. 9. ep. 28.*

Patrimoniolum sancti Petri commendat in Gallis, ex quo pueros Anglos emat & vestimenta pauperum.

PErgens auxiliante Domino Deo nostro Iesu Christo ad patrimoniũ, quod est in Gallijs gubernandum, volumus vt dilectio tua ex solidis quos acceperit, vestimenta pauperum, vel pueros Anglos, qui sunt ab annis decem & septem, vel decem & octo, vt in monasterijs dati Deo proficiant, comparet, quatenus solidi Galliarum, qui in terra nostra expendi non possunt, apud locum proprium vtiliter expendantur. Si quid vero de pecunijs reddituum, quæ dicuntur ablatæ, recipere potueris: ex his quoque vestimenta pauperum comparare te volumus: vel, sicut præfati sumus, pueros qui in omnipotentis Dei seruitio proficiant. Sed quia pagani sunt qui illic inueniri possunt: volo, vt cum eis presbyter transmittatur, ne quid ægritudinis contingat in via, vt quos morituros conspexerit, debeat baptizare. Ita igitur tua dilectio faciat, vt hæc diligenter implere festinet. *Ioan. Diac. lib. 2. c. 44.*

C

EPISTOLA XI.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano. *Sup. lib. 2. epist. 50. & 1. Ind. 11. & inf. lib. 6. ep. 1. lib. 7. epist. 91. 107. 108.*

De Gratiano diacono, & cura pastorali.

D FRaternitatem tuam a nobis petisse recolimus, vt Gratiarum Ecclesiæ Venefranæ diaconum tuæ concederemus Ecclesiæ cardinandum. Et quoniam nec episcopum cui obsecundare, nec propriam habet Ecclesiam, hoste scilicet prohibente, quo suum debeat ministerium exhibere; petitionem tuam non præuidimus differentiam: idcirco scriptis tibi præsentibus eum necessario duximus concedendum, habituro licentiam diaconum illum nostra interueniente auctoritate Ecclesiæ tuæ Deo propitio constituere cardinalem. Quia vero peruenit ad nos, clericos aliasq. ciuitatis ac parochiæ tuæ religiosas personas ab alijs conueniri, fidri hoc de cetero prohibemus, & neque clericum tuum, & neque monachum vel quamlibet ciuitatis aliam religiosam personam parochiæ tuæ conueniri a quoquam, vel ad alterius volumus iudicium exhiberi. Sed si quis contra huiusmodi personas cuiuslibet negotij mouere voluerit quæstionem, fraternitatem tuam nouerit adeundam. Aut si forte, vt assolet, aliqua illis quolibet modo fuerit nata suspicio, & electorum desiderauerint fortasse iudicium, sub tua executione eligendi fas habeant cognitores, quatenus hoc modo nec tu amississe iurisdictionem, nec actor apud suspectum litigando videatur præiudicium sustinere. Hoc etenim seruandum & Antherio subdiacono nos præcepisse cognosce. Oportet ergo vt fraternitas tua ergo monasteria ciuitatis vel parochiæ, suæ omnesq. subiectos pastorali cura diligenter inuigilet, & de vita actuq. eorum sit omnino sollicita, vt sicut nos hæc tibi priuilegia seruare dignoscimur, ita & tu vigilantiam tuam in cunctis, vt decet, solerter exhibeas; quatenus in nulla re possis de neglectu reprehensibilis inueniri. Porro autem si tu, quod non opinamur, dissimulandum putaueris, rectori patrimonij Ecclesiæ nostræ, quæ illic est, vel fieri constituis, nouerit esse licentiam, vt quod sponte postponis, eius facere instantia modis omnibus vrgearis. Sed & illud studere te conuenit, vt hi, qui contra quoslibet iurisdictioni tuæ suppositos causam *Cr. dist. 71. c. Fraternitatem. Ioan. Diac. l. 3. c. 20.*

E

habuerint, nullis apud fraternitatem tuam frustratorijs debeant dilationibus lacessiri, ne ad fatigationem, & damnum alterius hæc tibi seruasse priuilegia videamur. A

EPISTOLA XII.

GREGORIVS MONTANÆ ET THOMÆ.

Libertatem dat, & eos ciues Romanos & efficit.

Gr. 12. q. 2. c. 28

CVm Redemptor nostet totius conditor creaturæ ad hoc propitiatus humanam voluerit carnem assumere, vt diuinitatis suæ gratia dirupto quo tenebamur captiui vinculo seruitutis, pristinæ nos restitueret libertati: salubriter agitur, si homines quos ab initio B natura liberos protulit, & ius gentium iugo substituit seruitutis, in ea natura in qua nati fuerant, manumittentis beneficio, libertati reddantur. Atque ideo pietatis intuitu, & huius rei consideratione permoti, vos Montanam atque Thomam famulos sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui, Deo adiutore, deseruimus, liberos ex hac die ciuesq. Romanos efficimus, omneq. vestrum vobis relaxamus seruitutis peculium. Et quia tu montana animum ad conuersionem fateris appulisse monachicam: idcirco duas vncias, quas tibi quondam Gaudiosus præsbyter per suprema suæ voluntatis arbitrium institutionis modo noscitur reliquisse, hac die tibi donamus, atque concedimus, omnia scilicet monasterio S. Laurentij, cui Constantia abbatissa præest, in quo conuerti Deo miserante festinas, modis omnibus profutura. Si quid vero de rebus suprascripti Gaudiosi te aliquo modo celasse constiterit, id totum Ecclesiæ nostræ iuri sine dubio mancipetur. Tibi autem suprascripto Thomæ, quem pro libertatis tuæ cumulo etiam inter notarios volumus militare, quinque vncias, quas præfatus Gaudiosus presbyter per vltimam voluntatem hæreditario tibi nomine dereliquit, simul & sponsalia, quæ matri tuæ conscripserat, similiter hac die per huius manumissionis paginam donamus, atque concedimus, ea sane lege, atque conditione subnexa, vt si sine filijs legitimis, hoc est de legitimo susceptis coniugio te obire contigerit, omnia quæ tibi concessimus, ad ius S. R. E. sine diminutione aliqua reuertantur. Si autem filios de coniugio, sicut diximus, cognitos lege susceperis, eosq. superstites reliqueris, earundem te rerum dominum sine quadam statuimus conditione persistere, & testamentum de his faciendi liberam tibi tribuimus potestatem. Hæc igitur, quæ per huius manumissionis chartulam statuimus, atque concessimus, nos successoresq. nostros, sine aliqua scitote refragatione seruare. Nam iustitiæ, D ac rationis ordo suadet, vt qui sua a successoribus desiderat mandata seruari, decessoris sui proculdubio voluntatem & statuta custodiat. Hanc autem manumissionis paginam Paterio notario scribendam dictauimus, & propria manu vna cum tribus presbyteris prioribus, & tribus diaconis pro plenissima firmitate subscripsimus, vobisq. tradidimus. Actum in vrbe Roma.

EPISTOLA XIII.

Sup. l. 2. ep. 50. lib. 3. ep. 6 l. 4. ep. 4. & 6 lib. 5. ep. 4. l. 6. ep. 29.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO Rectori Siciliæ. E

De ordinando episcopo Lilybetanæ Ecclesiæ.

LIlybetanæ clerus Ecclesiæ huc pro ordinando sibi veniens sacerdote, licentiam eis de exquirendo sibi episcopo nos dedisse cognoscas. Qui rapientes Decium Forensem presbyterum, sibi eum consecrari multis precibus popposcerunt, quorum petitionem necessarium duximus adimplere: & ideo dilectio tua in omnibus ei solatiari non negligat, vt quia Theodorus quondam eiusdem Ecclesiæ episcopus dereliquit plurima, quæ emendari debeant, tuo in omnibus adiutus auxilio, dumtaxat æquitate seruata, causarum inquietudinis liberior, in Dei laudibus possit existere.

EPI-

A

EPISTOLA XIV.

GREGORIVS NARSI COMITI.

Sup.lib. 1.ep.6. l.2.ep.63.lib. 6. ep.27.

De Pelagiana hæresi. De anima Adæ in peccato mortua. De synodo Ephesina, & de causa Ioannis presbyteri.

CHaritas vestra solicitudinem nostræ opinionis habens, scribere studuit quid de illo codice qui contra Athanasium presbyterum transmissus est, sensi. Quem nos ex parte aliqua subtiliter percurrentes, in Manichæi inuenimus dogma cecidisse. Sed is, qui loca aliqua esse hæretica signo contra posito ostendit, ipse quoque in Pelagianam hæresim
B labitur: quia quædam loca catholice dicta, & omnino orthodoxa, velut hæretica annotauit. Hoc enim vbi scriptum est: quia cum peccauit Adam, eius est anima mortua, qualiter mortuam dixerit, inferius ostendit: quia status sui beatitudinem amisit. Hoc quisquis negat, catholicus non est. Deus autem dixerat: Qua hora comederitis, morte moriemini. Gen. 2. 6
Cum ergo comedit de ligno vetito Adam, quia in corpore mortuus non est, nouimus, quia post hoc filios genuit, atque annis multis vixit. Si itaque in anima mortuus non est, quod dici nefas est, ipse mentitus est, qui prædixit, die qua peccasset, moriturum. Sed sciendum est, quia mors duobus accidit modis, aut absentia viuendi, aut a qualitate viuendi. In hoc ergo quòd comedendo vetitum eius anima dicitur mortua, non absentia viuendi, sed a qualitate viuendi, vt postmodum viueret in pœna, qui ad hoc creatus fuerat, vt beate viueret in lætitia. Hunc ergo locum, qui in eo codice, qui mihi a fratre meo
C Ioanne episcopo transmissus est, annotauit hæreticum, Pelagianus est, quia sententia ista euidenter Pelagij est. Quam Paulus Apostolus aperte in suis epistolis destruxit. Quæ loca epistolarum eius singula dicere prætermitto, quia scienti loquor. Pelagius vero qui in Ephesina synodo damnatus est, ea intentione hoc dixit, vt ostenderet nos a Christo vacue redemptos. Si enim nos per Adam in anima mortui non sumus, quod dicere nefas est, vacue redempti sumus. Ephesinam autem synodum perscrutantes, de Adelphio & Saua, & ceteris alijs, qui illic dicuntur esse damnati, omnino nihil inuenimus: & existimamus, quia sicut Chalcedonensis synodus in vno loco ab ecclesia Constantinopolitana falsata est, sic aliquid in Ephesina synodo factum est. Charitas ergo vestra vetustos omnino codices eiusdem synodi requirat, & illic inde videat si quid tale inuenitur, mihiq. eundem
D codicem quem inuenerit, transmittat, quem mox vt legero, retransmitto. Nouis enim codicibus passim non credat, ex qua re dubius factus sum, & nihil adhuc volui de causa prædicto fratri meo Ioanni episcopo rescribere. Romani autem codices multo veriores sunt quàm Græci: quia nostri sicut non acumina, ita nec imposturas habent. De Ioanne vero presbytero cognoscite, quia illius causa per synodum decisa est, in qua aperte cognoui, quia eius aduersarij eum facere hæreticum voluerunt, & diu conati sunt, sed minime potuerunt. Vestros, qui nostri sunt, mea vice salutate: & nostri, qui vestri sunt, per me vos multum salutant. Omnipotens Deus sua te manu inter tot spinas protegat, vt eos illæsus, quos Dominus elegit, flores decerpas. Ioan. Diac. l. 4. c. 36.

EPISTOLA XV.

E

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Constantinopolitano.

Sup. l. 2. ep. 4. & 24. l. 2. epist. 32. Ind. xv. ep. 92. & sup. lib. 4. ep. 38.

De Ioanne presbytero iniuste damnato, quem liberum esse pronunciat.

SIcut hæreticorum prauitas zelo rectæ fidei comprimenda, ita veræ confessionis est integritas amplectenda. Nam si credi fideliter confitenti despicitur, cunctorum in dubium fides adducitur, atque errores ex incauta generantur districtione mortiferi. Et hinc non solum errantes oues ad caulas minime Dominicas reuocantur: sed etiam intro positæ ferinis dentibus laniandæ crudeliter exponuntur. Hoc ergo frater sanctissime subtiliter perpendamus, & sub prætextu hæresis affligi quempiam veraciter profitentem fidem catholicam non sinamus: ne quod absit, hæresim fieri sub emēdationis magis specie permittamus. Valde autem mirati sumus, cur hi qui in causa fidei iudices contra Ioannē Ioan. Diac. lib. 4. c. 36.

Chalcedonensis ecclesiæ presbyterum, a vobis fuerant deputati, negligentes veritatem, A
opinioni crediderint,& credere districte profitenti noluerint, maxime dum accusatores
ipsius Marcianistarum, quam memorabant, hæresim, vnde eum reum molicbantur ef-
ficere,interrogati quæ esset, nescire se manifesta professione responderunt. Ex qua re
euidenter agnoscitur, quia personam ipsius sine Dei respectu non iuste, sed contra ani-
mas suas sola grauare voluntate tantum modo voluerint. Nos itaque facto concilio, sicut
gestorum apud nos habitorum tenor ostendit, cuncta quæ erunt necessaria subtiliter per-
scrutantes ac tractantes, quoniam in nullo antedictum presbyterum, reum inuenire po-
tuimus:præcipue quia libellus quem delegatis a vobis iudicibus obtulit, rectæ fidei per
omnia sinceritati concordat: ea propter eorundem iudicum reprobantes sententiam,
nostra eum diffinitione catholicum,& ab omni hæretico crimine liberum esse Christi Dei
Redemptoris nostri misericordia & gratia reuelante denunciauimus. Quem quoniam ad B
vestram retransmisimus sanctitatem, oportet vt eum, sicut se cunctis exhibet, benigne
suscipiat, & charitatem illi sacerdotalem impendat, atque a cuncta eum inquietudine
tueatur,nec quemquam se in eius molestia occupare permittat: sed sicut alios ab oppres-
sione defenditis,ita huic vestra subtrahere solatia non debetis.

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS MAVRICIO AVGVSTO.

Sup.lib.2. epist. 62.Ind. xi. lib. 4.ep.11.12.Ind. xiij.lib.7.ep.12.

De Ioanne presbytero recipiendo iniuste damnato.

C

CVm sincera in vobis Christianissime principum velut emissum cælitus iubar fi-
dei rectitudo resplendeat, cumq. notum sit omnibus serenitatem vestram,integram
professionem, qua Deo pollet propitio, vehementer amplecti, & toto corde diligere:
necessarium esse valde perspeximus pro his, quos vna eademq. fides illustrat, suggeren-
do deposcere, quatenus dominorum pietas sua eos gratia protegat, & ab omni molestia
tueatur. Quorum dum confessionem quidam despiciunt, veræ fidei contradicere viden-
Ioan.Diac.l.4. c.30. Sup.ep.prox.15. tur. Nam cum oris confessionem fieri clamet Apostolus ad salutem, qui rectæ professio-
ni credere non consentit, in eo quod alium improbat, se accusat. Relatis igitur in con-
cilio quæ contra Ioannem Chalcedonensis presbyterum ecclesiæ acta sunt, simul & serie
iudicati, maiorem illum iniustitiam sustinuisse cognouimus: quippe quem clamantem
se atque monstrantem catholicum esse non reatus culpa, sed diu accusatio incerto contri- D
uit: in tantum, quia accusatores ipsius Marcianistarum quam commemorabant hære-
sim, se nescire aperta responsione professi sunt. Et qui illico in ipso fuerant iudicij limine
repellendi, in accusatione eius permanere incerti permissi sunt: sed ne dicta eum saltem
lacerare potuisset opinio, libellum fidei protulit, in quo se patenter ostendere fidei recte
professorem studuit & sequacem. Sed hunc a sanctissimo Ioanne fratre & coepiscopo no-
stro iudices deputati, iniuste ac irrationabiliter negligentes, dum in eius se niterentur oc-
cupare grauamine, se potius reprehensibiles ostenderunt. Nam nullus ambigit, infideli-
tatem esse, fidem fidelibus non habere. Quia ergo omnibus subtiliter rimatis atque trac-
tatis, catholicum supra scriptum Ioannem presbyterum,sancti concilij mecum definitio
diuinæ potentiæ reuelante gratia declarauit, nec quædam in ipso hæreticæ macula pra- E
uitatis inuenta est: obsecro, vt pia serenitatis vestræ protectio illæsum illum ab omni mo-
lestia seruari præcipiat, nec catholicæ fidei confessorem aliquam sinat inquietudinem su-
stinere. Nam veraciter confitenti non credere,non est hæresim purgare,sed facere. Quod
si licuerit, surget infidelitatis occasio, & ipsi in eas in quas incaute volunt emendare cul-
pas incurrunt. Hæc igitur sereniss. dominus pia prouisione consideret, & sicut popo-
sci, profusis iterum precibus rogo, vt affligi denuo innocentem velut obnoxium non per-
mittat: quatenus Deus omnipotens,qui placitam sibi catholicæ rectitudinis integritatem
clementiam vestram amare cernit atque defendere, & hic deuictis hostibus pacatæ vos
imperare reipublicæ, & cum sanctis suis in æterna faciat vita regnare.

EPI-

A

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS THEOTISTO COGNATO IMPERATORIS.

Commendat Ioannem presbyterum iniuste damnatum.

SCimus excellentiæ vestræ Christianitarem bonis intentam semper operibus: & idcirco mercedis vobis causas, quas vos diligere certum est, prouidemus, vt nos vestris meritis prouidendo iungamur. Indicamus itaque vobis, Ioannem presbyterum latorem præsentium liberum ab his quibus accusatus fuerat extitisse. Cuius fidem facto concilio subtili examinatione, vt potuimus, perscrutantes, nullam in eo culpam prauæ con-
B fessionis inuenimus. Sed quia rectæ fidei Deo miserante professor ac cultor apparuit nostra eum diffinitione absoluimus: præsertim cum accusatores ipsius, quæ esset Marcianistarum quam memorabant, hæresim se nescire professi sunt. Ea propter paterno salutantes affectu, quæsumus, vt fauoris vestri eum gratia tueri dignemini. Et ne quisquam illum frustra post hoc velit affligere, aut aliquam ei pro hac re quolibet modo molestiam irrogare, ita eum excellentiæ vestræ defensio contra hæc instantius pro sua mercede protegat ac defendat, vt nec hunc amplius tribulatio iniusta consumat, & eius vobis vicem humani generis conditor ac Redemptor, quem sincera confessione colitis, inter bona plurima quæ agitis, recompenset.

C *Mense Octobri, Indictione Decimaquarta.*

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

Sup l.4. ep.18. lib.5 ep.18. lib. 6.epist. 9.lib.7. ep.22. 27. 201. lib.9.ep.37. eadem reperiuntur sup.ep.8.lib.1.

De vsu pallij.

APostolicæ Sedis beneuolentia, & antiquæ consuetudinis ordine prouocati, fraternitati tuæ, quam in Syracusana ecclesia gubernationis officium constat suscepisse, pallij vsum prouidimus concedendum, illis videlicet temporibus atque eo ordine, quibus decessorem quoque tuum vsum esse non ambigis: hoc nihilominus admonentes, vt
D sicut a nobis huius decoris vsum ad sacerdotalis officij honorem accepisse te gaudes, ita etiam morum atque actuum probitate, ad gloriam in Christo nostram, susceptum adornare contendas officium. Sic enim alterno eris inuicem decore conspicuus, si ad huius corporis habitum mentis quoque tuæ bona concordent. Omnia enim priuilegia quæ tuæ pridem concessa esse constat ecclesiæ, nostra auctoritate firmamus, & illibata decernimus permanere.

EPISTOLA XIX.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO AFRICÆ.

Sup.l.4. ep.9. l. 2.ep.39. ind.x. l.5.epist.29.62. ind.xiij. lib.9. epist.32. ind.xij. lib.8.ep.41.lib. 10.ep.1.

Petit se orationibus iuuari.

E PIstolarum vestrarum plena sacerdotali charitate elocutio, ita sanctitatem vestram memoriter nostris facit mentibus inhærere, vt non credatur abesse corpore, quippe quæ per affectus semper manet in corde. Vt ergo hæc quam ad alterutrum habemus dilectio, cælestium nobis commodum acquirat gaudiorum, nostri simus inuicem adiutores, & auxilium nobis orationis mutuæ porrigamus, quatenus diuina misericordia clementiæ suæ nobis dono concedat, & prædicare quod diligit, & sequi hoc quod per nos prædicare concessit. Sicq. officij nostri ministerium pietatis suæ protectione disponat, vt fructum de creditis eidem venienti Domino reportemus, & ad futura æquitatis præmia cum aliorum lucro eius adiuuante gratia perducamur. Quia vero scriptum est: Orate pro *Iac.5.d* inuicem, vt saluemini, vt ad hæc peruenire mereamur, & me pro vobis apud sacratissimum beati Petri Apostolorum principis corpus, & vos pro me apud sanctum Cyprianum martyrem, orationibus decet incumbere. Præces etenim nostræ tanto celerius in

Dominicæ pietatis aurem subleuantur, quanto eas vicissim pro vobis fusas charitatis ardor exacuit. Sed quia sanctitas vestra nudis me verbis alloqui recusat, epistolis quoque xenia coniunxit. Quæ nos cum gratiarum actione suscepimus: sed tamen plus mentis vestræ affectu, quàm rerum copia delectamur. A

EPISTOLA XX.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

Sup. l. 2. ep. 36. Ind. 11. l. 3. ep. 6. l. 4 ep. 6. & 13. lib. 6. ep. 19.

Præcepit adiutorium impendere Ioanni episcopo.

Ioan. Diac. lib. 1. c. 20.

SIcut dilectio tua studiose laborauit pro persona fratris & coepiscopi nostri Ioannis, vt in Syracusana Ecclesia auctore Deo debuisset ordinari: ita nunc necesse est, vt per dilectionis tuæ studia ei quoque regiminis solatia ministrentur. Quendam enim presbyterum proprium habuisse se perhibet, qui tamen a fratre & coepiscopo nostro Leone in Catanensi Ecclesia dicitur ordinatus: & quia in nouam Ecclesiam vadit, & suos illic proprios homines habere necesse est, vt cum causarum tumultibus premitur, in secreto suo inueniat vbi requiescat: prædicto fratri, & coepiscopo nostro Leoni blande, & leniter persuadere debes, vt ei præfatum presbyterum cedere debeat, ne quem tam benignus ad ordinandum cessit, ordinatum destituere fortasse videatur. Sed sicut idem frater & coepiscopus noster Ioannes, quantum ego in eius mente didici, eius se esse archidiaconum, nec ob episcopatum susceptum obliuiscitur: ita eum sæpefatus frater & coepiscopus noster Leo suum proprium debet attendere, & non solum de vnius persona presbyteri, sed in quacumque re eius solatio indiguerit, sua ei ministrare auxilia. B C

Lib. 3. epist. 34. Indic. xv. lib. 2. ep. 2. 10. lib. 9. ep. 3.

Mense Nouembri, Indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS PETRO EPISCOPO Hydrontino.

Visitationem Brunduſii & Gallipolis iniungit. D

PAstoralis nos cura constringit ecclesijs sacerdotis moderamine destitutis, solicita consideratione prospicere: ne proprio decedente rectore, contrarium, quod absit, aliquid Patrum regulis oriatur. Quia igitur ecclesias Brundusij, Lippias, atque Gallipoli, obeuntibus earum pontificibus, omnino destitutas agnouimus: idcirco fraternitati tuæ visitationis earum operam duximus iniungendam. Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsque, vel quidquid illud est in patrimonio earum, a quoquam patiaris imminui. Et ideo fraternitas tua ad prædictas ecclesias ire properabit, & assiduis adhortationibus clerum plebemq. earumdem ecclesiarum admonere festinet, vt remoto studio, vno eodemq. consensu tales sibi præficiendos expetant sacerdotes, qui & tanto ministerio digni valeant reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus respuantur. Qui dum fuerint postulati, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio litterarum ad nos veniant consecrandi: prouisurus ante omnia, ne adhoc cuiuslibet conuersationis seu meriti, laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinis tui, quod absit, incurras. Monasteria autem si qua sunt in earum parochia constituta, sub tua cura dispositioneq., quousque illic fuerit proprius episcopus ordinatus, esse concedimus, vt solicitudinis tuæ vigilantia proposito suo congrua, Deo adiuuante, actione respondeant. E

Mense

A

Mense Ianuario, Indictione Decimaquarta.

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS PETRO EPISCOPO ALERIENSI de Corsica.

De baptisterio faciendo in possessione Cellascupias.

QVoniam in insula Corsica in loco Nigeuno, in possessione Cellascupias appellatur, iuris sanctæ Romanæ, cui Deo adiutore deseruimus Ecclesiæ, basilicam cum bap-
B tisterio in honorem beati Apostolorum principis Petri, atque Laurentij martyris pro lucrandis animabus fundari præcipimus: idcirco fraternitatem tuam his hortamur affatibus, quatenus ad prædictum locum debeat incunctanter accedere: & venerandæ solemnia dedicationis impendens, prædictam Ecclesiam, & baptisterium solemniter consecrare te volumus. Sanctuaria vero susceptа summa cum reuerentia collocabis.

EPISTOLA XXIII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

De Pimenio Amalphitano episcopo, qui in Ecclesia sua non residebat.

Sup. l. 1. ep. 25. 37. 40. 48. 53. 57. 63. 66. & l. 4. ep. 23. 48. 53. 57. 63. 65. 66. lib. 10. ep. 2. 5. Grat. 7. q. 1. c. 2.

C PEruenit ad nos Pimenium Amalphitanæ ciuitatis episcopum in Ecclesia sua residere non esse contentum, sed foris per diuersa loca vagari: quod videntes alij nec ipsi in castro se retinent, sed ipsius exemplum sequentes, foris magis eligunt habitare. Et quia hoc agentes ipsi potius ad suam hostes deprædationem inuitant: idcirco hac tibi auctoritate præcipimus, vt supradicto episcopo interminari non desinas, quatenus hoc de cetero facere non præsumat, sed in Ecclesia sua sacerdotali more resideat. Quem si forte non emendari post tuam interminationem cognoueris, in monasterio eum deputare, & nobis curabis modis omnibus indicare, vt quid facere debeas, nostra iterum præceptione cognoscas.

Anf. lib. 6. c. 78. Ioan. Diac. lib. 3. c. 37.

EPISTOLA XXIV.

D GREGORIVS MARINIANO. EPISCOPO RAVENNÆ.

De disceptatione inter Ecclesiam Rauennatem, & Claudium Abbatem, commemoratq. dubias causas Romæ terminandas.

Sup. l. 4. ep. 10. 24. 54. l. 5. ep. 1. 12. 26. 38. hom. 34. in euang. l. 2. ep. 10. l. 3. ep. 11.

SCripta fraternitatis vestræ Virgilio diacono deferente susceпimus, in quibus indicastis quosdam de clero, & populo clamitasse contra leges & canones esse, vt inrer Ecclesiam vestram, & Claudium abbatem causa hic examinari ac iudicari debeat. Qui si Ecclesiasticum ordinem, vel inter quos vertitur, nossent aduertere, se a superflua querela modis omnibus abstinerent, præsertim quia nec causa dici illic possit, vbi se prædictus abbas a decessore vestro questus est iniustitiam pertulisse, & ex ea hactenus laborare. Hoc enim poterat fortassis opponi, si non ad maiorē recurreret, & apud eum causæ suæ peteret meri-
E tum terminari. Numquid non ipse nosti, quia in causa, quæ a Ioanne presbytero contra Ioannem Constantinopolitanum fratrem & coepiscopum nostrum orta est, secundum canones ad sedem Apostolicam recurrit, & nostra est sententia definita? Si ergo de illa ciuitate vbi princeps est, ad nostram causa cognitionem deducta est: quanto magis negotium quod contra vos est, hic est veritate cognita terminandum? Vos autem ibi stultorum verba non moueant, nec per nos credatis aliquod dispendium Ecclesiæ vestræ fieri. Nam si seruum Dei Secundinum diaconum vestrum, atque Castorium nostrum requiritis, ab eis agnoscetis qualiter causam istam iam decessor vester voluerit ordinare. Fraternitas autem vestra sapienter egit personas pro negotio ipso transmittere, & verba inania non audire. Confidimus autem in omnipotenti Deo: quia examinata subtilius veritate, ita Deo placitus huic causæ finis imponetur, vt nec aliqua denuo querela remaneat, nec pars quælibet contra iustitiam pregrauetur. Spatam vero quam apud decessorem vestrum di-

Inf. ep. 28.

lectissimus

lectissimus filius noster Petrus diaconus tunc illic defensor reliquerat. nobis per Secundinum seruum Dei, atque Castorium notarium præsentium portitores transmittite. A

EPISTOLA XXV.

Lib.3.ep.20.& 32.Ind.xv. ep. 15.l.4.epist.25. & b.l.epist.3.& b.lib.ep.3. Ind. xiij.lib.7.epist. 81.

GREGORIVS MAXIMO IN SALONA QVI episcopatum arripuit.

Præcepit vt humiliatus Romam veniat, & Paulino episcopo, & Honorato archidiacono amplius vim non inferat.

DVm scriptis nostris, quæsitis quibusdam excusationibus, differs obedientiam exhibere, dum pro veritatis satisfactione toties a nobis admonitus venire postponis: ijs B quæ aduersum te dicta sunt, fidem ex hoc magis accommodas: & vel si qua alia deesse videbantur, quæ grauent aut nocent, id agis vt sola dilatio faciat, & accusetur te esse culpabilem. Humiliare tandem, & obedientiæ te submitte, atque ad nos sine excusatione aliqua venire festina, vt requisita, & cognita veritate, secundum Dei timorem, quidquid æquum canonicumq. fuerit, decernatur. Certus enim esto, quia iustitiam tibi, & canonum statuta seruabimus, atque causæ tuæ reuelanre Domino veritatis auctore, amicum

Grat. 6.q. 3. c. Quod autem.

iustitiæ finem imponemus. Nam quod postulas vt illuc personam dirigere debeamus, qua præsente de his quæ dicuntur, possit esse probatio: esset vtcumque excusabile, si vnquam ratio ei qui accusarur, necessitatem probationis imponeret. At postquam non tibi, sed accusantibus hoc onus incumbit, ad nos, sicut præfati sumus, dilatione cessante venire non desinas: & aut sine mora aderit accusator, qui ea quæ de Simoniaca hæresi vel alijs dicta C sunt, congruenti probatione suffulciat: aut certe in his quæ ad salubritatem negotij ipsius pertinent, interueniente beato Petro Apostolorum principe, dispensatio iusta proueniet: quatenus nulla nos ante Deum dissimulatione, pro eo quòd hæc ad nostram conscientiam peruenire, rearus culpa possit confundere. Quòd vero indicas sereniſſimos dominos, vt illic debeat esse cognitio, præcepisse: nos quidem nullas eorum alias de hac re, nisi vt ad nos venire debeas iussiones accepimus. Sed & si forsitan pro reipublicæ suæ vtilitate, quæ diuina sibi largitate concessa est, multa cogitantibus, & in diuersis solicitudinibus occupatis suggestum est, & eorum iussio per obreptionem elicita, postquam & nobis & omnibus notum est pijssimos dominos disciplinam dirigere, ordines seruare, canones venerari, & se in causis sacerdotalibus non miscere: instanter exequimur quod & illorum iuuat animam atque rempublicam, & ad quod nos terribilis tremendiq. iudicis respectus impellit. D Quiesce ergo a cunctis excusationibus, & huc adesse non differas, vt veritatis indagatione roborati, causæ tuæ tandem terminum imponamus. Quod autem valde te pertimescere ac omnino trepidare cognouimus, ne hoc fortasse in te vlciscamur, quod sine nostro consensu ad sacerdotalem ordinem cognoscaris inordinate prorupisse: intolerabilis quidem culpa est, sed hanc secundum iussiones sereniſſimi domni Imperatoris si nequaquam amplius in contumaciæ tuæ errore perstiteris, laxamus: atque de hac re contra te minime mouemur. Sed & alia quæ nobis dicta sunt irrequisita præterire non patimur. Quia vero dudum scripta tibi transmisimus, vt quoadusque voluntatem eiusdem sereniſſimi domini cognoscceremus, Missarum solemnia nullo modo celebrare auderes: sed tu elata mente egisti callide ne eadem scripta susciperes, quæ tamen eorum esset sententia, quoquo modo cognouisti, sed seruare noluisti, ideoque ea quæ tibi prius scripta transmisimus confir- E mamus, vt Missarum solemnia celebrare non audeas, donec omnia, quæ contra te dicta sunt, subtiliter inquisita fuerint ac discussa. Quòd si peruerso forsitan ausu celebrare præsumpseris, ab interdictæ pridem communionis interminatione liberum te non esse cognoscas. Nam etiam si alij excessus desint, pro hac solummodo culpa superbiæ, Dominici te corporis ac sanguinis communione priuamus. Pro qua re obedientiam, quam decet exhibens, ad nos summopere, sicut diximus, venire festina, ita vt triginta dierum spacium habeas, quatenus iter tuum præpares, & omni excusatione postposita, huc adesse non differas. Si qua autem a iudicibus, vel manu militari, vel a populo ad contradicendum itineri tuo occasio fuerit exorta, qua calliditate agatur, agnoscimus, Ipse ergo iam videas, quam vel hic hominibus, vel in futuro iudicio omnipotenti Deo de tua reddas obligatione rationem, qui districtam in te ex tuo contemptu prouocasti sententiam.

Præterea

A Præterea peruenit ad me, quia Paulinus frater & coepiſcopus meus, & Honoratus Eccleſiæ Salonitanæ archidiaconus, pro eo, quòd præſumptioni tuæ noluerunt præbere conſenſum, graues a te moleſtias patiantur, ita vt datis fide iuſſoribus ſint conſtricti, quatenus eis ciuitatem, vel domos ſuas egredi omnino non liceat. Quod ſi ita eſt, vel ſero iam ad ſenſus ſalutis rediens, ſcriptis præſentibus acceptis, ab vtrorumque te ſuſpende moleſtia, vt eis libera ſit licentia vel ad me veniendi ſi voluerint, vel quomodolibet alibi pro ſuis vtilitatibus proficiſci.

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS DILECTISSIMIS FILIIS, CLERO, & nobilibus Salonæ conſiſtentibus.

Sup. lib. 2. epiſt 46. Ind. 11.

B *Canonice Maximum euocat Romam, vt ſuorum criminum rationem redderet.*

PEruenit ad me, quoſdam peruerſæ mentis homines, vt dilectionis veſtræ animos vulnerarent, vobis inſinuare conatos, quia ego contra Maximum quodã odio mouear, & non magis quæ canonica, ſed ea quæ furoris ſunt exequi concupiſcam. Sed abſit hoc, abſit a ſacerdotali animo, vt in qualibet cauſa priuato zelo moueatur. Ego autem & veſtræ dilectioni prouidens, & meæ animæ omnipotentis Dei iudicium pertimeſcens, eiuſdem Maximi cauſam ſubtiliter exquiri deſidero, ſi nullis criminibus preſſus, quæ ſacro ordini contradicunt, ſi non per Simoniacam hæreſim, id eſt, præmia quibuſdam ſe eligentibus præbendo, ad ſacerdotale pertingere officium conatur. Tunc enim liber pro

Inf. ep. 48. lib.

Gr. 2. q. 7. c. 2. Anſl. 6. c. 78. Poly. 2. c. 3.

C vobis apud Dominum interceſſor erit, ſi non obligatus de ſuis ad locum interceſſionis venerit. Cuius tamen iam culpa ſuperbiæ in aperto monſtratur, quòd euocatus vt ad nos venire debeat, diuerſis excuſationibus renititur, refugit, metuit. Vnde ergo trepidat, ſi eum de his quibus inclamatus eſt, conſcientia non accuſat? Ecce enim iam diu dilectio veſtra ſine paſtore eſt, & ſicut vobis omnipotens Deus innoteſcat, vehementer deſtitutioni veſtræ, & medullitus, ex toto corde compatior. Audio enim quæ in grege Domini dilaniationes fiunt. Sed cũ paſtor deeſt, quis contra lupos inuigilat? Ideoq. prædictum Maximum, vt huc ad nos veniat vrgeo, quatenus ſi hunc innocentem inuenire poſſimus, confirmemus. Sin vero ea quæ de eo dicta ſunt, vera patuerint, non iam tamdiu dilectio veſtra per interpoſitionem perſonæ eius deſtituta ſit. De me enim certum tenete, quia nec odio, nec priuati ſtudij zelo contra eum moueor: ſed quidquid canonicum, iuſtumq.

D fuerit, auctore Deo decerno. Miratus autem valde ſum, quia in tanto Salonitanæ Eccleſiæ clero vel populo vix duo ex ſacris ordinibus inuenti ſunt, frater ſcilicet & coepiſcopus noſter Paulinus, & dilectiſſimus filius meus Honoratus archidiaconus eiuſdem Eccleſiæ, qui communicare Maximo ſacerdotium rapienti minime conſentirent, & ſe Chriſtianos eſſe cognoſcerent. Debuiſtis enim filij chariſſimi penſare ordines veſtros, & quem ſedes Apoſtolica repellebat, repulſum cognoſcere, vt prius ſi poſſet ab illatis criminibus mundaretur: & tunc ei veſtra dilectio communicaret, ne particeps obligationis eius exiſteret. Nos tamen erga charitatem veſtram viſceribus pietatis adſtringimur, & quia quoſdam veſtrum violenter preſſos ad conſentiendum ei, & ad communicandum cognouimus: omnipotentem Dominum deprecamur, vt vos ab omni reatu peccatorum, atque ab omnibus vinculis alienæ obligationis abſoluat, vobiſq. & in præſenti vita ſuæ protectionis gra-

Gr. diſt. 93. c. 2

E tiam tribuat, & nos de vobis in æterna patria gaudere concedat.

Menſe Martio, Indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS CANDIDO EPISCOPO DE VRBE Veteri maiore.

Sup. l. 1. ep. 12. l. 2. ep. 5 l. 4. ep. 27.

De monachis in presbyteros ordinandis.

INdicauit nobis fraternitas tua ſe non habere presbyteros, & ex hac cauſa neceſſitatem non modicam ſuſtinere. Et quia in quibuſdam monaſterijs in ſua parochia conſtitutis

ſtitutis quoſdam eſſe monachos perhibet, qui ad hoc apti poſſint eſſe officium, & eos ſe- A
cum noſtra auctoritate ad hunc poſtulat ordinem promoueri: propterea præſentibus vo-
bis licentiam damus epiſtolis, monachos de monaſterijs in tua parochia poſitis, cum con-
ſenſu abbatis ſui tollere, & presbyteros ordinare. Sed illud præ omnibus eſtote ſoliciti, vt
vitam actuſque eorum qui in hoc ſunt officio conſtituendi, ſubtiliter debeatis inquirere,
& tunc eos ſi digni fuerint, ordinare. Si vero aliqua in eis culpa claruerit, quæ hos ad hunc
ordinem canonica prohibitione prouehi non permittat, nullius vobis ſupplicatio aut gra-
tia perſonæ ſurrepat, vt talibus debeatis manum imponere: ne, quod abſit, hic honor, &
illis pœna, & vobis incipiat eſſe peccatum.

EPISTOLA XXVIII.

B

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO RAVENNÆ.

Ne monaſterium a deceſſore conſtitutum pergrauetur, & de importunitate clericorum.

Sup. l. 4. ep. 10. 24. 34. l. 1. epiſt. 28. 26. 38. l. 2. ep. 20. c. 3. epiſt. 21.

MIramur cur ſic in breui fraternitatis tuæ fuerit immutata diſcretio, vt ea quæ poſtu-
lat, non aduertat, ex qua re dolemus: quia manifeſtum præbes indicium plus apud
te verba male ſuadentium valuiſſe, quàm diuinæ lectionis ſtudium profeciſſe. Cumq.
ergo monaſteria te oporteat defenſare, & religioſos illic ſummopere congregare, vt lu-
crum de animarum congregatione poſſis efficere, in eorum te e diuerſo grauamina ſicut
litteræ tuæ teſtantur, deſideras exercere: &, quod eſt deterius, nos tuæ culpæ ſtudes fieri
debere participes, ſcilicet, dum cum noſtro conſenſu monaſterium, quod deceſſor tuus
condidit, cupis ſub cura quarundam rerum atque cauſarum nomine prægrauare. Debes C
Sup. ep. 1 lib. 1. enim recolere, quia te præſente, diuerſis etiam presbyteris & diaconis, clericiſq. tuis præ-
ſentibus, contra teſtamentum ipſius præceptum ſicut poſtulauere conceſſimus. Vbi ta-
men eiuſdem deceſſoris tui diſpoſitio, quam fecerat de monaſterio ipſo, firmata eſt, tu
nunc iſta diſſimulas, contraria nos poſcis debere præcipere. Et hæc quidem ſcimus non tua
ſunt, ſed dum incongrua dicentes audire non renuis, non ſolum opinionem tuam, ſed
grauas & animas. Quia ergo te multum diligo, inſtanter admoneo, quòd ſic recte con-
ſideres, vt non plus pecuniæ quàm animabus ſtudeas. Illud a latere reſpiciendum eſt, ad
hoc autem tota mentis intentione laborandum, ac vehementius intuendum. Huic rei ope-
ram & ſolicitudinem vigilanter impende, quia Redemptor noſter a ſacerdotis officio non
quærit aurum, ſed animas. Præterea peruenit ad nos, quia monaſteria, quæ ſub fraterni-
tate tua ſunt conſtituta, clericorum importunitatibus, & diuerſis eorum moleſtijs præ- D
grauentur, quod ne de cetero fiat, diſtricta hoc interminatione compeſce: quatenus mo-
nachis illic degentibus, libere in Dei noſtri laudibus liceat exultare. Romanum vero
atque Dominicum clericos, qui de hac vrbe auſu temerario ſine noſtra præſumpſerunt be-
nedictione diſcedere, licet maiori fuerant vltione plectendi, tamen relaxari eis benignita-
tis ſtudio debet, vt ad ſuum remeare officium vrgeantur.

Supraſcripto Menſe Aprili, Indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXIX.

E

GREGORIVS SECVNDINO SERVO DEI NON aparibus.

De pace Agilulphi, & Mariniano epiſcopo increpando, quod eleemoſynam pauperibus non daret, ſine qua vacuum eſt epiſcopi nomen.

POſtquàm reuertens Caſtorius omnia nobis, quæ inter vos & Agilulphum Regem
acta ſunt indicauit, ne excuſationem contra nos de mora potuiſſet aliquis inuenire,
ſub omni eum celeritate illuc tranſmittendum prætuidimus. Ab eo ergo quæ ſunt agenda
cognoſcens, eſto ſolicitus, & omnimodo immine, vt pax iſta debeat ordinari: quia,
quantum dicitur, aliqui hoc impedire conantur. Pro qua re feſtina ſolicite agere, vt labor
veſter ſine effectu non valeat remanere. Nam iam & partes iſtæ, & diuerſæ inſulæ in graui

ſunt

A sunt periculo posita. Fratrem nostrum Marinianum episcopum verbis quibus vales excita, quia obdormisse eum suspicor. Nam venerunt quidam ad me in quibus erant senes mendicantes, qui a me discussi sunt, a quibus quid acceperint, & per singula retulerunt quanta eis & a quibus in itinere data sint. Quos dum solicite de prædicto fratre requirerem quid eis dedisset, responderunt se eum rogasse, sed ab eo se omnino nihil accepisse, ita vt neque panem in via acceperint, cum dare omnibus illi Ecclesiæ semper familiare fuit, Dixerunt enim: Respondit nobis, dicens: Non habeo quod vobis dare possim. Et miror si is qui vestes habet, argentum habet, cellaria habet, quod pauperibus debeat dare non habet. Dic ergo ei, vt cum loco, mutet & mentem. Non sibi credat solam lectionem & orationem sufficere, vt remotus studeat sedere, & de manu minime fructificare: sed largam manum habeat, necessitatem patientibus concurrat, alie-
B nam inopiam suam credat: quia si hæc non habet, vacuum episcopi nomen tenet. Quædam vero eum per epistolam meam de anima sua admonui, sed nihil mihi omnino respondit: vnde credo quia ea neque legere dignatus est. Pro qua re iam necessarium non fuit, vt eum per epistolã meam admonere aliquid debuissem: sed tantum illa scripsi, quæ in causis terrenis consiliarius dictare potui. Nam ego ad hominem non legentem fatigari in dictatu non debui. Tua ergo dilectio secreto ei omnia loquatur, & admoneat qualiter se disponere debeat, ne per præsentem negligentiam, vitam, quod absit priorem perdat.

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS FRATRIBVS ET COEPISCOPO Sacerdotibus, Leuitis, & omni populo Rauennæ. *Sup. lib. 4. ep. 22.*

C

Excommunicat quendam, qui de nocte contestatorios libellos contra Castorium posuit.

QVidam maligni spiritus consilio repletus, contra Castorium notarium ac responsalem nostrum nocturno silentio in ciuitatis loco contestationem posuit in eius crimine loquentem mihiq. etiam de facienda pace callide contradicentem. Et quia quisquis vetacitet loquitur, semetipsum innotescere non debet formidare: oportet vt publice exeat, & quæcumque in contestatione sua loqui præsumpsit, ostendat: quòd si non exierit, neque publice confessus fuerit, quisquis ille sit qui hoc agere præsumpsit, vel qui consensum, in tantæ iniquitatis consilio præbuit, ex Dei & Domini nostri Iesu Christi spiritu definimus, vt sancti eius corporis ac sanguinis participatione priuatus sit. Si vero quia latet, &
D quoniam nescitur, teneri a disciplina non valet, si tanti mali conscius, etiam prohibitus corpus ac sanguinem Domini percipere præsumit: anathematis vltione percussus sit, & vt fallax ac pestifer a sanctæ Ecclesiæ corpore diuisus. Si quis autem fortasse talis est, quem nos huius facti auctorem ac participem esse nescientes, ad eum bona optantes, epistolas transmittimus, ipsa pro eo apud omnipotentem Dominum deprecatio sit vacua. Sin autem in eadem ciuitate egressus ad publicum potuerit docere quæ dixit, vel certe sciens se non posse quæ scripsit ostendere, errorem suum fuerit aperte confessus, Dominici corporis ac sanguinis participatione non sit priuatus, neque a corpore sanctæ Ecclesiæ alienus existat: quia nos apud omnipotentẽ Dominum ex nostris quotidie culpis agnoscimus, vt quatenus seruato disciplinæ moderamine, aliorũ tamen erratis parcendo indulgeamus.

E *Mense Aprili, Indictione decimaquarta.*

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano. *Supl. l. 2. ep. 19. lib. 5. ep. 22. Ind. 11. 3. lib. 6. ep. 1. l. 7. ep. 31. 107. 108.*

Ne mancipia, quæ Christianam fidem suscipere volunt, Iudæis venundentur: sed pretium a Christiano emptore percipiant.

FRaternitati vestræ ante hoc tempus scripsimus, vt hos qui de Iudaica superstitione ad Christianam fidem Deo aspirante venire desiderant, dominis eorum nulla esset licentia

licentia venundandi: sed ex eo quo voluntatis suæ desiderium prodidissent, defendi in libertatem per omnia debuissent. Sed quia quantum cognouimus, nec voluntatem nostram, nec legum statuta subtili scienres discrerione pensare, in paganis seruis hac se non arbitrantur conditione constringi: fraternitatem vestram oportet de his esse solicitam; & si de Iudæorum seruitio non solum Iudæus, sed etiam quisquam paganorum fieri voluerit Christianus, postquam voluntas eius fuerit patefacta, ne hunc sub quolibet ingenio, vel argumento cuipiam Iudæorum venundandi facultas sit: sed is qui ad Christianam conuerti fidem desiderat, defensione vestra in libertatem modis omnibus vendicetur. Hi vero quos huiuscemodi oportet seruos amittere, ne forsitan vtilitates suas irrationabiliter æstiment impediri, solicitas vos hæc conuenit consideratione seruare: vt si Paganos, quos mercimonij causa de externis finibus emerint, intra tres menses dum emptor cui vendi debeant non inuenitur, fugere ad Ecclesiam forte contigerit, & velle se fieri dixerint Christianos, vel etiam exrra Ecclesiam, hanc talem voluntatem prodiderint, pretium eorum ibi a Christiano, scilicet emptore percipiant. Si autem post præfinitos tres menses quisquam huiusmodi seruorum velle suum edixerit, & fieri voluerit Christianus, nec aliquis eum postmodum emere, nec dominus qualibet occasionis specie audeat venundare, sed ad libertatis proculdubio præmia perducatur: quia hunc non ad vendendum, sed ad seruiendum sibi intelligitur comparasse. Hæc igitur omnia fraternitas vestra ita vigilanter obseruet, quatenus ei nec supplicatio quorundam valeat, nec persona surrepere.

Gr. dist. 54. c. 15. Ino p. 18. c. 116.

PISTOLA XXXII.

GREGORIVS LEONI EPISCOPO CATANENSI.

Lib. 3. epist. 34. ind. 12. lib. 8. ep. 2 10. lib. 9. ep. 5.

De Samaræis, qui Pagana mancipia emerunt, & circumciderunt.

Leon. Diac. l. 4. ep. 49.

RES ad nos detestabilis, & omnino legibus inimica peruenit, quæ si vera est, fraternitatem vestram vehementer accusat, quia eam de minori solicitudine probat esse culpabilem. Comperimus autem quòd Samaræi degentes Catanæ, Pagana mancipia emerint, atque ea circumcidere ausu remerario præsumpserint. Atque idcirco necesse est, vt omnimodo zelum in hac causa sacerdotalem exercens, cum omni hoc viuacitate ac solicitudine studeas perscrutari: & si ita repereris, mancipia ipsi sine mora in libertatem modis omnibus vindica, & Ecclesiasticam eis tuitionem impende, nec quicquam dominos eorum de pretio quolibet modo recipere patiaris: qui non solum hoc damno mulctandi, sed etiam alia erant pœna de legibus seriendi.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORIVS CASTORIO NOTARIO.

Sup l. 2. ep. 9. l. 4. ep. 8. 49. Inf. l. 10. ep. 9. lib. 5. ep. 29. lib. 7. ep. 66.

De vsu pallij secundum morem antiquum Rauennati episcopo restituendo.

VIr magnificus, domnus Andreas, crebrò mihi imminet de vsu pallij secundum antiquam consuetudinem in Rauennati ecclesia restituendo. Et scis quia Ioannes episcopus mihi scripserit, quòd in lætanijs solemnibus consuetudo fuit eiusdem Ecclesiæ, episcopos vti pallio. Huius Ecclesiæ diaconus Adeodatus, cum me pro eadem causa sortiter rogarer, iureiurando satisfecit, quia quater in anno vti in lætanijs pallio eiusdem loci episcopi solebant. Prædictus autem domnus Andreas in epistolis suis dicit, quia præterquam in Quadragesima, omni tempore Rauennas episcopus in lætanijs pallio vtebatur. Et ipsas asserit lætanias solemnes, quas non erubescit dicere quotidianas? Vnde omnino miratus sum. Sed tua experientia nullius personam, nullius verba consideret, solum Dei timorem, & rectitudinem ante oculos habeat, & seniores personas, & eiusdem ecclesiæ archidiaconum, quem non suspicor pro alterius honore periurare, & alios antiquiores, qui in sacris ordinibus ante Ioannis episcopi tempora fuerant, requirat, vel si qui maturiores sunt extra sacros ordines, & veniant ante corpus sancti Apollinaris, & tacto eius sepulchro iurent, quæ consuetudo ante Ioannis episcopi tempora fuerat: qui a sicut scis, idem vir multum præsumptor extitit, & multa sibi per superbiam conabatur arrogare? Et quidquid a fidelioribus viris, & grauibus iurarum fuerit, secundum indiculum qui subter annexus est, hoc

Ioan. Diac. lib. 4. c. 6.

volumus

A volumus in eadem Ecclesia conseruari. Sed vide ne negligenter agas, ne quis fidem tuam aut deuotionem tuam in hac causa corrumpat: zelum enim tuum scio. Age solicite, ita tamen vt prædicta Ecclesia contra iustitiam non grauetur: sed vsus qui ante Ioannis episcopi tempora extitit, ei conseruetur. Personas autem non duas, vel tres ad satisfaciendum tibi, sed quantas antiquiores, & grauiores inueneris require: vt neque quod vsus fuit antiquior eidem Ecclesiæ denegemus, neque quod nouo ausu appetitum est, concedamus. Sed omnia age blande, & dulciter, vt & actio tua districta sit, & lingua mitis. Spatam quæ illic dimissa est, sicut iam pridem scripsimus, tecum reuoca, & hoc quod tibi filius noster Bonifacius diaconus, & vir Magnificus Maurentius chartularius scripsit, solicite attende.

Iuro ergo per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, inseparabilem diuinæ potenB tiæ Trinitatem, & hoc corpus beati Apollinaris martyris, me pro nullius fauore personæ, neque commodo aliquo interueniente testari. Sed hoc scio, & per memetipsum cognoui: quia ante tempora Ioannis quondam episcopi, Rauennas episcopus præsente Apocrysario Sedis Apostolicæ illo atque illo, illis atque illis diebus consuetudinem vtendi pallio habuit: & non cognoui, quia hoc latenter, vel absente Apocrysario vsurpasset.

EPISTOLA XXXIIII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Lib. 1. ep. 13. 37. 40. 48. 53. 57. 63. 66. 67. lib. 4. ep. 23. lib. 5. ep. 6. et lib. 10. ep. 3

De redemptione captiuorum qui in Campania tenti sunt.

C QVantus dolor, quantaq. sit nostro cordi afflictio de his, quæ in partibus Campaniæ contigerunt, dicere non possumus: sed ex calamitatis magnitudine potes ipse cognoscere. Ea de re pro remedio captiuorum qui tenti sunt, solidos experientiæ tuæ per harum portitorem Stephanum virum magnificum transmisimus, admonentes vt omnino debeas esse solicitus, ac strenue peragas, & liberos homines, quos ad redemptionem suam sufficere non posse cognoscis, tu eos festines redimere. Qui vero serui fuerint, & dominos eorum ita pauperes esse compereris, vt eos redimere non assurgant, & hos quoque comparare non desinas. Pariter etiam & seruos Ecclesiæ, qui tua negligentia perierunt, curabis redimere. Quoscumque autem redemeris, subtiliter notitiam, quæ nomina eorum, vel quis vbi maneat, siue quid agat, seu vnde sit contineat, facere modis omnibus studebis, quam tecum possis afferre cum veneris. Ita autem in hac re D te studiose exhibere festina, vt ij qui redimendi sunt, nullum te negligente periculum possint incurrere, & tu apud nos postea vehementer incipias esse culpabilis. Sed & hoc quam maxime age, vt si fieri potest, captiuos ipsos minori possis pretio comparare. Substantiam vero sub omni puritate atque subtilitate describe, & ipsam nobis descriptionem cum celeritate transmitte.

Mense Maio, Indictione Decimaquarta.

EPISTOLA XXXV.

F GREGORIVS SECVNDO EPISCOPO TAVROMITANO.

Lib. 2. epist. 57. Ind. 11. li. 3. ep. 31. inf. lib. 7. ep. 101. Ind. 2. lib. 8. epist. 33.

De Sincero latore præsentis epistolæ.

ET legum ratio, & æquitas admonet naturalis, vt quisquis hereditatem aut renuit, aut parentum successione se abstinet, hereditaria non debeat onera sustinere. Quia ergo Sincerus lator præsentium, Hilarum socerum suum omnino inopem defunctum innotuit, & vxorem suam filiamq. ipsius in qualibet re eius se substantiæ minime miscuisse, & ad persoluendum paternum debitum eam ab eius creditoribus queritur perurgeri: idcirco fraternitas vestra diligenter inquirat, & si ea quæ ait, veritate subsistunt, sacerdotalem illis studeat tuitionem impendere, nec eos contra rationis ordinem vexari, aut damnum permittat aliquod sustinere. Nam valde durum est, vt vnde nullum sensit commodum, sustineat iniuste dispendium. Supradictus autem portitor, si huc cum vxore

sua venire voluerit, quia illic se dicit non posse subsistere, vestris propter Deum solatijs A
potiantur, nec cuiusquam eos illic aduersitas pro sua tantum voluntate retineat, aut
eis irrationabiliter molestus existat, sed liberam habeant quo voluerint eundi licentiam:
quatenus viuendi subsidium alibi saltem Deo largiente reperiant.

Mense Iunij, Indictione Decimaquarta.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS COLVMBO EPISCOPO NVMIDIÆ.

Sup. lib. 2. ep. 51 47. lib. 5. ep. 36. lib. 6. ep. 2. lib. 10 epist. 2.

De Petro quodam episcopo. & ne Donatistarum baptismo baptizari permittat. B

SCripta fraternitatis vestræ sacerdotali plena dulcedine præsentium portitore Rogatiano diacono deferente suscepimus. Et valde nos eorum lætificauit benigna locutio: præsertim, quia per ea de vestra, quod desiderij nostri est, incolumitate cognouimus. Deuotionem vero sanctitatis vestræ & olim nouimus, & nunc sicut scribitis, sic habemus. Nam qualis erga nos sinceritas fraternitatis vestræ sit, satisfactione non egemus, quia eam ex mentis nostræ, quæ circa vos est, dilectione cognoscimus. Suprascripto autem latori, quem nobis epistolariter commendastis, scripta ad rectorem patrimonij Siciliæ dedimus, vt aduersam partem facere quæ iusta sunt vrgeat: quatenus frustratoria excusatione postposita, ad finem citius perducatur totius causæ contentio. Indicamus itaque sanctitati vestræ, venisse ad nos quendam hominem Petrum nomine, qui se asse- C
rit fuisse episcopum, atque causæ suæ a nobis remedium postulasse. Et prius quidem retulit quæ digna esse miseratione potuissent: sed requirentes, postea multo aliter quam indicauit inuenimus, & vehementer nos eius actio contristauit. Sed quia causæ ipsius interna, subtiliter nequaquã addiscere tam longo itineris interuallo disiuncti potuimus, eam, incerti quippe, definire nequiuimus. Nunc vero quoniam remeans supradictus diaconus secum eum relaxari popposcit, & ipse ad vos se petijt debere transmitti, scientes sanctitatem vestram, zelum, sicut decet, fidei, & amorem habere iustitiæ, nobis gratum fuit, & ea quæ petiuerunt concessimus. Quia ergo præsentes causam subtilius potestis scire, hortamur vt eidem Petro, ita seruare quidquid iustum canonicumq. fuerit debeatis, quatenus & rectitudinis vigor a vobis in omnibus impleatur, & causa ipsius secundum Dei timorem, & Ecclesiæ videatur regulas iudicata. Si quis vero conscius D
vel particeps præfato Petro in his quibus accusatur, dicitur extitisse, subtiliter requirendum est, & veritate cognita, similiter canonice iudicandum. Præterea res ad nos omnino dura, & rectæ fidei inimica peruenit, quia, quod dici nefas est, catholici homines, & religiosi, quod est deterius, filios, mancipiaq. sua, vel alios quos in potestate habent, in Donatistarum hæresi baptizari consentiunt. Et ideo si verum est, fraternitas vestra hoc summopere studeat emendare: quatenus sinceritas fidei vestra solicitudine intemerata consistat, & innocentes animæ, quæ catholico baptismate saluari poterant, hæreticorum infectione non pereant. Quisquis ergo de his personis, quas superius memorauimus, quemquam suorum apud Donatistas passus est baptizari, ad catholicam eos fidem omni virtute omniq. instantia studeat reuocare. Si quis vero talium de cetero hoc fieri de suis qualibet excusatione pertulerit, a clero sit modis omnibus alienus. E

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. ep. 34. hoc lib. & lib. 1. 23. 37. 48. 53. 57. 63. 65. 66. 67. lib. 4. ep. 23. et lib. 10. ep. 2. 3 Sup. lib. 4. ep. 25

Alexandriam relictam Vincomali commendat.

QVanto viduæ bene viuentes virorum sunt solatio destitutæ, tanto eis enixius ecclesiastica est impendenda tuitio. Atque ideo huius tibi præcepti pagina deputamus, quatenus Alexandriæ magnificæ feminæ relictæ quondam Vincomali omni instantia, omniq. solicitudine, vbi necesse fuerit, seruata scilicet æquitate, tuitionem festines impendere, atque eius vtilitatibus studiose concurrere: nec eam a quoquã vexari permittas,

aut

A aut molestiam sustinere: sed ita, sicut prædiximus, vbi causa popoſcerit, ope tuæ solicitudinis potiatur, vt nullus se in afflictione oppressioneq. ipsius te illic coram posito tentet aliquatenus occupare.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

Sup.ep.23.lib.8 ep.50.li.3.ep.6. Ind.12.li.4.ep. 6.27.37.& lib. 6.epist.19.

Ioannem religiosum commendat e schismate reuersum.

IOannem religiosum præsentium latorem, qui ex Histricorum schismate ad sinum sanctæ Ecclesiæ Deo reuelante accepta ratione reuersus est, dilectionem tuam, æquitate seruata, habere necesse est in omnibus commendatum, atque ei in quibus causa popoſcerit, Ecclesiasticam tuitionem impendere. Cui etiam pro dispendiorum suorum subsidio, ab hac quartadecima præsentis anni indictione, annis singulis octo solidos date te volumus, quos tuis per omnia noueris rationibus imputandos.

B

EPISTOLA XXXIX.

GREGORIVS DONO EPISCOPO MESSANENSI.

Lib.8. ep.14.li. 9 epist.46.

Georgium si emendare se voluerit, commendat.

C GEorgius præsentium portitor degere, vt ait, in ciuitate vestra desiderans, apud fraterniratem vestram nostra se petijt epistola commendari. Cui quoniam a praua se promisit actione compescere, quod petebat præuidimus non negandum. Er ideo sanctitas vestra de anima eius studeat propter Deum esse solicita, atque eum adhortationibus suis ad viam Deo placitam reuocare: & si adiuuante Domino, vt promisit, ab omni se prauitate suspendens, viuere honeste voluerit, fraternitas vestra pro mercede sua, vt prospexerit, eius sustentationi subueniat, ne forsitan ad male agendum excusationem sibi ex necessitate videatur assumere. Quid autem fraternitas vestra ex eius importunitate sit passura consideret, qui ad vos cum nostris epistolis venit, quem nos sine auctoritatea liqua importunum valde in prece pertulimus.

EPISTOLA XL.

GREGORIVS RVFINO EPISCOPO VIVONENSI.

Lib.1. ep.42.li. 7.epist.65.

D *De presbytero ordinando in Ecclesia Massæ Nichoteranæ.*

EX habitatorum Massæ Nichoteranæ, quorum episcopus pro quibusdam culpis in pœnitentiam deputatus est, relatione comperimus, nullum illic esse presbyterum, qui sacra possit Missarum solemnia celebrare, in tantum vt etiam filios suos sine baptismate asserant remansisse. Et quia hac pro causa magnopere petiuerunt sibi in eadem Ecclesia, cui fraternitas vestra operam visitationis impendit, debere presbyterum ordinari: ea propter scriptis vos præsentibus adhortamur, vt de clero eiusdem Ecclesiæ requirere debeatis cuius vita & mores ad hoc possint officium conuenire, & eum illic presbyterum festinetis auxiliante Domino consecrare. Nam valde durum est, vt quousque
E causa episcopi eorum subtiliter requiratur, non habeat Ecclesia illa presbyterum, qui factum illic opus valeat celebrare.

Mense Iulio, Indictione Decimaquarta.

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS VICTORI EPISCOPO PANHORMITANO.

Sup.lib.4. ep.4. Indict.11.

Vt in monasterio presbyterum ordinet.

VRbicus abbas monasterij Sancti Hermæ, quod Panhormi situm est, a nobis cum congregatione sua magnopere postulauit in eodem monasterio presbyterum,

qui ſacra Miſſarum ſolemnia celebrare debeat, ordinari: & quia huiuſmodi non eſt diſ- A
ferenda petitio, fraternitatem veſtram ſcriptis præſentibus neceſſario duximus adhor-
tandam, vt eum qui ad hoc miniſterium de eadem congregatione electus fuerit, cuius
vita, mores, & actio tanto poſſint miniſterio conuenire, ſine mora auxiliante Domino
debeat conſecrari: quatenus nec ille de monaſterio ſuo hac pro cauſa egredi, nec extra-
neum ſibi ad peragendum ſacrum opus cogatur adducere.

EPISTOLA XLII.

Sup.lib.1.ep.33

GREGORIVS VENANTIO PATRICIO. exmonarcho.

B

De diſcordia inter ipſum & Ioannem epiſcopum Syracuſanum.

Iol.Diac.lib.3. c.48.

MVltum ea quam direxiſtis iam nos contriſtatos inuenit epiſtola, quod inter vos & Ioannem fratrem & coepiſcopum noſtrum, de quorum deſiderabamus gaude-
re concordia, ſcandalum prodiſſe cognouimus. Quamuis enim cauſa fuiſſet, non vſ-
que ad hoc debuit furor erumpere, vt armati homines veſtri, ſicut audiuimus, in epiſco-
pium irruerent, & diuerſa hoſtili more mala committerent, atque vos hæc res a pater-
na charitate interim diuideret. Numquid non poterat quælibet contentio fuerit, tran-
quille diſponi, vt nec partium vtilitas detrimentum, nec ſentiret gratia læſionem? Cu-
ius autem grauitatis, cuius ſanctitatis, cuius manſuetudinis ſupradictus frater noſter
ſit, non habemus incognitum. Ex qua recolligimus: quia niſi vis eum doloris nimia C
coegiſſet, ad hanc rem de qua vos contriſtatos aſſeritis, eius fraternitas nullatenus per-
ueniſſet. Nos tamen vt hoc eo ſcribente comperimus, illico ei ſcripſimus, admonentes,
vt & oblationes veſtras ſicut ante ſuſciperet, & Miſſas in domo veſtra non ſolum cele-
brari permitteret, ſed ſi velitis etiam ipſe perageret, cauſamq. ſuam ſeruata charitate
exequi debuiſſet. Et quia nullos diſcordes vel fieri volumus vel manere, eandem adhor-
tationem iterandam eſſe proſpeximus. Vnde neceſſe eſt chariſſime fili, vt & vos ſacer-
dotalem illi reuerentiam exhibere, ſicut decet filios, debeatis, nec eius ad iracundiam
animos prouocetis. Nam cum quo fidam eſtis gratiam habituri, ſi vobis, quod abſit,
cum ſacerdote fuerit diſcordia? Itaque animi tumore depoſito, ſic agere cauſas quas
habetis inuicem ſtudete, vt & charitas inter vos intemerata permaneat, & alterutra
manſuete procuretur vtilitas. D

EPISTOLA XLIII.

Sup.ep.18.et 42 hoc lib.ſup.lib.4 & inf.lib.6.ep. 9.lib.7.ep.22.27

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracuſano.

De diſcordia inter ipſum, & Venantium Patricium facta.

QVamuis cauſa fuerit, quæ fraternitatis veſtræ animos ad iracundiam non immeri-
to prouocaret, vt nec oblationes domini Venantij voluiſſetis ſuſcipere, nec in do-
mo ipſius ſacra Miſſarum fineretis ſolemnia celebrari: tamen quia ita terrena agi debet E
vtilitas, vt nullum vos iurgium a charitatis valeat connexione diſiungere: proinde cha-
ritatem veſtram, ſicut dudum ſcripſimus, adhortamur, quatenus & oblationes antedi-
cti viri omnimodo in dulcedine & Deo placita debeatis ſinceritate ſuſcipere, & in domo
ipſius Miſſarum peragi myſteria permittatis, vt ſicut ſcripſimus, ſi fortaſſe voluerit, per
vos debeatis accedere, & celebrando apud eum Miſſas priorem gratiam reformare.
Oportet namque filijs ſacerdotalem in vos affectum impendere, & in cauſis, prout ra-
tio ſuffragatur, iuriſdictionem Eccleſiæ veſtræ minime præterire. Hoc ergo conſide-
rans, neceſſe eſt, vt ita ſe circa eos fraternitas veſtra diſcreta moderatione exhibere ſtu-
deat, vt & quod negotij qualitas exigit, ſalubriter peragat, & a paternæ charitatis gra-
tia non recedat.

EPI-

A

EPISTOLA XLIIII.

GREGORIVS BONÆ ABBATISSÆ.

De monasterio eius in melius transmutando.

ECclesiastica damnum non sentit vtilitas, si res alijs competentes, cognita veritate restituat: atque ideo cognouimus Ioannem quondam presbyterum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui Deo auctore deseruimus, in domo iuris sui posita in hac vrbe Roma, iuxta thermas Agrippinas, oratorium construxisse: ibiq. quosdam redditus legati titulo per testamenti sui seriem reliquisse. In quo etiam oratorio seruorum Dei congregationem esse constituit, & hæc omnia vt debuissent impleri, testamenti sui pagina sanctæ memoriæ decessori nostro Pelagio noscitur deputasse. Sed quia morte occupatus, necdum hoc occurrit implere, & domus ipsa cum horto suo ab actoribus nostræ Ecclesiæ detinetur, & idcirco hactenus nec dum voluntas defuncti completa est: Iustitiæ ratio nos vehementer incitat, huiusmodi piæ dispositionis arbitrium vestra solicitudine, & hoc quod decessori nostro iniunctum est adimplere: sed quoniam illic pro difficultate temporis, noua seruorum Dei congregatio adhiberi non potuit, feminarum saltem congregationem constituendam esse decernimus, atque ideo & locum ipsum solemniter dedicare. Et quia monasterium vbi tu prius fuisti, in ruinæ erat periculo constitutum, te illic cum congregatione tua constituere per omnia debere Deo annuente perspeximus, quatenus in suprascriptæ domus monasterio iuxta voluntatem defuncti, Domino redemptori nostro seruiens, esse congregario potuisset, & imminens posses periculum euitare. Vnde necesse est, vt & nunc, & in futuris temporibus Dei illic laudes per eam quæ modo est, vel successura est, congregationem modis omnibus celebrentur. Considerantes igitur antedicti presbyteri voluntatem, perpetuo illic tempore monasterium esse, atque ad id eandem domum in integro cum horto suo, & rebus inferius designatis, quæ a testatore relictæ sunt, proprietatis iure constituimus pertinere, idest, massam Magulianensem cum appendicijs suis via Nomentana, milliario plus minus vndecimo, tabernam in hac vrbe, quæ est posita iuxta Palacenas, & Salgamum positum ante domum suprascripti monasterij. His igitur ita concessis atque dispositis, oportet vt ira dilectio tua diligenter inuigilet, vt & Dei illic, sicuti præfati sumus laudes salubri studio deuote, vt moris est, celebrentur, & suprascriptæ res ad ius ipsius pertinentes, nulla te negligente occasione depereant. Hanc enim solicitudinem non solum te, sed eriam quæ suo loco successerint in prædicto monasterio & rebus superius designatis constituimus nihilominus exhibere.

Lib. 7. Ind. 2. epist. 48.

B

C

D

EPISTOLA XLV.

GREGORIVS LEONTIO EPISCOPO Ariminensi.

Sup. lib. 2. ep. 24 Indict. 11.

De ecclesia sancti Stephani dedicanda.

E

BAsilicam beati Stephani martyris, quam fraternitas vestra incendio asserit concrematam, quam etiam nuper instauratam esse commemorat, facultatem tribuimus dedicandi, in qua etiam reliquiarum sanctuarium eiusdem beati Stephani martyris volumus collocari. Et ideo frater charissime ad prædictam te Ecclesiam ire necesse est, & tam Ecclesiæ quàm etiam altaris nouiter constructi dedicationem solemniter exhibere, vt expectantium de eadem consecratione deuotio Domino valeat auxiliante compleri. Quidquid præterea eidem loco a fundatoribus olim concessum est, in ea qua dimissum est voluntate ac firmitate volumus permanere.

A

EPISTOLA XLVI.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO PISAVRIENSI.

De Missis publicis, cathedra in Ecclesia posita in monasterio a Ioanne constructo non celebrandis.

MIramur fraternitatem vestram, quod serie præcepti neglecta, quod ad vos sanctæ memoriæ decessor noster dederat, monasterium a Ioanne præsentium portitore constructum, aliter quàm antiquæ consuetudinis vsus exigit, consecrares. Dum etiam in eodem præcepto inter alia mandatum sit, vt locum ipsum absque Missis publicis dedicares, vt ad nos peruenit, cathedra posita sacra illic publice Missarum solemnia celebrantur. Quod si verum est, his vos hortamur affatibus, vt omni excusatione cessante, cathedram vestram exinde amoueri modis omnibus faciatis, nec denuo illic Missas publicas peragatis. Sed & sicut consuetudo & præcepti tenor eloquitur, si Missas ibidem sibi celebrari voluerint, a te presbyter dirigatur. In eodē autem monasterio congregationem seruorum Dei, sicut prædictus Ioannes & petijt & nunc esse, & cum Dei gratia semper volumus permanere. Calicem vero quem sibi a fraternitate vestra ablatum innotuit, ei, si ita est, restituere festinate. Hæc ergo Sanctitas vestra ita studeat adimplere, vt denuo ad nos prædictus portitor pro hac causa necessitatem remeandi non habeat.

B

EPISTOLA XLVII.

C

GREGORIVS LEONI EPISCOPO FANENSI.

De schismaticis ad vnitatem Ecclesia redeuntibus.

SIcut schismatici prauo studio perdurantes, obiurgandi detestandiq. sunt, sic ad sinum matris Ecclesiæ redeuntes, consolandi, & nihilominus refouendi. Quia igitur Ioannes religiosus præsentium lator recepta ratione, ad vnitatem sanctæ Ecclesiæ ab errore Histricorum Deo miserante conuersus est: ea propter fraternitatem vestram hortari prouidimus, vt eum salua rarione, habere debeat in omnibus commendatum, atque suo fauore protegere. Cui eriam ne possit post conuersionem alicui necessitati succumbere, aliquid de Ecclesia illi præuidimus annis singulis consulendum. Quia ergo vestræ sanctitati se summopere petijt commendari, prouidendum vobis pro vestra mercede est, D vt, sicut diximus, vestris in omnibus solatijs fulciatur.

EPISTOLA XLVIII.

Lib. 6. epist. 17.

GREGORIVS PRESBYTERIS, DIACONIBVS, ET CLERO, nobilibus, ac populo Iaderæ consistentibus, & militibus qui Maximo præuaricatori communicauerant.

Hortatur vt a Maximi prauaricatoris communione abstineant, & ab illis sacramenta percipiant, qui Maximo non communicarunt.

PEruenit ad me quosdam vestrum ignorantia vel necessitate deceptos, his qui ab Apo E stolica Sede culpa, sicut nostis exigente, communione priuati sunt, communicasse: quosdam vero se salubri discretione, protegente Domino, suspendisse: & quanrum de constantibus gaudeo, tantum de deuiantibus ingemisco: quoniam sacræ communionis mysteria, quæ ad absolurionem nobis diuina pietate concessa sunt, in detrimentum magis suæ animæ perceperunt. Et quia sicut vobis omnipotens Deus innotescat vehementer, charitati vestræ medullitus & ex toto corde compatior, paterno affectu obtestor atque suadeo, vt ab illicita communione se quisque suspendat, & quos Apostolica Sedes in communionis suæ consortium non recipit, omnino refugiat, ne inde reus ante con-
Hæc sup. op. ad hoc lib. spectum æterni iudicis vnde poterat saluari consistat. Comperi autem quòd quidam peruersæ mentis homines illic insinuare conati sunt, quia ego contra Maximum quodam odio mouear, & non ea quæ canonica, sed ea potius quæ furoris sunt, exequi concupiscam.

A cupiſcam. Sed abſit hoc; abſit a ſacerdotali animo, vt in qualibet cauſa priuato zelo moueatur. Ego vero populo in illis partibus conſiſtenti, ac meæ animæ prouidens, & omnipotentis Dei iudicium pertimeſcens, cauſas eiuſdem Maximi exquiri volo, & cum omni ſinceritate reuelante Domino quod eſt canonicum definire. Cui quoniam frequenter ſcripſimus, vt non prius ſacra Miſſarum ſolemnia celebraret, quàm cauſam eius potuiſſemus agnoſcere, alioquin eſſet communione priuatus, & ex hoc tam ſuperbiæ ipſius culpa in aperto monſtratur, quòd ſæpius, ſicut dixi, admonitus vt ad nos veniret, diuerſis excuſationibus renititur, refugit, metuit. Vnde ergo trepidat, ſi eum de his quæ dicta ſunt, conſcientia non accuſat? Hæc ergo cognoſcentes, poſtquam vobis nullam de ignorantia excuſationem aſſumere poteſtis: rogo, hortor, & moneo, vt a prohibitæ vos communionis conſortio per omnia ſuſpendatis, nec cuiquam ſacerdoti
B ſupraſcripto Maximo communicanti, contra animam ſuam quiſquam veſtrum communicare præſumat. Quia tamen audio, ſicut præfatus ſum, quoſdam veſtrum ignorantia lapſos, quoſdam etiam ad communicandum violenter eſſe oppreſſos, omnipotentem Dominum deprecor, vt & eos qui huic prauitati minime conſenſerunt, perpetua gratiæ ſuæ protectione cuſtodiat, & optata eis largitate reſpondeat. Et illos quos aut ſtudium, aut ignorantia, aut alia quælibet cauſa traxit in culpam, ab omni reatu peccatorum, atque ab omnibus vinculis alienæ obligationis abſoluat, omnibusq. in præſenti vita protectionis ſuæ gratiam tribuat, & nos de vobis in æterna patria gaudere concedat. Vt igitur hæc vobis interceſſio apud Deum Saluatorem noſtrum proficiat: adhortationibus noſtris, pro animæ veſtræ ſalute obedientiam exhibete, & ab illis ſacram communionem percipite, quos ſe ab antedicti Maximi communione abſtinuiſſe
C vel abſtinere cognoſcitis.

Gra. 11. q. 3. cap. Rogo.

EPISTOLA XLIX.

GREGORIVS VRBICO ABBATI MONASTERII S. Hermetis, quod in Panhormo ſitum eſt.

Lib. 9. epiſt. 42. & 43.

De Agathone ſuſcipiendo, ſi eius quoque vxor fieri monialis voluerit.

QVisquis in diuina inſpiratione compunctus relictis ſæculi huius actionibus, ad Deũ conuerti feſtinat, ita & cum charitate ſuſcipiendus eſt, & blandis per omnia conſolationibus refouendus, vt in ea quam elegit, Deo adiuuante, delectetur modis omnibus conuerſatione perſiſtere. Quia igitur Agatho præſentium lator in monaſterio dilectionis tuæ conuerti deſiderat: hortamur, vt cum omni eum dulcedine dilectioneq. ſuſcipias, atque ad æternam vitam eius deſiderium aſſidua adhortatione ſuccendas, et circa animæ ipſius ſalutem diligenter ſtudeas eſſe ſolicitus, quatenus dum in Dei noſtri ſeruitio, te admonente deuota mente perſtiterit, & illi proſit ſæculum reliquiſſe, & tibi eius conuerſio proficiat ad mercedem. Quem tamen ita ſuſcipiendum eſſe cognoſce, ſi & vxor ipſius ſimiliter conuerti voluerit. Nam dum vnum vtrorumque corpus coniugij copulatione ſit factum, incongruum eſt partem conuerti, & partem in ſæculo remanere.

Gra. 27. q. 2. c. Quia Agatho

EPISTOLA L.

E

GREGORIVS PALLADIO EPISCOPO DE SANTONIBVS.

Inf. epiſt. 52.

De reliquijs Apoſtolorum Petri & Pauli ſuſcipiendis.

VEniens lator præſentium Leuparicus presbyter veſter inſinuauit nobis fraternitatem veſtram, Eccleſiam in honore beati Petri & Pauli Apoſtolorum, necnon Laurentij atque Pancratij martyrum conſtruxiſſe, atque illic tredecim altaria collocaſſe, ex quibus quattuor necdum dedicata comperimus remanſiſſe, ob hoc quòd ſupraſcriptorum ſanctorum reliquias illic collocare Deo annuente diſponitis. Et quia reliquias ſanctorum Petri & Pauli, necnon Laurentij atque Pancratij martyrum cum veneratione præbuimus: hortamur, vt eas cum reuerentia ſuſcipere, & collocare, auxiliante Domino

mino debeatis: prouisuri ante omnia, vt seruientibus ibidem non debeant alimoniarum deesse suffragia. A

EPISTOLA LI.

Inf. hoc lib. ep. 59. lib. 7. ep. 5. li. 9. ep. 50. 57. 64. lib. 10. 11. ep. 8. Ind. 6.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ FRANCORVM.

De reliquijs Apostolorum Petri & Pauli collocandis.

EPistolarum vestrarum series, quæ religiosum animum, & piæ mentis studium continebat, non solum voluntatis vestræ fecit nos laudate propositum, sed etiam libenter inuitauit postulata concedere. Nec enim nos negare decuit, quod Christiana deuotio, & recti cordis desiderium flagitabat: præsertim dum illa postulari, & tota ample- B cti mente cognouimus, quæ & credentium fidem valde protegere, & animarum salurem operari nihilominus poterunt ac seruare. Atque ideo congruo honore vestram excellentiam salutantes, indicamus latori præsentium Leuparico, quem vos esse presbyterum scripsistis, per quem eloquia vestra tum suscepimus litteratum, reliquias nos beatorum apostolorum Petri & Pauli, iuxta excellentiæ vestræ petitionem cum ea veneratione, qua dignum est, præbuisse. Sed vt in vobis magis magisq. laudabilis, & religiosa possit clarere deuotio, prouidendum vobis est, vt sanctorum beneficia cum reuerentia & debito honore condantur, & seruientes ibidem nullis oneribus, nullisq. molestijs affligantur: ne forsitan necessitate exterius imminente in Dei seruitio inutiles segnesq. reddantur, & iniuriam, quod absit, neglectumq. beneficia sanctorum collocata sustineant. Quieti ergo eorum excellentia vestra prospiciat: quatenus dum vestro benefi- C cio libeti & ab omni fuerint inquietudine custoditi, & illi Deo nostro secura mente laudes exoluant, & vobis in æterna vita merces accrescat.

EPISTOLA LII.

Sup. ep. 47. 50.

GREGORIVS PALLADIO EPISCOPO DE SANTONIBVS, Pelagio de Turonis, & Sereno de Massilia, episcopis Galliarum aparibus.

Commendat Augustinum, quem in Angliam misérat.

Lib. 9. epist. 9.

LIcet apud sacerdotes habentes Deo placitam charitatem, religiosi viri nullius com- D mendationis indigeant: quia tamen aptum scribendi tempus ingessit, fraternitati vestræ nostra mittere scripta curauimus, insinuantes latorem præsentium Augustinum seruum Dei, de cuius certi sumus studio, cum alijs seruis Dei illuc nos pro vtilitate animarum, auxiliante Domino, direxisse. Quem necesse est, vt sacerdotali studio sanctitas vestra adiuuare, & sua ei solatia præbere festinet. Cui etiam vt promptiores ad suffragandum possitis existere, causam vobis iniunximus subtiliter indicare, sciētes quòd ea cognita, tota vos propter Deum deuotione ad solatiandum, quia tes exigit, commodetis. Candidum præterea presbyterum communem filium, quem ad gubernationē patrimoniali Ecclesiæ nostræ transmisimus, charitati vestræ in omnibus commendamus.

Inf. epist 53. 54. 56. et lib. 12. ep. 21. & 31.

EPISTOLA LIII. E

Inf. li. 7. ep. 126. lib. 9. ep. 49. 63. sup. lib. 4. ep. 30.

GREGORIVS VIRGILIO EPISCOPO ARELATENSI Metropolitano Galliæ.

Augustinum commendat, quem in Angliam propagandi Euangelij causa transmiserat.

QVamuis fraternitatem vestram bonis esse intentam operibus, & sponte se exhibere in causis Deo placitis confidamus: verumtamen vtile esse fraterna vos alloqui charitate credidimus, vt solatia, quæ vos vltro decet impendere, nostris quoque prouocati epistolis augeatis. Atque ideo indicamus sanctitati vestræ, Augustinum seruum Dei præsentium portitorem, cuius zelus & studium bene est nobis cognitum, cum alijs seruis Dei

A Dei pro animarum nos illuc compendio transmisisse, sicut ipse vobis coram positus poterit indicare. In qua re oratione vos eum & auxilijs adiuuare necesse est, atque vbi opus exegerit, solatiorum vestrorum ei præbere suffragia, & paterna ac sacerdotali illum consolatione, sicut conuenit, refouere: quatenus dum sanctitatis vestræ fuerit solamina consecutus, si quid Deo nostro lucrifacere sicut optamus, valuerit, & vos possitis pariter mercedem acquirere, qui ad bona opera suffragij vestri deuote copiam ministratis. Candidum autem presbyterum, communem filium, & patrimoniolum Ecclesiæ nostræ fraternitas vestra, quippe vt vnanimis nobis, studeat habere commendatum, vt aliquid inde pauperum alimonijs sanctitate vestra valeat adiuuante proficere. Quia igitur patrimoniolum ipsum per annos plurimos prædecessor vester tenuit, & collectas apud se pensiones seruauit: fraternitas vestra cuius sint res, vel cui erogentur consideret,
B atque eas animæ suæ respectu suprascripto filio nostro Candido presbytero nobis restituat dirigendas. Nam valde est execrabile, vt quod a regibus gentium seruatum est, ab episcopis dicatur ablatum.

EPISTOLA LIIII.

GREGORIVS DESIDERIO VIENNENSI ET SYAGRIO Augustudunensi episcopis Galliæ aparibus.

Ep. 32. lib. 7. ep. 115. & 119.

Augustinum commendat.

C DE fraternitatis vestræ sincera charitate bene confidimus, quòd amore beati Petri Apostolorum Principis hominibus nostris vestra deuota solatia commoderis, præsertim dum causæ qualitas exigat, vbi etiam sponte concurrere, & laborare magis optetis. Indicamus itaque sanctitati vestræ, nos Augustinum seruum Dei præsentium portitorem, cuius zelus & studium bene nobis est cognitum, cum alijs seruis Dei pro animarum illuc causa, disponente Domino, direxisse: cuius relatione quid sibi iniunctum sit, subtiliter agnoscens, fraternitas vestra ei modis omnibus in quibus causa poposcerit, impendat solatia, vt boni operis adiutores, sicut decet & conuenit, possitis existere. Ita ergo fraternitas vestra in hac re se deuotam studeat demonstrare, vt bona quæ de vobis opinione narrante didicimus, vera esse opere comprobemus. Dilectissimum vero communem filium Candidum, cui patrimoniolum Ecclesiæ nostræ commisimus in illis partibus constitutum, vobis per omnia commendamus.

D

EPISTOLA LV.

GREGORIVS PROTASIO EPISCOPO DE AQVIS GALLIÆ.

Vt Virgilio episcopo Arelatensi de pensionibus Ecclesiæ insinuet.

QVantus in vobis beati Petri Apostolorum Principis amor excellat, non solum officij vestri prærogatiua, sed etiam deuotio, quam circa vtilitates Ecclesiæ ipsius geritis patefecit. Quæ quia Augustino seruo Dei præsentium latore cognouimus referente, de affectu, & veritatis studio, quod in vobis est, valde gaudemus, & gratias agimus: quia etsi corpore absentes, mente tamen & animo nobiscum vos esse monstratis, quip-
E pe erga quos charitatem fraternam, vt conuenit, exhibetis. Vt igitur bona, quæ de vobis prædicauit opinio, rerum possit veritas confirmare, Virgilio fratri, & coepiscopo nostro dicite, vt pensiones quas prædecessor eius per annos plurimos de patrimoniolo nostro percepit, & apud se retinuit, ad nos, quia pauperum res sunt, studeat destinare. Qui si forte aliquo se modo, quod non credimus, excusare voluerit: vos qui veritatem ipsam subtilius nostis, reuera qui in Ecclesia ipsa tunc temporis curam vice domini gerebatis, qualiter se habeat causa differite, & ne res sancti Petri & pauperum eius apud se retinere debeat, imminete. Sed etsi fortasse hominibus nostris necessarium fuerit, vestrum in causa testimonium non negate, vt tam pro veritatis quàm pro voluntatis vestræ deuotione beatus Petrus Apostolus, cuius amore hæc facitis, sua vobis & hic & in futura vita intercessione respondeat. Candidum presbyterum communem filium, cui patrimoniolum ipsum commisimus, sanctitati vestræ magnopere commendamus.

EPI-

A

EPISTOLA LVI.

GREGORIVS STEPHANO ABBATI DE Monasterio Quirilino Galliæ.

Vt solicitus sit circa congregationem sibi commissam.

LÆtos nos relatio Augustini serui Dei præsentium portitoris effecit, quòd dilectionē tuam, vt oportet, vigilantem esse narrauit: denique & presbyteros & diaconos, cunctamq. congregationem vnanimes viuere, ac concordes affirmat. Et quoniam præpositorum bonitas subiectorum salubris est regula, omnipotentem Dominum deprecamur, vt in bonis te semper operibus gratia suæ pietatis accendat, & commissos tibi ab omni diabolicæ fraudis tentatione custodiat, & tecum cum charitate, & placita sibi viuere conuersatione concedat. Quia vero humani generis inimicus insidiari nostris actibus non quiescit, sed assidua calliditate hoc nititur, vt Deo seruientes animas inqualibet parte decipiat: ideo dilectissime fili hortamur, vt solicitudinem tuam vigilanter exerceas, & ita commissos tibi oratione & cura prouidenti custodias, vt lupus circumiens, nullam dilaniandi occasionem inueniat: quatenus dum Deo nostro incolumes quorum suscepisti curam reddideris, & præmia labori tuo gratia sua rependat, & tibi æternæ vitæ desideria multiplicet. Cocleares vero & circulos quos direxisti, suscepimus, & charitati tuæ gratias agimus: quia qualiter pauperes diligas ostendisti, qui ad vsus eorum quæ sunt necessasia transmisisti.

B

C

EPISTOLA LVII.

Inf. lib. 9. ep. 11. Ind. 4. lib. 1. ep. 59. lib. 12. ep. 12 in medio.

GREGORIVS ARIGIO PATRICIO DE GALLIIS.

Augustinum & Candidum presbyterum commendat.

QVanta in vobis bonitas, quantaq. mansuetudo cum Christo placita charitate resplendeat, latore præsentium Augustino seruo Dei referente comperimus: atque omnipotenti Deo gratias agimus, qui hæc vobis pietatis suæ dona concessit, per quæ inter homines valde laudabiles, & ante conspectum ipsius, quod est veraciter vtile, glorioſi possitis existere. Oramus ergo omnipotentem Dominum, vt hæc in vobis quæ concessit dona multiplicet, & sua vos cum omnibus vestris protectione custodiat, & ita actionem gloriæ vestræ in hoc sæculo disponat, vt & hic vobis & in futura, quod magis optandum est, vita proficiat. Salutantes itaque gloriam vestram paterna dulcedine petimus, vt lator præsentium, & serui Dei qui cum eo sunt, vestra in quibus necesse fuerit, solatia consequantur: quatenus dum vestrum fauorem inuenerint, iniuncta sibi melius, adiuuante Domino valeant adimplere. Præterea filium nostrum Candidum presbyterum, quem ad gubernationem patrimonioli Ecclesiæ nostræ, quod illic est, transmisimus, vobis per omnia commendamus, confidentes a Deo nostro vos mercedis vicem recipere, si rebus pauperum solatia sua, gloria vestra, deuota mente præstiterit.

D

EPISTOLA LVIII.

E

Inf. lib. 9. ep. 11. & lib. 11. ep. 9. Ind. 6.

GREGORIVS THEODORICO ET THEODEBERTO, Regibus Francorum aparibus.

De Augustino seruo Dei ad gentem Anglorum misso.

POstquam Deus omnipotens regnum vestrum fidei rectitudine decorauit, & integritate Christianæ religionis inrer genres alias fecit esse conspicuum, magnam de vobis materiam præsumendi concepimus, quòd subiectos vestros ad eam conuerti fidem per omnia cupiatis, in qua eorum nempe reges estis & domini. Atque ideo peruenit ad nos, Anglorum genrem ad fidem Christianam Deo miserante desideranter velle conuerti, sed sacerdotes vestros e vicino negligere, & desideria eorum cessare sua adhortatione succendere. Ob hoc igitur Augustinum seruum Dei præsentium portitorem, cuius zelus & stu-

Sup. ep. 12. 13. 14. 16. inf. li. 12 epist. 29. & 31.

A & ſtudium bene nobis eſt cognitum, cum alijs ſeruis Dei illuc præuidimus dirigendum. Quibus etiam iniunximus, vt aliquos ſecum e vicino debeant presbyteros ducere, cum quibus eorum poſſint mentes agnoſcere, & voluntates admonitione ſua, quantum Deus donauerit, adiuuare. In qua re vt efficaces valeant atque idonei apparere, excellentiam veſtram paterna ſalutantes charitate quæſumus, vt hi quos direximus fauoris veſtri inuenire gratiam mereantur. Et quia animarum cauſa eſt, veſtra eos poteſtas tueatur & adiuuet, vt Deus omnipotens qui vos in cauſa ſua deuota mente, & toto ſtudio ſolatiari cognoſcit, cauſas veſtras ſua protectione diſponat, & poſt terrenam poteſtatem ad cæleſtia vos regna perducat. Præterea dilectiſſimum filium noſtrum Candidum presbyterum, & patrimoniolum Eccleſiæ noſtræ, quod in illis partibus eſt conſtitutum, vt commendatum excellentia veſtra habere debeat poſtulamus: quatenus beatus Petrus Apo-
B ſtolorum Princeps ſua vobis interceſſione reſpondeat, qui mercedis intuitu, tuitionem in rebus pauperum eius impenditis.

EPISTOLA LIX.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ Francorum.

Lib. 1. ep. 51. 59 lib. 10. ep. 64. li. 9. ep. 56. 57.

De conuerſione Anglorum, & Auguſtino.

EXcellentiæ veſtræ Chriſtianitas ita nobis veraciter olim innotuit, vt de bonitate eius nullatenus dubitemus, ſed magis certum modis omnibus teneamus, quia in cauſa
C fidei deuote & ſtudioſe concurrat, & religioſæ ſinceritatis ſuæ ſolatia copioſiſſime ſubminiſtret. Ex qua re bene confidentes paterna charitate ſalutantes indicamus ad nos peruenisſe, Anglorum gentem Deo annuente, velle fieri Chriſtianam, ſed ſacerdotes qui in vicino ſunt, paſtoralem erga eos ſolicitudinem non habere. Quorum ne animæ in æterna damnatione valeant deperire, curæ nobis fuit præſentium portitorem Auguſtinum ſeruum Dei, cuius zelus & ſtudium bene nobis eſt cognitum, cum alijs ſeruis Dei illuc dirigere, vt per eos potuiſſemus ipſorum voluntates addiſcere, & de eorum conuerſione vobis quoque annitentibus, in quantum eſt poſſibile, cogitare. Quibus etiam iniunximus, vt ad agenda hæc e vicino ſecum debeant presbyteros ducere. Excellentia ergo veſtra, quæ prona in bonis conſueuit eſſe operibus, tam pro noſtra petitione, quàm etiam diuini timoris conſideratione, eum dignetur in omnibus habere commendatum,
D atque ei tuitionis ſuæ gratiam vehementer impendat, & labori eius patrocinij ſui ferat auxilium: & vt pleniſſime poſſit habere mercedem, ad ſupraſcriptam Anglorum gentem ſua tuitione ſecurum ire prouideat: quatenus Deus noſter qui in hoc ſæculo vos bonis ſibi placitis decorauit, hic & in æterna requie cum ſuis vos ſanctis faciat gratulari. Præterea dilectum filium noſtrum Candidum presbyterum, & patrimoniolum Eccleſiæ noſtræ, quod illic conſtitutum eſt, veſtræ Chriſtianitati commendantes, petimus vt tuitionis veſtræ gratiam in omnibus conſequatur.

EPISTOLA LX.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO ALEXANDRINO.

Lib. 8. epiſt. 42. Ind. 3. lib. 11. ep. 46. 47.

E *De laude charitatis, & perſecutione Longobardorum, & de muneribus, quæ ab eo tranſmiſſa ſuſceperat.*

MAter & cuſtos bonorum omnium charitas, quæ multorum corda vniendo conſtringit, abſentem non æſtimat eum quem oculis mentis habet præſentem. In huius ergo radice cum frater chariſſime teneamur, nihil ſibi in nobis corporalis abſentia, nihil poterit regionum vendicare longinquitas: quippe quia ſcilicet longe a nobis non ſumus qui vnum ſumus. Hanc autem eſſe nobis cum ceteris fratribus communem ſemper optamus. Eſt tamen aliquid quod nos erga Alexandrinam Eccleſiam quadam peculiaritate conſtringit, & in eius amore proniores exiſtere ſpeciali quodammodo lege compellit. Nam ſicut omnibus liquet, quòd beatus Euangeliſta Marcus ſancto Petro Apoſtolo magiſtro ſuo Alexandriam ſit tranſmiſſus, ſic huius nos magiſtri & diſcipuli

vnitate

vnitate constringimur, vt & ego sedi discipuli præsidere videar propter magistrum; & A
vos sedi magistri propter discipulum. Ad hanc autem vnitatem cordium etiam vestræ
sanctitatis meritis ligamur, quos auctoris sui salubriter sequi instituta cognoscimus, &
semper ad magistri sui gremium vnde illi prædicatio salutis exorta est, tota se conferre
deuotione sentimus. Atque ideo sanctitatis vestræ susceptis apicibus, quantum cor no-
strum de fraterna visitatione ganisum est, tantum de indictis quæ significastis oneribus
mœstitia premitur, & fraterna compassione vobiscum gemimus quod doletis. Sed quia
in diuersa se tendit vbique concussio, in communi necessitate, minus est de propria dolen-
dum, sed studendum magis est vt patienter tolerando vincamus, quod omnino deuitare
non possumus. Quanta autem nos a Longobardorum gladijs in quotidiana nostrorum
ciuium deprædatione vel detruncatione atque interitu patimur, narrare recusamus: ne
dum dolores nostros loquimur, ex compassione quam nobis impenditis, vestros augea- B
mus. Præterea ante aliquantum temporis communi filio Sabiniano diacono responsa
Ecclesiæ in vrbe regia facienti, scripta nostra transmisimus, quæ vestræ fraternitati di-
rigere debuisset. Quæsi suscepistis, miramur cur nobis ad ea minime respondistis. Et
ideo quia cauendum est ne cuiuslibet superbia scandalum Ecclesijs introducat, necesse
est vt eadem scripta subtiliter relegentes, omni studio & tota intentione quæ ad hanc
vestrum & pacem Ecclesiæ pertinent, conseruetis. Omnipotens autem Deus qui pieta-
tis suæ gratia sacerdotalem vobis animum & charitatem contulit, in suo vos seruitio
protegat, atque abomni aduersitate interius exteriusq. custodiat, & conuerti ad se er-
rantium animas vestra propitius prædicatione concedat. Latorem autem præsentium
Isidorum diaconum communem filium cum ea qua oportuit charitate suscepimus, be- C
nedictionem nobis sancti Matei Euangelistæ deferentem. Et vos quidem bonæ vitæ me-
rito resplendentes, ea quæ paradiso vicina sunt beneolentia nobis ligna trãsmisistis. Nos
vero quia videlicet peccatores sumus, ab Occidente vobis ligna transmisimus, quæ con-
struendis apta nauibus, nostræ mentis tumultum signantia, in marinis semper fluctu-
bus agitantur: & quidem transmittere maiora voluimus, sed hæc nauis angustia
non recepit.

Mense Augusto, Indictione Decimaquarta.

EPISTOLA LXI. D

lib. 7. epist. 6. & lib. 1. ep. 59. 72. 73. & lib. 5. ep. 61. lib. 6. ep. 3.

GREGORIVS GENNADIO PATRICIO AFRICÆ.

De Paulo episcopo qui impediebatur Romam proficisci.

EXcellentiam vestram non ambigimus reminisci, quia ante biennium pro Paulo fra-
tre & coepiscopo nostro scripsimus, vt ei ad nos venire desideranti, dignitatis vestræ
suffragia præberetis, ob hoc quòd a Donatistis insecutionis dicebatur molestiam sustine-
re: quatenus postquam dum contra eos nunciatum est habere subsidium non posse, co-
gnita veritate, fraterna ei compassione potuissemus ferre consultum, & salubri dispo-
sitione quid contra pestiferæ præsumptionis insaniam debuisset fieri, tractaremus. Et
quantum nobis prædictus frater innotuit, non solum nullum meruit cuiusquam habe-
re solatium, sed vt minime ad Romanam potuisset vrbem accedere, diuerso est impe- E
dimento prohibitus. Cui tamen dum vestram relegi fecissemus epistolam, respondit
se non quorundam odio quia Donatistas prohibebat laborare, sed magis pro defensio-
ne Catholicæ fidei, multotum perhibet ingratitudines sustinere: multaq. alia retu-
lit, quæ quoniam aptum dicendi tempus non extitit, silentio reticere præuidimus.
Quia ergo non de rebus terrenis, sed de animarum salute tractatur, & vestra atque il-
lius diuersa existit assertio, nihil indiscussa veritate subtiliter respondere potuimus, quia
tempore quo excellentiæ vestræ scripta suscepimus, corporis ægritudine tenebamur.
Sed dum nos omnipotens Deus, si ei placuerit, pristinæ saluti reddiderit, veritatem di-
ligenti vt possumus inquisitione rimabimur. Et secundum ea quæ valuerimus addisce-
re, ita causam Deo miserante disponemus, vt animarum quarum vos curæ pro vestra
mercede studere dignamini, salus non solum quæ ab errantibus iam amissa est, repa-
retur,

A retur, sed etiam quæ in veræ fidei cultoribus est, Redemptoris nostri gratia disponente seruetur. De suprascripto autem episcopo, quem communione priuatum esse asseritis, valde mirati sumus, cur nobis hoc non primatis eius, sed excellentiæ vestræ epistola indicauit.

EPISTOLA LXII.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO CARTHAGINIS.

Sup. lib. 2. epist. 39. Ind. 2. lib. 4. ep. 3. lib. 5. ep. 19. Ind. 14. lib. 10. ep. 61.

De laude charitatis, & cura pastorali.

B VEre mirabilis charitas virtus est, dilecte frater, quæ a duentu supernæ gratiæ postquam spiritalia inclinauit ad infima, postquam ipsum sibimet vnumquemque carnalibus illecebris discordantem pacauit hominem, ita in humanis se dilatauit mentibus, vt sublimia inclinaret, humilia sublimaret, pacaret discordantia, ferocia mansueta faceret, dissociata conglutinaret, scissa sarciret, diuisas tot aquarum terrarumq. spatijs, climatiq. diuersitatibus hominum nationes, compaginatis ad vnum mentibus, suæ vinculo suauitatis adstringeret. Huius amplitudinis præconia quando humanæ infirmitatis exponere lingua sufficiat? Huius autem laus in cælis perfecta est, in terris vero forma eius ostendenda potius est, quam dicenda, vt qualis quantaq. sit, postquam ore nostro plene non potest, ex nostra magis compassione monstretur. Quam & si vtcumque laudamus ore, simul necesse est vt faciamus manu: ne si laudator eius tantum est quisquam &

C non factor, sententiam sibi magis exacuat, quia in conspectu iudicis hoc fauoribus exaggerat quod omisit. Hanc nos licet locorum interuallis disiuncti, atque corpore longe a vobis positi, auxiliante Dei potentia erga vos studiosissime conseruamus: hanc vos non solum circa nos, sed erga fratres filiosq. vestros paternis fraterniq. oportet visceribus exhibere. Nam quomodo hoc non sit studiosissime faciendum, quando eius non tam in fratrum filiorumq. est, quàm in inimicorum quoque dilectione perfectio? Quamobrem, charissime, nos quos pastoralis curæ constringit officium, diligamus fratres. Ipsos quoque aduersarios nostros propter mandatum Dominicum, nostro circa nos copule- *Heb. 12. d*
mus affectu. Pacem sequamur cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. In pijs vetsemur operibus, virtutibus polleamus, fulgeat in nostro pectore rationale iudicij cum superhumeralis actione coniunctum. Ita procedamus in conspectu Dei,

D atque totius Israel. Huiusmodi commisso nobis gregi præbeamus exempla, vt videant nostra opera bona, & glorificent patrem nostrum qui in cælis est. Sit in lingua sermo, sit zeli feruor in animo, vt vere de illorum dicamur numero, de quibus legitur: Apparue- *Act. 2. a*
runt illis dispartitæ linguæ sicut ignis, seditq. supra singulos eorum. Vere enim in nobis igneæ linguæ residentli in fratrum filiorumq. exhortatione diuini feruore spiritus accendamur. Creditum nobis agrum Dominicum exerceamus dum licet, seminemus in timore dum tempus est, bonum facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus non *Ad Gal. 6. c*
deficientes. Simus de illis, de quibus Psalmista dicit: Euntes ibant & flebant mittentes se- *Psal. 125. b*
mina sua. Ad cuius rei fructum nos prouocans subdidit: Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Vigilemus itaque, & relinquentes terrena nego- *Philip. 3. c*

E tia cælestibus anhelemus. Et quæ retro sunt obliuiscentes, in ea quæ ante sunt nosmetipsos enixius extendamus. Mens nostra in sæculari varietate non diffluat, sed tota in vnum currat atque confluat finem, quem mira suauitate Dauid respexerat, cum dicebat: Vnam *Psal. 26. b*
petij a Domino, hanc requiram, vt in habitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Hoc amore liquefiant boni corda rectoris. In his se mens tota suspendat. Dum adhuc in terris sumus positi, frequens a nobis lacrymarum imber in cælo compunctionis nube fructificet. Tunc enim bene atque vere dilecte mi frater ad proximorum dilectionem descendimus, si in dilectione Dei ex toto corde, ex tota anima & mente, atque ex totis viribus perfistimus. Xenia vero temporalia a vobis directa, licet nos talibus non egeamus, tamen cum debita charitate suscepimus. Egemus autem de vestra debita charitate atque commissi vobis regiminis solicitudine gratulari. Multo enim nobis hæc dulcissima fiunt, cum sacerdotum mentes, piæ conuersationis fuerint suauitate conditæ.

EPISTOLA LXIII.

Lib. 2. ep. 62. Ind. 11. lib. 4. ep. 31. & 32. Ind. 13. lib. 7. ep. 62.

GREGORIVS MAVRICIO AVGVSTO.

De neglectis Imperatoris legibus, quæ aduersus Donatistas latæ erant de episcopis ad eum transmissis.

INter armorum curas & innumeras solicitudines, quas indefesso studio pro Christianæ reipublicæ regimine sustinetis, magna mihi cum vniuerso mundo lætitiæ causa est, quòd pietas vestra custodiæ fidei, qua dominorum fulget imperium, præcipua solicitudine semper inuigilat. Vnde omnino confido quia sicut vos Dei causas religiosæ mentis amore tuemini, ita Deus vestras maiestatis suæ gratia tuetur & adiuuat. Qualiter autem pietatis vestræ serenitas contra Donatistarum flagitiosissimam prauitatem consideratione iustitiæ & sinceriſſimæ religionis zelo commota sit, directarum lucidissime tenor insinuat iussionum. Sed venientes viri Reuerendissimi ex Africana prouincia Episcopi, asserunt ita esse incauta dissimulatione postpositas, vt nec Dei illic iudicium haberetur in metu, nec principales hactenus iussiones sortirentur effectum: hoc etiam subiungentes, quod in præfata prouincia Donatistarum præmijs præualentibus, fides catholica publice venundetur. At contra glorioſius vir Gennadius de vno eorum mihi similia questus est, qui talia querebatur. Cui etiam duo alij certi in re eadem testimonium ferebant. Sed quia causa ipsa sæcularis iudicis interetat, eosdem episcopos ad pictatis vestræ existimatu esse vestigia dirigendos: vt per semetipsos serenissimis auribus suggerant quæ se fatentur pro fide catholica pertulisse. Ea propter obsecro, vt dominorum Christianitas pro salute animæ & vita pijssimæ sobolis suæ eos, quos tales esse cognoscit, districta vlcisci iussione præcipiat, & ruinam percuntium ereptionis manu suspendat, atque insanis mentibus correptionis medicinam adhibeat, & errorum ab eis morbos expellat: quatenus dum piæ prouisionis vestræ remedio, pestiferæ prauitatis fuerit caligo depulsa, & vera illic fides radios suæ serenitatis aspersit, cælestis vos ante Redemptoris nostri oculos triumphus expectet: quia quos exterius ab hoste defenditis, etiam interius a diabolicæ fraudis veneno, quod est glorioſius, liberatis.

EPISTOLA LXIIII.

GREGORIVS ANASTASIO PRESBYTERO DE ISAVRIA.

Absoluit illum de hæresi suspectum.

SIcut de eis quos ab vnitate Ecclesiæ hæreticæ prauitatis error abscidit, affligimur & dolemus: ita his quos intra sinum suum catholicæ fidei professio continet, congaudemus. Et vt pastorali solicitudine illorum nos oportet impietatibus obuiare: sic pijs horum professionibus congruit fauorem impendere, & sincera esse quæ sapiunt declarare. Atque ideo dum de te Athanasio presbytero monasterij sancti Mile, cui est vocabulum Tamnaco, quod in Lycaonia est prouincia constitutum, contraria integræ fidei fuisset orta suspicio, vt professionis tuæ potuisset integritas apparere, ad Apostolicam Sedem cui præsidemus, elegisti recurrere, asserens etiam te corporaliter verberatum aliqua iniuste, ac violenter fecisse. Et quamquam ea quæ ui impulsionis fiunt, canonum minime censura recipiat, & iure habeantur infirma: quia ipse ea dissoluit qui iniustum fateri fieriq. compellit: sed magis illa suscipienda est & amplectenda confessio, quæ ex spontanea voluntate monstratur procedere, sicut apud nos fecisse dignoſceris: nec quid tamen nobis ambiguum potuisset existere, sanctissimo Ioanni quondam fratri & coepiscopo nostro Constantinopolitanæ ciuitatis antistiti, de te præuidimus scribendum, vt suis nos quid actum esset epistolis informaret. Qui sæpe a nobis admonitus, rescribens innotuit, codicem apud te fuisse inuentum in quo plurima continebantur hæretica: & ob hoc se aduersus dilectionem tuam fuisse commotum. Quem quia ad nos studuit pro satisfactione transmittere, priores eius partes solicita lectione percurrimus. Et quoniam manifesta in eo hæreticæ prauitatis venena reperimus, ne denuo debuisset legi, vetuimus. Sed quia hunc te simpliciter testatus es legisse, & ad amputandam ambiguæ suspicionis materiam libellum

nobis

A nobis manu tua porrexisti per scriptum, in quo fidem tuam exponens omnes generaliter hæreses, vel quidquid aduersus catholicæ fidei vel professionis integritatem est, apertissime condemnasti: & cuncta quæ sanctæ quattuor vniuersales Synodi recipiunt, te semper recepisse ac recipere, & quæ condemnant, condemnasse, condemnareq. professus es: eam quoque synodum quæ Iustiniani Imperatoris temporibus de tribus capitulis facta est & suscipere & custodire promisisti, & prohibitus a nobis codicem ipsum legere, in quo pestiferæ fraudis virus innexum est, libentissime consensisti: reprobans etiam atque condemnans ea omnia quæ contra catholicæ fidei integritatem in eo dicta vel latenter inserta sunt, nec eum te legere denuo promisisti. Hac ratione permoti, postquam etiam exprobata a te libelli pagina, fides tua nobis catholica Deo custodiente perclaruit, ab omni te hæreticæ peruersitatis macula iuxta professionem tuam
B liberum esse decernimus atque catholicum, & sinceræ fidei in omnibus professorem, atque sequacem Christi Iesu Saluatoris gratia claruisse pronunciamus: liberam quoque tribuimus licentiam ad tuum monasterium in tuo te loco vel ordine nihilominus remeare. De hoc quoque & dilecto fratri nostro Constantinopolitanæ ciuitatis antistiti, qui in supradicti Sancti Ioannis loco ordinatus est, nostra volumus scripta transmittere, Sed quia consuetudo non est, vt prius quàm ad nos eius synodica deferatur, debeamus scribere: idcirco distulimus. Sed postquam ea nobis delata fuerit, ei hæc dum opportunum fuerit, indicabimus.

Expliciunt epistolæ Indictionis decimaquartæ.

C

LIBER SEXTVS.

EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ

Indictione XV. de Anno ordinationis eius VII.

EPISTOLA I.

D

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO NEAPOLITANO.

Sup. lib. 2. epist. 39 61. ind. xi. lib. 5. ep. 12. 32. lib. 6. ep. 20. lib. 7. ep. 92. 107. 108. lib. 8. ep. 23. 23. 24. & 25. Grat. 27. q. 2. c. Cuius vos causa.

De muliere quadam viro iungenda.

CVIVS rei causa cum matre sua huc compulsa anno præterito præsentiũ venerit latrix, fraternitas tua cautius nouit. Quia scilicet maritus suus vester clericus, ob hoc quòd de seruili fuerat conditione pulsata, a suo noscitur eam remouisse consortio: vosq. hic positos asserunt promisisse, vt si probare se liberam adiuuante Domino valuisset, suo eam vos coniugi reformaretis. Fraternitas igitur vestra cognoscat, quòd reuelante Deo libertatis auctore approbata sit libera, nullaq. seruilis in ea macula inuenta est. His ergo cognitis, sine
E mora aliqua suo per vos eam volumus marito restitui, nec vlterius idem vir eius argumenta sibi aliqua occasione exquirat, quibus eam possit abijcere. Nam si a vobis, quod non credimus, minime fuerit adimpletum, eamq. recipere forte distulerit, nos illum cognoscatis cum districta vindicta correcturos.

EPISTOLA II.

GREGORIVS COLVMBO EPISCOPO NVMIDIÆ.

Sup. lib. 2. ep. 35. Ind. 12. l. 2. ep. 33. 47. Ind. 11. Inf. lib. 7. ep. 12. Ind. 2. lib. 5. ep. 36. l. 10. ep. 8.

De Paulo episcopo Gennadij calumnys expositio.

EPistolam fraternitatis vestræ harum latore diacono vestro deferente suscepimus: in qua nobis de persona Pauli episcopi, quæ apud vos acta sunt, indicastis. Quod tam

sero factum est, vt persona ipsa hic iam valuisset minime reperiri. Nam & vir excellentissimus filius noster Gennadius patricius, suum ad nos pro causa eadem cancellarium destinauit. Sed dum fecissemus inquiri, vtrum cum eo nobis coram positis vellet inire conflictum: respondit ad hæc se minime fuisse transmissum, sed solummodo tres quosdam huc de eius Ecclesia deduxisse, qui contra eum plurima dicere debuissent. Dum ergo neque illum ad inferendas actiones paratum inuenimus, neque personarum illarum nos qualitas mouit, quod in accusatione episcopi valuissent idonei reperiri, sæpedicto Paulo episcopo ad vrbem se regiam relaxari debuisse precibus speranti, non potuimus contradictionis moras afferre: sed mox eum secundum petitionem suam cum alijs duobus secum deductis episcopis ambulare permisimus. Si qua ergo fuere, quæ contra eum dici rationabiliter poterant: mox eo huc veniente vestra debuit, quod nunc fecit, fraternitas cuncta subtiliter indicare. Quòd enim multorũ vos inimicitias ob hoc quòd nostris vos frequentius visitamus epistolis, pati signastis: dubium non est reuerendissime frater bonos prauorum odia sustinere, diuinisq. intentos operibus peruersorum aduersitatibus lacerari. Sed quanto hæcquæ sunt praua circumstant, tanto in commissi vobis cura regiminis debetis instantius occupari, & circa gregis Christi vigilare custodiam: quantoq. iniquorum vos contrarietas premit, tanto alacriores, ac de promissa remuneratione certissimos, pastoralis solicitudinis cura debet accendere: quatenus pastori summo lucrum de iuncto vobis opere valeatis offerre.

EPISTOLA III.

Sup. lib. 1. ep. 5. 9. 62. 63. 64. lib. 5. ep. 61. l. 7. ep. 61.

GREGORIVS GENNADIO PATRICIO de Africa.

Ruferium & Anastasium per litteras commendat.

His, qui se apud excellentiam vestram nostris desiderant epistolis commendari, securi de vestra benignitate facimus quod petimus. Ruferius siquidem comes cum alijs conciuibus suis a vobis, vt cognouimus, ad Africanam euocati prouinciam petierunt scriptorum nostrorum apices, sperantes sibi apud vos prodesse suffragia. Quapropter excellentiam vestram paterno salutantes affectu, petimus, vt eos in nullo a quoquam patiamini apud vestros animos contra iustitiam prægrauari: sed sicut circa commissos vobis pia discretaq. vos nouimus inuigilare cautela, ita & de his tranquille disponere, inspirante vobis Domino debeatis, atque de insulæ ipsius solicitius tractare cautela: ne si illuc exercitus sine persona vtili, quæ hunc gubernare valeat, incauta dispositione transmittitur, adiumentum hostibus præbeatur. Quia autem Anastasium tribunum, quem illic excellentia vestra ordinauerat, bene secum egisse, atque in nulla læsione eum asserunt miscuisse se prouinciæ, quem etiam nunc & remotum grauiter ferunt. præcipiat excellentia vestra illuc eum iterum destinari, suisq. adhortationibus firmari: vt qui de bona actione iam placuit, nullius ad male agendum suasionibus incitetur: ne tantorum iudicium, quod ex bona administratione habere meruit, deterius perdat, quod non optamus, agendo contraria. Ita ergo petimus, vt vestra excellentia faciat quatenus bonum vestrum quod testatur Africa, etiam Corsica cognoscat.

EPISTOLA IIII.

Inf. ep. 5. l. 1. lib. 6. ep. 28.

GREGORIVS CYRIACO EPISCOPO Constantinopolitano.

De custodienda charitate & vnitate sanctæ Ecclesiæ, de pastoralis muneris difficultatibus, & de vniuersalis nomine reijciendo.

Communes filios Georgium presbyterum & Theodorum diaconum vestrum, ea qua decuit charitate suscepimus, vosq. ab Ecclesiasticarum rerum cura ad animarum regimen

A regimen veniſſe gaudemus: quia iuxta veritatis vocē, qui in modico fidelis eſt, & in maiori fidelis erit. Et bene miniſtranti ſeruo dicitur: Quia in pauca fidelis fuiſti, ſupra multa te conſtituam. Cui etiam mox de æterna retributione ſubiungitur: Intra in gaudium Domini tui. In ſcriptis autem veſtris vos magnopere requiem quæſiſſe narratis. Sed per hoc ad paſtoralem ſolicitudinem vos congrue veniſſe oſtenditis: quia ſicut locus regiminis deſiderantibus negandus eſt, ita fugientibus offerendus eſt. Et ſicut ſcriptum eſt: Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Et rurſus idem prædicator egregius dicit: Si vnus pro omnibus mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt: & vnus pro omnibus mortuus eſt Chriſtus. Supereſt vt & qui viuunt, iam non ſibi viuant, ſed ei qui pro eis mortuus eſt, & reſurrexit. Et paſtori ſanctæ Eccleſiæ dicitur: Simon Ioannis amas me? Paſce oues meas. Ex quibus verbis colligitur, quia ſi is qui valet, omnipo- *Matt. 25.* *Heb. 5. a* *2. Cor. 5. c* *Ioan. 21. d*

B tentis Dei oues renuit paſcere, oſtendit ſe paſtorem ſummum minime amare. Si enim vnigenitus patris pro explenda vtilitate omniū de ſecreto patris egreſſus eſt ad publicum noſtrum: nos quid dicturi ſumus ſi ſecretum noſtrum præponimus vtilitati proximorum? Quies itaque nobis & ex corde appetenda eſt, & tamen pro multorum lucro aliquando poſtponenda. Nam ſicut toto deſiderio debemus occupationem fugere, ita ſi deſit qui prædicet, occupationis onus libenti neceſſe eſt humero ſubire. Quod ex duorum prophetarum opere docemur, quorum vnus prædicationis officium vitare conatus eſt, & alter appetijt. Nam mittenti ſe Domino Ieremias reſpondit dicens: A, a, a, Domine Deus neſcio loqui, quia puer ego ſum. Et cum omnipotens Deus perſonam ad prædicandum quæreret, dicens: Quem mittam, & quis ibit ex vobis? vltro ſe Iſaias obtulit dicens: Ecce ego, mitte me. En ab vtriſque exterius diuerſa vox prodijt, ſed non a diuerſo fonte dile- *Ier. 1. a* *Iſa. 6. c*

C ctionis emanauit. Duo quippe ſunt præcepta charitatis, Dei videlicet amor, & proximi. Per actiuam igitur vitam prodeſſe proximis cupiens Iſaias, officium prædicationis appetijt: per contemplatiuam vero Ieremias amori conditoris ſui ſedulo inhærere deſiderans, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Quod ergo laudabiliter vnus appetijt, hoc laudabiliter alter expauit. Iſte ne tacitæ contemplationis lucra loquendo perderet: ille ne damna ſtudioſi operis tacēdo ſentiret. Sed hoc in vtriſque eſt ſubtiliter intuendum: quia & is qui recuſauit, plene non reſtitit, & is qui mitti voluit, ante ſe per altaris calculum purgatum vidit: ne aut non purgatus adire quiſquam ſacra miniſteria audeat, aut quem ſuperna gratia eligit, ſub humilitatis ſpecie ſuperbe contradicat. Magno autem deſiderio vos in epiſtolis veſtris inuenio ſerenitatem mentis quærere, & repulſa perturbatione ad tranquillitatem cogitationis anhelare. Sed qua ratione ad hoc veſtra fraternitas

D pertingere poſſit, ignoro. Qui enim regendam nauem ſuſcepit, tanto amplius neceſſe eſt vigilet, quanto amplius littus relinquit: vt aliquando futuras procellas ex ſignis præuideat, aliquando venientes aut directo clauo ſi paruæ ſint ſuperet, aut ſi vehementer intumeſcunt, dato in obliquum latere irruentes declinet: & ſæpe ſolus vigilet, cum cuncti illi quibus nulla nauis cura commiſſa eſt, quieſcunt. Quo modo autem ſuſcepto paſtorali onere habere ſerenitatem cogitationum poteſtis, cum ſcriptum ſit: Ecce gigantes gemunt ſub aquis? Iuxta Ioannis etenim vocem, aquæ populi ſunt. Et gigantes ſub aquis gemere eſt quia quiſquis in hoc mundo quaſi quadam corporis mole, ordine poteſtatis excreuerit, tanto pondera maioris tribulationis ſentit, quanto ſuper ſe regendorum populorum curam ſuſceperit. Sed ſi ſancti Spiritus virtus afflictam mentem afflauerit, protinus hoc quod Iſraelitico populo corporaliter factum eſt, nobis ſpiritaliter contingit. *Iob. 26. a*

E Scriptum quippe eſt: Filij Iſrael ambulauerunt per ſiccum & medium mare. Et per prophetam Dominus pollicetur, dicens: Cum tranſieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te. Illos enim flumina operiunt, quos actiones huius ſæculi mentis perturbatione confundunt. Nam qui ſancti Spiritus gratiam tenet in mente, tranſit aquas, & tamen fluminibus non operitur: quia etiam inter medias populorum turmas ſic peragit greſſus ſui itineris, vt non ſubmittat actionibus ſæculi caput mentis. Ego quoque qui indignus ad locum regiminis veni, infirmitatis meæ conſcius, ſecretiora loca petere aliquando decreueram: ſed ſuperna mihi iudicia aduerſari conſpiciens, iugo conditoris ſubdidi ceruicem cordis: hoc præcipue perpendens, quia quælibet occulta loca ſine Dei gratia animam ſaluare non poſſunt: quod aliquando in ipſis quoque conſpicimus erratibus electorum. Nam Lot in ipſa peruerſa ciuitate fuit iuſtus, in monte peccauit. Sed iſta cur dicimus, cum maiora nouerimus? Quid enim pa- *Exo. 15. c* *Iſa. 43. a* *Gen. 91.*

radiso iucundius? Quid cælo securius? & tamen homo ex paradiso & angelus de cælo pec- A
cando cecidit. Illius ergo nobis virtus quærenda est, & gratia postulanda, sine quo nus-
quam absque periculo & culpa, cum quo nusquam sine iustitia esse non possumus. Curan-
dum ergo est, vt perturbatio cogitationum non exuperet animum: nam repelli funditus
nullatenus potest. Quisquis enim est in loco regiminis, aliquando necesse est habeat etiam
terrena cogitare, & exteriorum quoque curam gerere, vt grex commissus valeat ad ea
quæ sibi sunt explenda subsistere. Sed magnopere semper prouidendum est, ne hæc ea-
dem cura modum transeat, vt cum ad cor licenter admittitur, nimis excrescere non per-
Ezec.44.c. mittatur. Vnde recte per Ezechielem prophetam dicitur: Sacerdotes caput suum non ra-
dant, neque comam suam nutriant, sed tondentes attondeant capita sua. Quid enim per
significationem sunt capilli in capite, nisi cogitationes in mente? qui dum super cerebrum
insensibiliter oriuntur, curas vitæ præsentis designant, quæ ex sensu negligenti quia im- B
portune aliquando prodeunt, quasi a nobis non sentientibus procedunt. Quia igitur cun-
cti qui præsunt, habere quidem solicitudines exteriores debent, nec tamen eis vehemen-
ter incumbere: sacerdotes recte & caput prohibentur radere, & comam nutrire, vt cogi-
tationes carnales de vita subditorum, nec a se funditus amputent, nec rursus ad crescen-
dum nimis relaxent. Vbi & bene dicitur: Tondentes tondeant capita sua: vt videlicet cu-
ræ temporalis solicitudines, & quantum necesse est prodeant, & tamen recidantur citius,
ne immoderatius excrescant. Dum igitur & per administratam exteriorem prouiden-
tiam corporum vita protegitur, & rursus per immoderatam cordis intentio non impedi-
tur, capilli in capite sacerdoris & seruantur vt cutem cooperiant, & resecantur ne oculos
claudant. Præterea epistolas vestras directas plenas fide suscepimus, atque omnipotenti
Deo gratias agimus, qui inconsutilem tunicam desuper contextam, videlicet Ecclesiam C
suam vicaria confessione fidelium in vnitate gratiæ ab omni erroris scissione custodit, &
contra pereuntis mundi, vt ita dicam, tot culparum diluuium, ex multis lignis arcam
construit, in qua omnipotentis Dei electi seruentur ad vitam. Nam cum vicissim nobis
fidei nostræ confessionem transmittimus, & charitatem nostram erga nos ostendimus:
quid aliud in sancta Ecclesia agimus, nisi arcam bitumine linimus, ne vnda erroris intret,
& vel spiritales quosque tamquam homines, vel carnales tamquam animalia occidat?
Sed cum sapienter a vobis recta fides prolata sit, restat vt proculdubio debeatis pacem cor-
dium prudentius custodire, propter hoc quod veritas dicit: Habete sal in vobis, & pacem
Mar.9.d habete inter vos: Et Paulus Apostolus admonet, dicens: Soliciti seruare vnitatem spiritus
Ephe.4.a in vincula pacis. qui rursus ait: Pacem sequimini cum omnibus & sanctimoniam, sine
Heb.12.d qua nemo videbit Deum. Quam videlicet pacem tunc vobiscum veraciter habebitis, si D
profani nominis superbiam declinetis, iuxta quod idem magister gentium dicit: O Thi-
1.Tim.6.a mothee depositum custodi, deuitans profanas vocum nouitates. Nimis quippe iniquum
est, si hi qui prædicatores humilitatis facti sunt, de vani nominis elatione glorientur, cum
Gal.6.d verus prædicator dicat: Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Chri-
sti. Ille ergo vere glorioſus est, qui non de temporali potentia, sed pro Christi nomine de
Ep. 30. & 31. lib.4. sua passione gloriatur. In hoc itaque vos medullitus amplectimur. In hoc sacerdotes vos
esse recognoscimus, si repulsa vanitate verborum, sanctitatis locum cum sancta humilita-
te teneatis. Ecce enim in nefandi appellatione nominis scandalizati sumus, & non mini-
mas querelas seruamus in mente, & promimus in voce. Vestra autem fraternitas nouit,
Mat.5.c quia veritas dicit: Si offers munus tuum ante altare, & ibi recordatus fueris, quia frater
tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum & vade prius reconciliari fra- E
tri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Qua in re pensandum est, quia cum omnis
culpa oblato sacrificio deleatur, tantum est malū scandali alieno corde generati, vt ab eo
qui peccauerit, nec ipsum sacrificium Dominus accipiat, quod delere peccatum solet.
Curate ergo cordis vestri scandalum festine detergere, vt possit omnipotens Deus oblatio-
nis vestræ sacrificium acceptabile habere. Præterea cum recta a vobis fides veraciter &
subtiliter sit prolata, inter eos quos per sanctissimas generales synodos damnandos esse
censuistis, Eudoxium quemdam vos damnasse reperimus: cuius nomen in Latina lingua
neque in Synodis, neque in libris beatæ memoriæ episcoporum Epiphanij, Augustini, &
Philastri, quos contra hæreticos præcipue disputasse nouimus, positum reperimus. Quod
si quis eum veraciter de catholicis patribus damnat, eius proculdubio sententiam sequi-
mur. Vos tamen si in synodica vestra epistola eos quoque nominatim damnare voluistis,

qui

A qui extra sanctas synodos per Patrum scripta damnantur, multos scriptis suis vestra fraternitas minus posuit: si autem eos quos generales synodi respuunt, hunc vnum amplius. Sed inter hæc sciendum est, quia vt nobis liceat rectam fidem libere fateri, & cuncta quæ agenda sunt, concorditer in pace disponere, pro serenissimorum dominorum vita, propria quoque sobole incessanter orandum est, vt omnipotens Deus eorum pedibus barbaras nationes subijciat, longa eis & felicia tempora concedat, quatenus per Christianum imperium ea quæ in Christo est fides regnet.

EPISTOLA V.

GREGORIVS CYRIACO EPISCOPO Constantinopolitano.

Sup. ep. 4. l. 1. & in 11. ep.

B

De conseruanda pace sanctæ Ecclesiæ.

DVdum dum in vrbe regia responsa Sedis Apostolicæ facerem, bona vestræ sanctitatis agnoui. Et quia vobis animarum nunc cura commissa est, valde gaudeo. Et quamuis indignus omnipotentem Dominum, quibus valeo precibus exoro, vt in vobis suam gratiam semper augeat, vosq. ad æternam patriam faciat animarum lucra congregare. Quia vero ad hoc opus ad quod perducti estis, infirmos vos esse dicitis: scimus, quia prima virtus est cognitio infirmitatis, atque ex eo colligimus posse vos bene susceptum ministerium implere: quia vos videmus infirmitatem propriam ex humilitate co-
C gnoscere. Omnes enim infirmi sumus, sed ille est infirmior, qui suam considerare non valet infirmitatem. Vos vero, beatissimi fratres, ideo fortes estis, quia de fortitudine propria diffidentes, in omnipotentis Dei virtute confiditis. Quantum vero mens mea charitati vestræ ligata sit, verbis epistolaribus explere non possum. Sed oro vt omnipotens Deus, eandem quæ inter nos est charitatem, ex gratiæ suæ dono multiplicet, omnemq. occasionem scandali auferat: ne sancta Ecclesia confessione vere fidei vnita, & coniunctis fidelium cordibus constipata, detrimentum aliquod, quod absit, sacerdotibus inter se discrepantibus sentiat. Quamuis ego in omne quod loquor, in omne quod superbis quorumdam actibus contradico, ex omnipotentis Domini largitate charitatis intimæ custodiam numquam relinquo, sed sic ea quæ sunt iustitiæ, foris exequor, vt ea quæ intus amoris & dilectionis sunt, minime postponam. Vos autem semper mihi amoris mei vicem reddite, &
D ea quæ pacis & dilectionis sunt, custodite: vt vnum in mente permanentes, quo nullam dissensionem inter nos intrare permittimus, eo obtinere quæ petimus, apud Dominum ex ipsa melius cordium nostrorum vnitate valeamus. Præterea Ioannem Chalcedonensem presbyterum, & Athanasium Lycaoniæ sanctitati vestræ commendo, vt nullus vobis contra eos falsidica locutione surrepat, quia eorum fidem subtiliter discussi, eosq. rectos in suis confessionibus, quæ & scripto datæ sunt, inueni. Sancta autem Trinitas sua vos manu protegat, & circa animarum custodiam semper vos vigilantes & solicitos reddat: quatenus in æterna retributione valeatis non solum de vestro opere, sed etiam de subditorum vestrorum melioratione coronari.

EPISTOLA VI.

E

GREGORIVS MAVRICIO AVGVSTO.

Sup. lib. 2. epist. 62. lib. 4. ep. 32. & 12. ind. xiij. lib. 7. ep. 22.

De electione Cyriaci episcopi gratias agit.

OMnipotens Deus, qui pietatem vestram pacis Ecclesiasticæ fecit esse custodem, ipsa vos fide seruat, quam vos sacerdotali vnitate seruatis: cumq. supernæ pietatis iugo cor humiliter subditis, cælesti gratia agitur, vt hostes vestros pede fortitudinis præmatis. Non enim paruæ potuit esse mercedis, quòd Ioanne sanctæ memoriæ de hac luce subtracto, ad ordinandum sacerdotem pietas vestra diu hæsitauit, tempus paulo longius distulit, cum metu omnipotentis Domini consilium quæsiuit, vt videlicet causa Dei cum magno debuisset timore disponi. Vnde & aptum valde existere in pastorali regimine fratrem atque consacerdotem meum Cyriacum existimo, quem ad eundē ordinem pietatis vestræ

consilia

consilia longa genuerunt. Qui in administrandis dudum rebus Ecclesiasticis quàm soli- A
citus & quo modo fuerit exercitatus, cuncti nouimus. Vnde & superna gestum dispositione non ambigo: vt qui bene minima gesserat, congrue maiora susciperet, atque a cura rerum, ad animarum regimina transiret. Pro qua re totis precibus deprecamur, vt bonum hoc omnipotens Deus serenitati dominorum, piæq. eorum soboli & in præsenti sæculo, atque in perpetua remuneratione retribuat, & prædicto fratri & consacerdoti meo, qui Dominico gregi prælatus est, animarum curam plena solicitudine exhibere concedat, vt irreprehensibiliter possit subiectorum suorum & praua corrigere, & recta ad crescendum fouere: quatenus de eo pietatis vestræ iudicium, non solum ante homines, sed etiam ante supernæ quoque maiestatis oculos conualescat. Venerabiles autem viros Georgium presbyterum, & Theodorum diaconum pro iussione dominorum atque pro imminentia hiemalis temporis in hac vrbe moras perpeti non permisi. B

EPISTOLA VII.

GREGORIVS MAVRICIO PATRICIO, PETRO Domitiano, & Elpidio episcopis, &c.

Reprehendit eos, qui in Cyriaci ordinatione clamarunt: Hæc dies quam fecit Dominus. Demonstrat praterea ex culpa præsidentium deteriores fieri subditos.

ORdinationem viri sanctissimi Cyriaci fratris & consacerdotis mei, cum magna vos lætitia suscepisse vehementer exulto: & quia Paulo Apostolo prædicante didici- *Sup. ep. 4. 5. b.l.*
mus: Si gaudet vnum membrum, congaudent cetera membra: pensare vos necesse est, *1. Cor. 12. d* C
quanta vobis hac in re exultatione congaudeo, in qua non vnum membrum, sed multa Christi membra gauisa sunt. Sicut tamen scripta frarernitatis vestræ potui transcurrendo perpendere, magna lætitia in immoderatam eiusdem fratris mei laudem vos rapuit. Nam hunc sicut solem in Ecclesia apparuisse dicitis, ita vt cuncti clamaretis:
Ps. 117. c Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. Et certe sequentis vitæ pro-
Matt. 13. f missio est, qua dicitur: Fulgebunt iusti sicut sol. Nam in hac vita adhuc quisque posi-
Sap. 10. f tus quantaliber virrute pollear: quomodo sicur sol fulget, in qua corpus quod corrumpi-
Rom. 7. d tur aggrauat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem? In qua videmus aliam legem in membris nostris repugnantem legi mentis nostræ, & captiuos nos ducentem in lege peccati, quæ est in membris nostris, in qua & in nobismetipsis responsum mortis habemus, vt non simus fidentes in nobis. In qua etiam prophera D
Psal. 54. a clamat: Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ. Nam & quod
Eccl. 27. b scriptum est: Sapiens vt sol permanet, fatuus vt luna mutatur: non ad claritatis fulgorē, sed ad perseuerantiam boni operis comparatio est solis deducta. Bonum vero ordinationis eius initium potuit videri, sed nondum potuit de perseuerantia a vobis laudari. Quod autem hæc dies, quam fecit Dominus, clamasse vos dicitis, de quo hoc dictum sit, pensare debuistis. Præmissum quippe est: Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic
Psal. 117. c factus est in caput anguli. A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Atque de hoc eodem lapide protinus subditur: Hæc dies quam fecit Dominus. Ipse enim qui pro fortitudine constructionis dicitur lapis, pro illuminationis gratia appellatus est dies, qui etiam factus est, quia incarnatus est. In quo exultare, & lætari præcipimur, E
quia erroris nostri tenebras suæ in nobis virtutis luce superauit. In creaturæ autem laudem vox illa dari non debuit, quæ soli conuenit creatori. Sed cur ista reprehendo, qui quantum gaudia mentem rapiunt scio? Charitas etenim vestra magnam vobis lætitiam genuit, quam videlicet mentis lætitiam in fauore lingua secuta est. Quod cum ita sit, laus ista culpa iam dici non potest, quam charitas inuenit. Mihi vero de sanctissimo fratre meo dici breuiter debuit, quod sufficienter acciperem, quia scirem quis esset qui hanc mihi præcipue dudum suæ magnitudinis probationem dedit: quod in tam multis dispensationis Ecclesiasticæ causis occupatus tranquillum cor inter turbulentas frequentias tenuit, seq. ipsum semper sub mansuetudine restrinxit. Quod videlicet non parua laus magni & inconcussi est animi, inter causarum turbas non fuisse turbatum. Præterea assiduis insistere frarernitas tua precibus debet, vt omnipotens Deus in prædicto fratre & consacerdote nostro bene cœpta custodiat, & semper ad meliora perducat. Hoc sanctissimis vobis,

hoc

A hoc subiecto ei populo semper orandum est. Nam ita sibi regentium merita connectuntur & plebium, vt sæpe ex culpa præsidentium deterior fiat vita subiectorum, & sæpe ex merito plebium delinquat vita pastorum. Quia enim mala actio præsidentis valde noceat subditis, testantur Pharisæi, de quibus scriptum est: Clauditis regnum cælorum ante homines. Vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis introire. Et quia culpa plebium multum noceat vitæ pastorum, Dauid facto cognoscimus. Ille enim Deo attestante laudatus, ille supernorum mysteriorum conscius, tumore repentinæ elationis inflatus, populum nnmerando peccauit, & tamen vindictam populus, Dauid peccante suscepit. Cur hoc? quia videlicet secundum meritum plebium disponuntur corda regentium. Iustus vero iudex peccantis vitium ex ipsorum animaduersione corripuit, ex quorum causa peccauit. Sed quia ipse sua scilicet voluntate superbiens, a culpa alienus non fuit, vin-
B dictam culpæ etiam ipse suscepit. Nam ira sæuiens, quæ corporaliter populum perculit, rectorem quoque populi intimo cordis dolore prostrauit. Hæc itaque considerate inuicem, & sicut is qui vobis, plebibusq. prælatus est, intercedere pro omnibus, ita pro eius conuersatione, & moribus orare omnes debetis, vt apud omnipotentem Deum, & vos illius valeatis imitatione proficere, & ille meritis vestris adiuuetur. Cuncti autem concorditer pro seteniſſimis dominis, eorumq. pia sobole cum magnis in quantum possumus assidue fletibus oremus, vt eorum vitam gratia protegens superna custodiat, & Christiano imperio gentium colla substernat.

Matt. 23. b

2. Reg. 2. & 24.

EPISTOLA VIII.

C GREGORIVS STEPHANO EPISCOPO.

De Maria patricia conuersa, & Constantinum præfectum commendat.

SCripta vestræ sanctitatis medullata mihi charitatis verba locuta sunt: ita vt per calamum sic in epistolis animus transiret, ac si mihi per semetipsam mens ipsa loqueretur. Qua de re magnas omnipotenti Deo gratias refero, quia & diuisi corporibus, nobis sp a vobis recedentibus longe, charitas inter nos permanet indiuisa. Et quidem multum mihi, & vltra quàm indignus audire debui, fauorem in epistolis demonstratis. Et scriptum est: Ne laudes hominem quamdiu viuit. Tamen & si audire ralia dignus non fui, orationibus vestris peto, vt dignus efficiar, vt si bona in me non ideo dixistis quia sunt, ideo sint quia dixistis. De glorioſa autem Maria patricia valde lætatus sum, quia in sancto Dei
D ouili aggregata est, quod ex vestra factum assidua prædicatione non dubito: quia ex ipso fructu ostenditis quantum pro fide catholica laboratis. Multos etiam per illam venire ad ecclesiam suspicor, quod totum vestræ laudi proficit, quia scriptum est: Vbi plurimæ segetes, ibi maxima fortitudo boum. Manifestatur enim virtus prædicantium, vbi surgit seges animarum. Communem vero filium excellentiſſimum virum dominum Constantinum præfectum quantum plus diligitis, tantum exhortari continue debetis, vt in causis in quibus mixtus est, semper omnipotentis Dei iudicium ante oculos cordis habeat, eiq. soli placere studeat, qui & in præsenti vita valet protegere, & cælestis patriæ præmia compensare.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 62.

Eccl. 11. d

Prou. 14. 4

EPISTOLA IX.

E

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

Sup. lib. 4. epist. 18. lib. 5. ep. 18.

Gratias agit de bonitate eleemosynarum, & præcipit ne sua scripta ad mensam legeret.

BEnedictionem quam pauperibus fraternitas vestra transmisit, lator præsentium homo vester Candidus nobis dispensantibus suis manibus erogauit: quod vobis secundum animum vestrum fortasse parum visum est. Nos tamen secundum modum vestræ substantiæ esse nimium & vltra modum æstimamus, vt qui illic apud vos innumeros pauperes habetis, pro explenda largitate misericordiæ, etiam loca alia & longe posita requiratis. De causis vero alijs a vobis scriptis prioribus iā respondisse memini, & nihil aliud quærere debetis, nisi vt sub consideratione solius omnipotentis Dei cuncta faciatis, & nullius persona vestra vigore disciplinæ emoliar, neque vehemens dedignatio in rigore, quod

quod absit, aliquo immoderatæ districtionis obduret. Præterea audio quòd aliquo de his A
quæ scripsisse me memini, fraternitas vestra ad mensam suam coram extraneis legi faciat: quod mihi non videtur esse faciendum, quia hoc quod vos pro charitate facitis, possunt quidam quantum ad me est, vanæ gloriæ deputare. Ideoque coram extraneis antiquorum dicta legite, ex quorum auctoritate valeant qui audierint informari.

EPISTOLA X.

GREGORIVS AGNELLO EPISCOPO DE ARIMINO.

De Præposito ordinando & cura monasterij.

Filio nostro Secundino seruo Dei renunciante didicimus, quòd dilectio tua Præpo- B
situm non habens omnino in regendis fratribus elaboret. Si ergo qui vos ex ordine sequitur, talis est vt circa cellæ ordinationem fratremq. custodiam, necnon & in lucrandis animabus solers valeat inueniri, is debet ad hunc locum incunctanter accedere. Si vero talis non est, qualem locus exposcit, de quolibet etiam vltimo gradu, si talis inter fratres, Domino protegente, fuerit repertus, qui vitæ meritis dignum conuersationis suæ præbeat documentum, diuiniq. in eo timoris vigor inuigilet, huius non locus, sed est vtilitas profecto prouidenda, vt tali exemplo ad bonæ imitationis normam cuncti se fratres extendant, nec eos adhuc locus inferior ad bene operandum tepidos reddat, dum in illo qui profecerit, de præsenti quod imitentur aspiciunt. Dilectioni quapropter tuæ in hac ordinatione sit nulla dubietas, quòd non locus, sed actio apta perquiritur: quia & ante Deum ille prioris obtinet locum, qui in eiusdem oculis etiam si hic abiectus sit, bonæ actio- C
nis instrumento placuerit. Circa fratres namque solicita vos, sicut confidimus, decet inuigilare custodia, ne a recto conuersationis itinere per illicitas euagando cogitationes exorbitent, atque inimico per inertem custodiam irruptionis aditum præstent. Sed eos orationi decet instantius adhærere; quatenus pia cœpta eorum, suæ propitiationis dono perficiant, & imperfecta ad cumulum faciant perfectionis ascendere.

EPISTOLA XI.

GREGORIVS RVFINO EPISCOPO EPHESI.

Commendat clericum quendam litteras nescientem.

Amicitiarum vestrarum antiqua nos charitas monuit fraternitatem vestram scriptis D
præsentibus visitare. Magno etenim fumus gaudio releuati, quòd de vestræ salutis indicio prospera cuncta cognouimus: sed in his omnipotentem Dominum deprecamur, vt sicut nos in præsenti vita, quæ quodammodo vmbra futuræ est, de transitoria præstitit corporis incolumitate gaudere, ita in illa cælesti patria, in qua vita vera est, de perfecta animæ salute gratulari, communiq. faciat exultatione gaudere. Harum itaque lator nostris se apud vos desiderans epistolis commendari, a nobis inquisitus, vtrum sicut decet clericum, litteras didicisset, eas se ignorare respondit. Quid ergo commendationis de eo apud fraternitatem vestram amplius agamus ignoro, nisi vt de eius anima debeatis esse solliciti, ac circa eum pastorali inuigilare custodia: vt qui nescit legere, lingua vestra illi sit codex, vt in bono prædicationis vestræ vel operis quod imitetur aspiciat. Solet enim- E
plerumque strictius cor viua vox trahere quam lectio dicta per transitum. Sed dum hæc ei interius spiritalis a vobis magisterij doctrina tribuetur, exterior quoque solicitudo non desit, vt eius adiumento ad spiritalia appetenda perueniat. Transitoria quoque percipiat: ne si hoc despicitur, desit cui prædicatio ministretur.

EPISTOLA XII.

GREGORIVS RESPECTÆ ABBATISSÆ DE GALLIIS MASSILIÆ.

De priuilegijs monasterij sui.

Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri: quatenus & deuotionis sinceritas laudabiliter enitescat, & vtilitas postulata vires indubitanter assumat.

Proinde

A Proinde monasterio quod in honorem sancti Cassiani est consectatum, in quo præesse dinosceris, iuxta petitionem filiorum nostrorum Dinamij atque Aureliani, qui id religiosa deuotione domui sui iuris, iniunctis vnijsse ædificijs comprobantur, hæc priuilegia præuidimus indulgeri: constituentes vt obeunte antedicti monasterij abbatissa, non extranea, sed quã congregatio sibi de suis elegerit, ordinetur: quã tamen si digna huic ministerio iudicata fuerit, eiusdem loci episcopus ordinet. In rebus autem vel in dispositione monasterij eiusdem, nec episcopum, neque ecclesiasticorum quemquam aliquam habere decernimus potestatem, sed hæc ad solicitudinis tuæ, vel quæ post te in eodem loco fuerit abbatissa, curam statuimus per omnia pertinere. Die siquidem natalis vel dedicationis supradicti monasterij, episcopo illic Missarum sacra conueniat solemnia celebrare, a quo tamen ita est hoc officium exoluendum, vt cathedra eius nisi prædictis diebus dum illic Missa-
B rum solemnia celebrat, non ponatur. Quo discedente, similiter etiam cathedra illius de eodem oratorio auferatur. Ceteris vero diebus, per presbyterum qui ab eodem episcopo fuerit deputatus, Missarum officia peragantur. Præterea erga vitam actusq. ancillarum Dei siue abbatissæ, quæ in suprascripto fuerit monasterio constituta, episcopo secundum Dei timorem, solicitudinem statuimus adhibere, vt si aliquam de illic habitantibus exigente culpa oportuerit vltioni submitti, ipse iuxta sacrorum canonum vigorem modis omnibus debeat vindicare. His ergo a nobis statutis atque concessis, ita te in congregationis tuæ dispositione custodiam stude solicitiorem enixius in omnibus exhibere, vt iniqui hostis malitia nihil ibi quod maculari possit inueniat. Hæc igitur omnia quæ huius pagina præceptionis amplectitur, monasterio tuo in omnibus, & ab omnibus in perpetuum seruari Christo protegente censemus: quatenus indultorum priuilegiorum beneficia, in
C sua semper inuiolabiliter firmitate permaneant.

Lib. 2. epist. 33. Ind. xi. & hoc lib. ep. 37. ind. xv.

Mense Nouembri, Indictione decimaquinta.

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO FANENSI.

Scribit sacra vasa pro redemptione captiuorum venundanda.

D Sicut reprehensibile & vltione dignum est sacrata quæpiam vasa, præterquam in his quæ lex & sacri canones præcipiunt, venundare: ita nulla est obiurgatione vel vindicta plectendum, si pietatis causa pro captiuorum fuerint redemptione distracta. Quia ergo fraternitate vestra indicante comperimus ad redemptionem captiuorum mutuam se fecisse pecuniam, & eam vnde soluere possitis non habere, atque ob hoc cum nostra vos auctoritate sacrata velle vasa distrahere: in hac re, quia & legum & canonum decreta consentiunt, nostrum consensum præbere curauimus, & in distrahendis sacratis vasis vobis licentiam indulgemus. Sed ne eorum venditio ad vestram possit inuidiam pertinere, oportet vt in Ioannis defensoris nostri præsentia vsque ad quantitatem debiti distrahi: & eorum solui pretium creditoribus debeat: quatenus dum hæc res huiusmodi fuerit obseruatione completa, nec creditores mutuatæ pecuniæ damna sentiant, nec fraternitas vestra inuidiam nunc vel quandoque sustineat.

EPISTOLA XIIII.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO MEDIOLANENSI.

De non curandis obtrectationibus malorum.

Sup. lib. 3. ep. 1. 2. 3. 38. ind. xij. lib. 4. epist. 17. Ind. xiij. Grat. 11. q. 1. c. In cunctis.

ANtiquus humani generis inimicus, quibus vos linguarum iaculis & malorum cordium insidijs existimauit impetendos, relatione multorum iam dudum me audisse cognoscite. Sed in cunctis quæ in hac vita aduersa proueniunt, sola est sicut nostis, omnipotentis Dei districtio pensanda, atque ad cor semper proprium recurrendum, vt nullius nos ibi lingua implicet, vbi conscientia non accusat. Quem enim conscientia defendit, & inter accusationem liber est, & liber vel sine accusatione esse non potest, si sola quæ interius

addicit

addicit conscientia accusat. De vestra igitur sanctitate absit a Christianorum iudicio, vt A
ea quæ maledicorum hominum rumoribus conficta sunt, credamus in qualicumque modulo suspicionis adducere: quia & sacri eloquij testimonium tenemus, vt maiora mala cum forsitan dicuntur, nisi probata credi non debeant, sed probara citius vlciſci. Nam ipse qui omnia creauit, & cuncta quæ condidit intuetur Deus, malorum grauium vltione commotus ait: Clamor Sodomæ & Gomorræ ascendit ad me, descendam vt videam vtrum clamorem quem audiui, opere compleuerint, & vlciscar: an non est ita vt sciam. Quo enim descenderet Deus, vt quæ essent facta cognosceret? Aut quid non is qui vbique est sciret? Sed vt nostræ ignorantiæ exemplum discretionis daret, quatenus deberemus mala grauia audira non credere, ipse se dicit ad cognoscendum descendere, de quo omnibus liquet quia & non descendens omnia sciret. Hæc igitur dixi, vt nimiæ esse leuitatis ostenderem, si quis mala grauia credere studeat, quæ probari non possunt. Vnde sanB
ctitas vestra debet mentem suam a maledicorum hominum rumoribus atque obtrectatione disiungere, & sola quæ æternæ vitæ sunt, atque ad vtilitatem subditorum proficiunt, cogitare: quia & ad hoc fortasse antiquus hostis tali cura implicari vos voluit, vt dum fraternitatis vestræ animus erga ea quæ sua sunt indesinenter occupatur, aliena minus cogitet: & nullum verbi solatium subditis inferat, atque peruerse agentibus nulla districtione contradicat. Sic namque in corporali prælio fieri solet, vt is qui in certamine vexillum portat, ipsum hostis vehementer impetat: quatenus si ipse qui a ceteris attenditur, vulnus acceperit, multitudo omnis citius dispersa capiatur. Hoc igitur opinionis illatæ vulnus sentire vestra fraternitas non debet, sed vitam atque meliorationem sibi commissorum curare: quatenus venturo iudici bonam possitis & de vestra innocentia, & de subiectorum melioratione ponere rationem. Cetera autem quæ ad vtilitatem C
temporis congruunt, per Marianum defensorem nostrum vobis verbo intimanda mandauimus. Illum vero episcopum quem a fraternitate tua inuenimus esse depositum, postquam sacri canones, sicut nostis, vltra tres menses Ecclesiam præcipiant non vacare si manifestum in eo crimen apparuit, loco eius episcopum studij vestri sit modis omnibus ordinare: quia diu sine proprio rectore esse non debet Ecclesia.

Mense Maio, Indictione decimaquinta.

EPISTOLA XV.

D

GREGORIVS GEORGIO PRESBYTERO ET Theodoro diacono Ecclesiæ Constantinopolitanæ.

Dominum descendentem ad inferos, illos secum assumpsisse ac liberasse, qui in illum crediderant, & eius præcepta seruauerant.

MEmor bonitatis vestræ atque charitatis, memetipsum valde reprehendo, quòd vos ad remeandum citius relaxaui: sed quia semel ac secundo importune mihi de relaxatione vestra vos insistentes vidi: perpendi ne graue esset, si vestra apud nos dilectio moraretur. Postquam vero cognouimus vos propter hyemis tempus tam longo tempore in itinere remansisse, fateor, citius dimissos esse vos dolui. Si enim iter propositum vestra dilectio peragere non valebat, melius fuerat vt apud me moram quàm exra me faceret. PræE
terea post discessum vestrum dilectissimis filijs meis diaconis narrantibus agnoui, quòd dilectio vestra dixisset: omnipotentem Dominum saluatorem nostrum Iesum Christum ad inferos descendentem, omnes qui illic confiterentur eum Deum, saluasse, atque a pœnis debitis liberasse. De qua re volo vt fraternitas vestra longe aliter sententiet. Descendens quippe ad inferos, solos illos per suam gratiam liberauit, qui eum & venturum esse crediderant, & præcepta eius viuendo tenuerant. Constat autem quia post incarnationem Domini nullus etiam ex his saluari potest, qui fidem illius tenent, & vitam fidei
Tit. 1. d non habent: quia scriptum est: Confitentur se nosse Deum, factis autem negant. & Ioan-
1. Ioan. 2. a nes ait: Qui dicit quia nouit eum, & mandata eius non custodit mendax est. Iacobus quo-
Iacob 2. d que frater Domini scribit, dicens: Fides sine operibus mortua est. Si ergo fideles nunc sine bonis operibus non saluantur, & infideles ac reprobi sine bona actione Domino ad inferos descen-

descendente saluati sunt: melior illorum sors fuit, qui incarnationem Domini minime viderunt, quàm horum qui post incarnationis eius mysterium nati sunt. Quod quantæ fatuitatis sit dicere vel sentire, ipse Dominus testatur discipulis, dicens: Multi reges & prophetæ cupierunt videre quæ vos videtis, & non viderunt. Sed ne dilectionem vestram in mea disputatione immorer: quid de hac hæresi Philaster in libro quem de hæresibus scripsit dixerit, cognoscat. Cuius hæc verba sunt: Sunt hæretici qui dicunt, Dominum in infernum descendisse, & omnibus post mortem suam etiam ibidem se nunciasse, vt confitentes ibidem saluarentur: cum hoc sit contrarium dicenti prophetæ Dauid: In inferno autem quis confitebitur tibi? Et Apostolus: Quotquot sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. Cuius verbis beatus quoque Augustinus in eo libro concordat, quem de hæresibus scripsit. Hæc itaque omnia pertractantes, nihil aliud teneatis, nisi quod vera fides per Catholicã Ecclesiam docet: quia descendens ad inferos Dominus illos solummodo ab inferni claustris eripuit, quos viuentes in carne per suam gratiam in fide & bona operatione seruauit. Quod enim per Euangelium dicit: Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum, omnia videlicet electa: nam trahi ad Deum post mortem non potuit, qui se a Deo male viuendo separauit. Omnipotens Deus sua vos protectione custodiat, vt vbicumque estis, & in anima & in corpore, gratiæ eius auxilium sentiatis.

Matt. 13. c

Psal. 6. a

Rom. 2. b

Ioan. 12. e

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS AGNELLO EPISCOPO TERRACINENSI.

Inf. ep. 20. l. 1.

De obitu Bacandæ, & visitatione Ecclesiæ eius.

OBitum Bacandæ antistitis directa relatio patefecit, quapropter visitationis Ecclesiæ destitutæ fraternitati tuæ operam solemniter delegamus: quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu, vel ornatu, ministerijsq. vel quidquid illud est in patrimonio eiusdem a quoquam præsumatur. Et ideo fraternitas tua ad prædictam Ecclesiam ire properabit, & assiduis adhortationibus clerum plebemq. eiusdem Ecclesiæ admonere festinet, vt remoto studio, vno eodemq. consensu talem sibi præficiendum expetat sacerdotem, qui tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio litterarum ad nos sacrandus occurrat: commonentes etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittatis Ecclesia, nisi forte inter clericos ipsius ciuitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueniri. Prouisurus ante omnia, ne ad hoc cuiuslibet conuersationis meritum laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinis tui, quod absit, incurras.

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS SABINIANO EPISCOPO IADERTINO.

Lib. 7. ep. 12. & 85.

De non communicando Maximo prænaricatori.

SI dispensationis Ecclesiasticæ regulam, & antiquæ consuetudinis ordinem, solicita studuisses consideratione pensare, nec tibi aliqua illicitæ præsumptionis culpa surreperet, nec alij occasione tui peccati discrimen incurrerent. Itaque cognouisse te non est ambiguum, quia dum ad nos quædam de Maximo peruenissent, quæ sacerdotij prouectum non leuiter impedirent nostrum in eius persona non fuisse consensum, nec prius eum nos voluisse ad hoc quod nitebatur accedere, quàm digna de his quæ dicta erant satisfactio proueniret. Quod cum seruare & tu omnino debuisses, actum magis est vt ante dictus Maximus cæcæ mentis suæ auiditate episcopatum arripiens, ad suam te incaute voluntatem, contra nostrum vetitum inclinaret. Sed ne vel tunc irrequisita quæ ad nos perlata fuerant permanerent, nostris vt huc veniret epistolis est accersitus. Quem etiam prauo studio differentem, curæ nobis fuit sub interdictione communionis iteratis epistolis admonere, vt ad nos pro sui purificatione venire excusatione postposita properaret, sed elegit excommunicationi succumbere, quàm obedientiam exhibere. Vnde contingit

vt peruersæ ipsius mentis prauitas in suam alios secum, quod dici nefas est, perditionem A
conuolueret. Nunc autem quia ab eius te nequitia cognouimus dissentire, denique vt nec
ei communices, nec nominis ipsius facias inter sacra Missarum solemnia mentionem, vt
animæ tuæ vel sero te ab eo discordasse proficiat, scriptis te præsentibus adhortamur:
quatenus ad nos mora submota venire non differas, sed & alios recum, quos tamen po-
tueris, episcopos ceterosq. religiosos festines adducere: vt causa subtilius examinata &
nostra, si rex exegerit, congrue, decenterq. debeat absolutio prouenire, & hi qui in pec-
cato eiusdem temeritate collapsi sunt, ad viam salutis auxiliante beato Petro Apostolo-
rum principe, dispositione Deo placita reuocentur. Sciat autem quisquis ad nos episco-
pus vel religiosus venerit, nullum se præiudicium vel iniustitiam sustinere, sed ita interim
cognita veritate, quæ Redemptori nostro placuerint ordinari: quatenus ex ipsa nostra di-
spensatione Domino suffragante cunctis appareat non nos proprio odio contra aliquem, B
sed Dei zelo & Ecclesiastici ordinis libramine commoueri.

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS MARTINO DIACONO ET ABBATI.

De absolutione eius.

SIcut veraciter aduersus religiosos dicta crimina digna sunt vltione plectenda: ita ab illatis sunt nihilominus absoluendi, quando nullus eos culpæ reatus adstringit. Quia igitur aliqua nobis de te fuerant nunciata, quæ officij tui propositum non leuiter macula- C
rent, curæ nobis fuit ea diu ac subtili inuestigatione perquirere. Et quoniam nil quod ti-
bi noceret inuenimus, ne qua de his quæ dicta fuerant, suspicio remaneret, ad plenissi-
mam te satisfactionem si ab eis insons extiteris, ad sacratissimum corpus beati Petri Apo-
stolorum principis districta fecimus sacramenta præbere. Et ideo postquam nobis, vt
oportuit, satisfactum est: dilectionem tuam præuidimus modis omnibus absoluendam,
atque ad tuam te Ecclesiam, in eo videlicet quo fuisti loco & ordine per omnia statuimus
remeare, & nullam te a quoquam contradictionem vel inquietudinem de his quæ ad nos
perlata fuerant sustinere: admonentes vt ita te de cetero cautum solicitumq. debeas ex-
hibere: quatenus & officio tuo moribus & actione respondeas, vt omnis contra te penitus
aduersæ opinioni dicendi subtrahatur occasio.

D

Mense Maio, Indictione decimaquinta.

EPISTOLA XIX.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

Vt episcopi Siciliæ Romam accedant sine prætoris impedimento. & de consolatione Libertini.

NOuit dilectio tua hanc olim consuetudinem tenuisse, vt fratres & coepiscopi nostri Romam semel in triennio de Sicilia conuenirent: sed nos eorum labori consulentes, constituisse, vt suam hic semel in quinquennio præsentiam exhiberent. Et quia iam diu E
est quòd huc minime conuenerunt, eos hortari te volumus, vt natalem sancti Petri hic
Deo perducente nobiscum debeant celebrare. Sed ne forte prætori aliqua possit nasci su-
spicio, si eos huc admonitos venire cognouerit: voluntatem nostram intelligens, ita hoc
ex te facere stude, vt & ipsi, sicut prædiximus, ad diem constitutum huc veniant, & nul-
la de eis prætori possit esse suspicio. Liparitanum vero & Regitanum episcopos, vt huc
veniant, pariter commonebis. Circa Libertinum vero virum magnificum esto solicitus,
vt nullus illum dolus decipiat: quia aliqua nobis de Rauennati vrbe scripta sunt, ipsamq.
ad te epistolam misimus, vt ex ea qualiter te erga eum debeas exhibere, possis addiscere.
Consolare autem eum, vt se non affligat: quia credimus quòd nos dilectissimus atque
excellentissimus filius noster Exarchus non contristet. Nam de persona ipsius scribere
non distulimus. Sed quia in Pado idem Exarchus occupatus est, minime scripta eius
suscepimus.

EPI.

A

EPISTOLA XX.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO ET Anthemio defensori.

Sup. lib. 5. ep. 59. 61. Ind. xi. lib. 5. ep. 22. 24. lib. 6. ep. 2. lib. 7. ep. 91.

Desponsatam in monasterio conuersam, nullo damno multandam.

CAtellus præsentium lator nobis innotuit, sororem suam, quæ Stephano cuidam fuerat desponsata, diuinæ propitiationis instinctu Neapoli in monasterio fuisse conuersam, atque eundem Stephanum domum & res eius aliquas indebite detinere. Et quia decreta legalia desponsatam si conuerti voluerit, nullo omnino censuerunt damno mulctari, fraternitas tua vna cum Anthemio subdiacono veritatem diligenti curiositate stu-
B deat perscrutari. Er si, vt edocti sumus, domum vel quid aliud, suprascriptum Stephanum iniuste tenere cognoscitis, eum adhortatio vestra instanter admoneat, vt quæ indebite detinet, sine aliqua mora, vel altercatione restituat: ne rerum alienarum restitutionem sub qualibet excusationis specie differat. Quem si adhortationem vestram negligere fortasse cognoscitis, nobis tam hoc quàm etiam qualiter se causæ veritas habeat subtiliter indicate, quatenus cognito negotij merito, aliter cogatur æquitate suadente restituere; quod facere propria sponte honestatis consideratione contemnit. Latorem vero præsentium fraternitati tuæ commendantes hortamur, vt eum illic moras pati hac pro causa diutius non permittas.

C

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS CANDIDO PRESBYTERO nostro per Gallias.

Lib. 6. ep. 21. Inf. lib. 9. ep. 61.

De redemptione captiuorum a Iudais detentorum.

DOminicus præsentium portitor lacrymabiliter nobis innotuit, quattuor fratres suos de captiuitate a Iudæis redemptos esse, atque eos nunc Narbonæ in eorundem Iudæorum seruitio detineri. Et quia omnino graue execrandumq. est, Christianos esse in seruitio Iudæorum dilectionem tuam scriptis præsentibus adhortamur, vt cum omni subtilitate, & solicitudine studeat perscrutari. Et si reuera ita est, atque manifesta tibi veritate
D constiterit, quia neque ipsi vnde se redimant, neque suprascriptus portitor habet, eos studij tui sit redimere: sciens quia quidquid in eis dederis, tuis sine dubio rationibus imputabitur.

Mense Iunio, Indictione decimaquinta.

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS GREGORIÆ CVBICVLARIÆ AVGVSTÆ.

De eo quod scriptum est: Dimissa sunt ei peccata multa, aliisq. testimonijs multis, De misericordia Dei.

E

DEsiderata dulcedinis vestræ scripta suscepi, in quibus vos omnino de peccatorum multitudine studuistis accusare: sed scio quia omnipotentē Dominum feruentes diligitis, atque in eius misericordia confido quia illa de vobis sententia ex ore veritatis procedit, quæ de quadam sancta muliere dicta est: Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam di- *Luc. 7. g*
lexit multum. Quomodo autem fuerint dimissa, in hoc etiam monstratum est, quod postmodum est secutum, quia ad pedes Domini sedebat, & verbum ex ore illius audiebat. In contemplatiua enim vita suspensa, iam actiuam transcenderat, quam adhuc Martha illius soror tenebat. Sepultum quoque Dominum requisiuit, studiose ad monumentum incli- *Matt. 28. b*
nata corpus illius non inuenit. Sed etiam recedentibus discipulis ipsa ante ianuam monu- *Luc. 24. b*
mēti plorans perstitit, & quem mortuū quærebat, viuentem videre meruit, & resurrexisse Dominū discipulis nunciauit. Et hoc quidē mira dispensatione pietatis Dei fuit, vt ex ore

mulieris nunciaretur vita, quia exore mulieris mors fuerat in paradiso propinata. Quæ A
alio quoque tempore cum Maria altera Dominum post resurrectionem vidit,& accedens,
pedes eius tenuit. Duc rogo ante oculos, quæ manus, cuius tenuerunt pedes? Illa mulier
quæ fuerat in ciuitate peccatrix, illæ manus quæ fuerant iniquitate pollutæ, illius tetige-
runt pedes qui ad patris dexteram super angelorum verticem sedet: Pensemus si pos-
sumus quæ sint ista supernæ pietatis viscera, vt mulier, quæ in profundo voraginis fue-
rat demersa per culpam, ex amoris penna sic in altum leuaretur per gratiam. Impletum
est dulcissima filia, impletum quod de hoc sanctæ Ecclesiæ tempore prophetica nobis vo-
Zach. 13. d ce promissum est: Et in die illo erit domus Dauid fons patens in ablutionem peccatoris,&
menstruatæ. Domus enim Dauid nobis peccatoribus fons patens in ablutionem est,quia
ab iniquitatum nostrarum sordibus per Dauid filium Saluatorem nostrum aperta iam
misericordia lauamur. Quod vero dulcedo tua in suis epistolis subiunxit, importunam B
se mihi existere, quo adusque scribam mihi esse reuelatum,quia peccata tua dimissa sunt,
rem & difficilem etiam, & inutilem postulasti.Difficilem quidem,quia ego indignus sum
cui reuelatio fieri debeat. Inutilem vero,quia secura de peccatis tuis fieri non debes, nisi
cum iam in die vitæ tuæ vltimo plãgere eadẽ peccata minime valebis.Quæ dies quousque
veniat semper sùspecta,semper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fleti-
2. Cor. 12. a bus lauare. Certe Paulus apostolus iam ad tertium cælum ascenderat, in paradisum quo-
que ductus fuerat, arcana verba audierat, quæ homini loqui non liceret: & tamen ad-
1. Cor. 6. d huc trepidans, dicebat: Castigo corpus meum, & seruituti subijcio, ne forte alijs prædi-
cans, ipse reprobus efficiar. Adhuc timet qui iam ad cælum ducitur, & iam timere non
vult qui adhuc in terra conuersatur? Perpende dulcissima filia, quia mater negligentiæ
solet esse securitas. Habere ergo in hac vita non debes securitatem, per quam negligens C
Prou. 28. c reddaris. Scriptum est enim: Beatus vir qui semper est pauidus. Et rursus scriptum est:
Psal. 2. c Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. In pauco ergo huius vitæ tem-
pore mentem vestram necesse est vt tremor teneat, quatenus per securitatis gaudium
sine fine postmodum exultet. Omnipotens Deus sancti Spiritus sui gratia mentem ve-
stram repleat, & post fletus, quos quotidie in oratione funditis, ad gaudia vos æter-
na perducat.

EPISTOLA XXIII.

GREGORIVS THEOTISTAE PARITER ET ANDREÆ. D

De duobus generibus compunctionis. Nec non gratias agit de pecunia in redemptionem captiuorum collata. Et de miraculo per clauem sancti Petri facto.

QVòd in tanto tumultu causarum vestra excellentia posita,sacri verbi vbertate plena
est, atque ad æterna incessanter gaudia suspirat,magnas omnipotenti Deo gratias
Exod. 15. c ago, quia hoc in vobis esse impletum video, quod de electis patribus scriptum est: Filij
Psal. 68. a autem Israel ambulauerunt per siccum per medium mare. at contra: Ego veni in altitu-
dinem maris, & tempestas demersit me. Vos vero ad repromissionis patriam inter vn-
das causarum sæcularium siccis,vt video,gressibus ambulatis. Agamus ergo gratias ei spi-
ritui, qui corda quæ implet leuat, qui inter tumultus hominum, solitudinem in mente
facit. In cuius præsentia nullus locus compunctæ animæ est secretus. Aeternæ enim sua- E
uitatis odorem trahitis, atque ideo sponsum animæ ardenter amatis, ita vt cum cælesti
Cant. 1. a sponsa ei dicere possitis: Trahe me post te in odorem vnguentorum tuorum currimus.In
epistolis autem excellentiæ vestræ hoc minus reperi quia mihi de serenissima domina in-
dicare noluit,quàm studiose legat,vel in lectione qualiter compungatur. Prodesse quippe
ei multum debet vestra præsentia, vt inter causarum fluctus, quos assidue patitur,ex qui-
bus velit nolit foras trahitur, semper ad amorem cælestis patriæ interitus reuocetur, &
hoc quoque inuestigare debetis, quotiens ei pro sua anima lacrymæ dantur, vtrum ad-
huc ex timore, an iam ex amore compungatur. Duo quippe sunt compunctionis gene-
ra, sicut scitis. Vnum quod æternas pœnas metuit, aliud quod de cælestibus præmijs su-
spirat, quia Deum sitiens anima prius timore compungitur, post amore. Ante enim se-
metipsam in lacrymis afficit:quia dum malorum suorum recolit,pro his perpeti supplicia
æterna pertimescit. At vero cum longa mæroris anxietate fuerit formido consumpta,

quædam

A quædam iam de præsumptione veniæ securitas nascitur, & in amore cælestium gaudiorum animus inflammatur. Et qui prius flebat ne duceretur ad supplicium, postmodum flere amarissime incipit quia differtur a regno. Contemplatur etenim mens, qui sint illi angelorum chori, quæ ipsa societas beatorum spirituum, quæ visio internæ claritatis Dei, & amplius plangit, quia a bonis perennibus deest, quàm flebat prius cum mala æterna metuebat: sicq. fit vt perfecta compunctio formidinis trahat animum ad compunctionem dilectionis. Quod bene in sacra veraciq. historia figurata narratione describitur, quæ ait: Axa filia Caleph sedens super asinam suspirauit. Cui dixit pater suus: Quid habes? At illa respondit: Da mihi benedictionem. Terram Australem & arentem dedisti mihi iunge & irriguam. Et dedit ei pater suus irriguum inferius, & irriguum superius. Axa quidem super asinam sedet, cum irrationabilibus carnis suæ motibus anima præsidet. *Ios. 15. c. d*

B Quæ suspirans a patre terram irriguam petit: quia a Creatore nostro cum magno desiderio quærenda est lacrymarum gratia. Sunt namque nonnulli, qui iam in dono percipiunt libere pro iustitia loqui, oppressos tueri, indigentibus propria tribuere, ardorem fidei habere, sed adhuc gratiam lacrymarum non habent. Hi nimirum terram Australem & arentem habent, sed adhuc irrigua indigent. In bonis enim operibus positi, in quibus magni atque feruentes sunt, optant valde vt aut timore supplicij, aut amore regni cælestis peccata sine quibus viuere non possunt, quotidie plorent. Sed quia, vt dixi, duo sunt compunctionis genera, dedit ei pater suus irriguum superius, & irriguum inferius. Irriguum quippe superius accipit anima, cum se in lacrymis regni cælestis desiderio affligit. Irriguum vero inferius accipit, cum inferni supplicia flendo pertimescit. Et quidem prius inferius, & post irriguum superius datur. Sed quia compunctio amoris ma-

C gna dignitate præeminet, necesse fuit vt prius irriguum superius, & post irriguum inferius diceretur. Vos ergo quæ operante omnipotente Domino vtraque compunctionis genera experimento nostis, quantum per verba sereniſſimæ dominæ vestræ prodestis, quotidie solicite perscrutari debetis. Peto autem vt paruulos dominos quos nutritis, præcipue moribus instruere curetis, & glorioſos eunuchos qui eis deputati sunt, admonete, vt ea illis loqui debeant, quæ eorum mentes in charitate circa se inuicem, & erga subiectos in mansuetudinem compungant, ne si quid odij modo inter se conceperint, in aperto postea erumpat. Verba siquidem nutrientium aut lac dant si bona sunt, aut venenum si mala. Talia ergo nunc eis suggerant, quæ postmodum ostendant quàm bona fuerint, quæ a nutritorum suorum ore suxerunt. Præterea triginta auri libras dilectus filius meus Sabinianus diaconus ab excellentia vestra transmissas in redemptionem captiD uorum dandas, atque pauperibus erogandas detulit, de quibus vobis gaudeo, sed mihi pertimesco: quia apud tremendum iudicem non solum de sancti Petri Apostolorum principis substantia, sed etiam de vestris rebus rationem redditurus vado. Vobis autem omnipotens Deus pro terrenis cælestia, pro temporalibus æterna restituat. Indico vero quia ex Crotonensi ciuitate, quæ super Adriaticum mare in terra Italiæ posita, transacto anno a Longobardis capta est, multi viri ac multæ mulieres nobiles in prædam ductæ sunt, & filij a parentibus, parentes a filijs, & coniuges a coniugibus diuisi, ex quibus aliqui iam redempti sunt. Sed quia grauia pretia eis indicunt, multi apud nefandissimos Longobardos hactenus remanserunt. Mox autem medietatem pecuniæ quam transmisistis, in eorum redemptionem transmisi. De medietate vero ancillis Dei, quas vos Græca lingua monastrias dicitis, lectisternia emere dispossui, quia in lectis suis gra-

E ui nuditate in huius hiemis vehementissimo frigore laborant: quæ in hac vrbe multæ sunt. Nam iuxta notitiam qua dispensantur, tria millia reperiuntur. Et quidem de sancti Petri Apostolorum principis rebus octoginta annuas libras accipiunt. Sed ad tantam multitudinem ista quid sunt, maxime in hac vrbe, vbi omnia graui pretio emuntur? Harum vero talis vita est, atque in tantum lacrymis & abstinentia districta, vt credamus quia si ipsæ non essent, nullus nostrum iam per tot annos in loco hoc subsistere inter Longobardorum gladios potuisset. Præterea benedictionem sancti Petri Apostoli clauem a sacratissimo eius corpore transmisi, de qua videlicet claui hoc est gestum quod narro miraculum. Dum eam quidam Longobardorum ciuitatem ingressus in Transpadanis partibus inuenisset, quia sancti Petri clauis esset despiciens: sed pro eo quòd eam auream vidit, facere sibi ex illa aliquid aliud volens, eduxit cultellum vt eam incideret. Qui mox cultellum cum quo eam per partes mittere voluit,

arreptus per ſpiritum, ſibi in gutture defixit, eadem q. hora extinctus cecidit. Et dum illic rex Longobardorum Antharith atque alij multi eius homines adeſſent, & is qui ſe percuſſerat, ſeorſum mortuus, clauis vero hæc ſeorſum iaceret in terra, factus eſt omnibus vehementiſſimus timor, vt eandem clauem de terra leuare nullus præſumeret. Tunc quidam Longobardus catholicus, qui ſciebatur orationi & eleemoſynis deditus, Minulfus nomine, vocatus eſt, atque ipſe hanc leuauit de terra. Antharith vero pro eodem miraculo aliam clauem auream fecit, atque cum ea pariter ad ſanctæ memoriæ deceſſorem meum tranſmiſit, indicans quale per eam miraculum contigiſſet. Ipſam ergo veſtræ excellentiæ tranſmittere ſtudui, per quam omnipotens Deus ſuperbientem & perfidum hominem pereniit, vt per eam vos qui eum timetis & diligitis & præſentem ſalutem & æternam habere valeatis. A B

EPISTOLA XXIIII.

Sup. lib. 1. ep. 7. 24. 25. lib. 4. ep. 36. 37.

GREGORIVS ANASTASIO EPISCOPO ANTHIOCHENO.

De Cyriaco Epiſcopo Conſtantinopolitano, & profano vocabulo vniuerſalis, quo temere vtebatur.

DEſideratam ſuauiſſimæ veſtræ ſanctitatis epiſtolam communi filio meo Sabiniano diacono deferente ſuſcepi, in qua non linguæ, ſed animæ verba profluebant. Et non mirum ſi bene loquitur qui perfecte viuit. Quia enim per magiſtrum ſpiritum in ſchola cordis per præcepta vitæ didiciſtis terrena cuncta deſpicere, ad cæleſtem patriam feſtinare: quantum vos in bono profeciſtis, tantum bona etiam de alijs ſentitis. Dum vero in C ſcriptis veſtræ beatitudinis multa de me dici laudabilia audirem, intellexi ſtudium, quia commemorare voluiſtis non quid ſum, ſed quid eſſe debeam. Illud vero quod me dicitis morum meorum debere reminiſci, & maligno ſpiritui quærenti animas cribrare pro nulla cauſa locum dare: ego quidem me ſemper malis moribus fuiſſe recolo, atque eoſdem in me mores ſi poſſum vincere ac delere ſummopere feſtino. Si tamen, vt vos creditis, aliquid boni habui, in omnipotentis Dei adiutorio confido, quia oblitus non ſum. Sed ſanctitas veſtra, vt video, in præmiſſis verbis dulcedinis, & ſubſequenti hoc verbo epiſtolam ſuam api eſſe ſimilem voluit, quæ mel ſimul & aculeum portat, vt me & melle ſatiaret, &
Pro. 27. a aculeo pungeret. Sed inter hæc ego ad meditandam Salomonis vocem redeo, quia meliora ſunt vulnera diligentis, quàm inimici blandientis oſcula. Quòd vero dicitis pro nulla cauſa dare nos locum ſcandalo debere, hæc mihi & pijſſimus domnus filius noſter, pro D cuius vita inceſſanter orandum eſt, iam ſæpius ſcripſit, & quod ille ex poteſtate, ſcio quia hoc vos ex amore dicitis. Nec miratus ſum vos in veſtris epiſtolis imperialia verba poſuiſſe: quia habent inter ſe maximam cognationem amor & poteſtas. Nam vtraque principaliter præſunt, vtraque per auctoritatem ſemper loquuntur. Et quidē in ſuſcipienda fratris & conſacerdotis noſtri Cyriaci ſynodica epiſtola dignum non fuit vt pro cauſa profani vocabuli moras facerem, ne vnitatem ſanctæ Eccleſiæ perturbarem: ſed tamen de eodem ſuperſtitioſo & ſuperbo vocabulo eum admonere ſtudui, dicens: quia pacem nobiſcum habere non poſſet, niſi elationem prædicti verbi corrigeret, quam primus apoſtata inuenit. Vos tamen eandem cauſam nullam eſſe dicere non debetis, quia ſi hanc æquanimiter portamus, vniuerſæ Eccleſiæ fidem corrumpimus. Scitis enim quanti non ſolum hæretici, ſed etiam hæreſiarchæ de Conſtantinopolitana Eccleſia ſunt egreſſi. Et vt de E honoris veſtri iniuria taceam, ſi vnus Epiſcopus vocatur vniuerſalis, vniuerſa Eccleſia corruit: ſi vnus vniuerſus, cadit. Sed abſit hæc ſtultitia, abſit hæc leuitas ab auribus meis. In omnipotente autem Domino confido, quia quod promiſit, citius impleturus eſt. Om-
Luce 14. & 18. c nis qui ſe exaltat, humiliabitur. Hæc occupatus in multis ad epiſtolarum veſtrarum dicta in breuitate reſpondi: nam quæ modo loqui per ſcripta non debeo, in animo ſignata manent. Peto vt me beatitudo veſtra in ſuis ſanctis orationibus ſemper ad memoriam reducat, quatenus a malis me temporalibus & æternis veſtræ interceſſiones eripiant. Pro ſereniſſimo autem domino Imperatore ſtudioſe & feruenter orate, quia valde eſt eius vita mundo neceſſaria. Ceſſo autem amplius dicere, quia & vos non dubito ſcire.

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS THEODORO MEDICO Constantinopolitano.

Sup. lib. 2. ep. 65. lib. 4. ep. 40. lib. 6. ep. 25.

Largitatem eleemosynarum eius plurimum laudat.

Dilectissimus filius meus Sabinianus diaconus ad me reuersus, nulla mihi gloriæ vestræ scripta detulit: sed ea quæ transmissa sunt, captiuis & pauperibus deportauit, vnde & intellexi causam. Ideo enim homini loqui per epistolas noluistis, quia omnipotenti Deo verbum in bona operatione feceratis. Habet enim hæc eadem vestra operatio vocem propriam, quæ ad aures Dei secreta clamat, sicut scriptum est: Absconde eleemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te orabit. Et quidem mihi, fateor, triste est aliena expendere, & super eas quas de substantia Ecclesiastica habeo, adhuc etiam de rebus suauissimi filij domni Theodori rationes ponere. Vestræ tamen benignitati conguadeo, quia solicite attenditis, atque custoditis hoc quod veritas dicit: Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Et hoc quod scriptum est: Sicut aqua extinguit ignem, sic eleemosyna extinguit peccatum. Paulus quoque apostolus ait: Vestra abundantia illorum inopiam suppleat, vt & illorum abundantia vestræ sit inopiæ supplementum. Tobias filium admonet, dicens: Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si autem parum, etiam de exiguo libenter impartire. Vos itaque hæc omnia præcepta seruatis, sed pro nobis vt oretis petimus, ne laborum vestrorum fructus indiscrete & non sicut necesse est dispensemus: ne vnde vos peccata minuitis, nos inde cumulemus. Omnipotens autem Deus sua vos protectione custodiat, sicq. vobis in terreno palatio humanam gratiam tribuat, vt post longa vos tempora ad cælestis palatij gaudia æterna perducat. Benedictionem vero sancti Petri Apostolorum principis, quem multum diligitis, clauem a sacratissimo eius corpore vobis transmissimus, in qua ferrum de catenis eius clausum est: vt quod illius collum ligauit ad martyrium, vestrum ab omnibus peccatis soluat.

Eccl. 29. b

Luc. 11. f

Eccl. 3. d

2. Cor. 8. c

Tob. 4. b

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS ANDREÆ SCHOLASTICO.

Lib. 4. ep. 41. Ind. 13. lib. 6. ep. 23. lib. 7. ep. 4.

De contemnendo hoc sæculo, vt cælestibus studijs vacare possit.

Magnitudinis vestræ scripta suscipiens, cognita salute vestra gauisus sum, & de benignitate pijssimæ domnæ, quæ erga vos suam gratiam ostendere dignata est, valde lætatus. Et quòd domna Constantina clarissima puella priusquam nuptias faceret, ab huius mundi illecebris est erepta, vehementer exulto. Illud autem quod vos in militiam sponsi eius intrasse dixistis, & quòd sereniss. domno Imperatori commendari voluistis, vt vobis aliqua iniungat, vbi vos vtiles esse existimat, mentem meam non modico mærore tetigit, quia ego bonitatem morum vestrorum ad aliud tendere semper existimaui. Multos autem noui, qui in seruitio reipublicæ positi vehementer affliguntur: quia eis non licet vacare, & peccata sua plangere, & vos quare, nescio, occupari desideratis. Cur enim magnifice fili non consideras, quia mundus in fine est? Omnia vrgentur quotidie: ad reddendas rationes æterno, & tremendo iudici ducimur. Quid ergo aliud nisi de aduentu illius cogitare debemus? Vita enim nostra nauiganti est similis. Is namque qui nauigat, stat, sedet, iacet, vadit: quia impulsu nauis ducitur. Ita ergo & nos sumus, qui siue vigilantes, siue dormientes, siue tacentes, siue loquentes, siue ambulantes, siue volentes, siue nolentes per momenta temporum quotidie ad finem tendimus. Cum igitur finis nostri dies aduenerit, vbi nobis erit omne quod modo cum tanta cura quæritur, & cum solicitudine congregatur? Non ergo honor, non diuitiæ quærendæ sunt, quæ dimittuntur. Sed si bona quærimus, illa diligamus quæ sine fine habebimus. Si autem mala pertimescimus, illa timeamus, quæ a reprobis sine fine tolerãtur. Hoc ipsum vero esse in obsequio pijssimi principis, quanta est mentis occupatio in appetitu terrenæ gratiæ, & quantus est timor ne hæc eadem gratia perdatur si adepta fuerit? Perpende ergo quæ pœna sit aut prosperitatis desiderio fatigari, aut aduersitatis timore pauescere. Vnde magis suadeo vt magnitudo vestra in suo proposito quondam, in pauco tempore delectabili receptaculo peregrinationis

grinationis viuere ſtudeat, & quietam ac tranquillam vitam ducere, ſacris lectionibus va- A
care, cæleſtia verba meditari, in æternitatis amore ſe accendere, de terrenis rebus ſecun-
dum vires bona operà agere, & regnum perpetuum in eorum remuneratione ſperare. Sic
autem viuere, iam in æternitatis vita partem habere eſt. Hæc magnifice fili loquor, quia
multum te diligo. Et quia in procellas & fluctus cordis tendis, verborum meorum funi-
bus te ad littus reuoco, & ſi trahentem ſequi volueris, quæ pericula euaſeris, quæ gaudia
inueneris, in ipſo quietis tuæ littore poſitus agnoſces. Præterea gratias ago, quia me de
duabus perſonis, quæ cum glorioſo Gallitio venerunt, cautum reddere ſtuduiſtis: quamuis
perſonæ eius quam prius magnitudo veſtra nominauit, iam in malis non modicum ex-
perimentum tenemus. Sed quia mala ſunt tempora, omnia cum gemitu portamus. Om-
nipotens autem Deus ſua vos protectione cuſtodiat, detq. vobis & hic bene agere, & apud
ſe in perpetuum in æterna vita gaudere. B

EPISTOLA XXVII.

Sup. lib. 1. ep. 6. 10. 61. & lib. 2. ep. 64.

GREGORIVS, NARSI RELIGIOSO.

De perſecutione non timenda, & ſalute plurimorum amicorum acquirenda.

CVm Romanum defenſorem ad vrbem regiam mitterem, diu ſcripta veſtra requi-
ſiui, ſed inueniri minime potuerunt: poſtmodum vero inter multas aliorum epiſtolas
ſunt inuenta, in quibus mihi dulcedo veſtra ſuas afflictiones & tribulationes ſpiritus indi- C
cat, & aduerſitates malorum hominum manifeſtat. Sed rogo in his omnibus reuoca ad
mentem hoc quod credo, quia numquam obliuiſceris: Quia omnes, qui pie volunt viuere
2. Tim. 3. d in Chriſto, perſecutionem patiuntur. Qua in re ego fidenter dico, quia minus pie viuis, ſi
1. Theſſ. 2. a minus perſecutionem pertuleris. Idem quoque doctor gentium quid aliud diſcipulis dicat
audiamus: Ipſi ſcitis fratres introitum noſtrũ ad vos, quia non inanis fuit, ſed ante paſſi &
contumelijs affecti. Ecce dulciſſime fili prædicator ſanctus ingreſſum ſuum vacuum fuiſſe
perhibuit, ſi contumelias non pertuliſſet: & tua charitas dicere bona vult, ſed mala per-
peti recuſat. Vnde neceſſe eſt, vt inter aduerſa ſe diſtrictius accingat, vt deſiderium ad
amorem Dei atque ſtudium bonæ operationis ipſa plus aduerſitas augeat. Sic ſemina
meſſium gelu cooperta fertilius germinant. Sic ignis flatu premitur vt creſcat. Scio qui-
dem quia ex tot malarum linguarum ſermonibus peruerſis tempeſtatem validam pate-
ris, in mente contradictionem fluctus ſuſtines. Sed redeat ad animum quod per Pſalmi- D
Pſal. 80. b ſtam Dominus dicit: Exaudiui te in abſcondito tempeſtatis, probaui te ad aquas contra-
dictionis. Si enim inter contradicentes quæ Dei ſunt egeris, tunc verus operator probaris.
Dulciſſima autẽ veſtra charitas mihi ſcripſit, vt monaſterijs quæ per orationes & magiſte-
rium veſtrum a filio noſtro domno Paulo inſtituta ſunt, aliquid admonendo ſcriberem.
Sed ſi Dei ſunt vaſa, ſcio quia per compunctionis gratiam fontem ſapientiæ intus habent,
& meæ ſiccitatis guttas paruulas ſuſcipere non debent. Perfecta vero veſtra ſapientia reco-
lit, quia in paradiſo pluuia non fuit, ſed fons aſcendebat de medio paradiſi, qui irrigaret
faciem terræ. Illæ ergo animæ quæ per compunctionis gratiam fontem in ſemetipſis ha-
bent, de aliena lingua pluuiam neceſſariam non habent. Per ſcripta autem veſtra mihi
tranſitum domnæ Eſychiæ nunciaſtis: & magna exultatione gauiſus ſum, quia illa bona
anima feliciter ad ſuam patriam peruenit, quæ in patria laborabat aliena. Glorioſas au- E
tem filias meas domnam Dominicam, & domnam Eudochiam mea vice ſalutate. Sed
quia prædictam domnam Dominicam iam diu eſt quòd audio præpoſitam factam, in
hoc circa eam veſtra charitas vigilet, vt quia iam ſeruire in labore terreni palatij non
compellitur, omnes mundi huius ſtrepitus perfecte fugiat, totam ſe Deo conferat, nihil
de ſe extra ſe relinquat: ſed & quantas valet animas in creatoris ſui ſeruitium colligat, vt
earum mentes per verbum eius gratiam compunctionis accipiant, & tanto celerius ipſa
ab omnibus peccatis ſuis abſoluta ſit, quanto per eius vitam & linguam etiam aliarum
animæ peccatorum ſuorum nexibus emerſerint. Quia autem nemo hominum in hoc mun-
do ſine peccato eſt, & quid eſt aliud peccare niſi a Deo fugere? fiducialiter dico etiam ean-
dem filiam meam peccata aliqua habere. Vt ergo Dominæ ſuæ, id eſt, æternæ ſapientiæ
perfectæ ſatisfaciat, quæ ſola fugit, cum multis redeat. Auerſionis enim ſuæ culpa nulli
imputabitur,

A imputabitur, quæ reuertens lucrum reportat. Domnum autem Alexandrum & domnum Theodorum mea per vos peto vicé salutari. Quod vero scribitis, vt excellentissimæ filiæ meæ domnæ Gurdiæ, & sanctissimæ filiæ eius domnæ Theotistæ, & magnificis earum hominibus domno Marino & domno Christiodoro scribere debeam, eosq. aliquid de anima sua admonere, bene scit dulcissima vestra magnitudo, quia hodie in Constantinopolitana ciuitate, qui de Græco in Latinum & de Latino in Græcum dictata bene transferant, non sunt. Dum enim verba custodiunt, & sensus minime attendunt, nec verba intelligi faciunt, & sensus frangunt. Pro qua re prædictæ filiæ meæ domnæ Gurdiæ breuiter scripsi: nam ceteris tacui. Duas autem camisias, & quattuor oraria vobis transmisi, quæ prædictis viris ex benedictione S. Petri peto humiliter offerri. Præterea quidam moriens vnum mihi puerulum dimisit: de cuius anima cogitans, eum dulcedini vestræ transmisi,
B vt in eius viuat in hac terra seruitio, per quem ad libertatem cæli valeat peruenire. Dilectissimum autem filium meum Anatholium diaconum, quem ad facienda responsa Ecclesiæ in vrbem regiã transmisi, peto, vt frequẽter dulcissima vestra charitas visitet: vt post labores quos in causis sæcularibus patitur, in verbo Dei vobiscum requiem inueniat, & quasi quodam candido linteo eiusdem laboris terreni sudorem detergat. Quem personis omnibus, quæ vobis notæ sunt commendate: quamuis scio quia si perfecte cognoscitur, commendatione non eget. Vos autem quantum sanctum Petrum apostolum, quantum me diligitis, in ipso modo monstrate. Omnipotens autem Deus dulcissimam mihi charitatem vestram ab interioribus hostibus exterioribusq. custodiat: & quando ei placuerit, ad cælestia vos regna perducat.

C EPISTOLA XXVIII.

GREGORIVS CYRIACO EPISCOPO Constantinopolitano.

Sup. lib. 6. ep. 4. & Inf. ep. 30.

De submouendo profano vocabulo, vt pax Ecclesiæ conseruetur, & scandala multorum auferantur.

SCripta beatitudinis vestræ suscepimus, quæ nobis non linguæ, sed animæ verba loquebantur. Aperiebant etenim mentem, quæ tamen mihi clausa non erat, quia per memetipsum suauitatis ipsius experimentum tenebam. Vnde omnipotenti Deo incessanter gratias refero, quia si erga nos in corde vestro virtutum mater charitas perma-
D net, bonorum operum ramos numquam amittitis, qui ipsam bonitatis radicem tenetis. Oportet ergo vt mihi atque omnibus fratribus vestris eiusdem charitatis pulchritudinem in hoc primum opere monstretis, vt verbum superbiæ, per quod graue scandalum in Ecclesijs generatur, auferre festinetis, hoc modis omnibus implentes, quod scriptum est: Soliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Et rursus: Nullam occasionem dare aduersatio maledicti gratia. Tunc enim ostensa charitas vera est, si per typhum superbiæ inter nos schisma non fuerit. Ego enim Iesum testem inuoco in anima mea, quia a summo vsque ad vltimum nulli hominum dare scandali occasionem volo. Omnes magnos esse, & honorabiles cupio, qnorum tamen honor, honori omnipotentis Dei non detrahat. Nam quisquis se contra Deum honorari appetit, mihi honorabilis non est. Sed vt cognoscatis quam erga vestram beatitudinem habeam voluntatem, di-
E lectissimum filium meum Anatholium diaconum ad pijssimorum dominorum vestigia transmisi, qui eorum pietati ac vestræ fraternitati satisfaciat, quia nulli in hac causa nocere appeto, sed humilitatem Deo placitam, & sanctæ Ecclesiæ concordiam custodire. Et quia hostis omnipotẽtis Dei Antichristus iuxta est, studiose cupio ne proprium quid inueniat non solum in moribus, sed etiam nec in vocabulo sacerdotum. Ea ergo quæ nouo modo introducta sunt, ipso ordine quo illata sunt, auferantur, & pax nobis illibata in Domino permanebit. Nam quæ erit inter nos dulcedo, quæ charitas, si nosmetipsos voce refouemus, & rebus pungimur? Hoc ergo vestra sanctitas agat, vt bona quæ dicitis, nos in cordis medulla sentiamus: quatenus dum in vnanimitate corda fuerint sacerdotum, pro pijssimorum dominorum vita deprecantes tanto citius exaudiri mereamur, quanto & orationes vestras ante Dei oculos pax illuminat, & discordiæ macula non obscurat.

EPI-

A

EPISTOLA XXIX.

GREGORIVS ANASTASIO PRESBYTERO Isauriæ.

De contentione tollenda, qua inter patrem monasterij quod Neas dicitur, & Hierosolymorum Episcopum exorta erat.

Matt.12.c QVia bonus homo de bono thesauro cordis sui bona profert, hoc tua charitas & spiritualiter viuendo, & modo mihi in epistola sua loquendo monstrauit: in qua inueni duos quosdam de virtutibus litigantes, te videlicet pro charitate, atque alium pro timore & humilitate contendere. Et quamuis in multis occupatus, quamuis Græcæ linguæ nescius, in contentione tamen vestra iudex resedi, sed requisita veritate, in meo iudicio contradictorem tuum ipse vicisti, per Apostolicam sententiam, quam vobis contendentibus protuli: Quia timor non est in charitate, sed Perfecta charitas foras mittit timorem. *1. Ioan. 4. d* Quoniam timor pœnam habet: qui autem timet, non est perfectus in charitate. Tua itaque fraternitas, quantum in charitate perfecta sit, scio. Et quia omnipotentem Deum multum diligit, oportet vt de proximo multum præsumat. *Greg.dist.40.c.4.* Non enim loca vel ordines creatori nostro nos proximos faciunt, *Poly.lib.3. tit.7.* sed ei nos merita bona iungunt, aut mala disiungunt. *Ioan.Diac.lib.4.c.81.* Quia ergo adhuc incertum est quis interius qualis sit, cur non audebas scribere, dum inter me & te quis sit superior ignores? Et quidem bene te viuere scio, me autem multis oneratum peccatis noui. Sed etsi ipse peccator es, me tamen multo melior: quia tu tua tantummodo, ego vero & eorum qui mihi commissi sunt peccata porto. In hoc ergo te altum, in hoc te magnum aspicio, qui ante humanos oculos in magno atque in alto loco minime profecisti: in quo sæpe dum exterius ab omnibus honor tribuitur, ad ima animus *Psal.83.b* mergitur, quia curis discerpentibus grauatur. Tibi autem omnipotens Deus iuxta hoc quod scriptum est: Ascensus in corde disposuit, in conualle lacrymarum. Multo autem me altior, multo sublimior videri poteras, si neque ducatum monasterij, quod Neas dicitur, suscepisses: quia in eodem monasterio, sicut audio, monachorum quidem species tenetur, multa vero sub sanctitatis habitu sæcularia aguntur. Sed etiam ad hoc te existimabo cælesti gratia peruenisse, si ea quæ in loco illo omnipotenti Deo displicent, te fuerint duce correcta. Sed quia inter patrem eiusdem monasterij & pastorem Hierosolymorum Ecclesiæ semper esse iurgia consueuerunt, credo quòd omnipotens Deus idcirco dilectionem tuam & sanctissimum fratrem & consacerdotem meum ambos esse vno tempore Hierosolymis voluit, vt ea quæ prædixi iurgia tollerentur. Nunc ergo ostendite quantum vos prius amastis. Scio quia vtrique abstinentes, vtrique docti, vtrique humiles estis, vn- *Psal.149.a* de necesse est vt Saluatoris nostri gloria in vobis iuxta vocem Psalmi resonet & in tympano & choro laudetur. In tympano etenim sonus ex pelle sicca est, in choro vero vocum concordia. Quid igitur per tympanum, nisi abstinentia: quid per chorum, nisi vnanimitas designatur? Quia ergo per abstinentiam Dominum laudatis in tympano, peto vt per *Mar.9.d* vnanimitatem laudetis in choro. Per semetipsam quoque veritas dicit: Habete sal in vo- *Col.4.a* bis, & pacem habete inter vos. Quid per sal nisi sapientia designatur? Paulo attestante qui ait: Sermo vester in gratia semper sale sit conditus. Quia ergo per doctrinam verbi cælestis sal habere vos nouimus, restat vt per charitatis gratiam etiam inter vos pacem toto corde teneatis. Hæc charissime frater dico, quia vtrosque vos multum diligo, atque omnino pertimesco ne orationum vestrarum sacrificia ex aliqua inter vos dissensione maculentur. Benedictionem vero quam & prius per Exhilaratum secundicerium, & postmodũ per Sabinianum diaconum transmisistis, cum gratiarum actione suscepi: quia de sancto loco decuit vos sancta transmittere, & cui assidue ministratis, ex vestro ipso munere demonstrare. Omnipotens Deus sua vos dextera protegat, atque a malis omnibus seruet illæsos.

B C D E

EPI-

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS MAVRICIO AVGVSTO.

Sup. lib. 5. epist. 16. lib. 2. ep. 62. Ind. xi. lib. 6. ep. 30. lib. 4. ep. 32. Ind. xiij. lib. 6. ep. xi.

Defendit se temere indiscretum nominatum fuisse, quod Cyriacum Episcopum Constantinopolitanum, qui vniuersalem se nominat, reprehenderit.

DOminorum pietas prouidà ne quid fortassè scandali in vnitate sanctæ Ecclesiæ ex sacerdotum dissensione generari potuisset, semel ac bis me admonere dignata est, vt responsales fratris & consacerdotis mei Cyriaci benigne susciperem, eosq. ad remeandum citius relaxarem. Et licet, pijssime domne, apte & prouide cuncta præcipiatis, ego tamen inuenio quia eorum iudicio indiscretus esse ex hac tali admonitione reprehendor. Numquid nam si ex superbo ac profano vocabulo meus non in modico est animus vulneratus, tantæ indiscretionis esse potui, vt nescirem quid vnitati fidei, quid concordiæ Ecclesiasticæ deberem, & fratris mei responsales & synodicam epistolam susciperc iussibet causæ amaritudine interueniente recusarem? Absit hoc. Nimis mihi fuerat desipuisse sic sapere. Aliud namque est, quod conseruandæ vnitati fidei, atque aliud quod debemus comprimendæ elationi. Distinguenda ergo erant tempora, ne prædicti fratris mei ex quolibet articulo charitas turbaretur. Vnde & responsales eius cum magno affectu suscepi. Quidquid debui charitatis exhibui, meliusq. eos quàm consuetudo prisca fuerat honoraui, & mecum feci eos sacra Missarum solemnia celebrare: quia sicut meus diaconus ad exhibenda sancta mysteria illi non debet ministrare, qui elationis culpam aut commisit aut commissam ab alijs ipse non corrigit, ita ministri illius in celebratione Missarum mihi adesse debuerunt, qui custodiente Deo, in superbiæ errorem non cecidi. Eundem vero fratrem & consacerdotem meum studiosè admonere curaui, vt si habere pacem omnium concordiamq. desiderat, ab stulti vocabuli se appellatione compescat. De qua re mihi in suis iussionibus dominorum pietas præcepit, dicens: vt pro appellatione friuoli nominis inter nos scandalum generari non debeat. Sed rogo, vt imperialis pietas pensèt, quia alia sunt friuola valde innoxia, atque alia vehementer nociua. Numquid non cum se Antichristus veniens Deum dixerit, friuolum valde erit, sed tamen nimis pernicioſum? Si quantitatem sermonis attendimus, duæ sunt syllabæ: si vero pondus iniquitatis, vniuersa pernicies. Ego autem fidenter dico, quia quisquis se vniuersalem facerdotem vocat, vel vocari desiderat, in elatione sua Antichristum præcurrit, quia superbiendo se ceteris præponit. Nec dispari superbia ad errorem ducitur: quia sicut peruersus ille, Deus videri vult super omnes homines: ita quisquis iste est, qui solus sacerdos appellari appetit, super ceteros sacerdotes se extollit. Sed quoniam veritas dicit: Omnis qui se exaltat, humiliabitur, scio quia quælibet elatio tanto citius rumpitur, quanto amplius inflatur. Illis ergo pietas vestra præcipiat, ne quod per appellationem friuoli nominis scandalum gignant, qui in superbiæ typhum ceciderunt. Nam peccator ego, qui auctore Deo humilitatem teneo, admonendus ad humilitatem non sum. Omnipotens autem Deus sereniſſimi domni nostri vitam & ad pacem sanctæ Ecclesiæ, & ad vtilitatem reipublicæ Romanæ per tempora longa custodiat. Certi etenim sumus quia si vos viuitis, qui cæli Dominum timetis, nulla contra veritatem superba prævalere permittetis.

Luc. 14. & 18. 6

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO ALEXANDRINO & Anastasio Episcopo Antiocheno.

Lib. 6. epist. 60. lib. 7. ep. 29. 30. lib. 8 ep. 42. lib. 11. ep. 46. 47. Lib. 1. ep. 7. Ind. 25. lib. 9. epist. 30. & 37.

De responsalibus Cyriaci Episcopi in causa fidei admissis. De suo diacono cum eo non processuro. De damnatione Eudoxij sibi incognita. De historia Sozomeni ab Apostolica sede reprobata. De anima Adæ, quòd in peccato mortua est. Dicit quoque eum per pœnitentiam saluatum. Et quòd diabolus cor hominis ingreditur.

CHaritas qua vobis valde constrictus sum, tacere me minime permittit, vt sanctitas vestra quæcumque apud nos aguntur agnoscat, & falsis rumoribus non decepta, suæ iustitiæ atque rectitudinis viam, sicut perfectè cœpit, perfectius teneat. Responsales siquidem fratris & coepiscopi nostri Cyriaci venientes, eius ad me synodicam detulerunt epistolam.

stolam. Et quidem inter nos & ipsum sicut vestra beatitudo nouit, propter appellationem A
profani nominis est grauis discordia, sed in causa fidei transmissos responsales eius existimaui esse suscipiendos: ne culpa elationis quæ in Constantinopolitana ecclesia primo contra omnes sacerdotes exorta est, dissensionem fidei & rixam Ecclesiasticæ facerer vnitati. Eosdem vero responsales, quia hoc omnino humiliter precabantur, Missarum solemnia mecum celebrare feci: quia sicut & sereniſſimo domno Imperatori nostro intimare studui, responsales fratris & consacerdotis nostri Cyriaci mihi communicare debuerunt, quia auctore Deo in elationis errorem non cecidi. Meus vero diaconus cum prædicto fratre nostro Cyriaco Missarum solemnia celebrare non debet: quia per profanum vocabulum culpam superbiæ aut commisit, aut sequitur: ne si, quod absit, procedit, ei in tali elatione posito, vanitatem stulti nominis confirmare videamur. Eundem vero fratrem admonere studui, vt sese a tali elatione corrigat: quia si hanc non correxerit, pacem nobiscum nul- B
lo modo habebit. Præterea idem frater noster omnia in suis synodicis catholice, Deo auctore, locutus est. Quendam vero Eudoxium damnauit, quem neque in synodis damnatum inuenimus, neque a decessoribus eius in suis synodicis reprobatum. Et canones quidem Constantinopolitani concilij Eudoxianos damnant, sed quis fuerit eorum auctor Eudoxius, minime dicunt. Romana autem Ecclesia eosdem canones vel gesta synodi illius hactenus non habet, nec accipit: in hoc autem eandem synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitū. Reliquas vero hæreses quæ illic memoratæ sunt ab alijs iam Patribus damnatas reprobat. De Eudoxianis vero nihil hactenus agnouit. In historia autem Sozomeni, de quodam Eudoxio qui Constantinopolitanæ Ecclesiæ episcopatum arripuisse dicitur, aliqua narrantur. Sed ipsam quoque historiam sedes Apostolica susciperе recusat, quoniam multa mentitur, & Theodorum Monsuestiæ nimium laudat, C
atque vsque ad diem obitus sui magnum doctorem Ecclesiæ fuisse perhibet. Restat ergo vt si quis illam historiam recipit, synodo quæ piæ memoriæ Iustiniani temporibus de tribus capitulis facta est, contradicat. Qui vero huic contradicere non valet, illam historiam necesse est vt repellat. In Latina vero lingua de hoc Eudoxio nunc vsque, neque in Philastro, neque in beato Augustino, qui multa de hæresibus conscripserunt, neque in alijs patribus aliquid inuenimus. Charitas igitur vestra si quis apud Græcos probatorum Patrum de eo sermonem fecit, suis mihi epistolis innotescat. Præterea ante triennium, cogente causa monachorum Isauriæ, qui hæretici accusabantur, satisfaciens mihi quondam frater & consacerdos meus domnus Ioannes litteras misit, quibus nitebatur ostendere eos Ephesinæ synodi diffinitionibus contradixisse, & velut ex eadem synodo certa nobis quibus ipsi obiisterent capitula destinauit. Inter alia autem scriptum illic continebatur de D
Adæ anima, quia in peccato mortua non fuerit, eo quòd diabolus in cor hominis non ingrediatur, & si quis hoc dixisset, anathema esset. Quæ cum mihi relecta fuissent, valde contristatus sum. Si enim Adæ, qui primus peccauit, anima in peccato mortua non est,
Gen. 3. 6 quomodo de ligno vetito ei dictū est: In quacumque die comederitis ex eo, morte moriemini? Et certe comedit Adam & Eua de ligno vetito, & tamen in carne sua vltra nongentos annos postmodum vixerunt. Constat itaque quia in carne non est mortuus. Si ergo in anima mortuus non est, quod dici nefas est, falsam sententiam de illo protulit Deus qui dixit, quia qua die comederet, moreretur. Sed absit hic error, absit a vera fide. Nos enim primum hominem, qua die peccauit, anima mortuum dicimus, atque per hunc omne genus humanum in hac mortis & corruptionis pœna damnatum. Per secundum vero hominem & modo a morte animæ, & postmodum ab omni corruptione carnis in æterna re- E
surrectione liberari nos posse confidimus. Sic autem & prædictis responsalibus diximus:
Lib. 4. ep. 14. Adæ animam in peccato mortuam dicimus, non a substantia viuendi, sed a qualitate viuendi. Quia enim aliud est substantia, atque aliud qualitas, non est eius anima ita mortua, vt non esset: sed ita mortua, vt beata non esset. Qui tamen Adam postmodum per
Ioan. 13. 6 pœnitentiam ad vitam redijt. Quòd vero diabolus cor hominis ingrediatur, si Euangelio creditur, non negatur. ibi enim scriptum est: Et post buccellam introiuit in eum Satanas. Et rursus ibi dicitur: Cum diabolus iam se misisset in cor Iudæ, vt traderet eum Iudas. Hoc autem qui negat, in Pelagianam hæresim cadit. Quia ergo perscrutantes Ephesinam synodum, nihil in ea tale inuenimus contineri, de Rauennati quoque Ecclesia vetustum valde codicem eiusdem synodi ad nos deferri fecimus, & synodo quam habemus, cum ita concordare inuenimus, vt in nullo discreparet, & nihil aliud contineret in definitione

anathematis

A anathematis & reprobationis, nisi quod duodecim capitula beatæ memoriæ Cyrilli reprobant. Hanc autem totam rationem multo latius subtiliusq. prædictis responsalibus eius in præsenti positis reddidimus, atque ei plenissime satisfecimus. Igitur ne vel hæc, vel alia similia illic surrepant, quæ sanctam Ecclesiam scandalizent: necesse nobis fuit hæc ipsa sanctitati vestræ indicare. Et quamuis fratrem & coepiscopum nostrum Cyriacum nouerimus orthodoxum, tamen propter alios cauti esse debemus, vt antequam ad publicum prodeant, errorum semina conculcentur. Scripta autem vestræ sanctitatis communi filio Sabiniano diacono veniente susceпi. Sed quia harum lator iam ad egrediendum paratus, retineri non potuit, ad hæc responsali meo diacono veniente respondebo.

B

EPISTOLA XXXII.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO Carthaginensi.

Sup. li. 2. ep. 39. Ind. 10. li. 4. ep. 3. li. 5. ep. 19. 62. Ind. 14. lib. 8. epist. 32.

Vt monachi contra Abbates insurgentes ab Episcopis corrigantur.

LIcet fraternitatem tuam erga monasteriorum curam pastorali vigilantia credamus esse solicitam: ea tamen quæ de monasterio in Africana prouincia posito cognouimus, vobis necessario præuidimus indicare. Quæritur autem Cumquodeus Abbas lator præsentium, quia si quando monachos, quibus præesse dinoscitur, sub regulari voluerit disciplina restringere, monasterium temere deserant, & licite quocumque voluerint vagantes existant. Quia ergo hoc & ipsis omnino pernicioſum est & alijs perditionis monstrat exemplum, hortamur fraternitatem vestram, vt si ita est, Ecclesiasticam in illos correptionem exerceat, & congrua eos vltione a tali proculdubio præsumptione compescat, atque ita ad obediendum salubri prouisione superbientes animos iugo disciplinæ subijciat, vt quos ad huius prauitatis excessum eorum poterat imitatio prouocare, emendatio a culpa reuocet, & suis, vt dignum est, doceat præpositis obedire. Quia vero a quibusdam Episcopis excedentes monachos perhibet defensari, fraternitas vestra in hoc studeat esse solicita, & eos a tali defensione, sua modis omnibus interminatione compescat.

C

D

Mense Iulio, Indictione Decimaquinta.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORIVS DINAMIO ET AVRELIÆ per Franciam.

Vt ad meliora orationi semper intenti proficiant: Et de codice transmisso.

SCriptorum vestrorum pagina lectione percursa, magnam nobis studio vestro contulit indicato lætitiam, quia per hoc quod vos sacræ lectionis pabula quærere, & supernæ patriæ desiderare gaudia nunciauit, dilectionem vestram religiosam conuersationem non solum amare nomine, sed etiam tenere vita monstrauit. Et quoniam desiderata vos adepturos esse confidimus, vehementi vobis cor nostrum exultatione congaudet. Nam quia huiusmodi desiderium gratia diuina non deserat, ipsa nos veritas testimonio suæ vocis informat, dicēs: Omnis qui quærit, inuenit: qui petit, accipit, & pulsanti aperietur. Hac itaque fulti certitudine, de eiusdem Redemptoris nostri misericordia nihil ambigere, sed spe debemus indubitata præsumere. Nec enim muneris sui largitate frustrabitur, sed vires obtinendi prorsus indulget, qui velle concessit. Nam iam hoc ipsum desideranter appetere, donum est. Quia tamen ita de gratia debemus superna præsumere, vt non simus negligentes in oratione vel opere, voce item eiusdem veritatis exprimitur: Oportet semper orare, & non deficere. Petamus igitur orando, quæramus legendo, pulsemus

E

Matth. 7. b Luc. 11. b

Luc. 18. a

pulsemus operando. Sit igitur mens vigilans, sit vndique suspecta, sit vbique solicita, A
vt insidiantis possit semper laqueos præcauere. Sed quia quanto hostis noster cautum contra se vnumquemque cognoscit, tanto corda sibi resistentium subtili molitur arte subuertere, omnipotentem Dominum assiduis lacrymis, & deprecatione poscamus, vt nos veneni eius non sinat infectione corrumpi, sed contra certamina, & latentes suggestiones quas ingerit, potentiæ suæ nos scuto circumtegat, in quo iacula illius illisa frangantur, & cor nostrum percussionis ipsius contactu non vulnerentur, sed gratiæ suæ dono eius nobis insidias, & intelligere donet, & vincere. Codicem vero quem dirigeremus, talem qui vos vt petistis instrueret, minime paratum habuimus, sed in subsequenti transmittemus.

EPISTOLA XXXIIII. B

GREGORIVS DOMINICÆ VXORI Ioannis.

Hortatur vt ad virum suum Romæ occupatum veniat.

LÆtos nos vestræ nimis epistolæ reddiderunt, quòd vos vnitati Ecclesiæ sociatam Deo protegente cognouimus. Et quidem sicut & ipsa scribis ante hoc facere debuisti, quia talis viri coniugem, nec ad modicum esse decuit a communionis vnitate disiunctam. Considerare enim debuisti, glorioſa filia, quanta multitudo fidelium in matris Ecclesiæ sinu consistat, quantisq. virtutibus sacerdotes, qui in ista fide defuncti sunt, co- C
ruscarunt, vel quanta adhuc corpora sua miracula faciant, atque eos non dijudicare, sed plus tantis viris ac sacerdotibus quàm tibi credere debuisti. Inter hæc tamen omnipotenti Deo gratias agimus, qui ita cordi vestro lumen suæ veritatis infundit, vt erroris sui pulsa caligine, rectam vobis viam, quam sequi & tenere debeatis, ostenderet. Glorioſum autem coniugem vestrum quousque viuimus, a nobis dimittere nolumus: & ideo eum ad vos reuerti nullatenus confidatis. Et quidem ipse ad vos venire desiderat, sed postquam in ciuitate Romana est, non potest, non ei licet: quia amoris nostri omnino tenetur vinculis alligatus. Melius est ergo vt vosad eum venire modis omnibus festinetis: quia caput suum potius membra & sequi debent, & quocumque iuerit, comitati.

EPISTOLA XXXV. D

Inf. lib. 5. ep. 39 lib. 8 ep. 54. li. 9. epist. 46.

GREGORIVS BONO EPISCOPO Messanensi.

De vasis sacris pro redemptione captiuorum distrahendis.

ET sacrorum canonum, & legalia statuta permittunt, ministeria Ecclesiæ pro captiuorum esse redemptione vendenda. Et ideo quoniam Faustinus lator præsentium vt filias suas de iugo potuisset captiuitatis exuere trecentorum triginta solidorum probatur debitum contraxisse, ex quibus triginta redditis, ad reliquæ quantitatis restitutionem eum certum est non posse sufficere: fraternitatem tuam his hortamur affati- E
bus, vt de argento Merienſis Ecclesiæ, cuius miles esse dinoscitur, quod apud vos est, quindecim ei libras accepto ab eo de susceptо dare modis omnibus debeatis: vt eo venundato, & restituto debito, necessitate valeat obligationis absolui. Sed & illud fraternitas vestra debet esse solicita, vt siquidem de prædicta Ecclesia vsuale argentum est, suprascriptam quantitatem accipiat: alioquin de sacratis vos vasis hac in re eam quam prædiximus quantitatem præbere necesse est. Nam sicut omnino graue est frustra Ecclesiastica ministeria venundare, sic iterum culpa est imminenti huiusmodi necessitate, res maxime desolatæ Ecclesiæ captiuis suis præponere, & in eorum redemptione cessare.

EPI-

A

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracusano.

Sup. lib. 4. ep. 18 lib. 5. ep. 18. lib. 6 epist. 9. lib. 7. ep. 22. 27.

Vt contentiones monasteriorum ob Agri fines exortas, terminentur.

NE religiosorum virorum corda sæcularium rerum contentio a mutua, quod absit, charitate disiungat, magna est solicitudine studendum, vt facillimum finem res possit in altercationem deducta percipere. Quia ergo indicante Cæsario Abbate monasterij sancti Petri, quod in loco est qui Baias dicitur constitutum, comperimus inter eum
B & Ioannem Abbatem monasterij sanctæ Luciæ in Syracusana ciuitate constituti, granem esse exortam de quibusdam finibus quæstionem, ne ipsa inter eos valeat contentio prolongari, certamina eorum agrimensoris definitione prospeximus finienda. Et ideo scripsimus Fantino defensori, vt Ioannem agrimensorem, qui de Romana vrbe Panhormum profectus est, illuc ad fraternitatem vestram debeat destinare. Hortamur ergo vt cum eo ad loca de quibus est contentio debeatis accedere, & vtraque parte cominus constituta, per loca quæ in lite sunt, vestra faciatis præsentia terminari, quadraginta tamen annorum vtrique parti præscriptione seruata. Quæcumque vero definita fuerint, ita seruari fraternitas vestra solicite studioseq. prouideat, vt denuo nec iurgium exinde aliquod excitari, nec querela aliqua ad nos valeat peruenire. Cæsarius Abbas venerabilis, quia noster olim fuerit, fraternitatem vestram credimus non latere, & ideo
C eum vobis salua æquitate in omnibus commendamus. Et quia in sæcularibus causis omnino inexpertus est, vestra eum solicitudine necesse est adiuuari: sic tamen, vt in cunctis, sicut decet, rationem & iustitiam conseruetis.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO Alexandrino.

Lib. 8. ep. 40. lib. 7. ep. 29. 30. lib 8 epist. 42. lib. 11. ep. 46. & 47.

De tribus Apostolicis sedibus, & de lignis transmissis.

D SVauissima mihi sanctitas vestra multa in epistolis suis de sancti Petri Apostolorum Principis cathedra locuta est, dicens: quòd ipse in ea nunc vsque in suis successoribus sedeat. Et quidem ego indignum me esse non solum in honore præsidentium, sed etiam in numero stantium agnosco. Sed cuncta quæ dicta sunt, in eo libenter accepi, quòd ille mihi de Petri cathedra locutus est, qui Petri cathedram tenet. Et cum me specialis honor nullo modo delectet, valde tamen lætatus sum: quia vos sanctissimi quod mihi impendistis, vobismetipsis dedistis. Quis enim nesciat sanctam Ecclesiam in Apostolorum Principis soliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit in nomine, vt Petrus a petra vocaretur? cui veritatis voce dicitur: Tibi dabo claues regni cælorum. Cui rursus *Matt. 16. c* dicitur: Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Iterumq. Simon Ioannis amas *Luc. 22. d* me? Pasce oues meas. Itaque cum multi sint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola *Ioan. 21. d*
E Apostolorum Principis sedes in auctoritate conualuit, quæ in tribus locis vnius est. Ipse enim sublimauit sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. Ipse decorauit sedem, in qua Euangelistam discipulum misit. Ipse firmauit sedem, in qua septem annis, quamuis discessurus, sedit. Cum ergo vnius atque vna sit sedes, cui ex auctoritate diuina tres nunc episcopi præsident, quidquid ego de vobis boni audio, hoc mihi imputo. Si quid de me boni creditis, hoc vestris meritis imputate: quia in illo vnum *Ioan. 17. d* sumus, qui ait: Vt omnes vnum sint, sicut & tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint. Debitum autem salutationis alloquium persoluens, indico quia magno gaudio exulto, quòd vos contra hæreticorum latratus assidue laborare cognoui: atque omnipotentem Dominum deprecor, vt beatitudinem vestram sua protectione adiuuet: quatenus per linguam vestram de sinu sanctæ Ecclesiæ omnem radicem amaritudinis euellat, ne rursum germinans impediat multos, & per illam coinquinentur multi.

Luc. 19. b Accepto etenim talento cogitatis quod præceptum est : Negotiamini dum venio. Ego autem etsi negotiari non valeo, lucris tamen negotij vestri congaudeo, hoc videlicet sciens: quia & si me participem operatio non facit, laboris vestri me participem charitas facit. Quia, sicut æstimo, bonum proximi etiam otioso commune fit, qui de alterius actibus gaudere communiter scit. Præterea ligna transmittere volui, sed beatitudo vestra si essent necessaria non indicauit, & maiora multo mittere possumus, sed nequaquam talis nauis huc mittitur, quæ hæc capere valeat. Minora autem mittere verecundum puto. Quid tamen facere debeam, beatitudo vestra suis mihi epistolis innotescat. Paruulam vero benedictionem de amatoris vestri sancti Petri ecclesia sex minora Aquitanica pallia, & duo oraria transmisi: quia enim multum diligo, etiam de paruis præsumo. Habet enim ipsa dilectio auctoritatem suam, & omnino certa est: quia iniuria non erit in omne quod amando præsumpserit. Suscepi autem benedictionem sancti Euangelistæ Marci, iuxta breue vestris epistolis insertum. Sed quia collatum ac iuritheum non libenter bibo, præsumens cognidium requiro, quod in hac vrbe post multa tempora vestra innotescere transacto anno sanctitas fecit. Nam nos hic a negotiatoribus nomen cognidij, & non substantiam comparamus. Peto autem vt contra omnes amaritudines quas in hac vita patior, vestræ me sanctitatis oratio fulciat, atque ab his apud omnipotentem Dominum suis intercessionibus defendat. A B

EPISTOLA XXXVIII.

Sup. li. 2. ep. 36. li. 4. ep. 2. 27. 37 Ind. 12. li. 4. ep. 4. li. 5. ep. 58. 58

GREGORIVS CYPRIANO RECTORI NOSTRO per Siciliam. C

De episcopo Locrensi, Ecclesia ordinando.

HAbitatores Locrensis ciuitatis quendam ad nos presbyterum adduxerunt, qui eis debuisset episcopus ordinari. Sed quia minime dignus inuentus est, ne diu sine proprio possunt consistere sacerdote, a nobis admoniti in scrinio promiserunt alium studiose se quærere, & ad nos consecrandum Deo adiuuante petducere. Et ideo ad dilectionem tuam latore præsentium veniente Marcianum presbyterum diœceseos Taurianensis Ecclesiæ, qui nunc habitat in Ecclesia quæ est in Massalargia constituta, diœcesis Catanensis Ecclesiæ, ad te facito modis omnibus euocari, atque eum studij tui sit de criminibus, quæ ad Episcopatum accedere non permittunt, cum omni subtilitate requirere. Et si eorum se expertem esse responderit, cum præsentium portitore eum festina dirigere, vt facto in eum decreto ad nos veniat Deo adiuuante ordinandus. Si vero est aliquid quod ei possit obsistere, hunc qui ad dilectionem tuam venit, cum omni cura & celeritate dimitte, vt eo ad loca sua remeante, alter secundum ea quæ præmissa sunt, requiratur. Datum Mense Augusti, Indictione XV. D

EPISTOLA XXXIX.

Sup. lib. 4. ep. 10 a. 14. lib. 5. ep. 2. 10. 26. 30. lib. 2. ep. 10. li. 3. ep. 11. hom. in Euāgel. 34.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ.

De ordinando Episcopo in Cornelienſi Ecclesia, loco alterius lapsi. E

FRaternitatis vestræ epistola nunciante comperimus, Cornelienſis Ecclesiæ filios assidua supplicatione in loco lapsi quondam episcopi sui consecrandum sibi a vobis poscere sacerdotem, atque vos quid de ea re fieri debeat dubitare, & nostrum euidens expectare mandatum. Postquam ergo quenquam criminaliter abscedentem in locum de quo lapsus est nulla permittit ratio reuocari, & vltra tres menses Ecclesiam vacare Pontifice statuta sacrorum canonum non permittunt, nec cadente Pastore; Dominicum gregem antiquus, quod absit, hostis insidiando dilaniet, fraternitas vestra deprecationi eorum consentire, & in loco lapsi debet episcopum ordinare. Nam dum non petentes eos etiam ante vestris ad hoc debueratis adhortationibus admonere, postulantes nulla vos oportet excusatione differre: quia Ecclesia Dei diu viduata proprio episcopo remanere non debet.

Gr. dist. 10. c. 11. Anſ. lib. 8. c. 25.

EPI-

EPISTOLA XL.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ.

De submouendo clericorum dominio in monasterijs.

DVdum ad nos multorum relatione peruenerat, monasteria in Rauennæ partibus constituta omnino clericorum vestrorum dominio prægrauari, ita vt occasione quasi reginiminis ea, quod dici graue est, velut in proprietate possideant. Quibus non modicum condolentes decessori vestro epistolas misimus, vt hoc emendare per omnia debuisset. Sed quoniam vitæ est termino citius occupatus, ne hoc onus monasterijs remaneret, fraternitati vestræ hæc eadem nos scripsisse recolimus. Et quia, vt comperimus, in huius rei hactenus correctione cessatum est, hæc ad vos iterum præuidimus scripta dirigere. Hortamur ergo, vt omni mora, omniq. excusatione submota, ita monasteria ipsa ab huiusmodi studeatis grauamine releuare quatenus: nullam deinceps in eis clerici vel hi qui in sacro sunt ordine constituti, ob aliud habeant nisi orandi tantummodo causa accedendi licentiam, aut si forte ad peragenda sacra Missarum fuerint inuitati mysteria. Sed ne pro cuiuslibet monachi aut Abbatis promotione aliquod onus monasteria fortasse sustineant, studendum vobis est, vt si quispiam Abbatum aut monachorum ex quocumque monasterio ad clericatus officium vel ordinem sacrum accesserit, non illic aliquam habeat vlterius, vt diximus, potestatem, ne monasteria huius occasionis velamine, ea quæ prohibemus, sustinere onera compellantur. Hæc itaque omnia vigilanti cura emendare iam secundo commonita sanctitas vestra non differat, ne si post hæc negligentes vos esse, quod non credimus, senserimus, aliter monasteriorum quieti prospicere compellamur. Nam vobis notum sit, quia tantæ necessitati seruorum Dei congregationem amplius subiacere non patimur. Ne vero aliqua vobis excusatio de monachis oriatur, personam huc quam præuiderit vtilem ex opere fraternitas vestra transmittat, & ei nos, qui cum eo ad vos venire possint, monachos deputabimus: quos vt prospexeritis, debeatis in monasterijs ordinare, si tamen talia loca sunt, vt sit vnde ibi subsistere valeant.

Ioā. Diac. lib. 2. cap. 54.

Gr. 1. 8. 2. c. 27

Gr. 16. 9. 1. c. Ne pro cuiuslibet.

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO per Siciliam.

Sup. lib. 2. ep. 36 li. 4. ep. 6. 27. 37

De Paula & quodam Iudæo malefico.

QVesta nobis est Paula præsentium latrix, quendam Theodorum ex Iudæo sibi nimis frustra inimicum existere, in tantum vt quod dici nefas est, iniquitate maleficiorum eam lædere moliatur, atque ab hominibus Ecclesiæ Messanensis eundem Theodorum contra hoc facinus fortius instigari. Dilectio igitur tua studeat, vt nullus Ecclesiasticorum prædictæ mulieri in hac causa tentet aduersus existere. Sed ad inuestigandum hoc ipse, vt potueris, esto solicitus. Et si suprascriptus Theodorus tantæ iniquitati obnoxius esse patuerit, ita hoc districta vltione per hos quorum interest facias vindicari, vt & Deus placari possit, & alijs exemplum coercionis sit.

Expliciunt Epistolæ beati Gregorij de Indictione. XV.

LIBER SEPTIMVS.

EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ

De Indictione prima de Anno ordinationis eius VIII.

DE CAVSA MAXIMI PRÆVARICATORIS eiusque satisfactione, & Pœnitentia.

LEuatus est Maximus præsumptor in Dalmatia contra votum Domni Papæ Gregorij a militibus, per Indictionem X I. & in contumacia vel præsumptione fuit annis V I I. post hæc, post castigationem & flagella beatissimi atque apostolici Papæ Gregorij egressus Dalmatias venit in ciuitatem Rauennatem ad beatissimum Marinianum Archiepiscopum, & iactauit se tensus intra ciuitatem in media silice, clamans & dicens: Peccaui Deo, & beatissimo Papæ Gregorio. Et acta pœnitentia per tres horas, cucurrit Exarchus Gallinicius, Castorius Chartularius Ecclesiæ Romanæ cum Archiepiscopo Mariniano, & eleuatus, cœpit ampliorem pœnitentiam coram eis agere. tunc duxit eum ad sanctum corpus beati Apollinaris, & iurauit de omnibus quæ aduersus eum dicta de mulieribus vel ex schismate simoniaco fuerant, mixtum se non esse. Tunc reuertens Castorius Chartularius adduxit secum diaconum eiusdem Maximi, nomine Stephanum relatorem omnium, quæ a Maximo satisfacta essent. Tunc motus ad misericordiam beatissimus Papa Gregorius, direxit pallium ad confirmationem eiusdem Episcopi, id est V I I. Kal. Settembris Indictione secunda. A B

EPISTOLA I.

sup. lib. 4. ep. 39.

GREGORIVS SABINIANO DIACONO.

Dolet Maximus prauaricatorem contra consuetudinem ordinatum scripta sedis Apostolica abscidisse.

DE causa Maximi præuaricatoris quid actum sit cognouisti. Sed postquam sereniſſimus domnus Imperator iussiones transmisit vt ordinari minime debuisset, tunc ad altiorem superbiam erupit. Nam homines glorioſi viri Patricij Romani ab eo præmia acceperunt, eumq. ita ordinari fecerunt, vt Antonium subdiaconum, & rectorem patrimonij nisi fugisset occiderent. Ego autem epistolas transmisi, postquam eum ordinatum contra rationem cognoui, & contra consuetudinem, vt Missarum solemnia celebrare non præsumeret, nisi prius a sereniſſimis dominis cognoscerem, quid de eius persona iussissent. Quæ scripta mea publice relecta, vel in ciuitate posita, publice scindi fecit, atque in contemptum Sedis Apostolicæ apertius exilijt. Quòd ego qualiter patiar scis, qui ante paratior sum moti, quàm beati Petri Apostoli Ecclesiam meis diebus degenerare. Mores etiam meos bene cognitos habes, quia diu porto; sed si semel deliberauero non portare, contra omnia pericula lætus vado. Vnde necesse est cum Dei auxilio periculo succurrere, ne cogatur excedendo peccare. Vide quæ dico, & pensa ex quanto dolore sunt. Peruenit vero ad me quia transmisit nescio quem clericum, qui diceret quia Malcus Episcopus in custodia pro solidis occisus sit. De qua re vnum est quod breuiter suggeras sereniſſimis dominis nostris, quia si ego seruus eorum in morte Longobardorum me miscere voluissem, hodie Longobardorum gens, nec Regem, nec duces, nec comites haberet, atque in summa confusione esset diuisa. Sed quia Deum timeo, in mortem cuiuslibet hominis me miscere formido. Malcus autem Episcopus C D

Gr. 23. q. 8. c. 20.

neque

A neque in custodia fuit, neque in aliqua afflictione, sed die qua causam dixit, & addictus est, nesciente me, a Bonifacio notario in domum eius ductus est, cui & prandium factum est, ibique prandit, & honoratus est ab eo, & nocte subito mortuus est, quod iam dilectionem tuam arbitror cognouisse. Exilaratum autem nostrum pro ea re dirigere volui. Sed quia iam eandem causam actam existimaui, idcirco me retinui. Domno autem Romano dilectio tua dicat, quia pro Felice, sicut scripsit ad virum excellentissimum magistrum epistolas, si Deus iusserit facio, & per hominem meũ transmitto. Nam modo postquam nulli alteri scribo, durum mihi fuit soli magistro scribere. Cui etiam dicendum est: quia Catellus palatinus substantiam eius quantum Virigantinus dicit, male exterminat. Cui vix potui imponere, vt expensas eidem Virigantino in monasterio quo lectioni vacat, & laborare non potest, parum aliquid de substantia matris suæ dare debuisset.

B

EPISTOLA II.

GREGORIVS PETRO EPISCOPO CORSICÆ.

Sup. lib. 3. ep. 22

De conuertendis ab idolorum cultura: Et de quinquaginta solidis baptizandis transmissis.

SVsceptis epistolis fraternitatis vestræ magnas omnipotenti Deo gratias retulimus: quia de congregatione multarum animarum nos dignatus es releuare. Et ideo fraternitas vestra solicite studeat opus quod cœpit, auxiliante Domino, ad perfectionem deducere. Et siue eos qui aliquando fideles fuerunt, sed ad cultum idolorum negligen-
C tia aut necessitate faciente reuersi sunt, festinet cum indicta pœnitentia aliquantorum dierum ad fidem reducere, vt reatum suum plangere debeant, & tanto firmius teneant hoc ad quod Deo adiuuante reuertuntur, quanto illud perfecte defleuerint vnde discedunt. Siue eos qui nec dum baptizati sunt admonendo, rogando, de venturo iudicio terrendo, rationem quoque reddendo, quia ligna & lapides colere non debent, festinet fraternitas tua omnipotenti Domino congregare, vt in aduentu eius cum districtus dies iudicij venerit in numero sanctorum, possit tua sanctitas inueniri. Quod enim opus vtilius & sublimius acturus es quàm vt de animarum viuificatione & collectione cogites, & tuo Domino, qui tibi locum prædicandi dedit, immortale lucrum reportes? Transmisimus autem fraternitati tuæ quinquaginta solidos pro vestimentis eorum, qui baptizandi sunt comparandis, presbytero quoque Ecclesiæ, quæ in Negeugno monte sita est,
D possessionem quam tua fraternitas petijt, dari fecimus, ita vt quantum præstat, tantum de solidis quos accipere consueuerat, minus accipiat. Vestra autem fraternitas petijt, vt sibi Episcopum in Ecclesia, quæ non longe ab eodem monte est, facere debeat: quod omnino libenter accepi, quia quantum vicina fuerit, tantum prodesse animabus illic consistentibus amplius poterit. Latorem vero præsentium per intercessionem sanctitatis vestræ acolythum fecimus, quem ad obsequia vestra retransmisimus, vt si in lucrandis animabus amplius seruierit, proficere amplius possit.

EPISTOLA III.

GREGORIVS ANASTASIO EPISCOPO Antiocheno.

Sup. lib. 2. ep. 7. 24. 25. lib. 4. ep. 36. 37.

E

Consolatoriam scribit epistolam de aduersitatibus huius mundi: De barbarorum gladijs, ac diuersis aduersitatibus.

SVscepi epistolas suauissimæ beatitudinis vestræ, quæ pro verbis lacrymas pluebant. Vidi namque in eis nubem more suo in altum volantem, sed quandam caliginem tristitiæ ferentem, nec penetrare in ipso exordio facile valui: vnde & quo iret, quia pro ipsa quam dixi caligine, ad plenum causas non intellexi. Hoc tamen sanctissimos vos semper sicut & facitis reducere ad mentem decet, quòd prædicator gentium dicit: In 2. *Tim. 3. a*
nouissimis temporibus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, & cetera, quæ mihi labor est dicere, & vobis non est necessarium audire. Ecce in senectute vestra sancta beatitudo multis tribulationibus laborat, sed perpen-

dat

Ioan. 21. c dat cuius sedem teneat. Numquid non illius cui voce veritatis dictum est: Cum se- A
nueris, alius te cinget, & ducet quo non vis? Sed hæc dicens recolo quod sanctitas
vestra in multis aduersitatibus etiam a iuuentute desudauit. Cum bono ergo rege di-
Isa. 38. c cat: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Sunt autem
multi qui delectationem suam, sicut scribitis, de nostris sibi vulneribus faciunt; sed sci-
Ioan. 16. c mus qui dixit: Plorabitis, & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos autem con-
tristabimini, vbi & protinus adiunxit: Sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Quia
vero iam prædicta patimur, restat vt etiam promissa sperare debeamus. Hi enim de
quibus dicitis, quia ipsi addunt onera qui subleuare debuerunt, scio quia illi sunt qui
Matth. 7. c veniunt in vestitu ouium, & intus sunt lupi rapaces. Sed tanto magis tolerandi sunt,
quanto nos non solum per malitiosam mentem, sed etiam per religiosum habitum per-
sequuntur. In hoc autem quod soli præ alijs habere appetunt, quod dignum non B
fuerat vt vel cum fratribus haberent, nullo modo turbamur: quia in omnipotenti Deo
confidimus, quòd hi qui aliena appetunt, etiam suis citius priuantur. Scimus enim
Luc. 14. c qui dixit: Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur. Et rursum scriptum est: Ante
Prou. 16. c ruinam exaltatur cor. His autem diebus, sicut inuenio, noua hæreticorum bella
consurgunt, de quibus vestræ beatitudini iam antea scripsi, ita vt prophetas, Euange-
lia, & dicta Patrum omnia euacuare moliantur. Sed Permanente vita vestræ sanc-
titatis, in protectoris nostri gratia speramus, quòd eorum ora citius obmutescant, quæ
contra soliditatem veritatis aperta sunt, quia & quamlibet acuti gladij immittantur,
cum saxum feriunt, fracti resiliunt. Hoc autem magna Dei omnipotentis est gra-
tia, quòd in ipsis qui a sanctæ Ecclesiæ doctrina diuisi sunt, vnitas non est: quoniam
Luc. 11. a b omne regnum in se diuisum non stabit. Et sancta Ecclesia subtilius in sua semper C
eruditione instruitur, dum hæreticorum quæstionibus impugnatur, ita vt aperte im-
Psal. 54. d pleatur quod per Psalmistam contra hæreticos de Deo dictum est: Diuisi sunt ab ira vul-
tus eius, & appropinquauit cor illius. Nam dum ipsi in suo prauo errore diuiduntur,
cor nobis Deus appropiat: quia eruditi aduersitatibus, intellectum eius subtilius inue-
nimus. Quæ autem mala a Barbarorum gladijs, quæ a peruersitate iudicum patimur,
beatitudini vestræ narrare refugio, ne eius gemitum augeam, quem minuere consolan-
do debueram. Sed in his omnibus auctoris nostri me præcepta consolantur, dicentis:
Ioan. 16. g Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis.
Luc. 22. f Pensio enim quibus dictum est: Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Si er-
Matth. 5. b go potestas lucis postea erit, quia electis dictum est: Vos estis lux mundi, & sicut scri-
Psal. 48. d ptum est: Obtinebant eos iusti in matutino: omne quod in hora & potestate tenebra- D
rum patimur, lugendum non est. Indicat autem mihi suauissima sanctitas vestra,
quòd mecum, si potuisset fieri, sine charta & calamo loqui voluisset, & dolet quòd no-
bis Orientis pone & Occidentis spatium interiacet. Sed hoc quod sentio, verum dico,
& in charta mihi mens vestra sine charta loquitur, quia in verba vestræ sanctitatis sola
charitas sonat, & diuisi locis non sumus, qui ex dono omnipotentis Domini dilectionis
vinculo coniuncti sumus. Cur igitur accipere pennas columbæ deargentatæ quæritis,
quas iam habetis? Pennæ quippe eius sunt charitas Dei & proximi. Per ipsas enim san-
cta Ecclesia euolat, per ipsas terrena omnia transcendit: quas si vestra sanctitas non
haberet, ad me cum tanta charitate per epistolas non venisset. Rogo autem vt pro
mei cordis infirmitate enixius oretis, quatenus omnipotens Deus mentem meam a ma-
lis omnibus pro vestra intercessione tueatur, & citius me de tot procellis huius rempesta- E
tis eripiat, atque in æternæ quietis littore perducat. Benedictiones vero locupletissi-
mas omnes quæ directæ sunt suscepi, quæ mihi vir Dei pauper spiritu transmisistis, de
quibus dicitis: Quid enim debet pauper nisi ea quæ paupera sunt? Sed nisi vos per
humilitatis spiritum pauperes essetis, benedictiones vestræ locupletes non fuissent.
Omnipotens Deus sua vos a malis omnibus protectione custodiat, & quoniam vita ve-
stra bonis omnibus valde est necessaria, post longa adhuc tempora vos ad cœlestis patriæ
gaudia perducat.

EPI-

A

EPISTOLA IIII.

GREGORIVS BONO EPISCOPO MESSANO.

Sup. lib. 1. ep. 10 lib. 2. ep. 34. lib. 9 ep. 40.

De pretio pro sepultura aliqua numquam recipiendo, vbi proponit exemplum Abraha, & Sichimitarum.

Filius noster Faustinus vir eloquentissimus ad nos veniens questus nobis est, qnòd pater eius quondam Peltrasius aliqua vestræ Ecclesiæ sepulturæ suę gratia iuris alieni reliquerit. Et quidem quid de hac re sæculi leges habeant & ipsi nostis, & nos audiuimus: quia heres ad soluendum cogitur, si auctor eius vel testator aliena legauerit.
B Sed quia fraternitatem vestram lege Dei, non autem lege sæculi nouimus viuere, valde mihi iniustum videtur, vt calix electrinus, & puer qui cuiusdam Ecclesiæ, in possessione eius positæ, diœceseos Consentinæ Ecclesiæ esse perhibetur, a tua fraternitate teneatur. Cum enim & vir reuerendissimus Palumbus nunc episcopus, tunc vero archidiaconus ita fuisse testatus est, vos omnino eius fidei credere, & aliena restituere debuistis. Tabulam vero auream quam prædictus vir moriens pariter reliquit considerare, vt arbitror, debuistis, quæ esset summa eius substantiæ, si quid esset vnde hi quos reliquerat, sustentari debuissent, & tunc pro sepultura eius accipere: cum secundum nostrum institutum noueris nos illicitam antiquam consuetudinem a nostra Ecclesia omnino vetuisse, nec cuiquam assensum præbere, vt loca humani corporis pretio possint adipisci.
Nam si gentiles, vt arbitramur, viri Sichimitæ Abrahæ pro Sarra mortua, atque in lo- *Gen. 23. 6*
C co proprio humanda sepulturam gratis obtulerunt, & vix magna eius importunitate coacti sunt, vt pretium de loco sepulturæ perciperent, nos qui episcopi dicimur, de humandis fidelium corporibus pensa quid facere debemus? Hoc ergo fraternitatis vestræ iudicio committimus. Et hoc quoque nobis prædictus eloquentissimus vir questus est, Sisinium defensorem Ecclesiæ tuæ irrationabiliter iuri suo mancipia competentia detinere. De quibus etiam iudicio sanctæ memoriæ Maximiani episcopi, vt ea detentator redderet, esse asserit definitum: sed eorum restitutionem hactenus voluntarie distulisse. Hortamur ergo fraternitatem tuam, vt si manifeste causa iam iudicata est, quæ statuta sunt, compleantur. Alioquin deputato defensore ad fratris & coepiscopi Secundini nostri partes fac iudicium conuenire: vt dum cuius sint iuris mancipia, de quibus quæstio vertitur, eius fuerit sententia declaratum, nec hic præiudicium, nec ille videatur
D iniuriam sustinere.

EPISTOLA V.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ Francorum.

Lib. 7. ep. 10. lib. 7. lib. 10. ep. 64. lib. 11. ep. 8. Ind. 6.

De pallio Siagrio episcopo concedendo, & sacris ordinibus præmio non conferendis. & de schismaticis & de idololatris corrigendis.

Quanta in omnipotentis Dei timorem excellentiæ vestræ mens soliditate firmata sit, inter alia bona quæ agitis, etiam in sacerdotum eius laudabiliter dilectione
E monstratis: & magna nobis fit de Christianitate vestra lætitia, quoniam quos venerantes vt famulos reuera Christi diligitis, augere honoribus studetis. Decet enim vos excellentissima filia, decet tales existere, vt subiectæ possitis esse dominatori. In eo enim regnum potestatis vestræ & subiectis gentibus confirmatis, in quo timori omnipotentis Domini mentis colla subijcitis: & vnde vosmetipsas seruitio creatoris subijcitis, inde vobis vestros subditos ad seruitium deuotius obligatis. Susceptis itaque epistolis vestris, valde nobis excellentiæ vestræ studium placuisse signamus, atque fratri & coepiscopo nostro Siagrio pallium dirigere secundum postulationem vestram voluimus. Propter quod & serenissimi domini Imperatoris, quantum nobis diaconus noster qui apud eum responsa Ecclesiæ faciebat, innotuit, prona voluntas est, & concedi hoc omnino desiderat, atque multa de prædicto fratre nostro tam vobis quàm etiam alijs testificantibus ad nos bona perlata sunt, maxime vitam eius Ioanne regionario ad nos remeante cognouimus.

mus. Et quod in fratre noſtro Auguſtino fecerit audientes, Redemptorem noſtrum benedicimus: quia eum ſacerdotis nomen etiam operibus implere ſentimus. Sed res plurimæ reſtiterunt, quæ nos hoc interim facere minime permiſerunt. Primum ſi quidem, quia is qui pallium ipſum venerat accepturus, ſchiſmaticorum tenetur errore implicitus. Deinde quòd non id ex veſtra petitione, ſed ex nobis tranſmiſſum voluiſtis intelligi. Extra hoc autem quia nec is qui eo vti deſiderat, directa ad nos hoc ſibi largiri ſpeciali petitione popoſcerat, & tantam cauſam nullo modo præbere ſine eius poſtulatione debuimus, maxime quia, & priſca conſuetudo obtinuit, vt honor pallij niſi exigentibus cauſarum meritis, & ſortiter poſtulanti dari non debeat. Nos tamen ne veſtræ excellentiæ deſiderium ſub prætextu cuiuſdam excuſationis forſitan videremur velle differre, dilectiſſimo filio noſtro Candido presbytero pallium præuidimus dirigendum, iniungentes ei vt vice noſtra congrua id debeat obſeruatione tribuere. Vnde neceſſe eſt, vt ex opere ſuo ſupraſcriptus frater & coepiſcopus noſter Siagrius facta cum aliquantis ſuis epiſcopis petitione hoc ſperare, atque eam prædicto debeat dare presbytero: quatenus digne eiuſdem pallij vſum cum Dei gratia valeat adipiſci. Vt ergo hæc vobis cura ante oculos creatoris noſtri in fructu ſit, Chriſtianitatis veſtræ ſolicitudo diligenter inuigilet, & nullum qui ſub regno veſtro eſt, ad ſacrum ordinem ex datione pecuniæ, vel quarumlibet patrocinio perſonarum ſeu proximitatis iure patiatur accedere: ſed ille ad epiſcopatus vel alterius ſacri ordinis officium eligatur, quem dignum & vita & mores oſtenderint: ne ſi, quod non optamus, honor venalis fuerit ſacerdotij, Simoniaca in illis partibus hæreſis, quæ prima in Eccleſia prodijt, & Petri ſententia damnata eſt, conſurgat, & regni veſtri, quod abſit, vires imminuat. Nam graue omnino & vltra quàm dici poteſt facinus eſt, Spiritum ſanctum, qui omnia redemit, venundari. Sed & hoc curæ vobis ſit, vt quia ſicut noſtis, neophytum egregius prædicator ad ſacerdotij regimen omnino vetat accedere, nullum ex laico patiamini epiſcopum conſecrari. Nam qualis magiſter erit, qui diſcipulus non fuit? Aut quemadmodum ducatum gregi Dominico præbeat, qui diſciplinæ paſtoris ſubditus ante non fuit? Si cuius ergo vita talis conſtiterit, vt ad hunc dignus ſit ordinem promoueri, prius miniſterio debet Eccleſiæ deſeruire, quatenus longo exercitationis vſu videat quod imitetur, & diſcat quod doceat: ne forte onus regiminis conuerſionis nouitas non ferat, & ruinæ occaſio de proueſtus immaturitate conſurgat. Qualiter autem ſe excellentia veſtra erga fratrem & coepiſcopum noſtrum Auguſtinum exhibuerit, quantamq. illi ſibi Deo aſpirante charitatem impenderit, diuerſorum fidelium relatione cognouimus: pro qua gratias referentes, diuinæ potentiæ miſericordiam deprecamur, vt & hic vos ſua protectione cuſtodiat, & ſicut inter homines ita quoque & poſt multorum annorum tempora in æterna faciat vita regnare. Præterea hos quos ab vnitate Eccleſiæ ſchiſmaticorum error diſſociat, ad vnitatem pro veſtra mercede ſtudeat reuocare concordia. Nam non ob aliud in ignorantiæ ſuæ hactenus cæcitate voluuntur, niſi vt Eccleſiaſticam fugiant diſciplinam, & peruerſe habeant, vt voluerint, viuendi licentiam: quia nec quid defendant nec quid ſequantur intelligunt. Nos autem Chalcedonenſem ſynodum de qua illi ſibi peſtiferæ nebulas excuſationis aſſumunt, per omnia veneramur & ſequimur: & ſi quis de fide eius minuere aut addere aliquid præſumpſerit, anathematizamus. Sed ita illos erroris labes imbibit, vt ignorantiæ ſuæ credentes vniuerſam Eccleſiam atque omnes quatuor Patriarchas non ratione, ſed malitioſa mente tantum modo refugiant, ita vt is qui ad nos a veſtra excellentia miſſus eſt, cum quæreretur a nobis cur ab vniuerſali Eccleſia ſeparatus exiſteret, ſe ignorare profeſſus ſit. Sed neque quid diceret, neque quid aliud audiret, valuit ſcire. Hoc quoque paritet hortamur, vt & ceteros ſubiectos veſtros ſub diſciplinæ debeatis moderatione reſtringere, vt idolis non immolent, cultores arborum non exiſtant, de animalium capitibus ſacrificia ſacrilega non exhibeant: quia peruenit ad nos quòd multi Chriſtianorum & ad Eccleſias occurrant, & quod dici nefas eſt, a culturis dæmonum non abſcedant. Quoniam vero omnino Deo noſtro hæc diſplicent, & diuiſas mentes non poſſidet; prouidete vt ab his debeant illicitis ſalubriter coerceri: ne quod abſit, non eis ad redemptionem, ſed ad pœnam ſacri fiat baptiſmatis ſacramentum. Si quos igitur violentos, ſi quos adulteros, ſi quos fures vel alijs prauis actibus ſtudere cognoſcitis, Deum de eorum correctione placare feſtinate; vt ſuper vos flagellum perfidarum gentium, quod, quantum videmus, ad multarum nationum vindictam exci-

tum

Gr. lib. 1. ep. 2. Anſ. lib. 6. c. 32. Io. Diac. lib. 3. cap. 2.

Ius. par. 3. c. 30.

Lib. 1. ep. 24. lib. 3. epiſt. 34.

A tum est, non inducat: ne si, quod non credimus, diuinæ vltionis iracundia sceleratorum fuerit actione commota, belli pestis interimat quos delinquentes ad rectitudinis viam Dei præcepta non reuocant. Necesse est ergo vt omni studio & oratione assidua ad Redemptoris nostri conuerti misericordiam festinemus, vbi tutus omnibus locus est & magna securitas. Nam illic quenquam solide persistentem nec periculum conterit, nec metus exagitat. Codicem vero, sicut scripsistis, prædicto dilectissimo filio nostro Candido presbytero vobis offerendum transmittimus: quia boni vestri studij esse participes festinamus. Omnipotens Deus sua vos protectione custodiat, atque a perfidis gentibus regnum vestrum sui brachij extensione defendat, vosq. post longa annorum curricula ad gaudia æterna perducat. Dat. Mense Octobr. Indictione Prima.

B

EPISTOLA VI.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO LVNENSI.

Sup. lib. 3. ep. 21. Ind. 12. li. 4. ep. 5. Indict. 13. & epist. 16.

De monasterio suo consecrando.

FRaternitatis vestræ insinuatione didicimus, quæ habentur in subditis, intra ciuitatem Lunensem in domo propria monasterium ancillarum Dei pro vestra deuotione fundasse, quod in honore beati Petri Apostolorum principis, & sanctorum martyrum Ioannis & Pauli, atque Hermæ & Sebastiani desideras consecrari. Et ideo frater chariss-
C me, si nullum corpus ibidem constat humatum, data primitus a fraternitate tua donatione legitima: id est, calicem argenteum vnum habentem vncias sex, patenam argenteam habentem libras duas, syndones duas, coopertorium super altare vnum, lecta ilrata numero decem in æramentis capita viginta, in ferramentis capita triginta, in cespite fundum Faborianum, & lumbricate in integro constitutum in territorio Lunensi milliario ab Vrbe eadem plus minus secundo, iuxta fluuium Macram, cum seruis duobus, id est Mauro & Ioanne, & boum parium vndecim tantum, gestisq. municipalibus alligatis prædicti monasterij oratorium absque Missis publicis solemniter consecrabis & cetera secundum morem.

D *Mense Nouembrio, Indictione Prima.*

EPISTOLA VII.

GREGORIVS AMOS EPISCOPO Hierosolymitano.

De Petro Acoluthe fugitino.

E CVm fraternitatem vestram confidamus canonum statuta & vigorem diligere disciplinæ, ne clerici nostri vobis ad euitandam districtionem Ecclesiastici ordinis falsitas surripere valeat, eius culpam sanctitati vestræ indicare prospeximus, vt solicitudine vestra disciplinæ possit submitti quam refugit. Comperimus autem quòd Petrus Acoluthus, quem dilectissimo filio nostro Sabiniano diacono responsa Ecclesiastica facienti obseruare in vrbe regia feceramus, fugiens ad vestram Ecclesiam venerit. Quod si verum est, in tuto eum facere fraternitas vestra, & inuenta huc studeat occasione remittere. Aut si forte hoc metuens a vestra discesserit Ecclesia, & per diuersa loca, ne comprehendi valeat, latitet in omnibus parochijs vestris, vt diligenter requiratur iniungite, & inuentum ad nos, sicut præfati sumus, transmittite: quem etiam volumus per vos, quia sit communione priuatus agnoscere, nec Dominici corporis

portis ac sanguinis quousque ad nos redeat, audeat mysteria sumere, nisi forte vicino A
mortis insistente periculo.

EPISTOLA VIII.

Sup. lib. 3. ep. 14. Jud. 12. li. 8. ep. 29. lib. 9. ep. 51.

GREGORIVS LEONI EPISCOPO Catanensium.

De portionibus clericorum.

AD hoc locorum gradus rationis ordo distinxit, & iudicia esse constituit, vt nec præpositi in oprimendos se frustra valeant occupare subiectos, nec subiectis B
iterum contra suos præpositos effrenata sit resultandi licentia. Et ideo quia per decimumquintum nuper indictionem elapsam Ecclesiæ tuæ acoluthi, dato contra te capitulari, quædam conquesti sunt: ne aut in tuæ fraternitatis inuidia remanerent, aut illos in suis videremur petitionibus non audire, dilectissimo filio nostro Cypriano diacono ea subtiliter inquirenda mandauimus. Qui iniuncta cognoscens, quid de capitulo vnoquoque decreuerit, inquisitioni nostræ est subtilius patefactum. Et quia inter alia de quarta portione clerus hoc tenendum statuit, vt vnam portionem hi qui in sacro loco sunt positi, & reliquas duas clerus accipiat, & latores præsentium Donatus presbyter, necnon & Theodosianus atque Viator diaconi, aliorum quoque qui in sacrato sunt ordine constituti, relationem ad nos deferentes conquesti sunt, hoc contra antiquam consuetudinem in suo grauamine præiudiciaC
liter statutum, quippe quia de eadem quarta semper se duas partes, & tertiam clerum perhibent consecutum, & petiuerunt ne hæc diffinitio in suo præiudicio permaneat: nos hoc fraternitatis tuæ dispositioni oportere præuidimus committendum. Volumus ergo, vt quidquid Ecclesiæ tuæ ex redditu vel quolibet alio titulo fortassis accesserit, quartam exinde portionem sine diminutione aliqua debeas segregare, atque eam secundum Dei timorem presbyteris, diaconis, ac clero vt tibi visum fuerit, discrete diuidere: ita sane vt vnicuique sicut meritum laboris exegerit, libera tibi sit, iuxta quod præuideris largiendi licentia: quatenus & hi qui merentur, etiam temporali se sentiant hoc commodo consolari, & alij adiuuante Domino eorum ad melius contendant imitatione proficere.
D

EPISTOLA IX.

GREGORIVS VITALIANO EPISCOPO Sipontino.

De filia Tulliani magistri militiæ, ad pristinum habitum reuocanda & in monasterio detrudenda.

Sup. p. 7. c. 76. Gr. 27. q. 1. c. 18

SI custos religiosi habitus aut esse nosses Episcopus, filiam gloriosæ memoriæ Tulliani magistri militiæ, te illic posito nec proiectis religiosis vestibus ad sæcularem reuerti habitum, nec ad nos licuisset peruersam epistolam destinare. Sed quia nimia desidia E
ac torpore deprimeris, in tuo dedecore res ad præsens illicita impune commissa est. Nam si vt præfati sumus, solicitus extitisses, prius ad nos vltio mulieris prauissimæ, quàm culpa debuit peruenire. Quia ergo tantum hebes, tantumq. es negligens, vt nisi canonicam in te fueris coercitionem expertus, in alijs districtionem & disciplinam nescias custodire, qualiter debeas esse solicitus congruo tibi, si Domino placuerit, tempore demonstrabimus. Præsentia igitur scripta suscipiens euigila, & excitatus saltem exequere, quod pressus vsque nunc ignauia distulisti. Instantiæ ergo tuæ sit, prædictam mulierem vna cum Sergio defensore nostro comprehendere, & statim non solum ad male contemptum habitum sine aliqua excusatione reuocare, sed etiam in monasterium, vbi omnino districte valeat custodiri, detrudere: & ita omnem circa illam solicitudinem exhibere, vt quàm

A quàm sit nefarium quod commisit, ex tua possit districtione cognoscere. Qua in re si quis, quod non credimus, clericorum vel laicorum aliquo tibi ingenio tentauerit obsistendum, a sacratissimæ eum communionis participatione suspendere, nobisq. renunciare festina: vt quantum sit execrabile quod præsumpserit, postquam consideratione propria non aduertit, emendationis qualitate cognoscat. In his autem omnibus ita te cautum studе ac vigilantem ostendere, vt culpam tuam non geminare neglectus; sed aliquantisper valeat solicitudo minuere.

EPISTOLA X.

GREGORIVS SERGIO DEFENSORI.

B

De filia Tulliani magistri militia.

SI homo esses, aut discretionem aliquam habuisses, ita regularis disciplinæ debuisti custos existere, vt ea quæ illicite illic committuntur, ante vindicta corrigeret, quàm ad nos eorum nuncius peruenirет. Sed dum nimia te facit stultitia negligentem, non solum de illis offendimur, sed etiam ad vlciscendam desidiam tuam nihilominus prouocamur. Omni ergo dilatione omniq. excusatione postposita, filiam gloriosæ memoriæ Tulliani magistri militiæ, quæ proiectis, quas sponte assumpserat, religiosis vestibus, indumentis se laicis deturpauit, vna cum fratre & coepiscopo nostro Vitaliano festina comprehendere, atque ad religiosum rursus habitum reuocare, ac in monasterium mittere, vbi stricte omC nino valeat custodiri. Nec eius custodiam aliquatenus releuari permittas, quousque nostra denuo scripta susceperis. Nam si quolibet modo in hac re negligens vel lentus extiteris, ita in te noueris districtissime vindicandum, vt quod ex te nescis, pœna possis referante cognoscere: quia sicut diximus, si intellectum hominis habuisses, hæc quæ modo facere præciperis, a te debueramus etiam cum vltione facta cognoscere.

Grat. 27. q. 1. c. Si homo.

EPISTOLA XI.

GREGORIVS EVSEBIO THESSALONICENSI Vrbitio Diracitano, Constantio Mediolanensi Andreæ Nicopoli, Ioanni Corinthi, Ioanni primæ Iustinianæ, Ioanni Cretensi Scorintano, Ioanni Lariſſæ, Mariniano Raуennæ, Ioan. Caral. Sard. & omnibus episcopis Siciliæ.

Sup. ep. 4. & inf. 49.

De lege Imperatoris: & quòd ex militari habitu nullus nisi ante triennium probatus suscipiendus sit.

LEgem quam pijssimus Imperator dedit, ne fortasse hi qui militiæ vel rationibus sunt publicis obligati, dum causarum suarum periculum fugiunt, ad Ecclesiasticum habitum veniant, vel in monasterijs conuertantur, vestræ studui fraternitati transmittere: hoc maxime exhortans, quod hi qui sæculi actionibus implicati sunt, in clero Ecclesiæ præpropere suscipiendi non sunt: quia dum in Ecclesiastico habitu non dissimiliter quàm vixerant viuunt, nequaquam studeant sæculum fugere, sed mutare. Quòd si etiam tales quoque monasterium petunt, suscipiendi nullo modo sunt, nisi prius rationibus publicis absoluti fuerint. Si qui vero ex militaribus numeris in monasterijs conuerti festinant, non sunt temere suscipiendi, nisi eorum vita fuerit subtiliter inquisita. Et iuxta normam regularem debent in suo habitu per triennium probari, & tunc monachichum habitum Deo auctore suscipere. Qui si ita sunt probati atque susceptі, & pro anima sua pœnitentiam de perpetratis culpis agere studeant, pro eorum vita & lucro cælesti, non est eorum conuersio renuenda. Qua de re etiam sereniſſimus & Christianissimus Imperator, mihi credite, omni modo placatur, & libenter eorum conuersionem suscipit, quos in rationibus publicis implicatos non esse cognoscit.

Iust. par. 2. c. cap. 124. Grat. dist. 53. c. 2.

Mense Decembri, Indictione prima. A

EPISTOLA XII.

Lib. 4. ep. 17. & inf. ep. 25.

GREGORIVS SABINIANO EPISCOPO IADERTINO.

De pœnitentia eius acta propter communionem Maximi prauaricatoris, & Florentino Episcopo.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 81.

SIcut perseueranti culpæ debetur iure vindicta, ita resipiscentibus est venia concedenda. Nam vt res illa contra se merito iracundiam excitare, sic hæc in sui prorsus dilectione solet concordiam propagare. Et ideo quia fraternitatem tuam a consortio & communione Maximi, vbi te prius neglectus impulerat: in tantum postea grauitas sacerdotij ad animum reducta suspendit, vt eius sola nullatenus patereris esse segregatione contentus, nisi & in monasterij te claustra recipiens dudum commissa defleres: ea propter in nostra te gratia ad communionem receptum esse non dubites, nam quantum nos prius culpa tuæ charitatis offenderat, tantum pœnitentia mitigauit. Hortor igitur dilectissime frater, vt gregi Dominico pastoralem solicitudinem instanter impendas, lucrumq. de commissis ouibus facere diligēter inuigiles, vt tantum tibi copiosæ retributio mercedis exuberet, quantum in aduentum æterni iudicis multiplices laboris fructus obtuleris. Stude itaque in culpa lapsos erigere, stude errantibus regrediendi viam ostendere, stude communione priuatos ad communionis salubriter gratiam reuocare. Sit ceteris charitatis vestræ reuersio, ereptionis officium, sit salutis exemplum: quatenus dum errantes gressus ouium ad septa summi pastoris solicitudinis vestræ cura direxerit, nec ipsæ luporum dentibus relinquantur expositæ, & te in æterna vita, quod summopere petendum est, dignæ compensatio retributionis excipiat. De causa vero quam nobis scripsistis, vt debeamus ne in vrbe regia contra vos surripiatur esse soliciti, animos vestros res ista non turbet. Nam responsali nostro omnino studiose mandauimus, vt solicitum cautumq. se debeat exhibere. Et confidimus de Dei nostri potentia, quia id agitur, vt vos nullius contra rationem aut turbare quoquomodo aut premere possit aduersitas. Præterea habitatores Epidaurienſis ciuitatis Florentium, quem suum esse dicunt episcopum, sibi a nobis restituendum studiosissime poposcerunt, asserentes frustra eum ad solam tantummodo voluntatem Natalis quondam episcopi detrusum exilio. Et ideo quid de eius causa fraternitas vestra cognouit, nobis suis subtiliter epistolis innotescat. Si autem nec dū cognouit, requirat, nobisq. renunciet, vt quidquid de eo statuendum sit certi, deliberare adiutore Domino valeamus. B C D

Mense Februario, Indictione prima.

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS CANDIDO ABBATI MONASTERII Sancti Andreæ ad cliuum Scauri.

Confirmat concordiam & transactionem inter monasterium Sancti Andreæ & Maurentium magistrum militiæ. E

SIcut loci nostri consideratio prouidere nos admonet, vt monasteriorum negotia pacis intentio salubri fine distinguat: sic iterum ratione constringimur, consensus nostri auctoritate quæ vtiliter decisa fuerint roborare: ne forte cuiusquam excusationis obiectu, quod a religioso proposito, & æquitate valde dissentit, aliquid in dubium contentio recidiua perducat, & gignat ex pace litigium. Proinde quoniam inter te & Candidum abbatem monasterij sancti Andreæ Apostoli positi in hac vrbe Romana in cliuo Scauri, agentem vtilitates eiusdem monasterij, & Maurentium gloriosum magistrum militiæ, causa successionis hereditatisq. Ioannis fratris consanguinei prædicti, viri, qui in suprascripto monasterio conuersus est ac defunctus, cum nostro quoque consensu commodæ solicitæq. trāsactionis pagina interueniente decisa est: denique quia cū fidei memorati

Inf. ep. 70. b. l.

glorio-

A glorioſiſſimi magiſtri militiæ ſinceritas olim nobis veraciter nota ſit & bene comperta, vt ſatisfactionem poſſet omnino ſufficere etiam dato corporaliter ſacramento, firmaret nihil ſe in fraude verſatum, aut aliquid occultaſſe, ſed omnia integre prodidiſſe: idcirco huius decreti præceptiq. noſtri ſerie tranſactionem deciſionemq. inter te & præfatum Maurentium glorioſum habitam, ratam habentes, per omnia confirmamus, nec in totum partemve aliqua ratione conuelli, ſed eam habere perpetuam decernimus firmitatem. Cui rei ſi quis, quod non credimus, contrariam afferre quoquomodo tentauerit voluntatem: ille quidem reum ſe ante Deum eſſe nouerit, qui nititur ea quæ vtiliter ſunt finita reſcindere: nam eidem deciſioni tranſactioniq. nihil ſe derogare cognoſcat. Vt ergo & ſæpe dicti glorioſi Maurentij maneret illibata ſecuritas, & tu nihil de his quæ deciſa ſunt valeas dubitare, ſimile ei præceptum pro vtraque par-
B tium munitione conceſſimus.

EPISTOLA XIIII.

GREGORIVS ADEODATO ET MAVRENTIO Epiſcopis Africæ a paribus.

Sup. lib. 2. ep. 48. Ind. 11.

Perſeuerantiam boni operis commendat, laudatq.

MVltum frater chariſſime, ſinceritatis tuæ bono congaudeo, quòd grauitatem qua præditum te dudum audieram, præſentium portitoris Pauli fratris & coepiſcopi noſtri teſtificatio confirmauit. Qui tanto latius quanta in nobis ſolicitudo Eccleſiaſtici or-
C dinis, quantaq. cura ſit rectitudinis indicauit, quanto hoc & præſens comperit, & in ſua amplius defenſione cognouit. Quia ergo magnum, ſicut noſtis, coram Deo noſtro eſt in bonis quemquam indeſinenter operibus permanere, fraternitatis veſtræ ſe ſolicitudo ad fouendas partes iuſtitiæ decenter exacuat, & contra Eccleſiaſtici vigoris moderamina prout poſſibile fuerit prouiſionis ſuæ ſolatio fieri nihil permittat. Nec vos res aliqua ab huiuſmodi intentione remoueat: ſed ſi qua ſunt quæ dilectionis veſtræ ſinceritatem offendunt, & regulas canonicæ diſcretionis excedunt, vigilantem ſtudete curam impendere, atque ea hortando, ſuadendo, terrendo emendare, charitatis vnitatem ſeruare, in quantum vires ſuppetunt, Deo adiuuante contendite, & exceſſus auctorem correctionis freno ſacerdotali conſtringite, atque eum ab inuio itinere lingua ducite & actione reducite, & ita veſtram in omnibus efficaciam exhibete, vt Deus omnipotens qui bonæ voluntatis
D auctor & intentionis inſpector eſt, velle veſtrum & hic adiuuet, & in futura vita remuneret. Supradictum vero Paulum fratrem & coepiſcopum noſtrum fraternitati veſtræ commendantes hortamur, vt idonee charitatem veſtram debeat experiri quam prædicat.

EPISTOLA XV.

GREGORIVS VICTORI ET COLVMBO Epiſcopis Numidiæ a paribus.

Lib. 2. ep. 47. Ind. 11. Sup. lib. 3. ep. 15 Ind. 12. lib. 6. ep. 2. Ind. 13.

De contentione parochiarum dirimenda.

E QVanto cordi noſtro lætitiam Eccleſiæ ordo inculpabiliter cuſtoditus infundit, tanto reſciſus tædium doloris imponit, quòd prauitatis temeritas in euerſionem diſciplinæ tentat, & quæ ſunt olim laudabiliter ſtatuta, diſſoluere: & quæ fortius punienda, præſumere. Præſentium itaque portitoris Criſconij fratris & coepiſcopi noſtri querela ad nos inſinuante peruenit, quòd nulla exigente culpa, vel concilij definiente ſententia Eccleſiæ eius parochiæ antiquitus deputatæ, a Valentione fratre & coepiſcopo noſtro, ante fere quindecim annos ſint irrationabiliter occupatæ, atque eum inſuper res deceſſoris ipſius ad ſuum, quod dici graue eſt, arbitrium abſtuliſſe. Quod ſi ita veritas ſe habet, quàm peruerſum, quamve ſit execrandum, præcipue religioſo præpoſito, dicere non valemus. Hac igitur in re quia nec lenitas, nec aliqua debet eſſe dilatio, fraternitatem veſtram præſenti epiſtola commonemus, vt ſolicitius requiratis. Et ſi querela eius manifeſta eſſe conſtiterit, ablatarum rerum & occupatarum parochiarum reſtitutione dilectio veſtra ſine mora ſuccurri prouideat, & ita omnia vobis ſolatiantibus

cessante excusatione, iustitia fauente recipiat: vt nec hunc labor obseruationis afficiat, A
nec de eius damno aliquid lucri inuasor acquirat. Accendat ergo vos zelus æquitatis, ac-
cendat iustitiæ rectitudo. Ad custodiendam in cunctis antiquam ecclesiastici ordinis di-
spositionem, operam instanter impendite, districtos solicitosq. vos inter culpas & inno-
centiam exhibete: quatenus & iustitiæ causam habentibus magna de rectitudinis vestræ
sit zelo fiducia, & inquietis de futuro omnis excedendi amputetur occasio.

EPISTOLA XVI.

Sup. ep. prox. h. lib. 2. ep. 47. lib. 3. ep. 36. lib. 6. Ep. 2. li.

GREGORIVS COLVMBO EPISCOPO NVMIDIÆ.

Paulum Episcopum commendat. B

QValiter de fraternitatis vestræ debeamus charitate præsumere, ex mentis nostræ quam circa vos habemus, qualitate colligimus. Nec aliter vos Apostolicam sedem diligere, quàm ipsa vos diligit arbitramur. Vnde necesse est, vt eos quos in Ecclesia beati Petri Apostolorum principis, vt oportet, deuotos esse cognoscimus, vobis cuius vitam & actio sacerdotis ornat & dignitas, peculiarius commendemus, de cuius scilicet sinceritate firmum experimentum de præteritis iam tenemus. Frater igitur & coepiscopus noster Paulus præsentium portitor, quantis illic fluctibus, quantisq. aduersitatibus quatiatur, sanctitatem vestram memorat non latere: Qui quoniam querelas quas de eo ad vos peruenisse signastis, non veras esse, sed instigatione aduersantium contra se asserit excitari, & omnia se fidit patrocinante veritate, vobis cognoscentibus, adiutore posse Domino superare: hortamur dilectissime frater, vt eis in quibus fuerit iustitiæ ratio manifesta, manum C
decenter præbere solatij, atque sacerdotali eum compassione debeas adiuuare. Nulla ergo vos res ab æquitatis studio, nulla suspendat potentia personarum. Sed innitens præceptis Dominicis, omnia quæ sunt rectitudini aduersa, contemne. In defendendis partibus iustitiæ constanter insiste. Odia pro veritate, si qua sunt, sustinere non renuas: vt tanto maiorem in aduentu Redemptoris nostri fructum mercedis inuenias, quanto eius mandata non negligens, in fauorem iustitiæ & defensionem impenderis.

Mense Martio, Indictione prima.

EPISTOLA XVII. D

GREGORIVS BONIFACIO PRIMO DEFENSORI.

Vt defensores septem existant, qui regionariorum, notariorum & subdiaconorum priuilegijs vtantur.

ECclesiasticis vtilitatibus fideliter insudantes congruæ remunerationis sunt beneficio prosequendi: vt & nos respondisse eorum digne obsequijs videamur, & illi ex indulta consolationis gratia vtiliores existant. Quia igitur defensorum officium in causis Ecclesiæ & obsequijs noscitur laborare Pontificum, hac eos concessa prospeximus recompensationis prærogatiua gaudere: constituentes, vt sicut in schola notariorum atque subdiaconorum per indultam longe retro pontificum largitatem sunt regionarij constituti: ita quoque in defensoribus septem qui ostensa suæ experientiæ vtilitate placuerint, honore regionario decorentur. Quos quolibet per absentiam pontificis & sedendi in conuentu clericorum habere licentiam, & honoris sui priuilegia in omnibus statuimus obtinere. Præterea si quis ad prioris locum veniens, in alia fortasse prouincia propter vtilitatem propriam deget, hunc necesse est primatus locum per omnia curare, vt ille prior defensorum omnium possit existere, qui & ante prioratus locum in Ecclesiasticis vtilitatibus obsequijsq. pontificis non destitit per sedulam præsentiam permanere. Hæc itaque constitutionis nostræ decreta, quæ pro defensorum sunt priuilegijs & ordinatione dispositæ, perpetua stabilitate & sine aliqua constituimus refragatione seruari: siue quæ scripto decreuimus, seu quæ in eis in nostra præsentia videntur

A videntur esse disposita. nec a quoquam pontificum in totum partemve qualibet occasione conuelli decernimus vel mutari. Nam nimis est asperum, & præcipue bonis sacerdotum moribus inimicum, niti quempiam quacumque rationis excusatione, & quæ bene sunt ordinata rescindere, & exemplo suo docere, ceteros sua quandoque post se constituta dissoluere.

Mense Aprili, Indictione prima.

EPISTOLA XVIII.

B GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO RAVENNATI.

Concedit priuilegia monasterio sanctorum Ioannis & Stephani in vrbe Classitana constituto.

Inf. ep. 19. Sup. lib. 4. ep. 10. 24. 34. lib. 5. ep. 1. 12. 26. 38. hom. 34. in ev. lib. 6. ep. 10. Ind. Grat. 16. q. 2. c. Quam sit.

QVam sit necessarium monasteriorum quieti prospicere, & de eorum perpetua securitate tractare, anteactum vos officium, quod in regimine monasterij exhibuistis, informat. Et ideo quia monasterium beatorum Ioannis & Stephani, quod in Classitana est ciuitate constitutum, cui communis filius Claudius abbas præesse dinoscitur, multa a prædecessoribus vestris præiudicia atque grauamina pertulisse cognouimus: oportet vt fraternitatis vestræ prouisio eorum de futuro quietem salubri ordinatione disponat: quatenus conuersantes illic in Dei seruitio ipsius quoque gratia suffragante, mente libera perseuerent. Sed ne ex ea quæ magis emendanda est consuetudine, quisquam illic quolibet C tempore quidquam molestiæ præsumar inferre: necesse est vt hæc quæ inferius enumeranda curauimus, ita fraternitatis vestræ studio debeant custodiri, vt ex eis non possit vlterius inferendæ inquietudinis occasio reperiri. Interdicimus igitur, vt nullus episcoporum aut sæcularium vltra audeat de redditibus, de rebus vel chartis prædicti monasterij, vel de loco aliquo qui ad id pertinet, quocumque modo qualibet occasione minuere, nec immissiones dolosas aliquas facere. Sed si qua forte causa inter Rauennatem Ecclesiam & præfatum monasterium euenerit, & pacifice non potuerit ordinari apud electos a partibus, timentes Deum, sine voluntaria dilatione, medijs sacrosanctis Euangelijs finiatur. Defuncto vero abbate, cuiuscumque congregationis non extraneus nisi de eadem conuersatione, quem sibi propria voluntate concors fratrum societas elegerit, & qui electus fuerit, sine dolo vel venalitate aliqua ordinetur: quòd si aptam inter se personam inue- D nire nequierint, solerter de alijs monasterijs sibi similiter eligant ordinandum. Neque viuenti abbati quæcumque persona qualibet occasione in suo monasterio præponatur, nisi forte extantibus, quod absit, criminibus quæ sacri canones punire monstrantur. Pariter autem custodiendum est, vt inuiro eiusdem monasterij abbate ad ordinanda alia monasteria, aut ad ordines sacros vel clericatus officium rolli exinde monachi non debeant. Sed si abundantes fuerint, & ad celebrandas Deo laudes vel vtilitates monasteriorū complendas sufficiant, abbas cum deuotione de his qui superfuerint offerat, quos dignos coram Deo inuenire potuerit. Quòd si sufficienter habens dare noluerit, tunc Rauennas Episcopus ad ordinanda alia monasteria de his, qui supersunt, tollat. Ad Ecclesiasticum tamen officium nullus exinde producatur, nisi quem abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit. Quisquis autem ex prædicto monasterio ad Ecclesiasticum ordinem peruenerit, E vlterius illic nec aliquam potestatem, nec licentiam habeat habitandi. Obseruandum quoque est, vt descriptio rerum, aut chartarum eiusdem monasterij ab Ecclesiasticis fieri non debeat si quando res exigit, sed abbas loci cum abbatibus alijs rerum inuentarum attestationem faciat. Quotiens autem pro vtilitate monasterij sui ad Romanum Pontificem abbas venire vel transmittere forte voluerit, ei modis omnibus liceat. Præterea cum episcoporum aduentus desiderantes a monasterijs debeant expectari, quia tamen hospitandi occasione prædictum monasterium temporibus decessoris vestri nobis fuisse nunciatum est prægrauatum: oportet vt hoc sanctitas vestra decenter debeat temperare, vt visitandi, exhortandiq. gratia ad monasterium, quotiens placuerit, ab eiusdem ciuitatis antistite accedatur. Sed sic charitatis officium illic Episcopus impleat, vt grauamen aliquod monasterium non incurrat. Vestram quoque fraternitatem prædictus abbas non solum non metuat ad monasterium frequenter

accedere,sed etiam desiderabiliter concupisent sciens quod per vos substantia monasterij A
omnino grauari non possit. Dat.Mense Aprili, Indict. prima.

EPISTOLA XIX.

Sup. ep.18. lib. 4.ep.20. 24. & seq. vt sup.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennati.

Claudium Abbatem commendat.

QVòd communem filium Claudium Abbatem latorem præsentium longa apud nos hactenus mora retinuit, res illa fecit quòd magnum nobis,sicut nostis, erat in verbo Dei solatium: quem etiam hic adhuc volueramus diutius retinere, nisi & ipsum ad B
suum monasterium festinare,& nos congregationi fratrum eius præsentiam esse omnino necessariam sciremus. Et ideo quia illum sicut petijt & exigebat vtilitas,relaxandum esse prospeximus, commendantes eum hortamur, vt sanctitas vestra sacerdotali eum affectione suscipiat,paternam illi monasterioq. ipsius chariratem, sicut decet,impendat: benignitatis suæ eum consolatione refoueat, in eius se tuitionem instanter accommoder, & præsidij sui beneficio liberum ab omni inquietudine redditum, quieti & vrilitatibus fratrum vacare permittat, arque peculiariter sicut a nobis eum scir diligi, diligar: quatenus & charitatis vestræ affectum, quem olim expertus est,in se multiplicius recognoscar, & nos in vobis inuenisse se gaudeat.

EPISTOLA XX. C

GREGORIVS AGNELLO EPISCOPO Terracinensi.

De his qui idola colebant & arbores.

PEruenit ad nos quosdam illic, quod dici nefas est, arbores colere, & multa alia contra Christianam fidem illicita perpetrare. Et miramur cur hoc fraternitas vestra districta emendare vltione distulerit. Ea propter scriptis vos præsentibus adhortamur, vt hos diligenti inuestigarione perquiri, & veritate cognira,talem in eis faciatis exerceri vindictam, quatenus & Deus placari possit, & alijs eorum vltio correptionis exemplum sit. Scripsimus autem & Mauro nunc vicecomiti, vt fraternitati vestræ in hac re debeat ad- D
hibere solatia, dummodo ad comprehendendos eos inuenire excusationem aliquam non possitis. Quia vero comperimus multos se a murorum vigilijs excusare,sit fraternitas vestra solicita,vt nullum neque per nostrum vel Ecclesiæ nomen aut quolibet alio modo defendi a vigilijs patiatur, sed omnes generaliter compellantur:quatenus cunctis vigilantibus, melius auxiliante Domino ciuitatis valeat custodia procurari.

EPISTOLA XXI.

Sup.l.1. ep. 28. 29.lib.4. ep.20. 24.34.l.5.ep. 6. epist.26.38.l. 6. ep 3.hom.24.in Euang.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ. E

Commendat vxorem Ioannis, quæ in controuersiam suæ conditionis vocabatur.

IOannes præsentium portiror queritur vxorem suam molestias Gregorij cuiusdam refugientem, diu in septis venerabilibus residere,& nullum hactenus inuenisse solatium. Cuius quia de conditione esse conrrouersiam asserit,& vestræ eam fraternitati petijt commendandam, his vos hortamur affaribus, vt eidem mulieri, seruata æquitate, debeatis ruitionem impendere, & a nullo eam contra rationis ordinem grauari aliquo modo permittatis.Sed si de statu eius quæstio perseuerat, studij vestri sit, vt sine oppressione aliqua,legali modo ad iudicium veniatur:quatenus dum veritate cognita quod iuris ordo suaserit fuerit definitum,neutra se pars aliquod doleat præiudicium pertulisse.

Mense

Mense Maio, Indictione prima.

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

De Felice quodam Christiano a Samarai seruitio liberato.

Sup. lib. 4. epist. 28. lib. 5. ep. 28. 6. ep. 9.

FElix præsentium portitor questus nobis est, cum sit de Christianis natus parentibus, a quodam Christiano, Samaræo se, quod dici scelus est, esse donatum. Et dum huiusmodi superstitionis homines Christiana quolibet modo mancipia possidere nec ratio legis, nec reuerentia religionis admittat: se tamen per decem & nouem annos in eius asserit seruitio permansisse. Sed cognoscente hoc sanctæ memoriæ decessore vestro Maximiano ab eo se zelo, sicut decuit, sacerdotali commoto, de Samaræi seruitio nefario dicit liberatum. Sed quia eiusdem Samaræi filius post quinque annos factus dicitur Christianus, & supradictum Felicem in eius seruitium, quantum ipse dicit, quidam nituntur redigere, sanctitas vestra hæc quæ edocti sumus, diligenter inquirat, & si ita ei esse constiterit, cum tueri studeat, & a nullo sub qualibet occasione grauari permittat: quia dum superstitiosæ sectæ mancipia dominos suos ad fidem præcedentia seruitio eorum aperto redigi iura prohibeant, quanto magis hic de Christianis parentibus natus, & factus a paruulo Christianus, hanc non debet quæstionem aliquo modo sustinere, maxime quia nec patris eius esse seruus potuit, quem liquet ex praua potius præsumptione pœnam posse venientem de legibus sustinere? Et ideo sicut diximus, ita eum sanctitatis vestræ defensio rationabiliter tueatur, vt nulli eum sub quolibet argumento sit aliquatenus affligendi licentia.

Tuo. p. 12. cap. 103. Ie. Diac. lib. 4. c. 48.

EPISTOLA XXIII.

GREGORIVS RVSTICIANÆ PATRICIÆ.

Hortatur vt Romam veniat. Et de pretio in captiuos expenso.

Sup. lib. 1. ep. 2. ep. 25. lib. 4. ep. 44. Ind. 13. lib. 7. ep. 24. Ind. 2. lib. 9. ep. 228.

IAmdudum vestræ excellentiæ me scripsisse, & sæpius monuisse reminiscor, vt beati Petri Apostolorum principis limina reuidere festinet. Et quæ tanta sit Constantinopolitanæ ciuitatis delectatio, quæve Romanæ vrbis obliuio, ignoro, obtinere apud vos hac ex re nunc vsque nihil meruit. Quantum enim ad colligendas æternæ vitæ mercedes vestræ animæ expedire possit, quantum etiam gloriosæ filiæ vestræ domnæ Eusebiæ in omnibus congruat & nos subtiliter attendimus, & vos considerare subtilius potestis. Filium vero meum Petrum hominem vestrum, quem vltra ætatem suam sapere, & maturitati studere cognoui, si requiritis, inuenietis quantus hic omnium habitantium circa excellentiam vestram amor sit, quantumq. desiderium vt vos reuidere mereantur. Et si præcipiente Domino sacris eloquijs admonemur, vt etiam inimicos diligere debeamus, pensandum nobis est quantæ culpæ sit etiam amantes minime amare. At si forte dicitur quod amamur, nos certissime scimus, quia nemo potest diligere quos non vult videre. Sin vero gladios Italiæ ac bella formidatis, solicite debetis aspicere quanta beati Petri Apostolorum principis in hac vrbe protectio est, in qua sine magnitudine populi, & sine adiutorijs militum tot annis inter gladios illæsi, Deo auctore, seruamur. Hæc nos, quia amamus vos, dicimus. Sed omnipotens Deus quidquid animæ vestræ in perpetuum, quidquid opinioni domus in præsenti conspicit expedire, concedat. Decem vero auri libras, quas in captiuorum redemptionem excellentia vestra transmisit, præfato filio meo deferente suscepi. Sed peto vt superna gratia, quæ vobis concessit eas pro animæ vestræ mercede tribuere, mihi etiam concedat sine aliquo peccati contagio dispensare, ne vnde vos peccata detergitis, nos inde maculemur. Omnipotens Deus qui debilitatem corporis vestri & peregrinationē vestram conspicit, de sua semper gratia & dulcissimi filij mei domni Strategij vos vita & salute consoletur, quatenus eum & vobis per longa tempora, & sibi ad æternitatem nutriat, vosq. cum omni domo vestra & bonis præsentibus repleat, & supernam gloriam habere concedat. Gloriosum vero domnum Eudoxium nostra petimus vice salutari.

EPI-

A

EPISTOLA XXIIII.

Sup.lib.3. epist. 43.lib.10. epist. 42.

GREGORIVS FAVSTINO DEFENSORI.

De conuersatione Iudæorum in Agrigentino territorio.

Ioan.Diac. lib. 2.c. 49.

DOmnina abbatissa monasterij sancti Stephani, quod in Agrigentino est territorio constitutum, indicante comperimus, multos Iudæorum ad Christianam fidem diuina gratia inspirante, velle conuerti, sed esse necessarium, vt aliquis illuc ex nostro mandato debeat proficisci. Proinde huius tibi auctoritatis tenore præcipimus, vt omni excusatione submota, ad prædictum locum pergere, & desiderium eorum tuis, Deo propitio, adhortationibus adiuuare festines. Quibus tamen si longum vel triste videtur solemnitatem B sustinere Paschalem, & eos nunc ad baptisma festinare cognoscis, ne quod absit longa dilatio eorum retro possit animos reuocare, cum fratre nostro episcopo loci ipsius loquere pœnitentia ac abstinentia quadraginta diebus indicta, aut die Dominico, aut si celeberrima festiuitas fortassis occurrerit, eos omnipotentis Dei misericordia protegente baptizet: quia & temporis qualitas propter eam quæ sibi imminet cladem, impellit vt desideria eorum nulla debeant dilatione differri. Quoscumque vero ex eis pauperes, & ad vestem sibi emendam non sufficere posse cognoscis, te eis vestem, quam ad baptisma habeant, comparare volumus, ac præbere: in quibus pretium quod dederis, tuis noueris rationibus imputandum. Si vero sanctum Pascha elegerint expectare, iterum cum episcopo loquere, vt modo quidem catechumeni fiant, atque ad eos frequenter accedat, geratq. solicitudinem, & animos eorum admonitione suæ adhortationis accendat: vt quanto ex- C pectatur eis longa festiuitas, tanto se præparare & eam desiderio feruenti debeant sustinere. Præterea cum omni studio ac diligentia studij tui sit perscrutari, vtrum supradictum monasterium cui antedicta Domnina præest, sufficiens sibi sit, an necessitatem aliquam patiatur. Et quidquid in veritate cognoueris, vel quid de his qui baptizari desiderant, actum fuerit, nobis subtiliter indicare festina.

Mense Iunio, Indictione prima.

EPISTOLA XXV.

D

Sup.lib.6.epist. 17. op. 12.lib.

GREGORIVS SABINIANO EPISCOPO IADERTINO.

Obedientiam eius laudat, & ob contumaciam Maximi turbari non debere suadet.

SAtis, frater charissime, de sinceritate tua lætificor, quòd eam soliciti discretione iudicij & vbi obediendum est obedire, & vbi resistendum est resistere, studio sacerdotali cognosco. Cum quanta namque te deuotionis alacritate submiseris his quæ ob culpam præteriti excessus indiximus, litterarum tuarum quas per latorem præsentium direxisti, pagina referauit. Nec enim poterat aliter a dilecto fratre suscipi, quàm a diligente mandatum est. Vnde in omnipotentis Dei miseratione confido, quia ita eius te gratia protegit, vt per hoc etiam ab alijs absolutus, salubriter paruisse te gaudeas. De hoc vero quòd se contristari charitas tua Maximi præuaricatoris & excommunicati æmulatione signauit, E turbari non debet, sed decet, vt ad modicum tumentes inaniter fluctus patienter tolerando sustineas, & vndarum spumas perseuerantiæ virtute substernas. Nouit enim patientia leuigare quod graue est, & constantia superare quod sæuit. Animos ergo tuos aduersitas non deijciat, sed accendat. Audaciorem te in omnibus vigor sacerdotalis ostendat. Nam vera documenta veritatis sunt, promptiorem in duris, & fortiorem se quemquam in contrarijs exhibere. Vt igitur rectitudinis robur a bono deliberationis suæ nulla valeat impulsione conuelli, mentis gressus in eius petræ soliditatem, sicut cœpistis, dirigite, in qua Redemptorem nostrum per totum mundum fundasse nostis Ecclesiam: quatenus recta sinceri cordis vestigia in deuio itinere non offendant. Ea vero quæ nobis scripsistis, vel præsentium lator coram positus explicauit, nos non credatis negligenter omittere, sed de his omnino solicite cogitamus. Dilectissimo autem filio nostro Anatholio diacono

iam

A iam & prius & nunc iterum omnia subtiliter indicauimus: hortantes vt quidquid ad vtilitatem ac quietem charitatis vestræ vel filiorum vestrorum pertinet, Creatoris nostri auxilio suffragante augere stricte ac studiose festinet. Et ideo fraternitatem vestram nec mæror afficiat, nec inimicitia cuiuslibet affligat. Nam diuinitatis gratia opitulante, in proximo adesse confidimus, vt & præfati præuaricatoris & excommunicati præsumptio districtius reprimatur, & vestra quies, sicut desideratis, adueniat. Excellentissimo quoque filio nostro Exarcho, qui nobis eum studet commendare, de prudentia ipsius scribere nequaquam omisimus. Presbyterum vero de quo nos fraternitas tua latoris præsentium relatione consuluit, nulla ratione in sacro ordine post lapsum aut permanere, aut reuocari posse cognoscas. Circa quem tamen mitius agendum est, propterea quòd commissum facinus facili dicitur professione confessus. Præterea pariter hic portitor quædam Ecclesiæ
B vestræ priuilegia a nostris concessa prædecessoribus intimauit. De quibus scriptis charitatis vestræ non subtilius volumus informari, vel si qua ex eis scripta in Ecclesiæ vestræ scrinio reiacent, eorum huc exemplaria transmitti necesse est, vt quidquid ad honoris vestri reuerentiam vel gentium præfatæ Ecclesiæ pertinet, libenti animo parare possimus. Glorioso autem communi filio domno Marcello, si huc venire voluerit, instantius suadete, quia omnino eum videre desidero. Si vero illic stare elegerit, ita vos ei in charitate qua conuenit exhibete, vt affectui ipsius quem circa vos habet, respondere, sicut condecet valeatis. Omnipotens Deus gratiæ suæ dono vos & custodia protegat, & cor vestrum in ea quæ ei sunt placita semper accendat.

EPISTOLA XXVI.

C

GREGORIVS VICTORI EPISCOPO Panhormitano.

Sup. ep. 4 lib. 4. ep. 13 lib. 5. ep. 41. Ind. 14.

De Iudæis non opprimendis iniuste.

SIcut Iudæis non debet esse licentia quidquam in synagogis suis vltra quàm permissum est lege præsumere: ita in his quæ eis concessa sunt, nullum debent præiudicium sustinere. Quæ autem nobis in hac vrbe Romana habitantes Hæbrei pro his qui Panhormi degunt, conquesti sunt, data vos ab eis petitio quæ in subditis tenetur, informat. Si igitur querimonia eorum veritate fulcitur: oportet vt fraternitas vestra, legis serie diligenter inspecta, ita eis quidquid hac de re decretum est, custodire debeat ac seruare, vt nec ipsa aliD quid iniustum facere, nec illi pati præiudicium videantur. Si vero est aliquid quod ad restituendum ea quæ sunt postulata rationabiliter possit obsistere, iudices a partibus eligantur, qui ea quæ æquitati conueniunt, valeant definire. Quod si forte illic contentio ipsa finiri nequiuerit, ad nos venire causam necesse est: quatenus sine vestra inuidia, quæ amica iustitiæ visa fuerint decernantur. Quousque ergo causa ipsa finem accipiat, a consecratione locorum quæ ablata dicuntur, fraternitas se vestra suspendat.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracusano.

Lib. 4. ep. 19. l. 5 ep. 18. l. 6. ep. 9. 12. l. 6. ep. 9. l. 7. ep. 22. & 27. l. 9. ep. 37. ind. 4.

E

De clericis sacra vasa vendentibus.

QVia peruenit ad nos, quòd quidam ex Italiæ Ecclesijs clerici vasa sacra in Sicilia venundarunt: idcirco Pantaleonem notarium nostrum direximus, vt eadem vasa solicita inuestigatione requireret. Qui postquam in vestræ sanctitatis est obsequio occupatus, eandem causam eum cognouimus neglexisse. Oportet ergo vt fraternitas vestra congrua debeat solicitudine prouidere, vt tempore quo vtile esse crediderit, eum ad peragenda ea ipsa debeat relaxare: quatenus & ipsa de illo possit habere solatium, & ipse salubriter valeat quæ sibi sunt mandata Deo adiuuante peragere: quia necesse est vt indictione subsequenti huc veniat, & subtiliter nos coram positus de cunctis informet.

EPI-

A

EPISTOLA XXVIII.

Sup. epist. prox. et 23. l. 1.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracusano.

De præsumptione clericorum Catanensium, qui in Ecclesia compagis calceati incedebant.

ECclesiastici vigoris ordo confunditur, si aut temere illicita præsumantur, aut impune non concessa tententur. Peruenit itaque ad nos diaconos Ecclesiæ Catanensis calciatos compagis procedere præsumpsisse, quod quia nulli hactenus per totam Siciliam licuit, nisi solis tantummodo diaconis Ecclesiæ Messanensis quibus olim a prædecessoribus nostris non dubitatur esse concessum, bene recolitis. Quia ergo tantæ temeritatis ausus non est leuiter attendendus, cum mihi hoc fraternitas vestra subtilitate perquirat: & si ita sicut ad nos peruenit inuenerit verum esse, vtrum vel a se, vel alicuius hoc auctoritate præsumpserint, nobis subtiliter innotescat, vt cognita veritate, quid fieri debeat, disponamus. Nam si negligenter ea quæ male vsurpantur omittimus, excessus viam aliis aperimus. B

Mense Iunio, Indictione prima.

EPISTOLA XXIX.

C

Sup. lib. 6. epist. 60. & 5. lib. Inf. ep. 30 l. 8. lib. 8. ep. 42. lib. 11. ep. 46. & 47.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO Alexandrino.

De libris Eusebij, & lignis transmissis.

VTilis semper est docti viri allocutio: quia aut discit audiens quod nescire se nouerat, aut cognoscit, quod est amplius, id quod se & nescisse nesciebat. Qua in re ex audientium numero ego nunc factus sum, cui sanctissima vestra beatitudo scribere fluxit, vt cunctorum martyrum gesta quæ piæ memoriæ Constantini temporibus ab Eusebio Cæsariensi collecta sunt, transmittere debeamus. Sed hæc neque si collecta non sint, neque si sint, ante vestræ beatitudinis scripta cognoui. Ago ergo gratias, quia sanctissimæ vestræ doctrinæ scriptis eruditus cœpi scire quod nesciebam. Præter illa enim quæ in eiusdem Eusebij libris de gestis sanctorum martyrum continentur, nulla in archiuo huius nostræ Ecclesiæ, vel in Romanæ urbis bibliothecis esse cognoui, nisi pauca quædam in vnius codicis volumine collecta. Nos autem pene omnium martyrum distinctis per dies singulos passionibus collecta in vno codice nomina habemus, atque quotidianis diebus in eorum veneratione Missarum solemnia agimus. Non tamen in eodem volumine quis qualiter sit passus indicatur, sed tantummodo nomen, locus & dies passionis ponitur. Vnde fit, vt multi ex diuersis terris atque prouincijs per dies, vt prædixi, singulos cognoscantur martyrio coronati. Sed hæc habere vos beatissimos credimus. Ea vero quæ transmitti voluistis, quærentes quidem non inuenimus, sed adhuc non inuenientes quærimus, & si potuerint inueniri, transmittemus. De lignis autem, quod scribitis, quia breuia fuerint, nauis per quam transmissa sunt, qualitas fecit; quia si maior nauis venisset, potuimus ligna etiam maiora transmittere. Quod autem dicitis, quia si maiora transmittimus, pretium dabitis, largitati quidem gratias agimus, sed accipere pretium, Euangelio interdicente, prohibemur. Nos enim ea quæ transmittimus ligna non emimus, & quomodo possumus pretium accipere, cum scriptum sit: Graris accepistis, gratis date? Nunc ergo iuxta modum nauis per nauclerum parua ligua transmisimus, quorum notitia subter annexa est. Sequenti vero anno, si omnipotenti Deo placuerit, maiora præparabimus. Benedictionem autem sancti Marci Euangelistæ, imo quod est verius sancti Petri Apostoli in ea dulcedine qua est transmissa suscepimus, & salutationis alloquium persoluentes, petimus vt beatitudo vestra pro nobis orare dignetur: quatenus & a malis præsentibus mereamur citius eripi, & a futuris gaudijs non excludi.

Is. Diac. lib. 5. c. 36.

Matt. 10. d

D

E

EPI-

A

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO ALEXANDRINO.

Sup. ep. 29. l. 1. & l. 8. epist. 60. lib. 2 ep. 42. lib. 11 ep. 46. 47.

Agit de conuersione gentis Anglorum, commemoratq. in sancta Calcedonensi synodo Papam Romanum vniuersalem appellatum fuisse.

COmmunis filius præsentium lator sanctitatis vestræ scripta deferens, ægrum me reperit, ægrum reliquit, qua ex re contigit vt ad largum vestræ beatitudinis fontem, breuis epistolæ meæ vix parua potuisset aqua resudare. Supetni autem muneris fuit, vt in dolore corporis positus suauissimæ vestræ sanctitatis scripta susciperem, quæ me de do-
B ctrina Alexandrinæ Ecclesiæ, de conuersione hæreticorum, de concordia fidelium sublimiter lætificaret: quatenus ipsa mentis lætitia immanitatem mihi molestiæ temperaret. Et quidem de bonis vestris noua semper exultatione gaudemus, sed tamen ita vos perfecte agere, noua esse nullo modo deputamus. Quòd enim crescit sanctæ Ecclesiæ populus, quod ad cæleste horreum spiritales segetes multiplicantur: hoc de omnipotentis Dei gratia quæ in beatissimis vobis large influit, numquam habuimus incertum. Gratias itaque omnipotenti Deo soluimus, quia impletum videmus in vobis esse, quod scriptum est: Vbi *Prou. 14. c* plurimæ segetes, ibi manifesta est fortitudo boum. Si enim bos fortis aratrum linguæ in terram cordis audientium non traxisset, tanta fidelium seges, minime surrexisset. Sed quoniam vere in bonis quæ agitis accrescit quod & alijs congaudetis, vestræ vobis gratiæ vicem reddo, & non dissimilia nuncio: quia dum gens Anglorum in mundi angulo posi-
C ta, in cultu lignorum ac lapidum perfidia nuncusq. remaneret, ex vestræ mihi otationis adiutorio placuit, vt ad eam monasterij mei monachum in prædicationem transmittete Deo auctore debuissem. Qui data a me licentia, a Germaniarum Episcopis Episcopus factus, cum eorum quoque solatijs ad prædictam gentem in finem mundi perductus est, & iam nunc de eius salute & opere ad nos scripta peruenerunt: quia tantis miraculis vel ipse, vel hi qui cum eo transmissi sunt, in gente eadem coruscant, vt Apostolorum virtutes in signis quæ exhibent, imitari videantur. In solemnitate autem Dominicæ natiuitatis quæ hac prima indictione transacta est, plus quàm decem millia Angli ab eodem nunciati sunt fratre & coepiscopo nostro baptizati. Quod idcirco narraui, vt cognoscatis quid in Alexandrino populo loquendo, & quid in mundi finibus agitis orando. Vestræ enim otationes sunt in eo loco vbi non estis, quorum operationes sanctæ monstrantur in eo loco in
D quo estis. Præterea de Eudoxij hæretici persona, de cuius errore in latina lingua nihil reperi, mihi a vestra beatitudine largissime gaudeo satisfactum. Virorum quippe fortissimorum Basilij Gregorij, atque Epiphanij testimonia protulistis, & manifeste peremptum cognoscimus eum in quem heroes nostri tot iacula dederunt. De his vero erroribus qui nunc in Constantinopolitana Ecclesia probantur exorti, doctissime omnia, & vt iudicium tantæ sedis proferre decuit, respondistis. Vnde omnipotenti Deo gratias agimus, quia adhuc arcæ Dei insunt tabulæ testamenti. Quid est enim sacerdotale cor nisi arca testamenti? in qua quia spiritalis doctrina viget, proculdubio tabulæ legis iacent. Indicare quoque vestra beatitudo studuit, iam se quibusdam non scribere superba vocabula, quæ ex vanitatis radice prodierunt, & mihi loquitur, dicens: Sicut iussistis. Quod verbum iussionis peto a meo auditu remouete quia scio quis sum, qui estis. Loco enim mihi fratres:
E estis, moribus patres. Non ergo iussi, sed quæ vtilia visa sunt, indicare curaui. Non tamen inuenio vestram beatitudinem, hoc ipsum quod memoriæ vestræ intuli, perfecte retinete voluisse. Nam dixi, nec mihi vos, nec cuiquam alteri tale aliquid scribere debere: & ecce in præfatione epistolæ, quam ad me ipsum qui prohibui direxistis, superbæ appellationis verbum vniuersalem me Papam dicentes, imprimere curastis. Quod peto dulcissima mihi sanctitas vestra vltra non faciat: quia vobis subtrahitur quod alteri plus quam ratio exigit præbetur. Ego enim non verbis quæro prosperari, sed moribus. Nec honorem esse deputo, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco. Meus namque honor est honor vniuersalis Ecclesiæ. Meus honor est, fratrum meorum solidus vigor. Tunc ergo vere honoratus sum, cum singulis quibusque honor debitus non negatur. Si enim vniuersalē me Papā vestra sanctitas dicit, negat se hoc esse quod me fatetur vniuersum. Sed absit hoc. Recedant verba quæ vanitatem inflant, & charitatem vulnerant. Et quidem in sancta

Chalce-

Chalcedonensi synodo, atque post a subsequentibus Patribus hoc decessoribus meis oblatum vestra sanctitas nouit. Sed tamen nullus eorum vti hoc vmquam vocabulo voluit, vt dum in hoc mundo honorem sacerdotum diligerent omnium, apud omnipotentem Deum custodiret sutum. Proinde debitum salutationis alloquium soluens peto, vt in sanctis orationibus vestris mei memores esse dignemini: quatenus a peccatorum meorum nexibus, quia meis meritis non valeo, vestris intercessionibus me Dominus absoluat.

EPISTOLA XXXI.

Sup. lib. 2. epist. 57. Ind. xi. & lib. 3. ep. 32. & lib. 5 ep. 35.

GREGORIVS SECVNDINO EPISCOPO Tauromitano.

De querimonia monachorum monasterij Castellensis.

QVerimoniam monachorum monasterij Castellensis oblata ab eis petitio quæ tenetur in subditis, patefecit. Proinde fraternitas vestra hæc quæ asserunt, solicita perscrutari cura studeat. Et si ea inuenerit veritate subsistere, rationem tuitionis illis impendat, & monasterium, quod monasterio eorum vnitum est, secundum consuetudinem deputatis de congregatione eorum illic monachis prouideat ordinari. Quia rationis ordo non patitur, vt monasterium ipsum, & maxime contra voluntatem fundatorum, ab eorum dispositione ad arbitrium suum præsertim laica persona subducat, aut aliquis sibi in id ius debeat vendicare.

EPISTOLA XXXII.

Lib. 2. epist. 39. ind. xi. lib. 4. ep. 8. lib 5. ep. 19. ind. 2. ind. 14. lib. 8. ep. 31. lib. 10. ep. 1.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO Carthaginensi.

De laude charitatis.

SCripta sanctitatis vestræ, quæ latore præsentium deferente suscepimus, ita sacerdotalem modestiam loquebantur, vt auctoris sui corporalem nobis quodam modo præsentiam blandirentur. Nec enim sermo rarus aliquid officit, vbi manet in animis continuus dilectionis affectus. Magna autem charitas virtus est dilecte frater, quæ sinceritatis suæ vinculo alterna mutuo affectu corda constringit, & ea a gratiæ non sinit compage dissolui: disiuncta coniungit, vnita custodit, & ignotos sibi imagine reddit cognitos per amorem. Quisquis igitur in huius cardine mentem figit, eum de supernæ patriæ habitaculo cuiuslibet aduersitatis impulsio non euellit: quoniam quocumque se verterit, a mandatorum limite non excedit. Vnde & in eiusdem charitatis laude per egregium prædicatorem dicitur: *Quæ est vinculum perfectionis.* Quantæ itaque sit laudis aspicimus, quæ perfectionem non solum in mente generat, sed etiam ligat. Quia igitur huius virtutis igne succensum, tuarum te prodit locutio litterarum, vberi in Domino exultatione lætificor, atque opto, vt hæc in te magis magisq. resplendeat: quia lux gregis flamma est pastoris. Decet enim pastorem, decet Dominicum sacerdotem moribus & vita claresce re: quatenus in eo tamquam in vitæ suæ speculo plebs commissa & eligere quod sequatur, & videre possit quod corrigat. Scientes præterea vnde in Africanis partibus sumpserit ordinatio sacerdotalis exordium, laudabiliter agitis quod sedem Apostolicam diligendo ad officij vestri originem prudenti recordatione recurritis, & probabili in eius affectum constantia permanetis. Certum quippe est, quia vestro honori additis, quidquid reuerentiæ ac deuotionis ordini sacerdotali exhibetis: quia per hoc vt vicaria erga vos dilectione adstringi debeat, inuitatis. Quod superest chariſſime frater, omnipotentem Dominum assidua oratione poscamus: quatenus cordis nostri gressus in veritatis suæ tramitem dirigat, & vt ad cælestia regna perducat, nominis officium protectionis suæ gratia operibus nos exhibere concedat.

Coloſ. 3. c

Mense

A

Mense Augusto, Indictione prima.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SCHILLITANO.

Lib. 2. epist. 25. Ind. 11.

De oppressione monachorum Castellensis monasterij.

GRaue nimis & contra sacerdotale constat esse propositum, velle cuiusquam monasterij priuilegia olim indulta confundere, & ad irritum quæ sunt pro quiete disposita niti deducere. Questi itaque nobis sunt monachi Castellensis monasterij, quòd in fra-
B ternitatis vestræ ciuitate est constitutum: quia eidem monasterio quædam contra ea quæ a prædecessoribus vestris promissa, ac consuetudine longa seruata sunt, festinetis superinducere, & antiquam ordinationem quadam præiudicij nouitate turbare. Proinde his fraternitatem vestram hortamur affatibus, vt si ita est, ab eius molestia se sine aliqua excusatione contineat, & quæ ei sunt diutius custodita, nullius occasionis tentet vsurpatione conuellere: sed cuncta illibate, & sine aliqua studeat refragatione seruare, & plus sibi in eodem monasterio quàm prædecessoribus suis licuit, nouerit non licere. Quia vero pariter questi sunt fraternitatem tuam quædam de monasterio sub xenij quasi specie abstulisse: necesse est vt si quid te indecenter recolis accepisse, sine dilatione restituas, ne auaritiæ te grauiter culpa redarguat, quem largum erga monasteria sacerdotalis magis debuerat munificentia demonstrare. Seruatis itaque omnibus, quæ a tuis, sicut diximus, prædeC cessoribus promissa sunt ac seruata, curæ tuæ sit circa actus ac vitã consistentium illic monachorum te vigilantem insistere: & si quempiam illic praue conuersari, aut in aliquam immunditiæ, quod absit, culpam inueneris incidisse, districta ac regulari emendatione corrigere. Nam sicut ab ijs quæ incongrue vsurpantur, fraternitatem vestram volumus abstinere, ita in his quæ ad disciplinæ rectitudinem vel animarum custodiam pertinent, esse solicitam modis omnibus admonemus. Indicauerunt etiam prædicti monasterij monachi, castrum quod Schillitanum dicitur in solo iuris monasterij eorum esse fundatum, atque ob hoc habitantes illic factis libellis solatium annis singulis spopondisse persoluere, sed postea contempsisse, & ab eadem se præstatione superuacue suspendisse. Fraternitas ergo vestra subtiliter veritatem curet addiscere, & si ita repererit, instanter studeat vt ea quæ promiserunt, quia & ratio exigit, præbere non differant: quatenus & illi quiete
D quod tenent, possideant, & monasterij iura præiudicium non incurrãt. Præterea questi nobis sunt prædicti monasterij monachi, abbatem suum terram intra Schillitanum castrum, quæ in sexcentos pedes extenditur, sub prætextu fabricandæ Ecclesiæ fraternitati tuæ donationis titulo concessisse: & ideo volumus, quantum parietes possunt ædificatæ Ecclesiæ circumdare, iuri Ecclesiæ vindicari. Quidquid vero extra parietes eiusdem Ecclesiæ esse potuerit, ad iura monasterij sine difficultate aliqua reuertatur: quia nec mundanarum legum, nec sacrorum canonum statuta permittunt, res monasterij de iure eius quolibet titulo segregari. Ea propter donationem eiusdem terræ, quæ contra rationem facta est, sine aliqua dilatione restitue.

EPISTOLA XXXIIII.

E

GREGORIVS LEONTIO EXCONSVLI.

Lib. 9. ep. 49. Ind. 3.

De cælesti Hierusalem & Babylone.

QVia in magna domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea, & fictilia, & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam: quis ignoret quòd & in vniuersæ Ecclesiæ sinu alij velut vasa contumeliæ rebus deputantur infimis, alij vero vt honoris vasa rebus aptantur mundis? Et tamen plerumque contingit, vt & ciues Babyloniæ in angaria seruiant Hierusalem, & ciues Hierusalem, id est, cælestis patriæ, in angaria deputentur Babyloniæ. Cũ enim electi Dei magnis moribus prædi ti, modestia ornati, lucra propria non quærẽtes, terrenis deputantur rebus, quid aliud quàm sanctæ Hierusalem ciues in Babyloniæ opere seruiunt? Et cum quidã in prauis moribus 2. Tim. 2. c.

effrenati, locum sancti honoris tenent, atque in ipsis quæ benefacere videntur, propriam laudem quærunt, quid aliud quàm ciues Babyloniæ supernæ Hierusalem angarias exoluunt? Sic enim Iudas apostolis admixtus, diu Redemptorem humani generis prædicauit, signa cum ceteris fecit. Sed quia Babyloniæ ciuis fuerat, Hierusalem cælesti opus suum in angaria persoluit. At contra Ioseph in Aegyptum ductus, terreno palatio seruiuit, curam ministerij in rebus temporalibus gessit, quidquid iniustè regno transitorio debebatur, exhibuit. Sed quia sanctæ Hierusalem ciuis extitit, seruitium Babyloniæ in sola, vt prædictum est, angaria ministrauit. Huius ergo bone vir esse te sequacem credo, quem terrenis actibus implicatum; mansueto spiritu agere, humilitatis arcem per omnia custodire, & singulis quæ iusta sunt tribuere cognosco. Tanta enim de vestra gloria a multis bona referuntur, vt mihi hæc non libeat audire, sed cernere: eius tamen quem videre non licet, bona me pascit opinio. Sanctæ autem Ecclesiæ, ideſt, omnium electorum typum tenens mulier, quæ alabastrum fudit, domum repleuit vnguento. Et nos quotiens de bonis aliquid audimus, suauitatis auram quasi per narem trahimus. Et Paulus Apostolus cum dicebat, Christi bonus odor sumus Deo, patenter datur intelligi, quia saporem se quidem præsentibus, sed odorem absentibus exhibebat. Nos itaque qui per præsentiæ saporem non possumus, per odorem vestræ absentiæ nutrimur. De hoc etiam valde gaudemus, quòd munera quæ transmisistis, vestris moribus dissimilia non fuerint. Oleum quippe sanctæ Crucis & aloes lignum susceptmus. Vnum quòd tactu benedicat, aliud quòd incensum bene redoleat. Decebat igitur vt bonus vir ea transmitteret, quæ iram nobis Domini placare potuissent. Alia quoque in cellarijs multa misistis: quia sicut & mente & carne subsistimus, necessarium fuit, vt a vobis nunc in vtroque contineri deberemus. De quibus transmissis cur dulcissima mens vestra valde se erubescere fatetur, atque eidem verecundiæ scutum charitatis opponere? Sed in his ego verbis omnimodo gaudeo: quia in tali mentis attestatione cognosco, quòd numquam possit aliena tollere, qui & hoc ipsum erubescit, quòd propria largitur. Parua vero appellatis munera vestra, quæ magna sunt, sed credo vt adhuc amplius ex ipsa gloriæ vestræ humilitate proficiant. Et petitis vt hæc bona mente suscipiam. Sed inter ista ad memoriam cuiusdam viduæ duo minuta reducite. Si enim illa Deo placuit, quæ bono animo pauca obtulit: cur non hominibus placeat, qui mente humili multa dedit? Præterea benedictionem vobis sancti Petri Apostolorum principis, clauem sacratissimi sepulchri eius, in qua benedictio de catenis illius est inserta, transmisimus, vt quod eius collum ligauit ad martyrium, hoc vestrum ab omnibus peccatis absoluat.

A B C D

Luc.7.f *2.Cor.2.d* *Luc. 21.b*

Expliciunt Epistola Indictionis prima.

INCIPIVNT EPISTOLAE EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ

Mense Septembri, Indictione secunda.

EPISTOLA I.

E

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

Sup.lib.1. epist. 47. 60. 61. 62. 81. lib.2.ep.84. Ind.xi.lib.3.ep. 9.10. Ind. xij.

De exarata messe cuiusdam ante Missarum solemnia Dominicorum die, & terminis eradicatis post Missarum solemnia.

1.Tim.5.c PRædicator omnipotentis Domini Paulus Apostolus dicit: Seniorem ne increpaueris. Sed hæc eius regula tunc in eo seruanda est, cum culpa senioris exemplo suo non trahit ad interitum corda iuniorum. Vbi autem senior iuuenibus exemplum ad interitum præbet, ibi districta increpatione feriendus est: nam scriptum est: Laqueus iuuenum omnes vos. Et rursus propheta dicit: Et puer centum annorum maledictus est. Tanta autem nequitia ad aures meas de tua senectute peruenit, vt eam nisi adhuc humanitus pensaremus, fixa iam male-

Esa.42.e *Esa.65.d*

A maledictione feriremus. Dictum quippe mihi est, quòd Dominico die priusquam Missarum solemnia celebrares, ad exarandam messem latoris præsentium perrexisti, & post exarationem eius, Missarum solemnia celebrasti. Post Missarum solemnia etiam terminos possessionis illius eradicare minime timuisti. Quod factum quæ pœna debeat insequi, omnes qui audiunt, sciunt. Dubij autem de tanta hac peruersitate fueramus: sed filius noster Cyriacus abbas a nobis requisitus, dum esset Caralis, ita se cognouisse perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, horramur vt aliquando respipiscas miser senex, atque a tanta leuitate morum, & operum peruersitate compescas. Quanto morti vicinior efficeris, tanto fieri solicitior atque timidior debes. Et quidem pœnæ sententia in te fuerat iaculanda: sed quia simplicitatem tuam cum senectute nouimus, interim tacemus. Eos vero, quorum consilio hæc egisti, in duobus mensibus excommunicatos esse decernimus: ita tamen
B vt si quid eis intra duorum mensium spatium humanitus euenerit, benedictione viatici non priuentur. Deinceps autem ab eorum consilijs cautus existe, te quoque solicite custodi, ne si eis in malo discipulus fueris, quibus in bono magister esse debuisti, nec simplicitati tuæ vlterius, nec senectuti parcamus.

EPISTOLA II.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

Sup. ep. proxim. huius libri.

De pace facta cum rege Longobardorum, & de messe die Dominicorum exarata.

C QVod in Sardinia hostes nostri fuerint operati, priusquam fraternitatis vestræ epistola ad nos peruenirent, agnouimus. Et quia hoc futurum dudum metuimus, euenisse quod præuidimus, nobiscum nunc gemimus. Quòd si secundum ea quæ tam vobis, quàm excellentissimo filio nostro Gennadio hoc fore nunciantes scripsimus, solicitudo fuisset adhibita: inimici illuc aut non accederent, aut accedentes periculum quod fecerunt incurrerent: vel nunc ergo ea quæ contigerunt, vigilantiam vestram in futuris exacuant. Nam & nos quidquid prodesse possumus, facere, Domino auxiliante, nequaquam omittimus. Cognoscatis autem abbatem quem ad Agiulphum ante multum iam tempus transmisimus, pacem cum eo, Deo propitio, quantum nobis ab excellentissimo Exarcho scriptum est, ordinasse. Et ideo quousque pacta de confirmatione pacis ipsius conscribantur, ne forte hostes nostri in hac dilatione ad partes illas iterum velint accedere, murorum vigilias, & solicitudinem in locis facite omnibus adhiberi. Et confidimus in Redemptoris
D nostri potentia, quia aduersariorum nobis incursus vel insidiæ denuo non nocebunt. Hoc vero quod scribitis, multos contra vos nobis querelas deponere, verum est: sed inter diuersas non nos sic res alia contristauit quomodo id quod nobis dilectissimus filius noster Cyriacus abbas retulit: quia die Dominico ante Missas messem de agro quem Donatus possidebat, feceris exarari. Quod ne parum esset, expleto sacrificio, per temetipsum illuc *Sup. epist. 2.* accedens terminos effodisse. Ob quam rem horror, vt officium quod geris, solicita mente consideres, & quidquid grauare potest aut opinionem tuam aut animam, omnino refugias, & te committere illud nullius suasione consentias. Nam non terrenarum rerum curam, sed animarum te ducatum suscepisse cognosce. Ibi ergo cor figere, ibi solicitudinem, ibi totum debes studium adhibere, atque de earum lucro diligentius cogitare, vt dum venienti Domino multiplicata quæ tradidit talenta reddideris, retributionis ab eo
E fructum consequi, & inter fideles famulos in æterna merearis gloria exaltari. Hoc autem quod obiurgo vel increpo, non ex asperitate, sed ex fraterna scito dilectione descendere: quia sacerdotem te apud omnipotentem Deum non nomine, quod solum ad pœnam est, sed etiam meritis, quod ad mercedem respicit, inueniri desidero. Nam dum vnum in Redemptoris nostri corpore membrum sumus, sicut in culpa tua dilaceror, ita quoque & in bona actione lætificor. Illud præterea quod vultis, vt personam a nostro latere deputemus, cui causas vestras insinuare nobis referendas subtiliter debeatis, dilectissimo filio Petro & Theodoro consiliario quæcumque vultis scribite, vt per eos nobis insinuata, quidquid de his oratio suaserit, Domino valeat reuelante disponi. De fratre autem & coepiscopo nostro Mariniano, dum pax cum prædicto Agiulpho perfecte fuerit confirmata, erit cognitio, & fiet quidquid rationis ordo dictauerit.

EPISTOLA III.

GREGORIVS MARCELLINO PROCONSVLI Dalmatiæ.

Redarguit de fauore Maximo prauaricatori præstito.

EPistolam magnitudinis vestræ susceпimus, in qua vos nostram incurrisse ingratitudinem indicastis, atque ob hoc per directam satisfactionem habere nostram velle vos gratiam. Et quidem tanta ad nos de vestra magnitudine peruenerunt, quanta a fideli viro minime committi debuerant. Vos enim tanti mali de causa Maximi omnes astruunt auctores existere, per quos spoliatio illius Ecclesiæ vel tantarum animarum perditio, atque inauditæ præsumptionis audacia sumpsit initium. Et quidem quòd nostram vos velle gratiam habere petitis, conuenit vt Redemptori nostro pro his talibus satisfacere tota intentione mentis, vt dignum est, cum lacrymis debeatis: quia si illi satisfactum non fuerit, quid nostra relaxatio vel gratia poterit certe conferre? Dum tamen adhuc in præsumptorum ruinis vel errantium defensionibus inesse vos cernimus, qualis vel Deo, vel hominibus vestra sit satisfactio non videmus. Tunc enim Deo & hominibus se satisfacere magnitudo vestra patenter euidenterq. cognoscat, si & deuia ad rectitudinem, & præsumptiua ad humilitatis normam reducat. Quod si factum fuerit, per hoc vos & Dei percepturos & hominum gratiam cognoscatis.

EPISTOLA IIII.

Sup. lib. 4. epist. 41. lib. 6. ep. 23. 26. lib. 7. ep. 4. Ind. 1.

GREGORIVS ANDREÆ SCHOLASTICO.

Castorium chartularium commendat.

QValiter de gloriæ vestræ debeamus sinceritate præsumere, cognitæ deuotionis qualitas, quam beato Petro Apostolorum principi olim exhibuistis, ostendit. Cuius licet causis mente vos adesse promptissima confidamus, non tamen ab re est, si ea quæ sponte egistis, nostra, ex abundanti, epistola deposcamus. Atque ideo salutantes paternæ charitatis affectu petimus, vt quia latorem præsentium Castorium chartularium nostrum pro necessarijs illic causis direximus, vestra eum ope in omnibus adiuuetis, atque illi bonitatis vestræ consilio quocumque necesse fuerit concurratis: quatenus fultus Christianitatis vestræ solatio, ad explenda quæ sibi iniuncta sunt, solers & idoneus possit inueniri. Sic etenim & vos quæ vestra sunt facitis, & nos pro vobis enixius orare compellitis. Omnipotens Deus gratiæ suæ vos tuitione præmuniat, & ita actus vestros in suo sicut desideratis propitius timore disponat, vt & a malis omnibus hic exuat, & ad gaudia vos æterna perducat.

EPISTOLA V.

Sup. lib. 1. epist. 47. 66. 61. 62. 81. lib. 2. ep 84. lib. 3. ep. 9.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

Scribit vt excessum Petri Neophyti contra Iudæos emendet diligenter, & Synagogam a Iudæis vi ablatam restitui iubeat.

IVdæi de ciuitate vestra huc venientes questi nobis sunt, quòd synagogam eorum quæ Caralis sita est, Petrus qui ex eorum superstitione ad Christianæ fidei cultum Deo volente perductus est, adhibitis sibi quibusdam indisciplinatis, sequenti die baptismatis sui, hoc est Dominico, in ipsa festiuitate Paschali, cum graui scandalo sine vestra occupauerit voluntate, atque imaginem illic genitricis Dei Dominiq. nostri, & venerandam crucem, & birrum album, quo de fonte resurgens indutus, fuerat posuisset. De qua re & filiorum nostrorum Eupatery glorioſi magistri militum, atque magnifici pij in Domino præsidis, aliorumq. nobilium ciuitatis vestræ ad nos hæc eadem scripta attestantia cucurrerunt. Qui etiam adiecerunt a vobis hoc præsensum, & prædictum Petrum ne hoc auderet fuisse prohibitum. Quod cognoscentes, omnino laudauimus: quia sicut re vera bonum decuit sacerdotem, nil fieri vnde iusta esset reprehensio, voluistis. Sed quia per hoc quod minime vos in his quæ praue acta sunt miscuistis, displicere vobis quod factum est

A est demonstratis, considerantes hac de re vestræ voluntatis intentum, ac magis iudicium, his hortamur affatibus, vt sublata exinde cum ea qua dignum est veneratione, imagine atque cruce, debeatis quod violenter ablatum est reformare: quia sicut legalis diffinitio Iudæos nouas non patitur erigere synagogas, ita quoque eos sine inquietudine veteres habere permittit. Ne ergo supradictus Petrus, vel alij qui ei in hac indisciplinationis prauitate præbuere solatium, siue consensu hoc zelo fidei se fecisse respondeãt, vt per hoc quasi eis necessitas fieret conuertendi, admonendi sunt, atque scire debent: quia hac circa eos tempetantia magis vtendum est, vt trahatur ab eis velle non reniti, nõ vt adducantur inuiti, quia scriptum est: Voluntarie sacrificabo tibi: id est, ex voluntate *Psal.53.b*
mea confitebor tibi. Sanctitas ergo vestra gratiam inter ciuitatis suæ habitatores adhibitis sibi filijs suis, quibus vna vobis hæc displicent, sacerdotali adhortatione, sicut eam decet,
B studeat facere: quia in hoc maxime tempore quando de hoste formido est, diuisum habere populum non debetis. Quia vero non minorem de vobis, quàm de nobis solicitudinem gerimus: hoc quoque patiter indicandum curauimus, quòd finita hac pace Agiulphus Longobardorum rex pacem non faciet. Vnde necesse est vt fraternitas vestra, dum licet, ciuitatem suam vel alia loca fortius muniri prouideat, atque immineat vt abundanter in eis condita procurentur: quatenus dum hostis illuc Deo sibi irato accesserit, non inueniat quod lædat, sed confusus abscedat. Sed & nos pro vobis quantum possumus cogitamus, & ijs quorum interest, vt se ad obsistendum Deo adiutore præparate debeant, imminemus: quia sicut vos nostras tribulationes vestras attenditis, ita quoque nos vestras afflictiones nostras similiter reputamus.

C

EPISTOLA VI.

GREGORIVS EVSEBIO ARCHIEPISCOPO THESSAL.

Iust. ep. 11. h. l. & 69.

De pacis laudibus. Et de Luca & Petro hæreticis, qui Concilium Chalcedonense reijciebant.

SI quàm magna sit frater charissime pacis virtus attendimus, quo a nobis studio sit colenda agnoscimus. Hanc quippe Dominus & Redemptor noster in magno munere discipulis suis relinquere ac dare dignatus est, vt eos qui firmitate ei fidei cohærebant, per hanc sibi pia faceret participatione consortes. Scriptum namque est: Beati pacifici, *Matt.5.a*
quoniam filij Dei vocabuntur. Quisquis ergo patris heres esse desiderat, filius existere, hanc custodiendo non renuat. Nam qui locum præbet discordiæ, ipse profecto tanti se mu-
D neris exortem esse constituit. Cum igitur fidei tuæ sinceritas catholica nobis, vt oportuit, Deo propitio sit rectitudine declarata: magna nimis admiratione suspẽdimur, vt eos quos bene credere, & recte sentire cognoscis, frustra quorundam scandalizari vitio patiaris, vt aliorum culpa fraternitatis tuæ fuscetur opinio. Nam quomodo sine erroris suspicione sit, qui patientiam præstat erranti? Aut quam de se æstimationem præbeat, si ea quæ seruor fidei postulat, aperta purgari satisfactione non præuidet? Fertur siquidem Lucam presbyterum tuum & Petrum Chalcedonensem synodum nolle suscipere, atque ex hoc filiorum tuorum orthodoxorum corda non leui scandalo perturbari. Quorum quia zelus non solum laudandus, verum etiam omnino fouendus est, hortamur te, vt cum omni viuacitate ac solicitudine fraternitatis hoc vestræ rimari cura non desinat. Et si in hac eos fontes prauitate repererit, scandalum de filiorum suorũ mentibus habita eorum satisfactione remo-
E ueat, atq. inter omnes hæreses specialiter Seuerum ac Nestoriũ anathematizent, vt quibus sinistra de eis suspicio genuit discessionem, amot fidei temoueat, gignatq. purificatio charitatem. Et salubriter vnus concordiæ nectat affectus, quos catholicæ sincera & vna tenet confessio veritatis. Nec satisfactio dubitantibus æstimetur indigna, quia Dominica voce præcipitur: Ne contemnatis vnum ex his minimis. Qui ergo non despici a præcipiente de- *Matt.18.b*
siderat, præceptoris verba non renuat, quia & is quem vas electionis Redemptor sibi no- *Ephes.4.a*
stet testatus est esse, seruare nos vnitatem spiritus in vinculo pacis admonuit. Vnde quisquis hoc se teneri salutis vinculo non recusat, quæ sunt pacis studeat, & locum hosti non præbeat, vt facta fortius valeat vnitate calcari, qui in fratrum sæua poterat diuisione grassari. Si vero, quod non optamus, erroris huius deprehenduntur iaculo vulnerati: Ecclesiasticæ adhortationis est eis adhibenda curatio, vt aut inter oues Dominicas si sanati fuerint, permaneant, aut ab vnitate Ecclesiastici corporis excidantur: quatenus,

tenus & magnum ex damno modico lucrum fiat, & totum faciat liberum pars amissa. A
Nam & prouidi solicitudo pastoris ouē languidam quæ curationem non recipit, ne alias languoris sui labe conraminet, a sanarum consortio non differt eijcere, sciens ceterarum se sanitatem non aliter nisi huius posse ciectione seruare. Proinde iterum fraterna charitate commoneo, vt summa hoc vigilantia perscrutari, & summo quæ scripsimus seruare studio debeatis, ne rectam fidem quam geritis, dubiam aliorum consortio faciatis. Nam qui non corrigit resecanda, committit. Iraque magna vobis solicitudine, magna omnino prouisione pensandum est, vt nec alijs eorum persona scandalum, nec vobis opinio sit nociua: quarenus tanto fraternitati vestræ de commissis ouibus pastoris lucra proficiant, quanto vos ad earum custodiam & sincera dilectio, & credira fecerit cura solicitos.

EPISTOLA VII. B

Sup. lib. 2. epist. 49. 60. 61. 62. & 81. & lib. 3. epis. 24. Ind. xi. lib. 8. epist. 6. & 10. Ind. xv. Grat 19. q. 3. c. Quia ingredientes.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

De Grauiniæ abbatissæ sacramento.

QVia ingredientibus monasterium conuertendi gratia, vlterius nulla sit testandi licenria, sed res eorum eiusdem monasterij iuris fiant, aperta legis definitione decretum est. Quod cum pene omnibus notum sit, in magnam nos Grauiniæ abbatissæ monasterij sanctorum Grauini atque Luxorij insinuatio admirarionem perduxit. Quæ Siricam monasterij sui abbatissam postquam regendi suscepit officium, condito testamento legata quibusdam asseruit reliquisse. Er dum de sanctitatis vestræ solicitudine quæreremus, cur res monasterio competentes ab alijs pertulerit detineri, communis filius Epiphanius C
archipresbyter vester præsens inuentus respondir, præmemoratam abbatissam vsque ad diē obitus indui se monachica veste noluisse, sed in vestibus quibus loci illius vtuntur presbyteræ permansisse. Ad hæc replicabat prædicta Grauinia hoc pene ex consuetudine licuisse, adeo vt abbatissam quæ ante suprascriptam Siricam fuerat, talibus vsam fuisse vestibus allegaret. Cum ergo de qualitare vestium nec nos mediocriter cœpissemus ambigere: necessarium visum est nobis, tam cum consiliarijs nostris quàm cum alijs huius ciuitatis doctis viris quid esset agendum de lege tractare. Qui tractantes responderunt: Postquam solemni more abbatissa ab Episcopo ordinata est, & in monasterij regimine per annos plurimos vsque ad vitæ suæ transitum præfuit: vestis qualiratem ad culpam forte episcopi respicere, qui eam sic esse permiserit, non ramen potuisse monasterio præiudicium irrogare, sed res ipsius eidem loco, ex eo quo illuc ingressa & abbatissa constituta D
est, manifesto iure competere. Et ideo quia ex dimissis illicite rebus Xenodochium possessionem asserir indebite retinere: his vos hortamur affatibus, vt quia & monasterium, & Xenodochium ipsum in vestra est ciuitate positum, omni cura ac studio prouidere debeatis: quatenus si possessio ipsa ex nullo præcedenti contractu, sed ex eo memoratæ Siricæ legato descendit, antedicto monasterio postposito strepitu vel excusatione reddatur. Si vero ex alio forte dicirur obuenisse contractu, aut frarernitas vestra inter partes cognita veritate, quod legalis suaserit ordo definiat, aut mutuo sibi consensu arbitros eligant, qui earum valeant allegationes discindere. A quibus quidquid fuerit statutum, ita vestra prouisione seruetur, vt nullum inter venerabilia loca iurgium remaneat, quæ magnopere alterna pacis sunt fouenda concordia. Alia igitur omnia quæ ex testamento prænominaræ Siricæ detinentur, quippe quod nullum esse legali sanctione permittitur: necesse est vt E
iuri monasterij fraternitatis vestræ solicitudine sacerdotali per omnia studio reparentur: quia imperiali constitutione aperte sancitum est, vt ea quæ contra leges fiunt, non solum inurilia, sed etiam pro infectis habenda sint.

EPISTOLA VIII.

Infra 11.

GREGORIVS INNOCENTIO, MARINIANO, LIBERTINO, Agathoni, & Victori Sardiniæ Episcopis.

De tēpore Paschæ requirendo a Metropolitano, & de licentia abeundi a prouincia ab eodē postulāda.

COgnouimus quòd mos vestræ sit insulæ post Paschalem festiuitatem, vobis euntibus, aut directis responsalibus vestris ad Metropolitanum vestrum, vtrum sciatis, an minime,

A minime, ipſe vobis de venturo Paſcha ſcripta debeat denunciatione mandare. Et quantum dicitur quidam veſtrum hoc facere ſecundum conſuetudinem poſtponentes, aliorum quoque ad non obediendum corda peruertunt. Additur etiam quòd ex vobis aliqui pro Eccleſiæ ſuæ emergentibus cauſis tranſmarina petentes, ſine prædicti Metropolitani ſui cognitione } vel epiſtolis, ſicut canonum ordo conſtituit, audeant ambulare. Hortamur ergo fraternitatem veſtram, vt antiquam Eccleſiarum veſtrarum conſuetudinem exequentes, tam de ſuſcipienda Paſchali denunciatione quàm etiam ſi quendam veſtrum pro cauſis proprijs vbicumque compulerit ambulare neceſſitas, ab eodem Metropolitano veſtro ſecundum indictam vobis regulam petere licentiam debeatis, nec eum poſtponere in aliquo præſumatis, excepto ſi, quod non optamus, contra eundem Metropolitanum veſtrum habere vos aliquid cauſæ contingat, vt ob hoc ſedis Apoſtolicæ iudicium re-
B quiratis. Nam ijs qui petere feſtinant licentiam, quod ſcitis, per canones etiam antiquorum patrum inſtitutione habere permiſſum eſt.

EPISTOLA IX.

GREGORIVS GALLINICO EXARCHO ITALIÆ.

Sup. lib. 4. ep. 34. lib. 5. ep. 2. 18. 26. 38.

De ſchiſmaticis, & de peruerſo conſilio Iuſtini.

INter hæc quòd mihi de Sclauis victorias nunciaſtis, magna me lætitia releuatum eſſe cognoſcite, quòd latores præſentium de Capritana inſula vnitati ſanctæ Eccleſiæ coniungi feſtinantes, ad beatum Petrum Apoſtolorum principem ab excellentia veſtra tranſ-
C miſſi ſunt. In hoc enim contra hoſtes veſtros amplius prævaletis, ſi eos quos Dei eſſe hoſtes agnoſcitis ſub iugo veri Domini reuocatis: tantoq. veſtras cauſas apud homines fortiter agitis, quanto Dei cauſas in hominibus ſincera ac deuota mente fecetitis. Quod autem exemplar iuſſionis quæ ad vos pro ſchiſmaticorum defenſione tranſmiſſa eſt, mihi oſtendi voluiſtis, penſare ſolicite dulciſſima mihi veſtra excellentia debuit: quia quamuis iuſſio ipſa ſubrepta eſt, non tamen in ea vobis præceptum eſt, vt venientes ad vnitatem Eccleſiæ repellatis, ſed vt venire nolentes hoc incerto tempore minime compellatis. Vnde neceſſe eſt vt hæc ipſa pijſſimis Imperatoribus noſtris ſuggerere feſtine debeatis; quatenus cognoſcant quòd eorum temporibus ſchiſmatici cum omnipotentis Dei ſolatio & labore noſtro ſua ſponte reuerti feſtinant. Quæ autem de inſulæ Capritanæ ordinatione decreuerim, per reuerendiſſimum frattem & coepiſcopum noſtrum Marinianum ve-
D ſtra excellentia agnoſcet. Illud vero cognoſcite, quia me non modice contriſtauit, quòd maior domus veſtræ qui petitionem epiſcopi volentis reuerti ſuſcepit, eam ſe perdidiſſe profeſſus eſt, & poſtmodum ab aduerſarijs Eccleſiæ tenebatur. Quod ego non negligentia, ſed venalitate eius factum arbitror. Vnde miror quia in eo culpam hanc minime veſtra excellentia vindicauit. Sed tamen quia hoc miratus ſum, memetipſum citius reprehendi. Nam vbi domnus Iuſtinus conſilium præbet, qui pacem cum catholica Eccleſia non habet, ibi non poſſunt hæretici adduci. Præterea ſancti Petri Apoſtolorum principis natalitium diem in Romana ciuitate vos facere velle pethibetis. Et oramus omnipotentem Dominum vt ſua vos miſericordia protegat, & vota veſtra implere concedat. Sed prædictus vir eloquentiſſimus, peto, vt ſimul veniat, qui ſi non venerit, a veſtris obſequijs
E recedat. Vel certe ſi veſtra excellentia fortaſſe emergentibus cauſis venire nequiuerit, ipſe aut ſanctæ Eccleſiæ vnitati communicet, aut peto vt veſtrorum conſiliorum particeps non ſit. Bonum enim vitium audio, ſi peſſimi non eſſet erroris. De cauſa vero Maximi, quia importunitatem dulcedinis veſtræ iam ferre non poſſumus, quid decreuimus Caſtorio notario ſuggerente cognoſcetis.

EPISTOLA X.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO RAVENNÆ.

De epiſcopis Hiſtriæ, ſcilicet Nouano & Caprulenſi.

LAtores ad nos præſentium viri clariſſimi vice dominus atque defenſor venerunt, aſſerentes quòd in caſtello quod Nouas dicitur, epiſcopus quidam Ioannes nomine, de

Pannonijs

Pannonijs veniens fuerit constitutus, cui castello eorum insula, quæ Capritana dicitur, erat A
quasi per diœcesim coniuncta. Adiungunt autem quod eodē episcopo violenter ab Histrico episcopo expulso, alius illic fuerit ordinatus. De quo tamē hoc placuisse referunt, vt non in prædicto castro, sed in sua insula habitare debuisset. Qui cum illic cum eis degeret, in errore se schismatis detinere noluit, atque cum omni plebe sua excellentissimo filio nostro Callinico exarcho petitionem dedit, vt Catholicæ Ecclesiæ cum omnibus qui cum ipso erant, sicut prædiximus, vniri debuisset. Qui, vt aiunt, a schismaricis persuasus post semetipsum redijt, & nunc omnis ille populus qui in prædicta insula consistit, sacerdotis protectione priuatus est: quia dum sanctæ Ecclesiæ vniri desiderat, illum iam recipere non potest qui ad schismaticorum errorem reuersus est, & petunt sibi ordinari alium debere. Sed nos quia cuncta necesse est districte ac subtiliter perscrutari: hoc ordinandum esse præuidimus, vt fraternitas rua ad eundem episcopum mittat, eumq. reuerti ad Eccle- B
siæ Catholicæ vnitatem & ad propriam plebem admoneat. Qui si iam monitus redire contempserit, grex Dei decipi non debet in errore pastoris. Et idcirco sanctitas tua illic episcopum ordiner, eandemq. insulam in sua diœcesi habeat, quousque ad fidem catholicam Histrici episcopi reuertantur: vt & vnicuique Ecclesiæ suæ diœceseos iura seruentur, & destituto a pastore populo non desit protectio & cura regiminis. In his tamen omnibus fraternitatem tuam decet solicite vigilare, vt plebs eadem quæ ad Ecclesiam venit, studiosius admoneatur, quarenus constanter in sua reuersione fixa sit, ne vagis cogitationibus in erroris iterum foueam relabatur. Excellentissimum vero exarchum petere studeat, vt hæc ipsa suis suggestionibus pijssimis imperatorum auribus innotescat: quia quamuis iussio quæ ad eū delata est, subrepta esse videatur, non tamē in ea iussione ei præ-
ceptum est, vt volentes ad Ecclesiam redire non permittat, sed vt inuitos hoc interim C
tempore minime compellat. Huius ergo causæ ordinationem in suam curam prædictus filius noster suscipiat: quatenus suis responsis agat, vt quidquid ordinauerit, dubium non fiat. Quod tamen & nos communi filio Anatholio scripsimus, vt hæc pijssimis principibus subtiliter innotescat. Excellentissimi filij mei domni Callinici exarchi assidue & importune pro persona Maximi scripta suscepi. Cuius importunitate victus, nihil habui quod amplius facere debuissem, nisi eiusdem Maximi causam tuæ fraternitati committerem. Si igitur ad fraternitatem vestram venerit idem Maximus, deducatur & Honoratus eius Ecclesiæ archidiaconus, vt cognoscat sanctitas tua si recte ordinatus est, si in simoniacam hæresim lapsus non est, si ei de criminibus corporalibus nihil obuiauit, si se non cognouit excommunicatum quando Missas facere præsumpsit, & quidquid sub timore Dei tibi visum fuerit, decerne: vt nos dispositioni tuæ consensum Deo auctore D
præbeamus. Si autem tuam fraternitatem suspectam prædictus filius noster habuerit: etiam reuerendissimus vir frater noster Constantius Mediolanensis episcopus Rauennam veniat, tecum resideat, & de eadem causa pariter decernite, & quod vtrisque vobis placuerit, mihi placiturum esse certum tenete. Sicut enim obstinati esse humilibus non debemus, ita districti existere superbis debemus. Vestra ergo fraternitas sicut in Scripturæ sacræ paginis didicit, quidquid iustum perpenderit, in eius negotio decernat.

EPISTOLA XI.

Sup. l. 1. ep. 52. Sup. ep. 20. b. l. Lib. 10. ep. 11.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SVRRENTINO Agnello episcopo Tarracinensi, Felici episcopo Portuensi, Fortunato episcopo Neapolis, Primærio episcopo Nucetiæ, Glorioso episcopo Ostiensi, Alumno episcopo Fermiæ. E

De reliquijs concedendis Gregorio expræfecto.

GLorioſus filius noſter Gregorius expræfectus ſanctuaria beatorum martyrum in diœceſis veſtræ locis quieſcentium ſibi poſtulat debere concedi, in quorum honorem baſilicam proprijs ſumptibus ædificari deſiderat. Et ideo fratres chariſſimi præfati viri deſiderijs ex noſtra vos præceptione conuenit obedire, vt deuotionis ſuæ in conſecratione quam poſtulat potiatur effectu.

Menſe

A

Mense Nouembris, Indictione secunda.

EPISTOLA XII.

GREGORIVS CHRISANTO EPISCOPO SPOLETANO.

Inf. ep. 10. 12.

De reliquijs collocandis in Ecclesia sancta Maria.

PAulus Ecclesiæ Reatinæ diaconus petitoria nobis insinuatione popoſcit, vt ad fontes in basilica Beatæ Mariæ semper Virginis genitricis Dei & Domini nostri Iesu Christi, quæ est intra ciuitatem Reatinam posita, reliquiæ beatorum martyrum Hermetis &
B Hyacinti & Maximi debeant collocari. Et ideo frater chariſſime si in eodem loco nullum corpus constat humatum, sanctuaria prædictorum martyrum cum reuerentia sine ambiguitate susceptа diligenter consecrabis.

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS SEVERO EPISCOPO ANCONITANO.

Ind. ep. 11. l. 9. ep. 12. & 13. lib. 11. ep. 28.

De argento Ecclesiæ apud Serenum diaconum depoſito, requirendo.

VIr reuerendiſſimus Paſſiuus frater & coepiſcopus noſter ad nos veniens indicauit, argumentum Ecclesiæ suæ a deceſſore suo Fabio apud Serenum diaconum tuum pro
C temporis qualitate esſe depoſitum. Cuius parte aliqua reſtituta, partē apud eum asſerit reiacere, & reſtituere eam quadam excuſatione differre. Proinde his fraternitatem tuam hortamur affatibus, vt eum admonere ſtudeat, quatenus quæ accepit, ſine contentione reſtituat. Aut si forte ab eius reſtitutione aliqua ſe excuſari ratione confidit, neceſſe eſt vt inter eum & actores Firmanæ Ecclesiæ vna cum Armenio fratre & coepiſcopo noſtro cognoſcere debeatis: & ſubtiliter veritate diſcuſſa, ita huic cauſæ finem imponere, vt nec antedictus diaconus pati præiudicium, nec præfata iniuſte damnum videatur Eccleſia ſuſtinere.

EPISTOLA XIIII.

D

GREGORIVS DEMETRIANO ET VALERIANO clericis Firmanis.

Grat. 12. q. 2. c. 21. Ino p. 8. c. 145.

De pecunia expenſa ab Eccleſia pro eorum redemptione.

ET ſacrorum canonum ſtatuta & legalis permittit auctoritas licite res Eccleſiaſticas in redemptionem captiuorum impendi. Et ideo quia edocti a vobis ſumus, ante annos ferre decem & octo, virum reuerendiſſimum quendam Fabium epiſcopum Eccleſiæ Firmanæ pro redemptione veſtra, ac patris veſtri Paſſiui fratris & coepiſcopi noſtri, tunc vero clerici, necnon matris veſtræ libras vndecim argenti de eadem Eccleſia hoſtibus impendiſſe, atque vos ex hoc quandam habere formidinem, ne hoc quod datum
E eſt, a vobis quolibet tempore repetatur: huius præcepti auctoritate ſuſpicionem veſtram præuidimus auferendam, conſtituentes nullam vos exinde heredesq. veſtros quolibet tempore repetitionis moleſtiam ſuſtinere, nec a quoquam vobis aliquam obijci quæſtionem: quia ratio æquitatis expoſcit, vt quod ſtudio pietatis impenſum eſt, ad redemptorum onus vel afflictionem non debeat pertinere.

EPISTOLA XV.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO NEAPOLITANO.

Sup. lib. 2. ep. 39 61. Ind. xi. lib. 5. ep. 21. 31. lib. 6. ep. 2. & 20. lib. 7. ep. 91. 107. 108.

Quod conſeceret Eccleſiam ſancti Petri Apoſtoli, & ſancti Michaelis Archangeli.

THeodoſius abbas monaſterij ſancti Martini petitoria nobis insinuatione ſuggeſſit, quæ habetur in ſubditis, in domo quondam Martini, ex eius voluntate deceſſorem

ſuum

suum Andream abbatem, monasterium in quo monachi habitare debeant, construxisse. Et quia id in honorem beati Petri Apostolorum principis, & sancti Archangeli Michaelis postulat dedicari: dilectionē tuam præsentibus apicibus duximus adhortandā: quatenus ad prædictum locum, cum postulauerit ingrauanter accedas, venerandæ solemnia dedicationis impendens. Et quotiens necesse fuerit, a presbyteris Ecclesiæ tuæ in loco sancto deseruientibus, celebrentur sacrificia veneranda Missarum, ita vt in eodem monasterio nec fraternitas tua, nec presbyteri, præter diligentiam disciplinæ, aliquid molestiarum inferant, aut si quid illic pro diuersorum deuotione comoditatis accesserit, sibi existiment vendicati, cum monachis in eodem loco deseruientibus debeat proficere quidquid a fidelibus offerri contigerit.

EPISTOLA XVI.

Inf. lib. 9. ep. 34. 35. lib. 10. ep. 40. 47. Ind. 5.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

De monasterio in Sicilia construendo.

Filius noster Theodosius abbas monasterij a Liberio quondam Patricio in Campaniæ parte constructi, nobis noscitur intimasse, Rusticam quondam illustrem feminam ante nos fere viginti & vno annis, condito testamento Felicem iugalem suum heredem instituisse, eiq. de construendo illic in Sicilia monasterio hac conditione interposita delegasse, vt si intra anni spatium omnia libertis dimissa legata non solueret, vel prædictum monasterium ita, vt voluit, minime ordinaret, tunc sancta Romana Ecclesia portionem quam infundo Cumas habere visa est, sibi deberet sine dubio vendicare, & ipsa ad persoluenda eadem legata, vel constructionem ipsius monasterij solatia commodare. Vnde quia, quantum dicitur, dimissa res hactenus minime ipsi monasterio est completa, atque ab eius nuncusque heredibus possessionis pars aliqua detinetur: cum omni subtilitate experientia tua causam exquirat atque discutiat. Et primum quidem si in conditione testamenti heres incidit, per quod nostra habeat causas Ecclesia, inuestigare te volumus atque euidenter addiscere, & vtilitatem pauperum, sicut rei ordo poposcerit, exequi: & tunc pro ordinatione cellæ illius, vel redintegratione dimissæ rei instanter esse solicitum: quatenus pia testatricis voluntas in vtroque valeat adimpleri, & detentores iniusti culpam retentionis indebitæ ex iusta amissione cognoscant. Cum omni ergo viuacitate causam hanc & exquirere, & ad effectum te volumus, Domino auxiliante, perducere, vt pia ordinantis deuotio tandem sortiatur effectum. Sed & monasterio ipsi in omnibus, salua iustitia, solatiari te volumus, vt laicæ personæ quasi ex conditoris nomine quæ iuuaminis debuerunt ferre solatium, lædendi non habeant, sicut asseritur, facultatem.

EPISTOLA XVII.

Sup. ep. 16.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Patrimonium Ecclesiæ in Sicilia commendat.

Propositi nostri cura nos admonet Ecclesiasticas vtilitates strenuis agendas mandare personis. Et ideo, quia te Romanum defensorem fidelem solicitumq. probauimus extitisse, patrimonium sanctæ Romanæ, cui Deo miserante deseruimus Ecclesiæ, in partibus Syracusanis, Catinensibus, Agrigentinis, vel Milensibus constitutum, a præsenti secunda indictione gubernationi tuæ præuidimus committendum. Vnde necesse est te illic indifferenter accedere, vt diuini consideratione iudicij, nostræ quoque admonitionis memoria te efficaciter ac fideliter studeas exhibere, vt nullius neglectus vel fraudis, quod absit, inueniaris sustinere periculum. Magis autem id agas, quatenus de fide & industria tua diuinæ possis gratiæ commendari. Ad familiam vero eiusdem patrimonij secundum morem præcepta direximus, vt nihil sit quod te ad peragenda ea, quæ tibi iuncta sunt, in aliquo valeat impendire.

EPI-

A

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS COLONIS PATRIMONII SYRACVSANI.

Vt obediant Romano defensori.

COgnoscatis volo, quia ad solicitudinem vos defensoris nostri dispositio nostra pertinere constituit. Et ideo præcipimus, vt ea quæ vobis peragenda pro vtilitatibus Ecclesiasticis præuiderit, & Iniunxerit, sine aliqua debeatis difficultate obedire. Cui talem dedimus potestatem, vt eos qui inobedientes, vel attentauerint contumaces existere, districta vltione corripiat. Pariterq. illi demandauimus, vt mancipia quæ foris latitant, vel
B a quoquam aliqui fines inuasi sunt, solicitudinis suæ instantia iure Ecclesiastico reuocare non differat. Noueritis etenim cum periculo suo fuisse commonitum, vt nullam aliquando violentiam rebus alienis, vel raptum qualibet excusatione facere præsumat.

EPISTOLA XIX.

GREGORIVS PETRO SICILIENSI.

Sup. lib. 1. ep. 9. 18. 35. 39. 43. 44. 54. 67. 69. 70. 71. lib. 2. ep. 19. 23. 39. Sup. ep. 17. 26. inf. ep. 20.

Quod Romano patrimonium Ecclesia commendasset.

SCientes deuotionis affectum paternis commendationibus ampliari: necesse est, vt ea
C quæ agere vos sponte confidimus gloriæ vestræ in his fauorem nostris augere epistolis festinemus. Indicamus itaque Romano defensori latori præsentium, patrimonium Ecclesiæ nostræ, quod in Syracusanis, Cartinensibus & vicinis locis noscitur esse constitutum, Dei protegente gratia credidisse. Et propterea salutantes paterno affectu petimus, vt vestra eum fouere prouidentia debeatis, atque ei in omnibus vestrum, sicut de vobis confidimus, auxilium commodetis: vt dum in gloriæ vestro solatio, vel fauore subsidium consolationis habuerit, & vos qualem circa nos charitatem gentis, manifestius ostendatis, & nos voluntati vestræ respondere, dum necesse fuerit, per omnia festinemus.

EPISTOLA XX.

GREGORIVS LIBERTINO EXPRÆFECTO.

D *Sup. lib. 2. epist. 37. ind. 11. lib. 8. ep 31.*

De patrimonio in Sicilia Romano commendato.

GLoriæ vestræ & experta & cognita nos deuotio prouocat, epistolari vos alloquio, causis Ecclesiasticis exhibere adiutores. Et ideo quia Romano defensori præsentium portitori curam patrimonij Ecclesiæ nostræ, quod in Syracusano atque Catinensi territorio situm est, Deo auctore commisimus, salutantes gloriam vestram petimus, vt concurrere illi, ac ferre solatium in omnibus debeatis. Et ne forsan de nouitate minus aliqua quæ sunt vtilia comprehendat, vestris eum subtiliter consilijs informate, atque ad agenda hæc vestram illi, sicut consueuistis, operam adhibete: quatenus dum vobis opitulantibus vtiliter quæ ei iuncta sunt peregerit, & vos de bono vestro mercedem recipere valeatis, & nos pro gloriæ vestræ vita omnipotentis Dei misericordiam exorare enixius in-
E uitemur. De capitulo autem de quo mihi lator præsentium est locutus, vel reuerendissimus frater noster Ioannes episcopus scripsit, interim vel tentari vel agi nil potuit: quia persona apud quam agi poterat, nec dum est in potestate aliqua confirmata.

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS LIBERTINO CIRIDANO.

Inf. lib. 10. epist. 31.

Romanum defensorem commendat.

GLoriæ vestræ bonitas nuncio veraci diffusa, tantam nobis de se certitudinem præbent, vt in nullo de ea diffidere, sed magis sicut reuera sapienti filio Ecclesiæ nostræ debeamus specialiter causam commendare. Et ideo Romanum defensorem nostrum præsentium

sentium portitorem ad gubernationem patrimonij Ecclesiæ nostræ in Catanensibus ac Syracusanis partibus constituti, Deo protegente transmisimus. Salutantes igitur paterna dilectione gloriam vestram, petimus vt in cunctis affectum vestræ charitatis inueniat, & fauoris vestri solatijs quocunque necesse fuerit potiatur: vt vobis præsentibus nos absentes esse non sentiat, quatenus cum iniuncta sibi salubriter vestra ope expleuerit, & nos vobis gratiarum possimus existere debitores, & beatus Petrus Apostolorum princeps, in cuius causis vos impenditis, hic vobis & in futuro compenset.

EPISTOLA XXII.

Lib. 4. ep. 18. lib. 6. ep. 9. lib. 7. ep. 22. 27. l. 9. ep. 37. Ind.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

De querimonia Leontij contra Leonem episcopum.

Filius noster gloriosus vir Leontius exconsul de fratre & coepiscopo nostro Leone grauiter est questus, nosq. eius querela omnimodo turbauit: quia ita præcipitanter & leuiter ab episcopo agi non debuit. Quam causam subtiliter exequendam venienti Romano defensori commisimus. De vestra autem fraternitate is, qui ab eo directus est, queritur, quòd Marchilai viri clarissimi medici defensione fratris & coepiscopi nostri Domitiani Metropolitæ vtilitas grauetur. Et quidem tueri iuste filios suos, vel sicut est forte sanctæ Ecclesiæ negotia, fraternitas vestra debet, & nullam occasionem dare aduersarijs maledicti gratia. Quod tamen vos per omnia custodire etiam ista loquendo non ambigo, eidem tamen Romano venienti etiam de hac causa iniunximus, vt vobiscum debeat quæ sunt recta disponere.

EPISTOLA XXIII.

Lib. 9. ep. 34. 35. lib. 10. ep. 49. 46. 47. Ind. 5. & ep. ex. l.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

De Stephania, & Calixeno filio eius.

Quamquam ea quæ ad Ecclesiæ iura perueniunt, alienari legis ratio non permittat, temperanda tamen interdum est censura districtionis, vbi misericordiæ respectus inuitat: maxime quando tanta est quantitas, quæ nec dantem onerat, & accipientis pauperiem iuxta aliquid consolatur. Et ideo quia Stephania præsentium latrix cum Calixeno filio suo paruulo, quem de Petro quondam viro suo se suscepisse & nimia asserit pauperie laborasse, huc veniens assidua obsecratione, & lacrymis a nobis exegit, vt domum possessionis in ciuitate Catinensium, quam Ammonia quondam socrus eius Ecclesiæ nostræ titulo donationis obtulerat, eidem Calixeno restitui faceremus: memoratam Ammoniam asserens alienandi eam non habere licentiam, sed ante fati Calixeni filij sui per omnia iuris esse. Cui rei dilectissimus filius noster Cyprianus diaconus, qui causam cognitam habuit, contradictor extitit, inquiens quòd prædictæ mulieris querimonia non haberet iustitiam, nec posse rationabiliter ad filij sui nomen domum ipsam vendicare siue repetere. Sed ne suprascriptæ mulieris lacrymas inanes relinquere, & plus sequi rigoris viam quàm causas videamur pietatis complecti, hac tibi præceptione mandamus, vt nemo ratam domum sæpefato Calixeno simul & donationem ab Ammonia factam de domo ipsa, quæ illic in Sicilia esse noscitur, reddere debeas: quia sicut diximus, melius est in dubijs non districtionē exequi, sed ad benignas potius partes inflecti, præsertim dum ex patuæ rei cessione nec Ecclesia grauatur, & orphano atque pauperi misericorditer subuenitur.

EPISTOLA XXIIII.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Laicis non temere tuitionem Ecclesiasticam impendendam.

Peruenit ad nos quia quidam homines minorem omnimodo discretionem tenentes, in suis nos periculis implicari desiderant, atque ita volunt ab Ecclesiasticis personis defendi, vt ipsæ quoque personæ Ecclesiasticæ ex eorum culpa teneantur. Idcirco præsenti te,

A senti te præceptione admoneo, & per te fratrem & coepiscopum nostrum dominum Ioannem, vel ceteros qui interesse possunt, vt patrocinia Ecclesiastica, siue mea suscipiatis scripta, siue etiam minime fuerint directa, sub tanto moderamine debeatis impendere, quatenus hi qui in furtis publicis implicati sunt, a nobis non videantur iniuste defendi, ne opinionem male agentium ex indiscretæ defensionis ausu in nos vllo modo transferamus: sed quantum decet Ecclesiam, admonendo & verbum intercessionis adhibendo, quibus valetis succurrite, vt & illis opem feratis, & opinionem sanctæ Ecclesiæ non inquinetis.

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO NEAPOLITANO.

B *Visitationem Messenatensis Ecclesiæ iniungit.*

Sup. lib. 2. epist. 39. & l. 3. epist. 12. lib. 6. ep. 2. lib. 7. epist. 92. 107. 108.

COgnoscentes Messenatem Ecclesiam sacerdotis regimine destitutam, visitationis eiusdem Ecclesiæ fraternitati tuæ operam solemniter delegamus. Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de proiectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministeriisq. vel quidquid aliud est in patrimonio eiusdem, a quoquam præsumatur Ecclesiæ. Et ideo charitas tua ad prædictam Ecclesiam ire properabit, & assiduis adhortationibus clerum plebemq. eiusdem Ecclesiæ admonere festinet, vt remoto contentionis diuerso studio, vno eodemq. consensu talem sibi præficiendum expetant sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus resyuatur. Qui dum fuerit
C postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio litterarum ad nos sacrandus occurrat. Commonentes etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas Ecclesia, nisi forte inter clericos ipsius ciuitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueniri: prouisurus ante omnia ne aut cuiuslibet conuersationis vel meriti laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinis tui, quod absit, incurras.

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS CLERO ORDINI ET PLEBI Consistenti Messenæ.

D *De eligendo Episcopo.*

COgnoscentes Ecclesiam vestram sacerdotis regimine destitutam, curæ nostræ fuit visitationem eiusdem Ecclesiæ fratri & coepiscopo nostro Fortunato solemniter delegare. Cui dedimus in mandatis, vt nihil de proiectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministeriisq. a quoquam vsurpari patiatur. Cuius vos assiduis adhortationibus conuenit obedire, & remoto strepitu, vno eodemq. consensu talem vobis præficiendum expetere sacerdotem, qui & a venerandis canonibus nulla discrepet ratione, & tanto ministerio dignus valeat reperiri. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & visitatoris pagina prosequente, ad nos veniat ordinandus: prouisuri ante omnia, ne cuiuslibet vitæ vel meriti laicam personam præsumatis eligere.
E Et non solum ille ad episcopatus apicem nulla ratione prouehetur, verumetiam vos nullis intercessionibus veniam promereri posse cognoscite: sed omnes quos ex vobis de laica persona aspirasse constiterit, ab officio & a communione alienos faciendos proculdubio noueritis.

Sup. ep. prox. ad.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS ANTONIO SVBDIACONO ET DOMETIANO abbati atque presbytero aparibus.

Lib. 2. ep. 3. 22. Ind. 11.

De concordia facta inter Ecclesias & Monasteria.

SIcut graue & plenum vituperationis est, inter personas omnipotenti Deo militantes, de sæcularibus negotijs ortam diu controuersiam permanere: ita laudabile & studio

est religioso conueniens, terrenis gratam Deo pacem præferre compendijs, & ex rebus A
transitorijs mãsura semper charitatis lucra mercari. Et ideo quia de possessionibus Faiano, Nasoniano & Labiniano positis in prouincia Sicilia territorio Panhormitano, de quibus inter præpositos monasterij sanctorum Maximi & Agathæ, quod Lucusianum dicitur, & e diuerso administratores Xenodochij in hac vrbe Roma constituti, quod Valerij nuncupatur, longa se traxit contentio: nunc vero inter te Antonium subdiaconum nostrum memorati Xenodochij præpositum, & e diuerso dilectissimum filium nostrum Dometianum abbatem atque presbyterum prædicti monasterij pactis interuenientibus salubris processit, Deo auctore, decisio: necesse est, vt omnis discordiæ possit occasio præueniri, ea quæ gesta sunt, interueniente auctoritate firmari. Proinde per huius præcepti seriem hoc decernendum esse perspeximus, vt omnia instrumenta, vel quidquid est aliud quod partibus, quod absit, adinuicem contra se venire cupientibus, quoquomodo vel ex tem- B
poris præscriptione, seu aliter opem de lege, aut quocumque priuilegio poterat ministrare: sit sicut, & vos poscitis, vacuum & omni virtute cassatum, & sola pactorum inter vos nunc habitorum, pagina validum perpetuumq. robur obtineat. Cui si quid forte incuria, vel imperitia minus firmitatis insertum est, vires plenissimæ munitionis, & soliditatis ex hac nostra auctoritate suscipiat, nec superesse aliquid valeat, vnde ea quæ religioso studio prouide, vt oportuit, ac pacifice terminata sunt, ne quocumque tempore quidquam dubietatis incurrant: sed omnia quæ in eisdem pactis tenentur adscripta, firma, illibata & sine aliqua refragatione persistant: quatenus amota penitus totius altercationis materia, inter eos quos charitatis immutabiliter decet manere concordia, nulla queat deinceps litigiosæ contentionis occasio generari. Pro munitione vero suprascripti monasterij memorato Dometiano abbati atque presbytero præceptum simile dedimus. C

Mense Ianuario, Indictione secunda.

EPISTOLA XXVIII.

Sup. lib. 3. epist. 21. Ind. 12. & lib. 4. epist. 5. & 16. Ind. 13.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO LVNENSI.

De contentione Adeodata & matris eius.

QVæ sit Adeodatæ ancillæ Dei latricis præsentium aduersus Fidentiam matrẽ suam querimonia, ex pagina petitionis oblatæ quæ tenetur in subditis, fraternitas vestra D
cognoscet. Et quoniam æquitatis censura admonet, vt maximum conuersis salua ratione episcopale debeat adesse solatium: idcirco his frarernitatem vestram epistolis adhortamur, vt prædictam matrem ipsius ad se faciat euocari, & tranquilla ei adhortatione suadeat, vt facere sponte non desinat, ad quod legali potest ratione compelli: quatenus nec iste videatur præiudicium sustinere. Quæ si, quod non credimus, admonitionem vestram differre voluerit, prædictæ Adeodatæ religiosæ contra eam tuitionem impendite, atque vestris eam solatijs apud iudicem, vel quocumque vsus exegerit, instantius adiuuate. Et ita in exequendam vos hanc causam impendite, vt legali ratione constricta, inuita vrgeatur facere quod sponte postponit. Memoratam vero latricem fraternitas vestra ita seruata æquitate habeat in omnibus commendatam, vt vobis ei tuitionem impendentibus, in eo quem assumpsit habitu, sine aliqua, Deo protegente, concussione permaneat. E

EPISTOLA XXIX.

Sup. lib. 1. epist. 33. 37. 40. 48. 52. 57. 63. 65. 66. 67. lib. 4. ep. 23. & lib. 10. ep. 2. 3.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO Neapolitano.

De massa Veneris Stephano abbati restituenda.

AEquitatis ius exigit, vt hoc quod a prædecessoribus nostris cognita veritate est redditum, nostra indebite denuo Ecclesia tenere non debeat: ne quod omnino contra religiosum constat esse propositum, non vera, sed imaginaria ac magis dolosa fuisse restitutio

A restitutio videatur. Et ideo quoniã Stephanus abbas monasterij sancti Marci, quod constitutũ iuxta muros Spoletanæ ciuitatis esse dinoscitur, questus est nobis massam Veneris in prouincia Campania sitam, territorio Minturnensi, quam ei beatæ memoriæ decessoris nostri Benedicti redditam præceptione cognouimus, ab Ecclesia nostra nunc indebite detineri: idcirco hic tibi auctoritate præcipimus, vt si manifeste ab ecclesiæ nostrę hominibus detinetur, in iura eam prædicti monasterij sine aliqua mora vel altercatione restituas. Si vero non a nostris, sed a quibusdam forsitan extraneis detinetur, strenua te agere solicitudine volumus, vt in iure modis omnibus memorati debeat monasterij reformari: quatenus & ipse quod suum est, te solatiante sine aliqua fatigatione recipiat, & alter de dispendio monasterij iniuste lucrum non habeat.

B

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS FAVSTO.

De ministerijs Ecclesiasticis a filio Constantij recipiendis.

SIcut tes Ecclesiasticæ competentibus personis sine aliqua sunt dilatione reddendæ, ita restituentis attendenda cautela est, vt nulla ei possit postmodum ex ipsa nasci restitutione molestia. Et ideo quoniam tempore quo quondam Consentius defensor paternæ gloriæ vestræ commissi sibi patrimonij Campaniæ curam gessit, ministeria Ecclesiæ Vulternæ, quæ erat pro peccatis clero & Pontifice destituta, apud se propter iniunctam sibi solicitudinem tulisse dignoscitur, quæ vos nunc reddere sine nostro consensu dubita-
C re cognouimus: ea propter his vos hortamur epistolis, vt ea Anthemio subdiacono sub depositi emissione restituere sine aliqua difficultate debeatis: quatenus & res Ecclesiæ intuto apud eos quos conuenit habeantur, & gloria vestra ab omni dubitatione sit libera.

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. ep. 29. h.l.

De ministerijs Ecclesiæ vulternæ.

COmperimus ministeria Ecclesiæ Vulternæ, quæ Consentius defensor propter iniunctam sibi solicitudinem deficiente clero vel episcopo eiusdem Ecclesiæ tulerat, apud
D heredem ipsius remansisse. Et quia glorioſum virum Faustum filium ipsius ea reddere sine nostro consensu dubitare cognouimus, nostris eum hortati sumus epistolis, vt experientiæ tuæ ministeria eiusdem Ecclesiæ reddere sine dubietate aliqua debuisset. Et ideo experientia tua ministeria ipsa sub depositi emissione suscipiat, atque in tuto habere studeat, & modum ac qualitatem ipsorum nobis facta notitia omni subtilitate innotescat.

EPISTOLA XXXII.

GREGORIVS ANDREÆ SCHOLASTICO.

Lib. 1. ep. 29. lib. 4. epist. 45. lib. 6. ep. 23. 26. & sup. hoc lib. ep. 4.

De infirmitate eius, & quòd flagellat Deus omnem filium quem recipit.

E AVdiens quòd gloriam vestram vehementer afflixerit luctus & ægritudo, valde condolui. Sed protinus agnoscens quòd te morbus perfecte reliquerit, dolorem mox in lætitiam verti, magnasq. omnipotenti Deo gratias retuli: quia percussit, vt sanaret, afflixit, vt ad gaudia vera perduceret. Hinc enim scriptum est: Quem diligit Dominus castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit. Hinc per semetipsam veritas dicit: Pater meus agricola est, & omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum: omnem vero qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat. Palmes enim infructuosus tollitur, quia peccator funditus eradicatur. Palmes vero fructuosus purgari dicitur: quia per disciplinam reciditur, vt ad vberiorem gratiam perducatur. Sic enim spicarum grana tribulis attrita, aristis & paleis nudantur. Sic oliuæ prælo pressæ, in olei pinguedinem defluunt. Sic botri vinearum tunsi calcibus, in vinum liquescunt. Gaude igitur bone vir, quia in hoc flagello tuo & prouectu conspicis, quòd ab æterno iudice amaris.

Heb. 12. b.

Ioan. 2. 15.

Præterea filiam meam Glorioſam coniugem veſtram mea peto vice ſalutari. Omnipotens autem Deus cæleſti vos protectione cuſtodiat, vosq. & modo conſoletur de largitate donorum, & poſtmodum de retributione præmiorum. A

EPISTOLA XXXIII.

Sup. lib. 3. ep. 21. Ind 12. l. 4. ep. 3. 16. Ind. 13.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO LVNENSI.

De presbyteris & diaconis Aldioni ordinandis.

QVotiens ea quæ hortari nos conuenit poſtulamur, moras ad concedendum facere non debemus, ne differre bona deſideria, quæ magis fouenda ſunt, videamur. Et ideo quia glorioſus Aldio magiſter militum in ciuitate ipſius presbyteros vel diaconos B omnino, ſicut ſuis nobis epiſtolis indicauit, deſiderat ordinari, eos qui ad conſecrandum eliguntur, fraternitas veſtra diligenter inquirat. Et ſi nihil eſt quod canonice eorum ordinationem impediat, Deo illos propitio ſtudeat ordinare. Cum quibus etiam loqui vos conuenit, vt adhortationis ſuæ ſolicitudine degentem illic populum ab infidelitate reuocare, ac contendant a gentilium cultu ſuſpendere, atque eos in omnipotentis Dei doceant timore perſiſtere, & præmia æternæ vitæ diligere: quatenus hæc conſecratio & illis ante Deum ad gloriam, & habitandi illic populo proficiat ad ſalutem.

EPISTOLA XXXIIII.

Sup. l. 3. ep. 1. 2. 3 27. 38. Ind. 12. lib. 4 ep 17. Ind. 13. lib. 5. ep. 17. lib. 6. ep. 14.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO MEDIOLANENSI. C

De Virgilio, qui commendationis occaſione pecuniam mutuo accepit.

QVamuis ita fraternitas veſtra conuenienti ſibi grauitate diſcreta ſit, vt non admonita, ſed ex ſe quid cui ſit impendendum intelligat: verumtamen quia lator præſentium Ioannes vir memorandus, qui præfecturæ vices illic acturus aduenit, noſtra ſe petijt epiſtola commendari, ſanctitas ei veſtra, dum neceſſe fuerit, ſalua ratione præſidiū ſui fauoris impendat, & ita eum ſacerdotaliter ſuis ſtudeat ſolatijs adiuuare: quatenus vobis præſentibus nec aliorum debeat iniuſte oppreſſionibus laborare, nec ipſe alijs contra rationem grauis exiſtat. Quia vero peruenit ad nos, quod Virgilius, qui vices illic ante hunc præfecturæ geſſit, per ſcriptorum noſtrorum occaſionem, quibus eum petitione eius compulſi commendauimus, mutuas a vobis, vt ita dicamus, pecunias exegiſſet, D ægre ſi verum eſt ſuſtinemus, vt hoc non ex ſe, ſed quaſi per noſtram epiſtolam obtineret. Et ideo fraternitatem veſtram ſcire neceſſe eſt, ita ſibi a nobis eos qui hoc exigant commendari, vt eis adeſſe inquantum poſſibile & iuſtum eſt debeat, non tamen vt Eccleſiæ ſuæ huius rei occaſione aliquod grauamen imponat. Dat. Menſe Septembris indictione ſecunda.

EPISTOLA XXXV.

Lib. 2 ep. 39. 40. lib. 5. Ind. 14. ep. 11. 31. lib 7. ep. 91. Ind. 2.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO NEAPOLITANO.

De Iudais & Chriſtianis mancipijs. E

COgnoſcentes qualis fraternitatem veſtram zelus pro Chriſtianis mancipijs, quæ Iudæi de Galliarum finibus emunt accenderit, adeo nobis ſolicitudinem veſtram placuiſſe ſignamus, vt inhibendos eos ab huiuſmodi negotiatione noſtra etiam deliberatio iudicaret. Sed Baſilio Iudæo cum alijs Hebræis veniente comperimus, hanc illis a diuerſis iudicibus reipublicæ emptionem iniungi, atque euenire vt inter paganos & Chriſtiani pariter comparentur. Vnde neceſſe fuit ita cauſam cauta ordinatione diſponi, vt nec mandantes fruſtrari, nec hi qui contra voluntatem ſuam ſe inquiunt obedire, aliqua ſuſtineant iniuſte diſpendia. Proinde fraternitas veſtra hoc vigilanti ſolicitudine obſeruari ac cuſtodiri prouideat, vt reuertentibus eis a præfata prouincia, Chriſtiana mancipia quæ ab ipſis adduci contigerit, aut mandatoribus contradantur, aut certe Chriſtianis emptoribus intra diem quadrageſimū venundentur. Et tranſacto hoc dierum numero,

A numero, nullus apud eos quolibet modo remaneat. Si autem quædam ex eisdem mancipijs talem ægritudinem fortassis incurrerint, vt intra statutos dies vendi non valeant, adhibenda solicitudo est, vt dum saluti fuerint pristinæ restituta, similiter modis omnibus distrahantur: quia res quæ culpa caret, ad damnum vocari non conuenit. Quoniam vero quotiens nouum quid statuitur, ita solet futuris formam imponere, vt multis dispendijs præterita non commodent, si qua apud eos mancipia de emptione anni præteriti remanserunt, vel a vobis nuper ablata sunt, dum apud vos sunt posita, ea habeant alienandi licentiam: ne detrimentum ante prohibitionem possint ignorantes incurrere, quod eos dignum est postmodum vetitos sustinere. Nunciatum præterea nobis est, suprascriptũ Basilium filijs suis Deo propitio Christianis quædam mancipia ad hoc velle titulo donationis concedere, vt ei huius occasionis obtentu, domini solummodo nomine ablato de-
B seruiant, & post hoc si ad Ecclesiam confugiendum fore crediderint, vt fieri debeant Christiana, non in libertatem, sed eorum dominio, quibus antea donata sunt, vendicentur. In qua re fraternitatem vestram decenter conuenit vigilare. Et si qua filijs suis mancipia donare voluerit, vt cuncta fraudis tollatur occasio, fiant modis omnibus Christiana, & in domo eius non maneant, sed cum res exegerit, vt eorum debeat vti solatijs, hoc illi iubeatur impendere, quod etiam a suis filijs ei decet & propter Deum conuenit exhiberi.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS CHRISANTO EPISCOPO SPOLETANO.

Sup. ep. 12. l. lib. & 77. ind. eiusdem.

C *De monachis ab eo non defensis.*

CVm sit proprium disciplinæ ab illicitis prohibere, & excessus culpas salubriter resecare, studiose eius seruanda censura est. Nam si negligitur, cuncta in confusionem deueniunt, dum alter destruit quidquid ea custodiendo alter ædificat. Valentinus itaque presbyter questus est nobis, quia si monachus monasterij ipsius exigente culpa fuerit communione priuatus, ad loca vestra se conferat, & communionem sine aliqua reseruatione percipiat. Quòd si ita se res habet, quoniam non solum regularis ordo dissoluitur, sed etiam perditionis ex hoc materia ministratur, qui sub vobis sunt, presbyteris districte ac solicitius interdicere vos necesse est, vt hoc facere decetero non præsumant. Sed si forte iniuste se excommunicatum quis queritur, fraternitas vestra subtili indagatione cognoscat: & ita
D causam cognita veritate disponat, vt nec iniustitia diu insontis afflictione prævaleat, nec disciplinæ vigor aut frangi, aut indiscreta valeat præsumptione dissolui. Et quia pariter suprascriptus presbyter nobis questus est, diaconum quendam duo iuris sui sub hac conditione manumisisse mancipia, vt monachi fieri & in eodem monasterio debuissent, vbi ipse fuerat, permanere: adijcies vt si quis contrafacere præsumpsisset, iugo iterum seruitutis per omnia subderetur, atque vnum ex eis hanc omnino conditionem despexisse, & monasterium temerario ausu deseruisse, atque se inter clericos sociasse. Fraternitas igitur vestra & hoc subtili indagatione discutiat, & si ita repererit, sic sacerdotali se zelo hac in re decenter exhibeat, vt nec illi monasterium deserendi facultas sit, & manumittentis voluntas nihilominus conseruata, aliqua præteriri excusatione non valeat.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. lib. 2. epist. 28. 37. 48. 53. 57. 63. 65. 66. 67. lib. 4. ep. 23. & lib. 10. epist. 2. 3.

De Mauro multis debitis obligato.

MAurus præsentium portitor in quadringentis solidis quasdam mercesa Felice viro memorando se asserit suscepisse, atque promisisse sex siliquas per solidum lucri causa persoluere pretij. Quam lucri quantitatem in vno congestam, duas se cautiones, idest, vnam de quadringentis quinquaginta, & alteram de quinquaginta solidis emisisse, spondens certo tempore quod debebat exoluere. Sed quia, vt perhibet, in eisdẽ mercibus passus est non leue dispendium, & restitutis quadringentis decẽ solidis, quod reliquum lucri est,

implere compellitur,atque ex hoc maiori se necessitati ac potius desperationi ingemit subiacere,& propterea aliquo sibi subueniri petit auxilio: experientia tua,si ita est, apud magnificum filium nostrum vna cum reuerendissimo fratre & coepiscopo nostro Fortunato, ac glorioso filio nostro Maurentio Magistro militum quia & ipsi scribimus, agere studeat,vt hac in re sicut Christianum decet & nobilem, plus benignus quàm rigidus, plus misericors esse debeat quàm districtus,& lucrum de damno alterius non expectet, sed recepta pretij sit sorte contentus:quatenus quidquid pauperi cesserit, omnipotens ei Deus multiplicata sicut promisit restitutione compenset. Ita ergo studiose experientia tua agat, vt illi modis omnibus hoc pro mercede ipsius imponere,& hunc ab afflictione possit obligationis exuere.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI SICILIÆ.

De Gaudiosi penuria sustentanda.

Lib.7.b.1.sup. ep.23.24.b.ind. sup.lib.9.ep.34. 35.lib.10. epist. 40.46.47. ind. 5.

DIuinorum nos admonent eloquia præceptorum, necessitatem patientibus, Ecclesiasticum præbere subsidium. Quia ergo dilectissimus filius noster Cyprianus diaconus, Gaudiosum defensorem sedis nostræ, qui Syracusis degere comprobatur, paupertatis asserit inopia constringi:idcirco experientiæ tuæ præsentium auctoritate mandamus,vt a præsenti secunda indictione sex solidos annis singulis ei dare non differas, vt & ille huius remedij solatio potiatur, & tu quod dederis tuis sine dubio noueris rationibus imputandum,

EPISTOLA XXXIX.

vt sup.ep. prox. GREGORIVS ROMANO DEFENSORI, FANTINO defensori,Sabiniano subdiacono,Hadriano notario,Eugenio notario,Felici subdiacono, Sergio defensori,Bonifacio defensori,a paribus & sex patronis.

Vt Episcopi cum mulieribus non habitent.

QVia sicut cauta prouisio & culparum vias obstruere & nouit quæ sunt noxia declinare,ita neglectus paret excessibus,& quæ sunt cauenda solet incurrere: magnam nos solicitudinis oportet curam impendere, & fratrum sacerdotumq. nostrorum opinioni pariter & cautelæ prospicere. Peruenit autem ad nos quosdam episcoporum sub prætextu quasi solatij in vna domo cum mulieribus conuersari. Et ideo ne per hoc aut subsannatoribus iusta obtrectationis detur occasio, aut facilem antiquus humani generis inimicus materiam deceptionis assumat: huius tibi serie præceptionis iniungimus,vt strenuum te studeas, & solicitum exhibere. Et si qui episcoporum, quos commissi tibi patrimonij finis includit, cum mulieribus degunt,hoc omnino compescas, & de cetero eas illic habitare nullo modo patiaris,exceptis eis quas sacrorum canonum censura permittit, ideſt, matre,amita,germana,& alijs huiusmodi, de quibus praua non possit esse suspicio. Melius tamen faciunt, si etiam a talium se cohabitatione contineant. Nam legitur quòd beatus Augustinus nec cum sorore sua habitare consenserit, dicens: Quæ cum sorore mea sunt,sorores meæ non sunt.Docti ergo viri cautela,magna nobis esse debet instructio. Nã incautæ præsumptionis est, quod fortis pauet,minus validum non timere. Sapienter enim illicita superat,qui didicerit etiam non vti concessis. Et quidem nos nullos in hoc nolentes adstingimus, sed sicut facere solent medici,& si ad tempus tristem curam,tamen pro salute dictamus. Et idcirco non necessitatem imponimus,sed si imitari doctum sanctumq. virum elegerint, ipsorum voluntati relinquimus. Tua igitur experientia, vt seruari debeant ea quæ prohibenda mandauimus, studium & solicitudinem gerat. Nam si aliter postmodum inueniri contigerit,non leue se apud nos nouerit periculum incursuram.Præterea curæ tuæ sit eosdem fratres nostros episcopos adhortari, vt subiectos sibi in sacris videlicet ordinibus constitutos,quod ipsi seruant, ad similitudinem sui modis omnibus seruare commoneant: hoc tantummodo adiecto, vt hi, sicut canonica decreuit auctoritas, vxores quas caste debent regere, non relinquant. Dat.Mense Martio, Indict. ij.

EPI-

EPISTOLA XL

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Vt sup. ep. prox.

Vt Calixeno filio Stephaniæ donationem restituat.

MEnse Nouembrio præsentis secundæ indictionis, experientiæ tuæ præceptione nostra mandauimus, vt Calixeno filio Stephaniæ domum Catinæ possessionis, quam Ammonia auia eiusdem Calixeni Ecclesiæ nostræ sancta deuotione contulerat, reddere ei donationem eandem tandem debuisses. Quod hac, vt dicitur, excusatione facere distulisti: quia notitia eiusdem donationis non esset de polipticis caraxata. Quod incongrue te dixisse cognoscas, dum ad munitionem tuam præcepti nostri pagina posset valde sufficere. Proinde præsenti auctoritate susceptа, prædictam domum & donationem antefato Calixeno orphano sine mora restitue. Nam quod iustum & ipse sentias nouimus, & nos tamen prædicto eidem orphano supradictam domum ex benignitate largimur.

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS AGILVLPHO REGI LONGOBARDORVM.

Gratias agit de pace facta.

GRatias excellentiæ vestræ referimus, quia petitionem nostram audientes, pacem quæ vtrisque esset partibus profutura, sicut de vobis confidentiam habuimus, ordinastis. *Paulus Diaconus lib. 4. c. 2.* Ex qua re excellentiæ vestræ prudentiam & bonitatem valde laudauimus, quia pacem diligendo, vos Deum qui ipsius est auctor, amare monstrastis. Nam si, quod abesse gaudemus, facta non fuisset: quid aliud agi debuit, nisi vt cum peccato & periculo partium, miserorum rusticorum sanguis, quorum labor vtrisque proficit, funderetur? Sed vt prodesse nobis eandem pacem quemadmodum a nobis facta est sentiamus: paterna charitate salutantes petimus, vt quotiens se occasio dederit, ducibus vestris per diuersa loca, & maxime in his partibus constitutis, vestris præcipiatis epistolis, vt hanc pacem, sicut promissum est, summopere custodiant, & occasiones sibi aliquas non quærant vnde aut contentio quædam aut seditio aliqua aut ingratitudo nascatur: quatenus voluntati vestræ amplius agere gratias valeamus. Latores vero præsentium sicut re vera homines vestros, in eo quod decuit affectu suscepimus: quia iustum fuit vt viros sapientes & qui pacem factam Deo propitio nunciauerunt, cum charitate & suscipere & dimittere deberemus.

EPISTOLA XLII.

GREGORIVS THEODELINDÆ LONGOBAR. REGINÆ.

Sup. lib. 3. ep. 4. & 35. Ind. 12. lib. 7. epist. 42. Ind. 1.

Gratias refert de pace facta.

QVia excellentia vestra ad faciendam se pacem studiosius & benigne, sicut solet, impenderit, renunciante filio nostro Probo Abbate cognouimus. *Paulus Diaconus lib. 4. c. 3.* Neque enim aliter de Christianitate vestra fuerat confidendum, nisi quia in causa pacis laborem & bonitatem vestram modis omnibus monstraretis. Vnde omnipotenti Deo gratias agimus, qui ita cor vestrum sua pietate regit, vt sicut rectam fidem tribuit, ita quoque placita sibi vos semper operari concedit. Non enim excellentissima filia de sanguine qui ab vtraque parte fundendus fuerat, paruam te credas acquisisse mercedem. Ex qua re voluntati vestræ gratias referentes, Dei nostri misericordiam deprecamur, vt bonorum vobis vicem & retributionem in corpore & in anima hic & in futuro compensет. Salutantes vos præterea paterna dilectione hortamur, vt apud excellētissimum coniugem vestrum ita agatis, quatenus Christianæ reipublicæ societatem non reijciat. Nam sicut & vos scire credimus, multis modis est vtile si se ad eius amicitias conferre voluerit. Vos ergo more vestro, quæ ad gratiam & conciliationem partium pertinent, semper studete: atque vbi causa mercedis se dederit laborate, vt bona vestra amplius ante omnipotentis Dei oculos commendetis.

EPI-

EPISTOLA XLIII.

Sup.lib.1.epist. 32. 64. inf. lib. 12.ep.20.

GREGORIVS FELICI IN SICILIA.

De reuerentia & iustitia Ioannis Episcopi, qui cum Felici iudicium inire volebat.

Inf.ep.prox.44.

CVm reuerendissimi fratris nostri Ioannis Episcopi bene nobis nota sit grauitas: mirari nos gloriæ vestræ valde fecit epistola, quòd nihil eum secundum admonitionem nostram facere voluisse signabat. Et quidem durum nobis videbatur, aut vobis non credere, aut de illo talia suspicari: quippe cuius cogniti nobis mores & actio non permittebant tale habere iudicium. Cum ergo noster animus dubius in vtroque penderet: comperimus eum inter vos & Ecclesiam suam voluisse esse iudicium, sed vestram magis gloriam distulisse. Quod negare neque homo vester lator præsentium potuit. Et contristati B sumus cur gloria vestra quæ iudicium refugit, contra eum queri voluerit, postquam constat, quia quod rationis fuit, vel vltro, vt scripsimus, obediuit. Nec ei scribere iterum necessarium erat, ne distulisse prius secundum animum videretur. Sed ne vos contristate forsitan videremur, ex abundanti rursus præuidimus scribendum. Et quoniam certi sumus quia quidquid æquitas ordinauerit, facere non recuset, oportet vt gloria vestra animos suos contra eius inuidiam non accendat, sed studeat inire iudicium, in quo vna eademq. cognitione & momenti & proprietatis causa valeat distingui. Nam nos venire ad iudicium cupienti, præiudicialiter scribere quædam non possumus: quia ita nos vni parti accommodare decet auditum, vt tamen alteri, præsertim inauditæ allegationis, sine dubio rem integram reseruemus. Et ideo agite, sicut diximus, vt negotiorum vestrorum merita veritate cognita iudicij censura definiat. Nam dum nullum velimus præiudicium C sustinere, multo magis vobis sicut re vera filijs, volumus seruari quod iustum est.

EPISTOLA XLIV.

Lib.4.epist. 18. lib.5.ep.18. lib. 6.ep.9. lib.7.ep. 22.27.37. Ind. 4.

Sup.ep.prox.43.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

Hortatur vt de possessionibus iniuste peruasis iudicium cum Felici subeat.

ANte aliquantum temporis filius noster vir glorioſus Felix suis nobis epistolis questus est, quarundam possessionum suarum fines ab hominibus Ecclesiæ vestræ violenter esse peruasos, & non se apud vos inuenire iustitiam. Sed nobis incredibile visum est hoc aut vobis esse præsentibus perpetratum, aut certe si ad aures vestras peruenit, non D fuisse correctum. Ne tamen eius prætermittere querimoniam videremur fraternitati vestræ scripsimus, vt aut ea si vera essent compesci, aut certe actores Ecclesiæ suæ cum eo faceret subire iudicium. Post hæc vero hominem cum epistola ad nos dirigens, indicauit nihil vos facere voluisse. De qua re, scientes sanctitatis vestræ discretionem, dum noster animus dubitaret, comperimus illum magis distulisse. Nam vos paratos extitisse, vt debuisset esse iudicium. Et quamuis hac de causa denuo vobis non fuerat scribendum, quippe quia ea quæ rationis sunt, ante vos manifestum est facere voluisse: verumtamen ne querelam ipsius neglexisse forsitan videamur, hanc ad vos idcirco epistolam dedimus, hortantes vt cum eo etiam nunc mora postposita, vestros ad iudicium homines transmittatis, in quo momenti & proprietatis valeat quæstio terminari: vt post hoc nec ille habeat E quod queratur, nec Ecclesia vestra tenere aliquid præiudicialiter videatur. Quia vero homo quem ad nos misit, schedam compromissi ac iudicati protulit, vbi legebatur possessionem eam quæ Asinaria dicitur, quam ab hominibus vestris inuasam nuper asseruit, decessoris vestri recordandæ memoriæ Maximiani temporibus esse ex iudicio restitutam: necessarium esse præuidimus eius exemplar trasmittere: & ideo si ita actum manifeste cognoscitis, id est, si possessio ipsa decessore vestro consentiente restituta est, & a prædicto viro possessa, sine aliqua eam facite contentione restitui, manente scilicet proprietatis, sicut in eodem iudicio constitutum est, quæstione. Si vero aliter est, & hoc pariter iudicij necesse est diffinitione distingui. Hæc igitur omnia ita fraternitas vestra indita sibi tranquillitate sine aliqua mora fieri prouideat: quatenus nec contra vos murmur excitetur inuidiæ, nec nobis prædictus vir importunus denuo cogatur existere.

EPI-

EPISTOLA XLV.

GREGORIVS SERGIO DEFENSORI.

Sup. lef. 39.

De Panthaleone notario, & de substantia anunculi eius, qui intestatus decesserat.

QVia Panthaleon notarius sit in Ecclesiasticis vtilitatibus occupatus, experientia tua non habet incertum. Et ideo quia Ioannes aununculus Megalis socrus ipsius nullo alio proximiore existente obisse intestatus & sine filijs memoratur, ne per absentiam generi sui illa damnum possit incurrere: quia si ita est, lex prædictam mulierem ad intestati aununculi successionem vocare dinoscitur; hac tibi præceptione iniungimus, vt reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Vitalianum atque Bonifacium notarium in
B solatio tuo adhibeas, & quascumque res eum qui defunctus est constiterit reliquisse, sub breui annotare, quousque prædictus Panthaleon redeat in tutum, studiose facere debeas. Quod vt melius possis implere, filium nostrum Ioannem virum memorandum tribunum in tuo pariter studc adhibere solatio. De quo omnino confidimus, quia si ei voluntatem nostram prodideris, deuote se tibi accommodare non deneget. Pariter etiam studij tui sit quoniam quædam apud se sacrata prædictus Ioannes habuisse ministeria perhibetur, & ea diligenter inquirere, & cum omni cautela in tutum facere, nobisq. subtiliter quidquid inuentum fuerit indicare. Ita ergo experientia tua, hæc quæ scripsimus facere solicite & curare festinet, vt non possit esse culpabilis. Nam si negligens esse potueris, ita te nostros noueris motus incurrere, vt nulla te postmodum possis excusatione defendere. Dat. Mense Aprili. Indictione secunda.

C

EPISTOLA XLVI.

GREGORIVS SABINO DIACONO

Vt Bonifacij Episcopi a clero suo accusati causa diligenter vna cum quinque episcopis inquiratur.

CLerus Ecclesiæ Regitanæ multa contra reuerendissimum fratrem nostrum Bonifacium episcopum suum data nobis petitione conquestus est, petens vt ad nos debuisset habere veniendi licentiam: quatenus causæ ipsæ hic subtiliter probarentur. Sed quia
D nos interim prædictum fratrem nostrum huc modo non præuidimus deducendum, visum nobis est illic deputare personam ad causam eandem cognoscendam. Et ideo medijs sacrosanctis Euangelijs experientia tua vna cum Paulino, Proculo, Palumbo, vel Venerio, atque Martiano reuerendissimis fratribus coepiscopisq. nostris, sine cuiusquam personæ respectu tam clericorum quercla, quàm aduersus suum, sicut diximus, habent episcopum: vel si quam forte illc contra eos habuerit, cum omni æquitate ac solicitudine perscrutetur. Et quidquid in veritate cognouerit, nobis vna cum prædictis fratribus nostris subtiliter diligenterq. significet, vt renũciatione vestra redditi certiores quid fieri debeat decernamus.

Inf. ep. prox. 47. & l. 2. ep. 10. 46. & lib. 5. ep. 10. lib. 11. ep. 27. & 28.

EPISTOLA XLVII.

E GREGORIVS PAVLINO EPISCOPO TAVRENSI. Proculo episcopo Nicoteræ, Palumbo episcopo Consentiæ, Venario episcopo Vinomensi, Marciano episcopo Locrensi.

Lib. 7. indict. 11. post epistolã 46. hæc alia reperiũtur in manuscriptis exemplaribus. Sup. ep. 46.

CLerum Ecclesiæ Regitanæ multa contra reuerendissimum fratrem nostrum Bonifacium episcopum suum data nobis petitione conquestus est, petens vt ad nos debuisset habere veniendi licentiam: quatenus causæ ipsæ subtiliter probarentur. Sed quia nos interim prædictum fratrem nostrum huc modo non præuidimus deducendum: visum nobis est, illic personam deputare ad causam eandem cognoscendam: & ideo medijs sacro sanctis Euangelijs, fraternitas vestra vna cum Sabino diacono resideat: & sicut officio est sacerdotali conueniens, sine cuiusquam personæ respectu, & cetera vt supra.

EPI-

EPISTOLA XLVIII. A

Sup.lib. 1.ep.72. & lib.4.ep. 30.

GREGORIVS ANASTASIO EPISCOPO ANTIOCHENO.

De cura pastorali. De eo quod non rectæ fidei homines ad sacros ordines minime promoueri debeant. Et de corrupta synodo Ephesina ab hæreticis. Et de damnatione Pelagy, & Cælestini.

FRaternitatis tuæ scripta susceпi, professionem fidei recte seruantia: magnasq. omnipotenti Deo gratias retuli, quòd & immutatis gregis sui pastoribus, fidem quam semel sanctis Patribus tradidit, etiam eam post eos immutabilem custodit. Prædicator autem egregius dicit: Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. Quisquis ergo cum dilectione Dei & proximi fidei, quæ in B Christo est, firmitatem tenet, eundem Iesum Christum Dei & hominis filium apud se posuit fundamentum. Sperandum ergo est, quòd vbi Christus fundamentum est, bonorum quoque operum sequatur ædificium. Ipsa quoque per se veritas dicit: Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro: qui autem per ostium intrat, pastor est ouium. Qui paulo post subijcit, dicens: Ego sum ostium. Ille ergo ad ouile ouium intrat per ostium, qui intrat per Christum. Ipse autem per Christum ingreditur, qui de eodem creatore ac redemptore humani generis vera sentit & prædicat, & prædicata custodit: culmen regiminis ad officium portandi oneris suscipit, non ad appetitum gloriæ transitorij honoris. Curæ quoque suscepti ouilis solerter inuigilat, ne oues Dei aut peruersi homines praua loquentes dilanient, aut maligni spiritus oblectamenta vitiorum suadentes deuastent. Certe beatum Iacob qui pro vxoribus suis diu ser- C uierat, dixisse meminimus: Viginti annis fui tecum, oues tuæ & capræ tuæ steriles non fuerunt. Arietes tui gregis non comedi, nec captum a bestia ostendi tibi. Ego damnum omne reddebam: quidquid furto perierat, a me exigebas. Die noctuq. æstu vrebar & gelu, fugiebat somnus ab oculis meis. Si igitur sic laborat & vigilat qui pauit oues Laban: quanto labori, quantisq. vigilijs debet intendere qui pascit oues Dei? Sed in his omnibus ipse nos instruat, qui propter nos homo factus est, qui dignatus est fieri quod fecit. Ipse & infirmitati meæ, & tuæ charitati spiritum sui amoris infundat, atque in omni solicitudine & custodia circumspectionis oculum nostri cordis aperiat. Quòd vero ad sacros ordines rectæ fidei viri perducantur, eidem omnipotenti Deo gratiæ sine cessatione soluendæ sunt, & pro vita pijssimi & Christianissimi domini nostri Imperatoris, & tranquillissima eius coniuge, & mansuetissima eius sobole semper orandum est, quorum temporibus D hæretic orum ora conticescunt: quia & si eorum corda in insania peruersi sensus ebulliũt, catholici tamen Imperatoris tempore praua quæ sentiunt, eloqui non præsumunt. Præterea dum de sanctorum conciliorum custodia tua fraternitas loqueretur, sanctam Ephesinam synodum primam se custodire professa est. Sed quia ex annotatione hæretici codicis, qui ad me ex regia vrbe transmissus est, agnoui per hoc quòd quædam capitula catholica cum hæreticis fuerant reprehensa, quia quidam illam Ephesinam primam synodum in eadem vrbe existimant, quæ quondam ab hæreticis traditur esse composita, omnino necesse est vt charitas vestra eandem synodum apud sanctam Alexandrinam atque Antiochenam Ecclesiam requirat, & qualiter in veritate habeatur, inueniat. Vel si placet, hinc dirigemus quæ ab antiquitate seruata in scrinijs habemus. Illa enim synodus quæ sub primæ Ephesinæ imagine facta est, quædam in se oblata capitula asserit approbata, E quæ sunt Cælestij atque Pelagij prædicamenta. Et eum Cælestius atque Pelagius in ea synodo sint damnati, quomodo poterant illa capitula recipi, quorum damnabantur auctores? Quia vero peruenit ad nos, in Orientis ecclesijs nullum ad sacrum ordinem nisi ex præmiorum datione peruenire, si ita esse vestra fraternitas agnoscit, hanc primam oblationem omnipotenti Deo offerat, vt a subiectus sibi ecclesijs errorem simoniacæ hæreseos compescat. Nam, vt alia taceam, quales esse in sacris ordinibus poterunt, qui ad hoc non merito, sed præmijs euehuntur? Omnipotens Deus dilectionem tuam gratia cælesti custodiat, & de ijs qui sibi commissi sunt, fructum multiplicem ac mensuram super affluentem ad æterna gaudia reportare concedat.

1.Cor.3.b

Ioan.10.a

Gen.31.e

EPI-

EPISTOLA XLIX.

GREGORIVS BONÆ ABBATISSÆ.

De monasterio eius in melius transmutando.

Hæc epistola eadem est cū 44. lib. 5. indict. 13. quare iure præmittit portaz. si aliunde exemplari sumitur nitemur.

ECclesiastica damnum non sentit vtilitas, si res ab ijs competentes cognita veritate restituat. Cognouimus itaque Ioannē quondam presbyterum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui auctore Deo deseruimus, in domo iuris sui posita in hac vrbe Romana iuxta thermas Agrippinas oratorium construxisse, atque illic quosdam redditus legati titulo reliquisse, in quo etiam oratorio seruorum Dei congregationem esse constituit. Et hæc omnia vt debuissent impleri, testamenti sui pagina sanctæ memoriæ Pelagio decessori nostro mandauerat. Sed quia morte occupatus hoc non occurrit implere, & domus ipsa cum horto suo ab actoribus nostræ Ecclesiæ detinetur: iustitiæ nos ratio vehementer incitat, huiusmodi piæ dispositionis arbitrium adimplere. Sed quoniam illic pro difficultate temporis noua seruorum Dei congregatio adhiberi non potuit, feminarum saltem ibi congregationem constituendam esse decreuimus, atque ideo & locum ipsum solemniter dedicare. Et quia monasterium tuum, vbi prius fuisti, in ruinæ erat periculo constitutum: te illic cum congregatione tua constituere Deo annuente perspeximus: quatenus & in supradictæ domus monasterio iuxta voluntatem defuncti, Domino Redemptori nostro seruiens habitare congregatio debuisset, & imminens potuisset periculum euitare. Præterea considerantes antedicti presbyteri voluntatem, perpetuo illic tempore monasterium esse, atque ad eandem domum in integro cum horto suo & rebus inferius designatis, quæ a testatore relictæ sunt, proprietatis iure constituimus pertinere: id est, massam Magulianensem cum appendicijs suis via Numentana milliario plus minus XI. tabernā in hac vrbe quæ est posita iuxta Palacenas & Salgamum positum ante domum supradicti monasterij. His igitur ita concessis atque dispositis, dilectio tua diligenter inuigilet, vt & Dei illic laudes salubri studio deuotissime, vt moris est, celebrentur, & supradictæ res ad ius ipsius pertinentes, nulla te negligente occasione depereant. Hanc enim solicitudinem non solum te, sed etiam eas quæ loco tuo successerint, in prædicto monasterio & rebus superius designatis constituimus nihilominus exhibere. Dat. Mense Maij Indict. x j.

EPISTOLA L.

GREGORIVS MARINIANO ARCHIEPISCOPO RAVENNÆ.

De Ariminensi Ecclesia propter infirmitatem Episcopi destituta. Atque hortatur eiues alium eligere.

QValiter ordinati a nobis sacerdotis, capitis vt notum est impediente molestia, Ariminensis Ecclesia pastorali hactenus & sacerdotali sit regimine destituta, dudum fraternitas vestra cognouit. Quem dum habitatorum loci illius precibus permoti sæpius hortaremur, vt si de eadem capitis qua detinebatur molestia, melioratum se esse sentiret, ad suam, auxiliante Domino, reuerteretur Ecclesiam: qui datis inducijs in hoc quadrienio expectatus est. Quem dum monitu cleri ciuiumq. illinc venientium, nosq. precibus arguentium, instantius hortaremur, vt si valeret, cum eis auxiliante Domino remearet: data in scriptis supplicatione nos petijt, vt quia ad eiusdem Ecclesiæ regimen vel susceptum officium pro eadem qua detinetur molestia assurgere nullatenus posset, Ecclesiæ ipsi ordinare episcopum deberemus. Vnde quia cunctarum Ecclesiarum iniuncta nos solicitudinis cura constringit, ne diutius gregi fidelium desit custodia pastoralis, illorum precibus, huiusq. ex sui impossibilitate renunciatione compulsi, visum nobis est eidem Ariminensi Ecclesiæ debere episcopum ordinari: & datis ex more præceptis clerum plebemq. eiusdem Ecclesiæ non destitimus admonere, quatenus ad eligendum sibi antistitem concordi prouisione concurrant. Hortamur igitur vt fraternitas vestra eum quem vno consensu omnes elegerint, sicut & ipsi a nobis popposciſſe noscuntur, ad se faciat euocari, quem cauta ex omnibus examinatione discutite. Et si ea in eo quæ in textu heptatici morte mulctata sunt, minime Domino fuerint opitulante reperta, atque fidelium

Inf. ep. prox. 51. Luo. par. 5. cap. 301. Brac. lib. 1. cap. 389. Grat. 7. q. 1. c. 23. Ioan. Diac. lib. 4. c. 89.

Lib. 10. ind. 5. epist. 22. lib. 12. epist. 30.

lium personarum relatione eius vobis quidem vita placuerit, ad nos eum cum decreti pa- A
gina, vestræ quoquè addita testificationis epistola destinate: quatenus eiusdem a nobis
Ecclesiæ disponente Domino consecretur antistes.

EPISTOLA LI.

Sup. ep. prox. GREGORIVS CLERO ET PLEBI CONSISTENTI ARIMINI.

Propter infirmitatem Episcopi sui præcipit alium eligendum.

PAstoralis nos cura constringit, Ecclesijs sacerdotis moderamine destitutis, solicita consideratione concurrere. Et ideo quia Ecclesia vestra diu sacerdotis proprij capitis, qua nosti impendiente molestia, pastorali est regimine destituta: vestris precibus permoti, B
eundem episcopum non destitimus admonere, vt si ex eadem molestia se melioratum esse sentiret, ad suscepti sacerdotij debuisset remeare ministerium. Qui semel a nobis sæpius ve commonitus, eadem vrgente molestia, nunc in scriptis nobis supplicatione porrecta noscitur intimasse, nullatenus se ad regimen eiusdem Ecclesiæ vel susceptum officium, impediente molestia assurgere posse. Qua personæ eiusdem desperatione compulsi, necessarium duximus de ordinatione nos eiusdem Ecclesiæ cogitare. Hortamur ergo vt vno omnes eodemq. consensu, remoto strepitu, talem vobis præficiendum eligatis auxiliante Domino sacerdotem, qui & a venerandis canonibus nullatenus respuatur, & tanto ministerio dignus valeat reperiri. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti, omnium subscriptionibus roborati, & visitatoris pagina prosequente, ad nos veniat ordinandus: quatenus Ecclesia vestra, disponente Domino, proprium habere valeat sacerdotem. C
Volumus autem vt eum quem vnanimitas vestra elegerit, ad fratrem & coepiscopum nostrum Marinianum Rauennam sine dilatione aliqua perducatis, vt ab eo subtilitet inquisitus atque perspectus, ipsius quoque ad nos veniens testimonio roboretur.

EPISTOLA LII.

GREGORIVS SEBASTIANO EPISCOPO.

De eligendo Episcopo in Arimino.

Sup. ep. 49. in. PAstoralis nos cura constringit, Ecclesijs sacerdotis moderamine destitutis, solicita consideratione concurrere. Et ideo quia Ariminensis Ecclesia cui fraternitas vestra vi- D
sitationis impendit officium, diu sacerdotis proprij, capitis qua nostis impediente molestia, pastorali est regimine destituta, cleri vel ciuium precibus permoti, eundem episcopum non destitimus admonere, vt si ex eadem molestia se melioratum esse sentiret, ad suscepti sacerdotij debuisset ministerium remeare. Qui semel a nobis sæpius ve commonitus, eadem vrgente molestia nunc in scriptis nobis supplicatione porrecta noscitur intimasse, nullatenus se ad regimen eiusdem Ecclesiæ vel susceptum officium impediente molestia assurgere posse. Qua personæ eius desperatione compulsi, necessarium duximus de ordinatione nos eiusdem Ecclesiæ cogitare. Hortamur ergo vt clerum, plebemq. Ecclesiæ eiusdem solicita debeatis admonitione compellere, vt sibi cum Domini auxilio talem præficiendum eligant sacerdotem, qui & aptus tanto ministerio valeat inueniri, & a ve- E
nerandis canonibus nullo modo respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, vestrarum quoque testimonio litterarum, huc sacrandus occurrat: quatenus Ecclesia ipsa proprium auxiliante Domino habere valeat sacerdotem.

EPISTOLA LIII.

Lib. 2. ep. 23. 37. 40. 48. 53. 57. 63. 65. 66. & lib. 10. ep. 2. & 3.

GREGORIVS ANTHEMIO CAMPANIÆ SVBDIACONO.

De testamento Importuni Attellana ciuitatis Episcopi.

QVorundam ad nos relatione peruenit, quòd Importunus Attellanæ ciuitatis episcopus dum de hac luce migraret, condito testamento in octo vncijs totius substantiæ suæ

nurum

A nurum suam heredem instituerit, & ecclesiam suam in residuis quattuor. Hortamur ergo experientiam tuam, vt solicita inquisitione discutias, & quidquid ecclesiæ ipsius esse patuerit, a qualibet persona detineri nullatenus patiaris, nisi hoc solum quòd eum ante episcopatus ordinem proprium habuisse constiterit. Quidquid vero vel ante ecclesiæ ipsius esse cognoueris, vel in episcopatus ordine prædictum episcopum acquisisse, in eiusdem ecclesiæ conseruetur dominio, ne quisquam exinde aliquid vsurpare qualibet occasione præsumat. Clerum vero plebemq. eiusdem ecclesiæ cum omnite volumus instantia commonere: quatenus præficiendum sibi sine dilatione aliqua eligant sacerdotem, qui clerum plebemq. vel res ecclesiæ ipsius, cauta regulariq. valeat obseruatione disponere. Pariter etiam clerum plebemq. ipsius ecclesiæ, vel quæ ei vnitæ sunt Cumanæ instantius commoneto: quatenus & ipsi omni mora dilatio-
B neq. postposita, aptum sibi eligere debeant sacerdotem, ne diu, & tali præsertim tempore, pastoris proprij sint regimine destitutæ.

EPISTOLA LIIII.

GREGORIVS SECVNDINO SERVO DEI INCLVSO.

Sup. lib. 1. Ep. 29. Ind. 14. & lib. 2. Ep. 19. Ind. 3.

De insidijs antiqui hostis De Chalcedonensi synodo omnimode recipienda. De Iba & Cyrillo. De ordinatione Apostolica Sedis. De sacerdotali officio post lapsum, si pœnitentia secuta fuerit, in pristinum gradum restituendo. De muneribus ab eo transmissis. De parvulorum animabus, quæ sine baptismo
C *moriuntur. Et de imaginibus transmissis.*

Dilectionis tuæ scripta suscepi, quæ in meo sensu amoris melle condita sapuerunt. O quanta aspiratione vitæ plena sunt, quæ per gratiam spiritus proferuntur. Non in eis cultus eloquentiæ, non verborum typhus apparebat, sed solam veritatis atque charitatis radicem tenentia, per omne quod locuta sunt, cælestis patriæ amorem effabant. In eis vero tua a me dilectio petere studuit, vt ad hanc libellum exhortatorium scribere deberem. Sed scire te necesse est, fili charissime, quia tantis podagræ doloribus, tantisq. curarũ tumultibus premor, vt quamuis numquam me aliquid fuisse reminiscar, valde tamen me videam non esse qui fuerim. Quòd autem tua se charitas & vltra ætatem quinquagenariam adhuc iuuenilibus desiderijs asserit subiacere, in hoc quoque diuini oraculi implet præceptum, quo scriptum est: Iustus in principio accusator est *Prouer. 18. c*
D sui. Nec tamen dubito, maiores te insidias hostis callidi perpeti, qui maiora contra eum bella præparasti. Tanto quippe ille deceptionis molimina ardentius exquirit, quanto te cælesti patriæ feruentius inhiare cognoscit. Et nos quidem qui vitam cum pluribus ducimus, etsi formidolosi ac timidi, tamen quia contra antiquum hostem bella proposuimus, quasi in acie stamus. Vos autem qui solitariam vitam ducitis, quid aliud quàm monachos dixerim qui feruore virtutis etiam ante aciem exire festinatis? Cur ergo eum non singulariter hostis impetat, a quo se impeti singulariter spectat? Et nos quidem qui inter homines viuimus, sæpe per homines a callido hoste tentamur. Vos autem qui viam vitæ præsentis extra hominum frequentiam ducitis, tanto maiora certamina pati necesse est, quanto ad vos ipse tentationum magister accedit. Neque enim vacare orationibus ac laudibus Dei sine aliqua interruptione temporis pote-
E stis: quia etsi intentio continue prompta est, ipsa tamen humanitatis infirmitas ad semetipsam relabitur, vt aliquando fessa iaceat, atque ab studij sui exercitatione torpescat. Antiquus vero hostis mox vt otiosam mentem inuenerit, ad eam sub quibusdam occasionibus locuturus accedit, & quædam ei de gestis præteritis ad memoriam reducit, audita quondam verba indecenter cogitationi resonat: & si qua dudum turpiter acta sunt, eorum species oculis cordis apponit: vt quem de præsentibus non valet inquinare, de malis transactis violet. Et decepta mens sæpe inde in delectationem rapitur, vnde diu iam se per pœnitentiam afflixit: ita vt vere cum Psalmista dicat: Computruerunt & de- *Psal. 37. a*
terioratæ sunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ. Cicatrix quippe figura est, vulneris, sed sanati. Cicatrix ergo ad putredinem redit, quando peccati vulnus, quod iam per pœnitentiam sanatum est, in delectatione sui animum concutit. Sæpe quod numquã fecimus, per hostis callidi insidias cordis oculis videmus. Cumq. insensibiliter in hoc

delectatio surripit, quamuis iam plangat quæ fecerat: tædet tamen infelicem animum A
quædam non feciſſe quæ plangat. Hæ ſunt cordis noſtri tenebræ, quas in hac vita volentes nolentesq. ſuſtinemus. Quis contra hæc quærendus eſt, niſi adiutor in opportunitatibus in tribulatione? Valde autem libenter accepi quòd tua me charitas de ſua dubitatione requiſiuit, an Orientales eccleſiæ fidem atque doctrinam ſanctæ memoriæ Leonis ſequantur: ne fortaſſe earum ſenſus inter ſemetipſas pro trium capitulorum defenſione diuiſus ſit. Vnde certam dilectionem tuam eſſe deſidero, quia prædictæ ſanctiſſimæ Orientales eccleſiæ vno ſenſu, vna doctrina fidem eiuſdem ſanctæ memoriæ Leonis tenent, ſanctamq. Chalcedonenſem ſynodum ita nobiſcum cuſtodiunt atque venerantur, vt nullus eſſe epiſcopus reputetur, qui eiuſdem ſynodi defenſor ſectatorq. non fuerit. Hinc eſt enim vt quotiens in quattuor præcipuis ſedibus antiſtites ordinantur, ſynodales ſibi epiſtolas viciſſim mittant, in quibus ſe ſanctam Chalcedonenſem B
ſynodum cum alijs generalibus ſynodis cuſtodire fateantur: ſicut & nos auerſamur, atque anathemate plectendos ducimus, ſi quis de fide eiuſdem ſynodi aliquid imminuere, vel aliquid in ea addere præſumit. Nàm ſynodus quæ poſt eam generaliter facta eſt, idcirco a nobis recipitur, quia eiuſdem ſynodi in omnibus ſequax, honorem illius auctoritatemq. cuſtodit. Vnde neceſſe eſt vt dulciſſima mihi tua dilectio in hoc quòd præcipue in bonis moribus viuit, quòd ſe per abſtinentiam affligit, quòd doctrinæ Dei vehementius inſiſtit, hoc ſtudioſius cogitet, ne errorem ſchiſmaticorum ſequens, a ſancta vniuerſali eccleſia diuiſa poſſit inueniri. Et quid tot labores proderunt, ſi in vnitate fidei inuenta non fuerit quæ ante Dei omnipotentis oculos in bonis actibus animam præci-
Cant. 6. c pue cuſtodit? Hinc enim dicitur: Vna eſt columba mea, perfecta mea. Hinc ad Moy-
Exod. 33. g ſem Dominus dicit: Eſt locus penes me & ſtabis ſuper petram. Quis eſt locus qui C
non ſit in Deo, dum cuncta ab ipſo per quem creata ſunt continentur? Sed tamen eſt locus apud eum, videlicet ſanctæ eccleſiæ vnitas: in qua ſuper petram ſtatur, dum confeſſionis eius ſoliditas humiliter tenetur. De quo loco ſubiungitur: Tunc videbis poſteriora mea. In petra enim, ideſt, in ſancta eccleſia ſtantes, Dei poſteriora videbimus, quando iam ea quæ in fine promiſſa ſunt cæleſtis patriæ gaudia contemplabimur. Peruerſi autem homines, qui trium capitulorum occaſione reperta, Eccleſiaſticam diſciplinam fugiunt, de ſuis carnalibus actibus reprehendi pertimeſcunt, ſubeſſe ſedis Apoſtolicæ præcepris nolunt, & nos quaſi de fide reprehendunt, quam ipſi neſciunt. Et dum neque in fide recti ſunt, neque in bonis operibus intenti, ſtudent vt certare pro fide videantur. Sicq. fit vt quotidie deteriores fiant, dum in eis culpa groſſeſcit, qui quaſi de zelo feruoris videri etiam laudabiles appetunt. Sed iuxta hoc quod ſcriptum D
Matt. 7. c eſt: Ex operibus eorum cognoſcetis eos, vitam eorum tua charitas atrendat, & meritum intentionis aſpiciat. Vt enim dilectioni tuæ de eadem re breuiter loquar, ſancta Chalcedonenſis ſynodus vſque ad definitionem fidei, & prolationem, canonum, de generalibus cauſis locuta eſt. Nam poſt prolationem canonum ſpecialia epiſcoporum certamina ſopire curauit. Epiſtolam vero quam in ea Reuerendiſſimus Ibas denegat ſuam, quod in extrema parte ſynodi iaceat, agnoſcis. Quæ videlicet epiſtola Neſtorium inauditum & inquiſitione non facta damnatum aſſerit, Cyrillum vero in Appolinaris dogma cecidiſſe ſuſpicatur. Et ſi totus ſuperior textus prædictæ ſynodi legitur, quantum hæc epiſtola eidem ſynodo aduerſetur, inuenitur: quia ſcilicet ſancta ſynodus & Neſtorium, ſicut eſt, hæreticum denunciat, & beatum Cyrillum patrem catholicum veneratur. Epiſtola ergo quæ illum defendit qui a ſynodo damnatus eſt, & eum accuſat E
qui a ſynodo veneratus eſt: procul dubio definitioni ſanctæ ſynodi probatur aduerſa, Sed quia eius defenſores ſolent dicere, quòd hanc Ibas eo rempore ſcripſit, quo adhuc Cyrillus propter duodecim capitula quæ necdum expoſuerat, dubius habebatur: in ipſa hac epiſtola perpende, quia legitur quòd inter Orientales epiſcopos, & beatum Cyrillũ pax fuerit celebratà. Si ergo poſt concordiam pacis, poſt ſatisfactionem amoiæ dubitationis, hæc eadem epiſtola ſcripta eſt: conſtat quia non eſt catholica, quæ patrem catholicum, atque in toto ſynodi volumine laudatum, hæreticũ appellat. Hæc paucis dixi, quia ex quibus præcipue cauſis hac in re dubitationem tua charitas habet, in epiſtolis non inueni. Et quia tua sãctitas hoc a nobis requiſiuit, vt ſibi de ſacerdotali officio poſt lapſum reſurgendi auctoritates ſcriberemus, dũ ſe dicit de hoc canones diuerſos legiſſe, & diuerſas ſententias inueniſſe, alias reſurgendi, alias nequaquam poſſe: Ideo ſanctas nos generales

ſynodos

A synodos a Nicæna incipientes, hanc cum reliquis quattuor veneramur: quia ipsum sequentes, ceteræ in cunctis canonicis sententijs vnanimiter concordant. Nam & nos præcedentes Patres sequi debemus, qui auctore Deo a sacra doctrina illorum non discordamus. A capite itaque incipientes, vsque ad quartum altaris ministrum, hanc formam seruandam cognoscimus: vt sicut minorem maior præcedit in honore, ita & in crimine, & quem maior sequitur culpa, maiori plectatur vindicta, & sic postea pœnitētia credatur esse fructuosa. Quid enim prodest triticum seminare, & fructum illius non colligere? aut domum construere, & non illic habitare? Post dignam igitur satisfactionem credimus posse rediri ad honorem, dicente propheta: Num quid qui cadit, non adijciet vt resurgat? Et: Qui auersus est, non reuertetur? Et peccatori ait: In quacumque die conuersus ingemueris, tunc saluus eris. Vnde & Psalmista ait: Cor mundum crea in me Deus, & *Psal. 40. b* *Ier. 8. b.* *Isa. 30.*

B spiritum tuum rectum innoua in visceribus meis. Ne proijcias me a facie tua, & Spiritum sanctum ne auferas a me. Dum enim petijt, ne a Domino proijceretur pro culpa sua, alienam rex propheta simul rapuisse vxore tremefactus expauit. & propheta indicante flagitium suum, pœnitentiam agens addebat: Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu principali confirma me. Si enim condignam Deo pœnitentiam non fecisset, nequaquam alijs prædicaret. Ait enim: Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te *Psal. 50. e* *Ibidem.*

conuertentur. Dum enim peccata prospexit propheta mundatus per pœnitentiam, non dubitauit prædicando curare aliena, & sacrificium de semetipso Deo offerre studuit, cum dicebat: Sacrificium Deo spiritus contribulatus. Ad hoc ista sufficerent, sed omnis sententia quo plus sacræ Scripturæ testimonijs confirmatur, facilius creditur. De hoc enim propheta dicit: Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. De hoc pec- *Ezech. 18. g*

C cantibus dicitur: Peccator in quacumque die conuersus ingemuerit, saluus erit: omnes iniquitates eius obliuioni tradentur. Si enim Redemptor noster, qui peccatores non perdere, sed iustificare venit, in obliuione peccantium delicta dereliquit: quis hominum condemnanda reseruat, cum Apostolus dicat: Si Deus iustificat, quis est qui condemnet? Ad fontem misericordiæ recurrentes, Euangelij proferamus sententiam: Gaudio, inquit, *Rom. 8. f*

super vno peccatore pœnitentiam agente, magis quàm super nonagintanouem iustis, *Luc. 15. b*

qui non indigent pœnitentia. Et ouem perditam, nonagintanouem non errantibus relictis, humero pij pastoris ad ouile reportatam Dominus ipse testatur. Si ouis perdita errans post inuentionem ad ouile humero reportatur, cur iste post pœnitentiam ad ecclesiæ ministerium lapsus non reuocetur? Sicut in Apocalypsi dicitur, de ministerio eccle- *Apoc. 2. e*

D siæ: Memento vnde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. Quid enim est grauius, aut carnale delictum admittere, sine quo pauci inueniuntur, aut Dei filium iureiurando negare? In quo verbo hunc ipsum beatum Petrum Apostolorum principem, ad cuius sacrum corpus indigni sedemus, lapsum esse cognoscimus. Sed post negationem pœnitentia secuta est, & post pœnitentiam misericordia data est: quia postea ab Apostolatu eum non expulit, quia ante quidem ipsum se negare prædixit. Tibi hæc fili carissime dicta sufficiant, vt illum quem conspicis delicta fletu delere, in conspectu diuinitatis non dubites misericordiam consequi: quia ille peccatorem reuersum non despicit, qui peccatores sanguine suo redimere venit. De ordinationibus vero Apostolicæ sedis pontificum, vtrum post beatissimum virum Hormisdam aliqua sint addita, vestra charitas requirit. Sed vsque ad Vigilij Papæ tempora, expositas ordinationes præsulum esse cognoscas. Aloem vero, thymiama, styracem & balsamum, sanctorum

E martyrum corporibus offerenda, latore præsentium deferente transmisimus. In extremo vero epistolæ quæsisti, quid eis respondendum sit, qui dilectionem tuam de paruulorum animabus requirunt, qui sine gratia baptismatis moriuntur, dicens: Si corpus originali teneur culpa, vnde anima quæ a Deo datur rea erit, quæ adhuc in actuali delicto corpori non consensit? Sed hac de re dulcissima mihi tua charitas sciat, quia de origine animæ inter sanctos Patres requisitio non parua versata est: sed vtrum ipsa ab Adam descenderit, an certe singulis detur, incertum remansit. Eamq. in hac vita insolubilem fassi sunt esse quæstionem. Grauis enim est, quæstio, nec valet ab homine comprehendi: quia si de Adam substantia, anima cum carne nascitur, cur non etiam cum carne moritur? Si vero cum carne non nascitur, cur in ea carne quæ de Adam prolata est, obligata peccatis tenetur? Sed cum hoc sit incertum, illud incertum non est: quia nisi sacri baptismatis gratia fuerit

renatus homo, omnis anima originalis peccati vinculis est obstricta. Hinc enim scri- A
ptum est: Non est mundus in conspectu eius, nec vnius diei infans super terram. Hinc
Psal. 50. b Dauid ait: In iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Hinc ip-
Ioan. 3. a sa veritas dicit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non introibit in re-
1. Cor. 15. c gnum cælorum. Hinc Paulus apostolus ait: Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in
Christo omnes viuificabuntur. Cur ergo infans qui nihil egit, in conspectu omnipoten-
tis Dei non valet esse mundus? Cur Psalmista ex legitimo coniugio prolatus, in iniquita-
te conceptus est? Cur nisi qui mundatus aqua baptismatis fuerit, mundus non est? Cur
in Adam omnis homo moritur, si originalis peccati vinculis non tenetur? Sed quia genus
humanum in parente primo velut in radice putruit, & ariditatem traxit in ramis, & inde
omnis homo cum peccato nascitur, vnde primus homo permanere noluit sine peccato.
De his autem subtilius & latius loqui debueram: sed dum me & curarum tumultus pre- B
munt, & harum portitor vt laxari debuisset importunus extitit: vnde multa debui, pauca
locutus sum. Rogo autem omnipotentem Deum, vt sua te gratia protegat, & beati Pe-
tri apostolorum principis intercessione a malis omnibus illæsum seruet: quatenus feruor
cælestis desiderij in tua mente quotidie ardentius excrescat, vt semper nouus, & semper
seipso robustior ad cælestia præmia multiplicius percipienda pertingas. Transmisi autem
duos homiliarum codices, quos dixi in Ecclesia dum adhuc loqui præualerem, vt quia
ipse te videre, tibiq. sedulo colloqui non possum, charitati tuæ vel per ea quæ scribere va-
lui, absens non sim. Exiguum quoque vestimentum transmittere studui, per quod tua
charitas quia Australi in animo calore feruet, foris a corpore Arcturi frigus repellat. Pe-
to autem vt pro me orare enixius debeas, vt tuæ intercessionis ope & a malis præsentibus
eripi, & æternis merear gaudijs præsentari. Imagines quas tibi dirigendas per Dulcidum C
diaconum rogasti, misimus. Vnde valde nobis tua postulatio placuit: quia illum toto cor-
de, tota intentione quæris cuius imaginem præ oculis habere desideras, vt te visio corpo-
ralis quotidiana reddat exercitatum: vt dum picturam illius vides, ad illum animo inar-
descas, cuius imaginem videre desideras: Ab re non facimus, si per visibilia inuisibilia
demonstramus. Sic homo qui alium ardenter videre desiderat, aut sponsam amans vide-
re conatur, si contigerit eam ad balneum, aut ad ecclesiam ire, statim per viam incedenti
se præparat, vt de visione eius hilaris recedat. Scio quidem quòd imaginem Saluatoris
nostri non ideo petis, vt quasi Deum colas, sed ob recordationem filij Dei in eius amore
recalescas, cuius te imaginem videre desideras. Et nos quidem non quasi ante diuinita-
tem ante illam prosternimur, sed illum adoramus quem per imaginem aut natum, aut
passum, sed & in throno sedentem recordamur. Et dum nobis ipsa pictura quasi scriptu- D
ra ad memoriam filium Dei reducit, animum nostrum aut de resurrectione lætificat, aut
de passione demulcet. Ideoq. direximus tibi furtarias duas, imaginem Dei Saluatoris,
& sanctæ Dei genitricis Mariæ, beatorumq. apostolorum Petri & Pauli continentes, per
supradictum filium nostrorum diaconum, & vnam crucem, clauem etiam pro benectio-
ne a sanctissimo corpore Petri apostolorum principis, vt per ipsum a maligno defensus
permaneas cuius signo te esse munitum credis, & ex eo te protegat, qui iuuenilia semper
suggerit recordari, vt in bonis tuis actibus perseueres, vt in eius amore vsque ad fidem
permaneas, pro cuius amore solitarius desideras habitare, vt alios in eius amore accen-
das, propter quem te fecisti haberi, vt vitæ huius mala quæque inimicus suggerit
retro acta mentis prouentibus quasi facibus inardescas, pro cuius amore vitam etiam
velis finire, ipse quoque te protegat vsque in finem, qui cunctum mundum dignatus E
est redimere Iesus Christus Dominus noster, qui viuit & regnat in sæcula sæculo-
rum, Amen.

EPISTOLA LV.

Inf. lib. 2. ep. 22. Ind. 3.

GREGORIVS ADEODATÆ ILLVSTRI.

Eam ad supernam meditanda corroborat.

MAgnam nobis lætitiam gloriæ vestræ ingessit epistola, quæ æternæ vitæ desiderium
vos habere signauit: sed quia huiusmodi studium fugitiua solet mundi gloria
præpedire:

A præpedire: hortamur vt mentis vestræ saluberimam deliberationem res quælibet transitura non reuocet, nec ab incepto eam tramite deuiet. Sed magis supernæ patriæ amor accendat, præmia mansura solicitent, & ad venturi iudicis promissionem certam semper aspiret, atque ex temporalibus æterna mercetur: vt ex hoc & in vera gloria esse, & inter matronas possitis cælestes adscribi. Reducite ad animos prosperitates temporum, multitudines hominum, dignitatum pompas, matronarum gloriam, diuitiarum abundantiam. Attendite hæc omnia vbi vel quid facta sunt, & ex hoc pensate quòd nulla sint, & quia qui ista diligit, somnium vigilans videt. Hæc itaque recordatio magna vobis debet esse instructio, quoniam pro magno diligi non debet quidquid fine concluditur. Illa ergo appetenda, illa summopere diligenda sunt, quæ nec inuenta transeunt, nec adepta deficiunt. Sed quia ad horum desiderium anhelare sine diuinæ misericordiæ gratia nul-
B lus valet: oramus omnipotentem Dominum, vt hæc vobis & eligendi velle, & posse tribuat obtinendi: quatenus & hic vos in suo viuere timore concedat, & postea in sanctarum matronarum sorte recipiat. Paterna itaque charitate gloriam vestram salutantes, indicamus de causa fratris & coepiscopi nostri Decij hoc nobis visum fuisse, vt eam audiendam fratri & coepiscopo nostro Ioanni & Leontio viro glorioso, quia bonus & iustus vir dicitur, committere deberemus: securi maximæ quia vbi prædicti fratris & coepiscopi nostri in iudicio charitas interest, nec eis surripiatur, nec pars ecclesiæ possit præiudicium sustinere.

EPISTOLA LVI.

C GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Caralitano.

Lib. 1. ep. 47. & 60. 61. 62. 81. lib. 2. ep. 84. Ind. 11. 3. ep. 10. Ind. 12. Grat. 13. q. 2. c. 13. Ino. c. 12. & 16.

Quod nihil pro sepultura exigendum aut accipiendum est, nisi sponte pro luminaribus Ecclesiæ aliquid offeretur.

QVesta est nobis Nereida clarissima femina, quòd ab ea centum solidos pro filiæ suæ sepultura fraternitas vestra non erubescat exigere: atque ei super doloris gemitum, maiorem dispendij studeat inferre molestiam. Quòd si ita se veritas habet, quia graue nimis est, & procul nimis est a sacerdotis officio pretium de terra concessa putredini quærere, & de alieno velle facere luctu compendium: ab hac se petitione fraternitas vestra conti-
D neat, & molesta ei decetero non existat: maxime quia & Hortulanum quondam de quo se ipsam asserit filiam suscepisse, Ecclesiæ vestræ non in parua quantitate munificum memorat extitisse. Hoc autem vitium & nos postquam, Deo auctore, ad episcopatus honorem accessimus, de Ecclesia nostra omnino vetuimus, & prauam denuo consuetudinem nequaquam vsurpari permisimus: memores quia dum Abraham a filijs Emor, hoc est, *Gen. 23. c* Ephron, filio Seor sepulchrum pretio ad humandum corpus coniugis postularet, pretium accipere renuit, ne commodum videretur de cadauere consecutus. Si ergo tantæ considerationis paganus vir fuit, quanto magis nos qui sacerdotes dicimur, hoc facere non debemus? Vnde ne hoc auaritiæ vitium, ne vel in alienis denuo tentari præsumatur admoneo. Sed si quando aliquem in ecclesia vestra sepeliri conceditis, siquidem parentes ipsius, proximi vel heredes pro luminaribus sponte quid offerre voluerint, accipe-
E re non vetamus. Peti vero aut aliquid exigi omnino prohibemus: ne quod valde irreligiosum est, aut venalis fortasse, quod absit, dicatur ecclesia, aut vos de humanis videamini mortibus gratulari, si ex eorum cadaueribus studeatis quærere quolibet modo compendium. Alias vero causas quas prædictæ Nereidæ est complexa petitio, hortamur vt aut pacifica, si fieri potest, ordinatione definias: aut certe in deputatum a nobis iudicium personam instructam dirigere non omittas: quia ad hoc redemptum defensorem nostrum præsentium portitorem illic direximus, vt & partes in iudicio obseruare compellat, & executionis suæ instantia ad effectum quæ fuerint iudicata perducat.

A

EPISTOLA LVII.

Lib.6. ep.14.li. 8. ep.1.2.3.37. Ind. 12. li. 4. ep.27. Ind.13.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanenſi.

Promittit clericis Comanis ad vnitatem Eccleſiæ redeuntibus poſſeſſionem Aurianam, licet in ea nullum ius habeant.

LAto te præſentium communi filio Euentio diacono, qui fraternitatis veſtræ nobis ſcripta detulit referente cognouimus, clericos Eccleſiæ Comenſis, quos ſacerdotali ſtudio reuerti ad vnitatem Eccleſiæ monuiſtis, reſpondiſſe, non ſibi talem a vobis affectum impendi, vt ad hoc redire charitate ſuadente præualeant: aſſerentes res diuerſas B
ſuas iniuſte ab alijs, inter quos & a noſtra Eccleſia poſſeſſionem quæ villa Auriana dicitur, detineri. Nos quidem ſanctitatis veſtræ ſolicitudinem omnino laudauimus: quia quod vos oportuit facere, minime neglexiſtis. Sed nec nos prædictam poſſeſſionem, ſi eis iure competit, etiam ſi ad communionem forte reuerti diſtulerint, contra rationis ordinem patimur detineri, ſed eam cognita volumus veritate reſtitui. Si vero ad vnitatem Eccleſiæ, quod optamus, Deo ſe inſpirante conuerterint, etiam ſi nihil illis competat, eam illis parati ſumus concedere. Nam nulla occaſione excuſare ſe volumus quos ad matris Eccleſiæ ſinum redire deſiderabiliter expectamus. De hortis vero quos in capitulare tranſmiſſo ex ſubſtantia tali, Eccleſiæ veſtræ competere ſignaſtis, vel prædictus vobis portitor indicauit, in ſubſequenti illuc perſonam tranſmittemus, cui inter alia curabimus euidenter iniungere, vt veritatem congrua indagatione cognoſcat, & quid- C
quid iuſtum fuerit, faciat. Nam nos qui alios contriſtare contra æquitatem non patimur, multo magis vos quos valde diligimus triſtes relinquere non valemus. De alijs autem cauſis, quale noſtrum ad ſingula ſit reſponſum, ſupradicti communis filij relatione cognoſcetis. Scripta vero ad dilectiſſimum filium noſtrum Anatholium diaconum pro commendatione hominum veſtrorum, ſicut voluiſtis, fecimus.

EPISTOLA LVIII.

GREGORIVS ANATHOLIO DIACONO Conſtantinopolitano.

D

Homines Conſtantij Epiſcopi commendat.

REuerendiſſimus frater & coepiſcopus noſter Conſtantius ſuos homines illuc pro Eccleſiæ ſuæ vtilitatibus feſtinans tranſmittere, tuæ eos dilectioni volui commendari. Proinde in quantum, Deo iubente, potueris, eis ſalua ratione, vbi neceſſe fuerit, concurras, atque ſolatium feras: quatenus dum tua fuerint, ſicut dignum eſt opitulatione ſuffulti, & ipſi illic minus valeant laborare, & prædictus frater noſter Eccleſiæ ſuæ melius vtilitates adiutas, te ſuffragante, cognoſcat.

EPISTOLA LIX.

Lib.3. ep.43.li. 7.ep.24. lib.10. epiſt.42.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI Panhormitano. E

De Synagogis Iudæorum irrationabiliter occupatis.

Lib.4.ep.4.Ind. 13.lib.5.ep.42. & lib.inf.ep.42

ANte aliquantum tempus Victori fratri & coepiſcopo noſtro ſcripſimus, vt quoniã quidam Iudæorum data nobis petitione queſti fuerunt, ſynagogas in ciuitate Panhormitana poſitas, cum hoſpitijs ſuis fuiſſe ab eo irrationabiliter occupatas, quouſque cauſa vtrum iuſte factum eſſet, potuiſſet agnoſci, ab eorum ſuſpenderet ſe congregatione: ne forte in eorum ſola voluntate verſari præiudicium videretur. Et quidem nos prædictum fratrem noſtrum incongrue aliquid egiſſe, ſacerdotij eius reſpectus facile credere non permiſit. Sed quia Salerio notario noſtro, qui illic præſens poſtea inuentus

eſt,

A est, renunciante comperimus, nullam extitisse causam pro qua potuissent rationabiliter occupari, atque eas esse inconsulte ac temere consecratas, idcirco experientiæ tuæ præcipimus, vt quia quod semel consecratum est, Iudæis vltra non valet restitui, quantum a filijs glorioso Venantio Patricio & Vrbicio Abbate, synagogæ ipsæ cum his hospitijs quæ sub ipsis sunt, vel earum parietibus cohærent, atque hortis ibi coniunctis æstimatæ fuerint, studij tui sit, vt præfatus frater & coepiscopus noster dare pretium debeat: quatenus hoc quod occupari fecit, in ius Ecclesiæ ipsius valeat prouenire, et illi opprimi, aut aliquam pati iniustitiam nullo modo videantur. Codices vero vel ornamenta pariter ablata quærantur. Quæ si manifeste culta sunt, & ipsa sine ambiguitate aliqua volumus restitui: quia sicut illis quidquam in synagogis suis facere, vt & ipsi prius scripsimus, vltra quàm lege decretum est, non debet esse licentia, ita eis contra iustitiam & æquitatem nec præiudicium, nec aliquod debet inferri dispendium.
B

EPISTOLA LX.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI.

De Iamno Iudæo.

INdicauit nobis Iamnus Iudæus præsentium portitor, nauem suam atque res suas Candidum defensorem nostrum cum alijs creditoribus occupasse, atque eas pro credita quam dederant pecunia venundedisse, & a cunctis debitis cautionibus restitutis solum apud se præfatum defensorem obligationis chirographum tenuisse, & sæpius se supplicantem ideo reddere conrempsisse, quia vt air, sors est debiti satisfacta: experientiæ
C ergo tuæ præcipimus, vt cum omni subtilitate curet addiscere: & si ita repererit, districta compulsione perurge: quatenus omni mora postposita, cautionem prædicti portitoris restituat. Ita ergo solicitudo tua studeat, vt denuo ad nos hac de causa querela non redeat.

EPISTOLA LXI.

GREGORIVS PROIECTÆ ILLVSTRI

Gesta inter ipsum & Fantinum defensorem approbat.

D

QVotiens in conuentionibus quibusdam noster expectatur assensus, ne in dubium veniant quæ geruntur: ratio ea pro securitate partium debet habita solidare. Proinde cognoscentes quid inter dilectionem tuam & Fantinum defensorem nostrum ac rectorem patrimonij partium Panhormitanarũ conuenerit de portionibus tibi competentibus in Massalenas & Samanteria, in prouincia Sicilia, & in territorio Panhormitano, & domo in Panhormitana ciuitate sita, quam Ecclesiæ nostræ dudum titulo donationis obtuleras; nostrum his accommodamus assensum, atque omnia sicuti inter vos gesta sunt, per huius tuitionis paginam confirmamus, nec quidquam eorum a nobis, successoribusq. nostris deduci in irritum profitemur: quia valde Ecclesiasticæ est moderationi conueniens, vt quæ ordinata fuerint vel decisa, nulla in posterum debeant refragatio-
E ne turbari.

EPISTOLA LXII.

GREGORIVS MARTINO SCHOLASTICO.

Quod Episcoporum causa magna cum diligentia sunt perscrutanda.

CVm de negotijs ciuilibus exorta causatio maioris, vt magnitudini tuæ notum est, requisitionis indigeat: quanta cura, quantaq. vigilantia episcoporum causæ debeant perscrutari, sapientia tua consideret. In ea vero epistola, quam per latorem præsentium transmisisti, pro quibus ad nos causis a Crementio fratre & coepiscopo nostro transmissus fueris, superficietenus indicasti, & earum radicem penitus tacuisti. Quarum si nobis

nobis origo vel fuisset qualitas interius manifesta, quid de his diffiniendum esset, prædicti A
fratris nostri animos responsione vtique patenti ac congrua firmaremus. Illud tamē nobis omnino displicuit, quòd aliquos episcoporum sine primatis sui epistolis ad comitatū profectos esse, vel conuētus significas illicitos celebrare. Sed quia, sicut præfati sumus, causarum origo vel qualitas omnino nobis ignota est: pronunciare aliquid definitiue non licet, nec possumus: ne quod reprehensibile nimis est, de rebus non bene cognitis proferre sententiam videamur. Vnde valde necessarium fuerat, si hic pro plenissima instructione nostra magnitudo tua nostris interrogationibus responsura, tempore quo in Sicilia dilata est, perrexisset. Sed tamen postquam fratrem & coepiscopum nostrum Ioannem vidistis, in eo & nos vidisse vos credimus. Et ideo quia de eisdem nobis & ipse causis scribere studuit, ei quæ nobis sunt visa rescripsimus. Qui quoniam maturi prouidiq. consilij sacerdos est, si cum ipso causas pro quibus missus est tractare volueris, certi sumus quia in B
eo & quod vtile est, & quod rationem habet, inuenies.

EPISTOLA LXIII.

Sup. lib. 4. ep. 28. lib. 6. ep. 9. hoc lib. ep. 22. 27. 101. lib. 9. ep. 57. h. l.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

Ad deponendum Lucillum Episcopum quattuor Episcopos adhibeat.

QVæ aduersus Lucillum Melitæ ciuitatis episcopum querela commota sit, ex epistolarum vestratum & gestorum quæ ad nos direxistis pagina declaratum est. Et ideo quia tanti facinoris vltio nulla debet dilatione differri: fraternitas vestra ttes vel quattuor de fratribus ac consacerdotibus sibi nostris adhibeat, vt ipsis quoque præsentibus prædicta ac satisfacta veritate prædictum Lucillum de episcopatus ordine quem huiusce modi sceleris contagio maculauit, studeat sine ambiguitate deponere. Quia vero presbyteri vel quidam diaconi proditæ iniquitatis fuisse conscij ac participes memorantur: sanctitas vestra subtili indagatione discutiat. Et si ita repeterit, ab honoris sui & ipsos similiter gradu deijciat, & in monasterijs vbi digne valeant pœnitentiam agere, deputet. Sed quia per hos multi in huius labem peccati perhibentur esse collapsi, cunctos qui rei esse claruerint, Dominici corporis ac sanguinis participatione priuare vos conuenit, atque eos vestris epistolis districtius admonere, vt letanijs & orationibus operam dent, & peccati quam contraxerunt maculam flendo tergant. Quibus quando sit secundum modum pœnitentiæ reddenda communio, iudicio vestro commitimus. Hoc tamen solicite vos prouidere necesse est, vt ijs qui mortis vrgentur periculo, viaticum D
non negetur. Curæ præterea sit vobis, clerum & populum Melitæ ciuitatis hortari, vt quia sine proprio pastore esse non poterunt, ordinandum sibi eligant Deo propitio sacerdotem. Causam vero presbyterorum ac diaconorum, qui in lapsu accusati sunt, solicite omnino rimamini. Etsi rei criminis esse patuerint, seueram in eis vltionem canonicam exhibete: vt quanto illorum iniquitas Deum potuit ad iracundiam prouocare, tanto eum vos placare emendatione districtissima valeatis.

EPISTOLA LXIIII.

Lib. 4. ep. 28. lib. 5. ep. 18. l. 6. ep. 9. lib. 7. ep. 22. 27. lib. 9. ep. 51. 57.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO. E

Contra aliquorum murmurationem, rationem reddit de Missa ordinatione.

VEniens quidam de Sicilia mihi dixit, quòd aliqui amici eius vel Græci vel Latini, nescio, quasi sub zelo sanctæ Romanæ Ecclesiæ de meis dispositionibus murmurarent, dicentes: Quoniam Ecclesiam Constantinopolitanam disponit comprimere qui eius consuetudines per omnia sequitur. Cui cum dicerem: Quas consuetudines sequimur? respondit: Quia halleluia dici ad Missas extra Pentecostes tempora feciſtis: quia subdiaconos spoliatos prodere: quia Kyrie eleison dici: quia orationem Dominicam mox post canonem dici statuistis. Cui ego respondi: Quia in nullo eorum aliam ecclesiam secuti sumus. Nam vt halleluia hic diceretur, de Hierosolymorum Ecclesia ex beati Hieronymi traditione, tempore beatæ memoriæ Damasi Papæ tra-

Ioan. Diac. l. 2. c. 21.

ditur

A ditur tractum : & ideo magis in hac sede illam consuetudinem amputauimus, quæ hic a Græcis fuerant tradita. Subdiaconos autem vt spoliatos procedere facerem, antiqua consuetudo ecclesiæ fuit. Sed quia placuit cuidam nostro Pontifici, nescio cui, qui eos vestitos procedere præcepit. Nam vestræ ecclesiæ, numquid traditionem a Græcis acceperunt? Vnde habent ergo hodie, vt subdiaconi lineis in tunicis procedant, nisi quia hoc a matre sua Romana Ecclesia perceperunt? Kyrie eleison autem nos neque diximus, neque dicimus sicut a Græcis dicitur: quia in Græcis simul omnes dicunt: apud nos autem a clericis dicitur, & a populo respondetur, & totidem vicibus etiam Christe eleison dicitur, quot apud Græcos nullo modo dicitur. In quotidianis autem Missis alia quæ dici solent tacemus, tantummodo Kyrie eleison & Christe eleison dicimus, vt in his precationis vocibus paulo diutius occupemur. Orationem vero Dominicam idcirco mox
B post precem dicimus: quia mos Apostolorum fuit, vt ad ipsam solummodo orationem oblationis hostiam consecrarent. Et valde mihi inconueniens visum est, vt precem quam Scholasticus composuerat, super oblationem diceremus, & ipsam traditionem quam Redemptor noster composuit, super eius corpus & sanguinem taceremus. Sed & Dominica oratio apud Græcos ab omni populo dicitur, apud nos vero a solo sacerdote. In quo ergo Græcorum consuetudines secuti sumus, qui aut veteres nostras reparauimus, aut nouas & vtiles constituimus, in quibus tamen alios comprobamur imitari? Ergo vestra charitas cum occasio dederit, vt ad Catanensem ciuitatem
C pergat, vel in Syracusana ecclesia, eos quos credit aut intelligit quia de hac re murmurare potuerunt, facta collatione doceat, & quasi alia ex occasione eos instruere non desistat. Nam de Constantinopolitana ecclesia quod dicunt, quis eam dubitet Sedi Apostolicæ esse subiectam? Quod & pijssimus domnus Imperator, & frater noster Eusebius eiusdem ciuitatis episcopus assidue profitentur. Tamen si quid boni vel ipsa vel altera ecclesia habet, ego & minores meos quos ab illicitis prohibeo, in bono imitari paratus sum. Stultus est enim qui in eo se primum existimat, vt bona quæ viderit, discere contemnat.

EPISTOLA LXV.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

Sup. ep. 63. l. 1 Ioan. Diac. l. 4 Sup. ep. 62.

De Episcopo Bizacene prouincia Africa de crimine accusato.

D

FRaternitatis vestræ scripta suscepi, in quibus indicatis Martinum virum eloquentissimum de Africana prouincia Syracusas venisse, vobisq. aliquid secretum locutum fuisse. Et quidem fraternitas vestra quotiens occasionem reperit, amorem suum circa beatum Petrum Apostolum non cessat ostendere. Vnde omnipotenti Deo gratias agimus, quia vbi illa est, ibi nos absentes non inuenimur. Causam tamen de qua agitur, necdum sanctitas vestra subtilius agnouit. In quodam enim crimine Bizacenus primas fuerat accusatus, & pijssimus Imperator eum iuxta statuta canonica per nos voluit iudicari. Sed acceptis decem auri libris, tunc Theodorus magister militum obstitit vt minime fieret. Tamen pijssimus Imperator admonuit vr transmitteremus, & quidquid esset canonicum faceremus. Sed videntes contrarietates hominum, eandem causam
E inire noluimus. Nunc autem idem primas aliqua de consilio suo loquitur. Et valde dubium est vtrum pure an certe: quia a coepiscopis suis impetitur, nobis modo talia loquatur. Nam quòd se dicit Sedi Apostolicæ subijci, si qua culpa in episcopis inuenitur, nescio quis ei episcopus subiectus non sit. Cū vero culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis æquales sunt. Tamen quod vestræ fraternitati placet, cum prædicto eloquentissimo Martino loquimini. Vos enim tractate quid agere debeat. Cui nos de causa breuiter rescripsimus: quia & hominibus incognitis passim nos credere non debemus. Si tamen vos qui eum in præsenti conspicitis, ei loquendum fixius aliquid iudicatis: vestræ hoc charitati committimus, de cuius amore in omnipotentis Dei causa certi sumus. Quæ autem vos agitis, nos egisse non dubitetis.

EPI-

A

EPISTOLA LXVI.

Ruf. l. 9 ep. 22.

GREGORIVS VITALI DEFENSORI. Sardiniæ.

Quod præsidium defensionis non præstet clericis ab Episcopis suis punitis pro eorum excessibus.

INdicatum nobis est, quòd quidam Caralitanæ ecclesiæ clerici disciplinam sui refugientes episcopi, contra eum solatium tuæ defensionis exquirant, atque per hoc illi, quod dici graue est, contumaces existant. Quam rem, si ita est, omnino dure suscepimus. Dicitur etiam quòd suæ actus deserentes ecclesiæ, in aliorum se obsequijs ac laboribus occupantes, vbi nomen dederunt militiæ inueniantur extranei. Experientiæ ergo tuæ denunciamus, vt nihil deinceps tale aliquid facere præsumat: sed si cuiusquam clerici, vt assolet, culpæ casus emerserit, in qua sibi petere debeat adiutorem, ad eundem episcopum reuerenter accede, & sicut causæ meritum cognouerit, apud eum non defensor culpæ, sed potius intercessor existe: vt hac prouisione & poscenti feras auxilium, & iura præpositi non turbentur. Si qui vero sunt qui iusta popoſcerint, eis per te auxilium Sedis Apostolicæ non est negandum. Sed tamen ita seruandum est, vt vniuscuiusque episcopi reuerentia, & clericorum disciplina per defensionis tuæ experientiam minime soluatur. Dictum est nobis etiam quòd rustici possessionis eiusdem Caralitanæ ecclesiæ iura propria deserentes, in priuatorum possessionibus culturam laboris exhibeant. Ex qua re agitur, vt possessiones ecclesiæ proprio in alias occupato cultore depereant, atque ad tributa sua persoluenda idoneæ non existant. In qua re experientiam tuam volumus omnino esse solicitam, ne tale quidquam fieri post hac nostra auctoritate data tibi permittere debeas, sciturus quòd si neglexeris, nostros exinde de minori tua solicitudine contra te animos commoueri. Cognouimus etiam quòd monasteria seruorum Dei vel etiam feminarum pro suo quisque libitu, & diuersarum causarum executione perturbet: quod omnino non grate suscipimus, tuamq. experientiam ex hoc commonemus, ne quemquam hoc vsurpare denuo accepta nostra auctoritate permittas: sed episcopis loci ipsius sub cuius degunt moderamine, curæ sit eorum causas vtilitatesq. disponere. Valde enim est incongrum, vt omisso eo, alius quilibet eorum se causis admisceat. Sed ille eorum vitam competenti regulariq. debet moderatione disponere, qui pro commissis eorum sibi animabus compellitur reddere rationem. B C D

EPISTOLA LXVII.

Lib. 1. ep. 47. 60. 61. 62. 81. lib. 2. ep. 64. Ind. xi. lib. 3. ep. 9. 10. Ind. 12.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Caralitano.

De clericis suis ei non obedientibus, & de sortilegijs & idolorum cultoribus puniendis.

PEruenit ad nos quòd quidam de vestris clericis spiritu elationis inflati, quod dici graue est, fraternitatis vestræ iussionibus obedire postponant, atque in aliorum se magis obsequijs ac laboribus occupantes, suæ deserant vbi sunt necessarij actus ecclesiæ. Ex qua re nimium admiramur, cur in eis Ecclesiasticæ non teneatis regulam disciplinæ, nec eos dissolute vagantes in deuijs ad normam suscepti officij, districti moderaminis freno restringatis. Dicitur etiam quòd aliqui ex eisdem contumacibus clericis, vt defendi contra vos valeant, ad Vitalis defensoris nostri patrocinia conuolarint. Vnde ad eum scripta nostra direximus, ne quemquam clericorum vestrorum contra vos irrationabiliter denuo audeat defensare: sed si culpæ casus emerserit, & grauis non est, sed veniam mereatur: intercessor apud vos magis accedere debeat, quàm defensor. Ne ergo tale ad nos deinceps de subiectorum vestrorum contemptu quidquam perueniat, præcauete. Cognouimus etiam quòd monasterio sancti Iuliani quædam vidua suam substantiam derelinquens, a clerico vestro, qui eiusdem defunctæ mulieris actus, dum adhuc viueret, gubernabat: ipsa sit direpta substantia, nunc. callidum ad reddendum existere. Hortamur ergo, vt cum, si vt dicitur, ita E

verum

A verum esse patuerit, districta faciatis executione constringi: quatenus res monasterio derelictas restituere sine imminutione festinet, & quod adire seruata fidei suæ puritate non debuit, vel cum pudoris sui damno reddere compellatur. Quàm vero verecundum sit, vt fraternitatem vestram nos admonere videamur, quatenus clericum suum, sub disciplinæ vigore restringat, credo quòd eadem fraternitas vestra tacita etiam ipsa considetet. Contra idolorum namque cultores vel aruspicum atque sortilegorum, fraternitatem vestram vehementius pastorali hortamur inuigilare custodia, atque publice in populo contra huius rei viros Sermonem facere, eosq. a tanti labe sacrilegij & diuini intentatione iudicij, & præsentis vitæ periculo, adhortatione suasoria reuocare. Quos tamen si emendare se a talibus atque corrigere nolle repereris, feruenti comprehendere zelo te volumus: & siquidem serui sunt verberibus, cruciatibusq. quibus ad B emendationem peruenire valeant, castigare. Si vero sunt liberi, inclusione digna districtaq. sunt in pœnitentiam dirigendi: vt qui salubria & a mortis periculo reuocantia audire verba contemnunt, cruciatus saltem eos corporis ad desiderandam mentis valeat reducere sanitatem. Indicatum etiam nobis est, quòd laicis quibusdam curam vestri patrimonij committentes, postmodum in rusticorum vestrorum deprædationibus, atque per hoc ex fatigationibus fuerint deprehensi, & reddere res, quas indecenter retinent habitas, quasi suæ ditionis, quippe vestræ non suppositi curationi, postponant, vobisq. despiciant actuum suorum reddere rationem. Quod si ita est, districte a vobis discuti conuenit, atque inter eos ecclsiæq. vestræ rusticos causam examinare subtilius. Et quidquid in eis fuerit fraudis inuentum, cum pœna legibus statuta reddere compellantur. C De cetero vero cauendum a fraternitate vestra est ne sæcularibus viris, atque non sub regula vestra degentibus, res ecclesiasticæ committantur, sed probatis de vestro officio clericis. In quibus si quid reperiri poterit prauitatis, vt in subditis, emendare quod illicite gestum fuerit valeatis, quos apud vos habitus sui magis officium commendet, quam excuset.

Gra. 25. q. 1. c. Contra.

Grat. dist. 2. 9. c. 5. Auf. lib. 6. c. 246.

EPISTOLA LXVIII.

GREGORIVS ANATHOLIO DIACONO Constantinopolitano.

Sup. ep. 55. l. 1.

De his qui ex Histria schismate ad vnitatem fidei venerunt.

D LAtores præsentium, qui de Histricorum schismate ad vnitatem ecclesiæ Deo miserante reuersi sunt, multa de prauitate episcoporum qui in illis partibus sunt, conqueruntur. Et quia ea pro re Constantinopolim festinantes tua sibi petunt adesse debere solatia: dilectionem tuam his hortamur affatibus, vt eis salua ratione solatiari debeat atque concurrere: quatenus te opitulante & minus illic fatigari, & quod iustum est facilius valeant adipisci.

EPISTOLA LXIX.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO MEDIOLANENSI.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 14. Lib. 3. ep. 1. a. & 5. 57. lib. 4. ep. 17. Ind. 13. lib. 5. ep. 17. l. 6. ep. 14.

E *Maximi Salonitani Episcopi causam quam Marinano commisserat, Episcopo Mediolanensi iniungit.*

MAximus Salonitanæ ecclesiæ præuaricator, postquam per potestates maiores sæculi obtinere nihil valuit, ad minores sese contulit: nobisq. tam nimietate precum quàm attestatione bonorum operum præualere conrendit. Ex qua re inhumanum credidi, si is qui se multum timere me dicit, in aliquo me temperatiorem minime inuenire potuisset. Et ideo decreui vt reuerendissimus frater & coepiscopus noster Marinianus eius causam debeat in Rauennati vrbe cognoscere. Si autem persona eius sus pecta forsitan habetur, volumus vt vestra quoque fraternitas, si ei laboriosum non est, ad eandem ciuitatem fatigare se debeat, & cum prædicto fratre in eodem iudicio pariter sedere. Quidquid autem vestræ vtrorumq. sanctitati placuerit, scitote mihi modis omnibus

omnibus placiturum, vestrum ego iudicium meum deputo: & quæ vtrique vos relaxanda esse censetis, me relaxare certum tenete: hoc tamen solicite pensantes, ne aut cum peccato remissi, aut cum iniuria sanctæ ecclesiæ esse videamur austeri. Huius autem causæ executionem Castorio chartulario iniunximus, vt ipse nobis debeat cuncta quæ acta fuerint, subtiliter renunciare. A

EPISTOLA LXX.

Sup. ep. 6. & 21. h. l.
Sup. ep. 22. h. l.
Sup. lib. 4. ep. 31. 35. Ind. 12.
Lib. 4. ep. 20. Ind. 5.
Sup. ep. 22. hoc lib.

GREGORIVS EVSEBIO THESSALONICENSI VRBICO. Dirachino, Andreæ Nicopolitano, Ioanni Corinthio, Ioanni primæ Iustinianæ, Ioanni Ctetensi, Ioanni Larisseo & Excodrirano, alijsq. compluribus Episcopis. B

Iubet ob superbiam Ioannis episcopi Constantinopolitani, & Cyriaci qui superbum vniuersalis nomen vsurpabant, ne quisquam in illorum subscriptionibus hanc vocem Vniuersalis adijciat.

SVscepti regiminis cura constringimur, officij nostri solicitudinem vigilanter extendere, & fratrum nostrorum animos sermone admonitonis instruere, vt nec ignorantes præsumptio praua decipere, nec scientes dissimulatio quædam valeat excusare. Cognoscar siquidem fraternitas vestra, Ioannem quondam Constantinopolitanæ ciuitatis antistitem contra Deum, contra pacem ecclesiæ, in omnium despectu & iniuria sacerdotum, modestiæ ac mensuræ suæ terminos excessisse, & illicite in synodo superbum ac pestiferum Oecumenicum, hoc est, vniuersalis sibi vocabulum vsurpasse. Quod beatæ recordationis Pelagius decessor noster agnoscens, omnia gesta eiusdem synodi, præter illa quæ illic de causa venerandæ memoriæ Gregorij episcopi Antiocheni sunt habita, valida omnino districtione cassauit, districtissima illum increpatione corripiens, vt se a nouo & temerario superstitionis nomine cohiberet: adeo vt suum illi diaconum nisi tantum nefas emendaret, procedere prohiberet. Cuius nos rectitudinis zelo per omnia inhærentes, statuta ipsius sine refragatione Deo protegente seruamus: quia dignum est vt rectam decessoris sui viam gressibus inoffensis incedat quem de eodem loco ad reddendam rationem æterni iudicis tribunal expectat. In qua re ne quid omittere quod ad pacem ecclesiæ pertinet videremur, nostris eundem sanctissimum Ioannem scriptis semel iterumq. conuenimus, vt amoto superbiæ vocabulo cordis sui elationem ad humilitatem quam magister & Dominus noster docuit, inclinaret. Quem quoniam neglexisse comperimus hæc eadem & beatissimum fratrem & consacerdotem nostrum Cyriacum successorem ipsius concordiæ studio non destitimus admonere. Sed quia hoc iam vt videmus, mundi huius termino propinquante, in præcursione sua apparuit humani generis inimicus, vt ipsos qui ei contradicere bene atque humiliter viuendo debuerunt, per hoc superbiæ vocabulum præcursores habeat sacerdotes: hortor atque suadeo vt nullus vestrum hoc nomen aliquando recipiat, nullus consentiat, nullus scribat nullus vbi fuerit scriptum admittat, vel subscriptionem suam adijciat: sed sicut omnipotentis Dei ministros decet, integrum se ab huiusce modi venenata infectione custodiat, & callido insidiatori in se locum non præbeat: quoniam & hoc in totius Ecclesiæ iniuriam ac discissionem, & sicut diximus, in omnium vestrum despectum fit. Nam si vnus, vt purat, vniuersalis est, restat vt vos episcopi non sitis. Præterea peruenit ad nos, quòd frarernitas vestra ad vrbem Constantinopolim sit conuocata. Et quamuis pijssimus noster Imperator agi illic illicita non permittat, tamen ne peruersi homines conuentus vestri occasione reperta, aut pro huius nominis superstitioue locum surreptionis requirant, aut ob aliam rem facere synodum cogitent: quatenus hoc in ea callidis machinationibus inducant, quamuis sine Apostolicæ Sedis auctoritate atque consensu nullas quæcumque acta fuerint vires habeant: verumtamen coram omnipotenti Deo contestor & admoneo, vt nullius vestrum illic quibuslibet suasionibus, quibuslibet blandimentis, quibuslibet præmijs, quibuslibet tertotibus teneatur assensus: C D E

sed pro

A sed pro æterni iudicij consideratione aduersus praua desideria salubriter atque vnanimiter vos exhibete,& pastorali constantia atque Apostolica auctoritate suffulti prædonem irruentemq. lupum excludite,& in discissionem ecclesiæ sæuienti non cedite, ne de hac re quacumque surreptione synodum patiamini,quæ neque legitima quidem, nec synodus dicenda est,celebrari. Hoc quoque pariter admonemus,vt si forte nil actum de huius pernersi nominis mentione fuerit,sed de alia re synodus forte colligitur,omnino sitis cauti,circumspecti,vigilantes,atque soliciti,ne quid illic contra locum aliquem vel personam præiudicialiter siue illicite,vel aduersus canones censeatur.Sed si quid incidentis vtilitatis causa tractandum est,sic causa de qua agitur formam accipiat, vt statuta vetera nulla conuellat. Vnde iterum coram Deo & sanctis ipsius admonemus, vt hæc omnia summo studio, & tota mentis intentione seruetis. Nam si quis, quod non credimus, scripta præsen-
B tia aliqua in parte neglexerit,a beati Petri Apostolorum principis pace se nouerit segregatum.Ita ergo fraternitas vestra agat,vt cum pastor pastorum in iudicio venerit,de loco regiminis quem accepit,reatum habere non possit.

EPISTOLA LXXII.

GREGORIVS MAVRENTIO MAGISTRO MILITVM.

Inf. epist. 74. & lib. 10. epist. 20. 23. 24.

Theodorum oppressum commendat.

VAlde mirati sumus, quòd vobis in Neapolitana ciuitate positis, venire ad nos pro quibusdam causis Theodorus vir memorandus præsentium portitor cogeretur,
C maxime dum in illa se re contra antiquum morem a fratre & coepiscopo nostro Fortunato queratur præiudicium pertulisse:quam ad curã dispositionemq. patroni ciuitatis eiusdẽ gloria vestra teste asserit sine dubio pertinere. Quòd si ita se res habet, omnino contristamur,cur in eius vos defensione veritas non permouit, vt & libere quod esset ratio diceretis, & reseruari quod longa sibi consuetudo iure vendicat faceretis. Quia ergo graue nimis est, contra veterem vsum Sacerdotes sibi quidquam arripere,vnde in laicorum videntur actus incidere: prædicto fratri coepiscopoq. nostro scribere quæ nobis sunt visa curauimus, ipsorumq. ad vos scriptorum exemplar transmisimus,vt ex eis quid debeat quam citius scrutari gloria vestra cognoscat. Præterea indicauit nobis supradictus portitor, Vectano qui comes fuit in Missinati castello, propterea quòd eum nobilem fuisse nouerat,& paupertate nimia laborabat, viginti vrnas vini per duos annos de insula Prochita, quæ ei
D vicina erat,misericordiæ intuitu se fuisse largitum,& nunc eas de eadem insula successorẽ ipsius tamquam debitas violenter exigere. Et quoniam hoc ne de cetero tentari debeat, postulat prohiberi; gloria vestra curet addiscere. Et si hoc quod quæritur, veritate subsistit, & hæc ante consuetudo non fuit, huiusmodi grauamen iustitia suadente compescat, & studeat vt pietatis administratio in præfata insula onus præiudicij non imponat. Qua vero priuilegia ciuitatis suæ, vel causas insulæ illius a nobis gloriæ vestræ petit commendandas: hortamur vt vestram eis tuitionem impendere seruata æquitate quocumque necesse fuerit debeatis:& si qua in re vtilitas populi cui præest,contra rationis, sicut ait, ordinem prægrauatur,imposita onera vsque ad modum iustitiæ vobis suffragantibus releuentur,nec priuilegia eorum quolibet modo calcentur: sed omnia quæ vsus antiquitatis statuit,in omnibus intemerata seruentur. Ita ergo in his gloria vestra se decenter exhibeat,vt
E & ipsa partes fouere iustitiæ comprobetur,& hi qui commendati sunt, bona nobis vestra, quæ de vobis cupimus semper audire,renuncient.

EPISTOLA LXXIII.

GREGORIVS PASSIVO EPISCOPO FIRMANO.

Sup. l. 1. ep. 13. lib. 9. ep. 12. & 13. & lib. 11. ep. 18.

Mandat consecrare oratorium sancti Sauini.

VAlerianus notarius Ecclesiæ Firmanæ fraternitatis tuæ petitoria nobis insinuatione suggessit, quæ habetur in subditis, in fundo Visiano iuris sui iuxta muros ciuitatis Firmanæ oratoriũ se pro sua deuotione fundasse,quod in honorẽ beati martyris Sauini desiderat consecrari.Et ideo frater charissime,si in tuæ parochiæ memorata constructio iure

consistit,& nullum corpus ibidem constat humatum, percepta primitus donatione legitima,id est,in redditu solidos tres liberos a tributis fiscalibus, gestisq. municipalibus alligata, prædictum oratorium absque Missis publicis solemniter consecrabis:ita vt in eodem loco nec temporibus futuris baptisterium construatur, nec presbyterum constituas cardinalem. Et si Missas ibi fieri forte maluerit,a dilectione tua presbyterum nouerit postulandum: quatenus nihil tale a quolibet alio sacerdote vllatenus præsumatur. Sanctuaria vero susceptaque sui cum reuerentia collocabis. A

EPISTOLA LXXIII.

Sup. epist. 12. & 30. lib. sup. ep. 72.

GREGORIVS CHRYSANTHO EPISCOPO Spoletano. B

Mandat sanctuaria sancti Sauini Valeriano notario Firmano dari.

Sup. ep. prox. 72.

VAlerianus notarius Ecclesiæ Firmanæ sanctuaria beati martyris Sauini oblata petitione sibi postulat debere concedi: quatenus in eius nomine oratorium proprijs constructum sumptibus possit solemniter consecrari. Et ideo frater charissime præfati desiderijs ex nostro te mandato conuenit obedire, vt deuotionis suæ in consecratione quam postulat,potiatur effectu.

EPISTOLA LXXIV.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Panhormitano. C

Ecclesiæ Tarracinensis visitationem committit.

FRaternitati vestræ Ecclesiæ Tarracinensis visitationis operam nos olim mandasse recolimus. Sed quia peruenit ad nos,quòd peccatis facientibus nec clerus illic,nec plebs tanta remanserit,quibus debeat interim episcopus ordinari, vtile esse perspeximus eandem ecclesiam, vel quidquid ipsius est, quousque illam vt Domino placuerit ordinemus, vestræ Deo auctore dispositioni committere. Et ideo solicitudinem vos conuenit adhibere, vt quidquid de possessionibus Ecclesiæ ipsius in qualibet re accedere potuerit, vobis vel in reparatione eiusdem Ecclesiæ siue cleri ipsius subuentione proficiat: quatenus & nos remedium pro vestro labore capere, & illi aliquod valeant sustentationis habere solatium. Mobile vero prædictæ ecclesiæ facta subtiliter volumus describi notitia, nobisq. transmitti, vt ex hoc quid fieri debeat, auctore Domino disponamus. Circa actus autem, vel disciplinam cleri vel filiorum ecclesiæ ipsius magnam te habere curam necesse est, atque ita super pastorali studio vigilare,vt de animabus eorum non culpabilis sis:sed apud omnipotentem Deum mercedem potius possis acquirere. D

EPISTOLA LXXV.

Sup. ep. 70. l. 1. & lib. 2. ep. 3.

GREGORIVS MAVRENTIO MAGISTRO Militum. E

Theodosium abbatem commendat, ne grauius in murorum vigilijs affligatur.

FIlius noster Theodosius abbas monasterij quod a Liberio quondam Patricio in Campaniæ partibus noscitur esse constructum, a nobis precibus impetrauit, vt eum cum congregatione sua vestræ deberemus gloriæ commendare. Asserit enim se in murorum vigilijs vltra vires suas vehementer affligi. Petimus ergo gloriam vestram, vt siquidem est possibile de eodem per vos onere releuetur. Si vero ex toto, vt non fiat hoc est omnino difficile, vel ita illi ex nostra commendatione ipsum leuigantes pondus solicitudinis temperetis, vt dum in Dei laudibus liberior vacare voluerit, pro vobis cuius operè, vt leuationem aliquam habeat factum est, securior valeat Dominum exorare, sed & nostram sibi apud gloriam vestram sentiat epistolam profuisse.

EPI-

A

EPISTOLA LXXVII.

GREGORIVS CHRYSANTO EPISCOPO SPOLETANO.

Sup. lib. 10. ep. 6. lib.

De ordinatione clericorum Viuanicnſis Eccleſiæ.

ANte hoc biennium fraternitati tuæ Viuanienſis Eccleſiæ viſitationis deputaueramus officium, in quo de more ſcrinij noſtri nihil vos de proiectionibus facere voluimus clericorum. Nunc vero venientes huc præſentium portitores prædictæ eccleſiæ clerici, dixerunt ſacerdotes ſe neque in eadem Eccleſia, neque in eius parochijs habere. Hortamur igitur fraternitatem tuam, vt ſi quidem talem potuerit reperire perſonam, quæ digna ad epiſcopalis officij apicem valeat promoueri, huc eam cum ſolemnitate decreti, veſtra-
B rumq. teſtimonio litterarum celerius dirigatis. Sin vero hoc nunc inueniri non poteſt, cum omni ſtudio, ac viuacitate perſonas exquirite quæ illic in presbyterij ordine valeant conſecrari. Quarum vitam actusq. ſubtili prius inquiſitione diſcutite, vt in nullo eis vel ſacri canones, vel Eccleſiaſticæ regulæ valeant obuiare: vt hac prouiſione populus illic degens communionem, qua ſe priuatos ob ſacerdotum neceſſitatem flebiliter conquerun-tur, recepiſſe ſe gaudeant, & in Eccleſijs illis ſacra Miſſarum ſolemnia deeſſe non debeant. Sed & pro conſignandis infantibus fraternitas tua illuc curet accedere, vt nihil ſit quod paſtoralis ſolicitudinis neglecta vos cura remordeat.

Sup. lib. 1. epiſt. 42. & lib. 13. 65.

EPISTOLA LXXVIII.

C

GREGORIVS CASTORIO NOTARIO RAVENNÆ.

Lib. 4. epiſt. 29. lib. 5. ep. 25. inf. lib. 10. ep. 9.

Vt de legitimo vſu pallij quo Archiepiſcopus Rauennas vtebatur inquirat.

DVm Florentinus Rauennatis Eccleſiæ diaconus apud nos pro reuerendiſſimo fratre coepiſcopo noſtro Mariniano de vſu pallij ageret, requiſitus a nobis quæ eſſet anti-qua conſuetudo, reſpondit quòd in omnibus letanijs pallio Rauennatis Eccleſiæ epiſcopus vteretur. Quod ita non eſſe & ab alijs didicimus, & ex epiſtolis Ioannis quondam epiſcopi quas ei oſtendi fecimus, euidenter apparuit. Sed hoc aſſeruit quod dicere iuſſus eſt. Nam tempore quo a te idem Ioannes quondam epiſcopus eſt inhibitus, ne pallio inordinate ac temere vti præſumeret, ſcripſit nobis hanc fuiſſe priſcam conſuetudinem, vt ciuitatis ipſius epiſcopus pallio in letanijs ſolemnibus vteretur. Quarum tibi litterarum exemplaria
D pro tua informatione tranſmiſimus. Adeodatus vero prædictæ Eccleſiæ diaconus, dum apud nos tempore quo hic fuit ſimiliter de eiuſdem vſu pallij agere enixius ſtuderet, volē-tes cognoſcere veritatem, eum ſimiliter quæ eſſet conſuetudo curauimus requirendum. Qui vt credi ſibimet ſuaderet, atque a nobis valeret quod petebat exigere, ſub iureiurando teſtatus eſt, antiquam conſuetudinem fuiſſe, vt in quattuor aut in quinque ſolemnibus le-tanijs pallio ciuitatis ſuæ epiſcopus vteretur. Experientia ergo tua diligenter inuigilet, & cum omni ſolicitudine quot letaniæ ſolemnes ab antiquitate fuerint, requirat. Nec eas ſo-lemnes nominando requirere ſtudeat, ſed maiores, vt per hoc quod nobis præfatus Adeo-datus diaconus teſtatus eſt, & prædicti Ioannis epiſcopi fatetur epiſtola, dum conſtiterit quantæ letaniæ ſolemnes fuerint, quotiens indui ſolebat in letanijs pallium cognoſcen-tes, libentiſſime concedamus. Sed hoc non ab illis perquirat, qui ab Eccleſiaſticis exhi-
E bentur, ſed ab alijs quos ſine fauore patris eſſe cognouerit, & quæque ſolicita indagatione repererit, nobis ſubtiliter indicet: vt veritate, ſicut diximus, cognita fratris coepiſcopi noſtri reuerendiſſimi Mariniani animos releuemus.

Iean. Diac. lib. 4. c. 7.

Menſe Iulij, Indictione ſecunda.

EPISTOLA LXXIX.

GREGORIVS DONELLO EROGATORI.

Inf. ep. 111. lib. 11.

De eo quòd anima amat amantem ſe.

IN noſtra mente veſtra magnitudo quantæ ſit dulcedinis, ex veſtra, vt ſuſpicor, mente penſatis: quia ſicut ſcriptum eſt, Amat anima amantē ſe. In eo ergo quod me diligitis,

vos quoque a me diligi scitis. Et quod prius illuc Castorio chartulario nostro veniente, vobis minime scripsi, non torporis fuisse credite, sed & ægritudinis & occupationis. Nam nos & præsentes vos videre cupimus, & absentibus colloqui saltem per epistolam desideramus. Vnde & optamus, vt vos beatus Petrus Apostolorum princeps ad sua limina feliciter perducat: quatenus in omnipotentis Dei gratia perfrui præsentia vestra mereamur. A

EPISTOLA LXXX.

Lib.3.ep.4. sup. ep.24. lib.1. & lib.8.ep.42. & lib.10.epist.54. lib.11.ep.46. & 47.

GREGORIVS EVLOGIO PATRIARCHÆ ALEXANDRIÆ.

De possessione Ecclesiæ, & lignis.

SCripta dulcissimæ vestræ sanctitatis latore præsentium deferente suscepi, quæ mihi de eius causa citius terminanda locuta sunt. Sed mox vt venit, qualiter possessio quam quærebat, ab ecclesia nostra tenebatur agnouit, sibique ipsi citius rationem reddidit. Ea autem quæ cum alijs habuit, sine strepitu decidit. De causa vero de qua mihi omnino scribendum fuerat, nihil vestra sanctitas scripsit, in qua me & tardum esse iudicauit, quæ ne fortasse in scandalo diuisionis erumperet, eiusdem diuisionis nolui auctor existere. Elegi enim vt ea quæ secutura sunt, per alios exirent. Sed subsequenti tempore Deo auctore probabitis: quia in causa in qua Deo placere cupio, homines non formido. De qua vobis iam etiam in Constantinopolitanam vrbem venientibus scribere curaui. Ligna vero sicut beatitudo vestra scripserat, maiora paraueram: sed ita parua nauis huc transmissa est, vt nisi resciss esset, ferre non posset. Quæ rescindi nolui, sed vestro iudicio quid de his fieri debeat reseruari. Si autem non sunt necessaria vobis, hic ea in alijs vsibus aptabimus. Peto autem vt pro me enixius vestra sanctitas orate debeat: quia & podagræ doloribus, & Barbarorum gladijs, & curarum afflictionibus incessanter premor. Sed si mihi orationis vestræ opem impenditis, credo quòd me contra aduersa omnia fortiter iuuabitis. B C

EPISTOLA LXXXI.

Lib.4.ep.10. & 54. lib.5.epist.1. 18.20.38. hom. 34. in euang. l. 6. ep. 30. Grat.2.q.5.c.9. Ioan. Diac. lib. 2.c.23.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO RAVENNÆ.

Quid de Maximo agendum sit.

QVæ de causa Maximi sint agenda, ex epistolis quas ad vos ante transmisimus agnouistis. Sed quia qualis hac de re fraternitatis vestræ voluntas sit, ac magis petitio, præsentium latore Castorio chartulario nostro renunciante cognouimus: ideoq. si idem Maximus coram vobis & prædicto chartulario nostro de simoniaca hæresi præstito se sacramento purgauerit, atque de alijs ante corpus sancti Apollinaris, sicut scripsimus, tantummodo requisitus, liberum se esse responderit: causam ipsius fraternitatis vestræ, de eo quod excommunicatus Missarum solemnia agere præsumpsit, iudicio committimus, qua debeat pœnitentia talis culpa purgari. Et ideo quidquid vobis secundum Deum placet, securi disponite: nec aliquid de nobis dubium habeatis. Nam quidquid a vobis hac de causa fuerit ordinatum, nos & grate suscipimus, & libenter admittimus. Hortamur tamen, vt debeatis esse soliciti, & ita quæ fienda prospicitis temperetis: quatenus & illi si ita videbitur benigne præstetis, & vigoris Ecclesiastici genium, vt oportet, congrua dispensatione seruetis. Suprascriptum vero portitorem in præsenti quid vobiscum ei sit agendum, instruximus. A quo cuncta subtiliter addiscentes, sic vos in omnibus exhibete, vt in vestra solicitudine nostram fuisse præsentiam sentiamus. D E

EPISTOLA LXXXII.

Lib.4.epist.23. lib.5.ep.29. & lib.1.sup.ep.76.

GREGORIVS CASTORIO NOTARIO.

Post pœnitentiam, consolatoriam Maximo dare iubet epistolam.

QVanto credi tibi a nobis & necessarias vides causas iniungi, tanto te strenuũ debes & solicitũ exhibere. Proinde si Maximus Salonitanus præstito sacramento firmauerit se simo-

A se simoniaca hæresi non teneri, atque de alijs ante corpus sancti Apollinaris tantummodo requisitus, innoxium se esse responderit, & de inobedientia sua pœnitentiam, sicut deputauimus egerit: volumus vt ad consolandum illum epistolam quam ad eum scripsimus, vbi ei & gratiam nostram & communionem nos reddidisse signauimus, experientia tua dare debeat. Quia sicut in contumacia persistentibus seueros nos esse conuenit, sic iterum humiliatis & pœnitentibus negare locum veniæ non debemus. Præterea de fratre nostro Sauiniano episcopo Iadertino, atque Honorato archidiacono Salonitano, vel alijs qui se ad Sedem Apostolicam contulerunt, cum eodem Maximo omnino studiose agendum est, vt illos in ea qua decet charitate suscipiat, & dolorem contra eos nullo modo in corde retineat, sed pura cum eis gratia & sincera dilectione viuat.

B

EPISTOLA LXXXIII.

GREGORIVS MAXIMO EPISCOPO SALONITANO.

Sup. lib. 3. epist. 15. in fine & ep. 20. & lib. 4. ep. 34. & lib. 5. ep. 3. Ind. 14. Grat. a. 4. c. 8. Poly. lib. 2. tit. 37.

Admittit ad communionem, & vsum pallij confert.

QVamuis culpabilibus ordinationis tuæ primordijs graue malum per inobedientiæ culpam addideris: nos tamen sedis Apostolicæ auctoritatem eo quo decuit moderamine temperantes, numquam contra te vsque adhuc quod causa poscebat, exarsimus. Sed vt longius se ingratitudo nostra quam tu tibi excitasti produceret, credita nos solicitudo vehementer angebat, ne quædam illicita quæ de te audieramus, negligenter omittere videremur. Quæ si bene consideres, ipse per te satisfacere differendo firmabas, atque
C ex hoc aduersum te zelum nostrum acrius incitabas. At vbi tandem salubri consilio vsus, iugo te obedientiæ humiliter submisisti, & tua dilectio pœnitentiam agens, digna se, vt deputauimus, satisfactione purgauit: redditam tibi gratiam fraternæ charitatis intellige, atque in nostro te receptum consortio gratulare: quia sicut perseuerantibus in culpa districtos, ita resipiscentibus nos benignos esse decet ad veniam. Postquam ergo fraternitas tua Apostolicæ sedis communionem se reparasse cognoscit: personam ad nos transmittat, quæ pallium tibi deferendum, ex more percipiat. Nam quemadmodum illicita perpetrari non patimur, sic quæ sunt consuetudinis non negamus. Licet autem & ad hæc concedenda dispensatio nos loci nostri vocauerit: multum tamen a nobis petitio dulcissimi atque excellentissimi filij nostri domni Gallinici exarchi vt temperantius erga te agere-
D mus, exegit. Cuius charissimam voluntatem nec pertulimus, nec potuimus contristare.

EPISTOLA LXXXIIII.

GREGORIVS ANATHOLIO DIACONO Constantinopolitano.

Sup. epist. 57. & 67. lib. 3. ep. 8.

Marcellinum commendat.

BOnis deuotisq. filijs ita nos opere dignum est respondere, vt quia debitum reddimus, id quod vltro nos conuenit impendere, duplicemus. Quia igitur lator præsentium filius noster magnificus Marcellinus sic in causa se fratris & coepiscopi Maximi atque Histricorum exhibuit, & in Ecclesiæ nostræ vtilitates festinat impendere, vt sinceritatis suæ
E affectum non solum verbis, sed etiam opere magis magisq. valeat demonstrare: idcirco dilectionem tuam his hortamur affatibus, vt ei in vrbe regia venienti toto studio, totaq. intentione concurras, atque eum ita in omnibus tuis studeas solatijs adiuuare, vt omnipotentis Dei ac tuis fultus auxilijs, minus illic debeat laborare. Quem etiam ita sicut re vera nostrum proprium attendere, atque ei affectum tuæ charitatis in omnibus studebis impendere: quatenus & de præteritis sibi vicem redditam recognoscat, & magnam de futuro deuotionis suæ, quam se Ecclesiasticis exhibere vtilitatibus pollicetur, spem possit retributionis assumere. Quoniam vero quantum didicimus, prædictum magnificum filium nostrum sereniissimus domnus Imperator ad sua sub festinatione iusserat vestigia properare, quæsita opportunitate inferre te conuenit: quia non inobedientiæ culpa, sed fratris & coepiscopi nostri Maximi eum causa retinuit. Quæ etsi tarde, finem tamen eo studente, percepit. Hoc autem dilectionem tuam volui-

mus solicite attendere, ne se in quacumque causa vbi grauamen est pauperum, misceri A
consentiat: ne forte potentia personarum aliquatenus pressus, cogatur agere quod animæ
illius non possit expedire. Cuncta ergo cum Dei timore tractantes, æternam maximè
mercedem perpendite.

EPISTOLA LXXXV.

Lib.3.ep.43. & b.Leuit 24.13. lib. 10.ep.42. inf.ep.prox. 87.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI PANORMITANO.

De molestia Ianuaria ab Anastasio.

IAnuaria præsentium latrix, maximam se molestiam ab ingenuo Anastasio atque Bonifacio contra iustitiam pati commemorat, adeo vt possessione quam per plurimos an- B
nos asseritur possedisse, eam, sicut ipsa ait, nitantur expellere. Et quia contra eos se Ecclesiastica debere petijt tuitione defendi: experientia tua prædictos viros ad se euocet, eosq. admoneat, vt illi mali facere nihil præsumant. Sed si quid sibi contra suprascriptam mulierem credunt iuste posse competere, iudices cum ea eligant, & quæ inter eos fuerint diffinita, tuo pro quiete partium solatio compleantur. Si vero eos differre cognouerit, antefatæ mulieri, salua æquitate tuitionem impendat, & eam contra rationis ordinem nullo modo grauari permittat.

EPISTOLA LXXXVI.

Inf.ep.prox.87.

GREGORIVS BENENATO EPISCOPO FVNDARITAN. C

Vt oratorium in honorem sanctorum Seuerini & Iuliana consecret.

IAnuaria religiosa femina, petitoria nobis insinuatione suggessit, quod habetur in subditis, in massa Furiana iuris sui oratorium se pro sua deuotione fundasse, quod in honorem sanctorum Seuerini confessoris & Iulianæ martyris desiderat consecrari. Et ideo frater charissime, si in tuæ parochiæ memorata constructio iure consistit, & nullum corpus ibidem constat humatum, percepta primitus donatione legitima, id est, in redditu præstantes liberos a tributis fiscalibus solidos decem, gestisq. municipalibus alligata, prædictum oratorium absque Missis publicis solemniter consecrabis, ita vt in eodem loco nec futuris temporibus baptisterium constituatur, nec presbyterum constituas cardinalem. Sed si Missas ibi fieri suprascripta conditrix forte voluerit, a dilectione tua presbyterum noue- D
rit postulandum, quatenus nihil tale a quolibet alio sacerdote nullatenus præsumatur. Sanctuaria vero susceptа sui cum reuerentia collocabis.

EPISTOLA LXXXVII.

Lib.2.ep.59.&c. Ind.xi.lib.5.ep. 11.12.lib.8.ep. 1.20.lib.7. inf. ep.91.107.108. b.l. Sup.ep.prox.86.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO NEAPOLITANO.

Ianuaria reliquias sanctorum Seuerini & Iuliana dare iubet.

IAnuaria religiosa femina sanctuaria beatorū Seuerini confessoris & Iulianæ martyris oblata petitione sibi postulat debere concedi: quatenus in eorum nomine oratorium proprijs sumptibus constructum possit solemniter consecrari. Et ideo frater charissime E
præfatæ Ianuariæ desiderijs ex nostra te præceptione conuenit obedire: vt deuotionis suæ in consecratione quam postulat potiatur effectu.

EPISTOLA LXXXVIII.

Sup lib.3. ep.2. 2.3.37.38.Ind. 12.lib.4.ep.17. Ind. 13. lib.5. ep.17.lib.6. ep. 14.& sup.epist. 60.b lib.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO MEDIOLANENSI.

De reliquijs sanctorum Pauli Apostoli, Ioannis & Pancratij martyrum.

IAtor præsentium Euentius diaconus fraternitatis vestræ nobis talia intimauit sibi a vobis iniuncta, vt reliquias beati Pauli Apostoli, sed & beatorum Ioannis & Pancratij per eum ad vos dirigere deberemus. Quam petitionem vestram curauimus effectui

manci-

A mancipandam. Fraternitas ergo vestra solito studio perscrutari non differat: quatenus in locis quibus recondendæ sunt, luminaria vel alimoniæ ibidem seruientium ante dedicationem loci ipsius debeant erogari, & tunc in eisdem locis directa sanctuaria, sui cum reuerentia collocentur: ne loca Deo dicata si prædicta prouisio omissa nunc fuerit, futuris temporibus destituta, quod absit, seruientium reperiantur obsequijs.

EPISTOLA LXXXIX.

GREGORIVS GAVDIOSO EPISCOPO EVGVBINO.

De visitatione Tadinatis Ecclesiæ.

B COgnoscentes Ecclesiam Tadinatem diu sacerdotis proprij regimine destitutam, fraternitati tuæ eiusdem ecclesiæ visitationis operam solemniter delegamus. Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorũ, redditu, ornatu, ministerijsq. vel quidquid illud est in patrimonio eiusdem, a quoquam præsumatur ecclesiæ. Et ideo fraternitas tua ad prædictam ecclesiam ire properabit, & assiduis adhortationibus clerũ, plebemq. eiusdem ecclesiæ admonere festinet, vt remoto studio, vno eodemq. consensu talem sibi præficiendum expetant sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio litterarum ad nos sacrandus occurrat. Commonentes etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas ecclesia, nisi forte inter clericos ipsius ciuitatis, in qua visitatio- *Lib. 1. ep. 89. & 90.*
C nis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueniri: prouisurus ante omnia, ne ad hoc cuiuslibet conuersationis seu meriti laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinationis tuæ, quod absit, incurras.

EPISTOLA XC.

GREGORIVS CLERO, ORDINI ET PLEBI Tadinati.

Sup. ep. 87. hab. ind. 2.

De episcopo eligendo.

C OGnoscentes ecclesiam vestram diu sacerdotali regimine destitutam, curæ nobis fuit eiusdem ecclesiæ visitationem fratri, & coepiscopo nostro Gaudioso Eugubinæ ec-
D clesiæ solemniter delegare. Cui dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. a quoquam vsurpari patiatur. Cuius vos assiduis adhortationibus conuenit obedire, & remoto strepitu, vno eodemq. consensu talem vobis præficiendum expetere sacerdotem, qui & a venerandis canonibus nulla discrepet ratione, & tanto ministerio dignus valeat reperiri. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & visitatoris pagina prosequente, ad nos veniat ordinandus: prouisuri ante omnia, ne cuiuslibet vitæ vel meriti laicam personam præsumatis eligere. Et non solum ille ad episcopatus apicem nulla ratione prouehetur, verum etiam vos nullis intercessionibus veniam promereri posse cognoscite. Sed omnes quos ex vobis de laica persona aspirasse constiterit, ab officio & a communione alienos faciendos, *Sup. ep. prox. sup.*
E proculdubio noueritis.

EPISTOLA XCI.

GREGORIVS SEVERO EPISCOPO ANCONITANO.

Sup. ep. 23.

Visitationem iniungit Ausinæ ciuitatis.

POstquam ciuitas Ausina, Deo iuuante, recuperata est, atque a republica teneri dinoscitur, magna de ecclesia ipsa solicitudo habenda est, maxime quia glorioſus filius noster Bahan magister militum, a nobis pro hac re auxilium speraſſe dinoscitur; atque ideo ad fraternitatem tuam præsentia curauimus scripta dirigere, vt eidem ecclesiæ ex more visitator accedas. Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, &c. vt supra epistola lxxxviij.

EPI-

A

EPISTOLA XCII.

GREGORIVS CLERO ORDINI ET PLEBI Ausinæ ciuitatis.

De eligendo Episcopo.

COgnoscentes Ecclesiam vestram diu pastorali solicitudine destitutam, postquam ciuitatem vestram recuperatam, & in iure reipublicæ, auxiliante Domino, cognouimus restitutam: curæ nobis fuit Ecclesiæ vestræ visitationem fratri & coepiscopo nostro Seuero Anconitanæ ciuitatis episcopo solemniter delegare. Cui etiam dedimus in mandatis, &c. vt supra epistola lxxxviiij. B

EPISTOLA XCIII.

Sup. lib. 2. epist. 59. 61. Ind. 11. lib. 5. ep. 11. & 31. lib. 6. ep. 2. 20. & inf. epist. 107. 108. h. l.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO NEAPOLITANO.

De Abbate instituendo & ordinando.

QVia seruorum Dei pater quem in Neapolitana ciuitate transmiseram Deo, sicut ei placuit, disponente defunctus est: visum mihi est latorem præsentium Barbatianum monachum pro eorumdem monachorum gubernatione transmittere. Quem ad præsens præpositum esse decernimus, vt si eius vita tuæ fraternitati placuerit, hunc post aliquantum temporis eorum patrem debeas ordinare. Sunt enim bona quæ in eo placent. Sed hoc C est in illo vehemens vitium, quia valde sibi esse sapiens videtur. Ex qua radice quanti rami peccati valeant prodire, patenter agnoscitur. Tua itaque sanctitas circa eum instanter inuigilet, & si hunc & cautum in regimine, & humilem in suo sensu fieri cognouerit, tunc eum ad abbatis honorem, Deo auctore, perducat. Si vero minus in humilitate proficit, eius ordinationem differat, mihiq. renunciet.

EPISTOLA XCIIII.

Sup. epist. 4. l. 4. Ind. 13. l. 5. ep. 42. Ind. 14.

GREGORIVS VICTORI EPISCOPO PANHORMITANO.

De ordinando sacerdote in monasterio Præcoritano.

D

DEsiderium quod ad religiosum propositum, & animarum salutem pertinere monstratur, sine aliqua, Deo auctore, est dilatione complendum. Et ideo quia monachorum congregatio quæ in monasterio Præcoritano consistit, pro sacris Missarum solemnibus peragendis presbyteri indigere probatur officio, atque de sua sibi congregatione in hoc ordine postulant consecrandum: fraternitatem vestram scriptis præsentibus adhortamur, vt eum quem sibi de congregatione sua vnanimes duxerint eligendum, in prædicto monasterio sine mora vel excusatione aliqua presbyterum debeat ordinare, atque eum nec in Ecclesia, nec in loco alio obseruare, sed illic iugiter permanere ex nostra quoque auctoritate constituat: quatenus & ille dum alibi non fuerit occupatus, in officio suo assiduus possit & vtilis inueniri, & congregatio quæ sibi eum postulat ordinari, quoties necesse fuerit, ipso sacrificij solemnitatem veneratione debita celebrante, valeat E refoueri.

EPISTOLA XCV.

GREGORIVS BASILIO.

Lib. 1. ep. 25.

De schismate Histricorum.

MVltum cor nostrum vestræ magnitudini congaudet, quòd sic vos studiosos in vestris actibus inuenimus, vt vobis & apud homines gloriam, & apud omnipotentem Deum præmia mercedis acquiratis. Inter alia igitur laudanda quæ agitis, qualiter vos contra Histricorum schisma pro vnitate Ecclesiæ amoris olim feruor accenderit, & multorum testificatione, & nostrorũ modo plene relatione cognouimus. Vnde Redemptoris nostri

A nostri misericordiam exoramus, vt sua vobis in omnibus gratia suffragetur, & effectu vos implere tribuat, quod velle concessit. Quia ergo hac in re tanto commoda retributionis accrescunt, quanto & studium laboris augetur: paterna vos dilectione salurantes hortamur, vt opportunitate occasionis inuenta efficaciam vestram exercere enixius debeatis: atque id modis quibus possibile fuerit, omni studio agere contendatis: quatenus prædicabile desiderium vestrum de reuersione errantium adiuuante Domino compleatis. Præsentium vero portitorem Castorium chartularium nostrum, quem pro quibusdam illic causis transmisimus, magnitudo vestra vt bona sua multiplicet, suis in omnibus studeat solatijs adiuuare. Omnipotens Deus sua vos protectione cum filijs & omni domo vestra ab omni aduersitate tueatur atque custodiat, vobisq. & præsentis vitæ prosperitatem, & lætitiam futuræ concedat.

B

EPISTOLA XCVI.

GREGORIVS MASTALONI.

Laudat Zelum eius iustum pro Domino.

REsponsalium nostrorum relatione comperimus, quòd pro amore vnitatis Ecclesiæ tantus vos diuini zeli ardor accenderit, vt quoscumque valueritis non desinatis ad sinum matris ecclesiæ reuocare, atque vt bonus fidelisq. famulus lucrum quotidie de accepto dono tuo, Domino & Redemptori nostro cum summa mentis intentione facere non desistatis. Et quidem venientem ad nos vt potuimus ex corporalis visus ostensione di-
C dicimus: bonum vero quod ex diuina inspiratione in mentis tuæ charitate manebat occultum, desiderabilius nunc operis attestatione cognoscimus. Vnde diuinæ misericordiæ gratias ineffabili laude reddentes, hortamur dilectionem tuam, atque quibus valemus admonitionibus confortamus, vt quantum te acceptum talentum occultantis poena perturbat, tantum lucrum facientium, atque per hoc de cælestis regni perceptione lætantium, Dominicæ vocis imiratio te desiderabiliter ad petenda corroboret. Scire te namque dilectissime fili conuenit, quòd fructus huius quem apprehendisti studij, retributionis suæ non careat fine. Et ideo præpedientium te nulla, vel si est, debet contrarietas perturbare: quia quanto ex difficultate causæ bonum perfici Domino cooperante valuerit, tanto tibi erit & glorioſior retributionis spes. Excellentior namque nascitur ex desperatione victoria, quæcumque fuerit laboris nimij adepta sudoribus. Cognouimus etiam quòd Theo-
D dosius filius noster tui sequax, boniq. cooperator studij, pariter tecum in solicitudine lucrandarum animarum solerter inuigilet. Cui omniporentem Deum intercessione beati Petri Apostolorum principis retributorem citius esse confidimus.

EPISTOLA XCVII.

GREGORIVS GVLFARI MAGISTRO MILITVM.

Vt melius quotidie proficiat in schismaticis reducendis ad Ecclesiam.

LAtores præsentium de Histriæ ad nos partibus venientes, tanta nobis bona gloriæ vestræ retulerunt, vt in reddendam nos vobis gratiarum actionem vehementer accen-
B derent. Cognouimus namque quòd inter curas iniunctæ vobis gubernationis illarum partium præcipuam de animarum lucris solicitudinem habeatis, & ita errantium corda ad vnitatem festinare vos ecclesiæ reuocare, vt quantum ad desiderium vestrum pertiner, nullum illic ab Apostolica segregatum remanere velitis ecclesia: tantusq. vos beati Petri Apostolorum principis amor accenderit, vt ouile ipsius cui a Domino omnes creaturæ sunt traditæ, summo redintegrare cum desiderio cupiatis. Habe glorioſe fili ex tanto taliq. opere præfixam de diuina retributione fiduciam, in qua vos non solum nostra adhortatio, sed & Apostolicus quoque sermo confirmat: quia is qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius a morte, & operiet multitudinem peccatorum. Quantalibet enim sit temporalis affluentia vel certe prosperitas, habet finem suum termi- *Iac. 5. d*
num mortis. Hoc vero quòd de animarum lucris apprehendistis studium, tenet fixam spei suæ certitudinem, æternæ scilicet vitæ retributionem. Quapropter præmisso paterno

salutatio-

salutationis affectu hortamur gloriam vestram, vt pro vnitate sanctæ fidei zelum quem A
vobis ipse vnitatis auctor tribuit, studiosius peragatis, & quosque potueritis, in sinum matris Ecclesiæ ab schismatis sui reuocantes errore, adhortatione continua foueatis. Hoc etiam peragentes, vt & quos per vos Dominus suo ouili redintegrari concesserit, ita defensionis vestræ solatijs protegatis, vt non sit quo hi qui adhuc in errore sunt positi, reuertentes ad salubre consilium valeant applicare. Dum enim vos causas Dei in terra agitis, ipse & hic actus vestros protectionis suæ feliciter ope disponit, & in æterna vobis vita quam cupitis, pro tanto bono vestro retributio existet.

EPISTOLA XCVIII.

Sup. ep. 23. 24. Ind. 2. h. l. inf. lib. 9. ep. 14. 31. lib. 10. ep. 40. 46-47. Ind. 5.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI. B

De Histrianis ad vnitatem Ecclesiæ reuersis.

PRæsentium portitores huc de Histriæ partibus venientes, ad episcopum suum, qui nunc in Siciliæ degit partibus, cum nostro se pergere solatio poposcerunt. Quos hinc ordinantes fecimus ambulare. Suscipiens ergo eos experientia tua ordinet, qualiter ad prædictum episcopum suum velocius valeant peruenire, ne sicut astruunt, schismaticorum illarum partium eos alij ad persuadendum præueniant. Quantum enim indicant, ipse episcopus pro vnitate fidei ad nos habet desiderium veniendi. Concurrendum ergo illis est, vt bona quæ cupiunt, Domino adiuuante valeant perficere. Sed experientia tua aut per se si in vicino est, aut suis epistolis eundem episcopum adhortetur, vt propitiante C
Domino, ad Apostolorum limina properare festinet: sciturus quòd a nobis cum omni suscipietur affectu. Cui expensam itineris qualiter ad nos perueniat, præbere te volumus. Sin vero onerosum illi est huc venire, & Siciliam habitare disponit, atque in vnitate Ecclesiæ apud scripturarum peruersores cum cautela permanere consentit, & hoc nobis tua suggestione indicare non differas, vt qualiter illic consultū habere valeat, expensare auxiliante Domino disponamus. Sed & harū latores quemadmodū ad eundem episcopum suum veniant, tuæ concursionis sit atque solatij, vt venientes a nobis nihil minus sentiant.

EPISTOLA XCIX.

Sup. ep. 9. h. lib.

GREGORIVS GALLINICO EXARCHO ITALIÆ. D

De schismaticis ad Ecclesiam redeuntibus,

APud excellentiam vestram tanto nobis quæ petimus, velut impetrata iam credimus, quanto & hoc quod petitur, ab officio nostro non discrepat, & vos inter curas fluctuationum sæcularium æternæ quoque ex hoc cumulus retributionis expectat. Harum siquidem latores de Histriæ ad nos partibus venientes, schismaticorum, inter quos erant positi, vitantes errorem, vnitati Ecclesiæ subdi salubriter cupierunt. Quorum boni intentionem operis perpendentes, in sinum matris Ecclesiæ competenti cum exhortatione suscepimus, eosq. nostræ desiderantes Ecclesiæ militare grate concessimus. Præmisso quapropter excellentiæ vestræ paternæ salutationis affectu, petimus vt eos pro bono desiderij E
sui quo ad Apostolorum principis petram solidam concurrerunt, ne fluctuantium adhuc erroribus mixti naufragium desperatæ salutis incurrerent, habere dignemini commendatos: quatenus ad propria remeantes, nullis propter hoc bonum quod appetisse noscuntur, peruersorum inquietudinibus perturbentur, sed magis in omnibus auxilium vestræ tuitionis inueniant, vt ex eorum quiete, aliorum adhuc in schismate positorum corda flectantur, atque horum per bonum vestri patrocinij prouocati sequaces existant. Ad augmentum namque mercedis vestræ pertinet, si inter curas bellicas sicut corpus ab exteriori hoste, sic animam ab interni insidiatoris impugnatione protegatis.

EPI.

A

EPISTOLA C.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO RAVENNÆ.

Sup. lib. 4. epist. 34. lib. 5. ep. 2. 28. 26. 38.

De schismaticis ad Ecclesiæ vnitatem reuersis.

LAtores præsentium ad nos de Histriæ partibus venientes, vnitati se ecclesiæ subdi auxiliante Domino, cupierunt. Quos pro sui laude desiderij cum affectu susceptimus, eosq. de conuersatione adeptæ vnitatis præmissa exhortatione nostræ quoque, sicut eorum desiderium erat, ecclesiæ fecimus militare. Quos fraternitas vestra gratanter excipiat, eisq. opem cum exegerint libenter impendat: quatenus ad propria reuertentes nullis, vt
B bonum operis sui peragere valeant, peruersorum inquietudinibus fatigentur. Magis autem apud excellentissimum filium nostrum Exarchum id studiosius peragite, vt suis illos iussionibus apud eos quorum illic interest, securos in omnibus reddat: vt horū quiete aliorum quoque adhuc in schismate positorum animi ad conuersionis gratiam prouocentur.

Sup. ep. prox. pp.

EPISTOLA CI.

GREGORIVS HABITATORIBVS CAPREÆ INSVLÆ.

De Episcopo eis constituendo, si schismaticus vnitatem fidei amplecti noluerit.

C REdemptor noster Dei hominumq. mediator conditionis humanæ non immemor, sic imis summa coniungit, vt ipse in æternitate permanens, ita temporalia occulto instinctu pia consulens moderatione disponit: quatenus de eius manu antiquus hostis nullatenus rapiat, quos ante sæcula intra sinum matris Ecclesiæ coadunandos esse præsciuit. Nam etsi quisquam eorum inter quos corporaliter degit, flatibus motus ad tempus vt palmes tituber: radix tamen rectæ fidei, quæ ex occulto prodit, diuino iudicio virens manet, quæ accepto tempore fructum de se ostentare valeat qui latebat. Quod in vobis nunc ex desiderio vestro gestum esse superni respectus illustratione cognoscimus, qui schismaticorum inter quos habitatis pertinaciam refutantes, coadunari ouili Dominico mente promptissima ipsa rei operatione monstratis. Quibus enim scissura displicet, sanos se velle esse testantur, & reprobantes errorem, ostenditis vos amare quod rectum est, vitare quod deuium. Hinc est quòd nos & vestra dudum directa petitio, & latorum præsentium &
D sponsalium vestrorum salubria postulantium lætificauit aduentus, per quos significastis vos & deuios reprobare gressus errantium, & rectum salutis iter quærere, per quod vnitari vos sanctæ Ecclesiæ reformantes, ad retributionem bene operantium, qui intra eius sinum constituti sunt debitam tenderetis. Vnde sic laudabilem, vestræq. in æternum animæ profuturam voluntatem vestram cum omni gaudio fumus libenter amplexi: hoc cum Domini auxilio disponentes, vt si quidem episcopus quem vobis in vestra reformari petiueratis Ecclesia, a schismaticorum lapsu se segregans, Ecclesiæ voluerit vnitati coniungi, fratri & coepiscopo nostro Mariniano euidenter scripsimus, qualiter petitionem vestram ex nostra auctoritate debeat confirmare. Sin vero, quod optandum nobis non est, ab illorum se noluerit schismate separare, idem quomodo vestra Ecclesia proprium habere valeat sacerdotem, prædicto fratri & coepiscopo nostro scripsimus: quatenus in
E vtroque & pia mentis vestræ deuotio sortiatur effectum, & grex Dominicus contra insidiantis inimici iacula sit securus.

Sup. epist. prox. 100.

EPISTOLA CII.

GREGORIVS FELICI IN SICILIA.

Lib. 1. ep. 38. 64. lib. 12 ep. 10.

Conqueritur ab Ecclesia suas possessiones fuisse occupatas.

SVsceptis magnitudinis vestræ epistolis contristati sumus, quòd ab actoribus Ecclesiæ Syracusanæ quasdam possessiones, quas vos tenuisse dicitis, occupatas irrationabiliter indicastis. Sed credimus quia hoc ad fratris & coepiscopi nostri Ioannis notitiam non peruenit. Nam absolute poterat cognita veritate si quid illicite factum est, emendare. Et

ideo

ideo quia legali prouisione decretum est tam momenti quàm proprietatis causam in vno eodemque iudicio debere cognosci, nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire, prædicto fratri nostro scripsimus, vt actores Ecclesiæ suæ deputare debeat, qui vobiscum sine mora electorum possint subire iudicium: ne aut vos res vestras sine cognitione, sicut querelam facitis, amittere: aut pars altera videatur præiudicium sustinere. Gloria ergo vestra nullas ad eligendos iudices moras, aut difficultates interserat, vel differat ad causam accedere. Nam omnino de supradicti fratris & coepiscopi nostri moribus certi sumus: quia facere quidquid rationis ordo exegerit, non recuset.

EPISTOLA CIII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracusano.

Sup. lib. 4. epist. 28. l. 5. ep. 18. lib. 6. ep. 9. lib. 7. ep. 21. 27. lib. 9. ep. 37.

Quod cum Felice iudicium subeat.

FElix vir memorandus suis nobis epistolis questus est, fraternitatis vestræ actionarios possessiones quas tenuerat, illicite & contra iuris ordinem peruasisse, petens ablata sibi restitui, & se cum eis, si tamen causam voluerint dicere, paratum esse in iudicio sine aliqua dilatione consistere. Quod si ita est, quia quid legalis ratio habeat non nescitis, oportet vt omni mora postposita, actores vestræ ecclesiæ deputetis, vt cum eo debeant eligere cognitores, qui tam momenti quàm principalis rei questiones cognoscere valeant & finire: ne si qualibet occasione dilatum fuerit, & ipse pati præiudicium, & partes Ecclesiæ non habere iustitiam videantur. Ita ergo agite, vt sub omni celeritate iudicium eligatur. Nam nos sic causas Ecclesiæ vestræ fieri volumus, vt nec dispendium contra æquitatem sustineat, nec ad vestram possit aliquid inuidiam pertinere.

EPISTOLA CIIII.

GREGORIVS THEODORO CVRATORI RAVENNÆ.

Inf. lib. 2. ep. 7. lib. 10. epist. 6.

De pace facta cum Longobardis.

LIcet multa de vobis ad nos olim, referentibus responsalibus nostris, quæ animos nostros lætificarent peruenerint: nunc tamen remeans filius noster Probus abbas, tanta de gloriæ vestræ amplius charitate retulit, quanta de bono re vera & Christianissimo decet filio prædicari. Et quoniam tantum sibi affectum a vobis impensum, ac tale studium in ordinanda pace vos habuisse narrauit, quale nec in nostris ciuibus, qui illic ante inuenti sunt, extitit supernæ protectionis misericordiam postulamus, vt hanc vobis vicem in corpore & in anima & hic & in futuro retribuat, qui pro multorum salute vigilanter agere quæ erant vtilia non cessastis. Indicamus itaque Arnulfum de seruanda pace, non vt rex ipsius iurauit, sed sub conditione si sibi in quoquam excessum non fuerit, aut si nullus contra Arogis exercitum ambulauerit, sacramenta præstitisse. Quod quia omnino iniquum & dolosum est, nos tamquam si non iurasset habemus: quia in aliquid parum facilem sibi excedendi occasionem inueniet, & plus nos quasi de eo suspecti non fuerimus, decipiet. Vuarnilfrida vero ad cuius consilium idem Arnulfus cuncta agit, omnino iurare despexit. Et id contingit vt ex pace quam multum desiderauimus nos in his partibus nullum pene remedium habere possimus: quia de eisdem hostibus de quibus suspecti nuncusque fuimus, adhuc & in posterum suspecti sumus. Cognoscat præterea gloria vestra homines regis, qui huc transmissi sunt, imminere, vt in pacto debeamus subscribere. Sed recordātes eorum quæ Agilulphus a Basilio viro clarissimo conuitia super nos in beati Petri dixisse fertur iniuriam, quamuis hoc penitus idem Agilulphus negauerit, a subscriptione tamen abstinere præuidimus: ne nos qui inter eum & excellentissimum filium nostrum domnum Exarchum petitores sumus & medij, si quid forte clam sublatum fuerit, falli in aliquo videamur, & nostra ei promissio in dubiū veniat: & si qua de futuro, quod absit, necessitas fuerit, occasionē inueniat qualiter nostræ petitioni consentire non debeat. Et ideo petimus, vt sicut & a prædicto filio nostro excellētissimo popposcimus, gloria vestra ea qua nobis charitate vnita est peragat: quatenus antequam homines ipsi ab Arogis reuertantur,

rex

A rex eis sub festinatione scripta transmittat,quæ tamen ad nos deferãtur,in quibus eis præcipiat vt nos subscribere non petat.Sed si tantum est, Glorioſum fratrem nostrum , vel de episcopis vnum , aut certe archidiaconum subscribere faciemus . De persona vero Augusti gratias agimus,atque studemus , vt cum aduersario suo causam suam secundum æquitatẽ definiat , qui ita illi ne illuc exhiberetur , laborem imponi noluimus , vt tamen aduersario ipsius iustitiam non negemus . De alijs autem quia digne vobis gratias agere necdum occurrimus in subsequenti responsalem dirigimus, per quem in charitate qua ad alterum nexi sumus , amplius miserante Domino constringamur . Præterea gloriæ vestræ mæror nos vehementer afficit : sed quia vir sapiens ea quæ per consolationem dicenda sunt, cuncta nouit , verbis vos consolari cessamus , sed oratione prosequimur: petentes vt omnipotens Deus vitam & salutem vestram vestrorumq. omnium pietatis suæ protectione
B custodiat , & cor vestrum in afflictione positum consoletur.

EPISTOLA CIII.

Inf. ep. 106. h. l.

GREGORIVS OCCILIANO TRIBVNO Hydruntino.

Sabinum Episcopum commendat.

COgnoscentes magnitudinem vestram de Rauennatis partibus cum ordinatione excellentissimi filij nostri domni Exarchi ad Hydruntinam ciuitatem feliciter remeasse,grate suscepimus , & Dominum exoramus , quo actus vestros suæ propitiationis opitu-
C latione disponat . Sabinus siquidem frater & coepiscopus noster ad nos veniens , graues nobis ciuium suorum querelas innotuit , asserens a Viatore extribuno Hydruntinæ ciuitatis multa se hactenus illicita pertulisse . Magnitudinem ergo vestram paterno salutantes affectu hortamur , vt quidquid pridem male gestum esse cognoscitis , iudiciaria debeatis emendatione corrigere . Scitis etenim quòd locus ipse Ecclesiæ nostræ sit proprius , & ipsi pauci qui illic ruſtici remanserunt , si in aliquibus incompetentibus angarijs vel oppressionibus affliguntur , locum ipsum deserunt , & quod non optamus, hostibus datur illum occasio peruadendi. Prædictum ergo episcopum , omnesq. habitatores loci ipsius vobis peculiariter commendamus , vt non solum nullis illicitis iniunctionibus onerentur , sed magis ex commendatione nostra vestra sibi in omnibus sentiant adesse solatia , vt & beatus Petrus Apostolorum princeps , cuius res ipsa est , vobis retributor exi-
D stat , & nos in vestris promptius vtilitatibus commodemus .

EPISTOLA CIIII.

Sup. lib. 2. ep. 45. Ind. 11.

GREGORIVS SABINIANO EPISCOPO Callipolitano.

Ne patiatur res Ecclesiæ angarijs prægrauari.

INdicatum nobis , est quòd homines Callipolitani castri , in quo te propitiante Domino esse constituimus sacerdotem , grauibus diuersorum molestijs affligantur , atque
E in longinquis angarijs multisq. dispendijs conterantur . Hortamur ergo fraternitatem tuam , vt quia & locus ipse nostræ , sicut cunctis notum est , Ecclesiæ esse dinoscitur, solicitudinem tuam recte defensionis zelo succendas , eosq. non permittas illicitis prægrauari : quia & exemplaria tibi priuilegiorum ecclesiæ de scrinio nostro ob hoc fecimus dari : quatenus informatus ex omnibus , qualiter habitatores loci illius defensare valeas , non ignores . Volumus etiam vt massæ ipsius Callipolitanæ homines sub solicitudinis tuæ cura , a futura tertia indictione habere debeas, atque de eorum releuandis molestijs esse cautissimum,& adhibita solicitudinis cura, vniuscuiusque vires quid præstare de sua pensione Ecclesiæ vtilitatibus valeant, caute cognoscere , ac secundum vires suas ad persoluendum quemque disponere . De qua ordinatione fraternitas tua subtiliter facta notitia quid dare ipsi homines totius Callipolitanæ massæ possint , indicare non differat, vt sciamus quid exinde disponere , auxiliante Domino , valeamus . Ad Sergium vero defensorem

præcepta direximus, vt in hac vobis re non solum non audeat esse contrarius, sed vobis magis vbi valuerit solatia subministret. A

EPISTOLA CVII.

Sup. ep. 39. & 45. l. 1. Inf. ep. 108.

GREGORIVS SERGIO DEFENSORI.

De Fruniscendo obnoxio Ecclesiæ Hydruntinæ.

RVerendissimus frater noster Petrus Hydruntinæ ciuitatis episcopus, questus est nobis per Vincentium diaconum suum, Fruniscendum ecclesiæ suæ quondam filium in multis existere debitorem, & non solum nolle satisfacere de his quibus tenetur obstrictus, sed etiam contemnere subire iudicium. Vnde experientiæ tuæ præsenti auctoritate præcipimus, vt eum admonere studeat: quatenus si quid de obstrictu ecclesiæ se redhibere cognoscit, satisfacere dilatione postposita non desistat. Alioquin mora cessante ad electorum te compellente accedat iudicium. Et quidquid veritate cognita medijs sacrosanctis Euangelijs fuerit statutum, ita ad effectum executionis tua instantia perducatur, vt huius rei querela ad nos denuo non redeat. B

EPISTOLA CVIII.

GREGORIVS SERGIO DEFENSORI.

De Petro puero fuga lapso. C

FIlius noster vir magnificus Occillianus tribunus Hydruntinæ ciuitatis ad nos veniens puerum vnum Petrum nomine, artis pistoriæ ex iure germani nostri ad eum noscitur perduxisse. Quem nunc fuga lapsum ad partes illas reuerti cognouimus. Experientia ergo tua antequam ad Hydruntinã ciuitatem valeat is ipse contingere, sub qua valueris celeritate, vel ad episcopum Hydruntinæ ciuitatis, vel ad prædictum tribunum, vel ad alium quem in loco tuo te habere cognoscis, scripta dirigas, vt vxorem vel filios prædicti mancipij sub omni habere debeant cautela, atque de ipso solicitudinem gerere, vt perueniens valeat detineri, & mox cum rebus suis omnibus, quæque ad eum pertinent, naui impositis per fidelem personam huc modis omnibus destinari. Experientia itaque tua cum omni hoc studeat efficacia solertiaq. perficere, ne de neglectu vel mora nostros, quod non optamus, animos offendas. D

EPISTOLA CIX.

Inf. ep. 108. Sup. lib. 2. ep. 59. 60. lib. 5. ep. 12. ep. 51. Ioan. p. 7. c. 88.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO. Neapolitano.

Ne milites in monasterio virginum hospitentur.

INsinuauit nobis latrix præsentium Agnella abbatissa, quòd intra monasterium ipsius milites hospitentur. Et omnino de fraternitatis vestræ solicitudine mirati sumus, cur hoc patienter tulerit, & non illud cum omni celeritate fecerit emendare. Vnde hortamur, vt vel nunc studij vestri sit instanter eis quorum interest imminere. quatenus sine aliqua exinde excusatione tollantur, vt nullus illic vlterius hospitium & metatum accipiat: ne callidus hostis occasionem inueniens de deceptione religiosi habitus, quod absit, valeat exultare. E

EPISTOLA CX.

Sup. l. 1. & ep. 91. & 107 lib. 2. ep. 39. 41. Ind. 11. lib. 3. ep. 11. 51. lib. 6. ep. 2. & 20.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO. Neapolitano.

De diuisione populi Neapolitani.

QVorundã in Neapolitana consistentiũ ciuitate relatione de quibusdã capitulis Stephano deferente susceptmus. De quibus Theodorus vir magnificus maior populi ad nos

A ad nos veniens, ante conquestus iam fuerat, a fraternitate tua in eis fuisse præiudicia irrogata. Sed & alteram quorundam relationem in prædicta vrbe degentium, qui prædicti maioris populi partem sequuntur, accepimus. Ex quibus liquido comperimus in duas se partes populum diuisisse. Et quia nobis triste & tibi graue est inter habitatores memoratæ ciuitatis prodisse discordiam, quorum vnitati studere debueras ac concordiæ: ideo fraternitatem tuam his hortamur affatibus, vt cessante omni excusatione, personam huc instructam sub festinatione transmittas, quæ aut in electorum, aut certe in deputatorum a nobis iudicio, si qua pro tuis partibus sunt agenda aduersariorum intentionibus ac obiectis per omnia valeat respondere, vt veritate cognita, salubrem hic finem causa suscipiat: quatenus rationabiliter omnibus capitulis quæ in altercationem venerant terminatis nulla in hac contentione ingrauedo vires accipiat, sed sola inter te
B & filios tuos pax sicut decet, & charitas perseueret. Quia ergo exortæ contentiones nulla illic possunt ratione distingui: quippe vbi tanta in habitatoribus est nata dissensio, vt nullus sit qui possit in iudicio respondere, siue defendendæ alternæ partis studio remanere: ita fraternitas tua agat, vt in transmittenda persona, sicut diximus, nullam tarditatem qualibet excusatiooe subiungat.

EPISTOLA CXI.

GREGORIVS SERENO EPISCOPO Massilienſi.

Sup. lib. 1. ep. 32. & lib. 9. ep. 9.

C *De imaginibus in Ecclesiis non confrigendis.*

QVòd fraternitati vestræ tam sero scripta transmittimus, non hoc torpori, sed occupationi deputate. Latorem vero præsentium dilectissimum filium nostrum Cyriacum monasterij nostri patrem vobis in omnibus commendamus, vt nulla hunc in Masilienſi ciuitate mora detineat, sed ad fratrem, & coepiscopum nostrum Siagrium cum sanctitatis vestræ solatio Deo protegente proficiscatur. Præterea indico dudum ad nos peruenisse, quòd fraternitas vestra quosdam imaginum adoratores aspiciens, easdem ecclesiæ imagines confregit atque proiecit. Et quidem zelum vos, ne quid manu factum adorari possit, habuisse laudamus, sed frangere easdem imagines non debuisse iudicamus. Idcirco enim pictura in ecclesijs adhibetur, vt hi qui litteras nesciunt, saltem
D in parietibus videndo legant quæ legere in codicibus non valent. Tua ergo fraternitas & illas seruare, & ab earum adoratu populum prohibere debuit: quatenus & litterarum nescit haberent vnde scientiam historiæ colligerent, & populus in picturæ adoratione minime peccaret.

EPISTOLA CXII.

GREGORIVS SIAGRIO AETHERIO VIRGILIO & Desiderio episcopis Galliarum aparibus.

Lib. 9 ep. 50. Ind. 4. & inf. lib. ep. 112. 118. 119.

De Simoniaca hæresi, & quòd neophytus non ordinetur, nec clerici cum mulieribus maneant.

E CAput nostrum, quod Christus est, ad hoc sua esse membra nos voluit, vt per compagem charitatis & fidei vnum nos in se corpus efficeret. Cui ita corde adhærere nos conuenit, vt quia sine ipso nihil esse possumus, per ipsum possimus esse quod dicimur. Ab arce capitis nostri res nulla nos diuidat, ne ab ea, si eius esse membra refugimus, relinquamur, & velut eiecti de vite palmites arescamus. Vt ergo Redemptoris nostri esse habitaculum mereamur, in dilectione ipsius toto mentis studio maneamus. Ipse namque ait: Qui diligit me, sermonem meum seruabit, & pater meus diliget eum, & *Ioan. 14. b* ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Sed quoniam bonorum auctori hærere aliter non valemus, nisi cupiditatem a nobis, quæ omnium malorũ radix est, abscindamus: per scripta præsentia quæ alterno adinuicem desideratæ visitationis sermone nos sociant, fraternitatem vestram institutis Apostolicis conuenimus, vt patrum regulis &

præceptis Dominicis innitentes, de templo fidei auaritiam, quæ idolorum est seruitus, excludamus, vt in domo Domini nil noxium, nilq. sinamus adesse confusum. Nuncio siquidem apud nos olim discurrente vulgatum est, quòd in Galliarum partibus sacri ordines per simoniacam hæresim conferantur. Et vehementi tædio mæroris afficimur, si in Ecclesiasticis officijs quemquam habeat locum pecunia, & fit seculare quod sacrum est. Quicumque vero hoc pretij studet datione mercari, dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concupiscit. Quid scilicet? quid per hoc aliud agitur, nisi vt nulla de actu probatio, nulla solicitudo de moribus, nulla sit de vita discussio, sed ille solummodo dignus, qui dare pretium suffecerit, æstimetur? Ex qua re si recti libraminis examen pensetur, dum improbe ad inanem gloriam locum festinat vtilitatis arripere, eo ipso magis quòd honorem quærit, indignus est. Sicut autem is qui inuitatus renuit, quæstus refugit, sacris est altaribus admouendus: sic qui vltro ambit, vel importune se ingetit, est proculdubio repellendus. Nã qui sic nititur ad altiora conscendere, quid agit nisi vt crescendo decrescat, & ascendendo exterius, interius ad profunda descendat? Itaque fratres carissimi, in sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat, sit simplex sine venalitate consensus, pura præferatur electio, vt ad summa sacerdotij non suffragio venditorum prouectus, sed Dei credatur esse iudicio. Nã quàm graue omnino sit facinus, Dei donũ velle pretio comparare vel vendere, Euangelica est testis auctoritas. Templum enim Dominus & Redemptor noster ingressus cathedras vendentium columbas euertit. Quid aliud est columbas vendere, nisi pretium de manuum impositione percipere, & sanctum Spiritum quem omnipotens Deus hominibus tribuit, venundare? Quorum sacerdotium ante Dei oculos cadere, cathedrarum vtique patenter euersione signatum est: Et tamen exerit adhuc nequitiæ prauitas vires suas. Nam cogit vendere quos decipit, vt emerent. Et dum non attenditur, quod diuina voce præcipitur: Gratis accepistis gratis date, agitur vt crescat, & geminata fiat in vno eodemq. delicti contagio, ementis scilicet & vendentis. Et cum liqueat hanc hæresim in ecclesia ante omnes radice pestifera surrepsisse, atque in ipsa sua origine Apostolica esse detestatione damnatam, cur non cauetur, cur non perpenditur, quia benedictio illi in maledictionem conuertitur, qui ad hoc vt fiat hæreticus, promouetur? Plerumque ergo aduersarius animarum dum non potest in his quæ ad faciem sunt praua surrepere, calide specie quasi pietatis iniecta, nititur supplantare. Suadetq. forsitan debere ab habentibus accipi, vt sit quod possit non habentibus erogari, dummodo vel sic venena mortifera eleemosynæ celata obumbratione transfundat. Nam nec venator feram, aut auem auceps deciperet, vel piscem piscator caperet, si aut illi laqueum in aperto proponeret, aut ille hamum esca absconditum non haberet. Omnino ergo metuenda & cauenda est hostis astutia, ne quos aperta nequit tentatione subuertere, latente telo læuius valeat trucidare. Neque enim eleemosyna reputanda est, si pauperibus dispensetur, quod ex illicitis rebus accipitur: quia qui hac intentione male accipit, vt quasi bene dispenset, grauatur potius, quàm iuuatur. Eleemosyna Redemptoris nostri oculis illa placet, quæ non de illicitis & iniquitate congeritur, sed quæ rebus concessis & bene acquisitis impenditur. Vnde etiam illud certum est, quia etsi monasteria aut xenodochia vel quid aliud de pecunia quæ pro sacris ordinibus datur, construantur, mercedi non proficit: quoniam dum peruersus emptor honoris in locum sanctum trasmittitur, & alios ad suam similitudinem sub commodi datione constituit: plura male ordinando destruit, quàm ille potest ædificare qui ab eo pecuniam ordinationis accepit. Ne ergo sub obtentu eleemosynæ cum peccato aliquid studeamus accipere, aperte Scripturæ sacræ ordo nos prohibet, dicens: Hostiæ impiorum abominabiles, quæ offeruntur ex scelere. Quidquid enim in Dei sacrificio ex scelere offertur, omnipotentis Dei non placat iracundiam: sed irritat. Hinc rursus scriptum est. Honora Dominum de tuis iustis laboribus. Qui ergo male tollit, vt quasi bene præbeat, constat sine dubio quia Dominum non honorat. Hinc quoque per Salomonem dicitur: Qui offert sacrificium de substantia pauperis, quasi victimat filium in conspectu patris. Quantus autem dolor patris sit perpendamus, si in eius conspectu filius victimetur. Et hinc facile cognoscimus, quantus apud Deum dolor exasperatur, quando ei sacrificium ex rapina tribuitur. Nimis ergo declinandum est dilectissimi fratres, sub obtentu eleemosynæ, peccata Simoniacæ hæreseos perpetrare. Nam aliud est propter peccata eleemosynas facere, aliud propter eleemosynas peccata commit-

A

B

C

D

E

Grat. 1. q. 1. c. 1.

Matt. 21. b

Matt. 10. a

Grat. 1. q. 1. c. 13.

Ioan. Diac. lib. 3. c. 4.

Prou. 21. d

Prou. 7. a

Eccl. 34. d.

A Petrus.

NVlla vt opinor huic allegationi ratio obsistit, in qua ex rebus visibilibus cogimur credere, quod non videmus.

De egressibus animarum. Cap. VII.

Gregorius.

PAulo superius questus es morientis cuiusdam egredientem te animam non vidisse: sed hoc ipsum iam culpæ fuit, quòd corporeis oculis rem videre inuisibilem quæsisti. Nam multi nostrum mentis oculum fide pura, & vbere oratione mundantes, egredientes e carne animas frequenter viderunt. Vnde nunc mihi necesse est, vel qualiter egredientes animæ visæ sint, vel quanta ipsæ dum egrederentur, viderint, enarrare: quatenus fluctuanti animo, quòd plene ratio non valet, exempla suadeant. In secundo namque huius operis libro iam præfatus sum, quòd vir venerabilis Benedictus sicut a fidelibus eius discipulis agnoui, longe a Capuana vrbe positus, Germani eiusdem vrbis Episcopi animam nocte media in globo igneo ad cælum ferri ab Angelis, aspexit. Qui eandem quoque ascendentem animam intuens, mentis laxato sinu quasi sub vno Solis radio cunctum in suis oculis collectum mundum vidit.

B *sup. lib. 2. c. 35.*

De egressu animæ speciosi monachi. Cap. VIII.

EIsdem quoque discipulis illius narrantibus didici, quia duo nobiles viri atque exterioribus studijs eruditi germani fratres, quorum vnus Speciosus, alter Gregorius dicebatur, eius se regulæ in sancta conuersatione tradiderunt. Quos idem pater venerabilis in monasterio, quod iuxta Taracinensem vrbem construxerat, fecit habitare. Qui multas quidem pecunias in hoc mundo possederant, sed cuncta pauperibus pro animarum suarum redemptione largiti sunt, & in eodem monasterio permanserunt. Quorum vnus, scilicet Speciosus, dum pro vtilitate monasterij iuxta Capuanam vrbem missus fuisset, die quadam frater eius Gregorius cum fratribus ad mensam sedens atque conuescens, per spiritum subleuatus aspexit, & vidit Speciosi germani sui animam tam longe a se positi de corpore exire: quod mox fratribus indicauit, & cucurrit, iamq. eundem fratrem suum sepultum reperit, quem tamen hora ea qua viderat exisse de corpore, inuenit.

C

De anima cuiusdam inclusi. Cap. IX.

DQVidam religiosus atque fidelissimus vir adhuc mihi in monasterio posito, narrauit, quod aliqui de Siciliæ partibus nauigio Romam petentes, in mari medio positi, cuiusdam serui Dei qui in Samnio fuerat inclusus, ad cælum ferri animam viderunt. Qui descendentes ad terram, causamq. an ita esset acta perscrutantes, illo die inuenerunt obijsse Dei famulum, quo eum ad cælestia regna ascendisse, cognouerunt.

D

De egressu animæ Spei abbatis. Cap. X.

ADhuc in monasterio positus cuiusdam valde venerabilis viri relatione cognoui, quod dico. Aiebat enim, quia venerabilis pater nomine Spes, monasterium construxit in loco cui vocabulum Cample est, qui sexti ferme miliarij interiacẽte spatio a vetusta Nursiæ vrbe, disiungitur. Hunc omnipotens, & misericors Deus ab æterno verbere flagellando protexit, eiq. dispensationis suæ maximam securitatem seruauit, & gratiam, quantumq. eum prius flagellando diligeret, postmodum perfecte sanando, monstrauit. Eius namque oculos per quadraginta annorum spatium continuæ cæcitatis tenebris pressit, nullum ei lumen, vel extremæ visionis aperiens. Sed quia nemo in verbere illius gratia se destituente subsistit, & nisi idem misericors pater qui pœnam irrogat, patientiam præstet, mox per impatientiam peccatum nobis ipsa auget correptio peccatorum, fitq. modo miserabili, vt culpa nostra vnde sperare debuit terminum, inde sumat augmentum: idcirco nostra Deus infirma conspiciens, flagellis suis custodiam permiscet, atque in percussione sua electis filijs nunc misericorditer iustus est, vt sint quibus postea debeat iuste misereri. Vnde venerabilem senem dum exterioribus tenebris premeret, interna numquam luce destituit. Qui cum flagello fatigaretur corporis, habebat per sancti spiritus custodiam, consolationem cordis. Cum vero iam anni quadragesimi fuisset in cæcitate tempus expletum, ei Dominus lumen reddidit, & vicinum suum obitum denunciauit: atque vt monasterijs

E

circumquaque constructis verbum vitæ prædicaret, admonuit: quatenus corporis recepto lumine, visitaris in circuitu fratribus cordis lumen aperiret. Qui statim iussis obtemperans, fratrum cœnobia circuiuit, mandata vitæ quæ agendo didicerat, prædicauit. Quintodecimo igitur die ad monasterium suum peracta prædicatione reuersus est, ibiq. fratribus conuocaris astans in medio sacramentum Dominici corporis & sanguinis sumpsit, moxq. cum eis mysticos Psalmorum cantus exorsus est. Qui illis psallentibus orationi intentus animam reddidit. Omnes vero fratres qui aderant, ex ore eius exisse columbam viderunt, quæ mox aperto tecto oratorij egressa aspicientibus fratribus penetrauit cælum. Cuius idcirco animam in columbæ specie apparuisse credendum est, vt omnipotens Deus ex hac ipsa specie ostenderet, quàm simplici corde ei vir ille seruisset.

A

De egressu animæ Vrsini presbyteri. Cap. XI.

B

Parte 1. dist. 32. cap. presbyter.

SEd neque hoc silcam quod vir venerabilis abbas Stephanus, qui non longe ante hoc in hac vrbe defunctus est, quem ipse etiam bene nosti, in eadem prouincia Nursiæ contigisse referebat. Aiebat enim quod illic presbyter quidam commissam sibi cum magno timore Domini regebat Ecclesiam. Qui ex tempore ordinationis acceptæ presbyteram suam, vt sororem diligens, sed quasi hostem cauens, ad se proprius accedere numquam sinebat, eamque sibimet propinquare nulla occasione permittens, ab ea sibi communionem funditus familiaritatis abscinderat. Habent quippe sancti viri hoc proprium: nam vt semper ab illicitis longe sint, a se plerumque etiam licita abscindunt. Vnde idem vir ne vnquam per eam incurreret culpam, sibi etiam per illam ministrari recusabat necessaria. Hic ergo venerabilis presbyter cum longam vitæ impleret ætatem, anno quadragesimo ordinationis suæ inardescente grauiter febre correptus, ad extrema deductus est. Sed cum eum presbytera sua conspiceret solutis iam membris quasi in morte distentum, si quod adhuc ei vitale spiramen inesset, naribus eius apposita curauit aure dignoscere. Quod ille sentiens, cui tenuissimus inerat flatus, quantulo adnisu valuit, vt loqui potuisset, inferuescente spiritu collegit vocem arque erupit, dicens: Recede a me mulier, ad huc igniculus viuit, paleam tolle. Illa igitur recedente, crescente virtute corporis cum magna cœpit lætitia clamare, dicens: Bene veniant domini mei, bene veniant domini mei: quid ad tantillum seruulum vestrum estis dignati conuenire. Venio, venio: Gratias ago, gratias ago. Cumq. hoc iterata crebro voce repeteret, quibus hoc diceret, noti sui qui illum circumsteterant, requirebant. Quibus ille admirando respondit, dicens: Numquid hic conuenisse sanctos Apostolos non videtis? beatum Petrum & Paulum primos Apostolorum non aspicitis? Ad quos iterum conuersus, dicebat: Ecce venio, ecce venio: atque inter hæc verba animam reddidit. Et quia veraciter sanctos Apostolos viderit, eos etiam sequendo testatus est. Quod plerumque contingit iustis, vt in morte sua sanctorum præcellentium visiones aspiciant, ne ipsam mortis suæ pœnalem sententiam pertimescant: sed dum eorum menti internorum ciuium societas ostenditur, a carnis suæ copula sine doloris, & formidinis fatigatione soluantur.

C

D

De anima Probi Reatinæ vrbis episcopi. Cap. XII.

QVa de re neque hoc silcam, quod Probus omnipotentis Dei famulus, qui nunc in hac vrbe monasterio presto est, quod appellatur Reatum, de Probo patruo suo Reatinæ ciuitatis Episcopo mihi narrare consueuit, dicens: quia appropinquante vitæ eius termino, eum grauissima depressit ægritudo. Cuius pater nomine Maximus pueris circumquaque transmissis colligere medicos studuit, si fortasse eius molestiæ, subueniri potuisset. Sed congregati ex vicinis locis vndique medici, ad tactum venæ denunciauerunt eius exitum citius affuturum. Sed cum iam tempus refectionis incumberet, atque diei hora tardior excreuisset, venerandus Episcopus de illorum potius quàm de sua salute solicitus eos qui aderant, admonuit, cum sene patre in superioris episcopij sui partes ascendere, seq. post laborem reficiendo reparare. Omnes igitur ascenderunt domum, vnus ei tantum modo paruulus relictus est puer, quem nunc quoque prædictus Probus asserit superesse. Qui dum lecto iacentis assisteret, subito aspexit intrantes ad virum Dei quosdam viros stolis candidis amictos: qui eundem quoque candorem vestium vultum suorum luce vincebant. Qua splendoris etiam claritate perculsus, quinam illi essent, emissa cœpit voce clamare. Qua voce etiam Probus episcopus commotus, intrantes eos aspexit & agnouit, atque eundem stridentem vagientemq. puerum consolari cœpit,

E

A cœpit, dicens: Noli timere, quia ad me ſanctus Iuuenalis, & ſanctus Eleutherius martyres venerunt. Ille autem tantæ viſionis nouitatem non ferens, curſu concito extra fores ſugit, atque eos quos viderat patri ac medicis, nunciauit. Qui concite deſcenderunt, ſed ægrum quem reliquerant, iam defunctum inuenerunt: quia illi eum ſecum tulerant, quorum viſionem puer ferre non potuit, qui hic remanſit.

De tranſitu Gallæ ancillæ Dei. Cap. XIII.

INterea neque hoc ſilendum arbitror quod mihi perſonarum grauium atque fidelium eſt relatione compertum. Gothorum namque temporibus Galla huius vrbis nobiliſſima puella Symmachi conſulis ac patricij filia, intra adoleſcentiæ tempora marito tradita, in vnius anni ſpatio eius eſt morte viduata. Quam dum ſeruente mundi copia ad ite-
B randum thalamum & opes & ætas vocaret, elegit magis ſpiritalibus nuptijs copulari Deo, in quibus a luctu incipitur, ſed ad gaudia æterna peruenitur, quàm carnalibus nuptijs ſubijci, quæ a lætitia ſemper incipiunt, & ad finem cum luctu tendunt. Huic autem cum valde ignea conſperſio corporis ineſſet, cœperunt medici dicere: quia niſi ad amplexus viriles rediret, calore nimio contra naturam barbas eſſet habitura: quod ita quoque poſt factum eſt. Sed ſancta mulier nihil externus deformitatis timuit, quæ interius ſponſi cæleſtis ſpeciem amauit: nec verita eſt ſi hoc in illa fœdaretur, quod a cæleſti ſponſo in ea non amaretur. Mox ergo vt eius maritus defunctus eſt, abiecto ſæculari habitu ad omnipotentis Dei ſeruitium ſeſe apud beati Petri Apoſtoli Eccleſiam monaſterio tradidit, ibiq. multis annis ſimplicitati cordis atque orationi dedita, larga indigentibus eleemoſynarum opera impendit. Cumq. omnipotens Deus perennem iam mercedem reddere eius
C laboribus decreuiſſet, cancri vlcere in mamilla percuſſa eſt. Nocturno autem tempore ante lectum eius duo candelabra lucere conſueuerant: quia videlicet amica lucis, non ſolum ſpiritales, ſed etiam corporales tenebras odio habebat. Quæ dum nocte quadam ex hac eadem iaceret infirmitate fatigata, vidit beatum Petrum Apoſtolum inter vtraque candelabra, ante ſuum lectum conſtitiſſe. nec perterrita timuit, ſed ex amore ſumens audaciam exultauit, eiq. dixit: Quid eſt Domine mi, dimiſſa ſunt mihi peccata mea? Cui ille, benigniſſimi vt eſt vultus, inclinato capite annuit, dicens: Dimiſſa, veni. Sed quia quandam ſanctimonialem feminam in eodem monaſterio præ ceteris diligebat, illico Galla ſubiunxit: Rogo vt ſoror Benedicta mecum veniat. Cui ille reſpondit: Non, ſed illa talis veniat tecum. Hæc vero quàm petis, die te erit trigeſimo ſecutura. His itaque expletis viſio Apoſtoli aſſiſtentis, & colloquentis ei ablata eſt. At illa protinus cunctæ congre-
D gationis acciuit matrem, eiq. quid viderit, quidve audierit, indicauit. Tertio autem die cum ea, quæ iuſſa fuerat, ſorore defuncta eſt. Illa vero quam ipſa popoſcerat, die eſt trigeſimo ſubſecuta. Quod factum nunc vſque in eodem monaſterio manet memorabile, ſicq. hoc a præcedentibus matribus traditum, narrare illic ſolent ſubtiliter iuniores, quæ nunc ſunt ſanctimoniales virgines, ac ſi illo in tempore huic tam grandi miraculo & ipſæ affuiſſent.

De tranſitu Seruuli paralytici. Cap. XIIII.

SEd inter hæc ſciendum eſt: quia ſæpe animabus exeuntibus electorum, dulces ſolent laudes cæleſtes erumpere: vt dum illas libenter audiunt, diſſolutionem carnis ab anima ſentire minime permittantur. Vnde in homilijs quoque Euangelij iam narraſſe me memini, quòd in ea porticu quæ euntibus ad Eccleſiam beati Clementis eſt peruia, fuit
E quidam Seruulus nomine, cuius te quoque non ambigo meminiſſe: qui quidem pauper rebus, ſed meritis diues erat, quem longa ægritudo diſſoluerat. Nam ex quo illum ſcire potuimus, vſque ad finem vitæ paralyticus iacebat. Quid dicam quia ſtare non poterat, qui numquam in lecto ſurgere vel ad ſedendum valebat, numquam manum ſuam ad os ducere, numquam ſe potuit in latus aliud declinare? Huic ad ſeruiendum mater cum fratre aderat, & quidquid ex eleemoſyna potuiſſet accipere, hoc eorum manibus pauperibus erogabat. Nequaquam litteras nouerat, ſed ſcripturæ ſacræ ſibimet codices emerat, & religioſos quoſque in hoſpitalitatem ſuſcipiens, hos coram ſe ſtudioſe legere faciebat. Factū eſt vt iuxta modū ſuum plene ſacram ſcripturam diſceret, cum, ſicut dixi, litteras funditus ignoraret. Studebat ſemper in dolore gratias agere, hymnis Deo & laudibus diebus ac noctibus vacare. Sed cum iā tempus eſſet, vt tāta eius patientia remunerari debuiſſet, membrorum dolor ad vitalia redijt. Cumq. iam ſe morti proximum agnouiſſet, peregrinos viros,

Hom. 15. in Euang. poſt med.

viros, atque in hospitalitatem susceptos, admonuit, vt surgerent, & cum eo Psalmos pro A
expectatione sui exitus decantarent. Cumq. cum eis, & ipse moriens psalleret, voces psal-
lentium repente compescuit cum terrore magni clamoris, dicens: Tacete. Numquid non
auditis quantæ resonent laudes in cælo? Et dum ad easdem laudes quas intus audierat, au-
rem cordis intenderet, sancta illa anima carne soluta est. Qua scilicet exeunte, tanta illic
fragrantia odoris aspersa est, vt omnes qui illic aderant, inæstimabili suauitate repleren-
tur: ita vt per hoc patenter cognoscerent, quòd eas laudes in cælo susciepissent. Cui rei
monachus noster interfuit, qui nunc vsque viuit, & cum magno fletu attestari solet: quia
quousque corpus eius sepulturæ traderent, ab eorum naribus odoris illius fragrantia non
recessit.

De transitu Romulæ ancillæ Dei. Cap. XV.

Hom. 40. in Euang. post med.

IN eisdem quoque homilijs rem narrasse me recolo, quam Speciosus compresbyter B
meus, qui hanc nouerat me narrante attestatus est. Eo namque tempore quo monaste-
rium petij, anus quædam Redempta nomine, in sanctimoniali habitu constituta in vrbe
hac, iuxta beatæ Mariæ semper Virginis Ecclesiam manebat. Hæc illius Herundinis di-
scipula fuerat, quæ magnis virtutibus pollens super Prænestinos montes vitam eremiticã
duxisse, ferebatur. Huic autem Redemptæ duæ in eodem habitu discipulæ fuerant, vna
nomine Romula, & altera, quæ nunc adhuc supereſt, quam quidem facie scio, sed nomi-
ne nescio. Tres itaque hæ in vno habitaculo commanentes, morum quidem diuitijs ple-
nam, sed tamen pauperem rebus vitam ducebant. Hæc autem quam præfatus sum Ro-
mula, aliam quam prædixi condiscipulam suam magis vitæ meritis anteibat. Erat quip-
pe miræ patientiæ, summæ obedientiæ, custos oris sui ad silentium, studiosa valde ad con-
tinuæ orationis vsum. Sed quia plerumque hi, quos iam homines perfectos æstimant, C
adhuc in oculis summi opificis aliquid imperfectionis habent: sicut sæpe imperiti homines
necdum perfecte sculpta sigilla considpicimus, & iam quasi perfecta laudamus, quæ tamen
adhuc artifex considerat, & limat, laudari iam audit, & tamen ea tundere meliorando non
desinit. Hæc, quam prædiximus, Romula, ea, quam Græco vocabulo medici paralysim
vocant, molestia corporali percussa est, multisq. annis in lectulo decubans, pene omni ia-
cebat membrorum officio destituta. Nec tamen hæc eadem eius mentem ad impatientiã
flagella perduxerant. Nam ipsa ei detrimenta membrorum facta fuerant incrementa vir-
tutum: quia tanto solicitius ad vsum orationis excreuerat, quanto & aliud quodlibet agere
nequaquam valebat. Nocte igitur quadam eandem Redemptam, quam præfatus sum,
quæ vtrasque discipulas suas filiarum loco nutriebat, vocauit, dicens: Mater veni, mater
veni. Quæ mox cum alia eius condiscipula surrexit, sicut vtrisque referentibus, & multis D
eadem res claruit, & ego quoque in eodem tempore agnoui. Cumq. noctis medio lectu-
lo iacentis assisterent, subito cælitus lux emissa omne illius cellulæ spatium impleuit, &
splendor tantæ claritatis emicuit, vt corda assistentium inæstimabili pauore perstringe-
ret, atque vt post ipsæ referebant, omne in eis corpus obrigescret, vt & in subito stupore
manerent. Cœpit namque quasi cuiusdam magnæ multitudinis ingredientis sonitus au-
diri, ostiumq. cellulæ concuti, ac si ingredientium turba premeretur, atque, vt dicebant,
intrantium multitudinem sentiebant, sed nimietate timoris, & luminis videre non pote-
rant: quia earum oculos, & pauor depressérat, & ipsa tanti luminis claritas reuerbera-
bat. Quam lucem protinus est miri odoris fragrantia subsecuta, ita vt earum animum,
quia lux emissa terruerat, odoris suauitas refoueret. Sed cum vim claritatis illius fer- E
re non possent, cœpit eadem Romula assistentem, & trementem Redemptam suorum
morum magistram blanda voce consolari, dicens: Noli timere mater, non moriar modo.
Cumq. hoc crebro diceret, paulatim lux quæ fuerat emissa, subtracta est, sed is qui subsecutus est, odor remansit. Sicq. dies secundus, & tertius transijt, vt aspersi odoris fragrantia
remaneret. Nocte igitur quarta eandem magistram suam iterum vocauit: qua veniente
viaticum petijt, & accepit. Necdum vero eadem Redempta, vel illa alia eius discipula a
lectulo iacentis abscesserant, & ecce subito in platea ante eiusdem cellulæ ostium duo cho-
ri psallentium constiterant, & sicut se dicebant sexus ex vocibus discreuisse, psalmodiæ
cantus dicebant viri, & feminæ respondebant. Cumq. ante fores cellulæ exhiberentur cæ-
lestes exequiæ, sancta illa anima carne soluta est. Qua ad cælum ducta, quanto chori psal-
lentium altius ascendebant, tanto cœpit psalmodia lenius audiri, quousque & eiusdem
psalmodiæ sonitus, & odoris suauitas elongata, finiretur.

De tran-

A ſtram reſpiciat, remoto huius mali contagio in cunctis finibus, iuri veſtro ſubiectis, pia & Deo placita procedat ordinatio ſacerdotum. Cui fratri noſtro pro eo quod ſe in ea prædicatione quæ Anglorum genti auctore Domino, facta eſt, deuotum vehementer exhibuit, pallium ad Miſſarum ſolemnia vtendum tranſmiſimus, vt quia adiuuare ſpiritalia ſtuduit, Apoſtolorum principis ſolatio in ipſo quoque inueniatur ſpiritali ordine profeciſſe. Omnino præterea admirati ſumus, cur & in regno veſtro Iudæos Chriſtiana mancipia poſſidere permittitis. Quid enim ſunt Chriſtiani omnes niſi membra Chriſti? Quorum videlicet membrorum caput cuncti nouimus quia fideliter honoratis. Sed quam diuerſum ſit, excellentia veſtra perpendat, caput honorare, & membra ipſius hoſtibus calcanda ſubmittere. Atque ideo petimus vt excellentiæ veſtræ conſtitutio de regno ſuo huius prauitatis mala remoueat, vt in hoc vos amplius dignas cultrices omni-
B potentis Domini demonſtretis, quòd fideles illius ab inimicis eius abſoluitis.

EPISTOLA CXVI.

GREGORIVS THEODORICO ET THEODEBERTO. Regibus Francorum aparibus.

Lib. 1. ep. 58. & inf. 120. h.l.

De Simoniaca hæreſi. Et vt ex laicali habitu nullus fiat epiſcopus.

CVm regni veſtri nomen inter ceteras gentes gratia olim Chriſtianæ religionis effulſerit, valde ſtudendum eſt, vt vnde glorioſiores ceteris gentibus eminetis, inde omnipotenti Domino qui dat ſalutem regibus, perfectius placeatis, & fidem quam colitis,
C adiutricem in omnibus habeatis. Optaueramus quidem præcellentiſſimi filij noſtrum ad vos ſolita dirigere viſitatione ſermonem, vt charitatis officijs paternum monſtraremus affectum. Sed quia nimium nos res contriſtat illicita, ſic vnum conuenit, exhibere, vt aliud ſub ſilentio, quod emendatione indiget, minime relinquamus. Quod ſi diligenter attenditis, pro ſalutis veſtræ nos loqui prorſus incolumitate cognoſcetis. Fertur autem Simoniacam hæreſim quæ prima contra Dei Eccleſiam diabolica ſupplantatione ſutrepſit, & in ipſo ortu ſuo, telo Apoſtolicæ vltionis percuſſa atque damnata eſt, in regni veſtri finibus dominari, cum in ſacerdotibus fides ſit eligenda cum vita. Si enim vita deeſt, fides meritum non habet, beato Iacobo atteſtante, qui ait: Fides ſine operibus mortua eſt. Quæ enim opera eſſe valeant ſacerdotis, qui honorem tanti ſacramenti conuincitur obtinere per præmium? Ex qua re agitur, vt ipſi quoque qui ſacros ordines appetunt,
D non vitam corrigere, non mores componere ſtudeant, ſed diuitias quibus honor ſacer emitur ſatagant congregare. Hinc fit etiam vt inſontes & pauperes a ſacris ordinibus prohibiti, deſpectiq. reſiliant. Et dum innocentia pauperis diſplicet, dubium non eſt quòd præmium illic delicta commendet: quia vbi aurum placet, ibi & vitium. Hinc igitur non ſolum in ordinatoris & ordinati animam letale vulnus, infligitur, verum etiam excellentiæ veſtræ regnum veſtrorum epiſcoporum culpa, quorum magis interceſſionibus iuuari debuerat, prægrauatur. Si enim is dignus in ſacerdotio creditur, cui non actionis merita, ſed præmiorum copia ſuffragatur, reſtat vt nihil ſibi ad honores Eccleſiaſticos grauitas, nil defendat induſtria, ſed totum auri profanus amor obtineat. Et dum vina remuneranrur honore, in locum vltoris is qui fortaſſe fuerat vlciſcendus adducitur, atque hinc ſacerdotes non proficere, ſed perire potius iudicant. Vulnerato namque paſ-
E tore, quis curandis ouibus adhibeat medicinam? Aut quo modo populum orationis clypeo tueatur, qui iaculis ſe hoſtilibus feriendum exponit? Aut qualem de ſe fructum producturus eſt, cuius graui peſte radix infecta eſt? Maior ergo metuenda eſt locis illis calamitas, vbi tales interceſſores ad locum regiminis adducuntur, qui Dei in ſe magis iracundiam prouocant, quam per ſemetipſos populis placare debuerant. Audiuimus autem quia Eccleſiarum prædia tributa nunc præbeant, & magna ſuper hoc admiratione ſuſpendimur, ſi ab eis illicita quærantur accipi, quibus etiam licita relaxantur. Nec hoc quoque malum ſolicitudo noſtra patitur negligenter omittere, quòd quidam inſtinctu gloriæ inanis illecti, ex laico repente habitu ſacerdotij honorem arripiunt, & quod dicere pudet, & graue tacere eſt, regendi rectores, & qui docendi ſunt doctores nec erubeſcunt fieri, nec metuunt. Ducatum animarum impudenter aſſumunt, quibus via omnis ignota ductoris eſt, & quo vel ipſi gradiantur, ignari ſunt. Quod quàm prauum, quàm ve

Ioan. Diac. lib. 1. c. 1.

Sup. ep. 111. Grat. 1. q. 1. c. 28.

Ivo p. 5. c. 41. Anſ. l. 9. c. 68.

Iac. 2. d

ſit teme-

sit temerarium sæculari etiam ordine & disciplina monstratur. Nam dum dux exercitus A
non nisi labore & solicitudine expertus eligitur, quales animarum duces esse debeant, qui
ad episcopatus culmen immatura cupiunt festinatione conscendere, huius saltem rei com-
paratione considerent, & aggredi repente inexpertos labores abstineant, ne cæca hono-
ris ambitio & ipsis in pœnam sit, & alijs pestifera erroris semina iaciat: quippe qui non
didicerunt quod ipsi doceant. Proinde paterno salutantes affectu petimus, præcellentissi-
mi filij, vt hoc tam detestabile malum de regni vestri studeatis finibus prohibere, & nulla
apud vos excusatio, nulla contra animam vestram suggestio locum inueniat: quia fa-
cientis proculdubio culpam habet, qui quod potest corrigere, negligit emendare. Qua
de re, vt magnum omnipotenti Domino munus valeatis offerre, synodum congregari
præcipite: in qua sicut fratribus, coepiscopisq. nostris mandauimus, præsente dilectis-
simo filio nostro Cyriaco abbate, sub anathematis debeat obligatione constitui, nullum B
pro Ecclesiastico ordine aliquid vmquam dare, nullum accipere, nec quemquam ex laicis
ad sacerdotium repente transire: quatenus hanc vobis mercedem & hic, & in futura vi-
ta Redemptor noster, cuius sacerdotes interius ab hoste perire non finitis, recompenset.
Omnino præterea admirati sumus, quòd in regno vestro Iudæos Christiana mancipia
possidere permittitis. Quid enim sunt Christiani omnes, nisi membra Christi? Quorum
videlicet membrorum caput cuncti nouimus, quia fideliter honoratis: sed quàm diuer-
sum sit excellentia vestra perpendat, caput honorare, & membra ipsius hostibus calcan-
da permittere. Atque ideo petimus vt excellentiæ vestræ constitutio de regno suo huius
prauitatis mala remoueat, vt in hoc vos amplius dignos cultores omnipotentis Domini
demonstretis, quòd fideles illius ab inimicis eius absoluitis.

C

EPISTOLA CXVII.

Sup. lib. 4. epist. 30. lib. 5. ep. 58. Ind. 14. lib. 9. epist. 115. lib. 9. ep. 49. & 63.

GREGORIVS VIRGILIO EPISCOPO Arelatensi.

De priuilegio monasterij Arelatensis auctoritate Apostolica confirmato, quod inuiolabiliter seruari debet.

Grat. 25. q. 2. c. Cum pia.

CVm piæ desiderium voluntatis, & laudandæ deuotionis intentio sacerdotalibus sit
semper studijs adiuuanda: cura est solicitudinis adhibenda, vt ea quæ pro quiete mo-
nachorum religiosæq. conuersationis fuerint ordinata, nec dissimulatio negligere, nec
quædam valeat præsumptio perturbare. Sed sicut hoc quod ratio exigebat vtilitatis, opor- D
tuit definiri: ita quod definitum est, nisi forte vbi maior est auctoritas, non debet violari.
Igitur glorioſæ memoriæ Childebertus Francorum rex catholicæ religionis amore suc-
census, intra muros Arelatensis ciuitatis monasterium virorum, vt scripto reperimus,
pro sua mercede constituens, quædam ibidem pro habitantium sustentatione concessit.
Cuius ne voluntas vmquam duceretur in irritum, & ea quæ pro quiete monachorum di-
sposita fuerant, turbarentur, quæq. contulit in iure eiusdem monasterij, epistolis suis Apo-
stolica petijt auctoritate firmari: hoc quoque suæ petitioni subiungens, vt eidem mona-
sterio tam in dispositione rerum, quàm in ordinatione abbatis quædam pariter priuile-
gia largirentur. Sciens quippe eam Apostolicæ Sedi reuerentiam a fidelibus exhiberi, vt
quæ eius fuissent decreto dispositа, nullius deinceps illicitæ vsurpationis molestia qua- E
terentur. Vnde quia effectum & regia voluntas, & res valde desiderata poscebat, a præ-
decessore nostro Vigilio Romanæ sedis antistite ad prædecessorem vestrum Aurelium
scripta transmissa sunt, vbi omnia quæ amplectendæ voluntatis studium deposcebat,
Apostolicæ auctoritatis libenter annisu firmata sunt: quia difficultatem pati non potuit
huiusmodi res petita. Sed vt fraternitas vestra, quæ fuerint tempore illo decreta cogno-
scat, antedicti prædecessoris nostri scripta his præuidimus scriptis adiungi. Quibus le-
ctione percursis hortamur, vt omnia sacerdotali, sicut decet, studio inuiolata conseruet,
nihilq. illi de indebitis, nihil permittas de illicitis irrogari, nec ea quadam patiaris
vsurpatione conuelli. Nam licet ea quæ semel Apostolicæ Sedis auctoritate sancita sunt,
nil egeant firmitatis: ex abundantia tamen nostra cuncta quæ pro huius rei quiete a præ-
decessore nostro statuta sunt, nostra iterum auctoritate in omnibus roboramus. Frater-
nitas ergo vestra ita se in custodiendis eis exhibeat: quatenus & omnem occasionem
inquietu-

A inquietudinis excludat, & alijs hæc operari suadeat, dum se in custodienda defuncti pijssima voluntate, solicitam, vt decet, exhibuerit & deuotam.

EPISTOLA CXVIII.

GREGORIVS DESIDERIO EPISCOPO Galliarum.

Sup. lib. 10. ep. 61. & lib. 9. ep. 48.

De priuilegijs Ecclesiæ suæ.

FRaternitatis vestræ desiderium Ioannis regionarij relatione cognouimus: quod quidem libenter parati sumus implere, si diligenter fuerimus de his quæ retulit informati. Inquit autem a vestra sibi relatum dilectione quòd ecclesiæ vestræ quædam olim priuilegia ab Apostolica Sede concessa sint, atque vsum pallij eius sacerdotes antiquitus habuisse. Quod quia vobis magnopere poscitis reformari, in ecclesiæ nostræ scrinio requiri fecimus, & inueniri nil potuit. Sed quoniam quanto studiosius ista cupitis adipisci, tanto vos arbitramur esse solicitos, in requirendis chartis ecclesiæ vestræ vigilantius curam impendite: & si qua exinde scripra inueniri potuerint, quæ nos valeant informare, huc curæ vestræ sit transmittere. Nã qui noua concedimus, vetera libentissime reparamus.

B

EPISTOLA CXIX.

GREGORIVS SIAGRIO EPISCOPO. Augustodunensi.

Infra ep. 119. 129. sup. ep. 112. lib. 1.

C

Quod in Episcopis actiones debent cum nomine consentire, & de Menate, & Theodoro episcopis male viuentibus.

CVm sacerdotalis dignitas alijs videatur dignitatibus eminere, ita quisquis ea ornatus est, cunctis se imitandum debet ostendere, vt exemplo suo nulli nocere, sed vitam potius valeat componere subiectorum. Nam si actus dissentiat a nomine quanto pontificatus ipse plus erigit, tanto magis addicit. Itaque Menatem quendam episcopum, qui illic de diœcesi Romanæ Ecclesiæ nostra ordinatione profectus est, in tanta se leuitate didicimus exhibere, vt & nobis de eo maior sit verecundia, & illi episcopatus nomen non sit in honore, sed onere. Quod quia pudoris nobis est de eo illa cognoscere, quæ
D in aliarum prouinciarum omnino reprehendimus sacerdotibus, fraternitas vestra eum illic imorari amplius non permittat, sed ad nos quantocius reuerti compellat, ac magis inuenta per omnia occasione transmittat, vt sub ea qua dignum est obseruantia refrenatus sæculares mores ad sacerdotalem studeat conuertere grauitatem. Nam satis noxium atque pernicioſum est, vt imitatione ipsius, quæ edificari debuerant, destruantur. In qua re non solum ille culpabilis, sed etiam qui non restiterit inuenitur: nam consentire videtur erranti qui corrigenda vt resecari debeant, non corrigit. Quia vero Theodorus quidam episcopus de diœcesi reuerendissimi fratris nostri Constantij Mediolanensis ecclesiæ episcopi disciplinam, vt dicitur, euitans, illuc venisse firmatur: hortamur vt & isto diligentius requisito, ad episcopum suum vestra fraternitas retransmittat. Et quia sicut legitur. Quia abijcit disciplinam, infelix est: nulla eum illic se excusatione patiamini retinere: quatenus ipsi qui leuitatis eorum vitio possunt decipi, liberentur, & de ipsis
E habere mercedem ne in hac stultitia pereant, valeatis.

EPISTOLA CXX.

GREGORIVS VIRGILIO ET SIAGRIO EPISCOPO Galliæ.

Sup. ep. 112. 115. lib. 1. & l. 9. ep. 49. 63.

De Siagria deferenda, quæ cum fuisset religiosa, violenter est matrimonio sociata.

COmmissi officij qualitas me, fratres charissimi, in vocem cogit doloris erumpere, & dilectionẽ vestram anxietate charitatis exasperare, quod ilic vos nimium negligentes & remissos dicitur extitisse, vbi studiũ vestrum acriter iustitiæ rectitudo & zelus debuit castitatis

castiratis accendere. Peruenit autem ad nos, Siagriam quondam vitam religiosam A
mutatis etiam vestibus assecutam, posteaq. marito violenter esse, quod dici iniquum est,
sociatam, & nullo vos in eius defensione dolore permotos. Quod si ita est, vehementius
ingemisco, ne apud omnipotentem Dominum, quod absit, mercenarij officium, & non
pastoris meritum habeatis. Quippe qui in ore lupi ouem laniandam sine certamine reli-
quistis. Quid enim dicturi, quamue rationem futuro estis iudici reddituri, quos stupri
scortatio non commouit, quos ad defendendum fauor nequaquam religiosi habitus ex-
citauit, quos ad tutandam pudicitiæ integritatem sacerdotalis consideratio non erexit?
Vel nunc ergo neglectus ad memoriam redeat, huius recordatio culpæ solicitet, & officij
vestri consideratio ad prædictæ mulieris vos adhortationem impellat. Et ne forte per
tempus transisset in voluntatem necessitas, lingua illi vestra medela sit, atque admo-
nentibus vobis, orationibus operam det, de memoria lamenta pœnitentiæ non recedant, B
Redemptori nostro cor pœnitens exhibeat, & castitatis damna quam ei corpore seruare
non licuit, fletu resarciat. Quia ergo prædicta mulier res suas, etiam nunc pijs, vt fer-
tur, desiderat causis impendere: hortamur, vt fraternitatis vestræ hac in re fauorem
inueniat, solatijs potiatur, & seruata competenti filijs portione, fas illi sit de substan-
tia sua iudicare quod velit. Vestrum enim sine dubio bonum facitis, si bona volentibus
opem fertis. Hæc igitur dilectissimi fratres quæ loquimur, ex quanto procedant amore
pensate, & omnia cum ea qua dicuntur charitate suscipite. Nam dum vnum in Redem-
ptoris nostri corpore corpus sumus, in his quæ vobis nocere sentio, simul vror. Qua au-
tem inrentione, quove affectu hanc vobis epistolam miserim, cordi vestro veritatis au-
ctor aperiat. Et ideo hæc fraterna vos admonitio non contristet: quia & asperum pocu-
lum libenter accipitur, quod intentione salutis offertur. Quod superest, charissimi fratres, C
iunctis Dei nostri misericordiam precibus exoremus, vt vitam nostram in suo propitius
timore disponat: quatenus & hic illi sacerdotaliter deseruire, & in conspectu ipsius in fu-
turo securi assistere & sine metu valeamus.

EPISTOLA CXIX.

Exp. hoc lib. Ep. 114.

GREGORIVS SIAGRIO EPISCOPO. Augustodunensi.

De Vrsicino Taurinæ ciuitatis episcopo absque causa a sua Ecclesia electo.

SI in rebus sæcularibus suum cuique ius & proprius ordo seruandus est: quanto magis D
in Ecclesiasticis dispositionibus nulla debet induci confusio, ne ibi discordia locum
inueniat, vnde pacis debent bona procedere? Quod hac ratione seruabitur, si nihil po-
testati, sed totum æquitati tribuitur. Perlatum siquidem ad nos est, dilectissimum fratrem
nostrum Vrsicinum Taurinæ ciuitatis episcopum post captiuitatem & deprædationem
quam pertulit, graue in parochijs suis, quæ in Francorum sitæ terminis perhibentur,
præiudicium pertulisse: denique vt alter illic contra Ecclesiastica statuta nullo eius cri-
mine deposcente constitueretur antistes. Et ne leue forsitan videretur huius rei præiudi-
ciale commissum, etiam aliquid doloris est additum, vt res ei ecclesiæ suæ quas habere
potuit, tollerentur. Quòd si hæc veritate subsistunt: quia crudele nimis est, & aperte
sacris canonibus inimicum, vt ab altari proprio insontem ambitio remoueat sacerdo-
tem, qui non meretur ex crimine successorem, suam in huius præiudicij cuncti causam E
attendant, vt qui nolunt perpeti, nec alijs imponant. Nam si prauæ rei aditus ante-
quam diu patescat non clauditur, vsu fit latior: & erit consuetudine licitum, quod ra-
tione constat esse prohibitum. Sed præ ceteris fraternitatis vestræ solicitudo pro nostra
commendatione, ac diuinæ considerationis intuitu, in eius se enixius defensione impen-
dat, & a suis illum amplius contra rationem remotum esse parochijs non permittat.
Sed tam per se, quàm supplicando præcellentissimis regibus, quos vos in nullo credi-
mus contristare, id peragat, vt & hoc quod malefactum est corrigatur, & quæ violen-
Prou. 18. c ter ablata sunt veritate patrocinante reddantur: quia dum scriptum sit: Frater fratrem
adiuuans exaltabitur: tanto se ab omnipotente Deo charitas vestra nouerit recepturam,
quanto præcepta ipsius in adiuuando fratre libenter atque constanter fuerit executa.

EPI-

A

EPISTOLA CXX.

GREGORIVS THEODORICO ET THEOBERTO Regibus Francorum.

S. h. l. 24. epist. lib. 5. ep. 58.

De Vrsicino episcopo Taurinæ Ciuitatis.

SVmmum in regibus bonum est, iustitiam colere, ac sua cuique iura seruare, & subiectis non sinere quod potestatis est fieri, sed quod æquum est custodire. Quod quia vos & diligere & omnino confidimus studere: excellentiæ vestræ indicare ea quæ emenda-
B tionem expetunt inuitamur, vt per hoc & oppressis succurrere, & vobis mercedem acquirere nostris epistolis valeamus. Fratrem itaque & coepiscopum nostrum Vrsicinum Taurinæ ciuitatis antistitem in parochijs suis quæ intra regni vestri sunt terminum constitutæ, graue omnino dicitur præiudicium sustinere: adeo vt contra ecclesiasticam obseruantiam, contra sacerdotalem grauitatem, & contra sacrorum canonum instituta, nullo eius exigente crimine, alter illic non metuerit episcopus ordinari. Et quia parum visum est si illicitis non iungerentur illicita, etiam res ecclesiæ suæ, vt fertur, ablatæ sunt. Quòd si ita se veritas habet, quoniam intolerabile nimis est, vt vi opprimeretur cui culpa non nocuit, præmisso paterna charitate salutationis alloquio petimus, vt quod excellentia vestra amore ecclesiasticæ reuerentiæ, & æquitatis contemplatione sponte potest impendere, nostra studeat benignius intercessione concedere, & iustitiam illi, sicut de æquitatis
C eius bono confidimus, faciat in omnibus custodiri, atque patefacta veritate, & quod illicite actum est corrigi, & res ei violenter ablatas æquitate iubeat fauente restitui. Nec quod ad tempus ab hostibus eius ecclesia detinetur, debet illi aliquid officere: sed hoc ad subueniendum Christianitatis vestræ magis magisq. debet animos permouere, vt largitatis vestræ munere consolatus, captiuitatis quam pertulit, non possit damna sentire. Pro vtilitate ergo animæ vestræ, hæc nostra apud vos exhortatio locum inueniat, vt ad mercedem vestram deiectionem ipsius porrecta manu iustitiæ releuetis: quatenus per hoc quod æquitatem sacerdotibus custoditis, eorum precibus ante Dei semper oculos floreatis.

EPISTOLA CXXI.

D

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ Francorum.

Lib. 5. ep. 59. & sup. ep. 118. h. lib. & inf. lib. 9. epist. 50. 56 57. lib. 10. epist. 54. lib. 11. ep. 8.

Hilarium commendat.

CVm regni regimine virtus iustitia, & potestas egeat æquitate, nec ad hoc alterum sine altero possit sufficere: quanto in vobis amore horum cura præfulgeat, ex hoc vtique patenter ostenditur, dum turbas gentium laudabiliter gubernatis. Quis ergo hæc considerans, de excellentiæ vestræ bonitate diffidat, aut de impetratione sit dubius, quando illa a vobis quæ subiectis vos libenter posse nouit impendere, duxerit postulanda? Lator itaque præsentium Hilarius excellentiæ vestræ famulus, nostra se interuentione
E apud potestatem vestram æstimans adiuuari, commendationis nostræ sibi poposcit epistolas suffragari: certum tenens vberius, sicut ceteris conceditis, promereri, si nostra pro eo intercessio loqueretur. Proinde paternæ charitatis affectu salutationis persoluentes alloquia petimus, vt quia quorundam se perhibet nequitia aduersitatibus laborare, excellentiæ vestræ cum tuitio muniat, & ne contra rationem valeat prægrauari, sua illum iussione tutum esse præcipiat: quatenus dum vobis iubentibus atque propitijs nullius aduersitas iniuste & pro sola tantummodo voluntate locum habuerit, & nos de impetratis quæ pro vestra magis mercede posciinus gratias referamus, & excellentiæ vestræ beatus Petrus Apostolorum princeps, quem in nobis concedendo quæ petimus Christiana deuotione veneramini, recompenset.

A

EPISTOLA CXXIII.

GREGORIVS VANTILONO, ET ARIGIO.

Hilarium commendat, vt illi tuitionem impendant.

Sup. ep 37. lib. & inf. lib. 9. ep. 37. 62. ind. 4. lib. 5. ep. 57. lib. 12. ep. 12. in me dio.

AD magnam gloriæ vestræ laudem accedit, quòd Hilarius præsentium lator valido se fidit præsidio releuari, si assequi fauorem tuitionis vestræ meruerit. Quod adeo, sicut est, magnum existimat, vt ad hoc obtinendum etiam nostram sui commendationem adhibere studuerit adiutricem. Hunc igitur quoniam ad vestrum patrocinium vi demus desideranter velle confugere, scribere pro eo non iudicauimus differendum: confidentes tanto vos defensionem petentibus libenter impertiri, quanto & eam in tristitia, & in stricto B positos cognoscitis suppliciter expectare. Ea de re gloriam vestram paterna dulcedine salutantes, petimus vt quia prædictus portitor aliquorum inimicitijs se contra rationem assetit subiacere, patrocinium vestrum quod magnopere cupit, inueniat: & nullam illum contra æquitatem molestiam, nullam vexationem patiamini sustinere: sed ab omni eum afflictione, quam non ratio, sed aduersantium voluntas ingesserit, patrocinij vestri gratia tueatur: vt & hic optatum se in vobis, vt sperat, lætetur inuenisse refugium, & aliquid vobis ad mercedem proficiat, ac vestrum quidem in nobis alij similiter quærere discant in tribulatione solatium.

EPISTOLA CXXIIII.

C

GREGORIVS ASCLEPIADOTO PATRICIO IN GALLIIS.

Hilarium commendat.

QVi terrenis regibus adhærent, quantum eis præstandi locus conceditur, tanto debent in causis mercedis proniores existere, vt fructu boni operis & hic eorum quibus seruiunt gratia perfruantur, & cælestis regni aulam introire postea mereantur. Vnde licet hoc diligere, & in hoc vos esse confidamus intentos, verumtamen quia paternum alloquium aliquid bonis mentibus semper addit, hortamur vt quoties congruum iuuandi tempus astiterit, nequaquam quod operandum vobis est differatis. Nam qui fratrem luctu releuat, oppressum erigit, mærentem consolatur, ab illo sibi retribui, cui totum impendit non

Matt. 25. d dubitet, qui ait: Quod vni ex minimis istis feciſtis, mihi feciſtis. Quia igitur Hilarius præ- D sentium portitor pro eo quod frustra contra se quorundam perhibet inimicitias exarsisse, vestræ se tuitioni nostra petijt epistola commendari, certus quòd patrocinantibus vobis cuiusquam contra rationem aduersitas ei nocere non valeat: idcirco paterno gloriam vestram salutantes affectu, petimus vt fauoris vestri gratia muniatur, & quod ceteris iusta petentibus indulgetis, huic quoque pro nostra intercessione largius impendatis, atque eum contra æquitatem opprimi non sinatis, sed manum illi auxilij vbi rationis ordo vocauerit, porrigatis: quatenus ad mercedem gloriæ vestræ & ipse in vobis quod omnino ardue quæsiuit inueniat, & vos afflicto & humiliter supplicanti videamini, quod valde gloriosum est, subuenisse.

E

EPISTOLA CXXV.

GREGORIVS CLAVDIO IN HISPANIIS.

Ei familiariter regibus Gothorum vso, Cyriacum Monachum commendat.

QVia vnguenti more bonorum fragrat opinio vestræ gloriæ, de occidentibus partibus hucusque odor tetendit. Cuius profecto auræ suauitate respersus, multum fateor quem nesciebam dilexi, atque intra sinum cordis amoris manu te rapui: nec iam eum nesciens diligebam, cuius bona cognoueram. Qui enim mihi magna intentione notus, sed corporis visione manet incognitus, de eo proculdubio veraciter dicere possum, quia personam illius scio, sed domum nescio. Magna autem vestræ laudis datur assertio, quòd excellenti Gothorum regi vestra gloria sedulo adhærere perhibetur: quia dum

malis

A malis boni semper displiceant, bonos vos esse certum est, qui bono placuistis. Propterea debitum salutationis alloquium soluens, opto vos in his quæ cœpistis exerceri, vt in vobis compleatur veridica Salomonis illa sententia quæ ait: Iustorum semita quasi lux splẽdens procedit, & crescit vsque ad perfectum diem. Nunc enim cum lux nobis veritatis insulget, cum sese regni cælestis suauitas mentibus aperit, iam quidem dies est, sed adhuc perfectus non est. Tunc autem dies perfectus erit, quando iam quidquam de nocte peccati in mente nostra non erit. Vos autem vsque ad perfectum diem crescite: vt quousque patria æterna videatur, bonorum hic operum augmenta dilatentur: quatenus tanto post in retributione maior sit fructus muneris, quanto nunc studium creuerit laboris. Propterea dilectissimum filium nostrum Cyriacũ monasterij nostri patrem vestræ gloriæ commendamus, vt peractis quæ ei iniuncta sunt, nulla illum remeandi mora præpediat.

B Omnipotens Deus cælestis vos brachij protectione tueatur, & nunc glorioſos inter homines, & post longa annorum curricula inter angelos esse concedat.

Prou. 4. e

EPISTOLA CXXVI.

GREGORIVS LEANDRO EPISCOPO Hispalensi.

Sup. lib. 2. epist. 41. lib. 4. ep. 46.

De laude charitatis. De onere suæ prælationis. De pallio ad sacra tantum missarum solemnia transmisso.

C SAnctitatis tuæ suscepi epistolam, solius charitatis calamo scriptam. Ex corde enim lingua tinxerat quod in chartæ pagina refundebat. Boni autem sapientesq. viri cum legeretur affuerunt, quorum statim viscera in compunctione commota sunt. Cœpit quisque amoris manu in suo corde te rapere: quia in illa epistola tuæ mentis dulcedinem non erat audire, sed cernere. Accendebantur & mirabantur singuli, atque ipse ignis audientium demonstrabat qui fuerit ardor dicentis. Nisi enim prius in se faces ardeant, alium non succedunt. Ibi ergo vidimus, quanta charitate tua mens arserit, quæ sic & alios accendit. Vitam vero vestram, cuius ego semper cum magna veneratione reminiscor, minime nouerant, sed eis altitudo vestri cordis patuit ex humilitate sermonis. Vitam autem meam cunctis esse imitabilem illa vestra epistola loquitur. Sed quod non est ita vt dicitur, sit ita quia dicitur, ne qui non solet, mentiatur. Ad hæc autem breuiter cuiusdam bonæ

D mulieris verba loquor: Nolite me vocare Noemi, idest pulchram, sed vocate me Mara, quia amaritudine plena sum. Neque enim bone vir hodie ego sum ille quem nosti. Multum fateor exterius proficiendo, interius cecidi: meq. de eorum numero esse pertimesco, de quibus scriptum est: Deiecisti eos dum alleuarentur. Cum alleuatur enim deijcitur, qui honoribus proficit, & moribus cadit. Ego enim vias mei capitis sequens summopere esse decreueram opprobrium hominum, & abiectio plebis: atque in eius sortem currere, de quo rursus per Psalmistam, dicitur: Ascensus in corde suo disposuit in conualle lacrymarum: vt videlicet tanto verius intus ascenderem, quanto per conuallem lacrymarum foris humilius iacerem. At me multum nunc deprimit honor onerosus, curæ innumeræ perstrepunt, & cum sese ad Deum animus colligit, hunc suis impulsibus, quasi quibusdam gladijs scindunt. Nulla cordis quies est. Prostratum

E in infimis iacet suæ cogitationis pondere depressum. Aut rara valde aut nulla hoc in sublimia penna contemplationis leuat. Torpet ignauia mens, & circumlatrantibus curis temporalibus, iam pene ad stuporem deducta, cogitur modo terrena agere, modo etiam quæ sunt carnalia dispensare. Aliquando vero fastidio exigente compellitur, quædam etiam cum culpa disponere. Quid multa loquar? Victa suo pondere sanguinem sudat. Nisi enim sanguinis nomine culpa censeretur, Psalmista non diceret: Libera me de sanguinibus. Cum vero culpas culpis iniungimus, hoc quoque quod per alium prophetam dictum est implemus: Sanguis sanguinem tetigit. Sanguis enim sanguinem tangere dicitur, cum culpa culpæ adiungitur, vt iniquitatis cumulus multiplicetur. Sed inter hæc per omnipotentem Deum deprecor, vt in perturbationis fluctibus lapsum tuæ orationis manu me teneas. Quasi enim prospero flatu nauigabam, cum tranquillam vitam in monasterio ducerem: Sed procellosis subito moribus tempestas exorta, in sua perturbatione me rapuit, & prosperitatem itineris amisit: quia quiete perditæ

Ruth. 1. d

Psal. 72. c

Psal. 83. b

Psal. 50. c

Osea. 4. a

mentis naufragium pertuli. Ecce nunc in undis uersor, & tuæ intercessionis tabulam quæ- A
ro, ut qui naui integra diues peruenire non merui, saltem post damna ad litus per tabu-
lam reducar. De podagræ uero molestia sanctitas uestra, ut scribit, affligitur, cuius dolore
assiduo & ipse uehementer attritus sum. Sed facilis erit consolatio, si inter flagella quæ
patimur, quæcumque fecimus ad memoriam delicta reuocamus: atque hæc non iam fla-
gella sed dona esse conspicimus, si quæ carnis delectatione peccauimus, carnis dolore pur-
gemus. Præterea ex benedictione beati Petri Apostolorum principis pallium uobis trans-
misimus, ad sola Missarum solemnia utendum. Quo transmisso, valde debui qualiter vo-
bis esset uiuendum admonere. Sed locutionem supprimo, quia uerba moribus antetis.
Omnipotens Deus sua uos protectione custodiat, atque cælestis remunerationem patriæ
cum multiplici animarum fructu perducat. Ego autem quanta occupatione deprimor ex
debilitate breuis attestatur epistola, in qua ei, quem multum diligo, parum loquor. B

EPISTOLA CXXVI.

GREGORIVS RECHAREDO REGI VISIGOTHORVM.

Laudat eius ope gentem Gothorum ad catholicam fidem conuersam. Agit de muneribus sancto Petro transmissis, commendans eius animum quòd licet summa pecuniarum a Iudeis offerretur, constitutionem in eos editam mutare noluerit: Denique Crucem transmittit in qua de ligno Domini erat, & de capillis sancti Ioannis Baptistæ.

EXplere uerbis, excellentissime fili, non ualeo, quantum tuo opere, tua uita delector. C
Audita quippe noui diebus nostris uirtute miraculi, quòd per excellentiam tuam:
cuncta Gothorum gens ab errore Arianæ hæresis in fidei rectæ soliditatē translata est, ex-
Psal. 76. b clamare cum propheta libet: Hæc est immutatio dexteræ excelsi. Cuius enim uel saxeum
pectus tanto hoc opere cognito, non statim in omnipotentis Dei laudibus, atque in tuæ
excellentiæ amore mollescat? Hæc me fateor quæ per uos acta sunt, sæpe conuenientibus
filijs meis dicere, sæpe cum eis pariter admirari, delectat. Hæc me plerumque etiam con-
tra me excitat, quòd piger ego & inutilis tunc inerti otio torpeo, quando in animarum
congregationibus pro lucro cælestis patriæ reges elaborant. Quid itaque ego in illo tre-
mendo examine iudici uenienti dicturus sum, si tunc illuc uacuus uenero, ubi tua excel-
lentia greges post se fidelium ducet, quos modo ad ueræ fidei gratiam per studiosam &
continuam prædicationem traxit? Sed est mihi bone uir hoc ex Dei munere in magna D
consolatione, quia opus sanctum quod in me non habeo, diligo in te. Cumq. de tuis actibus magna exultatione gaudeo, ea quæ per laborem tua sunt, per charitatem mea
fiunt. De conuersione igitur Gothorum in uestro opere & in nostra exultatione libet cum
Luc. 2. b angelis exclamare: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ uoluntatis.
Nos enim, ut existimo, gratiarum amplius omnipotenti Domino debitores existimus:
quia & si uobiscum nihil egimus, uestro tamen operi congaudendo participes sumus.
Beatus uero Petrus Apostolorum princeps quam libenter munera excellentiæ uestræ su-
Prou. 15. b sceperit, ipsa cunctis liquido uita uestra testatur. Scriptum quippe est: Vota iustorum placabilia. Neque enim in omnipotentis Dei iudicio quid datur, sed a quo datur aspicitur.
Gen. 4. a Hinc est enim quod scriptum est: Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius: ad Cain
autem & ad munera eius non respexit. Dicturus quippe, quia Dominus respexit ad mu- E
nera, præmisit solicite, quia respexit ad Abel. Ex qua re patenter ostenditur, quia non of-
ferens a muneribus, sed munera ab offerente placuerunt. Vestra itaque oblatio quàm sit
grata ostenditis, qui daturi aurum, prius ex conuersione gentis subditæ animarum mu-
nera dedistis. Quòd uero transmissos abbates, qui oblationem uestram beato Petro Apo-
stolo deferebant, ut maris dicitis fatigatos ex ipso itinere ad Hispanias remeasse, non mu-
nera uestra repulsa sunt, quæ postmodum peruenerunt, sed eorum qui transmissi fue-
rant constantia est probata, an scirent sancto desiderio obiecta pericula uincere, & in fati-
gatione corporis mente minime lassari. Aduersitas enim quæ bonis votis obijcitur,
probatio uirtutis est, non iudicium reprobationis. Quis enim nesciat quàm prosperum
Act. 27. d fuit quòd beatus Paulus Apostolus prædicaturus ad Italiam ueniebat, & tamen ueniens
naufragium pertulit? Sed nauis cordis in marinis fluctibus integra stetit. Præterea

indico,

A indico, quia creuit de vestro opere in laudibus Dei, hoc quod dilectissimo filio meo Probino presbytero narrante cognoui: quia cum vestra excellentia constitutionem quandam contra Iudæorum perfidiam dedisset, hi de quibus prolata fuerat, rectitudinem vestræ mentis inflectere pecuniarum summam offerendo moliti sunt: quam excellentia vestra contempsit, & omnipotentis Dei placere iudicio requirens, auro innocentiam prætulit. Qua in re mihi Dauid regis factum ad memoriam venit: cui dum concupita aqua de cisterna Bethleemitica, quæ inter hostiles cuneos habebatur, ab obsequentibus militibus fuisset allata, protinus dixit: Absit a me vt sanguinem iustorum hominũ bibam. Quam quia fudit & bibere noluit, scriptum est: Libauit eam Domino. Si igitur ab armato rege in sacrificium Dei versa est aqua contempta, pensemus quale sacrificium omnipotenti Deo rex obtulit, qui pro amore illius non aquam sed aurum accipere contempsit? Itaque B fili excellentissime fidenter dicam, quia libasti aurum Domino, quod contra eum habere noluisti. Magna sunt hæc & omnipotentis Dei laudi tribuenda. Sed inter hæc vigilanti sunt studio antiqui hostis insidiæ cauendæ, qui quanto maiora in hominibus dona conspicit, tanto hæc auferre subtilioribus insidijs exquirit. Neque enim latrunculi in via capere viatores vacuos expetunt, sed eos qui auri vascula vel argenti ferunt. Via quippe est vita præsens. Et tanto quisque necesse est vt insidiantes spiritus caueat, quanto maiora sunt dona quæ portat. Oportet ergo excellentiam vestram in tanto hoc de conuersione gentis subditæ munere quod accepit, summopere custodire prius humilitatem cordis, ac deinde munditiam corporis. Cum enim scriptum sit: Omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur: profecto liquet quia ille veraciter alta amat, qui mentem suam ab humilitatis radice non desecat. Sæpe namque malignus spiritus vt bona destruat quiC bus prius aduersari non valuit, ad operantis mentem post peractam operationem venit, eamq. tacitis cogitationibus in quibusdam suis laudibus excutit, ita vt decepta mens admiretur ipsa, quàm sint magna quæ fecit. Quæ dum per occultũ tumorem apud semetipsam extollitur, eius qui donum tribuit, gratia priuatur. Hinc est enim quòd per prophetæ vocem contra superbientem animam dicitur: Habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es in nomine tuo. Fiduciam quippe animam in pulchritudine sua habere, est in semetipsa de iusta actione præsumere. Quæ in suo nomine fornicatur, quando in hoc quod recte egit, non conditoris laudem dilatari appetit, sed suæ opinionis gloriam requirit. Hinc rursum per prophetam scriptum est: Quo pulchrior es, descende. Anima etenim vnde est pulchrior, inde descendit, quando ex virtutis decore quo exaltari apud Deum debuit, ab eius gratia per suam elationem cadit. Quid ergo in his agendum est, nisi vt maD lignus spiritus cum nobis ad eleuandam mentem reducit bona quæ egimus, nos semper ad memoriam mala nostra reuocemus: quatenus & nostra cognoscamus esse quæ peccando fecimus, & solius omnipotentis Dei munera, cum peccata declinamus. Custodienda est quoque munditia corporis in studijs bonæ actionis: quia iuxta vocem prædicantis Apostoli: Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Qui rursus ait: Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra. Quam sanctificationem quid dixerit, ostendens protinus adiunxit: Vt abstineatis vos a fornicatione, vt sciat vnusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione & honore, & non in passionibus desiderij. Ipsa quoque regni gubernacula erga subiectos magno sunt moderamine temperanda, ne potestas mentem surripiat. Tunc enim regnum bene regitur, cum regnandi gloria animo non dominatur. Curandum quoque est, ne ira surrepat. Ne fiat citius omne quod licet. Ita E quippe etiam cum delinquentium culpas exequitur, non debet menti quasi dominæ præire, sed post rationis tergum velut ancilla famulari, vt ad faciem iussa veniat. Nam si semel mentem possidens cœperit, iustum esse deputat etiam quod crudeliter facit. Hinc enim scriptum est: Ira viri iustitiam Dei non operatur. Hinc rursus dicitur: Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Hæc autem vos auctore Deo omnia seruare non ambigo. Sed occasione admonitionis exorta, bonis vestris actibus me furtiue subiungo, vt quod non admoniti facitis, quando vobis & admonens additur, iam non soli faciatis. Omnipotens autem Deus in cunctis actibus vestris, cælestis brachij extentione vos protegat, vobisq. & præsentis vitæ prospera, & post multa annorum curricula gaudia concedat æterna. Clauum vero paruulam a sacratissimo beati Petri Apostoli corpore vobis pro eius benedictione transmisimus, in qua inest ferrũ de catenis eius inclusum, vt quod collum illius ad martyriũ ligauerat, vestrum

1. Paral. 11. c

Luc. 14. & 18. c

Ezech. 16. b

Ezech. 32. d

1. Cor. 3. c

1. Thess. 4. a

Iac. 1. d

Ibidem c.

ab omnibus peccatis soluat. Crucem quoque dedi latori præsentium vobis offerendam, in A
qua lignum Dominicæ crucis inest, & capilli beati Ioannis Baptistæ. Ex qua semper solatium nostri Saluatoris per intercessionem præcursoris eius habeatis. Reuerendissimo autem fratri & coepiscopo nostro Leandro pallium a beati Petri Apostoli sede transmisimus, quod & antiquæ consuetudini, & nostris moribus, & eius bonitati atque grauitari debeamus. Item Anagnostico ante longum tempus, dulcissima mihi vestra excellentia, Neapolitano quodam iuuene veniente, mandare curauerat, vt pijssimo Imperatori scriberem: quatenus pacta in cartophylacio requireret, quæ dudum inter piæ memoriæ Iustinianum principem & iura regni vestri fuerant emissa, vt ex his colligeret, quid vobis seruare debuisset. Sed ad hoc faciendum duæ res mihi vehementer obstiterunt. Vna quia chartophylacium prædicti piæ memoriæ Iustiniani principis tempore, ira surripiente subito flamma incensum est, vt omnino ex eius temporibus pene nulla charta remaneret. B
Alia aurem, quia quod nulli dicendum est, ea quæ contra te sunt, apud remetipsum debes documenta requirere, atque hæc pro me in medium proferre. Ex qua re hortor vt vestra excellentia suis moribus congrua disponat, & quæque ad pacem pertinent, studiose peragat, vt regni vestri tempora per longa sint annorum curricula in magna laude memoranda. Præterea transmisimus clauim aliam a sacratissimo beati Petri Apostoli corpore, quæ cum digno honore reposita, quæq. apud vos inuenerit benedicendo multiplicet.

EPISTOLA CXXVIII.

Lib. 1. epist. 31. lib. 5. ep. 42.

GREGORIVS ITALICÆ PATRICIÆ, ET Domno Venantio Cancellario Italiæ. C

Conqueritur de doloribus eius, & de temporis calamitatibus, & morbis, qui se, Romam, Africam, & Orientem vexabant.

Ioan. Diac. lib. 4. c. 67.

QVosdam de Sicilia venientes, affectu quo debui de sospitate vestræ excellentiæ requirere curaui. Sed de assiduitate ægritudinum mihi tristia responderunt. Hæc autem dicens, nec ego vobis de meipso inuenio aliud quod debeam nunciare, nisi quòd peccatis meis exigentibus. Ecce iam vndecim menses sunt, quòd valde rarum est si de lecto surgere aliquando potuero. Tantis enim podagræ tantisq. molestiarum doloribus premor, vt vita mea mihi grauissima pœna sit. Quotidie enim in dolore deficio, & mortis remedium expectando suspiro. In clero vero huius Vrbis & populo tanti febrium languores irruerũt, D
vt pene nullus liber, nullus seruus remanserit, qui esse idoneus ad aliquod officium vel ministerium possit. De vicinis autem vrbibus strages quotidie mortalitatis nobis nunciantur. Africa autem qualiter mortalitate & languoribus vastetur, quanto viciniores estis, tanto credo quòd subtilius cognouistis. De Oriente vero qui veniunt, grauiores desolationes nunciant. In his itaque omnibus quia appropinquante fine mundi generalem percussionem esse cognoscitis, affligi nimis de proprijs molestijs non debetis. Sed sicut sapientes nobiles decet, omne cor ad animarum curam reducite, districtum iudicium quanto fit vicinius, plus timete. Studijs pietatis intendite, de qua scriptum est, quòd promissionem habeat vitæ præsentis & futuræ: Potens est autem omnipotens Deus vitam vestræ excellentiæ & hic in longo tempore conseruare, & post multa annorum curricula ad gaudia æterna perducere. Dulcissimas filias meas domnam Barbarã, & domnã Antoniam mea peto vice salutari. Quas oro vt superna gratia protegat, eisq. prosperari in omnibus concedat. E

1. Tim. 5. c

EPISTOLA CXXIX.

Sup. ep. 27. huius lib.

GREGORIVS DONELLO EROGATORI.

De promissione Romanæ ciuitatis.

EPistolam gloriæ vestræ plenam boni filij charitate suscepimus, ex qua quidem de molestia corporis vestri noster est animus contristatus. De diuina tamen miseratione confidimus, quòd qui vos miseram & dejectã diligere fecit Italiã, ipse vobis & corporis salutẽ restituat, & in æterna retributione compẽset. De militari enim roga, quã vos contra voluntatem

A voluntatem vestram principali significastis iussione iterum susceпisse, omnino sumus libenter complexi: scientes quia magnitudo vestra cautiori salubrioriq. prouisione militati necessitati concurrat. De sex vero centenarijs, qui in cimiliarcho, Rauennati Ecclesiæ fuerant commendati, sicut vestra testatur epistola, ab excellentissimo Exarcho in quotidiana militum præfectura sunt mutuati, qui vt hactenus minime restituantur, cuius sit causa cognoscitis. Quod enim scripsistis, hoc prædicto filio nostro Exarcho visum esse, vt quia pax ad conclusionem tenuit de pecunijs hinc competentibus, primum vt rogam illarum partium faciatis, gloria vestra caute prospiciat, si vel fieri debet, vel sit quoquo modo præsumendum, vt si præfectura illarum partium acceptas pecunias recuperare negligit, hæ partes ob hoc periculum de militis nuditate sustineant. Sed ij quibus mutuatæ ipsæ dicuntur pecuniæ, debent a mutuante constringi: quatenus sicut nouerunt expensa
B centenaria ipsi restituant, & pecuniæ quæ sine erogantis non possunt tangi periculo, subtractæ quibus debentur, admisso quod nobis imminet periculo, minime alijs dispergantur indebite. Et hoc quidem nos nec cum nouo in causa viro, nec Romanarum partium ignaro agimus. Cui quippe constat, quòd si pax reparata minime fuerit, belli tempore in his locis nisi solius diuinæ potentia maiestatis humanum non prævalet subuenire remedium. Sciens ergo magnitudo vestra voluntatem dominorum principum, quanta de Romanæ ciuitatis cura præcipue subuentione sit prouida, quod ex donis eorum euidenter agnoscitur, sed & partium istarum imminens periculum, omnino curæ tuæ est, & ciuitatis, cum pecunijs huc venire. Quod si omissum fuerit, & aduersi aliquid, quod non opramus, euenerit, neque apud Deum, neque apud rerum dominos cuiuslibet obtentu personæ vos excusare quoquo modo valeatis. Romana enim ciuitas peccatis nostris facienti-
C bus, diuersis est attrita languoribus, vt nec qui in murorum custodia, idonei persistant.

EPISTOLA CXXX.

GREGORIVS MAXIMO EPISCOPO SALONITANO.

Sup. lib. 1. epist. 20. 38 Ind. 12. & ep. 25. in fine lib 5. ep 1. & sup. ep. 82. h. lib.

De vsu pallij, & ratione significationeq. eius.

SVsceptis fratris & coepiscopi nostri Mariniani epistolis, sed & Castorio chartulario nostro remeante, fraternitatem vestram plenissime de his quibus dubietas fuerat, satisfeciisse cognouimus, magnasq. omnipotenti Deo gratias agimus: quia de meo corde medullitus omnis rancor siniſtræ suspicionis euulsus est. Pro qua re Stephanum communem
D filium diaconum vestrum cum summa volui celeritate laxare. Sed hunc apud me vel paucis diebus immorari, dolores crebri mearum ægritudinum compulerunt. At postquam meliorari vel modicum cœpi, eum protinus cum gaudio retransmittere curaui. Itaque pallium ad sacra Missarum solemnia vtendum ex more transmisimus, cuius vos volumus per omnia genium vendicare. Huius enim indumenti honor, humilitas atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se exhibere festinet in prosperis humilem, & in aduersis, si quando eueniunt, cum iustitia erectam amicam bonis, peruersis contrariam. Nullius vmquam faciem pro veritate loquentis præmens, misericordiæ operibus iuxta virtutem substantiæ insistens, & tamen insistere etiam vltra virtutem cupiens, infirmis compatiens, bene valentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudijs tamquam de proprijs exultans: in corrigendis autem vitijs sæuiens, in fouendis virtutibus au-
E ditorum animos demulcens, in ira iudicium sine ira tenens, in tranquillitate autem seueritatis suæ censuram non deserens. Hæc est frater carissime pallij accepti ratio, quam si solicite seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habes. Præterea fratrem & coepiscopum nostrum Sabinianum fraternitati vestræ in omnibus commendo, & si quæ causæ sint, interim postponantur. Charitas inter vos fixa permaneat, vt sic de exterioribus, si quando contentio vertitur, examen veniat: quatenus mentem charitas non relinquat. Communem quoque filium Honoratum archidiaconum commendamus. De quo si ita est, sicut per Castorium chartularium nostrum didicimus: quia per eum iam tres antea archidiaconi seruare consuetudinem Ecclesiasticam, qui quinquennio expleto exeundo compulsi sunt, tuæ quidem volumus, vt charitatem sanctitatis inueniat. Nam flagitari iudicium non debet de causa quam ipse iudicauit. Sin vero ita non est, omni mentis tumore depresso, omniq. odio postposito, debet in charitate recipi, & nullatenus a loco in quo

inuentus est.amoueri.Messianum quoque clericum,qui ad nos confugerat,communi filio A
Stephano diacono fiducialiter dedimus:certi quia quem nos vestræ fraternitati transmittimus, vos in eo non odium, sed gratiam potestatis ostendere debeatis. Omnipotens Deus sua vos protectione custodiat, detq. nobis ita agere, vt post huius temporalitatis fluctus, ad æterna valeamus simul gaudia peruenire.

EPISTOLA CXXXI.

Lib. 3.ep.1.2.3. 37.38.Ind.12. lib. 4.epist.17. Ind. 13.lib. 5. ep.17 lib.6.ep. 14.& sup epist. 42.lib.8.lib.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensi.

Philagrium cæcum Episcopo commendat. B

Licet multum fraternitatem vestram ad seruandam sibi iustitiam Philagrij portitoris præsentium flagellum cæcitatis inuitet: verumtamen quia ad restauranda quæ sibi præiudicialiter asserit detineri, per nos vos voluit fieri promptiores, præsentia ad vos scripta præuidimus dirigenda. Questus autem est campum cum vinea sua ab Ecclesiæ vestræ hominibus irrationabiliter occupatum. Quod si ita est, quamquam ante iudicium possessio ei debuerat violenter ablata restitui: tamen quia peruenit communis filius Euentius diaconus vester, consentiente præfato latore, constituit per quinque testes partem Ecclesiæ vestræ satisfacere posse,eiusdē Ecclesiæ iuris illum esse. Ideoque fraternitas vestra prædictum Philagrium contra iustitiam laborare non faciat, sed modis quibus potuerit, ve- C
ritatem diligenter inquirat. Et si manifeste sicut hic constituit, probari potuerit vestri iuris esse, huic propter Deum citius satisfaciendum est, vt in sua intentione sine labore discedat. Alioquin ante omnem contentionem res eius tuta vestra prouisione reddatur, vt sua cuique parti integra post hoc maneat de proprietate cognitio. Quia vero pro eo quòd vobis nescientibus inde decesserit, vestros se æstimat animos offendisse, fraternitas vestra ei dulcedinem suæ charitatis ostendat, vt cognoscat se longe aliter quàm debuit de sacerdote credidisse. Sed quoniam & sanctorum Apostolorum se sæpe liminibus, vt ait, præsentare desiderat: quoties venire voluerit nullius impedimento auertatur, sed vestrum magis habeat in hac parte solatium. Indicauit præterea prædictus portitor, quòd collecta facta inter alios ciuitatis Ianuensis habitatores, & ipse dare pariter compellatur. Et miramur quòd qui magis misericordia dignus est, vobis præsentibus prægrauetur. Quod si ita est, D
denuo ab eo per quemlibet exigi vestra sanctitas non permittat: quia cum quem cæcitas sua grauat, inhumanum nimis est in collatione affligere, cui si esset magna necessitas, debuit ex collatione misereri. Quia vero ab Ecclesia Dertonensi puerum suum iniuste queritur detineri, fraternitas tua prædictæ ciuitatis episcopo curet scribere, vt si ita est, sine aliqua illum contentione restituat. Qu si aliter esse forte responderit, aut apud vos, aut apud arbitros causa hæc cognoscenda sine excusatione est aliqua facienda. Nam idem Philagrius puellam suam cum filijs & nepotibus, de qua,vt ait, nulla est questio, eundem puerū suū nomine Maurum maritum suum secutam innotuit. Ex qua re actum est, vt per eum de quo est contentio,etiam alij de quibus nulla est questio,teneantur.Quod si veritate subsistit, puella illi cum filijs & nepotibus sine aliqua altercatione reddenda est: & tunc de suprascripto Mauro questione ventilata, quod ratio suaserit, terminetur. Quòd si forte E
& de vxore ipsius aliqua dicitur esse contentio, & hoc quoque ita interuentu iudicij finiatur, vt vobis illic præsentibus ad nos de memoratis causis denuo prædictus portitor necessitarem remeandi non habeat.

Expliciunt Epistolæ Indictionis secundæ.

LIBER OCTAVVS
EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ
INDICTIONIS TERTIÆ.

EPISTOLA I.

GREGORIVS SERVVS SERVORVM DEI Romano defensori Siciliæ.

Sup. epist. 23. 24. Ind. 2. lib. 1. lib. 2. inf. lib. 9. ep. 34. 35. lib. 10. epist. 40. 46. 47. Ind. 5.

De Lucillo Episcopo, qui ministeria Ecclesiastica iniuste abstulit.

A NIHIL proficit sacerdotum culpas vlcisci, & commissa digna deiectione crimina vindicare, si eis qui conuincente facinore deponuntur, amissio honoris solatium, & casus sui coeperit esse compendium. Questus itaque nobis est frater & coepiscopus noster Traianus, Lucillum quondam insulæ Melitensis episcopum, flagitij sui iniquitate perterritum, non solum res ecclesiæ cuius non rector, sed inimicus potius extitit, abstulisse, verumetiam plurima eum eidem ecclesiæ competentia, de præteritis retinere. Quippe qui in fabricam, vel sartatecta ipsius nihil pertulit expendere, sed mente sacrilega suis totum studuit compendijs applicare. Et quia graue nimis ac contra Deum est, vt sua illi deiectio non sit pœna, sed commodum: experientia tua eum districte commoneat, vt quidquid abstulit, vel apud se de præteritis retinet, sine mora restituat. Qui si indira sibi nequitia ne-
B gare fortasse voluerit, quia facile dicitur posse conuinci, vna cum reuerendissimo fratre & coepiscopo nostro Ioanne Syracusano residens subtili inquisitione huius rei veritatem rimamini: quatenus probatione habita, quidquid tulisse vel suppressisse claruerit, palam verecundia confusus restituat quod inuerecunde clam abstulit. Petrum autem prædicti Lucilli filium similiter tui studij sit admonere, vt quia & ipse supradictæ ecclesiæ tulisse plurima perhibetur, honesta ea consideratione restituat: alioquin vestro & ipse est iudicio præsentandus, vt præcedente subtili inquisitione, vtrorumque causa valeat vno fine concludi. Præterea petijt a nobis suprascriptus Traianus frater noster, vt de monasterio suo, quod in ciuitate Syracusana situm est, ei quattuor, vel quinque dari monachi debuissent. Quod pro eius solatio nequaquam æstimauimus denegandum: quia ad locum proficiscens in-
C cognitum, si proprios quorum consolatione vtatur non habeat, mens affecta ttistitia minus se ad ea quæ vtilitatis sunt erigir, & ante incipit succumbere quàm laboret. In qua re ne suprascripti reuerendissimi frarris, & coepiscopi nostri Ioannis priuilegiorum videremur prærogatiuã minuere, ita hoc illi noueris esse concessum, vt tamen fratris & coepiscopi nostri Ioannis sit arbitrio per omnia reseruatum. Quia ergo petitioni suæ prædictus frater noster adiecit, vt pueros quos de propria pecunia sua comparauit, ac suos patrisq. sui codices, aut res alias proprias, quas in eodem monasterio habet, ei sit tollendi licentia, ratio nos hoc negare non pertulit. Sed ne postulata videamur indiscrete concedere, hanc tenendam obseruantiam scito: ideſt, vt quidquid postquam ab abbatis semotus est officio, comparauit, vel quolibet titulo acquisiuit, libera illi tollendi facultas sit. Sed & hoc quod de monasterio illo in quo conuersus est, quòd in prouincia Valeria in possessione iuris sui
D patrem eius manifestum est construxisse, pellente hostilitate decedens abstulit, secumq. detulit, sine aliqua dubietate ei reddendum est: quia alterius acquisitionis ius effugit, quod semel monasterij fuerit dominio sociatum. Si quid autem dum adhuc illic abbatis fungeretur officio acquisiuit, non suum, sed monasterij ipsius esse cognoscat. Et ideo de iure illud quod antedictum fratrem nostrum Capitulana conditrix supradicti monasterij singulis annis de eodem monasterio per vltimam voluntatem suam habere constituit, experientia tua solatiante, iustitia faciente, sine aliqua faciat dilatione percipere.

EPI-

EPISTOLA II.

Sup. lib. 2. epist. 62. Ind. 11. lib. 4. epist. 31. 32. Ind. 13. lib. 5. epist. 26. lib. 7. epist. 11.

GREGORIVS MAVRITIO, AVGVSTO.

De denarijs sancto Petro transmissis.

DOminorum pietas, quæ suos consueuit misericorditer famulos continere, ita benigna hic subuentione resplenduit, vt cunctorum debilium inopia, largitatis eius sit consolatione subleuata. Pro qua re lacrymabili prece omnes deposcimus, vt omnipotens Deus qui clementiæ vestræ ad hoc corda compunxit, incolume in amoris sui constantia dominorum seruet imperium, vt victorias eorum in cunctis gentibus auxilio suæ maiestatis extendat. Triginta itaque libras auri, quas confamulus meus Busa detulit Scribo, sacerdotibus egenisq. & alijs fideliter erogauit. Et quia quædam in hanc vrbem sanctimoniales feminæ ex diuersis prouincijs venerunt, post captiuitatem fugientes, ex quibus quantum locorum possibilitas recipit, aliquæ in monasterijs datæ sunt: quæ vero in eis minime capi potuerunt, singulariter degentes inopem vitam ducunt: placuit vt hoc quod cæcis, truncis, alijsq. debilibus superesse posset, eis erogari debuisset: dummodo non solum dominorum misericordiam indigentes indigenæ, sed aduenientes etiam peregrini susciperent. Vnde actum est, vt simul omnes pro vita dominorum concorditer orarent: quatenus omnipotens Deus longa vobis & quieta tempora tribuat, & pietatis vestræ felicissimam sobolem diu in Romana republica florere concedat. Rogæ quoque militum ita per prædictum confamulum meum Scribonem, præsente quoque glorioso Casto magnæ factæ sunt, vt dona dominorum cuncti sub disciplina debita gratias agendo susciperent, & hoc quod eis prius donari consueuerat, accipiendo omne murmur auerteret.

EPISTOLA III.

Lib. 2. ep. 39. 61. Ind. 11. lib. 5. ep. 11. 51. lib. 6. ep. 1. 20. lib. 7. ep. 91. 107. 108.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO. Neapolitano.

De oratorio Romani sine Missis publicis consecrando.

FRaternitati vestræ esse non putamus incognitum: quia Romanus clarissimæ memoriæ vir, per vltimæ suæ voluntatis arbitrium, in domo iuris sui ecclesiam, quæ in ciuitate vestra sita est, ædificari deputauit. Et quia Deo miserante, defuncti noscitur voluntas impleta, sanctitas vestra illic ingrauanter accedat: & si nullum ibidem corpus constat humatum, locum ipsum in honorem sanctorum Hermetis, Sebastiani, atque Cyriaci, necnon & Pancratij solemniter studeat absque Missis publicis cum veneratione debita consecrare, ita vt in eodem loco baptisterium numquam construantur, nec presbyterum constituas cardinalem. Sed quoties Missas ibi degentes illic monachi fieri voluerint, a dilectione vestra presbyterum nouerint postulandum: quatenus nihil tale a quolibet alio sacerdote vllatenus præsumatur.

EPISTOLA IIII.

Lib. 1. epist. 42. lib. 7. ep. 24. 58. 63. lib. 10. epist. 42.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI.

De mancipijs Romani spectabilis viri.

MAncipia iuris Romani spectabilis memoriæ viri, qui in domo sua, quæ Neapoli sita est, monasterium ordinari constituit, habitare in Sicilia perhibentur. Et quia monasterium ipsum iuxta voluntatem eius Deo auctore noscitur ordinatum: experientia tua præsentium portitoribus, qui ad recolligenda mancipia ipsa illuc directi sunt, omni studio solatiari festinet. Et recollectis eis, possessiones illis vbi laborare debeant, te solatiante conducat. Et quidquid eorum labore accesserit, reseruato vnde ipsi possint subsistere, reliquum ad prædictum monasterium experientiæ tuæ cura annis singulis auxiliante Domino, transmittatur.

EPI-

A

EPISTOLA V.

GREGORIVS SABINO SVBDIACONO REGIONARIO.

Lib. 2. epist. 10. 40. & lib. 7.

De Sisinnio presbytero sodomia, & culturæ idolorum dedito.

CVm plerumque, quod in laicis culpa non est, hoc crimen in sacro sit ordine constitutis, quanta in eis districtione puniendum sit piaculare flagitium, qui zelo rectitudinis vritur, non ignorat. Quorumdam siquidem relatione perlatum est: quia Sisinnius Regitanæ ciuitatis presbyter, quod auditu ipso intolerabile nimis est, idolorum venerator
B ac cultor sit, adeo vt in domo sua quoddam idolum positum habere præsumeret. Sed & quod non dissimile nefas est, sodomiæ illum scelere maculatum. Et ideo quia tanti facinoris iniquitas districta atque subtili inuestigatione quærenda atque plectenda est: hac tibi auctoritate præcipimus, vt vigilanti studio, & diligenti omnino cura perquiras: & si qua indicia apprehendere huius rei potueris, eum in custodia districta, quousque nobis renuncies, redigas: vt qualiter immanissimum facinus discuti debeat ac puniri, deliberare possimus. Scito autem quia studium, zelusq. tuus qualis contra nefandissima sit crimina, hæc causa est sine dubio monstratura, per quam te apud nos aut multum de solicitudine commendari, aut periculose de neglectu noueris accusari. Vnde necesse est, vt
C ita te vigilantem in hac requisitione studeas exhibere: quatenus & nos de solicitudine tua lætifices, & Deum tibi facias esse placabilem. Hoc quoque nobis de prædicto presbytero nunciatum est, quòd Victorianus quidam presbyter ei cum diuersis rebus vel ornamentis, auctoritate sua, pecuniam commendasset: qui dum depositum abnegaret, iudicio habito conuictus est, & vt reddere debuisset, addictus. Et quia eo restituere id quod condemnatus est differente, is qui deposuisse dicitur obijt, & necessitate eius perhibentut filij laborare, & hoc experientia tua diligenter inquirat, atque ita, salua ratione, ad finem hanc causam perducat, dummodo, si ita est, nec ille res alienas perfida mente retineat, & orphani quod suum est, vel amisso patre recipiant.

EPISTOLA VI.

GREGORIVS SABINO SVBDIACONO.

Sup. ep. prox. h. l.

D

Vt commoneat Mariam, quatenus voluntatem patris sui implere non differat, & duas vncias substantiæ libertis relictas persoluat.

LAtores præsentium Stopaulus, atque Marcellus liberti quondam Comicioli excubitoris, questi nobis sunt, asserentes duas substantiæ suæ vncias, quas libertis suis idem dominus eorum per paginam testamenti sui ab ære legauerat, a filia ipsius Maria vxore Pardi clerici necdum sibi esse completas. Et vt legatum ipsum differre valeat, ab herede eadem ipsius status sui sibi fieri terrorem insinuant. Et quoniam ea quæ relicta sunt, tua postulant instantia adimpleri: idcirco tibi hac auctoritate præcipimus, vt prædictam
E Mariam commoneas: quatenus voluntatem patris auctorisq. sui implere non differat, studijq. tui sit, vt nullis contra rationem dispendijs debeant subiacere. Quòd si forte ab hac se solutione aliqua nititur excusatione defendere, medijs sacrosanctis Euangelijs causam subtiliter perscrutari, & ita quæ legis ac iustitiæ ordo postulauerit, diffinire te conuenit, atque diffinita effectui mancipare, vt hæc ad nos denuo querela non redeat. Quia vero comperimus duas vncias substantiæ suæ prædictum testatorem Ecclesiæ sancti Gregorij, vbi se sepelire voluit legauisse, curæ tuæ sit, vt easdem duas vncias, si necdum completæ sunt, prædicto loco modis omnibus vendicare debeas, vt piæ voluntatis intentio, etiam inuita herede ad effectum per omnia perducatur, nec in hac re amplius differri quæ relata sunt, patiaris. Nam sacrilegium & contra leges est, si quis quod venerabilibus locis relinquitur, prauæ voluntatis studijs, suis tentauerit compendijs retinere

EPI-

A

EPISTOLA VII.

Lib.1.ep.100. GREGORIVS THEODORO CVRATORI.

Ioannem Præfectum commendat.

QVamuis gloriæ vestræ bonitas semel sibi commendatos nesciat obliuioni mandare: veruntamen scientes hæc eadem iterata charissimum filium non onerose suscipere, scribere nos quæ iam dudum scripsimus, non piget. Quia ergo Ioannes glorioſissimus filius noster Præfectus vrbis, ad deducendam huc coniugem suam latorem præsentium Ioannem clarissimum virum illic noscitur transmisisse: hunc paterna dilectione salutantes petimus, vt quia memoratus glorioſissimus filius noster diuisus hic consistere non po- B
test, venienti coniugi ipsius gloriæ vestræ sinceritas patrocinij sui opem ferat. Et vt securius iter suum, Deo custodiente, peragere valeat ad Perusinam ciuitatem, militari eam solatio fulciri disponat: quatenus & antedictus glorioſus vir amplius patrocinijs vestris sit deditus, & nos dulcissimæ gloriæ vestræ gratias referamus.

EPISTOLA VIII.

Lib.4.epist.54. lib.5.ep.1.18. 20.38.lib.9.ep. 90.inf ep.prox. 9.lib.lib. GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO. Rauennæ.

Ioannem Præfectum commendat.

C

GLorioſissimus filius noster Ioannes præfectus vrbis ad hoc illuc latorem præsentium Ioannem virum clarissimum destinauit, vt glorioſam coniugem ipsius Deo debeat protegente huc perducere. Quam & nos huc volumus per omnia aduenire, vt prædictum glorioſissimum filium nostrum non diuisum, sed totum habere possimus. Fraternitas itaque vestra solicitudinem gerat, ne quod impedimentum ad veniendum sustineat, atque vt hic citius adesse valeat, studioſe concurrat. Et ita se circa eam quocumque exegerit vsus exhibeat, vt nec suam abesse coniugem sentiat, & nos in vobis modis omnibus præsentes esse cognoscat.

EPISTOLA IX.

D

sup.ep.prox.lib. GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ.

De sanctimoniali ex monasterio egressa, quam impudice Petrus nequissimus homo retinebat.

SI latoris præsentium Stephani viri clarissimi querela veritate subsistit, omnino nos fraternitas vestra contristatos intelligat, cur tam pigra vel deses extiterit, vt ante ad nos facti prauitas quàm correctio perueniret. Queſtus itaque est, quòd cognatam eius, cui aliquando Petrus quidam nequissimus diabolico instinctu de monasterio exire suaserat, atque a Gratioſo notario nostro fuerat mutato habitu, vnde exierat reuocata, nequissimus vir iniqua suasione de monasterio rursus eijciens, apud se nuncusque impudice retineat. E
Ex qua re valde nos, sicut diximus, tua desidia contristauit, cut necdum in monasterium reuocata sit ac retrusa. Vel nunc ergo propositi tui consideratio & zelus te castitatis accendat, id summopere modis quibus potueris studere, vt asperitatem quam de tantæ iniquitatis perpetratione concepimus, eius citius valeas correctione mollire. Nam & Vitali defensori præcipimus, vt vobis hac in causa solatiari non differat. Sed quia memoratus Petrus ab homine filij nostri magnifici Filoxeni dicitur defensari, apud eum vobis cum omni studio & charitate instanter agendum est, vt eam sine aliqua faciat dilatione restitui, quem credimus hoc, quia bonus omnino vir esse dicitur, sine mora facturum. Quòd si forte, quod non credimus, aliqua hoc fuerit excusatione dilatum: tunc etiam publice contestandus est. Atque fraternitas nobis vestra renunciet, vt exinde in Vrbem regiam scribamus: quatenus, quod fieri honeste negligitur, ea qua dignum est vltione plectatur.

EPI-

A

EPISTOLA X.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

De decem auri libris Basilio Capuano episcopo transmissis.

Lib.4.epist.18. lib.5.epist.18. lib.6.ep. 9.lib. 7.epist.22.27. 201.lib.9.epist. 37.Ind.4.

GLorioſi filij noſtri Cethegus atque Flora iugales, pro certis cauſis ſuis Maximum virum clariſſimum Palatinum priuatarum ad Siciliam tranſmittentes, decem libras auri reuerendiſſimo filio noſtro Baſilio Capuanæ ciuitatis epiſcopo, qui illic iam eſſe dinoſcitur, ſuis vtilitatibus profuturas dari de penſionibus eccleſiaſtici patrimonij voluerunt. In quarum reſtitutione, ne qua mora fieret, aut difficultas forte contingeret, quantitatem ipſi dilectiſſimo filio noſtro Bonifacio diacono tradiderunt. Et ideo quia noſtros

B nos filios, & præſertim vbi damnum minime ſentit eccleſia, non conuenit contriſtare: his fraternitati tuæ mandamus apicibus, vt ſupraſcripto fratri, coepiſcopoq. noſtro Baſilio & Maximo viro clariſſimo ſecundum voluntatem prædictorum filiorum noſtrorum Cethegi atque Floræ glorioſarum perſonarum, decem libras auri ſine tarditate poſt ſubditam deſuſcepto paginam dare debeatis: quatenus dum nulla in accipiendo eis mora proſenerit, & illi mandata ſibi, vt nouerint, vtiliter exequantur & pars eccleſiæ rationabiliter ſit munita.

EPISTOLA XI.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI NOSTRO Siciliæ.

Lib.7.epist.23. 24.Ind.2.lib.9. ep.64.65 lib.10 ep.40. 46. 47. Ind.5. Sup. epist. 10. Grat. dist. 23. c.4.

C

De Basilio episcopo in causis forensibus occupato.

PErlatum ad nos eſt reuerendiſſimum fratrem noſtrum Baſilium epiſcopum velut vnum de laicis in cauſis ſæcularibus occupari, & prætorijs inutiliter deſeruire. Quæ res quoniam & ipſum vilem reddit, & reuerentiam ſacerdotalem annihilat, ſtatim vt experientia tua hoc præceptum ſuſceperit, eum ita ad reuertendum diſtricta executione compellat: quatenus ei illic te inſiſtente quinque diebus ſub qualibet excuſatione immorari non liceat, ne ſi quolibet modo eum ibidem amplius moram habere permiſeris, cum ipſo apud nos grauiter incipias eſſe culpabilis. Dat. menſe Decemb. Ind. iij.

D

EPISTOLA XII.

GREGORIVS GVDISCALCO DVCI Campaniæ.

De infractione portarum monasterij sancti Archangeli.

10. Dist. lib. 3. c. 47. Grat. 12.q.3.c. Illa præpositorum.

ILla præpoſitorum ſolicitudo vtilis, illa eſt cautela laudabilis, in qua totum ratio agit, & furor ſibi nihil vendicat. Reſtringenda ergo ſub ratione poteſtas eſt, nec quidquam agendum priuſquam concitata ad tranquillitatem mens redeat. Nam commotionis tempore iuſtum omne putat ira quod fecerit. Peruenit itaque ad nos magnitudinem tuam vſque ad hoc eſſe impetu furoris impulſam, vt non ſolum frangi ianuas monaſterij ſancti Archangeli, verum etiam diripi exinde quod ibi inuentum eſt feceris. Inſuper autem ſic

E contra abbatē eiuſdem monaſterij diceris exarſiſſe, vt niſi occultans ſe, iracundiæ tuæ tempore latuiſſet, non leue diſcrimen incurriſſet: denique vt metu tuo perterritus, de domo in qua ſe olim receperat, exire nuncuſque non audeat. Quod ne fruſtra feciſſe forſitan videreris: fugam monachi ipſius, qui ad hoſtes abijr, ad eius quantum ad nos perlatum eſt crimen impingis, aſſerens quòd cum ipſius voluntate fugerit. Quod ſi ita eſt, contriſtamur, & valde veſtram ſapientiam miramur. Nam ſi licitum putatis, vt aliorū culpa alijs ſit nociua, multi huic poſſunt crimini ſubiacere. Diuerſorum enim nobilium ſerui, multarū eccleſiarum clerici, diuerſorum monaſteriorum monachi, multorum iudicum homines, ſæpe ſe hoſtibus rradiderunt. Ergo ſi hoc creditur, ſeruorum vtique domini clericorum epiſcopi, monachorum abbates, diuerſorum fugitiuorū iudices, omnes ſub eulpa ſunt & crimine conſtituti. Numquid & diebus magnitudinis tuæ multi de ciuitate in qua conſiſtis, ad Longobardos milites fuga non lapſi ſunt? Et quis tantæ indiſcretionis, tantæq. poſſit

stultitiæ reperiri, vt eorum iniquitatem tibi æstimet applicandam? Hæc itaque solicite pensa, atque ex te aliorum causas æstima, vt in quorumdam aduersitates falsis suspicionibus non ducaris. Si vero est aliquis qui de prædicti monasterij abbate possit aliquid dicere, quod ad culpam reatumq. eius pertineat, nos hoc non negligi, sed magis vna quidem cum eis quorum interest, causam omnino districte & solicite volumus perscrutari, vt aut feriat vindicta culpabilem, aut absoluat veritas innocentem. Si autem nullus inueniri potuerit, qui contra eum hoc quod solus ipse perhibes asserat: hortamur magnifice fili, vt a memorati monasterij abbatisq. ipsius te aduersitate contineas, & potius tuitionem illis, & propter Deum charitatem impendas. Et si quid est vnde animi vestri fortassis offensi sunt, pro nostra eis interuentione remittite, & ita vos, sicut Christianos conuenit & prudentes, in eorum magis iuuamine commodatæ: quatenus & nos vobis gratias referamus, & ante omniporentem Dominum mercedem pro impensis seruis eius beneficijs ac solatijs acquiratis. Dat. mense Februarij, Indict. iij.

EPISTOLA XIII.

Lib. 2. ep. 61. Ind. 11. lib. 5. epist. 52. lib. 6. ep. 1. 20. lib. 7. ep. 92.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano.

Fuscum abbatem, & monasterium eius commendat.

QVamuis & ratio & loci sui qualitas fraternitatem vestram commoneat tuitionem monasterijs, & maxime sub se constitutis impendere: verumtamen quia lator præsentium Fuscus abbas suum a nobis voluit ex abundanti monasterium commendari: his vos hortamur affatibus, vt quia frustra monasterium ipsum inquietudine asserit laborare, sanctitatis vestræ illud defensio tueatur, & ab aliquo illud grauari contra rationis ordinem non permittat: quatenus dum nullum id iniustæ rei pondus afflixerit, & vos videamini quod sacerdotis est salubriter impendisse, & degens illic congregatio quæ in Dei laudibus occupatur, nullis irrationabiliter molestijs valeat subiacere.

EPISTOLA XIIII.

Sup. b. 1. ep. 11. lib. 7. ep. 23. 24. Ind. 2. lib. 9. ep. 54. 63. lib. 10. ep. 40. 46. 47. Ind. 5.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

De Fusco abbate, & Xenodochio sancti Theodori.

FVscus abbas monasterij sanctorum Erasmi, Maximi, atque Iulianæ, quod Neapoli ab Alexandra clarissimæ memoriæ femina, sicut nosti, fundatum est, quæ etiam & heredem instituit, massam Papyrianensem, quæ illic in Sicilia sita est, cum Xenodochio sancti Theodori, suprascriptum monasterium suum asserit habere communem. Sed vt ad diuidendam eam, cum his quorum interest, dilationem non debeat sustinere: experientiæ tuæ sibi petit adesse solatium. Proinde huius tibi serie præceptionis iniungimus, vt ei concurrere, atque in omnibus solatiari festines: quatenus massa ipsa secundum portiones competentes sine mora aliqua diuidatur. Sed ne forte dicatur, quia a prædicto monasterio possessiones quæ hic communes sunt, detinentur, esse ex hoc excusatio non debet, quia & ipsas paratus est sine difficultate diuidere. Quia vero legatum quod prædictæ Alexandræ a Pompeio relictum dicitur, ab eodem quippe Xenodochio quod ei in octo vncijs iure perhibetur hereditario successisse, memoratus abbas suo faciat monasterio redhiberi, & hoc quoque experientia tua curet addiscere: & si ita est, agere studeat, vt quod relictum est, modis omnibus exoluatur. Ita ergo solicitudo tua in hac se re exhibeat, vt suffragante iustitia, prædicti abbatis labor quem ad nos veniendo assumpsit, vacuus esse non debeat.

EPI-

EPISTOLA XV.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI NEAPOLITANO.

Lib. 3. epist. 43. lib. 7. ep. 24. 58. 83. sup. ep. 4. l. l. lib. 10. ep. 48.

De Fusco abbate, & Constantio presbytero, qui secum codices & vela monasterij deportauerat.

FVscus abbas monasterij sancti Archangeli, quod Macharis dicitur, atque sanctorum Maximi, Erasmi & Iulianæ, asseruit Constantium cellæ suæ presbyterum ob temporis qualitatem se in Siciliam transmigrasse, & codices monasterij sui atque vela secum pariter deportasse. Quem quoniam defunctum perhibet, & ea quæ cellæ suæ esse commemorat, sibi postulat debere restitui, experientia tua veritatem curet addiscere, & si ita est, B omnia quæ monasterij ipsius sunt, sine aliqua faciat dilatione restitui. Nam contra rationem est, vt quod de monasterio pro temporis, sicut dictum est, qualitate sublatum est, ab eius debeat iure reparari. Ita ergo experientia tua agat, vt veritatem addiscens, prædictum illic abbatem vel quē vice sua transmiserit, dilationem frustra sustinere minime patiatur.

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS CLEMENTINÆ PATRICIÆ.

Lib. 1. ep. 11.

De malis hominibus discordiam seminantibus, & de offensa contemnenda.

C ABbate quondam ad nos referente peruenit, quòd gloriæ vestræ a quibusdam sit maledicis nunciatum, quia aliquem, quòd absit, contra vos stimulum habeamus. Quod si ita est, quicumque hoc fallacitet confinxerunt, sub puritatis vobis specie duplices extiterunt, vt se quasi fideles ostenderent, & vos de nobis praue facerent dubitare. Ego autem gloriosa filia, bona tua olim cognoscens, & præcipue castitatem quæ tibi ab adolescentia comes fuit, in magna semper veneratione & dilectione te habui. Sed ne vel nunc aliud cor meum esse gloria vestra suspicetur, nullum mihi odij vel iracundiæ circa vos scrùpulum inesse significo, sed paternam me vobis dilectionem exhibere cognoscite. Vnum tamen quod ad me perlatum est, reticere non debeo, ne minus esse charitatis incipiat, si silentio prematur quod ad emendationem dicendum est. Nunciatum si quidem mihi est, quòd si quando vos quisquam offenderit, dolorem irremisibiliter retinetis. Quod si verum D est, quia quantum vos diligo, tantum contristor: peto vt hoc a vobis vitium nobiliter excludatis, & secus boni operis segetem, inimici semen crescere non sinatis. Dominicæ orationis verba ad memoriam reducantur, & non apud vos plus valeat culpa quàm venia. Excessus gloriæ vestræ bonitas superet, & magis salubriter ignoscendo deuotum faciat quem potest persistens facere aspetitas indeuotum. Relinquatur illi vnde verecundiam habeat, & non seruetur quod doleat. Nam plerumque plus virium habet discreta in correctione remissio, quàm in exequenda vltione districtio: adeo vt nonnumquam hæc fideliorem atque subiectum, illa vero obstinatum faciat & æmulum. Et quidem hæc non ad hoc dicimus, vt a zelo vos rectitudinis subtrahatis, sed ne tales sitis in minimis, quales esse debetis in maximis. Nam si quando seueritatem excessus qualitas exigit, agendum est vt & culpam vltio corrigat, & correctis post gratia non negetur. Hæc igitur quia paterna E suadente dilectione pro vestra vos anima commonemus, cum ea qua dicuntur charitate susçipite, atque ea ad gloriæ vestræ vtilitatem assumite: vt bona vestra & apud homines clariora, & apud omnipotentem Dominum possint esse purissima. De nobis autem sicut reuera carissima filia fiducialiter in cunctis præsumite. Et quia de vestra cupimus prosperitate semper audire, discurrentibus nos sæpius epistolis releuate.

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS CLEMENTINÆ PATRICIÆ.

Sup. 14. epist. prox. inf. ep. 18.

De Amando à Surentinis electo.

AMandum presbyterum a Surentinis ad episcopatum gloriosa filia electum esse cognoscas. Quem quia huc scripsimus debete tāsmitti, contristari de eius absentia non

Ioan. Diac. lib. 3. c. 11.

deberis: quia nec abscedere creditur qui mente vobiscum est. Et quoniam pastorem A
quærentibus, is qui vobis olim placuit, gratus est: omnipotentem Deum benedicentes
Christi misericordia magis in hac deuotione gaudete, & vt ad nos celerius alijs profuturus venire debeat, hilariter studete: quia sinceræ charitatis est exultare, quando is qui
diligitur, ad hoc vocatur vt crescat.

EPISTOLA XVIII.

Lib.1.ep.23.40. 67.lib.4.ep.23. 48 32 37. 63. 65. 66. 67. lib. 10.epist.2.3.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO Campaniæ.

De Amando presbytero ad se dirigendo, & de eius vita inquirenda. B

POstquam is qui ad episcopatum Surentinæ ciuitatis electus fuerat, aptus nobis visus non est, Amandum presbyterum oratorij sancti Seuerini, quod in castro Luculano situm est, elegerunt. Eapropter experientiæ tuæ præcipimus, vt eumdem presbyterum excusatione postposita, sub omni ad nos studeat festinatione transmittere: quatenus petentium desideria cum Christi auxilio, si nihil est quod eum impediat, impleantur. Cuius vita vel actus, quia melius possunt illic vbi diu est conuersatus agnosci, curæ tuæ sit cum fratre & coepiscopo nostro Fortunato de eo diligenter inquirere. Et si nulla sunt quæ ad sacrum ordinem obsistere valeant, ad nos debet omni postposita tarditate transmitti. Ne autem gloriosa filia nostra Clementina hoc moleste suscipiat, ad eam experientia tua pergat, & cum eius voluntate hoc faciat. Sin vero reniti fortasse voluerit, huc eum, sicut diximus, sine mora experientia tua transmittat: quia ita animi filiorum nostrorum a nobis pacandi sunt, vt tamen animarum vtilitas non debeat præpediri. C

EPISTOLA XIX.

Sup.ep.12.prox.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO Campaniæ.

Ne Monachi Surentini incaute & vitiose pecunias expendant.

PErvenit ad nos quòd monachi, quos in Surentina ciuitate pro complenda, sicut nosti, Antonini quondam defensoris voluntate transmisimus, pecuniam quam acceperant, ad emendas possessiones expendant. Quæ res quoniam non leuem eis necessitatem D
in breui indicat imminere: ideo experientia tua hac auctoritate commonita prouideat atque dispenset, vt solidos ipsos incaute vitioseq. erogare non debeant. In qua re vt solicitudo tua possit esse laudabilis, cum omni eis studio ac vigilantia possessiones ad comparandum exquire. Ex quarum fructibus serui Dei alimoniam consequentes, nec acceptos solidos incassum expendere, nec ipsi valeant victus necessitatem incurrere. Ita ergo omni vigilantia, omniq. inrentione in hoc te exhibere festina, vt efficacia tua & ab illis periculum, & a nobis omnem possit curam solicitudinis amouere.

EPISTOLA XX.

GREGORIVS IOANNI PROCONSVLI ITALIÆ. E

Conqueritur de annona Neapolitana diaconia subtracta.

QVidquid tribuitur pauperibus, si subtili consideratione pensetur, non est donum sed mutuum: quia quod datur, multiplicato sine dubio fructu recipitur. Scripsistis autem nobis, vt Dulcitio agenti vices vestras dicere deberemus, ne quid super dyatiposim auderet expendere. Et quamquam sit laudabile futura prospicere: quia tamen infirma omnino cautela est, quæ pietatis adiutorio non munitur, in hac solicitudine vestra est, quod nos pro vobis contristare inuenimus. Fertur itaque quòd annonas atque consuetudines diaconiæ, quæ Neapoli exhibentur, eminentia vestra subtraxerit. Quod minus fortasse fuerat obstupendum, si Ioannis decessoris vestri non fuissent tempore ministratæ. Si igitur hæc ille cuius cunctis notum est quàm fuerit grauis actor non negauit, qualis sit.

sapientia

A sapientia vestra consideret, si vel in aliquo bono opere malus homo vos superet. Nulla enim occasione hoc subtrahere vos decuit. Quod etsi forte nullus vestris voluisset rationibus imputare, hoc de proprio vos impendere, non debuit grauare precatio: vt huiusmodi pietas in vestro esset patrona iuuamine, quæ ministra fuit in opere. Hæc itaque eminentia vestra potentia qua pollet inspicere, atque hoc quod de subdecessoribus eius non est ademptum, vt solite valeat ministrari, largitatem bonitatis suæ debeat magis ostendere: quatenus hic in his quæ secundum iussionem Domini agitis, aduersitatem aliquam non incurratis, & huius vobis officij administratio, & coram hominibus laudem parare, & coram omnipotenti Deo possit prouidere mercedem. Dat. Mense April. Ind. iij.

EPISTOLA XXI.

B

GREGORIVS LEONI EPISCOPO Catanensi.

Lib. 3. epist. 34. Ind. 12. lib. 9. epist. 1.

Quod monachi monasterij sancti Viti tam nequiter viuant, vt mulieribus se coniungere sine metu audeant.

MArtianus monachus monasterij sancti Viti, quod in Aetna monte est positum, consensu, vt ait, congregationis eiusdem monasterij ad nos veniens, questus est multas monasterium ipsum a quibusdam molestias ac præiudicia sustinere. Inter quæ illud nos quoque vehementissima exacerbatione commouit, quòd in tantum monasterium ipsum innotuit calcari ac despici, vt etiam monachis ibidem degentibus mulieribus se iungi sine
C metu sit licitum. Quod si ita est, quàm graue vestram fraternitatem & apud Deum peccatum, & apud homines culpa respiciat, ipse poteris iudicare: quippe quia nulla te præuales excusatione defendere. Aut enim hæc fieri nescisti, & culpa neglectus vehementer argueris, aut certe factum recognouisti, & grauiorem erga te videris indignationem exigere, cur tantum facinus vltione districtissima non punisti. Itaque scriptis fraternitatem vestram præsentibus commonemus, vt cum omni hoc vigilantia inuestigare festinet. Et si huiusmodi iniquitatem a quibusdam perpetratam inuenerit, ita huius peruersitatis facinus digna studeat emendatione corrigere: quatenus & Deum placare, & alijs ne de cetero quid simile perpetretur, custodiæ possit disciplinam ostendere. Molestias vero quas prædictum monasterium pati, vel ea quæ ei perhibentur inuasa, sanctitas vestra cognoscat, & ita se inquantum iustum est, in protectione eiusdem exhibeat, vt in nullo contra
D æquitatis ordinem valet aliquo modo prægrauari. Præceptum vero beatæ recordationis nostri prædecessoris Pelagij datum ad Lapidium prædecessorem vestrum, cuius subtus exemplaria fecimus ascribi, sine aliqua volumus refragatione seruari.

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS HADRIANO NOTARIO SICILIÆ.

Lib. 9. epist. 44.

De supradictis monachis.

REs ad nos omnino detestabilis & nefanda peruenit, & miramur cur si veritate subsistit, eam minime cognouisti. Veniens autem ad nos Martianus monachus monaste-
E rij sancti Viti, quòd in monte Aetna est positum, oblata nobis petitione questus est inter alia, ita monachos eiusdem monasterij peruerse ac nequiter viuere, vt mulieres sibi sociare, quod dici nefas est, audeant. De qua re quia fratri & coepiscopo nostro Leoni scripsimus, vt requisita veritate, si ita repereret, districtissima hoc studeat seueritate corrigere: necesse quoque est vt in hac re tua se experientia ad inuestigandam veritatem, & puniendum tantum scelus omnimodo solicita debeat exhibere, vt neque remisse, neque negligenter agi aliquid videatur. In alijs vero vtilitatibus memorati monasterij solatia tua in quantum ratio poposcerit æquitatis, impende: quatenus & si quid ei, sicut dicitur, inuasum est, secundum iustitiam reformetur, & de cetero præiudicium illic aliquod contra Dei timorem & legum ordinem, nullo modo generetur.

A

EPISTOLA XXIII.

Inf. ep. 24. h. l. sup. lib. 2. ep. 59. 61. Ind. xi. lib. 3. ep. 61. 31. lib. 6. epist. 1. & 20. lib. 7. epist. 91. 107. 108. & sup. h. lib. ep. 23.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano.

De Mauricio monacho cum alijs fuga lapso, & ne milites sine Papæ consensu in monasterijs recipiantur.

CVm fraternitas vestra minus erga monasteria sibi subiecta studet esse solicita, & ipsa culpam reprehensionis incurrit, & nos de sua ignauia & leuitate contristat. Peruenit autem ad nos, Mauricium quendam qui nuper in monasterio Barbaciani conuersus B est, ablatis secum alijs monachis, fuga de eodem monasterio discessisse. Qua in re prædictum nobis Barbacianum sua præcipitatio vehementer accusat, qui temere sæcularem hominem & non ante probatum tonsurauit. Numquid non vobis scripsimus, vt prius eum probaretis, & tunc si aptus esset, abbatem facere deberetis? Vel nunc ergo circa eum quem elegistis, estote soliciti. Nam vos illo delinquente delinquitis, si ita cœperit se exhire vt se ad fratrum ostendat regimen indignum. Propterea monasterijs omnibus fraternitas vestra districtius interdicat, vt eos quos ad conuertendum susceperint, priusquam biennium in conuersatione compleant, nullo modo audeant tonsurare. Sed hoc spatio vita moresq. eorum solicite comprobentur, ne quis eorum aut non sit contentus quod voluit, aut ratum non habeat quod elegit. Nam dum graue sit, inexpertos hominum obse- C quijs sociari, quis possit dicere quanto sit grauius ad Dei seruitium improbatos applicari? Miles vero si conuerti voluerit, nisi prius nobis renuncietur, nullus eum sine nostro consensu qualibet præsumat ratione suscipere. Quod nisi diligenter fuerit custoditum, omnem subiectorum in te culpam inexcusabiliter noueris redundare, qui minus te erga eos rebus ipsis testaris esse solicitum.

EPISTOLA XXIIII.

Sup. ep. 23. h. l. & lib. 3. ep. 59. 60. lib. 5. ep. 20. 31. lib. 7. ep. 91.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano.

D

De restituendis iniuste ablatis.

SI scriptorum nostrorum seriem voluisses diligenter aduertere, aut sponte restituere quæ tulisti, aut certe personam secundum admonitionem nostram in causa transmittere debuisti. Et dum te modo quodam excusare contendis, asserens in his quæ contra fraternitatem tuam a parte contraria gesta sunt, non voluntarie, sed magnis te constrictum coniurationibus miscuisse: ea quæ scripsimus, quasi intelligere distuleris, & magnificos viros Faustum atque Dominicum non a te, sed a quibusdam alijs tuis indicasti esse transmissos, ac per hoc, vt alijs litigantibus ipse quæ tuleras retineres. Pars vero altera epistolæ tuæ textum addiscens, crebra nobis allegatione cœpit insistere, vt ea quæ abstuleras redderentur, paratam se inquiens si quid contra eam magnifici viri prædicti suorum, vel E aliorum nomine mouere voluerint, respondere. Quod quia nec nobis a rationis visum est ordine dissentire, præsertim postquam admonitus instructam personam ad dicendam causam transmittere neglexisti: idcirco fraternitatem tuam hortamur, illico vt præsentia scripta susceperit, Theodorico viro magnifico maiori populi portas, & Rustico viro clarissimo seniori aquæductum sine aliqua contentione restituat: ne in hac re moram, vel aliquam excusationem interserat, ne culpam indiscretionis incurrat, si quod vltro facere debuerat, admonita differendum qualibet forte putauerit. Hæc itaque memoratis viris primitus reformata, liberum tibi sit, si quam contra eos postea apud nos hic causa mouere voluerit. Sin vero non ipse, sed filij tui, vt asseris, causam se habere querantur, vnde eos publico debeant pulsare iudicio: eis est liberum, in quolibet loco voluerint, causæ suæ negotium contra eos legaliter propositum terminare.

EPI-

A

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano.

Sup. epist. 24.

De Petro a pueris falsò sceleris tentatione criminato.

VAlde nos vestra mirari fecit fraternitas, vt causam clerici sui aut noluisset, aut non assurgeret definire. Petrus itaque præsentium portitor ad nos veniens, questus est, pueros a quibus de tentatione sceleris falso se asserit criminatum, non vt oportuit esse discussos: sed tantummodo verbotenus inquisitos, & sibi propter hoc solum ne vobiscum procedere audeat, interdictum. Aut enim vera fuere quæ dicta sunt, & iuxta causæ qualitatem
B canonicæ fuit coercioni subdendus: aut falsa, & diu non debuit in crimine remanere. Quia ergo & ratio indixit, & hic pro sui purificatione solicitus: quæ aduersum se dicta sunt, Apostolicam Sedem adijt, & iusta examinatione finiri perquirit: necesse est vt vna cum Anthemio subdiacono nostro, subtili ac districta discussione a pueris illis veritatem exigere debeatis. Et si prædictus portitor attentati facinoris reus esse patuerit, canonica modis omnibus vltione plectatur. Si vero insons fuerit declaratus, celeri absolutione respiret, & vobiscum habeat procedendi licentiam: quia sicut reis competens exercenda vindicta est, ita innocentibus non est absolutio differenda. Sic ergo huic causæ solicite fraternitas vestra finem studeat imponere: quatenus nullam de neglectu valeat reprehensionem incurrere.

C

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO Campaniæ.

Lib. 1. epist. 25. 37. 40. 45. 53. 57. 63. 65. 66. 67. lib. 4. ep. 23. & 6. lib. ep. 18. 19. lib. 1. ep. 4. 8

De Petro a pueris falso accusato.

PEtrus clericus lator præsentium questus est nobis, a quibusdam se pueris fallaciter criminatum, & causam suam non vt oportuit districta examinatione discussam, nec se ab aliquo condemnatum, sed solum ab episcopo suo, ne cum eo procedere auderet inhibitum. Quod audientes omnino ægre tulimus: quia veritate subtiliter perquisita aut
D reum, vt causæ exigebat qualitas condemnare, aut certe debuit innocentem absoluere. Quia igitur & causa exigit, & memoratus portitor magnopere postulat, vt hac de re subtilis debeat haberi discussio, præsenti tibi auctoritate præcipimus, vt vna cum reuerendissimo fratre nostro Fortunato coepiscopo, atque si visum tibi fuerit, glorioso filio nostro Maurentio attentati criminis veritarem subtili nimis indagatione ac discussione studeatis addiscere: & ita aut culpam vleisci, aut festinetis innocentiam reuelare, vt nec vos videamini negligentes in aliquo extitisse, nec hæc amplius sine definitione causa remaneat.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS FORTVNATO EPISCOPO Neapolitano.

Sup. ep. 25. hal. & 13. pl. Ind. 11.

E

De Saponarijs ciuitatis suæ, quos Ioannes multis affligebat incommodis.

AVgustinus præsentium portitor, qui reliquorum Saponariorum ciuitatis vestræ vice sese dixit esse transmissum, questus nobis est, quòd Ioannes vir clarissimus Palatinus multis eos frustra affligat incommodis, atque noua plurima eorum corpori præiudicialiter nitatur imponere. Denique vt, sicut ait, eos promittere sibi compellat, vt si quis arti eorum sociari voluerit, quidquid commodi de introitu eius accesserit, ipsi proficiat. Adijciens quoque pactum inter se de quibusdam rationabilibus artis suæ capitulis iuxta priscam consuetudinem omnium consensu interposita esse pœna confectum, atque id sacramento interueniente firmatum, & ab eo nunc velle quosdam ex suis, eius videlicet patrocinio fretos, abscedere, atque ita contrauenire tuitionem cupientibus impendere, vt quod

dici

dici graue est, plus in defensione eius præsumptionem habeant, quàm de pœna penuriam, A
vel de sacramento præstito possint habere formidinem. Quòd si ita se res habet, quia etiã
ipsi quod agit aduersum est, quippe qui alieno se peccato sua defensione constituit esse
participem: fraternitas vestra paterna eum adhortatione conueniat, vt ab huiusmodi se
actu cohibeat, & præiudicialiter illis nihil imponat, nec eos dispendiis quibuslibet contra
rationem affligat. Pariter etiam prouidendum est, vt & pactum vbi sacramenta sunt præ-
stita conseruetur, & cum dispendio animæ suæ temporalia lucra contraueniendo non ap-
petat: ne & periurij crimen incurrat, & commoda praue desiderata non capiat. Et si, quod
non credimus, admonitionem vestram prædictum Ioannem virum clarissimum videtis
forte differre, cum eminentissimo filio nostro Præfecto stricte loquimini, vt ipse hoc sicut
in præsenti dici fecimus quomodo præuiderit, rationabiliter faciat emendari: quatenus &
eos qui tuitionis nostræ suffragia quæsiuerunt, quorundam voluntas iniuste non oppri- B
mat, & ille ab opere se indecenti prohibitum, pro suæ magis animæ vtilitate cognoscat.
Dat. mense Maij, Indict. iij.

EPISTOLA XXVIII.

GREGORIVS ZITTANO ZIZASIMÆ Magistro militum.

De Rebus Ecclesiasticis in publico competentibus.

EPistolas vestras Græco sermone dictatas me indico suscepisse, in quibus dicitis quòd
quædam religiosa loca responsum iuri publico de rebus ei competentibus reddere C
contemnat. Quæ res me omnino contristauit: quia nostri est habitus, non solum præiudi-
cia minime facere, sed etiam facta æquanimiter portare: nisi forte quia res pauperum de-
fendere rationabiliter cogimur, ne apud omnipotentem Deum culpabiles inueniri valea-
mus. Proinde Fantino defensori quæ scripserim gloriæ vestræ transmisi, vt ipse religiosos
quosque in Panormitanis partibus apud electos iudices venire compellat, & suorum
actuum rationem reddant. Omnipotens Deus cælestis vobis misericordiæ largitatem præ-
beat, vt per cuncta quæ agitis, eius gratiæ seruiatis.

EPISTOLA XXIX.

Sup. l. 1. ep. 4. & lib. 3. ep. 43. lib. 7. ep. 24. 32. 81. lib. 10. epist. 42.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI. D

De redditibus Ecclesiæ hospitibus dandis.

SAbinianus vir clarissimus præsentium lator nobis indicauit, hanc olim ibi consuetu-
dinem conuenisse, vt diuersis superuenientibus, ciues eiusdem ciuitatis de proprio ex-
pensas impenderent. De qua re dum se quererentur affligi, hoc illis cum Theodoro quon-
dam episcopo conuenisse, vt in ecclesia eius certæ portiones substantiæ suæ donatione
conscriberentur, & hoc in se onus susciperet, atque securis eis redditis, ipse de ecclesia
quidquid esset necessarium erogaret. Se vero per tertiamdecimam & primam indictiones,
quibus prædictæ ciuitati defensoris officium tenuit absente episcopo de proprio expendis-
se, quod de ecclesia poterat erogari. Et quia sibi quòd expendit, postulat debere restitui:
idcirco experientiæ tuæ præcipimus, vt reuerendissimo fratri & coepiscopo nostro Decio E
studeat imminere: quatenus aut pacifica, si ita est, cum eo ordinatione decidat, aut certe
si qua se ratione a restitutione expensarum credit defendere posse, in iudicio tuo assistat: &
exquisita diligentius veritate, ita quidquid tibi æquitatis ordo suaserit, mora postposita
definitio, vt & rationabiliter causa finem accipiat, & partes apud te nulla fatiget in ob-
seruatione dilatio. Si autem donationes, de quibus dictum est, ecclesiæ suæ esse onerosas
existimat, & reddere eas donatoribus fortasse voluerit, si qui ex eis qui eas recipiunt, cle-
rici sunt, a te similiter moneantur, vt aut secundum portiones suas quæ erant soliti dare
persoluant, aut certe si causari voluerint, contentiones partium, tua necesse est cognitione
distingui, vt nulla se pars inaudita quæratur præiudicium sustinere. Alias vero causas quas
cum memorato reuerendissimo viro fratre nostro suprascriptus portitor habere præsen-
tes se asserit, tuo similiter volumus, medijs sacris Euangelijs, iudicio definiri.

EPI-

A

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Mediolanensi.

De Pompeio episcopo innocenter condemnato.

Lib.3.ep.2.a.1. 17.18.Ind.12. lib.4. epist. 17. Ind.13. lib.5. ep.17.lib.6. ep. 14.lib 7. ep.68. Ioan. Diac.lib. 4.c.28.

RElectis epistolis vestris, quas ad nos per Marianum latorem præsentium, transmisistis, gratam nobis solicitudinem vestram fuisse rescripsimus, quòd ea quæ ad vos de fratre & coepiscopo nostro Pompeio, qui adhuc ita a nobis nominandus est, peruenerunt, dissimulare minime pertulistis. Sed si qualis fuit in requisitione cura, talis fuisset in discussione subtilitas, nihil ex hoc quod de eo dictum est, fuisset ambiguum. Sed vtrum verum an esse compositum sciri potuisset, iam contra ipsum dudum in Sicilia apud reuerendæ memoriæ fratrem nostrum Maximianum episcopum talis quæstio, vt cognouimus, mota est. Sed quia causa ipsius subtili omnino inuestigatione quæsita est, omnino inuentus est innocens, qui fuerat accusatus in crimine. Nunc igitur quoniam illa quæ contra eum dicta sunt, non sub illa qua decuit districtione quæsita sunt: & gesta quæ exinde apud fraternitatem vestram confecta sunt, neque ad condemnationem, neque ad absolutionem eius probantur posse sufficere, non leuis res agitur, vt incaute vel in transcursu debeat definiri. Nam graue est satis & indecens, vt in re dubia certa dicatur sententia. Et hæc quidem gesta esse poterant ad definiendum satis idonea, si accusati ea confessio sequeretur; si tamen eandem confessionem subtilitas examinis ex occultis eliceret, & non afflictio vehemens extorqueret, quæ frequenter agit, vt & noxios sese fateri etiam cogantur innoxij. Nam postquam præfatus episcopus, vt dicitur, cruciari custodia, cremariq. fame se asserit, scire debetis si ita est, vtrum noceat si sic fuerit extorta confessio. Numquid quando sententiam tales causæ suscipiunt, & ad sedem Apostolicam appellatur, nonne & persona quæ iudicatur præsens est, & districtissime atque ab omni latere veritas quæritur, vt tunc si debeat necne manere sententia decernatur? Necnon & si prædictus episcopus ad sedem Apostolicam appellare voluerit, causa ipsius interius, & cum omni est diligentia perscrutanda. Et ideo postquam & persona absens est, & gesta quæ ad nos transmisistis, nobis, sicut præfati sumus, satisfeciisse idonee non videntur: temere aliquid de episcopi persona decernere nec possumus nec debemus, ne quod absit, reprehensibiles inueniamur in nostris, quibus aliorum iure competit retractare sententias; De Alemanis autem quod vobis indicatum est, nos & longius quàm vos positi scimus. Et quod verum non sit, minime dubitamus. Vestra tamen fraternitas bene fecit pro informatione nostra scribere quod audiuit. Dat. mense Iunij, Indict. III.

B C D

Grat.11.q.3. c. 64.

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS LIBERTINO EXPRÆFECTO.

De aduersitatibus patienter tolerandis.

Lib.7. epist. 20. Ind. 2. & h. l. ep.51.

Ioan.Diac. lib. 4.c.55.

QVantæ vos sæculi huius premant angustiæ, incognitum non habemus. Sed quia in summa tribulatione positis sola est consolatio misericordia Creatoris, in eum spem vestram ponite, ad ipsumq. tota vos mente conuertite, qui & iuste quem vult permittit affligi, & confidentem in se misericorditer liberat. Ipsi ergo gratias agite, & patienter, quæque illata sunt, sustinere. Nam rectæ mentis est Deum non solum in prosperis benedicere, sed etiam in aduersitatibus collaudare. In his igitur quæ patimini, nullum contra Deum murmur cordi vestro surrepat: quia ad quid hoc creator noster operetur, ignotum est. Forsitan enim magnifice fili aliquid illum in prosperis positus offendisti, vnde te clementi amaritudine vult purgare. Et ideo nec temporalis te frangat afflictio, nec rerum damna discrucient: quia si in aduersis gratias referens Deum tibi patientia feceris esse placabilem, & quæ amissa sunt, multiplicata reddentur, & super hæc gaudia æterna præstantur. Peto autem ne iniuriosum ducatis, quòd viginti annuos vestitus ad pueros vestros per Romanum defensorem scripsimus præberi: quia de beati Petri apostoli rebus quamuis parua sint quæ offeruntur, pro magna semper benedictione suscipienda sunt: quoniam & hic vobis

E

hic vobis valebit maiora impendere, & apud omnipotentem Deum beneficia æterna A
præstare.

EPISTOLA XXXII.

Inf. ep. 33. lib. 2. ep. 57. lib. 3. ep. 31. lib. 5. ep. 35. lib. 7. epist. 102. ind. 1.

GREGORIVS SECVNDINO EPISCOPO. Tauromitano.

De vxore Leonis Chartarij, qua suspicione fornicationis a marito discesserat.

PRæsentium portitor Leo Chartarius ad nos veniens indicauit vxoris suæ causam, quæ relicto eo pro fornicationis crimine, quo vehementius stimulatam aiebat, atque B
ob hoc religiosam vestem induerat, se culpabilem nullatenus extitisse: adeo vt, sicut ait, requirente fraternitate vestra, cui huius rei cognitionem ante hoc fere triennium mandaueramus, in nullo claruerit eum post initum coniugium in fornicationis culpam collapsum: adijciens quoque quòd eidem vxori suæ districtissima sacramenta præbuerit, insontem se ea de re, vnde etiam illam mordebat suspicio, permansisse: & idcirco propria eam sponte ad se reuersam. Sed quia communione illam cum familia sua pro hoc solummodo a fraternitate vestra priuatam asserit, quod ad eum clam postpositis vobis redierit: volumus vt familia quidem ipsius sacram communionem recipiat, & dominæ ea culpa in huius afflictionis pœna familiam diu non teneat. De ipsa vero, hoc est de vxore prædicti portitoris, hoc vos obseruare necesse est, vt si manifeste constiterit, quia contra coniugem suum dicere nihil potuit, sed & insuper suspicio ipsius præstito, vt edocti su- C
mus, sacramento amputata est, & vtique post hoc sua ad eum sponte reuersa est: in ea quoque temperanda est censura iudicij, vt longo iam tempore minime communione priuetur. Si autem aliter se veritas, quàm nobis insinuatum est, fortassis habuerit: fraternitatis vestræ subtilirer scripta nos instruant, vt quid fiendum sit, nostris iterum discurrentibus epistolis agnoscatis.

EPISTOLA XXXIII.

Lib. 2. epist. 51. ind. 10. lib. 7. ep. 102. ind. 1.

GREGORIVS SECVNDINO EPISCOPO. Tauromitano.

D

De mendacio Marciani episcopi nescienter dicto, & de Dulcinij elogio constituto.

SCripta fraternitatis vestræ suscepimus, in quibus indicastis, reuerendissimum fratrem nostrum Marcianum Locrensis ciuitatis episcopum aliter nobis de causa ecclesiæ contra monasterium Sancti Christophori, quod in vestra diœcesi est constitutum, intimasse: non quidem fallendi voluntate, sed quia a clericis suis non fuerat de veritatis natura diligenter instructus. Et quoniam scribitis Dulcinum decessorem ipsius nihil de rebus ecclesiæ suæ fuisse testatum, sed de proprijs ac magis quæ in prædicto monasterio fidelium oblatione collata sunt, elogium condidisse, atque sex vncias ecclesiæ, & sex eidem monasterio iure hereditario reliquisse: necesse est, vt si ita etiam non ex opinione sed absolute in veritate esse recolitis, nullam prædicto monasterio sinatis molestiam irrogari, præci- E
pue dum eandem causam iam temporibus reuerendæ memoriæ Maximiani episcopi vos atque fratrem & coepiscopum nostrum Ruffinum ex eius deputatione ac cessione audisse, ac decidisse testemini; adeo vt inter partes ea quæ inueniri poterant, partirentur, & quod ecclesiæ fuit intrinsecus redderetur. Volumus ergo vt pars vtraque conticeat, & ea quæ a fraternitate tua vna cum prædicto Ruffino quondam episcopo statuta sunt, inconuulsa consistant: quatenus nec pars Ecclesiæ denuo iniuste quæstionem inferre, nec monasterium irrationabiliter videatur post vestram maxime definitionem controuersiam sustinere.

EPI-

A

EPISTOLA XXXIIII.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO Clusino.

Inf. ep. 46. l. 1.

De Ioanne episcopo ordinando.

GLoriosus filius noster Aufridus ad nos scripta transmisit, indicans quòd in castro Balneum regis dicto, vna cum habitatoribus loci ipsius sibi Ioannem diaconum elegerit episcopum ordinandum, de cuius omnino vita bona testatus est. Sed quia quæ sunt canonica nesciunt, & nos inexpertis, vel incognitis manus temere non audemus imponere:
B fraternitas vestra cum omni solicitudine ac vigilantia diuersis quibus potuerit modis, de vita actibusq. ipsius requirere studeat. Et si nihil est quòd ei canonice possit obsistere, requirendum quoque est si in opere Dei studium habuit, vel psalmos nouit. Et si talis fuerit, eum ad nos cum testificationis suæ epistola dirigat. Si vero aliter fuerit, vestris nobis similiter epistolis indicate, & habitatores loci ipsius adhortamini, vt si iste aptus non fuerit, sicut & suprascripto Aufrido filio nostro scripsimus, alium sibi eligant qui ad hoc officium cum gratia Dei aptus valeat inueniri. Dat. Mense Iulij, Ind. iij.

EPISTOLA XXXV.

GREGORIVS EVLOGIO PATRIARCHÆ Alexandrino.

C

Sup. lib. 8. epist. 42. Ind. 3. & inf. lib. 10. ep. 34. lib. 11. epist. 46. 49.

De hæresi Agnoitarum quæ Græcorum & Latinorum Patrum consensu confutata est.

TRansacto anno suauissima sanctitatis vestræ scripta suscepi, quibus pro ægritudinis meæ nimietate respondere nuncusque non valui. Ecce enim iam biennium pene expletur, quo lectulo teneor, tantisq. podagræ doloribus affligor, vt vix in diebus festis vsque ad horarum trium spacium surgere valeam, Missarumq. solemnia celebrare. Mox autem cum graui compellor dolore decumbere, vt cruciatum meum possim interrumpente gemitu tolerare. Qui dolor interdum mihi lentus est, interdum nimius. Sed neque ita lentus vt recedat, neque ita nimius vt interficiat. Vnde fit, vt qui quotidie in morte sum, quotidie repellar a morte. Nec mirum, quia peccator grauis talis corruptionis
D carcere diu teneor inclusus. Vnde compellor exclamare: Educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini tuo. Sed quia meis hoc precibus adhuc obtinere non mereor: rogo vt vestræ sanctitatis oratio suæ mihi intercessionis adiutorium præbeat, meq. a peccati & corruptionis pondere liberum reddat in illam quam bene nostis libertatem gloriæ filiorum Dei. Scripsit autem mihi dulcissima & semper honoranda beatitudo vestra, quòd ei communis filius Anatholius diaconus de Constantinopolitana vrbe scripserat, ad me quosdam monachos de Hierosolymorum partibus venisse, qui me aliquid de Agnoitarum errore requirerent: & dicitis quia petijt, vt vestra mihi sanctitas scriberet quid de eadem debuisset inquisitione sentire. Sed neque ad me de Hierosolymorum partibus requirentes aliqui monachi venerunt, neque eundem communem filium nobis potuisse aliquid aliud quàm erat scribere, sed interpretem suspicor in eius epistolis errauisse. Nam idem
E diaconus mihi iam ante biennium scripsit: quia a prædictis partibus ad Constantinopolitanam vrbem talia requirentes monachi venerunt, meq. studuit requirere quid sentirem. Cui ego ante longum tempus quàm vestra scripta susciperem, contra eandem hæresim respondi, quæ postmodum in epistola vestræ sanctitatis inueni, atque omnipotenti Deo magnas gratias retuli, quia de cunctis inquisitionibus Romanorum atque Græcorum Patres, quorum nos sequaces sumus, vno spiritu sunt locuti. In multis enim eandem vestram epistolam ita reperi, ac si contra prædictam hæresim scripta Latinorum Patrum legerem. Et quantum potui de sanctissimo fratre meo amare & laudare bonum perpendi, in cuius ore venerandos Patres, quos multum diligo, recognoui. Sit ergo illi laus, sit in excelsis & gloria, cuius dono adhuc in sede Petri clamat vox Marci, de cuius effusione spiritus cum sacerdos ad perscrutanda mysteria scilicet ad sancta sanctorum intrat, in sancta Ecclesia velut in tabernaculo ex verbis prædicationis spiritalia tintinnabula

Ioan. Diac. lib. 4. c. 87.

Psal. 141. b

bula reſonant. Recta itaque & valde laudabilis eſt veſtra prædicatio. Sed omnipotentem A
Dominum deprecamur, vt diu vos etiam in hac vita cuſtodiat, vt de Dei organo quod eſtis, in hoc mundo latius vox veritatis reſonet. Pro me autem peto intercedite, vt huius peregrinationis via, quæ mihi aſperior facta eſt, cum celeritate finiatur: quatenus qui ex meis non valeo, ex veſtris meritis poſſim ad æternæ patriæ promiſſa pertingere, & cum cæli ciuibus gaudere.

EPISTOLA XXXVI.

Greg. lib. 4. epiſt. 35. d. 5. ep. 8.

GREGORIVS MAXIMO EPISCOPO Salonitano.

De Sclauorum gente, de Iuliano Scribone iniquo iudice, de pauperibus modeſte defendendis, & de Frontinianiſtis hæreticis. B

Ioan. Diac. lib. 4. c. 15.

AD Romanam veniens vrbem communis filius presbyter Veteranus, ita me podagræ doloribus debilem reperit, vt fraternitatis tuæ epiſtolis per me reſpondere nullatenus valuiſſem. Et quidem de Sclauorum gente, quæ vobis valde imminent, & affligor vehementer & conturbor. Affligor in his, quæ iam in vobis patior: conturbor, quia per Hiſtriæ aditum iam Italiam intrare cœperunt. De Iuliano autem Scribone quid dicam neſcio: quando vbique video, quia nobis peccata noſtra reſpondeant, vt & foris a gentibus, & intus a peruerſis iudicibus conturbemur? Sed nolite de talibus omnino contriſtari: quia qui poſt nos vixerint, deteriora tempora videbunt, ita vt in comparatione ſui temporis, felices nos æſtiment dies habuiſſe. Inquantum vero præualet fraternitas tua, opponere ſe C
pro pauperibus, & oppreſſis debet. Quæ etiam ſi prodeſſe minime valuerit, ipſa omnipo-
Prou. 24. b tenti Deo mentis deuotio ſufficit quam dedit. Scriptum eſt enim: Eripe eos qui ducuntur ad mortem, & qui pertrahuntur ad interitum liberare ne ceſſes. Quod ſi dixeris, Vires non ſuppetunt: qui inſpector est cordis, ipſe intelligit. In omni ergo quod agis, inſpectorem cordis appete habere placatum. Quidquid vero eſt vnde illi placeas, facere non omittas. Nam humani terrores & gratiæ fumo ſunt ſimiles, qui leui aura raptus euaneſcit. Hoc certiſſime ſcito, quia placere Deo & prauis hominibus nullus poteſt. In tanto ergo ſe æſtimet fraternitas tua omnipotenti Deo placuiſſe, quanto ſe peruerſis hominibus diſplicuiſſe cognouerit. Ipſa tamen defenſio pauperum moderata & grauis ſit, ne ſi quid nimis rigide agitis, ex iuuentute vos arbitrentur homines ſuperbire. Sed talis neceſſe eſt, vt inueniatur pro oppreſſis veſtra defenſio: quatenus & humiles protectionem ſentiant, & oppreſſo- D
res non facile inueniant quod ex maliuola mente reprehendant. Attende ergo quod ad
Ezech. 2. b Ezechielem dicitur: Fili hominis, increduli & ſubuerſores ſunt tecum, & cum ſcorpionibus habitas. Et Beatus Iob ait: Frater fui draconum, & ſocius ſtruthionum. Et Paulus
Iob. 30. d *Phil. 2. d* diſcipulis dicit: In medio nationis prauæ & peruerſæ, inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo. Tanto ergo debemus cautius ambulare, quanto nos ſcimus inter Dei inimicos viuere. De Frontinianiſtis autem fraternitas tua ſit omnino ſolicita, & ſicut cœpit, ſtudeat, quatenus ad ſinum ſanctæ Eccleſiæ reuocentur. Si qui vero ad me venire voluerint, & rationem recipere, prius iuſiurandum præbeant, quia non permittent ſuis quod in eorum errore, etiam ratione recepta, perſiſtant. Et poſt modum eis tua ſanctitas promittat, quia a me nullam violentiam patientur, ſed rationem reddo. Si veritatem cognouerint, ſuſcipiam: ſi non cognouerint, illæſos dimittam. Si qui vero contra vos ex eis ad nos veni- E
re voluerint, minime eos fraternitas tua retineat: quia venientes aut rationem recipient, aut ſcito quia aliter profecto terram illam vlterius non videbunt.

EPISTOLA XXXVII.

Inſ. lib. 9. ep. 2.

GREGORIVS INNOCENTIO AFRICÆ PRÆFECTO.

Dolet & gaudet ſimul ob præfecturam quam acceperat. Agit de libris Iob tranſmittendis, & de libris ſancti Auguſtini.

LVculenta eminentiæ veſtræ, & condita cordis melle facundia ita ſui nobis ſaporem medullitus infudit, & in ſuo amore nos rapuit, vt nobis & dulce ſonet quod ſcribitis, & ſapiat

A & sapiat suaue quod agitis: nec immerito, quia qui bonis studijs comptus est, iudicio magnus est, non fauore. Præfecturæ autem vos suscepisse cingula cognoscentes, lætitiæ se miscuit nostræ tristitia. Nam ex vna parte lætati de prouectu dulcissimi filij, contristati sumus ab altera: quia quàm graue sit confusis temporibus locis maioribus esse præpositos, ex nostro prorsus dolore sentimus. Vnde omnino studendum est, vt res aspera fiat mercedis occasio. Nam sicut nostis, de terra plena carduis frumentum egreditur; & de spinis rosa producitur. Dum ergo seminandi vobis congruum tempus est, bonorum operum serere semina non cessetis, vt maiores in die messis, lætitiæ manipulos reportetis, atque ad æternam gloriam ex transitorij honoris merito veniatis. Cognoscentes igitur quale studium in præparandis drumonibus gesseritis, solicitudinem vestram, desiderato nuncio, releuamus, indicantes cum Longobardorum rege vsque ad mensem Mar-
B tium futuræ quartæ Indictionis, de pace, propitiante Domino, conuenisse. Quæ si retineatur ignoramus, quia idem rex obijsse postea nunciatus est, licet adhuc habeatur incertum. De Anamundaro autem quæ scripsistis fecimus, sed voluntatem vtinam sequatur effectus: quia quantum ad nos pertinet, afflictis intercessionis nostræ solatium non negamus. Quod vero in expositione sancti Iob transmitti vobis codicem voluistis, de vestro omnino studio gaudemus: quoniam illi rei eminentiam vestram studere conspicimus, quæ nec toros foras vos exire permittat, & ad cor iterum sæcularibus curis dispersos recolligat. Sed si delicioso cupitis pabulo saginari, beati Augustini patriotæ vestri opuscula legite, & ad comparationem siliginis illius nostrum furfurem non quæratis. Quale præterea patrocinium, qualemq. affectum in vtilitatibus pauperum beati Petri Apostolorum principis amatoris sui gloria vestra præbuerit, Hilario chartulario nostro
C testificante didicimus. Ex qua re vberes gratias exoluentes omnipotentis Dei misericordiam exoramus, vt gratiæ suæ protectione vos muniat, & nec malos contra vos homines exterius, nec malignos spiritus interius præualere permittat: sed ita actiones vestras in suo propitius timore disponat, vt sicut fecit inter homines, ita quoque post longæuæ ætatis discursus, in Sanctorum suorum vos esse faciat numero glorioſos.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

Lib.2.epist. 60. 61. 62. & 91. lib.3.epist.9. 9. & 10. Ind.11.

De oppressionibus minorum a maioribus, & de ijs, qui ad Ecclesiam confugiunt.

D

QValiter in Sardinia minores vel pauperes ab eis qui illis maiores sunt opprimantur, reuerendissimi fratris nostri Dominici Carthaginensis Episcopi atque eminentissimi filij nostri Innocentij præfecti epistolæ testantur, a quibus vt quæ nobis scripta sunt noueritis, ipsarum vobis Epistolarum exemplaria præuidimus transmittenda. Et ideo quia ea quæ petenda sunt, offeruntur, studioſe agendum est, vt ea quæ promittuntur, opere compleantur. Si qui eorum de quibus est quæstio, in Ecclesiam fortasse refugerint, ita debet causa diligentia vestra disponi, vt nec ipsi violentiam patiantur, nec ij qui dicuntur oppressi, damna sustineant. Curæ ergo vestrę sit, vt eis sacramentum ab ijs quorum interest, de seruanda lege & iustitia promittatur, & per omnia commoneantur exire, atque suorum actuum reddere rationem, quibus etiam Ecclesiæ vestræ defenso-
E rem deputare vos conuenit. Cuius solicitudine ea quæ illis fuerint promissa seruentur: quatenus nec alijs noxia sint, & ipsis Ecclesiastica, salua ratione, possint prodesse refugia. Ita ergo fraternitas vestra faciat, vt hæc quæ eius studio emendanda sunt, mora per eam vel impedimentum aliquod non contingat.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORIVS ADEODATO ABBATI NEAPOLITANO.

De vnione monasterij Gazarensis cum Neapolitano & Puteolano.

QVorundam monachorum eiusdem monasterij ad nos relatione peruenit, monachos monasterij Gazarēsis, quod situm in Plagia est, & monachos S. Sebastiani mo-

nasterij, quod Neapoli in domo quondam Romani constructum est, vbi Deo miseran- A
te, sicut dictum est, Abbatis geris officium, se monasterinmq. suum vniri magnopere
popposcisse: adeo vt chartas omnes eiusdem monasterij tuo monasterio, vt dicitur, tradi-
dissent. Sed quia monasterium ipsum in Neapolitana est diœcesi constitutum, ne quid
constituere, quod absit, præiudicialiter videamur, volumus vt quousque Neapoli ordi-
netur antistes, tuo interim monasterio antefatum Gazarense monasterium cum omni-
bus ad se pertinentibus sit vnitum. Cum vero propitiante Domino Neapoli fuit Episco-
pus ordinatus, vtrum in perpetuum hæc vnitio extendi, an temporalis esse debeat, ma-
turius, ac solidius cum Dei gratia pertractabimus. Quia vero monasterium Puteolis
constitutum, quod Falcidis dicitur, ita esse destitutum a monachis perhibetur, vt non
solum Dei illic opus minime celebretur, sed etiam pene pro derelicto, quod dici graue est,
habeatur: idcirco illud monasterio tuo præsenti auctoritate cum omnibus ad se pertinen- B
tibus in perpetuum duximus vniendum: admonentes, vt monachos in prædicta vtra-
que monasteria debeas deputare, qui & curam illic diligenter habeant, & opus Dei re-
gulari studeant institutione peragere, atque ita se in his, sicut conuenit, exhibere, vt nec
illos de neglectu, nec te de minori solicitudine culpa confundat. Quidquid vero ad ea-
dem monasteria pertinere cognoscis, si ab aliquibus irrationabiliter detinentur, ex hac
nostra auctoritate repetendi, exigendiq. atque tuo monasterio vendicandi habebis per
omnia, Deo iuuante, licentiam: quia dignum est, vt quorum curam geris, rebus nullo
modo defrauderis. Monachos autem quos in monasterio Puteolis sito deputaueris, sub
tua quidem disciplina, sed tamen Puteolano Episcopo, cuius diœcesis est, non Neapo-
litano noueris subiacere.

C

EPISTOLA XL.

GREGORIVS CLERO ET NOBILIBVS CIVIBVS NEAPOL.

Ne is qui habet filios, aut simplex fuerit, aut vsurarius ad Episcopatum eligatur.

Grat. 8. q. 1. ca. Nec nouum.

NEc nouum nec reprehensibile est in eligendo Episcopo populi se vota in duas par-
tes diuidere: sed graue est quando in huiusmodi causis non ex iudicio, sed de solo
fauore venit electio. Prius enim quàm scripta ad nos vestra recurrerent, Ioannem diaco-
num, qui ab altera parte electus est, paruulam habere filiam ex quorundam relatione
cognouimus. Vnde si rationem voluissent attendere, nec alij eum eligere, nec ipse de-
buerat consentire. Nam qua præsumptione ad Episcopatum audet accedere qui adhuc
Idem dist. 68. c. 4. longam corporis sui continentiam, filiola teste, conuincitur non habere? Petrus item D
diaconus quem a vobis electum asseritis, omnino quantum dicitur, simplex est. Et nostis
quia talis hoc tempore in regiminis debeat arce constitui, qui non solum de salute anima-
rum, verumetiam de extrinseca subiectorum vtilitate & cautela sciat esse solicitus. Nam
de eo insuper ad nos peruenisse cognoscite, quòd solidos dederit ad vsuras: quod vos opor-
tet cum omni subtilitate perquirere, & si ita constiterit, alium eligite, & ab huiusmodi
vos persona sine mora suspendite. Nam nos amatoribus vsurarum nulla ratione manus
imponimus. Si vero subtili habita inquisitione hoc falsum esse patuerit; quia persona
eius nobis ignota est, & vtrum ita sit de simplicitate eius quod ad nos perlatum est igno-
ramus, cum decreto a vobis facto ad nos eum venire necesse est, vt de vita moribusq. ipsius
solicitius inquirētes, sensum quoque pariter agnoscamus, vt si huic iudicio aptus extiterit,
vestra in eo, adiuuāte Domino, desideria cōpleamus. Studij præterea vestri sit etiam alium E
qui aptus sit prouidere, vt si forte huic ordini hic nō videatur idoneus, sit in quem se vestra
declinare possit electio. Nam graue cleri illius erit opprobrium, vt si hic fortasse approba-
tus non fuerit, alium se dicant qui eligi debeat, non habere. Mense Augusti, Indict. III.

EPISTOLA XLI.

Sup. lib. 3. Epist. 30. lib. 4. Epist. 3 lib. 5. Ep. 20. & 21. lib. 14. li. 8. Ep. 31. lib. 12. Ep. 1.

GREGORIVS DOMINICO EPISCOPO CARTHAGINENSI.

De pestilentia Africana, & quid eo tempore præstare debeat Episcopus.

QVanta in Africanis partibus lues irruerit, iam pridem cognouimus: & quia nec Ita-
lia de hac cladis percussione est libera, geminati in nobis dolorum sunt gemitus.

Sed

A Sed inter hæc mala, & alias calamitates innumeras desperata cor nostrum, carissime frater, tribulatione deficeret, nisi fragilitatem nostram vox Dominica præmunisset. Olim enim fidelibus Euangelicæ tuba lectionis insonuit, appropinquante fine mundi pestilentiam, bella & alia multa quæ adhuc, sicut nostis, in metu sunt, euentura. Quæ ergo præscientes patimur, affligi ex his nimium tamquam de incognitis non debemus. Nam plerumq. & genus mortis in alterius mortis consideratione leuamen est. Quantas ergo detruncationes, quantasq. crudelitates vidimus, quibus mors sola remedium, & erat vita tormentum? Nonne cum Dauid optio esset mortis oblata, recusatis fame & gladio, populum suum elegit manu Dei succumbere? Ex qua re colligite, in his qui diuina percussione intereunt, quanta sit gratia, quando ea vocatione obeunt, quam Prophetæ sancto pro munere constat oblatam. Itaque Creatori nostro in cunctis aduersitatibus gratias
B referamus, atque de eius misericordia confidentes, patienter omnia toleremus, quia satis minus patimur quàm meremur. Quoniam tamen ita temporaliter flagellamur, vt sine æternæ vitæ consolatione minime relinquamur: necesse est vt quanto his signis nunciantibus venturum iudicem in proximo non nescimus, tanto rationes nostras quas in eius sumus examine posituri, bonæ actionis studio & fletu pœnitentiæ muniamus: vt tantæ nobis percussiones, fauente eius gratia, non damnationis initium, sed beneficium purgationis existant. Quia vero ea infirmitatis nostræ natura est, vt non possimus de obeuntibus non dolere: fraternitatis vestræ doctrina tribulatis sit solamen. Mansura illis bona quæ promittuntur, insinuet, vt spe certissima roborati in comparatione futuri muneris discant de amissione temporalium non dolere. Vestra eos lingua, sicut & credimus,
C magis ac magis a praui operis perpetratione coerceat, bonorum præmia, malorum pœnas edisserat, vt qui bona minus diligunt, saltem mala pertimescant, & ab his se quæ sunt plectenda contineant. Nam inter flagella positos, flagellis digna committere, contra ferientem est specialiter superbire, & sæuientis acrius iracundiam irritare. Atque est primum genus dementiæ, nolle quempiam a malis suis iuste quiescere, & Deum iniuste a sua velle vltione cessare. Sed quoniam in his diuino adiutorio opus est, iniunctis dilecte frater precibus, omnipotentis Dei clementiam exorenius, vt & nos digne ista tribuat exhibere, & populorum ad hæc operanda misericorditer corda compungat: quatenus in timore ipsius actus nostros salubriter ordinantes, & ab ingruentibus malis erui, & ad superna venire gaudia, eius duce gratia, sine qua nihil possumus, mereamur.

EPISTOLA XLII.

D

GREGORIVS EVLOGIO PATRIARCHÆ ALEXANDRINO.

Sup. Ep. 33. l. 1. & in lib. 10. ep. 54. lib. 12. Epist. 46. 47.

De hæreticis Agnoitis, & expositione ficulnea, ex Augustini sententia. De eo quod scriptum est: Nemo scit diem iudicij, nec filius, nisi pater solus. De eo quod dicitur: Adam vbi es? Et ad Cain: Vbi est frater tuus? Et de Lazaro: Vbi posuistis eum? qua omnia vtiliter exponuntur.

SIcut aqua frigida animæ sitienti, sic nuncius bonus de terra longinqua. Quis vero mihi esse nuncius bonus ad sanctæ Ecclesiæ adiutorium potest, nisi vita atque incolumitas suauissimæ mihi vestræ sanctitatis, quæ ex percepta luce veritatis, & eandem Ecclesiam prædicationis verbo illuminat, & ad meliorem viam morum suorum exemplis in- *Prou. 25. d*
E format? Quotiens autem in corde meo vnanimitatem vestram relego, atque in corde vestro fixum me permanere cognosco, ago omnipotenti Deo gratias: quia diuidi locis caritas non potest. Nam etsi corpore longe disiungimur, mente tamen semper indiuisibiles sumus. Communis autem filius Anatholius diaconus suis mihi scriptis innotuit, in vrbe regia nonnulla Ecclesiastica, quædam tamen de causis terrenis mota. Sed credo quòd prius hoc mihi nunciauerit, quàm de causis Ecclesiæ beatitudo vestra loqueretur. Et gaudeo, quia vbi vos adesse contingit, me non arbitror defuisse. Nam veritatis minister Petri sequax, & sanctæ Ecclesiæ prædicator scit quia illa sic loqui potuisti, quæ de sede Petri Apostoli per os doctoris sonare debuerunt. Ante hos autem dies Abramio Alexandrino veniente sanctitati vestræ rescripseram, vel quid de scriptis vestris quæ contra hæreticos Agnoitas edidistis senserim, vel cur tarde responderim. Sed Abramius nauigij necessitate compulsus, diu perhibetur in Neapolitana ciuitate demoratus, atque in eo sensu

quod dudum scripseram, ita rescribo: quia de doctrina vestra contra hæreticos, qui di- A
cuntur Agnoitæ, fuit valde quod admiraremur: quod autem displiceret, non fuit. In
eodem autem sensu iamdudum communi filio nostro Anatholio diacono plurima scrip-
seram. Ita autem doctrina vestra per omnia Latinis patribus concordauit, vt mirum
mihi non esset quod in diuersis linguis spiritus non fuerit diuersus. Nam hoc quod de
siculnea dixistis, in eo sensu proprie beatus Augustinus loquitur, quia cum Euange-
Mar. 11. b lista subiungit: Nondum enim erat tempus ficorum, aperte cognoscitur, quòd per
ficum Dominus in synagoga fructum quæsierat, quæ folia legis habuit, sed fructum
operis non habebat. Non enim poterat creator omnium nescire quia fructum ficus non
habuit, quod dum tempus ficorum non esset, omnes poterant scire. De eo vero quod
Mar. 13. d scriptum est: Quia idem & horam neque filius, neque Angeli sciunt: omnino recte ve-
stra sanctitas sensit quoniam non ad eundem filium, iuxta hoc quod caput est, sed iuxta B
corpus eius quod sumus nos, est certissime referendum. Qua de re multis in locis idem
beatus Augustinus eo sensu vtitur. Dicit quoque & aliud quod de eodem filio possit in-
telligi, quia Deus omnipotens aliquando more loquitur humano, sicut ad Abraam
Gen. 22. e dicit: Nunc cognoui quia times Deum. Non quia se Deus tunc timeri cognouerit: sed
quia tunc eundem Abraam fecit agnoscere, quia Deum timeret. Sicut enim nos diem
lætum dicimus, non quod ipse dies lætus sit, sed quia nos lætos facit. Ita & omnipotens
filius nescire se dicit diem quem nescire facit, non quòd ipse nesciat diem, sed quia nunc
sciri minime permittat. Vnde & pater solus dicit scire, quia consubstantialis ei filius, ex
eius natura, quæ est super angelos, habet vt hoc sciat quod angeli ignorant. Vnde & hoc
intelligi subtilius potest: quia incarnatus vnigenitus, factusq. pro nobis homo perfectus,
in natura quidem humanitatis nouit diem & horam iudicij, sed tamen hunc non ex na- C
tura humanitatis nouit. Quod ergo in ipsa nouit, non ex ipsa nouit qua Deus est homo
factus, diem & horam iudicij non nisi per deitatis suæ potentiam nouit, sicut & in nuptijs
Ioan. 2. d cum mater Virgo diceret vinum deesse, respondit: Quid mihi & tibi est mulier? Nondum
venit hora mea. Neque enim Iesus angelorum Dominus horæ subiectus erat, qui inter
cuncta quæ creauerat, horas & tempora fecerat: sed quia mater cum Virgo vinum de-
fuit, per eum, miraculum fieri volebat, statim ei responsum est: Quid mihi & tibi est mu-
lier? Ac si aperte diceret: Vnde facere miraculum possum, hoc mihi ex patre, non ex ma-
tre est. Ex matre enim mori poterat, qui ex natura patris miracula faciebat. Vnde & in
cruce positus, eandem matrem moriens recognouit, quam discipulo commendauit, di-
Ioan. 19. e cens: Ecce mater tua. Ait ergo: Quid mihi & tibi est mulier? Nondum venit hora mea.
Ioan. 2. a Quod est dicere: In miraculo quod ex tua natura non habeo, te minime matrem reco- D
gnosco, sed cum hora mortis venerit, cognosco te matrem, quia vnde mori possum, hoc
ex te habeo. Itaque scientiam quam ex humanitatis natura non habuit, ex qua cum an-
gelis creatura fuit, hanc se cum angelis, qui creaturæ sunt, habere denegauit. Diem ergo
& horam iudicij scit: quia Deus est homo. Res autem valde manifesta est: quia qui quis
Nestorianus non est, Agnoita esse nullatenus potest. Nam qui ipsam Dei sapientiam fa-
tetur incarnatam, qua mente valet dicere, esse aliquid quod Dei sapientia ignoret? Scri-
ptum est: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.
Ioan. 1. a Omnia per ipsum facta sunt. Si omnia, proculdubio etiam dies iudicij & hora. Quis ergo
ita despiat vt dicere præsumat, quia verbum patris fecit quod ignorat? Scriptum quip-
Luc. 10. d pe est: Sciens Iesus quia omnia dedit ei pater in manus. Si omnia, profecto diem iudi-
cij & horam. Quis ergo ita stultus est, vt dicat quia accepit filius in manibus quod nescit? E
De eo vero loco in quo mulieribus de Lazaro dicit: Vbi posuistis eum? Ipsa specialiter
Ioan. 11. d sensimus, quæ sensistis: quia si negant scisse Dominum vbi fuerat Lazarus sepultus, atque
ideo requisisse, proculdubio compellentur fateri quia nesciuit Dominus in quibus locis se
Gen. 3. b Adam & Eua post culpam absconderant, cum in paradiso dixerat: Adam, vbi es? aut cum
Gen. 4. b Cain corripuit, dicens: Vbi est Abel frater tuus? Qui si nesciebat, cur protinus adiun-
xit: Sanguis fratris tui de terra clamat ad me? Quamuis hoc in loco Seuerianus Gaual-
lensis aliud loquitur, dicens quia hoc mulieribus Dominus per increpationem quasi di-
xerit, quòd mortuum Lazarum vbi posuerunt requisiuit. Ac si aperte Euæ culpam me-
morans mulieribus diceret: Ego virum in paradiso posui, quem vos posuistis in sepul-
chro. Ad hoc vero mihi idem communis filius Anatholius diaconus reposuit aliam
quæstionem, dicens: Quid si obijciatur mihi, quia sicut immoralis mori dignatus est,

vt nos

A vt nos liberaret a morte,& æternus ante tempora fieri voluit remporalis: ita Dei sapientiam ignorantiam nostram susciperе dignatam esse, vr nos ab ignorantia liberarer? Sed ad hoc ei necdum respondi, quia graui nuncusque infirmirate detentus sum. Iam nunc autem vestra cœpi oratione conualescere, & ei, si ita perfecte conualuero vr dictare valeam, adiuuante Domino respondebo. De quibus vobis nihil dicendum est, ne videar docere quæ nostis: quia & medicamina vim medendi perdunt, quæ membris sanis & fortibus apponuntur. Indicamus præterea quia grauem hic difficulratem interpretum patimur. Dum enim non sunt qui sensum de sensu exprimant, sed transferre semper verborum propietarem volunt. omnem dictorum sensum confundunt. Vnde agitur vt ea quæ translara fuerint, nisi cum graui labore intelligere nullo modo valeamus. Benedictiones vero sancti Marci Euangelistæ, & vestræ beatitudinis accepi. Ligna autem transB mittere volui: sed quia nauis parua fuit quæ venir, ea portare non potuir. Quamuis hæc ipsa qui viderunt Alexandrini venientes dixerunt quod parua sunt. Nam alia omnino vobis maiora parareram, quæ necdum ad Romanam ciuirarem tracta sunt: quia expectaui vt venienre Alexandrina naui rrahi debuissent, & in loco vbi incisa fuerunt remanserunr: Omnipotens Deus vitam vestram ad ædificationem sanctæ Ecclesiæ per longa tempora custodiat, vobisq. aspiret vt pro me enixius oreris, vt quem propria peccata deprimunt, vestræ apud omnipotentem Deum preces leuent. Mense Februarij, Ind. iij.

EPISTOLA XLIII.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO Lunensi.

Inf. 44. ep. & Sup. lib. 3. ep 21. Ind. 12. lib 4. ep. 1. Ind. 13.

C

De abbatissa ordinanda, & de subsidio ei exhibendo.

FRaternitaris vestræ adeo nobis solicitudinem placuisse scribimus, vt nostri studij esset ea quæ voluistis effectu complere. Quia ergo scripsistis vt personam rranstmittere deberemus, quæ in monasterio, quod in ciuitate vestra situm est, abbatissæ regere possit officium, quam diuina misericordia suffragante, in regimine eiusdem monasterij strenuam posse existere arbitramur, illuc præuidimus dirigendam, vra vobis Deo protegente abbarissa debeat ordinari. Nam ad nos huc tanrummodo causa orationis venit. Quia ergo memoratam ancillam Dei ad vestram volunrarem & scripta transmisimus: hortamur vt circa eam monasteriumq. ipsius fraterniras vestra solicitudinem gerat,
D arque degentem illi congregationem in Iesu Christi Dei & Redemptoris nostri seruitio adhortationis suæ voce, & bonorum operum exhibitione corroboret, & ira se erga exteriores vtilitates eius, vbicumque necesse fuerit, & causas exhibeat, vt conuersantes ibidem magnum in vobis subsidium, sicut decet, inueniant, & nullius rei eas necessitas deprimat: quarenus dum vobis prouidentibus omnis eis fuerir amota necessiras, in oratione Dei & laudibus assidue secura valeant mente persistere. Sic erenim agetur vt & illis electa conuersatio ad salutem, & vobis proficiat ad mercedem. Nam gratia prorsus maior acquirirur, si de commissis ouibus lucrum offerar Domino solicitudo pastoris.

EPISTOLA XLIIII.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO. Lunensi.

E

Vt reparationem Ecclesiarum viginti vel plus solidos conferat.

QVid petitio Agrippini presbyteri & Seruandi diaconi conrineat ecclesiæ Fesulanæ, subiecta vobis pagina patefacir. Er ideo si ea quæ illic continentur veritate subsistunt, atque tales personæ ad vos venerint, quibus credi aliquid debeat, vsque ad viginti solidos, aut si plus vobis visum fuerir, in reparationem Ecclesiarum, quæ in ruinis esse perhibentur, sub testamenti pagina dare vos conuenit: quatenus & illic remedium sit, & vestra debear esse munitio. De ceteris vero rebus quæ apud vos sunt, pro memoria futuri remporis ex eisdem desuscepтum emittire, vt dum Deus pacem donauerit, res ipsæ iuri ecclesiæ cuius sunt, sine aliqua valeant dilationem vel controuersia reparari.

EPISTOLA XLV.

GREGORIVS PALLADIO PRESBYTERO. De monte Sina.

De detractionibus non curandis.

EPiſtolis dilectionis tuæ ſuſceptis, filium menm Simplicium requirere curaui, & qua tentatione tua charitas vrgeretur, inueni: de qua tamen verbi mei conſolatione
Matth. 10. c non indiget, cũ ipſa veritas dicat: Si patremfamilias Beelzebub vocauerunt, quanto ma-
Ioa. 15. c gis domeſticos eius? Quæ iterum dicit: Si de hoc mundo eſſetis, mundus quod ſuum erat diligeret. Sed quia de hoc mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Mundum videlicet corda carnalia deſignans, quæ diligunt mundum. Hæc B igitur cum perfecte te ſcire audiam, miror dilectionem tuam verbis hominũ contriſtatam. Inter verba enim laudantium ſiue vituperantium ad mentem ſemper recurrendum eſt, & ſi in ea non inuenitur bonum quod de nobis dicitur, magna triſtitia generari debet. Et rurſum ſi in ea non inuenitur malum quod de nobis homines loquuntur, in magnam debemus lætitiam proſilire. Quid enim ſi homines laudant, & conſcentia accuſet? Aut quæ debet eſſe triſtitia ſi omnes accuſent, & ſola conſcientia nos liberos demonſtret?
2. Cor. 1. e Habemus Paulum, dicentem: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Iob
Iob. 16. d quoque dicit: Ecce in cælo teſtis meus. Si ergo nobis eſt teſtis in cælo, teſtis in corde, dimitte ſtultos foris loqui quod volunt. Quid aliud detrahentes faciunt, niſi in puluerem ſufflant, atque in oculos ſuos terram excitant, vt vnde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis videant? Vocandi tamen ſunt etiam ipſi, tranquille admonendi, eisq. ſatis- C
Matth. 17. d fieri modis omnibus debet, ſcientes quid de eis veritas dicit: Ne forte ſcandalizemus eos. Si autem ſatisfieri ſibi ex veritate noluerint, habes conſolationem quam in ſancto Euangelio conſpicias, quia cum Domino dictum fuiſſet: Scis quia Phariſæi audito hoc verbo
Matth. 15. b ſcandalizati ſunt? reſpondit: Sinite illos, cæci ſunt, duces cæcorum. Paulus quoque Apo-
Rom. 12. d ſtolus admonet, dicens: Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Dicturus quippe vt cum omnibus pacem habeamus, quia proſpexit & hoc eſſe difficile, præmiſit, Si fieri poteſt. Sed tamen adiunxit quòd poſſit fieri, cum dixit: Quod ex vobis eſt. Quia ſi nos in mente charitatem erga odientes ſeruare cupimus, etſi illi nobiſcum pacem non habent, nos tamen cum illis ſine dubio habemus. In omnibus ergo fili
Prou. 4. d dilectiſſime cor cuſtodi, ſicut ſcriptum eſt: Omni cuſtodia ſerua cor tuum, quia ex ipſo vita procedit. Hæc breuiter pro charitatis commemoratione reſcripſi. Sed peto vt pro D me orare debeas: quatenus omnipotens Deus & a malignis me ſpiritibus, & a peruerſis hominibus cuſtodire dignetur: quia in hac vitæ meæ peregrinatione mala me ſimul
Pſal. 87. c multa circumdant, ita vt cum Pſalmiſta iure dicam: In me pertranſierunt iræ tuæ, & terrores tui conturbauerunt me. Circumdederunt me ſicut aqua, tota die circumdederunt me ſimul. Cæleſtis gratia & nos in vrbibus, & vos in eremo protegat: quia antiquus hoſtis terrarum locis a tentatione non excluditur: quia ſi in paradiſo hominem ſtrauit, qui locus extra paradiſum eſſe poteſt, in quo mentem hominum penetrare non valeat? In ſola ergo creatoris noſtri protectione fidendum eſt, cui ex intimo corde clame-
Pſal. 70. a mus: Eſto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum, vt ſaluum me facias. Tranſmiſimus vobis de benedictione ſancti Petri Apoſtoli cucullam & tunicam, quæ ea petimus charitate ſuſcipi, qua a nobis tranſmiſſa ſunt. E

EPISTOLA XLVII.

GREGORIVS EVLOGIO EPISCOPO. Cluſino.

De epiſcopo caute eligendo, & in viſitatione Chriſtianos conſignandos ab epiſcopo.

SCripta fraternitatis veſtræ ſuſcipientes, contriſtati ſumus quòd vos per ea & grauiter infirmatos, & adhuc debiles eſſe cognouimus. Et licet ſanctitatẽ veſtrã videndi deſideriũ haberemus, bene tamẽ feciſtis iſto vos illic tẽpore continere, ne veniẽtes huc de ęgritudinis veſtrę moleſtia, recidiuã nobis triſtitiam faceretis. De epiſcopatu autẽ laudauimus

quòd

A quòd perſonam non temere elegiſtis, ſed cauti, ſicut decuit, extitiſtis. Venientibus enim vobis, ſi Deo placuerit, communi deliberatione tractabimus, & quod vtile viſum fuerit Deo auxiliante diſponemus. Vnum autem caballum vobis qualem inuenire potuimus, de benedictione ſancti Petri tranſmiſimus, vt habeatis poſt infirmitatem cum quo veſtari poſſitis. De cauſis vero pro quibus latores præſentium huc venerunt, quid actum ſit, ipſorum omnia renunciatione cognoſcetis. Præterea Eccleſijs ad quas ſine labore poteſtis accedere, fraternitas veſtra officium viſitationis impendat, vt ij qui illic Deo propitio baptizantur, inconſignati non debeant remanere.

EPISTOLA XLVII.

B GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracuſano.

Sup. lib. 4. ep. 28. l. 5. ep. 18. lib. 6. ep. 9. l. 9. ep. 22. 27. inf. ep. 48. l. 1. lib. 9. ep. 37. 101. Ind. 4.

Creſcentium Vicarium commendat, cui publica vtilitatis cauſa e monaſterio egredi permittit.

CVm lator præſentium Creſcentius Vicarius noſter, quem ad ſe filius noſter glorioſiſſimus Dominus Leontius exconſul præcepit occurrere, exire de ſeptis venerabilibus dubitaret: ne qua per eum excuſatio alijs fortaſſe naſceretur, aut publica diceretur vtilitas impediri, ei vt egredi debuiſſet, æquitate ſeruata permitti fecimus. Et ideo quia hæc illi res, ſicut iuſſus fuerat, illic ſuaſit occurrere fraternitas veſtra ei ſalua ratione concurrat, atque apud prædictum glorioſiſſimum domnum veſtrum agere cum ea qua conſue-
C uit charitate ſtudeat, vt in nullo eum contra leges aut rationem patiatur aliquo modo prægrauari: ſed iuſtitiam ei ſicut Chriſtianitati eius conuenit, in omnibus faciat cuſtodiri: quatenus & ipſe ad mercedem ſuam, quod æquitatis ordo exigit, videatur ſalubriter ſeruaſſe, & hic ſe contra ea quæ promitti fecimus, grauari non ſentiat.

EPISTOLA XLVIII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO. Syracuſano.

Apollonium magiſtrum militum commendat.

D QVamuis glorioſo Apollonio magiſtro militum communi filio paternam vos pietatem nouerimus impendere: quia tamen eundem dilectionis modum, quem circa eum ſacerdotaliter exhibetis, noſtris credidit apicibus augmentandum: idcirco eum fraternitati veſtræ his epiſtolis commendamus, hortantes vt paternam in vobis, ſicut decet, conſolationem inueniat, & ſolatijs veſtris, ſicut vſus exegerit, comitante iuſtitia potiatur: quatenus dum veſtram erga ſe amplius fuerit dilectionem expertus, & ipſe quod de vobis confidit, agnoſcat, & noſtram ſentiat epiſtolam profuiſſe.

EPISTOLA XLIX.

E GREGORIVS LEONTIO EXCONSVLI.

Inf. ep. 51. lib. 9. ep. 34. Ind. 1.

Apollonium commendat.

SCientes gratia paterna vos ſcripta ſuſcipere, ſi illud peragere ſtudeamus, gloriam veſtram vltro non eſt dubium operari: quia filiorum noſtrorum deſideria non patimur contriſtari. Et ideo quia glorioſus filius noſter Apollonius magiſter militum lator præſentium noſtris ſe apud vos voluit apicibus commendari: ſalutantes gloriam veſtram paterna dilectione petimus, vt ſalua ratione gratiam veſtri fauoris inueniat, & patrocinij opem in quocumque neceſſe fuerit, conſequatur: quatenus dum gloria veſtra ea quæ ſponte conſueuit impendere, noſtræ quoque commendationi præſtiterit, & ipſe ſe optatum in vobis gaudeat inuenire ſubſidium, & nos vberes ſinceriſſimæ bonitati veſtræ gratias referamus.

EPI-

EPISTOLA L.

A

GREGORIVS DOMINICO DOMITIANO Episcopo Metropolitano.

De Leontio, & substantia Theodori episcopi.

QVam magnæ charitatis sit in mente vestra sinceritas, etiam res ipsa testatur, quòd dilectionis affectum quem coram positis exhibetis, seruare absentibus non cessatis. Proinde multum nos ad diligendum glorioſum Leontium communē filium epistolarum vestrarum testificatio prouocauit: quia dum illum sanctitati vestræ in amicitijs indicastis esse coniunctū, qualis iam sit ostenditur, scilicet quia bono viro nisi bonus placere non potuit. Et ideo non immerito diligēdus est, qui vobis inuenitur familiariter coniunctus. Idem B autem glorioſus vir in Sicilia se retinuit, & ad Romanam vrbem necdum venit. In his tamen quæ ei pro publica vtilitate sereniſſimorum dominorum iussione mandata sunt, in quantum ratio sinit, minime suffragari distulimus. Glorioſum enim Gregorium exprætecto vel alios qui in septis Ecclesiasticis residebant, hortari studioſe curauimus, vt exire & rationes suas exponere debuissent. Qui egredientes cum Marco viro magnifico Scribone, qui ad exhibitionem eorum venerat, accepto verbo ad Siciliam ire parati sunt. Præterea de substantia Theodori episcopi quā Ecclesiæ vestræ iuri scripsistis fuisse subpositam, plus amplius aliud quod fieri posset non fuit, quàm vt antefato glorioſiſſimo Leontio de quo tanta testificamini, cui & causam ipsam asseritis commendatam atque Ioanni fratri & coepiscopo nostro, de cuius sanctitate & solicitudine certi sumus, huius negotij audientiā mandaremus: hortantes vt & veritatem cum omni studeant subtilitate perquirere, & C ita contentionibus partium secundum iustitiam citius finem imponere: quatenus nec homines sanctæ fraternitatis vestræ longa valeat illic dilatio retinere, nec pars altera inaudita se pati præiudicium conqueratur. Quidquid enim alteri hac de re fuerit statutum, certi estote quia sine mora complebitur. Nam sicut sine iudicio quemquam nolumus condemnari, ita quæ diffinita fuerint, nulla patimur excusatione differri. Omnipotens autem Deus sua vos protectione atque propitiatione circumtegat, gressusq. vestros in timoris sui tramite conseruet, vosq. pro me ad orandum excitet, vt & vestris intercessionibus mea studia in viam vitæ dirigantur.

EPISTOLA LI.

D

Inst par. 1ō. c. 51. & 54. Io. Diac. lib. 2c. 47.

GREGORIVS LEONTIO EXCONSVLI.

De causa Libertini, & quia ira viri cauta esse debeat, ne iudicij ac iustitiæ ratio perturbetur.

CAutionis exemplar Libertini ad me studuit gloria vestra transmittere, quatenus mihi ostenderet cum qua obligatione vel mente ad præfectute dignitatem idem Libertinus accesserit. Quæ a glorioſo fratre meo Palatino Patricio vel consiliario meo viro magnifico Theodoro relecta, mihi subtiliter insinuata est, atque execrabilis mihi & cunctis apparuit, qui cognoscere voluerunt. Sed debet gloria vestra meminisse, quia num quam epistolas meas pro commendatione alicuius accepit, nisi vt protectionem vestram, fauente iustitia, præstaretis. Et quia de eodem Libertino tota simul prouincia gratias E referebat, indicaui. Nam vel quis esset, vel quales causas habuerit, neque vnquam professus sum, nec hactenus subtiliter scio. Nam licet in ista causa cautionis culpabilis inuenitur, & de alijs causis quid pro se alleget nescio: vnum hoc tamen bene atque constanter noui: quia & si quam rebus publicis fraudem fecit, substantia eius cædi debuit, non libertas. Nam in hoc quòd liberi cæduntur, vt taceam quòd omnipotens Deus offenditur ut taceam quod uestra opinio vehementer grauatur: pijssimi tamen Imperatoris nostri omnino tempora fuscantur. Hoc enim inter reges gentium, & Imperatores Romanorum distat: quia reges gentium domini seruorum sunt, Imperator vero Romanorum dominus liberorum. Vnde & vos quidquid agitis, prius quidem seruata iustitia, deinde custodita *Tob. 4. d* per omnia libertate agere debetis, Scriptum est: Quod tibi non vis fieri, vide ne ipse alteri *Matth. 7. b* feceritis. Et per semetipsam veritas dicit: Quæ vultis vt faciant vobis homines, & vos facite

eadem

A eadem illis. Libertatem ergo eorum, qui vobis in discussionem commissi sunt, vt vestram specialiter attendere debetis: & si ipsi a maioribus vestris iniuriari libertatem vestram non vultis, subiectorum vestrorum honorando libertatem, custodire debetis. Scimus enim qui dixit: Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Cuius quia verba non transeunt, sed per omnia implentur, metuamus quod iterum dicit: In qua mensura mensi fueritis, in ea remetietur vobis. Quid autem gloria vestra existimat, quia si superbe, si crudeliter agimus, despecto Deo nobis homines placamus? Nullo modo. Nam ipse qui despicitur, eum contra nos quem despecto Deo placare volumus, irritat. Curemus ergo per omnia placare Deum, qui potens est etiam iratos hominesad mansuetudinem reducere. Nam, sicut dixi, etiam mansueti homines indignante Deo ad iracundiam prouocantur. Si autem dicitur quia sine verberibus atque terroribus fraudes publicæ in- *Matt. 24. e* *Matt. 7. a*

B ueniri non possunt, hoc admittere poteram, si in ratiociniorum causa dominus Leontius non venisset. Nam verum est, quia illi solent manibus excedere, qui in sensu & lingua deficiunt: de qua re se mihi vestra gloria non valet excusare. Nam vel quæ auditis, vel quid dicitis, subtiliter exquirens, inueni quia homines sine causa cæditis, qui auxiliante Deo verbis agere omnia potestis. De causis vero eorum quos discutitis, verum fateor, quia multa audiens quæ numquam ante cognoui, vehementer erubesco. Vnde & vobis & pijssimo Domno Imperatori taceo. Nam si mihi constare potuisset, quæ iustas causas de suis rationibus haberent, prius per epistolas vos pulsare habui, & si auditus minime fuissem, sereniſſimo domno Imperatori suggererem. Sed quia mihi de suorum rationibus nihil constat, ideo sicut dixi & vobis & pijssimo principi hactenus nihil dico. Turpe est enim me hoc defendere, quod prius mihi non constiterit iustum esse: quia ego homines

C propter iustitiam diligo, non autem iustitiam propter homines postpono. Ita ergo age glorioſe fili, vt in actione commissa prius illum habeas placatum, qui continet omnia, ac deinde sereniſſimi principis vtilitatem cum omni solicitudine impleas. Nam & in eius actione, a quo tibi commissa est, esse negligentem, non sine peccato existimo. Sed quia omnipotente Deo largiente, idonea est vestra sapientia, & rationes vigilanter ac subtiliter exquirere, & creatoris vobis iudicium per mansuetudinem placare, quotiens ira animum inuadit, mentem edoma, vince teipsum. Differ tempus furoris, & cum tranquilla mens fuerit, quod placet vindica. Ira enim in vindictam malorum sequi debet rationem animi, non præire, vt quasi ancilla iustitiæ post tergum veniat, & non lasciua ante faciem prorumpat. Aliquando vero ostendenda est, & non exhibenda. Aliquando exhibenda est, sed numquam sequenda. Quando enim in executione iustitiæ placata mente irascimur, ira-

D cundiam & non sequimur, & exhibemus. Ira enim quæ animum perturbat, quanta consideratione cauenda est, monstratur. De qua scriptum est: Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri iustitiam Dei non operatur. Hinc rursum scriptum est: Quis potest habitare cum homine, cuius spiritus facilis est ad irascendum? Hinc iterum dicitur: Noli esse cum homine iracundo, neque ambules cum viro furioso: ne forte discas semitas eius, & sumas scandalum animæ tuæ. Contra hanc in laude patientiæ dictum est: Melior est vir qui vincit iram, quàm qui capit ciuitatem magnam. Hinc Dauid personam in se infirmorum sumens, ait: Turbatus est præ ira oculus meus. Atque ex ipsa turbatione quid sequatur, adiunxit: Inueteraui inter omnes inimicos meos. Ex ira quippe cum turbatus fuerit oculus cordis, inter inimicos nostros ad vetustatem deducimur: quia inter malignos spiritus ad vetusti hominis *Iac. 1. c* *Prou. 18. c* *Prou. 22. d* *Prou. 16. d* *Psal. 6. b*

E similitudinem reuocamur. Cum igitur iram quæ cor permouet, sacra eloquia tot testimonijs detestentur, perpendamus qua intentione debemus hoc vitium fugere, quod Deo indice, in testimonio illius totiens reprobatur. Alia quoque occurrit opinio: quia alij præ alijs grauantur, & ex quibusdam, quæ ex principali iussione expensa sunt, minime reputatur. Quod si verum sit, nescio. Si tamen ita est, hoc omnino facere & pro timore æterni iudicij, & pro ipsius humanæ considerationis ratione minime debetis. Ecce glorioſe fili amore Dei tuoq. prouocatus, cuncta quæ sensi, cuncta quæ audiui, breuiter indicaui. Sapientis autem viri est & breuiter audita latius pensare, & quæque Deo displicent, in celeritate corrigere. Omnipotens Deus cælesti vos gratiæ protectione circumdet, vt hic vos & a prauis actibus, & a peruersis hominibus tueatur, & apud se postmodum in æterna patria pia remuneratione lætificet.

EPI-

EPISTOLA LII.

A

GREGORIVS AMANTINO DOMESTICO.

De cautionibus Ioannis Palatini. De persona Libertini.

EA quæ per Paulum latorem præsentium & Timarchum excubitorem gloria vestra transmisit eo quo voluistis modo susceptа sunt. Sed & excellentissimo filio nostro Exarcho per suprascriptum excubitorem qui ad eum profectus est scripsimus, vt cautiones agentium vices Ioannis præfecti simul & Palatini huc transmittere debeat: indicantes ei, quia nisi illas direxerit, vsque ad aduentus vestros ea quæ a gloria vestra transmissa sunt, non tangantur, sed vobis remeantibus conseruentur. De persona autem glorioſi Libertini quædam ad nos ante peruenerant, & necesse fuit vt ea vobis sicut reuera filijs quos B diligimus, minime taceremus. Et quantum in gloriæ vestræ epistolis inuenimus, moleste illa, quod non decuit, suscepistis: quando nihil asperum scripsisse meminimus, sed hortati sumus vt cum eo charitatem & gratiam haberetis. Sed quia ad hæc aspera vobis rescribentibus, ne ipsam ad nos epistolam mitteretis, per somnium vos scripsistis esse prohibitos, omnipotenti Deo gratias agimus, qui sic vos vigilantes custodit, vt etiam dormientes admoneat. Sed quia in eodem somnio & a me vos de eadem causa reprehensos scribitis, qualis sim vel ex hoc colligite. Et quando vos paterna adhortatione commoneo, moleste suscipere non debetis: quia qui dormientibus purus sum, vigilantibus duplex esse non patior.

EPISTOLA LIII.

C

Lib. 7. ep. 21. 24. Ind. 2. Sup. h. lib. ep. 21. 24.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

De insulis Neapolitanis.

PEruenit ad nos quòd quidam prauæ voluntatis studio, contra seniores & ciues Neapolitanæ ciuitatis de insulis iuris eorum Leontio glorioso filio nostro nitantur surripere, vt eos iniuste damnis possint afficere atque affligere. Idcirco tibi hac præceptione iniungimus vt debeas esse solicitus, quamuis apud eum nullus locus surreptionis hac de causa inueniatur, vbi forte aliquid dictum fuerit, vel ipsum præiudicialiter quid, quod non credimus, facere forte cognoueris, ex nostro illi mandato dicere te volumus, vt malorum hominum verbis assensum præbere, & in hoc peccato se immiscere non debeat: D quia licet retro principum iussionibus omnino de eisdem insulis sint muniti, nobis tamen dum in regia vrbe fuimus suffragantibus, ita sereniſſimi domni Mauritij principis elicita iussione, eorum stricte iura munita sunt, vt non habeant vnde iuste debeant formidare. Pro qua re vt & tu diligentius informari, & antedicto glorioso filio nostro, si causa se dederit liquido satisfacere valeas, earum tibi iussionum exemplaria præuidimus transmittenda. Sed si necessarium fuerit, ipsas facimus authenticas destinari. Tantum est, vt sicut diximus, studeas esse solicitus, vt surripiendi cuiquam illic locus non pateat.

EPISTOLA LIIII.

Sup. lib. 5. ep. 8. & 10. lib. 8 ep. 34. lib. 9. ep 46.

GREGORIVS BONO EPISCOPO Messanensi.

E

Gregorium exprafecto commendat.

LIcet glorioſus filius noster, Gregorius expræfecto magnam de fraternitate vestra certitudinem habeat, vt sacerdotalem sibi a vobis impendi affectum non dubitet: quia tamen charitatis vestræ modum nostra rogante commendatione fidit augeri, his vos epistolis præuidimus adhortandos, vt vtilitati ipsius concurrere, atque in eius iuuamine impendere vos quæcumque suaserit ratio debeatis. Et quia aliqua apud fraternitatem vestram pro sua, vt ait, cautela agere desiderat, locum apud vos, sicut reuera decet sacerdotes, inueniat, & paterna sibi compati dilectione vos cognoscat: quatenus dum solicitudinis cura ipsius vestræ charitatis studio fuerit releuata, & ipse confidentiam quam de vobis gerit operibus

A operibus valeat experiri, & fraternitas vestra postulantium desiderijs se videatur salubriter impendisse.

EPISTOLA LV.

GREGORIVS LEONTIO EXCONSVLI.

Sup. ep. 51. h. l. & lib. 7. ep. 34. Ind. 2.

Gregorium exprafecto commendat.

CVm iustitiæ vigor in cognitione vestra, & veritas iuuare sufficiat quos tuetur, cuiusquam apud vos commendatione opus non fuerat: quippe qui ea quæ pro æquitate petenda sunt, ex vobis impenditis. Sed ne postulantium desideria, qui bonorum filiorum studium paterna crescere adhortatione confidunt, postponere videamur: idcirco illa apud gloriam vestram agere quæ vltro exhibetis, omnibus modis inuitamur. Ea propter paterna dilectione vos salutantes petimus, vt glorioso viro filio nostro Gregorio exprafecto charitatis gratiam, qua estis prædiri, largius tribuatis: quatenus ille & quidquid æquitatis in vestra benignitate confidit, veris possit effectibus experiri, & nos bona, quæ de vobis multiplicirer prædicantur addiscentes, assidue pro gloriæ vestræ incolumitate omnipotentem valeamus Dominum deprecari.

EPISTOLA LVI.

GREGORIVS AMANTINO DOMESTICO

Sup. ep. 52. h. l.

Gregorium exprafecto commendat.

CONfidentes quòd gloria vestra se in amicorum suorum solatijs deuotam semper exhibeat, eorum vobis causas commendare, quos diligitis, studemus. Atque ideo salutantes petimus, vt gloriosus filius noster Gregorius, quales nos hic habuit, illic vos tales inueniat, & tam apud glorioſum filium nostrum Leontium, quam alibi quocumque necesse fuerit, gloriæ vestræ solatia consequatur, ac magnam in vobis consolationem inueniat. & quantum possibile est, ne cuiquam iniustæ possit afflictioni vel grauamini subiacere, gloriæ vestræ solicitudo studio vigilanti prouideat, vt tranquillo maturoq. hoc studeat consilio declinare: quatenus dum vos, sicut decet, adiutores habuerit, & ipse & nos amplius cognoscere valeamus. Quia sicut de gloria vestra presumimus, non D ad faciem, sed quod est valde laudabile, puras nostis amicitias exhibere.

EPISTOLA LVII.

GREGORIVS SECVNDINO ET IOANNI Episcopis Siciliæ.

Lib. 2. ep. 37. Ind. 11. lib. 3. ep. 31. lib. 5. ep. 35. lib. 7. ep. 102 Ind. 2. & Sup. ep. 59. h. l.

Gregorium commendat.

BOnorum nos hortatur dilectio filiorum, vtilitatibus eorum studiosè concurrere, & eos in quantum ratio suppetit, adiuuare. Et ideo quia quantum se gloriosus filius noster Gregorius exprafecto benigne cunctis exhibuit, tanto omnium debet vti solatijs: E fraternitatem vestram his hortamur affaribus, vt illic venienti tam apud Leontium glorioſum exconsulem in disponendis rationibus suis, quàm apud alios vbi causa popoſcerit, opem ferre, & partes illius subleuare fauente iustitia festinetis, vt vobis sacerdotaliter concurrentibus, nullam molestiam vel dispendium contra ordinem possit æquitatis incurrere. Quem si, quod non credimus, grauari frustra in aliquo senseritis, apud prædictum glorioſum virum agere vos episcopali modestia seruata necesse est, vt verbum quod ei per Alimarcum virum magnificum Scribonem præbuit, custodire debeat ac seruare, atque illum irrationabiliter affligi vel sustinere dispendium minime patiatur. Ita ergo fraternitas vestra se erga eum solicitam curet ostendere, & in eius se causis secundum Deum studeat exhibere, vt & sacerdotale in vobis subsidium & paternam inueniat charitatem.

EPI-

EPISTOLA LVIII.

A

Lib. 2. ep. 41. Ind. 11. lib. 3. ep. 5. Ind. 13. lib. 5. ep. 9. Ind. 14.

GREGORIVS BONIFACIO EPISCOPO REGIENSI.

De querimonia Gregorij aduersus eum.

SAcerdotali proculdubio conuenit grauitati, vt si quas Ecclesiæ suæ causas habuerit, aut pacifica eas ordinatione si fieri potest, aut certe iudicio interueniente sine mora diffiniat, vt sublata e medio contentionis materia, sola illi cum filijs suis pacis possit concordia permanere. Indicauit itaque nobis glorioſus filius noster Gregorius ex præfecto, quòd inter se & Ecclesiam vestram de locis quæ competunt, aliqua sit orta contentio. Ob quam rem hortamur, vt eam aut cessante iurgio finiatis, aut certe dilatione submota Ecclesiæ vestræ actores ad electorum ire iudicium faciatis, vt eorum diffinitione præcedente, B nec ille contra iustitiam grauari, nec vestra præiudicium videatur Ecclesia sustinere. Quia vero homines suos & possessiones quas illic habet, vobis voluit commendari: oportet vt vestra se charitas in eius causis quodcumque ratio inuitauerit, non omittat impendere. Atque ita eum in quibuscumque valuerit iuuare festinet, vt concurrentibus vobis, absentem se a suis vtilitatibus esse non agnoscat.

EPISTOLA LIX.

GREGORIVS IOANNI ET FORTVNATO Episcopis, & Anthemio subdiacono.

Homines Gregorij commendat.

C

EA quæ filijs nostris vltro nos decet impendere, negare eis petentibus non debemus. Et ideo quoniam filius noster glorioſus Gregorius expræfecto possessiones, quas illic habet, vel homines suos fraternitati vestræ a nobis studuit commendandos: scriptis vos præsentibus adhortamur, vt vtilitatibus eius salua ratione concurrere, & possessiones eius atque homines tueri, sicut desiderat, debeatis: nec eos contra iustitiam a quibuslibet vexari, aut patiamini prægrauari. Sed id agite, vt tuitione vestra prædicti filij nostri supplere præsentiam valeatis: quia ita se, sicut nostis, bene exhibuit cunctis, vt omnium solatia habere mereatur.

EPISTOLA LX.

D

Inf. lib. 10 ep. 27. 28.

GREGORIVS AZIMARCO SCRIBONI

De infirmitate Gregorij.

Sup. h. lib. ep. 54. 55. 56. 57. 58. 59.

QVòd præsentium portitor glorioſus filius noster Gregorius tarde ad Siciliam venit, non voluntate distulit, sed ita infirmitate corporis debilis factus est, vt vix in multis diebus reparari potuerit. Cuius debilitatis indicia etiam ipsi adhuc in eo cognoscetis. Mox autem vt aliquantulum conualuit, venire illuc sicut magnitudini vestræ promiserat, non neglexit. Quod ideo his apicibus scribendum præuidimus, ne eum distuliſſe sponte credentes, hanc moram eius forsitan studio factam putaretis.

EPISTOLA LXI.

E

Sup. h. Lep. 14. ep. 53. lib. 7. ep. 23. 24. Ind. 2. l. 6. ep. 54. 55. lib. 10. ep. 40. 46. 47. Ind. 5.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

De Gentione viro magnifico.

QVoniam filius noster Gentio vir magnificus scribo tantæ, Deo propitio, bonitatis est, vt valde sit diligendus, si quid ei potuiſſemus conferre, debuimus. Voluerat enim possessionem iuris Ecclesiastici sub specie libellorum tenere. Sed propter malos scribones iudicauimus in hac nos causa, nec bono committere. Proinde excepta de possessione quæ potuerunt in eius vtilitatem verti, eadem volumus eius magnitudini singulis annis offerri: ideſt porcos viginti, qualiter ipse præuideris, veruices viginti & gallinas sexaginta. Quæ omnia volumus in exceptis reputari

EPI-

A

EPISTOLA LXII.

GREGORIVS ADEODATÆ ILLVSTRI FEMINÆ.

Sup. lib. 7. ep. 13.

De reliquijs ei concessis, quæ multitudine miraculorum differebantur.

VT moram in dandis reliquijs, quas gloria vestra petit, faceremus, non voluntate distulimus, sed præcedentis rei nos casus fecit ambigere. Deus autem omnipotens cordis vestri deuotionem intuens, miraculorum signis admonentibus a vestra vos intentione fraudari non pertulit. Sed ideo desiderium vestrum modica voluit dilatione differri, vt
B docentibus miraculis & amor vobis cresceret in veneratione Sanctorum, & maior fieret exultatione gaudiorum. Quia ergo in affectu postulatæ rei gloriæ vestræ vota completa sunt, hortamur vt cuius prædicatores colitis, eius solicite mandata seruetis. Et sicut religiosa deuotione terrena Sanctorum honoribus loca construitis, sic quoque cum eis mansionem vobis procurare in cælestibus festinetis: quatenus & hic illos in omnibus adiutores, & in futura mereamini habere vita consortes.

EPISTOLA LXIII.

GREGORIVS DECIO EPISCOPO
C Lilybetano.

Sup. lib. 2. epist. 49. Ind. 11.

De consecratione Ecclesiæ & eius dote.

ADeodata gloriosa femina petitoria nobis insinuatione suggessit, quod habetur in subditis. In domo siquidem iuris sui intra ciuitatem Lilybetanam monasterium ancillarum Dei a solo se pro sua deuotione fundasse, quod in honorem beati Petri principis Apostolorum, & sanctorum Christi martyrum Laurentij, Hermetis, Pancratij, Sebastiani, & Agnetis desiderat consecrari. Et ideo frater charissime, quia in tua ciuitate memorata constructio iure consistit, si nullum corpus ibidem constat humatum, percepta prius donatione legitima: id est, in redditu præstantes liberos a tributis fiscalibus solidos de-
D cem, pueros tres, boum paria tria, mancipia alia quæ seruiant in ipso monasterio numero quinque, equas numero decem, vaccas decem, hastulas vinearum numero quattuor, oues numero quadraginta, & cetera secundum morem.

EPISTOLA LXIIII.

GREGORIVS HILARIO NOTARIO.

De naui Adeodatæ abbatissæ data.

E NAuem in qua Vitalis præsentium portitor nauigat, ad dilectissimam filiam nostram Adeodatam abbatissam pro sustentatione monasterij sui emissam cognoscas. Qua illuc veniente, hac tibi auctoritate præcipimus, vt ita eam in cunctis tuearis, atque ab omni angaria vel onere exuere excusareq. festines, ac si specialiter nostra sit. Nam nostri causa in eodem monasterio tanta congregatio, Deo propitio, degere comprobatur, vt plus illi solatiari atque concurrere quàm nostræ in omnibus festinemus ecclesiæ. Et ideo postquam voluntatem nostram experientia tua circa prædictum monasterium talem esse cognoscit, ita se in tuitione suprædictæ, vt diximus, nauis impendat, vt te illic posito, nullam moram vel impedimentum ab aliquo valeat sustinere. Nam si, quod non credimus, in aliquo negligens esse tentaueris, vehementer te nostram noueris offensam incurrere.

A

EPISTOLA LXV.

Sup. lib. 2. epist. 29. Ind. 11. & epist. 10. lib. 9. Ind. 4.

GREGORIVS POPVLO, PRESBYTERIS Diaconis, & clero Mediolanensi.

De obitu Constantij episcopi, & alio episcopo eligendo.

QVantus nos de obitu fratris, & coepiscopi nostri Constantij mœror afficiat, paginali explere locutione non possumus. Sed quàm multa bona partes illæ in vno homine perdiderunt, vtinam vicinæ, repentina calamitate, non sentiant. Nam quemadmodum solicitus in ecclesiasticæ regula disciplinæ, vel quàm fuerit vigilans in B tuitione ciuitatis vestræ, non habemus incognitum. Sed quoniam obeunte pastore sine proprio vos esse non decet antistite, omnino grate suscepimus quòd Deus dedit diaconum vestrum ad episcopatus officium vos vnanimes elegisse, Deo auctore, signastis. Vnde quia bonorum studiorum desideria nulla debet tarditas impedire, vota in eo vestra complere cum Dei gratia festinamus. Et quia prædictus vir nobis non moribus, sed solum specietenus notus est: oportet vt quanto in hac electione non solum vestram vtilitatem, sed etiam causam Dei agi cognoscitis, tanto debeatis esse soliciti. Et si subtiliter requirentes, nihil est quod ei ex anteacta vita criminis per sacros possit canones obuiare, aut si ad tenendum disciplinam, vel exhibendum regimen idoneus reperitur, atque cunctorum in eius, sicut scribitis, electione concordet assensus, diuinitatis gratia C suffragante eum præsentium scriptorum auctoritate solemniter decernimus ordinari. Illud autem quod vobis ab Agilulfo indicastis scriptum, dilectionem vestram non moueat. Nam nos in hominem qui non a catholicis, & maxime a Longobardis eligitur, nulla præbemus ratione consensum. Nec si alicuius præsumptionis vsurpatione factus fuerit, in locum vel ordinem illum sacerdotis suscipimus: quia vicarius sancti Ambrosij indignus euidenter ostenditur, si electus a talibus ordinatur. Nec enim est quod vos hac ex causa deterreat, vel aliquam vobis necessitatem incutiat: quia vnde possunt alimenta sancto Ambrosio seruientibus clericis ministrari, nihil in hostium locis, sed in Sicilia & in alijs reipublicæ partibus, Deo protegente, consistit. Vt igitur in ordinando eo qui a vobis electus est, nulla possit mora contingere, Panthaleonem notarium nostrum transmisimus, qui eum, vt moris est, annuente consensus nostri auctoritate, faciat consecrari. Cui etiam D quia de possessiunculis, quas quondam Magnus presbyter commissas habuerat, vel de alijs Ecclesiæ nostræ vtilitatibus curam gerere, vel quid aliud agere debeat, in præsenti mandauimus, vestra se ei dilectio in omnibus deuota, vt decet, studeat exhibere.

E

Expliciunt Epistolæ Indictionis tertiæ.

LIBER NONVS
EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ
INDICTIONIS QVARTÆ.

EPISTOLA I.

GREGORIVS SERVVS SERVORVM DEI Innocentio Africæ præfecto.

De Victore Fausianensi Episcopo, qui conqueritur multas in sacris locis fieri, & alia indigna exerceri.

A QVi prauorum actuum eminentiam vestram vindicem esse desiderat, quid de æquitatis eius bono sentiat æstimatis. Proinde reuerendissimi fratris & coepiscopi nostri Victoris Fausianensis episcopi plenam vobis doloribus querelam deferimus, vt & malos ab actione propera corrigatis, & ab iniustitia quam sustinent, oppressos eruatis. Queritur siquidem supradictus frater noster mulctas in locis sacris violentas, multaq. alia contra Dei timorem Africanos iudices exercere. Denique vt duplicia illic tributa, quod auditu ipso intolerandum est, exigantur. Et quia huius mali emendatio vestræ specialiter auctoritatem dignitatis expectat: petimus vt subtili indagatione perquirere, & ita hoc Deo vobis imperante debeatis corrigere: quatenus afflictis pro mercede animæ vestræ protectione iustitiæ succurratis, & huius emendationis exemplo alios in futuro a prauis actionibus arceatis.

B

EPISTOLA II.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ.

Lib. 4. ep. 10. 24. 54. lib. 5. ep. 2. 18. 26. 38.

Pollicetur se diaconum Anatholio commendaturum, & de persona quadam ad sacrum ordinem promouenda agit.

FRaternitatis vestræ scripta suscepimus, in quibus indicastis Florentium diaconum vestrum pro vtilitatibus ecclesiæ vestræ ad vrbē regiam vos velle transmittere. Et quia voluistis, vt eū dilectissimo filio nostro Anatholio diacono superscriptis debuissemus apicibus commendare: scribere ei curauimus, vt illi in quibus necesse fuerit & valuerit adesse non differat, ipsaq. scripta ad vos transmisimus, vt secum ea, quam direxeritis, persona debeat deportare. De persona vero quam in sacro vos dicitis velle ordine promouere, videtur nobis, vt si nihil est, quod vitæ eius obsistat, & ei a nullo res quam indicastis obijcitur, quod visum vobis fuerit, faciatis. De alijs vero causis voluimus vobis, vt solicitudinem gereretis scribere. Sed postquam vnam vobis commisimus, quæ per neglectum vestrum deperijt, de alijs tacere elegimus, ne & ipsas similiter perderemus.

C

EPISTOLA III.

D

GREGORIVS ANATHOLIO DIACONO Constantinopolitano.

Lib. 7. epist. 57. 67. 82.

Diaconum Mariniani Episcopi commendat.

FRater & coepiscopus noster Marinianus ad vrbem regiam pro ecclesiæ suæ vtilitatibus diaconum suum scripsit se velle transmittere. Et quia eum dilectioni tuæ

magnopere voluit commendari: scriptis præsentibus adhortamur, vt vbicumque necesse A
fuerit, salua ei ratione concurras, & ita in cunctis illi opitulari festines, vt charitatem tuam de qua prædictus frater noster valde confidit, cognoscat in opere.

EPISTOLA IIII.

GREGORIVS ALEXANDRO PRESBYTERO SICILIÆ.

Patrimonium Ecclesiæ Rauennæ diminutum commendat.

QVi de filij charitate non dubitat, commendare ei quos diligit, non recusat. Et ideo quia patrimonium Ecclesiæ Rauennatis, quod in Sicilia constitutum est, ita dicitur diminutum ac si nullus esset qui vtilitates ipsius illic agere potuisset: necesse fuit reuetendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Marinianum de ordinando patrimonio ipso ne amplius decresceret cogitare. Ad cuius gubernationem, quia Ioannem diaconum suum transmisit, paterno salutantes affectu petimus, vt ei tamquam a nobis missio, sicut de vobis confidimus, charitatem in omnibus impendatis. B

EPISTOLA V.

Lib. 6. ep. 21.

GREGORIVS LEONI EPISCOPO CATANENSI.

Seuerum commendat.

FIlius noster Seuerus vir magnificus præsentium latore ad Siciliam venire desiderans, nostris se apud fraternitatem vestram petijt epistolis commendari. Venientem ergo eum sacerdotali, qua decet, charitate suscipite, eiq. in quo vsus exegerit vestra solatia ministrate: quatenus vobis coram positis in nullo se contra iustitiam sentiat laborare, sed magis auxilij vestri ope suffultus, quiete sua quam studiose diligit, securus perfruatur, nosq. de eius tranquillitate quæ illic per vos fuerit procurata, lætificari possimus. C

EPISTOLA VI.

GREGORIVS TALITANO.

Patrimonium Ecclesiæ commendat a publicorum hominum molestijs defendendum. D

CVm tanta nos de vobis oporteat charitate præsumere, vt si ecclesiæ nostræ vtilitates apud alios agerentur, vestram illic gloriam adhiberemus adiutricem: satis debemus quoniam in vobis est causa, gaudere. Quia vos non oportet negligere quod amore beati Petri Apostolorum principis præstare ipsi apud alios poteratis. Quia igitur comperimus publici patrimonij curam vestræ ordinationi esse commissam: idcirco paterna dulcedine salutantes, patrimonium vobis, quod est nostræ ecclesiæ, secundum iustitiam commendamus. In quo si forte, vt fieri assolet, occasione inuenta homines publici aliquam velint inferre molestiam, hoc magnitudinis vestræ bonitas fieri non permittat, sed ab omni illud hominum inquietudine tueatur. Sicq. salua ratione pauperum partes attendat, vt eleemosynæ vicem impleat setuata iustitia, & vobis ex hoc ante Dei oculos maior merces accrescat. Hortamur ergo dilectissime fili, vt sic vos benignos exhibere tam circa ecclesiæ nostræ, quam diligitis vtilitates, quàm etiam in omnibus curis ecclesiarum debeatis: quatenus & iniuncta salubriter expleatis, & omnipotentem Deum vobis, quod summopere studendum est, placabilem faciatis. E

EPISTOLA VII.

Sup. l. 2. epist. 22. 24. 33. 120. lib. 7. epist. 23. 24. Ind. 2. inf. h. lib. epist. 44. 55. lib. 10. epist. 40. 47. Ind. 5.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

De Tecla abbatissa defendenda.

QVia Tecla abbatissa monasterij sanctæ Mariæ, quod Neapoli in domo quondam Felicis scholastici constitutum est, contra Alexandrum virum magnificum generū ipsius

A ipſius de quibuſdam rebus cauſam habere dinoſcitur, & ad hoc præſentium portitorem tranſmiſit, vt cauſa ipſa illic cum eo ſi poteſt fieri pacifice decidatur: hac experientiæ tuæ auctoritate præcipimus, vt ei quocumque vſus exegerit, ſalua ratione, ſolatiari ac concurrere non omittat. Sed & prædictum virum magnificum hortari ſtudeat, vt omni contentione ceſſante, ad deciſionem cauſæ ipſius, pacis & ipſe intentione perueniat, ne ſi negligendum putauerit, cum ſtrepitu poſtea & diſpendio cogatur efficere quod bona voluntate implere poſtponit: quia ſicut edocti ſumus, frequenter iam prædictæ abbatiſſæ per epiſtolas ſuas promiſit ipſam decidere, & facere hoc hactenus ſuperſedit. Tua ergo experientia ita agat, vt aut ipſa cauſa, ſicut diximus, decidatur: aut ſi certe differre voluerit, & videris quia facere quæ pacis ſunt non volet, ſubtiliter nobis ea ipſa renuncia, vt quid pro vtilitate monaſterij memorati agi debeat, ſciamus.

B

EPISTOLA VIII.

GEGRORIVS BONONI ABBATI monaſterij Lirinenſis.

De cauta proviſione monaſterij, & de diligenti eius gubernatione.

PRæpoſitorum ſolicitudo ſubiectorum eſt cautela: quia qui ſuper rem creditam vigilat, hoſtis inſidias declinat. Quàm autem ſolers ſis in regendis fratribus, quantoq. ſtudio in eorum cuſtodia vigilans, reuerendiſſimo fratre & coepiſcopo noſtro Menna referente cognouimus. Et ſicut nos audita deceſſoris tui incauta remiſſio ſæpius contriſtauit, ita
C prouiſionis tuæ ſolicitudo lætificat: quia ſtudij tui cautelam & tibi ad remunerationem, & alijs ad vtilitatis exemplũ prodeſſe non dubium eſt. Sed quia quantum ſe aduerſarius noſter ex omni parte præcauerit cognoſcit, tanto per occulta quætit irrumpere, & repugnantem ſibi callida arte nititur deijcere: dilectionis tuæ vigilantia ardentiori ſe ſemper cura ſuccendat, & ita cuncta, Deo adiuuante, præmuniat, vt lupus ſæuiens huc illucq. diſcurrens, in oues Dominicas ingrediendi locum non habeat. Eos ergo qui tibi commiſſi ſunt, a gula, a ſuperbia, ab auaritia, a vaniloquio, & ab omni immunditia, Redemptoris noſtri ſuffragante gratia prohibere, ac ſtudij tui ſit per omnia cuſtodire, vt tanto tibi maior de commiſſa gubernatione merces accreſcat, quãto ſubiecti tui contra aduerſarij nequitias te fuerint vigilante victores. Itaque boni te dulcem, praui ſentiant correctorem. In qua videlicet correctione hunc eſſe ordinem noueris obſeruandum, vt perſonas diligas, & vitia
D perſequaris: ne ſi aliter agere fortaſſe volueris, tranſeat in crudelitatem correctio, & perdas quos emendare deſideras. Sic enim vulnus debes abſcindere, vt non poſſis vlcerare quod ſanum eſt: ne ſi plus quàm res exigit ferrum impreſſeris, noceas cui prodeſſe feſtinas. ipſa enim in te dulcedo cauta, non remiſſa ſit: correctio vero diligens ſit, non ſeuera. Sed ſic alterum condiatur ab altero, vt & boni habeant amando quod caueant, & praui metuendo quod diligant. Hæc dilectiſſime fili ſolicite attende, ſtudioſe cuſtodi, vt dum tali moderatione Deo noſtro incolumes quos ſuſcepiſti reddideris, in die æternæ retributionis eo dicente audire ſis meritus: Euge ſerue bone & fidelis, quia in pauca fidelis fuiſti, *Luc. 19. c*
ſupra multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui. Filium præterea noſtrum Columbum presbyterum, qui charitati tuæ ſuis eſt meritis commendatus, in tua dilectione proficere optamus, & ex noſtra commendatione.

E

EPISTOLA IX.

GREGORIVS SERENO EPISCOPO Maſſilienſi. *Lib. 5. ep. 52.*

De Sanctorum imaginibus non confringendis, & de earum in eccleſia vſu, & malis hominibus non admittendis in ſocietatem.

LItterarum tuarum primordia ita ſacerdotalem in te eſſe beneuolentiam demonſtrabant, vt maior nobis fieret de fraternitate tua lætitia. Sed tantum earum finis a ſuis diſſenſit initijs, vt non vnius, ſed diuerſarum eſſe mentium talis crederetur epiſtola.

Ex illo autem quod de scriptis nostris, quæ ad te misimus, dubitasti, quàm sis incautus apparuit. Nam si diligenter ea, quæ fraterno amore monuimus attendisses, non solum minime dubitasses, quinimo quid te sacerdotali grauitate oporteret agere, cognouisses. Neque enim Cyriacus quondam abbas, qui scriptorum nostrorum portitor extitit, istius disciplinæ vel eruditionis fuit, vt vel ipse aliud facere, sicut putas, auderet, vel istam de eius tibi persona suspicionem falsitatis assumeres. Sed dum monita salubria pensare postponis, contingit, vt iam non solum actu, verumetiam esses interrogatione culpabilis. Perlatum siquidem ad nos fuerat, quòd inconsiderato zelo succensus, Sanctorum imagines sub hac quasi excusatione, ne adorari debuissent, confregeris. Et quidem quia eas adorari vetuisses, omnino laudauimus: fregisse vero reprehendimus. Dic frater a quo factum sacerdote aliquando auditum est quod fecisti? Si non aliud, vel illud te non debuit reuocare, ne despectis alijs fratribus, solum te sanctum & esse crederes sapientem? Aliud est enim picturam adorare, aliud per picturæ historiam quid sit adorandum addiscere. Nam quod legentibus scriptura, hoc idiotis præstat pictura cernentibus: quia in ipsa etiam ignorantes vident quod sequi debeant, in ipsa legunt qui litteras nesciunt. Vnde & præcipue gentibus pro lectione pictura est. Quod magnopere a te qui inter gentes habitas, attendi debuerat: ne dum recto zelo incaute succenderis, ferocibus animis scandalum generares. Frangi vero non debuit quod non ad adorandum in ecclesijs, sed ad instruendas solummodo mentes fuit nescientium collocatum. Et quia in locis venerabilibus Sanctorum depingi historias non sine ratione vetustas admisit, si zelum discretione condijsses, sine dubio & ea quæ intendebas salubriter obtinere, & collectum gregem non dispergere, sed potius dispersum poteras congregare: vt pastoris in te meritum nomen excelleret, non culpa dispersoris incumberet. Hæc autem dum in hoc animi tui incaute nimis motus exequeris, ita tuos scandalizasse filios perhiberis, vt maxima eorum pars a tua se communione suspenderet. Quando ergo ad ouile Dominicum errantes oues adduces, qui quas habes retinere non præuales? Proinde hortamur, vt vel nunc studeas esse solicitus, atque ab hac te præsumptione compescas, vt eorum animos quos a tua disiunctos vnitate cognoscis, paterna ad te dulcedine, omni adnisu, omniq. studio reuocare festines. Conuocandi enim sunt dispersi ecclesiæ filij, eisq. scripturæ sacræ est testimonijs ostendendum, quia omne manufactum adorari non licet: quoniam scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. Ac deinde subiungendum est: quia picturas imaginum, quæ ad ædificationem imperiti populi fuerant factæ, vt nescientes litteras, ipsam historiam intendentes quid actum sit discerent, quia transisse in adorationem videras, idcirco commotus es, vt eas imagines frangi præciperes. Atque eis dicendum: Si ad hanc instructionem, ad quam imagines antiquitus factæ sunt, habere vultis in ecclesia, eas modis omnibus & fieri & haberi permitto. Atque indica quòd non tibi ipsa visio historiæ, quæ pictura teste pandebatur, displicuerit: sed illa adoratio, quæ picturis fuerat incompetenter exhibita. Atque in his verbis eorum mentes demulcens, eos ad concordiam tuam reuoca. Et si quis imagines facere voluerit, minime prohibe: adorare vero imagines, modis omnibus deuita. Sed hoc solicite fraternitas tua admoneat, vt ex visione rei gestæ ardorem compunctionis percipiant, & in adoratione solius omnipotentis sanctæ Trinitatis humiliter prosternantur. Cuncta vero hæc ex amore sanctæ Ecclesiæ, tuæ fraternitati loquimur. Non ergo ex mea correptione frangatur a zelo rectitudinis, sed magis adiuuetur in studio piæ dispensationis. Præterea peruenit ad nos, quòd dilectio tua libenter malos homines in societate sua recipiat, adeo vt presbyterum quendam, qui postquam lapsus est & in suæ adhuc dicitur iniquitatis pollutione versari, familiarem habeat. Quod quidem nos ex toto non credimus: quia qui talem recipit, scelera non corrigit, sed magis alijs talia perpetrandi videtur dare licentiam. Sed ne forte aliquis tibi, surreptione vel dissimulatione, vt a te reciperetur, atque adhuc haberetur gratus suasetit, non solum hunc longius a te expellere, verumetiam excessus ipsius sacerdotali te zelo modis omnibus conuenit resecare. Alios vero qui praui esse memorantur, paterna adhortatione a sua prauitate compesce, & ad viam stude rectitudinis reuocare. Quòd si, quod absit, salubri monitione eos videris in nullo proficere, & hos quoque curabis a te procul abijcere, ne prauitates eorum ex eo quod recipiuntur, displicere minime videantur. Et non solum ipsi inemendati remanent, sed etiam eorum receptione

A

B

C

D

E

Luc. 4. b

alij

A alij corrumpantur. Et considera quàm & hominibus execrabile & periculosum ante Dei sit oculos, si per eum a quo plectenda sunt crimina, nutriri vitia videantur. Hæc igitur dilectissime frater aure cordis diligenter attende, & ita agere stude vt & prauos salubriter corrigas, & scandalum de malorum societate filiorum tuorum animis non inducas.

EPISTOLA X.

GREGORIVS POPVLO PRESBYTERIS DIACONIS & clero Ecclesiæ Mediolanensis.

Lib.2.epist.29. Ind.11. & lib. 8.epist.63.

De Arethusa legato.

B LAtrix præsentium Atethusa clarissima semina, propter causam legati quod ei coniugiq. vel filijs ipsius Laurentius frater noster reuerendæ memoriæ episcopus vester reliquerat, diu apud nos est, vt recolitis, demorata. Vnde scripra nostra recordandæ memoriæ fratri & coepiscopo nostro Constantio miseramus, vt cum ea sacerdotali studio causam ipsam definire iurgiorum cessante strepitu debuisset. Quod sicut scire vos credimus se & olim facere voluisse, & adhuc facere tunc velle responderat. Sed quia latrix harum diu est in hac vrbe demorata, atque illuc distulit remeare, nuncusque decidi non potuit. Idcirco dilectionem vestram scriptis præsentibus adhortamur, vt memoratæ mulieri illuc venienti charitatem quam decet ecclesiæ filijs impendatis. Et cum auctore Deo ecclesia fuerit ordinata, id agatis, quatenus causa ipsa quæ tempore diuturno dilata est, ita sine mora, æquitate seruata, debeat terminari: vt nec antedicta semina amplius fatigari,
C nec vos videamini contra Ecclesiasticum propositum, petentibus negasse quod iustum est.

EPISTOLA XI.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO Campaniæ.

Lib.1.ep.23.37. 40 67.lib.4.ep. 23.48.55.57. 63.65.66.67. lib.8.18.29.26.

Theodoram relictam Sabini commendat, ne ob filij sui crudelitatem inopiæ subiaceat.

THeodora relicta Sabini defensoris, misso huc homine suo, questa est nobis, a filio suo & Aligerno quondam, cuius filiam idem filius eius in coniugio suo sortitus est, de-
D cepram esse, vt omnes res suas tempore nuptiarum eidem filio donationis titulo legaret, & nunc se ab eis valde despici atque contemni: adeo vt ablatis rebus ipsius, nihil ei vnde possit nutriri, remanserit. A quibus insuper etiam tantam se aduersitatem asserit sustinere, vt nec seruum iuris sui ei deseruire, nec in aliquo solatiari permittant. Et quia, si ita se res habet, graue nimis & contra Deum est, huius tibi auctoritatis tenore præcipimus, vt veritatem cures addiscere. Et si ita repereris, ecclesiasticam tuitionem impendere, atque eam salua in omnibus ratione adiuuare festines: quatenus te illic posito nullũ denuo grauamen vel oppressionem a prædictis viris quolibet modo sustineat, sed prouidere studij tui sit, vt in id quod se deceptam queritur, legaliter valeat subueniri: quia omnino crudele est, vt mulier quæ ex filij persona deber sperare solatium, per eum magis necessitati cogatur vel inopiæ subiacere. Quòd si forte quies vel solatium ipsius, te procurante non potuerit or-
E dinari, nobis renunciare festina: vt quid post hæc facere debeas, nostra iterum præceptione cognoscas.

EPISTOLA XII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup.ep.prox.10. Inf.epist.13.

De Helena hominibus ab ecclesia iniuste detentis.

GLoriosa filia Helena per suos nobis homines indicauit, quosdam de suis ab Ecclesiæ nostræ actoribus irrarionabilitet detineri. Et quia eos petit sibi restitui: idcirco hac tibi auctoritate præcipimus, vt cum omni diligentia veritatem studeas perscrutari. Et si ita est, nec est quod in eis ad nostræ nomen ecclesiæ possit vendicari, omni mora postposita aut ipsos restitue, aut si forte mancipijs ecclesiæ nostræ coniuncti sunt, dando pro eis vicarios

vicarios recompensa. Si vero aliquid nostræ dicuntur ecclesiæ competere, sit sine aliqua dilatione compendium: & quæ iudicata fuerint, ita experientia tua ad effectum sine aliqua difficultate perducat, vt prædictæ filiæ nostræ denuo non sit huc necessitas transmittendi. A

EPISTOLA XIII.

Sup. epist. 12. & lib. 1. ep. 25. 37. 40. 48. 51. 61. 65. 66.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Donatum commendat.

DOnatus lator præsentium diuersis se illic oppressionibus grauari commemorans, ecclesiastica se petijt tuitione fulciri. Quapropter hac tuæ experientiæ auctoritate mandamus, vt eundem Donatum seruata æquitate defendas, & nullis eum grauaminibus vel damnis contra iustitiam subdi permittas: quatenus te sibi opitulante, nulla ei sit huc remeandi necessitas. B

EPISTOLA XIIII.

Ep. 13. & sup. lib. 1. ep. 12.

GREGORIVS SCHOLASTICO DEFENSORI.

De conduma Calumniosa Episcopo danda, & Episcopio restituenda.

ANte aliquantum temporis experientiæ tuæ nos præcepisse recolimus, vt quia reuerendissimus frater & coepiscopus noster Calumniosus necessitatem se de solatijs asseruit sustinere, vnam illi de iure ecclesiæ deputare condumam debuisses. Sed quia conduma ipsa vineolam paruam iuris eiusdem ecclesiæ nostræ tenere dicitur, & ipse sibi pariter vineolam petit debere locari: hac tibi auctoritate præcipimus, vt ad tres siliquas aureas factis libellis ei vineolam ipsam locare debeas: quatenus & ipse exinde aliquod remedium consequatur, & ius ecclesiæ sine diminutione aliqua conseruetur. Præterea questus nobis est suprascriptus reuerendissimus frater noster, quòd & episcopium ecclesiæ ipsius hactenus detineas, & occasione blandiaris, vt episcopi patris tui vestes tibi, vel alia quæ in episcopio inuenta sunt, applices. Et ideo si ita est, & ab episcopio te præcipimus sine mora recedere, & quidquid prædictus pater tuus episcopatus sui tempore de proprio ecclesiæ constiterit conquisisse, ne tollas: quia & sacris canonum legibus esse noscitur definitum, vt in his quæ antistes episcopatus tempore acquisierit, non alius, nisi sola succedat ecclesia. Asserit etiam Ferocinatum quendam condito testamento heredem nostram instituisse ecclesiã, atque ecclesiæ sancti Ioannis quæ ante portas Hortonensis ciuitatis sita est, duos casales fundi campos per Ausinianum legati titulo reliquisse, & a nostra eos nunc ecclesia detineri. Quos quia secundum voluntatem defuncti sibi petit debere contradi, experientia tua lecta serie testamenti, si ita esse repererit, nec est quod rationabiliter a parte nostræ possit opponi ecclesiæ, prædictos casales tradere suprascripto fratri nostro non differat: quia dum talibus nos etiam de proprio conuenit impartiri, ea quæ illis competunt, nullo modo a nostris irrationabiliter patimur detineri. C D

EPISTOLA XV.

Sup. ep. 14.

GREGORIVS SCHOLASTICO DEFENSORI. E

De Alexandro Frige Ecclesiæ Colono.

ALexander Frix præsentium portitor, Colonus ecclesiæ nostræ questus est nobis in domo, id est, ecclesia quæ Catanceæ a dilecto filio nostro Cyriano diacono fabricata est, triennij se tempore laborasse, & mercedem non vt dignum est, accepisse. Et quamquam per tempora ipsa dicatur apud plurimos laborasse, vnde etiam dum hic esses notitiam accepisti: hac tibi tamen auctoritate præcipimus, vt diligenter inspicias: & si plus in eadem como quàm mercedis acceperit operatus est, volumus vt secundum laboris modum, si quid super quattuor solidos & tremisses duos quos a memorato diacono accepisse dictus est, meritus sit, addere ei quod iustum videris debeas, sciens tuis rationibus imputandum.

EPI-

A

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Vt Argentio colono terram Ecclesiæ concedat.

Sup. lib. 7. epist. 23. 24. Ind. 2. lib. 8. ep. 11. 14. 33. 110. lib. 9. epist. 34. 35. lib. 10. epist. 40. 46. 47. Ind. 5.

QVia præsentium portitorem Argentium colonum ecclesiæ nostræ curam hospitalitatis habere cognouimus; necesse est vt in parte aliqua eius studium adiuuemus. Idcirco huius tibi præceptionis auctoritate mandamus, vt terrulam modiorum plus minus, sicut asserit, decem possessionis Disterianæ quam tenuit, reddere ei sine mora aliqua vel excusatione festines, vt eam diebus vitæ suæ habeat, atque ex ipsa rationibus ecclesiasticis nihil impendat, sed in ea ille quam exhibet hospitalitate proficiat. Quia dignum est,
B vt bono laudandoq. operi concurrere ac ferre consultum modis omnibus debeamus.

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS SPESINDEO PRÆSIDI Sardiniæ.

De Barbaris Sardinia conuertendis.

PArticeps proculdubio mercedis existit, qui bonorum se operum exhibet adiutorem. Quia ergo multi de Barbaris prouincialibus Sardiniæ ad Christianam fidem dicuntur Deo propitio deuotissime festinare: magnitudo vestra studium suum hac in causa decenter accommodet & fratri coepiscopoq. nostro Victori in conuertendis baptizandisq.
C eis studiose concurrat: quatenus dum de interitu multorum animæ per baptismatis gratiam vobis fuerint solatiantibus liberatæ, & apud homines laudem habere, & apud omnipotentem Dominum, quod summopere studendum est, magnam mercedem possitis acquirere, atque nos vobis gratias referentes, magnitudini vestræ possimus modis omnibus existere debitores.

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS VITALI DEFENSORI SARDINIÆ.

Lib. 7. epist. 61.

D

De Barbaricinis mancipijs comparandis.

BOnifacium præsentium portitorem, notarium scilicet nostrum, ad hoc nos experientia tua illuc transmisisse cognoscat, vt in vtilitatem parochiæ Barbaricina debeat mancipia comparare. Et ideo experientia tua omnino ei studiose soliciteq. concurrat, vt bono pretio, & talia debeat comparare, quæ in ministerio parochiæ vtilia valeant inueniri, atque emptis eis huc Deo protegente is ipse celerius possit remeare. Ita ergo te in hac re exhibere festina, vt te quasi seruientium amatorem, quorum vsibus emuntur, ostendas, & nobis te ipsi de tua valeant solicitudine commendare.

EPISTOLA XIX.

E

GREGORIVS IOANNI TRIBVNO SIPONTINO.

De violentia Bonifacij notarij.

LAtor præsentium de statu sui conditione nobis sæpius conquestus est, a Bonifacio nostro notario sibi violentiam irrogari. Cuius rei cognitionem in fratris & coepiscopi nostri Vitaliani notitiam præuidimus perferendam. Cuius causæ meritum se examinasse professus est. Sed quia ad proferendum iudicium se assurgere nullatenus dicit: hortamur magnitudinem vestram, vt pro causa mercedis æternæ, cum prædicto residentis episcopo, & rei meritum euidentius perscrutantes quidquid vobis suadente iustitia visum fuerit, scripto decernite: & si de eius vobis certius libertate constiterit, nullis deinceps quorumlibet inquietudinibus ad rei decisæ meritum prouocetur, sed in ea qua vobis visum fuerit libertate declaratus, secure permaneat.

EPI-

A

EPISTOLA XX.

Lib. 1. 47. 60. 61. 62. 81. lib. 2. epist. 24. Ind. 12. lib. 3. epist. 9. 10. Ind. 12. lib. 8. ep. 38.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO Caralitano.

De monasterio construendo.

GRatam vobis fraternitatis vestræ solicitudinem fuisse cognoscite, quòd pastorali se vigilantia pro tutamine animarum, vt oportebat, exhibuit. Nunciatum siquidem nobis est, quòd in domo quondam Epiphanij lectoris Ecclesiæ vestræ idcirco secundum voluntatem ipsius monasterium construi vetuistis, ne pro eo quòd domus ipsa ancillarum Dei monasterio cohærebat, deceptio exinde contingeret animarum. Et valde laudauimus: quia antiqui hostis insidias prouisione congrua, vt decuit, præcauistis. Sed quia perlatum ad nos est Pompeianam religiosam seminam velle de eodem monasterio ancillas Dei tollere, & ad sua vnde acceptæ fuerant monasteria reuocare, atque illic congregationem constituere monachorum: necesse est, vt si impletum hoc fuerit, defuncti dispositio modis omnibus conseruetur. Si vero factum hoc non fuerit, ne testatoris voluntas in totum videatur esse frustrata, volumus, vt quia monasterium Vrbani quondam abbatis positum foris extra ciuitatem Caralitanam ita dicitur destitutum, vt ne vnus illic monachus remaneret: Ioannem quem memoratus Epiphanius in monasterio quod sicut dictum est, in domo sua fiendum decreuerat, abbatem esse constituas: si tamen nihil est quod eum impediat, abbas debeat ordinari. Atque reliquiæ quæ in domo antedicti Epiphanij condendæ fuerant, ibi recondantur, & ei modis omnibus applicetur quidquid idem Epiphanius in monasterio, quod deputauerat, ædificari contulerat: quatenus & si de loco propter supradictam cautelam voluntas eius non disponitur, merces nihilominus illibata seruetur. Et hæc quidem omnia fraternitas vestra vna cum Vitali defensore disponat, & ita ea vtiliter studeat ordinare, vt sicut de laudabili prohibitione, ita quoque de bona habere possit constructione mercedem. Ipsum vero monasterium licet fraternitati vestræ sit superuacuum commendari: hortamur tamen ex abundanti, vt id salua iustitia, sicut vos decet, habeatis commendatum.

B

C

EPISTOLA XXI.

Supra lib. 2. ep. 40. Ind. 11.

GREGORIVS PANTHALEONI NOTARIO.

D

De Deusdedit diacono ad episcopatum Mediolani ordinando.

EXperientia tua præsenti auctoritate suffulta, ad Ianuensem vrbem, auxiliante Domino, proficiscens, Deusdedit diaconum ecclesiæ Mediolanensis, si tamen a cunctis electus est, & si nihil est quod ei ex anteacta vita per sacros possit canones obuiare, episcopum solemniter faciat ordinari. Præterea, quia multæ illic ecclesiæ nostræ vtilitates sunt, quæ Deo propitio peragantur, solicitum te esse necesse est, & ita omnia secundum capitularem subter annexum requirere, vtiliterq. disponere, vt in nullo te neglectus culpa respicere, sed magis vigilantia Deo & hominibus valeat commendare.

EPISTOLA XXII.

E

GREGORIVS PROBO ABBATI MONASTERII sancti Andreæ.

Testandi facultatem concedit.

IN nomine Domini Dei nostri & Saluatoris Iesu Christi. Imperantibus domno Mauritio, & Tiberio Augustis, anno Incarnationis Dominicæ sexcentesimo primo, eodemq. domno vndecies consule, sub die tertio nonarum Octobrium, præsidente beatissimo & Apostolico Papa Gregorio: atque considentibus reuerendissimis Menna episcopo Telesino, Basilio Capuano, Constantio Numentano, Montano Sauonense, Victore Fausanense, Ioanne presbytero tituli sanctorũ Geruasij, & Protasij, Deusdedit tituli sanctorum Ioannis

A Ioannis & Pauli, Andromacho presbytero tituli Eudoxiæ, Rustico presbytero tituli sanctæ Susannæ, Vibulo presbytero tituli sancti Marcelli, Probino presbytero tituli sancti Cyriaci, Ioanne presbytero tituli sanctorum Ioannis & Pauli, Agapito presbytero tituli Eudoxiæ, Felice presbytero tituli sanctæ Sabinæ, Gratioso presbytero tituli sanctorum Nerei & Achillei, Bonifacio presbytero tituli sancti Sixti. Astantibus etiam diaconis & clero, Paterius Secundicerius dixit: Probus abbas monasterij sanctorum Andreæ & Luciæ vestris, si præcipitis, desiderat aspectibus præsentari. Gregorius episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ vrbis Romæ dixit; Veniat. Cumq. ingressus fuisset, dixit: Cur adesse volueris, fateri te conuenit. Probus abbas dixit: Petitionem præ manibus habeo. Postulo a beatitudine domini mei, vt eam suscipi, & vobis relegi iubeatis. Gregorius dixit, Fiat. Quæ cum suscepta fuisset, Paterius in his recitauit: In nomine Domini Dei nostri Iesu Christi.

B Imperante domno Mauritio & Tiberio pijssimo Aug. die tertio Kal. Octobris, Indictione quarta. Ea quæ nunc beatitudini vestræ intimare desidero, olim domino meo bene comperta sunt, vestramq. mihi conscientiam testem esse scio quæ suggero: quoniam dum ante hos annos ex laico ad religiosum migrassem officium, disposueram in cellula mea super me solitarius habitare, ibiq. ipsis paucis diebus qui supersunt, vitam transigere: propter quod nec aliquid de substantiola mea ante ordinaui siue disposui, sciens tam ab intestato quam ex testamento filium mihi posse succedere. Quadam autem die dum inter alios ad obsequia domini mei fuissem ingressus, subito atque inopinato introire in monasterium, atque vt onera abbatis debuissem suscipere, præcepistis. Statimq. surgentes, non indulto ad deliberandum vel tractandum mihi spatio, ad monasterium iam cum monachis ambulare coactus sum. Vnde quia nihil antea quod de substantiola mea occurrit, po-

C tui ordinare: idcirco lacrymabiliter supplico, vt concessa per constitutionē vestri decreti licentia, fas mihi sit de omnibus rebus meis voluntatē meam disponere: quatenus nec mihi obedientia mea officiat, nec filio pauperi possit esse damnosa. Nam cunctis notum est, quia illos legalis sanctio quidquam de substantia sua prohibet, postquam monasterium ingressi fuerint, ordinare, quibus disponendarum rerum suarū suppetit ante licentia: non autem eos, quos adhuc quod numquam tractauerant præpositorum suorum parere cogit instantia. Quia sicut legis voluntas hoc ex deliberatione facientibus contradicit, ita eis qui compelluntur, maiore prouidentia succurrit. Hanc autem suggestionem supplicationemq. meam Aemiliano notario sanctæ Ecclesiæ Romanæ noto meo scribendam dictaui, eiq. propria manu ego Probus seruus vester subscripsi, & vobis beatissimo domno meo Gregorio Papæ porrexi. Ego Probus seruus vester huic petitioni a me oblatæ subscripsi. Gre-

D gorius dixit: Postquam textus oblatæ petitionis nobis innotuit, Probus abbas paulisper abscedat, vt de his quæ petit, cum fratribus filijsque nostris quid statuendum sit deliberare possimus. Quo recedente, postquam diu de eius petitione tractatum est, dixit: Probus abbas quem abesse paululum feceramus, rursus adueniat, vt ea quæ nobis cum fratribus filijsq. nostris in commune visa sunt, censeamus. Cumq. præsentatus fuisset, dixit: Vbi veritas cum ratione concordat, desideria petentis implere non minus iustum est quàm benignum. Perpensa igitur serie a te petitionis oblatæ, omnia quæ in ea locutus es, ita esse recolimus. Neque enim vel in nostram vmquam antea cogitationem ascenderat, vt in quocumque monasterio abbatis tibi curam debuissemus iniungere. Sed quodam die dum de ordinando monasterio cui præesse dignosceris, cum nostris filijs tractaremus, atque diu aptam personam huic officio quæreremus, ex improuiso te ingrediente, cordi nostro &

E eorum qui nobiscum ad tractandum aderant, subito natum est, vt re illic abbatem Deo propitio constituere deberemus. Quod quia renitenti tibi constat impositum, & voluntatis tuæ rigorem vix nostræ potuerunt adhortationes inflectere: necesse fuit, ne forte habere potuisses post te spatium redeundi, vt iam ordinatum abbatem ad ipsum te monasterium cuius nec monachus fuisti, antea mitteremus. Ne ergo hæc obedientia vel dilectioni tuæ tristitiam, vel alijs possit inferre iacturam: vniuersas res tuas alienandi, vel vt volueris disponendi liberam tibi per huius constituti nostri tribuimus statuta licentiam. Per quæ eam te in disponendis eis vt tibi placuerit, habere noueris facultatem, quam habere poteras antequam monasterium introires. Nec quidquam tibi abbatis officium, quod sicut dictum est, repente ac inuitus nosceris suscepisse, formides obsistere: quia vt in ordinandis disponendisq. rebus tuis non haberes licentiam, dilectionem tuam ne post se rediret, nostra, vt diximus, coegit instantia. Proinde

ne qua

ne qua te dubium faciat de his, quæ volueris ordinare, suspicio, nullum vmquam ecclesiæ A
nostræ vel monasterij tui, siue quolibet nomine alio ex monachicæ conuersionis statu vel
abbatis officio, quocumque ingenio, vel cuiuslibet excusationis specie, contra præsentis
seriem constituti venire posse decernimus, sed tamquam si ingressus monasterium non
fuisses, ita omnia quæ de vniuersa facultate tua ordinaueris dispositisve illibata & sine
aliqua Deo auctore statuimus refragatione seruanda. Dat. Mense Nouembris, Indict. iiij.

EPISTOLA XXIII.

GREGORIVS IOANNI SVBDIACONO Rauennæ.

B

De Ioanne argentario afflicto iuuando, & fide eius.

QValiter Ioannes argentarius indigentibus fideiussione fuit sæpe remedium, experientia tua bene nouit. Vnde contingit vt nunc Importuno cuidam palatino fideiussor accedens, necessitatem non modicam patiatur, adeo vt in ecclesia diu iam residens vehementius affligatur. Sed quia quibusdam non deerat suspicio quòd prædicto Importuno non simpliciter sed compendij causa fideiussor accesserit, ad sacratissimum corpus beati Petri Apostolorum principis districta omnino sacramenta, quantum nobis renunciatum est, præbuit, non solum nullum se ab eo commodum ex toto recepisse, verumetiam nec aliquid promissum habuisse, sed ei vt ceteris simpliciter accessisse. Et quia tam C
longo tempore innocentis hominis simplicitas non debet affligi, apud eminentissimum filium nostrum præfectum modis quibus valueris age, vt vna ipsa statio, quæ in Ron ana ciuitate remansit, eius temporibus claudi non debeat: sed ei pro mercede sua in hac afflictione subueniat, atque eum directa iussione dignetur absoluere, & amplius illum in hac esse necessitate minime patiatur: quia quemadmodum simplex benignusq. sit, vel diuersis fuerit sæpe in tribulatione remedium, nec ipsi habetur incognitum. Et ideo ita, sicut diximus, cum omni dulcedine apud eum stude agere, vt in huius absolutione multis possit ferre consultum, & hæc via remedij, sicut diximus, eius temporibus non claudatur. Dat. mense Decembri, Indict. iiij.

EPISTOLA XXIIII. D

GREGORIVS IOANNI RELIGIOSO.

Ioannem mensis pauperum præponit.

LIcet eos qui pia intentione solicitudinis curam debilibus ac egenis impendunt, sua apud omnes valeat tueri deuotio: melius tamen est si pro quiete sua de his muniti fuerint quæ gesserint, ne inde eis inquietudinis occasio, vnde magis laudandi sunt, oriatur. Quia igitur te Ioannem, religioso intentionis tuæ studio prouocati, mensis pauperum & exhibendæ diaconiæ eligimus præponendum, ne qua tibi ex hac administratione nascatur dubietas, hac te munitione prospeximus fulciendum, constituentes vt de hoc quod ad E
mensas pauperum vel diaconiæ exhibitione percepisti, siue subinde perceperis erogandum, nulli vmquam hominum quolibet modo seu ingenio cogaris ponere rationem, vel aliquam debeas molestiam sustinere. Sed quia ita ab humanis te omnibus volumus rationibus esse solutum, vt Deo nostro non hominibus de his quæ tibi commisimus, rationem te noueris positurum, hortamur vt fidei in te integritas ac sinceritas vigeat. sit mens in rebus intensior, cura propensior, voluntas pronior, studium vigilantius, deuotio clarior, exhibitio efficacior: quatenus dum diuino intus auxilio hoc opus solerter impleueris, & illi pro quibus solicitudinem geris, studij tui solatio vtiliter consolentur, & tu mercedis tuæ bonum in æterna vita Redemptoris nostri gratia compensante recipias. Dat. Mense Ianuarij, Indict. iiij.

EPI-

A

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO Sytacusano.

De infirmitate sua, de pœnis præsentis sæculi, quæ a Dei misericordia proficiscuntur.

DEbitum salutationis alloquium soluens, ea volui loqui, quæ patior. Sed incongruum puto narrare quæ nostis. Podagræ enim doloribus torqueor, qui & mihi & vobis non dispariliter noti, dum apud nos vehementer excrescunt, nos decrescere a vita fece-
B runt. Inter quos quid aliud debemus nisi semper delicta nostra ad memoriam reuocare, atque omnipotenti Deo gratias agere? Quoniam qui ex carnis blandimento multa peccauimus, ex carnis afflictione purgamur. Sciendum quoque est nobis, quia pœna præsens, si animum afflicti conuertit, finis est culpæ præcedentis. Si autem ad timorem Domini minime conuertit, initium est pœnæ sequentis. Curandum igitur nobis est, & summopere in fletibus tota mentis conuersione vigilandum, ne de tormento ad tormenta transeamus. Considerandum quoque est, quanta erga nos dispensatione pietatis agat conditor noster, quòd morte dignos assidue percutit, & tamen adhuc minime occidit. Minarur enim quod facturus est, nec tamen facit, vt dolores nos præcurrentes terreant, & conuersos ad timorem districti iudicis ab eius nos animaduersione in æternum abscondant. Quis enim dicat, quis enumerare sufficiat quanti in sua luxuria dimissi, in blasphe-
C mijs quoque & superbia proruentes, in rapinis & iniquitatibus permanentes vsque ad diem obitus sui ita in hoc sæculo vixerunt, vt numquam dolorem vel capitis paterentur, & subito percussi ignibus inferni sunt traditi? Nos ergo habemus indicium quia derelicti non sumus, qui assidue flagellamur, teste scriptura, quæ dicit: Quem diligit Dominus, castigat: *Hebr. 12. b*
flagellat autem omnem filium, quem recipit. In ipsis itaque verberibus Dei reuocemus ad memoriam & eius munera, & nostri reatus damna. Pensemus quanta bona super nostram malitiam fecerit Dominus, & quanta mala sub eius bonitate commisimus. Impleamus quod per prophetam Dominus dicit: Reduc me in memoriam, vt iudicemur *Esa. 43. d.*
simul. Iudicemur modo in nostra cogitatione cum Deo, ne districte postmodum iudice- *1. Cor. 11. g*
mur a Deo. Quid etenim Paulus dicit? Si nosmetipsos iudicaremus, non vtique a Domino iudicaremur. Quisquis ergo festinat euadere districtionem sententiæ iudicijq. sequen-
D tis, per amaritudinem pœnitentiæ omnem sibi dulcedinem intermittat vitæ præsentis. Quæcumque autem huius mundi bona sunt, cuius dona sunt, nisi conditoris? Sed haberi a nobis non debet donum Dei, quod per delectationem sui separat ab amore Dei: ne data danti præferamus, & dum bona percipimus, etiam mala, vnde crescere in eius timore debuimus, inde a timore illius disiungamur. Creator autem omniũ idem omnipotens Deus, hæc quæ vobis in epistolis loquimur, menti vestræ per aspirationem sui spiritus infundat, vosq. ab omnibus culpæ inquinationibus tergat, & hic vobis consolationis suæ gaudium, & apud se quandoque præmia æterna concedat. Dulcissimas filias meas domnam Barbaram & domnam Antoniam mea peto vice salutari.

E

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS PASCHASIO EPISCOPO Neapolitano.

Inf. 29. & lib. 11. epist. 49. Ind. 6.

De petitione pro sanctuarijs sancti Seuerini concedendis.

IOannes seruus & actor domni Venantij sanctuaria beati Seuerini confessoris, oblata petitione, suprascripto domno suo a nobis postulat debere concedi: quatenus in eius nomine oratorium, proprijs constructum sumptibus, possit solemniter consecrari: & ideo frater charissime prætatis desiderijs ex nostra te præceptione conuenit obedire, vt deuotionis suæ in consecratione quam postulat potiatur effectu. Dat. Mense Februarij, Indictione iiij.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO Arabiæ.

De Laude Candidi abbatis, & de podagræ doloribus quibus cruciabatur.

LAtore huc præsentium Candido abbate pro petendis reliquijs veniente, quæ & concessæ sunt, quanto de fraternitatis tuæ nutrimento lætatus sum, quòd in eo studium tuæ fraternitatis apparuit, tanto contristatus sum quòd eius, vt volui, præsentia frui non potui, quòd me ægrotum reperit, & discedens in infirmitate adhuc positum dereliquit. Multum enim iam tempus est quòd surgere de lectulo non valeo. Nam modo me podagræ dolor cruciat, modo nescio quis in toto corpore cum dolore se ignis expandit, & fit plerumque, vt vno in me tempore ardor cũ dolore affligat, & corpus in me animusq. deficiat. Quantis autem alijs necessitatibus extra hæc quæ retuli infirmitatis afficiar, enumerare non valeo. Sed breuiter dico, quia sic me infectio noxij humoris imbibit, vt viuere mihi pœna sit, & mortem desideranter expectem, quam gemitibus meis solam esse credo posse remedium. Proinde frater sanctissime diuinæ pro me pietatis misericordiam deprecare, vt percussionis suæ erga me flagella propitius mitiget, & patientiam tolerandi concedat: ne nimio, quod absit, tædio in impatientiam cor erumpat, & ea quæ bene curari per plagam poterat culpa, crescat ex murmure. Dat. Mense Februarij, Indict. iiij.

EPISTOLA XXVIII.

Sup. ep. 1. & l. 4. ep. 54. lib. 5. ep. 1. & 26. 38. lib. 7. ep. 98.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ.

Hortatur vt disposita Ecclesia Romam contendat, vt ab agritudine & vomitu sanguinis curari possit. & vt a ieiunijs & vigilijs, aliys rebus abstineat.

VEniente quodam Rauennate homine, grauissimo mærore percussus sum, quia fraternitatem tuam de vomitu sanguinis retulit ægrotare. Ex qua re solicite & singillatim eos quos hic doctos lectione nouimus medicos fecimus inquiri, & quid singuli senserint, quidve dictauerint, sanctitati vestræ scriptum transmisimus. Qui tamen quidem & silentium præ omnibus dictant: quam si tua fraternitas in sua ecclesia possit habere, valde sum dubius. Et ideo videtur mihi vt ordinata illic Ecclesia, vel qui Missarum solemnia explere valeant, vel qui episcopij curam gerere, hospitalitatemq. & susceptiones possint exhibere, quiue monasterijs custodiendis præ esse norint, tua fraternitas ad me ante æstiuum tempus debeat venire, vt ægritudinis tuæ ego specialiter in quantum valeo, curam geram, quietem tuam custodiam: quia huic ægritudini æstiuum tempus medici vehementer dicunt periculosum. Et valde pertimesco, ne si curas aliquas cum aduersitate temporis habueris, amplius ex eadem molestia pericliteris. Ego enim ipse valde sum debilis, & omnino valde est vtile vt cum Dei gratia sanus ad tuam redeas Ecclesiam: aut certe si vocandus es inter tuorum manus voceris: & ego qui me proximum morti video, si me omnipotens ante te vocare Deus voluerit, inter tuas manus transire debeam. Si autem qualitas temporis ad veniendum præpedierit, aliquo paruo remedio dato, apud Agonem agi potest, vt ipse vobiscum hominem suum vsque Romam transmittat. Si autem eadem ægritudine grauari te sentis, & venire disponis: cum paucis tibi veniendum est, quia mecum in episcopio manens quotidiana obsequia de hac ecclesia habebis. Præterea nec hortor nec admoneo, sed districte præcipio, vt ieiunare minime præsumas: quia dicunt medici huic molestiæ valde esse contrarium, nisi forte si grandis solemnitas exigit, quinque in anno vicibus concedo. Sed & a vigilijs quoque temperandum est, & preces quæ super cereum in Rauennati ciuitate dici solent, vel expositiones Euangelij, quæ circa Paschalem solemnitatem a sacerdotibus fiunt, per alium dicantur. Et tua dilectio contra virtutem, laborem sibi minime imponat. Hæc autem dixi, vt si te melius senseris, & venire distuleris, scias quid debeas ex meo mandato custodire.

EPI-

A

EPISTOLA XXIX.

GREGORIVS PASCHASIO EPISCOPO Neapolitano.

Sup. 26. h.l. & lib. 11. ep. 13. Ind. 6.

Disponit de pecunia Ecclesiastica in pauperes distribuenda.

TEmpore quo fraternitas tua ad episcopatus officium Deo auctore prouecta est, constituisse nos recolit, vt ex pecunijs Ecclesiæ vestræ portio cleri vel pauperum, quam minime decessor vester præbuerat, idest quadringenti solidi seorsum fieri debuissent, qui eiusdem cleri atque pauperum erogationi proficerent: quod quia diutius non est differendum, volumus vt secundum distributionem præsentibus scripris insertam, coram Anthe-
B mio subdiacono nostro sine difficultate aliqua fraternitas vestra debeat erogare. Præbendi itaque sunt clericis vestris per singulos, sicut prospexeritis, simul omni summa solidi centum: præiacentibus, quos centum viginti sex esse cognouimus, dandi sunt solidi sexaginta tres, idest, medius solidus per singulos: presbyteris ac diaconis & clericis peregrinis solidi quinquaginta: hominibus honestis ac egenis, quos publicæ petere verecundia non permittit, solidi centum quinquaginta: ita vt quidam eorum ad singulos tremisses, quidam ad binos, quidã ad singulos solidos, vel si visum fuerit amplius dimittantur. Reliquis vero pauperibus qui eleemosynam publice petere consueuerunt, solidos triginta sex. Ecce nos quantum vel quibus dari debeat, distribuimus. Sed quia sicut præuidimus, non omnibus æqualiter est præbẽdum: necesse est vt vna cum prædicto subdiacono prout præuideritis, dare singulis debeatis, atque id modis omnibus studeatis: quatenus hoc quod alter
C iniuste detinuit, vos deuote ac celerius impendendo, ad vestrã possitis applicare mercedẽ.

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS BARBARÆ ET ANTONIÆ.

Consolatur eas de infirmitate patris.

SVsceptis gloriæ vestræ epistolis, quæ pro verbis lacrymas loquebantur, non minor nos de dilectissimi filij nostri quàm vos de patris ægritudine mæror afficit. Nec enim extraneam possumus repurare tristitiã, quippe quæ nobis charitatis lege fit propria. Sed quia in nulla desperatione de Redemptoris nostri est misericordia diffidendum: ani-
D mos vestros ad consolationem patris erigite, spem vestrã in omnipotentis Dei manu ponite: & in ipsius protectione confidimus, quia & ab omni vos aduersitate custodiat, atque tribulationem vestram exhilaret, & secundum paterna desideria propitius vos ordinari concedat. Si vero debitum humanæ sortis impleuerit, nec tunc desperatio aliqua vos comprimat, vel quorundam vobis verba terrorem incutiant. Nam post Deum, qui orphanorum gubernator ac protector est, sic de dulcissima gloria erimus vestra soliciti, atque vtilitati vestræ prouidere vt possumus adiuuante Domino festinabimus, vt nec vos iniustorum hominum concussio vlla perturbet, & nos debitum quod de parentum vestrorum benignitate contraximus, vobis per omnia repensemus. Gratia itaque cælestis vos suo fauore nutriat, sua protectione a malis omnibus defendat, vt vitæ vestræ incolumitas gaudium nostrum fiat.

E

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

Sup. lib. 4. ep 18 lib. 5. ep 18. lib. 6. ep. 9. lib. 7. ep. 22. 27.

De infirmitate Venantij, & filiabus eius.

FRaternitatis vestræ scripta suscepi, quæ mihi de dulcissimi filij mei domni Venantij ægritudine loquebantur, & cuncta circa eum qualiter acta sunt enarrabant. Sed vno tempore auditis & illum desperate ac grauiter ægrotare, & in rebus orphanorũ homines iniquos insistere: vix se dolor in corde meo capere poterat. Sed in hoc fuit solatium, quòd lacrymæ mihi per gemitus erumpebant. Vestra igitur sanctitas, primã quam decet curam negligere non debet, vt de anima eius cogitare debeat, exhortando, rogando, Dei terribile

iudicium proponendo, ineffabilem eius misericordiam promittendo, vt ad habitum A
suum redire vel in extremis debeat, ne ei tantæ culpæ reatus in æterno iudicio obsistat: ac deinde vestrum est cogitare, quomodo filiæ eius Barbara & Antonia debeant ordinari, vt nulla occasio malis hominibus præbeatur. Nam postquam me de eis solicitudinis curam gerere coniurauit, addens vt earum debeam ordinationi prospicere, aliud in epistola sua secutum est, quod hoc mihi studenti dubium non est quia possit obsistere. Ait enim vt serenissimo domno Imperatori sæpius supplicem, quatenus ipse eas faciat vt præuiderit ordinari. Quod quàm sit contrarium priori voluntati perpenditis. Ex qua re dubito ne hominibus in Sicilia positis & quærentibus occasionem in rebus ipsius apta detur occasio. Nam ex hoc cognoscite, quid facturi sunt qui nulla existente causa, iam sigillum B
in substantia ipsius, quantum dicitur nitebantur imponere. Numquid non illos videtur ratio ad faciem adiuuare, & ad hoc illis iustam quasi præbere materiam? Si dixerint Domno Imperatori commendatæ sunt, negligere non possumus, periculi nostri interest: res in tutum facimus, quousque domnus Imperator Constantinopolim duci præceperit. Dic rogo quid ad hæc facturus sum, quando homini habenti potestatem paterna videtur commendatio concordare? Me enim coniurat, vt ita eas ordinari prouideā: quatenus aut in Romana ciuitate sint, aut de Sicilia non tollantur, & ille id agit vt eas nulla nec huc deducendi nec illic sit ratio retinendi. Vos autem in quantum potestis, malis hominibus obuiate. Earum substantiam propter Deum omnipotentem velut propriam defendite, & si adhuc licet, quomodo omnis occasio remoueatur violentiæ, in prædicti viri domni Venantij testamento prouidete. Si autem ita placet vt palatio commendentur, mihi non de- C
bet imponere pondus, vt in anima mea curam ordinationis earum velit impingere: de quarum ordinatione qualiter cogitem, omnipotentem Deum sufficiat scire. Vnde statim filio meo Anatholio dilectissimo diacono, vt cum glorioſa patricia Rusticana loqui studeat, & qualiter de personis quarum mihi nomina transmissa sunt debeat exquirere & iudicare, scribere curaui, vt nobis omnia sub celeritate indicet: & quæ fienda sunt, Deo ordinante disponantur. Præterea in scriptis quæ ad nos misistis, fraternitatem vestram contristatam inuenimus, eo quòd huic eam quasi pro ingratitudine aliqua venire noluissemus, quando non illud ob aliud nisi sola vtilitatis cauta fecimus scientes propter personas ibidem consistentes valde necessariam illic vestram fuisse præsentiam. Sed ne forte ex hoc ingratum erga vos animum nostrum credatis, quod absit, existere, si veniendi vobis voluntas est, apto vos tempore Apostolorum liminibus præsentate. Nam quantum ad nos D
pertinet, ita charitatem vestram diligimus, vt videre vos sæpius cupiamus.

EPISTOLA XXXII.

Lib. 7. ep. 25. 24. Ind 2. lib. 8. ep 11. 14. 33. 110. lib. 9. ep. 34. 35. lib. 10. ep. 40. 46. 47. Ind. 5.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI Siciliæ.

Deferendos esse clericos ad episcopos suos, ne eorum iurisdictio tollatur.

PEruenit ad nos, quòd si quis contra clericos quoslibet causam habeat, despectis eorum episcopis eosdem clericos in tuo facias iudicio exhiberi: quod si ita est, quia valde constat esse incongruum, hac tibi auctoritate præcipimus, vt hoc denuo facere non E
præsumas. Sed si quis contra quemlibet clericum causam habuerit, episcopum ipsius adeat, vt aut ipse cognoscat, aut certe ab eo iudices deputentur: aut si forte ad arbitros eundum est, partes ad eligendum iudicem ab ipso executio deputata compellat. Si quis vero vel clericus vel laicus contra episcopum causam habuerit: tunc te interponere debes vt inter eos aut ipse cognoscas, aut certe te admonente sibi iudices eligant. Nam si sua vnicuique episcopo iurisdictio non seruatur, quid aliud agitur, nisi vt per nos per quos Ecclesiasticus custodiri debuit ordo, confundatur? Item nunciatum est nobis, quia quosdam clericos qui a reuerendissimo frater nostro Ioanne episcopo exigente culpa in pœnitentiam missi sunt, nesciente illo tua illos exinde auctoritate eieceris: quod si verum est, rem te omnino inhonestam & non leuiter increpandam feciſſe cognoscas. Eosdem ergo clericos episcopo suo sine mora, restitue. Et hoc deceterò caue committere: quia si neglexeris, nostros te nouerit non mediocriter motus incurrere.

EPI-

EPISTOLA XXXIII.

GREGORIVS VITO DEFENSORI.

Iniungit officium Ecclesiæ defensoris.

SI nulli conditioni, vel corpori teneris obnoxius, nec fuisti clericus alterius ciuitatis, aut in nullo tibi canonum obuiant statuta: Ecclesiasticæ vtilitatis intuitu id nostro sedit arbitrio, vt officium ecclesiæ defensoris accipias, & quidquid pro pauperum commodis tibi a nobis iniunctum fuerit, incorrupte & grauiter exequaris. Vsurus hoc priuilegio, quod in te habita deliberatione contulimus: vt omnibus quæ tibi a nobis iniuncta fuerint complendis opetam tuam fidelis exhibeas, redditurus de actibus tuis sub Dei nostri iudicio rationem. Hanc autem epistolam Paterio Secundicerio notario ecclesiæ nostræ scribendam dictauimus, cuiq. subscripsimus.

EPISTOLA XXXIIII.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Inf. ep. 35. Inf. ep. 32. Sup. ep. 33.

Vitum defensorem constitutum commendat.

VItum præsentium portitorem experientia tua olim nostrum fuisse cognoscat. Cuius quoniam bene fidem & solertiam nouimus, in defensorum schola, data ei solemniter epistola, militandum esse præuidimus. Er ideo si quid ei pro Ecclesiasticis vtilitatibus iniungere forte volueris, nullam de eo dubietatem habeas: sed omnino de puritate ipsius certus esto, nec eum fraudulenter vel dupliciter aliquid acturum existimes. Vnum est, tu ei charitatem, quæ fidelibus debetur, impendas.

EPISTOLA XXXV.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Sup ep. 34. Inf. lib. 10. ep. 40. 46. 47. Ind. 5.

De possessionibus Fausti iniuste peruasis.

GLoriosissimus filius noster Faustus epistola directa nos petijt, asserens ab actionarijs Syracusanæ ecclesiæ fines possessionis suæ illic intra Siciliam positos nuper violenter ablatos. Vnde quia a cognitione fratris & coepiscopi nostri Ioannis hoc omnino credimus alienum, eum videre te volumus. Et si quidem res nuper vt asseritur, a possidente sublata est, & hoc apud te manifesta satisfactione claruerit: eius cui subtracta est dominio reformetur. Et tunc si quid actores prædictæ Ecclesiæ rationabiliter sibi in finibus suis credunt posse competere, electorum subeant sine dilatione iudicium: vt cuius sit proprietas, iudicantium sententia decernatur: quatenus per hoc episcopalis de illicita, quæ prætenditur, inuasione, auferatur inuidia, & causa legali valeat ordine finiri.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO SYRACVSANO.

Sup. ep. 31. l. 1. & l. 4. ep. 26. lib. 5. ep. 28. l. 6. ep. 9. lib. 7. ep. 22. 27. 101.

De possessionibus cuiusdam iniuste peruasis.

GLoriosissimus filius noster Faustus directa petitione nos adijt, asserens fines possessionis suæ illic intra Siciliam positos, a vestris nuper hominibus occupatos, atque ob hoc rem violenter ablatam sibi per præceptionis nostræ seriem debere petijt reformari. Quod quia si ita vt asserit factum est, a fraternitatis vestræ cognitione omnino credimus alienum, diligenter inquirite. Et si, vt asserit, contra iuris ordinem fines ipsius a possidente sublati sunt, in possessoris redear res peruasa dominium. Et tunc si quid est, quod a vestra ecclesia proprietatis iure vtiliter opponatur, electorum debet iudicium prouenire, eorumq. iudicio terminari, dummodo indecenter possessoris ius minime perturbetur. Sed causa iudiciali termino diffinita, sine sacerdotali inuidia Dominum atque iustitiam res manifesta cognoscat.

EPISTOLA XXXVII.

Sup. l. 4. ep. 18. lib. 5. ep. 18. lib. 6. ep. 9. lib. 7. ep. 22. 27. & Sup. ep. prox. 36.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracusano.

De possessionibus Rusticiana occupatis.

PEtrus vir clarissimus vicedominus glorioſæ filiæ noſtræ Rusticianæ patriciæ, ſuis nobis epiſtolis queſtus eſt, aſſerens poſtquam fraternitas veſtra de Romana ciuitate reuerſa eſt, fines cuiuſdam poſſeſſionis prædictæ patriciæ ab hominibus Eccleſiæ veſtræ vi eſſe peruaſos. De qua re ſæpius de vobis querelam depoſuiſſe ſignificauit, & aliquando ad dicendam vobis cauſam Martianum tabularium deputaſſe, quem aſſerit diuerſis dilationibus diſtuliſſe, vt nuncuſque ad cauſæ dictionem partes accedere minime B potuiſſent. Et quia quanto fraterna vos charitate diligimus, tanto audire aliquid quod ad veſtram pertineat inuidiam contriſtamur: idcirco ſcriptis vos præſentibus adhortamur, vt omni mora vel excuſatione ceſſante, de finibus qui dicuntur inuaſi, ſubire homines veſtros iudicium cum parte altera faciatis: quatenus & peruaſionis quæſtio, & ſi qua eſt proprietatis contentio finiatur. Hæc igitur fraternitas veſtra fieri ſine dilatione prouideat, vt nec vos inuidia tangere, nec nos denuo exinde valeat querela pulſare.

EPISTOLA XXXVIII.

Sup. l. 2. ep. 21. lib. 3. ep. 48. lib. 4. epist. 44. Ind. 13. lib. 7. ep. 29. Ind. 2.

GREGORIVS RVSTICIANÆ PATRICIÆ. C

Dolet ipſam graui infirmitate vexari, narratq. miracula monaſterij ſancti Andreæ ad Clivum Scauri.

EXcellentiæ veſtræ ſcripta ſuſcepi, quæ me in grauiſſima ægritudine poſitum de ſalute, de deuotione, ac de dulcedine ſua omnino releuarunt. Vnum vero ægre ſuſcepi, quia in eiſdem epiſtolis ad me, quod ſemel eſſe poterat, ſæpius dicebatur: Ancilla veſtra ancilla veſtra. Ego enim qui per epiſcopatus onera ſeruus ſum omnium factus, qua ratione ſe illa mihi ancillam dicit, cuius ante ſuſceptum epiſcopatum proprius fui? Et ideo rogo per omnipotentem Deum, ne hoc verbum aliquando ad me in ſcriptis veſtris inueniam. Ea autem quæ ex puriſſimo, ſinceriſſimoq. corde beato Petro Apoſtolorum principi munera tranſmiſiſtis, præſente omni clero ſuſcepta, atque illic ſuſpenſa ſunt. Filius enim meus vir memorandus domnus Symmachus, quia ægrotum me ex podagræ D dolore, & pene deſperatum reperit, ſcripta veſtra mihi dare diſtulit, & poſt multum temporis quàm vela ſuſcepta ſunt, dedit. Poſtmodum vero in ſcriptis excellentiæ veſtræ inuenimus, vt cum litania ad beati Petri Eccleſiam portari debuiſſent. Quod ideo minime factum eſt: quia, ſicut prædixi, ante vela quàm ſcripta ſuſcepimus. Tamen prædictus vir cum omni familia domus veſtræ hoc fecit, quod nos cum clero facere voluiſtis. Sed & ſi voces defuerunt hominum, habet ipſa veſtra oblatio apud omnipotentem Deum vocem ſuam. In eius enim pietate confido, quia cuius corpus vos cooperuiſtis in terra, eius vos interceſſio ab omnibus peccatis proteget in cælo: omnemq. domum veſtram ſua prouiſione reget & ſua vigilantia cuſtodiet. De podagræ autem moleſtia quam vobis euenisſe ſignaſtis, & contriſtatus vehementer ſum & lætatus. Lætatus, quia humor noxius inferiora petens, ſuperiora perfecte deſeruit: contriſtatus vero, quia in tam tenuiſſimo corpore E dolores vos nimios perpeti pertimeſco. Vbi enim caro deeſt, quæ virtus eſſe poterit doloribus reſiſtens? Me etenim quem qualis fuerim noſtis, ita amaritudo animi & aſſidua exacerbatio, atque præter hoc podagræ moleſtia affecit, vt corpus meum tamquam in ſepultura ita ſiccatum ſit. Vnde fit, vt iam de lectulo raro ſurgere valeam. Si ergo mei molem corporis in tantam podagræ dolor ariditatem redegit, quid de veſtro corpore ſentiã, quod nimis ſiccum ante dolores fuit? De eleemoſyna vero quam beati Andreæ Apoſtoli monaſterio feciſtis, quid neceſſe eſt me aliquid dicere, cum ſcriptum ſit: Abſconde eleemoſynã in ſinu pauperis, & hæc pro te exorabit? Si ergo apud ſecretas aures Dei haber ipſa bona operatio vocem ſuam: ſiue nos clamemus, ſiue taceamus, hoc ipſum quod bene egiſtis, clamat. Indico autem, quia ob tanta miracula, tanta cuſtodia monachorũ in eodem monaſterio eiuſdem Apoſtoli eſt, ac ſi ſpecialiter abbas monaſterij ipſe ſit. Nam vt pauca de multis

Eccl. 29. b

A multis loquar quæ abbate ac præpoſito monaſterij narrantibus agnoui,edicam. Quadam die duo exinde fratres trāſmiſſi ſunt,qui aliquid emere pro monaſterij vtilitate debuiſſent: vnus iunior qui prudētior videbatur,alter ſenior,qui cuſtos iunioris eſſet. Perrexerunt vtrique,& de pretio quod acceperunt, ipſe qui cuſtos miſſus fuerat, neſciente altero de eodem pretio furtum fecit. Qui mox vt ad monaſterium ſunt reuerſi, atque ante oratorij limen venerunt, arreptus a dæmonio is qui furtum fecerat,cecidit, & vexari cœpit. Dimiſſus autem a dæmonio, concurrentibus monachis requiſitus eſt, num forſitan de eo quod acceperat furtum feciſſet: negauit, iterum vexatus eſt. Dimiſſus atque iterum requiſitus negauit, atque iterum vexatus eſt. Octo itaque vicibus negauit, octo vicibus eſt vexatus. Poſt octauam vero negationem, necnon vexationem confeſſus eſt, quantos nummos furto abſtulerat. Et agens pœnitentiam, proſtratus ſe peccaſſe teſtatus eſt. Vlterius vero ad
B eum dæmonium non acceſſit. Alio quoque tempore dum in die natalitio eiuſdem Apoſtoli iam meridianis horis fratres quieſcerent, ſubito quidam frater apertis oculis cæcatus cœpit tremere, voces ingentes emittere,quibus vocibus teſtabatur ferre ſe non poſſe quod patiebatur. Concurrentes fratres viderunt cæcum apertis oculis trementem, & clamantem, & a præſentibus alienum,nihilq. quod foris agi poterat ſentientem. Eumq. in manibus leuauerunt, atque ante altare ſancti Andreæ Apoſtoli proiecerunt, ipſiq. pro eo in oratione proſtrati ſunt. Qui ſtatim ad ſe reuerſus, quid paſſus fuerat, confeſſus eſt:quia ſenex quidam ei apparuit, & canem nigrum ad eum dilaniandum dimiſit,dicens: Quare fugere voluiſti de monaſterio iſto? Cumq. euadere de canis morſibus nullo modo potuiſſem,venerunt quidam monachi, & eumdem ſenem pro me rogauerunt. Qui ſtatim iuſſit canem abſcedere, & ipſe ad me reuerſus ſum. Qui etiam confeſſus eſt: quia eo die
C quo iſta pertuli, conſilium habueram de eodem monaſterio fugere. Alius quoque monachus diſcedere ex eodem monaſterio latenter voluit. Cumq. hoc mente tractaſſet, voluit oratorium ingredi, ſed ſtatim dæmonio traditus vehementiſſime vexatus eſt. Relinquebatur vero a dæmonio, & ſi extra oratorium ſtetiſſet, nihil patiebatur aduerſi. Si vero conatus fuiſſet ingredi, ſtatim maligno ſpiritui traditus vexabatur. Cumq. hoc ſæpius fieret, culpam ſuam confeſſus eſt, quia de monaſterio egredi cogitabat. Tunc collecti pro eo fratres, ſeſe per triduum in precibus aſtrinxerunt, atque ita curatus eſt, vt ad eum poſtmodum numquam ſpiritus malignus accederet. Dicebat autem ſe eundem beatum Apoſtolum dum vexaretur vidiſſe,ſcq. ab eo increpatum eſſe cur de monaſterio voluiſſet abſcedere. Alij quoque duo fratres de eodem monaſterio fugerunt, atque aliqua prius colloquendo fratribus ſigna dederunt, quòd per viam Appiam deſcendentes Hieroſoly-
D mam tenderent. Qui exeuntes diuerterunt ab itinere. Et vt a ſequentibus inueniri minime potuiſſent, retruſas cryptas iuxta Flamineam portam inuenientes, in eis ſeſe occultauerunt. Cum vero veſpertinis horis requiſiti minime in congregatione inuenti eſſent, aſcenſis caballis eos quidam fratres ſecuti ſunt, perq. Metroni portam exeuntes, vt eos in Latinam vel Appiam viam ſequerentur. Subito autem eis conſilium ortum eſt, vt eos in Salaria via requirerent. Extra ciuitatem igitur pergentes deflexerunt iter in Salariam. Eos vero minime inuenientes, per portam Flamineam decreuerunt reuerti. Cumq. reuerterentur, mox vt equi eorum ante cryptas illas venerunt, in quibus ſe abſconderant, fixerunt gradum, pulſati & compulſi paſſum mouere non potuerunt. Conſiderauerunt monachi rem talem ſine myſterio eſſe non poſſe. Attenderunt ad crypras, viderunt earum aditus miſſa maceria damnatos, ſed caballis eorum nuſquam euntibus deſcende-
E runt. Depoſuerunt lapides qui in ore cryptarum poſiti fuerant, ingreſſi ſunt, eoſq. in eiſdem tenebroſis latibulis terræ conſternatos inuenerunt. Qui ad monaſterium reducti, ex eodem miraculo ita ſunt meliorati, vt eis multum profuerit ad parum temporis de monaſterio fugiſſe. Hæc dixi, vt excellentiæ veſtræ innoteſceret cuius oratorio eleemoſynam feciſtis. Omnipotens autem Deus & in anima & in corpore, & in omni domo, cæleſti vos protectione cuſtodiat, & ad conſolationem noſtram diu vos viuere concedat. Dilectiſſimum filium meum domnum Strategium cum glorioſis parentibus ſuis filijs veſtris, mea peto vice ſalutari.

EPI-

A

EPISTOLA XXXIX.

GREGORIVS THEOTISTÆ PATRICIÆ.

Detractiones multorum curandas non esse, si nostra conscientia non accusat, plurimis exemplis ostendit. Quòd religionis gratia coniugia non soluantur, & in baptismo omnia peccata dimittuntur. De his etiam agit qui asserunt post pœnitentiam triennio factam, licentiam esse peccandi, quos omnes anathematizat.

Sup. lib. 1. Ep. 6. MAgnas omnipotenti Deo gratias agere debemus, quòd pijssimi, & benignissimi Imperatores nostri tales de suo genere iuxta se propinquos habent, de quorum conuersatione nobis omnibus grande sit gaudium. Vnde & pro eisdem dominis continue nobis orandum est, vt eorum vita cum suis omnibus, protegente cælesti gratia, per longa tempora & tranquilla seruetur. Indico autem, quòd leuitate populi tumultum contra vos detractionis exorrum nunciantibus quibusdam agnoui. Qua ex re excellentiam vestram audio fuisse tædio non modico contristatam. Quod si ita est, valde miror cur vos qui cor fixistis in cælo, verba hominum agitent in terra. Beatus enim Iob cum *Iob 16. d* amici eius qui ad consolandum venerant, in increpationem prosilijssent, ait: Ecce enim in cælo testis meus, & conscius meus in excelsis. Qui enim vitæ suæ in cælo testem habet, *2. Cor. 1. c* iudicia hominum in terra pertimescere non debet. Dux quoque bonorum Paulus dicit: Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ. Qui iterum dicit: Opus suum *Gal. 6. a* probet vnusquisque, & sic in semetipso gloriam habebit, & non in altero. Si enim laudibus lætamur, & detractionibus frangimur, gloriam nostram non in nobis, sed in alio- C *Matth. 25. a* rum ore posuimus. Et fatuæ virgines in vasis suis oleum non sumpserunt, sapientes autem sumpserunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Lampades quippe nostræ, bona *Matth. 5. b* sunt opera. De quibus scriptum est: Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui est in cælis. Tunc autem oleum in vasis cum lampadibus sumimus, quando de bonis actibus nitorem gloriæ non a laudantibus proximis quærimus, sed hunc in testimonio conscientiæ seruamus. In omne autem quod agimus, vel quod extra de nobis dicitur, recurtere ad arcana mentis debemus. Er si omnes vituperent, liber est tamen quem conscientia non accusat. Quia etsi omnes laudent, liber esse non potest si hunc conscientia accusat. Vnde de Ioanne veritas *Matth. 11. a* dicit: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Quod videlicet per negationem dicitur, non per confirmarionem, cum subdirur: Sed quid existis videre? ho- D minem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Quamuis enim iuxta veritatem Euangelij, Ioannes vestimento aspero fuerit indutus: per significationem tamen mollibus vestiti sunt, qui adulationibus, ac laudibus delectantur. Negatur autem quia Ioannes arundo vento agitata fuerit: quoniam mentis eius fortitudinem nulla humani oris aura flectebat. Nos enim si laudibus erigimur, aut vituperationibus humiliamur, arundo vento agitata sumus. Sed absit hoc, absit a corde excellentiæ *Gal. 1. b* vestræ. Scio, quia magistrum gentium studiose legistis, qui ait: Ego si hominibus adhuc placerem, Christi seruus non essem. Si qua tamen vel parua tristitia hac ex re menti vestræ exorta est: credo quòd hoc fieri omnipotens Deus benigne permisit. Neque enim electis suis in hac vita promisit gaudia delectationis, sed amaritudinem tribulationis, vt medicinæ more, per amarum poculum ad dulcedinem æternæ salutis redeant. Quid nam- E *Ioan. 16. d* que dicit? Mundus gaudebit, & vos lugebitis. Sed qua spe? qua promissione? paulo post additur: Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet a *Luc. 21. c* vobis. Hinc iterum discipulis dicit: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Pensate, quæso, vbi erit patientia, si deest quod toleretur. Ego, Abel esse non suspicor, qui Cain non habuerit. Boni enim si sine malis fuerint, perfecti esse boni non possunt, quia minime purgantur. Ipsa autem malorum societas purgatio bonorum est. Tres in arca filij Noe fuerunt, vnus irrisor patris extitit, qui etsi in se benedictus fuit, maledictionis ta- *Gen. 9. c. d* men sententiam in filio suscepit. Duos Abraam priusquam vxorem Cethuram acciperet, filios habuit: sed tamen carnalis eius filius est repromissionis filium persecutus. Quod *Gal. 4. c* magnus doctor exponit, dicens: Sicut autem is qui secundum carnem est, persequebatur eum qui secundum spiritum, ita & nunc. Duos Isaac filios habuit, sed vnus qui spiritalis extitit,

A extitit, ante minas carnalis fratris fugit. Duodecim Iacob filios habuit, sed vnum qui rectius viuebat decem in Aegypto vendiderunt. In Dauid Propheta, quia fuit quod purgari debuisset, actum est, vt persecutorem filium pateretur. Beatus Iob de societate reproborum dicit: Frater fui draconum, & socius struthionum. Ad Ezechielem Dominus ait: Fili hominis, increduli & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas. In duodecim Apostolis vnus reprobus mixtus est, vt esset cuius persecutione vndecim tẽtarentur. Apostolorum princeps discipulis loquitur, dicens: Iustum Lot oppressum a nefandorum iniuria & conuersatione eripuit. Aspectu enim & auditu iustus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam iusti iniquis operibus cruciabant. Paulus quoque Apostolus discipulis scribit, dicens: In medio nationis prauæ & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes. Quia ergo Scriptura teste cognoscimus in

B hac vita bonos sine malis esse non posse, de stultorum vocibus excellentia vestra turbari nullatenus debet, maxime quia in omnipotentis Dei misericordia nunc certe fiducia est, quando pro bono opere aduersitatis aliquid in hoc mundo recipitur, vt plena merces in æterna retributione seruetur. Vnde & in sancto Euangelio veritas dicit: Beati eritis cum aduersum vos omne malum dixerint homines, mentientes propter nomen meum. Qui in consolatione nostra sua in exemplum adducere opprobria dignatus est, dicens: Si patremfamilias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? Sunt autem plurimi, qui vitam bonorum amplius quàm debent laudant, & ne qua elatio de laude surrepat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectationem & obiurgationem prorumpere, vt si qua culpa ab ore laudantium in corde nascitur, ab ore vitupetantium suffocetur. Hinc est ergo, quòd doctor gentium se in prædicatione currere testatur per infamiam & bonam

C famam. Qui etiam dicit: Vt seductores & veraces. Si ergo fuerunt qui malam famam Paulo imponerent, qui hunc seductorem vocarent, quis rogo nunc Christianus debet indignum ducere, pro Christo iniurias audire? Quantæ autem virtutis præcursor nostri Redemptoris fuit, nouimus, qui per sacrum eloquium non solum plusquàm propheta, sed etiam angelus vocatur: & tamen sicut mortis eius historia testatur, post mortem a persecutoribus eius corpus incensum est. Sed quid ista de sanctis hominibus dicimus? De ipso sancto sanctorum, id est, de Deo qui pro nobis homo factus est, loquamur, qui ante mortem iniuriam, quia dæmonium haberet audiuit. Post mortem vero a suis persecutoribus seductor appellatus est, cum dicerent: Scimus quia seductor ille dixit: Post tres dies resurgam. Quanta ergo nos peccatores a lingua vel manibus iniquorum hominum portare necesse est, qui in aduentu æterni iudicis iudicandi sumus, si & ipse tanta tam ante quam

D post mortem pertulit, qui & iudex venit? Hæc dulcissima & excellentissima filia breuiter dixi, ne quotiens stultos homines tibi derogare cognoscis, qualibet vel paruula mentis tristitia tangaris. Sed quia sedari hoc ipsum stultorum hominum murmur tranquilla ratione potest, esse peccatum credo, si ne bonum quod valet fieri, negligitur vt fiat. Nam cum placare insanas mentes, atque ad salutem reducere possumus, scandalizare eos minime debemus. Sunt enim quædam scandala, quæ omnino despicienda sunt, quædam vero cum vitari sine culpa possunt, despicienda non sunt, ne cum culpa seruentur. Quod sacro Euangelio testante cognouimus, quia cum veritas diceret: Non quod intrat in os, coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem: & discipuli responderunt, dicentes: Scis quia Pharisæi audito hoc verbo, scandalizati sunt? protinus respondit: Omnis plantatio quam non plantauit pater meus cælestis, eradicabitur. Si-

E nite illos, cæci sunt, & duces cæcorum. Et tamen cum tributum peteretur, prius rationem reddidit per quam tributum soluere non deberet, atque illico subiunxit: Vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore eius, inuenies staterem. Illum sumens da eis pro me & te. Quid est quod de scandalizatis, alijs dicitur: Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum: & alijs ne scandalizentur a Domino tributum soluitur, quod etiam non debetur? Quid est autem quod aliud scandalum esse permisit, aliud vero alijs venire prohibuit? nisi vt nos doceret & illa scandala quæ nos ad peccata implicant, contemnere, & ea quæ placare sine peccato possumus, modis omnibus mitigare. Vestra itaque excellentia potest, protegente Domino, prauorum hominum scandala cum magna tranquillitate declinare. Priores enim eorum sponte vobis secreto vocandi sunt, atque ipsis ratio reddenda, &

peruersa

Iob 30. d
Ezech. 2. b
2. Pet. 2. b
Philip. 2. d
Matth. 5. a
Matth. 10. c
2. Cor. 6. b
Ioan. 7. c
Matth. 27. g
Marc. 7. e
Matth. 15. b
Matth. 17. d

peruersa quædam capitula quæ tenere vos existimant, coram ipsis anathematizanda. A
Quòd si etiam, sicut dicitur, dari a vobis anathema ficte suspicantur: etiam iureiurando
firmandum est vos numquam eadem capitula tenere, numquam tenuisse. Nec vobis in-
dignum videatur tali eis modo satisfacere, nec de imperiali genere sit contra eos aliquod
in vestra mente fastigium. Omnes etenim fratres sumus, vnius imperatoris potestate
conditi, & sanguine redempti. Et ideo fratres nostros quantumlibet pauperes & abiectos
in nullo despicere debemus. Certe etenim Petrus potestatem regni cælestis acceperat, vt
quæque in terra ligaret vel solueret, essent in cælo ligata. vel soluta: supra mare ambu-
lauit, ægrotantes vmbra curabat, peccantes verbo occidebat, mortuos oratione suscita-
bat. Et quia ex admonitione spiritus ad Cornelium gentilem fuerat ingressus, contra eum
quæstio a fidelibus facta est cur ad gentiles intrasset, & comedisset cum eis, cur eos in ba-
ptismate suscepisset. Et tamen idem Apostolorum primus tanta donorum gratia reple- B
tus, tanta miraculorum potestate suffultus, querelæ fidelium non ex potestate, sed ex ra-
Act 10. c tione respondit, causam per ordinem exposuit: quo modo vas quoddam velut linteum
in quo quadrupedia terræ & bestiæ & reptilia atque volatilia inerant, de cælo submitti
viderit, vocemq. audierit: Surge Petre, occide & manduca: qualiter tres viri venerint,
cum ad Cornelium vocantes: qualiter Spiritus sanctus hunc cum eis ire præceperit: qua-
liter idem Spiritus sanctus qui venire in baptizatos in Iudæa post baptismum consueue-
rat, in gentibus ante baptismum venit. Si enim cum a fidelibus culparetur, auctoritatem,
quam in sancta Ecclesia accepetat, attendisset: respondere poterat vt pastorem suum
oues, quæ ei commissæ fuerant, reprehendere non auderent. Sed si in querela fidelium
aliquid de sua potestate diceret, profecto doctor mansuetudinis non fuisset. Humili ergo
eos ratione placauit, atque in causa reprehensionis suæ etiam testes exhibuit, dicens: Ve- C
Act. 10. e nerunt autem mecum sex fratres isti. Si ergo pastor Ecclesiæ Apostolorum princeps signa
& miracula singulariter faciens, non dedignatus est in causa reprehensionis suæ rationem
humiliter reddere: quanto magis nos peccatores cum de re aliqua reprehendimur, repre-
hensores nostros ratione humili placare debemus? Ad me etenim, sicut nostis, cum apud
vestigia dominorum in regia vrbe demoraret, multi ex eis venire consueuerant, qui de
prædictis capitulis accusabantur. Sed teste conscientia fateor numquam in eis aliquid er-
roris, aliquid prauitatis, aliquid de his quæ contra eos dicebantur, inueni. Vnde & eos
opinione contempta familiariter suscipere, & magis ab insequentibus defendere curabã.
Dicebatur nanique contra eos, quia sub obtentu religionis coniugia soluerent, & quia di-
cerent, quòd baptisma peccata penitus non auferret, & si de iniquitatibus suis quis in
triennium pœnitentiam ageret, postmodum ei peruerse viuere liceret. Et quia si compul- D
si aliquid de quibus reprehendebantur anathematizare se dicerent, anathematis vinculo
nullo modo teneri. Et si sunt qui certissime talia sentiunt vel tenent, quia Christiani non
sunt, dubium non est. Eosq. & ego & omnes Catholici Episcopi, atque vniuersa Eccle-
sia anathematizamus: quia veritati contraria sentiunt, contraria loquuntur. Si enim di-
cunt religionis causa coniugia debere dissolui, sciendum est, quia etsi hoc lex humana
Matt. 19. a concessit, lex diuina tamen prohibuit. Per se enim veritas dicit: Quos Deus coniunxit,
Marc. 10. b homo non separet. Quæ etiam ait: Non licet dimittere vxorem, excepta causa fornica-
Luc. 16. c tionis. Quis ergo huic cælesti legislatori contradicat? Scimus quia scriptum est: Erunt
1 Cor. 6. d duo in carne vna. Si ergo vir & vxor vna caro sunt, & religionis causa vir dimittit
vxorem, vel mulier virum in hoc mundo remanentem, vel etiam fortasse ad illicita vota
migrantem: quæ est ista migratio vel conuersio in qua vna eademq. caro, & ex parte E
transit ad continentiam, & ex parte remanet in pollutione? Si vero vtrisque conueniat
continentem vitam ducere, hos quis audeat accusare, quando certum est quòd omnipo-
tens Deus qui minora concessit, maiora non prohibuit? Et quidem multos sanctorum
nouimus cum suis coniugibus & prius continentem vitam duxisse, & postmodum ad san-
ctæ Ecclesiæ regimina migrasse. Duobus enim modis sancti Viri etiam a licitis abstine-
re solent. Aliquando vt merita sibi apud omnipotentem Deum augeant, aliquando
vero vt anteactæ vitæ culpas detergant. Tres etenim pueri in regis Babylonici obse-
quium deducti legumina ad vescendum petentes, cibis regijs vti noluerunt, non quia
culpa esset, si ea quæ Deus creauerat, ederent. Noluerunt ergo ea sumere quæ licebat,
vt per continentiam virtus excresceret. Dauid vero qui alienam coniugem tulerat, &

pro

A pro sua culpa valde fuerat flagellatus, aquam bibere longe post de Bethleemitica cisterna voluit. Quam cum ei fortissimi milites detulissent, bibere recusauit, eamq. fundendo, Domino libauit. Licebat enim ei bibere si voluisset: sed quia illicita se fecisse meminerat, laudabiliter & a licitis abstinebat. Et qui prius pro culpa sua morientium militum sanguinem fundi non timuit, postmodum si aquam biberet, etiam viuentium militum sanguinem se fudisse iudicauit, dicens: Num sanguinem istorum hominum qui profecti sunt, & animarum periculum bibam? Proinde cum boni coniuges aut meritum augere desiderant, aut anteactæ vitæ culpas delere: vt se ad continentiam adstringant, & meliorem vitam appetant, licet. Si vero continentiam, quam vir appetit, vxor non sequitur, aut quam vxor appetit, vir recusat, diuidi coniugium non licet: quia scriptum est, Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: & vir sui corporis potestatem non ha- 1.cor.7.a
B bet, sed mulier. Similiter si qui sunt qui dicunt peccata in baptismate superficietenus dimitti, quid est hac prædicatione infidelius, in qua ipsum fidei sacramentum festinant soluere? in quo principaliter ad cælestis munditiæ mysterium anima ligatur, vt absoluta radicitus a peccatis omnibus, soli illi inhæreat, de quo Propheta ait: Mihi autem ad- Psal. 72. b
hærere Deo bonum est. Certe enim maris rubri transitus figura sancti baptismatis fuit, in quo hostes a tergo sunt mortui, sed alij contra faciem in eremo sunt inuenti. Sic quippe omnes qui in sancto baptismate tinguntur, eorum peccata præterita omnia laxantur: quia eis veluti Aegyptij hostes a tergo moriuntur. Sed in eremo alios hostes inueninus: quia dum in hac vita viuimus priusquam ad promissionis patriam pertingamus, multæ nos tentationes fatigant, & ad terram viuentium tendentibus iter intercludere festinant. Qui ergo dicit peccata in baptismate funditus non dimitti, dicat in mari rubro Aegyptios
C non veraciter mortuos. Si autem fatetur Aegyptios veraciter mortuos, fateatur necesse est peccata in baptismate funditus mori: quia nimirum plus valet in absolutione nostra veritas, quàm vmbra veritatis. In Euangelio Dominus dicit: Qui Lotus est, non indiget Ioan. 13. b
nisi vt pedes lauet, sed mundus est totus. Si igitur peccata in baptismate funditus minime dimittuntur, quo modo is qui lotus est, mundus est totus? Totus enim mundus dici non potest, cui de peccato aliquid remansit. Sed nemo resistit voci veritatis, quæ ait: Qui lotus est, mundus est totus. Nihil ergo ei de peccati sui contagione remanet, quem totum fatetur mundum ipse qui redemit. Si qui autem sunt, qui dicunt, quia de peccato quolibet triennio pœnitentia agenda est, & post triennium in voluptatibus viuendum: isti adhuc nec prædicamenta veræ fidei, nec sacræ Scripturæ præcepta & testimonia nouerūt.
Contra hos prædicator egregius dicit: Qui seminat in carne sua, de carne & metet cor- Gal. 6. b
D ruptionem. Contra hos iterum dicit: Qui in carne sunt, Deo placere non possunt. Vbi di- Rom. 8. d
scipulis subiungit: Vos autem non estis in carne, sed in spiritu. Hi quippe in carne sunt, qui in carnalibus voluptatibus viuunt. Contra hos dicitur: Neque corruptio incorruptionem possidebit. Si autem dicunt pauci temporis pœnitentiam contra peccatum debere 2.cor.15.f
sufficere, vt iterum liceat ad peccatum redire, recte eos pastoris primi percutit sententia, qui ait: Contigit illis illud veri Prouerbij: Canis reuersus ad suum vomitum, 2.Pet. 2.d
& sus lota in volutabro luti. Magna est enim contra peccatum virtus pœnitentiæ: sed si quis in eadem pœnitentia perseueret, Nam scriptum est: Qui perseuerauerit vsque Matth. 10.
in finem, hic saluus erit. Hinc rursum scriptum est: Qui baptizatur a mortuo, & iterum & 24.c
tangit mortuum: quid proficit lauatio eius? Mortuum quippe est omne opus peruersum, Eccli. 34.d
quod pertrahit ad mortem, quod vita iustitiæ non viuit. Baptizatur ergo a mortuo, &
E iterum tangit mortuum, qui praua opera quæ se meminit egisse deplorat: sed in eisdem se iterum post lacrymas implicat. Anima itaque quælibet eiusdem mortui lauatione non proficit, quæ hoc iterum faciendo quod planxit, nec per lamenta pœnitentiæ ad rectitudinem iustitiæ exurgit. Pœnitentiam enim vere agere, est commissa flere, sed iterum plangenda declinare. Si vero sunt qui dicunt, quia compulsus quispiam necessitate, si anathematizatus fuerit, anathematis vinculo non tenetur: ipsi sibi testes sunt, quia Christiani non sunt. Quia ligamenta sanctæ Ecclesiæ varijs se existimant conatibus soluere, ac per hoc nec absolutionem sanctæ Ecclesiæ, quam præstat fidelibus, veram putant, si ligaturas eius veras esse atque valere non æstimant. Contra quos diutius disputandum non est, quia despiciendi per omnia & anathematizandi sunt: vt vnde veritatem fallere se credunt, inde in peccatis suis veraciter ligentur. Si qui sunt igitur qui sub nomine Christiano hæc quæ prædiximus errorum capitula aut prædicare audent, aut

aut taciti apud semetipsos tenere : hos proculdubio & anathematizauimus & anathematizamus. Ex omnibus tamen capitulis in eis, sicut prædixi, qui ad me in vrbe regia venire consueuerunt, nullum omnino errorem cuiuslibet prædicti capituli agnoui: sed neque fuisse existimo. Nam si fuisset, agnouissem. Quia vero sunt multi fidelium, qui imperito zelo succenduntur, & sæpe dum quosdam quasi hæreticos insequuntur, hæreses faciunt, eorum infirmitati consulendum est: &, sicut prædixi, ratione & mansuetudine sunt placandi. Illis quippe sunt similes, de quibus scriptum est: Testimonium illis perhibeo, quòd æmulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. Vestra itaque excellentia quæ in lectione, in lacrymis, atque in eleemosynis incessabiliter viuit, eorum sicut petij imperitiam placare mansuetis exhortationibus ac responsionibus debet: vt non solum de semetipsa, sed etiam de illis gloriam æternæ retributionis inueniat. Hæc me vobis dicere nimius amor suasit: quia & in vestra lætitia me crescere, & in vestra tristitia me existimo minorari. Omnipotens Deus gratia vos cælesti custodiat, & salua domni nostri pietate, & pijssimæ domnæ tranquillitate, pro dominorum paruulorum nutrimento vitam vestram longius extendat.

Rom. 10. a

EPISTOLA XL.

GREGORIVS ISICIO EPISCOPO Hyerosolimorum.

Synodica epistola respondet: agitq. de vnitate ecclesiæ seruanda, de cura pastorali: & de Simoniaca hæresi fugienda.

SEruata veritate historiæ, quid aliud est quod diluuij tempore humanum genus extra arcam moritur, ad vitam vero in arca seruatur, nisi hoc quod aperte nunc cernimus: quia infideles quosque extra ecclesiam peccati sui vnda perimit, & fideles suos in fide atque in charitate sanctæ ecclesiæ vnitas, quasi arcæ compago, custodit? Quæ arca videlicet de imputribilibus lignis compingitur, quia de animabus fortibus atque in bono suo perseuerantibus ædificatur. Et cum a sæculari vita vnusquisque conuertitur, quasi adhuc ligna de montibus succiduntur. Cum vero ad sanctæ ecclesiæ ordinem ad aliorum custodiam ducitur, quasi de excisis atque compositis lignis ad seruandam vitam hominum arca ædificatur. Quæ profecto arca cessante diluuio in monte requieuit: quia huius vitæ corruptione cessante, cum malorum operum fluctus transierint, in cælesti patria sancta ecclesia velut in monte requiescet excelso. In huius itaque arcæ ædificatione vos currere relecta fraternitatis vestræ epistola rectæ fidei compage gaudemus: maguasq. omnipotenti Deo gratias exoluimus, qui & immutatis gregis sui pastoribus fidem quam semel sanctis Patribus tradidit, etiam post eos immutabilem custodit. Prædicator autem egregius dicit: Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. Quisquis igitur cum dilectione Dei & proximi fidei, quæ est in Christo, firmitatem tenet, eundem Iesum Christum Dei & hominis filium apud se a Patre posuit fundamentum. Sperandum ergo est, quia vbi Christus fundamentum est, bonorum cuorumq. operum sequatur ædificium. Ipsa quoque veritas per se dicit: Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ouium. Et paulo post subijcit, dicens: Ego sum ostium. Ille ergo ad ouile ouium intrat per ostium, qui intrat per Christum. Ipse autem per Christum ingreditur qui de eodem creatore Redemptore humani generis vera sentit & prædicat, prædicata custodit, culmen regiminis ad officium portandi oneris suscipit, non ad appetitum gloriæ transitorij honoris. Curæ quoque suscepti ouilis solerter inuigilat, ne oues Dei aut peruersi homines praua loquentes dilanient, aut maligni spiritus oblectamenta vitiorum persuadentes deuastent. Sed in his omnibus ipse nos instruat, qui propter nos homo factus est. Qui dignatus est fieri quod fecit ipse, & infirmitati meæ, & tuæ charitati spiritum sui amoris infundat, atque in omni solicitudine & custodia circumspectionis oculum nostri cordis aperiat. Quod vero ad sacros ordines rectæ fidei viri perducuntur, eidem omnipotenti Deo sine cessatione gratiæ soluendæ sunt, & pro vita pijssimi & Christianissimi Imperatoris domni nostri, & tranquillissima eius coniuge, & eius mansuetissima sobole semper

1. Cor. 3. b

Ioan. 10. a

A semper orandum est quorum temporibus ora hæreticorum conticescunt: quia etsi eorum corda in insaniam perverti sensus ebulliunt, orthodoxi tamen Imperatoris tempore prava quæ sentiunt, eloqui non præsumunt: ita vt aperte videamus impleri quod scriptum est: Congregans sicut in vtre aquas maris. Aqua enim maris sicut in vtre congregata est quia amara hæreticorum scientia quidquid hodie prauum sentit, in pectore comprimit, & aperte dicere non præsumit. Tua ergo fraternitas spiritaliter edocta rectam per omnia fidem protulit, & quæ quærenda erant subtiliter enarrauit: Fides itaque vestra, sicut fides nostra. Ea tenemus quæ dicitis, ea dicimus quæ tenetis. Quia vero peruenit ad nos in Orientis Ecclesijs nullum ad sacrum ordinem nisi ex præmiorum datione peruenire: si ita esse vestra fraternitas agnoscit, hanc primam oblationem omnipotenti Deo offerat, vt a subiectis sibi Ecclesijs erroremSimoniacæ hæreseos compescat. Nam *Psal. 31. b*

B vt alia taceam, quales esse in sacris ordinibus poterunt, qui ad hos non merito, sed præmio prouehuntur? Scimus autem quanta animaduersione hanc Apostolorum princeps insecutus est, qui primam damnationis sententiam contra Simonem protulit, dicens: Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donum Dei existimasti pecunia possidere. Ipse quoque creator ac redemptor humani generis Dominus Deus noster cum flagellum de resticulis fecisset, de templo cathedras vendentium columbas euertit. Quid est enim aliud in templo columbas vendere, nisi in sancta Ecclesia eam *Act. 8. d*
per quam Spiritus sanctus datur, ad pretium manus impositionem dare? Sed cathedræ vendentium columbas euersæ sunt: quia talium sacerdotium in sacerdotio non *Matth. 21. b*
deputatur. Præterea peruenit ad me, quia in ea Ecclesia quæ Neas dicitur, sæpe in *Lib. 6. ep. 29.*
Hierosolymorum vrbe vestræ Ecclesiæ iurgia nascuntur. Vnde sanctitas vestra debet

C solicite cuncta pensare, & quædam mansuete corrigere, quædam vero quæ corrigi nequeunt, æquanimiter tolerare. Aperte enim videmus quod per psalmistæ vocem a sancta Ecclesia dicitur: Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. In dorso quip- *Psal. 128. a*
pe portantur. Supra dorsum ergo nostrum fabricant peccatores, quando eos quos corrigere non possumus, patiendo portamus. Nauis etenim gubernator cum aduersari sibi ventum considerat, quosdam fluctus directo clauo exupetat, quosdam vero quos superari non posse præuidet, inflexo cursu prudenter declinat: Sic itaque sanctitas vestra quædam compescendo, quædam tolerando mitiget, vt in sancta Hierosolymorum Ecclesia pacem cohabitantium per omnia conseruet. Scriptum quippe est: Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. In ri- *Heb. 12. d*
xa etenim mentis ipsum lumen clauditur bonæ intentionis. Vnde Psalmista dicit: Tur- *Psal. 6. c*

D batus est præ ira oculus meus. Et quid iam in nobis boni operis remanet, si pacem ex corde perdimus, sine qua Dominum videre non valemus? Vos itaque ita agite, vt de his quoque qui per iurgium perire poterant, mercedis vestræ lucra colligatis. Omnipotens Deus dilectionem tuam gratia cælesti custodiat, & de his qui tibi commissi sunt, fructum multiplicet, ac mensuram super effluentem ad æterna gaudia reportare concedat.

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS ANATHOLIO DIACONO Constantinopolitano. *Lib 7. epist 17. 67. 82. & sup. hoc lib. ep. 3.*

E *De Ioanne Episcopo primæ Iustinianæ, quod nec ipse nec alius propter infirmitatem deponatur.*

SCripsit mihi tua dilectio, pissimum domnũ nostrum reuerendissimo fratri meo Ioanni primæ Iustinianæ episcopo, pro ægritudine capitis quam patitur, præcipere succedi, ne forte dum episcopi iura eadem ciuitas non habet, quod absit, ab hostibus pereat. Et quidem nusquam canones præcipiunt, vt pro ægritudine episcopo succedatur. Et omnino iniustum est, vt si molestia corporis irruit, honore suo priuetur ægrotus. Atque ideo hoc per nos fieri nullatenus potest, ne peccatum in mea anima ex eius depositione veniat. Sed suggerendum est, vt si is qui est in regimine, ægrotat, dispensator illi requiratur talis, qui possit eius curam omnem agere, & locum illius in regimine Ecclesiæ, ipso non deposito conseruare, ac in custodia ciuitatis implere, vt nec omnipotens Deus offendatur, neque ciuitas inueniatur esse neglecta. Si vero idem reuerendissimus

Ioannes fortasse pro molestia sua petierit, vt ab episcopatus honore debeat vacare, eo petitionem scripto dante concedendum est. Aliter autem nos id facere pro omnipotentis Dei timore omnimodo non audemus. Quòd si hoc ita petere ille noluerit, quod pijssimo Imperatori placet, quidquid iubet facere, in eius potestate est. Sicut nouit, ipse prouideat. Nos tantummodo in depositione talis viri, non faciat permiseeri. Quod vero ipse fecerit, si canonicum est sequimur. Si vero canonicum non est, inquantum sine peccato nostro valemus, portamus. A

EPISTOLA XLII.

Inf. epist. 43.

GREGORIVS VRBICO ABBATI.

De dissensione congregationis eius, & abbate ordinando. B

VAlde me contristatum dilectio tua cognoscat, quòd tantam in congregatione monasterij nostri confusionem euenisse cognoui', quòd dum de ordinando abbate aliquid in Lucusiano monasterio disponeres, non vnum, sed duos pene abbares fecisti: mane, sicut audio, Domitium presbyterum, vespere vero latorem præsentium Bonum seruum Dei. Ex qua re aspicio quàm dissoluta sit regula monasterij, dum nec monachi eiusdem monasterij tibi ad obediendum parati extiterint, nec tu constanter aliquid disponere potuisti. Vnde vehementer ingemisco, quia aliter esse monasterium nostrum quàm putabam inuenio. Quod ex nulla alia re euenire valuit, nisi quia tua dilectio in regimine suo inordinata est, nec cum grauitate aliquid valet disponere: sed modo studet peccantibus leniter blandiri, modo inordinate & extra modum nimie irasci. Nam si semetipsam in mentis suæ ratione renere potuisset, ipsa eius maturitas haberi in reuerentia potuit, & disciplinæ in monasterio ordo seruari. Hoc autem factum deterius puto, quòd prædictum Bonum monachum de monasterio quod construxit, sine iussione mea tollere præsumpsisti: maxime, quia nec ætati eius expedire suspicor, vt possit in regimine præesse. Ideoque volumus, vt Domitius presbyter abbas esse Lucusiani monasterij debeat, eiq. præpositus Lucifer monachus fiat, in cuius requiescere solatio valeat. Ex nostra itaque auctoritate hæc te disponere Deo adiuuante præcipimus. Cui dispositioni si quis præsumpserit ingratus existere, ad nos sine dubio transmittatur. Acceptis ergo scriptis nostris, fratrem & coepiscopum nostrum Victorem ad Lucusianum monasterium dilectio tua inuitet: quatenus ipse illic Missarum solemnia celebrare, & prædictum Domitium auctore Deo abbatem ordinare debeat, ne dum tuum consilium sequimur, in errorem sicut cæci ducamur. Nam Catellum monachum in Lucusiano monasterio præpositum dilectio tua fieri voluerat. Quod postquam fieri mandauimus, quia monachus non sit, agnouimus. Ex parua enim eulogia, quam Bonus monachus accepit, partem petendo contentionem facere in itinere minime timuit. Quod ex quanta amaritudine cordis descenderit, tua poterit dilectio scire, si regulam monachorum nosse voluisset. Ex discipulo autem tuo cognouimus: quia tu qui abbas diceris esse, adhuc esse monachus nescis. Et credo, quòd non disparis mentis sit in hac diuisione cellarius etiam Lucifer, quem præpositum fieri diximus. Sed tolerabilius est antiquiorem fratrem, quàm nouum & puerum tolerare. C D

EPISTOLA XLIII.

E

Sup. epist. 42. prox. b.l.

GREGORIVS VRBICO ABBATI.

De XL. *solidis Petro Tricalitano dandis.*

DIlectio tua præsentia scripta suscipiens, de solidis Lucusiani monasterij, quos apud eum Salerius notarius noster esse renunciauit. sine mora vel excusatione aliqua xl. solidos fratri nostro Petro Trialitano episcopo dare studeat: Sed & monachis quos apud se pro eorum salute de eodem monasterio præfatus frater noster abstulit, studij tui sit abbati antefati Lucusiani monasterij districtius imminere, vt alimoniam & vestimenta annis singulis exinde præbere modis omnibus debeat.

EPI-

EPISTOLA XLIIII.

GREGORIVS HADRIANO NOTARIO Panhormitano.

Lib.3.ep.22.

Præcipit vt Agathosa maritum iam tonsuratum & monachum factum reddere debeat.

AGathosa latrix præsentium questa est maritum suum contra voluntatem suam in monasterio Vrbici abbatis esse conuersum. Quod quia ad eiusdem abbatis culpam & inuidiam non est dubium pertinere, experientiæ tuæ præcipimus, vt diligenti inquisitione discutiat, ne forte cum eius voluntate conuersus sit, vel ipsa se mutare promiserit. Et si hoc repererit, & illum in monasterio permanere prouideat, & hanc sicut promisit, B mutare compellat. Si vero nihil horum est, nec quoddam fornicationis crimen, propter quod viro licet relinquere vxorem, prædictam mulierem commisisse cognouetis, ne illius conuersio vxori relictæ in sæculo fieri possit perditionis occasio: volumus vt maritum suum illi, etiam si iam tonsuratus est, reddere omni debeas excusatione cessante. Quia etsi mundana lex præcipit, conuersionis gratia, vtrolibet inuito posse solui coniugium: diuina hoc tamen lex fieri non permittit. Nam excepta fornicationis causa, vir vxorem dimittere nulla ratione conceditur: quia postquam copulatione coniugij viri atque mulieris vnum corpus efficitur, non potest ex parte conuerti, & ex parte in sæculo remanere.

EPISTOLA XLV.

C

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS Siciliæ.

Sup. lib. 1. ep. 1. & 28. lib. 9. ep. 41.

Vt in hostium innasione, litania fiant, & praui hominum mores emendentur.

SVper afflictiones & gemitus quos annosa hic continuatione de hostibus sustinemus, maior nos metus excruciat, quòd inimicos nostros omni adnisu ad Siciliæ inuasionem cognoscimus festinare. Sed ne hæc illis molientibus, prosperitatem multitudo nostrorum præbeat peccatorum, toto nos corde ad Redemptoris nostri remedia conferamus, & quibus resistere virtute non possumus, lacrymis obuiemus. Nam quid vobis cauendum, quidve sit vehementius formidandum, ex istius prouinciæ debetis desolatione colligere. D Itaque hortor, fratres charissimi, vt omni hebdomada quarta & sexta feria litaniam inexcusabiliter indicatis, & contra barbaricæ crudelitatis incursus supernæ protectionis auxilium imploretis. Sed vt ad aures Dei viam precibus faciatis, vigilantius studendum est, vt voces actibus adiuuentur. Nam inanis fit oratio, vbi praua est actio. Quia igitur quanto immane cernitis imminere periculum, tanto simul omnes in fletu debetis & gemitu occupari, filios vestros a sæculari peruersitate sacerdotali quamprimum adhortatione compescere. Discant iniusta contemnere, & quæ Deo placita sunt amare, vt illos possitis habere ad impetrandam diuinæ misericordiæ gratiam adiutores: ne si neglexeritis, actio eorum preces orationum superet, & sæuientis inimici gladius, quod absit, resecet quos monentis verba non corrigunt. Deus autem noster iustus & pius est, & sicut perseueranibus in prauitate districtus est, ita conuersis misericors. Ad ipsum ergo tota men- E te contriti cordis eiulatione curramus, ab ipso ereptionis nostræ solatia postulemus. Quoniam benignus & mitis est, si nos a malis nostris emendatos sua viderit mandata diligere, & hic nos potens est ab hoste defendere, & in futuro æterna nobis gaudia præparare.

EPISTOLA XLVI.

GREGORIVS DONO EPISCOPO MESSANENSI.

Lib.2.ep.34.lib 3.ep.8.12.

De contentione inter Placidum & Ecclesiam eius.

NVllus vmquam contentionibus finis imponitur, si impleri ea quæ iudicata fuerint differantur. Filius itaque noster Placidus, vir memorandus questus est nobis ea quæ inter eum & actores Ecclesiæ vestræ Dei iudicio definita sunt, fraternitatem vestram nolle.

complere. Quod si ita est miramur, vt dum quieti vestræ vos deceat studere, contentionis vobis scrupulum reseruetis. Proinde scriptis vos præsentibus adhortamur, vt subtiliter requirere debeatis. Et si quid minus impletum est: si tamen nihil est quod iuste possit obsistere, sine discordia compleatur: quatenus nec sint quibus supradictus magnificus vir se queratur irrationabiliter fatigari, nec vos contra ordinis nostri propositum videamini despexisse quod iustum est. Dat. mense Iunij, Indict. iiij.

EPISTOLA XLVII.

Sup. ep. 44. lib. & lib. 8. ep. 21.

GREGORIVS HADRIANO NOTARIO.

De incantationibus & sortilegijs insequendis.

PEruenit ad nos, quòd quosdam incantatores atque sortilegos fueris insecutus. Et omnino nobis solicitudinem zelumq. tuum gratum fuisse cognoscas: sed molestè tulimus, quòd te dubitare ne ab eis nobis contra experientiam tuam surripi potuisset didicimus, cum certus esse ac scire debueras, hoc tibi apud nos ad commendationem magis proficere, non ad culpam adscribi. Et ideo studij tui sit solicite quærere, & quoscumque huiusmodi inimicos Christi inueneris, ita districta vltione corrigere: vt & nos de experientia tua melius debeamus habere iudicium, & Deo nostro te, quod maxime studendum est, valeas commendare.

EPISTOLA XLVIII.

Lib. 7. ep. 116. & ep. 120. eo. lib.

GREGORIVS DESIDERIO EPISCOPO Galliæ.

Quod Episcopus Grammaticam artem docere non debeat.

CVm multa nobis bona de vestris fuissent studijs nunciata, ita cordi nostro nata est lætitia, vt negare ea quæ sibi fraternitas vestra concedenda popposcerat, minime valeremus. Sed post hoc peruenit ad nos, quod sine verecundia memorare non possumus, fraternitatem tuam Grammaticam quibusdam exponere. Quam rem ita molestè suscepimus, ac sumus vehementius aspernati, vt ea quæ prius dicta fuerunt, in gemitum, & tristitiam verteremus: quia in vno se ore cum Iouis laudibus Christi laudes non capiunt. Et quàm graue nephandumq. sit episcopis canere, quod nec laico religioso conueniat, ipse considera. Et quamuis dilectissimus filius noster Candidus presbyter postmodum veniens, hac de re subtiliter requisitus negauerit, atque conatus vos fuerit excusare: de nostris tamen adhuc animis non recessit: quia quanto execrabile est hoc de sacerdote enarrari, tanto vtrum ita necne sit, districta & veraci oportet satisfactione cognosci. Vnde si post hoc euidenter ea quæ ad nos perlata sunt, falsa esse clarueriint, nec vos nugis & sæcularibus litteris studere constiterit, Deo nostro gratias agimus, qui cor vestrum maculari blasphemis nephandorum laudibus non permisit, & de concedendis quæ poscitis, securi iam & sine aliqua dubitatione tractabimus. Monachos vero quos vna cum dilectissimo filio nostro Laurentio presbytero, & Mellito abbate ad reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Augustinum transmisimus, vobis in omnibus commendamus, vt fraternitate vestra solatiante, nulla illos ad proficiscendum mora valeat impedire.

EPISTOLA XLIX.

Sup. l. 7. ep. 111.

GREGORIVS VIRGILIO EPISCOPO Arelatensi.

Quod auaritia, quæ idolorum seruitus est, sacerdotes non studeant.

CVm diuinæ lectionis testimonio idolorum seruitus auaritia nuncupetur, quo studio de templo Dei sit pellenda, cognoscitur, & a quibusdam sacerdotibus, quod gementes dicimus, non cauetur. Tenet enim captiuum cor sæua cupiditas, & licitum

suadet

A suadet esse malum quod imperat, atque id agit, vt vno eodemq. gladio & dantem & accipientem interimat. Quis igitur post hoc locus contra auaritiam turus esse præualeat, si Dei illi a prauis sacerdotibus aperitur Ecclesia? Quando ouium septa inuiolata custodier, qui intrare lupum inuitat? Proh nefas manus illicito munere polluit, & alios se benedictione credit erigere, cum ipse iam sit propria iniquitate substratus, & sua nihilominus ambitione captiuus. Huius ergo mali rapacitas, quia arcem vestræ mentis numquam intrauerit, & innoxias habere vos manus de ordinationibus perhibetis: omnipotenti Deo gratias agite, & tanto vos Dei debitores esse cognoscite, quanto illæsi ab huius morbi contagione eo custodiente mansistis. Sed hæc vobis minus quàm poterant bona proficiunt, si hæc & in alijs solicite non vetastis. Sicut autem in te istud tibi malum displicuit, ita hoc & in fratre cum dolore zelare debueras. Nam dum diuina præcepta moneant pro-
B ximos nostros sicut nosipsos debere diligere, non paruæ culpæ est despicere, & quod sibi quisque metuit, alijs non timere. Vel nunc ergo dilectissime frater da operam, vt quod a correptione quiescendo in alijs perdidisti, resarcias, & ab hac quos potueris prauitate compescas, atque vt synodus ad eruendam ipsam hæresim congregari possit insiste: quatenus cum dilectionis vestræ mercede melius ab omnibus caueatur, quod auctore Deo omnium fuerit constitutione damnatum. Peruenit præterea ad nos, fratrem & coepiscopum nostrum Serenum Massilienſem prauos homines omnino in societate sua recipere, ita denique vt presbyterum quendam, qui post lapsum in suis adhuc dicitur iniquitatibus volutari, familiarem habeat. Quod a vobis subtiliter requirendum est. Et si ita constiterit, curæ vobis sit nostra hoc sic vice corrigere, vt & qui talem recipit, non familiaritate souere, sed discat potius vltione comprimere: & qui receptus est, idem discat
C cum lacrymis peccata diluere, non iniquitatem in immunditijs cumulare. Monachos vero quos ad reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Augustinum transmisimus, fraternitas vestra habeat in omnibus commendatos: & ita eis ad proficiscendum solatiari studeat, atque concurrere, vt vobis sibi opitulantibus celeriter Deo protegente quo directi sunt, valeant peruenire.

EPISTOLA L.

GREGORIVS ÆTHERIO EPISCOPO Galliæ.

Lib. 7. ep. 110.

D *De cura pastorali, & de synodo congreganda, & vt in dandis Ecclesia ordinibus nihil pecunia vel gratia valeant.*

EPistolarum vestrarum plena venerabili grauitate locutio ita sibi cordis nostri fixit affectum, vt mutuum semper libeat miscere sermonem: quatenus & si corporali vestra præsentia frui non valemus, nil sibi contra nos absentia hoc intercurrente valeat commercio vendicare. Quantus autem in vobis Ecclesiastici ordinis amor eniteat, quanta sit dilectio disciplinæ, quantum obseruantiæ studium salubrium decretorum, ex illo quod nostram submisse & omnino libenter adhortationem accipitis, & seruandam inuiolabiliter prædicatis, ostenditis. Quia igitur ad aliorum emendationem promptum cor geritis, & vetustatis malum libera, sicut decet, voce damnatis, postquam
E & alijs fratribus coepiscopisq. nostris ipsa voluntas est, oportet vr vnanimes contra dominicos hostes insurgere, & auaritiam de domo Dei synodali debeatis definitione proijcere. Nihil in dandis Ecclesiasticis ordinibus auri fames inueniat, nil blandimenta surripiant, nil gratia conferat, honoris præmium vitæ sit prouectus, sapientiæ incrementum, modestia morum: vt obtinente huiusmodi obseruantia, & indignus qui præmijs quærit ascendere iudicetur, & digne cui bonum testimonium actio perhibet, honoretur. Hæc vobis dilectissime frater cura sit, hæc animis vestris solicitudo semper inuigilet, vt & zelum quem litteris ostenditis, cordis vestri testem opere demonstretis. Itaque assidue instanterq. ad congregandam synodum imminete, & ita vos enixius exhibete, vt nominis dignitatem officij administratione compleatis. De eo vero quod Ecclesiæ vestræ concedendum ex antiqua consuetudine deposcitis, requiri in scrinio fecimus, & nihil inuentum est. Vnde nobis epistolas ipsas quas vos dicitis habere, transmittite, vt ex eis quid concedendum est, colligamus. Gesta vero vel scripta beati Irenæi

iam diu est quòd solicite quæsiuimus: sed hactenus ex eis inueniri aliquid non valuit. A Præterea fraternitas vestra monachos quos ad reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Augustinum direximus, habete studeat in omnibus commendatos, suamq. illis charitatem propter Deum exhibeat, atque illis ita studio sacerdotali obnixe concurrat, & suo eos solatio ad agendum iter adiuuare festinet: vt dum nulla eis illic res morandi causas intulerit, & hi celerius pergere, & vos mercedem de præstitis inuenire possitis. Dat. die 10. Iulij, Iudict. iiij.

EPISTOLA LI.

Lib. 5. epist. 57. lib. 12. ep. 12. Inf. 62. b. h.

GREGORIVS ARIGIO EPISCOPO Galliæ. B

De Simoniaca hæresi, & monachis Augustino transmissis.

CVm in fraterna dilectione vnum cor, vnus sit animus, sicut in alterius prosperis mens lætatur, ita in aduersis affligitur: quia in vtroque participes esse lege charitatis adstringimur. Atque ideo maior nos de tristitia vestra mæror inuaserat, ne fortasse prolixi luctus afflictio assiduo cor vestrum dolore pulsaret, & vitam gemitibus oneraret. Sed susceptis charitatis vestræ epistolis, optato sumus gaudio consolati: atque omnipotenti Deo gratias egimus, quia & humanitatem vestram incolumem, & animum ad consolationem tedisse cognouimus. Nec enim aliter de vobis fuerat existimandum, nisi quia quidquid aduersitatis esset, sacerdotali sine dubio patientia vinceretis. Qualiter præterea in abscindenda Simoniaca hæresi fratetnitatis vestræ zelus olim exatserit, bene recoli- C mus. Vnde hortamur vt opetam studiosius impẽdentes, districta inter alia quæ scripsimus, Concilij definitione damnentur: quatenus dum voluntatis nostræ intentio solicitudinis vestræ fuerit ope completa, & omnipotenti Deo oblationem gratissimam de vitiorum correptionibus offeratis, & ad aliorum ædificationem, qualiter in vobis pastoralis officij cura fulgeat, ostendatis. Experientia autem vitæ vestræ nos prouocat, quam valde multis præeminere cognouimus, vt de vobis hac in re grande solatium præsumamus. Et ideo fetuorem vestrum sicut Deo auctore cœpistis, explete: vt bona quæ in vobis recta intentione cœpta sunt, iuuante Deo creatore omnium rectius impleantur. Præterea monachis quos ad reuerendissimum frattem & coepiscopum nostrum Augustinum transmisimus, charitatem suam fraternitas vestra, vt consueuit impendat, & ita eis tam per se quàm per alios quos potuerit ad proficiscendum solatiari studeat: vt dum vobis prouidentibus D nullas illic difficultates vel moras habuerint, & nos quod de vobis confidimus sentiamus, & Deus vobis omnipotens pro conuetsione animarum pro quibus transmissi sunt, suam gratiam tecompensetur.

EPISTOLA LII.

Lib. 5. ep. 58. b. 1. ep. 5.

GREGORIVS MENNÆ TOLOSANO, SERENO MASSILIÆ. Lupo Cabiloni, Agilio Meris, Simplicio Parisijs, Melantio Rotomagensi & Licinio Episcopis Francorum aparibus.

De Augustino episcopo Anglorum, & conuersione gentis ipsius. E

LIcet fraternitatem vestram susceptiofficij cura commoneat, vt religiosis viris, & præcipue in causa animarum laborantibus, omni debeat adnisu concurrere: non tamen ab re est, si solicitudinem vestram epistolatum nostratum sermo pulsauerit: quia sicut ignis aura flante fit grandior, ita bonæ mentis studia commendatione ptoficiunt. Quia igitur Redemptoris nostri gratia cooperante tanta de Anglorum gente ad Christianæ fidei gratiam multitudo conuertitur, vt reuerendissimus communis frater & coepiscopus noster Augustinus eos qui secum sunt, ad hoc opus exequendum pet diuersa loca asserat non posse sufficere: aliquãtos ad eum monachos cũ dilectissimis & cõmunibus filijs Laurentio ptesbytero, & Mellito abbate præuidimus transmittendos. Et ideo fraternitas vestra eis charitatẽ quam decet exhibeat, atque ita illis vbicumque necesse fuerit auxiliari festinet:

A net: quatenus dum vobis opitulantibus nullas illic remorandi causas habuerint, & ipsi
vestra se releuatos consolatione congaudeant, & vos solatiorum exhibitione in causa pro
qua directi sunt, possitis participes inueniri.

EPISTOLA LIII.

GREGORIVS THEODORICO REGI FRANCORVM.

Sup. lib. 5. ep. 50. & l.

Vt ad Simoniacam hæresim eradicandam Synodus congregetur.

EXcellentiæ vestræ index cordis epistola, quanta in vobis fulgeat cum regia potestate prudentia, ita luculenti copia sermonis edocuit, vt dubium esse non valeat quid-
B quid laudabile de vobis fama narrauerat. Et quoniam adhortationem nostram adeo regijs animis vestris per laudis prædicamenta placuisse signastis, vt quidquid ad Dei nostri cultum, quidquid ad ecclesiarum reuerentiam, quidquid ad honorem pertinere cognoscitis sacerdotum. & studiose statui, & velitis in omnibus custodiri: iterata vos pro vestra magna mercede adhortatione pulsamus, vt congregari synodum iubeatis, & sicut dudum scripsimus, corporalia in sacerdotibus vitia, & Simoniacæ hæreseos prauitatem omnium episcoporum definitione damnari, atque de regni vestri amputari finibus faciatis, nec plus illic pecuniam obtinere quàm præcepta Dominica permittatis. Nam cum omnis auaritia idolorum sit seruitus, quisquis hanc & maxime in dandis Ecclesiasticis honoribus vigilanter non præcauet, infidelitatis perditioni subijcitur, etiam si tenere fidem quam negligit videatur. Sicut ergo contra exteriores hostes, ita quoque contra
C interiores animarum aduersarios studere esse soliciti: vt per hoc quod Dei nostri inimicis fideliter repugnatis, & hic feliciter ipsius protectione regnetis, & ad æterna postmodum gaudia eius duce gratia veniatis. Quanta præterea bona reuerendissimo fratri, & coepiscopo nostro Augustino ad Anglorum gentem proficiscenti excellentia vestra præbuerit, reuertentes ab eo quidam monachi retulerunt. Vnde vberes gratias referentes petimus vt his quoque monachis qui ad eum directi sunt, suffragia vestra copiosius præbere, atque eos ad proficiscendum iuuare dignemini: vt quanto beneficia vestra eis amplius exhibetis, tanto maiorem vicissitudinem ab omnipotente Deo, cui seruiunt, expectetis.

EPISTOLA LIIII.

D

GREGORIVS THEODEBERTO REGI FRANCORVM.

Sup. lib. 5. ep. 52.

Simoniacam hæresim confutandam congregato concilio.

QVi paternæ adhortationis verba libenti animo susceipit, & sinu cordis amplectitur, emendatorem se vitiorum fore proculdubio profitetur. Ex qua re satis nos excellentiæ vestræ certos reddit absolutæ promissio. Nam eius quem idoneum ad soluendum esse cognoscimus, verba pro pignore retinemus. Itaque excellentia vestra Dei nostri mandatis inhærens, studium ad congregandam synodum pro sua mercede adhibere dignetur, vt omne a sacerdotibus corporale vitium, & Simoniaca hæresis, quæ prima in ecclesijs iniqua ambitione surrexit, potestatis vestræ imminente censura concilij defini-
E tione tollatur, & abscissa radicitus amputetur: ne si plus illic aurū quàm Deus diligitur, qui modo tranquillus in suis præceptis despicitur, iratus in vindicta postmodum sentiatur. Et hæc quidem quia pro vobis loquimur, idcirco imminere sæpius non cessamus, vt prodesse excellentissimis ac dulcissimis filijs nostris vel importunitate possimus. Nam regno vestro per omnia proficit, si quod contra Deum in illis partibus geritur, emendatione vestræ excellentiæ corrigatur. Quanta præterea bona proficiscenti ad Anglorum gentem reuerendissimo fratri & coepiscopo nostro Augustino excellentia vestra impenderit, referentibus quibusdam monachis, qui ab eo reuersi sunt cognouimus. De qua re maximas gratias exoluentes petimus, vt & monachis præsentium portitoribus, quos ad eundem fratrem nostrum direximus, vestra vberius beneficia ministretis: quatenus dum vobis patrocinantibus nullas illic difficultates inuenerint, sed cœptum iter facile Christo adiuuante, peregerint, vberiorem mercedis vestræ fructum ante Dei nostri oculos faciatis.

EPI-

A

EPISTOLA LV.

GREGORIVS CLOTHARIO REGI FRANCORVM.

De socijs Augustini suscipiendis, & Simoniaca hæresi tollenda.

INter tot curas & solicitudines, quas pro subiectarum vobis gentium regimine sustinetis, existere vos in causa Dei laborantibus adiutores, eximiæ laudis & magnæ mercedis est. Et quia tales vos bonis præcedentibus ostenditis: vt præsumere de vobis meliora possimus, petere quæ pro mercede vestra sunt, libentissime prouocamur. Quidam igitur qui cum reuerendissimo fratre & coepiscopo nostro Augustino ad Anglorum gentem perrexerant, reuertentes, quanta eundem fratrem nostrum excellentia vestra in B
præsentia positum, charitate refecerit, quantisq. suffragijs proficiscentem adiuuerit, narrauerunt. Sed quia illa Deo nostro opera grata sunt semper, quæ a bonis cœptis non recedunt: paterno affectu salutantes petimus, vt monachos præsentium portitores, quos ad prædictum fratrem nostrum vna cum dilectissimis filijs nostris Laurentio presbytero & Mellito abbate transmisimus, habeatis peculiariter commendatos. Et quidquid illis ante exhibuistis, his quoque ad laudis vestræ cumulum vberius impendatis: quatenus dum vobis prouidentibus cœptum sine mora iter expleuerint, bonorum vestrorum omnipotens Deus recompensator existat, atque vobis & in prosperis custos, & in aduersitatibus sit adiutor. Præterea peruenit ad nos, quòd sacri illic ordines cum datione pecuniæ conferantur. Et vehementer affligimur, si ad Dei dona non meritis acceditur, sed præmijs prosilitur. Et quia hæc Simoniaca hæresis prima in ecclesia surgens C
Apostolorum est auctoritate damnata: petimus, vt pro mercede vestra congregari synodum faciatis: quatenus omnium sacerdotum definitione compressa & radicitus amputata, nullas illic vires decetero in periculum animarum inueniat, nec vlterius sub qualibet excusatione permittatur exurgere: vt tanto vos omnipotens Deus noster contra aduersarios vestros exaltet, quanto vos in suis mandatis zelum habere, & pro animarum salute quæ huius fuerant sceleris gladio perituræ, viderit cogitare.

EPISTOLA LVI.

Sup. lib. 5. ep. 5. 51. 59. lib. 7. ep. 5. lib. 9. ep. 50. 56. 57. lib. 10. ep. 64.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ FRANCORVM.

D

Gratias agit quòd Augustinum adiuuerit, hortaturq. vt monachos ad eam directos suscipiat.

GRatias omnipotenti Deo referimus, qui inter cetera pietatis suæ dona, quæ excellentiæ vestræ largitus est, ita vos amore Christianæ religionis impleuit, vt quidquid ad animarum lucrum, quidquid ad propagationem fidei pertinere cognoscitis, deuota mente & pio operari studio non cessetis. Quanto autem fauore, quantaq. opitulatione excellentia vestra reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Augustinum proficiscentem ad Anglorum gentem adiuuerit, nec ante silentio fama conticuit, & postea quidam ab eo ad nos monachi redeuntes subtiliter retulerunt. Et quidem hæc de Christianitate vestra mirentur alij, quibus adhuc beneficia vestra minus sunt cognita: nam nobis, quibus experimentis iam nota sunt, non mirandum est, sed gaudendum: E
quia per hoc quòd alijs impenditis, vos iuuatis. Qualia autem, quantaq. in conuersione suprascriptæ gentis Redemptor noster fuerit miracula operatus, excellentiæ vestræ iam notum est. Ex qua re magnam vos oportet habere lætitiam: quia maiorem sibi partem hac in re præstitorum vestrorum solatia vendicant, cuius post Deum auxilijs verbum illic prædicationis innotuit. Nam qui alterius bonum adiuuat, suum facit. Sed vt mercedis vestræ magis magisq. sit fructus vberior, petimus vt monachis præsentium apicum portitoribus, quos cum dilectissimis filijs nostris Laurentio presbytero, & Mellito abbate ad prædictum reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum pro eo quòd illos qui secum sunt, sufficere sibi dicit non posse, transmittimus, patrocinij vestri suffragia benignius ministretis, atque ita eis in omnibus adesse dignemini: quate nus dum bonis excellentiæ vestræ initijs meliora successerint, & nullas illic moras

vel

A vel difficultates inuenerint, tanto erga vos ac dulcissimos nobis nepotes vestros Dei nostri misericordiam prouocetis, quanto pro eius vos amore in huiusmodi causis misericorditer exhibetis.

EPISTOLA LVII.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ FRANCORVM.

1. ep. prox. lib. 1.

Præcepta Domini custodienda esse regibus, si velint victores euadere.

QVanta in vobis bona diuino munere sint collata, quantaq. vos supernæ gratiæ pietas impleuerit, inter cetera vestrorum testimonia meritorum illud etiam cunctis
B patenter insinuat: quia & effera corda gentilium prouidi gubernatis arte consilij, & regiam, quod maioris adhuc laudis est, ornatis sapientia potestatem. Et quoniam sicut multis in vtroque gentibus eminetis, ita quoque eis fidei sinceritate præcellitis, magnam de vobis in emendandis illicitis fiduciam capimus. Nam qualiter adhortationem nostram excellentia vestra amplexa sit, quantaq. eandem deuotione gestiat adimplere, scriptorum vestrorum emissa dudum pagina testis est. Sed quia ipse bonarum mentium esse consueuit adiutor, qui etiam earum largitor est: confidimus quòd tanto propitius causas vestras sua pietate disponat, quanto ipse de sua vos videt esse causa solicitos. Facite quod
C Dei est, & Deus faciat quod vestrum est. Itaque synodum congregari præcipite, & peccatum Simoniacæ hæresis de regno vestro inter alia, sicut antea scripsimus, definitione concilij studiosius prohibete. Sacrificium Deo deuicto interiori hoste offerte, vt exteriores aduersarios, ipso adiuuante vincatis: vt quale vos contra inimicos ipsius studium gesseritis, talem illum in vestro iuuamine sentiatis. Mihi autem credite, quia sicut iam experimento multorum didicimus, in damno expenditur quidquid cum peccato congregatur. Si vultis igitur nihil iniuste perdere, summopere studete per iniustitiam nihil habere. In terrenis etenim rebus semper causa damni est origo peccati. Vos itaque si eminere aduersantibus gentibus vultis, si earum, auctore Deo, victrices existere festinatis; eiusdem omnipotentis Dei cum tremore præcepta suscipite, vt ipse pro vobis contra aduersarios vestros pugnare dignetur, qui per sacrum eloquium pollicitus est, dicens: Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis. *exo. 14. d*

EPISTOLA LVIII.

D

GREGORIVS AVGVSTINO EPISCOPO Anglorum.

Lib. 5. ep. 58. 54. 56. 58. lib. 12. ep. 11. 31.

De conuersione gentis ipsius: & vt non glorietur in operationum virtute, quas plerumque faciunt mali.

GLoria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: quia granum frumenti mortuum cadens in terram, multum fructum attulit, ne solum regnaret in *Luc. 2. b* *Ioa. 12. d*
cælo, cuius morte viuimus: cuius infirmitate roboramur, cuius passione a passione eripimur, cuius amore in Britannia fratres quærimus quos ignorabamus, cuius munere quos
E nescientes quærebamus, inuenimus. Quis autem narrare sufficiat quanta hic lætitia in omnium corde fidelium fuerit exorta, quòd gens Anglorum operante omnipotentis Dei gratia: & tua fraternitate laborante, expulsis errorum tenebris sanctæ fidei luce perfusa est, quòd mente & deuotione integerrima iam calcat idola, quibus prius væsano timore subiacebat, quòd omnipotenti Deo puro corde substernitur, quòd a praui operis lapsibus sanctæ prædicationis regulis ligatur, quòd præceptis diuinis animo subiacet, & intellectu subleuatur, quòd vsque ad terram se in oratione humiliat, ne mente iaceat in terra? Cuius hoc opus est, nisi eius qui ait: Pater meus vsque nunc operatur, & ego *Ioan. 5. b*
operor? Qui vt mundum ostenderet non sapientia hominum, sed sua se virtute conuertere, prædicatores suos quos in mundum misit, sine litteris eligit, hoc etiam modo faciens, quia in Anglorum gente fortia dignatus est per infirmos operari. Sed est in isto dono cælesti frater charissime, quod cum magno gaudio vehementissime debeat

formidari.

formidari. Scio enim quòd omnipotens Deus per dilectionem tuam in gente quam eligi A
voluit, magna miracula ostendit. Vnde necesse est, vt de eodem dono cælesti & timendo
gaudeas, & gaudendo pertimescas. Gaudeas videlicet, quia Anglorum animæ per exte-
riora miracula ad interiorem gratiam pertrahuntur: pertimescas vero ne inter signa quæ
fiunt, infirmus animus in sui præsumptione se eleuet, & vnde foras in honore attollitur,
inde per inanem gloriam intus cadat. Meminisse etenim debemus, quòd discipuli cum
Luc.10.d gaudio à prædicatione redeuntes, dum cælesti magistro dicerent: Domine in nomine tuo
dæmonia nobis subiecta sunt, protinus audierunt: Nolite gaudere super hoc, sed potius
gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cælo. In priuata enim & temporali lætitia
mentem posuerant, qui de miraculis gaudebant. Sed de priuata ad communem, de tem-
porali ad æternam lætitiam reuocantur, quibus dicitur: In hoc gaudete, quia nomina ve-
stra scripta sunt in cælo. Non enim omnes electi miracula faciunt, sed tamen eorum om- B
nium nomina in cælo tenentur adscripta. Veritatis enim discipulis esse gaudiũ non debet,
nisi de eo bono quod commune cum omnibus habent, & in quo finem lætitiæ non ha-
bent. Restat itaque frater charissime, vt inter ea quæ operante Deo exterius facis, semper
te interius subtiliter iudices, ac subtiliter intelligas & remetipsum qui sis, & quanta sit
in eadem gente gratia, pro cuius conuersione etiam faciendorum signorum dona percep-
isti. Et si quando te creatori nostro seu per linguam, siue per opera reminiscaris deliquis-
se, semper hæc ad memoriam reuoces, vt surgentem cordis gloriam memoria reatus
premat. Er quidquid de faciendis signis acceperis vel accepisti, hæc non tibi, sed illis de-
putes donata, pro quorum tibi salute collata sunt. Occurrit autem menti ista cogitanti,
quid de vno Dei famulo actum sit, etiam egregie electo. Certe Moyses dũ Dei populum
ex Aegypto educeret, mira, sicut tua fraternitas nouit, signa in Aegypto operatus est. C
In Sina monte quadraginta diebus & noctibus ieiunans legis tabulas accepit, inter coru-
scos tonittuos, pertimescente omni populo, omnipotentis Dei seruitio solus familiari
etiam collocutione coniunctus est, rubrum mare aperuit, in itinere ducem habuit nubis
columnam, esurienti populo manna de cælo deposuit, carnes desidetantibus vsque ad sa-
tietatem nimiam in eremo per miraculum ministrauit. Sed cum iam sitis tempore ad pe-
tram ventum fuisset, diffisus est, seq. de eadem aquam educere posse dubitauit, quam, iu-
bente Domino, percussit, atque aquas effluentes aperuit. Quanta autem post hæc per tri-
ginta & octo annos in deserto miracula fecerit, quis enumerare, quis inuestigare valeat?
Quotiens res dubia animum pulsasset, recurrens ad tabernaculum, secreto Dominum
requirebat, atque de ea protinus, Deo loquente, docebatur. Iratum populo Dominum
placabat suæ precis interuentione, surgentes in superbia atque in discordia dissidentes de- D
hiscentis terræ hiatibus absorbebat, victorijs premebat hostes, signa monstrabat ciuibus.
Sed cum iam ad repromissionis terram ventum fuisset, vocatus in montem est, & quam
culpam ante annos triginta, vt dixi, & octo fecerat, audiuit: quia de educenda aqua du-
bitauit. Et propter hoc quia terram repromissionis intrare non posset, agnouit. Qua
in re considerandum nobis est quàm timendum sit omnipotentis Dei iudicium, qui
per illum famulum suum tot signa faciebat, cuius culpam tam longo tempore adhuc
seruabat in cogitatione. Igitur frater charissime, si & illum agnoscimus post signa pro
culpa mortuum, quem omnipotenti Deo nouimus præcipue electum: quanto nos debe-
mus metu contremiscere, qui necdum adhuc nouimus si electi sumus? De reproborum
vero miraculis quid dicere debeo cum tua bene fraternitas nouerit quid in Euangelio ve-
Matth.7.e ritas dicit: Multi venient in illa die dicentes mihi: Domine in nomine tuo prophetauimus, E
& in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in tuo nomine virtutes multas fecimus Sed di-
Luc.13.f cam illis: quia nescio qui estis. Recedite a me omnes operarij iniquitatis. Valde ergo pre-
mẽdus est animus inter signa & miracula, ne fortassis in his propriam gloriam quærat, &
priuato suæ exaltationis gaudio exultet. Per signa enim animarum lucra quærenda sunt,
& illius gloria, cuius virtute ipsa eadem signa geruntur. Vnum vero Dominus nobis si-
gnum dedit, de quo & vehementer gaudere, & electionis gloriam in nobis possimus
Ioa.13.d agnoscere, dicens: In hoc scietur quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad
Psal.85.d inuicem. Quod signum propheta requirebat, cum diceret: Fac mecum Domine signum
in bonum, vt videant qui oderunt me, & confundantur. Hæc autem dico, quia au-
ditoris mei animum in humilitate sternere cupio. Sed ipsa tua humilitas habeat fi-
duciam suam. Nam peccator ego spem certissimam teneo, quia per omnipotentis

creatoris

creatoris ac redemptoris nostri Dei & Domini Iesu Christi gratiam iam peccata tua dimissa sunt, & idcirco electus es, vt per te dimittantur aliena. Nec habebis luctum de quolibet reatu in posterum, quid de multorum conuersione gaudium conaris facere in cælo. Idem vero conditor & redemptor noster cum de pœnitentia hominis loqueretur, ait: Ita dico vobis, maius gaudium erit in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonagintanouem iustis, quibus non opus est pœnitentia. Et si de vno pœnitente grande fit gaudium in cælo, quale gaudium factum credimus de tanto populo a suo errore conuerso, qui ad fidem veniens, mala quæ egit pœnitendo damnauit? In hoc itaque cæli & angelorum gaudio repetamus ipsas quas prædiximus voces angelorum. Dicamus igitur, dicamus omnes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. *Luc. 15. b* *Luc. 2. b*

EPISTOLA LIX.

GREGORIVS ALDIBERGÆ REGINÆ. Anglorum.

De coniuge eius ad meliora exhortando.

QVi post terrenam potestatem regni cælestis gloriam cupit acquirere, ad faciendum lucrum creatori suo debet enixius laborare, vt ad ea quæ desiderat, operationis suæ gradibus possit ascendere, sicut vos fecisse gaudemus. Remeantes igitur dilectissimus filius noster Laurentius presbyter, & Petrus monachus, qualis erga reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Augustinum gloria vestra extiterit, quantaq. illis solatia vel qualem charitatem impenderit, retulerunt. Et omnipotentem Deum benediximus, qui conuersionem gentis Anglorum mercedi vestræ dignatus est propitius reseruare. Nam sicut per recordandæ memoriæ Helenam matrem pijssimi Constantini Imperatoris ad Christianam fidem corda Romanorum accendit, ita & per gloriæ vestræ studium in Anglorum gentem eius misericordiam confidimus operari. Et quidem iamdudum glorioſi filij nostri coniugis vestri animos prudentiæ vestræ bono, sicut reuera Christianæ, debuistis inflectere, vt pro regni & animæ suæ salute fidem quam colitis sequeretur: quatenus & de eo & per eum, de totius gentis conuersione digna vobis in cælestibus gaudijs retributio nasceretur. Nam postquam, sicut diximus, & recta fide gloria vestra munita, & litteris docta est: hoc vobis nec tardum nec debuit esse difficile. Et quoniam, Deo volente, aptum nunc tempus est, agite vt diuina gratia cooperante cum augmento possitis quod neglectum est reparare. Itaque mentem glorioſi coniugis vestri in dilectione Christianæ fidei adhortatione assidua roborate, vestra illi solicitudo augmentum in Deum amoris infundat, atque ita animos eius, etiam pro subiectæ sibi gentis plenissima conuersione succendat, vt & magnum omnipotenti Domino de deuotionis suæ studio sacrificium offeratis, & ea quæ de vobis narrata sunt, crescant, & vera esse modis omnibus approbentur: quia bona vestra non solum iam apud Romanos, qui pro vita vestra fortius orauerunt, sed etiam per diuersa loca, & vsque Constantinopolim ad sereniſſimum principem peruenerunt: vt sicut nobis de Christianitatis vestræ solatijs lætitia facta est, ita quoque de perfecta operatione vestra angelis fiat gaudium in cælis. Sic vos in adiutorio supradicti reuerendissimi fratris, & coepiscopi nostri, & seruorum Dei, quos illuc misimus in conuersione gentis vestræ deuote ac totis viribus exhibete: vt & hic feliciter cum glorioso filio nostro coniuge vestro regnetis, & post longa annorum tempora futuræ quoque vitæ gaudia quæ finem habere nesciunt, capiatis. Oramus autem omnipotentem Deum, vt gloriæ vestræ cor & ad operanda quæ diximus, gratiæ suæ igne succēdat, & æternæ mercedis fructū vobis de placita sibi operatione concedat.

EPISTOLA LX.

GREGORIVS ALDIBERTO REGI ANGLORVM.

Congratulatur de conuersione gentis ipsius.

PRopter hoc omnipotens Deus bonos quosque ad populorum regimina perducit, vt per eos omnibus, quibus prælati fuerint, dona suæ pietatis impendat. Quod in Anglorum

Anglorum gente factum cognouimus, cui vestra gloria idcirco præposita est, vt per bona A
quæ vobis concessa sunt, etiam subiectæ vobis genti superna beneficia præstarentur. Et
ideo glorioſe fili eam quam accepisti diuinitus gratiam solicita mente custodi. Christia-
nam fidem in populis tibi subditis extendere festina, zelum rectitudinis tuæ in eorum
conuersione multiplica: idolorum cultus insequere, fanorum ædificia euerte, subditorũ mo-
res in magna vitæ munditia exhortando, terrendo, blandiendo, corrigendo, & boni operis
exẽpla monstrãdo ædifica: vt illum retributorem inuenias in cælo, cuius nomen atque co-
gnitionem dilataueris in terra. Ipse enim vestræ quoque gloriæ nomen etiam posteris
glorioſius reddet, cuius vos honorem quæritis & seruatis in gentibus. Sic enim Constan-
tinus quondam pijssimus Imperator Romanam rempublicam a peruersis idolorum cul-
tibus reuocans, omnipotenti Domino Deo nostro Iesu Christo secum subdidit, seq. cum
subiectis populis tota ad Deum mente conuertit. Vnde factum est, vt antiquorum no- B
men principum suis vir ille laudibus vinceret, & tanto in opinione prædecessores suos,
quanto & in bono operẽ superaret. Et nunc itaque vestra gloria cognitionem vnius Dei
Patris & Filij & Spiritus sancti regibus ac populis sibimet subiectis festinet infundere, vt
& antiquos gentis suæ reges laudibus ac meritis transeat, & quanto in subiectis suis aliena
peccata deterserit, tanto etiam de peccatis proprijs ante omnipotentis Dei terribile exa-
men securior fiat. Reuerendissimus autem frater noster Augustinus episcopus in mona-
sterij regula doctus, sacræ scripturæ scientia repletus, bonis auctore Deo operibus prædi-
tus, quæque vos admonet, libenter audite, deuote peragite, studioſe in memoria reseruate: quia si vos eum in eo quod pro omnipotente Deo loquitur auditis, idem omnipotens
Deus hunc pro vobis exorantem celerius exaudiet. Si enim quod absit, verba eius posto- C
nitis, quando eum omnipotens Deus poterit audire pro vobis, quem vos negligitis audire
pro Deo? Tota igitur mente cum eo vos in feruore fidei stringite, atque adnisum illius vir-
tute quam vobis diuinitas tribuit, adiuuate: vt regni sui vos ipse faciat esse participes cuius
vos fidem in regno vestro recipitis, & facitis custodiri. Præterea scire vestram gloriam vo-
lumus: quia sicut in scriptura sacra ex verbis Domini omnipotentis agnoscimus, præsen-
tis mundi iam terminus iuxta est, & sanctorum regnum venturum est, quod nullo vm-
quam poterit fine terminari. Appropinquante autem eodem mundi termino, multa im-
minent quæ ante non fuerunt, videlicet immutationes aeris, terroresq. de cælo & contra
ordinem temporum tempestates, bella, fames, pestilentiæ, terræmotus per loca. Quæ ta-
men non omnia nostris diebus ventura sunt, sed post nostros dies omnia subsequentur.
Vos itaque si qua ex his euenire in terra vestra cognoscitis, nullo modo vestrum animum
perturbetis: quia idcirco hæc signa de fine sæculi præmittuntur, vt de animabus nostris de- D
beamus esse soliciti, de mortis hora suspecti, vt venturo iudici in bonis actibus inueniamur
præparati. Hæc nunc glorioſe fili paucis locutus sum, vt cum Christiana fides in regno
vestro excreuerit, nostra quoque apud vos locutio latior excrescat: & tanto plus loqui li-
beat, quanto se in mente vestra gaudia de gentis vestræ perfecta conuersione multiplicant.
Praua autem xenia transmisi, quæ vobis parua non erunt, cum a nobis ex beati Petri Apo-
stoli fuerint benedictione susceptа. Omnipotens itaque Deus in vobis gratiam suam
quam cœpit custodiat atque perficiat, arque & hic vitam vestram per multorum anno-
rum curricula extendat, & post longa tempora in cælestis patriæ congregatione suscipiat.

EPISTOLA LXI.

E

GREGORIVS QVIRINO EPISCOPO ET CETERIS Episcopis in Hybernia catholicis.

De his qui ab hæreticis in Trinitatis nomine baptizantur non rebaptizandis, qui in Occidente per manus impositionem: chrismate vero in Oriente, sancta Ecclesia reconciliantur. De his vero qui in Trinitatis nomine non baptizantur rebaptizandis. Scribit etiam de sancta Maria, quare dicatur mater & ancilla. Et Nestoriani hæretici ad fidem reuersi, quid promittere debeant.

QVia charitati nihil est longe, quos diuidunt loca, iungat epistola. Lator itaque præ-
sentium ad beati Petri Apostolorum principis limina veniens fraternitatis vestræ se
asseruit ad nos epistolas accepisse, easq. in Hierosolymorum vrbe cum rebus quoque
alijs

A alijs perdidisse. In quibus, sicut ipse ait: studulstis inquirere, sacerdotes ac plebes quæ Nestorianæ hæreseos errore confusæ sunt, cum ad matrem electorum omnium Catholicam Ecclesiam reuertuntur, vtrum debeant baptizari, an certe solius veræ fidei confessione eiusdem matris ecclesiæ visceribus adiungi. Et quidem ab antiqua Patrum institutione didicimus, vt qui apud hæresim in Trinitatis nomine baptizantur, cum ad sanctam Ecclesiam redeunt, aut vnctione chrismatis, aut impositione manus, aut sola professione fidei ad sinum matris Ecclesiæ reuocentur. Vnde Arianos per impositionem manus Occidens, per vnctionē vero sancti chrismatis ad ingressum sanctæ Ecclesiæ catholicæ Oriēs reformat; Monophisitas vero & alios ex sola vera confessione recipit: quia sanctum baptisma, quod sunt apud hæreticos consecuti, tunc in eis vires emundationis recipit, cum vel illi per impositionem manus Spiritum sanctum acceperint, vel isti propter professio-
B nem veræ fidei sanctæ, & vniuersalis Ecclesiæ viscera fuerint vniti. Hi vero hæretici qui in Trinitatis nomine minime baptizantur, sicut sunt Bonosiani & Cathaphrygæ: quia & illi Christum Dominum non credunt, & isti sanctum Spiritum peruerso sensu esse quendam pranum hominem Montanum credunt, quorum similes multi sunt, & alij tales cum ad sanctam Ecclesiam veniunt, baptizantur: quia baptismum non fuit quod in errore positi in sanctæ Trinitatis nomine minime perceperunt. Nec potest hoc ipsum iteratum dici baptisma: quod sicut dictum est, in Trinitatis nomine non erat datum. Nestoriani vero quia in sanctæ Trinitatis nomine baptizantur, sed eos Iudaicæ perfidiæ similes, Incarnationem vnigeniti non credentes, suæ hæreseos error obscurat. Et ideo ad sanctam Ecclesiam Catholicam venientes de veræ fidei firmitate, & confessione docēdi sunt, vt vnum eundemq. Dei & hominis filium, Deum Dominum nostrum Iesum Christum
C credant, ipsum existentem in diuinitate ante sæcula, & ipsum factum hominem in fine sæculorum: quia verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Verbum vero carnem sic dicimus factum, non immutando quod erat, sed suscipiendo quod non erat. Incarnationis enim suæ mysterio vnigenitus Patris nostra auxit, sua non minuit. Vna itaque persona est verbum & caro, sicut ipse ait: Nemo ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit, filius hominis qui est in cælo. Qui filius Dei in cælo, erat filius hominis qui loquebatur in terra. Hinc Ioannes ait: Scimus quia filius Dei venit, & dedit nobis sensum. Qui nobis quem sensum dederit, illico subiunxit: Vt cognoscamus verum Deum. Quem in hoc loco verum Deum insinuat, nisi Patrem omnipotentem? Sed quid etiam de omnipotente filio sentiat adiunxit: Et simus in vero eius filio Iesu Christo. Ecce ait verum Deum patrem, verum eius filium Iesum Christum. Quem verum filium quid esse sentiat, apertius
D ostendit: Hic est, inquit, verus Deus & vita æterna. Si igitur iuxta errorem Nestorij alius verbum, atque alius esset homo Iesus Christus, qui verus est homo, vtique verus Deus non esset & vita æterna. Sed vnigenitus filius verbum ante sæcula factus est homo. Hic est ergo verus Deus & vita æterna. Certe cum hunc sancta virgo conceptura esset, & loquentem ad se angelum audiret, ait: Ecce ancilla Domini, fiat mihi sicut dicis. Quæ cum eum concepisset, & ad Elizabeth cognatam suam pergeret, ab eadem Elizabeth protinus audiuit: Vnde ego digna, vt mater Domini mei veniat ad me? Ecce eadem virgo & ancilla Domini dicitur & matet. Ancilla enim Domini, quia verbum ante sæcula vnigenitus æqualis est Patri: mater vero, quia in eius visceribus ex sancto Spiritu de eiusque carne factus est homo. Nec alterius ancilla, alterius mater: quia dum vnigenitus Dei existens ante sæcula ex eius vtero natus est homo inuestigabili miraculo
E facta est & ancilla hominis per diuinitatem, & mater Verbi per carnem. Non autem prius in vtero Virginis caro concepta est, & postmodum diuinitas venit in carnem: sed mox vt verbum venit in vtero, mox verbum seruata propriæ veritate naturæ factum est caro. Et perfectus homo, ideſt in veritate carnis & animæ rationalis, natus est per vterum Virginis vnigenitus filius Dei. Vnde & vnctus præ participibus dicitur, sicut Psalmista ait: Vnxit te Deus Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Vnctus quippe est oleo, dono videlicet Spiritus sancti. Sed præ consortibus vnctus est: quia omnes nos prius peccatores homines existimus, & postmodum per vnctionem sancti Spiritus sanctificamur. Ipse autem qui existens Deus ante sæcula, per sanctum Spiritum in vtero Virginis homo conceptus est in fine sæculorum, ibi ab eodem spiritu vnctus est, vbi conceptus. Nec ante conceptus & postmodum vnctus est, sed hoc ipsum de Spiritu sancto ex carne Virginis concipi, a sancto Spiritu vngi fuit. Hanc ergo natiuitatis eius veritatem

Ioan. 1. b

Ioan. 3. b.

1. Ioa. 5. d

Luc. 1. d

Psal. 44. b

quicumque a peruerso errore Nestorij reuertuntur, coram sancta fraternitatis vestræ congregatione fateantur, eundem Nestorium cum omnibus sequacibus suis, & reliquas hæreses anathematizantes. Venerandas quoque synodos quas vniuersalis Ecclesia recipit, se recipere, & venerari promittant, & absque vlla dubitatione eos sanctitas vestra seruatis eis proprijs ordinibus in suo cœtu recipiat, vt dum & per solicitudinem occulta mentis eorum discutitis, atque eos per veram scientiam recta quæ tenere debeant docetis, & per mansuetudinem nullam eis contrarietatem, vel difficultatem de proprijs suis ordinibus facitis, eos ab antiqui hostis ore rapiatis. Et tanto vobis apud omnipotentem Deum æternæ gloriæ crescat retributio, quanto multos colligitis qui vobiscum in Domino sine fine glorientur. Sancta itaque Trinitas orantes pro nobis sua vos protectione custodiat, vobisq. in amore suo dona adhuc multipliciora concedat. A

B

EPISTOLA LXII.

Sup. ep. 52. l. 1. & lib. 3. ep. 37. lib. 12. ep. 22. in medio.

GREGORIVS ARIGIO EPISCOPO Galliarum.

Candidum presbyterum commendat.

IN quanta apud nos memoria fraternitatis vestræ sit charitas, cordis vestri secreta requirite, & ex eo quem circa nos habet amorem colligetis. Et quoniam sincera in dilectione, nec vires absentia, nec locum habet obliuio: ita sibi sæpius imaginata vestræ fraternitatis præsentia mens nostra reficitur, ac si corporeis vos oculis coram nobis sisti cernamus: quia nec abesse credendus est, qui per dilectionis vinculum animis inhæret. Quia ergo tanta in vobis sacerdotalis grauitatis ornamenta conspeximus, vt de vestro omnino instituto & moribus lætaremur, multa animis nostris de solicitudine vestra promittimus. Vnde quia sic ea quæ Dei sunt agitis, sic in commissi vobis gregis custodia vigilatis, vt tamen ea quæ ex latere sunt, prudenti moderamine dispensetis, latorem vobis præsentium Candidum presbyterum communem filium commendamus, vt opem illi in quibus necesse fuerit, pro vtilitate pauperum impendatis: quatenus dum fraternitatis vestræ fuerit, sicut confidimus, fultus auxilio, in eius vos consolatione nos inuenisse se sentiat. C

EPISTOLA LXIII.

Sup. lib. 4. epist. 50. & lib. 5. ep. 53. & lib. 7. ep. ep. 115 lib. 9. ep. 49.

GREGORIVS VIRGILIO EPISCOPO Arelatensi. D

Augustinum Episcopum commendat.

QVantus sit affectus venientibus sponte fratribus impendendus, ex eo quòd plerumque solent charitatis causa inuitari, cognoscitur. Et ideo si communem fratrem Augustinum episcopum ad vos venire contigerit, ita illum dilectio vestra sicut decet affectuose dulciterq. suscipiat, vt & ipsum consolationis suæ bono refoueat, & alios qualiter fraterna charitas colenda sit doceat. Et quoniam sæpius euenit, vt hi qui longe sunt positi, prius ab alijs quæ sunt emendanda recognoscant, si quas fortasse fraternitati vestræ sacerdotum, vel aliorum culpas intulerit, vna cum eo residentes subtili cuncta inuestigatione perquirite. Et ita vos in ea quæ Deum offendunt, & ad iracundiam prouocant, districtos ac solicitos exhibete, vt ad aliorum emendationem, & vindicta culpabilem seriat, & innocentem falsa opinio non affligat. Dat. die x. Kalend. Iulij, Indict. iiij. E

EPISTOLA LXIIII.

Sup. lib. 3. epist. 50. lib. 7. ep. 5. & lib. sup. ep. 50. 56. 57.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ FRANCORVM.

De emendandis sacerdotibus qui prauæ vitam instituunt.

Prou. 14. d

CVm scriptum sit, Iustitia eleuat gentem, miseros autem facit populos peccatum: tunc regnum stabiliri creditur, cum culpa quæ cognoscitur, citius emendatur. Multorum igitur

A igitur ad nos relatione peruenit, quod dicere sine afflictione cordis nimia non valemus, ita quosdam sacerdotes in illis partibus impudice ac nequiter conuersari, vt & audire nobis opprobrium, & lamentabile sit referre. Ne ergo postquam huius nequitiæ hucusque se tetendit opinio, aliena prauitas aut nostram animam, aut vestrum regnum peccati sui iaculo feriat, ardenter ad hæc debemus vlciscenda consurgere, ne paucorum sacinus multorum possit esse perditio. Nam causa sunt ruinæ populi sacerdotes mali. Quis enim populi se peccatis intercessor obijciat, si sacerdos qui exorare debuerat, grauiora committat? Sed quoniam eos quorum est locus hæc insequi, nec solicitudo ad requisitionem, nec zelus excitat ad vindictam, scripta ad nos vestra discurrant, vt personam si præcipitis, cum vestræ auctoritatis assensu transmittamus, quæ vna cum alijs sacerdotibus hæc & subtiliter quærere, & secundum Deum debeat emendare. Nec enim sunt dissimulanda

B quæ dicimus: quia qui emendare potest & negligit, participem se proculdubio delicti constituit. Prouidete ergo animæ vestræ, prouidete nepotibus quos cupitis regnare feliciter, prouidete prouincijs: & priusquam crearor noster manum suam ad feriendum excutiat, de correctione huius sceleris studiosissime cogitate, ne tanto postmodum acrius feriat, quanto modo diutius & clementer expectat. Scitote autem, quòd Deo nostro magnum sacrificium placationis offertis, si tanti labem facinoris de vestris citius finibus amputatis.

EPISTOLA LXV.

GREGORIVS CANDIDO PRESBYTERO Galliæ.

Sup. lib. 6. epist. 21. lib. 5. ep. 50. inf. medium.

C

Aurelium presbyterum commendat.

LAtor præsentium, filius noster Aurelius presbyter a Galliarum partibus veniens petijt, vt sicubi in possessionibus beati Petri Apostolorum principis oratorium aut locus qui presbytero, vel abbate indiget, inueniri poterit, ei debeat committi: quatenus & ipse subsidium vitæ præsentis inueniat, & nos inueniamur petitioni illius paruisse. Proinde dilectioni tuæ eum omnibus modis commendamus, vt in quo vsus exegerit, ei tua dilectio concurrat, & scriptorum nostrorum illic solarium inueniat.

EPISTOLA LXVI.

D GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO Campaniæ.

Sup. lib. 1. epist. 23. 37. 40. 48. 58. 59. 63. 65. 66.

De Hilario criminatore Ioannis non punito, & si negligens sit Episcopus in vicedomino eligendo, eum clerus possit eligere.

CVm fortius punienda sint crimina quæ insontibus, & maxime sacratis ordinibus ingeruntur: quàm sitis culpabiles omnes qui in causa Ioannis diaconi resedistis attende, vt Hilarium criminatorem ipsius nulla ex definitione vestra pœna veniens castigaret. Nec illud ad excusationem vestram credatis esse idoneum, quòd vobis quasi iudicare volentibus, solus frater & coepiscopus noster Paschasius dicitur distuliss̃e. Nam si zelus in

E vobis rectitudinis viguisset, facilius vni a multis rationabiliter suaderi, quàm multi ab vno poterant sine causa differri. Quia ergo tantæ nequitiæ malum sine digna non debet vltione transire, suprascriptum fratrem nostrum Paschasium volumus admoneri, vt eundem Hilarium prius subdiaconatus quo indignus fungitur, priuet officio, atque verberibus publice castigatum, faciat in exilium deportari, vt vnius pœna multorum possit esse correctio. Cuius si forte lenitatem diaconi sui adhuc opinio lacerata non commouer, & in hoc; quod non credimus, torpens extiterit: experientia tua hæc quæ diximus faciat, & de illius nobis neglectu renunciet. Hortandus præterea idem frater ex nostro mandato est, vt se in omnibus vigilantem exhibeat, & Ecclesiæ suæ amplius disciplinam non negligat, ne & peccatum de his qui ei commissi sunt sustineat, & nos contra se vehementer stimulet, si in officij sui cura, quod non optamus, incautus vel lentus exiterit. Volumus autem, vt memoratus frater noster Paschasius & vicedominũ sibi ordinet, & maiorem domus: quatenus

possit vel hospitibus superuenientibus, vel causis quæ eueniunt, idoneus & paratus existere. Si vero & negligentem eum prospicis, & ea quæ diximus implere differentem: omnis clerus eius adhiberi debet, vt communi consilio ipsi eligant quorum personæ ad ea quæ prædiximus valeant ordinari. A

EPISTOLA LXVII.

GREGORIVS AGAPITO ABBATI.

De monasterio Marciano, illius monasterio coniungendo.

NE rebus venerabilibus vel cuilibet cultui desit obsequium, nostra debet solicite cura prospicere. Quia igitur monasterium quod in fundo Marciano prouinciæ Campaniæ situm est, ita hostilitate faciente, a congregatione funditus dicitur desolatum, vt ne vnus exinde monachus, qui aliquam illic solicitudinem, vel curam debeat adhibere, remanserit: tuo illud monasterio cum omnibus rebus suis, vel quæ ei competunt actiones, vtile prospeximus vniendum, vt res eius tenendi, vel a detinentibus vendicandi libera tibi sit, & sine aliqua dubietate licentia. In quo etiam studij tui sit monachos deputare, qui illic tempore quo interuallum de hoste fuerit, & opus Dei celebrare, & decenter debeant deseruire. Nec aliqua illud præsumas excusatione negligere: quod ideo curæ tuæ, vt solicitudinē illic debeas adhibere committitur. Ipsum autem monasterium sic tuæ nos ordinationi commisisse cognoscas, vt tamen iurisdictionem illic non episcopus Surrentinus, in cuius ciuitate monasterium tuum est, sed Nucerinus cuius est diœcesis habeat. Nam sic huius loci ordinationem disponimus, vt tamen iura sua singulis episcopis inuiolata seruemus. B C

EPISTOLA LXVIII.

GREGORIVS MARINIANO ABBATI.

De ecclesia sancti Georgij reflauranda.

QVia ecclesiam sancti Georgij positam in loco, qui ad sedem dicitur, minorem, quàm oportet, diligentiam habere cognouimus, vtile esse prospeximus, quoniam monasterium tuum eidem ecclesiæ noscitur esse coniunctum, eius tibi curam committere: hortantes vt & solicitudinem illic congruam studeas adhibere, & psalmodiæ officium solemniter exhibere facias. Et quia ecclesiam ipsam reparatione certum est indigere: volumus vt quidquid illuc accedere potuerit, ipse accipere, atque in eius reparationem, vt præuideris, debeas erogare. Hanc vero solicitudinis curam, quam tibi huius pagina præcepti mandauimus, tam te quam etiam successores tuos qui monasterij regimen Deo auctore susceperint, exhibere, & quæ constituimus per omnia volumus obseruare. D

EPISTOLA LXIX.

Lib. 7. ep. 6. 15. & 69.

GREGORIVS EVSEBIO EPISCOPO Thessalonicensi.

De peruersitate Andreæ monachi, qui falsauit litteras Gregorij, qui Græcam linguam ignorabat. E

LAtor præsentium Theodorus ecclesiæ vestræ lector ad sanctorum Apostolorum limina veniens, dum omnes, homo quippe nouus, haberet incognitos, Andreæ monacho qui ad sanctum Paulum inclusus fuerat, res & chartas quas detulit, vt re vera olim noto, innocenter deposuit, credens quidem quòd mens ipsius, sicut & nos ante habueramus, cum habitu concordaret. Sed tantæ illæ prauitatis inuentus est, vt si eius stultitiæ sub inclusionis suæ specie paulo adhuc amplius licuisset, multorum animas malitiæ suæ falsitate deciperet, & quocumque potuisset, non leuia scandala generaret. Nam inter alia quæ idē Andreas pessime cogitauit & fecit, eā quoque quā ad nos misistis, dum apud ipsum a præfato latore esset deposita, ita falsauit epistolam, vt quicumque eā legeret, vos nec catholica, nec recta

A nec recta sapere euidenter argueret. Ex qua re contigit, vt dum veritatem studiose quæreremus, eius quæ latebat iniquitas vulgaretur. Et tanta in eo reperta sunt, quanta nec de scelerato quocumque laico crederentur. Et quia inter diuersa mala aliquos etiam sermones scripsit, atque eos ex nostro nomine titulauit, & suspecti sumus ne eos alicubi transmiserit, fraternitas vestra solicitudinem gerat, & si quid tale repererit, eos & exscindi, & omnino faciat aboleri: vt quod imperitus litterarum & scripturæ diuinæ nescius, nostro, sicut diximus, nomine prænotauit, quorundam animos non possit inficere. Nam nos nec Græcum nouimus, nec aliquod opus aliquando Græce conscripsimus. Alia vero mala ipsius, vel quid de eo a nobis in concilio statutum sit, antedicti portitoris, quem fraternitati vestræ in omnibus commendamus, quia præsens inuentus est, relatione cognoscetis. Hortamur præterea atque admonemus, vt communem filium Lucam presbyterum, de quo
B populus, quantum dicitur, non modica suspicione mordetur, publice de se satisfacere, & fidem suam moneas confiteri, atque sanctas synodos, quas Apostolica veneratur ecclesia, se suscipere & sequi, modis omnibus fateatur, atque inter alia Nestorium & Seuerum, ac sequaces eorum specialiter anathematizando condemnet: vt hac satisfactione in filiorum vestrorum cordibus nullum per illius occasionem contra vos possit scandalum remanere. Qui si forte, quod non credimus, facere hoc aliqua excusatione distulerit: nihil vobis cum illo commune sit, sed a familiaritate atque communione vestra per omnia segregandus est. Nam sicut ante iam scripsimus, melius est de ouili Dominico morbosam ouem eijcere, quàm vnius vitio sanas amittere. Hæc igitur frater charissime diligenter attende, & ita stude, vt & filios vestros vnitos ac deuotos, sicut decet, habere possitis, &
C hac de causa denuo ad nos querela non redeat: Latorem vero præsentium, vt præfati sumus, in omnibus commendamus: qui quoniam prius a malo monacho innocenter deceptus est, & postmodum in conuictione eius fortiter perstitit, laboris sui retributionem hic apud vestram fraternitatem inueniat: quamuis quia in æterna ei patria compensetur, certus existo. Si autem rursus ad orationem huc ad sanctos Apostolos venire voluerit, eum fraternitas vestra sine aliqua mora retransmittat.

EPISTOLA LXX.

GREGORIVS AVRELIO EX FRANCIS.

De morte fratris eius, & vt operibus charitatis studeat.

D AVdito dulcissimi filij mei fratris vestri transitu, quo sim mærore perculsus, epistolaris non valet explere locutio. Sed omnipotentem Deum rogo, vt suæ vos gratiæ aspiratione consoletur: vosq. & a malignis spiritibus, & a peruersis hominibus cælesti protectione custodiat. Nam si quos post illius obitum tumultus quorundam aduersantium sustinetis, nolite mirari. Si vos frui bonis in terra vestra, id est, in terra viuentium quæritis, mala hominum in terra aliena portare debetis. Peregrinatio quippe est vita præsens, & qui suspirat ad patriam, ei tormentum est peregrinationis locus, etiam si blandus esse videatur. Vobis autem qui patriam quæritis, inter suspiria quæ habetis, etiam gemitus audio humanæ oppressionis exurgere. Quod mira omnipotentis Dei dispensatione agitur, vt dum veritas per amorem vocat, mundus præsens a seipso animum vestrum per tribulationes quas ingerit, repellat: tantoq. facilius ab amore huius sæculi mens exeat, quanto
E & impellitur dum vocatur. Itaque quod cœpistis, hospitalitatis curam impendite. In oratione & lacrymis instantissime laborate. Eleemosynis, quas semper amastis, iam nunc largius atque vberius operam date: vt tanto post in retributione crescat vobis fructus operis, quanto hic excreuerit studium laboris.

EPISTOLA LXXI.

GREGORIVS MELLITO ABBATI IN FRANCIIS.

Dat mandata Augustino episcopo corrigenda in gentium conuersione.

POst discessum congregationis nostræ, quæ tecum est, valde sumus suspensi redditi: quia nil de prosperitate vestri itineris audisse nos contigit. Cum vero vos Deus

omnipotens ad reuerendissimum virum fratrem nostrum Augustinum episcopum perduxerit: dicire quòd diu mecum de causa Anglorum cogitans tractaui, videlicet quia fana idolorum destrui in eadem gente minime debeant, sed ipsa, quæ in eis sunt, idola destruantur. Aqua benedicta fiat, in eisdem fanis aspergatur, altaria construantur, reliquiæ ponantur: quia si fana eadem bene constructa sunt, necesse est vt a cultu dæmonum in obsequium veri Dei debeant commutari: vt dum gens ipsa eadem fana sua non videt destrui, de corde errorem deponat, & Deum verum cognoscens ac adorans, ad loca quæ consueuit, familiarius concurrat. Et quia boues solent in sacrificio dæmonum multos occidere, debet his etiam hac de re aliqua solemnitas immutari: vt die dedicationis vel natalitio sanctorum martyrum quorum illic reliquiæ ponuntur, tabernacula sibi circa easdem ecclesias quæ ex fanis commutatæ sunt, de ramis arborum faciant, & religiosis conuiuijs solemnitatem celebrent. Nec diabolo iam animalia immolent, sed ad laudem Dei in esu suo animalia occidant, & donatori omnium de satietate sua grarias referant: vt dum eis aliqua exterius gaudia reseruantur, ad interiora gaudia consentire facilius valeant. Nam duris mentibus simul omnia abscindere, impossibile esse non dubium est: quia is qui locum summum ascendere nititur, necesse est vt gradibus vel passibus, non autem saltibus eleuetur. Sic Israelitico populo in Aegypto Dominus se quidem innotuit: sed tamen eis sacrificiorum vsus, quos diabolo solebant exhibere, in cultu proprio reseruauit, vt eis in sacrificio suo animalia immolare præciperet: quatenus cor murantes aliud de sacrificio amitterent, aliud retinerent, vt etsi ipsa essent animalia quæ offerre consueuerant, verumtamen Deo hæc & non idolis immolantes, iam sacrificia ipsa non essent. Hæc igitur dilectionem ruam prædicto fratri necesse est dicere, vt ipse in præsenti illic positus perpendat qualiter omnia debeat dispensare. Dat. die 12. Kalendas Iulij, Indictione iiij.

EPISTOLA LXXII.

GREGORIVS CLAVDIO ABBATI.

Præcipit vt Romam quantocyus veniat.

VEniente viro reuerendissimo Seuero episcopo, tuam quoque dilectionem credidi ad beati Petri Apostolorum principis limina pariter venire: quia & ita mihi fuerat nunciatum, & valde ex eodem nuncio lætabar. Sed credo te occupationibus monasterij præpeditum, & idcirco ad me minime venisse. Epistolas vero quas dilectio tua ante hoc tempus transmiserat accipiens, sicut voluisti, secreto relegi. Sed de tribus personis de quibus scripseras, nihil vidi esse possibile: de ea maxime persona, quæ hic apud me fuit, non suspicor posse aliquid tale vtiliter fieri, quæ aut naturæ simplicitate, aut negligentia torpere mihi visa est. Er ideo dilectio tua si quid valet illic requirat & solicite disponat, atque ad me veniat. Si vero venire non valet, vel post aliquantum temporis venire deber: vt vsque ad quinque vel sex menses, si vita comes fuerit, mecum faciat, & postea ad propria reuertatur. Omnipotentis Dei gratia abomni te aduersitate custodiat.

EPISTOLA LXXIII.

GREGORIVS PETRO EPISCOPO Hidruntino.

De reliquijs sancti Leontij.

OPportunus abbas monasterij sancti Leontij, quod in quinto Romanæ vrbis milliario situm est, sanctuaria eiusdem martyris quæ de ecclesia nomini ipsius dicata, vt astruit, furto ablata sunt, sibi denuo postulat debere concedi, vt in loco eodem recordantur. Er ideo frater charissime, quia eiusdem beatissimi martyris corpus in Brunduſij ecclesia, cui visitationis impendis officium, esse dignoscitur: præfati viri desiderijs ex nostra te præceptione conuenit obedire, vt in deuotione quam postulat, sortiatur effectum. Dat. mense Augusti, Indict. iiij.

EPI-

EPISTOLA LXXIIII.

GREGORIVS BONIFACIO DEFENSORI Corsicæ.

De Aleria atque Adiacio ciuitatibus sine episcopis.

EXperientia tua non sine culpa est, quòd Aleriam atque Adiacium ciuitates Corsicæ diu sine episcopis esse cognoscens, clerum & populum earum ad eligendum sibi sacerdotem distulerit commonere. Quæ quoniam sine proprio amplius non debent esse rectore, præsenti auctoritate suscepta, clerum & populum singularum ciuitatum hortari festina, vt inter se dissentire non debeant, sed vno sibi consensu, vnaquæque ciuitas consecrandum eligat sacerdotem. Et facto decreto ad nos is, qui fuerit electus, adueniat. Si autem in vno consentire noluerint, sed in duorum se electione diuiserint, similiter decretis ad nos de more factis adueniant, vt requirentes de vita, actu & moribus eorum, is qui vtilior visus fuerit, ordinetur. Quia vero multi illic pauperes opprimi ac pati præiudicium perhibentur: experientia tua solicitudinem gerat, & grauari eos contra iustitiam non permittat, sed ita studeat, vt nec agentes contra rationem impediri, nec hi contra quos agitur iniuste valeant dispendium sustinere. Præterea peruenit ad nos, quòd quidam clericorum te illic posito a laicis teneantur. Quod si ita est, tuæ hoc culpæ noueris reputari: quia hoc fieri si homo esses, non debuit. Et ideo decetero solicitudinem te habere necesse est, vt hoc fieri non permittas: sed si quis contra aliquem clericum causam habuerit, episcopum ipsius adeat. Qui si forte suspectus fuerit, executor vel ab ipso, aut si & hoc actor refugerit, a tua est experientia deputandus, qui partes sibi mutuo consensu iudices compellat eligere. A quibus quidquid fuerit definitum, ita vel tua vel episcopi solicitudine, seruata lege, modis omnibus compleatur, vt non sit vnde se possint litigijs fatigare.

EPISTOLA LXXV.

GREGORIVS BARBARÆ ET ANTONIÆ.

Sup. l. 1. ep. 50. Ind. 4.

De eo quòd eas commendauerit Ioanni episcopo, & Romano defensori. Et de xenio ab eis sibi transmisso.

SVsceptis epistolis vestris, omnimodo cognita vestra sospitate lætatus sum, atque omnipotentem Deum deprecor, quo vos & a malignis spiritibus in cogitatione, & a peruersis hominibus atque ab omni contrarietate, sua protectione custodiat: sicq. vos cum timoris sui gratia dignis coniunctionibus ordinet, vt omnes nos in vestra ordinatione lætificet. Vos autem dulcissimæ filiæ in eius adiutorio spem vestram ponite, & sub vmbra defensionis illius semper, & orando & bene agendo malorum hominum insidias declinate. Quæcumque enim humana solatia vel aduersitates fuerint, nulla sunt, nisi aut eius gratia protegat, aut eius offensa perturbet. In nullo igitur hominum spem ponatis, sed totammentem in fiducia Dei omnipotentis astringite. Nobis ergo dormientibus, ille vos protegat, de quo scriptum est: Ecce non dormitauit neque obdormiet, qui custodit Israel. Quòd autem ad beati Petri Apostolorum principis limina festinare vos dicitis, opto nimis, & æstuanti animi desiderio expecto, vt dignis meritis iunctas vos in eius Ecclesia videam: quatenus, & vos de me solamen aliquantulum, & ego de vestri præsentia non paruam lætitiam acquiram. Viro autem reuerendissimo fratri meo episcopo Ioanni & Romano defensori causas vestras studui commendare: vt quæ cœperunt, Deo auctore debeant perficere. Xenium autem vestrum duas racanas, quas de labore vestro esse mandastis, libenter accepi. Sed tamen cognoscite, quia non mihi mandatum credidi. Nam vos de labore alieno laudem quæritis, quæ fortasse adhuc ad fusum manum numquam misistis. Nec tamen me res ista contristat: quia opto vt sanctam scripturam legete ametis: vt quamdiu vos omnipotens Deus viris coniunxerit, sciatis qualiter viuere, & domum vestram quomodo disponere debeatis.

Psal. 120. a

Explicunt Epistola Indictionis quartæ.

LIBER

LIBER DECIMVS EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ INDICTIONIS QVINTÆ.

Et de anno ordinationis eius duodecimo.

EPISTOLA I.

Lib.2.epist.39. Ind.10.lib.4. epist. 3. lib. 5. epist. 19.41.62. Ind.14.ep. 92. lib.8.ep.36.41. Ind. 3.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI Dominico episcopo Carthaginensi.

Docet post ægritudines sæpe nobis vita inducias concedi, vt paratiores ad iudicium veniamus.

QVAM copiosa cordis vestri sit charitas, lingua interprete demonstratis, A dum sic eius suauitate epistolarum vestrarum verba conditis, vt dulce & iucundum sit omne quod scribitis. Vnde fit, vt fraternitatem vestram quam corpore non possumus, dilectionis brachijs amplectamur. Nam quod animis concordibus longitudo negat itineris, præstat officiũ charitatis. Et quoniam sicut amantissimorum fratrum sanitate reficimur, ita ægritudine contristamur: omnipotenti Deo gratias agimus, qui mæstitiam nostram nuncio solatus est prosperorum. Qui audientes vos infirmitatem grauissimam incurrisse, priusquam scripta vestra suscepissemus, maiori tristitia tenebamur. Sed quia quando de periculo mortis eripimur, ad quid frater charissime reseruemur, incertum est. Inductarum ergo tempus ad vtilitatem animæ conuertamus. & posituri venturo ludici rationes, causam nostram apud eum lacrymis, & bonis operibus muniamus, vt securitatem de his quæ gessimus, accipere mereamur. Nam & in causis sæcularibus ad hoc frequenter B benignus concedit iudex inducias, vt qui ante paratus non fuerat, postmodum paratus ad iudicium veniat. Et quale est, si quod in terrenis iudicijs custodimus, pro salute animæ

1.Ioa.1.d negligamus? Et ideo quia iuxta Ioannis Apostoli vocem, nullus sine peccato est, cogitationum illecebras, linguæ incontinentiam, delictorum opera ad memoriam reuocemus: & dum licet, magno pulsatu, iniquitatum nostrarum maculas deleamus, vt iustus & pius Redemptor noster, non iuxta merita nostra vindictam exerceat, sed secundum misericordiam suam flectatur ad veniam. Et quia officium nostrum sua solum flere non sufficit, nisi & de alienis solicitudinem gesserit: curam in commissi gregis custodia studiosius impendamus: & suadendo, hortando, terrendo, prædicando, in quantum superna clementia vires donat, officium opere implere festinemus, vt desideratum, creatore nostro largiente, præmium expectemus. Sed quia boni aliquid operari sine diuino auxilio non valemus, iunctis omnipotentem Deum dilectissime frater precibus exoremus, vt in man- C datorum suorum viam cum commisso grege gratia sua duce nos dirigat, atque ipse nobis & intelligere & agere quæ sibi placita sunt, concedat: qui misericordiæ suæ dono nomen nos voluit habere pastorum. Præterea ex transmissione vestræ sanctitatis, beati Agilei martyris benedictionem ea charitate qua nobis est a vobis transmissa percepimus.

Mense Septembri, Indictione quinta.

EPISTOLA II.

Sup.lib.1.epist. 23.37.40.48. 53.57.63.65. 66.67.lib.4.ep. 23.lib.8. ep.18. lib.9.ep. 11. & inf.ep. 8.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

De Matthæo viro clarissimo.

QVotiens digna consideratione, sustentationis causa aliqua mærentibus concedun-
tur, & Deum lætificant, & ipsum ditant sine dubio largientem. Ideo experientiæ
tuæ

A tuæ hac auctoritate præcipimus: quatenus Matthæo viro clarissimo scholastico duodecim solidos dare non differas, quos tuis scito rationibus proculdubio imputandos. Ita ergo cum gratiarum actione iussionem nostram festina implere, vt nulla accipientem possit fatigare dilatio.

EPISTOLA III.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Sup. ep. 2. prox. 66. h. l. & lib. 1. ep. 23. 37. 40. 48. 53. 66 lib. 4. ep. 23.

De puero quodam de transmarinis educto, qui habitum religionis susceperat.

B LAtor præsentium Gallus nauclerus oblata nobis petitione noscitur intimasse, asserens puerum se quendam de Siciliæ partibus venientem orationis gratia ad Campaniæ partes perduxisse, qui in Messenati portu coniungens illic in monasterio conuersionis causa sese retinuit. Quem cum hic de conditione sua pro sui periculo diligenter inquireret, quantum astruit, iurisiurandi interueniente vinculo, liberum se, nulliq. conditioni obnoxium publica voce professus est. Pro quo ab actionarijs publicis se remeantem queritur esse constrictum impetentibus cur seruum iuris publici furtim de illis partibus auferre præsumpserit. Qui post illata sibi damna cautione se quoque ostendit obstrictum, eundem puerum ad partes illas, quibus valeret viribus reuocare. Vnde pietatis causa permoti, hoc experientia tua nos decreuisse cognoscat, vt ad Panhormitanas partes vbi res agitur, ipsum mancipium, licet iam monachi habitum sumpserit, debeat reuocare, eumq. Fantino defensori nostro contradere: vt ipse quid de eo fieri debeat, secundum præceptionis nostræ
C seriem, cuius & te quoque textus poterit informare, salubriter exequatur. A latore ergo præsentium experientiam tuam volumus fideiussionem accipere, qui mancipium ipsum in sua a te manu susciens, illic tibi in Neapolitana ciuitate pro eo scriptis euidenter spondeat, quòd illum Fantino defensori nostro sine aliqua excusatione contradat: vt hac præueniente cautela & precator liber a cautionis suæ reddatur vinculo, & causa mancipij, sicut constituimus, auxiliante Domino, disponatur.

EPISTOLA IIII.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI.

Lib. 5. ep. 43 lib. 7. ep. 7. 24. 38. 83. & lib. 8. ep. 4. 29. & inf. ep. 13. h. l. Ind. 4. ep. 40. h. l.

D *De causa Maurentij magistri militum.*

GLoriosissimus filius noster Maurentius magister militum, causam se de massa Gentina contra Panhormitanam ecclesiam habere se queritur: & ad hoc latorem præsentium facto mandato transmisit, quòd debeat, sine excusatione aliqua terminari. Ideoque experientia tua reuerendissimum fratrem & coepiscopum Victorem nostrum, seruato honore commoneat, vt aut pacifice causam ipsam sine dilatione studeat terminare, aut certe si vtilius sibi esse crediderit, eam iudicio diffiniri omni mora cessante vice sua personam legaliter instituat, quæ de eadem massa apud glorioſissimum filium nostrum domnum Venantium Patricium, & experientiam tuam debeat subire iudicium, vt causa ipsa possit cognita veritate distingui, aut certe alios sibi, si partes voluerint, te imminente eligant
E cognitores. Et quidquid medijs sacrosanctis Euangelijs ab eis fuerit statutum, ita lege seruata, tua volumus ad effectum executione perduci, vt nihil inter partes remaneat, vnde post hæc recidiuo possint litigio fatigari.

EPISTOLA V.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ.

Sup. lib. 4. epist. 20. 24. 34. lib. 5. epist. 1. 26. 38. lib. 7. ep. 42. lib. 9. epist. 11. hom. 34. in Euang.

Homines Maurentij commendat.

POstquam glorioſissimo filio nostro Maurentio hoc apud vos solum potest sufficere, quòd eum nostrum esse proprium non nescitis, qualiter ei a vobis sit concurrendum, scribere non debemus. Sed ne data occasione, fraternitatem vestram in causa ipsius præ-

termittere

termittere videamur: latores præsentium commendantes hortamur, vt quia eos pro percipiendo precario suo illuc noscitur transmisisse, vestra ope in omnibus fulciantur. Cui, vt melius præstare possitis, quia vos in multis esse non est dubium occupatos, Mennam notarium quia bene nouit esse solicitus deputate, vt ipse eos vestro nomine in cunctis vbi necesse fuerit, studeat adiuuare: quia quid agere debeant, dato sibi capitulari, vt perhibent, sunt instructi. Cumq. ego sanctitatem vestram sua in præsenti relatione informauerim: ita vos in eius causis impendite, vt sicut & nos de fraternitate vestra certi sumus, & ille omnino confidit, vobis suffragantibus vtilitas ipsius, Deo adiutore, salubriter peragatur. A

EPISTOLA VI.

Lib. 7. epist. 62. lib. 8. epist. 7.

GREGORIVS THEODORO CVRATORI. B

Maurentium magistrum militum commendat.

QVia sic de gloria vestra, sicut de charissimo reuera filio omnino præsumimus, certi de vobis eos qui nostri sunt, commendamus. Ob quam rem paterno salutantes affectu, quæsumus vt præsentium portitoribus, quos gloriosissimus Maurentius magister militum ad precarium suum accipiendum transmisit, vestram tuitionem impartire dignemini: quatenus vobis patrocinantibus, nec moram illic contra rationem, nec laborem debeant sustinere: sed quidquid prædicto gloriosissimo viro competit, gloriæ vestræ opitulatione sine difficultate percipiat, vt & ipse nostris amplius sit deuotus obsequijs, & nos pro eo referre gratias, sicut dignum est, valeamus.

C

EPISTOLA VII.

GREGORIVS SABINELLÆ COLVMBÆ ET Gallæ aparibus.

De elemosyna sapius facienda.

SAtis me gloriosa filia operationis tuæ audita bona lætificant, quòd illa agere perhiberis, per quæ dum egentibus misericorditer subuenis, ipsa misericordiam consequaris, & alios temporaliter nutriendo, bonis in æternum cælestibus satieris. Et ideo quia fidelis est cui credis, secura commoda ea quæ tribuis, vt in die retributionis recipias quod impendis. Ait namque egregius prædicator: Scio cui credidi, & certus sum, quia potens est seruare depositum meum in illum diem. Ecce gloriosa filia quanta sit bonorum operum certitudo considera, & larga sit semper manus in opere, vt fiat vobis quod scriptum est: Absconde elemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te exorabit. Quisquis igitur copiosum in cælis fructum habere desiderat: seminare dum tempus est, non omittat, vt manipulos ibi messis cum lætitia colligat. Nam qui seminant in lacrymis, in exultatione ac gaudio metent. Sed qualis messis ex huiusmodi semente futura sit, dicat Apostolus: Qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu & metet vitam æternam. Ne vero inopia nos egestatis inueniat, hanc mobis messem in satione multiplici præparemus, & quanto vberius satiari cupimus, tanto ei a quo totum accepimus, largius conferamus. Nam ipse de se Dominus ait: Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes fui, & collegistis me: nudus fui, & operuistis me, &c. atque in conclusione subiungitur: Amen dico vobis, quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Hoc igitur studiosius agite, & hæc agentes in terra vobis retribui cæli queratis: quia superna desiderantibus temporalia nulla sunt. Sed ibi desideria vestra figite, vbi quidquid retribuitur, finem non suscipit. Bonum ergo facientes non deficiatis, vt illic vobis thesauros thesaurizare possitis, vbi neque erugo, neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt, nec furantur. Præterea gloriam vestram paterno salutantes affectu indicamus per latorem præsentium Hilarium chartularium nostrum, clauim nos a sacratissimo corpore beati Petri Apostolorum principis transmisisse, in qua de catenis quoque ipsius benedictio continetur. Quæ collo vestro suspensa, hoc vobis eo intercedente gratia absolutionis fiat, quod illi fuit causa martyrij. Omnipotens Deus in suo vos timore custodiat, atque sic cor vestrum ad bonam semper operationem accendat,

2. Tim. 1. c *Eccl. 29. b* *Psal. 125. b* *Gal. 6. b* *Matth. 25. f* D E

A accendat, vt & hic vobis suam gratiam tribuat, & ad gaudia vos postmodum æterna perducat.

EPISTOLA VIII.

GREGORIVS COLVMBO EPISCOPO Numidiæ.

Lib. 2. epist. 51. 47. lib. 3. epist. 11. 56.

De Donadeo diacono iniuste damnato.

QVàm grauis & auditu ipso intolerabilis Donadei latoris præsentium, qui se asserit fuisse diaconum sit querela, ab eo data petitio quæ tenetur in subditis, fraternitati vestræ faciet manifestum. Sed quia peruenit ad nos, quòd pro corporali peccato fuisset de-
B positus: dilectio vestra subtili hoc inquisitione perquirat, & si ita est, in pœnitentia retrudatur, vt commissi flagitij vinculum lacrymis possit absoluere. Si vero insons ab huiusmodi perpetratione claruerit, vna cum primate concilij vel alijs fratribus, coepiscopisq. nostris omnia quæ petitio eius continet, diligenti a vobis examinatione quærenda sunt. Et si querela eius veritate fulcitur, & in episcopo eius Victore, qui contra Deum & sacerdotale propositum tantum committere nefas non metuit, canonici vigoris ita districtio teneatur, vt ex diffinitione vestra quàm sit iniquum quod fecit intelligat, & hic suo ordini reformetur: quia satis peruersum & contra ecclesiam probatur esse censuram, vt frustra pro quorundam voluntatibus quis priuetur, quem sua culpa vel facinus ab officij quo fungitur gradu non deijcit. Dat. mense Octobri, Indictione quinta.

C

EPISTOLA IX.

GREGORIVS CASTORIO NOTARIO.

Sup. li. 4. ep. 28. 83. lib. 5. ep. 29. lib. 7. epist. 76.

De monasterio Marci, Marcellini & Felicula.

EXperientiæ tuæ in præsenti nos recolis præcepisse, vt de possessione quæ monasterio sanctorum Marci, Marcellini & Feliculæ, quod Rauennæ situm est, largitatis titulo dicitur esse concessa: quia causam bene nosti, debuisses quod iustum est facere. Pro qua re hac te iterum nostra præceptione duximus commonendum, vt in re ipsa vigilans debeas
D esse atque solicitus. Et si manifeste donatam esse cognoueris, & nihil est quod a partibus nostræ obiici possit ecclesiæ, impedimentum aliquod monasterio ad tenendum ipsam possessionem non facias. Si vero quia prout diximus, causa bene tibi est cognita, habes quod iuste possit pro ecclesiæ partibus allegari: electorum te cum parte altera necesse est subire iudicium, vt & veritas cognosci, & quod æquitatis ordo suaserit, valeat diffiniri.

EPISTOLA X.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Lib. 1. epist. 25. 37. 40. 49. 53. 57. 63. 65. 66.

De Adeodato & constructione basilicæ.

E INdicauit nobis Adeodatus præsentium lator ante multos annos in solo se iuris ecclesiæ nostræ hac conditione ædificium posuisse, vt duos solidos annis singulis ecclesiasticæ rationi persolueret, & post eius obitum, solum ipsum cum imposito ædificio ad ius ecclesiæ sine dubitatione aliqua remaneret. Sed quia asserit se in tantam pauperiem peruenisse, vt eosdem duos solidos sicut promiserat, singulis non possit annis impendere, & ob hoc vnum sibi petijt relaxari, experientia tua curet addiscere. Et si pauper ita vt asserit, manifeste est, nostra præstatione partem mediam relaxatam volumus, vt annis singulis non amplius quàm vnum solidum exoluat: quia & ætatis senium & pauperies eius indicat, vt onus quod petit ei debeat relaxari. Ita ergo hoc seruari studij tui sit, vt tamen proprietatem soli, atque impositi ædificij post obitum ipsius, ecclesiæ solicitudine & vigilanti cura conserues.

EPI-

EPISTOLA XI.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI.

De Xenodochio constituendo.

Sup ep. 4. lib. & lib. 3. ep. 45. lib. 7. ep. 24. 18. 33. lib. 8. ep. 4. 29. & inf epist. 42. hoc lib.

EA quæ fienda mandat pie voluntatis intentio, vt ad effectum valeant peruenire, curæ debet sacerdotalis existere. Proinde experientiæ tuæ præcipimus, vt heredibus Isidori illustris memoriæ viri, assidue & fortius debeat imminere, vt Xenodochium quod auctor eorum per vltimæ voluntatis arbitrium in Panhormitana fieri ciuitate constituit, sine aliqua difficultate secundum ea quæ sunt disposita implere festinent, ne si amplius hoc adhuc negligendum putauerint, tam nostram quàm Dei iram de legibus venientem, quam huiusmodi dispositionem implere differentes merentur, incurrant. Si vero deputata in eorum Xenodochio quod fiendum est, quantitas videtur forte non posse sufficere: locus in quo Xenodochium ipsum fuerat constituendum, vel quidquid ibi relictum est, Xenodochio S. Theodori, quod in prædicta ciuitate a Petro quondam constitutum est, applicetur: quatenus & heredes a solicitudine vel labore constituendi Xenodochij valeant exui, & voluntas defuncti salubriter sumat effectum, dum etsi in loco alio, ipsi tamen rei quidquid a testatore deputatum est, erogetur. Ita ergo experientia tua solicitudinem gerat, vt vnum e duobus sine aliqua debeat fieri tarditate.

EPISTOLA XII.

Inf. 13. lib. sup. lib. 7. ep. 71. lib. 11. ep. 18.

GREGORIVS PASSIVO EPISCOPO Firmano.

Mandat oratorium consecrare facta primum donatione legitima.

ANio comes castri Apretiensis, Firmensis territorij, petitoria nobis insinuatione suggessit, quæ habetur in subditis, in suprascripto castro oratorium se sumptu proprio pro sua deuotione fundasse, quod in honorem beati Petri Apostolorum principis desiderat consecrari. Et ideo frater charissime, si in tuæ diœceseos, in qua visitationis impendis officium, memorata constructio iure consistit, & nullum corpus ibidem constat humatum, percepta primitus donatione legitima, id est fundos campulos cum condumia vna, boues domitos parium vnum, vaccas duas, argenti libras quattuor, lectum stratum vnum, in peculio capita quindecim, armenti capita duo, ferramenta numero quinque, præsentes liberos a tributis fiscalibus solidos sex, gestisq. municipalibus alligata, prædictum oratorium solemniter consecrabis. Presbyterum quoque te illic constituere volumus cardinalem, vt quotiens præfatus conditor fieri sibi Missas fortasse voluerit, vel fidelium concursus exegerit, nihil sit quod ad Missarum sacra exhibenda solemnia valeat impedire: sanctuaria vero susceptа sui cum reuerentia collocabis.

EPISTOLA XIII.

Sup. epist 9. 12. lib. 10. 7. ep. 72.

GREGORIVS PASSIVO EPISCOPO Firmano.

De aprutina ciuitate diu pastore viduata.

BEne nouit fraternitas vestra, quàm longo sit tempore Aprutium pastorali solicitudine destitutum. Vbi diu quæsiuimus quis ordinari debuisset, & nequaquam potuimus inuenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus suis, in psalmodiæ studio, in amore orationis valde laudatur, & religiosam vitam omnimodo agere dicitur: hunc volumus, vt fraternitas vestra ad se faciat venire, & de anima sua admoneat, quatenus in bonis studijs crescat. Et si nulla ei crimina quæ per legis sacræ regulam morte mulctanda sunt obuiant: tunc hortandus est, vt vel monachus, vel a vobis subdiaconus fiat. Et post aliquantulum temporis si Deo placuerit, ipse ad pastoralem curam debeat promoueri. Si quæ vero grauia obuiant, multo magis admonendus est, vt sæculum relinquat,

& hæc

A & hæc perfectius defleat. Peto autem vt pro me orare debeas: quia cum tribulationibus cordis fatigor nimijs doloribus corporis.

EPISTOLA XIIII.

GREGORIVS OPPORTVNO DE APRVTIO.

Contristari non debere de admonitione sua.

PEruenit ad me, quia ex eo tempore quo dilectionem tuam verbis asperis propter quædam quæ mihi iure displicuerant, contristaui: magna tibi sit oborta tristitia, atque continuus animi mæror. Vnde te dilectissime fili volo cognoscere, quia ego illa verba
B non asperitate cordis, sed amore tuæ animæ sum locutus. Tu itaque ad omnipotentem Deum tota mente conuertere, quantum sit fugitiua præsens vita considera, æterna præmia lucrari festina: in quantum virtus sufficit, castiga carnem, quæ quamdiu in voluptatibus vixit, animam castigauit. Benignitatem proximis exhibe, psalmodiæ & lacrymis horas vitæ frequentius impende, illata mala a proximis æquanimiter tolera. Si contra veritatem iniuriam pertuleris, lucrum puta: vt hæc agens, per temporalia quæ despiciendo pateris, ad cælestia regna pertingas. Omnipotens autem Deus & cor, & corpus tuum cælestis gratiæ salute perfundat: vt de eius spiritu & recta interius sentire, & recta exterius sufficias agere.

C EPISTOLA XV.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI.

Sup. ep. 4. & 22. lib. 5. ep. 43. lib. 7. ep. 24.

De morte Primogeniti notarij, qui heredem Ecclesiam Romanam reliquerat.

COgnoscat experientia tua Primogenitum notarium nostrum de hac pro peccatis luce transisse. Et quoniam sanctam Romanam, cui auctore Deo deseruimus, Ecclesiam, & coniugem suam, quæ se tuitioni Ecclesiasticæ postea commendauit, heredes, necnon & filium fratris sui, in vnam vnciam heredem idem noscitur reliquisse: eapropter statim vt hoc præceptum susceperis, antequam eum quisquam obijsse cognoscat, & in substantia illius aliquid fraudis committat, ad locum in quo res eius sunt reconditæ, sine mora curabis accedere, & cum omni solicitudine ac diligentia studij tui sit præsente Consentio pue-
D ro, qui rerum ipsarum esse custos asseritur, adhibitis testibus solemniter ac subtiliter facere, cosq. res in loco tutissimo, vt vtile præuideris collocare: quatenus apto tempore huc cum eodem puero, Deo auxiliante, valeant transmitti. Sed & cetera in quibuslibet rebus siue corporalibus quæ de substantia ipsius esse dideceris, cum omni strenuitate in vnum congregare & constituere festina, vt nihil de eius possit qualibet occasione deperire substantia. Hæc igitur omnia ita solicita & subtili studie cura peragere, vt te illic posito ne dispendium in rebus ipsis eueniat, & cuiuslibet fraudis sub qualibet occasione sine exquisitione locus aliquis patere non valeat. Summa vero reddituum eius quæ sit, nobis pariter tuis scriptis indicare festina.

E EPISTOLA XVI.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Lib. 7. ep. 23. 24. Ind. 2. lib. 8. ep. 11. 14. 53. 110 lib. 9. epist. 32. 34. 35. lib. 10. ep. 40. 47. Ind. 5.

De rationibus Bonifacij Numerarij.

EXperientiam tuam non latet quòd in rationibus Bonifacij Numerarij nostri, suorum aliquid apud te interesse audiuimus: propter quod partem aliquam substantiæ suæ Xenodochio, quod ad beatum Petrum Apostolorum principem constitutum est, dereliquit, & suam nobis coniugem commendauit. Et ideo quia Laurentius vir clarissimus præsentium portitor pro rationibus ipsis, id est, nouæ ac decimæ indictionis faciendis transmissus est: huius tibi præceptionis serie iniungimus, vt ei hac in causa quocumque necesse fuerit præbere solatia, atque eum æquitate seruata iuuare festines: quatenus dum

te solicito rationes ipsæ salubriter fuerint terminatæ, & pauperum fiat vtilitas, & mulieris quæ commendata est, quies procuretur atque securitas. Quia vero nosti quemadmodum causæ & maxime tales agantur, si forsitan videris, quia rationes ipsæ finiri sine dispēdio non possunt, ad glorioſissimum Leontium vna cum reuerendissimo fratre & coepiscopo nostro Ioanne, te ire necesse est, & communi cum eo consilio agere, & ad quantum potueris eloqui, ei prōmittere quidquid vel ipsi, vel diuersis dandum sufragatoribus fuerit, dummodo per partes non eat, sed celerius finem accipiat. Illud autem præ omnibus tractare vos conuenit, vtrum cum prædicto glorioſissimo viro antequam rationes incipiantur, aut certe loqui propterea debeatis: ne forte causa in examinatione missa, nobis postea ad decidendum difficultatem adducat. Sed quia melius in præsenti quid oporteat, poteris aduertere, quod vtilius visum fuerit, agite. In hac tamen promissione solicitos vos esse necesse est, vt omnia inibi comprehensa pro totius causæ decisione plura solida nullo modo promittantur, indicantes ei, si causa exegerit, quia pauper omnino defunctus est. Quod vt ita esse cognoscat, exempla rerum inuentarum de substantia ipsius sibi præuidimus dirigendum. Quòd si forte apud prædictam solidorum quantitatem consentire noluerit, eligimus potius hoc quod peruenit ad Xenodochium reddere, quàm inanem inuidiam sustinere. Si vero consenserit, studioſe agendum est, vt exinde securitas remittatur: quatenus post datam securitatem & decisionem, causa recidiua exinde alterius nullo modo valeat quæstionis suscitari. Quod autem dederis, tuis rationibus imputamus.

EPISTOLA XVII.

Sup. lib. 8. epist. 60. ind. 3.

GREGORIVS AZIMARCHO SCRIBONI.

De naufragio eius.

QVanto nos cognitus casus vestri naufragij contristauit, tanto subsequens epistola releuauit, quòd magnitudinem vestram incolumem ad Siciliam peruenisse cognouimus. Et creatori nostro gratias agimus, qui solita vos pietate protexit, & de maris periculo liberauit. Vnde necesse est, vt Dei misericordiam, quam in vobis sæpe collatam inspicitis, ita semper in omni actu præ oculis habeatis, vt eius in vobis gratia cumuletur, & sicut ab exterioribus periculis, ita quoque ab interioribus eripiat. Paterna igitur dulcedine salutantes petimus, vt de vestra nos incolumitate, quotiēs se occasio dederit, releuetis.

EPISTOLA XVIII.

Sup. ep. 17. h. l. lib. 11. epist. 12.

GREGORIVS AZIMARCHO SCRIBONI.

De rationibus Bonifacij.

MAgnitudinem vestram, quo tempore hic in Romana vrbe fuit, cognouisse recolimus, Bonifacium quondam numerarium condito testamento partem aliquam hereditatis suæ Xenodochio quod ad sanctum Petrum Apostolorum principem situm est, reliquisse. Et quoniam gerere nos solicitudinem diximus, vt ad glorioſum filium nostrum Leontium persona pro exponendis ratiocinijs ipsius mitteretur, curam vt compleri debuisset, habuimus. Idcirco quia Laurentius vir clarissimus præsentium portitor, ad hoc illuc noscitur esse transmissus: magnitudinem vestram paterna dilectione salutantes, petimus vt ei hac in causa concurrere, atque vestra, sicut de vobis confidimus, salua iustitia impendere patrocinia debeatis: quatenus dum sinceriſsimæ bonitatis vestræ fuerit opē suffultus, & de viduitate mulieris quondam Bonifacij, & de pauperibus quibus, sicut diximus, idem Bonifacius hereditatis suæ partem aliquam dereliquit, mercedem apud omnipotentem Deum acquiratis.

EPISTOLA XIX.

Lib. 1. ep. 35.

GREGORIVS MAVRILIONI EXPRÆFECTO.

Vt sapius scripta sua ei dirigat.

VAlde miramur, quòd nos diuersis de Sicilia venientibus gloria vestræ incolumitatis suæ nuncio releuare postponit. Et vtrum obliuioni charitatis, an occupationi debeat

A debeat reputari, nescimus. Et ideo salutantes paternæ charitatis affectu petimus, vt quotiens scribendi se occasio dederit, de vestra nos salute, & qualiter circa vos agatur, refouete: quatenus dum secundum desiderium nostrum de prosperitate vestra læti fuerimus effecti, Redemptori nostro pro vobis agere gratias valeamus. Omnipotens Deus misericordiæ suæ vos gratia tueatur, & ab omni aduersitate seruet illæsos atque custodiat.

EPISTOLA XX.

GREGORIVS MAVRENTIO MAGISTRO MILITVM.

Lib.7. ep.70. & Inf.ep.23. 24.

Comitiolum commendat.

B VEniens dilectissimus filius noster Cyprianus diaconus laudabile Comitioli studium, & quam nobis vtilitatem Vrminati castro fecerit indicauit. Sed & multa de eo bona diuersis testificantibus olim cognouimus. Et quia eum apud vos, sicut ante fuit, modo non esse audiuimus: gloriam vestram petimus, vt si quid est, vnde iuste vestros animos fortassis offendit, nobis quidquid illud est, remittatis, eiq. plenam gratiam reddere, atque illum in ea qua apud vos dudum fuit familiaritate recipere debeatis, & vestrum illi fauorem, sicut reuera proprio, salua ratione quocumque vsus exegerit, impendatis. Ita ergo facite, vt deintegro ei gratia restituta, aut ipso renunciante, aut alijs referentibus possimus agnoscere.

EPISTOLA XXI.

C

GREGORIVS EVPATORI DVCI SARDINIÆ.

Valdarichum commendat.

CVm lator præsentium Valdarichus illa nos pro sua commendatione scribere postulet, quæ magnitudinem vestram æquitatis intuitu sine cuiusquam etiam interceßione non dubitamus efficere: petitionem ipsius minime despicendam prospeximus. Quia ergo cum vxore sua, quam hic de Romana ciuitate esse perhibet, reuerti sicut desiderat valeat, vestris se poscit patrocinijs adiuuandum: paternæ dilectionis salutantes affectu petimus, vt hac in re magnitudinis vestræ tuitionem habeat, & a nullo eos illic contra rationis ordinem impediri permittatis, sed desiderijs eorum pro vestra mercede adesse &
D concurrere debeatis: quatenus & illi se adiutos vestra ope congaudeant, & magnitudo vestra poscentibus impendisse, quod iustum piumq. est, videatur.

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS IOANNI SVBDIACONO RAVENNÆ.

Lib.4. ep.8. 10. lib.9.ep.23.

De monachis monasterij Claudij abbatis. De peculiaritate a monasterijs funditus extirpanda. Et de quibusdam scriptis B. Gregorij non recte a Claudio abbate exceptis.

VEnientes monachi monasterij quondam abbatis Claudij, petiuerunt sibi Constantium monachum abbatem debere constitui. Quos valde ego in sua petitione detes E status sum, quia mihi terrenæ mentis esse omnimodo apparuerunt, quia terrenum nimis hominem abbatem quæsiuerunt habere. Cognoui enim quòd idem Constantius peculiaritati studeat. Quæ res maxime testatur eum cor monachi non habere. Ac deinde cognoui, quia ad monasterium quod in Piceni prouincia situm est, solus pergere sine aliquo fratrum suorum præsumpsit. Ex qua eius actione cognoscimus, quia qui sine teste ambulat, recte non viuat. At quomodo alijs regulam teneat, quam sibimetipsi nescit tenere? Ab hoc igitur recedens, cellerarium quendam nomine Maurum petiuerunt, cuius vitæ atque industriæ multa testificantur: quia & quondam abbas Claudius eum quibusdam laudauit. Tua itaque experientia solicite requirat, & si eius vita ad locum regiminis digna est, a reuerendissimo fratre & coepiscopo nostro Mariniano hunc abbatem ordinari faciat. Si vero est quod ei omnino obuiet, & ex sua congregatione inuenire aptum minime possunt: ipsi sibi aliunde eligant, & is quem elegerint, fiat. Hoc

autem prædicto fratri & coepiscopo nostro omnino dicere stude, vt peculiaritatem a quat- A
tuor, aut quinque monasterij monachis, in quibus corrigi hactenus minime potuit, studiosissime compescat, & hoc ipsum monasterium a tali peste mundare festinet: quia si illic peculiaritas a monachis habetur, neque concordia, neque charitas in congregatione eadem poterit permanere. Quid est autem habitus monachi, nisi despectus mundi? Quomodo igitur mundum despiciunt, qui in monasterio positi aurum quærunt? Ita igitur tua experientia faciat, vt neque loci ordinatio differatur, neque ad nos vlterius hac de re querela perueniat. Præterea quia idem chariſſimus quondam filius meus Claudius aliqua me loquente de Prouerbijs, de Canticis canticorum, de Prophetis, & de libris quoque Regum, & de Heptateuco audierat, quæ ego scripto tradere præ infirmitate non potui, ipse ea suo sensu & stylo dictauit, ne obliuione deperirent, vt apto tempore hæc eadem mihi inferret, & emendatius dictarentur. Quæ cum mihi legisset, inueni dictorum meorum sensum B
valde in multis inutilius fuisse permutatum. Vnde necesse est, vt tua experientia omni excusatione atque mora cessante, ad eius monasterium accedat, conuenire fratres faciat, & sub omni veritate quantascumque de diuersis scripturæ chartas detulit, ad medium deducant. Quas tu suscipe, & mihi celerrime transmitte. De tuo autem reditu quia molestiam te validam incurrisse cognouimus, Deo propitio, in subsequentibus cogitamus. Illud autem quod ad me quorumdam relatione perlatum est, quia reuerendissimus frater & coepiscopus meus Marinianus legi commenta beati Iob publice ad vigilias faciat, non grate suscepi: quia non est illud opus populare, & rudibus auditoribus impedimentum magis quàm prouectum generat. Sed dic ei vt commenta Psalmorum legi ad vigilias faciat, quæ mentes sæcularium ad bonos mores præcipue informant. Neque enim volo dum in hac carne sum, si qua dixisse me contigit, ea facile hominibus inhotesci. Nam C
quia dilectissimæ memoriæ Anatholius diaconus quærenti ac iubenti domno Imperatori librum regulæ pastoralis dedit, ægre suscepi: quem sanctissimus frater, & coepiscopus meus Anastasius Antiochenus in Græcam linguam transtulit. Et, sicut mihi scriptum est, ei valde placuit, sed mihi valde displicuit, vt qui meliora habent, in minimis occupentur. In parte autem tertia beati Iob in eo versu in quo scriptum est: Scio quòd Redemptor meus viuit, suspicor quia prædictus frater, & coepiscopus meus Marinianus mendosum codicem habeat. Nam in scrinio nostro idem locus aliter habetur, quàm in aliorum codicibus esse cognoui. atque ideo eundem locum releuari feci, vt sicut in scrinio nostro est, ita quoque hunc & sæpefatus frater meus habeat. Quattuor enim verba sunt, quæ si eidem loco defuerint, non modicum possunt lectori scrupulum generare. Hæc omnia subtiliter & celeriter exequere. Et si apud excellentissimum exarchum nihil potes, vel hæc D
non videaris neglexisse quæ potes. De loco autem Albini quid dicam, de quo nobis aperte contra iustitiam respondetur? De quo tamen debes districtius cogitare. Præterea ante aliquantum temporis experientiæ tuæ præceperamus, vt apud eminentissimum filium nostrum præfectum ageret: quatenus cura formarum committi Augustino viro clarissimo debuisset, pro eo quòd omnino solicitus atque strenuus vir est. Et ita hactenus distulisti, vt nobis nec quid egeris indicares. Et ideo apud eundem eminentissimum filium nostrum vel modo omni agere intentione festina, vt formæ prædicto clarissimo viro per omnia committantur: quatenus solicitudine sua aliquid in eas valeat reformare. Nam sic despiciuntur atque negliguntur formæ ipsæ, vt nisi maior solicitudo fuerit, intra paucum tempus omnino depereant. Sicut ergo nosti, quàm necessaria causa sit, & generalitati vtilis, sic studendum tibi est, vt prædicto, sicut diximus, viro per solicitudinem tuam mo- E
dis omnibus committantur. Dat. Mense Februarij, Indict. v.

EPISTOLA XXIII.

Inf. ep. 24. sup. ep. 9.

GREGORIVS MAVRENTIO MAGISTRO MILITVM.

De sellis plectilibus dirigendis.

COgnoscat gloria vestra mandasse nos Anthemio subdiacono, vt aliquantas sellas plectiles nobis dirigere studeat. Aut si factas non inuenerit ipsum apud se artificem tollat, vt in domo ipsius debeat laborare, & vel xxiiij. sellas omnino bonas faciat. Et ideo quia omnino nobis sunt necessariæ, gloria vestra, vt hoc fieri possit prouideat.

Et si

A Et si forte vos iam aliquas conquisistis, nobis eas transmittite. Sed & Iuliano viro clarissimo maiori excellentiæ vestræ, aut si quis alter habuerit, eas nobis mittere procuretis. Ita ergo gloria vestra faciat, vt hæc quæ scripsimus, solicitudinis vestræ debeant modis omnibus instantia ptocutari.

EPISTOLA XXIIII.

GREGORIVS MAVRENTIO MAGISTRO MILITVM.

Sup. lib. 9. ep. 1. hoc. lib. ep. 28. Inf. epist. 25.

De trabibus in Ecclesia sancti Petri necessarijs.

B PRopterea quòd in Ecclesijs beatorum Petri & Pauli trabes sunt necessariæ: omnino Sabino subdiacono iniunximus, vt aliquantas de partibus Britannorum incidere, & ad locum vnde huc per mare duci possint, trahere debeat. Sed quoniam solus hoc facere non assurgit, Arogi scripsimus, vt homines qui sub eo sunt, cum bobus suis, in eius deputet ire solatijs: promittentes quia dum res perfecta fuerit, dignum ei xenium transmittemus. Gloria ergo vestra epistolam nostram ad eum sub vrbana persona studeat sub celeritate transmittere, quæ ei hoc quod scripsimus deferat, vt antedictus subdiaconus voluntatem ipsius possit agnoscere. Si vero nauigij prosperitate inuenta discesserit, cuncta ei gloria vestra per suas epistolas innotescat, vt sciat quid agere debeat: sed & nobis similiter quæ acta fuerint, indicate.

EPISTOLA XXV.

C

GREGORIVS GREGORIO EXPRÆFECTO.

Lib. 1. ep. 22. 36. sup. epist. 25.

De trabibus in Ecclesijs sanctorum Apostolorum Petri & Pauli.

SCientes quanta erga beatorum Petri & Pauli Ecclesias in gloriæ vestræ mente maneat dilectio, vestrum nobis post Deum adiutorium scriptis decurrentibus adhibere necessario procuramus, confidentes vos facile & deuote quidquid pro earum vtilitate cognoscitis impartire, quibus gloriam vestram etiam sponte non dubitamus velle præstare. Et ideo quia in prædictis ecclesijs trabes omnino sunt necessariæ, arque Sabino subdiacono vt interim vsque ad xx. incidere festinet, & ad mare trahere debeat iniunximus: paterno salutantes affectu petimus, vt gloria vestra de possessionibus quas illic in emphitheo-
D sim habet, hac in re homines cum bobus suis faciat præbere solatia: quatenus & ipse vestra opitulatione suffultus, ad ea explenda quæ sibi iniuncta sunt, possit esse idoneus, & vos mercedem valeatis acquirere. Ita ergo, sicut diximus, & vt de vobis confidimus, agite, glorioſe fili, vt & nos vobis gratias referamus, & beatos Apostolorū principes pro amore & deuotione vestra, quam eorum ecclesijs exhibetis, habeatis in omnibus adiutores.

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS STEPHANO EPISCOPO.

Lib. 2. epist. 36.

De trabibus conducendis.

E QVamuis fraternitatem vestram officij sui qualitas pro Ecclesiarum vtilitatibus, vltro solatiari commoneat: non tamen ab re est, si illud ex abundanti nostra hortemur epistola, quod facere vos conuenit prona voluntate. Proinde in ecclesijs beatorum Petri & Pauli trabes valde necessarias fraternitati vestræ duximus indicandum. Et quoniam Sabino subdiacono vt aliquātas incidere, & vsque ad mare trahere debeat, vnde huc adduci valeant iniunximus, atque in ea re manifestū est eum opus habere solatijs: sanctitas vestra vt oportuerit, ei toto studio totaq. intentione opem ferre studeat, ac in eius solatio boues, homineſq. transmittat, vt nullam excusationem inueniat, sed quæ ei præcipimus, vobis opitulantibus implere sufficiat. Ita ergo fraternitas vestra faciat, vt ei se quantū valet impendat. Nam quantū prædicti subdiaconi culpa est, si vobis concurrētibus piger extiterit, tāto culpabilius erit & grauius, si qua se occasione fraternitas vestra aut excusare, aut indeuotā, quod non credimus, monstrare voluerit. Debes autē scire hāc fraternitati tuæ

curam vehementer incumbere, cuius Ecclesiæ trabes olim cultu proprio consueueras procurare. A

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Lib. 7. epist. 23. 24. Ind. 2. lib. 8 ep 11. 14. 18. 21 lib. 9 epist. 34. 35 Ind. 6. lib. 10 epist. 49. 60. 67. Ind. 5.

De filijs Petri defensoris extra massam in qua nati sunt non tangendis.

PEtrus quem defensorem fecimus, quia de massa iuris Ecclesiæ nostræ quæ Vitelas dicitur, oriundus sit, experientiæ tuæ bene est cognitum. Et ideo quia ita circa eum benigni debemus existere, vt tamen Ecclesiæ vtilitas non lædatur: hac tibi præceptione mandamus, vt eum districte debeas commonere, ne filios suos quolibet ingenio, vel excusatione foris alicubi in coniugio sociare præsumat, sed in ea massa cui lege & conditione ligati sunt, socientur. In qua re etiam & tuam omnino necesse est experientiam esse solicitam, atque eos terrere, vt qualibet occasione de possessione cui oriundo subiecti sunt, exire non debeant. Nam si quis eorum exinde, quod non credimus, exire præsumpserit certum illi sit quia noster consensus nunquam illi aderit, vt foris de massa in qua nati sunt aut habitare, aut debeant sociari, sed & superscribi terram eorum. Atque tunc sciatis vos non leue periculum sustinere, si vobis negligentibus quisquam ipsorum quidquam de ijs quæ prohibemus, facere qualibet forte tentauerit. B

EPISTOLA XXVIII. C

Sup. epist. 9. 23. 24 hoc lib.

GREGORIVS MAVRENTIO MAGISTRO Militum.

De filio Domitij relaxando.

PEtijt Domitius vir magnificus, vt vestræ gloriæ scribere deberemus: quatenus nauigantibus alijs, & filio suo similiter esset licentia nauigandi. Et quamuis de gloria vestra certi sumus quia nihil quod indiscretum est faciat, sed omnia sapienter intendat: hortamur tamen vt si alij relaxantur, ille non debeat retineri, ne forsitan non ex ratione, sed sola fratrum inimicitia retineri videatur. Vos tamē qui præsentes estis, æquitatis consideratione generalem etiam vtilitatem attendentes, melius quid expediat potestis aduertere. D

EPISTOLA XXIX.

GREGORIVS QVERTINO EXPRÆFECTO.

De Bonito viro glorioso, qui præfectura administrationem expetebat.

EPistolam gratiæ vestræ suscepimus, in qua scripsistis, vt pro glorioso Bonito filio nostro agere debeamus: quatenus præfecturæ illi administratio committatur. Equidem nos eundem filium nostrum non modo, sed multis sunt anni quòd nouimus, & idcirco concurrere illi per omnia festinamus, sed non in illa re de qua amaritudines possit & tribulationes assumere. Nam administratio ipsa vni priori ipsius & alteri minori ipsius oblata est, & miscere se nullo modo voluerunt, scientes omnino graue esse, & præsertim hoc tempore administrationem suscipere. Si ergo illis graue fuerit, quanto magis isti debet esse difficile, qui nobis in actione est? Additur quia inutile & valde laboriosum est, hominem litterarum ratiociniorum causas assumere, & in eis se quod non expedit obligare. Super hæc autem res illa nos reuocat: quia nullum de hac actione bene exisse recolimus, nisi gloriam vestram, de qua omnipotentem Dominum petimus, vt eam vsque ad finem continua protectione custodiat. Et ideo hoc considerantes in eius læsione miscere nos nolumus. Nam quod modo putatur vtile, certum est quia postmodum plenum laboris erit atque dispendij. Si autem sic vtilitatibus suis æstimat oportere, & vult agere vt hæc administratio sibi committatur: nos contrarij non sumus, sed etiam modo futuris tribulationibus ipsius condolemus: quia quid passurus sit, exemplo præcedentium non nescimus. E

EPI-

A

EPISTOLA XXX.

PROMISSIO CVIVSDAM EPISCOPI HÆRESIM SVAM anathematizantis, quam ſolui fecit in nomine Domini Imp. Conſtantinopoli, ſub die x. Menſis Febr. Indict. v.

QVotiens cordis oculus nube erroris obductus, ſupernæ illuſtrationis lumine ſit ſerenus: magna cautela nitendum eſt, ne latenter auctor ſchiſmatis irruat, & ab vnitatis radice eos qui ad eam reuerſi fuerant, telo iterum erroris abſcindat. Et ideo poſtquam ego ille ciuitatis illius epiſcopus, comperto diuiſionis laqueo quo tenebar, diutina mecum co-
B gitatione pertractans, prona & ſpontanea voluntate ad vnitatem ſedis Apoſtolicæ diuina gratia duce reuerſus ſum. Et ne non pura mente, ſeu ſimulate reuerſus exiſtimet, ſub mei ordinis caſu ſpondeo, & anathematis obligatione, atque promitto tibi, & per te ſancto Petro Apoſtolorum principi, atque eius vicario beatiſſimo Gregorio, vel ſucceſſoribus ipſius, me numquam quorumliber ſuaſionibus vel quòcumque alio modo ad ſchiſma, de quo Redemptoris noſtri miſericordia liberante ereptus ſum, reuerſurum: ſed ſemper me in vnitate ſanctæ Eccleſiæ catholicæ, & communione Romani Pontificis per omnia permanſurum. Vnde iurans dico per Deum omnipotentem, & hæc ſancta quattuor Euangelia, quæ in manibus meis teneo, & ſalutem geniumq. illuſtrium dominorum noſtrorum Rempublicam gubernantium, me in vnitate, ſicut dixi, Eccleſiæ catholicæ, ad quam Deo propitio ſum reuerſus, & communione Romani pontificis ſemper
C & ſine dubio permanere. Quòd ſi, quod abſit, aliqua excuſatione vel argumento ab hac me vnitate diuiſero: periurij reatum incurrens, æternæ pœnæ obligatus inueniar, & cum auctore ſchiſmatis habeam in futuro ſæculo portionem. Hanc autem confeſſionis promiſſioniſq. meæ chartulam notario meo cum conſenſu presbyterorum & diaconorum atque clericorum, qui me in hac vnitate obligantes, in ſupraſcriptis omnibus prona ſimul voluntate ſecuti atque proprijs manibus ſubſcripturi ſunt, ſcribendam dictaui, & propria manu ſubſcribens tibi tradidi. Acta in loco illo, die & conſulibus ſupraſcriptis. *Subſcriptio epiſcopi illius.* Ego ille epiſcopus ciuitatis illius huic confeſſioni promiſſioniq. meæ pratuto de conſeruandis ſupraſcriptis omnibus ſacramento ſubſcripſi.

EPISTOLA XXXI.

D

GREGORIVS COLVMBO EPISCOPO NVMIDIÆ.

Sup. lib. 2. epiſt. 35. 47. lib. 3. ep. 36. & ſup. ep. 2.

De peruerſitate Paulini Regenſis epiſcopi, qui in ſuum clerum exceſſerat, & per Simoniam ſubditos ordinabat.

QVia bene olim nobis eſt cognitum fraternitatem tuam ſacerdotali grauitate & zelo eſſe Eccleſiaſtico decoratam: ſatis oportere proſpeximus, vt intereſſe ad cognoſcenda ea, quæ correptionis indigent debeat, ne ſi fuerint diſſimulatione poſtpoſita, licitum eſſe ſibi credat quiſque quod poteſt. Qualiter autem fratrem noſtrum Paulinum Regenſis ciuitatis epiſcopum clerus ſuus, vel hi qui in ſacro ſunt ordine conſtituti, in ſe perhibeant corporaliter exceſſiſſe, audire non indiges: quippe quia priuſquam hæc ad nos
E querela pertingeret, tibi iam factum eſt ſicut eis aſſerentibus didicimus, manifeſtum. Et quoniam præpoſitis in ſubiectorum pœnam ſas eſſe non debet ſæuiendi, Victori fratri & coepiſcopo noſtro qui primatus inter vos locum tenet, curauimus ſcribendum, vt vna eum tua fraternitate vel cum alijs fratribus & coepiſcopis noſtris quos adhibere proſpexeritis, inter memoratum fratrem conſacerdotemq. noſtrum & clerum ipſius cauſa ſubtili debeat inueſtigatione cognoſci. Et ideo dilectio tua immineat atque ſolicitudinem gerat, vt ea quæ ad nos perlata ſunt, inaudita non tranſeant, ne diſcordia in eccleſia vnde magnopere pellenda eſt nutriatur: Et ſi quidem contra eum clericorum ſuorum vera querela eſt, culpam ſuam quam ſponte emendare deſpexit, in eccleſiaſtici vigoris diffinitione cognoſcat, vt & de præſenti ſentiat quàm ſit graue quod fecit, & diſcat de futuro nil ſe plus agere poſſe quàm licet. Præ omnibus igitur hortamur, vt zelum quem proprer Deum habere te nouimus, ardentius ſtudeas exercere. Et quia memoratus frater noſter Paulinus Eccleſia-

ſticos

sticos ordines per Simoniacam dare hæresim, quod auditu nefas est, dicitur: vna cum antedicto primate, vel alijs subtilius hoc & cum omni tibi diligentia sit curæ perquirere. Et si ita, quod absit, inuentum fuerit, studendum atque agendum est, vt & eum qui præmium accipere, & eum qui dare non metuit, canonicæ vltionis sententia feriat: quatenus horum emendatio multorum possit esse correptio. Et priusquam hæc radix mortifera conualescat, & plures interimat, totius concilij diffinitione damnetur, vt nullus vnquam pro quouis ordine accipere, nullus dare aliquid audeat, nec quisquam ex gratia sed promouearur ex merito: ne & ordo Ecclesiasticus confundatur, & sit probitas vitæ despectui, si præmium meriti indignus acceperit. Hilaro autem chartulario nostro iniunximus, vt si causa poposcerit, cognitioni vestræ interesse non renuat. Si ergo necessarium fuerit, vestris illum apicibus, vt illuc venire debeat, facite certiorem: quatenus simul cum ipso tractantes, melius decernere quæ statuenda sunt debeatis. A B

EPISTOLA XXXII.

Lib. 4. ep. 4. lib. 5. ep. 41. lib. 7. ep. 92.

GREGORIVS VICTORI EPISCOPO Panhormitano.

De querela aduersus Paulinum episcopum.

QVanto lætitiæ nobis est fratres nostros cognoscere erga filios suos paterna charitate decenter esse solicitos, tanto tristitiæ deputamus, quando eos ab illicitis nec aliorum fratrum reuerentia, nec sacerdotij præualet consideratio temperare. Quàm igitur C grauis & aspera aduersus fratrem nostrum Paulinum Regensis ciuitatis episcopum, clericorum eius vel eorum qui in sacro sunt ordine positi, sit querela, fraternitati tuæ liquere non dubium est: quia latere te in vicino non potuit, quod ad nos in longinquo peruenit. Et quoniam valde cauendum est ne hoc, quod eum frustra in se corporali iniuria queruntur excedere, aut licite præsumatur, aut fiat dissimulatione deterius: sic manifesti excessus canonica semper moderatione premendi sunt, vt vna res & præteritorum correptio, & esse possit regula futurorum. Proinde simul cum dilectissimo communi fratre Columbo episcopo, vel alijs sacerdotibus, quos præuideris, inter suprascriptum fratrem nostrum, & clericos ipsius causam subtili inuestigatione rimari te conuenit. Et si supplicantium querela veritate subsistit, ita hoc regulari emendatione corrigite, vt & quàm sit malum quod fecit agnoscat, & officij sui terminos discat de cetero non exire. Nec loci tui, D sicut dicitur, ab eo postponi ordinem patiaris, ne illi despectus tuus ad periculum, & tibi fiat ad culpam. Nam ad personam in priori loco positam respicit quidquid a minori committitur, nisi solicite corrigatur. Illud autem quod idem frater noster Paulinus ecclesiasticos ordines dare sub præmio perhibetur, subtilius a vobis & omnino districte quærendum est. Et si ita, quod non optamus, esse claruerit, sic ad vlciscendum hoc vester se propter Deum zelus accendat, vt & ordinanti auaritia sua conuertatur ad pœnam, & illicita ordinatio effectu carens, ambitionis suæ desiderio non fruatur. In qua re hortamur atque præ omnibus admonemus, vt ita fraternitas vestra studeat esse solicita: quatenus priusquam vnius vitio Simoniacæ illic hæreseos nequitia conualescat; sententiæ vestræ falce, facto ex opere concilio radicitus amputetur. Nam quisquis ad hoc facinus emendandum officij sui consideratione vehementer non arserit, cum ipso se non dubitet habere portio- E nem, a quo prius hoc piaculare flagitium sumpsit exordium. Et ideo, sicut diximus, hinc vigilanter atque studiose agendum est, vt concilium vestrum, quod nuncusque sine huiusmodi praua opinione Deo custodiente seruatum est, huius sceleris venena nec polluere possint nec perdere. Præterea Hilaro chartulario nostro præcepimus, vt si res exegerit interesse vobiscum non differat. Vnde si necesse fuerit vestris illi, vt ad vos venire debeat, epistolis indicate: quatenus hæc omnia vna cum eo salubriter Deo possitis adiuuante dirimere.

EPI-

A

EPISTOLA XXXIII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Primæ Iustinianæ.

Sup. lib. 4. epist. 8. ante. medium.

De Paulo Doclealinæ ciuitatis episcopo lapso, qui res quoque Ecclesiæ depredatus fuit.

QVando mala quæ pœnitentiæ fletu purganda sunt, augentur excessibus, ita maior delinquentibus est adhibenda correptio, vt & ipsi facinus suum saltem pœna vindicante cognoscant, & alios ab illicitis Ecclesiæ vltionis timor inhibeat. Dilectissimus itaque lator præsentium Neemesion ad nos veniens indicauit, sicut & gestorum exemplaria quæ huc detulit continebant, Paulum Doclealinæ ciuitatis episcopum inter alia mala in
B corporale crimen lapsum, a suis fuisse clericis accusatum, atque habita cognitione, ita quod sine dolore dicere non possumus, claruisse, atque insuper postquam conuictus est, etiam eum libellum in quo ea de quibus accusatus fuerat vera esse confessus est, obtulisse. Qua de re sententia illum episcopali depositum, & eius loco se cum fraternitatis vestræ consensu esse episcopum ordinatum. Sed nunc eundem Paulum cum auxilio quorundam sæcularium iudicum venientem episcopium more prædonis ingressum, ablatisq. violenter rebus ecclesiæ ab eo se proiectum, a summa iniuria ad necem pene perductum. Et quoniam tantæ nequitiæ prauitas nec dissimulanda, nec leuiter attendenda est: fraternitas vestra hæc omnia diligenter curet addiscere, & si ita se, vt edocti sumus, veritas habet, prædictum Paulum districta faciat executione compelli, vt quæcumque abstulit, omni
C mora vel excusatione cessante restituat. Si vero nihil ecclesiæ, sed suum proprium se dixerit abstulisse, quamuis graue & iniquum fuerit vt non a vobis vel a metropolitano eius hoc peteret, sed temerario ausu manu præsumeret agere: verumtamen si quid proprium tulit, sub fraternitatis vestræ debet examinatione constare, si verum est. Sed & illud diligenter quærendum est, si quid male de rebus dilapidauit ecclesiæ, vt ex eo quod nunc abstulit, hoc reformare ac satisfacere modis omnibus compellatur. Si autem differre tentauerit, quousque omne quod dilapidauit vel de substantia tulit ecclesiæ restituat, in monasterium mittendus est, vt saltem coactus reddat quod male auferre non timuit. Qui si forte, quòd non credimus, post depositionem suam inuerecunde ac mente peruersa aliquid de episcopatu loqui, atque rursus ad hoc qualibet aspirare præsumptione tentauerit:
D fraternitatis vestræ se contra improbitatem ipsius omnino vigor accendat, atque Dominici corporis ac sanguinis communione priuatum in monasterium eum vsque ad diem obitus sui ad agendam curet pœnitentiam retrudendum: quatenus perpetrati sceleris maculas dignis discat fletibus emundare, quas magis in interitu animæ suæ nequiter augere desiderat. Suprascriptus autem dilectissimus frater noster Neemesion in loco suo & episcopatus officio proculdubio reformetur, & ne denuo hac de re inquietudinem ac molestiam patiatur, solicitos vos esse necesse est: quia hoc non solum ad huius monitionem, verumetiam ad aliorum constat emendationem proficere, vt prauorum hominum præsumptio nihil de cetero contra sacrorum canonum statuta, vel ecclesiasticam disciplinam vllo modo audeat attentare.

EPISTOLA XXXIIII.

E

GREGORIVS CONSTANTIO EPISCOPO Scodritano.

Sup. epist. 27. & lib. 1. epist. 36.

De Pauli Doclealini facinore.

QVæ dilectissimus nobis lator præsentium Neemesion, qui se dicit Doclealinæ ciuitatis esse antistitem, de facinore Pauli Doclealini, vt ipse asserit, quondam episcopi questus sit fraternitati tuæ fuerant subtilius indicanda, nisi scire te omnia testaretur: quippe quem & compassum sibi & voluisse subuenire perhibet, sed minime potuisse. Et quia visa tanti causa flagitij negligi vel transiri non debet impunita, ne eius imitatione, sceleſta ab alijs, quod absit, sumatur audacia: fraternitas tua exemplaria scriptorum his subdita, quæ ad reuerendissimum fratrem nostrum Ioannē primæ Iustinianæ ciuitatis episcopum seruantem vices nostras direximus, diligentius relegat. Et si secundum eorum seriem

explere

explere se cuncta posse cognoscit, ea quæ illi mandauimus, ipse omnia ex nostra auctoritate exequatur & faciat. Si vero hoc tibi quibusdam forte aduersantibus obstaculis vides esse difficile: studendum est, vt eadem scripta nostra ad antedictum fratrem nostrum sine excusatione perueniant. Cui etiam & te conuenit imminere, vt ea quæ ei a nobis mandata sunt, districtius exequi, & nulla debeãt occasione lentari: sed ita quæ nequiter acta sunt, emendatione congrua corrigantur, quatenus vna res & vltio competens delinquentis, & formido sit alijs in eodem ordine constitutis. A

EPISTOLA XXXV.

GREGORIVS VNIVERSIS EPISCOPIS Concilij Byzacij. B

Vt de Clementij primatis eorum causa diligenter inquirant.

SIcut laudabile discretumq. est, reuerentiam & honorem debitum exhibere prioribus, ita rectitudinis & Dei timoris est, si qua in eis correctione indigent, nulla dissimulatione postponere: ne totum, quod absit, corpus incipiat morbus inuadere, si languor non fuerit curatus in capite. Ante multum siquidem temporis quædam ad nos de fratre nostro Clementio primate vestro perlata sunt, quæ cor nostrum non modico mærore transfigerent. Sed prementibus diuersis tribulationibus, & maxime circumsæuientibus hostibus, ea nobis non fuit spatium requirendi. Et quoniam ita sunt grauia, vt transire indiscussa nullo modo debeant: fraternitatem vestram his hortamur affatibus, vt cum omni solicitudine ac viuacitate veritatis indagare substantiam multis modis debeatis, vt aut si ita sunt vt audita sunt, vltione canonica resecentur: aut si falsa, fratris nostri innocentia diu sub nefandæ opinionis dilaceratione non iaceat. Vnde ne quis desidiæ torpor in requisitione sit, admonemus vt non cuiusquam personæ gratia, non fauor, non blandimenta, vel quodlibet aliud quemquam vestrum vel ad discutiendum quæ nobis nunciata sunt, molliat, vel a tramite veritatis excutiat: sed sacerdotaliter ad inuestigandam vos propter Deum veritatem accingite. Nam si quis in hoc aut pigtum se aut negligentem præsumpserit exhibere, dictis criminibus apud omnipotentem Dominum se nouerit esse participē, cuius zelo ad persecutandas subtiliter nefandi causas facinoris non mouetur. C

EPISTOLA XXXVI. D

Infr. lib. 11. ep. 38. in medio

GREGORIVS FIRMINO EPISCOPO Histriæ.

De conuersione eius ad sanctam Ecclesiam catholicam.

QVem Redemptor noster de seruorū suorū numero perire non patitur, ita misericordiæ suæ inspiratione cor eius illustrat, vt deserto erroris obscuro, ad cognitionē lucis & viam redeat veritatis. Vnde susceptа charissime fraternitatis tuæ epistola, magna in Domino exultatione gaudemus, quod diuinitatis gratia ad vnitatem Ecclesiæ, a qua pertinacium & imperitorum hominum instinctu diiunctus fueras, reuocauit. Sed quia quanto antiquus hostis superatum se conspicit, tanto insidiari acrius non quiescit: omnino solicitum vigilantemq. te esse conuenit, atque scutum constantiæ contra iacula ipsius præparare, vt illisa frangantur, & vim interius penetrandi non habeant. Nulla ergo te charissime frater rerum desideria, nulli terrores, nulla blandimenta, nullæ seductiones, quæ venenatis verborum sagittis animas inficiunt, a reuersionis tuæ feruore te molliant, aut retro redire compellant: ne qui fortem superaueras, grauius a forti superaris, & captiuus, quod absit, post victoriam tenearis: sed magis vt mater ecclesia per totum Deo propitio, orbem diffusa, ad suum te redijsse gremium non inertem agnoscat, studiosissime tibi vigilandum ac laborandum est, vt tecum possis & alios reuocare: quatenus damna quæ tuæ auersionis exemplo commiseras, non solum reuersionis bono resarcias, sed etiam lucrū exhibeas, vt & ad promerendam præteritorum veniam, & futurorū præmia capessenda plus Domino tuo videaris reuocasse quàm tuleras. Nobis ergo omnino curæ erit, de fraternitatis tuæ quiete, vt dignū est, cogitare: quia postquam nobis cum iam E

Deo

A Deo protegente vnus es, non aliter vtilitates tuas quàm noſtras attendimus. Aliqua vero nobis de neceſſitatibus veſtris Ioannes ſubdiaconus ſcripſit, ſed credimus de Dei noſtri potentia: quia ſanctus Petrus ad quem reuerſi eſtis, vos deſerere non habet. Modo autem de benedictione eiuſdem ſancti Petri tranſmiſimus fraternitati veſtræ paraturam vnam, quam vos neceſſe eſt cum ea charitate qua a vobis eſt tranſmiſſa ſuſcipere.

Menſe Maij, Indictione quinta.

EPISTOLA XXXVII.

B GREGORIVS CIRIDANO. *Sup. lib. 7. epiſt. 21. Ind. 2.*

De cura Sitonici.

GLoriæ veſtræ dudum ſcripta ſuſcepimus, in quibus indicaſtis ſolicitudini veſtræ ſereniſſimorum principum iuſſione, curam Sitonici ſuiſſe mandatam, atque præceptum eſſe vt omnis tritici quantitas quæ in horreis noſtræ eccleſiæ ſuſcepta fuerat, vobis tradi per omnia debuiſſet, & ſcripſiſtis, vt hoc ipſum parare in ſpecies faceremus. Quod quidem quia veſtrum, cuius ad nos quidem bona tanta perlata ſunt, non fuerit, nouimus: & ſcitis quàm durum quàmq. omnino difficile ſit, vt res quæ nec ſeruari, nec eo tempore ad emendum poterat inueniri, in ſpecie reſtitui peteretur. Verumtamen, vt exui ab huius rei ſolicitudine valeremus, ſtudij noſtri fuit, vt etſi cum maiori diſpendio omnino fru-
C menta ipſa, ſicut voluiſtis, in ſpecie faceremus præparari. Poſt vero per Latotem præſentium Eutychium virum magnificum, qui ſe illuſtrem præfectum eſſe commemorat, aliam nobis epiſtolam tranſmiſiſtis, vt quæ ſumma eiuſdem ſitonici ab horreariis Eccleſiæ ſit ſuſcepta, prodi inter acta publica debuiſſet. Et ideo ne per occaſionem Eccleſiæ, quædam cuiquam naſci videatur occaſio, ſeu excuſatio, & quantitatem, ſicut ſcripſiſtis, defenſores eccleſiæ prodiderunt, & quæ putauerunt vtilia, petiuerunt. Quod gloria veſtra diligenter ſoliciteq. pertractet, & verba eorum non negligat. Nam quidquid poſt hæc in prædicti ſitonici ſpecie damni contigerit, amplius iam ad eccleſiæ diſpendium ſciatis nullo modo pertinere: quia nec habitatores ciuitatis iſtius, afflicti reuera homines, prædictum ſitonicum in ſuo ſe aſſerunt detrimento poſſe ſuſcipere. Hæc igitur omnia gloria veſtra cognoſcens, ita de his quæ ſibi ſunt commiſſa ſtudeat cogitare, vt & vtilita-
D tem publicam faciat, & huius operis pondus Eccleſiæ noſtræ denuo ad grauamen pauperum non incumbat.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS DESIDERIO EPISCOPO in Gallia. *Lib. 2. epiſt. 19. Ind. 2. Lib. 3. ep. 19. 62. Ind. 14. lib. 8. ep. 31.*

Vt Pancratium in monaſterium monachorum admittat.

PAncratius lator præſentium, vt aſſerit, diaconus, Apoſtolorum ſe liminibus repræſentans, a nobis noſcitur petiiſſe, vt eum fraternitati veſtræ deberemus ſpecialiter
E commendare. Intimauit etiam nobis quòd in clericatus officio veſtræ ſit eccleſiæ manciparus. Vnde diuini motus inſpiratione compunctus, gratiam monaſticæ conuerſationis appetijt, illicq. in eodem quem ſumpſit habitu, deſiderans permanere, etiam diaconum ſe eiuſdem monaſterij factum eſſe commemorat. De cuius loci ſeruitio auelli nulla patitur ratione. Nunc quantum aſſerit, fraternitas veſtra non quidem impedimentis intentum, ſed affectu beneuolentiæ, in officium eum ſuæ vult reuocare eccleſiæ. Hortamur igitur vt tam promptæ deuotioni eius, quam in ſancto ſtudet habere propoſito, minime veſtra ſit impedimento fraternitas: magis autem quibus valetis adhortationibus paſtorali admonitione ſuccendite, vt feruor huius deſiderij in eo non tepeſcat: vt qui a turbulento curarum ſæcularium tumultu ſe ſegregans, quietis deſiderio portum monaſterij appetijt, rurſum in Eccleſiaſticarum curarum non debeat perturbationibus implicari, ſed in Dei laudibus permittatur ſecure ab his omnibus remanere, vt poſtulat.

EPI-

A

EPISTOLA XXXIX.

Sup. ep. 25.

GREGORIVS BONITO DEFENSORI,

De mancipio Fortunati abbatis.

FIlius noster Fortunatus abbas monasterij sancti Seuerini, quod in hac vrbe Romana situm est, latores præsentium monachos suos illic pro recolligendis mancipijs iuris sui monasterij, quæ illic latitare dicuntur, dirigens, petijt vt experientiæ tuæ ei debeant adesse solatia. Eapropter præsenti tibi auctoritate præcipimus, vt eis in omnibus salua ratione concurrere ac opitulari festines: quatènus re illic coram posito, atque B in hac causa ferente solatia, salubriter hæc citius valeant quæ sibi iuncta sunt ad effectum Deo auctore perducere.

EPISTOLA XL.

Sup. lib. 8. ep. 22. 24. 52. & lib. 9. ep. 22. 24. 25. Ind. 5. Inf. hoc lib. ep. 46. 47.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI ANTHEMIO Subdiacono, & Sauino Subdiacono.

Romanum cum hominibus suis commendat.

EA quæ sponte præbere nos conuenit, petiti negare non possumus. Et ideo quia glo- C riosus filius noster Romanus exprætore possessiones suas & homines qui in illis sunt partibus, vestræ voluit experientiæ commendari: hac vobis præceptione mandamus, vt possessiones hominesq. ipsius seruata æquitate tueri non desinatis, atque ita in omnibus causis vtilitatibusq. ipsius concurrere ac solatiari studeatis: quatenus & ille se hac adiutum commendatione cognoscat, & vos salubriter iuncta exhibuisse comprobemini.

EPISTOLA XLI.

GREGORIVS DEODATO EPISCOPO MEDIOLANENSI.

D

De Luminosa ancilla Dei, & testamento Constantij fratris.

NVlli dubium est, quia sicut sacerdotibus res in episcopatu acquisitas, nulla est alienandi licentia, ita de eis quas ante habuerint, quidquid iudicare voluerint non vetantur. Itaque fraternitatem vestram tempore quo ad nos fuit, questam esse recolimus, quòd quædam immobilia quæ Constantius decessor vester Luminosæ ancillæ Dei filiæ fratris sui testamenti serie legati titulo dereliquit, iam episcopus acquisisset, decreuisseq. nos vt si hoc constaret, nullum ex his Ecclesia vestra præiudicium pateretur. Quod & vos oportet recolere, & molestiam aliquam prædictæ ancillæ Dei non facere, nec ei sine cognitione de his quæ possidet, quidquam auferre. Sed si hoc ecclesiæ vestræ actores probari posse confidunt, vestris nobis epistolis indicate, vt qualiter hoc ipsum constare E debeat disponamus: dummodo, cognita veritate, nec ecclesia vestra pati præiudicium, nec illa iniuste videatur affligi: quia quantum aliqui perhibent, hoc supradictus decessor vester non in episcopatu, sed dum adhuc esset diaconus acquisiuit. Vnde necesse est, vt sicut diximus, facta probatione debeat constare quod verum est. Eandem vero ancillam Dei fraternitati vestræ commendamus, vt a nullo eam patiatur grauari vel opprimi: ne si inquietata fuerit, ex huius causæ occasione hoc pati quod non decet existimetur. Et ideo si quid forte fuerit quod debeat emendari, aut a plano adhortationis vestræ moderamine corrigatur, aut certe nobis subtiliter nuncietur: quatenus & vos ab inuidia sitis extranei, & nos quod conuenit facere nullatenus omittamus.

Mense

A

Mense Augusti, Indictione quinta.

EPISTOLA XLII.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI.

Lib. 3. ep. 43. l. 7. ep. 24.

De capitibus equarum Florentino dandis.

EXperientiam tuam iam credimus cognouisse, dilectissimum filium nostrum Seruum Dei diaconum heredem sanctam Romanam Ecclesiam, cui Deo auctore deseruimus, reliquisse. Et quia legati titulo, quattuor equarum capita Luminosæ ancillæ Dei proximæ suæ dari constituit, atque nos petente dilectissimo filio nostro Florentino diacono xenodochio Anichiorum, cui præesse dinoscitur, decem equarum capita cum emissario suo præuidimus largienda: hac tibi idcirco præceptione mandamus, vt latori præsentium, qui ad hoc illic ex opere missus est, tam quattuor quæ legata sunt, quàm decem equarum capita, quas xenodochio concessimus, de equabus præfati quidem diaconi, simul & emissarum sine aliqua debeas excusatione vel mora contradere.

B

EPISTOLA XLIII.

GREGORIVS GENNADIO PATRICIO AFRICÆ.

Sup. l. 2. ep. 32. 72. 73. 74 lib. 3. ep. 3 lib. 5. ep. 7. 61. lib. 6. ep. 3. l. 7. ep. 61.

C

Droculfum de hostibus reuersum commendat.

DRoculfus præsentium portitor de hostibus ad rempublicam veniens, opinionis vestræ, quæ longe lateq. diffusa est bono successus, ad excellentiæ vestræ obsequia summo desiderio festinauit occurrere. Et quoniam nostra se apud vos poscit epistola commendari, paterna dulcedine salutantes, petimus vt eum sicut Deus vobis in cor miserit ac vtile fuerit, excellentia vestra ordinare dignetur: quatenus bona quæ de vobis etiam positus adhuc inter hostes audiuit, in se valeat experiri, & excellentiæ vestræ eius quoque ante omnipotentis Dei oculos inter ceteras merces accrescat.

EPISTOLA XLIIII.

D

GREGORIVS VENANTIO PATRICIO Panhormitano.

Inf. ep. 14. l. 1. Ind. 6.

Asserit se propter agritudinem facta Samsonis allegorice exponere non posse.

DEsideratissimæ excellentiæ vestræ scripta suscepi, in quibus tantum de absentis collocutione gauisus sum, quantum ipsum qui locutus est, semper mihi cupio esse præsentem. Vultis ergo vt quædam de Samsonis factis allegorice disseramus: sed tanta mihi debilitas corporis accidit, vt si qua subire valuerint, exercere animus non assurgat. Bono autem desiderio vestro congaudeo: quia dum expositionem sacrorum verborum cupitis, quàm stricte ipsum auctorem eorundem verborum quæritis, demonstratis. Si igitur vires salutis recepero, auctore omnipotente Domino vestris desiderijs parebo. Oro autem vt in cunctis actibus vestris gratia vos superna custodiat: quatenus in bono opere & aspirando vos repleat & adiuuando confortet.

E

EPISTOLA XLV.

GREGORIVS PANTHALEONI NOTARIO.

Lib. 11. ep. 39.

De argento Ecclesiarum secum deferendo.

EXpectabamus vt nos experientia tua de argento Ecclesiarum, vel alijs, quas inuenit, rebus omnino subtiliter redderet certiores: vt ex eius renunciatione quod fieri debuisset, deliberare minutius potuissemus. Sed non nos ita renunciatio tua vt oportebat instruxit. Curæ ergo tuæ sit, vt argentum Ecclesiarum, quod clerus & populus habet,

apud quos præuidetis, in cimiliarcho ecclesiæ sub omni solicitudine atque cautela depo- A
nas, atque de eodem depósito dèsuscepto accipias. Argentum verò ecclesiarum, quod pro
peccatis a clero & populo destitutum est, tecum huc defer. Si forte tres aut quattuor cle-
ricos de ipsis ecclesijs cognoueris remansisse, facta notitia, quis, quomodo est, vel vbi ha-
bitat, nobis defer: vt eius, si necessarium viderimus, quid singulis annis accipere debeant,
statuere valeamus. Res verò quæ vetustate perire possunt, tecum similiter defer, vt ex eis
quod vtile visum fuerit disponatur. Tu autem protegente Domino inuenta nauigij pro-
sperítate reuertere.

EPISTOLA XLVI.

Inf. epist. 47. GREGORIVS ROMANO DEFENSORI. B

De præsumptione tonsuratorum in Sicilia, qui nomen defensorum temere vsurpabant.

PEruenit ad nos quòd tonsuratores in Sicilia praua sibi præsumptione nomen defenso-
rum sumerent, atque eos non solum vtilitatibus ecclesiasticis non esse vtiles, sed etiam
hac occasione multa indisciplinata committere. Proinde experientiæ tuæ præsenti aucto-
ritate præcipimus, vt hoc diligenter inquirat. Et si quos sibi, prætet eos qui huius rei epi-
stolas habent, hoc denuo nomen vsurpare reperierit, districta illud emendatione compe-
scat. Si vero quosdam strenuos ac fideles in ecclesiasticis negotijs esse probaueris, subtili-
ter nobis de eis te renunciate necesse est, vt vtrum digni sint epistola iudicemus. Præterea
a Fortunato de ijs quæ gessit, rationes subtiliter perscrutari te volumus, & satisfactis om-
nibus quæ debete constitetit, eum pet pattimonium vel actionem aliquam ecclesiæ no- C
stræ transire vlterius non permittas: quia ita se, quantum ad nos peruenit, exhibuit, vt
commune aliquid deinceps cum nostris habere non debeat. Præterea nunciatum est no-
bis, Martianum quendam qui nomen sibi defensoris assumpsit, fratri & coepiscopo no-
stro Ioanni, cui curam patrimonij nostri commiseramus, exhibere obedientiam distulisse.
Requite ergo, & si verum est, exilio transmittatur: vt ex cuius ecclesia honoris sibi fal-
sum nomen arripuit, administranti vtilitates ipsius minime obedisse impunitum non sit.
Sed & si qui sunt alij ordinationi memorati frattis nostri inobedientes, districta in eos
vltione modis omnibus vindicabis.

EPISTOLA XLVII.

D

Sup. l. lib. epist. 40. lib. 9. ep. 34. 35. sup. ep. 46. l. l. lib. 9. epist. 34. 35. GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

Vt Luminosum violentiam passum ecclesiastica tuitione defendat.

LVminosus præsentium portitor violentiam se, vxoremq. suam a Salustio viro clari-
simo assetens sustinere, huc necessitate eadem faciente venire compulsus est. Vnde
quia seruum sanctæ Mariæ, quod est parochiæ Grumentinæ, se esse asserit, necesse est vt
ecclesiastica tuitione valletur. Experientia itaque tua præfato supplici ecclesiastica non de-
sistat impartite solatia, eumq. de quo queritur admonere: quatenus se ab eorum inquie-
tudine compescat. Sin vero est, quod sibi in eis rationabiliter dicat posse competere, electo-
rum iudicio terminetur, tuaq. quidquid definitum fuerit executione, modis omnibus
impleatur. E

EPISTOLA XLVIII.

Sup. lib. 4. epist. 28. lib. 5. ep. 28. lib. 6. ep. 9. lib. 7. epist. 21. 27. 29. 33. GREGORIVS IOANNI EPISCOPO.

Syracusano.

De redditibus Ecclesiæ suscipiendis.

FIlij nostri Paschasius vir magnificus & Plancho vir clarissimus conquesti sunt nobis,
sanctitatem vestram redditus qui sanctæ Romanæ Ecclesiæ debentur, non alibi nisi
aut in suburbano ciuitatis, aut in massa, quæ dicitur Gelas, velle percipere. Quod ego
non ita actum intelligo, sicut hi qui murmurant, putant. Scio enim sapientiã fraternitatis
vestræ,

A vestræ: & idcirco vos arbitror sic talia proposuisse, vt per eandem propositionem quocumque in loco redditus vtiles potuissetis accipere. Laudo frater charissime intentionem charitatis tantæ, & vehementer amplector: quia sic curam ecclesiæ nostræ agitis, quæ profecto vestra est, sicut & vestræ quæ nostra est. Tamen nec in suburbano, nec de massa Gelas filij mei excellentissimi Italici & domus Venantij redditus quos promiserunt sunt petendi. Sed siue in Syracusana, siue in Panhormitana parte dare voluerint, ad hoc solum vestra sanctitas sit intenta, vt vtiles per omnia redditus accipiat secundum promissionem pacti vel cautionis quam misimus. Ita ergo sanctitas vestra prouideat, vt nec dilecti filij mei prædicti derelictis suburbanis sibi necessarijs contristentur, nec nostra Romana ecclesia damnum aliquod vel minorem vtilitatem in eorum reddituum perceptione sustineat.

B

EPISTOLA XLIX.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO CAMPANIÆ.

Sup. lib. 1. epist. 23. 37. 49. 48. 51. 57. 63. 65. 66.

De vxore Stephani redimenda.

STephanus præsentium portitor, qui vxorem se ecclesiæ nostræ ancillam habere perhibet, octo se solidis ab Accello seniore de hostibus comparatum innotuit. Et quia ad eorum restitutionem se inopem esse commemorat, experientia tua diligenter inquirat, & si ita esse cognouerit, nec habere vnde suum possit pretium reddere, cum prædicto seniore ad quantum potueris ordina, & pretium ei quod tibi statuerit, restitue securus quia tem-
C pore quo rationes tuas positurus aduenieris, de captiuorum redemptione quod dederis, tibi restitui faciemus.

EPISTOLA L.

GREGORIVS EVGENIO DIACONO.

De seruis Dei Blerana ciuitatis.

SErui Dei monasterij quod in Blerana ciuitate est constitutum, de terris suggesserunt necessitatem se grauissimam sustinere. Et quia talibus nos personis oportet ferre con-
D sultum, experientiæ tuæ hac auctoritate præcipimus, quatenus appendicem quæ Agellus dicitur, ex corpore massæ Gratilianæ cum suis finibus eis debeas contradere, quod eis saluo iure ecclesiæ nostræ in xxxvi. annorum spatium concessimus habere. Sed & terrulam modiorum xxx. ex prædicta massa, quam pridem a nobis sibi datam possidere noscuntur, pariter in prædicto annorum spacio eos habere concedimus: quatenus tali prouisione congregatio illic consistens huius rei valeat habere solatium. Experientia itaque tua huius præcepti auctoritate suffulta, prædictas terras eis tradere non moretur, vt liberiori animo in Dei laudibus valeant permanere.

EPISTOLA LI.

E

GREGORIVS FELICI EPISCOPO PORTVENSI.

Ioannem famulum dat.

CHaritatis vestræ gratia prouocati, ne infructuosi vobis videamur existere, præcipue cum & minus vos habere seruitia nouerimus: ideo Ioannem iuris Ecclesiastici famulum, natione Sabinum, ex massa Flauiana, annorum plus minus decem & octo, quem nostra voluntate diu iam possidetis, fraternitati vestræ iure directo donamus atque concedimus, ita vt eum habeatis, possideatis, atque iuri proprietatiq. vestræ vendicetis atque defendatis, & quidquid de eo facere volueritis, quippe vt dominus, ex huius donationis iure libero potiamini arbitrio. Contra quam munificentiæ nostræ chartulam, numquam nos successoresq. nostros noueris esse venturos. Hanc autem donationem a notario nostro perscriptam legimus, atque subscripsimus, tribuentes etiam non expectata professione

vestra, quo volueritis tempore alligandi licentiam legitima stipulatione & sponsione interposita. Actum Romæ. A

EPISTOLA LII.

GREGORIVS VENANTIO EPISCOPO PERVSINO.

De Ecclesio episcopo frigore laborante.

FRatrem & coepiscopum nostrum Ecclesium frigore omnino laborare cognouimus, pro eo quòd hiemalem vestem non habeat. Et quia aliquid sibi a nobis petijt debere transmitti: fraternitati tuæ ad hoc per latorem præsentium transmisimus amphimalum tunicam, vel pectoralem, vt a te ei debeat sine mora transmitti. Et ideo ad prædictum fratrem nostrum sub omni illud celeritate studе transmittere, atque nobis, hoc ipsum quia B transmiseris, tuis renunciare epistolis non omittas: sed ita fac vt ad transmittendum, quia vehemens frigus est, moram aliquam minime facias.

EPISTOLA LIII.

GREGORIVS LVCIDO EPISCOPO LEONTINO.

Vt ordinet in presbyterum quem Ioannes Abbas pro sua congregatione delegerit.

FIlius noster Ioannes Abbas presbyterum sibi in monasterio suo, ex congregatione eadem petit ordinandum. Itaque fraternitatem vestram præsenti auctoritate duximus adhortandam: quatenus virum, quem vobis de congregatione sua ad ordinationem presbyterij obtulerit, consecrandum, de eo, sicut est consuetudinis, quæque sunt discutienda C subtiliter perquiras: & si nihil in eo repertum fuerit, quod ei possit obuiare, canonice, sicut moris est, consecres. Nihil ei aliud priuilegij concedentes, nisi vt in congregatione sua quoties opportunum fuerit, sacra Missarum debeat tantummodo celebrare mysteria.

EPISTOLA LIIII.

Sup. lib. 8. epist. 42. Ind. 3. lib. 10. ep. 54. lib. 11. epist. 46.

GREGORIVS EVLOGIO PATRIARCHÆ ALEXANDRINO.

De conuersione Monophisitarum.

LAtores præsentium Siciliam venientes, a Monophisitarum errore conuersi sunt, atque sanctæ vniuersali Ecclesiæ semetipsos adunauerunt. Qui ad beati Petri Apostolorum principis Ecclesiam peruenientes, poposcerunt a me, vt eos meis epistolis vestræ D beatitudini commendare debuissem: quatenus ab hæreticis qui iuxta ipsos sunt positi, nullam iam violentiam perpeti permittantur. Et quia vnus eorum dicit monasterium in quo fuit, a parentibus suis fuisse constructum, auctoritatem desiderat a sanctitate vestra percipere, vt hi qui in eo sunt hæretici, aut ad sinum sanctæ Ecclesiæ redeant, aut de eodem monasterio repellantur. Hæc a nobis indicata vobis esse sufficiant: nam de vestra beatitudine nouimus, quia quidquid ad zelum Dei omnipotentis pertinet, cum omni facere feruore festinet. Pro me vero vt oretis peto: quia inter gladios Longobardorum quos sustineo, podagræ doloribus vehementer affligor.

EPISTOLA LV.

EXEMPLVM CONCESSIONIS PALLII. E

DIlectissimo fratri Petro Gregorius. Omni conuenire nouimus rationi, vt eos amictu pallij decoremus, quos in illis ciuitatibus, diuina inspirante misericordia, sacerdotij honor illuminat: in quibus hoc etiã illis qui præteritis tẽporibus pontifices fieri meruerũr, & ab Apostolica sede constat esse indultũ. Ideoq. charitati tuæ vsum pallij sicut decessores tui habuisse noscuntur, præsenti auctoritate concedimus, atque ea omnia circa honoris tui priuilegiũ volumus permanere, quæ anterioribus tẽporibus ecclesiæ tuæ constat esse seruata, vt nihil prorsus de priuilegijs eius doleas diminutum, *& subscriptio domni Papa.* Deus te incolumen custodiat. Dat. x. Kal. Octob. Imperante domno Iustino Aug. *& subscripsit domnus Papa.*

Expliciunt Epistolæ Indictionis quintæ.

LIBER

LIBER VNDECIMVS
EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ
INDICTIONIS SEXTÆ.

EPISTOLA I.

DE PHOCA CORONATO, ET MAVRITIO Interfecto cum filijs suis.

A IN nomine Domini Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi per indictionem sextam die xxiij. Mensis Nouembris, temporibus domini & beatissimi Papæ Gregorij, coronatus est Phocas, & Leontia Augusta septimo in palatio, quod dicitur Secundianas, & occisus est Mauritius Imperator cum omnibus filijs suis masculis, id est, Theodosio iam coronato, Tiberio, Petro, Paulo & Iustiniano simul & Petro fratre suprascripti Mauritij Augusti. Sed & aliqui procerum qui ei cohærebant, id est, Constantius patricius, & curator & Placidas, sed & Georgius notarius principis. Venit autem icona suprascriptorum Phocæ & Leontiæ Augustorum Romam vij. Kal. Maij, & acclamatum est eis in Lateranis in basilica Iulij ab omni clero, vel senatu. Exaudi Christe: Phocæ Augusto & B Leontiæ Augustæ vita. Tunc iussit ipsam iconam dominus beatissimus, & Apostolicus Gregorius Papa reponi in oratorio sancti Cæsarij martyris intra palatium.

EPISTOLA II.

SERMO BEATI GREGORII PAPÆ tempore mortalitatis.

Denunciatio pro septiformi litania. Vt plebs faciat septem litanias diuisim secundum status rationem in vno die.

C OPortet fratres charissimi, vt flagella Dei quæ metuere ventura debuimus, saltem præsentia & experta timeamus. Conuersionis nobis aditum dolor aperiat, & cordis nostri duritiam ipsa iam quam patimur pœna dissoluat. Vt enim propheta teste prædictum est: Peruenit gladius vsque ad animam. Ecce enim cuncta plebs cælestis iræ mucrone percutitur, & repentina singuli cæde vastantur. Nec languor mortem præuenit, sed & languoris moras, vt cernitis, mors ipsa præcurrit. Percussus quisque ante rapitur, quàm ad lamenta pœnitentiæ conuertatur. Pensate ergo qualis ad conspectum districti iudicis peruenit, cui non vacat flere quod fecit. Habitatores quippe non ex parte subtrahuntur, sed pariter corruunt. Domus vacuæ relinquuntur, filiorum funera parentes aspiciunt, & sui eos ad interitum heredes præcedunt. Vnusquisque ergo nostrum ad pœnitentiæ lamenta confugiat, dum flere ante percussionem vacat. Reuocemus ante oculos mentis D quidquid errando commisimus: & quod nequiter egimus, flendo puniamus. Præueniamus faciem eius in confessione, & sicut propheta admonet: Leuemus corda nostra cum manibus ad Deum. Ad Deum quippe corda cum manibus leuare, est orationis nostræ studium cum merito bonæ operationis erigere. Dat profecto, dat tremori nostro fiduciam, qui per prophetam clamat: Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. Nullus autem de iniquitatum suarum immanitate desperet. Veternosas namque Niniuitarum culpas triduana pœnitentia absterfit, & conuersus latro vitæ præmia etiam in ipsa sententia suæ mortis emeruit. Mutemus igitur corda,

Sup. lib. 2. initio Amalarius vt sup.

Hiere. 4. b

Ezech. 18. g

Mar. 23. f

& præsumamus, nos iam percepisse quod petimus. Citius ad precem iudex flectitur, si a prauitate sua petitor corrigatur. Imminente ergo tantæ animaduersionis gladio, nos importunis precibus insistamus. Ea namque quæ ingrata esse hominibus importunitas solet, iudici veritatis placet: quia pius ac misericors Deus a se vult veniam precibus exi-
Psal. 49. c gi, qui quantum meremur, non vult irasci. Hinc etenim per Psalmistam dicitur: Inuoca me in die tribulationis tuæ, eripiam te & magnificabis me. Ipse ergo sibi testis est, quia inuocantibus misereri desiderat, qui monet vt inuocetur. Proinde fratres charissimi contrito corde, & correctis operibus crastina die primo diluculo ad septiformem litaniam iuxta distributionem inferius designatam deuota mente cum lacrymis veniamus. Nullus vestrum ad terrena opera in agros exeat, nullus quodlibet negotium agere præsumat: quatenus ad sanctæ genitricis Domini Ecclesiam conuenientes, qui simul omnes peccauimus, simul omnes mala quæ fecimus deploremus: vt districtus iudex dum culpas nostras nos punire considerat, ipse a sententia propositæ damnationis parcat. Litania clericorum exeat ab ecclesia beati Ioannis Baptistæ. Litania virorum, ab ecclesia beati martyris Marcelli. Litania monachorum, ab ecclesia martyrum Ioannis & Pauli. Litania Ancillarum Dei, ab ecclesia beatorum martyrum Cosmæ & Damiani. Litania seminarum coniugatarum, ab ecclesia beati primi martyris Stephani. Litania Viduarum, ab ecclesia beati martyris Vitalis. Litania pauperum & infantium, ab ecclesia beatæ martyris Cæciliæ. Facta sunt hæc in basilica sanctæ Sabinæ sub die quarto Kal. Septembris, Indictione vj.

EPISTOLA III.

GREGORIVS GRATIA DEI EPISCOPVS Dilectissimis filijs suis Romanis ciuibus.

De sabbato non custodiendo, cum præcepta legis per figuram tradita abolita sint. & quod die Dominico corpus necessitatis causa lauari possit.

PEruenit ad me, quosdam peruersi spiritus homines, praua inter vos aliqua & sanctæ fidei aduersa seminasse, ita vt die sabbati aliquid operari prohiberent. Quos quid aliud nisi antichristi prædicatores dixerim? Qui veniens, diem sabbatum atque Dominicum ab omni faciet opere custodiri. Quia enim mori se & resurgere simulat, haberi in veneratione vult diem Dominicum: & quia Iudaizare populum compellit, vt exteriorem ritum legis reuocet, & sibi Iudæorum perfidiam subdat, coli vult sabbatum. Hoc enim quod per
Hiere. 17. c prophetam dicitur: Ne inferatis onera per portas vestras die sabbati: tamdiu teneri potuit, quamdiu legem licuit iuxta litteram custodiri. At postquam gratia omnipotentis Dei Domini nostri Iesu Christi apparuit, præcepta legis quæ per figuram dicta sunt, iuxta litteram seruari non possunt. Nam si quis dicit hoc de sabbato esse seruandum, dicat necesse est etiam carnalia sacrificia persoluenda, dicat præceptum quoque de circumcisione corporis hucusque retinẽdum. Sed contra se Paulum Apostolum audiat, dicentem: Si circum-
Gal. 6. d cidamini, Christus vobis nihil prodest. Nos itaque hoc quod de sabbato scriptum est, spiritaliter accipimus, spiritaliter tenemus. Sabbatum enim requies dicitur. Verum autem sabbatum ipsum Redemptorem nostrum Iesum Christum Dominum habemus. Et qui lucem fidei eius agnoscit, si peccata concupiscentiæ ad mentem per oculos trahit, in die sabbati onera per portas introducit. Non ergo in die sabbati per portas introducimus onera, si in Redemptoris nostri gratia constituti pondera peccati ad animam per sensus corporeos non trahamus. Nam idem Dominus ac Redemptor noster multa in die sabbati
Luc. 14. a legitur operatus, ita vt Iudæos reprehenderet, dicens: Quis vestrum bouem aut asinum suum non soluit in die sabbati, & ducit adaquare? Si ergo ipsa per se veritas non custodiri iuxta litteram sabbatum præcepit, quisquis otium sabbati secundum legis litteram custodit, cui alteri nisi ipsi veritati contradicit? Aliud quoque ad me perlatum est, vobis a peruersis hominibus esse prædicatum, vt Dominicorum die nullus debeat lauari. Et quidem si pro luxuria ac voluptate quis lauari appetit, hoc fieri nec reliquo quolibet die concedi-
Ephe. 5. d mus. Si autem pro necessitate corporis, hoc nec Dominicorum die prohibemus. Scrip-
Rom. 13. d tum namque est: Nemo carnem suam odio habuit, sed nutrit & fouet eam. Et rursum scriptum est: Carnis curam ne feceritis in concupiscentijs. Qui igitur carnis curam in concupiscentijs fieri prohibet: profecto in necessitatibus concedit. Nam si Dominicorum die

A die corpus lauare peccatum est, lauari ergo die eodem nec facies debet. Si autem hoc in corporis parte conceditur, cur hoc exigente necessitate toti corpori negatur? Dominicorum vero die a labore terreno cessandum est, atque omnimodo orationibus insistendum, vt si quid negligentiæ per sex dies agitur per diem resurrectionis Dominicæ precibus expietur. Hæc filij charissimi certa constantia & recta præditi fide custodite, stultorum hominum verba despicite, & omnia quæ ab eis dici cognoscitis nolite facile credere: sed in rationis trutina pensate: vt dum erroris vento forti stabilitate resistitis, ad solida cælestis regni gaudia peruenire valeatis.

EPISTOLA IIII.

B GREGORIVS ADEODATO ABBATI Neapolitano. *Inf. ep. 3. l. 1.*

De Craterensi monasterio suo iungendo.

QVantum bene disposita fratrum congregationi animus noster ex interni desiderij intentione congaudet, tantum ex destitutis & pene in desolatione positis fratribus monasterij sancti Marcellini, vt pastoralis solicitudinis eis citius cura subueniat, vehemẽti mærore concutitur. Monachi siquidem monasterij, quod Cratera dicitur, Neapolitanæ vrbi e vicino fundati, porrecta nos petitione informasse noscuntur, locum ipsum ita pene funditus seruorum Dei obsequijs destitutum, vt vix illic remanserint qui loci ipsius C solummodo valeant esse custodes. Ob quam rem lacrymabiliter supplicantes a nobis popolosisse noscuntur, vt monasterio vestro ipsum vnire monasterium deberemus: quatenus per solicitudinem tuam, & deinceps succedentibus alijs locus ipse auctore Deo regulari valeat ordinatione disponi. Sed dum huic rei frater, & coepiscopus noster Basilius Capuanæ Ecclesiæ præsens fuisset inuentus, extitit valde contrarius, asserens locum ipsum olim monasterio alio diœcesis suæ fuisse coniunctum, & idcirco minime in alterius Ecclesiæ ius debere contradi. Contra quam obiectionem Neapolitanæ rursus clerus Ecclesiæ multo esse aliter, quàm dicebatur oppositis allegationibus repliebat, quibus diuersa sentientibus ne constituere quidquam dubie videremur, deputatis cognitoribus instituimus inter eos esse iudicium. Quibus renunciantibus, manifesta ratione comperimus, fratrem & coepiscopum nostrum Basilium, nullum in prædicto Craterensi D monasterio ius habere. Quo cognito, monachis pia poscentibus, necessario duximus præbere consensum. Præsentis itaque præcepti nostri auctoritate idem Craterense monasterium cellæ vestræ constituimus vniendum. Hoc præcipue commonentes, vt locus ipse ita cum diuino solatio per vos deinceps debeat ordinari: quatenus dum ab hoste licuerit, deputati a vobis illic monachi debeant iugiter in Dei laudibus permanere: perturbationis vero tempore intra vrbem, in cellam quippe propriam reuocari. Res vero omnes eidem monasterio competentes, diligenti volumus cura perquiri atque recolligi, easq. vt tibi visum fuerit, apte disponi. Nihilq. quod eidem monasterio competit, a quoquam detineri permittas: sed omnia in ius cellæ quippe iam tuæ reformare non negligas, vt cunctis salubri ordinatione dispositis, quæ Deo placita & nostra sunt auctoritate suffulta, perpetuis maneant inconuulsa temporibus.

E

EPISTOLA V.

GREGORIVS ADEODATO SERVO DEI. *Sup. ep. 4. l. 1.*

Permittit donationem ante susceptum monachatum verbo factam, scriptis consignari, & firmam haberi.

EFfectum iusta postulantibus indulgere, & vigor æquitatis, & ordo exigit rationis, præsertim quando petentium voluntatem, & pietas adiuuat, & veritas non relinquit. Quia igitur priusquam in monasterio sancti Hadriani, vbi es conuersus, intrares, rerumq. tuarum illic donationem emitteres, domos & hortos intra ciuitatem, seu terras

fationales, vel vineas in fundo, sicut nos docuisti, Carsiniano, pariter & portiones tuas in fundo Fulloniaco, vel ex aliquibus mancipijs tuis quibus ante concessa a te libertas est, verbo largitus est: ipsa quoque donatio licet possit iure subsistere, præcipue in hoc quod ab illis tribuitur, qui cum pompis suis sæculum relinquentes, ad Dei se eligunt conferre seruitium: tamen ne quid futurum tempus obliuionis nubilo huic derogare quidquam valeat largitati, scripturæ hoc desideras tradere monumentis. Quod vt queat robustum existere, a nobis tibi poscis dari licentiam. Idcirco huius præcepti nostri pagina liberam tibi hoc faciendi concedimus facultatem: quatenus dum omnia a te fuerint diligenter expressa, & designatione tua nouerint esse suum, quod cunctis modo commune est, & ipsi sine contentione dohata possideant, & voluntas tua quid ad quem pertinere voluerit, esse non possit ambigua. Quidquid enim huiusmodi scriptura interueniente feceris, firmum stabileq. & ex rei ipsius veritate, & hac nostra auctoritate non dubites: quippe qui non nouum aliquid facere quod lege est vetitum, sed dudum factum videris exprimere, & salubriter amputandi causa litigij litterarum memoriæ seruanda reponere.

EPISTOLA VI.

GREGORIVS IANVARIO EPISCOPO CARALITANO.

Lib. 1. ep. 47. & 61. & 62. & 11. lib. 2. ep. 34. Ind. 11. l. 3. ep. 9. & 10. Ind. 12. lib. 8. ep. 38. l. 9. ep. 20.

De abbatissa Desideria.

QVando inter religiosas personas de terrenis rebus controuersia nascitur, ita sacerdotali est solicitudine finienda, vt crescere non possit ex mora contentio. Desideria siquidem abbatissa, latrix præsentium, huc veniens questa est, substantia parentum suorum pariter & germani sui sibi rationabiliter competentem, a Ioanne abbate indebite detineri. Et quia eandem causam interueniente petit iudicio terminari: fraternitas vestra adhibitis sibi Innocentio atque Libertino fratribus & coepiscopis nostris cum eis negotij huius qualitatem diligenter examinet, & pari consilio communiq. tractatu ita se in definiendo ex omni latere festinet exhibere solicitam: quatenus & ipsa omni inuidia fauoris ac negligentiæ careat, & inter illos post definitionem vestram aliquod non possit litigium remanere. Si vero aliqua ex lege vobis ad proferendam sententiam fuerit nata dubietas: sapientem virum & quem nostis Dei timorem habere præ oculis, requirite, vt ab eo quid sit legitimum informati, nullam reprehensionem vestræ definitionis valeat calculus sustinere.

Mense Nouembri, Indictione sexta.

EPISTOLA VII.

GREGORIVS ÆTHERIO EPISCOPO.

Lib. 7. ep. 100.

Vt propter infirmitatem episcopus non deponatur, nisi petierit.

QVamuis triste sit nobis valde quod loquimur, atque fraterna nos compassio flere potius vrgeat quàm aliquid de auditis diffinire permittat: suscepti tamen solicitudo regiminis cor nostrum instanti pulsat aculeo, magna nos ecclesijs cura prospicere, & ne qua earum possit vtilitas deperire, quod fieri debeat, Deo auctore disponere. Peruenit igitur ad nos, quibusdam referentibus, quendam episcopum ita passionem capitis incurrisse, vt quod mente alienata agere soleat, gemitus & fletus audire sit. Ne ergo languente pastore grex, quod absit, insidiatoris laniandus dentibus exponatur, vel Ecclesiæ ipsius vtilitates depereant: cauta nos necesse est prouisione tractare. Et ideo quia viuente episcopo quem ab officio suo necessitas infirmitatis non crimen abducit, alium loco eius recusante eo, nulla finit ratio ordinari. Sed si interualla ægritudinis habere est solitus, ipse data petitione non se vlterius ad hoc ministerium intellectum habere, nec ad alia officia subuertente infirmitate posse fateatur assurgere, & alium loco suo expetat ordinandum. Quo facto omnium solemniter electione alter qui dignus fuerit episcopus consecretur: sic tamen vt quousque eundem episcopum in hoc sæculo vita tenuerit, sumptus ei debiti

A debiti de eadem Ecclesia ministrentur. Enimuero si nullo tempore ad sanæ redit mentis officium, persona fidelis ac vitæ probabilis est eligenda, quæ ad regimen Ecclesiæ idonea possit existere, atque de animarum vtilitate cogitare, inquietos sub disciplinæ vinculo constringere, Ecclesiasticarum rerum curam gerere, & maturum atque efficacem se in omnibus exhibere. Qui etiam si episcopo, qui nunc ægrotat superstes extiterit, loco eius debeat consecrari. Ordinationes vero presbyterorum vel diaconorum, seu alterius ordinis, si fieri in eadem Ecclesia causa popoſcerit, fraternitati tuæ noueris reseruandum: quatenus si tuæ est diœceseos, de eius qui ad hoc eligitur vita, moribus, actuq. perquiras. Et si placuerit, nec est quod in eo canonicæ districtionis iudicium reprehendat, ad destinatum ordinem non aliter nisi te ordinante perueniat. Ita ergo fraternitas tua faciat, atque hæc vigilanti prouidentia disponat, vt nec Dei Ecclesia neglectum vlterius habeat, & consa-
B cerdotes suos non solum verbo, sed etiam exemplo locorum venerabilium curam laudabiliter habere commoneat.

EPISTOLA VIII.

GREGORIVS BRVNICHILDÆ REGINÆ FRANCORVM.

sup. lib. 5. ep. 5. & 59. lib. 7. ep. 5. lib. 9. ep. 50. 56. 57. 64. lib. 10. ep. 64.

De legatis pacis ordinanda causa ad Pontificem transmissis. De Menna episcopo. De quodam episcopo capitis infirmitate detento. De priuilegijs monasteriorum eius.

INter alia bona hoc apud vos præ ceteris tenet principatum, quòd in medijs huius mundi fluctibus qui regentis animos, turbulenta solent vexatione confundere, ita cor
C ad diuini cultus amorem & venerabilium locorum disponendam quietem reducitis, ac si nulla vos alia cura solicitet. Vnde quia huiusmodi præpositorum actio, subiectorum magna solet esse munitio, præ alijs gentibus gentem Francorum asserimus felicem, quæ sic bonis omnibus præditam meruit habere reginam. Epistolis autem vestris indicantibus agnoscentes Ecclesiam vos sancti Martini in suburbano Augustodunensi, atque monasterium ancillarum Dei, necnon & xenodochium in vrbe eadem construxisse, valde lætati sumus, & gratias omnipotenti Deo retulimus, qui cordis vestri sinceritatem ad hæc operanda compunxit. Qua de re vt & nos bonis vestris in aliquo participes haberemur: priuilegia locis ipsis pro quiete & munitione illic degentium, sicut voluistis, indulsimus, nec excellentiæ vestræ amplectenda nobis desideria vel ad modicum differre pertulimus. Paterna præterea charitate salutationis præmittentes alloquium, indicamus illustribus
D filijs nostris, vestræ vero excellētiæ famulis ac legatis Burgoaldo & Varmaricario nostrum nos secundum vestra scripta præbuisse secretum. Qui omnia quæ sibi iniuncta dixeratis, subtili nobis insinuatione reseraſſe noscuntur. De quibus curæ nobis erit, sequenti tempore excellentiæ vestræ quid actum fuerit indicare. Nam nos quidquid possibile & vtile ad ordinandum pacem inter vos & rempublicam pertinet, summa Deo auctore cupimus deuotione compleri. Mennam vero reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum, postquam ea quæ de eo dicta fuerant requirentes, in nullo inuenimus esse culpabilem, qui insuper ad sacratissimum corpus beati Petri Apostoli sub iureiurando satisfaciens, ab his quæ obiecta eius opinioni fuerant, se demonstrauit alienum, reuerti illuc purgatum absolutumq. permisimus: quia sicut dignum erat vt si in aliquo reus existeret, culpam in eo canonice puniremus, ita dignum non fuit vt eum adiuuante innocentia diutius reti-
E nere vel affligere in aliquo deberemus. De quodam autem episcopo quem capitis infirmitas, sicut nobis prædicti magnifici viri dixerunt, administrare suum non sinit officium, fratri coepiscopoq. nostro Ætherio scripsimus: vt si interualla eiusdem infirmitatis habuerit, data petitione ad implendum se locum suum profiteatur non posse sufficere, sed alium ecclesiæ suæ postulet ordinandum: quia viuente episcopo, quem ab administratione officij sui non culpa sed ægritudo subducit, alium loco ipsius sacri nullo modo permittunt canones ordinari. Si vero nullo tempore ad mentis sanæ redit officium, quæri persona debet vita & moribus decorata, quæ & animarum curam gerere, & eiusdem ecclesiæ causas vtilitatesq. salubri valeat ordinatione disponere, talisq. si superstes extiterit, eius possit loco succedere. Sed & si qui sunt in sacro ordine, vel ad clericatus ministerium promouendi, antefato reuerendissimo fratri nostro Ætherio, si tamen ipsius est diœceseos, reseruandum nunciandumq. decreuimus, vt inde habita inquisitione, si nullæ culpæ,

quas

quas sacri canones insequuntur, subiecti sunt, ipse eos debeat ordinare. Excellentiæ ergo vestræ cura nostræ se dispositioni coniungat: quatenus nec Ecclesiæ vtilitates, quarum nobis maximus amor est, pereant: & bonis excellentiæ vestræ mercedis augmenta succrescant. Similiter vero de quodam digamo requisiti, an ad sacrum ordinem potuisset accedere, iuxta canonicam regulam omnino vetuimus. Absit enim ne vestris temporibus, in quibus tam multa pia ac religiosa agitis, aliquid contra Ecclesiasticum institutum fieri permittatis. Præfati autem viri magnifici filij nostri dato capitulari inter cetera petierunt, quòd sibi ex vestra perhibuere iussione mandatum, vt talis debeat a nobis in Gallijs persona transmitti, quæ facta synodo cuncta quæ contra sacratissimos canones perpetrantur, omnipotenti Deo auctore possit corrigere. In qua re gloriæ vestræ curam cognouimus, quàm de vita animæ, & de regni vestri soliditate cogitatis: quia Redemptorem nostrum formidantes, eiusq. in omnibus præcepta seruantes, & hic agitis, vt diu regni vestri gubernacula subsistant, & post longa annorum curricula vos quoque de terreno regno ad regnum cæleste transeatis. Apto autem tempore si Deo placuerit, venerandæ excellentiæ vestræ desideria implere curabimus. Nos itaque pro munitione locorum de quibus excellentia vestra scripsit, omnia sicut voluit sancire studuimus. Sed ne fortasse ab eorum locorum præpositis eadem decreta nostra quoquo tempore supprimantur, pro eo quòd eis quædam interdicta esse noscuntur, hæc eadem constitutio gestis est publicis inserenda: quatènus sicut in nostris, ita quoque in regalibus scrinijs teneatur. Omnipotens Deus excellentiam vestram in suo semper timore custodiat, atque ita vestra vota in filiorum excellentissimorum Regum nepotum vestrorum intercedente beato Petro Apostolorum principe, cui eos commendatis, sospitate adimpleat, vt stabile vobis gaudium de eorum semper incolumitate sicut cupitis, habere concedat. Data Mense Nouembris, Indictione vj.

EPISTOLA IX.

Lib. 5. epist. 58. lib. 9. ep. 55.

GREGORIVS THEODORICO REGI Francorum.

De pace in Republica facienda.

SCriptorum vestrorum eloquia incolumitatem vestram signantia læti suscepimus, ex quibus ita transcendere vos prudentia ætatem agnouimus, vt euidenter appareat pro gentis Francorum felicitate excellentiæ vestræ potestatis regiæ gubernacula supernæ gratiæ fauore fuisse commissa: inter quæ hoc quoque in vobis satis laudabile mirandumq. est, quòd in his quæ filiam nostram præcellentissimam auiam vestram pro omnipotentis Dei amore desiderare cognoscitis, iuuare sic studiosissime festinatis, vt per hoc & hic feliciter viuatis, & in futura vita regnum cum angelis teneatis. Quia ergo hoc Deo donante ex magna venit discretione iudicij, ita omnia quæ excellentia vestra voluit, citius ac libenter impleuimus, vt quantum nobis bona vestra placuerint, effectus nostri celeritate monstraremus. Salutantes præterea vos paterna dulcedine, indicamus, omnia quæ viris illustribus famulis vestris Burgoaldo, & Varmaricario filijs nostris apud vos agenda mandasti, facta nobis fuisse habito secreto colloquio manifesta. Et valde laudauimus quia & præsentia sapienter, sicut decet, attenditis, & sic munire futura sempiternæ pacis interuentu inter vos, & Rempublicam festinatis, vt vnum facti, regni vestri firmitatem in perpetuum extendere salubriter possitis. De quibus succedenti vobis tempore quæ Deo fuerint placita nunciamus. Nam nos quidquid vtile, quidquid probatur esse pacificum desideramus, & vt fieri valeat studemus. Tantum est vt sicut nostra, ita quoque Dei quo sine nihil possumus, in ea quæ expediunt sit voluntas. Sancta Trinitas in suo semper faciat vos timore proficere, & ita cor vestrum placita sibi moderatione disponat, vt & nunc subiectis vestris de vobis, & postmodum vobis de se gaudium sine fine concedat.

PRIVI-

A

PRIVILEGIVM XENODOCHII.

EPISTOLA X.

GREGORIVS SENATORI PRESBYTERO & Abbati.

De Xenodochio quod in Augustodunensi ciuitate a Siagrio & Brunichilda constructum est.

B QVando catholicorum Regum corda ad ea quæ pontificalibus sunt monitis prouocanda, ita ardenti desiderio diuina præueniente gratia succenduntur, vt ab eis vltro poscantur: tanto alacri & læto sunt animo concedenda, quanto & ea ipsa quæ cupiũt, si nollent facere, peti debuerant. Proinde iuxta scripta filiorum nostrorum præcellentissimorum regum Brunichildæ ac nepotis ipsius Theodorici xenodochio quod in ciuitate Augustodunensi a Siagrio reuerendæ memoriæ episcopo, & prædicta excellentissima filia nostra regina constructum est, cui tu præesse dinosceris, huiusmodi priuilegia præsentis auctoritatis nostræ decreto indulgemus, concedimus atque firmamus: statuentes nullum regum, nullum antistitum, nullum quacumque præditum dignitate, vel quemquam alium, de his quæ xenodochio a suprascriptis præcellentissimis filijs nostris regibus iam donata sunt, vel in futuro a quibuslibet alijs de proprio fuerint iure collata sub cuiuslibet
C causæ, occasionisve specie minuere vel auferre, siue suis vsibus applicare, vel alijs quasi pijs causis, pro suæ auaritiæ excusatione posse concedere: sed cuncta quæ ibi oblata sunt, vel offerri contigerit, tam a te quàm ab eis qui in tuo officio locoq. successerint, perenni tempore illibata, & sine inquietudine aliqua volumus possideri. Eorum tamen vsibus pro quorum sustentatione gubernationeq. concessa sunt, modis omnibus profutura. Item constituimus, vt obeunte abbate atque presbytero, suprascripti xenodochij atque monasterij non alius ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem rex eiusdem prouinciæ cum consensu monachorum, secundum timorem Dei elegerit, ac præuiderit ordinandum. Hoc quoque capitulo præsenti subiungimus, vt locum auaritiæ excludamus, nullum de regibus, nullum de sacerdotibus, vel quemcumque alium per se suppositamve personam de ordinatione eiusdem abbatis, vel quibuscumque causis xeno-
D dochio ipsi pertinentibus, audere in auro siue alia qualibet specie commodi quidquam accipere, neque eundem abbatem ordinationis suæ causa dare aliquid præsumere: ne hac occasione, ea quæ a fidelibus pijs locis offeruntur, aut iam oblata sunt, consumantur. Et quoniam multæ occasiones in deceptione religiosarum personarum a prauis illis, vt dicitur, hominibus exquiruntur, abbatem atque presbyterum prædicti xenodochij nullo modo priuandum deponendumq. censemus, nisi causa specialiter criminis exigente. Vnde necesse est, vt si qua contra eum huiusmodi querela surrexerit, non solus episcopus ciuitatis Augustodunensis causam examinet, sed adhibitis sex alijs episcopis suis subtili hoc inuestigatione perquirat: quatenus cunctis concorditer iudicantibus, canonicæ districtionis censura aut reum punire, aut innocentem possit absoluere. Simili quoque definitione iuxta desiderium conditorum decernimus, vt nullus eorum
E qui eidem xenodochio atque monasterio abbas aut presbyter in posterum fuerit ordinatus, ad episcopatus officium quacumque obreptione sit ausus accedere: ne res xenodochij, vel monasterij iniqua erogatione consumens, grauissimam egestatis necessitatem pauperibus ac peregrinis, vel ceteris exinde viuentibus generet. Episcopum vero tollendi de eodem loco monachum, ad Ecclesiasticum ordinem promouendum, vel pro aliqua quacumque causa, sine consensu abbatis atque presbyteri habere licentiam prohibemus: ne huius rei vsque ad hoc vsurpatio perducatur, vt loca quæ acquisitione hominum construenda sunt, ablatione destruantur. Hæc igitur omnia quæ huius præcepti decretiq. nostri pagina continet, tam tibi quàm cunctis qui in eo quo es ordine locoq. successerint, vel eis quorum interesse potuerit, in perpetuum seruanda decernimus. Si quis vero regum, sacerdotum, iudicum, personarumq. sæcularium hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentauerit, potestatis honorisq. sui dignitate careat, reumq. se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat.

cognoscat. Et nisi vel ea quæ ab illo male ablata sunt restituerit, vel digna pœnitentia illicite acta defleuerit, a sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini nostri redemptoris Iesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta seruantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi: quatenus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. A

EPISTOLA XI.

GREGORIVS THESSALIÆ ABBATISSÆ.

De monasterio sanctæ Mariæ, quod in Augustodunensi ciuitate erectum est, & priuilegio eius. B

QVando ad ea ad quæ chatolicorum regum corda, pontificalibus sunt monitis prouocanda, ita ardenti desiderio diuina præueniente gratia succenduntur, vt ab eis vltro poscantur: tanto sunt alacri & læto animo concedenda, quanto & ea ipsa quæ cupiunt, si nollent facere, peti debuerant. Proinde iuxta scripta filiorum nostrorum præcellentissimorum regum Brunichildæ ac nepotis ipsius Theodorici monasterio sanctæ Mariæ, vbi ancillarum Dei congregatio est constituta, in vrbe Augustodunensi, &c. vt supra.

EPISTOLA XII.

GREGORIVS LVPPONI PRESBYTERO ET ABBATI. C

De Ecclesia sancti Martini, quæ est in suburbano Augustodunensi, & priuilegio eius.

QVando ad ea ad quæ catholicorum Regum corda pontificalibus sunt monitis prouocanda, ita ardenti desiderio diuina præueniente gratia succenduntur, vt ab eis vltro poscantur: tanto sunt alacri & læto animo concedenda, quanto ea ipsa quæ cupiunt, si nollent facere, peti debuerant. Proinde iuxta scripta filiorum nostrorum præcellentissimorum regum Brunichildæ ac nepotis Theodorici Ecclesiæ sancti Martini, quæ in suburbano ciuitatis Augustodunensis, &c. vt supra.

EPISTOLA XIII. D

GREGORIVS MAXIMO EPISCOPO SALONITANO.

Lib. 3. ep. 20. Sup. lib. 4. ep. 34. lib. 5. ep. 5. Ind. 14. lib. 7. ep. 82.

De scriptis eius sine subscriptione non suscipiendis.

ALia quidem scripta ad fraternitatem tuam antea feceramus: sed tempore quo homines tuos quos ad nos misisti relaxare voluimus, scripsisse te quibusdam nostris comperimus, quòd Veteranum presbyterum atque Optatum defensorem tunc minime in causa transmiseris, & ideo ea quæ cum eis acta sunt, non debere subsistere. Sed & Thomas ecclesiæ tuæ defensor sibi verbo a te dictum perhibuit. Ex qua re iam nec præsentium portitoribus iudicauimus esse credendum, ne de ipsis quoque post hæc similiter diceres. Quia ergo hæc res nos valde fecit ambigere, & cautos esse debere prænouit, si causam vultis dicere, instructam decetero personam cum mandato legaliter facto, tuis ac presbyterorum seu diaconorum in testimonium subscriptionibus roborato, gestisq. ex more indito transmittite, vt quidquid cum ea actum fuerit, possit iure subsistere. Nam nos non solum tibi, sed etiam omnibus quod iustum legitimumq. fuerit, parati sumus Deo iuuante per omnia custodire: tantum vt tu quod lege præcipitur, facere non omittas. E

EPISTOLA XIIII.

GREGORIVS VENANTIO PATRICIO PANHORMITANO.

Sup. ep. 44. b. l. Ind. 5.

De persona Vrbici abbatis.

EXcellentiæ vestræ electionem in persona Vrbici abbatis quia valde nobis placuit indicamus: quoniam sicut iudicij vestri discretione oportuit, ad ecclesiæ gubernationem virum

A virum quæsistis vigilantem atque solicitum, & diuinæ scripturæ scientia, quod maxime in sacerdotibus eligendum est, institutum. Sed quia ceteris sic est aliquis præponendus, vt dum ipse exterius proficit, interius non decrescat, quietem ipsius turbare non possumus: ne cum eum ad altiora producimus, minorem illum seipso fieri missum in fluctibus compellamus. Persona vero Crescentis diaconi propterea quòd omnino nobis ignota est, prima nobis cura fuit requirere quemadmodum Xenodochium cui præfuerat, gubernasset: vt ex minimis qualis esse possit in maximo nosceremus. Sed quid nobis portitores scriptorum vestrorum responderint, ab ipsis addiscetis. Hunc autem presbyterum dare omnino vobis excellentia vestra sciat esse difficile: quia personarum nos necessitas ad ordinanda alia loca pastoribus destituta non leuis angustat. Et ideo quia Deum timere, & animæ vestræ nouimus vos habere respectum, paterna charitate salutationis alloquium præmitentes hortamur, vt sicut decet, cauta diligentiq. inuestigatione scrutari interius de vita, moribus, actuq. præfati diaconi debeatis. Et si eum ad ecclesiæ assurgere regimen agnoscatis, vestra adhortatione omnes in eo concordent. Si autem aliud vestri sentit solicitudo iudicij, & eum pastoralem curã efficaciter administrare non posse considerat: agendũ est cum omnibus concorditer, vt alterum qui aptus visus fuerit, de ecclesia ipsa possint eligere, vt venientes ad nos tam diaconus qui iam electus est, quàm etiam qui adhuc eligendus est, is qui Deo placuerit, ordinetur. Enimuero si in ecclesia illa neque de presbyteris vel diaconis, neque de reliquo clero huiusmodi inueniri potuerit, de alia sibi ecclesia talem ordinandum eligere festinent antistitem, qui vigilanti solicitudine in exterioribus eorum vtilitatibus & sacerdotali adhortatione animabus valeat Deo miserante vtilis reperiri. Præterea ne qua hac in causa possit esse dilatio, & peccatis facientibus nullus de electis C aptus existat: hortandus est clerus & populus, vt eis qui ad nos venerint, sua debeant vice mandare: quatenus hic habeant eligendi licentiam, nobisq. hoc ipsum apicibus suis roboratis proprijs subscriptionibus innotescant, vt si vel hic inueniri potuerit, sine difficultate aliqua Christi cooperante gratia consecretur. Quod tamen nos non voluntate impulsi loquimur, sed necessitate compulsi: quia quantum est ad nostræ auctoritatis iudicium, de suis volumus vt debeant habere pastorem.

EPISTOLA XV.

GREGORIVS PASCHASIO EPISCOPO Neapolitano.

Sup. lib. 9. epist. 26. & 29.

D

Ne Iudæos opprimat, sed illis suas solemnitates seruare permittat.

QVi sincera intentione extraneos ad Christianam religionem & ad fidem cupiunt rectam adducere, blandimentis non asperitatibus debent studere: ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat prouocare, pellat procul aduersitas. Nam quicumque aliter agunt, & eos sub hoc velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere, suas illi magis quàm Dei, causas probantur attendere. Iudæi siquidem Neapoli consistentes, questi nobis sunt, asserentes quòd quidam eos a quibusdam feriarum suarum solemnitatibus irrationabiliter nitantur arcere, ne illis sit licitum festiuitatum suarum solemnia colere, sicut eis nuncusque & parentibus eorum longis retro temporibus licuit obseruare vel colere. Quòd si ita se veritas habet, superuacuæ rei videntur operam adhibere. Nam quid vtilitatis est, quando, & si contra longum vsum fuerint vetiti, ad fidem illis & conuersionem nihil proficit? Aut cur Iudæis qualiter cærimonias suas colere debeant, regulas ponimus, si per hoc eos lucrari non possumus? Agendum ergo est vt ratione potius & mansuetudine prouocati, sequi nos velint, non fugere: vt eos ex eorum codicibus ostendentes quæ dicimus, ad sinum matris Ecclesiæ Deo possimus adiuuante conuertere. Itaque fraternitas tua eos monitis quidem prout potuerit Deo adiuuante ad conuertendum accendat, & de suis illos solemnitatibus inquietari denuo non permittat: sed omnes festiuitates, feriasq. suas, sicut hactenus tam ipsi, quàm parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant obseruandi celebrandiq. licentiam.

A

EPISTOLA XVI.

Lib. 4. ep. 4. Ind. 13 lib. 5. ep. 41. lib. 7. epist. 92.

GREGORIVS BARBARO EPISCOPO Beneuentano.

De obitu Victoris episcopi, & de alio eligendo.

OBitum Victoris Panhormitanæ ciuitatis antistitis directa relatio patefecit. Quapropter visitationis destitutæ Ecclesiæ fraternitati tuæ operam solemniter delegamus. Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq., vel quidquid est in patrimonio eiusdem, a quoquam præsumatur Ecclesiæ. B Et ideo dilectio tua ad prædictam Ecclesiam ire properabit, & assiduis adhortationibus clerum plebemq. eiusdem Ecclesiæ admonere festinet, vt remoto studio, vno eodemq. consensu talem sibi præficiendum expetant sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & venerandis canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio litterarum ad nos sacrandus occurrat. Commonemus etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas Ecclesia, nisi forte inter clericos ipsius ciuitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueniri: prouisurus ante omnia, ne ad hoc cuiuslibet conuersationis vel meriti laicam personam aspirare permittas, ne & conatus eorum habeatur inefficax, & in periculum ordinis tui, quod absit, incurras. Monasteria autem si qua sunt in ipsius constituta parochia, sub tua cura dispositioneq. quousque illic proprius fuerit ordinatus episcopus, esse concedimus. C

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS PLEBI CONSISTENTI Turritanen. & Taurianen.

Vt Venerio Episcopo visitatori obtemperent.

VEstri antistitis obitum cognoscentes, curæ nobis fuit destitutæ ecclesiæ visitationem D fratri & coepiscopo nostro Venerio solemniter delegare, cui dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. a quoquam vsurpari patiatur: cui vos assiduis adhortationibus conuenit obedire, & remoto strepitu, vno eodemq. consensu, talem vobis præficiendum expetite sacerdotem, qui & a venerandis canonibus nulla discrepet ratione, & tanto ministerio dignus valeat reperiri. Qui dum fuerit postulatus, & visitatoris pagina prosequente, &c. vt in alijs continetur.

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS VENERIO EPISCOPO. E

Munus visitationis iniungit.

OBitum Paulini Tauritanen. & Turritanen. Ecclesiæ antistitis directa relatio patefecit. Quapropter visitationis destitutarum ecclesiarum fraternitati tuæ operam solemniter delegamus: quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. a quoquam vsurpari patiaris. Et ideo dilectio tua ad prædictas ecclesias ire properabit, & assiduis adhortationibus clerum plebemq. earumdem ecclesiarum admonere festinet, vt remoto strepitu vno eodemq. consensu &c. vt superius. Commonentes etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas ecclesia, nisi forte inter clericos earundem ciuitatum, in quibus visitationis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueniri.

EPI-

A

EPISTOLA XIX.

GREGORIVS CLERO ORDINI ET PLEBI Panhormitanæ ciuitatis.

De eligendo Episcopo.

VEstri antistitis obitum cognoscentes, curæ nobis fuit destitutæ Ecclesiæ visitationem fratri & coepiscopo nostro Barbaro solemniter delegare. Cui dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq. a quoquam vsurpari patiatur. Cuius vos assiduis adhortationibus conuenit obedire, & remoto strepitu, vno eo-
B demq. consensu talem vobis præficiendum expetite sacerdotem, qui & a venerandis canonibus nulla discrepet ratione, & tanto ministerio dignus valeat reperiri. Qui dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & visitatoris pagina prosequente ad nos veniat ordinandus: prouisuri ante omnia, ne cuiuslibet vitæ vel meriti laicam personam præsumatis eligere, & non solum ille ad episcopatus apicem nulla ratione prouehatur, verumetiam vos nullis intercessionibus veniam promereri posse cognoscite: sed & omnes quos ex vobis de laica persona aspirasse constiterit, ab officio & a communione alienos faciendos proculdubio noueritis.

EPISTOLA XX.

C

GREGORIVS PASSIVO EPISCOPO Firmano.

Sup l 7. ep. 17. lib. 9. ep. 122. 9.

De reliquijs sancti Sauini, & oratorio construendo.

PRoculus diaconus ecclesiæ Asculanæ petitoria nobis insinuatione suggessit, in fundo Gressiano iuris sui monasterium se pro sua deuotione fundasse, quod in honorem sancti Sauini martyris desiderat consecrari. Et ideo frater charissime, si in tuæ parochiæ memorata constructio iure consistit, & nullum corpus ibidem constat humatum: percepta primitus donatione legitima, id est, conduma vna, boues par vnum, armenta capita quinque, oues & capras promiscuas capita viginti, in fundo Gressiano vbi ipsum monasterium fundatur vncias octo, in fundo Staciani vncias octo, fundum Paterni in integro,
D porcos decem, lectisternia, gestisq. municipalibus alligata, &c. secundum motem. Dat. Mense Decembri, Indict. vj.

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS IOANNI SVBDIACONO Rauennæ.

Lib. 2. epist. 30. Iad 11.

De Exuperantio episcopo, qui in aliena diœcesi oratorium construxerat.

LAtor præsentium Ioannes frater & coepiscopus noster aliqua nobis de causis ecclesiæ suæ dato capitulari noscitur intimasse. Quibus cognitis, culpanda a nobis experientia tua fuerat, si ad te perlata hactenus indefinita remanserint. Sed inquirentes agnouimus
E quòd ad notitiam tuam minime sunt perducta. Ipsum ergo quod nobis capitulare porrectum est, his fecimus subterannecti. Agnitis itaque omnibus ac discussis, si ita apud te esse vt suggestum est, manifesta veritate patuerint, fratrem & coepiscopum nostrum Marinianum adire te volumus, eumq. modis omnibus adhortari, vt his quorum in peragendis negotijs ecclesiæ ipsius interesse dinoscitur, debear deputare: quatenus perpensis omnibus cum prædicto viro de his quæ mota fuerint, ecclesiastica inter se debeant tranquillitate decidere. Sin vero elegerint tenitendum, experientia tua immineat esse iudicium: & quidquid cognitorum inter eos fuerit sententia definitum, te debeat exequente compleri: ne diutinis protractionibus dilata paupertas ecclesiæ ipsius diuersis, sicut iam factum asserit, dispendijs ingrauetur. Indicauit etiam nobis, quòd quidam Exuperantius episcopus ausu temerario in diœcesi ipsius oratorium construxerit, idq. sine præcepti auctoritate contra morem præsumpserit dedicare, missasq. illic publicas celebrare non meruit.

Quam tem cum ſumma te celeritate ac diſtrictione conuenit emendare, ne vlterius tale aliquid attentare permittas. Oratotium vero quod ab incompetenti perſona repereris eſſe conſtructum, huic cum proprio te volumus epiſcopo, ſi res, vt dictum eſt, ita ſe habere conſtiterit, ſine mora aliqua reformare. A

EPISTOLA XXII.

GREGORIVS LEONI EPISCOPO SECVNDINO Ioanni, Donno, Lucido, Traiano Epiſcopis Siciliæ.

Ne ad conſignandos infantes egreſſi nimium aggrauent Eccleſias.

SIcut nos nobis inuicem ſpecialia per Apoſtolorum orationem admonemut impartiri ſuffragia: ita in his quæ neceſſitate iniuncti regiminis pro diſpenſatione rerum pauperum, Deo per nos fuerint auctore diſpoſita, ſacerdotalia dignum eſt ſolatia non deeſſe. Latorem ſiquidem præſentium Hadrianum chartularium noſtrum ad regendum eccleſiæ noſtræ patrimonium, Syracuſanarum videlicet partium dirigentes, fraternitati veſtræ neceſſario duximus commendandum, vt in quo vſus exegerit, veſtra eis ſolatia conferatis: quatenus dum & ad agendum per vos corporalibus & ad facilitatem explendi quæ cœperit ſpiritalibus orationum ſuerit fultus auxilijs, proſpere ea quæ a nobis ei iniuncta ſunt, Deo quoque valeat cooperante perficere. Voſmetipſos autem ita ante conſpectum omnipotentis Dei in bonis operibus debetis exibere, vt inueniri in veſtra actione nequeat quod vel Deo iudice percuti, vel quolibet homine inſidiante valeat accuſari. Nam eidem præfato chartulario noſtro iniunximus, vt ſi qua de reuerendiſſimis fratribus noſtris epiſcopis inordinate acta cognouerit, prius quidem ſecreta ac modeſta adhortatione ipſe corripiat. Quæ ſi ita emendata non fuerint, nobis celeriter innoteſcat. Præterea relatum eſt nobis, ſanctæ memoriæ deceſſoris mei temporibus per Seruum Dei diaconum, qui iam tunc Eccleſiaſtici patrimonij curam geſſit, fuiſſe diſpoſitum, vt ſacerdotes per vniuerſas veſtras diœceſes conſtituti, quotiens ad conſignandos infantes egredimini, vltra modum grauari minime debuiſſent. Summa enim præfixa fuerat, vobis vt audio conſentientibus, quæ ab eiſdem ſacerdotibus pro labore clericorum dari debuiſſet. Atque hoc quod tunc placuit, ſicut nunc dicitur, minime cuſtoditur. Vnde fraternitatem veſtram admoneo, vt ſubiectis veſtris graues non ſtudeatis exiſtere: ſed ſi qua ſunt grauamina temperetis: quia nec ab eo quod ſemel definitum eſt, deflectere debuiſtis. Etenim in futura & in præſenti vobis vita proſpicitis, ſi eos qui vobis commiſſi ſunt, ſine grauamine conſeruatis. B C D

EPISTOLA XXIII.

GREGORIVS IVLIANO.

De beneficio eius monaſterio collato

GLoriæ veſtræ ſcripta ſuſcipiens, legenda lætus aperui: ſed triſtis perlecta replicaui. In eis quippe dicebatur, quòd pudoris cauſa fuerat, mihi vos ea quæ dicenda erant, tempore multo tacuiſſe. Et certum eſt quia minus amatur qui adhuc erubeſcitur. Atque omnimodo contriſtatus ſum: quia me a vobis comperi minus quàm æſtimaueram amari. In hoc autem valde me contemnitis, ſi mercedis cauſas mihi aſſidue prouidendas ſtudioſe non requiritis. Nec vobis debet eſſe verecundiæ ei aliquid de eleemoſynis importune dicere, quem conſtat non res ſuas, ſed ad diſpenſandum res pauperum habere. De cauſis itaque mercedis apud epiſcopum libere agere debuiſtis, etiam ſi meum animum qualis in amore veſtro exiſteret neſciretis. Poſtquam enim & nos omnino gloriam veſtram diligimus, & diſpenſatoris locum in tebus, ſicut ſcitis, pauperum tenemus: veſtra fareor verecundia valde accuſabilis fuit. Quam ideo tot verbis increpando inſequor, vt hanc a cordo veſtro funditus repellam, & in mercedis cauſa magnum ſolatium veſtræ proteſionis habeam. Monaſterio itaque veſtro, quod a vobis in Catanenſi vrbe conſtructum eſt, per Hadrianum notarium & rectorem patrimonij emiſſa præcepti pagina decem annuos ſolidos dari deputauimus, quos petimus ſine iniuria ſuſcipi: quia non hæc vobis noſtra oblatio, ſed Sancti Petri Apoſtolorum principis benedictio offertur. E

Menſe

A

Mense Februarij, Indictione sexta.

EPISTOLA XXIIII.

GREGORIVS HONORIO EPISCOPO Tarentino.

De baptisterio construendo.

FRaternitate tua indicante didicimus in ciuitate Tarentina, in qua præesse dinosceris, in Ecclesia sanctæ Mariæ baptisterium te nouiter construxisse. Et ideo frater
B charissime præsenti auctoritate susceptа, tui desidetij complebis effectum: quatenus per sacrum lauacrum peccatorum illic maculæ deleantur.

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS PASCHALI CONSVLI Siciliæ.

De spe ad æternam patriam tenenda.

EPistolam magnitudinis vestræ latore præsentium deferente susceptimus. Et licet tempora testituendæ pecuniæ in inducijs data defluxerint: petitionem tamen vestram
C nullo modo duximus contristandam. Hadriano itaque chartulario nostro, quem illuc ad regendum Ecclesiæ nostræ patrimonium diteximus, de præsenti iniunximus quæ vobiscum exinde loqui debeat, vt nec ecclesiastica in aliquo negligatur vtilitas, & postulatio vestra fortiatur effectum. Quia ergo plus de animæ vestræ salute quàm de terrenarum rerum vtilitate debemus esse soliciti, salutantes paterno affectu hortamur, vt mens onere tribulationis oppressa, contra Deum non murmuret, ne post amissionem rerum, etiam animæ sequantur dispendia. Nihil de prauis actibus, nil cum peccato, necessitate quasi faciente, festinetis acquirere: sed spem in Redemptoris nostri misericordia habentes, qui confidentes in se non deserit, tolerabiliter quæ pertulistis incommoda sustinete. Erigite animos. Tribulatio vires non opprimat. Aduersa sæculi patientia superet. Pompam mundi mens secura despiciat. Actio vestra se ad ea quæ Dei sunt occupet. Considerantes
D quàm nullum sit quidquid casibus subiacet, quidquid fine concluditur. Et cor se vestrum vltra quàm conuenit, non affligat, sed studeat quatenus in omnipotentis Dei protectione iure confidat: qui & non habita donat, amissaq. reparat, & reparata custodit. Potens est enim si vos in mandatorum suorum viam ambulare cognouerit, & hic illata damna multiplici compensatione satcire, & vitam vobis quæ toto magis adnisu petenda est, æternam concedere.

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS RVSTICIÆ PATRICIÆ.

Conqueritur de quodam Beatore, qui plurima iniuste faciebat.

Lib. 2. epist. 21. lib. 3. ep. 24. lib. 4. ep 44. ind. 13. lib. 7. epist. 29. ind. 1.

E QVotiens de vrbe regia ad nos aliquis venit, curæ nobis est de corporis vestri sospitate requirere: sed peccatis meis facientibus ea semper audio quæ me tædet audire: quia in tanta tenuitate atque debilitate adhuc in vobis referuntur podagræ dolores excrescere. Sed oro omnipotentem Dominum vt omnia quæ in vestro corpore aguntur, ad salutem animæ dirigantur, vt flagella temporalia æternam quietem vobis præparent, & per eos dolores qui cum fine sunt, gaudia vobis sine fine concedat. Ego autem in tanto gemitu & occupationibus viuo, vt ad dies quos ago, me peruenisse pœniteat, solaq. mihi consolatio sit mortis expectatio. Vnde peto, vt pro me debeatis orare: quatenus de hoc carnis carcere citius educar, ne tantis laboribus diutius torquear. Præterea indico quendã hic nomine Beatorẽ, qui quasi Comes priuatorũ dici vult, venisse, & multa contra omnes agere, maxime autẽ contra excellentiæ vestræ homines, vel nobilissimarũ neptiũ vestrarũ quasi res

publicas quærens. Et nos quidem peruerse cum agere non permittimus, sed neque vtilitatibus publicis possumus obuiare. Vos ergo apud pijssimos principes, sicut potestis, agite, vt ei agere praua contradicant. Nam cum omni strepitu neque vtilitas publica agitur, neque magni est compendij quod repetere videtur. Dulcissimum filium meum domnum Strategium mea peto vice salutari, quem omnipotens Deus sibi vobisq. nutriat, vosq. semper de sua gratia & de vita illius consoletur. De reuersione autem vestra quid scribere debeo, qui quantum eam desiderem scitis? Sed dum causarum obligationes aspicio, mihi in desperatione est, atque ideo creatorem omnium exoro, vt vbicumque estis, vbicũque fueritis, suæ vos dexteræ extensione protegat, atque a malis omnibus conseruet.

EPISTOLA XXVII.

GREGORIVS BONIFACIO NOTARIO Constantinopolitano.

De Ioanne Rauennate clerico.

EA quæ nobis experientia tua de Ioanne Rauennate clerico indicauit facere idcirco distulimus, quia de qualitate personæ absentis iudicare non possumus. Sed hortare eum vt ad nos venire festinet: quatenus in præsenti mores & personæ ipsius qualitatem subtiliter addiscentes, quid de his quæ petit fieri debeat, sine dubietate aliqua disponamus.

EPISTOLA XXVIII.

GREGORIVS PHILIPPO EPISCOPO.

De obitu Andreæ presbyteri.

SVscepi epistolas dilectionis tuæ, in quibus mihi innotescere curauit, quòd vir venerabilis Andreas presbyter de hac luce migrauerit. De cuius ereptione gauisus sum: quia ad ea quæ semper expetijt, gaudia æterna peruenit. De solidis vero qui pro faciendo Xenodochio a filio nostro Probo abbate Hierosolymis relicti sunt, hoc quod deliberatum fuerat, vt fieri debuisset, immutari non potuit. Sed benedictionem paruulam quinquaginta solidos sanctitati vestræ transmisi. Vos igitur pro me, sicut credo quia facitis, enixius orate, vt de præsentis vitæ pelago me omnipotens Deus sua manu eripiat, atque me quiescere in æternæ vitæ littore concedat. Graues enim hic gladiorum oppressiones & causarum tumultus patior. Sed si me diligitis orando monstrate: quatenus orationis vestræ intercessionem sentiam, & amplius in tot malis atque perturbationibus non affligar. Omnipotens Deus sua vos manu protegat, & peruenire cum vestris ad cælestia bona concedat.

Mense Martij, Indictione sexta.

EPISTOLA XXVIIII.

Inf. ep. 44. l.

GREGORIVS SAVINO SVBDIACONO Regionario.

De negligentia Proculi Episcopi

QVare venerabilis frater noster Proculus episcopus ab Ecclesia sua diu abfuerit, experientia tua non ignorat. Ad quam quoniam Deo propitio habita nunc, vt oportuit, satisfactionis purgatione reuersus est, ne forte per eius absentiam in aliquo Ecclesiæ ipsius sit neglecta vtilitas, aut aliqua sint de eius iure subtracta, reparare ea vel corrigere cupienti, illi in omnibus æquitate seruata solatiari te volumus atque concurrere: vt tua opitulatione suffultus, in his quæ ab eo agenda sunt, nec difficultatem aliquam quorundam impedimento sustineat, nec diutius debeat laborare.

EPI-

A

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS SAVINO SVBDIACONO REGIONARIO.

Sup. ep. 27. h. l.

De absentia Proculi Episcopi.

PEruenit ad nos reuerendissimum fratrem & coepiscopum nostrum Proculum ita, quod dici graue est, Ecclesiæ suæ vel parochiarum causas & vtilitates negligere, vt non solum res aliquas vel mancipia earum, sed etiam & ministeria apud diuersos esse incaute patiatur. Quod ita esse hoc etiam nobis ex parte aliqua innuit ac confirmat, quòd Gregorius lator præsentium, qui iuris se Emolitane ecclesiæ, quæ in eius diœcesi constituta est, esse perhibet, ab alio se indebite eos præsente queritur seruitio subiugari. Ideoque
B experientia tua prædictum fratrem nostrum studeat commonere, vt res Ecclesiarum vel parochiarum suarum siue ministeria rationabiliter vendicet atque defendat, & ab alijs detineri nullo modo patiatur. In qua re ne quam forte excusationem valeat inuenire, tua ei volumus salua æquitate adesse solatia. Quem si forte, vt hactenus extitit, videris esse negligentem, ea quæ eum facere oportuerat, te agere volumus & implere in omnibus: quatenus Ecclesiarum vtilitas nulla occasione depereat: sed & nobis quæque acta fuerint, renunciare festina, vt a nobis quid post hoc facere debeas instruaris. Dat. Mense Martij, Indict. vj.

EPISTOLA XXXI.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO CAMPANIÆ.

Sup. lib. 1. ep. 8. 25. 37. 40. 48. 53. 57. 63. 65. 66.

C

De increpanda desidia Paschasii episcopi qui relicta sacerdotali cura naues fabricabat.

PEruenit ad nos, fratrem & coepiscopum nostrum Paschasium ita desidem negligentemq. in cunctis existere, vt in nullo quia est episcopus agnoscatur: adeo vt neque ecclesia ipsius, neque monasteria, siue filij ecclesiæ, vel oppressi pauperes eius erga se dilectionis studium sentiant, nec aliquam supplicantibus sibi his in quibus iustum est, opem defensionis accommodet: & quod adhuc dici est grauius, consilia sapientum, & recta suadentium nulla patiatur ratione suscipere, vt quod per se nequit attendere, ab alio saltem possit addiscere: sed rebus quæ ad pastoris curam pertinent prætermissis, ad fabricandum naues toto se studio inutiliter occupare. Vnde sicut fertur, contigit quadringentos illum aut amplius iam solidos perdidisse. Hoc quoque eius culpis adiungitur, quòd
D ita quotidie despectus cum vno aut duobus clericis dicitur ad mare descendere, vt & apud suos in fabula sit, & extraneis sic vilis ac despicabilis videatur, vt nihil habere episcopalis vel genij vel reuerentiæ iudicetur. Quod si ita est, non sine culpa tua esse cognoscas, qui eum obiurgare atque coercere, vt dignum est, distuliſti. Quia ergo hoc totum non solum ipsum reprobat, sed etiam ad sacerdotalis officij pertinere probatur opprobrium: volumus vt eum coram alijs sacerdotibus, vel quibusdam de filijs suis nobilibus contestari pro hac re debeas ac hortari, vt vitio torporis excusso, deses esse non debeat: sed in ecclesiæ suæ ac monasteriorum cura sit vigilans, paternam filijs suis charitatem exhibeat, in defensionem pauperum cum discretione, in quibus iustitia suaserit, sit erectus, consilia sapientum libenter suscipiat: quatenus & ciuitas illa eius queat solicitudine consolari, & ipse desidiæ suæ culpas valeat operire. Si vero, quod non credimus, post hanc ad-
E hortationem nostram solito adhuc more negligens esse tentauerit, ad nos est modis omnibus transmittendus, vt hic positus discere possit, quid vel qualiter secundum timorem Dei agere conueniat sacerdotem. Dat. Mense Martij, Indict. vj.

EPISTOLA XXXII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

Inf. epist. 31. 33. h. l.

De facinoribus Benenati Messenatis episcopi.

COmperimus Benenatum Messenatem facinus quod de se per scripturam manus prius professus est, abnegare. Et ideo quia huius sceleris negatio sicut maiori discussione, ita & maiori indiget vltione: experientiæ tuæ præsenti auctoritate præcipimus vt eundem

eundem Benenatum accuſatoremq. ipſius ſimul & perſonas de quibus accuſatus eſt, atque A
omnes qui in accuſationis chartula leguntur, ſub omni huc cautela & celeritate tranſmit-
tat: quatenus cauſæ huius veritas diſtricta vt dignum eſt inquiſitione examinari valeat
& agnoſci.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

De Benenato Meſſenate Epiſcopo, qui pecuniam pro communi vtilitate datam ſibi applicauerat.

PEruenit ad nos, quondam Benenatum Meſſenatem epiſcopum pro conſtruendo illic B
caſtro ſolidos accepiſſe. Et quia pars eorum ſolidorum apud eum dicitur remanſiſſe:
experientia tua ſubtili indagatione perquirat, & ſi quid manifeſte de ipſis ſolidis cogno-
ueris remanſiſſe, Comitatio comiti prædictæ ciuitatis ſub deſuſcepti illud pagina contra-
dat, atque immineat, vt in conſtructione eiuſdem loci, ſicut ſunt dati, Deo adiu-
uante proficiant: quia ratio nulla permittit, vt proprijs cuiuſquam vſibus applicetur
quod pro communi vtilitate datum eſſe cognoſcitur.

EPISTOLA XXXIIII.

Lib. 4. ep. 54. lib. 5. epiſt. 1. 18. 26. 38.

GREGORIVS MARINIANO EPISCOPO Rauennæ. C

De infirmitate & medicamine eius.

MVlta nos frater chariſſime cogit infirmitas, ex quibus ſi ſani eſſemus, iure reprehen-
ſibiles videremur. Sed quia aliter ſubſiſtere in hoc fragili corpore poſiti non vale-
mus, niſi eius languoribus ſeruiamus, erubeſcere quod imponit neceſſitas, non debemus.
Et ideo quoniam eruptionem ſanguinis patientibus ieiunia medici omnino dicunt eſſe
contraria: his fraternitatem tuam hortamur affatibus, vt reducens ad animum ea quæ eſt
ſolita de ægritudine ſuſtinere, ieiunandi ſibi laborem minime imponat. Si autem Deo
miſerante adeo melioratam ſe eſſe, ac virtutem ſuam ſufficere poſſe cognoſcit, ſemel aut
bis in hebdomada ieiunare permittimus. Sed illud te præ omnibus ſtudere conuenit, vt
exaſperationem ſentire nullo modo debeas, ne ægritudo quæ modo leuior & quaſi ſu- D
ſpenſa creditur, per exacerbationem poſtmodum grauior ſentiatur.

EPISTOLA XXXV.

Sup. ep. 30. 31. hoc. lib.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO Campaniæ.

De negligentia & deſidia epiſcoporum Campaniæ.

QVotiens illa de fratribus coepiſcopiſq. noſtris audimus, quæ & illos reprehenſibiles
oſtendere, & nobis triſtitiam valeant generare, de eorum nos emendatione non
mediocriter cogit neceſſitas cogitare. Quia ergo nunciatum nobis eſt Campaniæ epiſco- E
pos ita negligentes exiſtere, vt immemores honoris ſui genijq. neque erga eccleſias ne-
que erga filios ſuos paternæ vigilantiæ curam exhibeant, vel monaſteriorum ſolicitudi-
nem gerant, ſeu in oppreſſorum & pauperum ſe tuitionem impendant: ideo hac tibi au-
ctoritate præcipimus, vt eis a te conuocatis, ex noſtro illos mandaro diſtricte commoneas,
quatenus deſides vlterius eſſe non debeant: ſed ſacerdotalem ſe habere zelum & ſolicitu-
dinem opere doceant, atque ita in his quæ eos iuſte ſecundum Deum agere conuenit, vi-
gilantes exiſtant, vt nullum nos de eis denuo murmur exaſperet. Si quem vero eorum
poſt hæc negligentem eſſe cognoueris, ad nos eum ſine aliqua excuſatione tranſmitte:
vt quàm ſit graue nolle ab his quæ reprehenſibilia & valde vituperanda ſunt corrigi, re-
gulari in ſe valeant diſtrictione ſentire.

EPI-

A

EPISTOLA XXXVI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Syracusano.

Lib.1.epist. 33. lib.2.ep. 22.28. 32. 34. 35. lib. 4.ep. 11. & 11.

De Cosma, & de benignitate erga subiectos.

QVorundam ad nos relatione peruenit, Cosmam qui ex monacho monasterij sanctæ Luciæ a decessore vestro memorandæ memoriæ Maximiniano in Ecclesia Syracusana factus subdiaconus, atque a vobis postea in possessione, quæ Iuliana dicitur presbyter est ordinatus, ita nimia tristitia & loci qualitate vehementer afflictum, vt vitam
B sibi pœnam existimet, & contritionis suæ fuga quærat auxilium. Et ideo quia tales erga subiectos nostros debemus existere, quales nobis si subiecti fuissemus, nostros volueramus esse præpositos: magnæ benignitatis est, si eum in ecclesia vbi subdiaconi est functus officio, sanctitas vestra reducere, atque illic presbyterum voluerit constituere cardinalem. Quod & facere quantum arbitramur debetis: si tamen nihil est quod iuste contra ipsum animos vestros exasperet. Si vero aliqua culpa est, suis nobis hoc epistolis fraternitas vestra vt scire possimus insinuet. Dat. Mense Aprilis, Indict. vj.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORIVS DEVSDEDIT EPISCOPO
C Mediolanensi.

De querimonia Theodori Episcopi.

FRater & coepiscopus noster Theodorus multa queritur se contra iustitiam atque promissionem tuæ sanctitatis perpeti: quæ nos facile non duximus credenda. Sed quia hæc relinquere sine inquisitione non possumus: fratri & coepiscopo nostro Venantio eius causam deputauimus ventilandam: vt subtiliter ipse cognoscat, nobisq. renunciet. Tua itaque fraternitas eundem episcopum cum defensore ecclesiæ suæ sub festinatione ad prædictum fratrem dirigat, vt nos eiusdem negotij cognita veritate suis ipse epistolis certiores reddat.

D

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORIVS PHOCÆ AVGVSTO.

Inf.ep.43.b.l.

Docet pessimos reges ad populi peccata deprimenda constitui: hortaturq. vt Reipublicæ afflictæ subueniat.

GLoria in excelsis Deo, qui iuxta quod scriptum est, mutat tempora, & transfert regna: & qui hoc cunctis innotuit, quod per prophetam suum loqui dignatus est dicens, Quia dominatur excelsus in regno hominum, & cui voluerit, ipse dat illud. In om- *Dan. 4.c*
potentis quippe Dei incomprehensibili dispensatione alternatim vitæ mortalis sunt moderamina, & aliquando cum iniustorum multorum peccata ferienda sunt, vnus erigitur,
E per cuius duritiam tribulationis iugo subiectorum colla deprimantur: quod in nostra diutius afflictione probauimus. Aliquando vero cum misericors Deus mærentium multorum corda sua decreuit collatione refouere, vnum ad regiminis culmen prouehit, per cuius misericordiæ viscera in cunctorum mentibus exultationis suæ gratiam infundit. De *Psal.95.8*
qua exultationis abundantia roborari nos citius credimus, qui benignitatem vestræ pietatis ad imperiale fastigium peruenisse gaudemus. Lætentur cæli, & exultet terra, & de vestris benignis actibus vniuersæ Reipublicæ populus nuncusque vehementer afflictus hilaresçat. Comprimantur iugo dominationis vestræ superbæ mentes hostium. Releuentur vestra misericordia contriti ac depressi animi subiectorum. Virtus cælestis gratiæ inimicis terribiles vos faciat, pietas subditis benignos. Quiescat felicissimis temporibus vestris vniuersa Respublica, prolata sub causarum imagine præda pacis. Cessent testamentorũ insidiæ, donationũ gratiæ violenter exactæ. Redeat cunctis in rebus proprijs secura possessio,

vt sine

vt ſine timore habete ſe gaudeant quæ non ſunt eis fraudibus acquiſita. Reformetur iam A
Lib. 1. epiſt. 11. ſingulis ſub iugo imperij pij libertas ſua. Hoc namque inter reges gentium & reipublicæ imperatores diſtat, quòd reges gentium domini ſeruorum ſunt, imperatores vero reipublicæ, domini liberorum. Sed melius hoc orando quàm ſuggerendo dicimus. Omnipotens Deus in cuncta cogitatione & opere cor veſtræ pietatis ſuæ gratiæ manu teneat, & quæque iuſte, quæque clementer agenda ſunt, inhabitator veſtri pectoris Spiritus ſanctus benigne diſponat: vt de temporali regno veſtra clementia poſt multorum annorum curricula ad cæleſtia regna pertingat. Dat. Menſe. Iunij, Indict. vj.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORIVS EVSEBIÆ PATRICIÆ. B

Hortatur ad ſalutem animæ ſuæ.

ET ſi occupata mens veſtra diuitijs, aut fortaſſe regiæ ciuitatis tumultuoſis implicationibus nos per epiſtolas ſuas viſitare poſtponit: noſtrum eſt tamen etiam aduerſa filiorum corda dulci charitate proſequi, eaq. ad benignum animum & admonendo & orando reuocare. Vnde nunc debitum ſalutationis alloquium ſoluens hortor, vt excellentia veſtra a ciuitatis illius ſuperfluis tumultibus animum auertat, plusq. ea quæ animæ quàm quæ ſunt corporis cogitet. Tranſitoria eſſe omnia perpendat. Venturi iudicis examen tremendum cum metu & lacrymis quotidie ſine ceſſatione conſideret, illumq. diem in quo perturbanda ſunt omnia cum timore ad animum reducat, vt iram iudicis in ipſo iam die non timeat. Omnipotens autem Deus hæc veſtris cogitationibus aſpiratione ſui C
ſpiritus infundat, vosq. & hic cum nobiliſſimo coniuge veſtro & tranquille viuere, & de domni Strategij ſalute gaudere faciat, atque poſt longa tempora ad æterna præmia peruenire concedat.

EPISTOLA XL.

Sup. lib. 10. ep. 30. ad. 5.

GREGORIVS SMARAGDO PATRICIO EXARCHO.

De violentia Seueri contra Firminum epiſcopum ab Hiſtricorum erroribus reuerſum.

OLim nouimus excellentiſſime fili quo deſiderio, quave conuerſione animi, pro adiuuanda Dei Eccleſia in Hiſtriæ videlicet partibus, zelo Redemptoris noſtri, amore D
æternæ mercedis, ſtudij veſtri feruor extiterit. Quod cum ita ſit, ea quæ nobis de illis nuper ſunt partibus nunciata, ad veſtram non deſtitimus perferre notitiam. Firminus ſiquidem frater & coepiſcopus noſter Tergeſtinæ antiſtes eccleſiæ, ante aduentum veſtræ excellentiæ ſalubri conſilio ab ſchiſmate, cui inhæſerat, reſipiſcens, atque ad vnitatem matris Eccleſiæ rediens, noſtris eſt epiſtolis confirmatus: quatenus in vero quem cognouerat ſinu matris Eccleſiæ fortitudine animi fixus ac ſtabilis permaneret. Quo audito Seuerus Gradenſis epiſcopus, eiuſdem caput ſchiſmatis, cum diuerſis præmiorum cœpit ſi poſſet, ſuaſionibus a bono reuocare propoſito. Quod dum perficere Deo auctore minime valuiſſet, ſeditionem illi ſuorum ciuium excitare non timuit. Quanta vero prædictus frater & coepiſcopus noſter Firminus ex eadem immiſſione pertulerit, plenius illic ac verius a vicino poteritis agnoſcere. Directis itaque excellentiæ veſtræ iuſſionibus his qui in E
Hiſtriæ partibus locum veſtrum agere, Deo auctore noſcuntur, diſtrictius iubetote: quatenus & ſæpedictum fratrem noſtrum ab illatis debeant defenſare moleſtijs, & quietem illius multis ad imitandum profuturam modis omnibus procurare, vt hæc veſtra prouiſio & conuerſorum ſit optata ſecuritas, & occaſio apta ſequentium. Excellentiam quapropter veſtram paterno ſalutantes affectu petimus, vt zeli veſtri in hac cauſa olim exhibiti, nunc vehementius feruor incandeat, tantoq. vos contra hoſtes Dei vindices defenſoresq. reperiant, quanto apud Deum pretioſior eſt animæ quàm defenſio corporis. Armet vos contra deuios ipſa quæ in vobis fidei viget rectitudo, redintegretur veſtris temporibus quod in illis eſt partibus ſciſſum corpus Eccleſiæ. Habetis in hac cauſa retributorem veſtri operis rectitudinis ac integritatis auctorem. De diuina namque miſeratione confidimus, quòd tanto exteriores hoſtes noſtri valentiores vos contra ſe reperient, quanto vos inimici

rectæ

A rectæ fidei diuino in se senserint amore terribiles. Præterea duas ad Tilquinum epistolas misimus, si pacem quæ ab excellentia vestra in triginta diebus facta est, custodiret: & rescripsit, eam se seruaturum, si tamen ipsi a reipublicæ partibus fuerit custodita. Homines autem illos quos tenuerat, omnes cum rebus suis relaxauit. Sed de occisis hominibus suis valde dolet, atque de vobis vehementer suspectus est: quia si, quod Deus auertat, locum inuenerit, etiam in pace eum non est dubium excessurum. Ad Pisanos autem hominem nostrum dudum qualem debuimus, & quomodo debuimus, transmisimus, sed obtinere nil potuit. Vnde & dromones eorum iam parati ad egrediendum nunciati sunt.

EPISTOLA XLI.

B GREGORIVS PANTHALEONI NOTARIO

Lib. 2. epist. 40. Ind. xi. lib. 9. ep. 21. Ind. 4.

De mensura rusticorum iniusta.

EXperientia tua, quod vel quale apud sacratissimum corpus beati Petri Apostoli iusiurandum præbuerit memor est. Vnde nos quoque securi discussionis tibi causam in patrimonio partis Syracusanæ commisimus. Oportet ergo te fidem tuam, & eiusdem beati Petri Apostoli timorem semper ante oculos habere, atque ita agere, vt neque ab hominibus in præsenti vita, neque ab omnipotente Deo in extremo iudicio valeas reprehendi. Valerio siquidem chartulario nostro narrante cognouimus, quia modium cum quo coloni Ecclesiæ frumenta dare compellebantur, xxv. sextariorum inueneris. Quod
C omnino execrati sumus, atque eandem excussionis causam tarde fecisse doluimus. Quia ergo eundem modium te fregisse, & iustum fecisse commemoras, gauisi sumus. Sed quia prædictus chartularius summam nobis quoque indicare studuit, quæ de fraudibus conductorum apud experientiam tuam iam de duobus territorijs est collecta, sicut te studiose fecisse fracto iniusto modio gaudemus, quia in futuro nobis prospicimus: ita etiam de peccatis præteritis cogitamus. ne si ea quæ fraudulenter conductores a rusticis abstulerunt, ad nos perueniunt, peccata quæ ab ipsis perpetrata sunt, ad nos trahantur. Et ideo volumus cum omni fide, omni puritate, considerato timore omnipotentis Dei, reducta ad memoriam districtione beati Petri Apostoli per vnamquamque massam colonos pauperes & indigentes experientiam tuam describere, atque ex eis pecunijs quæ in fraudibus
D sunt inuentæ, vaccas, oues, porcosq. comparare, & singulis colonis pauperioribus ea distribuere. Quod facere te cum consilio viri reuerendissimi domni Ioannis episcopi atque Hadriani chartularij nostri, & rectoris volumus. Si autem necesse propter consilium fuerit, etiam filius noster domnus Iulianus debet adhiberi, ita vt nullus alius agnoscat, sed omnino secretum sit. Vos ergo inter vos pertractate, vtrum in auro aut certe in pecunijs eisdem colonis pauperibus dari eadem continentia debeat. Quidquid vero communiter steterit, prius descriptionem, sicut dixi, facito, & postmodum singulis iuxta qualitatem suæ paupertatis distribuere stude. Ego enim sicut Magister gentium testatur, habeo om- *Phil. 4. d*
nia, & abundo: nec pecunias, sed mercedem quæro. Ita ergo age, vt in die iudicij de causa mercedis quæ experientiæ tuæ commissa est, fructum quem feceris, ostendas. Quod si pure fideliter & strenue egeris, & hic illud in filijs tuis recipies, & postmodum retributionem plenariam in æterni iudicis examine habebis.

E

EPISTOLA XLII.

GREGORIVS CATVLO ROMANO & Victori.

Quòd qui in sacro ordine constituti sunt, cum mulieribus habitare non debeant.

PEruenit ad nos, quòd qui sunt in sacro ordine constituti, in territorio Nursino cũ mulieribus extraneis habitent. Quod quia graue, & valde indecens est, Optato defensori præcepimus, vt eos debeat adhortari: quatenus si ita est, nullus eorum cum extraneis mulieribus de cetero audeat habitare. Quòd si forte adhortationem eius neglexerint: hoc quoque ei iniunximus, vt ad notitiam fratris, & coepiscopi nostri Chrysanthi illud perducere debeat,

debeat, dummodo aut per illum corrigantur, aut cum eius auctoritate prædictus defensor studeat emendare. Et ideo magnitudo vestra in hoc capitulo, sicut eam condecet, concurrat, atque eundem desuper fratrem habeat in omnibus commendatum, vt vobis solatiantibus & quæ ei iuncta sunt salubriter expleat, & in alijs contra rationem laborare non valeat.

EPISTOLA XLIII.

Lib. 7. ep. 12. & 36. Ind. 2.

GREGORIVS CHRYSANTHO EPISCOPO SPOLETANO.

Vt Sacerdotes Nursia cum mulieribus cohabitantes, coerceat.

EX quorundam relatione cognouimus, sacerdotes territorij Nursini cum mulieribus extraneis commanere. Pro qua re valde non fraternitas tua contristatos agnoscat, quæ dudum talia, si tamen cognouit, minime passa est coerceri. Sed quoniam Optato præcipimus defensori, vt hæc debeat modis omnibus emendare: si quisquam ex eis in tali capitulo contumax voluerit apparere, ad fraternitatis tuæ eum debeat euocare iudicium. Ideoq. sanctitati tuæ necessario duximus scribendum, vt si quos de sacerdotibus ad tuam diœcesim pertinentibus cum extraneis mulieribus cognouerit habitare, vel certe de quibus ante dictus Optatus tuæ renunciauerit sanctitati, procaces inuenerit, admonitione sacerdotali præmissa, & si res ita exegerit, etiam canonicam adhibens disciplinam, decetero emendare festinet: quia nos audire talia nulla patimur ratione. Sed & presbyterum quem dicunt sine Dei respectu plurimis violentias irrogare, admonere eum vel increpare pro talibus fraternitas tua studeat. Qui si te audire noluerit, a communione eum suspende, vt vel sic incipiat a prauis se actibus remouere.

Mense Iuly Indictione sexta.

EPISTOLA XLIIII.

Inf. ep. 48. 49.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO PANHORMITANO.

De vsu pallij.

APostolicæ sedis grata beneuolentia prouocati, fraternitate tuæ quam Panhormitanæ Ecclesiæ speculatoris constat susceptisse officium, pallij vsum præuidimus concedendum, illis videlicet temporibus, atque eo ordine, vt alios quoque in insula Siciliæ sacerdotes vel decessores tuos vsos esse non ambigis. Illud autem admonemus, vt Apostolicæ sedis reuerentia nullius præsumptione turbetur. Tunc enim status membrorum integer manet, si caput fidei nulla pulset iniuria, & canonum manet incolumis atque intemerata semper auctoritas: vt sicut a nobis huiusce modi decoris vsum ad sacerdotalis officij honorem accepisse te gaudes, ita etiam morum atque actuū probitate susceptum adornare contendas officium. Sic etenim alterno eris inuicem decore conspicuus, si ad huiusce modi corporis habitum mentis quoque tuæ bona concordet.

EPISTOLA XLV.

Sup. ep. 36. l.

GREGORIVS PHOCÆ AVGVSTO.

De responsalibus Apostolicis, qui in palatio Imperatoris permanebant.

COnsiderare cum gaudijs & magnis actionibus gratiarum libet, quantas omnipoten-
ti Domino laudes debemus, quòd remoto iugo tristitiæ ad libertatis tempora sub
Amalarius lib. 4. de Ecclesiasticis officijs, c. 25. imperiali benignitatis vestræ pietate peruenimus. Nam quòd permanere in palatio, iuxta antiquam consuetudinem. Apostolicæ sedis diaconum vestra serenitas non inuenit, non hoc meæ negligentiæ, sed grauissimæ necessitatis fuit: quia dum ministri omnes huius nostræ Ecclesiæ tam contrita asperaq. tempora cum formidine declinarent, atque refugerent, nulli eorum poterat imponi, vt ad vrbem regiam in palatio permansurus accederet.

A deret. Sed postquam vestram clementiam omnipotentis Dei gratia disponente ad culmen imperij peruenisse cognouerunt: ipsi quoque suadente lætitia ad vestra vestigia venire festinant, qui prius illuc accedere valde timuerant. Sed quia eorum quidam ita senectute sunt debiles, vt laborem ferre vix ppssint: quidam Ecclesiasticis curis vehementer implicantur, & lator præsentium qui primus omnium defensor fuit, bene mihi ex longa assiduitate compertus, vita, fide ac moribus approbatus, hunc aptum pietatis vestræ vestigijs iudicaui. Vnde eum auctore Deo diaconum feci, & sub celeritate transmittere studui, qui cuncta quæ in his partibus aguntur, inuento opportuno tempore valeat clementiæ vestræ suggerere. Propter quod rogo, vt serenitas vestra ei pias aures inclinare dignetur, vt tanto nobis valeat celerius misereri, quanto afflictionem nostram verius ex eius relatione cognouerit. Qualiter enim quotidianis gladijs, & quantis Longobardorum in-
B cursionibus, ecce iam per triginta quinque annorum longitudinem præmimur, nullis explere vocibus suggestionis valemus. Sed in omnipotente Domino confidimus, qui quæ cœpit consolationis suæ nobis bona perficiet. Et qui suscitauit in republica pios dominos, etiam extinguet crudeles inimicos. Sancta itaque Trinitas vitam vestram per tempora longa custodiat, vt de bono vestræ pietatis quod tarde suscepimus, diutius gaudeamus.

EPISTOLA XLVI.

GREGORIVS LEONTIÆ AVGVSTÆ.

Gratulatur Augustæ de dignitate quam fuerat assequuta: & hortatur Ecclesiam
C *Sancti Petri specialiter honorare.*

QVæ lingua loqui, quis animus cogitare sufficiat, quantas de serenitate vestri imperij omnipotenti Deo gratias debemus, quòd tam dura longi temporis ponderа ceruicibus nostris amota sunt, & imperialis culminis leue iugum subijt quod libeat portare subiectis? Reddatur ergo creatori omnium ab hymnidicis angelorum choris gloria in cælo, persoluatur ab hominibus gratiarum actio in terra: quia vniuersa respublica quæ multa mæroris pertulit vulnera, iam nunc consolationis vestræ inuenit fomenta. Vnde nobis necesse est omnipotentis Dei misericordiam enixius exorare, vt cor vestræ pietatis sua semper dextera teneat, eiusq. cogitationes cælestis gtatiæ ope dispensет: quatenus tranquillitas vestra tãto rectius valeat sibi seruientes regere, quanto dominatori omnium
D nouerit verius deseruire. In amore catholicæ fidei faciat defensores suos, quos fecit ex benigno opere imperatores nostros. Infundat in vestris mentibus zelum simul & mansuetudinem, vt semper pio seruore valeatis & quidquid in Deo exceditur non inultum relinquere, & si quid vobis delinquitur parcendo tolerare. Det vobis in vestra pietate Pulcheriæ Augustæ clementiam, quæ pro zelo catholicæ fidei in sancta synodo Helena noua vocata est. Omnipotens Dei misericordia largiora vobis cum pijssimo domino spatia viuendi concedat, vt quo vestra longius vita extenditur, subiectorum omnium consolatio validius confirmetur. Rogare forsitan debui, vt Ecclesiam beati Petri apostoli, quæ nunc usque grauibus insidijs laborauit, haberet vestra tranquillitas specialiter commendatam, Sed quia scio quia omnipotentem Deum diligitis, non debeo petere quod sponte ex beni-
E gnitate vestræ pietatis exhibetis. Quanto enim plus timetis conditorem omnium, tanto amplius eius potestis Ecclesiam amare, cui dictum est: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. & cui dicitur: Tibi dabo claues regni cælorum: & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælo: & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cælo. Vnde nobis dubium non est quàm forti amore ad eum vos stringitis, per quem solui ab omnibus peccatorum nexibus desideratis. Ipse ergo sit vestri custos imperij, sit vobis protector in terra sit pro vobis intercessor in cælo: vt per hoc quod releuatis duris ponderibus in vestro imperio subiectos gaudere facitis, post multa annorum tempora in cælesti regno gaudeatis.

Act. 1. Synodi Calcedonensis.

Matt. 16. c

EPISTOLA XLVII.

Lib. 9. ep. 4. 1. 20.

GREGORIVS CYRIACO PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANO.

De pace & vnitate sanctæ Ecclesiæ, & de Vniuersalis vocabulo fugiendo.

QVanta sit pacis virtus, charissime frater, ex voce Dominica diligentius intuentes, quæ ait: Pacem meam relinquo vobis pacem meam do vobis: ita in eius nos decet dilectione persistere, vt locum præbere discordiæ nullo modo debeamus. Sed quia in radice ipsius viuere aliter non valemus, nisi mente & actu humilitatē, quam ipse auctor pacis docuit, teneamus: cum ea charitate qua dignum est, suademus, vt profanam elationem quæ animabus semper aduersa est, cordis pede calcantes, peruersi superbiq. vocabuli scandalum Ecclesiæ auferre de medio festinetis: ne a pacis nostræ societate diuisi inueniri possitis. Sed vnus in nobis spiritus, vna mens, vna charitas, vna in Christo, qui sua membra esse nos voluit, sit compago concordiæ. Nam quàm durum, quàm indecens, quàm crudele, quamq. a sacerdotali proposito sit extraneum, pacem illum quam alijs prædicat non habere, sanctitas vestra consideret: & suos de superbia fratres scandalizare abstineat. Sed hæc magis studeat, vt vanæ aur superfluæ elationis auctorem, humilitatis queat ense prosternere: quatenus ex eiusmodi victoria, suum vos habitaculum sancti spiritus gratia sibi vendicet, & aperte impleatur in vobis quod scriptum est: Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Præsentium vero portitorem dilectissimum communem filium Bonifacium diaconum vobis in omnibus commendamus, vt quocumque necesse fuerit, solatia vestræ sicut decet inueniat sanctitatis.

Joan. 14. d

2. cor. 6. d

EPISTOLA XLVIII.

Inf ep. 47. sup. lib. 8. ep. 42. lib. 10 ep. 14.

GREGORIVS EVLOGIO PATRIARCHÆ Alexandrino.

De puero ordinato in diaconum, & de Simoniaca hæresi tollenda.

QVadam die inter me & familiares meos de consuetudinibus Ecclesiarum cum sermo fuisset exortus: quidam qui in magna ciuitate Alexandrina medicinali arte erat imbutus, collectorem se apud sophistam suum habuisse perhibuit, summæ prauitatis puerum, quem repente dixit esse diaconum ordinatum. Atque addidit quòd per præmia & donationes ordinatus fuisset quia eādem consuetudinem in sancta Alexandrina Ecclesia conualuisse fatebatur. Quod ego audiens obstupui, & valde miratus sum: quia sanctissimi ac beatissimi viri domni Eulogij lingua, quæ tam multos hæreticos ad fidem catholicam reuocat, Simoniacam hæresim de sancta Alexandrina Ecclesia non erasit. Et quis erit cuius exhortatio vel correctio hoc poterit emendare, si magna & admirabilis doctrina eius hoc sine emendatione reliquerit? Vnde pro absolutione animæ vestræ, proq. augmento mercedis vestræ, vt ante tremendi oculos iudicis vestra in omnibus perfecta sint opera, festinare debetis, Simoniacam hæresim, quæ prima in Ecclesia exorta est, a sanctissima sede vestra, quæ nostra est, funditus euellere, atque eradicare. Propter hoc etenim contigit vt Ecclesiasticorum ordinum a plurimis sanctitas caderet: quia personæ non pro vita & actibus, sed pro præmijs ad eos ordines adducuntur. Si autem morum merita & non præmia quæruntur, ad ordinationem personæ indignæ non venient. Et tanto plus incipiet vobis merces accrescere, quanto boni quique qui adducti ad sacros ordines fuerint, de animarum lucris studuerint cogitare.

EPISTOLA XLIX.

Sup. lib. 7. epist. 29. & 30. epist. 40. lib. sup. lib. 8. ep. 42. ind. 3. lib. 10. ep. 54.

GREGORIVS EVLOGIO PATRIARCHÆ Alexandrino.

De verbo Dei instantius prædicando.

MAgnas omnipotenti Deo gratias reddimus, quia in ore cordis dulcis fit sapor charitatis, cum impletur quod scriptū est: Sicut aqua frigida sitienti, sic nuncius bonus de terra

Prou. 25. d

A de terra longinqua. Ante hoc enim temporis Bonifacij chartularij responsalis mei, qui in vrbe regia demoratur, vehementer me scripta turbauerunt, quæ dicebant, dulcissimam mihi atque suauissimam sanctitatem vestram defectum corporei luminis pertulisse. Ex quibus scriptis graui mærore percussus sum. Sed subito creatoris ac Redemptoris nostri gratia prosperante beatitudinis vestræ suscepi epistolam, & sanam de ea quam audiui corporis molestia agnoscens, exultaui vehementer: quia tanta lætitia cordis secuta est, quanta prius tristitiæ amaritudo præcesserat. Scimus enim quia in omnipoteutis Dei adiutorio multorum salus est vita vestra. Nam tunc inter fluctus nautæ securi nauigant, quando gubernator doctus atque artifex ad claui regimen sedet. In salutis autem vestræ gaudio, hæc quoque mihi est exultatio addita: quia & imminutos ore vestro ecclesiæ hostes, & multiplicatos dominicos greges agnoui. Crescunt enim quotidie per linguæ
B vestræ vomerem grana cælestia, atque in supernis horreis multiplicantur, ita vt in vobis impletum esse gaudeamus quod scriptum est: Vbi plurimæ segetes, ibi manifesta fortitudo boum. *Prouer. 14.4* Vnde aperte colligimus, quia quantum plus ad seruitium Dei omnipotentis fugitiuos eius reducitis, tantum apud eum maius meritum habetis. Et quanto meritum maius accipitis, tanto potestis amplius impetrare quæ petitis. Rogo ergo, vt pro me peccatore enixius oretis, quia & dolor corporis, & amaritudo cordis, & immensa vastitas mortalitatis inter tot barbarorum gladios me vehementer affligit. Inter quæ omnia non temporalem, sed æternam consolationem requiro, quam per me impetrare non valeo, sed intercessione vestræ beatitudinis hanc me obtinere confido. Secundo vero anno nulla sanctitatis vestræ scripta suscepi, atque omnino contristatus sum. Et quidem ve-
C stra benedictio, quam sine epistola transmisistis, data atque suscepta est. Sed quia plus me lingua vestra quàm data lætificant, minoris gratiæ esse credidi quæ dabantur. Communem autem filium Epiphanium diaconum, Alexandro atque Isidoro sanctissimæ ecclesiæ vestræ diaconis feci scribere, vt constaret, quia ea quæ transmissa sunt, suscepissem. Scripsi vero quia grandia ad arbores ac tensiones faciendos ligna paraueram, sed nauis parua quæ venerat, hæc portare non potuit: & nihil mihi exinde rescripsistis. Vnde si sunt necessaria communi filio Bonifacio diacono nostro, quem nunc ad vrbem regiam pro faciendis responsis transmittimus, scribite vt mihi ipse rescribat quatenus præparentur, vt cum beatitudo vestra transmiserit, parata valeant inueniri. Præterea transmisimus crucem paruulam, in qua de carenis amatorum vestrorum sanctorum Petri & Pauli Apostolorum inserta est benedictio, quæ oculis vestris assidue supponatur:
D quia multa per eandem benedictionem miracula fieri consueuerunt. Omnipotens Deus cordi beatitudinis vestræ aspiret, vt pro me orare assidue curetis. Et vos vestrosq. omnes sua dextera proregat, atque post longa annorum curricula ad cælestia regna perducat. Eulogias vero sancti Marci a beatissima fraternitate vestra transmissas, cum ea charitate qua sunt directæ, secundum notitiam earum suscepimus, & gratias affectui vestro referimus: quia ex his exterioribus, quales erga nos interius sitis, agnoscimus.

EPISTOLA L.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Panhormitano.

Sup. ep. 42. Inf. epist. 46. h. l.

E

De videndo eo.

AMorem circa nos vestrum, quem corporali nobis visione voluistis exhiberi, scriptis & operibus assidue demonstratis. Sed quid aliud hæc exhibendo agitis, nisi vt plus quæramus videre, quem docemur amplius amare? Et paulo minus iam etiam murmur accepimus, quia non possumus videre quem amamus. Sed affuit qui mihi impossibilitatem nauigij de vestra gloria narraret, atque ideo quod amaui retinui, & quod iratus fueram peperci. Omnipotens Deus sua vos protectione custodiat, & a malis omnibus gratia assidua defendat.

A

EPISTOLA LI.

Sup. epiſt. 49.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Panhormitano.

De charitate clericis ſuis exhibenda.

IMplenda ſunt ſemper poſtulantium deſideria, quotiens illa poſcuntur quæ a ratione non deuiant. Et ideo quia quædam capitula, quæ ſeruaturum te clericis tuis petentibus promiſiſti, noſtra ab eis poſtulatur auctoritate firmari, fraternitatem tuam his hortamur affatibus, vt ea quæ præſentia ſcripta continent, ſine aliqua debeat refragatione ſeruare. Primum vt de redditibus eccleſiæ quartam in integro portionem eccleſiæ tuæ clericis ſecundum meritum, vel officium, ſiue laborem ſuum, vt ipſe vnicuique dare proſpexeris, ſine aliqua præbere debeas tarditate. De hoc vero quod ex fidelium oblatione acceſſerit, id eſt, quartam partem in ſolidis, vel cellario eis iuxta priſtinam conſuetudinem dare non differas. Reliqua autem omnia mobilia in tua retineas poteſtate. Immobilia enim eccleſiaſticis redditibus aggregentur, vt multiplicata quantitate clericorum tuorum vſibus, Deo largiente proficiant. Tabularium vna cum conſenſu ſeniorum & cleri memineris ordinandum, qui annis ſingulis ad amputandam fraudis ſuſpicionem ſolemniter ſuas debeat rationes exponere. Vindemiarum autem tempore idem clerus emendi vinum de poſſeſſionibus eccleſiæ tuæ ad iuſta pretia, in quantum vendendum eſt, remedium conſequatur. Nam ſatis contra rationem eſt, vt quod poteſt extraneis venundari, clericis dato pretio denegetur. Poſſeſſiones igitur, vel ſi qua ſunt Eccleſiaſtico iuri competentia, & ab extraneis indebite detinentur, cum omni ſtudio ſeruata ciuilitate, in ius eccleſiæ tuæ præparare feſtina, vt negligens in aliquo videri non valeas. Si quid igitur de quocumque clerico ad aures tuas peruenerit, quod te iuſte poſſit offendere, facile non credas, nec ad vindictam te res accendat incognita: ſed præſentibus ſenioribus eccleſiæ tuæ diligenter eſt veritas perſcrutanda: & tunc ſi qualitas rei popoſcerit, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis. Hæc itaque omnia ſic ſolicite ac manſuete ſtudij tui ſit cuſtodire: quatenus nec tu promiſſionis tuæ videaris immemor extitiſſe, nec illi contra te iuſtam occaſionem inuenire valeant murmurandi. Dat. Menſe Aug. Indict. vj.

B

C

CAPITVLARE.

D

EPISTOLA LII.

Inf. ep. 52. b. l.

IOANNI DEFENSORI IN NOMINE DOMINI eunti in Hiſpaniam.

Vt Ianuarium Malachitanum reſtituat, & cauſam Stephani Epiſcopi examinet.

IN primis requirendum eſt de perſona presbyteri dilectiſſimi fratris coepiſcopi noſtri Ianuarij, & ſi ita ſe veritas habet, ſicut eiuſdem epiſcopi petitio continet, in eccleſia atque in loco ſuo, modis omnibus idem presbyter reuocetur. Si autem dictum fuerit, quia contra ipſum cauſa aliqua mota ſiue probata eſt, ſubtiliter ipſo præſente, & pro ſe rationem reddente, quærendum eſt & genus cauſæ, & modus probationis, vt ex hoc colligere valeas, vtrum adhuc in exilio demorari, an certe in eccleſia ſua & officio ſuo debeat reuocari. De epiſcopi ſupradicti perſona hoc ſtatuendum eſt, vt ſi nulla contra eum criminalis cauſa, quæ exilio vel depoſitione digna eſt, mota ſiue probata eſt, is qui eo ſuperſtite epiſcopus peruerſe ac contra canones in eccleſia eius ordinari præſumpſit, ſacerdotio priuatus, ab omni eccleſiaſtico miniſterio repellatur. Qui etiam eidem dilectiſſimo Ianuario fratri, & coepiſcopo noſtro tradendus eſt, vt ab ipſo aut in cuſtodia habeatur, aut certe ab eo ad nos per omnia tranſmittatur. Epiſcopi vero qui eum ordinauerunt, vel ordinationi eius conſentientes interfuerunt, ſex menſibus Dominici corporis, & ſanguinis communione priuati, agere pœnitentiam decernantur in monaſterio: & ſupraſcriptus Ianuarius loco, & ordine ſuo modis omnibus reformetur.

E

Si vero

A Si vero communione priuatis mortis contigerit imminere periculum, benedictio eis viatici non negetur. Si autem episcopi in præiudicium condemnationis vel depositionis memorati episcopi, se metu iudicis consensisse, ac talia feciſſe non sua sponte fassi fuerunt, & tempus eis abbreuiandum est, & modus pœnitentiæ temperandus. Si vero ille qui locum eius inuasit, de hac fortasse luce migrauerit, & alter est ordinatus: quia leuioris culpæ videtur, cum non quasi isti superstiti, sed successisse defuncto videatur, episcopatus illi officium ab illa Ecclesia tantummodo interdicatur, vt in alia Ecclesia quæ sacerdote vacauerit, si electus fuerit, possit esse episcopus: ad Malachitanam tamen Ecclesiam numquam aliquo modo reuersurus. Glorioſus autem Comitiolus quidquid prædictus episcopus per violentiam atque insecutionem ipsius expendisse, vel damnum pertulisse dato sacramento firmauerit, eidem episcopo restituere condemnetur. Si au-
B tem aliter quàm antefati episcopi petitio continet, actum esse forsitan perhibetur, subtiliter quærendum est, & veritate cognita cum Dei timore quod iustitiæ ordo suaserit iudicandum. Quia ergo Stephanus episcopus in odio suo quædam ficta, & de falsis se capitulis queritur accusatum, neque aliquid ordinabiliter factum, sed iniuste se asserit condemnatum: diligenter quærendum est, primo si iudicium ordinabiliter est habitum, id est, si alij accusatores, alij testes fuerunt. Deinde causarum qualitas est examinanda, si digna exilio vel depositione fuit. Aut si eo præsente qui accusatus est sub iureiurando contra eum testimonium dictum est, seu scriptis actum est, vel si ipse licentiam respondendi & defendendi se habuit. Sed & de personis accusantium ac testificantium subtiliter quærendum est: cuius vitæ, cuius conditionis, cuiusq. opinionis, aut ne inopes sint, aut ne forte aliquas contra prædictum episcopum inimicitias habuissent, & vtrum testi-
C monium ex auditu dixerunt aut certe se scire specialiter testati sunt: si scriptis iudicatum est, & partibus præsentibus sententia recitata est. Quòd si forte hæc solemniter acta non sunt, nec causa probata est quæ exilio vel depositione digna sit, in ecclesiam suam modis omnibus reuocetur. Hi vero qui eum contra Dei timorem & canonum statuta condemnauerunt, excommunicati in monasterium ad agendam pœnitentiam sex mensibus mittendi sunt: ita sane vt si cuiquam eorum mortis contigerit imminere periculum, viatici benedictio non negetur. Ipse autem qui eo viuente locum eius temerarie ambiuit, priuatus sacerdotio ab omni ministerio Ecclesiastico repellatur, atque eidem dilectissimo fratri & coepiscopo nostro tradatur, vt eum aut ipse ad nos transmittat, aut apud se in custodia habeat. Episcopi vero qui eum ordinare præsumpserunt, vel peruersæ ipsius ordi-
D nationi præbuere consensum, ijdem communione priuati, sex mensibus ad agendam pœnitentiam in monasterio deputentur. Si autem episcopi in præiudicium condemnationis vel depositionis memorati Stephani se metu iudicis consensisse, ac talia feciſſe non sua sponte professi fuerint: tempus eis abbreuiandum est, & modus pœnitentiæ temperandus. Si igitur is qui prædicti Stephani locum inuasit, fortasse defunctus est, atque alius in Ecclesia eius episcopus ordinatus est: illud de eo statuendum est, quod superius de causa fratris & coepiscopi nostri Ianuarij diximus. Quòd si forte aliqua de obiectis contra memoratum Stephanum episcopum probata sunt, aliqua vero doceri minime potuerunt: cauta omnino consideratione pensandum est, vtrum leuiora capitula, an certe grauiora probata sint, vt ex eis qualiter diffinitionem tuam formare debeas, possis scire. Glorioſus vero Comitiolus, si suprascriptus episcopus innocens esse clarueriſt, quidquid de rebus eius, vel Ecclesiæ ipsius tulit, ei sine aliqua restituat dilatione. Sed &
E quæque se in persecutionem ac violentiam eius expendisse, vel damnum idem episcopus pertulisse iurauerit, idem memoratus glorioſus Comitiolus reddat ac satisfaciat. Si autem talem culpam antedictum episcopum commisisse constiterit, quod absit, vt constet eum non irrationabiliter fuisse depositum: eadem eius depositio confirmetur, & Ecclesiæ res suæ omnes restituantur, quæ ablatæ clarueriſt: quia delictum personæ in damnum Ecclesiæ non est conuertendum. Si enim vt dicunt, Comitiolus defunctus est, ab herede eius quæ ab illo iniuste ablata sunt, sine excusatione reddantur.

A

EPISTOLA LIII.

Inf. ep. 57.

GREGORIVS VITALI DEFENSORI Caralitano.

De consiliarijs excommunicatis Ianuarij episcopi.

QVid de fratre nostro Ianuario episcopo agnouimus, & lator præsentium & exemplaria scriptorum nostrorum te poterunt informare: atque ideo excommunicationem quam super peruersos eius consiliarios dari decreuimus, tua experientia solerter exequatur, vt cadentes discant, quatenus incaute ambulare non debeant. Præterea pretium tritici quod nobis xenij nomine fuerat transmissum, per latorem præsentium redemptorem defensorem transmisimus. Videat experientia tua, ne vel tu, vel ipse qui detulit, aliquid ex eo in pretio commodi participare præsumat, sed totum singulis vel simul omnibus illibatum restituat, eorumq. mihi scripta de eodem pretio transmittat: quia si aliter quàm admoneo factũ cognouero, vindictam ex eadem causa non mediocriter exercebo. B

EPISTOLA LIIII.

Sup. ep. 49.

GREGORIVS IOANNI DEFENSORI.

De monachis Capricanæ insulæ.

VBi canonicam districtionem culparum contra se qualitas excitat, postponere quæ corrigenda sunt non debemus: ne dissimulatione vires dare prauis actibus, quos falce disciplinæ resecare nos conuenit, videamur. Quia ergo perucnit ad nos, monachos monasterij in Capricana insula, quæ iuxta Maioricam insulam est posita, ita peruersè agere, ac vitam suam diuersis facinoribus submisisse, vt non omnipotenti Deo, sed antiquo hosti, quod cum gemitu dicimus, ostendantur potius militare: experientia tua præsenti auctoritate commonita, ad prædictum monasterium accedere, & vitam moresq. illic conuersantium subtili studeat inuestigatione perquirere, & ita quæ resecatione digna repererit, sicut canonicus ordo desiderat, congrua vltione corrigere, atque eos quæ obseruare debeant studeat informare: quatenus emendationis tuæ modus, & istos ad viam rectæ conuersationis reducere, & te apud nos nullo modo valeat accusare culpabilem. C D

SENTENTIA IOANNIS DEFENSORIS.

EPISTOLA LV.

IN NOMINE DOMINI IMPERAT. ILLO, ILLA DIE, illa Indictione.

De cognitione de qua inter episcopos resedit, & de Ianuario Malachitano quem absoluit.

ILle cui officium cognitoris iniungitur, ita se pura ac intemerata conscientia debet in omnibus exhibere, vt ex his quæ in alijs iudicat, ipse vltionem æterni examinis non incurrat. Dum igitur ex deputatione, & iussione beatissimi atque Apostolici domni mei Papæ Gregorij, Ego Ioannes defensor inter Ianuarium episcopum Malachitanæ ciuitatis, atque inter illos, & illos episcopos cognitor resedissem, necesse habui huiusmodi causam prædicti Ianuarij interna inquisitione discutere, & a partibus subtiliter quærere veritatem, si vt petitio eius continet, transmissis clericis a memoratis episcopis vna cum hominibus glorioſi Comitioli de ecclesia fuerit violenter abstractus. Qui dum multa contra se inuicem, sicut gesta testantur, obijcerent, ad conclusionis hunc vtteque partes aliquando terminum peruenerunt, petentes me de agnitis debere iudicare. Vnde solicite relegens quæ acta sunt, & veritatem diligenti inuestigatione perquirens: nullam in antedicto Ianuario culpam quæ exilio, vel depositione digna esset, puniri, E

A puniri, sed magis illum iectum de Ecclesia violenter, inueni. Et quamquam huiusmodi temeritatem legum censura districtissime feriat: ego tamen legum vigorem sacerdotali moderatione temperans, medijs sacrosanctis Euangelijs, quibus præsentibus ab initio in hoc cognitor resedi iudicio, ea quæ contra eum statuta sunt, licet iure non teneant, nec alicuius sint momenti, iniusta tamen & infirma esse pronuncio, atque illos & illos memoratos episcopos, qui postposita consideratione sacerdotali, in fratris sui præiudicium atque condemnationem iniuste & contra Dei timorem versati sunt, condemnans, in monasterio recipiendos ad agendam in tempus pœnitentiam statuo atque decerno. Illum vero qui locum antedicti sanctissimi Ianuarij contra sacrorum canonum statuta nequiter præsumpsit inuadere condemnans, priuari sacerdotio & ab omni Ecclesiastico ordine remoueri statuo: vt & hoc quod male est adeptus amittat, nec ad officium quod ante in-
B digne gesserat, reuertatur. Sæpedictum autem sanctissimum Ianuarium episcopum absolutum loco suo in episcopatus gradu Deo auctore reuerti, ac modis omnibus reformari constituo.

EPISTOLA LVI.

CAPITVLARE LEGVM IMPERIALIVM PRO immunitate clericorum Ioanni defensori eunti Hispaniam.

De pluribus causis examinandis.

DE persona presbyteri hoc attendendum est, quia si quam causam habuit, non ab alio teneri, sed episcopus ipsius adiri debuit, sicut nouella constitutio manifestat, quæ
C loquitur de sanctissimis & Deo amabilibus ac reuerendissimis episcopis, clericis, & monachis. Imperator Iustinianus Augustus Petro glorioſissimo præfecto prætorio: Si quis contra aliquem clericum aut monachum, aut diaconissam, aut monastriam, aut ascetriam habet aliquam actionem, adeat prius sanctissimum episcopum, cui horum vnusquisque subiaceat. Ille vero causam inter eos dijudicet. Et si quidem vtraque pars his quæ iudicata sunt non acquieuerit, iubemus per loci iudicem hæc executioni perfecte mandari, &c. Ne vero obijciatur quia de clerico hoc loquitur, non de presbytero: sciendum est quia in eadem constitutione lib. C. j. legitur, appellatione clericorum, etiam presbyteros & diaconos contineri. Verba autem legis ista sunt: Presbyteros autem & diaconos & subdiaconos, cantores & lectores, quos omnes clericos appellamus, & reliqua. De per-
D sona Ianuarij episcopi sciendum est graiter omnino & contra leges esse actum, vt violenter de Ecclesia traheretur: dum si quamliber aliam iniuriam a quocumque episcopus passus fuerit in Ecclesia, iniuriantem lex capitali pœna percutiat: & sicut maiestatis reum omnibus det accusandi illum licentiam, vt huius legis series loquitur Codicis libro primo, titulo sexto, constitutione decima. Imperatores Arcadius & Honorius Augusti Theodoro præfecto præto. Si quis in hoc genus sacrilegij proruperit, vt in Ecclesias catholicas irruens sacerdotibus & ministris, vel ipsi cultui locoq. aliquid importet iniuriæ quod geritur, a prouinciæ rectoribus animaduertatur: atque ita prouinciæ moderator, sacerdotum & clericorum & catholicæ Ecclesiæ ministrorum, loci quoque ipsius & diuini cultus iniuriam capitali in conuictos seu confessos reos sententia nouerit vindicandum. Et post-
E pauca: Sitq. cunctis laudabile, factas atroces sacerdotibus aut ministris iniurias veluti publicum crimen insequi, atque de talibus reis vltionem mereri, &c. Dat. vij. Calendas Maij, Mediolani Honorio Augusto quater & Eutychiano consulibus. Libri suprascripti titu. xv. consti. ij. Imperator Honorius & Theodosius Augusti Ionio præfecto prætor. Fideli ac deuota præceptione sancimus, nemini licere ad sacrosanctas Ecclesias confugientes adducere: sub hac videlicet definitione, vt si quisquam contra hanc legem venire tentauerit, sciat se maiestatis crimine esse retinendum. Data Calendis Aprilis. Honorio septies & Theodosio tertio consulibus. Idem eiusdem tit. constit. v. Imperator Leo augustus Eutychiano præfecto ptæto. Præsenti lege decernimus per omnia loca valitura, excepta hac vrbe regia, in qua nos diuinitate propitia degentes, quotiens vsus exegerit inuocati, singulis causis atque personis præsentanea constituta præstamus, nullos penitus cuiuscumque conditionis de sacrosanctis Ecclesijs orthodoxæ fidei expelli, aut trahi, vel protrahi configas. Et post pauca: Qui hoc moliri, aut facere, aut nuda cogitatione saltem, atque tractatu ausi fuerint tentare, capitali & vltima supplicij animaduersione plectendi

Nouel. 123. §. Si quis contra apud Iulianū cap. 32.

Authen. de sanctiss. episcop.

C. de epiſc. & cler. l. Si quis. & C. Theod li. 16. tit. 2. c. 32.

De his qui ad Eccleſ confu. C. lib. 1. l. Fideli.

Ibidem l. Præſenti.

sunt

ſunt. Ex his ergo locis, eorumq. finibus, quos anteriorum legum præſcripta ſanxerunt, A
nullos eijci aut expelli aliquando patimur, nec in ipſis Eccleſijs reuerendis ita quemquam
detineri atque conſtringi, vt ei aliquid aut victualium rerum, aut veſtis negetur, aut re-
quies, &c. Data pridie Calen. Martij Conſtantinopoli. Leone auguſto tertium conſule.
De perſona Stephani epiſcopi hoc attendendum eſt, quia nec inuitus ad iudicium trahi,
nec ab epiſcopis alieni concilij debuit iudicari, ſicut prædicta nouellarum conſtitutio con-
tinet quæ de epiſcopis loquitur. Ait enim: Sed neque pro qualicumque pecuniaria vel cri-
minali cauſa ad iudicem ciuilem ſiue militarem inuitum epiſcopum producere vel exhi-
bere citra imperialem iuſſionem permittimus: ſed iudicem qui tale aliquid ſiue ex ſcri-
pto, ſiue ex non ſcripto præſumpſerit imperare, poſt cinguli priuationem xx. librarum
auri pœnam exolnere iubemus Eccleſiæ cuius epiſcopus produci aut exhiberi iuſſus eſt:
executorem ſimiliter poſt cinguli priuationem & verberibus ſubdendum, & in exilium B
deportandum. Item poſt multa: Si autem & a clerico aut laico quocumque aditio con-
tra epiſcopum fiat propter quamlibet cauſam, apud ſanctiſſimum eius metropolitam ſe-
cundum ſanctas regulas & noſtras leges cauſa iudicetur. Et ſi quis iudicatis contra dixe-
rit, ad beatiſſimum archiepiſcopum, & patriarcham diœceſeos illius referatur cauſa, &
ille ſecundum canones & leges huic præbeat finem. Contra hæc ſi dictum fuerit, quia nec
metropolitam habuit nec patriarcham, dicendum eſt quia a ſede Apoſtolica, quæ om-
nium Eccleſiarum caput eſt, cauſa hæc audienda ac dirimenda fuerat, ſicut & prædictus
epiſcopus petijſſe dinoſcitur, qui epiſcopos alieni concilij habuit omnino ſuſpectos. Quia
ergo ſententia non a ſuo iudice dicta, nihil firmitatis obtineat, lectionis huius tenor
Si a non cõpet. Iud. C. lib 7. l. Et in priuatorum. oſtendit lib. C. vij. tit. xlviij. conſtit. iiij. Imperatores Gratianus, Valentinianus & Theo-
doſius Auguſti ad Potitum vicarium. Et in priuatorum cauſis huiuſmodi forma ſeruetur, C
ne quenquam litigatorum ſententia, non a ſuo iudice dicta, conſtringat. Data xij. Cal.
Octob. Romæ Auſonio & Olibrio conſulibus. Illud autem quod dicitur a ſeruis ſuis ac-
cuſatus, ſciendum eſt, quia audiri minime debuerunt, vt hæc conſtitutio patefacit ſic di-
cens C. lib. ix. tit. j. conſtit. xx. Imperatores Arcadius & Honorius Auguſti Eutychiano
De his qui accuſare non poſſ. C. lib. ix. l. Si quis. præfecto præto. Si quis ex familiaribus vel ex ſeruis cuiuſlibet domus cuiuſcumque cri-
minis delator atque accuſator extiterit, eius æſtimationem, caput atque fortunas petitu-
rus, cuius familiaritati vel dominio inhæſerit, ante exhibitionem teſtium, ante exa-
minationem iudicij, in ipſa expoſitione criminum atque accuſationis exordio, vltore
gladio feriatur. Vocem enim funeſtam intercidi oportet potius quàm audiri. Maie-
ſtatis autem crimen tantum excipimus. Data v. Idus Nouembris. Cæſario Atticoq. conſu-
libus. Si vero dictum fuerit, quia de hoc accuſatus eſt, quòd maieſtatis crimen intendit, D
nec ipſum de eo credendum fuit, ſi vita vel opinio eius talis ante non extitit, ſicut
lib. Pandectarum xlviij. ad legem Iuliam maieſtatis ſcribit Modeſtinus, lege Famoſi,
paulo poſt principium. Hoc tamen crimen a iudicibus non in occaſione ob principalis
maieſtatis venerationem habendum eſt, ſed in veritate rei iudicatæ. Nam & perſona ſpe-
ctanda eſt, an poterit facere, & ante quid fecerit, & an cogitauerit. Quod autem dicit
idem Epiſcopus quia ſe abſente aliqui viliſſimi ſint teſtes exhibiti: hoc ſi verum eſt, nullius
eſſe momenti lege noſcendum eſt: Conſtitutione nouella quæ de teſtibus loquitur cap. 16.
Author. de teſt. §. Et hæc vero. Hoc quoque ſæpius agnouimus, quoniam quidam aut apud locorum defenſores, aut apud
clariſſimos prouinciarum iudices, aut etiam vt aſſoler, hic apud virum clariſſimum ma-
giſtrum cenſus ingrediuntur, & queruntur tamquam ab alio paſſi aliquid contra leges,
aut aliter læſi aut damnificati, teſtes volentes producere. At ne poſtea obijciatur eis quia E
per vnam partem geſta confecta ſunt: oportet & illum qui impetitur in ipſa ciuitate con-
ſtitutum vbi teſtimonia dantur admonitum a iudice ſiue a defenſore aduenire, & audire
atteſtationes. Si vero noluerit aduenire, ſed contempſerit, vt ex hoc ab vna parte reſti-
monia aduerſus eum inutilia ſint: ſancimus huiuſmodi teſtimonia ita valere, ac ſi non
ex vna parte conſiſterent, ſed etiam ipſo præſente fuiſſent facta. Si enim recuſauerit &
venire noluerit & audire quæ deponuntur, cum vtique in publico ſit, & non ex ineuita-
bili quadam neceſſitate venire non poſſit: ſimilis aduenienti erit, & nulla vtilitas ex con-
temptu ſuo ei adhibebitur, ſed videbuntur quidem in vtriuſque præſentia probationes fa-
Vbi ſupra §. Teſtes. ctæ. Ecce admonendus eſt ſemper aduerſarius, vt ad audiendos teſtes adueniat. Quod quia
hic omiſſum eſt, neceſſe eſt, vt quod contra leges actum eſt, firmitatem non habeat.
Quales autem teſtes vel cuius opinionis ad teſtimonium admittendi ſunt, plurimæ leges
oſtendunt.

A oſtendunt, quæ pene nulli habentur incognitæ, quæ etiam & illud ſanciunt, vt viliſſimis teſtibus ſine corporali diſcuſſione credi non debeat. Quod autem dicitur quia nihil ſcriptis iudicatum eſt, legendus eſt tit. xliiij. lib. vij. Codicis, quia ſcriptis debuit iudicari, Nam ibi inter alia dicitur arque præcipitur, vt ſententia quæ ſine ſcripto dicta fuerit, ne nomen quidem ſententiæ habere mereatur.

EPISTOLA LVII.

GREGORIVS THEODORO CVRATORI.

Lib. 7. ep. 102. lib. 8. ep. 7. lib. 10. ep. 6.

De Petro viro magnifico.

B POſtquam ſic de gloriæ veſtræ ſinceritate præſumimus, vt veſtros vos credamus reputare qui noſtri ſunt: latori præſentium Petro viro magnifico ad promerendam bonitatis veſtræ gratiam hoc ſolum ſufficere poterat, indicare quia noſter eſt. Sed quoniam paterna commendatio boni filij mentem ſolet ſemper accendere, paterna dulcedine ſalutantes petimus, vt memorato filio noſtro, atque memoratæ filiæ noſtræ glorioſæ matri ipſius patrocinij veſtri gratiam oſtendatis, eosq. & illic poſitos tuitionis veſtræ remedio foueatis & venientes ad nos veſtris ſubſidijs adiuuetis: quatenus dum ea quæ gloria veſtra ex ſe ſolet impendere, noſtra benignius epiſtola interueniente præſtiterit, & ipſam tem conſuetam videatur laudabiliter exhibere, & nos ſibi pro ſua bonitate gratiarum eſſe per omnia faciat debitores.

C EPISTOLA LVIII.

GREGORIVS PAVLO SCHOLASTICO.

De vltione eius in maleficos.

QVanto nos gloria veſtra triſtes dudum effecerat, propter quod ſe aduerſus fratrem, & coepiſcopum noſtrum Leonem reuerendiſſimum virum querelas habere aliquas perhibebat: tanto eodem frater ad nos modo veniente, cor noſtrum gauiſum eſt: quia in priſtinam vos concordiam, Deo propitio, ad inuicem redijſſe reſtatus eſt. Qui etiam inter alia bona quæ veſtris laudibus inferebar, adiecit omnino vos in vltione maleficorum ſolicitos ac diſtrictos, ſicut reuera nobiles & Chriſtianos oportuit, extitiſſe. Vnde valde
D in nobis lætitia quam de vobis ſumpſeramus excreuit: quia illum vobis per hoc placabilem redditis, contra cuius inimicos zeli veſtri rectitudinem exercetis. Propterea gloriam veſtram paterna dulcedine ſalutantes hortamur, vt quia ſatis eſt moribus veſtris accommodum pacem diligere, reparatam inter vos gratiam nullius lingua perturbet: ſed ſic in vobis erga paternum amorem charitas ardeat, vt eam aduerſi flatus more flammæ non extinguant, ſed augeant. Nam & eundem ante dictum fratrem noſtrum hortati ſumus, vt ita paternam vobis dilectionem impendat: quatenus reciprocum gloriæ veſtræ affectum non odioſe, ſed velut mutuum tamquam fenerator ſemper poſſit exigere.

EPISTOLA LIX.

E GREGORIVS VITALI DEFENSORI SARDINIÆ.

Sup. ep. 52. lib. 7. epiſt. 65. lib. 9. ep. 18.

De xenodochijs neglectis. De Eccleſijs vacantibus. De Pompeiana. De infirmitate Ianuary Epiſcopi tempore ſacrificij.

EXperientia tua indicante comperimus xenodochia in Sardinia conſtituta, grauem habere neglectum. Vnde reuerendiſſimus frater & coepiſcopus noſter Ianuarius vehementiſſime fuerat obiurgandus, niſi nos eius ſenectus ac ſimplicitas, & ſuperueniens ægritudo, quam ipſe retuliſti, ſuſpenderet. Quia ergo ita eſt poſitus vt ad aliquam ordinationem eſſe non poſſit idoneus, æconomum eius Eccleſiæ, atque Epiphanium archipresbyterum ex noſtra diſtrictionis auctoritate commone, vt eadem xenodochia ſine periculo ſuo ſolicite ac vtiliter ſtudeant ordinare. Nam ſi quis illic poſt hæc neglectus extiterit, nulla ſe nouerit poſſe apud nos ratione aliquatenus excuſare. Quoniam vero poſſeſſores

possessores nos Sardiniæ petiuerunt, vt quia diuersis oneribus affliguntur, Constantinopo- A
lim pro eorum debeas remedio proficisci, licentiam tibi eundi concedimus. Sed & dile-
ctissimo filio nostro Bonifacio scripsimus, vt suũ tibi pro remedio illius prouinciæ studeat
adhibere solatium. De ecclesijs autem quas vacare sacerdotibus indicasti, prædicto reue-
rendissimo fratri, & coepiscopo nostro Ianuario scripsimus, vt eas debeat ordinare: sic ta-
men, vt non omnes ad episcopatum de ecclesia ipsius eligantur. Nam sic eum conuenit
alias ordinare, vt ecclesiæ suæ de personis quæ in ea possint proficere necessitatem non fa-
ciat. Illud igitur quod ad gubernationem quorundam monasteriorum personas esse præ-
positas, quæ ante dum adhuc in minori essent ordine monachico habitu lapsæ sunt indi-
casti, officium quidam abbatis suscipere, nisi omnino correcta vita, & digna præcedente
pœnitentia minime debuerunt. Sed quoniam iam Abbatum, sicut dicis, officium susce-
perunt, de vita, moribus, ac solicitudine eorum cura gerẽda est. Et si actus eorum inuenti con- B
tra officium non fuerint, in eo quo sunt ordine perseuerent: alioquin remotis eis, alij qui
commissis sibi animabus prodesse valeant, ordinentur. Causa præterea de monasterio san-
cti Hermæ, quod in domo Pompeianæ religiosæ feminæ a fratre nostro constructum est,
quia plus blandimentis quàm districtione agenda est, experienria tua apud eandem mu-
lierem cum dulcedine agere studeat: quatenus nec illa in peccato proprio auctoris sui de-
beat postponere voluntatem, & tu vtilitates monasterij valeas salubriter procurare. Puellas
autem suas quas antedicta Pompeiana in monasterio mutata olim religiosa veste conuer-
tit, abstrahi ab ea vel inquietari nullo modo patiaris: sed in ea qua sunt conuersione Deo
protegente, permaneant. Pro requirendis vero rebus ecclesiarum, vel monasteriorum, siue
piarum causarum, quod scripsisti, prius quidem hi quorum interest, admonendi sunt, vt ab
eis te insistente atque solatiante modis omnibus requirantur. Quòd si forte vel ipsi negli- C
gentes extiterint, vel certe qui eas requirere debeant, inuenti non fuerint, tunc omnia ipse
perquire, atque ita reperta recolligè, vt manu aliquod iudicium inferre cuiquam minime
videaris. De xenodochijs itaque Hortulani atque Thomæ nil hactenus horum quæ indi-
casti cognouimus. Ea propter experientia tua iussionem principis ex hoc datam diligen-
ter inspiciar, & omnia secundum eius tenorem disponat, & nobis quidquid egerit, inno-
tescat. De hoc igitur quod scripsisti, fratrem & coepiscopum nostrum Ianuarium tempo-
re quo sacrificium celebrat, tantam pati frequenter angustiam, vt vix post longa interual-
la ad locum canonis redire valeat quem reliquit, atque ex hoc multos dubitare si commu-
nionem debeant de eius consecratione percipere, admonendi sunt, vt nullatenus pertime-
scant: sed cum omni fide, & securitate communicent: quia ægritudo personæ, sacri my-
sterij benedictionem nec mutat nec polluit. Secretius tamen omnino idem frater noster D
hortandus est, vt quotiens aliquam molestiam senserit, non procedat, ne ex hoc se & despi-
ciendum præbeat, & infirmorum animis scandalum faciat. Præterea Pompeiana religio-
sa femina questa nobis est, hereditatem quondam generi sui Epiphanij, in qua Epipha-
nius idem Matronam coniugem suam filiam antefatæ Pompeianæ vsufructuariam consti-
tuerat, monasterio quod in domo sua fundari statuerat, & postea extincto, vsu fructu mo-
dis omnibus profuturam, atque alia quæ eidem Matronæ proprietatis iure probãtur com-
petere, ab experientia tua, & a reuerendissimo fratre, & coepiscopo nostro Ianuario iniuste
sublata, & exinde nihil hactenus, vel filiæ suæ redditum, vel profecisse monasterio. Quòd
si ita veritas se habet, & aliquid te indecenter fecisse cognoscis, absque vlla mora ablata
restitue: aut certe si aliter esse putas, ne grauari pars aduersa præiudicialiter videatur, ele-
ctorum cum ea iudicium hac de causa nullo modo subire postponas, vt vtrum vera iustaq. E
eius sit querimonia, definitione iudicij declaretur.

EPISTOLA LX.

Sup. ep. 42. 48. 49. hoc lib. & 59. & 60.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO PANHORMITANO.

In transmutatione rerum Ecclesiæ liberam licentiam concedit.

SIcut rationi contraria procul est abijcienda petitio: ita in his quæ bene desiderantur, effectum negare non conuenit. Quia igitur, vt frarerniratis tuæ petitio, quæ tenetur in subditis, continet, in qua tecum vna presbyteri & diaconi, ceteraq. Ecclesiastica officia subscribentes præbuere consensum, domum cum horto. & balneo suo, atque omnibus ad

eam

A eam pertinentibus in hac vrbe Roma posita, quæ ad ius Panhormitanæ Ecclesiæ ex hereditate quondam Flori viri magnifici peruenisse dinoscitur, cum dilectissimo filio nostro Epiphanio diacono permutare desideras, propter hoc quòd domus ipsa, ita parte detecta, parte diruta, parte igne probatur esse consumpta, vt nihil exinde commodi, sicut testaris, ante multos iam annos nunc vsque Ecclesiasticis vtilitatibus potuisset accedere, atque hac in re nostra tibi dari postulas auctoritate licentiam, prouisionis tuæ intentionem diligentius intuentes, postquam & nobis cognitum est, domum ipsam in eo esse statu quo asseris, atque ita minãte ruina quotidie deteriorem fieri, vt non solum Ecclesiæ tuæ non vtilis, sed potius subinde damnosa posse videatur existere: idcirco permutandi tibi eam cum balneo & horto suo, omnibusq. generaliter ad eam pertinentibus iuxta petitionem tuam, quã & veritatis & rationis apud nos ordo suffulcit, huius auctoritatis nostræ serie liberam per om-
B nia concedimus facultatem: quatenus huiusmodi accepta licentia, nec te culpa de temeritate, vel incautela respiciat, nec ille aliquid dubietatis incurrat. Nam protidum salubreq. est aliquid compendij procurare, vnde nulla spes est lucri, sed magis damni formido.

EPISTOLA LXI.

GREGORIVS FANTINO DEFENSORI PANHORMITANO.

Sup. lib. 3. epist. 43. lib. 7. ep. 14.

De Exhilarato Episcopo, qui diu Roma propter delicta retentus fuit.

TAlia ad nos de fratre, & coepiscopo nostro Exhilarato, sicut & ipse nosti, peruenerũt, quæ districta omnino essent vltione plectenda: sed quoniam bis eam reuerendissimus
C frater & coepiscopus noster Leo, qui etiam in causa eius iudicem se fuisse testatus est, leuigauit: ad Ecclesiam suam illum retransmittendum esse præuidimus, iudicantes sufficere illi hoc quod eum hic diutius retinentes afflximus. Itaque experientiæ tuæ præcipimus, vt erga mores actusq. illius curam habeat, arque eum frequenter admoneat: quatenus se ad impendendam clericis suis charitatem benignum, & si res exegerit, ad corrigendas culpas debeat se exercere solicitum. Sed & clerum eius admonere te volumus, vt humilitatem illi, ac obedientiã, quam Dominus mandat exhibeat, ne in aliquo illi superbus præsumat existere. Quòd si quis eorum, ideſt, laicus siue clericus admonitionem tuam neglexerit, ex hac nostra auctoritate canonica coerctione inobedientiæ culpam aut tu, sicut præuideris, corrige, aut nobis renunciare festina: vt disponere valeamus qualiter disciplinæ frenum extra
D iter suum eos pergere non permittat, quos ad excessum aculeus prauæ mentis irritat.

EPISTOLA LXII.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO PANHORMITANO.

Sup. ep. 58.

De Fantino defensore, & Petro.

QVia sunt culpæ in quibus culpa est relaxare vindictam, quærẽda semper est veritas: vt inquiri debeat vtrum accusatum noxa condemnet, an à pœna innocentia patefacta subducat. Itaque peruenit ad nos Fantinum defensorem vltionem exercere in Petrum latorem præsentium voluisse, pro eo quòd quantum dicitur, relictã cuiusdam diaconi tempore quo conductor fuerat, marito tradiderit. Sed quoniam iste coniugem diaconi asserit
E non fuisse, dicens nec virginem illam ad eum venisse, denique nec religiosam mutasse vestem, postquam ille in ordine sacro promotus est: adijciens etiam priusquam ad diaconatũ perueniret, & postea, praua illam opinione vixisse. Ideoque fraternitatẽ tuã his hortamur affatibus, vt cum Dei, sicut decet, timore, causam hanc subtili omnino inuestigatione perquirat: & si in coniugio diaconi mulierem de qua agitur iũctam fuisse constiterit, & suprascriptus lator memorato defensori, & rectori patrimonij ad vindictã modis omnibus tradatur, & cum competenti emendatione qui male sociati sunt, disiungantur. Si vero in eius coniugio non fuit, memoratum Fantinum ex nostro mandato commonere te volumus, vt ei facere nil præsumat, nec illum accusatio apud eũ in aliquo prægrauet. Quia vero res suas antedictus Petrus apud Ecclesiæ colonos perhibet retineri: volumus vt sine cuiusquã impedimento eas habeat, si tamen ita est exigendi licentia. Nam si inuentus fuerit esse culpabilis, non solum res suas amittere, sed in se debet dignam vltionem susc ipere.

Explicunt Epistolæ Indictionis sextæ.

LIBER

LIBER DVODECIMVS EPISTOLARVM EX REGISTRO SANCTI GREGORII PAPÆ

INDICTIONIS SEPTIMÆ.

EPISTOLA I.

Sup. l. 4. ep. 14. lib. 5. ep. 1. 18. 20. 38. lib. 7. ep. 90.

GREGORIVS SERVVS SERVORVM DEI Mariniano Episcopo Rauennæ.

Vt Fortunatum abbatem iniuste depositum restituat, & episcopum reprehendat, quòd predecessoris sui absque causa ordinationem destruxerit.

QVIA incongruum valde est a suscepto officio sola quemquam voluntate suspendi, quem culpa non remouet: solicite disponendum est, vt nec prior ordinatio irrarionabiliter destruatur, nec sine emendatione quæ male secuta fuerint, relinquantur. Fortunatus itaque lator præsentium in monasterio sanctorum Laurentij & Zenonis, quod in Cæsenati castro est constitutum, a Natali quondam episcopo officium sibi abbatis asserens esse commissum, nunc se a successore eius Concordio nulla existente causa vel culpa exinde remotum, atque alium in loco suo queritur ordinatum. Quod etiam coram testibus quibusdam diaconis nostris, præsente diacono prædicti Concordij episcopi sui causas allegante ex parte ita esse perclaruit. Sed quoniam certior in partibus illis vbi res acta est potest esse probatio, fraternitas tua diligenter atque solicite hoc studeat perscrutari. Et si nulla manifesta causa depositionis extitit, quæ prædictum Fortunatum abbatis officio remoueret, eum in suo loco reformare festiner, atque eius episcopum digna reprehensione increpare non desinat, cur decessoris sui nullis prouocatus excessibus destruere ordinationem molitus sit. Si vero aliter quàm edocti sumus, causam esse pars altera dixerit: subtili veritas inuestigatione quærenda est, & ita quidquid canonicus ordo popposcerit terminandum, vt nulla ea de re denuo querela remaneat. Dat. mense Octobri, Indictione vij.

EPISTOLA II.

Ios. ep. 8.

GREGORIVS ALCYSONO EPISCOPO CORCYRÆ.

Vt Cassiopi castrum iniuste pernasum restituatur.

NON immerito elati cordis retundi postulatur ambitio, quando sacrorum canonum vigore postposito, temerariæ præsumptionis excessus aliena illicite concupiscendo, non solum ad generanda dispendia fit noxius, verumetiam paci Ecclesiasticæ probatur esse contrarius. Relectis igitur fraternitatis tuæ epistolis, quæ de Cassiopi castro, quod in tua situm est diœcesi ab episcopo Isauriæ ciuitatis vel prius vel modo sint acta cognouimus: & contristati sumus, quòd hi qui Ecclesiæ tuæ pro impensa sibi charitate debitores esse debuerant, ei inimici magis fieri nullo sunt pudore prohibiti. Denique vt contra Ecclesiasticam ordinationem, contra sacerdotalem modestiam, contra sacrorum canonum statuta, prædictum castrum de iurisdictione tua abducere, ac suæ molirentur potestati subijcere, vt fierent quodammodo domini, vbi prius suscepti fuerant peregrini. Qua de re quoniam Andreas venerabilis memoriæ frater noster Nicopolitanus metropolita adnitente sibi quoque principali iussione, in qua ei causæ huius fuerat iniuncta cognitio, prolata sicut nobis patuit noscitur statuisse sententia, antefatum Cassiopi castrum sub iurisdictione Ecclesiæ tuæ quemadmodum semper fuit debere persistere, formam eiusdem sententiæ comprobantes, Apostolicæ sedis auctoritate eam fauente iustitia comprobamus, confirmamus,

A confirmamus, atque per omnia robustam manere decernimus. Nam nulla æquitatis ratio nullus canonum ordo consentit, vt parochiam alterius alter aliquo modo debeat occupare. Vnde licet districtionem contra se non modicam huius litigij culpa videatur exigere, propter quod ab eis mala pro bonis sint reddita: studendum tamen est vt excessu benignitas non vincatur, nec illud quod extraneis debetur, fratribus etiam necessitatem patientibus denegetur, ne nihil charitas agere in episcoporum mentibus iudicetur, si sine consolationis remedio hi quibus magna est habenda compassio relinquantur. Oportet ergo vt sacerdotes vel clerus Isauriæ ciuitatis ab antefati Cassiopi castri habitatione nullatenus repellantur, sed & beati Donati sanctum ac venerabile corpus, quod secum detulerũt, in vna Ecclesiarũ ante dicti loci quã elegerint, siue intus siue foris habeant recondendi debita cum veneratione licentiã. Sic tamen vt dilectioni tuæ in cuius parochia castrũ ipsum
B est positum, emissa procuretur cautione munitio, per quam promittat episcopus Isauriæ nullam sibi in eo potestatem, nullum priuilegium fore, nullam iurisdictionem, nullam tamquam cardinalis episcopus vlterius auctoritatem defendere: sed post pacem Deo propitio redditam, ablato venerabili sancti Donati si maluerint corpore, ad propria se modis omnibus reuersuros. Vt huius promissionis persistente memoria, nec decreto quidquam sibi illic principaliter quacumque occasione audeant vendicare, sed omni se tempore esse ibidem hospites recognoscant: & fraternitatis tuæ Ecclesia iuris vel priuilegij sui in qualibet parte præiudicium non incurrat.

EPISTOLA III.

C GREGORIVS BONIFACIO DIACONO. *sup. epist. 2. h. l.*

Decernit inter episcopos quid in pernasione castri Cassiopi agendum sit.

QVotiens nos eorum discordia tristes facit qui pacis prædicatores esse debuerant, magna solicitudine studendum est, vt litigij ablata materia ad concordiam redeant qui diuersa ab inuicem voluntate discordant. Quæ igitur de Cassiopi castro, quod in insula Corcyra est positum, acta sint, qualiterve id de iurisdictione Corcyritani episcopi episcopus Isauriæ moliatur subtrahere, & suæ nequiter iurisdictioni subijcere, valde prolixum est dicere. Sed dilectioni tuæ vt cuncta subtiliter comprehendat, fratris nostri Alcysoni episcopi Corcyræ scripta transmisimus, atque eius illic venire homines fecimus,
D qui etiam verbo minutius te ad singula possit instruere. Hoc tamen breuiter indicamus, quia dum Imperatori esset quoddam in præiudicio ecclesiæ Corcyritanæ subreptum, nec iussio eius, quippe quæ contra leges & sacros canones data fuerat, habuisset effectum, & indecisa inter partes contentio remansisset: talem illum ad Andream quondam fratrem & coepiscopum nostrum tunc Nicopolitanum metropolitam iussionem dedisse: vt quoniam vtraque pars eius erat iurisdictioni subiecta, ipse hanc causam cognoscere & finire canonice debuisset. Qui metropolita cognita causa ptolataq. sententia, cuius tibi exemplaria misimus, prædictum Cassiopi castrum sub potestate ac iurisdictione Corcyritani episcopi, cuius & semper fuit diœcesis, esse distinxit. Quam nos sententiam comprobantes, Apostolicæ Sedis auctoritate præuidimus confirmandam. Et ne ea quæ decreuimus, ita potuissent esse districta, vt nihil benignitatis habere viderentur admixtum: curæ nobis fuit
E ita causam temperate disponere, sicut sententiæ nostræ quam ad te misimus textus ostendit, vt neque episcopus, neque clerus Isauriæ ciuitatis necessitatem habitationis incurrerent, nec Corcyritanæ Ecclesiæ priuilegia in aliquo turbarentur. Sed quia inter ipsa primordia sereniſſimo domno Imperatori surreptum est, atque contra iudicatum Nicopolitani metropolitæ, quod ecclesiastica rectitudine & canonica ratione suffultum est, episcopo Isauriæ, quod nec sine dolore audire, vel loqui sine gemitu possumus, cum maiori iniuria episcopi Corcyritani, atque clericorum eius antefatum Cassiopi castrum traditum memoratur, vt amota, quod graue est dici, iurisdictione Corcyritanæ Ecclesiæ ipse illic omnem tamquam principalis habeat potestatem, sententiam nostram nulli dare præuidimus, ne contra iussionem clementissimi domni Imperatoris, vel quod absit, in despectum ipsius aliquid facere videremur. Itaque dilectio tua pietai eius cuncta diligenter insinuet, atque constanter astruat hoc omnino illicitum, omnino prauum, omnino iniustum, & sacris esse valde canonibus inimicum. Et ideo

huiusmodi peccatum temporibus suis introduci in ecclesiæ præiudicium non permittat. A
Sed quid de hoc negotio iudicatum antefati quondam metropolitæ contineat, vel qualiter a nobis ea quæ ab illo decreta sunt, confirmata fuerint suggerat, atque id agere studeat, vt cum eius iussione nostra illic sententia transmittatur: quatenus & serenitati ipsius, sicut dignum est, reseruasse & rationabiliter correxisse quæ male præsumpta sunt, videamur. Qua in re omnino danda opera est, vt si fieri potest, etiam iussionem suam ipse tribuat, in qua ea quæ a nobis definita sunt, seruari præcipiat. Nam hoc facto, omnis de cetero surreptionis locus obstruitur. Ita ergo ad compescenda hæc præiudicia vigilantiam tuam cum omnipotentis Dei adiutorio exercere festina, vt nec modo voluntas eorum qui peruersa moliuntur, aliquid contra antiquum Ecclesiasticæ consuetudinis statum obtineat, nec post ad exemplum res nefanda proficiat. Quanta præterea mala, quantasque oppressiones supra scriptus Alcysonus frater & coepiscopus noster ab actionarijs ecclesiæ B
Thessalonicensis asserat sustinere vt possis cognoscere, ipsam quam ad nos misit epistolam dilectioni tuæ transmisimus. Ideoque prædictæ ecclesiæ responsalem venire ad te facito, atque causam ipso præsente cognosce, & de capitulis quibus te ratio mouerit, fratri & coepiscopo nostro Eusebio scribe, vt homines suos agere iniusta prohibeat, & minores non premere, sed magis in quibus iustum fuerit, moneat adiuuare. Hoc quoque volumus, vt ei qui in ciuitate Nicopolitana metropolita fuerit ordinatus, dilectio tua scribere debeat: quatenus causam de damnis quæ ecclesiæ suæ illata prædictus frater noster Alcysonus queritur cognoscere, & quod iustum est debeat definire: quia a decessore ipsius negotium ipsum non decisum, sed dicitur reseruatum. Dat. Mense Decembri, Indictione vij.

EPISTOLA IIII. C

Inf. ep. 8. lib. 2. ep. 10. 40. lib. 8. epist. 16. lib. 11. ep. 26. 28.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO Panhormitano.

Tribuit licentiam vt Ecclesiam sancta Maria consecrare possit.

BAsilicam quam a dilectione tua in honorem beatæ semperq. Virginis Mariæ per Sauinum subdiaconum nostrum, & rectorem patrimonij suggeris esse perfectam, consecrandi tibi præceptionis nostræ serie noueris facultatem attributam: quatenus frater charissime deuotionis tuæ desiderium compleus celebritatis perfectione gratuleris. Dat. D
Mense Decembri, Indictione septima.

EPISTOLA V.

GREGORIVS GVDOINO DVCI Neapolitano.

De milite qui ancillam Dei de monasterio rapuit.

CVm inter multa bona quæ nobis de magnitudine vestra sæpius nunciantur, illud in vobis plus laudabile dicitur existere, quòd castitatem diligitis, & disciplinam, sicut E
dignum est, custoditis: satis mirati sumus quòd in milite illo qui ancillam Dei diabolica instigatione perdiderit, districtissima vindicta hactenus facta non fuerit. Nam & moribus & bonitati vestræ valde conueniens fuit, vt ante ad nos vltio quàm perpetratæ culpæ iniquitas perueniret. Sed quia vindictam huius sceleris non voluntate vestra, sed aliorum credimus surreptionibus esse suspensam, neque hoc peccatum vel humerum indisciplinati militis, vel loca illa in quibus commissum est, valeat premere: hortamur vt sine excusatione aliqua vel modo qualis vobis feruor sit erga castitatis custodiam demonstrantes, ita pro exemplo aliorum districte emendare tantum facinus festinetis, vt & Deum vobis, in cuius ille hoc iniuriam perpetrauit, & timorem eius despexit placabilem faciatis, & nos vobis de zeli vestri rectitudine gratias referamus. Nam tantam iniquitatem inultam remanere nullo modo patimur.

EPI-

EPISTOLA VI.

GREGORIVS IOANNI EPISCOPO.

Sup. epist. 4.

De eligendo episcopo Anconitanæ Ecclesiæ.

NE de incauta eorum ordinatione qui ad episcopatum eliguntur, valeat prouenire confusio: vigilanti de eorum personis solicitudine est requirendum. Indicatum siquidem nobis est Florentinum archidiaconum Ecclesiæ Anconitanæ qui ad episcopatum fuerat electus, scripturæ quidem sacræ scientiam habere: sed ita ætatis senio iam confectum accepimus, vt ad regiminis officium non possit assurgere. Adijcientes etiam ita illum tenacem existere: vt domum eius amicus ad charitatem numquam introeat. Rusticus autem diaconus eiusdem Ecclesiæ, qui similiter electus fuerat, vigilans quidem homo dicitur: sed quantum asseritur psalmos ignorat. Florentium vero diaconum Ecclesiæ Rauennatis, qui electus ab omnibus memoratur, solicitum esse nouimus: sed qualis sit interius, omnino non scimus. Ideoque fraternitas tua vna cum fratre & coepiscopo nostro Armenio suprascriptæ Anconitanæ ecclesiæ visitatore illuc festinet accedere, & diligenter de vita ac moribus singulorum requirere, si de nullo sibi sunt crimine conscij, quod eos ad hoc officium vetet accedere. Pariter etiam requirendum est, si hoc quod de præfato archidiacono dictum est, quia numquam amicus domum eius ingressus est, si ita se veritas habet, & vtrum ex necessitate, an ex tenacia talis sit: aut si ita senex est, vt ad regendum non possit assurgere: vel si tactis sacrosanctis Euangelijs, sicut nobis nunciatum est, iusiurandum præbuerit, numquam se ad episcopatum accedere. Sed etiam de Rustico diacono, quantos Psalmos minus teneat, perscrutandum est. Florentio autem diacono Rauennati, si nullum, sicut diximus, crimen est quod obsistat, apud episcopum eius agi necesse est, vt ei debeat cessionem concedere: non tamen ex nostro mandato vel edicto, ne contra suam voluntatem eum cedere videatur. Sed hoc vt norunt ij, qui eum eligunt, ex se agant: tu vero de singulis cum omni studio ac solicitudine omnia quæ scripsimus require, atque nobis stude subtiliter indicare, vt renunciatione tua redditi certiores, quid post hæc Deo auctore fieri debeat, disponamus.

EPISTOLA VII.

GREGORIVS THEODELINDÆ REGINÆ Longobardorum.

Sup. lib. 3. ep. 4. & 32 ind. 12. lib. 7. epist. 42. ind. 11.

De scriptis Secundini.

SCripta quæ ad nos dudum a Ianuensibus partibus transmisistis, gaudij vestri nos fecere participes: propterea quod omnipotentis Dei gratia, & filium vobis donatum, & quod valde excellentiæ vestræ est laudabile, catholicæ eum fidei nouimus sociatum. Nec enim de Christianitate vestra aliud credendum fuerat, nisi id studere vos, vt quem diuino munere suscepistis, catholicæ rectitudinis auxilio muniretis: vt & Redemptor noster familiarem te suam famulam cognosceret, & Longobardorum genti nouum regem in timore suo feliciter enutriret. Vnde oramus omnipotentem Deum, vt & vos in mandatorum suorum via custodiar, & eundem excellentissimum filium nostrum Adulouualdum in suo faciat amore proficere: quatenus sicut hic inter homines iam magnus est, sic quoque ex bonis actibus ante Dei nostri oculos sit gloriosus. Illud autem quod excellentia vestra scripsit, vt dilectissimo filio nostro Secundino abbati ad ea quæ scripsit, subtiliter respondere deberemus: quis vel petitionem illius vel vestra desideria quæ multis esse profutura cognoscit, si ægritudo non obsisteret, duceret postponenda? Sed tanta nos podagræ nunc infirmitas tenet, vt non solum non dictare, sed etiam nec ad loquendum possimus assurgere, sicut & præsentium portitores legati vestri cognouerunt, qui nos & venientes infirmos inuenerunt, & discedentes in summo vitæ periculo atque discrimine reliquerunt. Sed si omnipotente Deo disponente conualuero, ad cuncta quæ mihi scripsit, subtiliter respondebo. Eam tamen synodum quæ piæ memoriæ Iustiniani tempore facta est, per latores præsentium transmisi, vt prædictus filius meus dilectissimus ipsam legens, agnoscat, quia falsa sunt omnia quæ contra sedem Apostolicam, vel catholi-

cam Ecclesiam audierat. Absit enim nos cuiuslibet sensum hæretici recipere, vel à tomo A
sanctæ memoriæ Leonis prædecessoris nostri in aliquo deuiare: sed quæcumque a sanctis
quattuor synodis sunt definita, recipimus: & quæcumque reprobata sunt, condemnamus.
Excellentissimo autem filio nostro Adulouualdo regi transmittere philateria curauimus,
idest, crucem eum ligno sanctæ crucis Domini, & lectionem sancti Euangelij theca Per-
sica inclusam. Filiæ quoque meæ sorori eius, tres annulos transmisi, duos cum hiacin-
this, & vnum cum albula: quæ eis per vos peto dari, vt apud eos nostra charitas ex vestra
excellentia condiatur. Paterna præterea charitate persoluentes salutationis officium, peti-
mus vt excellentissimo filio nostro regi coniugi vestro, pro nobis de facta pace gratias re-
feratis, atque eius animum sicut consueuistis ad pacem de futuro per omnia prouocetis:
quatenus mercedem populi innocentis, qui in scandalo perire poterat, ante conspectum
Dei inter multa bona quæ agitis, inuenire possitis. Dat. Mense Ianuarij, Ind. vij. B

EPISTOLA VIII.

Sup. ep. 2. Ind. 1.

GREGORIVS ALCYSSONO EPISCOPO CORCYRÆ.

De corpore beati Donati in Cassiopi castro cum Episcopi licentia recondendo.

REspiscentibus fratribus, & ad salubre se consilium conuertentibus non est neganda benignitas, ne plus in episcoporum mentibus culpa videatur posse quàm charitas. Venientem igitur ad nos Petrum, Ecclesiæ Isauriæ lectorem, cum scriptis fratris & coepiscopi nostri Ioannis, coram responsalibus dilectionis tuæ susceepimus, atque eum post relecta scripta, quæ detulerat, curæ nobis fuit requirere, si quid contra allegationem eorun- C
dem responsalium tuorum haberet, quod diceret. Qui dum nihil sibi aliud iniunctum, vel responsurum se penitus perhiberet, extra hoc quod episcopi ipsius epistola continebat, ea quæ canonibus congruebant, Deo auctore sine tarditate decreuimus. Post longum vero tempus suprascriptus Petrus capitulare protulit, quod sibi datum a suo asserebat episcopo: & idcirco moras causa sustinuit. Sed quia in eodem capitulari memoratus speraße legebatur antistes, vt in Ecclesia beati Ioannis quæ in Cassiopi castro est posita, sanctum ac venerabile corpus beati Donati haberet recondendi licentiam, paratum se esse inquiens dilectioni tuæ, propterea quòd tua probatur esse diœcesis, munitionem emittere, nullum tibi ex hoc præiudicium generari: petitionem eius sine effectu non præuidimus relinquendam, postquam ita tibi necessitatis tempore desiderat fieri consultum, vt Ecclesiæ tuæ iu- D
risdictionem seruare se in omnibus fateatur. Hac itaque ratione permoti, fraternitatem tuã scriptis præsentibus adhortamur, vt sine mora, vel aliqua excusatione, in prænominata beati Ioannis ecclesia recondendi suprascripti sancti venerabile corpus præbeat facultatẽ: ita sane vt prius scriptura interueniente te muniat, numquam se in antefata Ecclesia, vel castro sub quolibet argumento, aliquam iurisdictionem, vel priuilegium tamquam proprius episcopus vendicare, sed omne illicius ac potestatem Ecclesiæ tuæ, quippe cuius est parochia, inuiolabiliter custodire. Pariter quoque te sicut idem frater noster petit, conuenit respondere: vt tempore quo miserante Deo pace reddita illi ad propria fuerit reuertendi licentia, antedictum venerabile corpus auferendi secum sine aliqua obiectione fas habeat. Qua de re ne personale esse videatur quod geritur, & inueniri possit vnde recidiua rursus excitetur contentio, & successores vestri in hac promissione pro conseruãdis omnibus sunt per omnia complectendi: quatenus huiusmodi præueniente cautela, nec ille ibidem de ce- E
tero sibi quidquam in diœcesi tua contra æquitatem, & sacrorum canonum decreta præsumat defendere, & ius Ecclesiæ tuæ ex huiusmodi concessione præiudicium aliquod nulla vmquam ratione sustineat.

EPISTOLA IX.

GREGORIVS FELICI SVBDIACONO RECTORI patrimonij Appiæ.

De redditibus Ecclesiæ S. Pauli ad aquas Saluias concessis.

LIcet omnia quæ hæc Apostolica habet Ecclesia beatorum Petri, & Pauli, quorum honore & beneficijs acquisita sunt, Deo sint auctore communia: esse tamen debet in-

admini-

A administratione actionum diuersitas personarum, vt in assignatis cuique rebus cura adhiberi possit impensior. Cum ergo pro ecclesia beati Pauli apostoli, solicitudo debita nos commoneret, ne minus illic habere luminaria idem præco fidei cerneretur, qui totum mundum lumine suæ prædicationis impleuit, & valde incongruum esse, ac durissimum videretur, vt illa ei specialiter possessio non seruiret, in qua palmam sumens martyrij capite est truncatus vt viueret: vtile iudicauimus eandem massam quæ aquas Saluias nuncupatur, cum omnibus fundis suis, id est, cella vinaria, Antoniana, villa Pertusa in soro Primiano, Cassiano Silonis, Cornelij, Thessalata, atque Corneliano, cum omni iure, instructu, instrumentoq. suo & omnibus generaliter ad eam pertinentibus, cum eius Christi gratia luminaribus, deputare, adijcientes etiam eidem cessioni hortos duos inter Tiberim &
B porticum ipsius Ecclesiæ, euntibus a porta ciuitatis parte dextera, quos diuidit fluuius Almon, inter affines horti monasterij sancti Stephani, quod est ancillarum Dei, positum ad Sanctum Paulum, & ad fines possessionis Pissiniani, simul & terrulas, quæ vocantur Fossa latronis positas, id est, iuxta eandem porticum euntibus: similiter parte sinistra ad portam vbi nunc vineæ factæ sunt, quæ terrulæ cohærent ab vno latere possessioni Eugentis quondam scholastici, & ab alia parte possessionibus monasterij sancti Ediflij: quæ omnia Deo adiuuante per ante dictæ ecclesiæ præpositos, qui per tempora fuerint subsequentia & a præsenti septima indictione volumus ordinari. Et quidquid exinde accesserit, luminaribus eius impendi, atque ipsos exinde ponere rationes. Idcirco experientiæ tuæ præcipimus, vt suprascriptam massam aquas Saluias cum prænominatis omnibus fundis suis, necnon hortos, atque terrulas quæ superius continetur, de breuibus suis deleri facias, ac auferri, & cuncta ad nomen prædictæ Ecclesiæ beati Pauli Apostoli tradere: quatenus seC uientes ibi præpositi omni posthac carentes excusatione de luminaribus eius ita sine nostra studeat solicitudine cogitare, vt nullus vmquam illic neglectus possit existere. Facta vero suprascriptarum omnium rerum traditione, volumus vt hoc præceptum in scrinio Ecclesiæ nostræ experientia tua restituat.

EPISTOLA X.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO MESSANENSI.

De construenda Ecclesia.

Sup. lib. 1. epist. 58. & 64. Sup. lib. 7. epist. 100. Ind. 2.

D IAnuarius subdiaconus Ecclesiæ Messanensis petitoria nobis insinuatione suggessit, quæ habetur in subditis, in ciuitate Messanensi basilicam se pro sua deuotione fundasse, quam in honorem sancti Stephani & Pancratij, atque Eupli desiderat consecrari. Et ideo frater charissime si in tuæ diœcesis ciuitatis iure consistit, & nullum corpus ibidem constat humatum, percepta primitus donatione legitima, id est, a præsenti annuis tributis liberos fiscalibus solidos decem, & reliqua, de substantia sua sibi tantummodo vsumfructum retineat. Quæ omnia diligenter inquire, & si eorum, quæ offeruntur reddituum quantitas, vel quæ tempore mortis reliquerit, sartis tectis, & luminaribus, necnon alimonijs seruientium annua possunt præstatione sufficere: ipsa munificentia sit gestis municipalibus alligata. Quòd si hæc quæ diximus, per solicitudinem tuam impleta non fuerint, de propria substantia quanti interfuerit, vtilitati Ecclesiæ te vel heredes tuos satisfacturum
E esse non dubites. His igitur procuratis, benedictio optata proueniat. Nec ante dedicationis munus impertias, quàm supetius comprehensus fuerit ordo donationis impletus enunciaturus ex more nihil illic conditoris iuri vlterius iam deberi, nisi processionis gratia, quæ Christianis omnibus in commune debetur: Sanctuaria vero susceptæ fui cum reuerentia collocabis.

EPISTOLA XI.

GREGORIVS IVLIANO SCRIBONI:

De Maximi inquisitione, qua propter palatij & populi voluntatem, cum Dei offensa omittenda non est.

SI sæcularibus officijs ordo suus & tradita a maioribus disciplina seruatur: quis ferat ecclesiasticos ordines temeraria præsumptione confundi, audita negligere, & emẽdanda

non bene remittendo postponere? Et quidem vos bene facitis charitatem diligere, & ad A
concordiam suadere. Sed quoniam loci nostri consideratione compellimur, ea quæ ad nostram notitiam peruenerunt, minime propter Deum irrequisita relinquere: idcirco veniente Maximo, subtiliter ab eo quæ de ipso dicta sunt, perscrutari curauimus. Et confidimus de creatoris nostri custodia: quia cognita veritate, a statu canonum & æquitatis, rectitudine, nec gratia cuiusquam, nec culpa deflectimur, sed libenter quæ congruunt rationi seruamus. Nam si quod absit, Ecclesiasticam solicitudinem vigoremq. negligimus, perdit desidia disciplinam, & animabus profecto fidelium nocebitur, dum talia a suis pastoribus exempla suscipiunt. Illud autem quod scribitis, quia voluntas palatij & amor ab eo populi non discordet: hæc res a iustitiæ nos zelo non reuocat, nec intentionem nostram facit in requirenda veritate peccando deficere. Studendum ergo est fili magnificet vt amorem sibi Dei quisque conciliet. Nam sine diuina gratia humana dilectio quid di- B
cam in posterum, dummodo quoque apud nos amplius nocet?

EPISTOLA XII.

GREGORIVS CONDVCTORIBVS MASSARVM per Galliam.

Quod eos Arigio Patricio commendauit.

QVamuis inter medias sitis turbas gentium constituti: tamen ratio nosipsa suspicari compellit, multum vos ab alijs bona actione distare. Sicut enim appellatio sancti Petri Apostolorum principis familiam Ecclesiæ tantæ multitudini clariorem demonstrat: C
ita debetis ceteros morum claritate præcedere, atque eos quibus præestis, vt bene agant, vr agnoscant cui seruiunt assidue commonere: vt a rapinis gentium, atque prauitatibus abstineant, & familia Ecclesiæ non solum nomine, sed meritis honoretur. Nos enim de vobis cognoscite studiosissime cogitare. Disposuimus enim hominem nostrum, qui vos possit tueri & regere, cum litteris commendatitijs ad excellentissimum regem, Christo auxiliante, transmittere. Sed viam tempus hiemis impediuit. Viro ergo glorioso Arigio Patricio vos præuidimus commẽdandos, cui interim summa benignitate, atque obedientia, sicut beati Petri famulos decet, obedire studete, atque ea, quæ pro Ecclesiastica vtilitate vobis præcipiuntur, implete. Visum autem nobis est, vt consuetudinaria excepta eius vtilitate debeatis inferre. Pensiones vero fideliter cum omni collectæ diligentia, vt D
apud vnumquemque vestrum, quem communi consensu elegeritis reiaceant, a quo cum veneritis quem a latere nostro transmiserimus, eas possit accipere. Non enim sumus dubij, quòd per eum qui vobis visus fuerit, possint fideliter conseruari. Ita ergo in omnibus irreprehensibiles, atque obedientes existite: quatenus veniens ad vos is qui patrimonium ipsum recturus est, sciat quemadmodum vnicuique vestrum pro sua debeat strenuitate rependere.

EPISTOLA XIII.

GREGORIVS CYPRIANO DIACONO.

Sup lib. 2 epist. 36 Ind. 10. lib. 2. ep. 2. 27. 28. 37 lib. 5. ep. 4. lib. 6. epist. 19.

De persequendis maleficijs, quæ vulgo canterma dicuntur.

VIr sanctissimus Maximianus coepiscopus noster Ecclesiam Dei prauis hominibus E
purgare desiderans, laudabiliter erga ecclesiasticorum vitam, sicut nosti, solicitus fuit. Qui dum eorum actus vigilanter cura pastorali intenderet, maleficio quod vulgo canterma dicitur, quosdam didicit maculatos. Quos etiam sicut & dilectionis tuæ nuncianuit epistola, dedit in custodia retinendos. Sed quia peccatis nostris facientibus morte præuentus, crimẽ ipsum vlciscì non valuit: necesse est vt dilectio tua cũ omni hoc subtilitate indagare festinet, atque in eos secundum immanitatem facinoris studeat vindicare, qualiter secundũ leges suprascriptum episcopũ zelo correptionis ac iustitiæ in hac vltione propter Deum nouit potuisse si viueret commoueri. Omni ergo virtute, omniq. instantia tua dilectio in hac causa zelum suum erga omnipotentem Deum curet ostendere, & inimicis illius
Psal. 138. d aduersitatem dignam inflictis vltionibus exhibere, vt impleas quod scriptum est: Nonne qui oderunt te Domine oderam, & super inimicos tuos tabescebam. Si ergo

hoc

A hoc zelo dilectio tua accenditur, in eos qui Deum dereliquerunt, & contra eum maleficijs aliquid egerunt, poena monstretur. Quod si recte illic exequi non vales, nobis qui tales sunt transmitti debent, si tamen hic monstrari poterint, vnde illic possunt absque difficultate conuinci. Sed quia hoc impossibile esse existimo, illic per te debet districta, atque fortis correctio prouenire. Virum autem glorioſum domnum Libertinum prætorem in tali loco per contemplationem omnipotentis Dei adiutorem te habere confido. In hac tamen causa miteſcere minime debuiſti, etiam ſi tibi quilibet ſæcularis iudex aduerſarius potuiſſet exiſtere. Poſſeſſiones præterea Archilai medici dilectio tua rationabiliter tueatur, vt ab aliquibus iniuſte eum minime grauari permittatis.

EPISTOLA XIIII.

B

GREGORIVS DATIANO EPISCOPO Metropolirano.

De Barbarorum gladijs.

SCripta dulciſſimæ, & cordis vlnis omnibus amplectendæ veſtræ beatitudinis triſtis accepi, lætus relegi. Quis enim in hac terra non lugeat, quæ Barbaroruni gladijs tradita, pene iam non habet qui in ea viuant, & tamen habet quotidie qui moriantur? Sed in quantalibet triſtitia, quem non veſtræ epiſtolæ in gaudium exultationis excuterent? in quibus cum oris efficacia cum præpollentis ſapientiæ ingenio mihi medullitus loquebatur non carnis lingua, ſed charitatis. Quia vero ego de fonte veſtræ ſecuritatis hau-
C riens, ex aliquanto lætificatus ſum: vos quoque rogo noſtræ triſtitiæ luctum tangite, & afflictionem noſtram in vobiſmetipſis magiſtra charitate pertrahite. Neque enim noſtri mæroris ſordes mundabitis, niſi ipſi quoque per compaſſionem manum veſtri cordis inquinetis. Nam ſordida vaſcula, vt inquinatione terræ careant, cum terra mundari ſolent: & vos ſi parumper ad curam noſtram veſtrum animum ducitis, vt nobis opitulari valeatis, quaſi cum luto lutum mundatis. Sed quia hoc operando ſimul, & orando agitis, ſi quid pro nobis in vobis terrena actio inquinat, ſtatim aqua orationis lauat. Quia enim ſi quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra, compatiendo laboribus noſtris oſtendite quia vnum ſumus. Narrare enim mala quæ extrinſecus, & intrinſecus patior, epiſtolari breuitate prohibeor. Sed communis filius Sabinianus diaconus veſtræ dulciſſimæ ſanctitati curanda vulnera noſtra aperiet: ſed ex opere ſupernæ gra-
D tiæ ſubſequente ſalute cognoſcat quia medicus eſt, qui vulnus videt. Pueros vero epiſcopo ſimiles non tranſmitto, niſi prius cum omnipotentis Dei, & beatitudinis veſtræ ſolatio a terrenis implicationibus exutus ipſe epiſcopus fuero. Quando enim me apud meipſum inuenero, tunc foris mei ſimiles videlicet deformes quæro. Dat. x. Kal. Ianuarij.

EPISTOLA XV.

GREGORIVS AVGVSTINO EPISCOPO Anglorum.

De vſu pallij, & de Londonienſi & Eboracenſi Eccleſia.

E CVm certum ſit pro omnipotente Deo laborantibus ineffabilia æterni regni præmia reſeruari: nobis tamen eis neceſſe eſt honorum beneficia tribuere, vt in ſpiritalis operis ſtudio ex remuneratione valeant multiplicius inſudare. Et quia noua Anglorum Eccleſia ad omnipotentis Dei gratiam eodem Domino largiente, & te laborante perducta eſt, vſum tibi pallij in ea ad ſola Miſſarum ſolemnia agenda concedimus, ita vt per loca ſingula duodecim epiſcopos ordines, qui tuæ ditioni ſubiaceant: quatenus Londonienſis epiſcopus ciuitatis ſemper in poſterum a ſynodo propria debeat conſecrari, atque honoris pallium ab hac ſancta & Apoſtolica, cui auctore Deo deſeruio, ſede percipiat. Ad Eboracam vero ciuitatem te volumus epiſcopum mittere, quem ipſe iudicaueris ordinandum: ita vt ſi eadem ciuitas cum finitimis locis verbum Dei receperit, ipſe quoque duodecim epiſcopos ordinet, vt metropolitani honore perfruatur: quia ei quoque ſi vita comes fuerit, pallium tribuere Domino fauente proponimus, quem tamen tuæ fraternitatis

nitatis volumus dispositioni subiacere. Post obitum vero tuum ita episcopis quos ordinauerit præsit, vt Londonienſis episcopi nullo modo ditioni subiaceat. Sit veto inter Londoniæ & Eboracæ ciuitatis episcopos in posterum honoris ista distinctio, vt ipse prior habeatur qui prius fuerit ordinatus. Communi autem consilio, & concordi actione quæcumque erunt pro Christi zelo agenda disponant, vnanimitet recta sentiant, & ea quæ sensetint, non sibimet discrepando perficiant. Tua ergo fraternitas non solum eos episcopos quos ordinauerit, neque eos tantummodo qui per Eboracensem episcopum fuerint ordinati, sed etiam omnes Britanniæ sacerdotes habeat Domino Deo nostro auctore subiectos: quatenus ex vita & lingua tuæ sanctitatis & recte credendi & bene viuendi formam percipiant, atque officium suum fide ac moribus prosequentes ad cælestia, cum Dominus voluerit, regna pertingant. A B

EPISTOLA XVI.

GREGORIVS IOANNI ABBATI DE MONTE SINA.

Petit pro se orare.

SAnctitatem vitæ tuæ humilitatis tuæ testatur epistola, vnde omnipotenti Deo magnas gratias agimus: quia adhuc esse cognoscimus qui pro peccatis nostris valeant exorare. Nos enim sub colore Ecclesiastici regiminis mundi huius fluctibus voluimut, qui frequenter nos obruunt. Sed cælestis gratiæ manu protegente de ptofundo releuamur. Vos ergo qui in tanta quietis vestræ setenitate tranquillam vitam ducitis, & securi quasi in littote statis, nobis nauigantibus, aut potius naufragantibus orationis vestræ manum tendite, & conantes ad tertam viuentium pergere, quantis potestis precibus adiuuate, vt non solum de vestra vita, sed etiam de eteptione nostra mercedem habere in perpetuum valeatis. Sancta Trinitas dilectionem tuam suæ protectionis dextera protegat, detq. tibi commissum gregem orando, admonendo, boni operis studium ostendendo, in conspectu sui redemptoris recte pascere, vt ad æternæ vitæ pascua valeas cum ipso quem pascis grege peruenire. Scriptum quippe est: Oues meæ venient, & pascua inuenient. Quæ videlicet pascua tunc inuenimus, quando huius vitæ hieme carentes, de æternæ vitæ quasi de noui veris viriditate satiamur. Filio nostro Simplicio renunciante cognouimus, lectos vel lectisternia in Gerontocomio, quod a quondam illic Isauro constructum est, deesse. Propterea misimus lenas xv. rachanas xxx. lectos xv. pretium quoque de emendis culcitris vel naula dedimus: quæ dilectionem tuam petimus non indigne susipere, sed in loco quo transmissa sunt, præbere. C D

Ioan. 10. b

EPISTOLA XVII.

GREGORIVS ASCLEPIODOTO PATRICIO Gallorum.

Patrimonium Ecclesiæ, quod erat in Gallijs, ipsi & regibus commendat.

PRudentes viros, sicut estis, regibus adhærere, multorum solamem est. Nam dum præstantiotem sibi locum ad animæ vtilitatem datum intelligunt, certum est quia mercedis causas, vbi inueniunt, non postponunt. Quanto igitur affectu, quantaq. deuotione gloria se vestra in causis paupetum studio pietatis impenderit, dilectissimo filio nostro Candido presbytero renunciante comperimus. Sed quoniam hanc sibi quodammodo nobilitas legem imponit, vt debere se quod sponte tribuit æstimet: & nisi in beneficijs suis creuerit, nihil prestitisse se reputet: paterna dilectione salutantes gloriæ vestræ suprascriptum presbyterum, & patrimonium Ecclesiæ nostræ fiducialiter commendamus, vt ope gratiæ vestræ ptæmunitum, molestias & oneta nulla sustineat. Sic igitur boni studij in vobis cuta proficiat, vt vtilitates pauperum vobis annitentibus nutriantur, & sentiamus quod de chatitate vestra præsumimus. Augete fauoris vestri præsidia: quia apud nobilium mentes semiplenum bonum videtur quod sine adiectione relinquitur. Et quoniam ab excellentissimis regibus Francorum filijs nostris poposcimus, vt ipsum patrimoniolum sub sua cura habere dignentur, vobis adminiculantibus impleatur, vt vestrum E

A vestrum possit esse quod poscimus: quatenus & nos gratias referentes pro gloriæ vestræ incolumitate orare enixius valeamus, & vestrorum bonorum vicissitudinem Deus vobis omnipotens & hic & in futuro recompenset. Clauim vero a sacratissimo beati Petri corpore in qua de catenis eius benedictio continetur, transmisimus, quæ collo vestro suspensa contra omnia aduersa vos muniat.

EPISTOLA XVIII.

GREGORIVS BACAVDÆ ET AGNELLO Episcopis.

De synagoga Iudæorum transferenda, si Ecclesia officia impediat.

B SVpplicauerunt nobis Hebræi Tarracinæ degentes, vt locum quem synagogæ hactenus habuerunt, eum illis nostra quoque auctoritate esset habendi licentia. Sed quia peruenit ad nos quòd locus ipse sic vicinus esset Ecclesiæ, vt etiam ad eam vox psallentium perueniret: ideo scripsimus fratri & coepiscopo nostro Petro, si ita esset vt vox de eodem loco in Ecclesia resonaret, Iudæi celebrationibus priuatentur. Itaque fraternitas vestra cum suprascripto fratre & coepiscopo nostro locum ipsum diligenter inspiciat: & si ita est vt aliquid vobis in ecclesia visum fuerit obfuisse, alium locum intra ipsum castellum prævidete, vbi præfati Iudæi conueniant, quo possint suas sine impedimento cærimonias celebrare. Talem vero fraternitas vestra locum prævideat, si hoc fuerint loco priuati, vt nulla exinde in futuro querela nascatur. Prædictos vero Iudæos grauari, vel affligi con-
C tra ordinem rationis prohibemus: sed sicut Romanis viuere legibus permittuntur, sic annuente iustitia, actus suos, vt norunt, nullo impediente disponant: eis tamen Christiana mancipia habere non liceat.

EPISTOLA XIX.

GREGORIVS SABINO SVBDIACONO.

De horto Feliciani monasterio ancillarum Dei tradendo.

OFficio pietatis impellimur monasterijs prouida consideratione ferre consultum, ne hi qui in seruitio Dei deputati esse noscuntur, necessitatem aliquam, quod auertat
D Dominus, possint sustinere. Ideoque experientiæ tuæ hac auctoritate præcipimus, vt hortum quondam Feliciani presbyteri positum in regione prima, ante gradus sanctæ Sabinæ, excusatione postposita, monasterio Euprepiæ, in quo ancillarum Dei congregatio esse dinoscitur, iure proprietario possidendum tradere sine ambiguitate festinet: quatenus nostræ beneficio largitatis in Dei seruitio ipso quoque suffragante securis mentibus perseuerent.

EPISTOLA XX.

GREGORIVS STEPHANO CHARTVLARIO.

De monachis fugitiuis restituendis, & ne noua consuetudines monasterijs imponantur.

E SCientes magnitudinem charitatis vestræ toto Dominum corde diligere, ob hoc ea quæ in massis de iure quondam Patricij viri piæ recordationis contra præcepta Dominica, contraq. canonum regulam commissa esse didicimus, ad eius necesse duximus referre notitiam: quatenus hæc, quæ perpetrata sunt corrigi debeant, & alij deinceps tentare non præsumant. Insinuatum igitur nobis est, in massa quæ nuncupatur Marato, de abbate monasterij sancti Georgij, quod in eadem situm est, duos monachos refugisse, & vnum quidem ex eis iam coniugem accepisse, alium autem laicum effectum sæculariter viuere: cum nec ex familia massæ homines ipsi esse liberi asserantur: & vel si secundum conditionem debuissent agere, contra Deum erat, vt post adeptum diuini officij cultum, ad sæcularem vitam atque habitum remearent. Vnde hortor, vt habita iudicis æterni consideratione, monachos ipsos retrudi sine dilatione faciatis, ne eorum exemplo, cum vestro, quod absit, peccato, ceterorum monasteriorum districtio dissipetur: sed magis vt

magni-

magnitudinis vestræ solatio alijs monachis spes gerendi talia submoueatur. Asserit autem A
prædictus abbas presbyterum prædictæ massæ nouas monasterio ipsi velle imponere consuetudines, quæ ex tempore conditi monasterij per triennale tempus hactenus non fuerunt: si quidem si quid Deo illic munificentiæ gratia a fidelibus viris oblatum fuerit, portionem se asserat debere percipere. Quod magnitudo vestra studeat diligenter agnoscere: & si hoc ab initio non fuit, etiam labentibus temporibus aliud nouiter imponi non concedat: quia maxime exiguæ substantiæ, & monasterium pauperum esse didicimus & abbatem ipsum hospitalem omnino esse multorum attestatione didicimus.

EPISTOLA XXI.

GREGORIVS VELOCI MAGISTRO B
Militum.

De persecutione Ariulphi.

ET pridem expressimus gloriæ vestræ, quia milites illuc erant parati venire: sed quoniam inimicos congregatos & huc discurrere epistola vestra significauerat, hæc eos hic causa tetinuit. Nunc vero vtile est visum, vt aliquanti illuc milites transmittantur, quos gloria tua admonere & hortari, vt parati sint ad laborem, studeat. Et occasione inuenta cum glorioſis filijs nostris Mauricio & Vitaliano loquere, & quæcumque vobis Deo adiutore pro vtilitate reipublicæ statuerint, facite. Et si huc vel ad Rauennates partes, nec dicendum Ariulphum cognoueritis excurrere, vos a dorso eius ita sicut viros decet fortes, laborate: quatenus opinio vestra ex laboris vestri qualitate amplius in republica, Deo auxiliante, proficiat. Illud tamen præ omnibus admonemus: vt familiam Maloin, & Adobin, Vigildi, atque Grussingi, qui cum glorioso Mauricio magistro militum esse noscuntur, sine aliqua mora vel excusatione relaxes: quatenus venientes illuc homines prædicti viri cum eis sine aliquo impedimento debeant ambulare. C

EPISTOLA XXII.

Inf. ep. 23. GREGORIVS MAVRICIO ET VITALIANO
Magistris militum.

De Ariulpho. D

GLoriæ vestræ suscipientes epistolas, Deo gratias egimus, quia de salute vestra cognouimus, & de solicitudine vestra multum gauisi sumus, & mox ea, quæ scripsistis, parata fuerunt. Sed Aldio vir memorandus post aduentum hominum vestrorum nobis scripsit, quia in proximo iam Ariulphus esset, & timuimus ne milites, qui ad vos diriguntur, in manus eius inciderent. Et tamen hic, quatenus Deus adiuuerit, contra eum filius noster glorioſus magister militum se parauit. Sed & gloria vestra, si huc perrexerit ipse hostis quomodo conflueuistis, cum auxilio Dei a dorso eius quod potestis perficite. Speramus enim in omnipotentis Dei virtute, & in ipsius beati Petri Apostolorum principis, in cuius ille natali sanguinem effundere desiderat: quia ipsum sibi contrarium sine mora inueniet.

E

EPISTOLA XXIII.

Supra ep. 22. GREGORIVS MAVRICIO ET VITALIANO
Magistris militum.

De fide Suauensium.

SVppliciter gloriæ vestræ per filium nostrum Vitalianum cum quo & tractaretis & verbo & scripto mandauimus. Vndecimo autem die mensis Ianuarij Ariulphus hanc epistolam, quam vobis direximus transmisit. Et ideo relegentes eam videte si in fide sua Suauenses quam reipublicæ promisere perstiterunt. Obsidesq. dignos de quibus possitis confidere, ab eis percipite, & insuper eos denuo sacramentis obstringite, reddentes eis

quod

A quod loco pignoris sustuliſtis, & ſermonibus veſtris eos ſanantes. Si autem manifeſtiſſime cognoueritis eos cum Ariulpho de ſua ſubditione locutos fuiſſe, vel certe obſides ei dediſſe, ſicut nos Ariulphi epiſtola quam vobis direximus, dubios reddidit: ſalubri conſilio pertractantes, ne in aliquo anima veſtra vel noſtra de ſacramentis grauetur, quidquid vtile reipublicæ iudicaueritis, peragite. Sed ita faciat gloria veſtra, vt neque ſit aliquid vnde poſſimus ab aduerſarijs reprehendi, neque in quo quod vtilitas reipublicæ exigit, quod auertat Dominus, negligatur. Præterea glorioſi filij eſtote ſoliciti: quia quantum comperi, hoſtem collectum habet, & Narina dicitur reſidere, & ſi huc curſum Deo ſibi irato mittere voluerit, vos loca ipſius, quantum vos Dominus iuuerit deprædamini, aut certe ſcultas quos mittitis, ſolicite requirant, ne dolens factum ad nos diſcurrat.

B

EPISTOLA XXIV.

GREGORIVS VNIVERSIS MILITIBVS NEAPOLITANIS.

De obedientia Conſtantio Tribuno exhibenda.

SVmma militiæ laus inter alia bona merita hæc eſt, obedientiam ſanctæ reipublicæ vtilitatibus exhibere, quodq. ſibi vtiliter imperatum fuerit, obtemperare: ſicut & nunc deuotionem veſtram feciſſe didicimus, quæ epiſtolis noſtris quibus magnificum virum Conſtantium tribunum cuſtodiæ ciuitatis deputauimus præeſſe, paruit & congruam militaris deuotionis obedientiam demonſtrauit. Vnde ſcriptis vos præſentibus curauimus admonendos, vti prædicto viro magnifico tribuno, ſicut & feciſtis, omnem debeatis pro
C ſereniſſimorum dominorum vtilitate, vel conſeruanda ciuitate obedientiam exhibere: quatenus quidquid a vobis hactenus bene geſtum agnoſcitur, per præſentis temporis vigilantiam ac ſolicitudinem augmentetis.

EPISTOLA XXV.

GREGORIVS MAVRENTIO MAGISTRO MILITVM.

Sup. ep. 22. & 23. l.

De ſocietate legendi.

DIlectiſſimus filius meus Cyprianus diaconus reuertens mihi valde placuerat, ſi ad me totus rediſſet. Sed poſtquam gloria veſtra in Sicilia ſeſe retinuit, certiſſime ſcio,
D quia prædictus filius meus ad me quidem corpore redijt, ſed mente in Sicilia remanſit. Hæc tamen dicens, tantum quieti veſtræ congaudeo, quantum de meis occupationibus ingemiſco. Atque hoc ſummopere exhortor, vt ſi palatum cordis dulcedo tetigit inrimæ ſuauitatis, ita introrſus rapiatur animus, vt triſte ſit omne quod foris ſonat, omne quod foris delectat. Laudo autem quòd humana conuenticula cauetis: quia ſæpe animus qui renouari in Deo per compunctionis gratiam deſiderat, per praua colloquia atque verba iterum veteraſcit. Quæſiui autem qui vobis adhæreant in lectionis ſacræ collegio, & neminem reperi, & vehementer ingemui paupertatem boni. Et quamuis peccator ego valde occupatus ſum: tamen ſi ad beati Petri Apoſtoli limina venire voluerit, in ſacro eloquio ſtrictum poteritis me habere collegam. Omnipotens Deus cæleſti vos protectione
E cuſtodiat, atque ab antiqui hoſtis inſidijs munitos, permanete concedat.

EPISTOLA XXVI.

GREGORIVS MAXIMIANO EPISCOPO.

De Euſebio abbate quem excommunicauerat reſoluendo.

FRequenter me admoniſſe vos recolo, vt in proferēda ſententia eſſe præcipites nullatenus deberetis. Et nunc ecce cognoui, quia reuerendiſſimum virum abbatem Euſebium commota furore veſtra fraternitas excommunicauit. Quod ego valde miratus ſum, vt non antiqua eius conuerſatio, non ætas longa, non ægritudo diuturna, ab ira veſtrum animum flecteret. Quilibet enim in eo fuerit exceſſus, ipſa ægritudinis afflictio ei debuit pro flagello ſufficere. Quem enim diuina diſciplina conterit, ei humana flagella addi

ſuperfluum

superfluum fuit. Sed fortasse ideo excedere in tali persona permissus es, vt cautior in vilioribus fias, & diu trutines cum aliquem per sententiam ferire disponis. Eundem tamen præfatum virum quanto furore exasperasti, tanta nunc dulcedine consolare: quia valde iniustum est, vt qui te plus amauerunt, ipsi te sine causa atrociorem contra se sentiant. A

EPISTOLA XXVII.

Lib. 2. ep. 14. 15. 16. & 22.

GREGORIVS HONORATO DIACONO.

De Venantio honorando, qui chartas exconsulatus oblatis triginta auri libris postulabat.

FIlius meus dominus Venantius nepos quondam Opilionis Patricij ad beatum Petrum Apostolum venit, hoc a me summopere petiturus, vt causam eius tuæ dilectioni commendare debuissem. Honores enim non habet, & chartas exconsulatus petijt, pro quibus triginta auri libras transmisit, vt ei debeant comparari. In qua re volo vt dilectio tua se summopere impendat: quia talis vir est, cui etiam honor sine pretio debeatur. Et quia easdem chartas emere paratus est vt dixi, non valde necesse est, vt ex me aliquid sereniſſimis principibus dicatur sed magis ex se agat dilectio tua: quatenus oblatis in sacella consuetudinibus honores mereatur accipere. Si quid tamen potueris mitius agere, maximam de eo mercedē habebis. Sed ita fac vt labor eius quo hic ad nos fatigatus est, vacuus non sit. Si vero in eadem causa difficile aliquid esse perspexeris, etiam quia per me hoc postulet indicare debes, & cuius bonitatis, cuius modestiæ sit, atque sapientiæ sereniſſimis dominis intimare. B

C

EPISTOLA XXVIII.

Sup. lib. 1. epist. 23. 37. 40. 46. 53. 57. 63. 65. 66.

GREGORIVS ANTHEMIO SVBDIACONO.

De malis qua patiebatur Romana ciuitas.

QVia gloriam vestram fixam valde atque stabilem in suis esse moribus audio: multum lætificor, & sic vobis quæ mihi displicent, sicut speciali filio fiducialiter loquor. Excellentiſſimus enim exarchus aliqua loquitur, quæ omnes qui illum amant, ad inimicitias illius valeant prouocare. De qua re ei per latorem præsentium in excepto, quæ mihi visa sunt relegenda dictaui: quæ si placet, & vobis relegantur, vt sciatis quid ei de re eadem scribere debeatis. Hic autem quanta necessitas, & quæ nos mala constringant, & præsentis responsalis nostri relatione, & ex epistolis fratris & coepiscopi mei Mariniani potestis agnoscere. Vnde gloriam vestram decet studiose cogitare: quia nos de sapientia vestra magnam in omnipotente Domino fiduciam habemus, & vbi vos estis, illic causam negligi nullo modo credimus. Ita ergo facite, vt confidentia nostra a sua certitudine non inueniatur aliena. Gratia vos superna custodiat, & prospere agere omnia concedat. D

EPISTOLA XXIX.

Sup. lib. 9. epist. 34. 35. lib. 10. ep. 40. 46. 47. Ind. 3.

GREGORIVS ROMANO DEFENSORI.

De necessitatibus annona quas in vrbe Roma officia palatij patiebantur. E

QValem necessitatem diuersa officia palatij vrbis Romæ de annonis suis sustineant, experientiam tuam credimus non latere. Et ideo quia latores præsentium vice sua illuc omnes elegerunt transmittere, vt apud filium nostrum glorioſum Leontium agere debeant, qualiter ipsæ eis annonæ, sicut a sereniſſimis principibus largitæ sunt, deputentur impendi, & in hac re etiam sibi petiuerunt experientiam tuam debere concurrere: ea propter quia hoc & etiam illis non petentibus eorum exigit paupertas ac necessitas impartiri, dum aptum opportunumq. esse conspexeris, eis de quibus valueris studij tui sit ita præbere solatia: quatenus hoc quod illis clementiſſimi principes pietate sibi ingenita concesserunt, & illi consequi valeant, & tu indisertus non videaris existere.

EPI-

A

EPISTOLA XXX.

GREGORIVS PETRO SVBDIACONO Siciliæ.

Lib. 1. ep. 11. 18. 19. 39. 42. 44. 54. 67. 69. 70. 72.

De diuersis causis ad patrimonij S. Petri gubernationem necessarijs.

INdicante Romano defensore cognoui, quia monasterium ancillarum Dei, quod est in fundo Monotheo, ab Ecclesia nostra de villa noua, de fundo iuris sui violentiam pertulit, qui eidem monasterio dicitur dimissus. Quod si ita est, experientia tua eis & fundum
B restituat, & eiusdem fundi de duabus quas exegisti indictionibus pensiones restituat. Quia autem multi Iudæorum in massis Ecclesiæ commanent, volo vt si qui ex eis Christiani voluerint fieri, aliquantum eis pensi relaxetur: quatenus isto beneficio prouocati, tali desiderio & alij vrgeantur. Vaccæ autem quæ iam sunt ætate steriles, vel boues masculi qui omnino inutiles esse videntur, vendi debent: vt saltem eorum pretium ad aliquam vtilitatem crescat. Greges vero equarum quas valde inutiliter habemus, omnes volo distrahi, & tantummodo quadringentas iuniores seruari ad fetum, ex quibus quadringintis singulis conductoribus singulæ condonari debent: quatenus ex ipsis annis singulis aliquid reddant: quia durum est valde vt sexaginta solidos pastoribus expendamus, & sexaginta denarios ex eisdem gregibus non habeamus. Ita ergo experientia tua faciat, vt alia per conductores omnes, sicut diximus, partiantur: alias distrahe, & in nummum re-
C dige. Pastores vero ipsos per possessiones ordina, vt ex cultura terræ ferre aliquid vtilitatis possint. Aeramenta vero omnia quæ vel in Syracusis, vel in Panhormo, iuris Ecclesiastici esse possunt, distrahenda sunt priusquam ipsa vetustate funditus pereant. Veniente autem fratre Cyriaco Romam, de illo subtiliter requisiui, si cum tua conscientia fuerit de accipiendo præmio in causa mulieris cuiusdam locutus. Quod idem frater ita se dicit te referente cognouisse: quia ex te immissus est, vt quis esset ad conferendum præmium immissor probaret. Quod ego credidi, moxq. eum in gratiam familiariter recepi, coram populo & clero eum perduxi, presbyterium ei auxi, in loco superiori inter defensores posui, collaudans coram omnibus fidem eius: quia ita se in obsequio tuo fideliter gesserit, quem idcirco ad te celeriter retransmisi. Quia vero multum festinas, & ego quamuis ægrotus videre te
D desidero: quem ipse in omnibus probatum habes, loco tuo in Syracusana parte derelinquere, & ipse ad me venire festina: vt si omnipotenti Deo placuerit, communi consilio pertractemus, vtrum ipse illuc reuerti, an alter in loco tuo illic debeat ordinari. Benenatum vero notarium pariter transmisi, vt in Panhormitana parte locum tuum in patrimonio quoadusque omnipotens Deus ordinet quod ei placuerit, ipse conseruet. Romanum de leuitate sua vehementer increpaui: quia sicut nunc reperi, in xenodochio quod tenuit, magis suis vtilitatibus quàm mercedibus occupatus fuit. Et ideo si fortasse tibi visum fuerit, loco tuo ipsum relinquere: vide quemadmodum eum terrendo & admonendo præmunias, vt sciat se circa rusticos pie & solicite agere, & circa extraneos & vrbanos se in omnibus mutatum, & strenuum exhibere. Ego tamen hæc loquens, nullam personam eligo, sed tuo hoc iudicio derelinquo. In Panhormitana autem parte loci seruatorem tui
E me sufficit elegisse. Et videre volo quod ipse in Siracusana parte prouideris. Veniens autem, pecunias & ornamenta de Antonini parte vel substantia tecum defer. Pensiones quoque nonæ & decimæ Indictionis quas exegisti, & rationes omnes pariter deporta. Stude si Deo placuerit, vt in hanc Vrbem ante natalem beati Cypriani transeas: ne ex signo quod diebus istis mari semper imminet, quod absit, aliquod periculum possit euenire. Præterea cognoscas, quia pro eo quod Pretiosum Dei seruum, non pro graui culpa, grauiter auersatus sum, eumq. a me tristem amaricatumq. repuli, non leuiter in mea cogitatione mordear. Et scripsi domno Episcopo, vt eum transmittere debuisset, si vellet, sed omnino noluit. Quem contristare ego nec debeo, nec possum: quia in causis Dei occupatus, consolatione fulciri debet, non amaritudine deprimi. Idem vero Pretiosus, sicut audio, omnino contristatur, quòd ad me non reuertitur. Ego vero domnum episcopum, vt dixi, contristare non possum, qui eum non vult dimittere, & inter vtrosque anceps maneo. Tu ergo, si quidem in paruo corpusculo maiorem sapientiam habes, eandem

cauſam ita diſpone, vt & mea voluntas fiat, & domnus epiſcopus non contriſtetur. Quem A
tamen ſi leuiter contriſtari videris, omnino exinde nihil loquaris. Aegre tamen tuli quod
domnum Euſebium excommunicauit, virum tantæ ætatis, & tantæ ægritudinis. Vnde
neceſſe eſt, vt eidem domno epiſcopo ſecrete dicas, quatenus in proferendis ſententijs præ-
ceps non ſit: quia cauſæ quæ per ſententiam decidendæ ſunt, neceſſe eſt vt prius ſtudioſa
& frequentiſſima conſideratione menſurentur. Venientibus ſcribonibus, nam ſicut audio
iam illic tyrones colligunt, loci tui ſeruatoribus deputa, vt parum aliquid xenij offerant:
quatenus ſibi eos placabiles reddant. Sed & officio prætoris, prius quàm venias, aliquid
ſecundum antiquam conſuetudinem tribue, per manus tamen illius quem dimittis, vt ei
gratiam eorum concilies. Ne & nos omnino eis inhumani eſſe videamur, ea quæ danda
per præceptum ſingulis quibusque perſonis vel monaſterijs tuæ experientiæ iniunxi, loci
ſeruatoribus tuis præcipe, vt per omnia impleant. Hæc vero auxiliante Domino cum ve- B
neris, qualiter diſponenda ſunt, pertractabimus. Trecentos vero ſolidos quos per te pau-
peribus direxi, eorum arbitrio non arbitror committendos. Illa ergo de ſingulis locis &
perſonis impleant. Ante vero hoc tempus iam ſcripſiſſe memini, vt legata quæ ex tenore
Antonini defenſoris a nobis debentur, monaſterijs vel alijs prout ſtatutum fuit ſoluerentur. Et quare neſcio tua experientia hoc implere tardauerit. Proinde volumus vt pro portione noſtra ex pecunijs Eccleſiæ eadem legata impleas, vt cum ad me veneris, illic contra te gemitum pauperum non relinquas. Cautiones vero quæ in eiuſdem Antonini ſubſtantia ſunt inuentæ, pariter defer. Cognoui autem Romano referente, quia moriens vxor Redempti vnam concham argenteam nudis verbis dixerit venundari, & libertis ſuis tradi. Scutellam quoque argenteam monaſterio cuidam reliquerit: in quibus vtriſque voluntatem eius per omnia volumus impleri, ne ex rebus minimis peccata maiora capiamus. C
Fratre autem Mariniano abbate indicante cognoui, quia fabrica in prætoriano monaſterio nec ad medietatem quidem adhuc perducta eſt. Ex qua re quid aliud quàm ſeruorem tuæ experientiæ collaudamus? Sed vel nunc admonitus excitare, & quantum potes, in eiuſdem monaſterij conſtructione te exhibe. Ego nihil dari eis in expenſis dixi, non autem monaſterium de eis fabricare prohibui. Sed ita fac, vt ei quem loco tuo Panhormi dimiſeris, modis omnibus iniungas: quatenus expenſis & annona Eccleſiaſtica hoc idem monaſterium conſtruat, & ad me priuati abbatis querela non redeat. Præterea cognoui quòd quaſdam res vel plures fundorum alieni iuris eſſe cognoſcis, ſed pro quorundam obteſtatione vel metu, dominis ſuis reſtituere reformides. Qui ſi veraciter Chriſtianus eſſes, plus Dei iudicium, quàm voces hominum formidares. Attende quia ego te quoque hac de re indeſinenter admoneo. Quod ſi implere neglexeris, etiam meas voces contra te in teſti- D
monium habebis. Si vero de laicis Deum timentibus inueneris, vt tonſurari debeant, & actionarij ſub rectore fieri, omnino libenter fero. Quibus neceſſe eſt vt etiam epiſtolæ tranſmittantur. De cauſa vero filij commiſſi Scholaſtici conſuluiſti, & non ſunt legibus iuſta quæ repetit: vtilitatem pauperum grauare nolumus, ſed pro eo quod ſe hic fatigauit, quinquaginta ſolidos ei dare te volumus, quos tuis certum eſt rationibus imputari. In cauſa vero Ptochiſi quas expenſas de rebus Eccleſiæ feciſti, aut illic de penſione reddituum eius tibi ſatisfacito, aut ſi certe ipſi redditus minime ad recompenſandum ſufficiunt, hic neceſſe eſt, vt a diacono hoc recipiantur. De Gelaſio autem ſubdiacono loqui aliquid non præſumas: quia ſcelus illius vſque ad finem vitæ grauiſſima pœnitentia indiget. Præterea vnum nobis caballum miſerum: & quinque bonos aſinos tranſmiſiſti. Caballum illum ſedere non poſſum, quia miſer eſt: illos autem bonos ſedere non poſſum, quia aſini E
ſunt. Sed petimus vt ſi nos continere diſponitis, aliquid vobis condignum deferatis. Euſebio autem abbati dare te volumus auri ſolidos centum, quos tuis certum eſt rationibus imputari. Cognouimus autem Siſinnium qui iudex Samnij fuit, graui inopia in Sicilia laborare, cui volumus xx. decimatos vini, & quattuor ſolidos annuos debeas miniſtrare. Anaſtaſius autem religioſus iuxta Panhormitanam ciuitatē dicitur habitare in oratorio ſanctæ Agnetis, cui dari volumus auri ſolidos ſex. Matri autē Vrbici præpoſiti dari volumus ſolidos ſex, qui tuis rationibus imputentur. De Honoratæ vero ancillæ Dei cauſa hoc mihi videtur, vt omnem ſubſtantiā quæ conſtat, quia ante tempus epiſcopatus Ioannis epiſcopi Larinenſis fuit, veniens tecum deferas. Eadem vero ancilla Dei cum filio ſuo veniat, vt nos cum ea loqui, & quod Deo placitū fuerit facere debeamus. Codicem autem Heptatici de ſubſtantia Antonini dari volumus in monaſterio Prætoriano, reliquos tecum deferri.

EPI-

A

EPISTOLA XXXI.

Incipit Epistola de expositione diuersarum rerum B. Gregorij Papæ Vrbis Romæ, quam transmisit in Saxoniam transmarinam ad Augustinum, quem ipse pro se ad prædicandum misit.

Prima interrogatio Augustini.

B QVæro Pater beatissime, de episcopis qualiter cum suis clericis conseruentur. Vel de his quæ fidelium oblationibus accedunt ad altaria, & quantæ debeant fieri portiones, & qualiter episcopus agere in Ecclesia debeat. *Beda lib. 1. c. 27. hist. Angl.*

De obuentionibus Ecclesiasticis diuidendis.

Responsio beatissimi Gregorij Papæ vrbis Romæ.

Qualiter episcopus agere debet in Ecclesia, sacra scriptura testatur, quam te bene nosse non dubium est, & specialiter beati Pauli ad Timotheum epistolæ, in quibus eum erudire studuit qualiter in domo Dei conuersari debuisset. Mos autem Apostolicæ sedis est ordinatis episcopis præceptum tradere, vt de omni stipendio quod accedit, quattuor fieri
C debeant portiones. Vna videlicet episcopo & familiæ eius propter hospitalitatem, & susceptionem. Alia clero. Tertia vero pauperibus. Quarta Ecclesijs reparandis. Sed quia tua fraternitas monasterij regulis erudita, seorsum viuere non debet a clericis suis, in Ecclesia Anglorum, quæ auctore Deo nuper ad fidem perducta est, hanc debet instituere conuersationem, quæ in initio nascentis Ecclesiæ fuit Patribus nostris, in quibus nullus eorum ex his quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. *Act. 4. f*

Secunda interrogatio Augustini.

Opto enim doceri, an clerici continere non valentes, possint contrahere: Et si contraxerint, an debeant ad sæculum redire.

D

De clericis contrahentibus post clericatum.

Responsio beati Gregorij Papæ.

Si qui vero sunt clerici extra sacros ordines constituti, qui se continere non possunt, sortiri vxores debent, & stipendia sua exterius accipere: quia & de eisdem Patribus, de quibus præfati sumus, nouimus scriptum quòd diuidebatur singulis prout cuique opus erat. De eorum ergo stipendio cogitandum atque prouidendum est, & sub Ecclesiastica regula sunt tenendi, vt bonis moribus viuant, & canendis psalmis inuigilent, & ab omnibus illicitis cor & linguam, & corpus Deo auctore conseruent. Communiter autem viuentibus, iam de faciendis portionibus, vel exhibenda hospitalitate, & adimplenda misericordia, nobis quid
E erit loquendum, cum omne quod superest necessitatibus, in causis pijs ac religiosis erogandum est? Domino & magistro omnibus dicente: Quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. *Luc. 11. f*

Tertia interrogatio Augustini.

Cur cum vna sit fides, sunt Ecclesiarum consuetudines tam diuersæ? Et altera consuetudo Missarum est in Romana Ecclesia, atque altera in Galliarum Ecclesijs tenetur.

De diuersis consuetudinibus diuersarum Ecclesiarum non improbandis.

Nouit fraternitas tua Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, in qua se meminit enutritam. Sed mihi placet, vt siue in Sancta Romana, siue in Galliarum, siue in qualibet Ecclesia

aliquid inuenisti quod plus omnipotenti Deo possit placere, solicite eligas, & in Anglorum Ecclesia, quæ adhuc in fide noua est, institutione præcipua quæ de multis Ecclesijs colligere potuisti, infundas. Non enim pro locis res, sed pro bonis rebus loca nobis amanda sunt. Ex singulis ergo quibusque Ecclesijs quæ pia, quæ religiosa, quæ recta sunt, elige, & hæc quasi in fasciculum collecta, apud Anglorum mentes in consuetudinem depone. A

Quarta interrogatio Augustini.

De pœnitentia furum, & restitutione Ecclesiasticarum rerum.

Obsecro edisseras mihi quid pati debeat, si quis aliquid de Ecclesia furto abstulerit.

Responsio beati Gregorij papæ. B

Iac. p.13.c.1. Hoc tua fraternitas ex persona furis pensare potest, qualiter valeat corrigi. Sunt enim quidã qui habẽtes subsidia furtũ perpetrant, & sunt alij qui hac in re ex inopia delinquunt. Vnde necesse est, vt quidam damnis, quidam vero verberibus, & quidam districtius, quidam vero leuius corrigantur. Et cum paulo districtius agitur, ex charitate agendum est, & non ex furore: quia ipsi hoc præstatur qui corrigitur, ne gehennæ ignibus tradatur. Sic enim nos fidelibus tenere disciplinam debemus, sicut boni patres carnalibus filijs solent: quos & pro culpis verberibus feriunt, & tamen ipsos quos doloribus affligunt, habere heredes quærunt: & quæ possident, ipsis seruant, quos irati insequi videntur. Hæc ergo charitas in mente seruanda est. Et ipse modus correctionis dictat, vt mens extra rationis regulam omnino nihil faciat. Addis etiam quomodo augmento ea quæ furto de ecclesijs abstulerunt, reddere debeant. Sed absit quòd ecclesia cum augmento recipiat quod de rebus terrenis videtur amittere, & lucra de damnis quærat. C

Quinta interrogatio Augustini.

Peto an debeant duo germani fratres singulas sorores accipere? quæ sunt ab illis longa progenie generatæ.

Quòd duo fratres possunt contrahere cum duabus sororibus.

Responsio beati Gregorij papæ.

Hoc fieri modis omnibus licet. Nequaquam enim in sacris eloquijs inuenitur, quod huic capitulo contradicere videatur. D

Sexta interrogatio Augustini.

Vsque ad quotam generationem fideles debeant cum propinquis sibi coniugio copulari: & nouercis & cognatis si liceat coniugio copulari.

Qui sint in contrahendo prohibiti gradus consanguinitatis, & affinitatis.

Responsio beati Gregorij Papæ.

Quædam terrena lex in Romana republica permittit, vt siue fratris siue sororis seu duorum fratrum germanorum, vel duorum sororum filius & filia misceantur. Sed experimento discimus, ex tali coniugio sobolem non posse succrescere. Et sacra lex prohi- E
Leuit.18.a bet cognationis turpitudinẽ reuelare. Vnde necesse est, vt iam tertia vel quarta generatio fidelium licenter sibi iungi debeat. Nam secunda quam diximus, a se omnimodo debet abstinere. Cum nouerca autem misceri, graue est facinus: quia & in lege scriptum est:
Gen.2.d Turpitudinem patris tui non reuelabis. Neque enim turpitudinem patris filius reuelare potest: sed quia in lege scriptum est, Erunt duo in carne vna, qui turpitudinem nouercæ, quæ vna caro cum patre fuit, reuelare præsumpserit: profecto patris turpitudinem reuelauit. Cum cognata quoque misceri prohibitum est, quæ per coniunctionem priorem caro fratris facta est. Pro qua re etiam Ioannes Baptista capite truncatus est, & sancto martyrio coronatus. Cui non est dictum, vt Christum negaret: & pro Christi confessione
Ioan.14.a. occisus est: quia idem Dominus noster Iesus Christus dixerat, Ego sum veritas. Quia pro veritate occisus est Ioannes, pro Christo sanguinem fudit.

Septima

A *Septima interrogatio Augustini.*

Declarari posco an si turpiter coniunctis sit indicenda separatio & sacræ communionis deneganda oblatio.

Quòd neophyti in gradu prohibito iuncti, nec separandi sunt, nec sacra communione priuandi: sed admonendi, vt abstineant.

Responsio beati Gregorij Papæ.

B Quia vero multi sunt in Anglorum gente, qui dum adhuc in infidelitate essent, huic nefando coniugio dicunt admixti, ad fidem venientes admonendi sunt, vt se abstineant, & graue hoc peccatum esse cognoscant. Tremendum Dei iudicium pertimescant, ne pro carnali delectatione tormenta æterni cruciatus incurrant. Non tamen pro hac re sacri corporis ac sanguinis Domini communione priuandi sunt, ne in eis illa vlciscì videantur in quibus se per ignorantiam ante lauacrum baptismatis astrinxerunt. In hoc enim tempore sancta Ecclesia quædam per feruorem corrigit, quædam per mansuetudinem tolerat, quædam per considerationem dissimulat atque portat, vt sæpe malum quod auersatur, portando & dissimulando compescat. Omnes autem qui ad fidem veniunt, admonendi sunt ne aliquid tale audeant perpetrare. Si qui autem perpetrauerint, corporis & sanguinis Domini communione priuandi sunt: quia sicut in his quæ per ignorantiam fecerunt, C culpa aliquatenus toleranda est: ita est in his fortiter insequenda, qui non metuunt sciendo peccare.

Octaua interrogatio Augustini.

Peto si longinquitas itineris magna interiacet, vt episcopi facile non possint conuenire, an debeat sine aliorum episcoporum præsentia episcopus ordinari?

Quòd sunt necessarij episcopi in episcopi consecratione.

Responsio beati Gregorij Papæ.

D Et quidem in Anglorum Ecclesia in qua adhuc solus tu episcopus inueniris, ordinare episcopum non aliter nisi sine episcopis potes. Nam quando de Gallijs episcopi venient, illi in ordinationem episcopi testes tibi assistent. Sed fraternitatem tuam ita volumus in Anglia episcopos ordinare, vt ipsi sibi episcopi longo interuallo minime disiungantur: quatenus nulla sit necessitas, vt in ordinatione alicuius episcopi conuenire non possint. Pastorum quoque aliquorum præsentia, valde est vtilis vt facillime debeant conuenire. Cum igitur Deo auctore, ita fuerint episcopi etiam in propinquis sibi locis ordinati, per omnia episcoporum ordinatio sine aggregatis tribus vel quattuor episcopis fieri non debet. Nam in ipsis rebus spiritalibus, vt sapienter & mature disponantur, exemplum trahere a rebus etiam carnalibus possumus. Certe enim dum coniugia in mundo celebrantur, coningati quique conuocantur, vt qui in via iam coniugij præcesserunt, in subsequenti quoque gaudio misceantur. E Cur non ergo in hac spiritali ordinatione qua per sacrum mysterium homo Deo coniungitur, tales conueniant qui vel in profectu ordinati episcopi gaudeant, vel pro eius custodia omnipotenti Domino preces pariter fundant?

Nona interrogatio beati Augustini.

Postulo etiam qualiter debeamus cum Galliarum atque Britannorum episcopis agere.

Qualiter Metropolitanus in aliena prouincia se habere debeat.

Responsio beati Gregorij Papæ.

In Galliarum episcopos nullam tibi auctoritatem tribuimus: quia ab antiquis prædecessorum meorum temporibus pallium Arelatensis episcopus accepit, quem nos

priuare auctoritate percepta minime debemus. Si igitur contingat vt fraternitas tua ad A
Galliarum prouincias tranſeat, cum eodem Arelatenſi epiſcopo debet agere, qualiter ſi
qua ſunt in epiſcopis vitia corrigantur. Qui ſi forte in diſciplinæ vigore tepidus exiſtat,
tuæ fraternitatis zelo accendendus eſt. Cui etiam epiſtolas fecimus, vt cum tuæ ſanctita-
tis præſentia in Gallijs fuerit, ei ipſe tota mente ſubueniat, vt quæ ſunt creatoris noſtri iuſ-
ſioni contraria, ab epiſcoporum moribus compeſcatis. Ipſe autem auctoritate propria
epiſcopos Galliarum iudicare non poteris: ſed ſuadendo, blandiendo, bona quoque tua
opera eorum imitationi monſtrando, prauorum mentes ad ſanctitatis ſtudia reformando,
Deu. 23. d do, quia ſcriptum eſt: Per alienam meſſem tranſiens falcem mittere non debet: ſed manu ſpicas conterere, & manducare. Falcem ergo iudicij mittere non potes in eam ſegetem, quæ alteri videtur eſſe commiſſa, ſed per affectum boni operis frumenta Dominica vitiorum ſuorum paleis expolia, & in Eccleſiæ corpus monendo, & perſuadendo B
quaſi mundando conuerte. Quidquid vero ex auctoritate agendum eſt, cum prædicto Arelatenſi epiſcopo agatur, ne prætermitti poſſit hoc quod antiqua Patrum inſtitutio inuenit. Britannorum vero omnium epiſcoporum curam tuæ fraternitati committimus, vt indocti doceantur, infirmi perſuaſione roborentur, peruerſi auctoritate corrigantur.

Obſecratio Auguſtini.

Obſecro, vt reliquiæ ſancti Sixti martyris nobis tranſmittantur.

Conceſſio Gregorij.

Fecimus quod petiſti, quatenus populus qui in loco quondam ſancti Sixti martyris C
corpus dixerunt venerari: quod tuæ fraternitati nec verum, nec veraciter ſanctum videtur, certa ſanctiſſimi, & probatiſſimi martyris beneficia ſuſcipiens, colere incerta non debeat. Mihi tamen videtur, quia ſi corpus, quod a populo cuiuſdam martyris eſſe creditur, nullis illis miraculis corruſcat, & neque aliqui de antiquioribus exiſtunt, qui ſe a parentibus paſſionis eius ordinem audiſſe fateantur: ira reliquiæ quas petiſti, ſeorſum condendæ ſunt, vt locus in quo præfatum corpus iacet, modis omnibus obſtruatur, nec permittatur populus certum deſerere, & incertum venerari.

Decima interrogatio Auguſtini.

Si prægnans mulier debeat baptizari, aut poſtquam genuerit, poſt quantum tempus poſſit Eccleſiam intrare. Aut etiam ne morte præoccupetur quod genuerit, poſt quot dies D
hoc liceat ſacri baptiſmatis ſacramenta percipere. Aut poſt quantum temporis huic vir ſuus poſſit in carnis copulatione coniungi. Aut ſi menſtrua conſuetudine tenetur, an Eccleſiam introire ei liceat, aut ſacræ communionis ſacramentum percipere. Aut vir ſuæ coniugi permixtus antequam lauetur aqua, ſi Eccleſiam intrare poſſit, vel etiam ad myſterium ſacræ communionis accedere. Quæ omnia rudi Anglorum genti oportet habere comperta.

Quòd mulier prægnans, & puer natus poſſit baptizari. Quæ menſtrua patitur ab Eccleſiæ ingreſſu non prohibetur: ſed poſt concubitum, coniuges ab Eccleſiæ ingreſſu ſe abſtinere debent. E.

Reſponſio beati Gregorij Papæ.

Hoc non ambigo fraternitatem tuam eſſe requiſitam, cui etiam & reſponſum addidiſſe me arbitror. Sed hoc quod ipſe dicere, & ſentire potuiſti, credo quòd mea apud te volueris reſponſione firmari. Mulier etenim prægnans cur non debeat baptizari, cum non ſit ante omnipotentis Dei oculos culpa aliqua fecunditas carnis? Nam cum primi parentes noſtri in paradiſo deliquiſſent, immortalitatem quam acceperant, recto Dei iudicio perdiderunt. Quia itaque omnipotens Deus humanum genus pro culpa ſua ſunditus extinguere noluit, & immortalitatem homini pro peccato ſuo abſtulit, & tamen pro benignitate ſuæ pietatis, fecunditatem ei ſobolis reſeruauit. Quod ergo naturæ humanæ ex omnipotentis Dei dono ſeruatum eſt, qua ratione poterit a ſacri baptiſmatis gratia prohiberi?

A prohiberi? Illi quippe mysterio in quo omnis culpa funditus extinguitur, valde stultum est si donum gratiæ contradicere posse videatur. Cum vero enixa fuerit mulier, post quot dies debeat Ecclesiam intrare, testamenti veteris præceptione didicisti: vt pro masculo xxxiij. pro femina vero lxvj. diebus debeat abstinere. Quod tamen sciendum est: quia in *Leuit. 12. c*
mysterio accipitur. Nam si eadem hora qua genuerit, actura gratias intrat Ecclesiam, nullo peccati pondere grauatur. Voluptas etenim carnis, non dolor in culpa est. In carnis autem commixtione voluptas est: in prolis vero partu dolor & gemitus. Vnde & ipsi primæ matri omnium dicitur: In doloribus paries. Si itaque enixam mulierem prohibemus Ecclesiam intrare, ipsam ei pœnam suam in culpam deputemus. Baptizari autem, *Gen. 3. c*
vel enixam mulierem, vel hoc quod genuerit sine mora si mortis periculo vrgetur, vel ipsa hora eadem qua gignit, vel hoc quod gignitur, eadem qua natum est, nullo modo pro-
B hibetur: quia sicut sancti mysterij gratia viuentibus atque discernentibus cum magna discretione prouidenda est: ita his quibus mors imminet, sine vlla dilatione offerenda est, ne dum adhuc tempus ad præbendum redemptionis mysterium quæritur, interueniente paululum morte inueniri non valeat qui redimatur. Ad eius vero concubitum vir eius accedere non debet quousque qui gignitur ablactetur. Praua autem in coniugatorum moribus consuetudo surrexit, vt mulieres filios quos gignunt, nutrire contemnant, eosq. alijs mulieribus ad nutriendum tradant. Quod videlicet ex sola causa incontinentiæ videtur inuentum: quia dum se continere nolunt, despiciunt lactare quos gignunt. Hæ itaque quæ filios suos ex praua consuetudine alijs ad nutriendum tradunt, nisi purgationis tempus transierit, viris suis non debent admisceri: quippe quia & sine partus causa, cum consuetis menstruis detinentur, viris suis misceri prohibeantur, ita vt morte lex sacra fe- *Leuit. 20. c*
C riat, si quis vir ad menstruatam mulierem accedat. Quæ tamen mulier dum ex consuetudine menstrua patitur, prohiberi Ecclesiam intrare non debet: quia ei naturæ superfluitas in culpam non valet imputari. Et per hoc quod inuita patitur, iustum non est, vt ingressu Ecclesiæ priuetur. Nouimus namque quod mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur, post tergum Domini veniens vestimenti eius fimbriam tetigit, atque statim ab ea *Luc. 8. f*
sua infirmitas recessit. Si ergo in fluxu sanguinis posita laudabiliter potuit Domini vestimentum tangere: cur quæ menstruum sanguinis patitur, ei non liceat Domini Ecclesiam intrare? Sed dices: Illam infirmitas compulit, has vero de quibus loquimur, consuetudo constringit. Perpende frater charissime, quia omne quod in hac mortali carne patimur, ex infirmitate naturæ est, digno Dei iudicio post culpam ordinatum. Esurire namque & sitire, æstuare, algere, lassescere, ex infirmitate naturæ est. Et quid est aliud con-
D tra famem alimenta, contra sitim potum, contra æstum auras, contra frigus vestem, contra lassitudinem requiem quærere, nisi medicamenta quædam contra ægritudines explorare? Feminis namque & menstruus sui sanguinis fluxus ægritudo est. Si igitur bene præsumpsit quæ vestimentum Domini in languore posita tetigit, quod vni personæ infirmanti conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus quæ naturæ suæ vitio infirmantur? Sanctæ autem communionis mysterium in eisdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex veneratione magna percipere non præsumit, laudanda est: sed si perceperit, non iudicanda. Bonarum quippe mentium est, etiam ibi aliquo modo culpas suas agnoscere, vbi culpa non est: quia sæpe sine culpa agitur quod venit ex culpa. Vnde etiam cum esurimus, sine culpa comedimus, quibus ex culpa primi hominis factum est, vt esuriremus. Menstrua enim consuetudo mulieribus non aliqua culpa est, videlicet
E quia naturaliter accidit: sed tamen quòd natura ipsa ita vitiata est, vt etiam sine voluntatis studio videatur esse polluta, ex culpæ venit vitio, in quo seipsam qualis per indicium facta sit humana, natura cognoscat, vt homo qui sponte culpam perpetrauit, reatum culpæ portet inuitus. Atque ideo fœminæ quæ cum semetipsas considerant in menstrua consuetudine, si ad sacramentum Dominici corporis, & sanguinis accedere non præsumunt, de sua recta consideratione laudandæ sunt. Dum vero percipiendi ex religiosa vitæ consuetudine eiusdem mysterij amore rapiuntur: reprimendæ, sicut diximus, non sunt. Sicut enim in veteri testamento exteriora opera seruabantur: ita in testamento nouo non tam quod exterius agitur, quàm id quod interius cogitatur, solicita intentione attenditur, vt subtili sententia puniatur. Nam cum multa lex velut immunda non manducari præcipiat, in Euangelio tamen Dominus ait: Non quod intrat in os, coinquinat *Matth. 15. b*
hominem, sed quæ exeunt de corde, illa sunt quæ coinquinant hominem. Atque paulopost

subiecit

subiecit, exponens: Ex corde exeunt cogitationes malæ. Vnde vbertim indicatum est, A
quia illud ab omnipotenti Deo pollutum esse in opere ostenditur, quod ex pollutæ cogitationis radice generatur. Vnde Paulus quoque Apostolus dicit. Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil est mundum. Atque mox eiusdem coinquinationis causam annuncians, subiungit. Coinquinatæ sunt enim eorum & mens & conscientia. Si ergo ei cibus immundus non est, cuius mens immunda non fuerit: cur quod munda mente mulier ex natura patitur, ei in immunditiam reputetur? Vir autem cum propria coniuge dormiens, nisi lotus aqua intrare Ecclesiam non debet, sed neque lotus intrare statim debet. Lex autem veteri populo præcepit, vt mixtus vir mulieri, & lauari aqua debeat, & ante solis occasum Ecclesiam non intrare. Quod intelligi spiritaliter potest: quia mulieri vir miscetur, quando illicitæ concupiscentiæ animus in cogitatione per delectationem coniungitur. Qui nisi prius ignis concupiscentiæ a mente defer- B
ueat, dignum se congregatione fratrum æstimare non debet: quia se grauari per nequitiam prauæ voluntatis videt. Quamuis enim de hac re diuersæ hominum nationes diuersa sentiant, atque alij alia custodire videantur: Romanorum tamen semper ab antiquioribus vsus fuit, post admixtionem propriæ coniugis, & lauacri purificationem quærere, & ab ingressu Ecclesiæ paululum reuerenter abstinere. Nec hæc dicentes deputamus culpam esse coniugium. Sed quia ipsa licita commixtio coniugum sine voluptate carnis fieri non potest, a sacri loci ingressu abstinendum est: quia voluptas ipsa esse sine culpa nullatenus potest. Non enim de adulterio vel fornicatione: sed de legitimo coniugio
Psal. 50. b natus fuerat qui dicebat: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delectis peperit me mater mea. Qui enim in iniquitatibus conceptum se nouerat, in delicto se natum gemebat: quia portat arbor in ramo humorem vitij quem traxit ex radice. In quibus C
tamen verbis non ipsam admixtionem coniugum iniquitatem nominat, sed ipsam videlicet voluptatem admixtionis. Sunt enim multa licita ac legitima, & tamen in eorum actu aliquatenus fœdamur: sicut sæpe irascendo culpas insequimur, & tranquillitatem in nobis animi perturbamus. Et cum rectum sit quod agitur, non est tamen tunc approbabile quod in eo animus perturbatur. Contra quippe vitia delinquentium iratus fuerat
Psal. 6. c qui dicebat: Turbatus est præ ira oculus meus. Quia enim non valet nisi tranquilla mens in contemplationis lucem se suspendere, in ira suum oculum turbatum dolebat: quia dum male acta deorsum insequitur: confundi tamen atque turbari a summorum contemplatione cogebatur. Et laudabilis ergo est ira contra vitium, & tamen molesta: quia turbatum se reatum aliquem incurrisse æstimabat. Oportet itaque legitima carnis copula vt causa prolis sit, non voluptatis & carnis commixtio, creandorum liberorum sit gra- D
tia, non satisfactio vitiorum. Si quis ergo sua coniuge non cupidine voluptatis raptus, sed solummodo liberorum creandorum gratia vtitur, iste profecto de ingressu Ecclesiæ, seu de sumendo corporis Dominici sanguinisq. mysterio, suo est relinquendus iudicio: quia a nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne positus nescit ardere. Cum vero non amor procreandæ sobolis, sed voluptas dominatur in opere commixtionis, habent coniuges etiam de sua commixtione quod defleant. Hoc enim eis concedit sancta prædicatio, & tamen de ipsa concessione metu animum concutit. Nam cum Paulus
1. Cor. 7. a Apostolus diceret: Qui se continere non potest, habeat vxorem suam: statim subiungere, curauit: Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Non enim indulgetur quod licet & iustum est. Quod enim indulgeri dixit, culpam esse demonstrauit. Vigilanti ergo mente pensandum est quòd in Sina monte Dominus ad E
populum loquuturus, prius eundem populum abstinere a mulieribus præcepit. Et si illic vbi Dominus per creaturam subditam hominibus loquebatur, tanta prouisione est munditia corporis requisita, vt qui verba Dei perciperent, mulieribus mixti non essent: quanto magis qui corpus Domini omnipotentis accipiunt, custodire in se munditiam carnis debent, ne ipsi inæstimabilis mysterij magnitudine prægrauentur? Hinc etiam ad Dauid de pueris suis per sacerdotem dicitur, vt si a mulieribus mundi essent, panes propositionis acciperent: quos omnino non acciperent, nisi prius mundos eos Dauid a mulieribus fateretur. Tunc autem vir qui post commixtionem coniugis lotus fuerit aqua, etiam sacræ communionis mysterium valet accipere, cum ei iuxta præfinitam sententiam Ecclesiam etiam licuerit intrare.

A

Vndecima interrogatio Augustini.

Quæro etiam si post illusionem, quæ per somnium solet accidere, vel corpus Domini quilibet accipere valeat, vel si sacerdos sit, sacra mysteria celebrare.

Quando nocturna pollutio celebrationem & communionem impediat.

Responsio beati Gregorij Papæ.

Hunc quidem testamentum veteris legis, sicut in superiori capitulo iam diximus, pollutum Domino, & nisi lotum aqua etiam vsque ad vesperam intrare Ecclesiam non concedit. Quod tamen tunc specialiter ad illum populum, spiritaliter autem intelligens sub
B eodem intellectu accipiet quem præfati sumus: quia quasi per somnium illuditur, qui tentatus immunditia, vanis imaginibus in cogitatione inquinatur. Sed lauandus est aqua; vt culpas cogitationis lacrymis abluat. Et nisi prius ignis tentationis recesserit, eum se quasi vsque ad vesperam cognoscat. Sed est in eadem illusione valde necessaria discretio, qua valde subtiliter pensari debet, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula, aliquando ex naturæ superfluitate, vel infirmitate, aliquando ex cogitatione contingit. Et quidem cum ex naturæ superfluitate vel infirmitate euenerit, omnimodo hæc illusio non est timenda: quia hanc animus nesciens pertulisse magis dolendus est quàm fecisse. Cum vero vltra modum appetitus gulæ in sumendis alimentis rapitur, atque idcirco humorum receptacula grauantur, habet exinde animus aliquem reatum: non tamen vsque ad prohibitionem percipiendi sacri mysterij, vel Missarum solemnia celebrãdi,
C cum fortasse aut festus dies exigit, aut exhiberi mysterium pro eo quòd sacerdos alius in loco deest, ipsa necessitas compellit. Nam si adsunt alij qui implere mysterium valeant, illusio per crapulam facta, a perceptione sacri mysterij prohibere non debet: sed ab immolatione sacri mysterij abstineri, vt arbitror, humiliter debet: si tamen dormientis mentẽ turpis imaginatio non concusserit. Nam sunt quibus ita plerumque illusio nascitur, vt eorum animus etiam in somno corporis positus turpibus imaginationibus non fœdetur. Qua in re vnum ibi ostenditur, quod ipsa mens rea non sit tunc, sed suo iudicio penitus libera, cum se etsi dormienti corpore nihil meminit vidisse, tamen in vigilijs corporis meminit in ingluuiem cecidisse. Si vero ex turpi cogitatione vigilantis oritur illusio in mente dormientis, patet animo suus reatus. Videt enim a qua radice inquinatio illa processerit,
D qui quod cogitauit sciens, hoc pertulit nesciens. Sed pensandum est, ipsa cogitatio vtrum in suggestione, an delectatione, vel, quod maius est, peccati consensu acciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, videlicet suggestione, delectatione, consensu. Suggestio quippe fit per diabolum, delectatio per carnem, consensus per spiritum: quia cum primam culpam serpens suggessit, Eua velut caro delectata est, Adam velut spiritus consensit. Et necessaria est magna discretio, vt inter suggestionem, delectationem & consensum iudex sui animus præsideat. Cum enim malignus spiritus peccatum suggerit in mente, si nulla peccati delectatio sequatur, peccatum omnimodo perpetratum non est. Cum verò caro delectari cœperit, tunc peccatum incipit nasci. Si autem etiam ad consensionem ex deliberatione descendit, tunc peccatum cognoscitur perfici. In suggestione igitur peccati semen est. In delectatione fit nutrimentum. In consensu perfectio. Et
E sæpe contingit, vt hoc quod malignus spiritus seminat in cogitatione, caro in delectationem trahat, nec tamen animus eidem delectationi consentiat. Et cum caro sine anima delectari nequeat, ipse tamen animus carnis voluptatibus reluctans, in delectatione carnali aliquo modo ligatur inuitus, vt ei ex tatione contradicat nec consentiat, & tamen delectatione ligatus sit: sed ligatum se vehementer ingemiscat. Vnde & ille cælestis exercitus præcipuus miles gemebat, dicens: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem in lege peccati, quæ est in membris meis. *Rom. 8. d*
Si autem captiuus erat, minime pugnabat. Quapropter & captiuus erat, & captiuus non erat, sed pugnabat. Igitur legi mentis, lex quæ in membris est, repugnabat: pugnabat autem, quapropter captiuus non erat. Ecce itaque homo est, vt ita dixerim, & captiuus & liber. Liber, ex iustitia quam diligit: captiuus ex delectatione, quam portat inuitus.

EPI-

A

EPISTOLA XXXII.

Sup. lib. 1. epist. 38. & 44.

GREGORIVS FELICI EPISCOPO Messanæ.

Neophytis in affinitatis coniunctione dispensat. De episcopis non detrahendis. De synodo congreganda.

REuerendissimo fratri Felici episcopo, Gregorius seruus seruorum Dei. Caput nostrum quod est Christus, ad hoc sua membra nos esse voluit, vt per eius largam charitatis, & fidei compagem, vnum nos in se corpus efficeret, cui ita nos adhærere conuenit, vt quia sine ipso nihil esse possumus, per ipsum possimus esse quod dicimur. Ab arce capitis res nulla nos diuidat: ne ab eo, si membrum esse refugimus, relinquamur: & velut deiecti de vite palmites arescamus. Vt ergo Redemptoris nostri habitaculum esse mereamur, in dilectione ipsius toto mentis studio maneamus. Ipse namque ait: Qui diligit me, sermonem meum seruabit, & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum mansionem faciemus. Exegit ergo dilectio tua frater charissime, vt ex auctoritate sedis Apostolicæ tuis deberemus consultis respondere. Quod licet non prolixe, sed succincte agere festinaremus, propter quasdam importunitates, quæ nostris præpedientibus peccatis in nos superuenere, tuis tamen hæc, per reliqua sanctorum Patrum instituta, studijs perquirere latius, & inuestigare committimus. Non enim potest mens attrita, & oneribus atque importunitatibus prægrauata tantum boni peragere, & libere de his loqui, quantum delectata & oppressionibus soluta, Non ergo ista ob id prætulimus, vt hæc & alia quæ necessaria fore cognouerimus, tuæ sanctitati velimus denegare, sed vt quod hic minus inuenitur, latius perquiratur. De tribus enim Apostolicam sedem, in qua alitus es & edoctus, capitulis consulendam prædecessorum tuorum sequens exempla credidisti, id est, de consanguinitatis coniunctione, & de vexatione episcoporum a subditis, & de Ecclesiarum dubitatione consecrationum. Quod autem scripsi Augustino Anglorum gentis episcopo, alumno videlicet, vt recordaris tuo, de consanguinitatis coniunctione, ipsi & Anglorum genti, quæ nuper ad fidem venerat, ne a bono quod cœperat, metuendo austeriora recederet: specialiter & non generaliter ceteris me scripsisse cognoscas. Vnde & mihi omnis Romana ciuitas extitit testis, nec ea intentione hæc illis scriptis mandaui, vt postquam firma radice in fide fuerint solidati, si infra propriam fuerint consanguinitatem inuenti, non separentur, aut infra affinitatis lineam, id est, vsque ad septimam generationem coniungantur: sed adhuc illos neophytos existentes sæpissime eos prius illicita docere vitare, & verbis ac exemplis instruere, & quæ post de talibus egerint, rationabiliter & fideliter excludere oportet. Nam iuxta Apostolum, qui ait: Lac vobis potum dedi, non escam: ista illis modo non posteris, vt supradictum est, temporibus tenenda indulsimus, ne bonum quod infirma adhuc radice plantatum erat, erueretur, sed cæptum firmaretur, & vsque ad perfectionem custodiretur. Sane si in his secus quam debuimus aliquid egimus, non propter ipsam, sed commiserando actum esse cognoscas. Vnde & testem inuoco Deum, qui cogitationes omnium hominum nouit, cuius etiam oculis omnia nuda sunt & aperta: Nam si ea destruerem quæ antecessores nostri statuerunt, non constructor, sed euersor esse iuste comprobarer, testante veritatis voce, quæ ait: Omne regnum in seipsum diuisum non stabit, & omnis scientia, & lex aduersus se diuisa destruetur. Ideoque necesse est, vt omnes concorditer statuta sanctorum Patrum nostrorum teneamus, nihil videlicet per contentionem agentes, sed ad omne studium bonæ deuotionis vnanimes, diuinis & Apostolicis constitutionibus auxiliante Domino pareamus. O quàm bona est charitas, quæ absentia per imaginem præsentia sibimetipsis exhibet per amorem: diuisa vnit, confusa ordinat: inæqualia sociat, imperfecta consummat. Quam recte prædicator egregius vinculum perfectionis vocat: quia virtutes quidem ceteræ perfectionem generant, sed tamen eas ita charitas ligat, vt ab amantis mente dissolui iam nequeant. His rite perpensis, charitati tuæ iam dictis indulsi, nec præceptum dedi, sed consilium: nec regulam in his posteris vllis renendam tradidi, sed de duobus periculis quod facilius sit, vitandum ostendi. Si igitur in rebus sæcularibus suum cuique ius, & proprius ordo seruandus est:

B C D E

Ioan. 14. b

11. q. 3. & 3. quædam lex.

1. Cor. 3. a

Luc. 11. c

Coloss. 3. c

A est: quanto magis in Ecclesiasticis dispositionibus nulla debet induci confusio, ne ibi discordia locum inueniat, vnde pacis debent bona procedere? Quod hac ratione seruabitur, si nihil potestati, sed totum æquitati tribuitur. Quapropter multum cor nostrum magnitudini vestræ congaudet, quòd sic vos in vestris actibus studiosos inuenimus, vt & nostri curam habeatis, & talia scisitando inquirere studeatis: quatenus vobis non solum apud homines gloriam, sed & apud omnipotentem Dominum præmia mercedis acquirant. Ceterum super vexatione episcoporum de quo nos consulere voluistis, scimus quia a nullis vita præsulum perturbari debet excessibus: quia valde indignum est, vt hi qui throni Dei vocantur, aliqua motione a tegibus vel subditis turbentur. Quoniam si Dauid regum iustissimus in Saul, quem constabat iam a Domino reprobatum & abiectum esse, manum mittere non præsumpsit: quanto magis cauendum est, ne manum detractionis, aut vituB perationis, siue indiscretionis, aut dehonorationis, quidam mittant in vnctum Domini, vel in prædicatores sanctæ Ecclesiæ? quia eorum vexatio siue detractio ad Christum pertinet, cuius vice in Ecclesia legatione funguntur. Vnde summopere cauendum est omnibus fidelibus, ne clanculo aut publice episcopum suum, id est, vnctum Domini detractionibus aut vituperationibus dilanient, perpendentes illud exemplum Mariæ: quia pro eo quòd Moysi famulo Dei propter Aethiopissam detraxit, immunditia lepræ mulctata sit. *Num. 12.a*
Et illud Psalmistæ: Nolite tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. *Psal. 104.b*
Et in lege diuina legitur: Dijs non detrahes: & populi tui principi non maledices. Vnde valde præuidendum est subditis tam clericis quàm laicis, ne episcoporum, ne præpositorum suorum vitam temere reprehendere audeant, si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident, ne vnde mala redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mer- *Exo. 22.d*
C gantur. Admonendi sunt etiam ne cum culpas præpositorum suorum considerant, contra eos audaciores fiant. Sed sic eorum praua apud semetipsos considerent, vt diuino timore constricti, ferre sub eis iugum reuerentiæ non recusent: quoniam facta suorum episcoporum vel præpositorum oris gladio non sunt ferienda, etiam cum recte reprehendenda videntur: quoniam a prædecessoribus nostris & a reliquis multis sanctis episcopis statutum fore cognoscimus, vt oues pastores suos non facile reprehendant, nec eos criminari vel accusare præsumant: quia cum in præpositos delinquimus, eius ordinationi qui nobis eos prætulit, obuiamus. Vnde Moyses dum contra se & Aaron conqueri populum cognouisset, ait: Nos enim quid sumus? Nec contra nos est murmur vestrum, *Exo. 16.b*
sed contra Deum. Quapropter admonendi sunt subditi vtriusque ordinis viri, vt cum magistrorum facta conspiciunt, ad suum cor redeant, & de eorum increpationibus non
D præsumant: quia non est discipulus super magistrum, nec seruus super dominum suum. De dedicationum vero Ecclesiarum dubitatione, super qua inter cetera nos consulere *Mat. 10.a*
voluistis, hoc vos rite tenere debetis, quod nos ab antecessoribus nostris traditum accepimus: id est, vt quotiens tam de baptismo aliquorum vel confirmatione, quàm de Ecclesiarum consecratione dubitatio habetur, & nec scriptis, nec testibus ratio certa habetur vtrum baptizati, vel confirmati, siue Ecclesiæ consecratæ sint: vt baptizentur tales ac confirmentur, atque Ecclesiæ canonice dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monstratur iteratum quod non certis indicijs ostenditur rite peractum. Hæc vos adminiculante diuina gratia ita tenere cupimus, vobisq. vt postulastis tenere & docere mandamus, & ea quæ a sanctis Patribus ante nos sunt statuta, non proterue irrumpere, sed fideliter seruare optamus. Vnde Redemptoris misericor-
E diam exoramus, vt sua vobis in omnibus gratia suffragetur, & effectu implere vos tribuat quod velle concessit: quia in hac re tanto commoda retributionis accrescunt, quanto & studium laboris augetur. Progeniem vero suam vnumquemque de his qui fideliter edocti sunt, & iam firma radice plantati stant inconuulsi, vsque ad septimam obseruare decernimus generationem. Et quamdiu se affinitate agnoscunt propinquos, ad huius copulæ non accedere societatem præsumant: nec eam quam aliquis ex propria consanguinitate coniugem habuit, vel aliqua illicita pollutione maculauit, in coniugium ducere vlli profecto licet Christianorum vel licebit: quia incestuosus est talis coitus, & abominabilis Deo, & cunctis bonis hominibus. Incestuosos vero nullo coniugij nomine deputandos a sanctis Patribus dudum statutum esse legimus. Ideo nolumus nos in hac re a vobis siue a ceteris fidelibus reprehendi: quia quod in his Anglorum genti indulsimus, non formam dando, sed consideratione, ne Christianitatis bonum quod cœperant, imperfectum

imperfectum dimitterent, egimus. Paterna ergo vos dilectione salutantes hortamur, vt A
propositas opportunitate occasiones in vestra efficacia enixius elaborare debeatis, atque
id modis quibus possibile fuerit, omni studio agere contendatis: quatenus prædicabile de-
siderium vestrum in auxilium omnium adiuuante Domino, compleatis. Nec hoc quoque
in hac solicitudinis parte relinquimus, quòd omnes incestuosi a liminibus sanctæ Ecclesiæ
sint separandi, quousque per satisfactionem precibus sacerdotum canonice eidem sanctæ
Ecclesiæ catholicæ reconcilientur. Sunt enim mali segregandi a bonis, & iniqui a iustis,
vt saltem rubore suo conscientias suas recognoscant, & conuertantur a prauitatibus suis.
At si incorrigibiles apparuerint, segregentur a fidelibus vsque ad satisfactionem, iuxta sal-
Luc. 17. a uatoris Domini sententiam, qua inter cetera de peccante in se fratre præcipiendo, ait: Si B
Matth. 18. b peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus
es fratrem tuum. Si autem non audierit te, adhibe tecum vnum vel duos, vt in ore duo-
rum vel trium testium stet omne verbum. Quod si eos non audierit, dic Ecclesiæ. Si au-
tem & Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. His ergo & alijs mul-
tis sanctorum Patrum auctoritatibus segregandi sunt mali a bonis, ne pereant iusti pro in-
Eccle. 7. c iustis, sicut scriptum est: Perit iustus pro impio. Debet enim discretio semper fieri inter
bonos & malos, sicut est inter hœdos & oues. Manifesta quoque peccata non sunt occul-
ta correctione purganda: sed palam sunt arguendi, qui palam nocent, vt dum aperta ob-
iurgatione sanantur, ij qui eos imitando deliquerant, corrigantur. Deum enim vnus cor-
ripitur, plurimi emendantur. Et melius est vt pro multorum salute vnus condemnetur,
quàm per vnius licentiam multi periclitentur. Nec mirum si inter homines hæc ratio cu- C
stoditur, cum & inter iumenta hoc fieri persæpe cognouimus, vt ea quæ scabiem aut im-
petiginem habere videntur, separentur a sanis, ne illorum morbo cetera damnentur &
pereant. Sanius est ergo vt mali aperte corrigantur, quàm pro illis boni pereant. Vnde
volumus omnes in vnum conuenire episcopos, vt de incidentibus causis fiat disceptatio,
& salubris de Ecclesiastica obseruatione collatio: quatenus dum per hoc & præterita cor-
riguntur, & regulam futura suscipiunt, omnipotens vbique Dominus fratrum concordia
collaudetur. Cuius vobis adesse præsentiam si hæc obseruaueritis, scitote: quia scriptum est:
Matth. 18. c Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi in medio eorum sum. Si ergo di-
gnatur adesse duobus vel tribus congregatis: quanto magis non deerit vbi plures conue-
niunt sacerdotes? Et quidem quia adhibendum bis in anno concilium, Patrum sit regulis
institutum, non latet. Sed ne forte aliqua excusatio sit, semel decreuimus congregari, vt D
expectatione concilij nihil prauum, nihil præsumatur illicitum. Nam plerique & sine
amore iustitiæ, metu examinationis abstinent ab hoc quod ominum notum est posse di-
splicere iudicio. Hanc frater charissime obseruantiam nostris relinquendam posteris te-
neamus, & omnia quæ ad eruditionem nostram sacris apicibus scripta sunt custodiamus,
atque ad ea quoscumque possumus excitemus. Certum quippe est, quia si toto corde præ-
ceptis salutaribus nos occupamus, omnem vitiorum labem effugimus: quia dum his qui-
bus ædificamur innitimur, locum sine dubio deceptionis excludimus. Quapropter opor-
tet vt enixius in cunctis studiosum vos circa fratres atque subiectos ostendatis, vt omnes
cum quibus aliti estis, atque didicistis sanctæ Romanæ Ecclesiæ præceptionibus parere,
Apostolicæ sedis præcepta multiplicare, apertissimeq. nota facere cognoscant: quia quod
specialiter tibi tuisq. & fratrum tuorum charitati, vt tuæ litteræ innotuerunt, consultus scri- E
bimus, generaliter omnibus tenere mandamus. Circa subiectorum autem actus fraternitas
tua sit vigilans, vt vestrum illis exemplum instructio & vita magistra sit, linguæ vestræ ex-
hortatione discant quod metuant, & doceantur quod diligant: vt dum talenta credita cũ
Mat. 25. c lucro multiplicantur in diem retributionis annuente diuina gratia audire mereamini: Eu-
ge serue bone & fidelis, intra in gaudiũ Domini tui. Curam præterea de omnibus quæ vo-
bis alijsq. fratribus nostris, & generaliter cunctis pro illicitarum rerum prohibitione scrip-
simus, habere vos per omnia cognoscamus: quia omni studio omniq. adnisi necesse est vt
fraternitatis vestræ vigilantia compleantur, atque illic omnia quæ pro animarum scripsi-
mus salute, fideliter recenseantur: quatenus & vos per hoc vestrum zelum qualiter vobis
illicita displiceant ostendatis, & nos vtiliter prouidisse, qui vos ac vestram ad hoc præ ceteris personam elegimus, videamur. Omnipotens Deus sua vos protectione custodiat, ho-
noremq. perceptum vobis moribus seruare concedat, Amen.

SINO-

INDEX
TITVLORVM

Ex Regiſtro Epiſtolarum

B. GREGORII MAGNI

excerptus.

INDICEM hunc, ab Illustrissimo, ac Reuer.mo D. Antonio Carafa, S. R. E. Cardinali, summo ingenio, summaq. industria elucubratum, in Registrum Epistolarum Beati Gregorij Magni, hoc loco apponere visum est, ad communem scilicet studiosorum commoditatem, & vtilitatem, & ad tanti viri, atque adeo de re litteraria optime meriti, perpetuum monumentum.

ANTONIVS CARAFA
CARDINALIS
Sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecarius
Lectori.

INTER alia studia, quibus superior ætas mea se oblectare consueuerat, mirificè quidem Epistolarum Gregorij Magni, Sanctissimiq. Pontificis lectione capiebatur. Quippe animaduertebam posse inde hauriri, cùm non iniucundam illorum temporum quasi historicam cognitionem, tum verò, ad hominis cuiusuis ordinis vitam instituendam, prudentiam salutarem: eius nimirum exemplo, qui & viri Patricij, & Præfecti Prætorio, & Monachi, & Cardinalis, & Legati, Summi denique Pontificis personam, turbulētissimis præsertim temporibus, sanctissimè semper gessisset. Eo igitur tempore effectum est, vt subciuis horis per æstiuos calores quæcumque inter lectitandas eas Epistolas notatu digniora videbantur, ne eorum memoria intercideret, in aduersaria referrem. Hæc porrò (qualiacumque sint) pro ea, quam rerum Ecclesiasticarum studiosis præstare debemus, caritate nobis non inuitis excidere nunc passi sumus. Quando etiam cum ipsarum Epistolarum editione in publicam prodeunt vtilitatem.

INDEX TITVLORVM,
DE QVIBVS IN PAGINIS SEQVENTIBVS ADNOTATIS iuxta Beati GREGORII doctrinam pertractatur.

A

De Accusationibus, pœnis, & correctione. pag. 40
de Aetate, & qualitate ordinãdorũ. pag. 50
de Alienandis rebus Ecclesiæ, vel non. Vide de rebus Ecclesiæ alienandis. pag. 55
de Apostatis. Vide de Schismaticis, &c. pag. 44
de Appellationibus. pag. 39
de Arbitris. pag. 38
de Auctoritate, & vsu pallij. pag. 21

B

De Bello. Vide de pace, &c. p. 34
de Bono castitatis, & conuersione coniugatorum. pag. 53

C

De Alumniatoribus. pag. 42
de ijs, quę spectant ad Capitulum sede vacante. pag. 19
de Captiuorum redemptione. p. 55
de Celebratione Missarum. pag. 53
de bono Castitatis, & conuersione coniugatorum. pag. 53
de Clericis peregrinis. pag. 27
de Clericis ægrotantibus. pag. 28
de Clericorum vita & honestate. 29
de Spoliis Clericorum. pag. 40
de Clerico percussore. pag. 46
de Clerico maledico, & ijs, quæ spectant ad laudationem, vel vituperationem. pag. 46
de Concilio. pag. 49
de Commendatione Ecclesiarum. Vide de Translatione Prælatorũ. pag. 22
quos Sanctus Gregorius Commendauit. pag. 36
de Cohabitatione Clericorum, & mulierum. pag. 29
de Confirmatione electionum Prælatorum. pag. 21
de Consecratione Prælatorum. p. 21
de Consecrandis Ecclesiis. Vide de Ecclesiis ædificandis, &c. pag. 52
de Constitutionibus. Vide de Legibus, &c. 50
de Correctione. Vide de Accusationibus, &c. pag. 40
de Crimine falsi, & mendacio. p. 46
de Consuetudine. pag. 51

D

De Defensoribus S. R. E. aliisq; ministris Ecclesiasticis. p. 28
de Dignitatibus. Vide de Præbendis. pag. 30
de Dilationibus. pag. 38
de Dispensatione sacrorum Canonum. Vide de Relaxatione &c. 51
de Dispensatione reddituum Ecclesiasticorum, & illorum cura. p. 54

E

De Ecclesiæ Romanæ Primatu. pag. 48
de Ecclesię rebus alienandis, vel nõ. Vide de Rebus Eccl. &c. pag. 55
de Ecclesiasticorum reddituum dispensatione. Vide de dispensatione reddituum, &c. pag. 54
de Ecclesiis ædificandis, & consecrãdis, illarumq. sacris vasis, & indumentis. pag. 52
de Ecclesiarum immunitate. pag. 54
de Electione. pag 19
de Eleemosynis, & cura pauperum. pag. 35
de Emphyteotico iure. pag. 39
de Iis, quæ spectant ad Episcopos & Præpositos pag. 22
de Episcopis limina SS. Apostolorũ Petri & Pauli visitantibus. pag. 49
de Excommunicationis sententia. pag 47

F

de crimine Falsi. pag. 46
de Feriis. pag. 55
de Foro competenti. pag. 37

H

de Hæreticis. pag. 43

I

de Immunitate Ecclesiarum. p. 54
de Indumentis Ecclesiarum. Vide de Ecclesiis ædificandis, &c. p. 52
de Iudæis, & Saracenis. pag. 44
de Iudiciis. 36
de Iure emphyteotico. pag. 39
de Iureiurando. pag. 38

L

De Laudatione, vel vituperatione. Vide de Clerico maledico. pag. 46
de Legatis, & aliis ministris Ecclesię Romanæ. pag. 18
de Lapsis post veram pœnitentiam ad honorem restituendis. pag. 47
de Legibus, & Cõstitutionibus. p. 50

M

De Magistris. Vide de munere prædicationis, &c. pag. 34
de Maioritate, & obedientia. pag. 29
de Mendacio. Vide de crimine falsi, &c. pag. 46
de Ministris S. R. E. Vide de Legatis, &c. pag. 18 & de Defensoribus. pag. 28
de Missarum celebratione. pag. 53
de Munere Prædicationis, & Magistris. pag. 34
Munera transmissa. 34

O

De Obedientia. Vide de Maioritate, &c. pag. 29

P

De Pace & Bello. pag. 34
de Pœnis. Vide de Accusationibus. pag. 40
de Pallij auctoritate & vsu. pag. 21
de Panperum cura. Vide de Eleemosynis, &c. pag. 35
de Peregrinantibus ad loca sancta. Vide de voto, &c. pag. 33
de Iis, quæ ad Pontificatus exordium spectant. pag. 5
de Iis, quæ ad seipsum Pontificem spectant. pag. 6
de Postulatione. pag. 19
de Præbendis, & Dignitatibus. p. 30
de Prædicationis munere, & Magistris. pag. 34
de Prælatorum negligentia supplenda. pag. 26
de Iis, quæ ad Præpositos spectant. pag. 22
de Præscriptionibus. pag. 39
de Iis, quæ ad Principes sæculares spectant. pag. 14
de Primatu Ecclesiæ Romanæ, & in eam obedientia. pag. 48
de Priuilegiis. pag. 51
de Procuratoribus. pag. 46
de Purgatione canonica. pag. 47

Q

Quos sanctus Gregorius commendauit. pag. 36

R

De Rebus Ecclesiæ alienãdis, vel non. pag. 55
de Reddituum Ecclesiasticorum dispensatione. pag. 54
de Redemptione captiuorum. p. 55
de Regularibus. pag. 30
de Relaxatione, & dispensatione sacrorum canonum. pag. 51
de Religiosis domibus. pag. 56
de Reliquiis, & veneratione Sãctorum. pag. 53
de Renunciatione. pag. 22
de Rescriptis. pag 52
de Residentia. pag. 26
de Restitutione spoliatorum. pa. 38
de Restitutione rerũ ablatarum. 45
de Romanæ Ecclesiæ Primatu. p. 48

S

De Sacra Scriptura. pag. 51
de Iis, quæ ad Sacramenta spectant. pag 50
de Sacrilegiis. pag. 46
de Saracenis. pag 44
de Schismaticis & Apostatis. pag. 44
de Sanctorum reliquiis, & Veneratione. pag. 53
de Sententia excõmunicationis. 47
de Sententia, & re iudicata. pag. 39
de Sepulturis. pag. 56
de Simonia. pag 42
de Sortilegiis. pag 46
de Spoliis Clericorum. pag 40
de Supplenda negligentia Prælatorum. pag. 26

T

De Testamentis. pag. 30
de Testibus. pag. 38
de Transactionibus. pag. 39
de Translatione Prælatorum, & cõmendatione Ecclesiarum. pag. 22

V

De Vasis sacris. Vide de Ecclesiis ædificandis, &c. pag. 52
de Visitantibus limina Apostolorũ. Vide de Episcopis visitãtibus, &c. pag. 49
de Visitatione. pag. 27
de Vita, & honestate Clericorum. pag. 29
de Vituperatione. Vide de Clerico maledico, &c. pag. 46
de Voto, & peregrinantibus ad loca sancta. pag. 33
de Vsuris. pag. 46

DE IIS,

DE IIS QVÆ SPECTANT AD EXORDIVM PONTIFICATVS

S. GREGORII PAPÆ PRIMI.

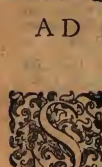

ANCTVS Gregorius tantum abfuit a desiderio Pontificatus, vt nolens eligeretur. Lib. 1. Epist. 4. & 5. pag. 2. c. epist. 6. & 7. pag. 4. c. d. e. epist. 25. pag. 15. c. epist. 29. 30. & 31. pag. 17. c. d. e

De electione ad Pontificatum doluit, cum labores ingentes susciperet, & dulcissima quies amittatur, atque etiam de periculo in Ecclesia regenda, quam vetustam nauem, & confractam vocat. Vbi redditur ratio cur sibi molesta fuit electio ad Pontificatum, nempe, quòd sub colore episcopatus ad sæculum fuerit reductus; cum difficile sit post negotia sæcularia ad cor redire: quodq. tantis terræ curis inserui ret, quantis se in vita laicali nequaquam deseruisse reminiscebatur. lib. 1. epist. 4. 5. 6. & 7. pag. 2. 3. 4. & 5.

Per terrenas curas mentis rectitudinem & contemplationis aciem amiserat. lib. 1. epist. 6. pag. 5. & epist. 25. pag. 15. c

Ab amore Dei videbat se pene separatum. lib. 1. epist. 29. pag. 17. c

Quòd quanto quis in mundo proficit, tanto ab amore Dei decrescit. lib. 1. epist. 30. pag. 17. c

Conqueritur de labore in onere Pontificatus sub nauis putrescentis metaphora, quando ipso negligente crescit sentina vitiorum. lib. 1. epist. 41. pag. 22. a

Deplorat mentis tranquillitatem amissam, quod aut rara valde, aut nulla cor in sublimia penna contemplationis leuet. lib. 7. Ind. 2. epist. 126. pag. 291. d

Vnde toto Pontificatus tempore doluit de suscepto Pontificatus onere, cum sub colore ecclesiastici regiminis, mundi huius fluctibus voluretur. lib. 12. epist. 16. pag. 428. c

Nec ad appetendum locum procax insistere, nec ad repellendum contumax debet aliquis inueniri, licet nolens & cum angore animi Pontificatus onera suscipiantur. lib. 1. epist. 26. pag. 16. epist. 31. pag. 17. e

Regimen summi Pontificis ceteris Prælatorum muneribus periculosius est, quin verendum in eo ne potius propter negotiorum multitudinem, terreni principis quàm pastoris officium geratur. lib. 1. epist. 5. pag. 3. & epist. 24. pag. 11. e

Timorem & humilitatem ait in se præcessisse ex iniuncto Papatus officio. lib. 1. ep. 4. p. 1. c. ep. 26. p. 16. c

Respondet sibi gratulantibus Pontificatum. lib. 1. epist. 4. & 5. pag. 3. epist. 7. pag. 4. epist. 20. pag. 9. epist. 25. pag. 15. epist. 29. pag. 17. a. epist. 41. pag. 21.

Statim inito Pontificatu se commendauit orationibus sanctorum virorum, & totius Ecclesiæ. lib. 1. epist. 4. pag. 2. c. epist. 20. pag. 9. d. & epist. 24. ait, pro inuicem orandum esse. Dum enim nos vobis per orationis opem coniungimus, quasi ambulantes per lubricum vicissim nobis manum tenemus, sitq. ex magna prouisione charitatis, vt eo singulorum robustius charitas perfigatur, quo in alterum alter innititur. pag. 13.

Idem toto sui Pontificatus tempore repetit. lib. 4. epist. 30. pag. 127. c. lib. 7. Ind. 1. epist. 3. pag. 232. b. & Ind. 1. epist. 52. pag. 252. epist. 78. pag. 267. c. lib. 8. epist. 35. pag. 311. d. lib. 12. epist. 16. pag. 428. c

Significauit Prælatis primoribus suam electionem, simul eos admonens de ipsorum officio & moribus, & quomodo in actiua vita & contemplatiua se gerere deberent. lib. 1. epist. 24. pag. 50. d. ep. 26. p. 51. c

Hortatus est prouinciarum Episcopos, proponens illis diuinum & districtum iudicium, in quo cuncta non ex prærogatiua sublimioris gradus, sed ex operum meritis examinabuntur, ad mutuam inter se charitatem, vtq. sint soliciti contra hæreticos, & de proximorum animabus, & in prædicatione verbi Dei, quoniam Dominus gregum ab ijs quibus commisit pastoribus fructum multiplicati gregis expectat. lib. 1. epist. 36. pag. 56. a. b

Pontificatus initium non esse a quæstibus inchoandum. lib. 1. epist. 6. pag. 4. c. d

Dedit operam in exordio Pontificatus vt præuæ consuetudines Vrbis & Curiæ Apostolicis traditionibus contrariæ tollerentur, Simonia extirparetur, apti fuæ domus familiares, & secreti cubicularij clerici, vel electi monachi constituerentur: vt qui in loco regiminis est, habeat tales, qui vitam eius in secreta conuersatione videant, quiq. ex visione sedula exemplum profectus sumant. In Conc. Rom. lib. 4. epist. 44. pag. 143. c. d. & seq.

Ceteros abusus & vitia tollere studuit. ibidem.

Numquam mota non modo non sunt suscitanda, verumetiam quæ praua foris admouentur, modis omnibus sunt sopienda. lib. 1. epist. 9. pag. 5. e

Legatos per prouincias misit. lib. 1. epist. 1. pag. 1.

Iudicij sui prædecessoris in ministris deputatis rationem habuit, non leuiter illos ab administratione reuocans. lib. 1. epist. 1. ibidem.

Dedit operam, vt Concilia prouincialia semel per annum peragerentur, quibus aliquis sedis Apostolicæ nomine præsideret: in quibus tractaretur de vtilitate prouinciæ, & Ecclesiarum: de subleuanda necessitate pauperum, & oppressorum: de monendis, corrigendisq. excessibus. lib. 1. epist. 1. pag. 1. a. b

Aduocauit ad se Prælatos, quibus suis Ecclesijs residere minime licebat. lib. 1. epist. 7. pag. 4. c. 5. a.

Hortatus eſt Prætores, & rectores prouinciarum, vt ponerent ante oculos ſuos rationem quam reddituri ſunt in tremendo iudicio Dei de adminiſtrata iuſtitia, ad quam nulla lucra pertrahant, nullius vel minæ vel amicitiæ a rectitudinis itinere deflectant: quia vita breuis, & cuncta lucra hic relinquenda, & ſolas diſpendioſorum lucrorum causas nobiſcum ad iudicium deportamus. Quòd Dei honorem præ omnibus diligant, nec exerceant ſimultates cum Eccleſiaſticis. lib. 1. epiſt. 2. pag. 2. a. b

Inuigilauit paci Vrbis, & contra communes hoſtes Chriſtianorum. lib. 1. epiſt. 3. pag. 2. c. d

Curauit frumentum Romam tranſmitti, ne fame laboraret, quippe cum nun vnus quiuis homo, ſed cunctus ſimul populus trucidaretur. lib. 1. epiſt. 2. pag. 2. a. epiſt. 42. pag. 23. a. epiſt. 70. pag. 35. c

Aliquando etiam curauit maiore cum diſpendio Eccleſiæ. lib. 10. epiſt. 37. pag. 383. c. d

Annonam iuxta publica pretia vendi voluit omni tempore, ſiue minus, ſiue plus frumenti naſceretur. lib. 1. epiſt. 42. pag. 22. a

Annona ad Vrbem ex Sicilia præcipue, & etiam ex alijs locis comportabatur; lib. 1. epiſt. 2. pag. 2. a. epiſt. 42. pag. 23. a. epiſt. 70. pag. 35. a. lib. 10. epiſt. 37. pag. 383. c. d. lib. 12. epiſt. 29. pag. 432. c

De ijs quæ ſpectant ad S. Gregorium tamquam Pontificem.

COGITABAT primum quis eſſet, & ſui officij finem. Pro delictis enim populi Pontifex interceſſor eligitur, cuius conditiones ſunt, vt ſit familiaris & gratus ei apud quem interceſſor eſt conſtitutus. lib. 1. epiſt. 24. pag. 10. c

Idem Pontificis officium deſcribit ſub metaphora gubernationis nauis putreſcentis, quæ ad portum dirigenda ſuſcipitur. Nunc, inquit, ex aduerſo fluctus irruunt, nunc ex latere cumuli ſpumoſi matris intumeſcunt, nunc a tergo tempeſtas inſequitur: interq. hæc omnia turbatus cogor modo in ipſa clauum aduerſitate dirigere, modo curuato nauis latere, minas & impetum fluctuum ex obliquo declinare. lib. 1. epiſt. 41. pag. 22. a

Quod recte paſcere ſit, commiſſum gregem orando, admonendo, boni operis ſtudium oſtendendo, ad æterna paſcua perducere. lib. 12. epiſt. 16. pag. 428. c

Curabat ſummopere, vt cogitatione eſſet mundus, ne manus, quæ diluere ſordes debet, tacta quæque deterius inquinaret: quantumq. debeat mundari animaducrtebat, qui ad æternitatis templum vaſa viuentia in ſinu proprię conuerſationis portat. Nec indiſcretum quid, vel inutile ab eo cogitandum, qui ad exemplum alijs conſtitutus ex grauitate ſemper debet oſtendere, quantam in pectore rationem portet. lib. 1. epiſt. 24. pag. 11. a. b

Exempla Patrum præcedentium indeſinenter intuebatur, vt irreprehenſibiliter graderetur. lib. 1. epiſt. 24. ibidem. b

Rectorem operatione debere eſſe præcipuum docet, quatenus vitæ viam ſubditis viuendo denunciet, & & grex qui paſtoris vocem, moresq. ſequitur, per exempla melius, quàm per verba gradiatur: qui enim loci ſui neceſsitate exigitur ſumma dicere, hac eadem neceſsitate compellitur ſumma monſtrare. Illa namque vox libentius auditorum cor penetrat, quam dicentis vita commendat: quia quod loquendo præcipit, oſtendendo adiuuat vt fiat. lib. 1. epiſt. 24. ibidem. c

Operatio eius non ſolum vtilis ſit, ſed etiam ſingularis: ſicut honore ordinis ſuperat, ita etiam morum virtute tranſcendat. lib. 1. epiſt. 24. pag. 11. d

Nulla præſentis vitæ appetat, nulla pertimeſcat: blandimenta mundi, reſpecto intimo terrore deſpiciat, terrores autem conſiderato interno dulcedinis blandimento contemnat. lib. 1. epiſt. 24. pag. 11. d

In ſilentio diſcretus ſit, & vtilis in verbo, ne tacenda proferat, aut profetenda reticeſcat. lib. 1. epiſt. 24. pag. 12. b

Recta libere loqui non pertimeſcat, humanam amittere gratiam formidans, vt improuidi rectores. lib. 1. epiſt. 24. pag. 12. c

Præconis officium ſuſcipit quiſquis ad ſacerdotium aſcendit: vt ante aduentum iudicis, qui terribiliter ſequitur, ipſe ſcilicet clamando gradiatur. lib. 1. epiſt. 24. pag. 12. c

Cum ad loquendum Rector ſe præparat, ſub quantæ cautelæ ſtudio loquatur attendat: ne ſi inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere audientium corda feriantur, & cum fortaſſe ſapiens videri deſiderat, vnitatis compagem inſipienter abſcindat. lib. 1. epiſt. 24. pag. 13. a

Contemplationi & actioni ita vacet, vt & ſingulis cõpaſsione ſit proximus, & præ cunctis contemplatione ſuſpenſus: quatenus & per pietatis viſcera in ſe infirmitatem ceterorum transferat, & per ſpeculationis altitudinem ſemetipſum quoque inuiſibilia appetendo tranſcendat, ne aut alta petens proximorum infirma deſpiciat, aut infirmis proximorum congruens appetere alta deſiſtat, exemplo Moſis crebro tabernaculum intrantis & exeuntis, qui intus contemplatione rapitur, foris infirmantium negotijs vrgetur: intus Dei arcana conſiderat, foris onera carnalium portat. lib. 1. epiſt. 24. p. 13. b. c. d

Quomodo in curis exterioribus ſe occupare debeat, a quibus ſunditus vacare rector non poteſt: verumtamen his ſic vacare oportet, vt non mentis oculi obſcurentur, nec prorſus illorum cura relinquatur. Sed in hoc loco, inquit, huius diſcretionis moderamina video ſeruari non poſſe: quia tanti quotidie caſus imminent, vt mentem ſimul obruant, cum vitam corporalem necant. lib. 1. epiſt. 24. pag. 15. a. b

De tumultibus in prædicta cura. lib. 4. epiſt. 46. pag. 145. c

In rebus dubijs ſi ambigat, exemplo Moſis ad tabernaculum recurrat, hoc eſt, orationibus: & intra ſacri eloquij paginas Deum conſulat. lib. 1. epiſt. 24. pag. 13. d

Miſericors ita ſit, vt talem in compaſsione ſe exhibeat, cui ſubiecti quique occulta quoque ſua prodere

non

non erubescant. lib. 1. epist. 24. pag. 13. c
Oppressos ita subleuabat, vt defensionem mulieris oppressæ Defensori commiserit. lib. 10. epist. 47. pag. 586. d
Afflictos absentes litteris consolabatur. lib. 1. epist. 11. pag. 7. d
Et in luctu positos. lib. 7. Ind. 2. epist. 32. pag. 243. c
Propter excessum quorundam Episcopum persecutionibus afflictum solatur. lib. 2. Ind. xi. epist. 2. p. 60. d
Et cum qui mœrore afficiebatur ob verba aspera ab ipso in eum prolata cõsolatur. lib. 10. ep. 14. p. 373. b
Consolatur tribulationibus mundi oppressum, ne post amissionem rerum, etiam animæ sequantur dispendia. lib. 11. epist. 25. pag. 401. c. d
Consolari virum sapientem non est opus. lib. 7. Ind. 2. epist. 103. pag. 277. a
Infirmis compatiebatur, & præsertim Episcopis, quos secum retinebat. lib. 2. Ind. xi. epist. 24. & 25. pag. 7. b. c. d
Episcopum corporis ægritudine laborantem consolatur, admonens, quòd cum frequenter ægritudo ad emendationem concedatur, gratiæ agendæ sunt Deo, vt in illa nobis vita castigatio ista proficiat. lib. 4. epist. 16. pag. 121. e
Episcopum graui morbo afflictum ad se euocat, cuius curam gerere, & custodiam habere volebat, monetq. cum paucis veniat, quia secum manens in episcopio quotidiana obsequia de ipsius Ecclesia habebit. Vt si vel ipse, vel hic prius ab omnipotente fuerit euocatus, inter eius, qui remaneret, manus transire deberet. lib. 9 epist. 28. pag. 338. d. e
Eundem monet, ne ieiunet. lib. 11. epist. 34. pag. 404. c
Rusticianæ patriciæ, de eius sospitate corporis se curam habere dicit, pro qua orabat, vt omnia quæ in eius corpore agerentur, ad salutem animæ dirigerentur, vt flagella temporalia æternam ei quietem præpararent. lib. 11. epist. 26. pag. 401. e
Mulierem propter grauissimam ægritudinem patris afflictam consolatur, promittens ei, si parens decederet, suam protectionem. lib. 9. epist. 30. pag. 339. d
Alterius tristitiam ac iniuriam propriam iudicabat. lib. 2. Ind. 10. epist. 24. pag. 50. d
Humilitatem & zelum Pastoris esse, vt honore suspenso æqualem se subditis beneuilentibus deputet, & contra peruersorum culpas ex zelo iustitiæ exæstuet; sicut Petrus erga Cornelium, cuius sanctitas vitæ æqualitatis communionem meruit, & aduersus Ananiam & Sapphiram zelus vltionis vim aperuit potestatis. lib. 1. epist. 24. pag. 14. b
Summus locus tunc bene regitur, cum is qui præest, vitijs potius, quàm fratribus dominatur. lib. 1. epist. 24. pag. 14. d
Sic seruanda est virtus humilitatis, vt non soluantur iura regiminis, ne dum prælatus quisque plus se quàm decet, deijcit, subditorum vitam restringere sub disciplinæ vinculo non posit. Et sic seruanda est disciplinæ seueritas, ne dum plus quàm necesse est, zelus accenditur, mansuetudo sanditus amittatur: quia cum scripturæ sacræ scientia in boni rectoris pectore si est virga distinctionis, opus est vt sit etiam manna dulcedinis. lib 1. epist. 24. pag. 14. d. e
Quòd non est grande ijs nos esse humiles, a quibus honoramur: quia & hoc sæculares quilibet faciunt: sed illis maxime humiles esse debemus, a quibus aliqua patimur. lib. 2. Ind. 10. epist. 24. pag. 50. d
Rogauit Leandrum vt ex lectione operum Pastoralis & Moralium desteret eius peccata, quia ex illis libris id ipse scire videtur, quod agere prætermiserit. lib. 4. epist. 46. pag. 145. c
Humilitatis causa opera sua furfurem, S. Augustini vero siliginem nominauit. lib. 8. epist. 37. pag. 213. b
Prohibuit sua scripta ad mensam legi, ne id quod ille pro caritate faciebat, sibi vanæ gloriæ ab alijs deputaretur. lib. 6. epist. 9. pag. 190. a
Librum in Iob, se viuente noluit in publicum edi, doluitq. se ad instantiam Imperatoris edidisse Pastoralem, quem Patriarcha Antiochenus in Græcam linguam vertit. lib. 10. epist. 22. pag. 376. b. c
Condemnat se ipsum in comparatione pietatis Regis Ricaredi, conuersioni infidelium operam dantis, quòd nescit quid dicturus sit ipse in tremendo iudicio, si tunc illuc vacuus venerit quo ipse Rex greges post se fidelium ducet. lib. 7. Ind. 2. epist. 126. pag. 292. c
Humilis in accipiendo æquo animo reprehensiones. lib. 6. epist. 24. pag. 198. c
In extollendo merita socij, & deprimendo se ipsum dicebat, non solum se esse indignum in honore præsidentium, sed etiam in numero stantium, loquebatur cum Patriarcha Alexandrino. lib. 6. epist. 37. pag. 207. d
Conuersionem Anglorum, aliorum orationibus tribuebat. lib. 7. Ind. 1. epist. 30. pag. 127. d
Profitebatur se esse paratum ab omnibus corripi & emendari. lib. 2. Ind. 10. epist. 37. pag. 57. c
Et in bono imitari etiam suos minores, quos ab illicitis prohibebat. Stultus est enim, inquit, qui in eo se primum existimat, vt bona quæ videritet, discere contemnat. lib. 7. Ind. 2. epist. 64. pag. 261. c
Et se cunctorum sacerdotum esse seruum quatenus sacerdotaliter viuunt. lib. 4. epist. 32. pag. 131. a
Dicit se portare peccata omnium qui sibi commissi sunt. lib. 6. epist. 29. pag. 202. c
Zelum in retinenda auctoritate, & dignitate sedis Apostolicæ habebat, vnde asserit se velle vindicare in Dominum Ioannem Constantinopolitanum Patriarcham nomen vniuersalis subripientem. lib. 4. epist. 32. pag. 131. a. b
Quare scribens Constantiæ Augustæ, ait, Etsi peccata Gregorij tanta sunt, vt pati talia debeat, Petri tamen Apostoli peccata nulla sunt, vt vestris temporibus pati ista mereatur. lib. 4. epist. 34. pag. 132. e
Canonica districtione id se velle vlcisci profitetur. lib. 4. epist. 34. pag. 133. d. & epist. 38. pag. 139. c
Contra Ioannem Constantinopolitanum fauorem Augustæ imploraut. lib. 4. epist. 34. pag. 132. e

Potius

Potius paratum mori ſe eſſe teſtatur, quàm Beati Petri Eccleſiam diebus ſuis in aliquo degenerare permittat. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 1. pag. 210. c

In tanto ſe exiſtimet quis omnipotenti Deo placuiſſe, quanto ſe peruerſis hominibus diſplicuiſſe cognouerit. lib. 8. epiſt. 36. pag. 312. c

Homines non formidandos in cauſa, in qua Deo placere cupimus. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 80. pag. 268. b

Non tam in conſeruandis iuribus ſedis Apoſtolicæ, quàm in obſeruandis aliorum iuribus zelum habendum. Nam ſicut ab alijs, inquit, noſtra exigimus, ita ſingulis ſua iura ſeruamus. lib. 2. Indict. 11. epiſt. 29. pag. 72. d

Sicut in contumacia perſiſtentibus ſeueros eſſe conuenit, ſic iterum humiliatis, & pœnitentibus locus veniæ non eſt denegandus. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 82. pag. 269. a

Vnde in cauſa Maximi Salonitani, eum in contumacia perſiſtentem inſequi non deſtitit, & ad pœnitentiam redeuntem amplecti non recuſauit. Ad quem etiam epiſtolam, ad ipſum conſolandum, ſcribere voluit. lib. 7. epiſt. 82. pag. 269. a

Et lib. 7. Indict. 1. epiſt. 1. ait, Mores autem meos bene cognitos habes, quamdiu porto t ſed ſi ſemel deliberauero non portare, contra omnia pericula lætus vado. pag. 210. d

Et lib. 6. epiſt. 28. contra Cyriacum Epiſcopum Conſtantinopolitanum, Nulli in hac cauſa nocere appeto, ſed humilitatem Deo placitam, & S. Eccleſiæ concordiam cuſtodire. pag. 201. e

Et lib. 4. epiſt. 38. de eadem re ad Ioannem Conſtantinopol. Quidquid facere humiliter debui, non omiſi: ſed quia in mea correctione deſpicior, reſtat vt Eccleſiam debeam adhibere. pag. 139. e

Prudentia magna vſus eſt, vnde aliquando culpam Epiſcopi diſsimulans primo aſpectu, illam in ſcriptorem ei familiarem reiecit, ne amicitia laceraretur, & ille contumax euaderet. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 52. pag. 84. c. d

Synodicam epiſtolam a nouo Patriarcha Conſtantinopolitano accepit, non obſtante nomine vniuerſalis, inquiens, In ſuſcipienda fratris, & conſacerdotis noſtri Cyriaci epiſtola ſynodica, dignum non fuit, vt pro cauſa profani vocabuli moras facerem, ne vnitatem S. Eccleſiæ perturbarem. lib. 6. epiſt. 24. pag 198. d. & epiſt. 31. pag. 240. a

Prius egit cum Imperatore de abroganda lege iniqua, deinde declarauit Epiſcopis, quid in ea re agere deberent lib. 7. Ind. 1. epiſt. 11. pag 237. d. e

Defenſio pauperũ debet eſſe moderata, & grauis, ne ſi quid nimis rigide agatur, homines eum ſuperbire arbitrentur: ſed talis ſit, vt humiles protectionem ſentiant, & oppreſſores non facile inueniant quod ex maleuola mente reprehendant. lib. 8. epiſt. 36. pag. 312. c

Tanto eautius debemus ambulare, quanto nos ſcimus inter Dei inimicos viuere. lib. 8. epiſt. 36. p. 312. d

Scandala quæ ad peccata nos implicant, contemnere oportet, & ea quæ placare ſine peccato poſſumus, modis omnibus mitigare. lib. 9. epiſt. 39. pag. 345. e

In ſcandalis ledendis non debemus vti auctoritate, ſed rationibus, & humanitate, exemplo Sancti Petri in baptiſmo Cornelij, rationem reddentis eis qui erant ſcandalizati, quòd gentilem baptizauerat. lib. 9. epiſt. 39. pag. 346. a. b

Eorum infirmitati conſulendum eſt, qui imperito zelo aguntur, qui ratione, & manſuetudine placandi ſunt. lib. 9. epiſt. 39. pag. 346. c

Quædam manſuete corrigenda ſunt, quædam vero, quæ corrigi nequeunt, æquanimiter toleranda. lib. 9. epiſt. 40. pag. 349. c

Duris mentibus ſimul omnia abſcindere impoſsibile eſſe ait: quia is qui locum ſummum aſcendere nititur, gradibus, vel paſsibus, non autem ſaltibus eleuatur. Vnde Abbati in Angliam tranſmiſſo, vt Auguſtinum adiuuaret, reſcripſit, vt nonnulla quæ Angli tanquam gentiles faciebant permittantur, in ordine tamen ad verum Dei cultum. lib. 9. epiſt. 71. pag. 366. a. b

Manſuetudo & benignitas eius maxima, cum ipſum ſatuum Imperator appellauit, manſuete reſpondit, declarans quomodo ſimplicitas ſit laudanda, aſſerens quòd valde inutile eſt, ſi aut ſimplicitati prudentia, aut prudentiæ ſimplicitas deſit, confirmans exemplo Domini, de ſerpentis aſtutia, & ſimplicitate columbæ. Rogat Deum, vt ita ipſum placere hominibus faciat, vt æternam eius gratiam non offendat. lib. 4. epiſt. 31. pag. 128. b. c. 129. d

Rancorem non retinuit contra nonnullos inobedientes Epiſcopos, ſed benigne, ſtatimq. remiſit, inquiés de quodam Epiſcopo: De illo quædam ſuperba cognoueram, ſed quia mores ſuos ipſe correxit, meam triſtitiam, ſimul me ipſum vincendo conſolatus eſt. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 32. pag. 54. a

Nullius offenſionis dolorem retinendum eſſe admonebat. lib. 8. epiſt. 16. pag. 303. d

Quam debeamus fugere iram. lib. 8. epiſt. 51. pag. 321. d. e

Plus virium habere diſcretam in correctione remiſsionem, quàm in exequenda vltione diſtrictionem: adeo vt nonnunquam hæc fideliorem, atque ſubiectum, illa vero obſtinatum faciat æmulum. non autem vt zelo rectitudinis ſubtrahatur, ſed ne tales ſimus in minimis, quales eſſe debemus in maximis: nam ſi qualitas exceſſus ſeueritatem exigit, agendum eſt, vt culpam vltio corrigat, & correctis puſt gratia non negetur. lib. 8. epiſt. 16. pag. 303. d

Benigne reſpondit ei, qui ſe aſpere ab ipſo reprehenſum eſſe dicebat. lib. 8. epiſt. 52. pag. 409. lib. 10. epiſt. 14. pag. 322. b

In cauſis in quibus minus benigne agi oportere cognoſcebat, deſiderabat ſe non immiſceri, ſed alijs libentius committebat. lib. 2. Indict. 11. epiſt. 58. pag. 86. c

Afflictis afflictionem non eſſe addendam aſſerebat. Quem enim, inquit, diuina diſciplina conterit, ei humana flagella addi ſuperfluum eſt. lib. 12. epiſt. 26. pag. 431. e

In huma-

Inhumanum credit eſſe,ſi is, qui nos quaſi multum timere dicit,in aliquo temperationem minime inuenire poſsit.lib.7.Ind.2.ep.68. pag.263.c

Auctorem ſcandali affirmat nolle ſe eſſe,ſed eligit potius,vt,quæ ſecutura ſunt,per alios exeant.lib.7. Indict.2.ep.78.pag.268.b

Formidinem talem miſcendi ſe ſuper mortem cuiuſlibet hominis habuit, vt Longobardorum etiam internecioni pepercerit,inquiens:Quia Deum timeo,in mortem cuiuslibet hominis me miſcere formido.lib.7.Ind.1.ep.1.pag.a 10.d

Tales erga ſubiectos noſtros debemus exiſtere,quales nos,ſi ſubiecti fuiſſemus,noſtros vellemus eſſe præpoſitos.lib.11.ep.34.pag.405.b

Iniuſtum eſt,ait,quòd hi,qui plus amarunt,ſine cauſa ipſum atrocem contra ſe ipſum ſentiant.lib. 12.ep. 26.pag.432.a

Præiudicia nulli non modo inferre intendit, ſed etiam facta æquanimiter portare,niſi forte res pauperum defendere rationabiliter cogeretur.lib.8.ep.28.pag.308.c

Ad vigilandum hortatur propter inſidias diaboli.lib.4.ep.56.pag.152.a

Exemplo Iacob in paſcendis ouibus Laban,eurę ſuſcepti ouilis ſolerter inuigilandum,ne oues Dei,aut peruerſi homines praua loquentes dilanient,aut maligni ſpiritus oblectamenta vitiorum ſuadentes deuaſtent.lib.7.Ind.2.ep. 47.pag.250.b

Profitetur ita Eccleſiæ ſolicitudinem ſe nolle negligere, vt quæ ad ſuam notitiam peruenient, minime propter Deum irrequiſita relinquat.lib.12.ep.11.pag.416.a

Magnam vigilantiam exercuit in negotijs a ſe commiſsis,quorum quærebat rationem:vnde reprehendit Epiſcopum,qui non ſtatim ei indicaſſet,quid ſuper negotio ſibi commiſſo egiſſet.lib.6.ep.2.pag.184.a

Iuſtitiæ ita conſtans adminiſtrator fuit,vt a ſententia ſemel iuſte dicta diſcedere nullis precibus ſuaderi poſſet,vt de pallio Archiep.Rauenn.lib.4.ep.54.pag.150.e.lib.5.ep.53.pag.168.e.lib. 7.Ind.2.ep.76.pag.267.c

Et de cauſa Maximi Salonitani Epiſcopi,ſic inquit:Maximus Salonitanæ Eccleſiæ preuaricator,poſtquã per poteſtates maiores ſæculi obtinere nihil valuit, ad minores ſe ſe contulit, nobiſq. tam nimietate precum,quàm atteſtatione bonorum opetum prævalere contendit.lib.7.Indict 2.epiſt.69.pag.263.c

De ſeruando ordine iuſtitiæ ſic dicit : Si ſæcularibus officijs ordo ſuus, & tradita a maioribus diſciplina ſeruatur:quis ferat Eccleſiaſticos ordines temeraria præſumptione confundi,audita negligere,& emendanda non bene remittendo poſtponere? lib.12.ep.11.pag.423.c

Amicum ſuum Epiſcopum non ſeruantem canones,ſe ignorare quis ſit,profitetur.lib.2.Ind.11.epiſt.52. pag.84.d

Contra Iudæos,qui Chriſtianam religionem polluerant, reſcripſit Præfecto Siciliæ, vt omnia diſtrictiſsime ſub omni feſtinatione corrigeret,vti non ſolum pro hac ei diſciplina gratias referret,ſed & teſtimonium de bonitate illius,vbi neceſſe fuerit,præberet.lib.2.Ind.11.ep.37.pag.75.d.e

Nihil vtraque parte inaudita cenſere voluit,ne alicui præiudicaretur.lib.7.Ind.2.ep.43.pag.326.e

Peccantes grauiſsimis minis terrebat, vt reſipiſcerent : vnde ſcripſit Maximiano Epiſcopo Syracuſano : Tanta nobis ſubinde mala,quæ aguntur in illa Prouincia, nunciantur, vt peccatis facientibus,quod auertat omnipotens Deus,celeriter eam perituram credamus.lib.3.epiſt.12. pag.99.c

Vitia Prouinciæ ſignificabat illis,qui præſidebant,vt extirpare illa curarent.lib.4.ep.55.pag.149.e

Peiora prioribus euentura prædixit,vt illos a peccato diſtraheret.lib.8.ep.36.pag.312.b

Publicos peccatores etiam per epiſtolas increpabat, aſſerens ſe loci ſui neceſsitate compelli,vt tacere non debeat.lib.1.ep.33.pag.18.d

Hominibus incognitis paſsim non eſſe credendum. libro 2. Indictione 2. epiſtola 64. pagina 261.c

Caurus in iudicandis aliorum qualitatibus fuit, vnde abſentis qualitates ſe iudicare non poſſe reſpondit, ſed inquit, ſe eum velle hortari vt ad ipſum venire feſtinet, quatenus in præſenti mores & perſonam eius ſubtiliter addiſcentes,quid de his,quæ petit, fieri debeat,ſine dubietate aliqua diſponamus.lib.11. ep.25.pag.402.b

Quæ obiiciebantur non temere credebat,nec deſidioſe quærebat.lib.7.Ind.2.ep.64.pag.261.b

Maximam circumſpectionem in delationibus contra perſonas eccleſiaſticas adhibebat, ita vt mala per eas patrata, per litteras non ſignificaret,ne in publicum manarent.lib.1.epiſt.vlt.pag.40.b

Excuſabat eos,contra quos difficile eſſet fidem adhibere.lib.7.Ind.2.ep.43.pag.248.a

Nihil ſe dicere de ijs,de quibus nihil ſibi conſtaret,profitebatur.lib.8.ep.51.pag.320.e

Iuſtis deſideriis nullam afferebat moram.lib.2.Ind.11.ep.11.pag.65.c

Quoties ea, quæ hortari nos conuenit, poſtulamur, moras ad concedendum facere non debemus,ne differre bona deſideria,quæ magis fouenda ſunt,videamur. lib.7. Ind.2.ep.33. pag.236.e

Quod diſſinitum eſt,ſtatim exequi iubet.Vnde pecuniam pro communi vtilitate relictam ſine mora dari præcepit : Ratio,inquit,nulla permittit, vt proprijs cuiuſquam vſibus applicetur quod pro communi vtilitate datum eſſe cognoſcitur.lib,11.ep.31.pag.404.b

Si quid nouum petitum eſſet,non inconſulto,& ſubito concedere volebat.libro 7. Indictione 2.epi.111. pag.183.a

In aduerſis, qua ratione nauis Petri ſit gubernanda.lib.1. ep.41.pag.22.a

Clades, perſecutiones, & tribulationes æquanimiter tolerabat. lib. 2. Ind. 10. ep. 32. pag. 55. b. c

Et præſertim quæ inferuntur ab ijs, qui onera ſubleuare deberent, quodq. tanto magis tolerandi ſunt, quanto nos non ſolum per malitioſam mentem, ſed etiam per religioſum habitum perſequuntur. lib. 7. Ind. 1. ep. 3. pag. 252. a

Eandem patientiam habuit in malis a barbarorum gladijs, & a peruerſitate iudicum inflictis. lib. 4. ep. 35. pag. 134. a. lib. 12. ep. 28. pag. 432. d

Non ſolum in proſperis Deum benedicere rectæ mentis eſt, ſed etiam in aduerſitatibus collaudare: cum nobis incognitum ſit ad quod id Creator noſter operetur, cum fortaſſe in proſperis Deum offendimus, vnde nos clementi amaritudine vult purgare. lib. 8. ep. 21. pag. 390. c

Quòd dolores in hoc ipſo ſibi vehementer placent, quia placere in hoc mundo aliquid non permittunt. lib. 4. ep. 35. pag. 133. c

Iuſtis in hac vita minime promiſſa ſunt gaudia delectationis, ſed amaritudo tribulationis, vt medicinæ more per amarum poculum ad dulcedinem æternę ſalutis redeant: quia Abel neminem eſſe ſuſpicabatur, qui Cain non habuiſſet: boni enim ſi ſine malis fuerint, perfecti eſſe non poſſunt; quia minime purgantur. lib. 9. ep. 39. pag. 344. c

Conſolatoria in aduerſis epiſtola. lib. 7. Ind. 1. ep. 3. p. 221. c. & lib. 8. ep. 31. elegantiſsime. p. 309. c

Hortatur ad humilitatem, & ad obedientiam, etiam in ijs, quæ iniuſte inferuntur. lib. 2. Ind. 10. ep. 24. inquit enim: Seruorum Dei humilitas in afflictionis tempore debet apparere. pag. 50. c

In rebus aduerſis, potiſsimum in flagellis a Deo illatis, litanijs omnium ordinum placare Deum iratum conabatur: Eius, inquit, miſericordiæ ſupplicantes, vt a noſtris exceſsibus purgari aliquatenus mereamur. lib. 2. Ind. 10. in princ. pag. 40. c

Hortabatur populum tempore peſtilentiæ, vt omnes importunis fletibus in litanijs omnium ordinum inſtarent, cum ea, quæ ingrata eſt hominibus, importunitas, iudici veritatis placeat: & vt leuarent corda ſua cum manibus ad Deum: quippe corda cum manibus leuare eſt orationis noſtræ ſtudium cum merito bonæ operationis erigere, vt flagella Dei, quæ ventura metuere debuimus, ſaltem præſentia, & experta timeamus. lib. 11. ep. 2. pag. 389. d

Vt litaniæ exaudiantur, vigilantius ſtudendum eſt, vt voces actibus adiuuentur. lib. 9. ep. 45. pag. 351. d

Ibidem ponitur cauſa flagelli, & remedium, cum noſtris boſtibus multitudo noſtrorum peccatorum proſperitatem faciat. ibibem. c

Et lib. 2. Ind. 10. epiſ. 32. pag. 53. b. & lib. 4. ep. 31. ait: Ego homo peccator ſum, & quia omnipotenti Deo inceſſanter quotidie delinquo, aliquod mibi apud tremendum examen illius eſſe remedium ſuſpicor, ſi inceſſantibus quotidie plagis ferior. pag. 129. a

Tolerantia, & patientia in aduerſis habenda, quia recordari oportet labores præcedentium, & dura non erunt, quæ toleramus, iuxta illud Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. quomodo enim ſine labore tranſire poſſumus æſtum huius ſæculi nos infirmæ oues, in quo grauiter ſudaſſe nouimus arietes? lib. 4. ep. 37. pag. 136. c

Quòd pro Eccleſia ſubeundæ ſunt aduerſitates, & vndarum ſpumas perſeuerantiæ virtute ſuſtinere. lib. 7. Ind. 1. ep. 25. pag. 224. c

In cunctis aduerſitatibus gratiæ agendæ ſunt Creatori, atque de eius confidentes miſericordia, patienter omnia toleremus, quia ſatis minus patimur quàm meremur. lib. 8. ep. 41. pag. 315. b

Quòd doctrina tribulatis eſt ſolamen. lib. 8. ep. 41. ibidem. b

Hortatur ad bona opera peragenda in aduerſitatibus, quia in flagellis poſitos flagellis digna committere, contra ſerientem eſt ſpecialiter ſuperbire, & ſæuientis acrius iracundiam irritare: atque eſt primum genus dementiæ, nolle quempiam a malis ſuis iuſte quieſcere, & Deum iniuſte a ſua velle vltione ceſſare lib. 8. ep. 41. ibidem. c

Patientia ipſius, & mala, quæ patiebatur, deſcribuntur. lib. 2. Ind. 10. ep. 32. pag. 53. & lib. 4. ep. 31. pag. 128.

Hortatur eleganter, vt æquo animo, tribulationes perferentes in Deum confidant, nec animum deſpondeant, ne poſt amiſsionem rerum, animæ etiam ſequantur diſpendia. lib. 11. ep. 25. pag. 401. c

Conſolationem recipit in aduerſitatibus, & ad compatiendum, & orandum hortatur. nam inquit: Veſtri mœroris ſordes non mundabitis, niſi ipſi quoque per compaſsionem manum veſtri cordis inquinetis; cum ſordida vaſcula, vt inquinatione terræ careant, cum terra mundari ſolent. Sed quia hoc operando ſimul & orando agitis, ſi quid pro nobis in vobis terrena actio inquinat, ſtatim aqua orationis lauat. lib. 12. ep. 14. pag. 427. c

Conſolatur Epiſcopum de interitu hominum ſuorum. lib. 7. Ind. 1. ep. 3. pag. 218.

De vtilitate ex aduerſis & proſperis capienda mirifice differuit. quod nec eleuari proſperis, nec frangi debeamus aduerſis, cum tota vita noſtra ſit quemadmodum viator, qui modo per plana, modo per aſpera graditur, vt diſcamus humiliati quidquid deliquimus flere: & iterum exaltati aduerſitatis memoriam quaſi humilitatis anchoram in mente teneamus: nec hoc Creatoris noſtri ira eſt deputanda, ſed gratia, per quam diſcimus, vt eius dona tanto ſeruemus verius, quanto humilius tenemus. lib. 2. Ind. 11. ep. 51. pag. 83. d. e

Infirmitates corporis etiam grauiſsimas patienter ſuſtinebat, cum biennio podagræ doloribus in lectulo detineretur, inquit: Quotidie in morte ſum, quotidie repellor a morte: vnde inſtabat, vt orationes pro ſe ad Dominum funderentur, vt ex corpore educeretur. lib. 8. ep. 35. pag. 311. c. d. lib. 11. ep. 26. pag. 401. c

Ex podagræ doloribus neque ad loquendum valebat aſſurgere. lib. 12. ep. 7. pag. 423. c

Et viuere

Et viuere ſibi pœna erat, & mortem deſideranter expectabat, quam eius gemitibus ſolam eſſe poſſe remedium credebat. lib. 9. ep. 27. pag. 338. b. & ep. 28. lib. 7. pag. 294. c

Vita in tantis doloribus grauiſsima pœna ſibi videbatur. lib. 7. Ind. 2. ep. 128. pag. 294. c

Corporis infirmitatem Dei miſericordiam, & diſpenſationem ſuæ pietatis eſſe: quia pœna præſens ſi animum afflicti conuertit, finis eſt culpæ præcedentis. Et vt dolores nos præcurrentes terreant, & conuerſos ad timorem diſtricti iudicis ab eius nos animaduerſione in æternum abſcondant. Et quòd in ea nihil agendum, niſi delicta noſtra ad memoriam reuocare, atque omnipotenti Deo gratias agere, quoniam qui ex carnis blandimento multa peccamus, ex carnis afflictione purgamur. Et quòd indicium a Deo non eſſe derelictum, eſt aſsidue flagellari. Quòd ſi infirmitas ad timorem Domini minime conuertit, initium eſt pœna ſequentis. Denique curandum eſt, & ſummopere in fletibus tota memis conuerſione vigilandum ne de tormento ad tormenta tranſeamus. lib. 9. elegans epiſtola 25. pag. 337. b

Quandoquidem cum ex periculo mortis eripimur, ad quid reſeruemur, incertum eſt: inducarum tempus ad vtilitatem animæ conuertendum, vt poſituri venturo iudici rationes cauſam noſtram apud eum lacrymis, & operibus muniamus, vt ſecuritatem de ijs, quæ geſsimus, accipere mereamur. lib. 10. ep. 1. pag. 368. a

Item lib. 4. ep. 16. quòd ad emendationem ægritudo conceditur, vnde Creatori gratiæ ſunt referendæ. ep. 16. pag. 121. e

Humanis Laudibus non delectabarur: vnde dicebat, quòd cum vindicari in ipſum iniquitas debuiſſet, laudes pro vindicta recipiebat. lib. 1. ep. 7. p. 5. a

Et epiſtola 25. inquit: Conſidero namque qui ſum, & nihil in me ex huius boni ſigno deprehendo pag. 16. a

Epiſcopo qui ſua bona opera multis nunciauit, dicit ex hoc ſe collegiſſe quòd non Dei oculo ſtudebat, ſed humano iudicio placere. Nos enim, ait, quid ſumus, quibus placeri ab hominibus quæritur? quid namque aliud quàm puluis, & cinis ſumus? lib. 2. Ind. 11. ep. 4. pag. 61. c

In humanis laudibus ſemper ad mentem recurrendum, vt ſi in ea non inuenitur bonum, quod de nobis dicitur, magna triſtitia generari debeat. lib. 8. ep. 45. pag. 318. b

Nullo honore profitetur ſe ſpecialiter delectari, niſi in honore ſedis Apoſtolicæ ſibi delato, quoniam eius, qui tribuit eſſe etiam iudicat. lib. 6. ep. 37. pag. 227. c

Nomen vniuerſalis ſibi delatum reijcit, inquiens: Scio qui ſum, qui eſtis: loco enim mihi fratres eſtis, moribus patres: ego non verbis quæro proſperari ſed moribus. lib. 7. Ind. 1. ep. 30. pag. 227. c. 228. a

Detractiones nullam ei perturbationem afferebant, quia ſi nobis eſt teſtis in Cælo, vt inquit Iob, c. 16. Ecce in Cælo teſtis meus, & teſtis in corde, iuxta Apoſtolum. 2. *cor.* 1. Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ: dimittamus ſtultos foris loqui quod volunt, lib. 8. ep. 45. pag. 318. b.

Item lib. 9. ep. 39. inquit, Qui cor in Cælum fixerunt, verba hominum non debent eos in terra agitare, cum tum maxime in omnipotentis Dei miſericordia certe fiducia eſt, quando pro bono opere aduerſitatis aliquid in hoc mundo recipitur, vt plena merces in æterna retributione ſeruetur. p. 344 b

Glorioſis Titulis non delectabatur, ſed eius humilitas in omnibus relucebat, appellando ſe ſeruum, ſacerdotes fratres, & comminiſtros clericos diuerſi ordinis, dilectiſsimos filios, laicos dominos, feminas dominas, lib. 1. ep. 7. pag. 5. a. lib. 2. Ind. 10. ep. 9. p. 43. c & Ind. 11. ep. 11. pag. 65. lib. 6. ep. 8. pag. 189. d. ep. 22. pag. 196. a. ep. 23. p. 196 d. Nec paſſus eſt vt Ruſticiana patricia vocaret ſe ancillam eius: dicit enim ſe factum eſſe ſeruum per epiſcopatus onera. lib. 9. ep. 38. pag. 342. c

Ioter inſontes Epiſcopos ſe præbebat æqualem. lib. 7. Ind. 2. ep. 64. pag. 261. c

Honor in dignitate ſeruandus: quomodo autem ſit ſeruandus, docuit ex verbis Apoſtoli, *Rom.* 11. Quandiu ſum gentium Apoſtolus, miniſterium meum honorificabo: qui rurſus. 1. *Theſſ.* 2. dicens: Facti ſumus vt paruuli in medio veſtrum: Exemplum, inquit, procul dubio nobis oſtendit, vt & humilitatem teneamus in mente, & tamen ordinis noſtri dignitatem ſeruemus in honore, quatenus nec in nobis humilitas timida, nec erectio ſit ſuperba. lib. 4. ep. 36. pag 134. c

Reprehendit eum, qui aliter quàm decebat, ei reſcripſit. lib. 4. ep. 17. pag. 123. a

Latino Græce ſcribenti noluit reſpondere. lib. 2. Ind. 11. ep. 64. pag. 92. c

In auctoritate Eccleſiaſtica non culmen tranſitoriæ poteſtatis, neque exterioris cultus ornamentum quærendum eſt. lib. 4. ep. 50. pag. 146. e

Ab omni ſpecie auaritiæ prorſus erat alienus: vnde quod non emebat, nolebat vendere. lib. 7. Ind. 1. ep. 29. pag. 226. c

Vſque adeo aliena accipere non conſueuerat, vt etiam quarumdam ſuarum rerum pretium refutaret. lib. 7. Ind. 1. ep. 29. pag. 226. c

Patrimonium ſedis Apoſtolicæ in diuerſis regionibus exiſtens, in proprijs locis expendi vtiliter iubebat: nempe in pauperum veſtimentis, & infidelibus pueris congregandis, vt baptizati in monaſteria traderentur, & Deo proficerent. lib. 5. ep. 10. pag. 157. b

Quæ ad eum mittebantur eroganda pauperibus, per illosmet, per quos tranſmiſſa erant, erogari iubebat. lib. 6. ep. 9. pag. 189. e

Timebat reddere Deo rationem de huiuſmodi eleemoſynis, ſicut de ſancti Petri principis Apoſtolorum ſubſtantia. lib. 6. ep. 23. pag. 197. d

Eleemoſynas non dedignabatur recipere. lib. 6. ep. 25. pag. 199. a. b

Pro diſtributione eleemoſynarum, rogabat Deum vt ei concederet illas ſine aliquo peccati contagio diſpenſare, ne vnde tribuentes peccata detergebant, ipſe inde macularetur. lib. 7. Ind. 5. ep. 23. pag. 223. c.
Quæ ſupererant, pauperrimis monialibus erogari iuſsit. lib. 8. ep. 2. pag. 298. b

Xenijs non delectabatur, ſed illa reſpnebat. lib. 4. ep. 15. c. pag. 33. alia vero ne tranſmitterentur iubebat, tranſmiſſa venundari iuſsit, quorum pretium tranſmittentibus remiſit. lib. 5. ep. 64. pag. 33. c. lib. 55. ep. 55. pag. 414. b
Alia ad vſum pauperum fuiſſe tranſmiſſa afferebat. lib. 5. ep. 56. pag. 228. d

Quibus Xenijs delectaretur, declarat. lib. 5. ep. 59. Quia ſanctitas veſtra nudis me verbis alloqui recuſat, epiſtolis quoque Xenia coniunxit, quæ nos cum gratiarum actione ſuſcepimus, ſed tamen plus mentis veſtræ affectu, quàm rerum copia delectamur. pag. 162. a. Ibidem ep. 62. Xenia vero temporalia a vobis directa, licet nos talibus non egeamus, tamen debita charitate ſuſcepimus. Egemus autem debita charitate, atque commiſsi vobis regiminis ſolicitudine gratulari. pag. 181. e
Leontio Exconſuli, qui ipſi tranſmiſit oleum ſanctæ Crucis, & aloes lignum, reſcripſit: Munera, quæ tranſmiſiſtis, veſtris moribus diſsimilia non fuerunt. lib. 7. Ind. 1. ep. 34. pag. 238. b
A Prælatis principalioribus non recuſauit, vt ab Eulogio Alexandrino Patriarcha, & benedictionem ſancti Marci appellauit. lib. 6. ep. 37. pag. 208. b. lib. 8. ep. 42. pag. 327. b
Munera vero, quæ a pauperibus recipiebat, benedictiones vocabat: eiſq. oſtendebat, quomodo quæ modica ſunt, fieri poſsint locupletiſsima, ſic inquiens: Quæ mihi vir Dei pauper ſpiritu tranſmiſiſti, de quibus dicitis: Quid enim det pauper, niſi ea, quæ pauperia ſunt? ſed niſi vos per humilitatis ſpiritum pauperes eſſetis, benedictiones veſtræ locupletes non fuiſſent. lib. 7. Ind. 1. ep. 3. pag. 212. e
Et rurſus lib. 7. Ind. 1. ep. 34. Petitis vt hæc bona mente ſuſcipiam, ſed inter iſta ad memoriam cuiuſdam viduæ duo minuta reducite: ſi enim illa Deo placuit, quæ bono animo pauca obtulit: cur non hominibus placeat, qui mente humili multa dedit? pag. 230. c
Principes ob munera ſancto Petro tranſmiſſa ſummopere laudat. lib. 7. Ind. 2. ep. 126. pag. 292. d. lib. 9. ep. 38. pag. 342. d
Deus in muneribus non quid datur, ſed a quo datur aſpicit. lib. 7. Ind. 2. ep. 126. pag. 292. d
Munera monaſterio ſancti Andreæ tranſmiſſa probat. lib. 9. ep. 38. pag. 342. e
Excuſauit ſe apud Ruſticianam patriciam, quòd vela ab ipſa ſancto Petro tranſmiſſa non cum letanijs, ſicut cupiebat, ad Eccleſiam fuerunt deportata, ſed ſi voces, inquit, hominum defuerunt, habet ipſa veſtra oblatio apud omnipotentem Deum vocem ſuam. lib. 9. ep. 38. pag. 342. d
Libenter recepit munera a mulieribus tranſmiſſa: ſed reprehendit, quia aliorum labore, non proprijs illarum manibus elaborata erant. lib. 9. ep. 75. pag. 367. e
Dolor & gaudium ſancti Gregorij in actionibus Epiſcoporum. lib. 7. Ind. 2. ep. 2. pag. 231. e

Laudabat Prælatos, & alios ſuperiores bene ſe gerentes in ſuo officio, illoſq. promouebat, cum Præpoſitorum bonitas ſubiectorum ſalubris ſit regula. lib. 5. ep. 56. pag. 278. d. lib. 8. ep. 35. pag. 311. e
Similiter Reges conuerſioni infidelium operam dantes. lib. 7. Ind. 2. ep. 126. pag. 292. e
Defendit Prælatum falsò calumnijs oppreſſum. lib. 5. ep. 2. pag. 153. d

Quibus gratulabatur, & qua ratione Patriarchæ Antiocheno ſuam reuerſionem, ac epiſcopis ipſi ſubiectis. lib. 4. ep. 37. pag. 136. e
Nouam electionem Conſtantinopolitani Patriarchæ quibuſdam Epiſcopis gratulatur, illoſq. hortatur, vt cum ille pro omnibus intercedere debeat, ita pro eius conuerſatione, & moribus orare omnes debeant, vt apud omnipotentem Deum, & ipſi eius valeant imitatione proficere, & ille ipſorum meritis adiuuetur. lib. 6. ep. 7. pag. 188. & ſeq.
Gratulabatur aſcendentibus ad dignitatem. lib. 6. ep. 5. pag. 187. b. admonens de ipſorum officio, & de cuſtodienda charitate, pace, & vnitate ſanctæ Eccleſiæ, & eod. lib. 6. ep. 4. pag. 184. e
Gratulatus eſt ei, qui Imperatoris gratiam recuperauit, cum adhortans ad humilitatem tenendam in proſperis, & aduerſis. lib. 2. Ind. 55. ep. 51. pag. 83. e
Et illis, qui ex aliquo emerſerant periculo. lib. 7. Ind. 2. ep. 32. de infirmitate conſolans, quòd Deus flagellat omnem filium, quem recipit. pag. 243. e
Et lib. 10. ep. 17. monet ereptum a naufragio, vt gratias agat Deo, vt ſicut ab exterioribus periculis, ita ab interioribus cum eripiat Deus. pag. 374. e
Epiſcopo Epheſino incolumitatem corporis, vt ſicut in præſenti vita, quæ quodammodo vmbra futuræ eſt, de tranſitoria præſtitit nos Deus corporis incolumitate gaudere, ita etiam in cæleſti patria, in qua vera vita eſt, de perfecta animæ ſalute gratulari, communiq. faciat exultatione gaudere. libro 6. epiſtola 11. pag. 190. d
Epiſcopo Carthag. valitudinem reſtitutam poſt grauiſsimam infirmitatem, oſtendens, tempus inducias ad vtilitatem animæ eſſe conuertendum. lib. 10. ep. 5. pag. 368.
Patriarchæ Alexandrino redditam ſanitatem. cum eius vita multorum eſſet ſalus. lib. 51. ep. 47. pag. 411. a
Et alijs gratulatur, quòd in medio ſolicitudinum aulæ Imperialis, minime ab illis ipſorum mens ſit oppreſſa. lib. 6. ep. 23. pag. 396. d
Schiſmaticis redeuntibus ad Eccleſiæ communionem. lib. 7. Ind. 2. ep. 99. pag. 274. d
Patriarchæ Alexandrino eo quòd honorem S. Sedi Apoſtolicæ exhibuit. lib. 6. ep. 37. pag. 207. c
Eidem conuerſionem hæreticorum, & Eccleſiæ incrementum. lib. 7. Ind. 5. ep. 30. pag. 227. b
Patriarchæ Antiocheno fidei firmitatem. lib. 7. Ind. 2. ep. 47. pag. 250. b

Gratulatur Episcopo, quòd imagines sanctorum, & spiritualia ab ipso postulauerit. lib.7.Ind.2.ep.54. pag.256.c

Episcopo Hierosolymitano quòd custodiat fidem a sanctis patribus semel traditam. lib.9 epist. 40. pag. 348. d

Augustino Anglorum Episcopo, & Reginæ Anglorum conuersionem regni ad Christi fidem. lib. 9.ep. 58.& 59. pag.357. & 359.

Imperatori suam electionem, lib.11.epist. 36. pag.405.

Sacræ scripturæ — Studio vacandum etiam inter exteriora negotia, vt si illa caneri omnimodo non possint, hoc non omnimodo postponatur. lib.2.Ind.11. epist. 63.pag.91.e

Religiosum virum secum retinuit, cum quo solatium in verbo Dei habebat. lib.7. Ind.1. epist.19. pag. 221.b

Quæstionibus — A Priuatis viris præpositis respondere non dedignabatur. Gregoriæ cubiculariæ Augustæ, quæ vt sibi rescriberet petierat, si ei reuelatum fuisset, quod sua peccata essent sibi a Deo condonata, eleganter respondit, quòd rem difficilem, & inutilem postulauerat. lib.6.ep.22.pag.196.b

Et de anima Adæ, quæ in peccato mortua est, & per pœnitentiam saluata, & quo modo Diabolus cor hominis ingreditur. lib.6.epist. 31. pag. 240.d

De Infantium animabus, quæ sine baptismo moriuntur. lib.7.Ind 2. ep.54. pag.255.e.256.a

Diuersos diuersæ hortatus — Est ad Dei amorem, & proximi, Ad compunctionem, & cælestis patriæ amorem. lib.6. epist.23. pag. 196.

De contemnendo obsequio in aula Imperiali, & diuinæ contemplationi potius vacandum: quàm negotijs Reipub. implicari. lib.6.ep.26. pag.199.

Quando non est ambigendnm de diuina gratia iam obtenta, & de ea appetenda, cum ipsam desiderantes appetere, Dei donum sit. Et de diuina gratia ita præsumendum, vt non simus negligentes in oratione, vel opere, sed petendum orando, quærendum legendo, pulsandum operando. lib. 6. ep. 33. pag.205.e. 206 a

Rusticianam patriciam hortatus est, vt temporalia omnia quàm sint fugitiua, penset: quia dum hæc loquimur, & tempus currit, & ludex superuenit, & mundum, quem sponte nolumus, ecce iam prope est, vt inuiti relinqnamus. lib.3.ep.44.pag.114.d

Quod Diabolus quanto cognoscit Dei seruum feruentius inhiare cælesti patriæ, tanto deceptionis molimina ardentius exquirit, ita vt Monachus in ætate quinquagenaria constitutus dicat se adhuc iuuenilibus desiderijs subiacere: quia maiores impetus tentationum monachi patiuntur, quàm qui vitam cum pluribus ducunt. Et quòd fieri non potest, vt orationibus & Dei laudibus vacemus sine aliqua interruptione temporis: quia etsi intentio continue prompta est, ipsa tamen humanitatis infirmitas ad semetipsam relabitur, vt aliquando fessa iaceat, atque a studij exercitatione torpescat. lib.7. Ind.2. epist. 53. pag. 253. d

Declarat ibidem tentationes, quæ cum otinsi stamus, subrepunt, quas tenebras nostri cordis appellat, quas in hac vita volentes, nolentesq. sustinemus: contra quas nil aliud quæri potest nisi adiutor in opportunitatibus in tribulatione. lib.7.Ind.2.ep.53. pag.253.e

De tentationibus Diaboli, & quo modo superandus est, qui semper munita loca cupit inuadere, contra quem voce cordis clamandum est ad Dominum: Domina ne longe facias auxilium tuum a me, ad defensionem meam respice. lib.4.ep.56. pag.152.a

Quòd qui terrenis rebus adhærent, quoties congruum iuuandi tempus astiterit, neqnaquam quod operandum eis est differant. lib. 7.Ind. 2.ep.123. pag. 290.a

Ad superna meditanda Adeodatam illustrem hortabatur, quia qui ista temporalia diligit, somnum vigilans videt. lib. 7.Ind.2.ep.54. pag.257.a

Patriarchæ Constantinopolitano nuper electo propriam infirmitatem accusanti, respondet salutare esse, propriam infirmitatem cognoscere, cum ille infirmior sit qui suam non valet considerare infirmitatem. lib.6.ep.5. pag. 187. c

Signum sinceritatis dilectio in absentes, & signum boni viri, qui alteri bono viro placet. lib.8.ep.50. pag. 320. a

Ad bona opera peragenda, & ad horas vitæ frequentius, psalmodiæ, & lacrymis impendendas, atque ad carnis castigationem, quæ quando in voluptatibus vixit, animam mortificauit, hortatur. lib. 10.ep.14. pag. 373. b

Ad spem in Deum ponendam, & quòd quæcumque humana solatia, vel aduersitates fuerint, nulla sunt, nisi aut eius gratia protegat, aut eius offensa pertnrbet. lib.9.ep. 75.pa.367.d

Pro inuicem orare hortatur, cum tanto celerius preces nostræ in Dominicæ pectatis aurem subleuantur, quanto eas vicissim fusas charitatis ardor exacuit. lib.5.ep.19. pag 161.e

Augustinum Anglorum Episcopum ad humilitatem hortatus est contra inanem gloriam in miraculis, quæ per ipsum inter illos Deus faciebat, & gloriandum ostendit, quòd nomine vestra dixit Christus, scripta sunt in cælis. lib.9.ep.58.pag.358.a.b

Intentio — Sancti Gregorij, neminem grauare neque animam suam, neque suam Ecclesiam. lib.3. epist. 17.pag. 101.d

Debitum honorem alicui subtrahi non permittebat. lib.4.epist.50.146.e

Decens officium non prætermittat, vnde excusauit se quòd non rescripserit cuidam per eundem, quem ille miserat. lib.7.Ind.2.epist.79.pag.268.a

Ita neminem offendere curabat, & omnes fouere cupiebat, vt miraretur cur Maurelio exprætectus Siciliæ de sua incolumitate non fecerit ipsum certiorem, adhortans, vt quoties scribendi se occasio dederit, id facere non recuset. lib.10.ep.19. pag. 374. c

Offensionem erga Cyprianum sibi remitti petijt, cuius multa bona se cognouisse affirmabat. lib. 10. epist.20. pag. 375. b

Alios contristari contra æquitatem non patiebatur. lib.7. Ind.2. ep. 56. pag.257. c

Rationes suæ actionis

Reddere non subterfugiebat. lib.7.Ind.1.ep.1. pag.110.c

Quarundam ordinationem rationem reddere non neglexit, quas in sancta Romana Ecclesia instituit, ad quorumdam murmurationem tollendam. lib. 7. Ind. 2. ep. 63.pag.254.b

Personam

Non accipiebat. Nos enim inquit nullum pro personali amore defendimus, sed autore Deo normam iustitiæ postposita cuiuslibet personæ acceptione custodimus. lib.2.Ind.10.ep. 14. pag. 45. c

Semper esse vtilem docti viri allocutionem: quia aut discit audiens quod nescire se nouerat, aut cognoscit quod est amplius id quod se nescisse nesciebat. lib. 7. Ind. 1. ep. 29. pag. 226. c

De ijs quæ spectant ad Principes seculares.

Imperatorem pacis Ecclesiasticæ custodem vocat. lib.6.ep. 6. pag.187. c

Acclamationes fieri iussit in Lateranis Phocæ electo Imperatori ab omni clero, & senatu his verbis: Exaudi Christe Phocæ Augusto & Leontiæ Augustæ vita. tunc iussit iconam reponi in oratorio S. Cæsarij martyris intra Palatium: mittebatur enim Romam icona Imperatoris & vxoris. lib. 11. epist. 1. pag. 89.a

Gratulatur nouo Imperatori ipsius electionem, adhortans ipsum ad subleuanda ea, in quibus respub. opprimebatur: & vt cælestis gratiæ virtus eum inimicis terribilem faciat, pietas subditis benignum precatur. lib. 11. ep. 38. pag. 405. c

Quo modo gratulandum ijs, qui aliquod reipub. munus suscipiunt. lib.8.ep.37. pag. 313. a

Quòd hoc inter Reges gentium, & reipub. Imperatores distat, quòd Reges seruorum sunt Domini, Imperatores vero reipub. Domini liberorum. lib.11.ep.38.pag.406.a.lib.8.ep.51.pag.320.c

Quo modo gratulandum Principibus principatum. lib.11.ep.38.pag.405.

Gratulatur Regi & Reginæ Anglorum conuersionem regni, quod illa Helenam, hic Constantinum imitati sint. lib.9.ep.59. pag. 359. c

Reginam hortatus est ad confirmandum suum virum. lib.9.ep.59. pag.359.d

Quodq. ipsorum opus vbique audietur, & ab omnibus laudatur, pro quibus Romani fortius orabant. lib. 9. ep. 59. ibidem.

Nouos Principes laudibus demulcebat, vt audientes quales esse debeant, fierent mansuetiores. lib. 11. epist. 43. pag. 480.

Quo modo tractandum sit cum Principibus nuper ad fidem conuersis, vt Rex de regno ad regnum transeat. lib.1.ep.41.pag. 22.b

Libere loquebatur Principibus, & summis magistratibus, vt ab erroribus cessarent. lib.2. Ind.11.ep.62. pag.90.b.lib.3.ep.33.p.119.b. & lib.4.ep.18.dicit contra Exarchum. qui auxilium cuidam Apostatæ dederat, quòd talem iniquitatem impunitam remanere propter Deum nullo modo pati volebat. pag.123.c.d

Ad hoc potestas Principibus data est, vt qui bona appetunt adiuuentur, vt cælorum via largius pateat, vt terrestre regnum cælesti regno famuletur. lib.2.Ind.11.ep.62.pag.90.c

Et lib.3.ep.25.inquit: Talem ducem Sardiniæ suscepit, qui sic sciat quæ terrena sunt, Reip. exoluere, vt bene etiam nouerit omnipotenti Deo obsequia patriæ cælestis exhibere. pag.105.c

Non prætermisit in memoriam reuocare Principibus ipsorum genus, licet humile, vt beneficia Deo in ipsos collati reminiscentes, ad bene iusteq. agendum illos prouocaret. lib.2.Ind.11.ep. 62.pag.90.c

Argumentum probitatis Reginæ, educato filij: vnde ipsam laudauit, quòd non solum gloriam temporalium rerum seruauit incolumem, sed etiam æternæ vitæ præmia prouidit, dum mentem filij in radice veræ fidei materna, vt decuit, & laudabili institutione plantauit: admonens vt filium adhortetur, vt ipsius fides cum operibus enitescat. lib.5.ep.5.p.154.c. Et bonam indolem Reginæ præcatur. lib. 12. epist. 7. pag. 425. d

Laudauit exconsulem

De bonis & Christianis operibus, quæ de ipso audiebantur, cum terrenis rebus implicatus esset mansucto spiritu ageret, humilitatis arcem per omnia custodiret, & singulis quæ iusta sunt tribueret, declarans sub similitudine deferuiendi cælesti Hierusalem & Babyloniæ, quando vir probus, & vir malus præficitur. lib. 7. Ind.1.epist. 34. pag.229.c.230.a

Laudandus est Rex a religione, quia esse regem non mirum est, sed esse catholicum, quod alij non mentur, hoc satis est. lib.5.ep.6. pag.155.b.c

Regem Catholicum hortatur ad benignitatem semper subditis exhibendam, vt sicut fide ita actione alij Reges vincantur. lib.5.ep.6. ibidem.

Quia

Quia tunc vere Regi Regum, Ideſt omnipotenti Domino amplius placebit, cum minus ſibi crediderit licere quàm poteſt. ibidem.

Regem ante Deum magnum facit pietas actionis. lib.5.ep.5.pag.154.c

Promouebat, & hortabatur Principes ad propagationem, & defenſionem fidei catholicæ & Eccleſiæ Rom.gratias agens pro collatis beneficijs & pro beneuolentia. lib.1.ep.72.pag.36.

Regem Hiſpaniæ operam dantem conuerſioni Arianorum laudauit. lib.7.Ind.2.ep.126.pa.292.c

Quòd in operibus bonis maxime prouidendum eſt contra inanem gloriam, vnde hortabatur Regem ad cordis humilitatem,munditia corporis regiam poteſtatem temperandã,& iram vitandã.ibid.p.293 b

Quòd tenentur Principes ad ſolicitudinem ſalutis ſubditorum, & eorum conuerſionem, Ad hoc,inquit, illi vobis commiſſi ſunt: quatenus & ipſi veſtræ vtilitati valeant ad terrena deſeruire, & vos per veſtram prouidentiam eorum animabus, & quæ ſunt æterna proſpicere. lib.3. ep.23.pag.104.b

Quòd per Principes qui ad Eccleſiam veniunt, multi ad eandem veniant. lib.6.ep.8.pag 189.d

Illis diuinum iudicium in quo eſſent de ſuis ſubditis reddituri rationem, ſæpius proponebat lib.3.ep.23. pag. 103. c

Vt Deum timerent, eiuſdem iudicij ſigna præcedentia exponit, quòd ideo præmittantur, vt de animabus noſtris debeamus eſſe ſoliciti, de mortis hora ſuſpecti, vt venturo iudici in bonis actibus inueniamur præparati. lib. 9.ep.60. pag.360.d

Quòd iuſtitiam, quam mente gerunt Principes coram hominibus luce operum demonſtrent. lib.1. ep. 46. pag. 27. c

Hortatus eſt Principes & patricios ad bene agendum ex mundi huius inſtabilitate, & in conſtantia. lib.2. Ind.11.ep.51. pag. 83.

Et quòd ab eis res aduerſæ tolerandæ ſunt, quia ſi bonis frui volumus in terra noſtra, hoc eſt in terra viuentium, mala hominum in terra aliena portare debemus. peregrinatio quippe eſt vita præſens, & qui ſuſpirat ad patriam, ei tormentum eſt peregrinationis locus, etiam ſi blandus eſſe videatur. lib. 9. ep.70. pag. 365.d

Reginam Francorum eleganter hortatus eſt: vt ornet poteſtatem ſapientia: faciat quod Dei eſt: quia Deus faciet, quod eius eſt, cum firmamentum regni ſit ſtudium contra inimicos Chriſti: quia in damno eſt quidquid cum peccato congregatur. In terrenis enim rebus ſemper cauſa damni eſt origo peccati, & nihil iniuſte perditur, ſi ſtudetur de iniuſtitia nihil haberi. lib. 9.ep.57.pag.353. b,c

Quod ſolicite regnare ſit ſcelera in ſuo regno non permittere. lib.9.ep.64. pag. 363. b

Tunc enim ſtabilitur regnum cum culpa quæ cognoſcitur citius emendatur. lib.9.ep.64.pag. 362. c

Vnde doluit, vt illic habere prauam contingat actionem refugium, vnde diſciplinæ debet prodire cenſura. lib.4.ep.18.pag.123. c

Quòd ſubiectorum culpa præpoſitorum, deprimit vitam: & cum in ſubiecto peccatum non corrigitur, in eos qui præſunt, ſententia retorquetur. lib. 3.ep. 23. pag. 104. b

Negotia quæ conſcientiam & bonam famam Principis tangebant, non legatis, vel alijs agentibus ſedis Apoſtolicæ commiſit,vt illa cum ipſo tractarent,ſed ipſius familiaribus viris pijs,qui nacti occaſionem cum eo agerent quidquid deſiderabat,vt eorum famæ conſulere videretur.lib.2.Ind.11.ep.65.p.92.c

Proponendum Principibus, quod Dei flagella declinantur cum de prauorum hominum correctione Deum placare feſtinant, declarans quòd Dei flagella ſunt bellum,& peſtis. lib.7.Ind.1.ep.5.pa.214.c

Principes quo modo poſſunt ſuperare hoſtes. lib.7.Ind.2.ep.9. 235. c Quod tunc magis Principis exercitus contra hoſtes creſcit, cum Dei exercitus ad orationem creuerit. lib.2.Ind. 11.ep.62. pag.90.c Et non carnali prouidentia, ſed magis ad futuras Deo largiente victorias orationibus peruenitur. lib.1.ep.73. pag.36. d

Et lib.3.ep. 7. ſic inquit, Scito excellentiſsime fili, ſi victorias quæretis, ſi decommiſſæ vobis prouinciæ ſecuritate tractatis, nihil vobis magis aliud ad hoc proficere, quàm zelari ſacerdotum vitas, & inteſtina eccleſiarum quantum poſsibile eſt,bella compeſcere. pag.96.d

Probabat eorum conſilium qui pacem cum barbaris agebant, vt ad Chriſtum eos adducerent. lib.3.ep. 25. pag.105. & ep.27. pag. 106.

Prudentia Regis laudatur, quod libentiſsime ab oratoribus ſibi relata accepit, & quòd pacem cum republica tractabit. lib.11. ep.9. pag.394. d,e

Regem hortatus eſt ad ſui regni vitia extirpanda, quæ omnia ipſi ſignificauit, interminans diuinum iudicium, quòd idcirco ipſum admonebat, quia animam ipſius ſaluari deſiderabat. lib.4 ep.53.p.149.

Proponebat Principibus propriæ ſalutis periculum ſi delicta corrigere negligerent, cum diſsimulans, vel negligens emendare peccata, fiat culpæ particeps. lib.9.ep.64. pag.363.b

Miratum ſe eſſe dixit, quendam Principem maiorem domus ſuæ delinquentem non vindicaſſe. lib. 7. Ind. 2.ep.9. pag. 235.d

Principes & maximos viros abſoluere renuebat, cum illorum pœnitentiam non videret. lib.7.Ind.2. ep. 3. pag. 232.b

Neque viros clariſsimos aliquid illicite committere patiebatur, ſed prius paterne admoneri iubebat. lib.8. ep.27. pag. 308. a

Quòd ſoris inimici affligant, intus iudices conturbent. lib.8.ep.36. pag. 312.b

Sacrilegos, ſi opus eſſet, ab Imperatore puniri curabat. lib.8.ep.9.pag.300. e

Cæſaris propoſitum contra hæreticos laudat. lib.5.ep.63. Hortatus eſt eundem ibidem ad vlciſcendas repellendaſq. iniurias, & mala illata ab hæreticis Epiſcopis Catholicis. pag. 182. b,c

Conqueritur, quòd eius leges contra hæreticos non ſeruentur. lib.5.ep.64. pag. 182.

Hortatus eſt Reginam Galliæ ad ſtudium reuocandi ſchiſmaticos, conuertendi infideles, nefarios, & flagitioſos viros vleiſcendi, vt regnum flagellum Dei effugiat: quia ſi belli flagellum declinauerit, non effugiet peſtem: bella enim inquit, & peſtis ob peccata non punita a Deo immittuntur, cum Deus correctione ſceleratorum hominum placetur. lib.7.Ind.1.ep.5. pag.214.d,e,& ſeq.

Iuſsit certiorem fieri Imperatorem, quòd ſchiſmatici ad vnitatem fidei ſponte venirent. lib.7. Indict. 2.epiſt.9.pag.300.

Commendabat eos qui præcipue ſtudebant, vt ſchiſmatici ad gremium Eccleſiæ redirent, illos adhortans ad id enixius perficiendum: quia inquit hac in re tanto commoda retributionis accreſcunt, quanto ſtudium laboris augetur. lib.7.Ind.2.ep.95.p.272.e & ſeq.

Schiſmaticos ad Eccleſiæ gremium reuerſos Principibus commendabat, vt pertinaces etiam huiuſmodi exemplo reuerti procurarentur. lib.7.Ind.2.ep.97.& 98.p.273.& 274.

Contra maleficos a Prætore implorauit auxilium, vt ſeuerius in illos animadnerteretur. lib.12.ep.13. pag.427.a

Modeſte, & benigne cum Imperatore & Principibus ſe geſsit in principio, iniuſtas leges, & contra eccleſiaſticam libertatem ferentibus: ita tamen quòd non deſijt libere illis ſua mala acta improbare, & illas exequi non permiſit, ſed vt abrogarentur, ſtuduit. lib.2.Ind.11.ep.62.p.90.

Prius egit cum ipſis Principibus de iniquis iuſsionibus, deinde declarauit Epiſcopis, alijſq. inferioribus quid eſſet agendum ſuper illis. ibidem. e

Implorauit auxilium magiſtratus pro delegato ſedis Apoſtolicæ, inquirente contra non ſeruantes canones, & ſtatuta Patrum, inquiens, quòd tanto libentius arripit correctionem cauſarum eccleſiaſticarum, quanto de illius ſæcularis poteſtatis pia mente confidit. lib.3.ep.7.p.96.c. Et vt Epiſcopus nullam excuſationem haberet animaduertendi in apoſtatas a fide, magiſtratus implorauit auxilium. lib.7.Ind.1.ep.20.pag.222.d

Ad Reginam ſubtrahentem ſe ab obedientia Epiſcopi ſui nuntios legauit. lib.3.epiſt.4.pag.95.a

Quòd Imperator in cauſis clericorum non ſe immiſcebat, reſcripſit Maximo Salonitano; Poſtquam, inquit, & nobis & omnibus notum eſt pijſsimos Dominos diſciplinam diligere, & ordines ſeruare, canones venerari, & in cauſis ſacerdotalibus non ſe immiſcere; inſtanter exequimur, quod & illorum iuuat animam, atque rempublicam, & ad quod nos terribilis, tremendiq. iudicis reſpectus impellit. lib.5.ep.25.pag.164.c

Imperatori reſiſtere in ijs quæ contra canones iudicabat, non dubitauit, inquiens. Aliter autem nos id facere pro omnipotentis Dei timore omnimodo non audemus. Et paulo poſt. Quod vero ipſe fecerit, ſi canonicum eſt, ſequimur: ſi vero canonicum non eſt, in quantum ſine peccato noſtro valemus, portamus. lib.9.ep.41.pag.350.a

Honor ab Imperatore ſacerdotibus deferendus. lib.4.ep.31.pag.228.e

Peccatis ſuis deputabat, quòd contumaces Epiſcopi ad ſæculares haberent refugium, inquiens, Et ſi Epiſcoporum cauſæ mihi commiſſorum apud pijſsimos Dominos aliorum patrocinijs diſponuntur, infelix ego in Eccleſia iſta quid facio? lib.4.ep.34.pag.133.c

Quòd non obſtantibus Imperatoris interpellationibus ſi Epiſcopus contumax non veniret, diſtrictionem canonicam in illum exercere nullo modo ceſſaret. ibidem. d

Eundem coram ſe in honore comparere noluit, non obſtantibus Imperatoris petitionibus. ibidem. e

Hortatus eſt Exarchum ad obediendum Eccleſiæ. lib.5.ep.42.pag.172.c

Mutua charitas, quæ debet eſſe inter ſacerdotem & principem. lib.5.epiſt.42.pag.172.d

Hortatus eſt Reginam Francorum, ne neophyti, vel ſimoniaci in Epiſcopos eligerentur. lib.7.Indict. 1.ep.5.pag.214.b,c

Epiſcopi damnati ſententiæ, & cauſæ reuiſionem ad inſtantiam Exarchi commiſit. lib.7. Ind.2.epiſt. 10.pag.236.a

Epiſcopos excuſauit apud Principes de illis apud ipſum conquerentes, vnde non facile contra illos fidem adhibebat. lib.7.Ind.2.ep.43.pag.248.

Principibus bona agentibus ſuo nomine gratias agere potiſsimum ſuper pace non præteribat. lib.7.Ind. 2.ep.104.pag.276.

Tribunos & magiſtratus hortatur ad grauamina contra Eccleſiaſticam libertatem illata vindicanda. lib.7.Ind.2.ep.104.pag.277.c

Quòd orandum eſt pro vita Imperatoris, cuius vita erat in cauſa, vt orthodoxi ad ordines perducerentur. lib.9.ep.40.pag.348.e

Regem Galliæ hortatus eſt, vt congregaretur ſynodus contra ſimoniam. lib.9.ep.53.54.55.c & 57.b pag.355. & ſeq.

Oſtendit eidem bona ipſi ventura ex reformatione abuſum regni ſui, & quæ mala ab illis emanarunt. lib.9.ep.53.c,& 54.e pag. 355.& 356.

Admonet Regem Angliæ, vt ſuum Epiſcopum audiat, ſi vult vt ille pro ipſo a Deo audiatur. lib.9.ep. 60.pag.360.b

Reginam Galliæ hortatus eſt ad præbendum auxilium contra impudicitiam ſacerdotum, inquiens, Malos ſacerdotes ruinam eſſe populorum. lib.9.ep.64.p.363.a lib.7.Ind.2.ep.112.p.281.b

Sententias nonnullas, quas tulit non prius publicari, quàm Imperatori per Reſponſalem ſignificaſſet, permittebat, ne in deſpectum illius aliquid agere videretur: cum eius prædeceſſor id contra quod ſententiam tulit permiſerit. lib.12.ep.3.pag.421.c

Vt Princeps ad eius iudicium veniret, reſcripſit, lib.7.Ind.2.ep.43.pag.248.b

Laudatur

Laudatur Imperator eo quòd ſetuabat vnitatem ſacerdotalem. lib. 6. epiſt.6. pag.187. e
Signum quòd Deum diligant Principes eo quòd ſacerdotes, & Chriſti famulos diligunt, honoteq. affi-
ciunt. lib.7. Indict.1. epiſt.5. pag.213. e
Ratiooem eius rei Imperatori reddere non pigebat, quæ illi admirationem afferre poterat, vnde cet-
tiorem ipſum fecit, cur legatos noui Patriarchæ apud ſe moram trahere paſſus non eſt. lib. 6.
epiſt. 6. pag. 188. a
Iuſsit Deſenſori mandatum vocandi Epiſcopos prouiociæ ad limina Apoſtolorum Prætori prouinciæ ſi-
gnificare, ad remouendam omnem ſuſpicionem, ne illorum diſceſſus impeditetur. lib. 6. epiſt. 19.
pag.194. e
Certiorem fecit Reginam Galliæ de reformatote tranſmittendo,quòd ſi ei placuerit quam primũ tranſ-
mitteret, vt cum alijs Regni Prælatis ſubtiliter abuſus quærat, & emendet. lib.9. epiſt.64. pag. 363. a
Eidem ſignificauit ſe velle legare aliquem vt ſedis Apoſtolicæ nomine peracta ſynodo, perpettata con-
tra canones corrigat. lib.11. epiſt.8. pag.394. a
Prædicatores miſſos ad conuerſionem infidelium eis commendabat lib. 3. ep. 25. & 27. p. 105. & 106.
Gratiæ agendæ ſunt principibus ob præſtitam charitatem legatis ſedis Apoſtolicæ. lib.7. Ind. 1. ep.5.
pag.213.e. & lib.9.ep.55.& 56.p.356.
Ad natalem S. Petri diem Principes inuitabat. lib. 7. Ind. 2. ep.9. pag. 235. d.
Honores viris probis conferri ab Imperatore curauit, vnde commendauit Reſponſali eum qui non ha-
bebat toram pecuniam neceſſariam pro emenda charta exconſulatus, vt illum opera,& aliqua pecunia
iuuaret: ita tamen ſi fieri poterat, abſque difficultate, vt apud Imperatorem ſuo nomine non vteretur,
cum talis eſſet vir, cui honor ſine pretio deberetur. lib. 12.ep.27. p.432. b
Principes hortatus eſt, vt annonam pijs locis debitam reſtituere non morarentur: quia quidquid tri-
buitur pauperi, ſi ſubtili conſideratione penſetur,non eſt donum, ſed mutuum:quia quod datur mul-
tiplicato ſine dubio, fructu recipitur. lib.8.ep.20. pag.304. e
Laudatur amor Reginæ Galliarum erga pia loca. lib.11.ep.8.pag.393.c.
Commendare ſe nolle ait Eccleſiam Beati Petri Auguſtæ, cum Deum diligat: quia quanto plus Deum
diligit, tanto amplius dictam Eccleſiam amat. lib. 11.ep.44.pag.409.d
Petitio Chriſtiani Regis non negligenda. lib.4.ep. 53.pag.149.e
Eius precibus in ijs quæ ad religionem ſpectant ſatisfaciendum. lib.5.ep. 51.pag.176.b
Legatam ad poſtulationem Regis in ſuo regno conceſsit. lib 4.ep.53.pag. 149.e
Significauit Regi mandata legati,eiuſq. auxilium implorauit,vt ea petficerentur. lib.4.ep.53.pag.149.e
Quòd non conceditur Principum precibus, non eſt alias permittendum. lib.7.Ind.1.ep.5.pag.214.a
Quo ad in aliquo a rigore eſt recedendum Principum gratia. ibidem
Prineipibus eſt denegandum quod non eſt concedendum. ibidem
Diſpenſare cum bigamo ad ſacros ordines Reginæ Francorum denegauit, inquiens; Abſit enim ne ve-
ſtris temporibus in quibus tàm multa pia, ac religioſa agitis, aliquid contra Eccleſiaſticum inſtitu-
tum fieri petmittatis. lib.11.ep.8.pag.394.a
Non permittebat illis ſæculares ſubditos angariare. lib.1 ep.47.p.27.e. Et idem. ep.59. Gennadio
Patritio, & exarcho Africæ, inquit, Ita igitur quæſo aſpirante Domino hæc omnia interminationis
noſtræ præceptione corrigite, vt ſi non rectitudinis contemplatione, ſaltem formidine noſtræ iuſsio-
nis, a talibus ſe glorioſus Theodorus, vel homines eius abſtineant. pag.31.e
Pauperes ſæcularibus Principibus commendabat. lib.1.ep.46. aſſerens, vt ſalua iuſtitia pijs ſe cauſis li-
bentet accomodent, & quidquid his iuris ratio tribuit, benigne iubeant cuſtodire. pag. 27. c
Et ep.74. Præſentium quoque latorem &c. vt in his, quæ ſibi neceſſaria, iuſtitia tamen præſente ſug-
geſſerit, ſolitum ei impendatis affectum. pag. 37.b
Hortabatur vt onera, & intolerabilia grauamina populorum tollerent, illorumq. calamitates ſubleua-
rent, cum magis iuuetur Reſpub. ex pauco quod colligitur iuſte, quàm ex multo cum peccato, cum
id ſit cauſa, vt tot magnæ expenſæ in tantis calamitatibus nihil proſint. *Illuſtris epiſtola contra iſtos
Principes acerbos exactores de Sardinia, Corſica & Sicilia*. lib.4.ep.33.p.131. c, d, e
Quæ colliguntur ſine peccato eſſe debent, vnde eadem epiſtola 33. lib. 4.dixit, Idcireo fortaſſe tantæ
expenſæ in hac terra minus ad vtilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione coligun-
tur. pag. 131. e
Commendauit prouincias Principibus, vt ad illas tegendas, viros probos mitterent, nec paterentur illos
a quoquam in nullo contra iuſtitiam prægrauari. vnde commendauit inſulam Corſicæ, vt guberna-
torem, qui bene illam tractaret, ad eam deſtinaret, & præteritum gubernatorem laudauit, & proba-
bat, ſi iterum ad eandem inſulam regendam mitteretur. lib 6.ep.3.pa.184. c, d
Regi Francorum reſcripſit, vt cutaret, vt ſpoliatus Epiſcopus ſuis bonis, & epiſcopatu reſtitueretur.
lib 7.Ind.1.ep.120.pag.289. b,c
Præfectis ſignificabat quantum in ſe eſſet, ſe afflictis interceſsionis ſuæ ſolatium non negare. lib.8.ep.37.
pag.213.b
Deus bonos ad populorum regimina perducit, vt per eos omnibus, quibus prælati fuerint, dona ſuæ
pietatis impendat. lib.9.ep.60. pag.359. e
Felices populi ob regimen boni regis. lib.11.ep.8.pag.393.c
Calamitates prouinciarum commendabat Imperatori, præſertim Italiæ a Longobardis inflictas. lib.
11.ep.45.pag.409.b
Hortatus eſt Auguſtam ad ſubleuanda grauamina reipub. lib.11.ep.46.pag.409.e

Patritium hortatus eſt, vt apud ſuum regem, in cauſis pauperum ſuus animus creſceret, cum nobilium mentium ſemiplenum bonum videatur, quod ſine adiectione relinquitur. lib. 12. epiſt. 17. pag. 428. e
Nutritores filiorum Principum hortabatur, vt talia tunc eis ſuggerant, quæ poſtmodum oſtendant quàm bona fuerint, quæ a nutritorum ſuorum ore fuxerunt. Nam verba nutricantium, aut lac erunt, ſi bona ſunt: aut venenum, ſi mala. lib. 6. epiſt. 23. pag. 197. c
Laudauit eos qui ſuum officium egregie præſtabant apud ſuos Principes pro fide Catholica. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 124. pag. 290. d
Patritiam hortatus eſt ad cogitanda ea quæ plus animæ ſunt, quàm corporis, & tremendum Dei iudicium, & quòd omnia ſunt tranſitoria. lib. 11. epiſt. 37. pag. 406. b
Conſiliarij officium deſcribit. lib. 1. epiſt. 33. inquiens quòd cum amicis omnia tractanda ſunt, ſed prius de ipſis, & ij adhibendi ſunt, qui non tua, ſed te diligunt. pag. 19. c
Et lib. 4. epiſt. 29. qui aſsiſtunt principibus, & ſinceris erga eos dilectionibus obſtringuntur illa ipſis ſuadere debent, atque ſuggerere quæ animam ſaluent, & opinioni non derogent. pag. 127. a
Iuſsit Principibus vt conſiliarios ſchiſmaticos ad vnitatem redire faceremt, vel eijceret. lib. 7. Indict. 2. epiſt 9. pag. 235. d. e
Ait quod non eſt mirum ſi ibi hæretici non poſſunt adduci, cum conſiliarij ſint ſchiſmatici. ibidem.
Quòd multorum ſolamen eſt, vt prudentes viri regibus adhæreant. Nam dum præſtandi ſibi locum ad animæ vtilitatem datum intelligunt, certum eſt, quia mercedis cauſas, vbi inueniunt, non poſtponunt. lib. 12. epiſt. 17. pag. 428. c
Contra conſiliarios, qui contra Dei timorem, & ſtatuta canonum conſilium Epiſcopo dederunt, iuſsit excommunicari, ſic inquiens. Vt cadentes diſcant, quatenus incaute ambulare non debeant. lib. 11. epiſt. 53. pag. 414. a
Præfectos & Rectores prouinciarum, & vrbium hortabatur, vt exercerent ſeueritatem in fidei Chriſtianæ hoſtes ſic inquiens. Ita ergo omnia diſtrictiſsime ſub omni feſtinatione corrigite, vt non ſolum pro hac vobis diſciplina gratias referamus, ſed & teſtimonium de bonitate veſtra, vbi neceſſe fuerit præbeamus. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 37. pag. 75. c
Et ab illis poſtulauit, vt eorum auxilium pro fidei propagatione impartirentur Epiſcopis. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 60. pag. 89. d
Iudices quos a prauitate conuertere nequibat, litteris apud ſuos Principes notabat. lib. 4. epiſt. 33. pag. 131. d. e
Alios ſupremos apud Principes admonuit, vt Principibus ſuggererent, ne permitterent magiſtratus prauè agere. lib. 11. epiſt. 24. pag. 402. a
Libertates vniuſcuiuſque contra iudicum inſolentias libere defendebat. lib. 8. epiſt. 51. pag. 320. c. & ſeq.
In eo quod iniuſte fit, Deus offenditur, & propria opinio grauatur, & principum tempora fuſcantur. lib. 8. epiſt. 51. pag. 320. e
Quando Deus offenditur, vt placatum nobis reddamus hominem, nullo modo hominem placamus. lib. 8. epiſt. 51. pag. 321. a
Nullo modo ſe paſſurum, inquit, ſi ſibi conſtarent quæ de quodam Iudice ferebantur, quin Imperatori ſignificaret, cum homines propter iuſtitiam ſe diligere profiteatur, non autem iuſtitiam propter homines poſtponere. lib. 8. epiſt. 51. ibidem. b
Magiſtratus in ſuo muncre obeundo, prius Deum oportet vt placatum habeat, deinde cum omni ſolicitudine impleat Principis vtilitatem. lib. 8. epiſt. 51. ibidem. c
Iram in magiſtratu edomandam, & fugiendam aſſerit. lib. 8. epiſt. 51. ibidem. c
Præfectum hortatus eſt, vt grauamina, & vexationes atque violentias iudicum corrigat, oppreſſosq. ex tributis ſubleuet. lib. 9. epiſt. 1. pag. 327. a
Magiſtratum admonuit, ne in cauſis Eccleſiaſticis ſe immiſceret, qui clericos damnatos, & moniales e monaſterio egreſſas defendebat, ei affirmans ſe non ſine debita vltione præteriturum. lib. 4. epiſt. 18. pag. 123. c. d
Conuerſionem infidelium Præfecto commendauit, vt in hoc opere Epiſcopum adiuuaret. lib. 9. epiſt. 17. pag. 333. c
Magiſtratibus magiſtratum non gratulabatur, ſed potius ſecum condolebat. lib. 8. epiſt. 37. pag. 313. a
Quod Deo, & prauis hominibus ſimul nemo placere poteſt. lib. 8. epiſt. 36. pag. 312. c
Quòd graue eſt, afflictis temporibus locis maioribus præſici: ideirco præfectos hortabatur, vt huiuſmodi res aſpera fieret mercedis occaſio. lib. 8. epiſt. 37. pag. 313. a
Gaudere ſe ait quòd Præfectus diuinis vacaret ſcripturis. lib. 8. epiſt. 37. ibidem. b
Magiſtrum militum hortatur, vt culpam cuiuſdam ſibi remitteret. lib. 10. epiſt. 20. pag. 375. b
Profitetur ſe nolle miſceri, vt aliquis fiat Præfectus. lib. 10. epiſt. 29. pag. 378. c
Venantium Cancellarium Italiæ ex monacho per epiſtolam grauiter increpauit. lib. 1. epiſt. 33. pag. 18.

De ijs quæ ſpectant ad Legatos, & alios miniſtros S. R. E.

A Sancta Sede Apostolica non niſi Diaconi legabantur ad Imperatorem. lib. 11. epiſt. 45. pag. 408. c
Eos legabat, qui Principibus prouinciæ eſſent grati. lib. 1. epiſt. 2. pag. 26. b. lib. 9. epiſt. 64. pag. 363. a
Vt debitus honor legatis deferretur curabat. lib. 1. epiſt. 1. pag. 1. a

Commen-

Commendabat illos pijs viris,& is ad quos mittebat. lib. 5. ep. 5. pag. 154. e & seq. & epist. 6. pag. 155. c & lib. 11. ep. 43. pag. 409. a

Viros religiosos admonebat, vt frequenter legatum sedis Apostolicæ visitarent; vt post labores, inquit, quos in causis fecularibus patitur, in verbo Dei vobiscum requiem inueniat,& quasi quodam candido linteo eiusdem laboris terreni sudorem detergat. lib. 6. ep. 27. pag. 201. b

Cui legationis munus obeundum erat, vitia prouinciæ quibus illa laborabat, declarabat, vt illa extirparet. lib. 4. ep. 53. pag. 149. e & seq.

Concessit facultates legationis, seruato proprio honore Metropolitanorum secundum priscam consuetudinem. lib. 4. ep. 52. pag. 149. a & seq.

Legatum ad postulationem regis concessit. lib. 4. ep. 52. & 53. pag. 149.

Scripsit omnibus Episcopis illius prouinciæ, ad quam fuerat legatus destinatus, quòd legationem sedis Apostolicæ ad eos decreuerat. lib. 4. ep. 52. pag. 148. e

Legatio necessaria est, vt vnus sit ad quá recurri possit, qui ex caritate,& pace præsit. lib. 4. ep. 52. ibid. e

Legatus curet, vt integritas fidei, & quattuor concilia solicita deuotione seruentur. ibidem. a

Contentiones inter episcopos exortas compescat. ibidem.

In grauioribus causis, si opus fuerit Episcopos congreget competenti numero lib. 4. ep. 52. ibidem. a

Causam fidei, aut alicuius eminentis negotij dubietatem, quæ pro sui magnitudine iudicio sedis Apostolicæ indigeat, examinet, & a d Sanctitatis suæ iudicium referat. lib. 4. ep. 52. ibidem. b

Omnes Episcopi Legato obediant, ad eiusq. vocationem veniant absque canonico impedimento. ibid.

Impediti Episcopi mittant suo nomine presbyterum, vel diaconum. lib. 4. ep. 52. ibidem. b

Nullus Episcoporum ad longinquiora loca sine auctoritate legati abeat, idque affirmat esse ex consuetudine tam legationis, quam sedis Apostolicæ, quæ hoc mandare consueuit. ibidem. c

Scripsit Regi de legatione decreta ad eius regnum. lib. 4. ep. 53. pag. 149. e

Ad Regis instantiam dicit se velle decernere legationem propter reformationem quam ipse Rex postulabat lib. 11. epist. 8. pag. 394. a

Auxilium brachij regij inuocauit pro Legato contra episcopos delinquentes,& quoscumque alios. lib. 4. epist. 53. pag. 149. e & seq.

Legatus non permittat vitia in regno persistere, cum illa animam regis grauent. ibidem.

Mandata Legato data significauit Regi. ibidem.

Legatum sedis Apostolicæ prohibuit cum Patriarcha communicare. lib 6. ep. 31. pag. 204. a

Quidquid delegati decreuerint, dicit sibi placere, ita tamen, vt perpendant, ne ipse videatur remissius vel cum peccato, vel cum iniuria sanctæ Romanæ Ecclesiæ agere. lib. 7. Ind. 2. epist. 69. pag. 263. e & seq.

Legatos misit Ioannem Abbatem,& Hippolytum notarium ad Reginam Longobard. vt ei persuaderent vnitatem Ecclesiæ, & obedientiam eius Episcopo. lib. 3. epist. 4. pag. 95. c

Reformatio cleri legato sedis Apostolicæ cum ordinario loci committitur. lib. 9. ep. 63. pag. 362. d

De ijs quæ spectant ad Capitulum Sede vacante.

ORATIONES fieri pro electione facienda Episcopi præcipiebat, inquiens, Vnanimes orate fideliter, vt quicumque fuerit ordinandus, & vobis vtilis possit existere, & dignum Deo nostro sacerdotale exhibere seruitium. lib. 1 ep. 56. pag. 30. e

Ordinationem bonorum Ecclesiæ vacantis, præsertim mobilium, per inuentarium committebat, lib. 2. Indict. 11. epist. 22. pag. 69. c

Oeconomum in Ecclesijs vacantibus deputabat. lib. 1. epist. 11. pag. 6. d & ep. 78. ne detrimentum pateretur Ecclesia, nec ab illa permittebat illum discedere, donec electio fuisset facta. pag. 38. e

Nihil sede vacante in illa diœcesi decernebat: vnde monasterium vacans vnire noluit quousque in illa ciuitate fuisset Episcopus ordinatus. lib. 8. ep. 39. pag. 314. a

Commisit vt causa diu dilata terminaretur, cum Ecclesia fuisset ordinata. lib. 9. ep. 10. pag. 331. b

De Postulatione.

MONACHVM in Episcopum ordinatum postulatum noluit concedere, ne eius quies interrumperetur. lib. 11. ep. 14. pag. 397. a

Archidiaconum vnius Ecclesiæ in Episcopum alterius Ecclesiæ eligi non permisit sine licentia sui Episcopi. lib. 4. ep. 19. pag. 124. a

Cessionem Diaconi in Episcopum alterius Ecclesiæ postulati suo nomine non permittit peti, sed eligentium munus esse ostendit, vt ab eius Episcopo petant, cum nolit videri aliquid concedere contra illius Episcopi voluntatem. lib. 12. ep. 6. pag. 423. c

De Electione.

IN ELECTIONE EPISCOPORVM sanctus Gregorius antiquam se ait deliberationem habuisse, pro nullius vnquam se miscere persona, sed illorum electionem orationibus prosequi. lib. 2. Ind. 11. epist. 29. pag. 72. b

Inuigila-

Inuigilabat, vt digni in Epiſcopos eligerentur, de quorum moribus, & probitate inquiſitionem fieri, & huiuſmodi viros dignos per prouinciâ quæri, & inuentos examinari iubebat, & poſtremo ad ipſum tranſmitti. lib. 1. epiſt. 18. pag. 8. e lib. 2. Ind. 10. epiſt. 18. pag. 48. a lib. 8. epiſt. 18. inquit cuius vita, vel actus, quia melius poſſunt, illic vbi diu eſt conuerſatus, agnoſci, curæ tuæ ſit, de eo diligenter inquirere. pag. 304. b.

Et lib. 11. epiſt. 14. ait, Perſona Creſcentis diaconi propterea quòd omnino nobis ignota eſt, prima nobis cura fuit requirere, quemadmodum Xenodochium, cui præfuerat, gubernaſſet, vt ex minimis, qualis eſſe poſsit in maximo noſceremus. pag. 307. a

Permiſit vt eligeretur, cogente neceſsitate quod melior non inueniretur, ſi tamen nullum obſiſteret canonicum impedimentum, is qui licet bonæ mentis eſſet, tamen idoneum ad regendum minime iudicabat, aptum vero huiuſmodi regimini ſecreto voluit indicare. lib. 4. epiſt. 19. pag. 123. e & ſeq.

Electores præ omnibus ſunt admonendi, vt in generali cauſa vtilitatem proprias non attendant. lib. 4. epiſt. 23. pag. 125. a & lib. 2. Ind. 11. epiſt. 29. pag. 72. b

Deſcribebat electoribus qualem Epiſcopum eis deſiderabat. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 29. pag. 72. b lib. 4. epiſt. 47. pag. 145. e

Quid agendum ſit in electione electoribus ſignificabat, inquiens: Talem eligite, cui ſemper debeamus obedire: iudicari namque a vobis vltra non debet ſemel prælatus, ſed tanto nunc ſubtiliter iudicandus eſt, quanto poſtea iudicandus non eſt. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 29. pag. 72. c

Admonendi ſunt electores quid attendere & conſiderare debeant, vt ſibi ante oculos proponant orbis calamitatem, & tremendum Dei iudicium. ibidem. c, d, a

Electores non debent recedere a laudabili electione deſignata. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 46. pag. 81. c

Electores Epiſcopi hortatur, vt Epiſcopum quem dignum electione iudicarunt, imitentur, & ei obediant. lib. 5. epiſt. 7. pag. 155. c

Non locus ſed actio apta perquiritur in electione: quia & ante Deum ille prioris obtinet locum qui in eiuſdem oculis, etiam ſi hic abiectus ſit, bonæ actionis inſtrumento placuerit. lib. 6. epiſt. 10. pag. 190. c

Quomodo fieri debeat electio, & quæ in ea ſunt ſeruanda, & it eligendus eſt, qui nullius incongruæ voluntati deſeruiat. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 22. pag. 69. c

Diuturnam cogitationem in ordinatione Eccleſiarum habebat, & eius non erat animus in ea re otioſus. lib 2. Ind. 10. epiſt. 12. pag. 44. d

Quòd ſine mora electio facienda eſt, quia diu ſine proprio rectore Eccleſia eſſe non debet. lib. 6. epiſt. 14. pag. 192. c

Et lib 2. Ind. 11. epiſt. 35. ſic inquit: Qui ſi fortaſſe admonitionem tuam quolibet modo differre tentauerint, eccleſiaſticum in eos vigorem exerce: ſtudebat enim vt electio quantocyus fieret, cum ampliùs illam Eccleſiam ſine proprio non patiebatur eſſe rectore. pag. 74. c

Quòd vltra tres menſes Eccleſiam vacare ſacri canones non permittunt. lib. 6. epiſt. 39. ne cadente paſtore Dominicum gregem antiquus, quod abſit, hoſtis inſidiando dilaniet. pag. 208. c

Electionem Epiſcoporum cito fieri curabat. lib. 1. epiſt. 78. pag. 38. c Ind. 10. epiſt. 3. pag. 41. c Ind. 11. epiſt. 35. pag. 74. e

Differri electionem dolet, quia Si gregi, inquit, paſtoris cura defuerit, facile laqueos inſidiatoris incurrit. lib. 1. epiſt. 79. pag. 39. a atque miratur, inquiens: quòd non ſine culpa eſt illius prouinciæ defenſor. lib. 9. epiſt. 74. pag. 367. a

Commiſit vt eorum etiam ciuium voluntas exploraretur, qui extra ciuitatem reperiebantur ob Barbarorum incurſiones, in electione facienda. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 30. pag. 73. a

Is qui eſt de gremio præferatur. lib. 1. epiſt. 56. pag. 30. e lib. 2. Ind. 10. epiſt. 19. pag. 48. d lib. 7. Ind. 2. epiſt. 25. pag. 241. c

Ex Laicis Epiſcopi ne eligantur. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 19. pag. 48. d lib. 3. epiſt. 39. pag. 112. e lib. 7. Ind. 2. epiſt. 112. pag. 281. a, b. Et quàm fuerit oſor, & inſectator huius abuſus. Ibidem. Et epiſt. 115. e 116. e pag. 284. & ſeq. & l. 12. epiſt. 16. 18. 19. pag. 398. & ſeq.

Laicum religioſam vitam ducentem in ſtudio pſalmodiæ, & in amore orationis laudauit eundem monachum, vel ſubdiaconum fieri hortatus eſt, vt deinde Epiſcopus eligi poſſit. lib. 10. epiſt. 13. pag. 372. e

Qui fauore laici vtitur omnino ab electione repellatur. lib. 11. epiſt. 19. pag. 399. b

Nec ad preces laicorum electio fiat. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 26. pag. 241.

Electum in Epiſcopum non cogebat, vt acquieſceret electioni. lib. 2. Indictione 11. epiſt. 15. pag. 67. a

Vbi aliquando ſolebat eſſe Epiſcopus, præcipiebat ibidem ordinari Epiſcopum ob neceſsitatem conuerſionis infidelium. lib. 3. epiſt. 29. pag. 116. e

Ad Epiſcopatus vacantes viros eximiæ probitatis inuitabat, cum Epiſcopatus munus ſit vacare operibus charitatis. lib. 4. epiſt. 35. pag. 134. b

Primates per prouincias vbi conſtituendi erant ſecundum conſuetudinem curauit vt conſtituerentur. lib. 1. epiſt. 72. pag. 36. b quos ait habuiſſe originem a B. Petro. lib. 1. epiſt. 75. pag. 37. d

Laudatur is qui non temere quendam in Epiſcopum elegerat, ſed caute ſicut decebat, proceſſerat. lib. 8. epiſt. 46. pag. 319. a

Quod ſi electores in vnum non conuenerint, ſed in duos, eoſdem tranſmitti iubet cum inquiſitionibus, vt dignior præficiatur. lib. 9. epiſt. 74. pag. 367. b.

Si nemo inueniretur idoneus, ad ſe venirent nomine cleri, & populi, eorum facultate roborati, vt poſſet inquiri,

inquiri, & eligi Romæ, qui aptus repertus fuisset. lib. 11. epist. 14. pag. 397. b, c
Electionem Episcopi coram se aliquando fieri præcipiebat. lib. 2. Ind. 11. epist. 39. pag. 78. d
Hortatus est Metropolitanum, vt Ecclesias sacerdotibus vacantes ordinaret: ita tamen vt non omnes de eius Ecclesia ad Episcopum eligerentur, ne propria Ecclesia necessario cultu careret. lib. 11. epist. 57. pag. 418. a

De Confirmatione Electionum Prælatorum.

Confirmatio Electionis Episcopi electi. lib. 4. epist. 7. pag. 118. a
Manus temere imponere inexpertis, & incognitis non audebat. lib. 8. epist. 34. pag. 311. a
Commisit inquiri de vita, & actibus Electi, si aliquod canonicum haberet impedimentum, si in opere Dei studium habuit, & psalmos nouit. ibidem. b
Quòd graue est, quando non ex iudicio, sed ex solo fauore fit electio. lib. 8. epist. 40. pag. 314. c
Non incaute quempiam promouebat, sed de vita & moribus electi vigilanti solicitudine per viciniorem Episcopum, & visitatorem Ecclesiæ vacantis mandabat inquiri. lib. 12. epist. 6. pag. 423. a
Inhabilem iudicauit eum, qui nimis senex erat, & quia iurauit se nolle fieri Episcopum. Ibidem. b
Indignum censuit, qui numquam amicum in domum suam vocauerat ad charitatem: ideo iusit quæri an id commiserit ex tenacia, vel ex necessitate. lib. 12. epist. 6. pag. 423. b
Item indignum iudicauit, qui ignorabat psalmos. ibidem. c
Et lib. 4. epist. 45. ait, Sed nec Ioannem presbyterum psalmorum nescium præsumimus ordinare: quia hæc eum res minus sui profecto habere studium demonstrabat. pag. 144. e
Item eum, qui qualis esset interius, omnino ignorabat, nisi prius cognitum non confirmabat. lib. 12. epist. 6. pag. 423. b
Duos in episcopum electos pariter reiecit, alterum quia filiam habebat, sic inquiens, Nam qua præsumptione ad Episcopatum audet accedere, qui adhuc longam sui corporis continentiam, filiola teste conuincitur non habere: alterum, quia simplex erat, & insuper, quia pecuniam dederat ad vsuram. lib. 8. epist. 40. pag. 314. c
Indignum electum in Episcopum reiecit, & Visitatorem decreuit pro electione iterum facienda. lib. 1. epist. 55. pag. 30. d & lib. 4. epist. 45. alium dignum elegit, cuius vita sibi notissima erat. pag. 144. e
Indignum in Episcopum electum suspendit in omnibus quousque informatus a Responsali, statueret quid esset agendum. lib. 3. epist. 20. pag. 102. e
Commisit Rectori Siciliæ examen eligendi alium in Episcopum, cum electum tamquam indignum reiecisset. lib. 6. epist. 38. pag. 208. c
Electi in Episcopum, qui ab ipso erat ordinandus, vestes episcopales, & argentum pro eius vsu, vt cum eo deferrentur admonuit. lib. 2. Ind. 11. epist. 35. pag. 74. e
Nullum affirmat se datum consensum super illius electionem, qui non a Catholicis fuerat electus, quia inquit, Vicarius sancti Ambrosij indignus euidenter ostenditur, si electus a talibus ordinatur. agebatur enim de electione Episcopi Mediolanen. lib 8. epist. 65. pag. 326. c
Inquisitionem electi in Episcopum commisit, quem non moribus, sed solum specie tenus dicit se cognoscere. lib. 8. epist. 65. ibidem. b
Nominatos ad se venire præcepit, vt digniorem in Episcopum eligeret. lib. 4. epist. 47. pag. 145. d

De Consecratione Prælatorum.

Consecrationem electi in Metropolitanum permittit, a proprijs Episcopis fieri. lib. 2. Ind. 11. epist. 30. pag. 73. a
Et lib. 8. epist. 65. pag. 326. b lib. 4. ep. 8. dicit se ratam habere consecrationem eius, qui fuerat electus Episcopus ab Episcopis per Illyricum. pag. 118. b
Item lib. 5. epist. 7. approbauit consecrationem Episcopi Nicomeditanæ ciuitatis. pag. 155. e
Romam veniebant Episcopi vt consecrarentur. lib. 7. Ind. 2. epist. 50. a. 51. b. 52. c. & alibi de Episcopis electis, vt videre est supra in locis, quæ citantur sub titulo De electione. pag. 252.

De Auctoritate & vsu Pallij.

Pallivm exigentibus causarum meritis, & fortiter postulanti concedendum. lib. 7. Ind. 1. epist. 5. pag. 213. c
Quibus temporibus vti pallio Archiepiscopus possit. lib. 2. Ind. 11. epist. 54. pag. 85. vbi agit contra Archiepiscopum Rauennaten. qui pallium etiam extra Missarum solemnia vsurpauerat. De eiusdem vsu in solemnitatibus & litanijs, donec subtilius verius aliquid cognoscatur. lib. 4. epist. 11. pag. 119. e
Et tantum in Missarum solemnibus. lib. 4. epist. 50. pag. 146. e epist. 54. pag. 150. lib. 5. epist. 7. pag. 156. a. epist. 8. pag. ibidem. d epist. 18. pag. 161.
Et lib. 7. Ind. 2. epist. 114. inquit, Quia omnino rationis ordo nos admonet, vt cum vsu pallij aliqua simul, sicut diximus largiri priuilegia debeamus: sed quoniam cum honoris augmento cura quoque solicitu-

solicitudinis debet accrescere, vt cultui vestium, actionis quoque ornamenta conueniant, oportet vt enixius in eunctis se studijs vestra fraternitas exerceat. pag. 283. d
Confirmata electione pallium datur. lib. 4. epist. 7. pag. 118. a
Post electionem Metropolitæ vnus ex coepiscopis comprouincialibus mittitur pro pallio. lib. 4. epist. 55. pag. 151. b
Quod pallium traderetur rescripsit, si tamen promiserit recipiens, decreta reformationis in synodo edita se seruaturum. lib. 7. Ind. 2. epist. 13. b, & 14. d. pag. 283. d
Sub districta prohibitione vetuit, vt nihil pro pallio acciperetur. lib. 4. epist. 55. pag. 151. d
De auctoritate pallij. lib. 7. Ind. 2. epi. 114. e. pag. 283. lib. 4. epist. 50. pag 146. e
Dedit facultatem Defensori sedis Apostolicæ tradendi pallium, quatenus fuerit fortiter postulatum, & exigentibus meritis postulantis. lib. 7. Ind. 1. epist. 5. pag. 214. a
Ob merita personæ concedit pallium Episcopo non metropolitano, & prærogatiuam supra alios Episcopos tribuit, seruata tamen prærogatiua in omnibus sui Metropolitani. lib. 7. Ind. 2. ep. 114. p. 283. e

De Translatione Prælatorum, & commendatione Ecclesiarum.

EPISCOPOS Ecclesiarũ, quæ occupatæ ab hostibus detinebantur, transtulit per incardinationem ad Ecclesias vacantes. lib. 1. epist. 77. pag. 38. epist. 79. pag. 39. b. lib. 2. Ind. 10. epist. 25. pag. 50. e
Episcopo vnius Ecclesiæ aliam commendauit. lib. 2. Ind. 10. epist. 13. pag. 45. epist. 38. pag. 58. b. & Ind. 11. epist. 13. & causam expoluit. pag. 66. a
Redditus Ecclesiæ commendatæ decreuit expendi pro reparatione Ecclesiæ, & subuentione cleri: correctionem, & iurisdictionem tamen illius commendauit. lib. 7. Ind. 2. epist. 74. pag. 266. c
Episcopos Episcopatu vacantes ad suæ ditionis Episcopatus inuitabat. lib. 4. epist. 35. pag. 134. b

De Renuntiatione.

VOLVNTARIE renuntianti Ecclesiam ob infirmitatis causam nulli denegabat, eumq. de redditibus eiusdem Ecclesiæ sufficienter nutriendum esse censebat. lib. 11. epist. 7 p. 392. e. & lib. 7. Ind. 2. epist. 50. 51. 52. pag. 251. & seq.

De ijs quæ spectant ad Episcopos & Præpositos.

NVPER ELECTVM in episcopum de suo officio admonuit. lib. 2. Ind. 10. epist. 7. pag. 43. b. Et eleganter & copiose. lib. 4. ep. 8. inquiens, quòd nomen pastoris non ad quietem, sed ad laborem suscipi existimandum est, vnde exhibendum est in opere quod signatur in nomine. pag. 118. c
Quòd instructio populi, Prælati sit actio: In vobis, inquit, quod diligat, cernat: quod imitari sestinet, exemplo vestro viuere doceatur: a recto itinere te duce non deuiet, ad Deum vos sequendo perueniat lib. 4. epist. 55. vbi multa, quomodo gregem Dei gubernare debeat. pag. 151. a
Et ad proprij muneris executionem hortatur, vt vnusquisque in suo officio sit solicitus, & gregem sibi commissum solicitudine, & oratione custodiat. lib. 4. epist. 52. pag. 149. c
Et lib. 7. Ind. 1. epist. 12. ibiq. quibus rebus Episcopo studendum sit eleganter ostendit. pag. 218. b
Idem copiose lib. 7. epist. 113. e pag. 282. e vbi ait, quòd Episcopus dicitur ductor, quia viam salutis gradiemibus ostendit. Idem lib. 12. epist. 32. pag. 443.
Episcopus irrisiones, dicteria, quæ notarij mores vocant, simulationem, & duplicitatem, pompam & vanitatem fugiat, ita vt non sit honor Episcopatus eius totus sortis in ostensione, non in mente, nec trascatur, & dum furit, non crimina seruis, & familiaribus suis imponat, & Episcopatum sarcinam vocat, Et de cura pastorali. lib. 4. epist. 55. pag. 121. b, c
In habitu nihil inordinate. lib. 4. epist. 11. pag. 120. a
Id debemus a Deo in orationibus pro Episcopo petere, vt eius diuina misericordia, ei dono coneedat. Et prædicare quod diligit, & sequi hoc quod per ipsum prædicare concessit lib. 5. epist. 19. pag. 161. e
Episcopus nuper electus largitam dignitatem ex solo munere donantis attendat, & ex ipsa concessi regiminis administratione conditorem suum erga se placabilem faciat. lib. 2. Ind. 10. epist. 57. pag. 47. e
Hortatus est Episcopum ad vigilandum supra gregem exemplo terrenorum pastorum, & eleganter de munere pastorali. lib. 3. epist. 35. pag. 110. c
Episcopus quomodo in Ecclesia sua conuersari debeat. lib 2. Ind. 11. epist. 61. pag. 89. e
De grato animo quem Episcopus debet habere in electores. lib. 3. epist. 1. pag. 93. e
Quod Episcopus ametur & simul timeatur. ibidem. e
Episcopum simplicitati tantum studentem reprehendit. lib. 3. epist. 26. pag. 105. e
Episcopatus est vacare operibus charitatis. lib. 4. epist. 35. pag. 134 b
Episcopus is commendatione dignus est, qui ad Episcopatum venit inuitus. lib. 4. epist. 45. pag. 144 e
Mediocritas ab Episcopo seruanda. lib. 4. epist. 55. pag. 151. a
Tot sunt Episcopi retributiones, quot lucra fuerit operatus animarum. ibidem. a
Episcopus cum loco & mentem mutare debet. lib. 5. epist. 29. pag. 167. a

Vacuum nomen tenet Epiſcopi, qui patientibus neceſsitatem non concurrit, nec alienam inopiam ſuam credit. ibidem. b
Quòd non ſufficit in Epiſcopo, ſola electio, & oratio, & remotum ſedere, ſed oportet vt largam manum habeat. lib. 5. epiſt. 29. pag. 167. a
Epiſcopus non plus pecuniæ, quàm animabus ſtudeat, cum Chriſtus ab Epiſcopi officio non aurum, ſed animas exquirat. lib. 5. epiſt. 28. pag. 166. c
Mirandum eſt, ſi is qui veſtes habet, argentum habet, cellaria habet, quod pauperibus debeat dare, non habet. lib. 5. epiſt. 29. pag. 167. a
Nihil magis in Epiſcopo quærebat, quàm ſanctitatem, liberalitatem, & ſapientiã. lib. 5. epiſt. 29. pag. 167.
Epiſcopus ſtipendijs Eccleſiæ ſuæ contentus eſſe debet, nec de publico aliquid percipiat. lib. 4. epiſt. 42. pag. 142. b
Hortatur Epiſcopum ad ſuum officium, ad pacem, charitatem, vigilantiam, cæleſtia anhelare & terrena relinquere. lib. 5. epiſt. 62. pag. 181. c, d
Epiſcopatus ſicut deſiderantibus eſt denegandus, ita fugientibus offerendus. lib. 6. epiſt. 4 p. 185. a
Qui renuit paſcere oues Dei, & valet, peccat. lib. 6. epiſt. 4. ibidem. b
Quod ſignum dilectionis in Deum eſt paſcere ipſius gregem. ibidem. a
Quod fieri non poteſt, vt quærat quis mentis ſerenitatem in Epiſcopatu. lib. 4. ibidem. d
Qua ratione mentis ſerenitas in Epiſcopatu ſit quærenda. lib. 6. epiſt. 4. ibidem. e
Quòd Epiſcopum oportet ſæculares curas habere. lib. 6. epiſt. 4. pag. 186. a
Quando, & quatenus oporteat. ibidem. b
Epiſcopus ſtatim ac eſt electus, fidem ſuam profiteatur, & ad Papam tranſmittat. lib. 6. epiſt. 4. ibi. c
Epiſcopus non debet recedere a ſolita forma profitendi fidem. ibidem.
Epiſcopus pro ſuis principibus, ſuoq. Patriarcha orare debet. lib. 6. epiſt. 4. pag. 187. a. epiſt. 7. pag. 189. a epiſt. 24. pag. 198. e
Epiſcopus non debet deeſſe in eo quod poteſt, etiam ſi vires nõ ſuppetant, vt ſuum ſtudium in defenſione pauperum, & oppreſſorum Deo pateat. lib. 8. epiſt. 36. pag. 312. c
Epiſcopus in omni eo quod agit, inſpectorem cordis appetat habere placatum lib. 8. ep. 36. ibidem.
Nihil omittat Epiſcopus, vt Deo placeat, cum humani terrores, & gratiæ ſint ſimiles fumo, qui leui aura raptus euaneſcit. ibidem.
Signum eſt Deo placuiſſe Epiſcopum, ſi prauis hominibus diſplicuiſſe cognouerimus. lib. 8. epiſt. 36. ibi.
Laudat Epiſcopum a grauitate. eumq. hortatur ad iuſtitiam adminiſtrandam, canonum rigorem retinendum, exceſſus ſacerdotum, moreſq. reformandos. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 14. pag. 219. c
Paſtoris officium commendatur, cum lux gregis ſit flamma paſtoris. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 32. pag. 228. d
Finis officij Epiſcopi deſcribitur, quando non terrenarum rerum curam, ſed animarum ducatum ſe ſuſcepiſſe Epiſcopus cognoſcere debet. lib. 7 Indictione. 2. epiſt. 2. pag. 231. d
Quòd illa Præpoſitorum ſolicitudo vtilis eſt, & illa eſt cautela laudabilis, in qua totum ratio agit, & furor ſibi nihil vendicat. lib. 8. epiſt. 12. pag. 301. d
Officium Epiſcopi eſt, non modo ſua, ſed etiam aliena deflere peccata. lib. 10. epiſt. 1. pag. 368. b
Preces fundendæ pro implorando officio Epiſcopi. ibidem. c
Paſcere gregem coram Domino eſt, orando, admonendo, boni operis ſtudium oſtendendo, ad æternæ vitæ paſcua, cum ipſo, quem paſcit, grege, peruenire. lib. 10 epiſt. 1. pag. 368. b. lib. 12. epiſt. 16. pag. 428. c
Laudat Epiſcopum humana conuiticula cauentem: quia ſæpe animus qui renouari in Deo per compunctionis gratiam deſiderat, per praua colloquia iterum veteraſcit. lib. 12. epiſt. 25. pag. 431. d
Epiſcopus ſicut patet in nomine, ita affectu probetur in opere. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 34. pag. 55. b
Lectionem librorum gentilium Epiſcopo vetuit, quos nugas appellat, inquiens, Quia in vno ſe ore cum Iouis laudibus Chriſti laudes non capiunt. Et illum reprehendit, quia grammaticam quibuſdam exponebat. lib. 9. epiſt. 48. pag. 352. c
Laudat Epiſcopum ſacræ lectioni vacantem, quem ad ſocietatem in ſacro eloquio inuitat, cum non inueniſſet, qui ſibi in hoc munere adhæreret ob boni paupertatem, quam vehementer deplorabat. lib. 12. epiſt. 25. pag. 431. e
Gratulatur Epiſcopo cauſis ſæcularibus occupato, quòd ſacræ Scripturæ det operam, & illam hortatur. lib. 2, Indictione 11. epiſt. 63. pag. 91. b
Regulam paſtoralem Epiſcopo poſtulanti tranſmittit. lib. 4. epiſt. 16. pag. 122. b
Reprehenduntur Epiſcopi vſurpantes in Electione Patriarchæ verba ſacræ Scripturæ in perſonam Chriſti prolata. Hæc dies quam fecit Dominus, &c. lib. 6. epiſt. 7. pag. 188. d
Epiſcopus ſit ambidexter. lib. 4. epiſt. 37. pag. 136. d
Remedium dedit contra inuidiam, quanto ſcilicet ſibi alios inuidere quis perpendit, tanto vigilantius, vt ſibi nihil nocere valeant, in vtilitatibus Eccleſiæ, & Dei ſeruitio perſeueret. lib. 2. Indictione 10. epiſt. 12. pag. 44. e
Laudatur Epiſcopus, quòd infirmos viſitet, & illos in domum ſuſcipiat. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 22. pag. 49. d
Epiſcopus operam dans iniuſtis conuiuijs reprehenditur, & declaratur quæ ſint iuſta, conuiuia. ſcilicet vbi nulla abſentium vita mordetur, nullus ex irriſione reprehenditur, vbi non inanes in eis ſæcularium negotiorum fabulæ, ſed verba lectionis ſacræ audiuntur, vbi non plus quàm neceſſe eſt, ſeruitur corpori: ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſum exercendæ virtutis habeatur, lib. 2. Ind. 10. epiſt. 37. pag. 56. e, & ſeq.

Epiſcopus largam habeat mannm, neceſsitatem patientibus occurrat, & alienam inopiam credat eſſe ſuam. lib. 5. epiſt. 29. pag. 167. b
Laudatur Epiſcopus eleemoſynas Romam tranſmittens. lib. 6. epiſt. 9. pag. 189. e
Epiſcopus habeat presbyterum, quem in ſecreto ſuo inueniat, vbi requieſcat poſt cauſarum tumultum, lib. 5. epiſt. 20. pag. 162. b
Hortatur Epiſcopum ad vnitatem & charitatem, quæ eſt mater & cuſtos omnium virtutum. lib. 2. Indictione. 10. epiſt. 39. pag. 58. e
De mutua charitate qua coepiſcopis reſpondebat, eos inuitans ad orandum pro inuicem. lib 5. epiſt. 19. pag. 161. e
Quod in alium ex charitate fieri poteſt ſine ſcandalo, etiamſi ab illo nihil rependatur, laudabile eſt. lib. 3. epiſt. 37. pag. 111. d
Qui particeps erat menſæ deceſſoris, incongruum iudicat vt a ſucceſſore ab illa pulſetur. lib. 3. epiſt. 37. pag. 112. a
Epiſcopus ſubminiſtret neceſſaria clerico litterarum ignaro. lib. 6. epiſt. 11. pag. 190. d
Admonuit Epiſcopum vt in cauſis Eccleſiaſticis viriliter ageret, quod nihil aliud quæreret niſi vt ſub conſideratione ſolius omnipotentis Dei cuncta faceret, & nullius perſona eum a rigore diſciplinæ emolliret: neqne vehemens indignatio in rigore, quod abſit, aliquo immoderatæ diſtrictionis obdnraret. lib. 6. epiſt. 9. pag. 189. e. & ſeq.
Admonetur Epiſcopus vt in cauſis Eccleſiaſticis ita ſe gerat, vt a paternæ charitatis gratia non recedat. lib. 5. epiſt. 43. pag. 171. e
Sacerdotale ſtudium, lites terminare. lib. 9. epiſt. 10. pag. 331. b
Epiſcopus filios ſuos tueatur, ita tamen vt non maledictis aduerſariorum occaſionem præbeat. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 22. pag. 240. b
Epiſcopus iuſtitiam adminiſtrare non differat. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 44. pag. 248. d
Curent potiſsimum Epiſcopi vt iuſtitiam ſeruent cum ijs qui ad Eccleſiam confugerint. lib. 8. epiſt. 38. pag 213. d
Hortatur Epiſcopum vt curet non ſolum hæreticos reducere, ſed vt Catholici vel in primis bene viuant, ne intra gremium ſanctæ Eccleſiæ filij alieni nutriantur. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 37. pag. 57. e
Epiſcopus minime ſolicitus pro conuerſione infidelium ſubditorum redarguitur, & ſe in illum animaduerſurum comminatur. lib. 3. epiſt. 26. pag. 105. e, & ſeq.
Hortatur Epiſcopum, vt fideles confirmet, apoſtatas reuocet, infideles conuertat. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 2. pag. 211. c
Epiſcopum ob timorem hæreticorum latitantem quæri mandat, quem hortari præcipit, vt ad limina Apoſtolorum veniat, & ei expenſas ſubminiſtrari inbet. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 96. pag. 274. c
Laudat Epiſcopum perſcrutantem vitam ſuorum ſacerdotum, eiq. mandat vt inueſtigata alteri de eius mandato renuntiet, inquiens, Nulla res ab inueſtigatione prauorum actuum, vel inſinuatione te reuocet: nam quanto vigilantiam tuam modo laudamus, tanto culpabilior inuenieris ſi huiuſmodi actus qualibet diſsimulatione celaueris. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 49. pag. 82. e. & 83. a
Epiſcopus ignorans quæ fiunt contra Dei ſeruos, nullam poteſt habere excuſationem. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 52. pag. 84. b
Obiurgationes in ſacerdotes mature faciendæ ſunt ab Epiſcopis. lib. 3. epiſt. 1. pag. 93. e
Epiſcopus monaſteria non grauet, ſed defendat. lib. 5. epiſt. 28. pag. 166. b
Epiſcoporum aduentus ad monaſteria ita fiat, vt deſideretur a monaſterijs. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 18. p. 221. e
Epiſcopus non niſi viſitandi, exhortandiq. gratia ad monaſterium accedat lib. 7. Ind. 1. epiſt. 18. ibid. e
Monaſteria ab Epiſcopo non grauentur occaſione hoſpitij. ibidem. e
Epiſcoporum frequens aduentus in moanſterium, non ſit metuendus, ſed deſiderabilis, & quomodo id fiat. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 18. ibidem. e
Epiſcopus non permittat minores a maioribus opprimi. lib. 8. epiſt. 38. pag. 213. d
Epiſcopus ſit diligens in eligendis Eccleſiæ miniſtris, quia illis delinquentibus, ipſe delinquit. lib. 8. epiſt. 23. pag. 306. b
Epiſcopos in omnibus honorare cupiebat. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 39. pag. 58. a
A principio pergrauatos Epiſcopos viriliter defendit, & iniuſte deiectos non modo inter depoſitos non habuit, ſed in priſtinos gradus reſtitui curauit, & ſecum retinebat. lib. 1. epiſt. 7. pag. 5. b. & epiſt. 27. pag. 16. e
Epiſcoporum cauſas coram Imperatore a Reſponſali ſedis Apoſtolicæ ſuſcipi iubet. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 12. pag. 218. c. & epiſt. 25. pag. 225. a. & ſeq. lib. 9. epiſt. 2. c. 3. d. 4. b. pag. 327. & ſeq.
Non ſinebat Epiſcopum grauare inferiores ſuos clericos. lib. 1. epiſt. 19. pag. 9. b
Contra Epiſcopos, aliaſq. perſonas Eccleſiaſticas, laicis & clericis libenter adminiſtrabat iuſtitiam. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 36. pag. 75. b. & epiſt. 43. pag. 80. a
Quomodo in controuerſijs Epiſcoporum ſe geſſerit. lib. 1. epiſt. 10. a. b. pag. 6. c
In diœceſibus Epiſcoporum nihil ordinabat ipſis inconſultis. lib. 1. epiſt. 38. a. & 39. b. pag. 21. lib. 12. epiſt. 30. pag. 433.
Concedit Epiſcopo presbyterum alterius Eccleſiæ, quem eius Epiſcopus illi concedere nolebat: mandauit autem Defenſori, vt id illi blande, & leniter perſuaderet. lib. 5. epiſt. 20. pag. 162. b
Noluit concedere contra voluntatem proprij Epiſcopi Diaconum, vt poſſet eligi in Epiſcopum alterius Eccleſiæ. lib. 12. epiſt. 6. pag. 423. c

Deſola

Desolatum monasterium alteri monasterio alterius diœcesis vnire nolui contradicente Episcopo, nisi causa cognita. lib. 11. epist. 4. pag. 391. c

Episcopum suspensum ob contumaciam reliquis prouinciæ Episcopis significauit. lib. 2. Ind. 10. epist. 15. pag. 46. b. c

Episcopo damnato alimenta ab Ecclesia in qua gessit officium subministrari humanitatis intuitu iussit, cum nimis impium sit, vt alimentorum necessitati post vindictam subiaceat. lib. 2. Ind. 11. epist. 53. pag. 85. a

Episcopo, a quo obedientiam Regina, & alij Episcopi subtrahere volebant, consilio, & auxilio succurrit. lib. 3. epist. 2. pag. 94. b. c

Quòd Episcopus pro sui officij munere facere debet, multo studiosius agat Apostolica auctoritate accedente. lib. 2. epist. 5. pag. 95. d

Durum est, & procul a sacerdotis officio, personam positam sub necessitate negligere & studio congregandi indecenter inhiare pecunijs, idcirco Archidiacono a quo Episcopus decem solidos abstulerat, restitui mandat. lib. 4. epist. 26. pag. 126. b

Significauit populo prauitatem sui Episcopi. lib. 5. epist. 26. pag. 165.

Valde execrabile in Episcopis auferre de patrimonio sancti Petri, quod Reges pro Ecclesia seruant. lib. 5. epist. 53. pag. 177. b

Eleganter reprimit Episcopo, quòd pro nihilo duceret inimicitias, quas dicebat contrahere ob frequentes causas a sede Apostolica sibi commissas, docens quomodo ista toleranda sunt, & quòd tanto constantius est agendum, & vigilandum. lib. 6. epist. 2. pag. 184. b

Admonet Episcopum, vt quanto plus Præsectum diligit, tanto plus eum admoneat. vt semper ante cordis oculos Dei iudicium habeat in causis, quas tractat. lib. 6. epist. 8. pag. 189. d

Reprehenditur Episcopus quòd die Dominico antequam Missam celebraret, iurit, ad exarandam messem cuiusdam. lib. 7. Ind. 2. epist. 1. pag. 231. a

A diuinis excommunicauit per duos menses consiliarios Episcopi, male ipsi consulentes. ibidem. b

Episcopo ob eius canos, & simplicitatem pepercit. ibidem. a

Admonetur Episcopus vt iustitiam administrare non differat. lib. 7. Ind. 2. epist. 44. pag. 248. d

Admonuit Episcopum de querelis contra ipsum delatis, vt corrigeretur. ibidem.

Excusauit Episcopum apud nobilem quendam quòd actores illius Episcopi ipsius possessiones occupassent. lib. 7. Ind. 2. epist. 102. pag. 275. & seq.

Episcopos Siciliæ ad bene agendum adhortans ait, se Defensori sedis Apostolicæ iniunxisse, vt inordinate acta ipsorum prius secreto corriperet. lib. 11. epist. 22. pag. 400. c

Iussit de scandalis datis per Episcopum, secreto ipsum admoneri, vt adueniente illo infirmitatis impedimento, quo nonnulli scandalizabantur, cessaret ab illo ministerio. Et scandalizati admonerentur, quòd nullatenus pertimescerent, sed cum omni securitate, & fiducia communicarent, quia agritudo personæ sacri mysterij benedictionem nec mutat, nec polluit. lib. 11. epist. 37. pag. 418. c. d

Episcopum nimis præcipitem in ferendis sententijs secreto admoneri iubet. lib. 12. epist. 30. pag. 354. a

Episcoporum auctoritatem non modo non minuebat sed roborabat. lib. 7. Indictione. 2. epistol. 66. pag. 434. a

Defensorem prohibet ne clericos contumaces proprij Episcopi defendat, sed si causæ meritum postulat, sit intercessor potius quàm defensor: si iusta proposuerint, eis non denegetur auxilium, ne clericorum disciplina per illius defensionem soluatur, quin potius vniuscuiusque Episcopi reuerentia seruetur. lib. 7. Ind. 2. epist. 65. pag. 262. b

Defensor item reprehenditur clericorum causas despectis proprijs Episcopis, coram se trahens: & iussit vt omnes suos Episcopos adirent, inquiens, Si per sedem Apostolicam vnicuique Episcopo iurisdictio non seruatur: quid aliud agitur, nisi vt per eos, per quos Ecclesiasticus custoditi debuit ordo, confundatur? lib. 9. epist. 32. pag. 340. c

Clerici pœnitentes, a Defensore e loco pœnitentiæ electi, sine mora proprio Episcopo restituantur. lib. 9. epist. 32. ibidem. c

Aduersus Episcopos nihil ipsis inauditis decernebat, vnde Episcopo Neapolitano præcepit, vt ad se transmitteret, qui suo nomine ad obiecta responderet. lib. 7. Ind. 2. epist. 108. pag. 279. a

Reprehenditur Episcopus, qui populum ipsius præiudicio in duas diuisum partes non conciliabat. ibid. a

Episcopos discolos ad se venire præcipiebat, vt illorum mores componeret. Vnde Episcopum sua ordinatione in Galliam transmissum ob seculares mores ad se reuerti iubet: vt sub ea qua dignum est obseruantia refrenatus seculares mores ad sacerdotalem studeat conuertere grauitatem. Nam satis noxium, atque perniciosum est, vt imitatione ipsius, quæ ædificari debuerant, destruantur, in qua re non solum ille culpabilis, sed etiam qui non restiterit inuenitur. lib. 7. Indictione. 2. epistol. 117. pag. 287. c. d

Necessaria Episcopis subministrauit, vnde caballum vt vehi posset, misit, benedictionem sancti Petri appellans. lib. 8. epist. 46. pag. 319. a

Item Episcopo e schismate ad Ecclesiam reuerso paraturam vnam. lib. 10. epist. 36. pag. 383. a

Et vestes Episcopis indigentibus. lib. 10. epist. 52. pag. 388. a

Reprehendit Episcopum habentem societatem cum prauis hominibus, quia qui tales recipit, scelera non corrigit, sed magis alijs talia perpetrandi videtur dare licentiam. lib. 9. epist. 9. pag. 330. c

Episcopum certiorem fecit de ijs omnibus quæ illius legato acciderant, quem excusauit, cum fuerit, expers erroris in quem incidit. lib. 9. epist. 69. pag. 364. c. & seq.

Epiſcopum delinquentem niſi prius data ſatisfactione commendare noluit. lib. 11. epiſt. 27. pag. 402. b
Reſponſali iuſsit admonere Archiepiſcopum Theſſalon. vt deſiſteret a moleſtijs illatis Epiſcopo Corcyræ. lib. 12. epiſt. 3. pag. 421. e
Vexari Epiſcopos & ſuperiores a ſubditis fuit non permittebat, oſtendens malum quod ex hoc dimanaret. lib. 12 epiſt. 32. pag. 443. a. b. c
Epiſcopum acriter reprehendit excommunicatione iniuriam propriam vindicantem. lib. 2. Indictione 10. epiſt. 34. pag. 55. b
Quòd Epiſcoporum cauſæ magna cum diligentia ſunt perſcrutandæ. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 62. pag. 259. e
Epiſcopus ad opinionem cleri ſui debet ſtudere, vt nihil de ijs prauum, nihil quod Eccleſiaſticum dedeceat, audiatur. lib. 3. epiſt. 5. pag. 95. d
Epiſcopus vigilet in hæreticos, & in tollendis abuſibus: nam qui, inquit, non corrigit reſecanda, committit. lib. 7 Ind. 2. epiſt. 6. pag. 233. d. e. & 234. a
Profitetur ſe velle punire Epiſcopum, qui delinquentes non puniebat, ſi deinceps illos impunitos reliquerit. lib. 3. epiſt. 12. pag. 99. c. d
Epiſcoporum promiſſa clericis facta auctoritate ſedis Apoſtolicæ roborabat. lib. 11. epiſt. 51. pag. 411. a
Epiſcopus petijt a ſancto Gregorio vt perſonam a ſuo latere deputaret, cui cauſas ſuas inſinuare ipſi Papæ ſubtiliter deberet. lib. 7. epiſt. 2. Ind. 2. pag. 231. e
Et contra videntes praue agentes, & taceotes ſic ſcripſit: Hæc autem ſi fieri cognoſcis, non taceas, ſed inſtanter obſiſte: quoniam ſi hæc aut inueſtigare fortaſſe neglexeris, aut intellecta celaueris, non ſolum illos qui hæc agunt, peccati vinculum alligabit: ſed te huius rei non leuit ante Deum culpa reſpiciet. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 47. pag. 81. e. & ſeq.

De Reſidentia.

EPISCOPVM Romam venire cupientem non permiſit, ſed ei reſcripſit, vt pro ipſo Deum oraret. lib. 1. epiſt. 64. pag. 33. c
Epiſcopum extra ſuam Eccleſiam pro aliquo ſedit Apoſtolicæ negotio tranſmiſſum, non diu patrebatur morari. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 35. pag. 74. e
Presbyterum priuatum ob abſentiam duorum menſium ab Eccleſia ſua, ſi ex iuſta cauſa abfuiſſet, vt aſſerebat, mandabat reſtitui in ſuum locum. lib. 3. epiſt. 13. pag. 99. e
Epiſcopo non reſidenti in ſua Eccleſia mandat, vt admoneatur ad reſidendum ſub pœna detruſionis in monaſterium. lib. 5. epiſt. 23. pag. 163. c
Non licet Epiſcopis pro cauſis proprijs, vel alijs, quocumque voluerint ambulare, ſine licentia Metropolitani, niſi ad ſedem Apoſtolicam contra eundem. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 8. pag. 235. a
Epiſcopos ſine epiſtolis ſui primatis ad comitatum profectos, vel ad conuentum celebrandum reprehendit. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 62. pag. 260. a
Clerici ſuas parochias deſerere prohibentur. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 67. pag. 262. d
Epiſcopum extra ſuam Eccleſiam prætorijs deſeruientem, ad ſuam Eccleſiam reuerti compulit, veluti annihilantem ſacerdotalem reuerentiam in ſæcularibus cauſis. lib. 8. epiſt. 11. pag. 301. c
Vt Epiſcopus qui diu a propria Eccleſia abfuit, daret purgationis ſatisfactionem, vt oportebat, Defenſori ſedis Apoſtolicæ iuſsit. lib. 11. epiſt. 29. pag. 402. e
Epiſcopum quem videre cupiebat, vt ad ſe veniret, inuitauit. lib. 11. epiſt. 50. pag. 411. e
Inuitauit Epiſcopum ad limina Apoſtolorum, cui ſe in ſacra lectione collegam fore aſſerit. lib. 12. epiſt. 25. pag. 431. d
Epiſcopum ob corporis infirmitatem Romam vocat, cui vnum de benedictione ſancti Petri caballum miſit. lib. 8. epiſt. 46. pag. 319. a. & lib. 9. epiſt. 28. reſcripſit eidem, quid in eius diſceſſu in Eccleſia ordinare deberet. pag. 338. d
Epiſcopum quantocyus ad ſe venire iuſsit, vt dilatione poſtpoſita ad propria reuerteretur, eius ratocinijs expoſitis. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 16. pag. 47. c

De Supplenda negligentia Prælatorum.

QVOD SVPERIORE negligente creſcit ſentina vitiorum. lib. 1. epiſt. 41. pag. 24. a
Epiſcopis negligentibus, ſcripſit Metropolitano, quæ agenda eſſent, vt ſuæ prouinciæ Epiſcopis ſignificaret, potiſsimumq. id ei commiſit, ne eius honorem imminuere ipſe videretur. lib. 3. epiſt. 26. pag. 105. epiſt. 32. pag. 108. epiſt. 35. pag. 110. epiſt. 37. pag. 111.
Epiſcopum in ſuo officio negligentem redarguit. lib. 4. epiſt. 4. pag. 116. c
Epiſcoporum negligentias ſubtiliter inquirebat, & diſtrictiſsimis inquiſitionibus emendabat, reprehendens illorum negligentias in corrigendis delictis, aſſeritq. prius vltionem tam nefarij delicti, quàm delictum ipſum ad ſuas aures peruenire debuiſſe. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 9. & 10. pag. 216. e. & 217. b & Ind. 2. epiſt. 120. pag. 287. c. & ſeq.
Deſidiam & negligentiam Paſchalij Epiſcopi acriter reprehendit, quòd in nulla re agnoſceretur Epiſcopus, adeo vt neque Eccleſia ipſius, neque monaſteria, ſiue filij Eccleſiæ, vel oppreſsi, vel pauperes eius erga ſe dilectionis ſtudium ſentirent. lib. 11. epiſt. 29. pag. 403. e

Epi-

Episcopos Campaniæ reprehendit, quòd ita negligentes essent, vt immemores honoris sui neque erga Ecclesias, vel erga filios suos paternæ vigilantiæ curam exhiberent, vel monasteriorum solicitudinem gererent, seu in oppressorum, vel pauperum se tuitionem impenderent. lib. 11. epist. 35. pag. 404. e

Increpatur Episcopus, quòd monachos turpiter viuentes non correxit. lib. 8. epist. 21. pag. 305. b

Episcopus negligens debitam monasteriorum curam, in culpam reprehensionis incurrit. quia Monachis delinquentibus ipse delinquit, & de sua leuitate Papam contristat. lib. 8. epist. 23. pag. 306. a

Horratur Episcopum vt sit vigilans, in officio suo cautus & non lentus, & ipsum reprehendit quia non corripuit delinquentes. lib. 9. epist. 66. pag. 363. e

Episcopo negligenti Vicedominum, & Maiorem domus sibi ordinare iussit. lib. 9. epist. 66. ibidem.

Quòd Episcopi sint soliciti in corrigendis subditis, vnde verecundum esse dicit, se illum admonere vt clericum suum sub rigore disciplinæ constringat. lib. 7. Ind. 2. epist. 66. pag. 262. e

Præcipit Defensori, vt admoneat Episcopum habere curam suæ Ecclesiæ, vtilitatesq. illius non negligere: eiq. illam commendauit, vt suum auxilium ad id peragendum impartiretur: quòd si etiam Episcopus neglexerit, per se ipse Defensor perageret, ne Ecclesiarum vtilitas vllo modo reperiret. lib. 11. epist. 59. pag. 418. b

In quibus Gregorius Episcopum dignum reprehensione censeret. lib. 11. epist. 59. pag. 417. e

De Visitatione.

ADMONETVR Episcopus, vt si potest, visitet diœcesim, ne baptizati inconsignati remaneant. lib. 8. epist. 46. pag. 319. a

Visitare curauit Ecclesiam in absentiam proprij Episcopi, qui in seruitio sedis Apostolicæ erat, vt quidquid in festiuitate paschali solemnitas posceret, adimpleretur. lib. 2. Ind. 10. epist 20. pag. 48. e

Et in absentia Episcopi ægrotantis committit visitatori omnia præter sacerdotum ordinationem. lib. 2. Ind. 11. epist. 24. & 25. pag. 70. b. c

Reformationem cleri sæcularis, & regularis ciuitatis Lunensis Episcopo Mediolanensi commisit vna cum Episcopo eiusdem ciuitatis, qui ad hoc opus coadiutorem postulauerat: vt non permitterent in ea ciuitate esse, qui non gerunt in moribus quod ostendunt in habitu. lib. 3. epist. 22. pag. 103. e

Ecclesiam sacerdotibus, & cultu diuino destitutam visitare fecit, vt presbyteri, & qui curam animarum habere deberent, ibi constituerentur. lib. 1. epist. 15. pag. 7. e. idem. epist. 51. pag. 29. c

Visitatorem ad Ecclesiam vacantem decreuit, quoniam electionem cuiusdam in Episcopum eiusdem Ecclesiæ non approbauerat. lib. 1. epist. 55. pag. 30. c

Decernit visitatorem ad Ecclesiam ob diuturnam vacationem, omniaq. et commisit vna cum sacerdotum ordinatione. lib. 1. epist. 79. pag. 39. a.b

Benenato Episcopo iniunxit visitationem Cumanæ Ecclesiæ, vt interesset electioni faciendæ, & curaret vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministerijsq., vel quidquid illud est, a quoquam præsumeretur Ecclesiæ. lib. 2. Ind. 10. epist. 19. pag. 48. c. Idem. epist. 25. e. 26. c. & 27. d. pag. 50. & 51.

Idem lib. 3. ep. 39. & quòd laicam personam eligi non permittant pag. 112. e

Idem lib. 7. Ind. 2. ep. 25. c. & 26. d. pag. 241. ep. 89. & 90. pag. 271. b. d. lib. 4. ep. 23. pag. 124. e. & seq. lib. 6. ep. 16. pag. 193. d. lib. 7. Ind. 2. ep. 51. pag. 252. b. Idem. lib. 5. ep. 21. pag. 362. d

Visitatori permisit, vt si non inueniretur dignus qui esset de gremio Ecclesiæ, exterum posset ordinare Episcopum. lib. 7. Ind. 2. ep. 77. pag. 267 2 ep. 89. pag. 271. b

Et lib. 11. ep. 16. in quibus locis etiam prohibet eligi laicam personam. pag. 398. b

Felici Episcopo visitationem & curam Ecclesiæ destitutæ commisit. lib. 2. Ind. 10. epist. 29. pag. 52. b

Admonuit Visitatorem vt res Ecclesiæ melius procuraret. lib. 4. epist. 42. pag. 142. b

Episcopo visitatori centum solidos, & vnum puerulum orphanum, quem ipse elegerit pro ipsius labore de eadem Ecclesia visitata dari curauit. lib. 2. Ind. 11. epist. 35. pag. 74. e

Quartam quam eiusdem Ecclesiæ Episcopum oportebat accipere, a die visitationis visitatori quamdiu ibi fuit, applicauit. lib. 4. epist. 12. pag. 120. b

Reprehenditur Visitator qui de publico annonam percepit. lib. 4. epist. 42. pag. 142. b

Iussit Visitatoribus stipendia ministrari ab Ecclesijs quas visitabant. lib. 3. epist. 11. pag. 98. d

De Clericis Peregrinis.

ARCHIDIACONVM ceteroſq. Clericos ad propriam remeare Ecclesiam iubebat. lib. 4. epist. 9. pag. 119. b

Episcopos a se vocatos non permittebat incommodis temporibus peregrinari. lib. 1. epistol. 70. pag. 35. b

Prælatos etiam summos a suis sedibus expulsos secum viuere volebat. lib. 1. epist. 27. pag. 16. e

Et ab alijs Episcopis suscipi mandabat, cum ipsis in Ecclesiasticis sustentationibus conuicturos, donec illos in alijs Ecclesijs vacantibus incardinaret. lib. 1. epist. 43. pag. 26. a

Clericos ad sacros ordines promotos per incertas sedes vagantes ad petitionem suorum Episcoporum

ad Ecclesiam in qua militauerant redire coegit. lib. 3. epist. 42. pag. 113. c
Episcoporum fugitiuum disciplinam Metropolitani sui vitantem ad eundem Metropolitanum reuerti iubet. lib. 7. Ind. 2. epist. 117. pag. 187. d

De Clericis ægrotantibus.

LAVDAT Episcopum a se accersitum non venisse ob infirmitatem, sed postquam conualuerit, venire iussit. lib. 8. epist. 46. pag. 318. c
Multa esse facienda propter infirmitatem ex quibus, si sani essemus, iure reprehensibiles videremur. lib. 11. epist. 34. Erubescere enim, inquit, non debemus quod imponit necessitas. pag. 404. c
Prohibuit ieiunium Episcopo ægrotanti. ibidem, & lib. 9. epist. 28. pag. 338. c
Nulli Episcoporum pro qualibet ægritudine, ipso nolente, successorem dari permittebat. lib. 9. epist. 41. pag. 349. c. lib. 11. epist. 7. pag. 391. c
Episcopo infirmitate detento coadiutorem concedit ad ipsius petitionem, remanente tamen victu pro eodem Episcopo, ex ipsius Ecclesia: ordinationes vero sacrorum ordinum viciniori Episcopo commisit. lib. 11. epist. 7. & 8. pag. 392. c & 393. c
Episcopum ægrotum a vigilijs, precibus, cæterisq. solemnibus ministerijs abstinere iubebat. lib. 9. epist. 28. pag. 338. c
Aegrotis clericis consueta stipendia, quæ sani lucrantur deberi decreuit. lib. 2. Ind. 10. epist. 5. pag. 42. c

De Defensoribus S. R. E. alijsq. ministris Ecclesiasticis.

ADMINISTRATORES patrimonij S. R. E. per prouincias mittebat. lib. 2. Indictione 10. epist. 17. pag. 47. c
Et illorum ministros prouincialium iudicio eligi relinquebat, indicabat tamen illos, quos aptos iudicabat. lib. 12 epist. 30. pag. 433. d
Defensor constituitur, & de qualitatibus ipsius, vt nulli conditioni, vel torpori obnoxius teneatur, nec Clericus alterius ciuitatis fuerit, nec in nullo ei canonum statuta obnient. lib. 4. epist. 25. pag. 125. c lib. 9. epist 33. pag. 341. a
Defensori ob remunerationem priuilegium concessit. lib. 7. Ind. 1. ep. 17. pag. 120. c
Strenuis demandanda sunt negotia S. R. E. lib. 7. Ind. 2. epist. 17. pag. 238. c
Fidem, solertiam, & operam cuiusdam in rebus agendis alienam ab omni duplicitate Defensori commendauit. lib. 9. epist. 34. pag. 341. c
Defensoribus pro ipsorum expensis de redditibus bonorum. S. R. E. subministrari iubebat. lib. 4. epist. 24. pag. 125. d
Defensoris munus præcipue circa pia opera veluti vt legata ad pias causas relicta, in eleemosynam pauperibus distribuenda executioni mandentur, & in accipiendis informationibus contra Episcopos peruerse agentes, & in corrigendis regularium excessibus versabatur. lib. 4. epist. 24. pag. 225.
Iniungebat suis ministris, ne angariarent Episcopos, & Ecclesiasticas personas. lib. 1. epist. 68. pag. 34. d
Defensor solicite, & vrbane agat quod agendum est. lib. 7. Ind. 2 epist. 45. pag. 249. b
Defensorem proficiscentem in prouinciam Episcopis illius commendabat. lib. 11. epist. 21. pag. 399. c
Defensor de inordinate actis Episcoporum, prius secreto eos admoneat. ibidem.
Defensores falsos districta emendatione compesci iussit. lib. 10. epist. 46. pag. 376. b
Strenuos & fideles viros sibi ostendi præcipit, vt illos defensores crearet. ibidem.
Rationes Defensoris infidelis videri præcepit, ne vlterius administraret. lib. 10. epist. 46. pag. 386. c
Falsum Defensorem mitti in exilium iussit nolentem Episcopo obedire. ibidem.
Defensor grauamen quod intulit, subleuet. lib. 11. epist. 59. pag. 417. c
Tabellarius eligendus de consensu seniorum, & clerici: & de eius munere. lib. 11. epist. 55. pag. 411. b
Præcipuam curam habuit eorum, qui sedi Apostolicæ deseruiebant: bona Notarij sedis Apostolicæ seruari iussit coniugi, & filijs, & de eiusdem pueris rationem potissimum haberi. lib. 10. epist. 15. pag. 373. c
Bona obuenientia Notario sedi Apostolicæ deseruienti, & absenti, Defensori curari iussit. lib. 7. Ind. 1. epist. 45. pag. 249. a, b
Administrationes bonorum Ecclesiæ prohibuit laicis committi: sed probatis clericis. lib. 7. Ind. 2. epist. 67. pag. 263. c
Laudauit Archidiaconum reprehendentem Episcopum suum distrahentem bona Ecclesiæ in consanguineos. lib. 2. Ind. 10. epist. 15. pag. 46. c
Et de vigilantia, & districtione in excessibus vindicandis, sic scripsit: Si homo esses, ani discretionem aliquam habuisses, ita regularis disciplinæ debuisti custos existere vt ea, quæ illicite illic committuntur, ante vindicta corrigeret, quàm ad nos eius nuntius peruenire. lib. 7. Indictione 1. epist. 10. pag. 217. b

De maioritate & obedientia.

VT Episcopo suo populus obediret, hortabatur. lib. 2. Ind. 11. epist. 14. pag. 66. d
Qualiter obedientia, vel sit reuerentia præpositis exhibenda, ex tuis quoque subiectis ipse non ambigis. Scripsit Felici Episcopo in Sardinia, qui primæ Iustinianæ Episcopo obedire despiciebat, lib. 4. epist. 10. pag. 119. c
Episcopos Metropolitano suo obedire oportet. lib. 4. epist. 56. pag. 552. b
Et vnumquemque suis superioribus. lib. 5. epist. 25. pag. 574. b. epist. 42. pag. 172. c
Ordo graduum ad hoc constitutus est, ne Præpositi opprimant subiectos, nec subiecti iterum contra suos Præpositos resultent. lib. 7. Ind. 1. epist. 8. pag. 216. b
Ordo vigoris Ecclesiastici confunditur, si temere illicita præsumantur, aut impune non concessa tententur. lib. 7. Ind. 1. epist. 28 pag 226. a
Qui se contra Præpositos suos erigunt, ostendunt quia serui Dei esse contemnunt. lib. 2. Indictione 10. epist. 24. pag. 50. c
Non grande est ijs nos esse humiles, a quibus honoramur, hoc enim & sæculares faciunt, sed illis maxime humiles esse debemus, a quibus aliqua patimur. ibidem. d
Integerrima obedientia Prælato præstanda est, cum iudicandus a subditis vltra non sit, qui semel prælatus est. lib. 2. Ind. 11. epist. 29. pag. 72. b. c
Superioribus, & Præpositis suis non est detrahendum, cum eorum detractio ad Christum pertineat: nam facta suorum Episcoporum oris gladio non sunt ferienda, etiam cum recte reprehendenda videntur. lib. 12. epist. 32. pag. 443. b. c

De vita, & honestate Clericorum.

DIACONVM spiritu ambitionis inflatum reprimi iussit, vt vltimus inter diaconos constitueretur. lib. 1. epist. 81. pag. 39. c
Laurentius primus diaconus sedis Apostolicæ ob superbiam, & alia mala sua depositus fuit. lib. 2. in principio. pag. 40. d
Contumelia sacerdotum est, de diuinis cultibus admoneri, Nam quod ipsi, inquit, debent exigere, turpiter exiguntur, & ad ornatum, & non ad fœditatem actuum eorum pertinere debet officium. lib. 3. epist. 5. pag. 95. d
Clerus non relaxetur, sed ad ea quæ Dei sunt instantissime compellatur. lib. 3. epist. 5. vbi plura de correctione. pag. 95. d
Clerici debitoribus suis satisfaciant. lib. 7. Ind. 2. epist. 107. pag. 279. b
Clerici conuentus, & patrocinia laicorum caueant. lib. 3. epist. 24. pag. 105. b
Sacerdotalis ordo intus cadens, foris stare non potest. lib. 4. epist. 50. pag. 147. a
Episcopus etiam falsa calumnia pressus apud Clerum & populum suum præsens de integritate fidei suæ satisfaciat. lib. 5. epist. 2. pag. 153. d
Clerici in aliarum Ecclesiarum obsequijs, & laboribus nnn occupentur, sed propriæ Ecclesiæ deseruiant. lib. 7. Ind. 2. epist. 67. pag. 262. d. e
Graue est clericos in actus laicorum incidere. lib. 7. Ind. 2. epist. 72. pag. 265. e
Plerumque quod in laicis culpa non est, in clericis crimen est. lib. 8. epist. 5. pag. 299. a
Clerici qui multas violentias commiserunt, admonendi sunt: qui si non audierint, excommunicentur. lib. 11. epist. 43. pag. 408. b
Qui sæculi actionibus implicati sunt, in clero prepropere suscipiendi non sunt: quia dum in Ecclesiastico habitu, non dissimiliter quàm vixerunt, viuunt, nequaquam sæculum studeant fugere, sed mutare. lib. 7. Ind. 1. epist. 11. pag. 217. c
Ruina populi, mali sacerdotes. lib. 9. epist. 64. pag. 363. a
Malorum societas, purgatio bonorum est. lib. 9. epist. 39. pag. 344. c
Clerici opinioni, & cautelæ prouidere debent. lib. 7. Ind. 2. epist. 39. Quia, inquit, sicut cauta prouisio culparum vias obstruere, & quæ sunt noxia declinare nouit: ita neglectus patet excessibus, & quæ sunt cauenda, solet incurrere. quia sapienter illicita superat, qui didicerit etiam non vti concessis. pag. 246. c

De Cohabitatione Clericorum & mulierum.

PROHIBENTVR Sacerdotes Corsicæ ne cum mulieribus conuersentur, excepta dumtaxat matre, sorore, vel vxore, quæ caste regenda est. lib. 1. epist. 50. pag. 29. a
Commonendi sunt Episcopi, qui cum mulieribus degunt, ne vllo modo cum illis cohabitent, exceptis eis, quas sacrorum canonum censura permittit, ideſt matre, amita, germana, & alijs huiusmodi, de quibus praua non possit esse suspicio: melius tamen facient, si etiam a talium sese cohabitatione continebunt, sicut Beatus Augustinus, qui nec cum sorore habitare consueuerit, dicens,

Quæ cum sororc mea sunt, sorores meæ non sunt. lib. 7. Ind. 2. epist. 39. pag. 246. d. & lib 11. epist. 52. c. & 53. b. contra cohabitantes cum extraneis mulieribus. pag. 407. & 408.
Contra sacerdotes impudicos, & cum mulieribus cohabitantes implorat auxilium a Rege. lib. 9. epist. 64. pag. 363. a

De Præbendis & Dignitatibus.

PRESBYTERVM qui in loco alterius, iniuste altero expulso, ordinatus fuerat, si sine datione aliqua ad eundem ordinem peruenisset, vt in Simoniacam hæresim non incideret, in alia qualicumque vacante Ecclesia ordinari præcepit. lib. 3. epist. 13. pag. 100. a
Clericos inuitos crescere non cogebat. lib. 1. epist. 19. pag. 9. b. lib. 2. Ind. 10. epist. 15. b. & 16. b pag. 46.
Violenter ordinatos in aliena Ecclesia, ad suam redire permittebat. lib. 11. epist. 36. pag. 405. a, b
Clericum alienæ parochiæ suspectum, sed non delinquentem, pietatis intuitu pro sustentanda paupertate in aliena Ecclesia incardinauit. lib. 3. epist. 14. pag. 100. b. Et expulsum a propria Ecclesia. lib. 5. epist. 11. pag. 157. d
Ecclesiam destructam, deinde recuperatam commendauit, cuius redditus pro instanratione & cultu Ecclesiæ iubet expendi. lib. 3. epist. 19 pag. 102. c
Dignitates, & munera Ecclesiæ inferioribus sunt demandanda, quando is qui ex ordine sequitur cui competerent non esset idoneus: quia non locus sed vtilitas est prouidenda, & non locus, sed actio apta perquiritur. lib. 6. epist. 10. pag. 190. b
Ille prioris ante Deum obtinet locum, qui in eiusdem oculis etiam si sit abiectus, bonæ actionis instrumento placuerit. ibidem. c
Episcopus clerico litterarum ignaro prouideat de ijs quæ necessaria sunt ad vitæ sustentationem: lib. 6. epist. 11. pag. 190. d
Pensiones debitas Clericis solui iussit. lib. 2. Ind. 10. epist. 30. pag. 52. d

De Regularibus.

HABITVS monachorum quid aliud indicat nisi contemptum mundi? lib. 10. epist. 22. pag. 376.
Abbatis curam & officium describens ait, Opinio monasterij per ipsius negligentiam non inquietur: non frequenter foras egrediatur: in causis exterioribus instituat procuratorem: lectioni, & orationi vacet: pauperibus, quantum poterit, largiatur: de hospitalitate sit solicitus: fratres simuliter orationi & lectioni vacen. lib. 2. Ind. 11. epist. 3. pag. 61. a. lib. 9. epist. 8. pag. 329. c
Deformitas monasterij & regulæ monasticæ dissolutio proueniunt ex inordinato superioris regimine, dum peccantibus leniter blanditur, dumq. inordinate, & extra modum irascitur. lib. 9. epist. 42. pag. 350. b
Visitatorem Abbatem ad monasteria deformata, vbi nulla monasticæ regulæ præcepta custodiebantur, deputauit. lib. 1. epist. 49. d. 50. c, 2. pag. 28. & 29. lib. 4. epist. 48. pag. 145. c, & seq.
Reformationem monachorum Episcopo commisit. lib. 6. epist. 32. pag. 205. b, c. Et eorum correctionem ad instantiam Abbatis eiusdem monasterij. lib. 8. epist. 21. & 22. pag. 305. c, e
Monachorum antiquo hosti militantium visitationem, reformationem, & morum correctionem Defensori commisit. lib. 11. epist. 54. pag. 414. c
Pueri ante ætatem XVIII. annorum non suscipiantur in monasterijs. lib. 1. epist. 48. pag. 28. b
Monasteria monachorum non fiant habitacula laicorum fingentium se religiose vincre. lib. 4. epist. 1. pag. 115. a
Tempus probationis biennium. lib. 8. epist. 23. pag. 306. b
Reprehenditur Abbas, qui ante probationem quendam susceperat ad professionem. ibidem.
Mulieres in monachorum monasterijs non sint. lib. 1. epist. 48. pag. 28. b
Mulieres ad monachorum monasteria non accedant, & monachi eas sibi commatres minime faciant. lib. 3. epist. 40. pag. 113. a, b
Monachos vagantes de monasterio in monasterium ad pristinam regulam Abbatis sui reuocauit. lib. 1. epist 40. pag. 21. d
Et dispersos mandat Defensori perquiri, illosq. inuentos Abbati suo restitui. lib. 1. epist. 39. b. & 40. d pag. 21. Et alios fugitiuos inuentos in carcerem retrudi. lib. 12. epist. 20. pag. 429. e
Clerici effecti Monachi ad pristinam suam Ecclesiam reuerti prohibentur. lib. 1. epist. 40. ibidem.
Monachus effectus ab Episcopo sacerdos manere debet in Ecclesia, in qua ordinatus est. ibidem.
Monachi, vel Abbates ad Clericatus officium, vel ordinem sacrum accedentes nullam habeant amplius in illis monasterijs potestatem. lib. 6. epist. 40. pag. 209. Neque licentiam habitandi. lib. 7. Ind. 1. epist. 18. pag. 221. c
Sæcularis Clericus non possit esse Abbas, qui si Abbas esse volnerit, desinat esse clericus. Satis enim, inquit, incongruum est, si cum vnum ex his pro sui magnitudine diligenter quis non possit explere, ad vtrumque iudicetur idoneus: sicq. inuicem & Ecclesiasticus ordo vitæ monasticæ, &

Eccle-

Ecclesiasticis vtilitatibus regula monachatus impediatur. lib.1.epist. 11.pag.98.c
Monachi prohibentur in strepitu causarum forensium versari ne distracta mens per varias causarum curas desluat, & ad celebrandum opus contuetum eneruata torpescat. lib.1. ep.67. pag.34. b
Negotia monasterij per procuratorem agantur. lib.2. Ind. 11. ep.3. pag.61.b
Abbatem iam creatum iussit remoueri, qui a statu habitus sui lapsu corporis ceciderat. lib.2. Ind.11. epist. 23. pag. 70.a
Item lib.4.ep. 4. Quia qui tot discipulos per suam negligentiam ad infernum duxit, reliquis vmquam præponi non debuit: vnde vnum ex monasterio reformato iussit in illo monasterio præfici, vt quod illius in curia negligitur, istius solicitudine seruetur. pag.116. c
Ecclesia sæcularem regularem reddidit ob negligentiam presbyterorum in Missis diuinis celebrandis populo, dummodo Abbas presbyterum pro Missa in ea Ecclesia celebranda secum haberet, eidem vitæ subsidijs præstitis. lib. 3. ep.18.pag. 101.c.& seq.
Abbas diaconus si lapsus fuerit, si postmodum in pœnitentia eius conuersatio meruerit, inter monachos prior constituatur. lib.4.epist.16.pag.122. a
In monasterijs Episcopus publicas Missas cum sua cathedra non celebret, nisi in die Dedicationis, vel Natalis monasterij, in reliquis diebus per presbyterum ab ipso deputatum. lib.4.ep.43.pag.142.d lib.5.ep.46. pag.174.b.lib.6.ep.12. pag.191.b
Serui Ecclesiæ fieri monachi volentes, prius in laico habitu probentur. lib.4.ep.44.pag.143.c.& seq.a
Episcopus circa monasteria inuigilet lib.5. epist.11.pag.157.c
Monachos presbyteros ordinari permisit ad postulationem Episcopi, ob penuriam Clericorum: si tamen digni reperti fuissent. lib.5.ep.27.pag. 165.c. & seq.a
Episcopi monasteria non grauent, sed defendant. lib.5.ep.28.pag.166.d.lib.7. Ind.1. ep.18. pag.221.c
Ptesbyteri sæculares molestijs monasteria non afficiant. lib.5.ep.28.pag. 166.d.lib.6.ep.40. pag.209.b lib.7.Ind.1.ep.18.pag.221.c
Clerici sæculares ad monasteria non accedant, nisi ad orandum, vel inuitati ad Missarum solemnia. lib. 6.epist. 40. pag. 209. b
Episcopus occasione hospitij monasteria non grauet. lib.7. Ind.1.ep.18.pag.221.c
Episcopus non nisi visitandi gratia, vel exhortandi ad monasteria accedat, vt desideranter ipsius aduentus expectetur. ibidem.
In monasterio monachorum presbyterum ordinari permisit, qui in eo sacra Missarum solemnia celebraret. lib.5.ep.41. pag. 171. c. & seq.
Venientes ad religionem charitate suscipiendi sunt, & blandis consolationibus resouendi, vt in ea,quam elegerunt conuersatione, modis omnibus Deo adiuuante delectetur persistere. lib.5.ep.49.p.175 d
Abbas moribus & actionibus bonis officio suo respondeat, vt valeat aduersæ opinionis occasionem auferre. lib. 6. epist. 18. pag. 194.c
Magis dignum admiratione monachum iudicasset Gregorius, si numquam aliorum ducatum stripete voluisset, cum suscepisset eorum curam, qui species monachorum tenerent, & multa ibi sub sanctitatis habitu sæcularia agerent. lib.6.ep.29.pag 202. c
Hortabatur Abbatem ad reformationem suorum monachorum,& ad pacem cum suo Episcopo. ibid.d
Episcopi monachos inobedientes suo Abbati non defendant. lib.6.ep.32.pag.205.c
Promisit Episcopo se daturum ipsi alios monachos, si hi, qui ibi erant, ipsi non placerent: si tamen talia loca essent, vt esset ibi vnde subsistere valerent. lib.6.ep.40. pag.209.c
Monacho, qui lectioni vacabat, & laborare non poterat, expensas ex suæ matris substantia subministrari iussit. lib. 7.Ind.1.ep.1.pag.211.a
Nullus Episcoporum, vel sæcularium de redditibus monasterij, vel priuilegijs audeat aliquid minuere. lib.7.Ind. 1.epist.18.pag.221.c
Causæ quæ oriuntur inter Ecclesiam Episcopi & monasteria, decidantur ab arbitris ab vtraque parte electis ibidem.
Extraneus non eligatur Abbas, sed ex eadem conuersatione: quòd si apta ibi non reperiatur persona, de alijs monasterijs eligatur. ibidem. d
Cellerarij vitam inquiri mandauit,& quatenus dignus repertus ordinaretur Abbas.lib. 10.ep. 22.p. 375.c
Eijcitur ab electione in Abbatem qui solus peregre sine aliquo fratrum suorum ausus est proficisci: ex hoc enim cognoscitur, quòd qui sine teste ambulat, non recte viuit. ibidem.
Nemo viuenti Abbati qualibet occasione in suo monasterio proponatur. lib.7.Ind.1.ep. 18.pa.221.d
Monachi, inuito Abbate, non transferantur ad ordinanda alia monasteria, neque ad ordines factos, neque ad officium clericatus promoueantur. ibidem.
Abbas de monachis qui in monasterijs super sunt, ad alia monasteria ordinanda, aliquos mittere possit. quod si noluerit, Episcopus cogat. ibidem.
Abbas & nemo alius attestationem bonorum inuentorum monasterij faciat. ibidem. e
Monachum, quem secum tetinebat ob solatium, quod in verbo Dei cum eo habebat, remisit ad monasterium ob monasteri necessitatem. lib.7.Ind.1.ep.19.pag.222.b
Iussit vt Episcopus monasterio restitueret omnia, quæ sub Xenij specie ab illo abstulerat. lib.7.Ind. 1. epist. 33. pag. 229.b
Iussit vt Episcopus monachos delinquentes corrigeret. ibidem. c
Monasterium a iurisdictione Episcopi omnino exemit, præterquam in Abbatis ordinatione. lib.4.ep. 41. pag. 141.d.epist. 43. pag. 183.

Priuilegium

Priuilegium exemptionis monasterio tribuit ab omni Episcopi iurisdictione, præter diligentiam disciplinæ. lib. 7. Ind. 2. ep. 15. pag. 142. c

Monasteria regularium vtriusque sexus a nemine perturbentur, sed illorum causæ ab Episcopo tantum cognoscantur. lib. 7. Ind. 2. ep. 66. pag. 262. c

Monachus fiat presbyter, quem vnanimis congregatio elegerit propter penuriam sacerdotis. lib. 7. Indict. 2. epist. 94. pag. 272. d

Presbyter ad monachorum monasterium deseruiendum postulandus est ab Episcopo, nec alius est deputandus. lib. 8. ep. 3. pag. 298. d

Transmisit monachum pro gubernatione monachorum Episcopo Neapolitano, quem tunc præpositum esse decernebat, quòd si eius vita illi placeret, post aliquantum temporis illorum patrem ordinaret: non tacuit tamen malum quod cognouerat in eo, quod valde sapiens sibi videbatur. lib. 7. Indict. 2. epist. 93. pag. 272. b, c

Reprehenditur Episcopus qui præfecerat in Abbatem quem non probauerat. lib. 8. ep. 23. pag. 306. b

Episcopo profecturo in locum incognitum quattuor, vel quinque monachos pro suo solatio dari iussit, arbitrio tamen Episcopi ordinarij. lib. 8. ep. 1. pag. 297. b

Quæ acquisiuit Abbas Episcopus factus postquam ab Abbatis remotus est officio, ei dari iussit: alia vero ante dictum tempus esse decreuit illius monasterij, cuius fuit Abbas. Cetera vero ante Abbatis officium, illius monasterij esse, in quo conuersus fuerat. ibidem. c, d

Molestias omnes a monasterio auferri iussit. lib. 8. ep. 21. pag. 305. b

Commendauit vnum monasterium ad tempus, atque alterum vniuit in perpetuum Abbati alterius monasterij. lib. 8. ep. 39. pag. 314. a. b

Monasterium æque principaliter alteri vniuit hac lege, vt in vtroque sufficiés esset cultus diuinus, & esset reseruata subiectio Episcopo, intra cuius fines erat monasterium, quod alteri in alia diœcesi vniebat. lib. 9. ep. 67. pag. 364. b. & lib. 11. ep. 4. pag. 391. c

Ecclesiam vniuit monasterio, cuius fructus volebat, vt in illius reparationem erogarentur. lib. 9. epist. 68. pag. 364. d

Laudatur Episcopus, qui non permisit monasterium monachorum construi iuxta monasterium monialium. lib. 9. ep. 20. pag. 334. a

Quòd tolerabilius est antiquiorem fratrem præficere in Abbatem, quàm nouum, & puerum tolerare: lib. 9. epist. 42. pag. 350. d

Abbati petenti tres monachos concedere denegauit, præsertim quemdam, quem cognouerat inutilem fore ob simplicitatem, & negligentiam. lib. 9. ep. 72. pag. 366. d

Abbatem ad se venire, vt secum per aliquod temporis spatium viueret, inuitauit. ibidem.

Mancipium iuris publici monachum effectum Fantino defensori iussit contradi. lib. 10. ep. 3. pa. 369. b

Non permittebat vt impedirentur clerici monachi fieri volentes, etiamsi in sacris essent ordinibus. lib. 10. epist. 38. pag. 383. c

Obligatos actionibus publicis, nisi prius essent absoluti, suscipi in monasterio vetuit. lib. 7. Indict. 1. ep. 11. pag. 217. c

Priuilegia concessit virorum, & mulierum monasterijs a Regina Gallorum constructis. lib 11. epist. 11. & epist. 12. pag. 396. b, c

Lapsi monastico habitu dum adhuc in minori essent ordine, nisi correcta vita, & digna præcedente pœnitentia, in Abbates non sunt præficiendi: quòd si aliter effectum est, si actus non sunt contra eorum officium, in eo, quo sunt ordine perseuerent: secus alij digni sufficiantur. lib. 11. epist. 57. pag. 418. a. b

Obseruantiam regularem in primis commendabat, de qua sic inquit, Esto itaque solicitus, ne regularis districtio, vel dilatione aliqua, vel deputatorum remissione lædatur. lib. 4. ep. 28. pag. 126. c

Prohibuit presbyterum inducere nouas consuetudines in monasterium. lib. 12. ep. 20. pa. 430. a

Monasteriorum fabricas ad finem perduci curabat. lib. 12. ep. 30. pag. 434. c

De laicis qui tonsurari volebant, actionarios sub rectore fieri omnino libenter ferebat. ibidem.

Ponitur amplissimum priuilegium Sancti Menardi Suessionensis. lib. 2. Ind. 11. pag. 76. & seq.

Monachi propriom non habeant. lib. 1. ep. 40. pag. 21. d

Quod monachi esse dicitur, totum in vtilitatem monasterij cedere debet. lib. 5. ep. 12. pag. 358. b

Reijcitur monachus a dignitate Abbatiatus, eo quod habuisset proprietatem, quæ mentem terrenam monachi indicat. lib. 10. ep. 22. pag. 375. c

Proprietas a monachis studiosissime extirpanda est, & monasterium a tali peste mundandum: quia si illic peculiaritas a monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere. Quid est autem habitus monachi, nisi contemptus mundi? quo modo igitur mundum despiciunt qui in monasterio positi aurum quærunt? in eadem epist. pag. 376. a

Hortatus est Patriarcham Alexandrinum, vt Monachis restitui faceret monasterium, hæreticis ex eo pulsis. lib. 10. epist. 54. pag. 388. d

Monialium præcipuam curam habebat. lib. 3. ep. 9 pag. 97. b

Monasterium sanctimonialium consecrari non permittit, nisi prius inspiciatur, si dos competens illius monasterij fuerit præstita. lib. 8. ep. 63. pag. 325. c

Oratorium in monasterio monialium. Sacrificia peragenda. Oratorium ipsarum per Episcopum consecrandum. Cura & diligentia disciplinæ in moniales Episcopo committitur. Clausura. Procurator, & agens, vir probatus vita & moribus deputandus, cuius ætas, atque locus nihil de se prauæ suspicionis ob ijciat.

obijciat. Immunitas, & priuilegia illis conceſſa. lib.2.Ind.tt ep. 59.pag. 89.b.lib.3. ep.9.pag. 97.c lib.6.ep.12.pag.191.a

Morum correctionem & Abbatiſſæ, & monialium Epiſcopo commiſit. lib.6.ep.52. ibidem. b

Iuuenculas Abbatiſſas fieri perhibuit, ſed ſexagenarias probauit. lib.3.ep.51.pag.99.a

Quid eſſet agendum cum Virgine, quæ de monaſterio exijt, & nuptit, oretenus commiſit, & in ſcriptis ponere noluit. lib.3.ep.24.pag. 105.b

Monialem quæ iniuſte migrauit ad aliud monaſterium, ad ſuum reuerti iuſsit. lib 4.epiſt.4.pag.116.d

Monialem, quæ bona monaſterij diſsipauerat, in aliud monaſterium deponi iuſsit, donec ea de re per Defenſorem cognoſceretur. ibidem.

Corripitur Epiſcopus tolerans medicum, vel quemcumque alium ſæcularem ingredi monaſterium monialium. ibidem.

Abbatiſſa non extranea, ſed de gremio monialium eligatur. lib.6.ep.52.pag. 191.a

Confirmatio electionis, ſiue ordinatio eiuſdem ad Epiſcopum ſpectat. ibidem.

Adminiſtratio bonorum ad Abbatiſſam excluſo Epiſcopo, & quibuſuis alijs pertinet. ibidem.

Cura ipſius, & liberalitas in neceſsitatibus ſanctimonialium: & abſtinentia, numerus atque illarum lacrymæ. lib.6.ep.23.pag.197.e.lib.52.ep.19. pag.429.d

Defenſori iubebat, vt illarum ſtatum, & neceſsitatem ipſi ſignificaret. lib.7.Indict.1.epiſt. 24 pag.224.c

Conſecratio monaſterij monialium ſine dote denegatur, doſque deſcribitur. lib.7. Indict. 1. epiſt.6. pag.315.c

Monialem apoſtatam iterum in monaſterium recludi, & habitum reſumi, & laicos contradictores excommunicari iuſsit. lib.7.Ind.1.ep.9.pag.277.a.& ep.10.pag.256.c & ſeq.

Hortatur Epiſcopum, vt opem afferat mulieri vitam religioſam profitenti, quæ cogebatur nubere.lib.7. Ind.5.ep.28.pag.242.d

Monialem tranſmiſit, vt in Abbatiſſam præficeretur. lib.8.ep.43. pag.317.c

Laudauit ſæcularem mulierem quæ monaſterium monialium conſtruxerat, vt ſicut religioſa deuotione terrena ſanctorum honoribus loca conſtruxit, ſic quoque cum eis manſiones procurare in cæleſtibus feſtinet. lib.8.ep.65. pag.325.b

Abbatiſſam ad monaſterium monialium nouum conſtructum euntem commendauit Notario, quod eſſet ſub eius protectione. lib.8.ep.64 pag 325.c

Cum muliere religioſa, quæ monaſterium in domo ſua conſtruxerat: quia plus blandimentis cum ea agendum eſt, quàm diſtrictione, Defenſori præcipit, vt cum dulcedine agere ſtudeat: quatenus nec illa in peccato proprio auctoris ſui debeat poſtponere voluntatem, & vtilitates monaſterij valeat ſalubriter procurare. & ſimiliter, inquit, puellas ſuas quas in monaſterio antedicta mutata olim veſte conuertit, abſtrahi ab ea, vel inquietari nullo modo patiatur, ſed in ea, qua ſunt, conuerſione Deo protegente permaneant. lib.11.ep.59.pag.18.b

De bono Caſtitatis, & Conuerſione Coniugatorum.

VIDVARVM curam gerebat, idq. ſacerdotale officium eſſe aſſerebat. lib.1.ep.13. pag.77.
Ipſarum tuitionem, & protectionem Defenſori ſedis Apoſtolicæ commiſit lib. 5. epiſtol. 37. pag. 170. e

Bonum honeſtarum mulierum precipue curabat. lib.7. Ind.2.ep.23.pag. 240.d

Vxorem habentem ingredi religionem permiſit, dummodo eius vxor ſimiliter conuerteretur. lib.5.ep. 49. pag.175.d & lib.9.ep.39.coniugia religionis cauſa non ſoluuntur:& ibidem de virtute continentiæ.pag 346.d. e

Deſponſata poterit ingredi religionem, ſi voluerit, redditis ei omnibus quæ ſponſus acceperat. lib.6. ep.20.pag.195.a.b

Vxori reddi iubet virum ſuum monachum effectum.lib.9.ep.44.pag.351.b

De voto & Peregrinantibus ad loca ſancta.

CITO reuertenti ex ſacris locis reſcribit, ſe non bene de illo ſuſpicari: quia quod corporaliter vidit, ex corde minime attendit. lib.3.ep.44.pag.114.d

Iuſsit Defenſori, vt ſignificaret Prætoti prouinciæ mandatum vocandi Epiſcopos ad limina Apoſtolorum, vt omnis ſuſpicio remoueretur, ne illorum diſceſſus impediretur. lib. 6. epiſtol. 19. pag. 394. e

Inuitauit Epiſcopum ad limina Apoſtolorum. lib.7.Ind.5.ep.79. pag.268.a

Poſt commendationem presbyteri redeuntis ex liminibus Apoſtolorum præcepit vt iterum licentiam ei præbeat eius Epiſcopus, ſi reuerti ad eadem limina voluerit. lib.9.epiſt.69.pag.365. e

Deſiderantem venire ad limina Apoſtolorum incitauit. lib.9.ep.76. pag.367.e

Executioni demandari oportet quam primum quodcumque piæ mentis propoſitum a Deo ſuggeſtum erit.lib.2.Inſt.10.ep.21.pag.49.b

De Munere prædicationis, & Magistris.

GAVDET Episcopum prædicare Euangelium Regi infideli. lib.2.Ind.11.ep.63.pag.91.c
Laudauit Episcopum in prædicatione verbi Dei, cuius opera Maria patricia conuersa ad fidem fuerat, cuius fidem magnum fructum allaturam sperabat. lib.6.ep.8.pag.189.d
Defensori Galliæ seminarium puerorum Anglorum fieri iussit ex patrimonio sedis Apostolicæ, & vt illos congregaret, & in monasteria deinde traderentur ad fidem recipiendam, vt in illa proficerent. lib.5.ep.10.pag.357. b

De Pace & Bello.

SOLLICITVS fuit tempore belli & pacis nondum firmatæ, vt custodes ciuitatum inuigilarent, & murorum vigiliæ fierent. lib.7.Ind.2.ep.2.pag.231.c. & ep.5.233.b
Ad pacis vnitatem cum omnibus semper hortabatur. lib.7.Ind.2.ep.6.pag.233.c.Regi, & Reginæ Longobardorum gratias egit. lib.7.Ind.2.ep.41.pag.247.c.& ep.42.ibidem. e. Ad pacem custodiendam cum sede Apostolica. lib.6.ep.4.pag.186.c.& ep.5.pag.187.c
Belli tempore pro salute Reipub. inuigilabat, nihil eorum quæ iuuare poterant, prætermittens, vnde commisit Magistro militum, vt cum alijs magistris militum esset, & faceret quod simul decreuerant. lib.12.ep.21.pag.430.b
Et ad strenue agendum illos hortatur. lib.11.ep.22.pag.430.d
Quòd obsides dignos pro pace ab inimicis accipiant: quòd si minus securi videntur, quidquid eis videbitur e repub. peragant. lib.12.ep.23.pag.430. e
Quòd si inimicos viderint arripere cursum, neglecta pace eorum loca deprædari iussit. pa.431.a
Hortabatur vt obediretur Tribuno militum ibidem.
Dabat pacem peragendæ paci. lib.4.ep.29 pag.166.e
Pacem inter Principes inimicos procurabat, eisq. iusta pacta proponebat. lib.4.ep.29.pag.127.a.b

Munera transmissa.

ANASTASIO Patriarchæ Antiocheno claues Beati Petri Apostoli, quæ super ægros positæ multis solent miraculis coruscare. lib.1.ep.25.pag.16.b
Andreæ de Dibiria clauem sanctissimam Sancti Petri Apostoli, quæ de eius catenis interius habet. lib.1.epist.29.pag.17.c
Ioanni Exconsuli patritio, & quæstori clauem similem'. lib.1.ep.30. ibidem. e
Theodoro Consiliario puerum mancipium natione Siculum, Acosimum nomine, tradi præcepit. lib.2. Indict. 11.ep.18.pag.67.e
Columbo Episcopo Numidiæ claues Beati Petri, in quibus de catenis eiusdem continebatur pro benedictione. lib.2.Ind.11.ep.47.pag.82.a
Dinamio patritio Galliarum, crucem paruulam insertam de catenis Beati Petri, & in extremitatibus de craticula Sancti Laurentij. lib.2.Ind.11.ep.33.pag.74.b
Duci Barbaricinorum benedictionem Sancti Petri. lib 3.ep.27.pag. 106.d
Constantiæ Augustæ caput Sancti Pauli petenti, dicit se missurum de catenis eiusdem, si limam ducente sacerdote, per eas aliquid pulueris exierit: quia non omnibus conceditur Deo permittente. lib.3. epist.30.pag.108.b
Theodoro medico Constantinopolitano Anatem cum duobus paruulis Atticis. lib.4.ep.40.pag.141.c
Childeberto Regi Francorum claues. lib.5.ep.6.pag.355.d
Theotisto clauem auream sancti Petri'. lib.6.ep.23.pag.198.a
Theodoro medico Constantinopolitano clauem Sancti Petri. lib.6.ep.25. pag.199.c
Narsæ religioso quattuor camisias, & duo oraria, & puerum. lib.6.ep.27.pag.201.a
Eulogio Episcopo Alexandrino sex minora pallia Aquitanica, & duo oraria. lib.6.ep.37.pa.208.a
Leontio exconsuli clauem. lib.7.Ind.1.ep.34.pag.230.c
Secundino seruo Dei incluso duos homiliarum codices, exiguum vestimentum, imagines Saluatoris, Dei paræ, Petri & Pauli, & Crucem, item, clauem sancti Petri. lib.7.Ind.2.ep.54.pag.256.b.d
Arigio Episcopo, & eius Archidiacono duas dalmaticas, & licentiam eis vtendi. lib.7. Indict.2. epist. 111. pag.285.a
Ricaredo Regi Hispaniarum clauem paruulam, in qua erat ferrum inclusum de catenis, &c. Crucem in qua erat lignum Dominicæ crucis, & de capillis S. Io. Bap. lib.7.Ind.2.ep.126.pag.293.e.& seq.a
Palladio presbytero de Monte Sina de benedictione Sancti Petri cucullam & tunicam. lib.8.epist.45. pag.318.d
Episcopo Clusino caballum qualem inuenire potuit. lib.8.ep.46. pag.319.a
Adilberto Regi Anglorum dicit se munera misisse, sed qualia non exprimit. lib.9.ep.60.pag.360.d
Sauinellæ clauem Sancti Petri cum ferro de catenis. lib.10.ep.7. pag.370.e

Ecclesio

Eccleſio Epiſcopo Cluſino mittit amphimalum, tunicam, vel pectoralem. lib. 10. ep. 52. pag. 358. a
Eulogio Alexandrino Patriarchæ Crucem paruulam, in qua erat de catenis Sanctorum Petri & Pauli. lib. 11. epiſt. 49. pag. 411. c
Theodolindæ Reginæ Longobardorum, Aduloaldo Theodelindæ filio Regi miſit geſta in ſynodo tempore Iuſtiniani Imperatoris, & philacteria, quæ vocat, crucem cum ligno Sanctæ Crucis Dominl, lectiones ſancti Euangelij Perſica theca incluſas: ſorori regis tres annulos, duos cum hyacinthis, & vnum cum albula. lib. 12. ep. 7. pag. 424. a
Aſclepiodato patritio Gallorum clauem, in qua erat de catenis, &c. lib. 12. ep. 17 pag. 429. a

De eleemoſynis, & cura pauperum cuiuſlibet ordinis.

DIVERSOS panperes diuerſis in locis conſiſtentes per Deſenſores. S. R. E. de patrimonio eiuſdem iuuare fecit, & ita erat per vniuerſas prouincias promptus illis ſubuenire, vt præceperit diſcedentibus miniſtris, vt exquirerent, & ipſi ſignificarent quinam in illis locis egerent: quòd ſi neglexiſſent, acriter eos increpabat. lib. 1. ep. 37. pag. 20. d. & ep. 44. pag. 26. d. ep. 65. pag. 33. b. & lib. 3. ep. 28. pag. 116. e & lib. 7. Ind. 2. ep. 38. pag. 246. b
Coſmæ multis debitis obligato. lib. 2. Ind 11. ep. 56. pag. 88. a. & lib. 3. ep. 43. pag. 114. b
Iudæis conuerſis ne inopiam paterentur. lib. 3. ep. 31. pag. 108. d
Theodoro medico gratias egit propter pecuniam pauperibus tranſmiſſam. lib. 4. ep. 40. pa. 140. e. & ſeq.
A Libertino exprætecto petijt ne iniurioſum duceret, quòd viginti annui veſtitus ad ipſius pueros præberentur. qnia de Beati Petri, inquit, Apoſtoli rebus quamuis parua ſint quæ offeruntur, pro magna ſemper benedictione ſuſcipienda ſunt. lib. 8 ep. 31. pag. 309. e
Zenoni Epiſcopo mille modios tritici, aut ſi plus leuare potuerit, vſque ad duo millia dari iubet, pauperibus ſuæ Eccleſiæ diſtribuendos. lib. 5. ep. 4. pag. 154. c
In pœnitentia conſtitutis victum & veſtitum ſubminiſtrari curauit. lib. 1. ep. 18. pag. 8. e
Sanctimonialibus non modo victum, ſed etiam veſtitum, & lectiſternia ſubminiſtrari iuſsit. lib. 1. ep. 23. pag. 10. c. & lib. 6. ep. 23. pag. 197. e
Monachis, Abbati, & alijs religioſis. lib. 2. Ind. 10. ep. 1. pag. 41. a. ep. 24. pag. 50. d. & lib. 4. ep. 30. pag. 127. e. & lib. 12. ep. 30. pag. 434. c
Poſſeſsiones pro ſuſtentatione monachorum emi iuſsit. lib. 8. ep. 19. pag. 304. d
Nobiles egentes ſuis eleemoſynis iuuit. lib. 12. ep. 30. pag. 434. e
Pro celebranda dedicatione Eccleſiæ egentis ſingulis annis ſubuentionem diuerſarum rerum dari iuſsit. lib. 1. ep. 54. pag. 30. b
Mancipia pro vtilitate parochiæ emi iuſsit. lib. 9. ep. 18. pag. 333. d
Xenodochijs neceſſaria per deſenſores tribui voluit. lib. 10. ep. 42. pag. 385. b
Gerontocomio lectos, & lectiſternia. lib. 12. ep. 16. pag. 428. c
Mandauit vt fabrica pauperrimi monaſterij adiuuaretur. lib. 12. ep. 30. pag. 434. c
Veſtes pro ijs qui baptizandi erant emi iuſsit. lib. 4. ep. 16. pag. 122. b. & lib. 7. Ind. 1. ep. 2. pag. 211. c
Schiſmaticis reuerſis ad Eccleſiæ gremium ſubueniri mandauit. lib. 5. ep. 38. pag. 171. b. & lib. 7. Indict. 1. epiſt. 5. pag. 214. d
Puellam ſeruam redimi iubet, vt ingrediatur monaſterium ſicut valde deſiderabat. lib. 2. Indict. 11. epiſt. 39. pag. 78. e
Fideles infidelibus in eleemoſynis ſunt præferendi. lib 2. Ind. 10. ep. 32. pag. 53. e
Vtilitatem pauperum grauare renuit, ſed eis aliquid dari iuſsit. lib. 12. ep. 30. pag. 434. b
Orbatis parentibus, parentum debitum relaxauit. lib. 2. Ind. 11. ep. 21. pag. 69. a
Viatieum volentibus Romam venire dari iuſsit. lib. 2. Ind. 11. ep. 36. pag. 75. b
Ad bona opera & eleemoſynas adhortatio elegans: quòd ibi deſideria figenda ſunt, vbi quidquid retribuitur, ſinem non ſuſcipit. lib. 10. ep. 7 pag. 37. d. e
Quòd pauperibus tribuitur, non eſt donum, ſed mutuum: quia quod datur multiplicato ſine dubio fructu recipitur. lib. 8. ep. 20. pag. 304. e
Infirma eſt cautela pro annona, quæ pietatis adiutorio non munitur. ibidem. e
Quòd ſubueniendum eſt orphano pauperi. lib. 7. Iod. 2. ep. 23. pag. 240. d. & ep. 40. pag. 247. b
Eleemoſyna reputanda non eſt quod ex illicitis rebus accipitur: Qui enim, inquit, hac intentione male accipit, vt quaſi bene diſpenſet, grauatur potius, quàm iuuatur. & copioſe de eleemoſyna. lib. 7. Indict. 2. ep. 110. pag. 280. d
Epiſcopo iuſsit eleemoſynam facere pauperibus, quos publice petere verecundia non permittit. lib. 9. epiſt. 29. pag. 339. b

De Redemptione Captiuorum.

CVRA & diligentia in redimendis captiuis ex diuerſis regionibus. lib. 6. ep. 23. pag. 197. b. & lib. 7. Ind. 2. ep. 14. pag. 237. d. Et ex proprijs pecunijs non modo liberis, ſed etiam ſeruis. lib. 5. ep. 34. pag. 169. c. Commiſeratio in illos. lib. 8. ep. 2. pag. 298. b
Iudæorum ſeruos Chriſtianos Narbonæ degentes, quos auctoritate legis liberare non poterat, propria

ſua

ſua pecunia redimi iuſsit. lib.6.ep.21.pag.195.c
Presbyterum transmiſit pro redemptione captiuorum. lib.2.Ind.11.ep.16.pag.67.b
Clericum captiuum redimi ab Eccleſia cui inſeruierat præcipit. Valde enim, inquit, durum eſt ſi de Eccleſia cui militat, remedium nullum veniat. lib.3.ep.17.pag.101.d
Aes alienum contractum a Diacono ob redemptionem ſui ipſius non valente perſoluere de ſua ſubſtantia, commiſit Epiſcopo vt de Eccleſiæ bonis illud perſolueret. lib.2.Ind.11.ep.40.pag.79.b
Conſenſit Epiſcopo Fanenſi, qui mutuam pecuniam acceperat pro redemptione captiuorum, vt ſacrata vaſa venundaret. lib.6.ep.13.pag.245. & ep.35.pag.191.d

Quos Sanctus Gregorius commendauit.

PAVPERES potiſsimum viduas, reliquaſq. perſonas auxilio deſtitutas, & afflictas, & pergrauatas in quibuſuis neceſsitatibus apud Imperatorem, Epiſcopos, & quoſcumque alios commendauit. lib.1.ep.48.pag.27.c.ep.60.pag.32.b.ep.62.pag.32.c.& lib.3.ep.8.pag.96.c.& lib.5.ep.17.pag.161.b.ep.39.pag.171.c.lib.7.Ind.2.ep.18.pag.258.d.ep.72.pag.265.c.d. lib.8.ep.7.pag.300.a.ep 48. pag.319.d.lib.9 ep.31.pag.339.c.ep.62.pag.362.c.ep.74.pag.367.b.lib.10.ep.5.pag.369.c. ep.6.370.b. ep.41.pag.384.c.ep.43.pag.385.c
Defenſores S.R.E. quomodo commendabat.lib.1.ep.3.pag.2.c.lib.7.Ind.2.ep.19.p.239. c. Et alios eis. lib.8.ep.14.pag.302.c.& lib.10.ep.40.pag.384.c
Reſponſalibus Apoſtolicis apud Imperatorem Epiſcopos, presbyteros, monachos, moniales, & quaſuis religioſas perſonas commendauit, vt auxilium & fauorem tam ratione ſuarum eccleſiarum quàm ipſorummet in omnibus eorum negotijs & neceſsitatibus apud Imperatorem præſtarent. lib.1.ep.43. pag.26.b.lib.7.Ind.2.ep.82.pag.269.a
Regibus & alijs principibus viris, Epiſcopos, patrimonium Sancti Petri, & diuerſos commendauit. lib.5.ep.52.cum reliquis vſque ad 59.ideſt a pag.176. vſque ad 179. lib.7.Ind.2.ep.20. pag.239.d lib.9.ep.4. pag.328.b.ep.6.ibidem. lib.12.ep.17.pag.428.c
Religioſos & laicos diuerſis Epiſcopis. lib.8.ep.13. pag.302.c.lib.9.ep.5. pag.328.c.ep.63.pag.362.d ep.65.pag.363.c.d.lib.7.Ind.1.ep.19.pag.222.b
Commendauit quendam Clericum litteras neſcientem tam in his quæ ſpectabant ad illius curam ſpiritualem, quàm ad temporalem. lib.6.ep.11.pag.190.d
Nobiles viros conſulares Præfectos ſuis ſuperioribus, ceteroſq. viros & feminas illuſtres commendabat. lib.6.ep.3.pag.184.c.d.lib.8.ep.8.pag.300.c.ep.49.pag.319.c.ep.54.pag.322.c.cum quattuor ſequentibus epiſtolis. lib.9.ep.11.pag.331.d
Iudæos qui ad fidem venerant. lib.1.ep.69. pag.34.c
Schiſmaticos ad fidem reuerſos. lib.7.Ind.2.ep.67.pag.263.d
Pauperes vexatos commendauit Exarcho. lib.1.ep 59.pag.34.c
Commendationem ſuam, protectionem iuſtitiæ eſſe dicit: quia,inquit, Ego homines propter inſtitiam diligo, non autem iuſtitiam propter homines poſtpono.lib.8.ep.51.pag.321.c
Cautus erat in commendationibus, ne patrocinium Eccleſiæ ex indiſcreta defenſione opinionem ſanctæ Eccleſiæ inquinaret,ſed quatenus decet Eccleſiam interceſsio adhiberetur. lib.7.Ind.2.ep.24.p.241.a
Commendationes ſuas ita voluit intelligi, vt earum occaſione Eccleſiæ grauamen aliquod non ſuſciperent. lib.7.Ind.2.ep.34. pag.244.d
Noluit commendare Bonitum virum glorioſum, vt præfecturæ adminiſtratio illi committeretur: nam quod modo putatur vtile, certum eſt, inquit, quia poſtmodum plenum laboris erit, atque diſpendij. lib.10.ep.29. pag.378.c
Defenſori tribuit licentiam adeundi Imperatorem pro ſublcuatione ſuorum prouincialium, aſſerens ſe illum commendaſſe Reſponſali Apoſtolico. lib.11.ep.59.pag.418.a

De Iudicijs.

NON SOLVM numquam mota ſuſcitari noluit, verum etiam quæ praua foris admonebat, ſopire modis omnibus feſtinabat. lib.1.ep.9.pag.5.c.& ſeq.a
Si per Arbitros lites terminari non poterant, ad ſe illas deferri iubebat. lib.9.ep.7.pag.329.a
Cauſam mulieris vexatæ contra iuſtitiam, arbitrum iudicio terminandam Defenſori commiſit. lib.7. Ind.2 ep.85. pag.270.b
Epiſcopum Syracuſanum hortatur, vt litem ortam cum alio ſtudeat efficere, vt electi arbitri definiant. lib.7.Ind.2.ep.103.pag.276.b
Cuiuſuis controuerſiam cum eccleſia habeotis per electos iudices terminari præcipiebat. lib.8.epiſt.28. pag.308 c
Præiudicia minime facere intendebat,ſed etiam facta æquanimiter portare, niſi forte quia res pauperum defendere rationabiliter cogebatur, ne apud omnipotentem Deum culpabilis inueniri valeret. lib.8. epiſt.28.ibidem.
Quaſdam cauſas medio iuramento terminari iuſsit. lib.8.ep.29.pag.308.c
Controuerſiam ſuper bonis Eccleſiaſticis inter Epiſcopum & priuatam perſonam, vel ſine iurgio, vel per

per Arbitros terminari præcepit. lib.8.ep.58.pag.324.a.ep.59.ibidem. c
Causam inter Metropolitanum & eius suffraganeum iudicio arbitrum terminandam commisit. lib.11. epist.19.pag.399.c
Aliquid de iure suo cesit, vt lites componeret. Graue nobis est, inquit, cum publico litigare. lib.a. Indict.11.ep.3.pag 61.a
Illarum transactiones confirmabat. Ne forte cuique excusationis obiectu, inquit, quod a religioso proposito, & æquitate dissentit, aliquid in dubium recidiua contentio perducat, & gignat ex pace litigium. lib.7.Indict.1.ep.13.pag.218. e
Propter diuersitatem assertionum partium, dicit nihil indiscussa veritate se potuisse subtiliter respondere, cum de animarum salute non de rebus terrenis tractetur: sed diligenti inquisitione se veritatem velle rimari, vt animarum curæ consulere possit. lib.5.ep.61. pag 180.e
Causam diu protractam cognita veritate sine dilatione terminari iussit. lib.8.ep.33.pag.310.d.& lib. 10.epist.4.pag.369.d
Controuersiam inter religiosas personas iudicio diligenter terminari iussit: quia sacerdotalis est, inquit, solicitudinis, vt quando inter religiosas personas de terrenis rebus controuersiam nascitur, ita finiatur, vt crescere non possit ex mora contentio. lib.11.ep.6.pag.392.c
Ab Episcopo leuiter, & præcipitanter agente causam abstulit, & Defensori commisit. lib.7.Indict.2. epist.22.pag.240.b
Nullum sine iudicio patiebatur condemnari. lib.8.ep.50.pag.320.b
De rebus pauperum cum mansuetudine disponendis. lib.2.Ind.11.ep.58. vbi, inquit, Nihil cum scandalo, nihil cum forali strepitu vobiscum nos velle de causis panperum definire sciat: sed illud scire vos volumus, taciturnitatem atque patientiam nostram futuris post me Pontificibus in rebus pauperum prizudicium non facturam. pag. 88.d

De Foro competenti.

GRAVIORES causas coram se discutiendas reseruauit. lib.1 ep.80.pag.59.d
Subdiaconum legauit ad cognoscendum contra quosdam delinquentes in Episcopum. lib.2.Indict. 11.epist 1.pag.59.e. & seq.a
Præcepit inquiri contra Episcopum Pisaurensem de vita,& actibus eius: si quid vero quod sacerdotij integritatem maculauerit, repertum fuerit, ad se referri volebat. lib.4.epist.24 pag 125.c
Causas,& querelas contra Episcopos coram se discuti voluit. lib.2.Ind.11.epist.12.pag.65.d.ep.36.pag. 75.b.& lib.11.epist.35.pag.404. e
Quòd huiusmodi causæ magna cum diligentia sunt perscrutandæ. lib.7.Ind.2.ep.62.pag.259.e
Grauiores causas comprouincialium Episcoporum sibi reseruauit, in ceteris illos per suos Metropolitanos admoneri voluit. lib.2.Ind.10.ep.22.pag.49.d.e
Defensor reprehenditur clericorum causas despectis ipsorum Episcopis coram se trahens: & iussit, vt omnes suos Episcopos adirent, Nam si sua vnicuique Episcopo iurisdictio non seruatur, inquit, quid aliud agitur, nisi, vt per nos, per quos Ecclesiasticus ordo custodiri debuit, confundantur? lib.9. epist. 32.pag.340.e
Causam iniuste damnati sibi referendam commisit. lib.2.Ind.11.ep 27.pag.71.c
Controuersiam,quæ inter Ecclesiasticas personas agebatur,Ecclesiastico iudici terminandam commisit: si vero cum alijs contra quos iurisdictio Ecclesiastica non extenditur, iussit probationes accipi, & ad se transmitti, vt sciret quid respondere deberet. lib.2.Ind.11.ep.37.pag 75.c
Stuprum commissum a laico a Notario sedis Apostolicæ cognosci iussit. lib.2.Ind.11.ep.40. pa. 79.a
Examen cuiusdam grauis sceleris ab Episcopo & loci Prætore baberi voluit. lib.2.Indict. 11.epist.49. pag 83.b
Misit Episcopum ad inquirendam irregularitatem Episcopi lapsi. lib.4.ep.5. pag.166.e
Clericus, vel monachus, vel alia Ecclesiastica persona non possit conueniri, nec de eis haberi quæstio nisi coram proprio Episcopo. lib.5 ep. 21.pag.157.d
Controuersia finium regendorum inter duos Abbates, Episcopo vna cum Defensore sedis Apostolicæ committitur terminanda. lib.6.ep.36. pag.207.b
Episcoporum causas suis consiliarijs committebat sibi referendas. lib.7.Indict.2.ep.2.pag.231.e
Controuersiam inter quosdam Ecclesiasticos commisit appellatione remota perpetuum silentium imponens. lib.7.Ind.2.ep.27.pag.242.2.b
Tribunum dedit adiunctum Episcopo, curam quo causa erat instructa, & ab ipsis illam terminari voluit. lib.9.ep.19.pag.333. e
Non patiatur Defensor clericos coram laicis trahi, sed coram suis Episcopis. lib.9.ep.74.pag.267.b.& lib.11.ep.55.pag.414.e
Quando Episcopus suspectus fuerit, partes concordent de arbitris, vel Defensor deputet. libro. 9.ep. 74.pag.267.c
Commisit Episcopo causam alterius Episcopi a suo Clero grauissime accusati, vt quæ contra illum sibi delata fuerunt, inaudita non transiret. lib.10.ep.31.pag.379.e.& ep.32.pag.380.c
Tulit sententiam Gregorius super bonis Ecclesiæ occupatis. lib.12.ep.3.pag.421.d
Episcopos oppressos a Principibus tutatus est, & ab illis detentos dimitti, & ipsorum causam coram

Ecclesiasticis iudicibus discuti iubebat, si ob aliquod crimen ab illis detinerentur. libro. 1. epist. 32. pag. 18.b

De Iudicibus.

IVDICIS actio sit districta, & lingua mitis. lib. 5. ep. 33. pag. 169.a

Nulla res ab æquitatis studio, nulla suspendat potentia personarum, sed innitens præceptis Dominicis omnia, quæ sunt certitudini aduersa, sunt contemnenda. In defendendis partibus iustitiæ constanter insistendum, odia pro veritate si qua sunt, sustinenda: vt tanto maior in aduentu Redemptoris nostri fructus mercedis inueniatur, quanto eius mandata non neglecta in fauorem iustitiæ & defensionem impenduntur. lib. 7. Indict. 1. epist. 16. pag. 220.c

De Arbitris.

ARBITRORVM iudicium executioni demandandum, ac velut legis iudicium habendum. lib. 1. epistol. 46. pag. 27.c

cetera vide supra in titulo de Iudicijs.

De Procuratoribus.

NIHIL petagi iussit coram se sine legitimo mandato. lib. 11. ep. 13. pag. 396.d

De Dilationibus.

IN CONTROVERSIIS & litibus terminandis dilationem prohibebat. Et æquitati proculdubio conuenit, inquit, & vigori. lib. 2. Ind. 10. ep. 28. pag. 51.e

Præcepit Episcopo Neapolitano, vt agentem coram sua iurisdictione frustratorijs dilationibus exagitari non pateretur. Ne ad fatigationem, inquit, & damnum alterius hæc tibi seruasse priuilegia videamur. lib. 5. epist. 12. pag. 158.a

De Restitutione spoliatorum.

PRAECEPIT Archiepiscopo Salonitano sub pœna primo priuationis vsus pallij: deinde excommunicationis, vt Archidiaconatum restitueret ei quem dolo priuauerat: postremo illo in integrum restituto vtrumque coram se causam dicere mandauit. lib. 2. Ind. 10. ep. 14. pag 45. d. & ep. 15. pa. 46. c

Ministeria ablata propriæ Ecclesiæ restitui mandauit. Quia res, inquit, Ecclesiasticæ ea vta debent solicitudine præmuniri. lib. 4. ep. 8. pag. 119.a

Episcopum Episcopatu spoliatum in pristinum statum restitui iussit. lib. 7. Ind. 1. ep. 15. pag. 219. c. & lib. 2. Ind. 11. epist. 6. pag. 62. d. & ep. 8. pag. 64. e

Episcopi causam in conuentu Episcoporum discuti mandat. lib. 2. Ind. 11. ep. 8. p. 64. & ep. 9. pag. eadem. Et remoto detentore. lib. 7. Ind. 2. ep. 119. pag. 288. d. & ep. 120. pag. 289. b

Episcopo depositio ob patratum delictum Ecclesiam quæ priuatus fuerat inuadenti, & diripienti, sub pœna excommunicationis. & perpetuæ in monasterium clausuræ, omnia restituere, mandauit, & cognosci si allegauerit an bona ea fuerit ante Episcopatum adepta, si quid ex bonis Ecclesiæ dilapidauerit, vt ex illis fieret restitutio. lib. 10. ep. 33. & 34. pag. 381. & seq.

Confirmauit sententiam latam super spolio, & spoliatoribus vnam Ecclesiam ad tempus commodari iussit, vt reliquias, quas secum asportarant in ea recondere possent. lib. 12. epist. 2. pag. 420. & seq. & epist. 8. pag. 424. c

Iniuste suspensum a sacramento communionis restituit. lib. 2. Ind. 11. ep. 29. pag. 70. e

Iniuste vexatum absolui iussit. lib. 9. ep. 19. pag. 333. e

De Iure iurando.

PACTVM vbi sacramenta sunt præstita, inquit, conseruetur, & cum dispendio animæ suæ temporalia luera contraueniendo non appetat: ne & periurij crimen incurrat, & commoda praue desiderata non capiat. lib. 8. ep. 27. pag. 308.a

De Testibus.

QVALES testes, vel cuius opinionis ad testimonium admittendi sunt, plurimæ leges ostendunt, inquit, quæ pene nulli habentur incognitæ, quæ etiam sanciunt, vt vilissimis testibus sine corporali discussione credi non debeat. lib. 11 ep. 56. pag. 416. d

De

De Præscriptionibus.

DE PRAESCRIPTIONE XL. annorum seruanda etiam contra S. R. Ecclesiam. lib. 1. epist. 9. pag. 5. e

De Sententia & re iudicata.

SENTENTIAM Defensoris sedis Apostolicæ per Episcopum loci moderari iussit. lib. 7. Indict. 1. epistol. 8. pag. 216. c

Reuisionem sententiæ contra diuersos Episcopos commisit. lib. 7. Ind. 1. epist. 12. pag. 218. c. & Ind. 2. epist. 10. pag. 236. a

Sententiæ quam primum executioni demandandæ. Vnde aiebat, Sicut sine iudicio quemquam nolumus condemnari, ita quæ diffinita fuerint, nulla patimur excusatione differri. lib. 8. ep. 50. pag. 320. c. Et lib. 9. ep. 46. ait, Nullus vmquam contentionibus finis imponitur, si impleri ea quæ iudicata fuerint, differantur. pag. 351. e

Pœna in inuasorem Episcopatus, & in Episcopos illum ordinantes statuitur. lib. 11. ep. 52. pag. 412. e & epist. 55. pag. 415. a

Nullitates, quibus sententia reddi potest nulla, explicantur. lib. 11. ep. 52. pag. 423. a

Reuisionem sententiæ Diaconi condemnati commisit, & quatenus insons repertus fuerit, bona eius erepta restitui, nec amplius molestiam ei inferri. Quòd si culpabilis extiterit, non bona eripi, sed condigna plecti pœna mandauit. lib. 11. ep. 62. pag. 419. e

Reuisionem sententiæ depositionis Abbatis commisit, vt si iniuste depositus esset, restitueretur, & Episcopus, qui eum deposuerat, digna reprehensione increpparetur. lib. 12. ep. 1. pag. 420. a. b

De Appellationibus.

APPELLATVR a sententia Episcopi, & eius grauamine ad sedem Apostolicam. lib. 5. epist. 24. pag. 163. e

De Transactionibus.

CONFIRMATIO concordiæ super controuersia inter Defensorem & laicum de rebus pertinentibus ad S. R. E. Quia valde est, inquit, Ecclesiasticæ moderationi conueniens, vt quæ ordinata fuerint, vel decisa, nulla in posterum debeant refragatione turbari. lib. 7. Ind. 2. epist. 61. pag. 259. d

De Iure Emphyteotico.

EMPHYTEOSES a se concessas vetat executioni demandari, nisi in euidentem Ecclesiæ vtilitatem, inquiens Defensori, Quia necnos sine ratione aliquid dedisse reminiscimur, vel dare disponimus. lib. 1. epist. 70. pag. 35. d

De Testamentis.

EPISCOPI piarum voluntatum executores sunt. lib. 3. ep. 9. & hortatur eos, vt hoc solicite & diligenter exequantur. lib. 3. ep. 10. pag. 98. b

Voluntatem defuncti commutauit circa locum tantum construendi monasterium. lib. 3. ep. 8. pag. 96. e

Bona relicta pro construendo monasterio si non sufficerent, iussit sibi significari, vt scire posset quid esset de illius constructione deliberandum. lib. 3. epist. 9. pag. 98. b

Commisit Defensori sedis Apostolicæ, vt testamentum Episcopi recognosceret, & inquireret, ne aliquid res Ecclesiæ detrimenti pateretur. lib. 4. epist. 22. pag. 114. d

Defensor auxilium præstet, vt bona relicta pauperibus, quamprimum ijs erogentur. lib. 4. epist. 24. pag. 125. c

Testamentum Episcopi examinari iussit, & de bonis Ecclesiæ, vel in Episcopatu acquisitis, & non ante, irritum declarauit. lib. 5. epist. 1. pag. 153. d

Et Ecclesiæ iussit restitui. lib. 7. Ind. 2. epist. 52. pag. 253. a

Confirmauit legatum ab Episcopo factum pro construendo monasterio, quod ante ei promiserat. lib. 5. epist. 1. pag. 153. b

Commisit Defensori executionem piæ voluntatis pro construendo monasterio, cuius testamenti ipse & prædecessor eius executores erant a testatore relicti. lib. 5. epist. 44. p. 222. lib. 7. Ind. 2. ep. 16. p. 238. b

Piam voluntatem executioni quam primum demandari ab eo cui incumbebat, vrgebat. lib.8.ep.3.& 4. pag.298.d.e.ep.6.pag. 299.d.ep.14.pag. 302.d.lib.10. ep.11. pag.372.a.ep.41.pag.384.d. lib. 11. ep. 28. pag. 402. c. lib.12. ep 30.pag.412.b

Episcopus meatur monasterium iuxta voluntatem fundatoris,nec præter illam quidquam fieri patiatur. lib.7.Ind.1 ep.31.pag 228.b

Regulares non habent testandi facultatem, sed monasterio acquirunt. lib. 7. Indictione. 2. epistol. 7. pag. 234.b

Testamentum Abbatissæ irritum & nullum declarauit, licet proponeretur illam numquam monastica veste indui voluisse: quod Episcopi culpæ adscribendum est, bona illius monasterio applicauit præter legata ad pias causas, lib.7.Ind.2.ep. 7. ibidem. c

Pro monasterio monachorum ex voluntate testatoris construendo, ob penuriam monachorum, monasterium monialium erigi iussit. lib.7.Ind.2.ep.49.pag. 251.b

Quod relictum erat pro construendo monasterio, quod in eo loco ex testatoris voluntate perfici non poterat, commutauit vt totum erogaretur alteri monasterio destituto. libro 9. epistol. 20. pag. 334. b

Xenodochium ex voluntate testatoris construi iussit: quod si relictum non sufficeret, totum alteri Xenodochio applicari præcepit. lib. 10.ep.11.pag.372.a.b

Quod mulier omnia bona ad pias causas relinquere possit, seruata tamen prius congrua portione pro filijs. lib.7.Ind.2.ep.118.pag.288 b

Et iussit Episcopo, vt eidem suo nomine eius filios commendaret. ibidem.

Dedit facultatem Abbati de ijs bonis testandi quæ ante professionem possedit. lib.9. in priuilegio. pag. 334. & seq.

Ancillam Dei super bonis ei relictis ab Episcopo ante episcopatum acquisitis non molestari iussit. lib. 10. ep.41. pag.384.e

De Spolijs Clericorum.

QVAE ante Episcopatum bona paterna fuisse constat, heredi restitui mandat. lib. 3. epistol. 36. pag.111.a

Et ea quæ sunt acquisita post episcopatum, Ecclesiæ decedentis Episcopi adiudicat. lib.9.ep. 14.pag.332.c.lib.10.ep. 41.pag.384.e

Fructus vacantis Ecclesiæ successori dari præcepit. lib.2.Ind.10.ep.10.pag. 44.b

De Accusationibus pœnis, & correctione.

EPISCOPVM accusatum, & deinde purgatum remisit inquiens: Quia sicut dignum erat, vt si in aliquo reus existeret, culpam in eo canonice puniremus: ita dignum non fuit, vt eum adiuuante innocentia diutius retinere vel affligere in aliquo deberemus. lib. 11. ep. 8. pag. 393. d

Non permisit, vt Clerus ad sedem Apostolicam contra suum Episcopum veniret, sed illius querelas Defensori cum quatuor Episcopis discutiendas commisit, vt subtiliter, & diligenter cognosceret,sibiq. deinde significaret, vt posset quid esset agendum decernere. lib. 7. Indictione. 2. epistol. 46. pag.249.d

Cum super Episcoporum criminibus fuisset aliquid discutiendum, cum summa districtione grandiq. cautela vniuscuiusque capituli apices quærens, suam sententiam magis difficulter, quàm faciliter promulgabat. lib.2.Ind.11.ep.8.& 9 pag. 64.b.c

Graue satis est,& indecens,inquit, vt in re dubia certa sententia dicatur. lib.8.ep.30.pa.309 b

Iudicium sine fauore, aut gratia alicuius peragendum, ne blandimenta molliant vel a tramite veritatis excutiant. lib. 10.ep.35. pag.382.c

Caput curandum est, si correctione indiget, ne totum, quod absit, corpus incipiat morbus innadere. Quia sicut laudabile, discretumq. est, reuerentiam, & honorem debitum exhibere prioribus: ita rectitudinis, & Dei timoris est, si qua inter eos correctione indigent, nulla dissimulatione postponere. lib.10.ep.35. ibidem. b

Vt crimina manifesta vix, aut numquam sine vindicta laxabat,ita in rebus dubijs numquam certam sententiam proferebat. lib.2.Ind.11.ep.44.pag.80.c

Laicos violentiam miserabilibus personis inferentes repressit. lib.2.Ind.11.ep.5.pag.61.d

Crimina semel audita indiscussa nullo modo præteribat, etiam si accusatus accusatori redijsset in gratiam. lib. 2. Indictione. 11. epistol. 38. pag. 76. b. Quia si id inquit non ex charitate, sed ex præmio factum constiterit, maiore hoc emendatione plectendum est. & lib.4.ep 24. pag.225.b. lib.10. ep. 35.pag.382.b

Superbiam Ioannis Constantinopolitani profitetur se velle vindicare in Domino. lib. 4. epistol. 32. pag.131.a

Episcopum reprehendit, qui distulit pœnas inferre in idololatras. lib.7.Ind.1.ep.20.pag.222.c

Minima præcauebat, ne maiora impune præsumerentur. lib.7.Ind.2.ep.24.pag.240.e

Episcopus

Epiſcopus ſit particeps culpæ, ſi crimina non vlciſcitur, vel non inueſtigauerit, vel celauerit. lib. 2. Indictione 11. epiſt. 47. pag. 82. a
Epiſcopum dignum morte ob multa facinora Epiſcopatu priuauit. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 3. pag. 41. e
Ob contumaciam Epiſcopum ſuſpendit. lib. 2. Ind. 10. epiſt. 15. pag. 46. b. c
Exceptis criminibus neminem de ſacerdotio deponebat, ſed pro qualitate delictorum ſacrata communione priuabat. lib. 2. Indictione 11. epiſt. 6. pag. 62. c
Viciniori Epiſcopo animaduerſionem in alium Epiſcopum commiſit. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 45. pag. 81. a
Difficiliores exceſſus, quos ipſe Epiſcopus emendare per ſe non poterat, commiſit cum Epiſcopo viciniore determinandos. lib. 3. epiſt. 22. pag. 103. e
Priuſquam damnaret Epiſcopum non ſeruantem generalem conſuetudinem Eccleſiæ præcepit quæri, nam extaret priuilegium derogans conſuetudini. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 54. pag. 85. c d
In contemptores canonum, etiam ſi ſupremi eſſent Prælati, vt Patriarchæ Conſtantinopoli ſe animaduerſurum profitebatur. inquiens, Si videro ſedis Apoſt. canones non ſeruari, dabit omnipotens Deus quod contra contemptores eius faciam. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 63 pag. 92. b
Clericum in maleficijs ſæpe deprehenſum corporali ſupplicio præcepit affici: quatenus inquit ſecundum Apoſtolicam ſententiam ex carnis afflictione ſpiritus ſaluus fiat. lib. 3. epiſt. 24. pag. 105. a
Conqueritur ſe non poſſe punire Epiſcopum varijs criminibus obnoxium, ob Imperatoris commendationem. Aſſerit tamen ſe illi non obtemperaturum, contra temeritatem Maximi inuaſoris ſedis Salonitanæ. lib. 4. epiſt. 34. pag. 133. b. c
Maximo Salonitano veniam poſtulanti, relicto Imperiali patrocinio, pepercit. lib. 7. Indictinne 2. epiſt. 68. pag. 263. e
Et de illius publica pœnitentia, quam ipſe audiens ad miſericordiam redijt. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 81. pag. 268. d
Poſt peractam purgationem conſolatoriam ad eundem ſcripſit epiſtolam. lib. 7. Indictione 2. epiſt. 81. pag. 268. e. & ſeq.
Conſecratoribus Maximi veniam petentibus pepercit lib. 7. Ind. 1. epiſt. 12. pag. 218. b
De ijs qui confugiunt ad ſæcularium commendationē pro veniæ conceſsione. lib. 4. epiſt. 34. pag. 133 b. c
Benignitas in vlciſcendis delictis, vbi ait, quòd prius leui manu vulnera palpanda ſunt, quàm reſecanda. lib. 4. epiſt. 38. pag. 132. d
Benignitate coniuncta cum ſeueritate vtebatur: quia plus, inquit, miſericordiæ quàm diſtrictæ nos conuenit operam dare iuſtitiæ. lib. 4. epiſt. 39. pag. 140. b epiſt. 51. pag. 148. b
In dubijs inquit, melius eſt non diſtrictionem exequi, ſed ad benignas potius partes inflecti. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 23. pag. 240. e
Dolor & gaudium in correctione proximi, gaudendum de correctione facinoris, dolendum vero de caſu fratris lib. 4. epiſt. 56. pag. 151. e
Citatur Epiſcopus contumax, & ab ordine ſuſpenditur, & inobedientem profitetur durius punitum iri. lib. 5. epiſt. 3. pag. 154. b. epiſt. 25. pag. 164. b
Maxima vtebatur circumſpectione in vlciſcendis criminibus, vnde illius delicti pœnam condonauit, quod ſuam perſonam reſpiciebat ne aliquis in illis ob alia delicta puniendis ſuſpicari poſſet, quòd ob læſam auctoritatem moueretur. lib. 5. epiſt. 25. & 26. pag. 164. b. & 165. b
Varijs moleſtijs a contumace Epiſcopo exagitatos liberauit, & in priſtinum libertatem reſtituit. lib. 5. epiſt. 25. pag. 165. a
Clericos Romanum ac Dominicum ſine ipſius benedictione ab vrbe diſcedentes reuocauit, eiſq. benigne pœnam condonauit. lib. 5. epiſt. 28. pag. 166. d
Maiora mala quando dicuntur, non niſi probata ſunt credenda, ſed probata citius vlciſcenda. lib. 6. ep. 14. pag. 192. a
Probatio & cognitio in criminibus vlciſcendis Dei exemplo neceſſaria. Clamor Sodomæ & Gomorrhæ aſcendit ad me, deſcendam vt videam, vtrum clamorem quem audiui opere compleuerint, & vlciſcar: an non eſt ita, vt ſciam? lib. 6. epiſt. 14. ibidem.
Epiſcopus ab Archiepiſcopo Epiſcopatu priuatur. lib. 6. epiſt. 14. ibidem. c
Mulierem vexatam a quodam Iudæo liberari Defenſori commiſit, & Iudæum inquiri, & per eos, quorum intererat, vindicari faceret: vt & Deus placari poſsit, & alijs exemplum correctionis ſit. lib. 6. epiſt. 41. pag. 209. e
Mitius agendum cum eo, qui facile commiſſum facinus confeſſus eſt. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 25. pag. 224. d
Senior quando, & quomodo increpandus. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 1. pag. 230. e. & ſeq.
Et quando intelligatur illud Apoſtoli, Seniorem ne increpaueris. Canis & ſimplicitati parcendum. ibid.
Commiſit depoſitionem Epiſcopi faciendam coram tribus, vel quattuor Epiſcopis. lib. 7. Indict. 2. epiſt. 63. pag. 260. c
Presbyteros & Diaconos complices inquiri mandauit, & reos inuentos deijci a dignitatis gradu, & in monaſterium ad agendam pœnitentiam concijci. ibidem.
Laicos vero complices communione priuari præterquam in articulo mortis, & litanijs & orationibus vacare. ibidem.
Quanto delinquentium iniquitas Deum poteſt ad iracundiam prouocare, tanto eum placare emendatione diſtrictiſsima enitendum eſt. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 62. ibidem. d
Quòd culpabilis inuenitur non modo qui male, & non ex dignitate agit; ſed etiam qui malo non reſiſtit. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 119. pag. 287. d

Contriſtatus fuit de Epiſcopo, qui tam deſes extitit in puniendo ſacrilego, vt ante ad eum facti prauitas, quàm correctio peruenerit. lib. 8. epiſt. 9. pag. 300. d

Mandauit inſtanter agi cum laico defenſante ſacrilegum detinentem monialem a monaſterio extractam, vt eam faceret ſine dilatione reſtitui: & ſi diſtulliſſet, publice conteſtaretur, vt ad vrbem regiam de illius vltione ſcriberet. lib. 8. epiſt. 9. ibidem. e

Reorum cauſas non in longum finem diſtrahi patiebatur. Quia ſicut reis competens exercenda vindicta eſt, inquit, ita innocentibus non eſt abſolutio differenda. lib. 8. epiſt. 25. b. & 26. c. pag. 307.

Grauatum a Defenſore ſedis Apoſtolicæ defendi iubet, nec permittat ſubdi grauaminibus, vel damnis contra iuſtitiam. lib. 9. epiſt. 13. pag. 332. b

Pro deſeruientium Eccleſiæ culpa, Eccleſia non eſt deſerenda, & illius vtilitas negligenda. lib. 8. epiſt. 21. c. 22. c. pag. 305.

Perſonas diligere, & vitia perſequi oportet, ne ſi aliter agere fortaſſe quis voluerit, tranſeat in crudelitatem correctio, & perdat quos emendare deſiderat. Sic enim, inquit, vulnus debes abſcindere, vt non poſsis vlcerare quod ſanum eſt: ne ſi plus, quàm res exigit, ferrum impreſſeris, noceas cui prodeſſe feſtinas. ipſa enim in te dulcedo cauta, non remiſſa ſit: correctio vero diligens, non ſeuera. lib. 9. epiſt. 8. pag. 329. d

Subdiaconum criminatorem cuiuſdã Diaconi, officio priuari, deinde verberibus affectum mitti in exilium iuſsit. lib. 9. epiſt. 66. pag. 363. e

Sine ſenioribus Eccleſiæ contra Clericum non eſt inquirendum. lib. 11. epiſt. 51. pag. 412. b. Si quid de qnocumque clerico ad aures tuas peruenerit, inquit, Ioanni Epiſcopo, quod te iuſte poſsit offendere facile non credas. ibidem. c

Qui puniri in partibus non poterant, ad ſe tranſmitti iuſsit. lib. 12. epiſt. 13. pag. 427. a

Reprehendit liberos homines cædi. lib. 8. epiſt. 51. pag. 320. e

A ſontibus non bona eripi, ſed eos condigna pœna plecti iubebat. Etſi inſons repertus fuiſſet is, a quo bona erant erepta, omnia ei reſtitui mandabat. lib. 11. epiſt. 62. pag. 419. e

Præterire noluit, vt Epiſcopum hoſtiliter inſequentes impuniti remanerent: ſed cauſam & vindictam commiſit Iudici cum ſubdiacono a curia ad hunc effectum tranſmiſſo. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 2. pag. 60. d

De publica pœnitentia & correctione. lib. 12. epiſt. 32. pag. 444. b

Præpoſitis in ſubiectorum pœna fas eſſe non debet ſæuiendi: ideo cauſa inter Epiſcopum & Clerum, qui de exceſſu Epiſcopi quærebatur, commiſit alteri Epiſcopo cognoſcendam. lib. 10. epiſt. 32. pag. 380. c

Accuſatum Epiſcopum de grauiſsimo crimine, & accuſatores coram ſe venire iuſsit. lib. 11. epiſt. 32. pag. 404. a

In pœnis infligendis perpendendam eſſe inquit conuerſationem, longam ætatem, ægritudinem diuturnam, & quoduis genus afflictionis: quem enim diuina diſciplina conterit, ei humana flagella addi ſuperfluum eſt. lib. 12. epiſt. 26. pag. 431. c

De Calumniatoribus.

Accvsatores falſi illati criminis in presbyterum, niſi obiecta probauerint, excommunicari iuſsit, & presbyterum in ſuum locum reſtitui. lib. 3. epiſt. 24. pag. 105. a

Communione XXX. dierum ſpatio priuauit Epiſcopum qui contra leges, canoneſq. alium Epiſcopum condemnauerat. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 6. pag. 62. c

De Simonia.

Simoniaca hæreſis primum contra S. Eccleſiam exorta eſt. lib. 4. epiſt. 50. pag. 147. b. epiſt. 55. pag. 151. c. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 110. pag. 280. c

Pro ordinationibus Clericorum, nuptijs & virginibus velandis aſſerit nihil accipiendum, niſi a ſponte dantibus. lib. 3. epiſt. 24. pag. 105. b

Pro ordinatione, vel pallio, ſeu chartis, atque paſtello eundem qui ordinandus, vel ordinatus eſt. omnino aliquid dare prohibuit. lib. 4. epiſt. 44. pag. 143. c. epiſt. 53. pag. 150. b & epiſt. 56. Oportet inquit, vt neque per commodum, neque per gratiam, aut quorundam ſupplicationem aliquos ad ſacros ordines Epiſcopi permittant adduci. pag. 152. c

Simoniæ in ſacris ordinibus condemnatio, & de illius malis, & quòd acceptum ex Simonia, etiam ſi pauperibus erogetur, nihil proficit. lib. 7. Ind. 2. epiſt. 110. pag. 288. a. b. c. d. e

Simoniæ vitium erat in ordinationibus in Gallia, & Germania tempore S. Gregorij. lib. 4. epiſt. 50. pag. 147. a. b. vbi copioſe contra Simoniam, & epiſt. 53. b. & 56. c. pag. 150. & 152.

Deteſtatio cupiditatis Simoniacæ. lib. 9. ep. 40. pag. 349. b. ep. 49. pag. 352. c. ep. 50. pag. 353. c

Quid ſit ingredi per oſtium. ibidem. lib. 9. epiſt. 40. pag. 348. c

Tempore S. Gregorij in Orientis Eccleſijs nemo ad ſacrum ordinem niſi prætiorum datione perueniri ferebatur. lib. 9. epiſt. 40. pag. 349. b

Simonia eradicanda: propter hoc enim contigit, vt Eccleſiaſtici ordinis ſanctitas a plurimis caderet.

Quia

Quia perſonæ non pro vita & actibus, ſed pro præmijs ad ordines adducuntur. libro 11. epiſtol. 46. pag. 410.d

Epiſcopum dantem ordines per Simoniam & recipientem, canonicæ vltionis ſententia ferri mandauit. lib. 10. ep. 32. pag. 380.d

Ordo Eccleſiaſticus confunditur, & fit probitas vitæ deſpectui, ſi præmium meriti indignus acceperit. ibidem.

De Hæreticis.

MAGNA Omnipotentis Dei gratia, quòd in ipſis hæretieis, qui a S. Eccleſiæ doctrina diuiſi ſunt, vnitas non eſt: quoniam omne regnum in ſe diuiſum non ſtabit. lib. 7. Indictione. 1. epiſtol. 3. pag. 212.b

S. Eccleſia ſubtilius in ſua ſemper eruditione inſtruitur, dum hæreticorum quæſtionibus impugnatur: ita vt aperte impleatur, quod per Pſalmum dictum eſt. Diuiſi ſunt ab ira vultus eius, & appropinquabit cor illius. Nam dum ipſi in ſuo prauo errore diuiduntur, cor nobis Dei appropinquat: quia eruditi aduerſitatibus intellectum eius ſubtilius inuenimus. lib. 7. Ind. 1. epiſt. 3. ibidem. e

Hæretici a ſemetipſis feriuntur: quia cum contra ſoliditatem veritatis loquantur, veluti ſi acuti gladij mittantur, eum ſaxum feriunt, fracti reſiliunt. ibidem. b

Hæreſis velut zizania radicitus eſt vellenda. lib. 1. ep. 75. pag. 37. d.

Epiſcoporum eſt feſtinare, vt ſeges reddatur ingenua ab omni zizaniorum ſcandalo, quatenus ager Domini redditu abundantiore fructificet. ibidem.

Hæretieis non communicandum. lib. 7. Ind. 2. ep. 6. pag. 233. e. & ſeq.

Hæretici præeidendi, vt ex modico damno magnum lucrum fiat: ſciat paſtor ceterorum ſe ſanitatem non aliter niſi huius eiectione poſſe ſeruare. ibidem.

Hæretici non ſunt admittendi intra domeſticas oues, niſi poſtquam fuerint ſanati. ibidem.

Hæretici infidelibus peiores: minoris enim exceſſus eſt veritatem non agnoſcere, quàm in eadem cognita non manere. Nam aliud eſt quod ab errante committitur, aliud quod per ſcientiam perpetratur. lib. 1. ep. 16. pag. 8. b

Epiſcopum Aquileienſem reum cauſa fidei ad ſe venire iuſſione Imperatoris mandauit. ibidem.

Socios hæreticorum magna diligentia perquiri faciebat. lib. 1. ep. 14. pag. 7. d

Dubios in fide, Epiſcopo prius data ſatisfactione, in recta opinione confirmatos Eccleſiæ reſtituebat. ibidem.

Iis ritibus qui licet in ſe ipſis boni ſint, nec vllum contineant errorem, propter hæretieos qui ijſdem vtebantur, Eccleſiam Catholicam vti non debere aſſerebat, ne ipſi ſe morem noſtrum viciſſe gloriarentur. lib. 1. ep. 41. pag. 22. c

Epiſcopos qui lapſi fuerant in hæreſim, reuerſos ad vnitatem Eccleſiæ, ad vlteriorem gradum promoueri prohibuit. lib. 1. ep. 75. pag. 37. e

Epiſcopum corruptum præmio Donatiſtarum, quia alium Epiſcopum fieri permiſit, de gradari mandauit. lib. 2. Ind. 10. ep. 33. pag. 54. e

Inuigilandum contra hæreticos, ne quid pereat: aut ſi eapium ſorte quid fuerit, voeibus diuinorum eloquiorum ad gregem Dominicum redueendum, vt ille qui paſtor paſtorum eſt, vigilaſſe nos eirca gregem ſuum, ſuo dignetur iudicio eomprobare. pag. 54. e

Loca hæreticorum execrandis erroribus deputata in Catholicæ religionis reuerentiam dedicauit. lib. 2. Ind. 11. ep. 19. pag. 68. b

Hortatur Rectorem Africæ ne ſit negligens in reprimendis hæreticis. li. 3. ep. 32. pag. 108. e

Caulas ouium vigilanti cuſtodia præmunire oportet: quatenus lupus inſidians vndique paſtores ſibi repugnantes inueniat, & viam ingrediendi non habeat. lib. 3. ep. 35. pag. 110. c

Epiſcopum ex partibus ad ſe venire mandauit, vt ex eo veritatem cognoſcens ſuper hæreticis repullulantibus ob negligentiam Epiſcoporum, quid eſſet agendum in talis facinoris vltione diſponeret. lib. 3. ep. 32. pag. 109. a. & ep. 35. pag. 110. d

Quæuis bona opera nulla ſunt, ſi in ſoliditatem fidei B. Petri non fiunt. lib. 3. ep. 33. p. 109. e

Hortatur renuentem venire ad ſedem Apoſtolicam cauſa fidei, vt veniat. lib. 3. ep. 41. pag. 113. e. d

Geſta contra hæretieos probat, & Epiſcopo gratulatur zelum, quem in illos exercuit. lib. 4. epiſtol. 3. pag. 116. a

Sententiam in eos qui hæreticos inueſtigare negligunt ſub pœna dignitatum, & totius ſubſtantiæ amiſſione, mitigari deſiderat, inquiens: Optimum eſt igitur frater chariſsime, vt in his quæ foris corrigenda ſunt, prius charitas interna ſeruetur, & ſimus mente ſubiecti. ibidem. b

Accuſatos de crimine cuiuſuis hæreſis, & innocentes repertos, non ſolum recipiebat, ſed catholicos declarabat. lib. 5. ep. 15. pag. 160. e. ep. 64 pag. 183. a

Cauſam fidei in Concilio examinabat. lib. 1. ep. 16. pag. 8. b. lib. 5. ep. 15. pag. 160. a

Abſoluit damnatum de hæreſi a Patriarcha Conſtantinopolitano, qui ad Sedem Apoſtolicam appellauit. lib. 5. ep. 64. pag. 182. e

Legens, & tenens hæreticum librum tamquam hæreticus fuit damnatus. ibidem.

Legens, & tenens apud ſe hæreticum librum, abſoluitur a ſuſpicione hæreſis, profeſsione fidei Catholicæ prius facta, & eodem libro ab ipſomet damnato cum hæretibus contentis, & promittens numquam ampliua

amplius ſe illum lecturum, atque atteſtans illum ſimpliciter legiſſe. lib.5.ep.64.pag.183.a
Pagina libelli profeſsionis fidei,& abiurationis hæreſis. ibidem.
Suſpectus de hæreſi primo profitebatur generaliter fidem Catholicam, deinde deteſtabatur errores, de quibus erat ſuſpectus.lib.5.ep.64.pag.283.a.lib.7.Ind.2.ep.6.pag.233.c
Notatur Epiſcopus qui in ſua ſynodica epiſtola profeſsionis fidei Catholicæ damnauit quendam, qui non reperiebatur damnatus in quattuor Conc.generalibus.epiſt.31.lib 6.pag.203.c
Correxit quoſdam aſſerentes hanc hæreſim,quòd Chriſtus deſcendens ad inferos omnes ibi detentos iam fideles,quàm infideles relaxauit lib.6.ep.15.pag.292.& 293.
De his qui imperito zelo agunt,qui alios quaſi hæreticos inſequuntur.lib.9.ep.39.pag.344.
Hortatus eſt Epiſcopum Theſſaliæ ad recipiendum presbyterum,ſi voluerit abiurare, & publice ſatisfacere in ijs omnibus quæ ipſi obijciebantur,& fidem Catholicam profiteri: ſecus vero iamquam excommunicatus haberetur.lib.9.ep.69.pag.365.b
Hæreticos conuerſos ab alijs hæreticis non moleſtari iuſsit.lib.10.ep.54.pag.388.d

De Schiſmaticis, & Apoſtatis.

HORTATIONIBVS & rationibus primum agebat cum ijs qui ab vnitate Eccleſiæ receſſerant. lib.2.Ind.10.ep.36.pag.56.b.c
Promiſit ſe illis ſatisfacturum,ſi ad ſe venire voluerint, concedens illis ſaluum conductum: quos cum affectu, quo decet, dixit ſe recepturum, & cum gratia ſine vlla moleſtia relaxaturum.lib.4.epiſt.49. pag.146.c
Schiſmatici ſicut in prauo ſtudio perdurantes obiurgandi,deteſtandiq. ſunt, ſic ad ſinum matris Eccleſiæ redeuntes conſolandi & reſouendi.lib.5.ep.47.pag.174.c
Schiſmaticis conuerſis,ne poſſent poſt conuerſionem alicui neceſsitati ſuccumbere, aliquid de Eccleſia prouidit annis ſingulis tribuendum.lib.5.ep.47.ibidem.
Schiſmatici redire ad vnitatem iuſsione Imperatoris non compellebantur.lib.7.Ind.2.ep.10. pag.236.b
Tempore ſancti Gregorij ſchiſmatici cum omnipotentis Dei ſolatio, & ipſius labore ſua ſponte reuerti feſtinabant.ibidem.
Epiſcopus ſchiſmaticus prius monebatur ad redeundum ſub pœna priuationis:quia ſi in ſua pertinacia perduraſſet,alium in eius locum ordinari mandabat.lib.7.Indict.2.epiſt.10.pag.236.b. & epiſtol. 99. pag 274.c
Idolorum cultores,aruſpices,& ſortilegos per epiſcopum admoneri iuſsit,vt reuerterentur,& contra nolentes pœnas grauiſsimas infligi.lib.7.Ind.2.ep.67.pag.263.a
Schiſmaticos ad Eccleſiam redire etiam conceſsione bonorum,quæ Eccleſiæ competebant, inuitabat, inquiens: Nam nulla occaſione excuſare ſe volumus, quos ad matris Eccleſiæ ſinum redire deſiderabiliter expectamus.lib.7.Ind.2.epiſt.57.pag.258.b
Libellus abiurationis Epiſcopi,qui in ſchiſma incidit.lib.10.pag.379.a
Schiſmatici conuerſi,auctoritate Exarchi,ne ab alijs ſchiſmaticis moleſtarentur, curauit.lib.11.epiſt.40. pag.406.e
Hortatus eſt Exarchum,vt in conuerſionem ſchiſmaticorum incumberet. ibidem.
Epiſcopum Schiſmaticum reuerſum laudauit, & hortatus eſt ad confirmationem, & eius neceſsitatibus ſubuenit. Quia, inquit, S.Petrus ad quem reuerſi eſtis, vos deſerere non debet. lib.10.ep.36. pag.382.e.& 383.a
Commendabat atque laudabat eos,qui maxime ſtudebant,vt Schiſmatici ad gremium Eccleſiæ redirẽt, & eorum ſimul virtutes extollebat.lib.7.Ind.2.ep.96.97.98.pag.272.& 273.
Mandauit excommunicari eos Catholicos,qui filios,mancipiaq. ſua,vel alios qui in poteſtate haberent, in Donatiſtarum hæreſim baptizari conſenſerunt.lib.5.ep.36.pag.170.d

De Iudæis, & Saracenis.

IVDAEI non vi baptizandi, ſed magis rationibus ſuauitateq. doctrinæ, quam violentijs vincendi. lib.1.ep.45.pag.26.e.& ſeq.a
Neque perſequendi,ſed manſuetudine,benignitate admonendi, atque ſuadendi ad vnitatem fidei. lib.1. ep 34.pag.19.c
Nec inuiti adducendi,ſed magis hac temperantia circa eos vtendum eſt,vt trahatur ab eis velle non reniti.Sicut ſcriptum eſt: Voluntarie ſacrificabo tibi.lib.7.Ind.2.ep.5.pag.233.a
Iudæos expulſos ad proprium locum reuocauit.lib.1.ep.34.pag.19.c
Mancipia Chriſtiana ſeruire Iudæis prohibuit.lib.2.Ind.11.ep.37.pag.75.e. lib.3.ep.21.pag.103.b.quod graue & execrandum dicebat.lib 6 ep.21.pag.195.c
Seruos & ancillas Iudæorum ad Eccleſiam confugientes cauſa fidei,ſiue olim Chriſtianus,ſiue tunc ſuerit baptizatus,libertatem conſequi volebat.lib.3.ep.9.pag.97.d
Ruſtici in infidelitate obſtinati,tanto onere penſionis grauandi, vt ad rectitudinem vexationis moleſtia venire compellantur.lib.3.ep.26.pag.106.a
Si Iudæi Chriſtiani fieri volebãt,aliquid ex pẽſionibus debitis eis relaxari faciebat.lib.12.ep.30.p.433.b

Iudæis

Iudæis conuersis victum subministrari per subdiaconum sedis Apostolicæ faciebat, ne inopia laborarent. lib. 3. epist. 31. pag. 108. d

Manichæos comprimere, & ad fidem Christianam suscipiendam hortari iussit. lib. 4. ep. 6. pag. 117. b

Iudæis rusticis in possessionibus Ecclesiæ consistentibus aliquid ex pensionibus minui, vt ad fidem conuerterentur permisit: quia, inquit, Etsi ipsi minus fideliter veniunt, hi tamen qui ex eis nati fuerint, iam fidelibus baptizantur: aut ipsos ergo, aut ipsorum filios lucramur. lib. 4. epist. 6. ibidem. c

Mancipia Iudæorum tam Iudaica quàm Pagana volentia fieri Christiana nec vendere, nec seruire amplius Iudæis licebat: sed libera erant. De illis vero quæ mercimonij causa ex exteris finibus deducta sunt, præscripsit certum terminum: etsi constabat illa esse deducta vt venundarentur, pretium volebat illis dari: fecus, si vt eis seruirent. lib. 5. epist. 31. pag. 216. a. b. lib. 7. Indictione 2. ep. 35. pag. 168. a

Reginam Francorum admonuit minime permitti debere Iudæos habere Christiana mancipia. Quàm diuersum est, inquit, caput honorare, & membra ipsius hostibus calcanda submittere? Quid enim sunt Christiani nisi membra Christi? lib. 7. Ind. 2. epist. 115. & 116. pag. 285. a. 286. b

Nec Samaræis Christianos seruire permittebat. lib. 7. Ind. 1. epist. 22. pag. 223. b

Nec pagana mancipia ab ipsis Samaræis circumcidi patiebatur. lib. 5. epist. 32. pag. 168. c

Diligentia in conuersione infidelium maxima relucet in decernendo Augustino legato cum suis socijs in Angliam pro conuersione infidelium. lib. 5. epist. 52. 53. 54. 55. 58. & 59. pag. 276. d. & seq.

Seminarium in Gallia construi iussit ex pueris Anglis qui vendebantur. lib. 5. epist. 10. pag. 157. b

Monachos misit, vt Augustinum iuuarent in conuersione Anglorum, illosq. commendauit diuersis in itinere. lib. 9. epist. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. & 56. pag. 353. c. & seq.

Quinquaginta solidos pro vestimentis eorum qui baptizandi erant, comparandis transmisit. lib. 7. Ind. 1. epist. 2. pag. 211. c

Et ad celebrandum eorum baptismum ex ipsorum voluntate permisit, vt Paschalis solemnitas expectaretur. Quòd si longum solemnitatem Paschalem expectare videretur, pœnitentia, ac abstinentia quadraginta dierum indicta, aut die Dominico, aut si celeberrima festiuitas occurrerit, illos baptizari præcepit. lib. 7. Ind. 1. epist. 24. pag. 224. b

Magna ipsi erat cura de Iudæis baptizandis, vt quid de ijs, qui baptizari desiderabant, actum fuerit, sibi subtiliter indicare vellet. lib. 7. Ind. 1. epist. 24. ibidem. c

Iudæorum priuilegia seruari præcepit. lib. 7. Ind. 1. epist. 26. pag. 225. a

Synagogas illorum ab ipsis non auferri mandauit. lib. 7. Ind. 2. epist. 5. pag. 232. a

Ereptæ Synagogæ ab Episcopo eis pretium præstari & codices, & ornamenta illis restitui voluit. lib. 7. Ind. 2. epist. 58. pag. 258. c. & seq.

Si Synagoga sic vicina esset Ecclesiæ, vt etiam voces psallentium, vel aliquid in Ecclesia visum fuerit obfuisse, alium locum pro Synagoga illis dari iussit. lib. 12. epist. 18. pag. 429. b

A Iudæis bona auferri, & contra ius eos pati non permittebat. lib. 7. Ind. 2. epist. 58. & 59. pag. 259. a. b

Quædam quæ iuxta ritum gentium fiebant, ne conuersi ad Christianam religionem exasperarentur, in cultum Dei viui & veri conuerti iussit. Nam duris mentibus simul omnia abscindere impossibile esse non dubium est. Et ponit exemplum de sacrificijs Israelitico populo concessis in exitu de Aegypto: vt quòd diabolo illi exhibebant, Iudæi Deo vero offerrent. lib. 9. epist. 71. pag. 266. a

Templa, destructis idolis, Deo consecrentur, boues pro sacrificijs occidendi, pro religiosis conuiuijs die dedicationis, vel natalitio sanctorum Martyrum, quorum reliquiæ illic ponuntur, occidantur, & donatori omnium de satietate sua gratias referant: vt dum eis aliqua exterius gaudia referuantur, ad interiora gaudia consentire facilius valeant. lib. 9. epist. 71. ibidem.

Tabernacula circa eadem Ecclesias, quæ ex Fanis commutatæ sunt, de ramis arborum facere, & religiosis conuiuijs solemnitatem peragi permisit. ibidem. b

De Restitutione rerum ablatarum.

MONACHVM cum rebus Ecclesiæ, cuius erat famulus, Domino suo mandat restitui. lib. 4. epist. 28. pag. 126. e

Ablatas res, & parochias occupatas violenter a quodam Episcopo, sine mora restitui iussit. lib. 7. Ind. 1. epist. 15. pag. 219. c

Argentum Ecclesiæ penes Diaconum detentum restitui curauit. lib. 7. Ind. 2. epist. 13. pag. 219. a

Possessionem monasterij cuiusdam ab Ecclesia Romana detentam Abbati reddi iussit. lib. 7. Ind. 2. epist. 29. pag. 250. a. lib. 9. epist. 14. pag. 243. a

Seruum fugitiuum iussit quæri, & restitui. lib. 7. Ind. 2. epist. 108. pag. 278. c

Possessionem ab agentibus Episcopi occupatam, & puerum ab alia Ecclesia iniuste detentum, statim restitui iussit. lib. 7. Indict. 2. epist. 130. pag. 296. b

Iniuste detenta reddi voluit. lib. 8. epist. 1. pag. 297. a. lib. 9. epist. 12. pag. 331. c. Et ablata iniuste. lib. 8. epist. 24. pag. 396. e

Et monasterium patronis reddi, hæreticis qui illud occuparant, inde expulsis. lib. 10. epist. 54. pag. 388. d

Debita, & mercedes statim persolui iubebat. lib. 9. epist. 12. pag. 332. a. epist. 15. pag. 332. c. epist. 43. pag. 350. c

Fines

Fines ſubtractos ab Eccleſiæ actionarijs in poſſeſsione cuiuſdam priuati reponi iuſsit. lib. 9. epiſt. 35. 36. & 37. pag. 341. & ſeq.

Vela & codices cuiuſdam monaſterij Abbati mandauit reſtitui. lib. 8. epiſt. 15. pag. 303. a

De Sacrilegijs.

SACRILEGIVM in perſona monialis commiſſum cum ſumma ſeueritate vindicari mandauit. lib. 3. epiſt. 6. pag 96. a & epiſt. 9. vbi Monialis in arctiorem clauſuram detrudatur in pœnitentiam, ieiunijs,& orationibus vacet,Laicus excommunicetur,Clericus deponatur,& in monaſterium detrudatur. pag. 97. c. d

Sacrilegos ſummopere inſectari faciebat. lib. 8. epiſt. 9. pag. 300. e

Ducem hortatus eſt, vt in militem ſacrilegum monialis raptorem diſtricte animaduerteret, ſignificans ſe ei eſſe iratum, quòd vltio primum quàm iniquitas ad ſuas aures non peruenerit. lib. 12. epiſt. 5. pag. 422. e

De Vſuris.

ILLICITA lucra fieri non permittebat, neque viris clariſsimis parcebat: vnde commiſit Epiſcopo Neapolitano, vt hortaretur virum clariſsimum Palatinum ceſſare ab huiuſmodi illicitis lucris cum alterius damno: quòd ſi non ceſſauerit, brachium Præfecti ciuitatis imploraret, vt rationabiliter emendare faceret. lib. 8. epiſt. 27. pag. 308. a

Iuſsit hortari nobilem, vt luerum ex alterius damno non expèctaret: ſed ſicut Chriſtianum decet & nobilem, plus benignus quàm rigidus, plus miſericors eſſe deberet, quàm diſtrictus. lib. 7. Ind. 2. ep. 37. pag. 246. a

De Crimine falſi, & mendacio.

EPISCOPVM mentiri turpiſsimum, & peius quàm non abſtinere a carnibus & alijs. lib. 2. Indict. 11. epiſt. 52. pag. 84. b

De Sortilegis.

LAVDAVIT Notarium inſequentem incantatores & ſortilegos,quos diſtricta vltione corrigi iuſsit. lib. 9. epiſt. 47. pag. 352. b

Maleficos impunitos relinqui non permiſit, ſed Defenſori ſedis Apoſtolicæ commiſit eos punire, cum ab Epiſcopo morte præuento hoc crimen puniri non potuerit. lib. 12. epiſt. 13. pag. 426. e. & ſeq.

De Clerico percuſſore.

EPISCOPO iubenti mulierem quandam crudeliter fuſtibus cædi, pœnitentiam ſuſpenſionis duobus menſibus ab officio indixit. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 44. pag. 80. d

Epiſcopos qui verberibus timeri volebant, damnauit. Noua, inquit, atque inaudita eſt prædicatio, quæ verberibus exigit fidem. lib. 2. Ind. 11. epiſt. 52. pag. 84. e

De Clerico maledico, & de ijs quæ ſpectant ad laudationem, vel vituperationem.

EPISCOPVS maledicorum rumores in ſe ipſum conſcientia benefactorum diluat. lib. 6. epiſt. 14. pag. 191. c. & ſeq.

Nimiæ eſſe leuitatis oſtenditur, ſi quis mala grauia credere ſtudeat, quæ probari non poſſunt. pag. 192. b

In cunctis quæ in hac vita aduerſa prouenium, ſola eſt, ſicut noſtis, omnipotentis Dei diſtrictio penſanda, atque ad eor ſemper proprium recurrendum, vt nullius nos ibi lingua implicet, vbi conſcientia non accuſat. lib. 6. epiſt. 14. pag. 191. e

Nulla habenda eſt offenſio in maledicos. lib. 8. ep. 16. pag. 303. c. d

Maledici quando aliquid referunt, duo conantur efficere, ſe illis quaſi fideles oſtendere, & vt hi quibus referunt, de alijs praue dubitent. ibidem.

De detractionibus non curandis eleganter. lib. 8. ep. 45. pag. 318. a

In verbis hominum, inquit, nec contriſtandum, neque lætandum. Ad mentem recurrendum inter verba laudantium & vituperantium: etſi in ea non inuenitur bonum quod dicitur,maxime dolendum, ſic ſi non inuenitur malum, maxime lætandum. Detractores vocandi, tranquille admonendi eiſq. ſatisfieri modis omnibus debet. Scientes,inquit,quod de Iudæis veritas dicit, Ne forte ſcandalizemus

eos 1

eos. Si autem satisfieri sibi ex veritate noluerint, habes consolationem, quam in sancto Euangelio conspicias, Sinite illos: cæci sunt, & duces cæcorum. lib.8.ep.45.pag.318.b.c

Pax cum omnibus habenda. ibidem.

Collocutiones hominum, & murmurationes paruipendendæ. lib.9.ep.30.pag.344.a.b. & seq.

Excommunicauit eos, qui famosos libellos etiam contra se scripserunt, & non se ipsos manifestauerunt: eos vero qui ostenderunt errorem suum, absoluit. lib.5.ep.30.pag.167.c.d

Episcopis, ceterisq. superioribus non detrahendum. Quoniam, inquit, facta suorum Episcoporum vel Præpositorum oris gladio non sunt ferienda, etiam si recte reprehendenda videntur: cum enim in Præpositos delinquimus, Dei ordinationi, qui nobis eos prætulit, obuiamus. de quibus Exo. 16. Nos quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Deum. lib.12.ep.32.pa.443.b.c

De purgatione Canonica.

PVRGATIONEM canonicam ad tollendum omne dubium contra obiecta crimina, & siniſtrum rumorem, peracta prius tamen inquisitione, & nulla reperta culpa, Episcopo indixit. lib.2.Ind.10. epistol.23.pag.50.b

Ad diluendam omnem suspicionem, & ad plenissimam satisfactionem, canonica purgatione Abbatem absoluit. lib.6.ep.18.pag.194.c

De Lapsis post veram pœnitentiam ad honorem restituendis.

BONA eorum qui lapsi sunt, applicanda monasterijs pauperrimis Regularium, in quibus pœnitentiam peragant, vel ipsorum legitimis parentibus, si tamen pœnitentes non sunt ex familia Ecclesiastica, vel monachi: ita tamen vt sufficienter stipendium pœnitentibus detur. lib.1.ep.42.pag.24.c

Lapsi in peccatum carnis post acceptum sacrum ordinem, eo ordine carere debent. libro.3.epist.26. pag.106.a

Lapsis restitutionem ordinis perbelle denegauit, inquiens, Nec vos pro talibus decet petere, ne non rectitudini, sed indisciplinationi, quod absit, videamini consentire. lib.3.ep. 38.pag.112.c

Nulla ratione lapsum in sacro ordine aut permanere, aut reuocari posse asseruit. lib.7.Indictione. 1. epistol. 25. pag.225.a

Presbyterum post lapsum a sui sacerdotij ordine detectum, qui ministerium sacerdotij postmodum exequi præsumpsit, communione Dominici corporis perpetuo, nisi in articulo mortis, carere, & in pœnitentia permanere voluit. Si tamen misericordia in pœnitentia dignus esset, arbitrio Episcopi remisit inter Laicos communionem recipere posse etiam ante vitæ exitum. lib.4.ep 5.pag.116.e.& seq.

Lapsos post dignam satisfactionem ad honorem posse redire credit. lib.7.Ind.2.ep.53.pag.325.c.d

Lapsi vel presbyteri, vel diaconi nullo modo ad sacrum ordinem reuocandi. lib.4.ep.16.& 17.vbi reddit rationem, inquiens, Vigor canonicæ proculdubio frangitur disciplinæ, dum pro reuersionis spe prauæ actionis desideria quisque concipere non formidat. Et paulo post, Ne huiusmodi non statuta, sed temporaliter dilata eredatur eis esse vindicta. pag.122.a.c

Subdiaconos lapsos inter laicos communionem accipere decreuit. lib.4.ep.16.& 17. ibidem.

Diaconum Abbatem lapsum, si in pœnitentia eius conuersatio meruerit, inter monachos in priore loco esse censuit. lib.4.ep.16.& 17. ibidem

Solicitudo Gregorij in lapsos Clericos. lib.4.ep.17. ibidem. d

Curam & solicitudinem monasterij commisit, non tamen ordinis executionem restituit. ibidem.

Lapsus Episcopus Episcopatu priuatus fuit. lib.6.ep.39 pag.208.c

De Sententia Excommunicationis.

EXCOMMVNICATOS, publiceq. delinquentes increpabat, & eos per epistolas monere, & ad resipiscendum hortari non est dedignatus lib.1.ep.33.pag.18.d.& seq.

Excommunicationis sententia non est ferenda pro vindicta propriæ iniuriæ. libro.2. Indictioone. 10.ep. 34. pag.55.b.c

Non præcipitanter, nec per iram, sed magna circumspectione sententia Excommunicationis ferenda est. lib.12.ep.26.pag.431.c

Contumacibus sacerdotibus venire renuentibus post secundam & tertiam admonitionem ministerium sacri officij interdici iussit. lib.2.Ind.11.ep.54.pag.86.c

Eis qui ab Ecclesiastica communione suspensi sunt, nullus religiosus secundum canonum præcepta iungatur. lib.3.ep.24.pag.105.a

Excommunicatos pœnitentes absoluit. ibidem. b

Absoluit populum ab excommunicatione, quia communicauerat Episcopo excommunicato. libro. 5. epist 26. pag. 165.d

Excommunicatum ob libertatem Ecclesiasticam læsam redeuntem absolui iussit, & in eius domo Missam celebrari, & eius oblationes suscipi. lib.5.ep.42.& 43. pag.172.c.e

Viciniores admonuit excommunicatum Episcopum vitare, & illum declinantes laudauit, & communi-

cantes

eantes absoluit, & ne de cetero fiat, hortatus est. lib. 5. epist. 48. pag. 174. e. & seq.

Episcopos, ceteroſq. religiosos excommunicatis communicantes ad se pro absolutione venire iussit. lib. 6. epist. 17. pag. 194. a

Non permisit participationem sacræ communionis perseuerantì in excommunicatione, nisi in mortis articulo. lib. 7. Ind. 1. epist. 7. pag. 215. e

Excommunicatus a suo superiore, ab altero ad communionem admitti non debet, nisi causa cognita, quòd iniuste fuisset excommunicatus: vt nec iniustitia diu insontis afflictione prævaleat, nec disciplinæ vigor aut frangi, aut ex indiscreta valeat præsumptione dissolui. lib. 7. Ind. 2. epist. 36. p. 245. c. d

Familiam communionem priuatam propter eius Dominam absolui mandauit. lib. 8. epist. 32. p. 310. b

Mandauit excommunicari consiliarios, qui iniuste Episcopum condemnarunt. lib. 7. Ind. 2. epist. 1. pag. 231. b

Excommunicati e liminibus Ecclesiæ ejiciendi. lib. 12. ep. 31. pag. 444. a

Principes, & maximos viros, quorum pœnitentia non videbatur, absoluere renuebat, inquiens, Quia si Deo satisfactum non fuerit: quid nostra relaxatio, vel gratia poterit certe conferre? lib. 7. Ind. 2. ep. 3. pag. 232. b

Qui dicunt quia compulsus quispiam necessitate si anathematizatus fuerit, anathematis vinculo non tenetur: ipsi sibi testes sunt, quia Christiani non sunt: proinde despiciendi per omnia, & anathematizandi sunt, vt vnde veritatem fallere se credunt, inde in peccatis suis veraciter ligentur. lib. 9. ep. 39. pag. 347. e

A sancti Petri pace segregari appellat excommunicationem. lib. 7. Ind. 2. ep. 70. pag. 265. b

De Primatu Ecclesiæ Romanæ, & in eam obedientia.

QVATTVOR Patriarchæ Romani Pont. correctioni subijciuntur. lib. 7. Ind. 2. ep. 63. & 64. ait, Nescio quis ei Episcopus subiectus non sit. pag. 261. c. e

Ordinatus in Ecclesia Romana, ab illa vlterius egredi licentiam non habet. lib. 4. ep. 30. pag. 127. d

Primatus Sancti Petri, & Ecclesiæ Romanæ explicatur in ijs epistolis, in quibus Sanctus Gregorius conqueritur de superbia Ioannis Constantinopolitani Episcopi, nomen Vniuersalis subripientis, quod Ecclesiæ Romanæ a synodo Caleed. oblatum fuit. lib. 4. ep. 32. pag. 130. e. ait, Certe pro Beati Petri Apostolorum principis honore per venerandam Calcedonen. Synodum Romano Pontifici oblatum est: sed nullus eorum vnquam hnc singularitatis vocabulum assumpsit, nec vti consensit, ne dum prinatum aliquid daretur vni, honore debito sacerdotes priuarentur vniuersi, Et lib. 4. ep. 34. p. 132. e. & seq. ep. 38. & 39. pag. 138. a. & seq. lib. 6. ep. 34. pag. 203. lib. 7. Ind. 2. ep. 70. p. 264. & seq.

De Primatu Petri & Ecclesiæ Romanæ, inquit, Ipse sublimauit Sedem. in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est, & Petrus successoribus sedet, Petri sedes in tribus locis, nempe in Ecclesia Romana, Alexandrina, Antiochena, quæ vnius est vnitas Ecclesiæ. lib. 6. ep. 37. pag. 207. e

Constantinopolitanam Ecclesiam sedi Apostolicæ esse subiectam non esse dubitandum inquit. lib. 7. Indict. 2. ep. 63. pag. 261. e

Ad Romani Pontificis sententiam super nouis hæresibus exortis recurritur. lib. 8. ep. 35. vbi, inquit, Laus sit in excelsis, & gloria cuius dono adhuc in sede Petri clamat vox Marci. pag. 311. e

De Diacono sedis Apostolicæ Responsali concelebrante eum Patriarcha Constantinopolitano sic, inquit: Meus vero Diaconus cum prædicto fratre nostro Cyriaco Missarum solemnia celebrare non debet: quia per profanum vocabulum culpam superbiæ aut commisit, aut sequitur, ne si, quod absit, procedit, ei in tali elatione posito, vanitatem stulti nominis confirmare videamur. lib. 6. ep. 31. p. 204. a

Nomen vniuersalis a Patriarcha Alexandrino Papæ oblatum est. lib. 7. Indictione 1. ep. 30. pag. 227. e

Hæreses ab Ecclesia Constantinopolitana exortas enumerauit. lib. 4. ep. 32. pag. 130. d. lib. 6. ep. 24. pag. 198. e

Sanctus Ignatius communis Ecclesiæ Romanæ, & Antiochenæ & Sanctus Petrus itidem. lib. 4. ep. 37. asserens nos habere de scriptis Sancti Ignatij, Amen. Gratia, &c. pag. 136. e. & seq.

Appellatio in causis fidei ad sedem Apostolicam. lib. 5. ep. 15. pag. 160. a. ep. 64 pag. 182. e

Ad sedem Apostolicam datur recursus in causis contra Episcopos. lib. 5. ep. 24. pag. 163. e

Patriarcha Alexandrinus ad visitandum Papam misit, qui illum ad vnitatem cum Ecclesia Romana hortatus est: Quadam, inquit, se peculiaritate constringi erga Ecclesiem Alexandriæ, cum Beatus Marcus Euangelista a sancto Petro magistro suo Alexandrinus transmissus sit: ipsumq. admonuit, vt diligenter suas litteras perlegeret, quibus non respondera. lib. 5. ep. 60. pag. 179. e. & seq.

Synodica epistola a nouo Patriarcha statim post electionem ad Papam mittitur, in qua fidem Catholicam profitetur. lib. 5. ep. 64 pag. 183. a lib. 6. ep. 5. pag. 187. d

Consuetudo sedis Apostolicæ non scribendi ad nouum Patriarcham, antequam Synodica Epistola eius nomine Papæ reddatur. lib. 5. ep. 64. pag. 183. b

Ad Synodicam epistolam noui Patriarchæ Constantinopolitani Sanctus Gregorius eleganter respondit de cura pastorali, & de custodienda charitate, & vnitate Sanctæ Ecclesiæ. lib. 6. ep. 5. pag. 187. e. d

Ab vsitata formula professionis fidei Patriarcham recedere non debere admonuit. lib. 6. epist. 31. pag. 204.

Magnam, inquit, esse protectionem Sancti Petri in vrbe, in qua sine magnitudine populi, sine adiutorijs militum tot annis inter gladios illæsi Deo auctore seruamur. lib. 7. Indict. 1. ep. 23. pag. 223. e

Præcipit

Præcipit Patriarchæ Hieroſo. vt fugitinum Acoluthum perquiri faciat, & repertum ad ipſum tranſmittat. lib. 7. Indict. 1. ep. 7. pag. 215. e

Exordium ſacerdotalis ordinis in Africa ab Apoſtolica ſede. lib. 7. Indictione 1. ep. 32. pag. 228. e

De ordinationibus Apoſtolicæ ſedis Pontificum, an poſt beatiſsimum virum Hormiſdam: aliqua ſint abdita, requiſitus: reſpondit, vſque ad Vigilij Papæ tempora expoſitas ordinationes præſulum fuiſſe. lib. 7. Indictione 2. ep. 53. pag. 255. d

De veritate Eccleſiæ ſic inquit mulieri, quæ ſchiſmatico nupſit: Quia talis viri coniugem nec ad modicum eſſe decuit a communionis vnitate diſtinctum, conſiderare debuiſti quanta multitudo fidelium in matris Eccleſiæ ſinu conſiſtat, quantiſq. virturibus ſacerdotes, qui io iſta fide defuncti ſunt, coruſcarunt: vel quanta adhuc corpora ſua miracula faciant, atque eos noo diiudicare, ſed plus tantis viris, ac ſacerdotibus, quàm tibi credere debuiſti. lib. 6. ep. 34. pag. 206. c

De vnitate Eccleſiæ, & quòd ſtaotes io ea cæleſtis patriæ gaudia contemplantur. lib. 7. Indictiooe 2. ep. 53. pag. 254. o

De Epiſcopis limina SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli viſitantibus.

CONSVETVDO tenuit, inquit, vt fratres & coepiſcopi noſtri Romam ſemel in triennio de Sicilia conuenirent: ſed nos eorum labori conſulentes conſtituimus, vt ſuam huc ſemel in quinquennio præſentiam exhiberent: & quia iam diu eſt, quòd huc minime conuenerunt, eos hortari te volumus, vt natalem S. Petri hic Deo perducente nobiſcum debeant celebrare. Eidem Defenſori iuſsit, ſignificari Prouinciæ Prætori mandatum ſuum vocandi Epiſcopos prouinciæ ad limina Apoſtolorum ad omnem ſuſpicionem remouendam, ne illorum impediretur diſceſſus. lib. 6. ep. 19. pag. 194. e

Venientes ad limina Apoſtolorum impediri prohibebar. lib. 2. ep. 72. pag. 36. c

De Concilio.

CONCILIVM prouinciale contra hæreticos conuocati iuſsit. lib. 1. ep. 72. pag. 36. b

In Concilio prouinciali agendum eſt de vtilitate prouinciæ, & Eccleſiarum. De ſubleuanda neceſſitate pauperum & oppreſſorum. De monendis errantibus, corrigendiſq. exceſsibus prouinciæ. Vt abſint odia, inuidia, & diſcordia: ſed concordia, & charitas interſit. Denique omnia cum maturitate. & tranquillitate gerantur. lib. 1. ep. 1. pag. 1. a. lib. 2. Ind. 11. ep. 47. & 48. pag. 82. a. d. lib. 7. Ind. 2. ep. 112. pag. 281. e. & ſeq.

Concilium bis in anno habendum, inquit: Epiſcoporum etiam concilia ſicut tam tuæ mos dicitur fuiſſe prouinciæ, quàm quod ſanctorum canonum auctoritate præcipitur, bis in anno celebrare volumus, vt ſi quis inter eos a ſui forma propoſiti actionis, atque morum qualitate diſcordat, ſociali poſsit fratrum increpatione redargui, & pro ſecurirate commiſsi gregis, animarumq. ſtatu, paterna valeat circumſpectione tractari. lib. 3. ep. 9. pag. 97. d

Concilium bis in anno habendum, ex regulis Patrum permiſit, ſine excuſatione aliqua ſemel in anno congregari. lib. 7. Ind. 2. ep. 112. pag. 281. e. lib. 12. ep. 32. pag. 444. c. d

De cogendo concilio, & eius cauſa ſic ait: Volumus nos in vnum conuenire Epiſcopos, vt de Incidentibus cauſis fiat diſceptatio, & ſalubris de Eccleſiaſtica obſeruatione collatio: quatenus per hoc & præterita corrigantur, & regulam futura ſuſpiciant. lib. 12. ep. 32. pag. 444. c. d. lib. 7. Ind. 2. ep. 112. pag. 281. e. & ſeq.

De vtilitate concilij, ſic ait: Nam plerumque etſi non amore iuſtitiæ, metu tamen examinis abſtinetur ab hoc quod omnium notum eſt poſſe diſplicere iudicio. lib. 7. Ind. 2. ep. 112. pag. 282. a

Concilium prouinciale ad Primatem conuocare ſpectat. lib. 2. Ind. 11. ep. 47. & 48. pag. 81. & ſeq. e. d

Peracto concilio prouinciali, Primas prouinciæ certiorem facere deber ſummum Pontificem de omnibus actibus illius lib. 2. Ind. 11. ep. 48. pag. 82. c.

Nihil addendum, vel minuendum in 4. ſynodo ſub anathematis pœna. lib. 2. Ind. 11. ep. 10. pag. 95. b ſed illius fidem illibatam cuſtodiendam eſſe. lib. 3. ep. 3. pag. 94. e. lib. 7. Ind. 2. ep. 53. pag. 254. b

Quattuor ſynodos ſicut quattuor libros S. Euangelij recipiebat. lib. 2. Ind. 11. ep. 10. pag. 65. b

Concilium ſine Papæ auctoritate, & contra ipſius auctoritatem peractum, caſſandum. lib. 4. ep. 34. pag. 132. d. & ep. 38 pag. 137. c. lib. 7. Ind. 2. ep. 70. pag. 264. e

Perſpicere debent Epiſcopi in ſynodo conuocata, ne quid contra canones agatur. lib. 7. Ind. 2. ep. 70. vbi aſſerit ſe confidere Imperatorem nihil permiſſurũ contra canones in conſilio fieri. pag. 264. e. & ſeq.

Epiſcopis Galliæ ſynodum celebrare præcepit per Epiſcopum & Abbatem a ſe tranſmiſſum. qui illius acta ſibi renuntiaret. lib. 7. Ind. 2. ep. 112. pag. 281. a. b. & in ſcriptis redacta per eundem Epiſcopum ad ipſum tranſmitterentur. lib. 7. Ind. 2. ep. 111. pag. 283. b

Certiores fecit Regem & Reginam Galliarum de omnibus, quæ in mandatis dedit Præſidenri Sedis Apoſtolicæ ſuper ſynod. congreg. illoſq. hortatus eſt, vt hoc opus Dei adiuuarent. lib. 7. Ind. 2. ep. 115. & 16. pag. 284. e. & 286. a

Ab Eccleſia Conſtantinopolirana deprauatæ ſunt ſynodi Epheſ. & Calcedonen. lib. 5. ep. 14. p. 159. c lib. 6. ep. 31. pag. 204. e. lib. 7 Ind. 2. ep. 47. pag. 250. d. e

Exemplaria Conciliorum apud Sedem Apoſtolicam iotegra conſeruantur. lib. 12. ep. 7. p. 423. e. & ſeq.

De ijs quæ ad Sacramenta spectant.

In Baptismo omnia peccata dimittuntur, exemplo exitus Aegypti. libro. 9. epistola. 39. pag. 347. b

Monachi infantes de sacro fonte non suscipiant. lib. 3. ep. 40. pag. 113. b

Baptizati ab hæreticis non sunt rebaptizandi, sed cum reuertuntur ad sinum matris Ecclesiæ, aut vnctione chrismatis, vt in Oriente: aut manuum impositione, vt in Occidente: aut sola professione fidei reconciliandis: secus si non essent in nomine S. Trinitatis baptizati, tunc essent rebaptizandi, vt Cataphrygæ. Nestoriani vero minime. lib. 9. ep. 61. pag. 361. a. b

Quando dubitatio est, an sit aliquis vel baptizatus, vel confirmatus, si nec scriptis, nec testibus ratio certa habetur, baptizandi vel confirmandi sunt, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monstratur iteratum, quod non certis indicijs ostenditur rite peractum. lib. 12. ep. 32. pag. 443. d

Presbyteri infantes non in fronte, sed & in pectore signent. lib. 3. ep. 9. pag. 97. e

Permisit presbyteros confirmare posse, vbi Episcopi deessent. lib. 3. ep. 26. pag. 106. b

Sacerdotes per vniuersas diœceses Episcopi in infantibus consignandis non grauent, sed conuentiones eum illis factas seruent. lib. 11. ep. 20. pag. 400. c

In eremo alij hostes inueniuntur, qui pœnitentia vincendi sunt, antequam perueniatur ad terram promissionis. lib. 9. ep. 39. pag. 347. b

Pœnitentia est commissa flere, & iterum plangenda declinare. lib. 9. ep. 39. ibidem. e

De Aetate, & qualitate ordinandorum.

Pueri ad sacros ordines nullatenus admittantur, ne tanto periculosius cadant, quanto citius ad altiora conscendere festinant. Nulla sit in ordinatione venalitas, potentia, vel supplicatio personarum. Deus offenditur, si ad sacros ordines quisque non ex merito, sed ex fauore, quod absit, aut ex venalitate prouehitur. lib. 2. Ind. 11. ep. 47. pag. 81. e

Sed ne vmquam ij, qui ordinati sunt, pereant, prouideri debet quales ordinentur, vt prius aspiciatur, si vita eorum continens in annis plurimis fuit: si studium lectionis, si eleemosynæ amorem habuerint. Quærendum quoque est, ne forte fuerit bigamus. Videndum etiam ne sine litteris, aut obnoxius curiæ compellatur post sacrum ordinem ad exactionem publicam redire. lib. 3. ep. 26. pag. 106. a. b

Nemo ad subdiaconarum promoueatur, nisi prius continentiam promittat lib. 1. ep. 42. pa. 25. a

Subdiaconi sint cælibes: quòd si coniugati, vel vxoribus careant, vel ordinis executione. lib. 3. epist. 34. pag. 109. e. & seq.

Violenter promotum in pristinum gradum reuocauit. lib. 2. Ind. 10. ep. 14. pag. 45. d. & ep. 15. pa. 46. c

Ordinati non sunt recordandi. lib. 2. Ind. 10. ep. 32. pag. 53. d

Si cum culpa quis ad ordinem accedit, pœnitentia ei indicenda est, & ordo tamen seruatur. lib. 2. Ind. 10. epist. 32. ibidem.

Mandatum de promouendo pro sacerdote paupere dedit. lib. 3. ep. 14. pag. 100. b

In Ecclesia ministri carente clericos ordinari ad instantiam Magistri militum iussit lib. 7. Indictione. 2. epist. 33. pag. 244. b

Viri rectæ fidei ad ordines perducantur. lib. 9. ep. 40. pag. 348. e

De Legibus & Constitutionibus.

Legem iniquam Imperatoris, licet publicari fecerit: tamen declarauit non esse seruandam. lib. 2. Ind. 11. ep. 62. pag. 90. b. ep. 65. pag. 92. d. e

Legem iustam Imperatoris comprobauit. lib. 2. Ind. 11. ep. 62. pag. 90. b

Professus est se velle seruare statuta suorum prædecessorum, neque eorum benefacta reuocare, quod verecundum & turpe esse existimauit. lib. 2. Ind. 10. ep. 37. pag. 57. e & seq. & Indictione. 11. epist. 58. pag. 88.

Si ea, inquit, destruerem, quæ antecessores nostri statuerunt: non constructor, sed euersor iuste comprobarer. lib. 12. ep. 32. pag. 442. d

Et lib. 5. ep. 12. inquit: Iustitiæ, ac rationis ordo suadet, vt qui sua a successoribus desiderant mandata seruari, predecessoris sui proculdubio voluntatem, & statuta custodiant. pag. 158 d

Nimis est asperum & precipue bonis sacerdotum moribus inimicum niti quempiam quacumque rationis excusatione, & quæ bene sunt ordinata rescindere, & exemplo suo docere ceteros sua quandoque post se constituta dissoluere. lib. 7. Ind. 1. ep. 17. pag. 221. a

De Pelagio prædecessore suo contra superbiam Ioannis Constantinopolitani Episcopi, sic ait: Cuius nos rectitudinis zelo per omnia inhærentes, statuta ipsius sine resragatione Deo protegente seruamus: quia dignum est, vt rectam decessoris sui viam gressibus inoffensis incedat, quem de eodem loco ad reddendam rationem æterni iudicis tribunal expectat. lib. 7. Ind. 2. ep. 69. pag. 264. c. d

Ciuiles Imperatorumq. leges, & constitutiones seruari mandabat. lib. 11. ep. 56. pag. 415. e

De Sacra Scriptura.

SACRA Scriptura Dei epistola est ad creaturam suam, ad cuius studium hortatur inquiens: Stude, quæso, & quotidie Creatoris tui verba meditare: disce cor Dei in verbis Dei, vt ardentius ad æterna suspires, vt mens vestra ad cælestia regna maioribus desiderijs accendatur: tanto tunc maior ei erit requies, quanto modo ab amore conditoris sui requies nulla fuerit. lib.4. ep.40. pag.141.b

De eius vtilitate sic, inquit: Opto vt sanctam Scripturam legere ametis, vt quamdiu vos omnipotens Deus viris coniunxerit, sciatis qualiter viuere & domum vestram quomodo disponere debeatis. lib.9.epist.75.pag.367.e

In intellectu sanctæ Scriptnræ respui non debet quidquid sanæ fidei non resistit. Sicut enim ex vno auro alij murenulas, alij annulos, alij dexteralia ad ornamentum faciunt: ita ex vna Scriptura scientiæ expositores quique per innumeros intellectus quasi varia ornamenta componunt. quæ tamen omnia ad decorem cælestis sponsæ proficiunt. lib.2.Ind.11.ep.63.pag.91.d

Romani codices multo veriores quàm Græci. lib.5.ep.14.pag.159.d

Nouis codicibus non credendum. ibidem.

Verba sanctæ Scripturæ non sunt vsurpanda in vsum humanum. reprehendit quosdam Episcopos, qui illud psalmi. 117. Hæc dies quam fecit Dominus, &c. accomodarunt electioni noui Patriarchæ. lib. 6.epist.7.pag.188.c.d

Lectionem sancti Euangelij theca Persica inclusit. lib.12.ep.7.pag.424.a

De Consuetudine.

IN vna fide, inquit, nihil officit Sanctæ Ecclesiæ consuetudo diuersa. lib.1.ep.41.pag.22.e

Consuetudiné contra Catholicam fidem radicitus veluti zizaniá euelli iubebat. lib.1. epist.75.p.37.d

Consuetudines Ecclesias grauantes remittebat. lib.1.ep.64.pag.33.b

Consuetudines Cleri, Ecclesiæ, & Presbyterorum sine cunctatione seruari iubebat. lib.2.Ind.10.ep.7. pag.83.c.d.& Ind.11.ep.54.pag.43.b

Episcopi erga suos Metropolitanos consuetudinem seruent. lib.7.Ind.2.ep.8.pag.234.e. & seq.

Consuetudines veteres inquit, se reparasse, nouas & vtiles constituisse. lib.7.Ind.2.ep.64.pag.261.b

Consuetudines nouas contra monasterium induci prohibebat. lib.12.ep.20.pag.430.a

De Priuilegijs.

PRIVILEGIVM personale Episcopo Syracusano concessit, vt tamquam sedis Apostolicæ delegatus paruulas causas ipsi sedi reseruatas propter maris spatia cognosceret, & terminaret: maiores vero & difficiles ad se referri iussit. lib.2.Ind.10.ep.4.pag.42.b

Priuilegia singularum Ecclesiarum se seruare profitetur, inquiens: Absit hoc a me, vt statuta maiorum consacerdotibus meis in qualibet Ecclesia infringam: quia mihi iniuriam facio, si fratrum meorum iura perturbo. lib.2.Ind.10.ep.37.pag.58.a

Exemit Episcopum a iurisdictione Metropolitani, & Responsali sedis Apostolicæ Constantinopoli cognoscere illius causas motas & mouendas commisit: arduas vero iudicio sedis Apostolicæ reseruauit. lib.2.Ind.11.ep.7.pag.64.a

Allegans priuilegium contra generalem Ecclesiæ consuetudinem, de illo docere debet. lib.2.Ind.11. ep.54.pag.85.d.lib.7.Ind.1.ep.25.pag.225.b.& Ind.2.ep.118.pag.287.b

Obsistentibus Romanis Clericis, mappullarum vsum primis tantum Diaconis Ecclesiæ Rauennaten. concessit, quibus tantum Romani Clerici vtebantur. lib.2.Ind.11.ep.54.pag.86.d

Propter insolentias Monachorum baptisterium ab ipsorum Ecclesia iussit tolli, & ibi altare erigi. lib.2. Ind.11.ep.57.pag.88.b

Priuilegium cooccssit Episcopo Rauen. vtendi pallio, in litanijs præter vsitatum morem, ne ipsum contristaret. lib. 4. ep. 11. pag. 119. e

Monasteriorum priuilegia seruari mandabat. lib. 7. Ind. 1. ep. 33. pag. 229. b. c

Illaq. confirmabat, de quibus sic ait, Qui noua concedimus, vetera libentissime reparamus. lib. 7. Ind.2. ep. 117. c. & 118. b. pag. 286. & 287.

Priuilegia libenter coocedebat mooasterijs vtriusque sexus, pijs locis, Xenodochijs, a laicis præsertim Regibus constructis, vt in illorum bonis, inquit, in aliquo ipse particeps haberetur. lib. 11. ep. 8. & 10.pag. 393. c. & 395. b

De Relaxatione & dispensatione Sacrorum Canonum.

DISPENSARE cum bigamo ad sacros ordines instante Regina Galliarum noluit, inquiens, Absit ne vestris temporibus aliquid contra canonicum institutum permittatis. lib. 11. ep. 8. p. 394. a

Remiſit gradus affinitatis in Anglia ob aduentum illorum ad fidem. lib. 12. ep. 32. pag. 442. c. d
Grauiſsime iniunxit cuſtodiri cognationis impedimenta vſque ad ſextum gradum. ibidem.

De Reſcriptis.

OMNES controuerſias ſiue lites legali ordine finiri mandabat. lib. 1. ep. 59. pag. 31. e
Salua ſemper tamen iuſtitia & æqoitate in omnibos. lib. 2. Ind. 11. ep. 34. pag. 74. c
Diſcuſsionem cauſæ commiſit in partibus ob difficultatem probationum propter longinquitatem locorum. lib. 2. Ind. 11. ep. 54. pag. 86. b
Admonebat eum cui committebatur cauſa, omoem culpam in ipſum apud Deum reijci, ſi ius, & iuſtitiam ooo adminiſtraret. ibidem. c
Noluit committere cauſam Epiſcopi aecuſati in partibus, cum oous probandi accuſatoribus iocumbat. lib. 5. ep. 25. pag. 164. b
Cauſam Epiſcopi ad ſedem Apoſtolicam reclamantis Defenſori ſedis Apoſtolicæ commiſit. lib. 5. ep. 36. pag. 207. b
Sua reſcripta intelligi volebat, ſi preces veritate niterentur, & ſi factum aliter quàm expoſitum eſſet, ſibi ſignificari voluit. lib. 8. ep. 32. pag. 310. c

De Eccleſiis adificandis, & conſecrandis, illarumq. ſacris vaſis, & indumentis.

ECCLESIAM Minturienſem funditus tam cleri quàm plebis deſtitutam deſolatione, Eccleſiæ Formienſi voiuit. lib. 1. ep. 8. pag. 5. c
Propter vicinitatem, & populi raritatem Cumaoam Eccleſiam æque principaliter Miſenatæ vniuit lib. 2. Ind. 10. ep. 31. pag. 52. e
Item de Eccleſia Carinenſi Eccleſiæ Regitanæ. lib. 5. ep. 9. pag. 156. e. & ſeq.
Treuerenſium Eccleſiam propter deſolationem vicinæ Eccleſiæ vniuit. lib. 2. Indictione 10. epiſt. 55. pag. 55. d
Eccleſiam Tarracinenſem Epiſcopo Fundano commendauit. lib. 2. Indictione 11. epiſtol. 13. pag. 65. e. & ſeq.
Propter periculum Barbaricæ inuaſionis ad ſecuriorem locum eiuſdem diœceſis Epiſcopatum tranſtulit. lib. 2. Ind. 10. ep. 11. pag. 44. c
Laudauit Eccleſiam prope ſuum populom ædificari. lib. 7. Ind. 1. ep. 2. pag. 211. e
Oratorium cum debita dote, & presbytero Cardinali cooſecrari præcepit. libro 10. epiſtola 12. pag. 372. c. d
Solicitus fuit circa ſarcta tecta, vnde trabes pro Eccleſijs Sanctorum Petri & Pauli incidi præcepit, & ad mare deduci, pro quibus bonum Xenium promiſit. lib. 10. epiſtola 24. 25. 26. 27. pag. 377. b. & ſequenti.
Pecuniam pro reparatione Eccleſiarum, quæ io ruinis erant, dari iuſsit. lib. 8. ep. 44. pag. 317. e
Oratorium ab Epiſcopo in aliena diœceſis ſine ordinarij licentia dedicatum, qui Miſſas publicas etiam in eo celebrauit, Ordinario loci adiudicauit. lib. 11. ep. 21. pag. 399. e. & ſeq.
Metropolitas & Epiſcopos in Anglia conſtituit. lib. 12. ep. 15. pag. 428. a
Quæ iuſsit præparari ad celebraodam dedicationem oratorij. lib. 10. ep. 12. pag. 372. e
Cooſecratiooem Eccleſiæ non permittebat fieri, niſi prius ſufficiens dos ſtabilita eſſet tam pro cultu quàm pro deſeruientibus in illa. lib. 2. Ind. 10. ep. 9. pag. 43. e. lib. 7. Ind. 1. ep. 6. pag. 215. e. lib. 8. ep. 63. pag. 325. c. lib. 11. ep. 18. pag. 399. c. lib. 12. ep. 10. pag. 425. d
Nec baptiſterium conſtruatur, nec presbyter Cardinalis inſtituatur. lib. 7. Ind. 2. ep. 72. pag. 265. e lib. 8. ep. 3. pag. 298. c
Eccleſiam in poſſeſsione iuris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ædificari iuſsit pro vtilitate illius gentis. lib. 5. ep. 22. pag. 163. b
Eccleſiam crematam demum ioſtauratam cooſecrari conceſsit cum Sanctorum reliquijs. lib. 5. ep. 45. pag. 173. e
Sanctorum reliquias pro conſecrandis altaribus miſit. lib. 5. ep. 50. pag. 175. e
Sanctorum reliquias Gregorio expræfecto in illorum Sanctorum honorem Baſilicam proprijs ſumptibus ædificare volenti, ab Epiſcopo illas habente dari mandauit. lib. 7. Ind. 2. ep. 11. pag. 236. e
Io ſimili idem præcepit Epiſcopo Spoletano, & alijs. lib. 7. Ind. 2. ep. 73. & 74. pag. 265. e. & 266. b & ep. 85. pag. 270. b. lib. 9. ep. 26. pag. 237. e
De Brandeo quod ſanctarum reliquiarum loco in dedicatione Eccleſiæ mittitur, ſic ait. lib. 3. ep. 30. Cognoſcat autem tranquilliſsima Domina, quia Romanis conſuetudo non eſt, quando Sanctorum reliquias dant, vt quidquam tangere præſumant de corpore, ſed tantummodo in pyxide brandeum mittitor, atque ad ſacratiſsima corpora Sanctorum ponitur. quod leuatum in Eccleſia dedicanda debita cum veneratione reconditur, & tantæ per hoc ibidem virtutes fiunt, ac ſi illuc ſpecialiter eorum corpora deferantur. pag. 107. d
Miniſtri Eccleſiæ ſacris veſtibus niſi pro Miſsis non vtantur. lib. 7. Ind. 1. ep. 28. pag. 226. a
Conſecrandi nouam Eccleſiam dedit facultatem. lib. 12. ep. 4. pag. 422. c

Baptiſ

Baptisterij constructionem confirmauit. lib.11.ep.24.pag.401.a
Ecclesia est conseeranda, dummodo nec scriptis nec testibus ratio certa habeatur, vtrum sit consecrata: sic de baptizato, & confirmato. lib.12.ep.32.pag.443.d
Monasteria sine mora construi iubebat. lib.3.ep.8.pag.96.e.lib.12.ep.30.pag.434.b
Sarcta tecta Ecclesiarum totius prouincix Episcopo commisit. lib.3.ep.11.pag.98.d

De Celebratione Missarum.

MISSAS priuatis in domibus celebrari permisit. lib.5.ep.42.& 43.pag.172.e.e
Nullam mentionem Maximi præuaricatoris in Missa fieri iussit. lib.6.ep.17.pag.194.a
De Martyrologio quo vtebatur Ecclesia Romana sic inquit: Præter illa quæ in eiusdem Eusebij libris de gestis sanctorum Martyrum continentur: nulla in archiuio huius nostræ Ecclesiæ, vel in Romanæ Vrbis bibliothecis esse cognoui, nisi pauca quædam in vnius codicis volumine collecta. Nos autem pene omnium Martyrum distinctis per dies singulos passionibus collecta in vno codice nomina habemus, atque quotidianis diebus in eorum veneratione Missarum solemnia agimus. Non tamen in eodem volumine quis qualiter sit passus indicatur, sed tantummodo nomen, locus & dies passionis ponitur. lib.7.Ind.1.ep.29.pag.226.d
Alleluia de Hierosolymorum Ecclesia ex traditione Beati Hieronymi. Subdiaconi ex antiqua consuetudine spoliati procedunt lineis tunicis. Kyrie eleison non secundum Græcos dicitur, Oratio Dominica in Missa dicitur ex traditione Apostolorum, qui solummodo ad hanc orationem conseerabant. lib.7.Ind.2.ep.64.pag.260.e.& seq.
Cantores ad sacri altaris ministerium non sunt eligendi. Diaconi vocis modulationi non debent inseruire, in Synodo Romana. lib.4.ep.44.pag.143.a
In inuasionibus litanias recitari iussit, inquiens, Omni hebdomada quarta & sexta feria litaniam inexcusabiliter indicatis, & contra Barbaricæ crudelitatis incursus supernæ protectionis auxilium implorctis. lib.9.ep.45.pag.351.d

De Ferijs.

EPISCOPI denunciationem Paschæ iuxta priscam consuetudinem a Metropolitanis peterc debent. lib.7.Ind.2.ep.8.pag.235.a
Tabernaeula arborum circa Ecclesias, & religiosa conuiuia fieri solemnibus diebus permisit. lib.9.ep.71.pag.366.a
Prædicantes die Sabbati nihil operandum, quasi Antichristi sunt reputandi. Die Dominico corpus lauare ob necessitatem non prohibetur: lauari pro luxuria ac voluptate semper prohibitum: Nutrire enim, inquit, & fouere carnem suam, cunctis permittitur: secus in concupiscentijs. lib.11.epist.3.pag.390.e
Dominico die a labore terreno cessandum est, atque omnimodo orationibus insistendum, vt si quid negligentiæ per sex dies agitur, per diem Resurrectionis Dominicæ precibus expietur. pag.391.a
Sabbatum requies dicitur: verum autem sabbatum ipsum redemptorem nostrum Iesum Christum Dominum habemus. pag.390.d

De Reliquijs & Veneratione Sanctorum.

SANCTORVM reliquias decenter conseruari curabat. lib.3.cp.30.pag.107.c
Vbi nullum esset corpus humatum, illas condi mandabat. lib.7.Ind.2.ep.12.pag.237.b
Miraeula sanctorum Patrum quærebat, vt scriberet: atque ex eis librum Dialogorum condidit. lib.2.Ind.11.epist.50.pag.83.e
Sanctorum reliquias in monasterio monialium debita veneratione condi, ad postulationem eius quæ monasterium construebat, iussit. lib.3.ep.8.pag.97.a
De obseruantia & veneratione sanctarum reliquiarum. Sudarij & Sancti Pauli, cuius catenas limari per Saeerdotem permittebat, vt parum quid ex limatura petentes, hanc benedictionem aecipiant: Quibusdam, inquit, petentibus diu per catenas ipsas ducitur lima, & tamen vt aliquid exinde exeat, non obtinetur. lib.3.ep.30.pag.108.b
Tenaeissimus, & eautus illarum fuit, illasq. postulantibus non dedit. Reliquiæ Sanctorum in Romana Ecclesia non tanguntur, sed tantummodo in pixide brandeum mittitur, atque ad saeratissima corpora sanctorum ponitur, quod loco reliquiarum habetur, & tantæ per hoc ibidem virtutes fiunt, ac si illuc specialiter eorum corpora illata essent. lib.3.cp.30.pag.107.d
Aloem, thymiama, storaeem, & balsamum sanctorum Martyrum corporibus offerenda transmisit. lib.7.Ind.2.cp.53.pag.255.c
Imagines Saluatoris, & Sanctorum habere laudauit, easq. misit: quia illum, inquit, toto corde, tota mente diligis, cuius imaginem præ oculis habere desideras. eadem epist. pag.256.c
Ab re non facimus, si per visibilia inuisibilia demostramus. Imaginem Saluatoris non quasi Deum colere

colere debemus, sed ad recordationem filij Dei, inquit, in eius amore recalescas, cuius te imaginem videre consideras. Et nos quidem non quasi ante diuinitatem ante illam prosternimur, sed illum adoramus, quem per imaginem aut natum, aut passum, sed in throno sedentem recordamur. Et dum nobis ipsa pictura quasi scriptura ad memoriam filium Dei reducit, animum nostrum aut de resurrectione lætificat, aut de passione demulcet. ibidem. c

De virtute clauis Sancti Petri, sic ioquit, Vt per ipsum a maligno sis defensus, per cuius signum munitum te esse credis. ibidem. d

Laudauit zelum Episcopi, qui Sanctorum imagines confregit, atque proiecit, ne quid manu factum adorari posset: sed reprehendit, quòd illas confregerit. Idcirco, inquit, pictura in Ecclesijs adhibetur, vt hi qui litteras oescium, saltem in parietibus videndo legant, quæ legere in codicibus non valent. lib. 7. Ind. 2. ep. 111. pag. 279. c. & lib. 9. ep. 9. pag. 330. a

Sanctorum reliquiæ ex vna ad aliam Ecclesiam asportandæ non alibi quam in Ecclesia deponebantur. lib. 12. ep. 2. pag. 421. b. & ep. 8. pag. 424. c. d

Sanctus Paulus capite truncatus est apud aquas Saluias, & de illius Ecclesia. lib. 12. ep. 9. pag. 425. a

De reliquijs Sanctorum Petri & Pauli ad Brunichildam Reginam Francorum sic inquit: Vt vestra deuotio laudabilis & religiosa magis, magisq. clarere possit, prouidendum vobis est, vt Sanctorum beneficia cum reuerentia & debito honore condantur, & seruientes ibidem nullis oneribus, nullisq. molestijs affligantur: ne forsitan necessitate exterius imminente, in Dei seruitio inutiles, segnesq. reddantur, & iniuriam, quod absit, neglectumq. beneficia Sanctorum collata sustineant. lib. 5. ep. 51. pag. 176. b

Petenti Sanctorum reliquias pro dedicatione Ecclesiæ quam constituerat, concedere distulit, vt docentibus miraculis, & amor, inquit, vobis cresceret in veneratione Sanctorum, & maior fieret exultatio gaudiorum. lib. 8. ep. 62. pag. 225. b

De Immunitate Ecclesiarum.

LIBERTATEM Ecclesiasticam non impediri curabat. lib. 1. ep. 59. pag. 31. d

Admonuit Episcopos Siciliæ, ne angarias & grauamina paterentur a Defensoribus prætextu sedis Apostolicæ, nec eis obedirent, oisi ipse scripserit. lib. 1. ep. 68. pag. 34. d

Mandauit Episcopo libertati Ecclesiasticæ operam dare, ne Clerici a laicis opprimerentur. lib. 3. ep. 26. pag. 105. e

Neminem a custodia, & vigilijs murorum excusari voluit, nec ipsius vel Ecclesiæ nomine: nec enim clericos a defensione ciuitatis exemptos necessitatis tempore censebat. lib. 7. Ind. 5. ep. 20. pag. 222. e

Rusticos possessiones Ecclesiæ non deserere, vt priuatorum culturam acciperent, mandauit. lib. 7. Ind. 2. ep. 66. pag. 226. b

Mandauit Episcopo, vt defenderet bona suæ Ecclesiæ, quam nullo pacto grauari volebat, cuius gratia priuilegia transmisit, & protectionem sedis Apostolicæ ei promisit. lib. 7. Ind. 2. ep. 104. pag. 277. e

Theodorico, & Theoberto Regibus Francorum inquit, Audiuimus quia Ecclesiarum prædia tributa nunc præbeant, & magna super hoc admiratione suspendimur, si ab eis illicita querantur accipi, quibus etiam licita relaxentur. lib. 7. Ind. 2. ep. 116. pag. 285. e

Filios Defensoris de Massa iuris Ecclesiastici foris alibi in coniugio sociari prohibuit. lib. 10. ep. 27. pag. 378. b

Ea quæ iuri publico a religiosis locis debebantur sine mora Defensori committebat, vt super eis indicaret vocatis vocandis. lib. 8. ep. 29. pag. 308. e

Præpositum Diaconiæ constituiur. lib 9. ep. 24. pag. 336. d

Contra violatores, & inuasores Ecclesiarum. lib. 11. ep. 54. pag. 414. e

Hortatus est eos, qui in septis Ecclesiasticis residebant, vt exirent. lib. 8. ep. 50. pag. 320. b

Iussit Defensori, vt non pateretur clericos coram laicis trahi, sed coram suis Episcopis. lib. 9. ep. 74. pag. 367. b

De Dispensatione reddituum Ecclesiasticorum, & illorum Cura.

DE redditibus Ecclesiæ, quattuor iuxta consuetudinem oportere fieri portiones scribit Visitatori Ecclesiæ Ariminen. Vnam, quæ clero præbenda sit: aliam, quæ pauperibus. de reliquijs autem duabus partibus tres fieri, volumus. Vnam sarctis rectis profuturam: aliam pro sustentatione sui Castorio proprio Episcopo dirigendam: reliquam tibimet retinendam. lib. 4. ep. 42. pag. 142. a

Quartam omnium bonorum Ecclesiasticorum, siue de præteritis redditibus, siue de ijs, quæ obuenient, vel obuenientibus secundum distributionem canonicam clericis dispensari iussit. lib. 3. ep. 11. pag. 98. c. & lib. 7. Ind. 1. ep. 8. pag. 216. b. & lib. 11. ep. 49. de fidelium oblationibus. pag. 411. b

Portionem cleri & pauperum de redditibus Episcopatus cum Defensore ab Episcopo fieri iussit, quam prædecessor non obseruauerat. lib. 9. ep. 29. pag. 339. a

Lites cum Camera Apostolica sopiri iubebat etiam cum detrimento cameræ: Nos enim inquit, non solum numquam mota suscitari nolumus, verum etiam quæ praua foris admonemur, sopire modis omnibus festinamus. lib. 5. ep. 9. pag. 55. & epistola 53. pag. 7. b. & ep. 63. pag. 33. a

Quando

Quando scribebat Defensoribus, & alijs gentibus sedis Apostolicæ, aiebat, se illos illuc misisse, vt non tantum pro vtilitatibus Ecclesiasticis, quantum pro subleuandis pauperum necessitatibus vice sua fungerentur, & eos magis a cuiuslibet oppressionibus vindicaret. lib. 1. ep. 10. pag. 6. b. & ep. 53. pag. 29. c. & lib. 12. ep. 30. pag. 434.

Diligens in re familiari sic erat, vt curaret, ne ex iniustis lucris sæculi Ecclesiæ inquinarentur. lib. 1. ep. 42. pag. 24. a. & ep. 80. pag. 39. c

Defensorem laudauit, quòd mensuram frumenti falsam, & iniustam fregerit. libro 11. epistola 41. pag. 407. c

Rusticis satisfieri, & compensationem dari, in quibus fuerant iniustis mensuris defraudati curauit. ibid.

Inspiciebat ne Coloni & Rustici in agris Ecclesiæ grauarentur, & eorum filiorum rationem habebat, & eos, qui ab ipsis erant relicti, benigne tractabat, & iuxta vires eos soluere cum iustis ponderibus volebat. lib. 1. ep. 42. pag. 22. c. & seq.

Laudauit Archidiaconum, qui reprehendit Episcopum suum de distractione bonorum Ecclesiæ in consanguineos. lib. 2. Ind. 10. ep. 15. pag. 46. b

Inuentarium omnium bonorum cuiuslibet Ecclesiæ tam mobilium, quàm stabilium fieri Episcopis iubebat. lib. 2. Ind. 11. ep. 41. pag. 79. c. ep. 49. pag. 83. a

Idem in Ecclesijs omnibus vacantibus. lib. 3. ep. 11. pag. 99. a.

Et vt ad se transmitteretur. lib. 7. Ind. 2. ep. 74. pag. 266. d

Tempore vindemiæ vinum venundari clericis de possessionibus Ecclesiæ iussit. libro 11. epistola 51. pag. 422. b

Rusticis quod mutuo ab alijs acciperent, ne ab illis grauarentur, a suis conductoribus dari iussit. lib. 4. ep. 7. pag. 217. d

Rusticos Defensori obedire mandabat. lib. 7. Ind. 2. ep. 18. pag. 239. a

De Expensis Defensoribus dandis, sic ait: Ne quam necessitatem in expensis tua experientia patiatur, de redditibus S. R. E. qui illic te prouidente, aggregati sunt, omnes expensas tuas te facere volumus: & si quid superfuerit, nobis, cum veneris, defer. lib. 4 ep. 24. pag. 225. d

Quod solutum erat pro vtilitata Ecclesiæ mandauit restitui soluenti. lib. 4. ep. 51. pag. 248. c

Titulos Vrbanis prædijs, & rusticis Ecclesiasticis propria auctoritate a clericis poni prohibuit. lib. 4. ep. 44. pag. 243. b

Patrimonium sedis Apostolicæ pauperum expensis profici aiebat. lib. 5. ep. 5. pag. 254. c. & seq.

Seminarium Anglorum in Gallia ex patrimonio sedis Apostolicæ fieri iussit. lib 5. ep. 10. pag. 257. b

Donauit manumissis S. R. E. peculium ingredienti monasterium, vt monasterio cederet, & remanenti in sæculo, vt si contingeret sine liberis legitimis decedere, ad patrimonium eiusdem S. R. E. deuolueretur. lib. 5. ep. 12. pag. 258. b. c

Non prætermisit omni diligentia, bona S. R. E. recuperare: Quæ a detentoribus, inquit, existimanda sunt, cuius sint, & cui erogentur, nempe S. Petri, & Christi pauperibus. De quibus cuidam Episcopo scripsit, valde esse execrabile, vt quod a Regibus gentium seruatum est, ab Episcopo dicatur ablatum. lib. 5. ep. 53. pag. 277. a. & epistola 55. pag. 277. c

Censuario propter paupertatem, & senectutem, medietatem canonis, eius vita durante, relaxauit. lib. 10. ep. 10. pag. 371. c

Stellas plectiles fieri, & sibi transmitti iussit. lib. 10. ep. 23. pag. 376. c

Rationes numerarij S. R. E. sine dispendio terminari iussit. lib. 10. ep. 16. & 18. pag. 373. c. & seq.

Bona Ecclesiæ destitutæ seruari, & sibi deferri iussit, illis clericis, si forte aliqui remanserunt, necessaria subministrari constituit. lib. 10. ep. 45. pag. 386. a

Redditus S. R. E. extra solum accipi voluit, & vbique: ita tamen, vt quod redditur, acciperetur. lib. 10. ep. 48. pag. 386. c. & seq.

Tempus restituendæ pecuniæ prorogauit. lib. 11. ep. 25. pag. 401. c

Vtilitates monasterij monialium apud eam, quæ illud construxerat, blandimentis & dulcedine procurari iussit lib. 11. ep. 57. pag. 418. b

Hortatur est conductores massæ S. R. E. in Gallia ad fidelitatem, beneq. agendum, sicut decet famulos B. Petri, vt cognoscerent cui inseruirent: quia sicut hæc appellatio inquit clariorem familiam demonstrat, ita reliquos morum claritate præcedere debet. lib. 12. ep. 12. pag. 426. c

Et illis promisit se transmissurum ad Regem hominem cum litteris commendatitijs, qui ipsos tueretur. lib. 12. ep. 12. ibidem.

De rebus Ecclesiæ alienandis, vel non.

POSSESSIONES Ecclesiarum iniuste occupatas restitui mandauit. libro 1. epistola 71. pag. 47. a. lib. 12. ep. 30. pag. 305. c

Pro requirendis Ecclesiæ bonis Defensori rescripsit, vt moneret priùs eos. quorum interest. lib. 8. ep. 1. pag. 297. a. b

Prouidebat ne Ecclesiæ depauperarentur, & res distractas, & venditas, per Defensorem S. R. E. recuperari iubebat. lib. 1. ep. 66. pag. 34. a

Distrahentes vero puniebat. ibidem.

Propter paupertatem Emphyteoticum censum, qui soluebatur a monasterio monachorum, reduxit ad minorem

minorem censum. lib.2.Ind.10.ep.1.pag.41.b
De bonis S. R. E. monasterium monialium erigi iussit. lib.2.Ind.11.ep.17.pag.67.d
Sedulum consiliario de Ecclesia benemerito donauit. lib.2.Ind.11.ep.18.pag.67.e.& seq.
Præiudicium suis successoribus in rebus pauperum sua taciturnitate facere nolebat, loquebatur de rebus S. R. E. lib.2.Ind.11.ep.58.pag.88.d
Vasa Ecclesiæ direpta vndique per Siciliam dispersa recolligi iussit Rectori eiusdem prouinciæ, & Ecclesijs proprijs restitui, inuentario eorumdem vasorum apud se remanente. lib.3.ep.16.pag.101.b
Episcopo sacra vasa pro redemptione captiuorum vendi permisit: ita tamen, vt coram Defensore id perageretur, & propter exonerationem Episcopi,& ne præter quantitatem necessariam indebite distraherentur. lib.6.ep.13.pag.191.d.ep.35.pag.206.c.lib.7.Ind.2.ep. 14 pag.237.d
Episcopo, qui quædam abstulerat a monasterio xenij nomine, sic ait: Pariter questi sunt fraternitatem tuam, quædam de monasterio sub xenij quasi specie abstulisse: necesse est, vt si quid te indecenter recolis accepisse, sine dilatione restituas, ne auaritiæ grauiter te culpa redarguat, quem largum erga monasteria sacerdotalis magis debuerat munificentia demonstrare. lib.7.Ind.2.ep.33.pag.229.b
De bonis Ecclesiæ, quæ Episcopo, & clero carebat, curam habuit, vt apud Defensore deponerentur, lib.7.Ind.2.ep.30.& 31.pag.243.c.d
usit Defensori, vt non pateretur aliquid iuris Ecclesiastici super quibusdam prædijs subripi, pro quorum tuitione priuilegia Imperatoris transmisit. lib.8.ep.53.pag.322.c.d
Bona Ecclesiæ per Episcopum dilapidata ex bonis ipsius Episcopi, quæ ante Episcoparum possederat, restitui voluit. lib.10.epist.33.pag.381.e
Agellum seruis Dei in monasterio constitutis ob gratissimam necessitatē donauit lib.10.ep.50. p.387.d
Permutatio in euidentem vtilitatem lib. 11.ep.60.pag.418.e.& seq.
Hortum S.R.E.monasterio ancillarum Dei dari voluit.lib.12.ep.19.pag.429.d
In rebus Ecclesiæ retinendis, siue recuperandis, districtio non est seruanda, dum ex paruæ rei cessione nec Ecclesia grauatur,& pauperi misericorditer subuenitur, Notabilis ep. lib.7.Ind.2.ep.23.pag.240. c.d
In dubijs melius est districtionem non exequi, sed potius ad benignas partes inflecti ibidem e
Possessionem iuris Ecclesiastici sub specie libellorum concedere noluit. Et propter malos scribnnes nec probo viro possessionem iuris Ecclesiastici voluit committere. lib.8.ep.61.pag.324.e
Massam apud aquas saluias cum omnibus fundis suis pro luminaribus Ecclesiæ S. Pauli donauit. lib. 12. ep.9.pag.425.a.b
Archidiaconi Ecclesiarum resistebant Episcopis dilapidantibus & distrahentibus bona Ecclesiarum, de Honorato Archidiacono contra Natalem Episcopū Salonitanū. lib.2.Ind.10.ep.15.& 16.p.46.c.47.a

De Religiosis domibus.

XENODOCHORVM curam, correctionem, redditiuum rationes Episcopum diligenter curare hortatur. lib.3.ep.24.pag.104.c
Curam de quibuslibet religiosis domibus cum primis habebat, vnde debitam annonam Diaconiæ Neapolitanæ per Prætorem restitui iussit. lib.8.ep.20.pag.304.e.& seq.
Hospitalitatem seruanti possessionem S.R.E. reddi iussit, quam prius habebat, sine aliqua pensione, vita ipsius durante, vt etiam ipse in bono laudandoq. opere illius concurreret. lib.9.ep.16.pag.333.a
Exprimuntur immunitates concessæ Xenodochio a Regina Galliarum,& Episcopo Augustodunen. constructo. lib.11.ep.10.pag.395.b. & seq.
Ad se inquit spectare curam venerabilium locorum,& de illorum vtilitate cogitare lib. 3.ep.19.pa.102.c
Xenodochijs neglectis ob senectutem Episcopi, œconomum præfecit, vt illorum curam haberet. lib.11. epist.57.pag.417.e
Gerontocomio succurrit. lib.12. ep.16.pag.428.c
Is, qui magis vtilitatibus in xenodochio, quàm mercedibus studuit, de leuitate reprehenditur. lib.12. epist.30.pag.433.d
Pecuniam legatam in eleemosynas pauperum permisit conuerti in emendis bonis stabilibus pro Diaconia. lib.4.ep.24.pag.125.d
Transactionem ciuium cum Episcopo faciendam super expensis hospitibus dandis. lib.8.epistola 29. pag.308.d.e

De Sepulturis.

ROMANI pontificis corpus quando effertur, nullo tegmine velari præcepit. concilio Romano. lib.4.ep.44.pag.143.d
Pro sepulturis nihil accipiendum. lib.7.Ind.1.ep.4.pag.213.b
Nisi id quod parentes, vel proximi, vel heredes pro luminaribus sponte offerre voluerint. lib.7.Ind.2. epist.56.pag.257.d

FINIS.